

အရှင်ဇနကာဘိဝံသ

၏

အမှတ် (၂၅) ကျမ်းစာ

ပါစိတ်ဘာသာဇီကာ

ဇုတိယအုပ်

ပါစိတ်အဋ္ဌကထာကို နိဿယ အဓိပ္ပာယ် နှုတ်ဖော်

တန်ဆာ ဆင်ထားပါသည်။

(တွဲဖက်ပို့ချရန် ပါဠိတော်နိဿယလည်း ပါသည်။)

၁၃၆၆-ခုနှစ်

နယုန်လ

နယူးဘားမားဘာ (ပီ)အက်ပီဇကပုံနှိပ်တိုက်

ဘမလူမြို့

၅။ အစေလကဝဂ်

၁။ အစေလကသိက္ခာပုဒ်အဖွင့်

၂၆၉။ အစေလကဝဂ္ဂဿ-၏။ ပဌမသိက္ခာပဒေ-၌။ ပရိဝေသနန္တိ-ကာ။ ပရိဝေသနဌာနံ-ဆွမ်းလုပ်ကျွေးရာ အရပ်သို့၊ (“အဂမာသိ-သွားပြီ” ဟု ပါဠိတော်၌ စပ်)၊ ပရိဗ္ဗာဇကသမာပန္နောတိ-ကာ။ ပဗ္ဗဇ္ဇ-လူမှုကိစ္စကို စွန့်ခွာ၍ သင်္ခမ်းကျောင်းသို့ သွားနေကြောင်း အကျင့်သို့ သမာပန္နော-ကောင်းစွာ ရောက်သူတည်း။ ဒေတိ အာပတ္တိ ပါစိတ္တိယဿာတိ-ကာ။ သမတိတ္တိကံ-သပိတံ၏ နားခမ်းရစ်နှင့် အညီအမျှ ပြည့်သော၊ ယာဂုဘတ္တံ-ယာဂုဘတ်ကို၊ ဧကပယောဂေန-တစ်ကြိမ် တည်းသော ပယောဂဖြင့်၊ ဒေတိ - ပေးအံ့၊ ဧကံ- တစ်ချက်သော၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ) အဝဇ္ဇိန္ဒိတ္တာ အဝဇ္ဇိန္ဒိတ္တာ-ယာဂုအယဉ်ကို ဖြတ်၍ဖြတ်၍၊ ဒေတိ- ပေးအံ့၊ ပယောဂေ ပယောဂေ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ) ပူပာတ္တာဒိသု-မုန့်၊ ထမင်း အစရှိသည်တို့၌၊ ဒေသဝနယော။

ပရိဝေသနံ။ ။ထောမနိစိဉ် “ပရိပုဗ္ဗ + ဝိသဓာတ်, ကာရိတ်ကိပစ္စည်း, ယု ပစ္စည်း” ဟု ဆို၏။ ကာရိတ်ပစ္စည်းကြောင့် “ဝေ” ဟု ဝုဒ္ဓိဖြစ်ရ၏။ ဘောဇနတ္ထံ အန္ဓာဒိ-ကျွေးမွေးခြင်းအကျိုးရှိသော ထမင်းစသော အနက်, ဘောဇနတ္ထံ-စားခွက်ဟူသော (စားရာခွက်) ဟူသော အနက်, ဒါနု (ပေးခြင်း) အနက်တို့ကို ဟော၏။ ဤ၌ “စားစေရာဌာန-ကျွေးမွေးရာ ဌာန” ဟူသော အနက်ကို ဟော၏။ ထို့ကြောင့် “ပရိဝေသနဌာနံ” ဟု ဖွင့်သည်။ [စာအုပ်တို့၌ “ပရိဝိသနဌာနံ” ဟု တွေ့ရ၏။ ကာရိတ်မပါသောကြောင့် ဝိသဓာတ်ကို ဒါနအနက်ဟောဟု ကြံပါ။ ဆွမ်းကို ပေးရာ (ဆွမ်းလုပ်ကျွေးရာဌာန)၊ ပရိဝိသတိ ဧတ္ထာတိ ပရိဝိသနံ၊ “ပရိဝိသိတ္တာ” စသည်၌လည်း နည်းတူ။]

ပရိဗ္ဗာဇကပစ္စော။ ။ပရိဗ္ဗာဇကပုဒ်၏ အနက်ကို ပါတိမောက်ဘာသာဋီကာ၌ အကျယ် ပြထားပြီ၊ အချုပ်မှာ - ပရိ (ပရိစ္စယိတ္တာ) လူမှုကိစ္စကို စွန့်၍+ဝေတိ-ကျောင်းသင်္ခမ်းသို့ ထွက်သွားတတ်၏။ ဣတိ ပရိဗ္ဗာဇကော-မည်၏။ သတ္တတ၌ “ပြုပြီ” သည် ပါဠိ၌ “ပဗ္ဗဇ္ဇာ” ဟု ဖြစ်၏။ “ပ + ဝေ - ဣ” တည်း။ ပသည် ပရိကဲ့သို့ ပရိစ္စဇနအနက်ကို ဟော၏။ ပရိစ္စ ယိတ္တာ + ဝေတိ တောယာတိ ပဗ္ဗဇ္ဇာ-လူမှုကိစ္စကို စွန့်ခွာ၍ ကျောင်းသင်္ခမ်းသို့ သွားနေကြောင်း အကျင့်၊ ဤနည်းအားဖြင့် ပရိဗ္ဗာဇကဘာဝနှင့် ပဗ္ဗဇ္ဇာသည် အနက်အဓိပ္ပာယ်တူရကား ပရိဗ္ဗာဇကသမာပန္နောကို “ပဗ္ဗဇ္ဇ သမာပန္နော” ဟု ဖွင့်သည်။ ပရိဗ္ဗာဇက၌လည်း ဘာဝပုဒ် အကျေကြံပါ။

ယာဂုဘတ္တံ, ယာဂုဘတ္တံ။ ။ရှေးနိဿယ၌ “ယာဂုဘတ္တံ” ဟု တွေ့ရ၏။ အချို့ အဋ္ဌ ကထာစာအုပ်များ၌ “ယာဂုဘတ္တံ” ဟုလည်း တွေ့ရ၏။ နောက်ဝါကျ၌ “အဝဇ္ဇိန္ဒိတ္တာ အဝဇ္ဇိန္ဒိတ္တာ ဒေတိ” ကို ထောက်လျှင် “ခွက်ကို ဖြတ်၍ ဖြတ်၍” ဟု မပေးနိုင်သောကြောင့်လည်းကောင်း, “သမတိတ္တိကံ ပိဏ္ဍပါတံ” ကို ထောက်၍လည်းကောင်း, “ယာဂုဘတ္တံ” ပါဠိက ကောင်းမည် ထင်သည်။ “ယာဂုဘည်းဟူသော ဘတ်ကို” ဟု အနက်ပေး၊ ယာဂုကို တစ်ကြိမ်တည်း မပေးဘဲ အယဉ်ကို ဖြတ်၍ ဖြတ်၍ ပေးခြင်းကို “အဝဇ္ဇိန္ဒိတ္တာ ဒေတိ” ဟု ဆိုသည်။

တိတ္ထိယေ အတိတ္ထိယသညိတိ - ကား၊ မာတာဝါ - အမိသည်သော်လည်းကောင်း၊ ပိတာဝါ-လည်းကောင်း၊ တိတ္ထိယေသု-တိဉ္စ၊ ပဗ္ဗဇတိ-ကျင့်အံ့၊ တေသံ-ထိုတိတ္ထိတို့အား၊ မာတာပိတုသညာယ - အမိအဘဟူသော အမှတ်ဖြင့်၊ ဒေန္တဿာပိ-ပေးသော ရဟန်း၏လည်း၊ ပါမိတ္ထိယမေဝ ဟောတိ၊ ဒါပေတိတိ-ကား၊ အနုပသမ္ပန္နေန-လူသာမဏေသည်၊ ဝါ-ကို၊ ဒါပေတိ-ပေးစေအံ့။

၂၇၃။ ဥပနိက္ခိပိတွာ ဒေတိတိ-ကား၊ တထာရူပေ-ထိုသို့သဘောရှိသော၊ ဘာဇနေ-ခွက်၌၊ (တိတ္ထိတို့အား ပေးဖို့ရန် ထည့်ခြင်းငှာ လျှောက်ပတ်သော ခွက်၌) တံ ဘာဇနံ-ကို၊ ထပေတွာ-၍၊ တေသံ-ထိုတိတ္ထိတို့၏၊ သန္တိကေ-အနီး၌၊ ဘူမိယံ-မြေ၌၊ နိက္ခိပိတွာ-ချထား၍၊ ဒေတိ-အံ့၊ ဝါ-တစ်နည်း၊ တေသံ-ထိုတိတ္ထိတို့၏၊ ဘာဇနံ-ကို၊ နိက္ခိပိပေတွာ-ချထားစေ၍၊ တတ္ထ-ထိုခွက်၌၊ ဒေတိ-အံ့၊ (“အနာပတ္တိ” ဟု ပါဠိတော်၌ စပ်)၊ ပတ္တံ-သပိတ်ကို၊ အာဓာရကေဝါ-သပိတ်ခြေ၌သော်လည်းကောင်း၊ ဘူမိယံဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ ထပေတွာပိ-၍လည်း၊ ဣတော-ဤသပိတ်ထည်းမှ၊ ဂဏှထ-ယူကြကုန်၊ ဣတိ-သို့၊ ဝတ္တံ၊ ဝဋ္ဋတိ၊ တိတ္ထိယော-သည်၊ သစေ ဝဒတိ-အကယ်၍ လျှောက်အံ့၊ (ကိ-နည်း)၊ ဣဝံ-ဤဥစ္စာသည်၊ မယံနာမ သန္တကံ-တပည့်တော်၏ ဥစ္စာမည်ပါ၏၊ ဣဝ-ဤခွက်၌၊ နံ-ထိုဥစ္စာကို၊ အာကိရထ-လောင်းထည့်ပါကုန်၊ ဣတိ-ဤသို့ လျှောက်အံ့၊ အာကိရိတဗ္ဗံ-လောင်းထည့်နိုင်၏၊ (လောင်းထည့်ကောင်း၏)၊ “စောစောက မိမိဖို့ ရည်မှန်းထားသော ဥစ္စာဖြစ်၍ မိမိပိုင် ဖြစ်၏” ဟု ယူဆသောကြောင့် “မယံနာမ ဣဝံ သန္တကံ” ဟု ဆိုသည်။ တဿ-ထိုတိတ္ထိ၏၊ သန္တကတ္တာ-ဥစ္စာ၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ သဟတ္တာ-ဖြင့်၊ ဒါနံနာမ-ပေးခြင်းမည်သည်၊ န ဟောတိ၊ သေသံ၊ ပေ၊ တိဝေဒနန္တိ။-အစေလကသိက္ခာပဒံ ပဌမံ။

၂။ ဥယျောဓနသိက္ခာပုဒ်အဖွင့်

၂၇၄။ ဒုတိယသိက္ခာပဒေ-၌၊ ပဋိက္ကမနေပိတိ-ကား၊ အာသနသာလာယမ္ပိ-ရွာတွင်း ဆွမ်းစားဇရပ်၌လည်း၊ ဘတ္တဝိသဂ္ဂန္တိ-ကား၊ ဘတ္တကိစ္စံ-ဆွမ်းစားခြင်း ကိစ္စကို၊ န သမ္ဘာဝေသီတိ-ကား၊ န ပါပုဏိ-မရောက်၊ ဝါ-မမိ။

၂၇၅။ အနာစာရန္တိ-ကား၊ ဝုတ္တာဝသေသံ-ပါဠိတော်၌ တိုက်ရိုက်ဟောတော်မူ အပ်ပြီးမှ ကြွင်းသော၊ ကာယဝစီဒ္ဓါရဇိတိက္ကမံ-ကာယဒ္ဓါရ ဝစီဒ္ဓါရ၌ လွန်ကျူးမှုကို၊ (“အာစရိတုကာမော” ဟု ပါဠိတော်၌ စပ်)၊ [ပါဠိတော်၌ “မာတုဂါမေန သဒ္ဓိဟသိတုကာမော၊ ကီဋ္ဌိတုကာမော၊ ရဟောနိသီဒိတုကာမော၊ အနာစာရံ အာစရိတုကာမော” ဟု ၄ မျိုး ဟောတော်မူ၏၊ ထိုတွင် ဟသိတုကာမ၊ ကီဋ္ဌိတုကာမ၊ ရဟောနိသီဒိတုကာမတို့မှ ကြွင်းသမျှကို “အနာစာရံ အာစရိတုကာမ” ဟု ဆိုသည်။] ဒဿန္နပစာရံဝါ၊ ပေ၊ ဝိဇေန္တဿာတိ ဧတ္ထ-၌၊ (ဝိနိစ္ဆယော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော) ဌိတော-ရပ်နေသည်၊ (ဟုတွာ) ဝါ-ဖြစ်၍သော်လည်းကောင်း၊ နိသိန္ဒော-

ထိုင်နေသည်။ (ဟုတ္တာ) ဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ ယဒိ ဥယျောဇေတိ-အကယ်၍ ပြန်လွှတ်အံ့၊ (ဧဝံသတိ) ယော-အကြင်ရဟန်းကို၊ ဥယျောဇိတော-ပြန်လွှတ်အပ်ပြီ၊ သော-ထိုပြန်လွှတ်အပ်သော ရဟန်းသည်။ ဝိဇဟတိ-ဒဿနူပစာ၊ သို့မဟုတ် သဝနူပစာကို စွန့်၏။ တဿစ-ထိုစွန့်သွားသော ရဟန်း၏လည်း။ အာပတ္တိနာမ-မည်သည်။ နတ္ထိ၊ ပန-စင်စစ်ကား၊ တသ္မိ-ထိုပြန်လွှတ်အပ်သော ရဟန်းသည်။ ဝိဇဟန္တေပိ-စွန့်သော်လည်း။ အတ္တတော-လိုရင်းအနက်အားဖြင့်၊ ဣတရေန-ပြန်လွှတ်အပ်သော ရဟန်းမှတစ်ပါးသော ပြန်လွှတ်တတ်သော ရဟန်းသည်။ ဝိဇဟိတမေဝ-စွန့်အပ်သည်သာ၊ ဟောတိ၊ [ပြန်လွှတ်အပ်သော ရဟန်းက ဥပစာကို စွန့်လျှင် “ပြန်လွှတ်တတ်သော ရဟန်းလည်း ထိုသူ့ကို မမြင်ရ၊ ထိုသူ၏ အသံကို မကြားရသောကြောင့် ဥပစာကို စွန့်ရာရောက်သည်” ဟူလို။] တသ္မာ-ကြောင့်၊ ယော-အကြင်ရဟန်းသည်။ ဥယျောဇေတိ-ပြန်လွှတ်၏။ တဿေဝ-ထိုပြန်လွှတ်သော ရဟန်း၏သာ၊ အယံ အာပတ္တိ-ဤအာပတ်သည်။ (ဟောတိ)။

တတ္ထ-ထိုသို့ ပြန်လွှတ်ရာ၌၊ ဥပစာရဗုဒ္ဓန္တရေ-ဥပစာ၏ အတွင်း၌၊ ဧကော-တစ်ဖက်သော၊ ပါဒေါ-ခြေသည်။ သစေ ဟောတိ-အံ့၊ (ဧဝံသတိ-သော်)၊ ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)၊ သီမာတိက္ကမေ-ဥပစာအပိုင်းအခြားကို လွန်ရာအခါ၌၊ ပါမိတ္ထိယံ (ဟောတိ)၊ စ-ဆက်၊ ဧတ္ထ-ဤဒဿနူပစာ၊ သဝနူပစာတို့တွင်၊ ဒဿနူပစာရဿ-၏။ အဗ္ဗောကာသေ-လွင်တီးခေါင်၌၊ ဒွါဒသဟတ္ထပ္ပမာဏံ-တစ်ဆယ့်နှစ်တောင် ပမာဏသည်။ (ဟောတိ)၊ သဝနူပစာရဿ-၏။ (အဗ္ဗောကာသေ-၌)၊ တထာ-ထိုအတူ တစ်ဆယ့်နှစ်တောင် ပမာဏသည်။ (ဟောတိ)၊ ပန-ကား၊ အန္တရာ-တစ်ဆယ့်နှစ်တောင်၏ အကြား၌၊ တုဋ္ဌဒ္ဓါရပါကာရာဒယော-နံရံ၊ တံခါး၊ တံတိုင်း အစရှိသည်တို့သည်။ သစေ ဟောန္တိ-အကယ်၍ ရှိကုန်အံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ တေဟိ-ထိုနံရံ၊ တံခါး၊ တံတိုင်း အစရှိသည်တို့သည်။ အန္တရိတဘာဝေါ-ခြားကွယ်အပ်သည်၏ အဖြစ်သည်။ ဒဿနူပစာရာတိက္ကမော-ဒဿနူပစာကို လွန်ခြင်းတည်း။ တဿ-ထိုဒဿနူပစာကို လွန်ခြင်း၏။ ဝသေန-ဖြင့်၊ အာပတ္တိ-ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ-၏။ န-အညော၊ ယေ၊ ဟောတိတိ-ကား၊ ဝုတ္တပ္ပကာရံ-ဆိုအပ်ပြီးသော အပြားရှိသော၊ အနာစာရံ-မလျှောက်ပတ်သော အကျင့်ကို၊ ထပေတွာ-၍၊ အညံ-အခြားသော၊ ကိဉ္စိကာရဏံ-တစ်စုံတစ်ခုသော အကြောင်းသည်။ န ဟောတိ-မရှိအံ့။

၂၇၇။ ကလိသာသနံ အာရောပေတိတိ (ဧတ္ထ)-၌၊ ကလိတိ-ကား၊ ကောဓော-ကောဓတည်း၊ တဿ-ထိုကောဓ၏။ သာသနံ-အမိန့်အာဏာကို၊ အာရောပေတိ-တင်အံ့၊ ကောဓဿ-၏။ အာဏံ-ကို၊ အာရောပေတိ-အံ့၊ ကောဓဝသေန-ဖြင့်၊ ဌာနနိသဇ္ဇနာဒိသု-ရပ်ခြင်း၊ ထိုင်ခြင်း အစရှိသည်တို့၌၊ ဒေါသံ-အပြစ်ကို၊ ဒဿေတွာ-၍၊ ဘော-အမောင်တို့၊ ဣမဿ-ဤရဟန်း၏။ (ငါ၏ နောက်ပါရဟန်း၏။)

ဌာန- ရုပ်ပုံကိုလည်းကောင်း၊ နိသန္ဓ- ထိုင်ပုံကိုလည်းကောင်း၊ အာလောကီတံ- ရှေးရှုကြည့်ပုံကိုလည်းကောင်း၊ ဝိလောကီတံ-အထောင့်ကြည့်ပုံကိုလည်းကောင်း၊ ပဿထ-ရှုကြကုန်၊ ခါဏုကော ဝိယ-သစ်ငုတ်ကဲ့သို့ တိဋ္ဌတိ-ရပ်၏။ (သစ်ငုတ်ကြီး ထောင်နေသလို စန့်စန့်ကြီး ရပ်နေ၏။) သုနခေါ ဝိယ-ခွေးကဲ့သို့၊ နိသီဒတိ-ထိုင်၏။ မက္ကဋ္ဌော ဝိယ-မျောက်ကဲ့သို့၊ ဣတောစိတောစ-ဤမှဤမှလည်း၊ ဝိလောကေ တိ-ကြည့်၏။ ဣတိ ဧဝံ-သို့၊ အမနာပဝစနံ-မနှစ်သက်ဖွယ် စကားကို၊ ဝဒတိ-ပြောအံ့၊ (ကိ-အဘယ်သို့ ကြံ၍ ပြောသနည်း၊) ဣမိနာပိ-ဤစကားသည်လည်း၊ ဥဗ္ဗာဋ္ဌော-ထွက်သွားစေအပ်သည်၊ ဝါ-နှိပ်စက်အပ်သည်၊ (ဟုတ္တာ၊) အပ္ပေဝနာမ ပက္ကမေယျ-ဖဲသွားတန်ရာ၏။ ဣတိ-ဤသို့ကြံ၍၊ (ဝဒတိ-အံ့၊) သေသံ ၊ပေ၊ တိဝေဒနန္တိ။- ဥယျောဇနသိက္ခာပဒံ ဒုတိယံ။

ကလိသာသနံ။ ။ "ကလ - သဋ္ဌေ" ဟူသော ဓာတ်နောင် ဣပစ္စည်း၊ ကလတိ ဧတေနာတိ ကလိ-အသံပြုကြောင်း စိတ်ဆိုး၍ ပြောဆိုကြောင်း ကောဓ၊ "သာသန" ဟူသည် ဆုံးမကြောင်းဖြစ်သော အာဏာတည်း၊ ကလိနော - ကောဓ၏ + သာသနံ - အာဏာတည်း၊ ကလိသာသနံ-ကောဓ၏ အာဏာ (ကောဓနှင့် စပ်သော အာဏာ)၊ ဤအဓိပ္ပာယ်ကို မြလို့၍ "ကလိတိ ကောဓော" စသည်ကို မိန့်သည်၊ ပါဠိတော်၌ "ကလိသာသနံ-ကောဓအထွက် နှိပ်နှိပ်စက်စက် ပြောဆိုဆုံးမကြောင်းဖြစ်သော အာဏာကို၊ အာရောပေတိ-တင်အံ့" ဟု အနက် ပေးပါ။

၃။ သဘောဓနသိက္ခာပုဒ်အဖွင့်

၂၉၇။ တတိယသိက္ခာပဒေ-၌၊ သယနိယရေတိ-ကား၊ သယနိယယရေ- အိပ်ရာခန်းဆောင်၌၊ ဤပုဒ်၏ အဖွင့်ကို ကင်္ခါဘာသာဋီကာ၌ ပြထားပြီ။ ယတော ၊ပေ၊ ဒိန္နာတိ-ကား၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ ဘိက္ခာ-ဆွမ်းကို၊ ဒိန္နာ-ပေးလှူအပ်ပါပြီ၊ အာဂတေန-ကြွလာသော ရဟန်းသည်၊ ယံ-အကြင်အရာဝတ္ထုကို၊ လဒ္ဓဗ္ဗံ-ရ ထိုက်၏။ တံ-ထိုရထိုက်သော အရာဝတ္ထုကို၊ ဝေါ-အရှင်ဘုရားတို့သည်၊ လဒ္ဓံ-ရအပ်ပါပြီ၊ (တသ္မာ-ကြောင့်၊) ဂစ္ဆထ-ပြန်ကြွပါကုန်၊ ဣတိ-ဤဆိုအပ်ပြီးကား၊ အဓိပ္ပာယော-ယောကျ်ား၏ အလိုတည်း၊ ပရိယုဋ္ဌိတောတိ-ကား၊ ရာဂပရိယုဋ္ဌိ တော-ရာဂသည် ထက်ဝန်းကျင် ထကြွလှယက်အပ်၏။ မေထုနာဓိပ္ပာယော- မေထုန်၌ ဖြစ်သော အလိုရှိ၏။ ဣတိ အတ္ထော-ဤကား အဓိပ္ပာယ်နက်။

၂၉၈။ (ယံ ကုလံ-အကြင်အမျိုးသည်၊ ဝါ-အကြင်အိမ်သည်၊) ဥဘောဟိ- သမီးခင်ပွန်း ၂ ယောက်ကုန်သော၊ ဇနေဟိ-လူတို့နှင့်၊ သဟ၊ (ဝတ္ထတိ) ဣတိ- ကြောင့်၊ (တံ ကုလံ-သည်၊) သဘောဇနံ-မည်၏။ သဘောဇနေ-သမီးခင်ပွန်း ၂ ယောက်ဟူသော လူတို့နှင့် တကွဖြစ်သော၊ တသ္မိံ (ကုလေ) - ထိုအမျိုး၌၊ ဝါ-

ထိုအိမ်၌၊ အထဝါ-ကာ၊ သဘောဇနေတိ-ကာ၊ သဘောဂေ-သုံးဆောင်ခံစားအပ်
 သော မိန်းမယောက်ျားနှင့် တကွဖြစ်သော၊ (တသို့ ကုလေ-၌) တိ-မှန်၊ ရာဂ
 ပရိယုဋ္ဌိတဿ-ရာဂသည် ထက်ဝန်းကျင် လူယူအပ်သော၊ ပုရိသဿ-၏။ ဣတ္ထိ-
 သည်၊ ဘောဂေါ-အသုံးအဆောင်တည်း၊ (ရာဂပရိယုဋ္ဌိတာယ-သော) ဣတ္ထိယာ
 စ-၏လည်း၊ ပုရိသော-သည်၊ (ဘောဂေါ-တည်း)၊ တေနေဝ-ပင်၊ (ဣတ္ထိပုရိသတို့
 အချင်းချင်း ဘောဂမည်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်ပင်) အဿ-ထိုသဘောဇနေ
 ဟူသော ပုဒ်၏။ ပဒဘာဇနေ-၌၊ ဣတ္ထိစေဝ ဟောတိ ပုရိသောစာတိ အာဒိ-
 အစရှိသော စကားကို၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ။ [သဘောဇနေပုဒ်ပြီးပုံကို ကခါဘာသာ
 ဋီကာ၌ ပြထားပြီ၊ ကုလသဒ္ဓါသည် အမျိုးကို ဟောရင်းဖြစ်သော်လည်း ဌာနျူပစာရ
 အားဖြင့် "အိမ်" ကိုလည်း ဟောနိုင်၏။ "ကုလံတိ တဝနိဝေသနံ" အဋ္ဌကအင်္ဂုတ္တရဋ္ဌ၊
 မဟာဝဂ်၊ ဒုတိယသုတ်။]

မဟလ္လကေ ယရေတိ-ကာ၊ မဟလ္လကေ-ကြီးသော၊ သယနိယရေ-အိပ်ရာ
 ခန်းဆောင်၌၊ ပိဋ္ဌ၊ ဝေ၊ ဝိဇဟိတွာတိ-ကာ၊ သယနိယရေ-၌၊ တဿ ဝတ္တဿ-ထို
 တိုက်ခန်း၏၊ ယော ပိဋ္ဌသဟံတော-အကြင်တံခါးပေါင်သည်၊ (အတ္ထိ) တဿ-
 ထိုတံခါးပေါင်၏၊ ဟတ္ထပါသံ-ကို၊ ဝိဇဟိတွာ-စွန့်၍၊ အန္တောသယနဿ-အတွင်း
 အိပ်ရာ၏၊ အာသန္နေ-အနီးဖြစ်သော၊ ဌာနေ-အရပ်၌၊ နိသီဒတိ-ထိုင်အံ့၊ ဣတိ
 အတ္ထော၊ စ-ဆက်၊ ဤဒိသံ-သော၊ သယနိယရံ-သည်၊ မဟာစတုသာလာဒီသု-
 ကြီးစွာသော လေးဘက်တန်းလျားရှိသော အိမ်အစရှိသည်တို့၌၊ ဟောတိ၊ ပိဋ္ဌဝံသံ-
 အတိတ္ထမိတွာတိ ဣမိနာ-ဖြင့်၊ မဇ္ဈတိက္ကမံ-အလယ်အရပ်ကို လွန်ခြင်းကို၊ ဒသေ
 တိ၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ ယထာဝါ တထာဝါ-ဟုတ်ဟုတ်ငြားငြားသော အခြင်းအရာ
 အားဖြင့်လည်း၊ ကတဿ-ပြုအပ်သော၊ ခုဒ္ဒကဿ-ငယ်သော၊ သယနိယရဿ-
 ၏။ မဇ္ဈတိက္ကမေ-အလယ်အရပ်ကို လွန်ရာ၌၊ အာပတ္တိ-ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ၊ သေသံ
 ဝေ၊ ခွိဝေဒနန္တိ။- သဘောဇနေသိက္ခာပဒံ တတိယံ။

၄-၅။ စတုတ္ထ၊ ပဉ္စမသိက္ခာပုဒ်အဖွင့်

၂၇၄။ စတုတ္ထပဉ္စမသိက္ခာပဒေသု-စတုတ္ထသိက္ခာပုဒ်၊ ပဉ္စမသိက္ခာပုဒ်တို့၌၊
 ယံ-အကြင်အဆုံးအဖြတ် စကားရပ်သည်၊ ဝတ္ထဗ္ဗ-ဆိုထိုက်သည်၊ သိယာ-ဖြစ်ရာ၏။
 တံ-ထိုအဆုံးအဖြတ် စကားရပ်သည်၊ သဗ္ဗံ-အလုံးစုံ အကုန်အစင်၊ အနိယတ
 ဗ္ဗယေ-အနိယတသိက္ခာပုဒ် ၂ ပါးအပေါင်း၌၊ ဝုတ္တနယမေဝ၊ စ-ဆက်၊ သဘောဇနေ
 သိက္ခာပဒံ-သည်၊ (ပဋ္ဌမပါရာဇိကသမုဋ္ဌာနံ-ပဋ္ဌမပါရာဇိကသမုဋ္ဌာနံရှိသည်၊
 ဟောတိ) ယထာ-ကဲ့သို့၊ ဧဝံ-တူ၊ တောနိပိ-ဤစတုတ္ထ ပဉ္စမသိက္ခာပုဒ်တို့သည်
 လည်း၊ ပဋ္ဌမပါရာဇိကသမုဋ္ဌာနာနေဝ-ရှိတုန်သည်သာ၊ ဣတိ-အပြီးတည်း။-
 ရဟောပဋိစ္ဆန္တသိက္ခာပဒံ စတုတ္ထံ၊ ရဟောနိသဇ္ဇသိက္ခာပဒံ ပဉ္စမံ။

၆။ စာရိတ္တသိက္ခာပုဒ်အဖွင့်

၂၉၄။ ဆဋ္ဌသိက္ခာပဒေ-၌၊ ဒေထာဂုဿော ဘတ္တန္တိ ဧတ္ထ-၌၊ တံ ဘတ္တံ-တုံ ဘတ်သည်။ အဘိဟဋ္ဌ-ရှေးရှုဆောင်ယူအပ်ပြီးသည်။ အဟောသိ-ပြီ၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ ဧဝံ-ဤသို့ ဒေထာဂုဿော ဘတ္တံဟူ၍၊ အာဟံသု ကိရ-ပြောဆိုကြကုန် သတတ်၊ ပန-ဆက်၊ အနဘိဟဋ္ဌ-ရှေးရှု မဆောင်ယူအပ်သော ဘတ်၌၊ ဧဝံ-ဤသို့ ဒေထာဂုဿော ဘတ္တံဟူ၍၊ ဝတ္တံ-ငှာ၊ န လတ္တတိ-မရအပ်၊ ပယုတ္တဝါစာ-ပစ္စည်းနှင့် စပ်ယှဉ်သော စကားသည်၊ ဟောတိ-၏။

၂၉၅။ ပန-ဆက်၊ တေန |ပေ၊ နိက္ခိပထာတိ ဣဒံ-ဟူသော ဤစကားကို၊ ဘဂဝါ-သည်၊ ကုလဿ-အမျိုး၏၊ သဒ္ဓါနုရက္ခဏတ္တာယ-သဒ္ဓါကို စောင့်ရှောက်ခြင်းအကျိုးငှာ၊ အာဟ-ပြီ၊ ဘာဇေတွာ-ဝေဖန်၍၊ ခါဒထ-ခဲစားလိုက်ကြကုန်၊ ဣတိ-သို့၊ ယဒိ ဝဒေယျ-အကယ်၍ မိန့်တော်မူအံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ မနုဿာနံ-အလျှူရှင်ဖြစ်သော လူတို့၏၊ ပဿာဒညထတ္တံ-ကြည်ညိုခြင်းမှ တစ်ပါးသော အပြား၏ အဖြစ်သည်၊ ဝါ-အကြည်ညို ပျက်ခြင်းသည်၊ သိယာ-ဖြစ်ရာ၏၊ ဥဿာရိယိတ္တာတိ-ကား၊ ပဋိဟရိယိတ္ထ-ပြန်၍ ဆောင်ယူအပ်ပြီ၊ ယရံယေဝ-အိမ်သို့သာ၊ နံ-တို့ခဲဖွယ်ကို၊ ဂဟေတွာ-၍၊ အဂမံသု-သွားကုန်ပြီ၊ ဣတိ၊ ဝုတ္တံ၊ ဟောတိ။

တံ ကိရ |ပေ၊ အဟောသိ။ ။သံယာဖို့ဖြစ်စေ၊ မိမိဖို့ဖြစ်စေ မလျှူရသေးသော်လည်း လျှူဖို့ရန် ရှေးရှုဆောင်ယူအပ်ခဲ့ပြီး (ကျောင်းရောက်ပြီး) ဖြစ်သော ခဲဖွယ်ဘောဇဉ်ကို "လျှူကြလော၊ ထည့်ကြလော၊ လိုက်ကြလော" ဟု ပြောကောင်း၏။ ရှေးရှုဆောင်ယူအပ်ပြီး မဟုတ်ဘဲ အိမ်စသည်၌ ထားစဉ်ကား လျှူဖို့ရန် မှန်းထားစေကာမူ ဣတိပဝါရိတ မဟုတ်သုအား မပြောကောင်း၊ ပြောလျှင် တောင်းရာရောက်သောကြောင့် သူပေါဒနပိညတ္တိ ဒုက္ကဋ်အာပတ် သင့်သည်-ဟူလို၊ [ပတ္တဝင်၊ ပရိဇာတသိက္ခာပုဒ်၌ကား "အဘိဟဋ္ဌပဋိယတ္ထေ ဝဉ္စိဿထပိတဘာဂေစ ပယုတ္တဝါစာနာမ နတ္ထိ" ဟု ဆိုခဲ့၏။]

ဣဒံ |ပေ၊ သိယာ။ ။အဘိဟဋ္ဌသိက္ခာကို "ပေးကြ" ဟူ၍သော်မှ ပြောကောင်းလျှင် အဘယ်ကြောင့် ကျောင်းသို့ ရောက်ပြီးဖြစ်သော သံယာဖို့ ခဲဖွယ်ကို စားခွင့်ပေးတော်မမူသေးဘဲ "အကပ်ခံထားလိုက်ကြ" ဟု မိန့်တော်မူရပါသနည်းဟု မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် "ဣဒံ ပန" စသည်ကို မိန့်၊ ထိုသို့ ပြောကောင်းသော်လည်း ဝေ၍ စားလိုက်လျှင် အလျှူရှင်တို့မှာ သူတို့မှန်းထားသော ရတနာ မပါသည့်အတွက် သဒ္ဓါပျက်မည်ဖိုးသောကြောင့် "အကပ်ခံ၍ ထားလိုက်ကြဦး" ဟု မိန့်တော်မူသည်။

ဥဿာရိယိတ္ထ။ ။ဥပုဗ္ဗ သရဓာတ်၊ ဂတိအနက်၊ ကာရိတ်ကျေ၊ ကံဟော ယပစ္စည်း၊ အာဝိဘတ်ကို ဣပြုထားသည်။ (ခါဒနိယံ-ကို) ဥဿာရိယိတ္ထ-အထက်သို့ ရောက် စေအပ်ပြီ" ဟု သဒ္ဓတ္ထဖြစ်၏။ "နဂိုက အောက်ချထားသော ခဲဖွယ်ကို ပြန်၍ ထမ်းယူသွားကြသည်" ဟူလို၊ ထို့ကြောင့် "ပဋိဟရိယိတ္ထ" ဟု ဝေါဟာရတ္ထ ဖွင့်၍ "ယရံယေဝ |ပေ၊ ဝုတ္တံ ဟောတိ" ဟု ဆိုလိုရင်း အဓိပ္ပာယ်ထု ဖွင့်သည်။ [ယောဇနာ၌ တစ်မျိုးကြံလေသည်။]

၂၉၈။ သန္တံ ဘိက္ခုန္တိ ဧတ္ထ-ဌံ၊ ကိတ္တာဝတာ-အဘယ်မျှ အတိုင်းအရှည်ရှိသော အကြောင်းဖြင့်၊ သန္တော-ထင်ရှားရှိသော ရဟန်းသည်၊ ဟောတိ-နည်း၊ ကိတ္တာဝတာ၊ အသန္တော-ထင်ရှားမရှိသော ရဟန်းသည်၊ (ဟောတိ-နည်း၊) ဣတိ-ဤကား အမေးတည်း၊ အန္တောဝိဟာရေး-ကျောင်းတိုက်၏ အတွင်း၌၊ ယတ္ထ-အကြင်အရပ်၌၊ ဌိတဿ-တည်သော ရဟန်း၏၊ ကုလာနိ-တို့သို့၊ ပယိရူပါသနစိတ္တံ-ချဉ်းကပ်ကြောင်း စိတ်သည်၊ (ချဉ်းကပ်လိုသော စိတ်သည်၊) ဥပ္ပန္နံ-ဖြစ်ပြီ၊ တဒေတာ-ထိုအရပ်မှ၊ ပဋ္ဌာယ-၍၊ ယံ-အကြင်ရဟန်းကို၊ ပဿေဝါ ဘေး၌သော်လည်းကောင်း၊ အဘိမုခေဝါ-ရှေးရှု၌သော်လည်းကောင်း၊ ပဿတိ-မြင်၏၊ ယဿ-အကြင်ရဟန်းအား၊ ပကတိဝစနေန-ပြောရိုးဆိုဉ်စကားဖြင့်၊ အာရောစေတု-ပြောခြင်းငှာ၊ သက္ကာ-တတ်ကောင်းသည်၊ ဟောတိ-၏၊ အယံ-ဤရဟန်းသည်၊ သန္တောနာမ-ထင်ရှားရှိသော ရဟန်းမည်၏၊ [၀၂ တောင်အတွင်း ရှိသူ၏ ကြားနိုင်လောက်သော စကားကို “ပကတိဝစန” ဟု ဆိုသည်။] ဣတောစိတော-ဤမှ ဤမှလည်း၊ ပရိယေသိတွာ-ရှာ၍၊ အာရောစနကိစ္စနာမ-ပြောဆိုဖွယ် ကိစ္စမည်သည်၊ နတ္ထိ၊ ဟိ-မှန်၊ ယော-အကြင်ရဟန်းကို၊ ဧဝံ-သို့၊ ပရိယေသိတဗ္ဗော-ရှာထိုက်၏၊ သော-ထိုရဟန်းသည်၊ အသန္တောယေဝ-အသန္တမည်သည်သာ၊ (ဟောတိ) အဝိစ-သည်သာမကသေး၊ ဥပစာရသိမာယ-ဥပစာရသိမ်၏၊ အန္တော-အတွင်း၌၊ ဘိက္ခု-ကို၊ ဒိသ္မာ-၍၊ ဝါ-တွေ့လျှင်၊ အာပုစ္ဆိဿာမိ-အံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ကြံ၍၊ ဂန္ဓာ-၍၊ တတ္ထ-ထိုဥပစာရသိမ်တွင်း၌၊ ယံ-အကြင်ရဟန်းကို၊ ပဿတိ-မြင်၏၊ သော-ထိုရဟန်းကို၊ အာပုစ္ဆိတဗ္ဗော-၏၊ နော စေပဿတိ-အကယ်၍ မမြင်အံ့၊ (ဧဝံသတိ) အသန္တံ-သော၊ ဘိက္ခု-ကို၊ အနာပုစ္ဆာ-မပန်ပြောဘဲ၊ ပဝိဋ္ဌောနာမ-ဝင်သူမည်သည်၊ ဟောတိ-၏။ (အာပတ်မသင့်-ဟူလို)။

၃၀၂။ အန္တရာရာမန္တိ-ကား၊ အန္တောဂါမေ-၌၊ ဝိဟာရော-သည်၊ ဟောတိ-ရှိ၏၊ တံ-ထိုရာတွင်းကျောင်းသို့၊ ဂစ္ဆတိ-အံ့၊ ဘတ္တိယယရန္တိ-ကား၊ နိမန္တိတယရံဝါ-ပင့်ဖိတ်ကြောင်း ဘတ်ရှိရာ အိမ်သို့သော်လည်းကောင်း၊ သလ္လာကဘတ္တာဒိဒါယကာနံ-သလ္လာကဘတ် အစရှိသည်တို့ကို လျှုမည့်ဒါယကာတို့၏၊ ယရံဝါ-အိမ်သို့သော်လည်းကောင်း၊ (ဂစ္ဆတိ-အံ့ ၌ စပ်) အာပဒါဒိသူတိ-ကား၊ ဇီဝိတ၊ ပေ၊ ယေသု-အသက်၏ အန္တရာယ်၊ ပြဟ္မစရိယ၏ အန္တရာယ်တို့သည်၊ သတိ-ရှိကုန်လတ်သော်၊ ဂန္တံ၊ ဝဋ္ဋတိ၊ သေသံ၊ ပေ၊ တိဝေဒနန္တိ။- စာရိတ္တသိက္ခာပဒ် ဆဋ္ဌ။

အာပုစ္ဆိတဗ္ဗော။ ။ အာပုစ္ဆိတဗ္ဗောတိ “အယံ ဣတ္ထန္တာမဿ ယရံ ဂစ္ဆာမိ” တိဝါ “စာရိတ္တံ အာပုစ္ဆာမိ” တိဝါ ဤဒိသေန ဝစနေန အာပုစ္ဆိတဗ္ဗော၊ [ဤဒိသေန” ဟု ဆိုသောကြောင့် “ရွာထည်း သွားပါမည်၊ မြို့ထည်း သွားပါဦးမည်” စသော မြန်မာစကားဖြင့်လည်း ပန်ကြားကောင်း၏။]

၇။ မဟာနာမသိက္ခာပုဒ်အဖွင့်

၃၀၃။ သတ္တမသိက္ခာပဒေ၊ မဟာနာမောနာမ-မဟာနာမ်မည်သည်။ ဘဂဝတော-၏။ စူဠပိတုပုတ္တော-ဘထွေးတော်၏ သားဖြစ်သော၊ မာသမတ္တေန-တစ်လမျှဖြင့်၊ မဟလ္လကတရော-မြတ်စွာဘုရားထက် ကြီးသော၊ ဒွိသု-ကုန်သော၊ ဖလေသု-အောက်ဖိုလ်တို့၌၊ ပတိဋ္ဌိတော-တည်သော၊ အရိယသာဝကော-အရိယာဖြစ်သော သာဝကသည်၊ ဘေသဇ္ဇံ ၊ပေ၊ ဟောတိတိ-ကား၊ ဝဇဘော-နွားခြံမှ၊ အာဟရိတ္တာ-ဆောင်ယူ၍၊ ထပိတသပ္ပိ-ထားအပ်သော ထောပတ်သည်၊ ဗဟု-များသည်၊ ဟောတိ-၏။

၃၀၆။ သာဒိတဗ္ဗာတိ-ကား၊ တသ္မိံ သမယေ-ဖိတ်မန်ရာ ထိုအခါ၌၊ ရောဂေါ-ရောဂါသည်၊ နုတ္ထိ-မရှိ၊ ဣတိ-ဤသို့ နှလုံးသွင်း၍၊ န ပဋိက္ခိပိတဗ္ဗာ-မပယ်ထိုက်ကုန်၊ ရောဂေ-သည်၊ သတိ-ရှိလတ်သော်၊ ဝိညာပေသာမိ-မိမိအလိုရှိကြောင်းကို သိစေအံ့၊ ဝါ-တောင်းအံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ နှလုံးသွင်း၍၊ အဓိဝါသေတဗ္ဗာ-လက်ခံထိုက်ကုန်၏။ [“သာဒိတဗ္ဗာ” အရ သာယာဟူသည် ရောဂါရှိလျှင် တောင်းဖို့ရန် လက်ခံခြင်းတည်းဟု သိစေလို၍ “ရောဂေ ၊ပေ၊ အဓိဝါသေတဗ္ဗာ” ဟု ဖွင့်သည်။ (ဋီကာ၌ ဘုရားရှင်၏ ဆွေတော် မျိုးတော်များကို ဖွင့်ပြထားသည်၊ အလိုရှိက ကြည့်ရှုပါကုန်။)]

ဧတ္ထကေဟိ ဘေသဇ္ဇေဟိ ပဝါရေမိတိ-ကား၊ နာမဝသေန-အမည်နှင့် စပ်သဖြင့်၊ သပ္ပိတေလာဒိသ-ထောပတ်၊ ဆီအစရှိသည်တို့တွင်၊ ဒွိဟိ- ၂ ပါးကုန်သော ဆေးတို့ဖြင့်၊ ပဝါရေမိ-ဖိတ်ပါ၏၊ ဣတိဝါ-ဤသို့သော်လည်းကောင်း၊ တိဟိ-၃ ပါးကုန်သော ဆေးတို့ဖြင့်၊ ပဝါရေမိ-၏၊ ဣတိဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ ပရိမာဏဝသေန-အတိုင်းအရှည်နှင့် စပ်သဖြင့်၊ ပတ္တေန-စလယ်ကွမ်းစား အတိုင်းအရှည်ရှိသော ဆေးဖြင့်၊ ပဝါရေမိ-၏၊ ဣတိဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ [“ပတ္တေန” ဟု တချို့ စာအုပ်များ၌ ရှိသောကြောင့် “ခွက်ဖြင့်” ဟု ရှေးနိဿယ ပေး၏။] နာဠိယာ-ခွက်ကွမ်းစား အတိုင်းအရှည်ရှိသော ဆေးဖြင့်၊ ပဝါရေမိ၊ ဣတိဝါ၊ အာဠကေန-တစ်ပြည် အတိုင်းအရှည်ရှိသော ဆေးဖြင့်၊ ပဝါရေမိ-ဖိတ်ပါ၏၊ ဣတိဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ (ပဝါရေတိ-ဖိတ်အံ့) အညံ ဘေသဇ္ဇံ ဝိညာပေတိတိ- ကား၊ သပ္ပိနာ-ဖြင့်၊ ပဝါရိတော-ဖိတ်အပ်သည်၊ (သမာနော-ဖြစ်ပါလျက်) တေလံ-ဆီကို၊ ဝိညာပေတိ-တောင်းအံ့၊ အာဠကေန-တစ်ပြည်အတိုင်းအရှည်ရှိသော ဆေးဖြင့်၊ ပဝါရိတော-သည်၊ (သမာနော-လျက်) ဒေါဏံ-တစ်စိတ်အတိုင်းအရှည်ရှိသော ဆေးကို၊ ဝိညာပေတိ-အံ့။

န ဘေသဇ္ဇေန ကရဏီယေနတိ-ကား၊ မိဿကဘတ္တေနပိ-ရောနှောအပ်သော ဆွမ်းဖြင့်သော်လည်း၊ ယာပေတံ-မျှတခြင်းငှာ၊ စေ သက္ကောတိ-အကယ်၍ စွမ်းနိုင်အံ့၊ (ဧဝံသတိ-ဤသို့စွမ်းနိုင်လတ်သော်) န ဘေသဇ္ဇကရဏီယံနာမ-ဆေးမဟုတ်သော အစာဖြင့် ပြုဖွယ်မည်သည်၊ ဟောတိ။

၃၁၀။ ပဝါရိတာနန္တိ-ကာ၊ ယေ-အကြင်ဒါယကာတို့သည်၊ အတ္တနော-မိမိဖို့၊ (မိမိဟူသော ရဟန်းဖို့) ပုဂ္ဂလိကာယ-ပုဂ္ဂလိကဖြစ်သော၊ ပဝါရဏာယ-ဖိတ်ခြင်း ဖြင့်၊ ပဝါရိတာ-ဖိတ်ကုန်သည်၊ (ဟောန္တိ-ကုန်၏။) တေသံ-ထိုဒါယကာတို့၏။ ပဝါရိတာနုဇ္ဈပေန-ဖိတ်အပ်သော ဆေးအားလျော်သော၊ ဝိညတ္တိယာ-တောင်းခြင်း ကြောင့်၊ အနာပတ္တိ-အာပတ်မသင့်၊ ပန-ကာ၊ သံယဝသေန-သံဃာနှင့် စပ်သဖြင့်၊ ပဝါရိတေသု-ဖိတ်သောဒါယကာတို့၌၊ ပမာဏံ-အတိုင်းအရှည်ကို၊ သလ္လက္ခေတဗ္ဗ မေဝ-မှတ်သားထိုက်သည်သာ၊ ဣတိ-အပြီးတည်း၊ သေသံ၊ ပေ၊ တိဝေဒနန္တိ- [ဤဝါကျတို့၏ အဓိပ္ပာယ်ကို ပါတိမောက်ဘာသာဋီကာ၌ ပြထားပြီ။]- မဟာ နာမသိက္ခာပပံ သတ္တမံ။

၈။ ဥယျတ္တသေနာသိက္ခာပုဒ်အဖွင့်

၃၁၁။ အဋ္ဌမေ-၌၊ အဗ္ဗယျာတောတိ-ကာ၊ အဘိဥယျာတော-ရှေးရှုထွက် လာသည်၊ (ဟောတိ) ပရသေနံ-တစ်ဖက်စစ်တပ်သို့၊ အဘိမုခံ-ရှေးရှု၊ (တချို့ စာအုပ်များ၌ “အဘိမုခေါ-ရှေးရှုသည်၊ ဟုတွာ-၍” ဟုလည်း ရှိ၏။) ဂမိဿာမိ- သွားအံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ကြံ၍၊ နဝရတော-မှ၊ နိဂ္ဂတော-ထွက်လာသည်၊ (ဟောတိ) ဣတိ အတ္ထော-နက်၊ ဥယျတ္တန္တိ-ကာ၊ ကတဥယျောဂံ-ပြုအပ်ပြီးသော ထွက်သွား ခြင်းရှိသော၊ ဂါမတော-မြို့ရွာမှ၊ နိက္ခန္တိ-ထွက်ပြီးသော၊) “သေနံ-စစ်တပ်ကို” ဟု ပါဠိတော်၌ စပ်၊ ဣတိ အတ္ထော-နက်၊ (ပုဒ်ပြီးပုံကို ကင်္ခါဘာသာဋီကာ၌ ကြည့်ပါ။)

၃၁၄။ ဒွါဒသပုရိသောဟတ္ထိတိ-ကာ၊ စတ္တာရော-၄ ယောက်ကုန်သော၊ အာရောဟကာ-တက်စီးသော စစ်သားတို့လည်းကောင်း၊ ဧကေတပါဒရက္ခကာ- တစ်ဖက် တစ်ဖက်သော ခြေကို စောင့်ကုန်သော၊ ဒွေဒွေ-၂ ယောက် ၂ ယောက် ကုန်သော စစ်သားတို့လည်းကောင်း၊ ဣတိ ဧဝံ-သို့၊ ဒွါဒသပုရိသော-၁၂ ယောက် သော ယောက်ျားရှိသည်၊ ဟောတိ-၏။ တိပုရိသော အသောတိ-ကာ၊ ဧကော- သော၊ အာရောဟကာ-တက်စီးသော စစ်သားလည်းကောင်း၊ ဒွေ-ကုန်သော၊ ပါဒရက္ခကာ-ခြေကို စောင့်သော စစ်သားတို့လည်းကောင်း၊ ဣတိ ဧဝံ-သို့၊ တိ ပုရိသော - ၃ ယောက်သော ယောက်ျားရှိသည်၊ ဟောတိ-၏။ စတုပုရိသော ရထောတိ-ကာ၊ ဧကော-သော၊ သာရထိ-ရထားထိန်းလည်းကောင်း၊ ဧကော- သော၊ ယောဓော-သူရဲကောင်းလည်းကောင်း၊ ဒွေ-ကုန်သော၊ အာဏိရက္ခကာ- နပန်းစောင့် စစ်သားတို့လည်းကောင်း၊ ဣတိ ဧဝံ-သို့၊ စတုပုရိသော-၄ ယောက် သော ယောက်ျားရှိသည်၊ ဟောတိ-၏။ စတ္တာရော ပုရိသာ သရဟတ္ထာတိ-ကာ၊ အာပုဟေတ္တာ-လက်၌ လေးရှိကုန်သော၊ စတ္တာရော-ကုန်သော၊ ပုရိသာ-တို့လည်း ကောင်း၊ ဣတိ အယံ - ဤဆိုအပ်ပြီးကာ၊ ပစ္ဆိမကောဋီယာ - အဆုံး၌ဖြစ်သော

အပိုင်းအခြားအားဖြင့်၊ စတုရင်္ဂသမန္နာဂတာ-၄ ပါးသော အင်္ဂါနှင့် ပြည့်စုံသော၊
 သေနာနာမ-စစ်တပ်မည်၏။ ဤဒိသံ-ဤကဲ့သို့ ရှုအပ်သော၊ သေနံ-ကို၊ ဒဿ
 နာယ-ငှာ၊ ဂစ္ဆတော-သွားသော ရဟန်း၏။ ပဒေ ပဒေ-ခြေလှမ်းတိုင်း ခြေလှမ်း
 တိုင်း၌၊ ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ) ဒဿနူပစာရံ ဝိဇယိတွာတိ-တာ။ ကေနစိ-တစ်စုံ
 တစ်ခုသော တောတောင်အစရှိသည်သည်။ အန္တရိတာ - ခြားကွယ်အပ်သည်။
 (ဟုတွာ) ဝါ - ဖြစ်၍သော်လည်းကောင်း၊ နိန္နံ - နိမ့်သော အရပ်သို့၊ ဩရုဋ္ဌာ-
 သက်ဆင်းသွားသည်။ (ဟုတွာ) ဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ န ဒိဿတိ-မမြင်အပ်၊
 ဣဓ-ဤအရပ်၌၊ ဌတွာ-ရပ်၍၊ ဒဋ္ဌ-ကြည့်ခြင်းငှာ၊ န သက္ကာ-မတတ်ကောင်း၊
 ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ အညံ-သော၊ ဌာနံ-သို့၊ ဂန္တာ-၍၊ ပဿတော-ကြည့်သော
 ရဟန်း၏။ ပယောဂေ ပယောဂေ ပါမိတ္တိယံ (ဟောတိ) ဣတိ အတ္ထော-နက်။

၃၁၅။ ဧကမေကန္တိ-ကာ။ ဟတ္ထိအာဒိသု-ဆင်အစရှိကုန်သော၊ စတူသု-
 ကုန်သော၊ အင်္ဂေသု-တို့တွင်၊ ဧကမေကံ-တစ်ခုတစ်ခုသော စစ်အင်္ဂါကို၊ အန္တမ
 သော-အားဖြင့်၊ ဧကပုရိသာရုဋ္ဌကဟတ္ထိမ္ဘိ-ယောက်ျားတစ်ယောက်သည် တက်စီး
 အပ်သော ဆင်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ သရဟတ္ထိ-လက်၌လေးရှိသော၊ ဧကံ-
 သော၊ ပုရိသမ္ဘိ-ကိုသော်လည်းကောင်း၊) ဒဿနာယ-ငှာ၊ ဂစ္ဆတိ-အံ့” ဟု ပါဠိ
 တော်၌ စပ်၊) (ယာယ သေနာယ-နှင့်၊ သမ္ဘိ-တကွ၊) ရာဇာ-သည်၊ ဥယျာနံဝါ-
 ဥယျာဉ်သို့သော်လည်းကောင်း၊ နဒိဝါ-သို့သော်လည်းကောင်း၊ ဂစ္ဆတိ-၏။ (သာ
 သေနာ-သည်။) အနုယျုတ္တာနာမ-အနုယျုတ္တာမည်၏။ ဧဝံ-သို့၊ အနုယျုတ္တာ-
 တိုင်းပြည်မှ မထွက်သည်။ ဟောတိ-အံ့။

၃၁၆။ အာပဒါသူတိ-ကာ။ ဇီဝိတံ ၊ပေ၊ ယေသု-အသက်၏ အန္တရာယ်၊
 ဗြဟ္မစရိယ အန္တရာယ်တို့သည်။ သတိ-ရှိကုန်လတ်သော်၊ ဧတ္ထ-ဤစစ်တပ်အတွင်း
 သို့ ဂတော-ဝင်သွားသည်။ (သမာနော-သော်၊) မုစ္ဆိသာမိ-ဘေးရန်မှ လွတ်လိမ့်အံ့၊
 ဣတိ-ဤသို့ကြံ၍၊ ဂစ္ဆတော-သွားသော ရဟန်း၏။ အနာပတ္တိ-တည်း။ သေသံ
 ၊ပေ၊ တိဝေဒနန္တိ။- ဥယျုတ္တသေနာသိက္ခာပဒံ အဋ္ဌမံ။

၉။ သေနာဝါသသိက္ခာပုဒ်အဖွင့်

၃၁၉။ နဝမေ-၌၊ အတ္တင်္ဂတေ ၊ပေ၊ ဝသတိတိ-ကာ။ တိဋ္ဌတုဝါ-ရပ်မူလည်း
 ရပ်ပစေ၊ နိသိဒတုဝါ-ထိုင်မူလည်း ထိုင်ပစေ၊ သယတုဝါ-အိပ်မူလည်း အိပ်ပစေ၊
 အာကာသေ-၌၊ ဣဒ္ဓိယာ-ဖြင့်၊ ကပ္ပိ-တစ်စုံတစ်ခုသော၊ ဣရိယာပထံ-ကို၊ သစေပိ
 ကပေတုဝါ-အကယ်၍မူလည်း ပြုပစေ၊ (ဧဝံသတိပိ-ဤသို့ပင် ဖြစ်ပါသော်လည်း၊)
 ပါမိတ္တိယမေဝ-သည်သာ၊ (ဟောတိ) သေနာ ၊ပေ၊ ဟောတိတိ-ကာ။ ယထာ-
 အကြင်အခြင်းအရာအားဖြင့် ပိတ်ဆို့အပ်သော်၊ သဗ္ဗာရော-လှည့်လည်ခြင်းသည်။

(ထွက်နိုင် ဝင်နိုင်ခြင်းသည်) ဆီဇုတ်-ပြတ်၏၊ ဧဝံ-ဤပြတ်လောက်အောင်သော အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ ရုဒ္ဓါ-ပိတ်ဆို့အပ်သည်၊ ဟောတိ-ဖြစ်အံ့၊ ပလိဗုဒ္ဓေါတိ- ကား၊ ဝေရိကေနဝါ-ရန်သူသည်သော်လည်းကောင်း၊ ဣဿရေနဝါ-အစိုးရသူ သည်သော်လည်းကောင်း၊ ရုဒ္ဓေါ-ပိတ်ဆို့အပ်သည်၊ (ဟောတိ-အံ့) သေသံ ဥတ္တာန မေဝ၊ ပေ၊ တိဝေဒနန္တိ။- သေနာဝါသသိက္ခာပဒံ နဝမံ။

၁၀။ ဥယျောဓိကသိက္ခာပုဒ်အဖွင့်

၃၂၂။ ဒသမေ-၌၊ ဧတ္ထ-ဤအရပ်၌၊ ဥဂ္ဂန္တာ ဥဂ္ဂန္တာ-တိုးတက်၍ တိုးတက်၍၊ ယုဇ္ဈန္တိ-စစ်ထိုးကြကုန်၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ (ထိုသို့တိုးတက်၍ တိုးတက်၍ စစ်ထိုး ရာ၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ တံ - ထိုအရပ်သည်) ဥယျောဓိကံ -မည်၏၊ ဧတံ - ဤ ဥယျောဓိကံဟူသော အမည်သည်၊ သမ္ပဟာရဋ္ဌာနဿ-ပြင်းစွာ ပုတ်ခတ်အပ်ရာ အရပ်၏၊ (စစ်တိုက်နေရာ အရပ်၏) အဓိဝစနံ-အမည်တည်း၊ ဧတ္ထ-ဤအရပ်၌၊ ဗလဿ-စစ်သည်အပေါင်း၏၊ အဂ္ဂံ-အစုကို၊ ဇေနန္တိ-သိကြကုန်၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ (ထိုသို့ စစ်သည်အစုကို သိရာ၏အဖြစ်ကြောင့်) ဗလဂ္ဂံ-မည်၏၊ ဗလဂဏနဋ္ဌာနံ- စစ်သည်အစုကို ရေတွက်ရာ အရပ်တည်း၊ ဣတိ အတ္ထော-နက်၊ သေနာယ- စစ်တပ်၏၊ ဝိယူဟံ-စုဝေးတည်နေပုံ အထူးတည်း၊ (စစ်ဆင်ခြင်းတည်း) သေနာ ဗျူဟံ-ထူး၊ ဧတံ-ဤသေနာဗျူဟံဟူသော အမည်သည်၊ သေနာနိဝေသနဿ- စစ်တပ်၏ စုဝေးတည်နေခြင်း၏၊ အဓိဝစနံ-တည်း၊ (အဓိပွယ်ကို ကခါဘာသာ ငိုကာ၌ ပြထားပြီ။)

တယော၊ ပေ၊ ဟတ္တာနိကန္တိ-ကား၊ ယော-အကြင်ဆင်ကို၊ ပုဗ္ဗေ-၌၊ (ဥယျူတ္တ သိက္ခာပုဒ်၌) ဒွါဒေသပုရိသော ဟတ္ထိတိ-ဟူ၍၊ ဝုတ္တော-မိန့်တော်မူအပ်ပြီ၊ တေန ဟတ္ထိနာ-ဖြင့်၊ တယော- ၃ စီးတုန်သော၊ ဟတ္ထိ-တို့သည်၊ (ပစ္စိမံ-အဆုံး၌ဖြစ်သော၊ ဟတ္တာနိကံ-ဟတ္တာနိကမည်၏) သေသေသုပိ-ဟတ္တာနိကမ္ပ ကြွင်းသော အဿာ နိကံ စသည်တို့၌လည်း၊ ဒေသဝနယော၊ "ယော ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တော၊ တိပုရိသော အသောတိ၊ တေန အသောန တယော အဿာ ပစ္စိမံ အဿာနိကံ" စသော နည်းအတိုင်း-ဟူလို၊ သေသံ-ကြွင်းသော အစီအရင်ကို၊ သမုဋ္ဌာနာဒိဟိ-တို့နှင့်၊ သဒ္ဓိ-ကွ၊ ဥယျူတ္တသေနာသိက္ခာပဒေ-၌၊ ဝုတ္တနယေနေဝ-ဖြင့်သာ၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ ဣတိ-အပြီးတည်း။- ဥယျောဓိကသိက္ခာပဒံ ဒသမံ။

ဝဏ္ဏနာက္ကမေန-အဖွင့်အစဉ်အားဖြင့်၊ ပဉ္စမော-သော၊ အစေလကဝဂ္ဂေါ- အစေလကဝဂ်သည်၊ (သမတ္ထော-ပြီးပြီ။)

အစေလကဝဂ်ပြီး၏။

၆။ သုရာပါနဝဂ်

၁။ သုရာပါနသိက္ခာပုဒ်အဖွင့်

၃၂၆။ သုရာပါနဝဂ္ဂဿ-၏။ ပဌမသိက္ခာပဒေ-၌၊ ဘဒ္ဒဝတိကာတိ-ကား၊
 ဧကော-သော၊ ဂါမော-တည်း၊ သော-ထိုရွာသည်၊ ဘဒ္ဒိကာယ-ကောင်းသော၊
 ဝါ-လှသော၊ ဝတိယာ-စည်းရိုးနှင့်၊ သမန္နာဂတတ္တာ-ကြောင့်၊ ဧတံ နာမံ-ဤ
 ဘဒ္ဒဝတိကာဟူသော အမည်ကို၊ လဘိ-ရပြီ၊ [ဘဒ္ဒါ + ဝတိ ဘဒ္ဒဝတိ၊ ဘဒ္ဒဝတိ
 ဧတိဿာ အတ္ထိတိ ဘဒ္ဒဝတိကာ-ဟု ပြု။] ပထာဝိနောတိ-ကား၊ အဒ္ဓိကာ-ခရီး
 သွားတို့သည်လည်းကောင်း၊ [အဝ-ဂတေဟု ဓာတ်ကျမ်း ရှိ၏၊ "ပထံ အဝန္တိ
 ဂစ္ဆန္တိတိ ပထာဝိနော"၊ အဒ္ဓိကာကိုလည်း " အဒ္ဓံ ဂစ္ဆန္တိတိ အဒ္ဓိကာ " ဟု ပြု။]
 တေဇသာ တေဇန္တိ - ကား၊ အတ္တနော - ၏၊ (မိမိဟူသော အရှင်သာဂတ၏။)
 တေဇသာ-တန်ခိုးဖြင့်၊ အာနုဘာဝေန-အာနုဘော်ဖြင့်၊ [တေဇသာဒ္ဓါ၏ မီး၊ အစွမ်း
 စသော အနက်ကို တန်လို၍ တေဇသာကို အာနုဘာဝေနဟု ဖွင့်သည်။] နာဂဿ-
 ၏။ တေဇ-တန်ခိုးအာနုဘော်ကို၊ ပရိယာဒိယိတ္တာ-ထက်ဝန်းကျင် ကုန်အောင်
 ယူ၍" ဟု ပါဠိတော်၌ စပ်၊) ကာပေါတိကာတိ-ကား၊ ကာပေါတပါဒသမဝဏ္ဏာ-
 ခိုခြေအဆင်းနှင့် တူသော အဆင်းရှိသည်၊ ရတ္တောဘာသာ-နိသောအဆင်းရှိသည်၊
 ပသန္နာတိ ဧတံ-ဟူသော ဤအမည်သည်၊ သုရာမဏ္ဍာဿ-သေရည်အကြည်၏၊
 အဓိဝစနံ-တည်း၊ အနန္တစိဝိယံ ၊ပေ၊ သာဂတဿာတိ-ကား၊ ပဉ္စာဘိညဿ-၅
 ပါးသော အဘိညာဉ် ရှိသည်ဖြစ်၍၊ သတော-ဖြစ်သော၊ (သာဂတဿ-၏။) မဇ္ဇပါန
 နာမ-သေရည်ကို သောက်ခြင်းမည်သည်၊ န အနန္တစိဝိယံ-မလျောက်ပတ်၊ ဣတိ
 ဝုတ္တံ ဟောတိ။

၃၂၇။ မဇ္ဇကပုပ္ဖာဒီနံ-သစ်မည်စည်ပွင့် အစရှိသည်တို့၏၊ ရသေန-အရည်
 ဖြင့်၊ ကတော-ပြုအပ်သော အရက်သည်၊ ပုပ္ဖာသဝေါနာမ-မည်၏၊ မုဒ္ဓိကဖလာ
 ဒီနံ-မဒရက်သီး အစရှိသည်တို့ကို၊ ဝါ-သပြက်သီး အစရှိသည်တို့ကို၊ မဒ္ဓိတွာ-
 ရေဖြင့်နယ်၍၊ တေသံ-ထိုသပြက်သီး အစရှိသည်တို့၏၊ ရသေန-အရည်ဖြင့်၊
 ကဇော-ပြုအပ်သော အရက်သည်၊ ဖလာသဝေါနာမ-မည်၏၊ မုဒ္ဓိကာနံ-မဒရက်
 သီးတို့၏၊ ဝါ-သပြက်သီးတို့၏၊ ဇာတိရသေန-ဖြစ်မြဲအရည်ဖြင့်၊ (ရေမပါသော
 အသီးရည်ဖြင့်) ကတော-ပြုအပ်သော အရက်သည်၊ မဇ္ဇာသဝေါနာမ-မည်၏၊
 မက္ခိကမဇ္ဇနာပိ-ပျားငယ်၏ ပျားရည်ဖြင့်လည်း၊ ကရိယတိ-ပြုအပ်၏၊ ဣတိ-သို့

ကာပေါတိကာ။ ။ကာပေါတဿ + အယံ ကာပေါတော-ဒီ၏ ခြေ၊ ခို၏ ခြေဖြင့်
 ခြေ၏အဆင်းတိုင်အောင် ဌာနူပစာရအားဖြင့် ယူပါ။ ကာပေါတော ယဿ အတ္ထိတိ ကာပေါ
 တိကာ၊ ယောဇနာ၌ကား " ကပေါတဿ ပါဒေါ ကပေါတော ဥပစာရေန (ဌာနူပစာ) တဿ
 ဧညော ကာပေါတော၊ ဝဏ္ဏော၊ ကာပေါတော ဝိယ ဝဏ္ဏော အဿာတိ ကာပေါတိကာ " ဟု
 ဆိုလေသည်။

ဝဒန္တိ-ကုန်၏။ (ယော-အကြင်အရက်ကို) ဥစ္ဆာရသာဒိဟိ-ကြံရည် အစရှိသည်တို့ဖြင့်၊ ကရိယတိ-ပြုအပ်၏။ (သော-ထိုအရက်သည်) ဝုဋ္ဌာသဝေါနာမ-မည်၏။ ပိဋ္ဌ ကိဏ္ဍပက္ခိတ္တာ-ထည့်အပ်သော မုန့်မှုန့် တဆေးရှိသော အရည်သည်။ သုရာနာမ-မည်၏။ နာဠိကေရာဒိနမ္ပိ-အုန်းသီး အစရှိသည်တို့၏လည်း။ ရသေန-အရည်ဖြင့်၊ ကတော-ပြုအပ်သော အရည်သည်။ သုရာတွေဝ-သုရာဟူ၍သာ၊ သင်္ချီ၊ ဝစ္ဆတိ၊ ကိဏ္ဍပက္ခိတ္တာယ-ထည့်အပ်သော တဆေးရှိသော၊ | သေရည်ဖြစ်ဖို့ မျိုးစေ့ကို “တဆေး” ဟု ခေါ်၏။ တဿာယေဝ-ထိုသေရည်၏ပင်၊ မဏ္ဍေ-အကြည်ရည်ကို၊ ဂဟိတေ-ယူအပ်သော်၊ မေရယောတွေဝ-ဟူ၍သာ၊ သင်္ချီ၊ ဝစ္ဆတိ၊ ဣတိ၊ ဝဒန္တိ။ [အဓိပ္ပာယ်ကို ပါတိမောက်ဘာသာဋီကာ၌ ပြထားပြီ။]

အန္တမသော၊ ဟေ၊ ပိဝတိတိ-ကာ၊ ဧတံ သုရုံဝါ-ဤဆိုအပ်ပြီးသော သေရည်ကို သော်လည်းကောင်း၊ ဧတံ မေရယံဝါ-ဤဆိုအပ်ပြီးသော အရက်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဝီရတော-မျိုးစေ့မှ၊ ပဋ္ဌာယ-စ၍၊ ကုသဂ္ဂေန-သမန်းမြက်ဖျားဖြင့်၊ ပိဝတောပိ-သောက်သော ရဟန်း၏လည်း၊ ပါစိတ္တိယံ၊ (ဟောတိ) ဣတိ အတ္ထောနက်၊ | ဝီရတော ပဋ္ဌာယ၏ အဓိပ္ပာယ်ကို ကခါဘာသာဋီကာ၌ ပြထားပြီ။ ပန-ဆက်၊ ဧကေန ပယောဂေန- ၁ ကြိမ်တည်းသော ပယောဂဖြင့်၊ ဗဟုမ္ပိ-များစွာသော အရည်ကိုလည်း၊ ပိဝန္တဿ-သောက်သော ရဟန်း၏၊ ဧကာ-တစ်ချက်သော၊ အာပတ္တိ-ပါစိတ်အာပတ်သည်။ (ဟောတိ) ဝိစ္ဆိန္နိတ္တာ ဝိစ္ဆိန္နိတ္တာ-အယဉ်ကို ဖြတ်၍ ဖြတ်၍၊ ပိဝတော-သောက်သော ရဟန်း၏၊ ပယောဂဂဏနာယ-အားဖြင့်၊ အာပတ္တိယော-တို့သည်။ (ဟောန္တိ)။

၃၂၉။ အမဇ္ဈု၊ ဟေ၊ မဇ္ဈရသန္တိ-ကာ၊ (အမဇ္ဈ-သေရည်အရက် မဟုတ်သော၊ မဇ္ဈဝဏ္ဏံ-သေရည်အရက်၏ အဆင်းရှိသော၊ မဇ္ဈဂန္ဓံ-သေရည်အရက်၏ အနံ့ရှိသော၊ မဇ္ဈရသံ-သေရည်အရက်၏ အရသာရှိသော) လောဏသောဝီရကံဝါ-လောဏသောဝီရကမည်သော ဆေးရည်သည်သော်လည်းကောင်း၊ သုတ္တံဝါ-သုတ္တမည်သော အဖျော်ရည်သည်သော်လည်းကောင်း၊ ဟောတိ-အံ့၊ (“တံ-ထိုအရည်ကို၊ ပိဝတော အနာပတ္တိ” ဟုလည်း ထည့်စပ်)။ | လောဏသောဝီရက၊ သုတ္တတို့၏ အဓိပ္ပာယ်ကို ကခါဘာသာဋီကာ၌ ပြထားပြီ။

သုပသမ္မာကေတိ-ကာ၊ ဝါသဂါဟာပနတ္ထံ-ထုံအပ်သော အနံ့ကို ယူစေခြင်း အကျိုးငှာ၊ | ဝါသဂါဟာပနတ္ထန္တိ သုဂန္ဓဘာဝဂ္ဂါပနတ္ထံ-ကောင်းသောအနံ့ ရှိသည်၏ အဖြစ်ကို ယူစေခြင်းအကျိုးငှာ-ဋီကာ။ | ဤသက်-ဇဉ်းငယ်၊ မဇ္ဈ-ကို၊ ပက္ခိပိတ္တာ-

သုပသမ္မာကေ။ ။သမ္မာ + ပစန္တိ ဧတေနာတိ သမ္မာကော၊ သုပဿ + သမ္မာကော သုပသမ္မာပကော၊ မံသဿ + သမ္မာပကော မံသသမ္မာကော၊ ဟင်းရည်ကို ဖြစ်စေ၊ အသားဟင်းကို ဖြစ်စေ သေရည်အနည်းငယ် ထည့်၍ ချက်လျှင် ပို၍ သောက်ကောင်း၊ စားကောင်း၏၊ ထိုသို့ ထည့်အပ်သော သေရည်ရှိ၍ အနံ့လည်း မထင်ရှားသော ဟင်းကို သောက်စားသူအား အနာပတ်တည်း။

ထည့်၍၊ သူပဲ-ဟင်းရည်ကို၊ ပစ္စန္ဒိ-ချက်ကြကုန်၏။ တသို့-ထိုဟင်းရည်၌၊ (ပိတော-
 ၏) အနာပတ္တိ၊ မံသသမ္မာကောပိ-အသားကို ကောင်းအောင် ချက်ကြောင်းဖြစ်
 သော သေရည်အရက်၌လည်း၊ ဒေသဝနယော-တည်း၊ ပန-ကား၊ တေလံ-ဆီကို၊
 ဝါတဘောသဇ္ဇတ္ထံ-လေဆေးအကျိုးငှာ၊ မဇ္ဇေန-နှင့်၊ သဒ္ဓိ-တက္က၊ ဝါ-ရော၍၊ ပစ္စန္ဒိ-
 ချက်ကြကုန်၏။ တသို့ပိ-ထိုဆီ၌လည်း၊ အနတိက္ခိတ္တမဇ္ဇေယေဝ-အလွန် မထည့်
 အပ်သော သေရည်ရှိသော ဆီ၌သာ၊ (ပိတော-၏) အနာပတ္တိ၊ (ဟောတိ)၊
 ပန-ဆက်၊ ယံ-အကြင်ဆီသည်၊ အတိခိတ္တမဇ္ဇိ-အလွန်ထည့်အပ်သော သေရည်
 ရှိသည်၊ ဟောတိ-၏။ ယတ္ထ-အကြင်ဆီ၌၊ မဇ္ဇဿ-၏။ ဝဏ္ဏဂန္ဓရသာ-အဆင်း၊
 အနံ၊ အရသာတို့သည်၊ ပညာယန္တိ-ထင်ရှားကုန်၏။ တသို့-ထိုဆီ၌၊ (ပိတော-
 ၏) အာပတ္တိယေဝ-သည်သာ၊ (ဟောတိ)၊ [သူပသမ္မာကေ-ဟင်းရည်ကို ကောင်း
 အောင် ချက်ကြောင်း သေရည်အရက်၌၊ ပိတော-၏။ အနာပတ္တိ။]

အမဇ္ဇိ အရိဋ္ဌန္တိ-ကား၊ ယော အရိဋ္ဌော-အကြင်အရိဋ္ဌဆေးရည်သည်၊ မဇ္ဇ-
 သေရည် အရက်သည်၊ န ဟောတိ - မဟုတ်၊ တသို့ - ထိုအရိဋ္ဌဆေးရည်၌၊
 (ပိတော)၊ အနာပတ္တိ၊ အာမလကာဒိနံယေဝ-သျှစ်သျှားသီး အစရှိသည်တို့၏ပင်၊
 ရသေန-အရည်ဖြင့်၊ အရိဋ္ဌ-အရိဋ္ဌဆေးရည်ကို၊ ကရောန္တိ ကိရ-ပြုကြကုန်သတတ်၊
 [အရက်လုပ်သော အခါ၌လည်း သျှစ်သျှားသီး အစရှိသည်တို့ဖြင့် လုပ်ရသော
 ကြောင့် "အာမလကာဒိနံယေဝ" ဟု ဧဝဖြင့် ဆိုသည်။] သော-ထိုအရိဋ္ဌဆေးရည်
 သည်၊ မဇ္ဇဝဏ္ဏဂန္ဓရသာယေဝ-သေရည်အရက်၏ အဆင်း၊ အနံ၊ အရသာ
 ရှိသည်သာ၊ ဟောတိ-၏။ စ-ထိုသို့သေရည်အရက်၏ အဆင်း၊ အနံ၊ အရသာ
 ရှိပါသော်လည်း၊ မဇ္ဇ-မဇ္ဇသည်၊ န-မဟုတ်၊ တံ-ထိုမဲ့မဲ့ မဟုတ်သော အရိဋ္ဌဆေး
 ရည်ကို၊ သန္ဓာယ-၍၊ ဧတံ-ဤအမဇ္ဇိ အရိဋ္ဌဟူသော စကားကို၊ (ဘဂဝတာ)၊
 ဝုတ္တံ-ပြီ၊ ပန-ဆက်၊ ယော-အကြင်အရိဋ္ဌဆေးရည်သည်၊ သမ္မာရပက္ခိတ္တော-ထည့်
 အပ်သော သေရည်အရက်ဖြစ်ကြောင်း အဆောက်အဦးရှိသည်၊ (ဟောတိ)၊
 သော - ထိုအရိဋ္ဌဆေးရည်သည်၊ မဇ္ဇ-သေရည်သည်၊ ဟောတိ၊ ဝိဇတော-မှ၊
 ပဋ္ဌာယ-၍၊ န ဝဇ္ဇတိ၊ သေသမေတ္ထ ဥတ္တာနမေဝ |ပေ၊ တိဝေဒနန္တိ၊ စ-ဆက်၊
 ဧတ္ထ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ ဝတ္ထုအဇာနနတာယ-သေရည်အရက်ဟူသော ဝတ္ထုကို
 မသိသည်၏ အဖြစ်အားဖြင့်၊ အစိတ္တကတာ-အစိတ္တက၏ အဖြစ်ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ၊
 [တပသာ ဥတ္တမောကဲ့သို့ ဝတ္ထုအဇာနနတာယသည် ဘိန္နာဓိကရဏာပိသေသန၊]
 အကုသေလနေဝ-အကုသိုလ်စိတ်ဖြင့်သာ၊ ပါတဗ္ဗတာယ-သောက်ထိုက်သည်၏
 အဖြစ်ကြောင့်၊ လောကဝဇ္ဇတာ-လောကဝဇ္ဇ၏ အဖြစ်ကို၊ (ဝေဒတဗ္ဗာ) ဣတိ-
 အပြီးတည်း။- သုရာပါနသိက္ခာပဒံ ပဋ္ဌမံ။

၂။ အင်္ဂုလိပတောဒကသိက္ခာပုဒ်အဖွင့်

၃၃၀။ ဒုတိယေ-၌၊ အင်္ဂုလိပတောဒကေနာတိ (ဧတ္ထ)-၌၊ အင်္ဂုလိဟိ-လက်
 ချောင်းတို့ဖြင့်၊ ဥပကစ္ဆကာဒိယဋ္ဌနံ-လက်ကတီးကြား အစရှိသော အရပ်၌ ထိုးခတ်
 ခြင်းကို၊ (အင်္ဂုလိပတောဒကောတိ-ကောဟူ၍)၊ ဝုစ္စတိ၊ (ထည့်စပ်)၊ ပုဒ်ပြီးပုံကို
 ပါတိမောက်ဘာသာဋီကာ၌လည်းကောင်း၊ အဓိပ္ပာယ်ကို ကဒါဘာသာဋီကာ
 လည်းကောင်း တိုက်ရိုက် ပြထားပြီ။ ဥတ္တသန္တောတိ-ကာ၊ အတိဟာသေန-အလွန်
 ရယ်ခြင်းကြောင့်၊ (အရယ်လွန်ခြင်းကြောင့်)၊ ကိလမန္တော-ပင်ပန်းသည်၊ အနဿာ
 သကောတိ-ကာ၊ ဥပစ္ဆန္တံ၊ ပေ၊ သဗ္ဗာရော-ပြတ်စဲသော ထွက်သက် ဝင်သက်၏
 လှည့်လည်ခြင်းရှိသည်၊ (ထွက်သက် ဝင်သက်၏ လှည့်လည်ခြင်း ပြတ်စဲသည်)၊
 ဟုတ္တာ-၍၊ (“ကာလမကာသ” ဟု ပါဠိတော်၌ စပ်)၊ အနုပသမ္ပန္နံ ကာယေန
 ကာယန္တိ ဧတ္ထ-၌၊ ဘိက္ခုနီပိ-သည်လည်း၊ အနုပသမ္ပန္နဌာနေ-အနုပသမ္ပန္နအရာ၌၊
 ငွိတာ-တည်၏၊ တမ္ပိ-ထိုဘိက္ခုနီကိုလည်း၊ ခိဗ္ဗာဓိပ္ပာယေန-မြူးတူးပျော်ရွှင်ခြင်း၌
 ဖြစ်သော အလိုဖြင့်၊ (မြူးတူးပျော်ရွှင်လိုသဖြင့်)၊ ဖုသန္တဿ-တို့ထိသော ရဟန်း၏၊
 ဒုက္ကဋ်-သည်၊ (ဟောတိ)၊ သေသံ၊ ပေ၊ ဒွိဝေဒနန္တိ- အင်္ဂုလိပတောဒကသိက္ခာ
 ပဒံ ဒုတိယံ။

၃။ ဟသဓမ္မသိက္ခာပုဒ်အဖွင့်

၃၃၅။ တတိယေ-၌၊ အပ္ပကတညုနောတိ-ကာ၊ ယံ-အကြင်သိက္ခာပုဒ်ကို၊
 ဘဂဝတာ-သည်၊ ပကတံ-အပြားအားဖြင့် ပြုတော်မူအပ်ပြီ၊ ပညတ္တံ-ပညတ်တော်
 မူအပ်ပြီ၊ တံ-ထိုသိက္ခာပုဒ်ကို၊ န ဇာနန္တိ-မသိကုန်၊ ဣတိ အတ္ထော-နက်၊ “ပကရိ
 ယိတ္တာတိ ပကတံ” ဟု ပြု၊ ပကတံအရ ပကတိ စသော အနက်ကို ယူမည်စိုး၍
 “ပညတ္တံ” ဟု ထပ်ဖွင့်သည်၊ “အပ္ပကတညုနော-အပြားအားဖြင့် ပြုအပ်ပြီးသော
 သိက္ခာပုဒ်ကို မသိကြကုန်သည်၊ ဝါ-ပညတ်အပ်ပြီးသော သိက္ခာပုဒ်ကို မသိကြ
 ကုန်သည်” ဟု ပါဠိတော်၌ ပေးပါ။

၃၃၆။ ဥဒကေ ဟသဓမ္မတိ (ဧတ္ထ)-၌၊ ဥဒကေ-ရေ၌၊ ကီဠိတာ-ကစား
 ခြင်းကို၊ (ဥဒကေ ဟသဓမ္မတိ-ဟူ၍)၊ ဝုစ္စတိ၊ ဥပရိဂေါပ္ပကေတိ-ကာ၊ ဂေါပ္ပ
 ကာနံ-ဖမ္မက်တို့၏၊ ဝါ-ခြေဖျက်စိတို့၏၊ ဥပရိဘာဂပ္ပမာဏေ-အထက်အဖို့ ပမာဏ
 ရှိသော၊ (ဥဒကေ-၌)၊ ဟသာဓိပ္ပာယောတိ-ကာ၊ ကီဠာဓိပ္ပာယော-ကစားခြင်း၌
 ဖြစ်သော အလိုရှိသည်၊ (ကစားလိုသည်၊ ဟုတ္တာ-၍)၊ နိမုဇ္ဇတိဝါတိ အာဒီသု-
 နိမုဇ္ဇတိဝါ အစရှိသော ပါဠိရပ်တို့၌၊ (ဝိနိစ္ဆယော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော)၊ နိမုဇ္ဇနတ္ထာယ-
 ငုပ်ခြင်းအကျိုးငှာ-ဩရောဟန္တဿ-သက်ဆင်းသော ရဟန်း၏၊ ပဒဝါရေ ပဒ
 ဝါရေ-ခြေအကြိမ် ခြေအကြိမ်တိုင်း၌၊ ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)၊ နိမုဇ္ဇနတ္ထုနေသု-ငုပ်ခြင်း၊
 ဖော်ခြင်းတို့၌၊ ပယောဂေ ပယောဂေ၊ ပါမိတ္တိယံ၊ (ဟောတိ)၊ နိမုဇ္ဇိတ္တာ-ငုပ်ပြီး၍၊
 အန္တောဥဒကေယေဝ - ရေ၏အတွင်း၌သာ၊ ဂစ္ဆန္တဿ - သွားသော ရဟန်း၏။

ဟတ္ထဝါရပဒဝါရေသု-လက်အကြိမ်၊ ခြေအကြိမ်ဟုတုန်သော၊ သဗ္ဗတ္ထ-အလုံးစုံသော ပယောဂတို့၌၊ ပါမိတ္တိယံ၊ (ဟောတိ) ပလဝတီတိ-ကား၊ တရတိ-ကူးအံ့၊ ဟတ္ထေဟိ - တို့ဖြင့်၊ တရန္တဿ - ကူးသော ရဟန်း၏၊ ဟတ္ထဝါရေ ဟတ္ထဝါရေ၊ ပါမိတ္တိယံ (ဟောတိ) ပါဒေသုပိ၊ ဒေသေဝနယော၊ ယေန ယေန အင်္ဂေန-အကြင် အကြင်အင်္ဂါဖြင့်၊ တရတိ - ကူး၏၊ တဿ တဿ - ထိုထိုအင်္ဂါ၏၊ ပယောဂေ ပယောဂေ၊ ပါမိတ္တိယံ၊ တီရတောဝါ-ကမ်းမှသော်လည်းကောင်း၊ ရုက္ခတောဝါ-သစ်ပင်မှသော်လည်းကောင်း၊ ဥဒကေ - ၌၊ ပတတိ - ခုန်ချအံ့၊ ပါမိတ္တိယမေဝ၊ (ဟောတိ)။

နာဝါယ ကိဋ္ဌတိတိ-ကား၊ ဖိယာရိတ္တာဒိဟိ-လျော်တက်၊ ထိုးဝါးအစရှိသည် တို့ဖြင့်၊ နာဝံ-ကို၊ ပါဇေန္တောဝါ-သွားစေလျက်သော်လည်းကောင်း၊ (လျော်ခတ်လျက် သော်လည်းကောင်း) တီရေ-၌၊ ဥဿာရေန္တောဝါ - ရွှေ့စေလျက်သော်လည်းကောင်း၊ ဝါ-ရွှေ့လျက်သော်လည်းကောင်း၊ နာဝါယ-ဖြင့်၊ ကိဋ္ဌတိ-ကစားအံ့၊ ဒုက္ကဋ်-သည်၊ (ဟောတိ)၊ ဟတ္ထေနဝါတိ အာဒိသု-အစရှိသော ပါဠိရပ်တို့၌၊ (ဝိနိစ္ဆယော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော) ပယောဂေ ပယောဂေ၊ ဒုက္ကဋ်၊ ကေစိ-အချို့ဆရာတို့သည်၊ ဟတ္ထေန-ဖြင့်၊ ဥဒကေ-၌၊ ဒိတ္တာယ-ပစ်အပ်သော၊ ကထလာယ-အိုးခြမ်းကွဲ၏၊ ပတနုပ္ပတနဝါရေသု-ကျခြင်း၊ ခုန်တက်ခြင်း အကြိမ်တို့၌၊ ဒုက္ကဋ်-ဒုက္ကဋ်အာပတ် များစွာကို၊ ဝဒန္တိ-ဆိုကြကုန်၏၊ တံ-ထိုစကားကို၊ န ဂဟေတဗ္ဗံ-မယူထိုက်၊ ဟိ-မှန်၊ တတ္ထ-ထိုရေထည်းဝယ် အိုးခြမ်းကွဲကို ပစ်၍ ကစားခြင်း၌၊ ဧကပယောဂတ္တာ-၁ ကြိမ်တည်းသော ပယောဂ၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဧကမေဝ- ၁ ချက်သာလျှင်ဖြစ် သော၊ ဒုက္ကဋ်၊ (ဟောတိ)၊ အပိစ-သည်သာမကသေး၊ ဥပရိဂေါပုကေ-ဖမုက်တို့၏ အထက်အဖို့ ပမာဏရှိသော ရေ၌၊ ဝုတ္တာနိ-ဆိုအပ်ပြီးကုန်သော၊ ဥမ္မုဇ္ဇနာဒီနိ-ဖော်ခြင်း အစရှိသည်တို့ကို၊ ထပေတွာ-၍၊ အညေန-သော၊ ယေနကေနစိ-အမှတ် မထား၊ တစ်ပါးပါးသော၊ အာကာရေန-အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ (ကိဋ္ဌန္တဿ၌ စပ်) ဥဒကံ-သို့၊ ဩတရိတွာဝါ-သက်ဆင်း၍သော်လည်းကောင်း၊ အနောတရိတွာဝါ-မသက်ဆင်းမူ၍သော်လည်းကောင်း၊ ယတ္ထကတ္ထစိ-အမှတ်မထား၊ တစ်ပါးပါးသော အရပ်၌၊ (ရေကန်စသည်၌ ဖြစ်စေ၊ အိုးခွက်စသည်၌ ဖြစ်စေ တစ်ပါးပါးသော အရပ်၌) ဌိတံ-သော၊ ဥဒကံ-ကို၊ အန္တမသော-အားဖြင့်၊ ဝိန္တု-ရေပေါက်ကို၊ ဂဟေ တွာ-ယူ၍၊ ဒိပနကိဋ္ဌာယပိ-ပစ်ခြင်းဟူသော ကစားခြင်းဖြင့်လည်း၊ ကိဋ္ဌန္တဿ-၏၊ ဒုက္ကဋ်မေဝ၊ ပန-ဆက်၊ အတ္ထဇောတကံ-အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို ထွန်းပြတတ် သော၊ အက္ခရံ-အက္ခရာကို၊ လိခိကံ-ရေထည်း၌ ရေးခြင်းငှာ၊ ဝဋ္ဋတိ-အပ်၏၊ အယံ-ကား၊ ဧတ္ထ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ ဝိနိစ္ဆယော၊ သေသံ၊ ပေ၊ တိဝေဒနန္တိ၊- ဟသဓမ္မ သိက္ခာပဒံ တတိယံ။

၄။ အနာဒရိယသိက္ခာပုဒ်အဖွင့်

၃၄၂။ စတုတ္ထေ-၌၊ ကထာယံ နဿေယျာတိ-ကာ၊ ကထံ-အဘယ်နည်းဖြင့်၊ အယ် ဓမ္မော - ဤသိက္ခာပုဒ်တရားသည်၊ အယ် တန္တိ - ဤအစဉ်သည်၊ အယ် ပဝေဏီ-ဤအဆက်သည်၊ နဿေယျ-ပျက်စီးရာပါအံ့နည်း၊ တံ ဝါ န သိက္ခိတု ကာမောတိ-ကာ၊ ယေန ပညတ္တေန-အကြင်ပညတ်တော်မူအပ်သော သိက္ခာပုဒ် ဖြင့်၊ ဝုစ္စတိ-ပြောဆိုအပ်၏၊ တံ ပညတ္တံ-ကို၊ န သိက္ခိတုကာမော-မကျင့်လိုသည်၊ (“ဟုတ္တာ-၍၊ အနာဒရိယံ-လေးစားခြင်း မရှိသူ၏အဖြစ်ကို၊ ဝါ-မလေးစားခြင်းကို၊ ကရောတိ-အံ့” ဟု ပါဠိတော်၌ စပ်)၊ အပညတ္တနာတိ-ကာ၊ သုတ္တေဝါ-သုတ္တန်၌ သော်လည်းကောင်း၊ အဘိဓမ္မေဝါ-အဘိဓမ္မာ၌သော်လည်းကောင်း၊ အာဂတေန-လာသောတရားစကားဖြင့်၊ (“ဝုစ္စမာနော-ပြောဆိုအပ်သော်”ဟု ပါဠိတော်၌ စပ်)၊

၃၄၄။ ဧဝံ ပေ၊ ဥဂ္ဂဟောတိ ဧတ္ထ-ဟူသော ဤပါဠိ၌၊ ဂါရယော-ကဲ့ရဲ့ထိုက်သော၊ အာစရိယုဂ္ဂဟော-ဆရာတို့၏ အထက်အထက်၌ သင်ယူအပ်သော အယူကို၊ န ဂဟေတဗ္ဗော-မမှတ်ယူထိုက်၊ ပဝေဏိယာ-အစဉ်အဆက်အားဖြင့်၊ အာဂတော-လာသော၊ အာစရိယုဂ္ဂဟောဝ-ကိုသာ၊ ဂဟေတဗ္ဗော-မှတ်ယူထိုက်၏၊ ပန-ဝါဒန္တရကာ၊ ကုရုန္တိယံ-၌၊ လောကဝဇ္ဇေ-လောကဝဇ္ဇသိက္ခာပုဒ်၌၊ အာစရိယုဂ္ဂဟော-သည်၊ န ဝဇ္ဇတိ၊ ပဏ္ဍတ္တိဝဇ္ဇေ ပန-ပဏ္ဍတ္တိဝဇ္ဇသိက္ခာပုဒ်၌ကာ၊ (အာစရိယုဂ္ဂဟော-သည်)၊ ဝဇ္ဇတိ၊ ဣတိ ဝုတ္တံ၊ မဟာပစ္စရိယံ-၌၊ သုတ္တံ-ပါဠိတော်ကို လည်းကောင်း၊ သုတ္တာနုလောမဂ္ဂ - ပါဠိတော်အားလျော်သော အဋ္ဌကထာကို လည်းကောင်း၊ ဥဂ္ဂဟိတကာနံယေဝ-သင်ယူပူးသည်သာလျှင်ဖြစ်ကုန်သော၊ အာစရိယာနံ-တို့၏၊ ဥဂ္ဂဟော-အထက်အထက်၌ သင်ယူအပ်သော အယူသည်၊ ပမာဏံ-ပမာဏတည်း၊ အဇာနန္တာနံ-သုတ္တံ၊ သုတ္တာနုလောမကို မသိကုန်သော၊ (အာစရိယာနံ-တို့၏) ကထာ-စကားသည်၊ အပ္ပမာဏံ-ပမာဏ မဟုတ်၊ ဣတိ ဝုတ္တံ၊ တံ သဗ္ဗံ-ထိုအလုံးစုံသော ကုရုန္တိစကား၊ မဟာပစ္စရိစကားသည်၊ ပဝေဏိယာ အာဂတေ-ပဝေဏိယာအာဂတေ၊ [“ပဝေဏိယာ အာဂတော အာစရိယုဂ္ဂဟောဝ

ဂါရယုအာစရိယုဂ္ဂဟာ။ ။ကြံရည်သည် သတ္တာဟကာလိက၊ အရည်ထုတ်အပ်ပြီးသော ကြံဖတ်သည် ယာဝဇီဝိက၊ ထို ၂ မျိုး၏ အပေါင်းဖြစ်သောကြောင့် ကြံချောင်းသည် အကြောင်းရှိလျှင် နေလွဲအခါ၌ စုတ်ကောင်း၏၊ တင်လဲခဲ ဖန်ခါးသီးနှင့် သဘောတူပင်တည်းဟူ ယူအပ်သော အယူမျိုးကို ဂါရယုအာစရိယုဂ္ဂဟာဟု ခေါ်သည်။

ပဝေဏိယာ အာဂတော။ ။ပဌမသံဂါယနာတင်ရာ အခါမှ စ၍ အရှင်မဟာကဿပ စသော ဆရာအစဉ်အဆက်မှ ဆင်းသက်လာသော ပါဠိအဋ္ဌကထာကို “ပဝေဏိယာ အာဂတ” ဟု ဆိုသည်။ မိမိတို့ သင်ယူအပ်သော ထိုပဝေဏီ အာဂတ အာစရိယုဂ္ဂဟာတို့သာ ယူထိုက်သည်။

ဂဟေတဗ္ဗော” ဟု ဆိုအပ်သော အဟာအဋ္ဌကထာဝါဒ၌-ဟူလိ။ သမောဓာနံ-
ပေါင်းဆုံခြင်းသို့၊ ဂစ္ဆတိ-ရောက်၏။ သေသံ ၊ပေ၊ ဒုက္ခဝေဒနန္တိ။- အနာဒရိယ
သိက္ခာပဒံ စတုတ္ထံ။

တံ သဗ္ဗံ ၊ပေ၊ သမောဓာနံ ဂစ္ဆတိ။ ။ပဏ္ဍတ္တိဝဇ္ဇသိက္ခာပုဒ်၌ “အပ်၏”ဟူသော
ကုရုန္တိစကားသည် “ပဝေဏိယာ အာဂတော အာစရိယုဂ္ဂဟောဝ ဂဟေတဗ္ဗော” ဟူသော
မဟာအဋ္ဌကထာစကားနှင့် သဘောတူ၏။ “သုတ္တံ သုတ္တာနုလောမဉ္စ ၊ပေ၊ ပမာဏံ” ဟူသော
မဟာပစ္စရိစကားလည်း “ပဝေဏိယာ ၊ပေ၊ ဂဟေတဗ္ဗော” ဟူသော မဟာအဋ္ဌကထာစကားနှင့်
သဘောတူ၏။ အချုပ်ကား “ဝိနည်းနှင့် လျော်သော ပဝေဏီ အာဂတ အာစရိယုဂ္ဂဟမှန်လျှင်
အပ်သည်” တု မှတ်။

၅။ တိသာပနသိက္ခာပုဒ်အဖွင့်

၃၄၅။ ပဉ္စမေ-၌၊ ရူပပဟာရာဒယော-ရူပါရုံကို ရှေးရှုဆောင်ခြင်း အစရှိ
သည်တို့ကို၊ မနုဿဝိဂ္ဂဟေ-မနုဿဝိဂ္ဂသိက္ခာပုဒ်၌၊ (တတိယပါရာဇိကသိက္ခာ
ပုဒ်၌) ဝုတ္တနယေနေဝ၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ-ကုန်၏။ သေသံ ဥတ္တာနမေဝ၊ သမုဋ္ဌာနာဒီနိ-
သမုဋ္ဌာနံ အစရှိသည်တို့သည်၊ အနာဒရိယသဒိသာနေဝ-အနာဒရိယသိက္ခာပုဒ်၏
သမုဋ္ဌာနံ အစရှိသည်နှင့် တူကုန်သည်သာ၊ ဣတိ-အပြီးတည်း။- တိသာပန
သိက္ခာပဒံ ပဉ္စမံ။

၆။ ဇောတိသိက္ခာပုဒ်အဖွင့်

၃၅၀။ ဆဋ္ဌေ-၌၊ ဘဂ္ဂါတိ-ဘဂ္ဂါဟူသော အမည်သည်၊ ဇနပဒဿ-၏၊ နာမံ-
တည်း၊ သုသုမာရဂိရန္တိ-ရံဟူသော အမည်သည်၊ နဂရဿ-၏၊ (နာမံ-တည်း)၊
ဘေသကဋ္ဌာဝနန္တိ-ဟူသောအမည်သည်၊ တန္တိသိတဝနဿ-တို့မြို့၌ မှီသော
တော၏၊ (နာမံ-တည်း)၊ ပန-ဆက်၊ တံ-ထိုတောကို၊ မိဂါနံ-သားကောင်တို့အား၊
(ဒိန္တ၌ စပ်)၊ ဝါ-တို့၏၊ (ဖာသုဝိဟာရ၌ စပ်)၊ ဖာသုဝိဟာရတ္ထာယ-ချမ်းသာစွာ
နေရခြင်း၏အကျိုးငှာ၊ ဒိန္တတ္တာ-ဘေးမဲ့ ပေးအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ မိဂဒါ
ယောတိ-ဟူ၍၊ ဝုစ္ဆတိ၊ [ဘဂ္ဂ၊ သုသုမာရဂိရ၊ ဘေသကဋ္ဌာဝန အမည်ရခြင်း၏
အကြောင်းတို့ကို ဋီကာ၌ ရှုပါ။] သမာဒဟိတ္တာတိ-ကာ၊ ဇာလေတွာ-တောက်စေ၍၊
ပရိပါတေသိတိ-ကာ၊ အနုပဇ္ဇိ-လိုက်ပြီ။

၃၅၂။ ပဒီပပိတိ-ကာ၊ ပဒီပုဇ္ဇာလနေပိ-ဆီမီးကို တောက်စေခြင်း၌လည်း
ကောင်း၊ ဝါ-မီးထွန်းခြင်း၌လည်းကောင်း၊ ဇောတိကေပိတိ-ကာ၊ ပတ္တ ၊ပေ၊ ဒီသု-
သပိတ်ဖုတ်ခြင်း၊ ချွေးထုတ်မှုကို ပြုခြင်း အစရှိသည်တို့၌၊ ဇောတိကရဏေ-မီးကို
ပြုခြင်း၌လည်းကောင်း၊ (“ကုက္ကုစ္စာယန္တိ” ဟု ပါဠိတော်၌ စပ်၊ ဇောတိကရဏဟု
ဆိုလိုလျက် ရဏကို ချေ “ဇောတိကေ” ဟု မိန့်သည်) တထာရူပပစ္စယာတိ-
ကာ၊ ပဒီပါဒိပစ္စယာ-ဆီမီးထွန်းခြင်း အစရှိသော အကြောင်းကြောင့်၊ (“ဇောတိ
သမာဒဟတိ ဝါ သမာဒဟာပေတိ ဝါ ” ဟု ပါဠိတော်၌ စပ်)။

၃၅၄။ သယ် သမာဒဟတီတိ ဧတ္ထ-၌၊ ဇောတိ-ကို၊ သမာဒဟိတုကာမတာယ-
 တောက်စေခြင်းငှာ အလိုရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ အရုဏိသဏ္ဍာပနတော-ပွတ်ခုံ
 ပွတ်ကျည်ကို ကောင်းစွာတည်စေရာအခါမှ၊ (ထားရာအခါမှ) ပဋ္ဌာယ-၍၊ ယာဝ-
 အကြင်မျှလောက်၊ ဇာလာ-မီးလျှံသည်၊ န ဝုဋ္ဌဟတိ-မထသေး၊ တာဝ-ထိုမီးလျှံ
 မထသေးသမျှ၊ သဗ္ဗပယောဂေသု-တို့၌၊ ဒုက္ကဋ်။ [ရှေးခေတ်က ပွတ်ခုံ ပွတ်ကျည်ကို
 ကောင်းစွာ ထားပြီးမှ မီးထွက်လာအောင် ပွတ်ကြရ၏၊ ယခုခေတ်၌ကား မီးချစ်ကို
 ရှာရာအခါမှ စ၍ ပယောဂတိုင်း ဒုက္ကဋ်အာပတ်သင့်သည်။]

ပတိလာတံ ဥက္ခိပတီတိ-ကား၊ ဒယုမာနံ-လောင်အပ်ဆဲဖြစ်သော၊ အလာတံ-
 မီးစကို၊ ပတိတံ-မီးဖိုမှ ကျသည်ကို၊ ဥက္ခိပတိ-မြှောက်တင်အံ့၊ ပုန-တစ်ဖန်၊ ယထာ
 ဌာနေ-တည်မြဲတိုင်းသော အရပ်၌၊ ထပေတိ-ထားအံ့၊ ဣတိ အတ္ထော-နက်၊ ဧဝံ-
 ဤဆိုအပ်ပြီးသော နည်းဖြင့်၊ အဝိဇ္ဇာတံ-ကင်းသော မီးတောက်ရှိသည် မဟုတ်
 သော မီးစကို၊ (မီးတောက်နေသော မီးစကို) ဥက္ခိပိတွာ-မြှောက်ချီ၍၊ ပက္ခိပန္တ
 သေဝ-မီးဖိုသို့ ထည့်သောရဟန်း၏သာ၊ ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)၊ ဝိဇ္ဇာတံ ပန-ကင်းပြီး
 သော မီးတောက်ရှိသော မီးစကိုကား၊ (မီးငြိမ်းပြီးသော မီးစကိုကား)၊ ဇာလာ
 ပေန္တဿ-တောက်စေသော ရဟန်း၏၊ ပါစိတ္တိယဓေဝ (ဟောတိ။) [ဝိဇ္ဇာတံ၌
 ဝိပုဗ္ဗ ဈေ (သုဟနေ) ဓာတ်၊ တပစ္စည်း။]

၃၅၆။ တထာရူပပစ္စယာတိ-ကား၊ ပဒီပါဒီနိ-ဆီမီးထွန်းခြင်း အစရှိသည်
 တို့ကို၊ ထပေတွာ-၍၊ အညေနပိ-အခြားလည်းဖြစ်သော၊ တထာရူပေန-ထိုသို့
 သဘောရှိသော၊ ဝါ-ထိုသို့မီးတောက်စေထိုက်သော သဘောရှိသော၊ ပစ္စယေန-
 အကြောင်းကြောင့်၊ သမာဒဟန္တဿ-တောက်စေသော ရဟန်း၏၊ အနာပတ္တိ၊
 အာပဒါသူတိ-ကား၊ ဒုဋ္ဌဝါဠမိဂအမနုဿေဟိ-ပျက်သော ခြင်္သေ့၊ သစ်ကျား
 စသော သားကောင်၊ ပျက်သော ဘီလူးသဘက်တို့ဖြင့်၊ ဥပဒ္ဒဝေါ-ဘေးရန်သည်၊
 ဟောတိ-အံ့၊ တတ္ထ-ထိုသို့ဘေးရန်ဖြစ်ရာ၌၊ သမာဒဟန္တဿာပိ အနာပတ္တိ၊ [ရဟန်း
 များကို လိုက်သော နောက်ယှက်သော ဝါဠမိဂ၊ အမနုဿများကို ဒုဋ္ဌ" ဟု
 ဆိုလိုဟန် တူသည်။] သေသံ၊ ပေ၊ တိဝေဒနန္တိ။- ဇောတိသိက္ခာပဒ် ဆဋ္ဌ။

၇။ နဟာနသိက္ခာပုဒ်အဖွင့်

၃၆၄။ သတ္တမေ-၌၊ စုဏ္ဏေနဝါ မတ္တိကာယဝါတိ ဧတ္ထ-၌၊ စုဏ္ဏမတ္တိကာနံ-
 ဆပ်ပြာမှုန့်၊ မြေညက်တို့ကို၊ အဘိသင်္ခရဏကာလတော-ပြုလုပ်ရာအခါမှ၊ ပဋ္ဌာယ-
 ၍၊ သဗ္ဗပယောဂေသု ဒုက္ကဋ်။

၃၆၆။ ပါရံ၊ ပေ၊ နှာယတီတိ ဧတ္ထ-၌၊ သုက္ခာယ-ခြောက်သော၊ နဒိယာ-၌၊
 ဝါလိကံ-သဲကို၊ ဥတ္တိရိတွာ-ယတ်ကော်၍၊ ကတအာဝါဠကေသုပိ-ပြုအပ်သော
 တွင်းငယ်တို့၌လည်း၊ နှာယိတုံ ဝဋ္ဋတိ၊ အာပဒါသူတိ-ကား၊ ဘမရာဒီဟိ-ပိတုန်း
 အစရှိသော သတ္တဝါတို့သည်၊ အနုဗဒ္ဓဿ-အစဉ်လိုက်အပ်သော ရဟန်းအား၊

ဝါ-၏၊ ဥဒကေ-၌၊ နိမုဇ္ဈိတုံ-ငုပ်ခြင်းငှာ၊ ဝဋ္ဋတိ၊ ဣတိ-အပြီးတည်း၊ သေသံ၊ ပေ၊ တိဝေဒနန္တိ။- နဟာနသိက္ခာပဓိ သတ္တမံ။

၈။ ဒုဗ္ဗတ္ထကရဏသိက္ခာပုဒ်အဖွင့်

၃၆၈-၃၆၉။ အဋ္ဌမေ-၌၊ နဝံ၊ ပေ၊ လာဘောနတိ ဧတ္ထ-၌၊ (ဝစနတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗျော၊) အလဘိ-ရပြီ၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ လဘော-လဘမည်၏၊ လဘောယေဝ-ရပြီးသော ရဟန်းသည်ပင်၊ လာဘော-လာဘမည်၏၊ ကိ-အဘယ် ကို၊ အလဘိ-ရသနည်း၊ စိဝရံ-ကို၊ (အလဘိ-ပြီ၊) ကိဒိသံ-အဘယ်ကဲ့သို့ ရှုအပ် သော၊ (စိဝရံ-ကို၊ အလဘိ-နည်း၊) နဝံ-အသစ်ဖြစ်သော၊ (စိဝရံ-ကို၊ အလဘိ- ပြီ၊) ဣတိ-ဤနည်းအားဖြင့်၊ နဝစိဝရလာဘောနာတိ-နဝစိဝရလာဘောနဟူ၍၊ ဝတ္ထဗ္ဗေ-ဟောတော်မူထိုက်ပါလျက်၊ အနုနာသိကလောပံ-နိဂ္ဂဟိတံကို ချေခြင်းကို၊ အကတ္တာ-မပြုမူ၍၊ နဝံ စိဝရလာဘောနာတိ-ဟူ၍၊ (ဘဂဝတာ၊) ဝုတ္တံ-ဟောတော်မူ အပ်ပြီ၊ ပဋိလဒ္ဓနဝစိဝရေန-ရအပ်သော အသစ်သင်္ကန်းရှိသော၊ ဝါ-အသစ် သင်္ကန်းကို ရသော၊ (ဘိက္ခုနာ-သည်၊) ဣတိ အတ္ထော၊ မဇ္ဈေ-နဝံ စိဝရ ၂ ပုဒ်တို့၏ အလယ်၌၊ ဋ္ဌတပဒဒ္ဓယေ-တည်သောပုဒ် ၂ ပါး အပေါင်းတွင်၊ ပနာတိ-ပနဟူသော သဒ္ဓါသည်၊ နိပါတော-အနက်မရ နိပါတ်မျှတည်း၊ ဘိက္ခုနာတိ-ဘိက္ခုနာဟူသော သဒ္ဓါသည်၊ ယေန-အကြင်ရဟန်းသည်၊ လဒ္ဓံ-ရအပ်ပြီ၊ တဿ-ထိုရသော ရဟန်း ကို၊ နိဒဿနံ-ညွှန်ပြကြောင်း သဒ္ဓါတည်း၊ ပဒဘာဇနေ ပန-၌ကား၊ ဗျူဟနံ-သဒ္ဓါကို၊ အနာဒိယိတ္တာ-မယူမူ၍၊ ဝါ-ဂရုမစိုက်မူ၍၊ ယံ-အကြင်သင်္ကန်းကို၊ လဒ္ဓံ-ရအပ်ပြီ၊ တံ-ထိုသင်္ကန်းကို၊ ဒဿေတုံ-ငှာ၊ စိဝရံ၊ ပေ၊ စိဝရာနန္တိအာဒိ-အစရှိသော စကားကို၊ (ဘဂဝတာ၊) ဝုတ္တံ၊ [ဤဝါကျများ၏ အဓိပ္ပာယ်ကို ကင်္ခါဘာသာဋီကာ၌ ပြထားပြီ၊] စိဝရန္တိ ဧတ္ထ-၌၊ ယံ-အကြင်သင်္ကန်းသည်၊ နိဝါသေတုံဝါ-သင်းပိုင်အဖြစ်ဖြင့် ဝတ်ခြင်းငှာသော်လည်းကောင်း၊ ပါရုပိတုံဝါ-ဧကသိအဖြစ်ဖြင့် ရန်းခြင်း ငှာသော် လည်းကောင်း၊ သက္ကာ-တတ်ကောင်းသည်၊ ဟောတိ-၏၊ တဒေဝ-ထိုသင်္ကန်း ကိုသာ၊ ဝေဒိတဗ္ဗေ-သိထိုက်၏၊ ဧတေနဝ-ကြောင့်ပင်၊ ဝိကပ္ပနပဂံ ပစ္ဆိမန္တိ-ဟူ၍၊ န ဝုတ္တံ-ပဒဘာဇနီ၌ ဟောတော်မူထိုက်။ [အခြားနေရာ၌ စိဝရဟုလာလျှင် "ဝိကပ္ပနပဂံ ပစ္ဆိမံ စိဝရံ" ဟု ပဒဘာဇနီ၌ ဖွင့်တော်မူ၏၊ ဤသိက္ခာပုဒ်၌ကား ဝတ်လောက် ရုံလောက်သော စိဝရကိုသာ အလိုရှိသောကြောင့် "စိဝရံနာမ ဆန္တံ စိဝရာနံ" စသည်ဖြင့် ဖွင့်တော်မူသည်။]

ကံသနီလန္တိ-ကား၊ စမ္မကာရနီလံ-သားရေနယ်သမားတို့၏ အညှီရောင်လည်း ကောင်း၊ ပန-ဝါဒန္တရကား၊ မဟာပစ္စရိယံ-၌၊ အယောမလံ-သံ၏ အညစ်အကြေး အညှီရောင်ကိုလည်းကောင်း၊ လောဟမလံ-ကြေး၏ အညစ်အကြေး အညှီရောင်

ကိုလည်းကောင်း၊ ဧတံ-ဤအညှီရောင်ကို၊ ကံသနီလံနာမာတိ-ကံသနီလမည်၏ ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ-ဆိုအပ်ပြီ၊ ပလာသနီလန္တိ-ကား၊ ယောကောစိ-အမှတ်မရှိ တစ်စုံတစ်ခု သော၊ နီလဝဏ္ဏော-ညှီသော အဆင်းရှိသော၊ ပဏ္ဍရသော-သစ်ရွက်ရည်တည်း၊ ဒုဗ္ဗဏ္ဍကရဏံ အာဒါတဗ္ဗန္တိ ဧတံ-ဟူသော ဤစကားကို၊ ကပ္ပဗိန္နု-ကပ္ပဗိန္နုကို (အပ်အောင်ပြုကြောင်းဖြစ်သော အပျောက်ကို)၊ သန္ဓာယ၊ ဝုတ္တံ၊ နီလာဒိဟိ- အညှီအစရှိသည်တို့ဖြင့်၊ သကလစိဝရဿ-အလုံးစုံသော သင်္ကန်းကို၊ ဝါ-သင်္ကန်း တစ်ထည်လုံးကို၊ ဒုဗ္ဗဏ္ဍကရဏံ-မကောင်းသော အဆင်းရှိအောင် ပြုခြင်းကို၊ (သန္ဓာယ-၍)၊ န (ဝုတ္တံ)-ဟောတော်မူအပ်သည် မတုတ်၊ ဝန-ဆက်၊ တဉ္စ ကပ္ပံ- ထိုကပ္ပဗိန္နုကိုလည်း၊ အာဒိယန္တေန-ယူသော ရဟန်းသည်၊ စိဝရံ-ကို၊ ရဇိတွာ- ဆိုးပြီး၍၊ စတူသု-၄ ခုကုန်သော၊ ကောဏေသုဝါ-အထောင့်တို့၌သော်လည်း ကောင်း၊ တီသု-ကုန်သော၊ (ကောဏေသု) ဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ ဒွီသု (ကော ဧဏေသု) ဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ ဧကသ္မိ-သော၊ ကောဧဝါ-အထောင့်၌သော် လည်းကောင်း၊ မောရဿ-ဥဒေါင်း၏၊ အက္ခိမဏ္ဍလမတ္တံဝါ-မျက်ကွင်းပမာဏ ရှိသော ကပ္ပဗိန္နုကိုသော်လည်းကောင်း၊ မဂ္ဂံလပိဋ္ဌိမတ္တံဝါ-ကြမ်းပိုး၏ ကျောက်ကုန်း ပမာဏရှိသော ကပ္ပဗိန္နုကိုသော်လည်းကောင်း၊ အာဒါတဗ္ဗံ-ယူရာ၏။

မဟာပစ္စရိယံ-၌၊ ပတ္တဝါ-အနားပတ်၌သော်လည်းကောင်း၊ ပတ္တဝါတိ အနုဝါတပတ္တေ ဝါ-ယောဇနာ၊ ဂဏ္ဍိယံဝါ-ကမ္မတ်အိမ်၌သော်လည်းကောင်း၊ (အာဒါတု-ဌာ) န ဝဇ္ဇတိ-မအပ်၊ ဣတိ၊ ဝုတ္တံ၊ မဟာအဋ္ဌကထာယံ ပန-ကား၊ ဝဇ္ဇတိယေဝ-သည်သာ၊ ဣတိ၊ ဝုတ္တံ၊ ပန-ဆက်၊ ပါဠိကပ္ပကဏ္ဍိကကပ္ပိဒယော- အစဉ်အတန်း ထိုးအပ်သော ကပ္ပဗိန္နု၊ ကြာချက်သဏ္ဍာန် ထိုးအပ်သော ကပ္ပဗိန္နု အစရှိသည်တို့ကို၊ သဗ္ဗတ္ထ-အလုံးစုံသော အဋ္ဌကထာတို့၌၊ ပဋိသိဗ္ဗိ-ပယ်မြစ်အပ် ကုန်ပြီ၊ တံသွာ-ကြောင့်၊ ဧကံ-တစ်ခုသော၊ ပဋ္ဌဗိန္နု-လုံးသော ဗိန္နုကို၊ ထပေတွာ- ၍၊ အညေန-သော၊ ဧကေနစိပိ-တစ်စုံတစ်ခုလည်းဖြစ်သော၊ ဝိကာရေန-ထူးသော အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ ကပ္ပေါ-ကပ္ပဗိန္နုကို၊ န ကာတဗ္ဗော-မပြုထိုက်။

၃၇၁။ အဂ္ဂဋ္ဌတိ အာဒိသု-အစရှိသော ပါဠိရပ်တို့၌၊ ဧတာနိ အဂ္ဂဋ္ဌာဒိနိ- ဤအဖာအစရှိသည်တို့ကို၊ ကပ္ပကတစိဝရေ-ပြုအပ်ပြီးသော ကပ္ပဗိန္နုရှိသော သင်္ကန်း၌၊ ပစ္ဆာ-နောက်ထပ်၊ အာရောပေတွာ-တင်ပြီး၍၊ ကပ္ပကရဏကိစ္စ- ကပ္ပဗိန္နုကို ပြုဖွယ်ကိစ္စသည်၊ နတ္ထိ၊ သေသံ၊ ပေ၊ တိဝေဒန္တိ။ အပေါ်၌ ထပ်၍ ဖာခြင်းကို "အဂ္ဂဋ္ဌာဒိနိ ပစ္ဆာ အာရောပေတွာ" ဟု ဆိုသည်၊ ကပ္ပဗိန္နုနှင့် စပ်၍ အခြားမှတ်ဖွယ်များကို ပါတိမောက်ဘာသာဋီကာ ဤသိက္ခာပုဒ်၌ အကျယ် ပြထားပြီ။- ဒုဗ္ဗဏ္ဍကရဏသိက္ခာပုဒ် အဋ္ဌမံ။

၉။ ဝိကပ္ပနသိက္ခာပုဒ်အဖွင့်

၃၇၄။ နဝမေ-၌၊ တဿဝါ အဒိန္နန္တိ-ကား၊ စီဝရသာမိကဿ-မူလသင်္ကန်းရှင် ဖြစ်သော၊ (တဿ-ထိုရဟန်းအား၊ အဒန္နံ၌ စပ်၊) ပရိဘူဝေါ၊ ပေ၊ ကရောဟိတိ- ဟူ၍၊ ဧဝံ-သို့၊ ဝတ္တာ-ပြော၍၊ အဒိန္နံ (ဝါ)-မပေးအပ်သော သင်္ကန်းသည်လည်း ကောင်း၊ တဿဝါ အဝိဿသန္တောတိ-ကား၊ ယေန-အကြင်ရဟန်းနှင့်တကွ၊ ဝိနယကမ္ပံ-ဝိနည်းကံကို၊ ကတံ-ပြုအပ်ပြီ၊ တဿ-ထိုဝိနည်းကံပြုဘက် ရဟန်း၏၊ ဝါ-နှင့်၊ အဝိဿာသေန-အကျွမ်းဝင်ခြင်းကြောင့် မဟုတ်ဘဲ၊ (ယံ-အကြင်သင်္ကန်း ကို) ပရိဘူဝေါ-သုံးစွဲ၏၊ တံဝါ-ထိုသင်္ကန်းသည်လည်းကောင်း၊ အပစ္စုဒ္ဓရဏံနာမ- အပစ္စုဒ္ဓရဏမည်၏၊ [ဤသို့ပါဠိတော်မှ ယူ၍လည်းကောင်း၊ ထည့်သင့်ရာပုဒ်ကို ထည့်၍လည်းကောင်း အနက်ပေးပါ။] ပန-ကား၊ တေန-ထိုဝိနည်းကံပြုဘက် ရဟန်းသည်၊ ဒိန္နံဝါ-ပေးအပ်သော သင်္ကန်းကိုသော်လည်းကောင်း၊ တဿ-ထို ဝိနည်းကံပြုသော ရဟန်း၏၊ ဝါ-နှင့်၊ ဝိဿာသေနဝါ-အကျွမ်းဝင်ခြင်းကြောင့်သော် လည်းကောင်း၊ ပရိဘူဝဿ၊ အနာပတ္တိ၊ [ယေန ဝိနယကမ္ပံ ကတန္တိ-ယေန သဒ္ဓိံ ဝိနယကမ္ပံ-ကတံ-ဋီကာ။] ဧတ္ထ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ သေသံ-ကြွင်းသော ပုဒ်အပေါင်း သည်၊ တိသကဝဏ္ဏနာယ-တိသကအဖွင့်၌၊ (နိသဂ္ဂိအဖွင့်၌-ဟူလို၊) ဝုတ္တနယတ္တာ- ကြောင့်၊ ဥတ္တာနမေဝါတိ၊ ပေ၊ တိဝေဒန္တိ။ [ဤသိက္ခာပုဒ်နှင့် စပ်၍ မှတ်ဖွယ်များကို ပါတိမောက်ဘာသာဋီကာ၌ ဖြထားပြီ။]- ဝိကပ္ပနသိက္ခာပဒ် နဝမံ။

၁၀။ စီဝရာပနိဓာနသိက္ခာပုဒ်အဖွင့်

၃၇၇-၃၈၁။ ဒသမေ-၌၊ အပနိဓေတိ-ကား၊ အပနေတွာ-မူလနေရာမှ ဖယ်ရှား၍၊ နိဓေတိ-ထားကုန်၏၊ (တစ်နည်း) အပေနတွာ နိဓေတိ-ဝှက်ထားကုန်၏၊ ဟသာပေက္ခောတိ-ကား၊ ဟသာမိပ္ပယော-ရယ်မြူးခြင်း၌ ဖြစ်သော အလိုရှိသည်၊ ဝါ-ရယ်မြူးလိုသည်၊ (“ဟုတွာ အပနိဓေတိ” ဟု ပါဠိတော်၌ စပ်၊)အညံ ပရိက္ခာ ရန္တိ-ကား၊ ပါဠိယာ-၌၊ အနာဂတံ-မလာသော၊ ပတ္တတ္ထဝိကာဒိ-သပိတ်အိပ် အစရှိ သော ပရိက္ခရာကို၊ (“အပနိဓေတိ ဝါ အပနိဓာပေတိ ဝါ” ဟု ပါဠိတော်၌ စပ်၊) ဓမ္မိံ ကထံ ကတွာတိ-ကား၊ သမဏေနနာမ-ရဟန်းမည်သည်၊ အနိဟိတပရိက္ခာ ရေန-မသိုမှီး မသိမ်းဆည်းအပ်သော ပရိက္ခရာရှိသူသည်၊ ဘဝိတံ-ငှာ၊ န ဝဏ္ဏတိ- မသင့်၊ ဣတိ ဧဝံ-သို့၊ ဓမ္မကထံ-တရားစကားကို၊ ကထေတွာ-ပြောဟောပြီး၍၊ ဝါ-မှ၊ ဒဿာမိ-ပြန်ပေးအံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ကြံ၍၊ နိက္ခိပတော-သိမ်းထားသော ရဟန်း ၏၊ အနာပတ္တိ၊ သေသံ၊ ပေ၊ တိဝေဒန္တိ။- စီဝရာပနိဓာနသိက္ခာပဒ် ဒသမံ။

သမတ္တော ဝဏ္ဏနာကမေန သုရာပါနဝဂ္ဂေါ ဆဋ္ဌော။
 သုရာပါနဝဂ်အဖွင့် ပြီး၏။

၇။ သဒ္ဓါဏကဝဂ်

၁။ သဒ္ဓိစ္စပါဏသိက္ခာပုဒ်အဖွင့်

၃၈၂-၃၈၅။ သပ္ပါဏကဝဂ္ဂဿ-၏။ ပဌမသိက္ခာပဒေ-၌၊ ဣဿာသော ဟောတီတိ-ကား။ ဂိဟိကာလေ-လူ၏အခါ၌၊ ဝါ-လူဖြစ်စဉ် အခါ၌၊ ဓနုဂ္ဂဟာ စရိယော-လေးသမားတို့၏ ဆရာသည်၊ ဟောတိ-ဖြစ်၏။ [ဟောတိ၌ တံကာလ ပေက္ခာဝတ္တမာန်ဖြစ်ကြောင်းကို သိစေလို၍ "ဂိဟိကာလေ" ဟု အပိုတည့် ဖွင့်သည်။] ဇီဝိတာ ဝေါရောပိတာတိ-ကား။ ဇီဝိတာ-ဇီဝိတိန္ဒြေမှ၊ ဝိယောဇိတာ-မယှဉ်စေအပ် ပါကုန်သနည်း။ ဝါ-ခွင်းအပ်ပါကုန်သနည်း။ သိက္ခာပဒေပိ-သိက္ခာပုဒ်ပါဠိတော်၌ လည်း။ ဝေါရောပေယျာတိ-ကား။ ဝိယောဇေယျ-မယှဉ်စေအံ့၊ ပန-ဆက်၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ ဧတံ-ဤဝေါရောပေယျဟူသော စကားသည်၊ ဝေါဟာရမတ္ထမေဝ-ခေါ် ဝေါပြောဆိုရိုးမျှသာတည်း။ ဟိ-မှန်၊ (တစ်နည်း) ဟိ (ယသ္မာ)-ကြောင့်၊ ဧတ္ထ-ဤသူအသက်ကို သတ်ရာ၌၊ သိသာလင်္ကာရေ-ဦးခေါင်းတန်ဆာကို၊ ဝိယောဇိတေ-မယှဉ်စေအပ်သော်၊ ဝါ-ခွဲအပ်သော်၊ သီသံ-ဦးခေါင်းသည်၊ (ဝိသံ-သီးခြား၊ တိဋ္ဌတိ) ဝိယ-တည်သကဲ့သို့၊ (ဧဝံ) ပါဏေပိ-သတ္တဝါကိုလည်း။ ဇီဝိတာ-မှ၊ ဝေါရောပိတေ-မယှဉ်စေအပ်သော်၊ ဝါ-ခွင်းအပ်သော်၊ ကိဉ္စိ-တစ်စုံတစ်ခုသော၊ ဇီဝိတံနာမ-အသက်မည်သည်၊ ဝိသံ-သီးခြား၊ န တိဋ္ဌတိ-မတည်တော့၊ အညဒတ္ထ-စင်စစ်၊ အန္တရဓာနမေဝ-ကွယ်ပျောက်ခြင်းသို့သာ၊ ဂစ္ဆတိ-ရောက်၏။ တသ္မာ-ကြောင့်၊ တမတ္ထံ-ထိုအနက်အဓိပ္ပာယ်ကို၊ (ဇီဝိတ၏ သီးခြား မတည်ရစ်ဘဲ ကွယ်ပျောက်၏ ဟူသော အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို) ဒသေတံ-ငှာ၊ ပဒဘာဇနေ-၌၊ ဇီဝိတိန္ဒြိယံ ဥပစ္စိန္နတိတိ အာဒိ-အစရှိသော စကားရပ်ကို၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ-အပ်ပြီ။

ဣဿာသော။ ။ "ဥသု + အာသ" ဟု ခွဲ၊ အာသ၌ အသဓာတ်၊ ဣပစ္စည်း၊ ဥသု-ပြားကို၊ အာသတိ ခိပတိ-ပစ်ချတတ်၏။ ဣတိ-ဤဝစနတ္ထကြောင့်၊ (ဥသ္မာသောဟု ဖြစ်သင့် လျက် ဥကို ဣပြု၊ သု၏ ဥကို သပြု၍) ဣဿာသော-မည်၏။ ထိုဣဿာသနှင့် ဓနုဂ္ဂဟာ စရိယလည်း ပရိယာယ်တည်း။ ထို့ကြောင့် "ဓနုဂ္ဂဟာစရိယော" ဟု ဖွင့်သည်။ ပဋိသတ္တ၊ ဝိမမနတ္ထံ-ဆန့်ကျင်ဘက်ရန်သူကို ဖျက်ဆီးခြင်းအကျိုးငှာ၊ ဓနု-လေးကို၊ ဂဏ္ဍိတိ ဓနုဂ္ဂဟာ၊ "တေသံ+ အာစရိယော ဓနုဂ္ဂဟာစရိယော" ဟု ပြု။

န ဟိ ပေ၊ ဝုတ္တံ။ ။ ဆိုလိုရင်းကား-ဦးခေါင်းမှ တန်ဆာကို ခွင်းလိုက်၊ ခွဲလိုက် သောအခါ ဦးခေါင်းသည် သီးခြားတည်ရစ်သကဲ့သို့ ထိုအတူ ဇီဝိတမှ သတ္တဝါကို ခွင်းလိုက် သောအခါ ဇီဝိတသည် သီးခြား မတည်ရစ်တော့၊ ချုပ်ပျောက်လေတော့သည်။ ထို့ကြောင့် ပဒဘာဇနီ၌ ဇီဝိတာ ဝေါရောပေယျကို "ဇီဝိတိန္ဒြိယံ ဥပစ္စိန္နတိ" ဟု အဖြောင့်အားဖြင့် အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ပြသည်-ဟူလို့။ [ရှေးက "ဇီဝိတာ-မှ၊ ဝေါရောပေယျ-ချအံ့" ဟု ပေးကြ၏။ ထိုအနက်ကို ဤအဖွင့် ဤအဓိပ္ပာယ်များဖြင့် စဉ်းစားပါ။]

စ-ဆက်၊ ဣသို့ သိက္ခာပဒေ-၌၊ တိရစ္ဆာနဂတောယေဝ-တိရစ္ဆာန်သတ္တဝါကိုသာ၊ ပါဏောတိ-ဟူ၍၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-သိထိုက်၏၊ [ဧဝဖြင့် မနုဿပါဏကို ကန်သည်။] တံ-ထိုတိရစ္ဆာန်သတ္တဝါကို၊ ခုဒ္ဒကမ္ပိ-ငယ်သော တိရစ္ဆာန်သတ္တဝါကို လည်းကောင်း၊ မဟန္တမ္ပိ-ကြီးသော တိရစ္ဆာန်သတ္တဝါကိုလည်းကောင်း၊ မာရေန္တဿ-သတ်သော ရဟန်း၏၊ အာပတ္တိနာနာကရဏံ-အာပတ်၏ အသီးအခြားပြုကြောင်း အထူးသည်၊ နတ္ထိ-မရှိ၊ [အာပတ္တိယာ + နာနာကရဏံ အာပတ္တိနာနာကရဏံ။] ပန-ထိုသို့အာပတ်အထူး မရှိပါသော်လည်း၊ မဟန္တေ-ကြီးသောတိရစ္ဆာန်၌၊ ဥပက္ကမ မဟန္တတ္တာ-လုံ့လ၏ ကြီးသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ အကုသလမဟတ္တံ-အကုသိုလ်၏ ကြီးသည်၏အဖြစ်သည်၊ ဟောတိ-၏၊ [တချို့စာအုပ်၌ “အကုသလံ-သည်၊ မဟန္တ-ကြီးသည်၊ ဟောတိ” ဟုလည်း ရှိ၏။] ပါဏေ ပါဏသညီတိ-ကား၊ အန္တမသော-အားဖြင့်၊ မဉ္ဇူပိဋံ-ကို၊ သောဓေန္တော-ဆုတ်သင်သော ရဟန်းသည်၊ မဂ်လဗီဇကေပိ-ကြမ်းပိုး၌သော်လည်း၊ ပါဏသညီ-သတ္တဝါဟု အမှတ်ရှိသည်၊ (ဟုတ္တာ) နိက္ကာ ရုနိကတာယ-ကရုဏာ မရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ တံ-ထိုကြမ်းပိုးဥကို၊ ဘိန္ဒုန္တော-ဖောက်ခွဲလျက်၊ ဝါ-ဖျစ်ညစ်လျက်၊ အပနေတိ-ဖယ်ရှားအံ့၊ (ဧဝံသတိ) ပါမိတ္တိယံ၊ (ဟောတိ) တသ္မာ - ကြောင့်၊ ဧဝရူပေသု - ဤသို့ညောင်စောင်း အင်းပျဉ်ကို သုတ်သင်ခြင်းသဘောရှိကုန်သော၊ ဌာနေသု-အရာတို့၌၊ ကာရုညံ-သနားခြင်းကို၊ [ကရုဏာယေဝ ကာရုညံ။] ဥပဌပေတွာ-ဖြစ်စေ၍၊ အပ္ပမတ္တေန-မမေ့မလျော့ သည်၊ (ဟုတ္တာ) ဝတ္ထံ-သေနာသနဝတ်ကို၊ ကာတဗ္ဗံ-ပြုထိုက်၏၊ သေသံ-ကြွင်း သော အဆုံးအဖြတ်ကို၊ သမုဋ္ဌာနာဒိဟိ-တို့နှင့်၊ သဒ္ဓိံ၊ မနုဿဝိဂ္ဂဟေ၊ ဝုတ္တနယေ နေဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ ဣတိ-အပြီးတည်း။- သဒ္ဓိံစွသိက္ခာပဒံ ပဌမံ။

၂။ သပ္ပါဏကသိက္ခာပုဒ်အဖွင့်

၃၈၇။ ဗုတိယေ-၌၊ သပ္ပါဏက-အကြင်ပိုးကောင်ငယ်တို့သည်၊ ပရိဘော ဂေန-ရေကို သုံးစွဲခြင်းကြောင့်၊ မရန္တိ-သေကြကုန်၏၊ တေဟိ ပါဏကေဟိ-ထို ပိုးကောင်ငယ်တို့ဖြင့်၊ သပ္ပါဏကံ-ပိုးကောင်ငယ်တို့နှင့် တကွဖြစ်သော၊ (ဥဒကံ ပရိဘူဇန္တိ-၌ စပ်) [ခုဒ္ဒက + ပါဏံ ပါဏက၊ သဟပါဏကေဟိ + ယံ ဝတ္ထတီတိ သပ္ပါဏကံ။] ဟိ-မှန်၊ တာဒိသံ-ထိုကဲ့သို့ရှုအပ်သော ရေကို၊ (သုံးစွဲခြင်းကြောင့် သေနိုင်လောက်သော ပိုးရှိသော ရေကို) ဇာနံ-ပိုးကောင်ရှိသည်၏ အဖြစ်ကို သိလျက်၊ ပရိဘူဇတော-သုံးစွဲသော ရဟန်း၏၊ ပယောဂေ ပယောဂေ၊ ပါမိတ္တိယံ၊ [ဤဝါကျဝယ် ပရိဘူဇတောနှင့် ပိဘတ်တူ၊ အရတူဖြစ်သောကြောင့် “ဇာနံ-၌ ဇာနန္တတည်း၊ သသက်၊ န္တိကို သိမိ ဂစ္ဆန္တာဒိနံ န္တသဒ္ဓေါ အံသုတ်၌ ဂစ္ဆန္တာဒိနံ န္တ

သဒ္ဓေါ အံဟူသော ယောဂဝိဘာဂဖြင့် အံပြု၊ သဝိဘက်ကို ချေ၍ ဇာနံ” ဟု ဖြစ်ရသည်။ ပတ္တပုရရှိ-သပိတ်၌ ပြည့်နေသော ရေကိုလည်း၊ အာဝိဇ္ဇိတ္တာ-ရေ၏ အယဉ်ကို မဖြတ်မူ၍၊ ဧကပယောဂေန-ဖြင့်၊ ပိပတော-၏၊ ဧကော-တစ်ချက်သော၊ အာပတ္တိ (ဟောတိ) တာဒိသေန-ထိုကဲ့သို့ ရှုအပ်သော၊ (ပိုးကောင်နှင့်တကွဖြစ်သော) ဥဒကေန-ဖြင့်၊ သာမိသံ-ဆွမ်းစသော အာမိသနှင့်တကွဖြစ်သော၊ ပတ္တိ-ကို၊ အာဝိဇ္ဇိတ္တာ-လှည့်ပတ်၍၊ ဓောဝတောပိ-ဆေးသောရဟန်း၏လည်းကောင်း၊ [လက်ဖြင့် လှည့်ပတ်မွေ့နှောက်၍ ဆေးလျှင် ပိုးကောင်တွေ သေနိုင်သောကြောင့် “အာဝိဇ္ဇိတ္တာ” ဟု ဆိုသည်။] တာဒိသေ-သော၊ ဥဒကေ-၌၊ ဥဏှယာဂပတ္တိ-ပူသော ယာဂုသပိတ်ကို၊ နိဗ္ဗာပယတောပိ-ငြိမ်းစေသော ရဟန်း၏လည်းကောင်း၊ (ပူသော ယာဂုသပိတ်ကို ရေထဲနှစ်၍ အေးအောင်ပြုသော ရဟန်း၏လည်းကောင်း) တံ ဥဒကံ-ကို၊ ဟတ္ထေနဝါ-လက်ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဥဠုကေနဝါ-မူတ်ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဂဟေတွာ-ခပ်ယူ၍၊ နှာယတောပိ-ရေချိုးသော ရဟန်း၏လည်းကောင်း၊ ပယောဂေ ပယောဂေ ပါစတ္ထိယံ (ဟောတိ)။

ဥဒကသောက္ခိဝါ-ရေအိုင်သို့သော်လည်းကောင်း၊ ပေါက္ခရဏိဝါ-ရေကန်သို့သော်လည်းကောင်း၊ ပဝိသိတွာ-ဝင်၍၊ ဗဟိ-ပြင်ဘက်သို့၊ နိက္ခမနတ္တာယ-ရေ၏ ထွက်ခြင်းအကျိုးငှာ၊ ဝီစိ-လှိုင်းကို၊ ဥဠုပယတောပိ-ထစေသော ရဟန်း၏လည်း၊ (ပယောဂေ ပယောဂေ ပါစတ္ထိယံ ဟောတိ) သောက္ခိဝါ-ရေအိုင်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ပေါက္ခရဏိဝါ-ရေကန်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ သောဓေန္တေဟိ-သူတ်သင်ကုန်သော ရဟန်းတို့သည်၊ တတော-ထိုရေအိုင်၊ ရေကန်မှ၊ ဂဟိတဥဒကံ-ယူအပ်သော ရေကို၊ ဥဒကေယေဝ-အခြားရေ၌သာ၊ အာသိဇ္ဇိတဗွဲ-သွန်းလောင်းရာ၏၊ [ပိုးကောင်ဝယ်များ သေမည်စိုးသောကြောင့် အခြားရေ၌ သွန်းလောင်းပါ။ မြေကြီးပေါ်၌ မလောင်းပါနှင့်-တူလို။] သမိပမ္ပိ-အနီး၌၊ ဥဒကေ-ရေသည်၊ အသတိ-မရှိလတ်သော်၊ ကပ္ပိယဥဒကဿ အပ်သောရေ၏၊ (ပိုးမပါသော ရေ၏) အဋ္ဌဝါ-၈ လုံးသော်လည်းဖြစ်ကုန်သော၊ ဒသဝါ- ၁၀ လုံးသော်လည်းဖြစ်ကုန်သော၊ ယဋ္ဌေ-အိုးတို့ကို၊ ဥဒကသဏ္ဍာနကပ္ပဒေသေ-ရေ၏ ကောင်းစွာတည်နိုင်လောက်သော အရပ်၌၊ [ဤစကားဖြင့် မြေထဲ၌ စိမ့်သွားလောက်ရာ မြေအရပ်ကို တားမြစ်သည်။] အာသိဇ္ဇိတ္တာ-လောင်းထည့်၍၊ တတ္ထ-ထိုရေ၌၊ အာသိဇ္ဇိတဗွဲ-သွန်းလောင်းရာ၏၊ ပဝဋ္ဌိတွာ-လိမ့်၍၊ ဥဒကေ-၌၊ ပတိဿတိ-ကျလတ်၊ ဣတိ-ဤသို့ကြုံ၍၊ ဥဏှပါသာဏေ-ပူသော ကျောက်ဖျာပေါ်၌၊ ဥဒကံ-ပိုးရှိသော ရေကို၊ န အာသိဇ္ဇိတဗွဲ-မသွန်းလောင်းရာ၊ ပန-အန္ဓယကား၊ ကပ္ပိယဥဒကေန-အပ်သောရေဖြင့်၊ ပါသာဏံ-ကို၊ နိဗ္ဗာပေတွာ-ငြိမ်းစေပြီး၍၊ ဝါ-မှ၊ အာသိဇ္ဇိတဗွဲ-ငှာ၊ ဝဋ္ဋတိ-သင့်၏၊ သေသံ၊ ပေ၊ တိဝေဒနံ။ [အဋ္ဌကထာအဖွင့် မပြီးသေးသောကြောင့် “တိဝေဒနန္တိ” ဟု

ဣတိသဒ္ဓါ ပါပွယ် မလိုသေး။ စ-ဆက်၊ ဧတ္ထ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ ပဋိပက္ခာပုဒ်-
 ပဋိပက္ခာပုဒ်သော ပိုးငယ်တို့၏၊ ဝါ-ပိုးပရန်တို့၏၊ ပတနံ-ကျခြင်းကို၊ ဥ တွာပိ-သိ၍
 လည်း၊ သုဒ္ဓစ္စိတ္တတာယ-စင်ကြယ်သော စိတ်ရှိသည်၏ အဖြစ်ဖြင့်၊ ဒီပဇာလနေ
 ပိယ-ဆီမီးကို တောက်စေခြင်း၌ကဲ့သို့၊ ဝါ-ဆီမီးထွန်းခြင်း၌ကဲ့သို့၊ သပ္ပါဏကဘာဝ-
 ပိုးနှင့်တကွဖြစ်သည်၏ အဖြစ်ကို၊ ဥ တွာပိ-သိ၍လည်း၊ ဥဒကသညာယ-ရေ
 ဟူသော အမှတ်ဖြင့်၊ ပရိဘူဒ္ဓိတဗ္ဗတော-သုံးစွဲနိုင်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ပဏ္ဏတ္တိ
 ဝဇ္ဇတာ-ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ-၏၊ ဣတိ-အပြီးတည်း။- သပ္ပါဏကသိက္ခာပုဒ် ဒုတိယ။

ပဏ္ဏတ္တိဝဇ္ဇတာ။ ။ ပိုးရှိမှန်း နဂိုက သိသော်လည်း သုံးစွဲသောအခါ ပိုးကို သတိ
 မထားမိဘဲ ရေသာမညဟု သဘောထား၍ သုံးလျှင် အကုသိုလ်စိတ် အဖြစ် မရှိ၊ ထို့ကြောင့်
 ဤသိက္ခာပုဒ်သည် လောကဝဇ္ဇ မဟုတ်၊ ပဏ္ဏတ္တိဝဇ္ဇသာ ဖြစ်ရသည်။

၃။ ဥက္ကောဋေသိက္ခာပုဒ်အဖွင့်

၃၉၂။ တတိယသိက္ခာပဒေ-၌၊ ဥက္ကောဋေန္တိတိ-ကာ၊ တဿ တဿ ဘိက္ခု
 နော-ထိုထိုရဟန်း၏၊ သန္တိကံ-အထံသို့၊ ဂန္တာ-၍၊ အကတံ ကမ္မန္တိ အာဒိနိ-အကတံ
 ကမ္မံ အစရှိသော စကားတို့ကို၊ | အာဒိဖြင့် ပါဠိတော်၌ လာသော “ဒုက္ကဋ် ကမ္မံ”
 စသည်တို့ကို ယူ။ | ဝဒန္တာ-ပြောဆိုကုန်သည်၊ (ဟုတွာ) ဥစ္စာလေန္တိ-အထက်
 အထက်၌ လှုပ်စေကြကုန်၏၊ (လှုံဆော်ကြကုန်၏)၊ ယထာပတိဋ္ဌိတဘာဝေန-
 တည်မြဲတိုင်း၏အဖြစ်ဖြင့်၊ ပတိဋ္ဌိတု-တည်ခြင်းငှာ၊ န ဒေန္တိ-မပေးကြကုန်။ | ဥစ္စာ
 လေန္တိတိ ဣမိနာ ဥက္ကောဋေန္တိတိ ဧတ္ထ ဥပဗ္ဗဿ ကုဋေဓာတုဿ ဥစ္စာလနတ္ထံ
 ဒသေတိ ဓာတုနမနေကတ္ထတ္တာ-ယောဇနာ။ |

၃၉၃။ ယထာဓမ္မန္တိ-ကာ၊ ယဿ အဓိကရဏဿ-၏၊ ဝူပသမနာယ-ငြိမ်း
 အေးခြင်းငှာ၊ ယော ဓမ္မော-အကြင်သမထတရားကို၊ (ဘဂဝတာ) ဝုက္ကော-
 (သမထကန္တက၌) ဟောတော်မူအပ်ပြီ၊ တေနော ဓမ္မေန-ထိုသမထတရားဖြင့်ပင်၊
 (“နိဟတာဓိကရဏံ” ၌ စပ်)၊ ဣတိ အတ္ထော-နက်၊ နိဟတာဓိကရဏန္တိ-ကာ၊
 နိဟတံ-နှိမ်နင်းအပ်ပြီးသော၊ အဓိကရဏံ-ကို၊ သဏ္ဍာရာ-မြတ်စွာဘုရားသည်၊
 ဝုက္ကဓမ္မေနော-ဟောတော်မူအပ်သော သမထတရားဖြင့်ပင်၊ ဝူပသမိတံ-ငြိမ်းစေ
 အပ်ပြီးသော၊ အဓိကရဏံ-ကို၊ (“ပုနကမ္ဘာယ ဥက္ကောဋေယျ” ၌ စပ်) ဣတိ
 အတ္ထော-နက်။

၃၉၅။ ဓမ္မကမ္မေ ဓမ္မကမ္မသညိတိ-ကာ၊ ယေန ကမ္မေန-ဖြင့်၊ တံ အဓိကရ
 ဏံ-ကို၊ ဝူပသမိတံ-ငြိမ်းစေအပ်ပြီ၊ တံ-ထိုအဓိကရဏံ-ငြိမ်းကြောင်းကံသည်၊ ဓမ္မ
 ကမ္မံ-ဓမ္မကံသည်၊ စေ ဟောတိ-အကယ်၍ ဖြစ်အံ့၊ တသ္မိံ ဓမ္မကမ္မေ-၌၊ အယမ္ပိ-
 ဤရဟန်းသည်လည်း၊ ဓမ္မကမ္မသညိ-ဓမ္မကံဟု အမှတ်ရှိသည်၊ ဟုတွာ-၍၊ ဝါ-
 ဖြစ်ပါလျက်၊ ယဒိ ဥက္ကောဋေတိ-အကယ်၍ လှုပ်ရှားစေအံ့၊ (ဧဝံသတိ-ဤသို့

လှုပ်ရှားလတ်သော်) ပါစိတ္တိယံ အာပဇ္ဇတိ၊ ဣတိ အတ္ထော-နက်၊ ဧတေန နယေန-
ဖြင့်၊ သေသပဒါနိပိ-ကြွင်းသော ပုဒ်တို့ကိုလည်း၊ (ဓမ္မကမ္မေ အဓမ္မကမ္မသည်
အစရှိသော ပုဒ်တို့ကိုလည်း) ဝေဒိတဗ္ဗာနိ-ကုန်၏။

အယံ-ဤဆိုအပ်ပြီးကား၊ ဧတ္ထ-ဤပါစိတ်အဋ္ဌကထာ၌၊ သင်္ခေါ-အကျဉ်း
ချုပ်တည်း၊ ဝိတ္တာရောပန-အကျယ်ကိုကား၊ ဣမေသံ၊ ပေ၊ ဥက္ကောဋ္ဌနာတိ အာဒိနာ-
အစရှိသော၊ နယေန-ဖြင့်၊ ပရိဝါရေ-ပရိဝါပါဠိတော်၌၊ ဝုတ္ထော-ပြီ၊ အဋ္ဌကထာသု-
ဇ္ဈေးအဋ္ဌကထာတို့၌၊ တံ သဗ္ဗ-ထိုအလုံးစုံသော ပရိဝါစကားကို၊ အာဟရိတ္တာ-
ဤနေရာသို့ ဆောင်၍၊ တဿေဝ-ထိုအဓိကရဏပုဒ်၏ပင်၊ အတ္ထော-ကို၊ ဝဏ္ဏိ
တော-ဖွင့်ပြအပ်ပြီ၊ မယံ ပန-ငါတို့သည်ကား၊ တံ-ထိုအဓိကရဏပုဒ်၏ အနက်ကို၊
တတ္ထေဝ-တိုက်ရိုက်လာရာ ထိုပရိဝါပါဠိရပ်၌သာ၊ ဝဏ္ဏယိဿာမ-ဖွင့်ကုန်အံ့၊ ဟိ-
မှန်၊ ဣမေ-ဤအဋ္ဌကထာသို့၊ အာဟရိတ္တာ-ဆောင်၍၊ (တသ္မိံ သဗ္ဗေ-ကို) ဝဏ္ဏိယ
မာနေ-ဖွင့်ပြအပ်သော်၊ သုဋ္ဌ၊ တရံ-သာ၍ လွန်စွာ၊ သမ္မောဟော-ပြင်းစွာ တွေဝေ
ခြင်းသည်၊ ဘဝေယျ-ဖြစ်ရာ၏၊ ဣတိ-ထို့ကြောင့်၊ န ဝဏ္ဏယိမ္မ-မဖွင့်ပြလိုကုန်၊
သေသံ၊ ပေ၊ ဒုက္ခဝေဒနန္တိ၊- ဥက္ကောဋ္ဌနသိက္ခာပဒံ တတိယံ။

၄။ ဒုဋ္ဌုလ္လာသိက္ခာပုဒ်အဖွင့်

၃၉၉။ စတုတ္ထေ-၌၊ ဒုဋ္ဌုလ္လာနာမ အာပတ္တိတိ ဧတ္ထ-၌၊ စတ္တာရိ-ကုန်သော၊
ပါရာဇိကာနိ-တို့ကို၊ အတ္ထုဒ္ဓါရဝသေန-ရထိုက်သော အနက်တို့ကို ထုတ်ပြခြင်း၏
အစွမ်းဖြင့်၊ ဒသသိကာနိ-ပြတော်မူအပ်ကုန်ပြီ၊ ပန-ထိုသို့ပင် ပါရာဇိကတို့ကို ပြအပ်
ပါကုန်သော်လည်း၊ သံယာဒိသေသာပတ္တိ-ကို၊ အဓိပ္ပေတာ-အလိုရှိအပ်၏၊ တံ-
ထိုသံယာဒိသေသ်အာပတ်ကို၊ ဆာဒေန္တဿ-ဖုံးသော ရဟန်း၏၊ ပါစိတ္တိယံ-သည်၊
(ဟောတိ) ဓုရံ နိက္ခိတ္တမတ္တေတိ-ကား၊ ဓုရေ-တာဝန်ကို၊ (လုံ့လဝီရိယကို) နိက္ခိတ္တ
မတ္တေ-လျှောချအပ်ကာမျှ ဖြစ်လတ်သော်၊ (“အာပတ္တိ ပါစိတ္တိယဿ” ဟု ပါဠိ
တော်၌ စပ်)၊ [လက္ခဏာ လက္ခဏာဝန္တပုဒ်တို့မည်သည် ဝိဘတ်တူရမြဲဖြစ်သော
ကြောင့် နိက္ခိတ္တမတ္တေနှင့် ဝိဘတ်တူရအောင် ဓုရံကို ဓုရေဟု ဖွင့်သည်၊ ဓုရံဝယ်
သတ္တမိအနက်၌ ဒုတိယာဝိဘတ် သက်ပါ-ဟူလို။၊ ဓုရံ-တာဝန်ကို၊ နိက္ခိပိတ္တာ-
လျှောချပြီး၍၊ ပတ္တာ-နောက်မှ၊ သစေပိ အာရောစေတိ-အကယ်၍မူလည်း ပြော
စေဦးတော့၊ (ဧဝံသတိပိ-သော်လည်း)၊ န ရက္ခတိ-အာပတ်မှ မစောင့်၊ ဓုရံ-ကို၊
နိက္ခိတ္တမတ္တေယေဝ-လျှောချအပ်ကာမျှဖြင့် ဖြစ်သော်သာ၊ ပါစိတ္တိယံ ဟောတိ၊
ဣတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊ ပန-ဆက်၊ ဧဝံ-သို့ ဓုရံ-ကို၊ နိက္ခိပိတ္တာ-၍၊ ပဋိစ္ဆာဒနတ္ထမေဝ-
ဖုံးထားခြင်းအကျိုးငှာပင်၊ အညဿ-အခြားရဟန်းအား၊ သစေ အာရောစေတိ-
အကယ်၍ ပြောအံ့၊ သောပိ-ထိုအခြားရဟန်းသည်လည်း၊ အညဿ-အခြားသော

တတိယရဟန်းအား၊ (သစေ အာရောစေတီ-အံ့) ဣတိ-သို့၊ စတေနုပါယေန-
 ဤနည်းဖြင့်၊ ယာဝ-လောက်၊ ကောဋီ-အစွန်းအစသည်၊ (အဆက်သည်) န
 ဆိဇ္ဇတိ-မပြတ်သေး၊ တာဝ-ထိုအဆက် မပြတ်သေးသမျှ၊ သမဏသတမ္ဘိ-ရဟန်း
 တစ်ရာသည်လည်းကောင်း၊ သမဏသဟဿမ္ဘိ-ရဟန်းတစ်ထောင်သည်လည်း
 ကောင်း၊ အာပတ္တိ-သို့၊ အာပဇ္ဇတိယေဝ-ရောက်နိုင်သည်သာ။

ပန-ပရိဟာရပက္ခမတစ်ပါး စောဒကပက္ခကို ဆိုဦးအံ့၊ ကဒါ-အဘယ်အခါ၌၊
 ကောဋီ-အစွန်းအစသည်၊ (အဆက်သည်) ဆိဇ္ဇတိ-ပြတ်သနည်း၊ ဣတိ-ဤကား
 အမေးတည်း၊ တာဝ-မဟာပဒုမထေရ်မှ ရှေးဦးစွာ၊ (နိဗ္ဗိဋ္ဌာ-သော) မဟာသုမတ္ထေ
 ရော-သည်၊ ဝဒတိ-ပြော၏၊ (ကိ-နည်း) အာပတ္တိ-သို့၊ အာပဇ္ဇော-ရောက်သော
 ရဟန်းသည်၊ ဧကဿ-တစ်ပါးသော ရဟန်းအား၊ အာရောစေတီ-ပြော၏၊ သော-
 ထိုပြောရာရဟန်းသည်၊ ပဋိနိဝတ္တိတွာ-ပြန်နစ်၍၊ တဿေဝ-ထိုအာပတ်သင့်သော
 ရဟန်းအားပင်၊ အာရောစေတီ-အံ့၊ ဧဝံ-ဤသို့ပြောလတ်သော်၊ ကောဋီ-သည်၊
 ဆိဇ္ဇတိ-၏၊ ဣတိ ဝဒတိ၊ ပန-ဝါဒန္တရကား၊ မတာပဒုမတ္ထေရော-သည်၊ အာဟ-
 ပြီ၊ (တိ-နည်း) အယံ-ဤပြန်ပြောအပ်ရာ ရဟန်းသည်၊ ဝတ္ထုပုဂ္ဂလောယေဝ-
 ဝတ္ထုရှင်ဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်သာတည်း၊ ပန-စင်စစ်ကား၊ အာပတ္တိ-သို့၊ အာပဇ္ဇော-
 ရောက်သော မူလရဟန်းသည်၊ ဧကဿ-သော၊ ဘိက္ခုနော-အား၊ အာရောစေတီ-
 ပြောအံ့၊ အယံ-ဤဒုတိယရဟန်းသည်၊ အညဿ-အခြားသော တတိယရဟန်း
 အား၊ အာရောစေတီ-အံ့၊ သော-ထိုတတိယရဟန်းသည်၊ ပဋိနိဝတ္တိတွာ-၍၊ ယေန-
 အကြင်ဒုတိယရဟန်းသည်၊ အဿ-ထိုမိမိအား၊ (တတိယရဟန်းအား) အာရော
 စိတံ-ပြောအပ်ပြီ၊ တဿေဝ-ထိုတတိယရဟန်းအားပင်၊ အာရောစေတီ-အံ့၊ ဧဝံ-
 ဤနည်းအားဖြင့်၊ တတိယေန ပုဂ္ဂလေန-သည်၊ ဒုတိယဿ-အား၊ အာရောစိတေ-
 ပြန်၍ ပြောအပ်သော်၊ ကောဋီ-သည်၊ ဆိန္နာ-ပြတ်သည်၊ ဟောတိ၊ ဣတိ အာဟ။

၄၀၀။ အဒုဋ္ဌုလ္လံ အာပတ္တိန္တိ-ကား၊ အဝသေသေ-ကြွင်းကုန်သော၊ ပဉ္စာပတ္တိ
 ကုဇ္ဇေ-၅ ပါးသော အာပတ်အစုတို့ကို၊ (ပဋိစ္ဆာဒေတိ-၌ စပ်)၊ အနုပသမ္ပန္နဿ
 ၊ပေ၊ အဇ္ဈာစာရန္တိ ဧတ္ထ-၌၊ အနုပသမ္ပန္နဿ-၏၊ သုက္ကဝိသဋ္ဌိစ-သုက္ကဝိသဋ္ဌိအမှု

ကောဋီ ဆိန္နာ ဟောတိ။ ။ယသ္မာ ပဋိစ္ဆာဒနပစ္စယာ အာပတ္တိ အာပဇ္ဇိတွာဝ
 ဒုတိယေန တတိယဿ အာရောစိတံ၊ [ဒုတိယရဟန်းက တတိယရဟန်းအား ပြောသောအခါ
 ဒုတိယရဟန်းသည် ဖုံးလွှမ်းလိုက်သော သဘောအားဖြင့် သူတစ်ပါးကို မပြောလိုက်ဖို့ရန်
 ပြော၏၊ ထို့ကြောင့် "အာပတ္တိ အာပဇ္ဇိတွာ" ဟု ဆိုသည်။] တသ္မာ တမ္ပစ္စယာ ပုန တေန
 အာပဇ္ဇိတဗ္ဗာပတ္တိယာ အဘာဝတော အာပတ္တိယာ ကောဋီ ဆိန္နာနာမ ဟောတိ။ [ဆာဒေဿာ
 မိတံ ဓုရနိက္ခေပ သတိပိ ဝုဂ္ဂလပုရမ္ပရာယ ဂစ္ဆန္တိ အာပတ္တိ ကောဋီ ဆိဇ္ဇတိ-ဝိမတိ။]

လည်းကောင်း၊ ကာယသံသဂ္ဂေါစ-ကာယသံသဂ္ဂအမှုလည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ အယ်-ဤ ၂ ပါးသည်၊ ဒုဋ္ဌလ္လအဇ္ဈာစာရောနာမ-ရန်ရင်းသော လွန်ကျူးမှုမည်၏၊ သေသံ၊ ပေ၊ ဒုက္ခဝေဒနန္တိ။- ဒုဋ္ဌလ္လသိက္ခာပဒ် စတုတ္ထံ။

အနုပသမ္ပန္နဿ၊ ပေ၊ နာမ။ ။အနုပသမ္ပန္နဿ၊ ပေ၊ ဒုဋ္ဌလ္လအဇ္ဈာစာရော နာမာတိ ဣဒံ ဒုဋ္ဌလ္လာရောစနသိက္ခာပဒဋ္ဌကထာယ န သမေတံ၊ ဝုတ္တံ ဟိ တဏှိ "အနုပ သမ္ပန္နဿ ဒုဋ္ဌလ္လဝါ အဒုဋ္ဌလ္လဝါ အဇ္ဈာစာရန္တိ ဧတ္ထ အာဒိတော ပဉ္စသိက္ခာပဒါနိ (ပါဏာတိပါတ စသော ၅ ပါး) ဒုဋ္ဌလ္လာနာမ အဇ္ဈာစာရော၊ သေသာနိ အဒုဋ္ဌလ္လော၊ သုက္ကဝိသဋ္ဌိ ကာယသံသဂ္ဂ ဒုဋ္ဌလ္လအတ္တကာမာ ပနဿ အဇ္ဈာစာရောနာမာတိ။ |ဒုဋ္ဌလ္လာရောစနသိက္ခာပုဒ်၌ ပါဏာတိ ပါတ စသော လိန်ကျကြောင်း သိက္ခာပုဒ် ၅ ပါးကို ဒုဋ္ဌလ္လအဇ္ဈာစာရဟု ဖွင့်၍၊ ကြွင်းသော လိန် ၅ ပါး၊ ဒဏ် ၁၀ ပါးကို အဒုဋ္ဌလ္လဟု ဖွင့်ပြီးလျှင် သုက္ကဝိသဋ္ဌိ စသည်ကို အဇ္ဈာစာရဟုသာ (ဒုဋ္ဌလ္လသဒ္ဓါ မပါဘဲ) ဖွင့်ခဲ့၏၊ ဤ၌ သုက္ကဝိသဋ္ဌိ ကာယသံသဂ္ဂကို ဒုဋ္ဌလ္လ အဇ္ဈာစာရဟု ဆိုရသောကြောင့် ရှေ့နောက် မညီ-ဟုလို။

နီးနောရုဏံ။ ။ဒုဋ္ဌလ္လာရောစနသိက္ခာပုဒ်ဝယ် သုက္ကဝိသဋ္ဌိ စသည်ကို ဒုဋ္ဌလ္လ သဒ္ဓါမပါဘဲ "အဇ္ဈာစာရ"ဟု သာမည ဆိုခဲ့၏၊ ထိုအဇ္ဈာစာရသည် ဒုဋ္ဌလ္လ အဒုဋ္ဌလ္လ ၂ မျိုး ခွဲလျှင် သုက္ကဝိသဋ္ဌိ ကာယသံသဂ္ဂ ၂ ပါးသည် ဒုဋ္ဌလ္လဖြစ်၍၊ အတ္တကာမသည် အဒုဋ္ဌလ္လ ဖြစ်သောကြောင့် ဤသိက္ခာပုဒ်အဋ္ဌကထာ၌ ဒုဋ္ဌလ္လသဒ္ဓါထည့်၍ သုက္ကဝိသဋ္ဌိ ကာယသံသဂ္ဂကို "ဒုဋ္ဌလ္လ အဇ္ဈာစာရ" ဟု နာမည်ပေးသည်ဟု ကြံပါ။

၅။ ဥိနဝိသတိဝဿသိက္ခာပုဒ်အဖွင့်

၄၀၂။ ပဉ္စမသိက္ခာပဒေ-၌၊ အင်္ဂုလိယော ဒုက္ခာ ဘဝိဿန္တိတိ-ကာ၊ အက္ခရာ နိ-အက္ခရာတို့ကို၊ ဝါ-စာတို့ကို၊ လိခန္တဿ-ရေးရသော ဥပါလိ၏၊ အင်္ဂုလိယော- လက်ချောင်းတို့သည်၊ ဒုက္ခာ-ဆင်းရဲကုန်သည်၊ ဘဝိဿန္တိ-ဖြစ်ကုန်လတံ၊ ဣတိ- သို့၊ စိန္တေသု-ကြံကြကုန်ပြီ၊ ဥရဿ ဒုက္ခောတိ-ကာ၊ ဂဏနံ-ဂဏန်းသင်္ချာ အတတ်ကို၊ သိက္ခန္တေန-သင်သူသည်၊ ဗဟု-များစွာ၊ စိန္တေတပ္ပ-ကြံစည်ထိုက်သည်၊ ဝါ-ကြံစည်ရသည်၊ ဟောတိ-၏၊ တေန-ထိုသို့ များစွာ ကြံစည်ခြင်းကြောင့်၊ တဿ-ထိုဥပါလိ၏၊ ဥရော-ရင်ဘက်သည်၊ ဒုက္ခော-ဆင်းရဲသည်၊ ဝါ-ပူလာသည်၊ ဘဝိဿတိ-ဖြစ်လတံ၊ ဣတိ-သို့၊ မညီသူ-မှတ်ထင်ကြကုန်ပြီ၊ အက္ခိနိ-မျက်လုံး တို့သည်၊ ဒုက္ခာနိ-ဆင်းရဲကုန်သည်၊ ဘဝိဿန္တိ-ဖြစ်ကုန်လတံ၊ ဣတိ-သို့၊ မညီသူ- မှတ်ထင်ကြကုန်ပြီ၊ [တကယ်ဖြစ်နိုင်သည် မဟုတ်၊ မိဘတို့၏ အယူအဆဟုသာ သိစေလို၍ "မညီသူ" ဟု အဋ္ဌကထာ ဖွင့်သည်။] ခုံသာဒိသု-ခုံသ အစရှိသည် တို့တွင်၊ ခုံသာတိ - ကာ၊ ပိင်လမက္ခိကာယော - ကြောင်သော အဆင်းရှိသော မှက်တို့တည်း၊ ဒုက္ခာနန္တိ-ကာ၊ ဒုက္ခမာနံ-ခဲယဉ်းသဖြင့် သည်းခံအပ်ကုန်သော၊ ဝါ - သည်းခံနိုင်ခဲ့ကုန်သော၊ တိဗ္ဗာနန္တိ - ကာ၊ ဗဟလာနံ - ထူထဲကုန်သော၊

ခရာနန္တိ-ကာ၊ တိခိဏာနံ-ထက်ကုန်သော၊ ကဋ္ဌကာနန္တိ-ကာ၊ ဖရုသာနံ-ကြမ်း
 တမ်းကုန်သော၊ ဝါ-တစ်နည်း၊ အမနာပတာယ-မြတ်နိုးဖွယ် မဟုတ်ကုန်သည်၏
 အဖြစ်ကြောင့်၊ ကဋ္ဌကရသသဒိသာနံ-ခါးစပ်သော အရသာနှင့် တူကုန်သော၊
 [“ကဋ္ဌကာနံ-ကြမ်းတမ်းကုန်သော၊ ဝါ-ခါးစပ်သော အရသာနှင့် တူကုန်သော”ဟု
 အနက်ပေး၊] အသာတာနန္တိ-ကာ၊ အမရရာနံ-မချိုမြိန်ကုန်သော၊ ပါဏဟရာနန္တိ-
 ကာ၊ ဇီဝိတဟရာနံ-အသက်ကို ပယ်ရှားတတ်ကုန်သော၊ (“ဝေဒနာနံ-တို့ကို၊ အန
 မိဝါသကဇာတိကော-သည်းခံနိုင်သူ၏ အဖြစ်ဟူသော သဘောမရှိသည်၊ ဟောတိ”
 ဟု ပါဠိတော်၌ စပ်။)

၄၁၄။ သီမံ သမ္ပန္နတိတိ-ကာ၊ နဝံ-အသစ်ဖြစ်သော၊ သီမံ-သိမ်ကို၊ ဗန္ဓတိ-
 ဖွဲ့အံ့၊ ပန-ဝါဒန္တရကာ၊ ကုရုန္တိယံ-၌၊ ဥဒကုက္ခေပပရိစ္ဆိန္နနေပိ-ဥဒကုက္ခေပကို
 ပိုင်းခြားခြင်း၌လည်း၊ (ရေကို ပစ်၍ ရေတစ်ကျပ်တလည်ကို ပိုင်းခြားခြင်း၌လည်း၊)
 ဒုက္ကဋ်-ဒုက္ကဋ်အာပတ်ကို၊ ဝုတ္တံ-ဆိုအပ်ပြီ၊ ပရိပုဏ္ဏဝီသတိဝဿောတိ ကာ၊ ပဋိ
 သန္တိဂ္ဂဟဏတော-ပဋိသန္ဓေယူရာအခါမှ၊ ပဋ္ဌာယ-၍၊ ပရိပုဏ္ဏဝီသတိဝဿော-
 ပြည့်သောအနှစ် ၂၀ ရှိသူတည်း၊ [ပရိပုဏ္ဏဝီသတိဝဿသညီဟူသော ပါဠိတော်
 ဝယ် ပရိပုဏ္ဏဝီသတိဝဿကို ခွဲ၍ ဖွင့်သည်။] တိ-မှန်၊ ဂဟ္တဝီသောဝိ-အမိဝမ်းဝယ်
 ကိန်းရာကာလနှင့်တကွ ၂၀ မြောက်နှစ် ရှိသောပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်း၊ ပရိပုဏ္ဏဝီသတိ
 ဝဿောတွေဝ-ဟူ၍သာ၊ သင်္ချီ၊ ဂစ္ဆတိ၊ ယုဏ္ဏဟ-မြတ်စွာဘုရား အဘယ်သို့
 ဟောတော်မူသနည်း၊ တေန၊ ဇေ၊ ဥပသုမ္မာဒေတန္တိ-ဟူ၍၊ အာဟ-ပြီ၊ [တေန
 ခေါပန သမယေန၊ အာယုသွာ ကုမာရကဿပေါ-သည်၊ ဂဟ္တဝီသော-အမိဝမ်းဝယ်
 ကိန်းရာကာလနှင့်တကွ ၂၀ မြောက်နှစ် ရှိသည်၊ (ဟုတွာ-၍၊) ဥပသမ္ပန္နော-
 မြင့်မြတ်သော ရဟန်းအဖြစ်သို့ ရောက်သည်၊ ဟောတိ၊ ဇေ၊ ဘဂဝတာ-သည်၊
 ဦးနဝိသတိဝဿော-ယုတ်လျော့သော အနှစ် ၂၀ ရှိသော၊ ပုဂ္ဂလော-ကို၊ န ဥပ
 သမ္မာဒေတဗ္ဗော-မြင့်မြတ်သော ရဟန်းအဖြစ်သို့ မရောက်စေထိုက်၊ ဣတိ-သို့၊
 ပညတ္တံ-ပြီ၊ အဟဂ္ဂ-ငါသည်လည်း၊ ဂဟ္တဝီသော-သည်၊ (ဟုတွာ-၍၊) ဥပသမ္ပန္နော-
 သည်၊ အမိ-ဖြစ်၏၊ (အဟံ၊) ဥပသမ္ပန္နော-သည်၊ အမိ နုခေါ-ဖြစ်လေသလော၊
 န အမိ နုခေါ-မဖြစ်လေသလော၊ ဣတိ ဧတံ-ဤအကြံသည်၊ အဟောသိ၊ ဇေ၊
 ဘိက္ခဝေ-တို့၊ မာတုက္ခန္တိန္ဒိ-အမိဝမ်း၌၊ ပဌမံ-ရှေးဦးစွာသော၊ ယံ စိတ္တံ-အကြင်
 စိတ်သည်၊ ဥပ္ပန္နံ-ဖြစ်ပြီ၊ ပဌမံ-သော၊ (ယံ) ဝိညာဏံ-အကြင်ဝိညာဉ်သည်၊ ပါတု

ဂဟ္တဝီသော။ ။ဂဟ္တေ သယိတကာလေန သဒ္ဓိံ ဝိသတိမံ ဝဿ အသာတိ ဂဟ္တ
 ဝိသော-အမိဝမ်းဝယ် ကိန်းရာကာလနှင့်တကွ ၂၀ မြောက်နှစ် ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်-(ဋီကာ၊)
 ဤစကားအရ ဂဟ္တမြင့် ဂဟ္တသယိတကာလကို ဌာနူပစာရအားဖြင့် ယူ၊ ဝိသတိမံတု ဆိုလိုလျက်
 တိပုဒ်၊ မပုဒ်တို့ကို ချေ-ဟု ကြံပါ။

ဘူတံ-ထင်ရှားဖြစ်ပြီ၊ တံ-ထိုစိတ်၊ ထိုဝိညာဉ်ကို၊ ဥပါဒါယ-အစပြု၍၊ အဿ-ထိုသူငယ်၏၊ သာဝ ဇာတိ-ထိုဖြစ်ခြင်းသည်ပင်၊ (ဂဗ္ဘောနာမ-မည်သည်၊ ဟောတိ) ဘိက္ခုဝေ-တို့၊ ဂစ္ဆိသံ-ကို၊ ဥပသမ္မာဒေတု-မြင့်မြတ်သော ရဟန်းအဖြစ်သို့ ရောက်စေခြင်းငှာ၊ ဝါ-ရဟန်းခံပေးခြင်းငှာ၊ အနုဇာနာမိ-ခွင့်ပြုတော်မူ၏၊ မဟာဝါ မဟာခန္ဓကပါဠိတော်။]

တတ္ထ-ထိုပါဠိရပ်၌၊ (ဝိနိစ္ဆယော ဧဝံ ဝေဒတဗ္ဗော) ယော-အကြင်သူငယ်သည်၊ ဒွါဒသမာသေ-၁၂ လတို့ပတ်လုံး၊ မာတုက္ခန္ဓိသ္မိ-၌၊ ဝသိတွာ-နေပြီး၍၊ မဟာပဝါရဏာယ-သီတင်းကျွတ်လပြည့် မဟာပဝါရဏာနေ့၌၊ ဇာတော-မွေးဖွားပြီး သော-ထိုသူငယ်ကို၊ တတော-ထိုမွေးဖွားရာ နေ့မှ၊ ပဋ္ဌာယ-၍၊ ယာဝ-အကြင်မျှလောက်၊ ဧကူနဝိသတိမေ-တစ်နှစ်ဖြင့် ယုတ်လျော့သော ၂၀ မြောက်ဖြစ်သော၊ ဝါ-၀၉ နှစ်မြောက်ဖြစ်သော၊ ဝဿေ-နှစ်၌၊ မဟာပဝါရဏာ-သည်၊ (အတ္ထိ) တံ-ထိုမဟာပဝါရဏာနေ့ကို၊ အတိက္ကမိတွာ-ကျော်လွန်၍၊ ပါဠိပဒေ-အထွက် ၁ ရက်နေ့၌၊ ဥပသမ္မာဒေတဗ္ဗော-မြင့်မြတ်သော ရဟန်းအဖြစ်သို့ ရောက်စေနိုင်၏၊ [အမိဝမ်း၌ တစ်နှစ်၊ ဖွားပြီးနောက် ၁၉ နှစ်အားဖြင့် အသက် ၂၀ ပြည့်သောကြောင့် ရဟန်းပြုပေးကောင်းသည်-ဟူလို။] ဧတေန ဥပါယေန-ဖြင့်၊ ဟာယနဝဗုဒ္ဓံ-ယုတ်လျော့ခြင်း၊ တိုးခြင်းကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ-သိထိုက်၏။

ပန-ဝါဒန္တရကား၊ ပေါရာဏကတ္ထေရာ-ရှေး၌ဖြစ်သော ထေရ်တို့သည်၊ ဧကူနဝိသတိဝဿံ-တစ်နှစ်ဖြင့် ယုတ်လျော့သော အနှစ် ၂၀ ရှိသော၊ ဝါ-၁၉ နှစ်ရှိသော၊ (မဟာပဝါရဏာနေ့၌ ၁၉ နှစ် ပြည့်သော) သာမဏေရ်-ကို၊ နိက္ခမနိယ ပုဏ္ဏမာသိ-ဝါခေါင်လပြည့်နေ့ကို၊ အတိက္ကမ္မ-၍၊ ပါဠိပဒေဝေ-အထွက် ၁ ရက်နေ့၌၊ ဥပသမ္မာဒေန္တိ-ကုန်၏၊ [ထိုအခါ ၁၉ နှစ်နှင့် ၁၀ လရှိပြီ။] တံ-ထိုသာမဏေကို၊ ကဿာ-ကြောင့်၊ ဥပသမ္မာဒေန္တိ-နည်း၊ ဣတိ-ဤကား အမေးတည်း၊ (ပရိဟာရော-အဖြေကို၊ မယာ-ငါသည်)၊ ပုစ္ဆတေ-ဆိုအပ်၏၊ ဝါ-ဆိုဦးအံ့၊ ဧကသ္မိ ဝဿေ-တစ်နှစ်၌၊ ဆ-၆ ပါးကုန်သော၊ စာတုဒ္ဓသိကဥပေါသထာ-စာတုဒ္ဓသိဥပုသ်နေ့တို့သည်၊ ဟောန္တိ-ရှိကုန်၏၊ ဣတိ-ဤနည်းအားဖြင့်၊ ဝိသတိယာ-၂၀ သော၊ ဝဿေသု-နှစ်တို့၌၊ စတ္တာရော မာသာ-၄ လတို့သည်၊ ပရိဟာယန္တိ-ယုတ်လျော့ကုန်၏၊ ရာဇာနော-မင်းတို့သည်၊ တတိယေ တတိယေ ဝဿေ-၃ နှစ်မြောက်၊ ၃ နှစ်မြောက်၌၊ ဝဿံ-ဝါကို၊ ဥက္ကမုန္တိ-အထက်သို့ ငင်ကြကုန်၏၊ ဣတိ-ဤနည်းအားဖြင့်၊ အဋ္ဌာရသသု ဝဿေသု-၁၈ နှစ်တို့၌၊ ဆ မာသာ-၆ လတို့သည်၊ ဝဗုန္တိ-တိုးကုန်၏၊ တတော-ထို ၆ လမှ၊ ဥပေါသထဝေဒန-စာတုဒ္ဓသိဥပုသ်နေ့၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ပရိဟိနေ-ယုတ်လျော့ကုန်သော၊ စတ္တာရော မာသေ-တို့ကို၊ အပနေတွာ-ဖယ်ရှား၍၊ ဝါ-ဖယ်ရှားလိုက်သည်ရှိသော်၊ ဒွေ မာသာ-၂ လတို့သည်၊ အဝဿေသာ-ကြွင်းကျန်ကုန်သည်၊ ဟောန္တိ တေ ဒွေ မာသေ-ထို ၂ လတို့ကို၊

ဂဟေတွာ-၍၊ ဝိသတိဝဿာနိ-အနှစ် ၂၀ တို့သည်၊ ပရိပုဏ္ဏာနိ-ပြည့်ကုန်သည်၊ ဟောန္တိ၊ ဣတိ-ထို့ကြောင့်၊ နိက္ကဿိ-ယုံမှား မရှိကုန်သည်၊ ဟုတွာ-၍၊ နိက္ခမနိယ ပုဏ္ဏမာသိ-ဝါခေါင်လပြည့်နေ့ကို၊ အတိက္ကမ္မ-၍၊ ပါဠိပဒေ-၌၊ ဥပသမ္မာဒေန္တိ-ကုန်၏။

ပန-မှန်၊ ဧတ္ထ-ဤ၊ ဧကေနဝိသတိဝဿံ သာမဏေရံ အစရှိသော စကားရပ်၌၊ ယော-အကြင်သာမဏေသည်၊ ပဝါရေတွာ-ပဝါရဏာပြုပြီး၍၊ ဝါ-မှ၊ ဝိသတိ ဝဿော-အနှစ် ၂၀ ရှိသည်၊ ဝါ-အနှစ် ၂၀ ပြည့်သည်၊ ဘဝိဿတိ-လတံ၊ တံ-ထိုသာမဏေကို၊ သန္ဓာယ-၍၊ ဧကေနဝိသတိဝဿံတိ-ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ-ပြီ၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ ယော-အကြင်သာမဏေသည်၊ မာတုကုစ္ဆိသ္မိ-၌၊ ဒွါဒသမာသေ-၁၂ လ တို့ပတ်လုံး၊ ဝသိ-နေခဲ့ပြီ၊ သော-ထိုသာမဏေသည်၊ ဧကဝိသတိဝဿော-၂၁ နှစ်ရှိသည်၊ ဟောတိ၊ [ဧကဝိသတိဝဿော ဟောတိတိ ဇာတဒိဝသတော ပဋ္ဌာယ ဝိသတိဝဿော သမာနော ဂဗ္ဘမာသေပတိ သဒ္ဓိံ ဧကဝိသတိဝဿော ဟောတိ-ဋီကာ။] ယော-အကြင်သာမဏေသည်၊ (မာတုကုစ္ဆိသ္မိ-အမိဝမ်း၌) သတ္တမာသေ-ခုနစ်လတို့ပတ်လုံး၊ ဝသိ-ပြီ၊ သော-ထိုသာမဏေသည်၊ သတ္တမာသာမိကဝိသတိ ဝဿော-ခုနစ်လ အလွန်ရှိသော အနှစ် ၂၀ ရှိသည်၊ ဟောတိ၊ [ဤစကားကို ထောက်၍ "ဧကေနဝိသတိဝဿံ သာမဏေရံ" တုန်းက အမိဝမ်း၌ ကိန်းခဲ့သော လများ မပါဘဲ ရေတွက်ထားသည်-ဟုမှတ်ပါ။] ပန-အဖို့တစ်ပါးကား၊ ဆ မာသေ-၆ လတို့ပတ်လုံး၊ (ဝသိတွာ-အမိဝမ်း၌ နေပြီး၍) ဇာတော-မွေးဖွားလာသူသည်၊ န ဇိဝတိ-အသက်မရှည်။

ဧတ္ထ ပန ပေ၊ ဝုတ္တံ။ ။နနုစ "ဧက ဒွေ မာသေ ဂဟေတွာ ဝိသတိဝဿာနိ ပရိပုဏ္ဏာနိ ဟောန္တိ"တိ ကသ္မာ ဝုတ္တံ၊ ဧကေနဝိသတိဝဿမိ ပုန အပရသ္မိံ ဝဿေ ပက္ခိတ္တေ ဝိသတိဝဿာနိ ပရိပုဏ္ဏာနိ ဟောန္တိတိ အာဟာ" ဧတ္ထ ပန ပေ၊ ဝုတ္တန္တိ၊ အနေကတ္ထတ္တာ နိပါတာနံ ပန သဒ္ဓေါ ဟိ သဒ္ဓတ္ထေ၊ ဧတ္တဟိတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊ ဣဒံ ဟိ ဝုတ္တသေဝတ္ထဿ သပတ္တနဝဿေန ဝုတ္တံ၊ ဣမိနာစ ဣမံ ဒီပေတိ၊ ယံ ဝုတ္တံ "ဧကေနဝိသတိဝဿံ သာမဏေရံ နိက္ခမနိယပုဏ္ဏမာသိ အတိက္ကမ္မ ပါဠိပဒဒိဝသေ ဥပသမ္မာဒေန္တိ" တိ၊ တတ္ထ ဂဗ္ဘမာသေပိ အဂ္ဂဟေတွာ ဒွိတိ မာသေပိ အပရိပုဏ္ဏဝိသတိဝဿံ သန္ဓာယ "ဧကေနဝိသတိဝဿံ"တိ ဝုတ္တံ၊ တသ္မာ အဓိကမာသေသု ဒွိသု ဂဟိတေသု ဝိသတိဝဿာနိ ပရိပုဏ္ဏာနိနာမ တောန္တိတိ။

ဆ မာသေ ဇာတော။ ။ယခုစာအုပ်တို့၌ "ဆမာသဇာတော" ဟု ရှိ၏၊ ထိုပါဠိရှိ အတိုင်းဆိုလျှင် "မွေးဖွားသည်မှ စ၍ ၆ လရှိသူ" ဟု အဓိပ္ပာယ် ရ၏၊ ထိုအဓိပ္ပာယ်လည်း မဖြစ်သင့်၊ ယောဇနာ၌ "ဆမာသေ ဝသိတွာတိ သမ္ပန္နော" ဟု ဝသိတွာထည့်၍ စပ်သည်၊ ထို့ကြောင့် "ဆမာသေ ဇာတော" ဟု ပါဠိမှန် ရှိရမည်။

၄၀၆။ အနာပတ္တိံ၊ ပေ၊ သညီတိ ဧတ္ထ-၌၊ ဥပသမ္မာဒေန္တဿ-ဥပဇ္ဈာယ်လုပ်၍ မြင့်မြတ်သော ရဟန်းအဖြစ်သို့ ရောက်စေသော ရဟန်း၏။ အနာပတ္တိံ-သည်၊ ကိစ္ဆာပိ ဟောတိ-အကယ်၍ကား ဖြစ်ပါပေ၏။ ပန-ထိုသို့ပင် အနာပတ်ဖြစ်ပါသော်လည်း၊ ဝုဂ္ဂလော-ရဟန်းခံပေးအပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ အနုပသမ္မန္နော-ရဟန်းမဖြစ်သည်သာ၊ ဟောတိ-ဖြစ်၏။ ပန-ဆက်၊ သော-ထိုရဟန်း မဖြစ်သူသည်၊ ဒသဝဿစွယေန-၁၀ ဝါ လွန်ရာအခါ၌၊ အည-အခြားရဟန်းလောင်းကို၊ သစေ ဥပသမ္မာဒေတိ-အကယ်၍ ဥပဇ္ဈာယ်လုပ်၍ မြင့်မြတ်သော ရဟန်းအဖြစ်သို့ ရောက်စေအံ့၊ တံ-ထိုဥပဇ္ဈာယ်ကို၊ မုဉ္ဇိတွာ-အရေအတွက်မှ လွတ်၍၊ ဂဏော-ဂိုဏ်းသည်၊ စေ ပူရတိ-အကယ်၍ ပြည့်အံ့၊ (စဝံသထိ-ဤသို့ပြည့်လတ်သော်၊) သူပသမ္မန္နော (သူ + ဥပသမ္မန္နော)-ကောင်းစွာ ရဟန်းအဖြစ်သို့ ရောက်သည်၊ (ဟောတိ)၊ [ထိုဥပဇ္ဈာယ်လုပ်သော ရဟန်းတို့ကို ချွန်လုပ်၍ ရဟန်းစင်စစ်ဖြစ်သူ မဇ္ဈိမဒေသ၌ ၁၀ ပါး၊ ပစ္စန္နရာဇ်၌ ၅ ပါး ဂိုဏ်းပြည့်လျှင် ထိုသူ ရဟန်းစင်စစ်ဖြစ်၏-ဟူလို။] သောပိ-ထိုရဟန်းစစ်စစ် မဖြစ်သူသည်လည်း၊ ယာဝ-အကြင်မျှလောက်၊ န ဇာနာတိ-ရဟန်း မဖြစ်ခဲ့ကြောင်းကို မသိသေး၊ တာဝ-ထိုမသိသေးသမျှ၊ အဿ-ထိုရဟန်းစစ်စစ် မဖြစ်သူ၏၊ သဂ္ဂန္တရာယော-နတ်ပြည်၏ အန္တရာယ်သည်၊ နေဝ (ဟောတိ)-မဖြစ်၊ မောက္ခန္တရာယော-နိဗ္ဗာန်၏ အန္တရာယ်သည်၊ န (ဟောတိ)-မဖြစ်၊ ပန-ထိုသို့ပင် သဂ္ဂန္တရာယ်၊ မောက္ခန္တရာယ် မဖြစ်ပါသော်လည်း၊ ဥ-တွာ-ရဟန်း မဖြစ်မှန်းကို သိပြီး၍၊ ဝါ-သိလတ်သော်၊ ပုန-တစ်ဖန်၊ ဝါ-ထပ်၍၊ ဥပသမ္မန္နိတဗ္ဗ-မြင့်မြတ်သော ရဟန်းအဖြစ်သို့ ရောက်ရာ၏။ (“မဖြစ်မှန်းသိလျှင် ထပ်၍ ရဟန်းခံပါ” ဟူလို) သေသံ၊ ပေ၊ တိဝေဒနန္တိ။ ဥိနဝိသတိဝဿသိက္ခာပဒံ ပဉ္စမံ။

သစေ၊ ပေ၊ သူပသမ္မန္နော။ ။ရဟန်းမဖြစ်သော်လည်း မိမိကိုယ်ကို ရဟန်းဖြစ်သည်ဟု ထင်၍ ၁၀ ဝါ လွန်ပြီးသောအခါ အခြားအင်္ဂါများနှင့်လည်း ပြည့်စုံသောကြောင့် ဥပဇ္ဈာယ်လုပ်၍ ရဟန်းခံပေးလျှင် ထိုရဟန်းလောင်းသည် ကောင်းစွာ ရဟန်းဖြစ်၏။ ဥပဇ္ဈာယ်မဟုတ်ဘဲ ကမ္မဝါစာဆရာလုပ်၍ ရဟန်းခံပေးလျှင်လည်း ကောင်းစွာ ရဟန်းဖြစ်သည်သာ... [အည ဥပသမ္မာဒေတိတိ ဥပဇ္ဈာယော ကမ္မဝါစာစရိယော ဝါ ဟုတွာ ဥပသမ္မာဒေတိ-ဋီကာ] ထိုအားလုံးသည် သင့်မြတ်မှန်ကန်၏။ ဘာကြောင့်နည်း - ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာ လုံးလုံးမရှိစေကာမူ ကမ္မဝါစာ၌ ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာ တစ်ပါးပါး၏ အမည်ကိုထည့်၍ ရွတ်ဆိုလျှင်ပင် ရဟန်းဖြစ်ကြောင်းကို မဟာဝါ အနုပဇ္ဈာယကဝဠာ၌ အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာတို့ ဖွင့်ပြလတ်ဖြစ်သောကြောင့် တည်း။ ထို့ပြင် ကမ္မဝါစာရွတ်ရာ၌လည်း ရဟန်းမဟုတ်စေကာမူ ရဟန်းဟု အမှတ်ရှိလျက် ဌာန်ကရိုက်ပီသအောင် ရွတ်နိုင်လျှင် ထိုကမ္မဝါစာလည်း အထမြောက်နိုင်ပါသည်။

၆။ ထေယျသတ္တသိက္ခာပုဒ်အဖွင့်

၄၀၇။ ဆဋ္ဌေ-၌၊ ပဋိယာလောကန္တိ-ကာ၊ သူရိယာလောကဿ-နေရောင်၏။ ပဋိမုခံ-ရှေးရှုဖြစ်သော အရပ်သို့၊ ပစ္ဆိမဒိသံ-အနောက်အရပ်သို့၊ (“ဂန္တုကာမော ဟောတိ” ဟု ပါဠိတော်၌ စပ်)၊ ဣတိ အတ္ထော၊ ကမ္မိယာတိ-ကာ၊ သူကံဋ္ဌာနေ-ကင်းခွန်ကောက်ရာ အရပ်၌၊ ကမ္မိတာ-အလုပ်၌ ယှဉ်သူတို့သည်၊ (“အသောသံ” ဟု ပါဠိတော်၌ စပ်)၊ [ကမ္မေ + နိယုတ္တာ ကမ္မိကာ၊ နိယုတ္တအနက်၌ ဣကပစ္စည်း သက်၊ ကကို ယပြု၍ “ကမ္မိယာ” ဟု ဖြစ်သည်။]

၄၀၈။ ရာဇာနံ၊ ပေ၊ ဂစ္ဆန္တိတိ-ကာ၊ ရာဇာနံဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ ဝါ-မင်း၏၊ ဥစ္စာကိုသော်လည်းကောင်း၊ ထေနေတ္တာ ဝဇ္ဇေတ္တာ-လှည့်ပတ်၍သော်လည်းကောင်း၊ [ဝါဖြင့် ပါဠိတော်လာ “သုကံဝါ ပရိဟရန္တိ” ကို ဝိကပ်ပြုသည်။] ရညော-၏။ သန္တကံ-ဥစ္စာဖြစ်သော၊ ကိစ္ဆိ-တစ်စုံတစ်ခုကို၊ ဂဟေတ္တာ-ယူ၍၊ ဣဒါနိ-၌၊ တဿ-ထိုမင်းအား၊ န ဒဿာမ-မပေးကုန်တော့အံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ကြံ၍၊ ဂစ္ဆန္တိ-သွားကုန်၏။

၄၀၉။ ဝိသင်္ဂေတေနာတိ-ကာ၊ ကာလဝိသင်္ဂေတေန-ကာလ၏၊ ချွတ်ယွင်းခြင်းဖြင့်၊ (ဂစ္ဆတောစ-သွားသော ရဟန်း၏လည်းကောင်း) ဒီဝသဝိသင်္ဂေတေန-နေ၏၊ ချွတ်ယွင်းခြင်းဖြင့်၊ ဂစ္ဆတောစ-သွားသော ရဟန်း၏လည်းကောင်း၊ အနာပတ္တိ (ဟောတိ) ပန-ကာ၊ မဂ္ဂဝိသင်္ဂေတေန (ဝါ)-လမ်း၏၊ ချွတ်ယွင်းခြင်းဖြင့် သော်လည်းကောင်း၊ အဋ္ဌဝိဝိသင်္ဂေတေနဝါ-တောအုပ်၏၊ ချွတ်ယွင်းခြင်းဖြင့် သော်လည်းကောင်း၊ (ဂစ္ဆတော-၏) အာပတ္တိယေဝ-သာ၊ (ဟောတိ) ဧတ္ထ-ဤ သိက္ခာပုဒ်၌၊ သေသံ-ကြွင်းသော ပုဒ်အပေါင်းသည်၊ ဘိက္ခုနိဝဂ္ဂေ-၌၊ (ဘိက္ခုနော ဝါဒကဝဂ်၊ သံဝိဓာနသိက္ခာပုဒ်၌) ဝုတ္တနယတ္တာ ဥတ္တာနတ္ထမေဝ၊ သေသံ၊ ပေ၊ တိဝေဒနန္တိ။- ထေယျသတ္တသိက္ခာပုဒ် ဆဋ္ဌံ။

ပဋိယာလောကံ။ ။ “အာလောက” အရ မီးရောင်စသည်ကို မယူဘဲ နေရောင်ကို ယူစေလို၍ “သူရိယာလောကဿ” ဟု ဖွင့်သည်။ နေထွက်လာသောအခါ နေရောင်သည် အရှေ့အရပ်မှ အနောက်အရပ်သို့ ရှေ့ရှုလင်း၏။ ထို့ကြောင့် “အာလောကဿ + ပဋိမုခံ ပဋိယာလောကံ” ဟု ပြု၍ အနောက်အရပ်ကို အရကောက်ရသည်။

မှတ်ချက်။ ။ ယောဇနာ၌ “အာလောကသဒ္ဒေန သူရိယော ဝုတ္တော ဥပစာရေန” ဟု ဖွင့်၏။ “အရောင်၏ အာလောကအမည်ကို နေ၌ တင်စား၍ ဌာနပစာရအားဖြင့် နေကို အာလောကခေါ်သည်” ဟု ဆိုလိုဟန်တူသည်။ ထိုစကားကို “စတ္တာရော မေ ဘိက္ခုဝေ အာလောကာ” စသော စတုတ္ထအင်္ဂုတ္တရ၊ အာဘာဝဂ်ပါဠိတော်ဖြင့် စဉ်းစားပါ။

ရာဇာနံဝါ၊ ပေ၊ ဂစ္ဆန္တိ။ ။ ထေယျကို ‘ထေနေတ္တာ’ ဟု ဖွင့်သောကြောင့် ကြိယာဝိသေသနဟု သိစေ၏။ “ထေနေတ္တာ” အရလည်း ပစ္စည်းကို ခိုးခြင်းမဟုတ်၊ လှည့်ပတ်ခြင်းဟု သိစေလို၍ ‘ပဇ္ဇေတ္တာ’ ဟု ဖွင့်သည်။ ရညော၊ ပေ၊ န ဒဿာမိတိကာ၊ လှည့်ပတ်ပုံကို ပြသော အာကာရစကားတည်း။

၇။ သံဝိဇာနသိက္ခာပုဒ်အဖွင့်

၄၁၂။ သတ္တမေ-၌၊ ပဇူပေန္တော နိသီဒိတိ-ကား၊ ပဇ္ဈာယန္တော-ကြံ့မှိုင်လျက်၊ အတ္တာနံယေဝ-မိမိကိုယ်ကိုသာလျှင်၊ ပရိဘာသန္တော-ရေရွတ်လျက်၊ နိသီဒိ-ထိုင်နေပြီ၊ နာယော၊ ပေ၊ နိပ္ပါတေသီတိ-ကား၊ အယော-အရှင်၊ အယံ ဘိက္ခု-သည်၊ မံ-ကျွန်မကို၊ (ကျမကို) န နိက္ခာမေသိ-ထွက်စေသည် မဟုတ်ပါ၊ မံ-ကို၊ ဂဟေတွာ-ခေါ်၍၊ န အဂမာသိ-သွားသည် မဟုတ်ပါ၊ ဣတိ အတ္ထော-နက်၊ သေသံ၊ ပေ၊ သမုဋ္ဌာနာဒိဟိတိ။- သံဝိဇာနသိက္ခာပဒံ သတ္တမံ။ [ပတ-ဂတိမှိဟုသော ဓာတ်သည် နိဂွေရိသောကြောင့် “နိက္ခမနအနက်ဟော” ဟု သိစေလို၍ နိပ္ပါတေသိကို နိက္ခာမေသိ” ဟု ဖွင့်သည်။]

ပဇူပေန္တော။ ။ပပုဗ္ဗ ဓူပဓာတ် မဟုတ်၊ပဇူပံဟူသော နာမ်ပုဒ်နောင် ကရောတိ အနက်၌ ဣပစ္စည်းသက်သော နာမဓာတ်ဟု ကြိုသင့်၏။ “များစွာသော ဝိတတ်အခိုးကို ပြုလျက်” ဟု သဒ္ဒါနက်ပေး၊ ထိုသို့အခိုးလွတ်ခြင်းဟူသည် ကြံစည်ခြင်း မှိုင်နေခြင်းဖြစ်သော ခြင်္ကြာင့် “ပဇ္ဈာယန္တော”ဟု အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်သည်။ “မိန်းမ၏ ငါ့နောက် လိုက်လာခြင်းကို လက်ခံမိတာ မှားလေခြင်း”ဟု မိမိကိုယ်ကိုမိမိ အပြစ်တင်ကာ မှိုင်နေသည်-ဟုလို၊ [ယောဇနာ၌ “ပပုဗ္ဗ ဓူပဓာတ်သည် ပရိဘာသနအနက်ဟော” ဟု ဆို၏၊ စဉ်းစားပါ။ သံယာဒိသေသံ ဗုဋ္ဌ ခေါ်သသိက္ခာပုဒ်၌ “ပဇ္ဈာယန္တာတိ ပဇူပါယန္တာ” ဟု ဖွင့်၏။ ထို၌ ပရိဘာသနအနက် လုံးလုံး မရှိချေ။ ပဇူပါယန္တာ၌ အာယပစ္စည်းသာ ထူး၏။]

၈။ အရိဋ္ဌသိက္ခာပုဒ်အဖွင့်

၄၁၇။ အဋ္ဌမေ-၌၊ (ဝစနတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော) ဂဒ္ဓေ-လင်းတတို့ကို၊ ဗာဓယိသု-ညှင်းဆဲသတ်ဖြတ်ကုန်ပြီ၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ ဂဒ္ဓဗာဓိနော-ဂဒ္ဓဗာဓိတို့ မည်၏၊ အဿ-ထိုအရိဋ္ဌ၏၊ ဂဒ္ဓဗာဓိနော-လင်းတတို့ကို ညှင်းဆဲသတ်ဖြတ်ဖူး ကုန်သော၊ ပုဗ္ဗပုရိသာ-ရှေး၌ဖြစ်သော ယောကျ်ားတို့သည်၊ (သန္တိ-ရှိကုန်၏) ဣတိ-ကြောင့်၊ ဂဒ္ဓဗာဓိပုဗ္ဗော-ဂဒ္ဓဗာဓိပုဗ္ဗမည်၏၊ ဂဒ္ဓဗာဓိပုဗ္ဗဿ-လင်းတတို့ကို ညှင်းဆဲ သတ်ဖြတ်ဖူးသော ရှေးရှေးယောကျ်ားရှိသော၊ တဿ-ထိုအရိဋ္ဌ၏၊ ဂိဇ္ဈယာတက ကုလပုသုတဿ-လင်းတတို့ကို သတ်သော အမျိုး၌ မွေးဖွားသော၊ (တဿ-ထို အရိဋ္ဌ၏) ဧဝဏ္ဍံ ဒိဋ္ဌိဂတံ-ဟု ပါဠိတော်၌ စပ်၊) ဣတိ အတ္ထော။

ဂဒ္ဓဗာဓိပုဗ္ဗဿ။ ။သက္ကတ၌ ဂြိဋ္ဌိသည် ပါဠိ၌ “ ဂိဒ္ဓ ” ဟု ဖြစ်၏။ ကုဏေဝ ဝိဇ္ဇန္တိတိ ဂိဒ္ဓါ။ ဂိဓဓာတ်၊ တပစ္စည်း။ ဂိ၌ ဣကို (အ) ပြု၊ ဗာဓယိသုတိ ဗာဓိနော-ညှင်းဆဲ သတ်ဖြတ်တတ်သော ရှေးရှေးယောကျ်ားတို့၊ ဂဒ္ဓေ + ဗာဓိနော၊ ဂဒ္ဓဗာဓိနော + ပုဗ္ဗော-ရှေး ယောကျ်ားတို့သည်၊ ဧတ္ထာတိ ဂဒ္ဓဗာဓိပုဗ္ဗော။ [“ဂဒ္ဓ” ဟု တချို့စာ၌ ရှိသော်လည်း ကျမ်းရင်း၌ မရှိ။]

(ယေ-အကြင်တရားတို့သည်) သဂ္ဂမောက္ခာနံ-နတ်ပြည်၊ ဗြဟ္မာပြည်၊ နိဗ္ဗာန်တို့၏၊ အန္တရာယ်-ကို၊ ကရောက္ခိ-ပြုတတ်ကုန်၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ (တေ-တို့သည်) အန္တရာယ်ကာ-တို့မည်၏၊ တေ-ထိုအန္တရာယ်ကမ္မတို့သည်၊ ကမ္မ၊ ဝေ၊ ဝသေန-ကမ္မန္တရာယ်၊ ကိလေသန္တရာယ်၊ ဝိပါကန္တရာယ်၊ ဥပဝါဒန္တရာယ်၊ အာဏာဝိတိက္ကမန္တရာယ်တို့၏ အပြားအားဖြင့်၊ ပဉ္စဝိဓ-၅ ပါး အပြားရှိကုန်၏၊ တတ္ထ-ထို ၅ ပါးတို့တွင်၊ ပဉ္စ-ကုန်သော၊ အာနန္တရိယဓမ္မာ-အာနန္တရိယသဘောရှိသော စေတနာတရားတို့သည်၊ ကမ္မန္တရာယ်ကာနာမ-ကမ္မန္တရာယ်ကတို့မည်၏၊ ဝါ-ကံဟူသော အန္တရာယ်ကတို့မည်၏၊ [ကမ္မာနိ ဧဝ + အန္တရာယ်ကာ ကမ္မန္တရာယ်ကာ။] ဘိက္ခုနိ ဋသကကမ္မံ - ကံသည်၊ တထာ - ထိုအတူ ကမ္မန္တရာယ်ကမည်၏၊ ပန - ထိုသို့ပင် ကမ္မန္တရာယ်ကဖြစ်ပါသော်လည်း၊ တံ-ထိုဘိက္ခုနိဋသကကံသည်၊ မောက္ခသေဝ-နိဗ္ဗာန်၏သာ၊ အန္တရာယ်-ကို၊ ကရောတိ-ပြုနိုင်၏၊ သဂ္ဂဿ-နတ်ပြည်၏၊ (အန္တရာယ်-ကို) န (ကရောတိ)-မပြုနိုင်၊ နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဓမ္မာ-နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိတရားတို့သည်၊ ကိလေသန္တရာယ်ကာနာမ-တို့မည်၏၊ ဝါ-ဒိဋ္ဌိကိလေသာဟူသော အန္တရာယ်ကတို့မည်၏၊ ဒိဋ္ဌိစေတသိက်က ကိလေသာ ၁၀ ပါးတွင် ပါဝင်သောကြောင့်

အန္တရာယ်ကာ။ ။ သတ္တသန္တာနဿ ဝေမဗျေ ဧတိ အာဂစ္ဆတိတိ အန္တရာယော၊ (ဒိဋ္ဌဓမ္မိကာဒိ အနတ္တော) သတ္တဝါဟု ခေါ်အပ်သော ခန္ဓာအစဉ် အစအဆုံး၏ အလယ် (အကြား) ၌ (ပဋိသန္ဓေနှင့် စုတိအကြားဝယ်) ဖြစ်ပေါ်လာတတ်သောကြောင့် ယခုဘဝ၌ အကျိုးမဲ့ဖြစ်ခြင်း၊ နောက်ဘဝ၌ ဒုဂ္ဂတိဘုံဝယ် ဖြစ်ခြင်း၊ လူဆင်းရဲဖြစ်ခြင်း စသည်ကို "အန္တရာယ်" ဟု ခေါ်၏၊ အနတ္တိက္ကမနဋ္ဌေန (မိမိပြုအပ်သော ကံစသည်က ထိုအန္တရာယ်ကို မကျော်လွန်နိုင်၊ မဖြစ်အောင် မတတ်နိုင်သောကြောင့်) -

- ၁။ အန္တရာယေ + နိယုတ္တာ အန္တရာယ်ကာ = အန္တရာယ်၌ ယှဉ်သောတရားတို့။
|နိယုတ္တတဒ္ဓိတံ၊ ငါကပစ္စည်း။|
- ၂။ အန္တရာယ် + အရဟန္တိတိ အန္တရာယ်ကာ = အန္တရာယ်ဟူသော အကျိုးကို ထိုက်သော (အန္တရာယ်အကျိုးရထိုက်သော) တရားတို့။ |အရဟတိတဒ္ဓိတံ။|
- ၃။ အန္တရာယော (အန္တရာယကရဏံ) + သိလံ ဧတေသန္တိ အန္တရာယ်ကာ = အန္တရာယ်ကို ပြုခြင်း အလေ့ရှိသော တရားတို့။ |တသိလတဒ္ဓိတံ၊ အန္တရာယ ကရဏကိပင် ဌာနပစာရအားဖြင့် "အန္တရာယ်" ဟု ဆိုသည်။|

အာနန္တရိယဓမ္မာ။ ။ "ကမ္မာ" ဟု စာအုပ်တို့၌ တွေ့ရသော်လည်း ဋီကာ၌ "အာနန္တရိယဓမ္မာတိ-အာနန္တရိယသဘာဝါ စေတနာဓမ္မာ" ဟု ဖွင့်သောကြောင့် "ဓမ္မာ" ဟု ရှိပါစေ။ စုတိ၏ အခြားမဲ့အကျိုးကို "အနန္တရ" ဟု ခေါ်ပါ။ အနန္တရေ + နိယုတ္တာ၊ အနန္တရံ (စုတိ၏ အခြားမဲ့အကျိုးကို ပြုခြင်းဟူသော) သိလံ ဧတေသံတိ ဝါ အာနန္တရိယာ၊ အနန္တရံ ပယောဇနံ ဧတေသံတိ အာနန္တရိယာ၊ ယကို ကပြု၍ "အာနန္တရိကာ" ဟု ဖြစ်၏။

နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကို “ ကိလေသန္တရာယိက ” ဟု ဆိုသည်။ ပဏ္ဍက၊ ပေ၊ ဗုဒ္ဓနကာန-
 ပဏ္ဍာတ်၊ တိရစ္ဆာန်၊ ဥဘတောဗျဉ်းတို့၏၊ ပဋိသန္ဓေဓမ္မာ-ပဋိသန္ဓေဝိပါက်တရား
 တို့သည်၊ ဝိပါကန္တရာယိကာနာမ-တို့မည်၏။ ဝါ-ဝိပါက်ဟူသော အန္တရာယိကဓမ္မတို့
 မည်၏။ ပဏ္ဍာတ်၊ တိရစ္ဆာန်၊ ဥဘတောဗျဉ်းတို့၏၊ ပဋိသန္ဓေဝိပါက်တရားတို့သည်
 သုဂတိအဟိတ်၊ ဒုဂ္ဂတိအဟိတ်ဖြစ်သောကြောင့် ဈာန်မဂ်ဖိုလ်ကို မရနိုင်အောင်
 အန္တရာယ်ကို ပြုတတ်ရကား ဝိပါကန္တရာယိကတို့မည်၏။ အရိယူပဝါဒါ-အရိယာ
 ကို စွပ်စွဲခြင်းတို့သည်၊ (အရိယာကို စွပ်စွဲကြောင်းဖြစ်သော ဒေါသပြဋ္ဌာန်းသော
 စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့သည်) ဥပဝါဒန္တရာယိကာနာမ-တို့မည်၏။ ဝါ-အရိယာကို စွပ်စွဲကြောင်း
 စိတ္တုပ္ပါဒ်ဟူသော အန္တရာယ်ကဓမ္မတို့မည်၏။

ပန-ဆက်၊ တေ - ထိုအရိယူပဝါဒတို့သည်၊ ယာဝ-အကြင်မျှလောက်၊
 အရိယေ-တို့ကို၊ န ခမာပေန္တိ-သည်းမခံစေကြကုန်သေး၊ ဝါ-မကန်တော့ကြကုန်
 သေး၊ တာဝဒေဝ-ထိုမကန်တော့သေးသမျှ ကာလပတ်လုံးသာလျှင်၊ (အန္တရာ
 ယိကာ ဟောန္တိ) တတော-ထိုကန်တော့ပြီးရာ အခါမှ၊ ပရံ-၌၊ (အန္တရာယိကာ)
 န (ဟောန္တိ) သစ္စိစ္စ-သညာနှင့်တကွ စေ့ဆော်၍၊ အာပန္နာ-သင့်ရောက်အပ်ကုန်
 သော၊ အာပတ္တိယော-တို့သည်၊ အာဏာဝိတိက္ကမန္တရာယိကာနာမ-တို့မည်၏။
 (မြတ်စွာဘုရား၏ ဝိနည်းပညတ်တော်ဟူသော အမိန့်အာဏာတော်ကို ကျူးလွန်
 ကျော်နင်းကြောင်း အကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ဟူသော အန္တရာယ်ကဓမ္မတို့မည်၏။)

ဥပဝါဒန္တရာယိက။ ။အရိယာကို ဂုဏ်ပျက်အောင် စွပ်စွဲမိ၍ မတောင်းပန်မိက
 ထိုသူသန္တာန်၌ အကုသိုလ်ကံ၏ သတ္တိရှိနေသော်လည်း ကန်တော့တောင်းပန်၍ ကုသိုလ်
 စေတနာ ဖြစ်သောအခါ ထိုအကုသိုလ်၏ သတ္တိသည် ပျက်ပြယ်တော့ရကား အန္တရာယ်ကို
 မပြုနိုင်တော့။

အာဏာဝိတိက္ကမန္တရာယိကာ။ ။ဤ၌လည်း မြတ်စွာဘုရား၏ အာဏာတော်ကို
 ကျူးလွန်ကျော်နင်းသော အကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်၏ ကမ္မပစ္စယသတ္တိသည် လူဝတ်လဲမှု စသည်ကို
 ပြုလိုက်သောအခါ မြတ်စွာဘုရားကို ကန်တော့တောင်းပန်ရာ ရောက်သောကြောင့် ထိုသတ္တိ
 များ ပြယ်လေတော့၏။ သို့သော် လောကဝဇ္ဇဖြစ်သော သိက္ခာပုဒ်များ၌ကား လောကထုံးစံ
 အတိုင်း ဖြစ်ရသော အကုသိုလ်စိတ်များ၏ သတ္တိသည် ပြယ်လိမ့်မည် မဟုတ်၊ ဥပမာ-သူတစ်ပါး
 မယားကို ခိုး၍ ပဌမပါရာဇိကအမှုကို ကျူးလွန်ခြင်း၊ သူတစ်ပါးဥစ္စာကို ခိုး၍ ဒုတိယပါရာဇိက
 အမှုကို ကျူးလွန်ခြင်း၊ လူ၏ အသက်တို့ သတ်၍ တတိယပါရာဇိကအမှုကို ကျူးလွန်ခြင်း၊
 အကျိုးပျက်အောင် လိမ်လည်လှည့်ပတ်၍ မုသာဝါဒအမှုကို ကျူးလွန်ခြင်း၊ တိရစ္ဆာန်ကို
 သတ်၍ သစ္စိစ္စပါဏသိက္ခာပုဒ်ကို ကျူးလွန်ခြင်း စသော လောကဝဇ္ဇများသည် လူဝတ်လဲ၍
 သော်လည်းကောင်း၊ ဒေသနာပြော၍သော်လည်းကောင်း မြတ်စွာဘုရား၏ အာဏာတော်ကို
 ကျူးကျော်မှု ဝိတိက္ကမန္တရာယိကသာ ပြေပျောက်၏။ သူမယား ခိုးမှု၊ သူ့အသက် သတ်မှု
 စသော ကာမေသုမိစ္ဆာဓာရ၊ ပါဏာတိပါတ စေတနာတို့၏ သတ္တိကား ပျက်သွားလိမ့်မည်
 မဟုတ်။

တာပိ-ထိုအာဏာဝီတိက္ကမန္တရာယိကဟူသော အာပတ်တို့သည်လည်း၊ ယာဝ
 အကြင်မျှလောက်၊ ဘိက္ခုဘာဝံ-ရဟန်း၏အဖြစ်ကို၊ ပဋိဇာနာတိဝါ-ဝန်ခံမှုလည်း
 ဝန်ခံသေး၏၊ (ပါရာဇိကအာပတ်သင့်သူအတွက်) န ဝုဋ္ဌာတိဝါ-အာပတ်မှမှုလည်း
 မထသေး၊ (သံယာဓိသေသ်အာပတ်သင့်သူအတွက်) န ဒေသေတိဝါ-ဒေသနာ
 မူလည်း မပြောသေး၊ (အောက်အာပတ် ၅ ပုံ သင့်သူအတွက်) တာဝဒေဝ-ထိုမျှ
 လောက်သော ကာလပတ်လုံးသာလျှင်၊ (အန္တရာယိကာ၊ ဟောန္တိ) န တတော
 ပရံ။ [ပါရာဇိကအာပတ်သင့်သူအတွက် လူထွက်ပြီးနောက်၊ သံယာဓိသေသ်
 အာပတ်သင့်သူအတွက် ဝုဋ္ဌာနက်ပြုပြီးနောက်၊ အောက်အာပတ် ၅ ပုံ သင့်သူ
 အတွက် ဒေသနာပြောပြီးနောက် အန္တရာယိ မပြုတော့-ဟူလို။]

တကြ-ထို ၅ ပါးသော အန္တရာယိကမ္မတို့တွင်၊ အယံ ဘိက္ခု-ဤအရိဋ္ဌရဟန်း
 သည်၊ ဗဟုသုတော-များသော သုတရှိသော၊ ဓမ္မကထိကော-ဓမ္မကထိကသည်၊
 (ဟုတ္တာ-၍၊ ဝါ-ကြောင့်) သေသန္တရာယိကေ - အာဏာဝီတိက္ကမန္တရာယိကမှ
 ကြွင်းသော အန္တရာယိကမ္မတို့ကို၊ ဇာနာတိ-သိ၏၊ ပန-ဗျတိရိတ်ကား၊ ဝိနယေ-
 ဌံ၊ အကောဝိဒတ္တာ-မကျမ်းကျင်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ပဏ္ဏတ္တိဝီတိက္ကမန္တရာ
 ယိကေ-မြတ်စွာဘုရား၏ ပညတ်တော်ကို ကျူးလွန်ခြင်းဟူသော အန္တရာယိက
 မ္မတို့ကို၊ န ဇာနာတိ-နားမလည်၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ (ကမ္မ၊ ကိလေသ၊ ဝိပါက၊
 ဥပဝါဒန္တရာယိကတို့ကိုသာ နားလည်၍ ပဏ္ဏတ္တိဝီတိက္ကမန္တရာယိကကို နားမလည်
 သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်)၊ ရဟောဂတော-ဆိတ်ငြိမ်ရာ အရပ်၌ ရောက်ပြီးသည်၊
 (ဟုတ္တာ-၍)၊ ဧဝံ-သို့၊ စိန္တေသိ-ကြံစည်ပြီ၊ (ကီ-နည်း)၊ ဣမေ အာဂါရိကာ-ဤ
 အိမ်၌နေသူ လူဝတ်ကြောင်တို့သည်၊ ပဉ္စ- ၅ ပါးကုန်သော၊ ကာမဂုဏေ-ကာမဂုဏ်
 တို့ကို၊ ပရိဘူဉ္စန္ဒာ-သုံးဆောင်ကုန်လျက်၊ (သုံးဆောင်ကြကုန်ရင်း)၊ သောတာပန္နာ
 ပိ-သောတာပန်တို့သည်လည်းကောင်း၊ သကဒါဂါမိနောပိ-တို့သည်လည်းကောင်း၊
 အနာဂါမိနောပိ-တို့သည်လည်းကောင်း၊ ဟောန္တိ-ဖြစ်ကြရကုန်၏၊ ဘိက္ခုပိ-ရဟန်း
 တို့သည်လည်း၊ မနာပိကာနိ-မြတ်နိုးဖွယ်ကို ဖြစ်စေတတ်ကုန်သော၊ စက္ခုဝိညေ
 ယျာနိ-စက္ခုဖြင့် သိအပ်ကုန်သော၊ ရူပါနိ-ရူပါရုံတို့ကို၊ ပဿန္တိ-မြင်ကြရကုန်၏၊
 [ပေယျာလ ဖော်ပါ။]၊ ပေ၊ ဖုသန္တိ-ထိကြကုန်၏၊ မုဒုကာနိ-နည်းကုန်သော၊ အတ္တရဏ
 ပါဝရဏာပီနိ-အခင်း၊ အခြုံအစရှိသော အသုံးအဆောင်တို့ကို၊ ပရိဘူဉ္စန္ဒိ-သုံးစွဲ
 ကြကုန်၏၊ ဧတံ သဗ္ဗံ-ဤ အလုံးစုံသည်၊ ဝဋ္ဋတိ-အပ်၏၊ ကသ္မာ-အဘယ့်ကြောင့်၊
 ဣတ္ထိရူပ ပေ၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာဝေ-မိန်းမ၏အဆင်း၊ မိန်းမ၏အသံ၊ ပေ၊ မိန်းမ၏
 အတွေ့တို့သည်သာ၊ န ဝဋ္ဋန္တိ-မအပ်ကုန်သနည်း၊ ဧတေဝိ-ဤဣတ္ထိရူပ အစရှိသည်
 တို့သည်လည်း၊ ဝဋ္ဋန္တိ-အပ်ကုန်၏၊ ဣတိ-သို့၊ (စိန္တေသိ)။

ဧဝံ-သို့၊ ရသေန-အပြစ်မရှိသော ပစ္စည်း ၄ ပါးကို သုံးဆောင်ခြင်းကြောင့် ဖြစ်သော အရသာဖြင့်၊ ရသံ-အပြစ်ရှိသော ကာမဂုဏ်ကို သုံးဆောင်ခြင်းကြောင့် ဖြစ်သော အရသာကို၊ သံသန္နိတွာ-ရောနှော၍၊ သစ္စန္တရာဂပရိဘောဂဉ္စ-ဆန္ဒရာဂ နှင့်တကွဖြစ်သော သုံးစွဲခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ နိစ္ဆန္တရာဂပရိဘောဂဉ္စ-ဆန္ဒရာဂ မရှိသော သုံးစွဲခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ ဧကံ-တစ်မျိုးထည်းကို၊ ကတွာ-ပြု၍၊ ထူလ ဝါကေဟိ-ထူသော လျှော်တို့နှင့်၊ ဝါ-တုတ်သော လျှော်တို့နှင့်၊ သဒ္ဓိံ-တကွ၊ အတိ သုခုမသုတ္တံ-အလွန်သိမ်မွေ့သေးငယ်သော ချည်ကို၊ ယဋ္ဌေန္တောဝိယ-ဆက်သကဲ့သို့ လည်းကောင်း၊ သာသပနေ-မှန်ညှင်းစေနှင့်၊ သဒ္ဓိံ၊ သိနေရုံ-မြင်းမိုရ်တောင်ကို၊ ဥပသံဟရန္တော ဝိယ - အတူဆောင်သကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ [ဥပသံဟရန္တော ဝိယာတိ သဒ္ဓိံသတံ ဥပသံဟရန္တော ဝိယ ဧကန္တသာဝဇ္ဇေ အနဝဇ္ဇဘာဝပေက္ခန တော။] ပါပကံ-ယုတ်မာသော၊ ဝါ-အပါယ်သို့ ကျရောက်စေတတ်သော၊ ဒိဋ္ဌိဂတံ- မိစ္ဆာအယူကို၊ ဥပ္ပါဒေတွာ-ဖြစ်စေ၍၊ ဘဂဝတာ-ဘုန်းတော်ကြီးဘုရားသည်၊ မဟာ သမုဒ္ဓံ-မဟာသမုဒ္ဓရာကို၊ ဗန္ဓန္တေန ဝိယ-ကံသင်းဖွဲ့သကဲ့သို့၊ မဟတာ-ကြီးစွာသော၊ ဥဿာဟေန-အားထုတ်ခြင်းဖြင့်၊ ပဌမပါရာဇိကံ-ကို၊ ကိံ-အဘယ့်ကြောင့်၊ ပညတ္တံ- ပညတ်တော်မူအပ်ပါလိမ့်မည်နည်း၊ ဧတ္ထ-ဤမေထုန်အမှု၌၊ ဒေါသော-အပြစ် သည်၊ နတ္ထိံ-မရှိပါ၊ (ပဌမပါရာဇိကပညတ်လောက်အောင် မကြီးပါ-ဟူလို၊) ဣတိ- ဤသို့၊ သဗ္ဗညုတညာဏေန-သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်နှင့်၊ သဒ္ဓိံ-တကွ၊ ပဋိဝိရုဇ္ဈန္တော-

ရသေန ရသံ သံသန္နိတွာ။ ။ရသေန ရသံ သံသန္နိတွာတိ အနဝဇ္ဇေန ပစ္စပပရိ ဘုဂ္ဂရသေန (ပစ္စည်း ၄ ပါးကို သုံးစွဲခြင်း၌ဖြစ်သော အပြစ်မရှိသော အရသာနှင့်) သာဝဇ္ဇ ကာမဂုဏပရိဘောဂရသံ (ကာမဂုဏ်ကို သုံးဆောင်ခြင်း၌ ဖြစ်သော အပြစ်ရှိသော အရသာ ကို) သမာနေတွာ (အတူဆောင်၍၊ အတူတူဖြစ်အောင် ရောမွှေ၍)။

သစ္စန္တ ၂ပေ၊ ဧကံ ကတွာ။ ။“ဆန္ဒ”ဟူသည် ကာမဂုဏ်ကို လိုလားသော တဏှာ တည်း။ ရာဂဟူသည်လည်း ထိုကာမဂုဏ်ကို စွဲမက်သော ရာဂပင်တည်း။ သဒ္ဓါ ၂ ခုအတွက် အလွန်တပ်မက်သော တဏှာရာဂကို ယူပါ။ ပစ္စည်း ၄ ပါးကို သုံးဆောင်ရာ၌ ပစ္စဝေက္ခကာ ဉာဏ်ဖြင့် ပရိယတ် ပဋိပတ်အားထုတ်ဖို့ရန် သုံးလျှင် တဏှာလောဘ မဖြစ်သောကြောင့် နိစ္ဆန္တရာဂပရိဘောဂ ဖြစ်၏။ ကာမဂုဏ်ကို ခံစားရာ၌ကား ထိုကဲ့သို့ ပစ္စဝေက္ခကာ ဆင်ခြင်၍ မဖြစ်၊ တဏှာရာဂဖြင့် ပြင်းပြစွာဖြင့် ခံစားရကား သစ္စန္တရာဂပရိဘောဂ ဖြစ်သည်။ ဤသို့ သဘောချင်း အလွန်ဝေးနေသော သစ္စန္တရာဂ သုံးဆောင်ခြင်းနှင့် နိစ္ဆန္တရာဂသုံးဆောင်ခြင်းကို တစ်မျိုးတည်း တန်းတူထား၍ စဉ်းစားရကား ကြမ်းတမ်းတုတ်ခိုင်သော လျှော်ချည်နှင့် သိမ်မွေ့ သော အပ်ချည်ကို ဆက်ပွဲနှင့်လည်းကောင်း၊ မြင်းမိုရ်တောင်နှင့် မှန်ညှင်းစေကို အတူထား၍ ရှုစားသူနှင့်လည်းကောင်း တူနေလေသည်။

သဗ္ဗညုတ ၂ပေ၊ ပဋိဝိရုဇ္ဈန္တော။ ။ဗုဒ္ဓမြတ်စွာသည် ပဌမပါရာဇိကအမှုကို အလွန် ကြီးကျယ်သော အပြစ်ဟု မြင်တော်မူ၏။ အရိဋ္ဌကား ဘာမျှ ကြီးကျယ်သော အပြစ် မရှိဟု

ဆန့်ကျင်လျက်၊ ဘဗ္ဗပုဂ္ဂလာနံ-သစ္စာ ၄ ပါးကို သိထိုက်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏၊ အာသံ-
 ကြင့်ကြံလိုသော အာသာကို၊ ဆိန္ဒုန္တော-ဖြတ်တောက်လျက်၊ ဇိနဿ-မြတ်စွာ
 ဘုရား၏၊ အာဏာစက္ကေ-အာဏာတော်ဟူသော စက်ဘီး၌၊ ပဟာရံ-ပုတ်ခတ်
 ခြင်းကို၊ အဒါသိ-ပေးပြီ၊ | အာဏာစက္ကေတိ ပဌမပါရာဇိကသိက္ခာပဒသင်္ခါတေ၊
 “အဗြဟ္မစရိယံ ပဟာယာ” တိ အာဒိ ဒေသနာသင်္ခါတေစ အာဏာစက္ကေ။ | တေန-
 ကြောင့်၊ တထာဟံ | ဝေ၊ အာဇာနာမိတိ အာဒိ-အစရှိသော၊ (ယံ ဝစနံ-သည်၊
 အတ္ထိ၊ တံ ဝစနံ-ကို၊ အရိဋ္ဌော-သည်၊) အာဟ-ပြီ။

အဋ္ဌိကင်္ဂလူပမာတိ အာဒိမိ-အစရှိသော ပါဠိရပ်၌၊ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိ
 တဗ္ဗော) အပ္ပဿာဒဋ္ဌေန-အနည်းငယ်သာ သာယာဖွယ်ရှိသည်၏ အဖြစ်ဟူသော
 အနက်သဘောကြောင့်၊ အဋ္ဌိကင်္ဂလူပမာ-အသားမစပ်၊ အညီကပ်၍၊ ခွေးငတ်
 မလွတ်ရက်နိုင်သော အရိုးစုဟူသော ဥပမာရှိကြကုန်၏။ ဗဟုဿာဓာရဏဋ္ဌေန-
 များစွာသော သတ္တဝါတို့နှင့် ဆက်ဆံနေသည်၏ အဖြစ်ဟူသော အနက်သဘော
 ကြောင့်၊ မံသပေသုပမာ-ကျီးများဘောင်တွင်၊ တစ်ကောင်းရလစ်၊ ပိုင်းအော်ဟစ်
 သည့်၊ အသားတစ်ဟူသော ဥပမာရှိကြကုန်၏။ အနုဋ္ဌဟနဋ္ဌေန-အစဉ်အတိုင်း

ယူဆလေ၏။ ဤသို့ ယူဆသည့်အတွက် ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ၏ သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်ကို ဆန့်ကျင်ဘက်
 အပြိုင်ပြုရာရောက်သည်။ [သဗ္ဗညုတဉာဏေန သဒ္ဓိ ပဋိဝိရုဇ္ဈန္တောတိ သာဝဇ္ဇတိ ဝိဋ္ဌံ အနဝဇ္ဇန္တိ
 ဝဟဏေန တေန သဟ ပဋိဝိရုဇ္ဈန္တော။]

အဋ္ဌိကင်္ဂလူပမာ။ ။ဝိဂတမံသာယ ဟိ တေန အဋ္ဌိသင်္ခလိကာယ ကေဋ္ဌိဒ္ဓိဝါ
 ကင်္ဂလသဒ္ဓေါ နိရုဋ္ဌော - ကင်္ဂလသဒ္ဓါသည် အသားမရှိသော အရိုးဆက်၌လည်းကောင်း၊
 အရိုးတစ်ချောင်းတည်း၌လည်းကောင်း၊ ထင်ရှားသော အထင်ရဋ္ဌိသဒ္ဓါတည်း။ အဋ္ဌိ ဧဝ +
 ကင်္ဂလံ အဋ္ဌိကင်္ဂလံ - အသားမရှိသော အရိုး၊ အရိုးဆက်၊ အဋ္ဌိကင်္ဂလံ + ဥပမာ ယေသံတိ
 အဋ္ဌိကင်္ဂလူပမာ။ [အပ္ပဿာဒ - အပ္ပ + အဿာဒ။]

နွားသတ်သမားတို့သည် အသားကို ခွာ၍ အရိုးချည်းသာ ကျန်နေသော ညှိစိုစိုအနံ့
 လောက်သာ ရှိသော အရိုးကို ပစ်ထားကြ၏။ ထိုအရိုးကို ငတ်နေသော ခွေးပိန်ကလေး တွေ
 သောအခါ သွားရည် တမြားမြားကျလျက် ခဲရှာလေ၏။ အရိုးချည်းသာ ဖြစ်သော်လည်း အညှိနံ့
 ကလေး ရှိနေသေး၍ ခွေးပိန်ကလေးသည် မပစ်ရက်ရှာ၊ ပို၍ ကောင်းသော အရသာ ရနံ့ရနံ့နှင့်
 ခဲ၍သာ နေရှာသည်။ ထို့အတူ ကာမဂုဏ်အာရုံတို့သည် မေထုန်အတွေ့ပင်ဖြစ်သော်လည်း
 အညှိနံ့ရသော ခွေး၏ မျှော်လင့်ချက်မျိုးဖြင့် တိုး၍ အရသာပေါ် နိုးနိုးသာ ရှိ၏။ တကယ်ကား
 အရသာ မတိုးလာချေ။ ထို့ကြောင့် ကာမဂုဏ်သည် ခွေးပိန်ကလေး မလွတ်နိုင်သော အရိုးနှင့်
 တူလှလေ၏။

မံသပေသုပမာ။ ။ကျီးတစ်ကောင်သည် အသားတုံး တစ်ခုကို ရ၏။ အခြားကျီး
 တို့ကား ထိုကျီးကို ပိုင်း၍ ထိုးကြကုန်၏။ ကာမဂုဏ်တို့လည်း ထိုကာမဂုဏ်ရနေသူကို ပိုင်း၍
 လှယူလိုကြသောကြောင့် အသားတုံး အသားတစ်နှင့် တူကြလေသည်။

အနုဒဟနဋ္ဌေန။ ။အနုပါယပတိပတ္တိယာ (ဤဘဝ နောက်ဘဝ ကြီးပွားကြောင်း
 မဟုတ်သော အကျင့်အားဖြင့်) သမ္ပတိအာယတိဉ္စ (ယခုဘဝ၌လည်းကောင်း၊ နောင်ဘဝ၌

လောင်တတ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော အနက်ကြောင့်၊ တိဏ္ဍုပမာ-လေတင် လှည့်ဆောင်၊ လက်ထိလောင်သည့်၊ တန်ဆောင်မြက်မီးရှူးဟူသော ဥပမာရှိကြ ကုန်၏။ မဟာဘိတာပနဋ္ဌေန-ကြီးကျယ်စွာ ပူလောင်စေတတ်သည်၏ အဖြစ်ဟူ သော အနက်သဘောကြောင့်၊ အင်္ဂါရကာသူပမာ မီးကျိုးတွင်းဟူသော ဥပမာရှိ ကြကုန်၏။ ဣတ္ထရပစ္စုပဋ္ဌာနဋ္ဌေန-တို့တောင့်လှစွာ၊ ခဏသာလျှင်၊ ထင်လာကုန် သည်၏ အဖြစ်ဟူသောအနက်သဘောကြောင့်၊ သုပိနကူပမာ-စားရယောင် ယောင်၊ သောက်ရယောင်ယောင်၊ နတ်လှည့်ဆောင်သည့်၊ သန်းခေါင်အိပ်မက် ဟူသော ဥပမာရှိကြကုန်၏။ တာဝကာလိကဋ္ဌေန-အခိုက်အတန့်မျှ သုံးစွဲရသည်၏ အဖြစ်ဟူသော အနက်သဘောကြောင့်၏။ ယာစိတကူပမာ - ငှားရမ်းယူငင်၊

လည်းကောင်း၊ အနုဒဟနဋ္ဌေန (အတ္တာနုဝါဒဘေး ပရာနုဝါဒဘေး ဒဏ္ဍဘေးတို့ဖြင့် ယခုဘဝ၌ လောင်တတ်၊ ဒုဂ္ဂတိဘေးတို့ဖြင့် နောင်ဘဝ၌ လောင်တတ်သော သဘောကြောင့်။)

တိဏ္ဍုပမာ။ ။မြက်ဆုပ်ကို မီးရှို့၍ ညှဉ်မှောင်တုန်းဝယ် လေးဘက်သို့ လှည့် ကာ မီးရှူးမီးတိုင် လုပ်၍ ယူသွားသူ၏ လက်ကို ထိုမြက်မီးရှူးက လောင်သကဲ့သို့ ကာမဂုဏ် မီးတိုင်ကို ကိုင်ထားသူအားလည်း ထိုကာမဂုဏ်က လောင်တတ်လေရကား ကာမဂုဏ်တို့သည် မြက်မီးရှူးနှင့် တူလှကုန်၏။

အင်္ဂါရကာသူပမာ။ ။မဟာဘိတာပနဋ္ဌေနာတိ အနုဝဋ္ဌိတသဘာဝတာယ။| သက်မဲ့ပစ္စည်းဖြစ်စေ၊ သက်ရှိ သား၊ လင်၊ ခင်ပွန်း၊ ဇနီးဖြစ်စေ မိမိအထံ၌ အမြဲမတည်၍ တစ်ခြားလက်သို့ ရောက်သွားလျှင် သို့မဟုတ် သေကျေပျက်စီးသွားလျှင် အလွန်အမင်း သောက ဖြစ်ကြရသောကြောင့် ကာမဂုဏ်အာရုံတို့သည် အလွန်ပူသော မီးကျိုးတွင်းနှင့် တူကြလေ၏။

သုပိနကူပမာ။ ။ဣတ္ထရသဒ္ဓါသည် (မုဟုတ္တ (တစ်မုဟုတ်၊ တစ်ခဏ) အနက်ကို ဟော၏။) အိပ်မက်မက်ရာ၌ တကယ်ပင် စားရ ဝတ်ရ မြင်ရ တွေ့ရသည်ဟု မြင်မက်သော် လည်း အိပ်ရာမှ နိုးလာသောအခါ ဘာမျှ မဟုတ်တော့၊ ထိုအတူ ကာမဂုဏ်တို့သည် ကြည့် တုန်း၊ ကြားတုန်း၊ ခံစားတုန်း ခဏကလေးမျှ မက်လိုက်ရသော်လည်း ပြီးလျှင် ဘာမျှ မရှိတော့၊ ထို့ကြောင့် ကာမဂုဏ်တို့သည် အိပ်မက်နှင့် တူကြကုန်၏။

ယာစိတကူပမာ။ ။လူတစ်ယောက်သည် သူတစ်ပါး၏ ယာဉ်ရထား မော်တော် ကားကို ငှား၍၊ ငှားရမ်းထားသော လက်ဝတ်တန်ဆာတို့ကို ဆင်မြင်ကာ ပွဲသဘင်သို့ ထွက်လာ ရာ၏။ ဘေးကမြင်သူ လူအများကလည်း တကယ်ချမ်းသာသော စည်းစိမ်ရှင်ကြီးဟု ထင်မှား ကုန်ရာ၏။ ထိုကဲ့သို့ သူတစ်ပါး အထင်မှားအောင် ဝါကြွား၍နေစဉ် ဥစ္စာရှင်တို့သည် သူတို့၏ ဥစ္စာကို ပြန်၍ ယူသောအခါ ထိုအငှားဖြင့် ကြွားနေသူအတွက် အလွန် စိတ်မကောင်း ဖြစ်ရ သကဲ့သို့ ကာမဂုဏ်အာရုံများလည်း ကိုယ်ပိုင် အစစ် မဟုတ်ကြ၊ ရန်သူအမျိုးမျိုးကြောင့် ပျက်စီးတတ်ရကား ငှားရမ်းထားသော ပစ္စည်းများနှင့် အလားတူကြကုန်၏။ |တာဝကာလိ ကဋ္ဌေန ပရေတိ အဘိဘဝနိယတာယ-ရေ မီး မင်းစသူတို့က လွှမ်းမိုးအပ်သဖြင့် ငှားရမ်းအပ် သော ပစ္စည်းကဲ့သို့ ဖြစ်၏။|

ပွဲသဘင်၌၊ ဝတ်ဆင်ခဏ၊ သုံးဆောင်ရသော ဥစ္စာဟူသော ဥပမာရှိကြကုန်၏။ သဗ္ဗဂ်ပစ္စင်္ဂပလိဘဥနဋ္ဌေန-အလုံးစုံသော အင်္ဂါကြီးငယ်ကို ချိုးဖျက်ကြောင်း၏ အဖြစ်ဟူသော အနက်သဘောကြောင့်၊ ရုက္ခဖလူပမာ-အခက်အရွက်၊ ထွားထွားညက်အောင်၊ ခုတ်ဖျက်ယူငင်၊ အသီးသီးသော သစ်ပင်ဟူသော ဥပမာရှိကြကုန်၏။ အဓိကုဋ္ဌနဋ္ဌေန-ဖြတ်တောက် ခုတ်စင်းရာ၏ အဖြစ်ဟူသော အနက်သဘောကြောင့်၊ အသိသူနူပမာ-သန်လျက်ဝင်းဝင်း၊ သားတစ်မြင်းဖို့၊ စင်းတီတုံးဟူသော ဥပမာရှိကြကုန်၏။ [အသိ-သံလျက်+ သူနာ-စင်းတီတုံး]၊ ဝိနိဝိဇ္ဇနဋ္ဌေန-လျှိုထွင်းထိုးဖောက်တတ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော အနက်သဘောကြောင့်၊ သတ္တိသူလူပမာ-လှဲမတ်ကျင်ဟူသော ဥပမာရှိကြကုန်၏။ သာသင်္ဂသပ္ပဋိဘယဋ္ဌေန-ရွံ့ရှားဖွယ်နှင့် တကွ၊ ဘေးရန်နှင့်တကွ ဖြစ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော အနက်သဘောကြောင့်၊ အဆိပ်ထန်သော မြွေ၏ဦးခေါင်းဟူသော ဥပမာရှိကြကုန်၏။ ဣတိအယံ-ဤဆိုအပ်ပြီးကား။ ဧတ္ထ-ဤသမန္တပါသာဒိကာမည်သော ဝိနည်းအဋ္ဌကထာ၌၊ သင်္ခေပေါ-

သဗ္ဗဂ် ပေ၊ နဋ္ဌေန။ ။ဆေဒနဘေဒနာဒိ အဓိကရဏာဘဝေန-ဖြတ်ခြင်းခွဲခြင်း စသည်တို့၏ တည်ရာအဖြစ်ဖြင့် (အဖြတ်ခံရ အခွဲခံရခြင်း စသည်ဖြင့်) သဗ္ဗဂ်ပစ္စင်္ဂပလိဘဥန-အလုံးစုံသော အင်္ဂါကြီးငယ်တို့ကို ဖျက်ချိုးကြောင်း ဖြစ်သည်။

ရုက္ခဖလူပမာ။ ။အသီးရှိသော သစ်ပင်ကို ရုက္ခဖလဟု ခေါ်၏။ လူတစ်ယောက်သည် အသီးကို လို၍ အပင်ပေါ်သို့ တက်နေစဉ်၊ အခြားတစ်ယောက်လည်း စားမကြီးကို ကိုင်၍ ထိုအပင်အောက်သို့ ရောက်လာ၏။ ထိုသူသည် အပင်ပေါ်သို့ မတက်နိုင်ရကား အမြစ်က ခုတ်လှဲနေ၏။ ထိုအချိန်၌ အထက်ကလူသည် မြန်မြန်ဆင်းလျှင် ဆင်းရော့၊ မဆင်းလျှင် သစ်ပင်လှဲသောအခါ လက်ခြေအင်္ဂါတို့ ကျိုးပျက်ကုန်ရာသကဲ့သို့ ကာမဂုဏ်တို့လည်း သူတစ်ပါးက လိုလားသည်အတွက် ဥစ္စာရှင်မှာ ပျက်စီးစရာများရကား အသီးရှိသော သစ်ပင်နှင့် တူလှကုန်၏။

အသိသူနူပမာ။ ။ကာမဂုဏ်အာရုံတို့သည် (အသားတင်၍ ခုတ်စင်းရာ) စင်းတီတုံးနှင့် တူကုန်၏။ ကိလေသာတို့ကား သန်လျက်နှင့် တူကုန်၏။ ကာမဂုဏ်အာရုံပေါ်၌ ကိလေသာကို ခံစားရကား ကာမဂုဏ်အာရုံတို့သည် သန်လျက်ဖြင့် ခုတ်စင်းရာ စင်းတီတုံးနှင့် တူကြလေသည်။

သတ္တိသူလူပမာ။ ။လှဲမတ်ကျင်သည် အနာမရိသော အရပ်ကို အနာပေါက်ဖြစ်အောင် ပြုလျက် အထည်းသို့ စိုက်ဝင်သကဲ့သို့ ကာမဂုဏ်အာရုံတို့လည်း ဒုက္ခမရှိသူကို ဒုက္ခဖြစ်အောင် ပြုလျက် သောကပရိဒေဝ စသည်တိုင်အောင် အတွင်းစိုက်သောကြောင့် လှဲမတ်ကျင်နှင့် ဥပမာတူကြလေသည်။

သပ္ပသိရူပမာ။ ။မြွေပွေး မြွေဟောက်တို့၏ တစ်ကိုယ်လုံးတွင် ဦးခေါင်းသည် ကြောက်ရွံ့စရာ အကောင်းဆုံး ဖြစ်၏။ ကာမဂုဏ်အာရုံတို့သည် ဒုက္ခအမျိုးမျိုးကို ဖေးတတ်ရကား ပညာရှိသူတော်စင်တို့၏ အမြင်အားဖြင့် မြွေပွေး မြွေဟောက်တို့၏ ဦးခေါင်းပမာ အလွန် ရွံ့စရာ ကြောက်စရာ ဖြစ်ကြလေသည်။ [မဇ္ဈိမပံ၊ ဂဟပတိဝဂ္ဂ၊ ပေါတလိသုတ် စသည်မှ ယူသည်။]

အကျဉ်းချုပ်တည်း။ ဝိတ္တာရော ပန-အကျယ်ကိုကား။ ပပဉ္စသုဒဒနိယံ-ပပဉ္စသုဒဒနီ မည်သော၊ မဇ္ဈိမဋ္ဌကထာယံ-မဇ္ဈိမနိကာယံ အဋ္ဌကထာ၌၊ ဂဟေတဗ္ဗော-ယူထိုက် ၏။ ဧဝံ ဗျာခေါတိ-ကား၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ (အာဇာနာမိ) ဝိယ-သိသကဲ့သို့ ရှိပါ၏။ ဝါ- သိသလိုလို ရှိပါ၏။ သေသံ ၊ပေ၊ ဗုက္ခဝေဒနန္တိ။- အရိဋ္ဌသိက္ခာပဒ် အဋ္ဌမံ။

၉။ ဥက္ခိတ္တသမ္မောဂသိက္ခာပုဒ်အဖွင့်

၄၂၄-၄၂၅။ နဝမေ-၌၊ အကတာနုဓမ္မေနာတိ (ဧတ္ထ)-၌၊ အာပတ္တိယာ- အာပတ်ကို၊ အဒဿနေဝါ-မရှုခြင်းကြောင့်သော်လည်းကောင်း၊ အပုဋိကမ္မေဝါ- မကုစားခြင်းကြောင့်သော်လည်းကောင်း၊ ပါပိကာယ-ယုတ်မာသော၊ ဒိဋ္ဌိယာ- အယူကို၊ အပုဋိနိသဂ္ဂေဝါ-မစွန့်ခြင်းကြောင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဓမ္မေန-ဟုတ်မှန် သောဝတ္ထုဖြင့်၊ ဝိနယေန-စောဒနာ သာရဏာဝိနည်းဖြင့်၊ သတ္တုသာသနေန-မြတ် စွာဘုရား၏ အဆုံးအမတော်ဖြစ်သော ဥတ်ကမ္မဝါစာဖြင့်၊ ဥက္ခိတ္တကဿ-နှင့်ထုတ် အပ်ပြီးသော ရဟန်းကို၊ (ဩသာရဏာ၌ စပ်၊) ဝါ-၏။ (အနုလောမဝတ္တံ၌ စပ်၊) အနုလောမဝတ္တံ-ဥက္ခိတ္တကံအားလျော်သော ကျင့်ဝတ်ကို၊ ဒိသ္မာ-မြင်၍၊ ကတာ- ပြုအပ်သော၊ ဩသာရဏာ-လံယာဘောင်သို့ သွင်းခြင်းကို၊ အနုဓမ္မော-အနုဓမ္မ ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-ဆိုအပ်၏။ ယဿ-အကြင်ရဟန်း၏၊ (အပေါ်၌)၊ ဩသာရဏသင်္ခါ တော-သံယာဘောင်သို့ သွင်းခြင်းဟုဆိုအပ်သော၊ သော အနုဓမ္မော-ထိုအနုဓမ္မကို၊ န ကတော-မပြုအပ်၊ အယံ-ဤရဟန်းသည်၊ အကတာနုဓမ္မေနာမ-မည်၏။ တာဒိသေန-ထိုကဲ့သို့ ရှုအပ်သော ရဟန်းနှင့်၊ သဒ္ဓိ-တကွ၊ ဣတိ အတ္ထော-နက်၊ တေနေဝ-ကြောင့်ပင်၊ အဿ-ထိုအကတာနုဓမ္မေနဟူသော ပုဒ်၏။ ပဒဘာဇနေ- ၌၊ အကတာနုဓမ္မေနာမ ၊ပေ၊ သာရိတောတိ-ဟူ၍၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ-ပြီ၊ ဒေတိ ဝါ ပဋိဂ္ဂဏာတိ ဝါတိ-ကား၊ ဧကပယောဂေန-ဖြင့်၊ ဗဟုမ္ပိ-များစွာသော အာမိသ ကိုလည်း၊ ဒဒတောဝါ-ပေးသော ရဟန်း၏သော်လည်းကောင်း၊ ဂဏှတောဝါ- ယူသော ရဟန်း၏သော်လည်းကောင်း၊ ဧကံ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)၊ ဝိစ္စိန္တိတွာ ဝိစ္စိန္တိတွာ-ပေးခြင်း ယူခြင်းကြိယာကို ဖြတ်၍ ဖြတ်၍၊ ဒေန္တဿစ-ပေးသော ရဟန်း ၏သော်လည်းကောင်း၊ ဂဏှန္တဿစ-ယူသော ရဟန်း၏သော်လည်းကောင်း၊ ပယောဂဂဏနာယ ပါစိတ္တိယာနိ (ဟောန္တိ) သေသံ ၊ပေ၊ တိဝေဒနန္တိ။- ဥက္ခိတ္တ သမ္မောဂသိက္ခာပဒ် နဝမံ။

အနုဓမ္မော။ ။ဩသာရဏသင်္ခါတောဖြင့် အနုဓမ္မ၏ သရုပ်ကို ပြသည်။ အနုရှုပေါ- ဥက္ခေပနိယကံအားလျော်သော၊ ဓမ္မော-ဩသာရဏကံဟူသော ဝိနည်းတရားတည်း။ အနုဓမ္မော- တရား၊ ယောဇနာ၌ကား "အနုလောမဝတ္တံ-နှင့်တကွ ကတာဩသာရဏာသည် အနုဓမ္မ၏ သရုပ်ပြ" ဟု ဆိုလေသည်။

၁၀။ ကဏ္ဍကသိက္ခာပုဒ်အဖွင့်

၄၂၈။ ဒသမေ-၌၊ ဒိဋ္ဌိဂတံ ဥပ္ပန္နန္တိ-ကာ။ အရိဋ္ဌဿ ဝိယ-အရိဋ္ဌ၏ကဲ့သို့၊
 တေသာပိ-ဤကဏ္ဍက၏လည်း၊ အယောနိသော-မသင့်သောအကြောင်းအား
 ဖြင့်၊ ဥပ္ပန္နန္တဿ-ဖော်စဉ်၊ ဝါ-တွေးတောကြစည်စဉ်၊ [“ဥပ္ပန္နန္တဿ-ပွတ်တိုက် ကြံ
 စည်စဉ်” ဟုလည်း ရှိ၏။] (ဒိဋ္ဌိဂတံ-မိစ္ဆာအယူသည်။) ဥပ္ပန္နံ-ဖြစ်သည်။ (ဟောတိ)၊
 နာသေတူတိ ဧတ္ထ-၌၊ နာသနာ-နာသနာတို့သည်။ သံဝါသနာသနာ-သံဝါသ
 နာသနာလည်းကောင်း၊ လိင်္ဂနာသနာ-လည်းကောင်း၊ ဒဏ္ဍကမ္မနာသနာ-လည်း
 ကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ တိဝိစာ- ၃ ပါး အပြားရှိတုန်၏။ တတ္ထ-ထို ၃ ပါးတို့တွင်၊
 အာပတ္တိယာ-အာပတ်ကို၊ အဒဿနာဒိသု-မရှုခြင်း အစရှိသော အကြောင်းတို့
 ကြောင့်၊ ဥက္ခေပနာ-နှင်ထုတ်ခြင်းသည်။ သံဝါသနာသနာနာမ-နာမည်၏။ ဝါ-
 ကံကြီးကံငယ်ဟူသော သံဝါသကို ဖျက်ဆီးခြင်းမည်၏။ ဒုသကော-ဖျက်ဆီးတတ်
 သော သာမဏေကို၊ နာသေတဗ္ဗော-ပျက်စီးစေထိုက်၏။ ဝါ-အသွင်ကိုဖျက်လူထွက်
 စေထိုက်၏။ မေတ္တိယံ-မေတ္တိယာမည်သော၊ ဘိက္ခုနီ-ကို၊ နာသေတ-ပျက်စီးစေကြ
 ကုန်လော၊ ဝါ-အသွင်ကိုဖျက် လူထွက်စေကြကုန်လော၊ ဣတိ အယံ-ဤဖျက်ဆီး
 ခြင်းသည်။ လိင်္ဂနာသနာနာမ-မည်၏။ ဝါ-အသွင်တို့ ဖျက်ခြင်းမည်၏။ အဇ္ဇတဂ္ဂေ
 ဩပေ၊ အာပဒိသံတဗ္ဗောတိ-ဟူသော၊ အယံ-ဤဖျက်ဆီးခြင်းသည်။ ဒဏ္ဍကမ္မနာသနာ
 နာမ-မည်၏။ ဝါ-ဒဏ်ပေးမှုဟူသော ဖျက်ဆီးခြင်းမည်၏။ အယံ-ဤဒဏ္ဍကမ္မ
 နသနာတို့၊ ဣမ-ဤကဏ္ဍကသိက္ခာပုဒ်၌၊ အဓိပ္ပေတာ-အလိုရှိအပ်၏။ တေန-
 ထို့ကြောင့်၊ ဧဝံ ဩပေ၊ ဝိနဿာတိ-ဟူ၍၊ (ဘဂဝါ) အာဟ-မိန့်တော်မူပြီ။

တတ္ထ-ထိုဧဝဉ္စ ပန ဘိက္ခုဝေ အစရှိသောပါဠိရပ်၌၊ စရာတိ-ကာ။ ဂစ္ဆ-သွား
 တော့၊ ပိရေတိ-ကာ။ ပရ-ဟဲ့ သာသနာတော်၌ အပဖြစ်သူ၊ အမာမက-ရတနာ
 ၃ ပါးကို မမြတ်နိုးသူ၊ ဝိနဿာတိ-ကာ။ နဿ-ပျက်စီးလေတော့၊ ယတ္ထ-အကြင်
 အရပ်၌၊ တေ-သင့်ကို၊ [ဥပယောဂတ္ထေ သာမိဝစနံ၊ ကင်္ခါ၌ တံဟု ရှိ၏။] န ပဿာမ-
 ဝါတို့ မမြင်ကြရကုန်၊ တတ္ထ-ထိုအရပ်သို့၊ ဂစ္ဆ-သွားတော့၊ ဣတိ-ဤကား၊ အဓိပ္ပာယ်
 နက်။ [စရ၊ ပိရေပုဒ်တို့၏ အဓိပ္ပာယ်ကို ကင်္ခါဘာသာဋီကာ၌ ပြထားပြီ။]

၄၂၉။ ဥပလာပေယျာတိ-ကာ။ သင်္ဂဏေယျ-ချီးမြှောက်အံ့၊ ဥပဋ္ဌာပေယျာ
 တိ-ကာ။ တေန-ထိုသာမဏေသည်၊ (ဓာတ်ကတ္တာ။) ဝါ-ကို၊ (ကာရိတံကံ)၊
 အတ္တနော-မိမိအား၊ ဥပဋ္ဌာနံ-လုပ်ကျွေးမှုကို၊ ကာရာပေယျ-ပြုစေအံ့၊ သေသံ
 ဩပေ၊ သမုဋ္ဌာနာဒိဟိ။- ကဏ္ဍကသိက္ခာပဒ် ဒသမံ။

သမတ္တော ဝတ္ထနက္ခမေန သပ္ပါဏကဝဂ္ဂေါ သတ္တဗော။
 သပ္ပါဏကဝဂ်အဖွင့် ပြီး၏။

၈။ သဟဓမ္မိကဝဂ်

၁။ သဟဓမ္မိကသိက္ခာပုဒ်

၄၃၄။ သဟဓမ္မိကဝဂ္ဂဿ-၏။ ပဌမသိက္ခာပဒေ-၌၊ ဧတသ္မိံ သိက္ခာပဒေတိ-
 ကား၊ ဧတသ္မိံ သိက္ခာပဒေ-၌၊ ယံ-အကြင်ကျင့်ဝတ်ကို၊ (တုမေဟိ-သင်တို့သည်၊)
 ဝုတ္တံ-ပြောဆိုအပ်ပြီ၊ တံ-ထိုကျင့်ဝတ်ကို၊ (ဘူတဂါမသိက္ခာပုဒ်၌ “ဘူတဂါမ်ကို
 မဖျက်အပ်” စသည်ဖြင့် မိန့်တော်မူအပ်သော အကျင့်မျိုးကို) န တာဝ သိက္ခိ
 သာမိ-ကျင့်လိမ့်ဦးမည် မဟုတ်၊ ပန-ဆက်၊ အာပတ္တိံ ပါစိတ္တိယဿာတိ ဧတ္ထ-၌၊
 ဝါစာယ ဝါစာယ-စကားခွန်းတိုင်း စကားခွန်းတိုင်း၌၊ အာပတ္တိံ-ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ-
 ထိုက်၏၊ သိက္ခမာနေန ပေ၊ ဘိက္ခုနာတိ-ကား၊ ဩဝါဒိ-အဆုံးအမကို၊ သိရဿာ-
 ဦးခေါင်းဖြင့်၊ သမ္ပဋိစ္စိတ္တာ-ခံယူ၍၊ သိက္ခိတုကာမေနေဝ-ကျင့်လိုသည်သာလျှင်၊
 ဟုတ္တာ-၍၊ အာဇာနိတဗ္ဗဇ္ဇေဝ-သိလည်း သိထိုက်၏၊ ဝါ-မသိ၊ သိအောင်လည်း
 ပြုထိုက်၏၊ ပုစ္ဆိတဗ္ဗဗ္ဗ-မသိလျှင်လည်း မေးထိုက်၏၊ ဥပပရိက္ခိတဗ္ဗဗ္ဗ-မေးမြန်း
 ပြီးနောက် စူးစမ်းနှိုင်းချိန်လည်း စူးစမ်းနှိုင်းချိန်ထိုက်၏၊ သေသံ ပေ၊ ဥက္ကာနမေဝ
 ပေ၊ ဒုက္ခဝေဒနန္တိ။- သဟဓမ္မိကသိက္ခာပဒ် ပဌမံ။

၂။ ဝိလေခနသိက္ခာပုဒ်အဖွင့်

၄၃၅။ ဒုတိယေ-၌၊ ဝိနယကထံ ကထေတိတိ-ကား၊ ကပ္ပိယာ ပေ၊ သံယုတ္တ
 ကထာ-အပ်သော အကြောင်းအရာ၊ မအပ်သော အကြောင်းအရာ၊ အာပတ်၊
 အနာပတ်၊ စောင့်စည်းကြောင်းတရား၊ ပယ်ကြောင်းတရားနှင့် စပ်ယှဉ်သော စကား
 သည်၊ ဝိနယကထာနာမ-မည်၏၊ တံ-ထိုဝိနည်းနှင့် စပ်ယှဉ်သော စကားကို၊
 ကထေတိ-ဟောတော်မူ၏၊ [ဝိနယေန + ပဋိသံယုတ္တာ + ကထာ ဝိနယကထာ၊]
 ဝိနယဿ ဝဏ္ဏံ ဘာသတိတိ-ကား၊ ပဉ္စန္ဒ- ၅ ပါးကုန်သော၊ အာပတ္တိက္ခန္ဓာနမ္ပိ-
 အာပတ်အစုတို့၏လည်းကောင်း၊ သတ္တန္တံ-ကုန်သော၊ အာပတ္တိက္ခန္ဓာနမ္ပိ-တို့၏
 လည်းကောင်း၊ ပသေန-အပြားအားဖြင့်၊ မာတိကံ-မာတိကာကို၊ နိက္ခိပိတ္တာ-ထား
 တော်မူ၍၊ ပဒဘာဇေန-ပုဒ်တို့ကို အကျယ်ဝေဘန်ကြောင်း ပဒဘာဇနီအားဖြင့်၊
 ဝဏ္ဏနာ-ဖွင့်ခြင်းသည်၊ ဝိနယဿဝဏ္ဏာနာမ-ဝိနယဿဝဏ္ဏမည်၏၊ တံ-ထို
 အကျယ်ဝေဘန်ကြောင်း ပဒဘာဇနီကို၊ ဘာသတိ-ဟောတော်မူ၏၊ [ဤ၌ ဝဏ္ဏ
 သဒ္ဓါသည် ဝိတ္တာရအနက်ကို ဟောသည်။] ဝိနယပရိယတ္တိယာ ဝဏ္ဏံ ဘာသတိတိ-
 ကား၊ ဝိနယ်-ဝိနည်းပိဋကကို၊ ပရိယာပုဏန္တာနံ- သင်ယူကုန်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏၊
 ဝိနယပရိယတ္တိမူလံ-ဝိနည်းပိဋကကို သင်ယူခြင်းလျှင် အကြောင်းရင်းရှိသော၊
 ဝဏ္ဏံ-ဂုဏ်ကျေးဇူးကို၊ ဂုဏံ-ဂုဏ်ကျေးဇူးကို၊ အာနိသံသံ-အာနိသင်ကို၊ ဘာသတိ-
 ဟောတော်မူ၏၊ [ဝဏ္ဏံကို “ဂုဏံ အာနိသံသံ” ဟု ဖွင့်သည်၊ ဤဝဏ္ဏသဒ္ဓါသည်

ဂုဏအနက်ကို ဟော၏။ ဟိ-မှန်၏။ ဝိနယဓရော-ဝိနည်းမိရ်ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဝိနယ
 ပရိယတ္တိမူလကေ-ဝိနည်းပဋိကတ်ကို သင်ယူခြင်းလျှင် အကြောင်းရင်းရှိကုန်သော၊
 ပဉ္စ- ၅ ပါးကုန်သော၊ အာနိသံသေ-အာနိသင်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ ပေ၊ ဧကာ
 ဒသ- ၁၁ ပါးကုန်သော၊ အာနိသံသေစ-အာနိသင်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ လဘတိ-
 ရနိုင်၏။ တေ သဗ္ဗေ-ထိုအလုံးစုံသော အာနိသင်တို့ကို ဘာသတိ-ဟောတော်မူ၏။
 ဣတိ အတ္ထော၊ ပဉ္စ-ကုန်သော၊ ကတမေ အာနိသံသေ-အဘယ်အာနိသင်တို့ကို၊
 လဘတိ-ရနိုင်သနည်း၊ ဣတိ-ဤကား အမေးတည်း၊ အတ္တနော သီလက္ခန္ဓသုဂုတ္တိ
 အာဒိကေ-အတ္တနော သီလက္ခန္ဓသုဂုတ္တိ အစရှိကုန်သော၊ (ပဉ္စ အာနိသံသေ
 လဘတိ-နိုင်၏) ဟိ-သာဓကတား၊ ပဉ္စိမေ၊ ပေ၊ ဟောတိတိ-ဟူသော၊ ဧတံ-ဤ
 ပါဠိတော်ကို၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ-ဟောတော်မူအပ်ပြီ၊ ဩက္ခဝေ-တို့၊ ဝိနယဓရေ-
 ဝိနည်းကို ဆောင်သော၊ ပုဂ္ဂလေ-ပုဂ္ဂိုလ်၌၊ ဝါ-၏။ အာနိသံသာ-တို့သည်၊ ဣမေ
 ပဉ္စ-ဤ ၅ ပါးတို့တည်း၊ အတ္တနော-၏။ ဝါ-သည်၊ သီလက္ခန္ဓာ-သီလဂုဏ်သည်၊
 ဝါ-ကို၊ သုဂုတ္တော-ကောင်းစွာ လုံခြုံစေအပ်သည်၊ သုရက္ခိတော-ကောင်းစွာ
 စောင့်ရှောက်အပ်သည်၊ ဟောတိ၊ ကုက္ကုစ္စပကတာနံ-ကုက္ကုစ္စသည် ပင်ကိုယ်
 သဘောမှ ကင်းအောင်ပြုအပ်ကုန်သော ရဟန်းတို့၏၊ ဝါ-ကုက္ကုစ္စသည် နှိပ်စပ်
 အပ်ကုန်သော ရဟန်းတို့၏၊ ပဋိသရဏံ-လည်းလျောင်းရာသည်၊ ဟောတိ-၏။
 ဝိသာရဒေါ-ကင်းသော ရွံ့ရှားခြင်းရှိသည်၊ ဝါ-ရွံ့ရှားခြင်းကင်း ရဲတင်းသည်၊
 (ဟုတွာ) သံယမဇ္ဈေ-၌၊ ဝေါဟရတိ-ပြောဆိုနိုင်၏။ ပစ္စတ္တိကေ-ဆန့်ကျင်ဘက်ကို
 အလိုရှိသော ရဟန်းတို့ကို၊ သဟဓမ္မေန-အကြောင်းနှင့်တကွ၊ (ဝိနည်းတော်နှင့်
 အညီ) သုဂုတိတံ-ကောင်းစွာ နှိပ်အပ်သည်မည်လောက်အောင်၊ နိဂ္ဂဏှာတိ-
 နှိပ်နိုင်၏။ သဒ္ဓမ္မဋ္ဌိတိယာ-သူတော်ကောင်းတရား၏ တည်တံ့ခြင်းငှာ၊ ပဋိပန္နော-
 ကျင့်သည်၊ ဟောတိ။

ကတံ-အဘယ်သို့လျှင်၊ အဿ-ထိုဝိနည်းမိရ်ပုဂ္ဂိုလ်၏၊ ဝါ-သည်၊ အတ္တနော-
 ၏။ သီလက္ခန္ဓာ-သည်၊ ဝါ-ကို၊ သုဂုတ္တော၊ သုရက္ခိတော၊ ဟောတိ-နည်း၊ ဣဓ-
 ဤသာသနာတော်၌၊ ဧကဓမ္မာ-သော၊ ဘိက္ခု-သည်၊ အာပတ္တိ-သို့၊ အာပဇ္ဇန္တော-
 ရောက်လတ်သော်၊ အလန္တိတာ-အရှက်မရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊
 အညာဏတာ-မသိတတ်သူ၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ကုက္ကုစ္စပကတာ-
 ကုက္ကုစ္စသည် ပင်ကိုယ်သဘောမှ ကင်းအောင် ပြုအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်
 လည်းကောင်း၊ ဝါ-ကုက္ကုစ္စ နှိပ်စက်အပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊
 အကပ္ပိယေ-မအပ်သော အရာ၌၊ ကပ္ပိယသည်တာ-အပ်သောအရာဟု အမှတ်
 ရှိသူ၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ကပ္ပိယေ-အပ်သောအရာ၌၊ အကပ္ပိယ
 သညိတာ-မအပ်သောအရာဟု အမှတ်ရှိသူ၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ သတိ
 သဗ္ဗောသာ - သတိပျောက်ကင်း၊ မေ့လျော့ခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဆဟိ-

ကုန်သော၊ ဣတိ (ဣမေတိ) အာကာရေဟိ-ဤအကြောင်းတို့ကြောင့်၊ အာပဇ္ဇတိ-
၏။ [သတိသမ္ပောသာကိုလည်းကောင်း၊ ဆဟိ အာကာရေဟိဟူသော အပေါင်းကို
လည်းကောင်း ကြည့်၍ အလဇ္ဇိတာစသည်တို့၌ “အလဇ္ဇိတာယ” ဟု ဆိုလိုလျက်
တတိယာဝိဘတ်၏ ကာရိယဖြစ်သော (ယ) ကျေနေသည်ဟု မှတ်ပါ။]

ကထံ-အဘယ်သို့လျှင်၊ အလဇ္ဇိတာယ-ကြောင့်၊ အာပတ္တိ-သို့၊ အာပဇ္ဇတိ-
ရောက်သနည်း၊ အကပ္ပိယဘာဝံ-မအပ်သည်၏ အဖြစ်ကို၊ (မအပ်မှန်းကို)၊ ဇာန
န္တောယေဝ-သိလျက်ပင်၊ မဒ္ဒိတွာ-ပညတ်တော်ကို နင်းချေ၍၊ ဝီတိက္ကမံ-ကျူးလွန်
မှုကို၊ ကရောတိ ၏။ (ဧဝံ-လျှင်၊ အလဇ္ဇိတာယ-ကြောင့်၊ အာပတ္တိ၊ အာပဇ္ဇတိ၊
ဤသို့ နိရုံးဝါကျရှိလျှင် ကောင်း၏၊ မရှိလျှင် ထည့်ပါ၊ နောက်၌ တိုက်ရိုက်ရှိ၏။)
စ-သာဓကကား၊ သဒ္ဓိစ္စ၊ ပေ၊ အလဇ္ဇိပုဂ္ဂလောတိ-လောဟူသော၊ ဧတံ (ဂါထာ
ဝစနံ)-ဤဂါထာစကားကို၊ (ဘဂဝတာပိ-မြတ်စွာဘုရားသည်လည်း)၊ ဝုတ္တံ-ဟော
တော်မူအပ်ပြီ၊ ပရိဝါရပါဠိတော်၌ ဟောတော်မူအပ်ပြီ၊ [သဒ္ဓိစ္စ-သညာနှင့်တကွ
စေတနာဖြင့် စေ့ဆော်၍၊ အာပတ္တိ-သို့၊ အာပဇ္ဇတိ-၏၊ အာပတ္တိ-သင့်ရောက်အပ်
ပြီးသော အာပတ်တို့၊ ပရိဂ္ဂဟတိ-လျှို့ဝှက်ထား၏၊ အဂတိဂမနဉ္စ-အဂတိလိုက်ခြင်း
သို့လည်း၊ ဂစ္ဆတိ-ရောက်၏၊ ဤဒိသော-ဤကဲ့သို့ ရှုအပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ အလဇ္ဇိ
ပုဂ္ဂလော-အလဇ္ဇိပုဂ္ဂိုလ်ဟူ၍၊ ဝုစ္ဆတိ-၏။]

ကထံ၊ အညာဏတာယ၊ (အာပတ္တိ) အာပဇ္ဇတိ-နည်း၊ ဟိ-ချဲ့၊ အညာဏ
ပုဂ္ဂလော-မသိတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ မန္တော-နံ့ညံ့သည်၊ မောမ္မဟော-အလွန်
တွေဝေသည်၊ ကတ္တဗ္ဗာကတ္တဗ္ဗံ-ပြုထိုက်၊ မပြုထိုက်သော အမှုကို၊ အဇာနန္တော-
မသိသည်၊ (ဟုတွာ-ဖြစ်၍၊ ဝါ-ကြောင့်၊) အကတ္တဗ္ဗံ-မပြုထိုက်သော အမှုကို၊
ကရောတိ-၏၊ ကတ္တဗ္ဗံ-ပြုထိုက်သော အမှုကို၊ ဝိရာဇေတိ-ချွတ်လွှဲစေ၏၊ ဧဝံ၊
အညာဏတာယ၊ (အာပတ္တိ) အာပဇ္ဇတိ၊ ကထံ၊ ကုက္ကစ္စပကတတာယ၊ (အာပတ္တိ)
အာပဇ္ဇတိ၊ ကပ္ပိယာကပ္ပိယံ-အပ်သောအရာ၊ မအပ်သောအရာကို၊ နိဿာယ-
မှီ၍၊ ကုက္ကုစ္စေ-ဝိနယကုက္ကုစ္စသည်၊ ဥပ္ပန္နေ-ဖြစ်လတ်သော်၊ ဝိနယဓရံ-ဝိနည်းစိုရ်
ပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ ပုစ္ဆိတွာ-မေး၍၊ ကပ္ပိယံ-အပ်သည်၊ စေ (ဟောတိ)-အကယ်၍ ဖြစ်အံ့၊
(ဧဝံသတိ) ကတ္တဗ္ဗံ-ပြုထိုက်သည်၊ သိယာ-ဖြစ်၏၊ အကပ္ပိယံ-မအပ်သည်၊ စေ
(ဟောတိ)-အံ့၊ (ဧဝံသတိ) န ကတ္တဗ္ဗံ-မပြုထိုက်၊ အယံ ပန-ဤတုက္ကစ္စပကတ
ပုဂ္ဂိုလ်သည်ကား၊ ဝဇ္ဇတိ-အပ်၏၊ ဣတိ-ဤသို့လူဆ၍၊ မဒ္ဒိတွာ-ပညတ်တော်ကို
နင်းချေ၍၊ ဝီတိက္ကမတိယေဝ-ကျူးလွန်သည်သာ၊ ပေ၊ အာပဇ္ဇတိ။

ကထံ၊ အကပ္ပိယေ၊ ကပ္ပိယသည်တာယ၊ (အာပတ္တိ) အာပဇ္ဇတိ၊ အစ္စမံသံ-
ဝံသားကို၊ (မအပ်သော အသားကြီး ၁၀ ပါးတွင် ပါဝင်သော ဝံသတ္တဝါ၏ အသား
ကို) သူကရမံသံ-ဝက်သားတည်း၊ ဣတိ-ဤသို့သော အမှတ်သညာဖြင့်၊ ခါဒတိ-
ခဲစား၏၊ ဒီပိမံသံ-သစ်၏ အသားကို၊ မိဂမံသံ-သမင်သားတည်း၊ ဣတိ-ဤသို့

သော အမှတ်သညာဖြင့်၊ ဒါဒတိ၊ အကပ္ပိယဘောဇနံ-မအပ်သော ဘောဇဉ်ကို၊ ကပ္ပိယဘောဇနံ-အပ်သော ဘောဇဉ်တည်း၊ ဣတိ-ဖြင့်၊ ဘုဂ္ဂတိ-စား၏၊ ဝိကာလေ-နေလွှဲအခါ၌၊ ကာလသညာယ-စားချိန်အခါဟူသော အမှတ်ဖြင့်၊ ဘုဂ္ဂတိ-၏၊ အကပ္ပိယပါနကံ-မအပ်သော ဖျော်ရည်ကို၊ ကပ္ပိယပါနကံ-အပ်သော ဖျော်ရည်တည်း၊ ဣတိ-ဖြင့်၊ ပိဝတိ-ဆောက်၏၊ ပေ၊ ကထံ၊ သတိသမ္မောသာယ၊ (အာပတ္တိ) အာပဇ္ဇတိ-နည်း၊ သဟသေယျ၊ ပေ၊ ပစ္စယာ-လူသာမဏေ စသုနှင့် အတူတကွ အိပ်ခြင်းဟူသော အကြောင်း၊ တိစိဝရိက်အဓိဋ္ဌာန်တင်အပ်သော သင်္ကန်းနှင့် ညဉ့်ကင်းနေခြင်းဟူသော အကြောင်း၊ ဆေးပစ္စည်း သင်္ကန်းပစ္စည်းတို့ကို ဆိုင်ရာ ကာလ လွန်စေခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ အာပတ္တိစ-သို့လည်း၊ သတိသမ္မောသာယ-သတိပျောက်ကင်း၊ မေလျော့ခြင်းကြောင့်၊ အာပဇ္ဇတိ-ရောက်၏။

ပန-တား၊ ဝိနယစရော-ဝိနည်းစိုပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဆဟိ-ကုန်သော၊ ဣမေဟိ အာကာရေဟိ-ကြောင့်၊ အာပတ္တိ-သို့၊ န အာပဇ္ဇတိ၊ ကထံ-အဘယ်သို့လျှင်၊ လဇ္ဇိတာယ-ရှက်ခြင်းရှိသူ၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ န အာပဇ္ဇတိ-မရောက်သနည်း၊ ဟိ-ချဲ့၊ သော-ထိုဝိနည်းစိုပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဘော-အရှင်တို့၊ ပဿထ-ကြည့်ကြပါကုန်၊ အယံ-ဤရဟန်းသည်၊ ကပ္ပိယာကပ္ပိယံ-အပ်သော အရာ၊ မအပ်သော အရာကို၊ ဇာနန္တောယေဝ-သိလျက်ပင်၊ ပဏ္ဏတ္တိဝိတိက္ကမံ-ပညတ်တော်ကို ကျူးလွန်ခြင်းကို၊ ကရောတိ-ပြု၏၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ဣမံ ပရူပဝါဒံ-ဤသူတစ်ပါးတို့၏ စွပ်စွဲခြင်းကို၊ ရုက္ခန္တောပိ-စောင့်ရှောက်လျက်လည်း၊ (စောင့်ရှောက်ခြင်းကြောင့်လည်း) န အာပဇ္ဇတိ-မရောက်၊ ဧဝံ၊ လဇ္ဇိတာယ၊ နာပဇ္ဇတိ၊ သဟသာ-အဆောတလျှင်၊ အာပန္နန္တိ-သင့်ရောက်အပ်သော အာပတ်ကိုလည်း၊ ဒေသနာဂါမိနိ-ဒေသနာဂါမိ အာပတ်ကို၊ ဒေသေတွာ-ဒေသနာပြော၍လည်းကောင်း၊ ဝုဋ္ဌာနဂါမိနိယာ-ဝုဋ္ဌာနဂါမိအာပတ်မှ၊ ဝုဋ္ဌဟိတွာ-ထ၍လည်းကောင်း၊ သုဒ္ဓန္တေ-စင်ကြယ်သူ၏ အဖို့၌၊ ပတိဋ္ဌာတိ-တည်၏၊ တတော-ထိုသို့တည်ခြင်းကြောင့်၊ သဉ္စိစ္စ၊ ပေ၊ လဇ္ဇိပုဂ္ဂလောတိ-သဉ္စိစ္စ၊ ပေ၊ လဇ္ဇိပုဂ္ဂလောဟူသော၊ ဣမသ္မိ လဇ္ဇိဘာဝေ-ဤလဇ္ဇိအဖြစ်၌၊

အာပတ္တိစ။ ။ အာပတ္တိစ္စ သတိသမ္မောသာယာတိ ဧတ္ထ စသဒ္ဓေါ အဝုတ္တဝါကျ သဒ္ဓိဏ္ဏနတ္ထော၊ ကတ္တဗ္ဗဉ္စ န ကရောတိတိ အတ္ထော (ယောဇနာ) လူ သာမဏေ စသုနှင့် အတူတကွ အိပ်ရာ၌ သတိမထားမိခြင်းကြောင့် အိပ်သူမှာ သတိသမ္မောသကြောင့် အာပတ်သင့်၏၊ ထိုသတိသမ္မောသကြောင့် ၃ ရက် မြောက်သောညဉ့်၌ အရုဏ်မတက်ခင် အိပ်ရာမှ ထမှုကို မပြုမိဘဲ ရှိ၏၊ အဓိဋ္ဌာန်သင်္ကန်းနှင့် ညဉ့်ကင်းရာ၊ ဆေးပစ္စည်းကို ၇ ရက်ကာလ လွန်စေရာ သင်္ကန်းကာလဖြစ်သော တန်ဆောင်မုန်းလပြည့် တပေါင်းလပြည့်ကို လွန်စေရာ တို့၌ သတိသမ္မောသကြောင့် အာပတ်သင့်၏၊ သတိသမ္မောသကြောင့်ပင် ညဉ့်မကင်းအောင် စောင့်ရှောက်မှု၊ မလွန်မီ အဓိဋ္ဌာန်တင်မှု စသည်ကို မပြုမိဘဲ ရှိရသည်။

ပတိဋ္ဌိတောဝ-တည်ပြီးတော့သည်သာ၊ ဟောတိ-ဖြစ်၏။ [သဒ္ဓိစ္စ-သညာနှင့်တကွ စေတနာဖြင့် စေ့ဆော်၍၊ အာပတ္တိ-သို့၊ န အာပဇ္ဇတိ-မရောက်၊ အာပတ္တိ-သင့် ရောက်အပ်ပြီးသော အာပတ်ကို၊ န ပရိဂ္ဂဟတိ-မလျှို့ဝှက်၊ အကတိဂမနန္တ-သို့ လည်း၊ န ဂစ္ဆတိ-မရောက်၊ ဧဒိသော-ကို၊ လဇ္ဇိပုဂ္ဂလော-ဟူ၍၊ ဝုစ္ဆတိ-၏။]

ကထံ ဉာဏတာယ နာပဇ္ဇတိ၊ ဟိ-ချဲ့၊ သော-ထိုဝိနည်းခိုရ်ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ကပ္ပိယာကပ္ပိယံ-အပ်သော အရာ၊ မအပ်သော အရာကို၊ ဇနာတိ-သိ၏၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ ကပ္ပိယမေဝ-အပ်သော အရာကိုသာ၊ ကရောတိ-၏၊ အကပ္ပိယံ န ကရောတိ၊ ဟေ၊ ကထံ အကုက္ကုစ္စာပကတတာယ နာပဇ္ဇတိ၊ ဟိ-ချဲ့၊ သော-ထိုဝိနည်း ခိုရ်ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ကပ္ပိယာကပ္ပိယံ-ကို၊ နိဿာယ-၍၊ ကုက္ကုစ္စေ-ဝိနယကုက္ကုစ္စသည်၊ ဥပ္ပန္နေ-ဖြစ်လတ်သော်၊ ဝတ္ထု-ဝတ္ထုကြောင်းကို၊ ဩလောကေတွာစ-ကြည့်၍လည်း ကောင်း၊ မာတိကံ-သိက္ခာပုဒ် မာတိကာကို၊ (ယော ပန ဘိက္ခု စသော သိက္ခာပုဒ်ကို ဩလောကေတွာစ-ကြည့်၍လည်းကောင်း၊) ပဒဘာဇနံ-ပဒဘာဇနီကို၊ (ယောပနာ တိ ယောယာဒိသော အစရှိသော သိက္ခာပုဒ်အကျယ်ကို၊ ဩလောကေတွာစ-၍ လည်းကောင်း၊) အန္တရာပတ္တိ-အန္တရာပတ်ကို၊ (“အလာတံ ဥက္ခိပတိ၊ အာပတ္တိ ခုက္ကဿ” စသော အကြားအာပတ်ကို၊) ဩလောကေတွာ စ - လည်းကောင်း၊ အာပတ္တိ-အာပတ်ကို၊ (တိကပါစိတ္တိယံ စသော အာပတ်ကို၊ ဩလောကေတွာစ- လည်းကောင်း၊) အနာပတ္တိ-အနာပတ်ကို၊ (အနာပတ္တိ အဇနန္တဿ စသော အနာ ပတ်ကို၊) ဩလောကေတွာစ-လည်းကောင်း၊ ကပ္ပိယံ-အပ်သောအရာသည်၊ စေ ဟောတိ-အကယ်၍ ဖြစ်အံ့၊ (ဧဝံသတိ-ဤသို့ဖြစ်လတ်သော်၊) ကရောတိ-၏၊ အကပ္ပိယံ-သည်၊ စေ ဟောတိ-အံ့၊ (ဧဝံသတိ၊) န ကရောတိ၊ ဟေ၊ နာပဇ္ဇတိ။

ကထံ အကပ္ပိယာဒိ သညိတာယ-မအပ်သော အရာ အစရှိသည်ဟု အမှတ် ရှိသူ၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ န အာပဇ္ဇတိ-နည်း၊ ဟိ-ချဲ့၊ သော-ထိုဝိနည်းခိုရ်ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဟေ၊ စ-သည်သာမကသေး၊ (တစ်နည်း) စ-အကပ္ပိယေ ကပ္ပိယသညိတာကြောင့် အာပတ်သို့ မရောက်ပုံမှတစ်ပါး သတိသမ္မောသာကြောင့် အာပတ်သို့ မရောက်ပုံ ကား၊ အဿ-ထိုဝိနည်းခိုရ်၏၊ သတိ-သတိသည်၊ သူပဋိတာ-ကောင်းစွာ တည် သည်၊ ဟောတိ၊ အဓိဋ္ဌာတဗ္ဗ-အဓိဋ္ဌာန်တင်ထိုက်သော သပိတ် သင်္ကန်းစသည်ကို၊ အဓိဋ္ဌေတိ-အဓိဋ္ဌာန်တင်၏၊ ဝိကပ္ပေတဗ္ဗ-ဝိကပ္ပနာပြုထိုက်သော သပိတ်သင်္ကန်း စသည်ကို၊ ဝိကပ္ပေတိ-ဝိကပ္ပနာ ပြု၏၊ ဣတိ-ဤသို့လျှင်၊ ဆဟိ ဣမေဟိ အာကာ ရေဟိ အာပတ္တိ နာပဇ္ဇတိ၊ အာပတ္တိ-သို့၊ အနာပဇ္ဇန္တော-မရောက်လတ်သော်၊ အခဏှာသီလော-မကျိုးမပြတ်သော သီလရှိသည်၊ ပရိသုဒ္ဓသီလော-စင်ကြယ်သော သီလရှိသည်၊ ဟောတိ ဧဝံ၊ ဟေ၊ သုရက္ခိတော ဟောတိ။

ကထံ ကုက္ကုစ္စာပကတာနံ ပဋိသရဏံ ဟောတိ-နည်း။ တိရောရဋ္ဌေသု-
 တစ်ပါးသော တိုင်းတို့၌လည်းကောင်း။ မန္တလေးတိုင်းနှင့် စစ်ကိုင်းတိုင်းတို့တွင်
 မန္တလေးတိုင်းကို ထောက်လျှင် စစ်ကိုင်းတိုင်းသည် တိရောရဋ္ဌ၊ စစ်ကိုင်းတိုင်းကို
 ထောက်လျှင် မန္တလေးတိုင်းသည် တိရောရဋ္ဌ။ တိရောဇနပဒေသုစ-တစ်ပါးသော
 ဇနပုဒ်တို့၌လည်းကောင်း။ ရွှေဘိုခရိုင်နှင့် မုံရွာခရိုင်တို့တွင် ရွှေဘိုကို ထောက်လျှင်
 မုံရွာသည် တိရောဇနပဒ၊ မုံရွာကို ထောက်လျှင် ရွှေဘိုသည် တိရောဇနပဒ။
 ဥပန္နကုက္ကုစ္စာ - ဖြစ်သော ကုက္ကုစ္စရှိကုန်သော၊ ဘိက္ခု - တို့သည်။ အသုကသ္မိ
 ဝိဟာရေး-ထိုမည်သော ကျောင်းတိုက်၌၊ ဝိနယဓရော-သည်။ ဝသတိ ကိရ-နေ
 သတတ်၊ ဣတိ-ဤသို့ကြားရ၍၊ ဒုရတောပိ-အဝေးမှလည်း။ တဿ-ထိုဝိနည်း
 ခိုရ်၏။ သန္တိကံ-သို့၊ အာဂန္တာ-၍၊ ကုက္ကုစ္စံ-ကို၊ ပုစ္ဆန္တိ-မေးကြကုန်၏။ သော-ဝိနည်း
 ခိုရ်သည်။ တေဟိ-ထိုရဟန်းတို့သည်။ ကတဿ-ပြုအပ်သော၊ ကမ္မဿ-အမှု၏။
 ဝတ္ထု-ကို၊ ဩလောကေတ္တာ-၍၊ အာပတ္တာ၊ ပေ၊ ဘေဒံ-အာပတ်၊ အနာပတ်၊
 ဂရုဂအာပတ်၊ လဟုကအာပတ် အစရှိသော အပြားကို၊ သလ္လင်္ကျေတွာ-မှတ်သား၍၊
 ဒေသနာဂါမိနိ-ဒေသနာဂါမ် အာပတ်ကို၊ ဒေသာပေတွာ-ဒေသနာပြောစေ၍၊
 ဝုဋ္ဌာနဂါမိနိယာ-ဝုဋ္ဌာနဂါမ် အာပတ်မှ၊ ဝုဋ္ဌာပေတွာ-ထစေ၍၊ သုဒ္ဓန္တေ-စင်ကြယ်
 သော အဖို့၌၊ ပတိဋ္ဌာပေတိ-တည်စေ၏။ ဧဝံ၊ ပေ၊ ဟောတိ။

သံဃမဇ္ဈေ၊ ပေ၊ ဝေါဟရတိတိ (ဧတ္ထ-၌၊ ဂူဠတ္ထံ) ဟိ (ဥဒ္ဓရိတွာ ဒေသေမိ)-
 အံ၊ သံဃမဇ္ဈေ-၌၊ ကထေန္တဿ-ပြောဆိုသော၊ အဝိနယဓရဿ-ဝိနည်းခိုရ်
 မဟုတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏။ (စိတ်၌) ဘယံ-ကြောက်ခြင်းသည်။ သာရဇံ-ရွံရှာခြင်း
 သည်။ ဩက္ကမတိ-သက်ရောက်၏။ ဝိနယဓရဿ-ဝိနည်းခိုရ်ပုဂ္ဂိုလ်၏။ (စိတ်၌)
 တံ-ထိုဘယသာရဇူသည်။ န ဟောတိ-မဖြစ်၊ ကသ္မာ-နည်း။ ဧဝံ-သို့၊ ကထေန္တဿ-
 ပြောဆိုလတ်သော်၊ ဧဝါသော-အပြစ်သည်။ ဟောတိ၊ ဧဝံ-သို့၊ (ကထေန္တဿ-
 သော်) ဧဝါသော-သည်။ န (ဟောတိ)-မဖြစ်၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ဥ တွာ-သိပြီး၍၊
 ဝါ-သိပြီးမှ၊ ကထနတော-ပြောဆိုခြင်းကြောင့်တည်း။

ပစ္စတ္တိကေ၊ ပေ၊ နိဂ္ဂဏှာတိတိ ဧတ္ထ-၌၊ (လဗ္ဘမာနာ-ကုန်သော) ပစ္စတ္တိကာ
 နာမ - ဆန့်ကျင်ဘက်ကို အလိုရှိသော ရန်သူတို့မည်သည်။ အတ္တပစ္စတ္တိကာစ-
 မိမိ၏ ဆန့်ကျင်ဘက် အလိုရှိသော ရန်သူတို့လည်းကောင်း။ သာသနပစ္စတ္တိကာ
 စ-သာသနာတော်၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ကို အလိုရှိသော ရန်သူတို့လည်းကောင်း။

ပစ္စတ္တိကာ။ ။ပဋိပတံ ပဋိဝိရုဒ္ဓံ ဝါ အတ္တယန္တိ ဣစ္ဆန္တိတိ ပစ္စတ္တိကာ ဣသဒ္ဓေါ
 ဗဟုလံ ကတ္တာဘိဓာယကော၊ ဣပစ္စည်းမှ ဇာကို ခေ၊ ယကို ကပြု ဣလာ (ယောဇနာ)
 အတ္တနော + ပစ္စတ္တိကာ အတ္တပစ္စတ္တိကာ၊ မေတ္တိယဘူမဇကရဟန်းတို့သည်လည်းကောင်း၊
 ဝပုလိစ္စဝိသည်လည်းကောင်း အရှင်ဗုဒ္ဓကို စွပ်စွဲကြကုန်၏။ (သံဃာဒိသေသံ၊ ဒုဋ္ဌဒေါသ သိတွာ
 ပုဒ်၊ စူဠဝါ ခုဒ္ဓကဝတ္ထုခန္ဓက) ထိုသူတို့သည် အရှင်ဗုဒ္ဓ၏ အတ္တပစ္စတ္တိကတို့တည်း။

(ဣတိ-ဤသို့) ခိုဝေး-၂ပါး အပြားရှိကုန်၏။ အတ္တနော+ပစ္စတ္တိကာ အတ္တပစ္စတ္တိကာ။ တတ္ထ-ထို ၂ ပါးတို့တွင်၊ မေတ္တိယဘူမဇကော-မေတ္တိယဘူမဇကမည်ကုန်သော၊ ဘိက္ခု၀-တို့သည်လည်းကောင်း၊ ဝဗျော-ဝဗျမည်သော၊ လိစ္စဝိစ-လိစ္စဝိမင်းသည်လည်းကောင်း၊ အမူလကေန-အခြေအမြစ် မရှိသော၊ အန္တိမဝတ္ထုနာ-အဆုံး၌ ဖြစ်သော ပါရာဇိကဝတ္ထုဖြင့်၊ စောဒေသံ-စောဒနာကြကုန်ပြီ၊ ဣမေ-ဤသူတို့သည်၊ အတ္တပစ္စတ္တိကာနာမ-အတ္တပစ္စတ္တိကတို့မည်၏၊ ဝါပန-သည်သာမကသေး၊ အညေပိ-အခြားလည်းဖြစ်ကုန်သော၊ ဒုဿီလာ-သီလမရှိကုန်သော၊ ပါပဓမ္မာ-ယုတ်မာသော အကျင့်ရှိကုန်သော၊ ယေ-အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ (သန္တိ-ရှိကုန်၏။) သဗ္ဗေ-အလုံးစုံကုန်သော၊ တေ-ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ အတ္တပစ္စတ္တိကာ-အတ္တပစ္စတ္တိကတို့မည်၏၊ ပန-ကား၊ ဝိပရိတဒဿနာ-ဖောက်ပြန်သော အယူရှိကုန်သော၊ အရိဋ္ဌဘိက္ခု၊ ပေ၊ ဝဇ္ဇိပုတ္တကာ-အရိဋ္ဌရဟန်း၊ ကဏ္ဍကသာမဏေ၊ ဝေသာလီမြို့၌ မွေးဖွားသော ဝဇ္ဇိမင်း၏ သားတို့သည်လည်းကောင်း၊ [ဝဇ္ဇိပုတ္တကာတို့သည် ဒုတိယသံဂါယနာ တင်ရခြင်းအကြောင်းဖြစ်သော ဆယ်ပါးသော ဝတ္ထုကို ပြုကြသူတို့တည်း။] ပရူပဟာရ၊ ပေ၊ ပရဝိတာရဏာဒိဝါဒါ-ပရူပဟာရဝါဒ၊ အညာဏဝါဒ၊ ကင်္ခါဝါဒ၊ ပရဝိတာရဏဝါဒ အစရှိသော ဝါဒရှိကုန်သော၊ မဟာသံယိကာ

ပရူပဟာရဝါဒ။ ။ ယေ အရဟတ္တံ ပဋိဇာနန္တာနံ အပ္ပတ္တေ ပတ္တသညိနံ အဓိမာနိကာနံ၊ ကုဟကာနံဝါ အရဟတ္တံ ပဋိဇာနန္တာနံ၊ သုက္ကဝိသဋ္ဌိံ ဒိသ္မာ မာရကာယိကာ ဒေဝတာ "အရဟတော အသုစိ ဥပသံဟရန္တိ" တိ မညန္တိ သေယျထာပိ ပုဗ္ဗသေလိယာ အပရသေလိယာ စ၊ တေ ပရူပဟာရဝါဒါ-မရအပ်သော အရဟတ္တမဂ်ကို ရအပ်ပြီဟု ထင်မှတ်၍လည်းကောင်း၊ ဝါကြားသောအားဖြင့်လည်းကောင်း ရဟန္တာဟု ဝန်ခံကြကုန်၏။ ထိုသူတို့၏ သုက္ကဝိသဋ္ဌိကို မြင်၍ မာရ်နတ်ဘက်သားတို့က ရဟန္တာတို့ ကိုယ်သို့ သူတို့ကို ဆောင်သွင်းကြကုန်၏ဟု ပုဗ္ဗသေလိယာ အပရသေလိယာဂိုဏ်းသားတို့သည် အယူရှိကြ၏။ ထိုရဟန်းတို့ကို ပရူပဟာရဝါဒ ရှိသူတို့ဟူ၍ ဆိုရသည်။

အညာဏဝါဒ စသည်။ ။ ယေသံ ပန အရဟတော ဣတ္ထိပုရိသာဒိနံ နာမဂေါတ္တာဒိသု ဉာဏပဝတ္တိယာ အဘာဝေန အတ္ထိ အရဟတော အညာဏံ၊ တတ္ထေဝ သန္တိဋ္ဌာနာဘာဝေန အတ္ထိ အရဟတော ကင်္ခါ၊ ယသ္မာ စဿ တာနံ ဝတ္ထုနိ ပရေ ဝိတာရေန္တိ ပကာသေန္တိ အာစိက္ခန္တိ၊ တသ္မာ အတ္ထိ အရဟတော ပရဝိတာရဏာတိ ဣမာ တိသော လဒ္ဓိယော သေယျထာပိ တေရပိ ပုဗ္ဗသေလိယာနံ၊ တေ အညာဏကင်္ခါ ပရဝိတာဒုဏာဝါဒါ၊ နိဂ္ဂဟော ပန နေသံ ကထာဝတ္ထုပုထရဏေ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗျော၊ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် မိန့်မေးယောက်ျား စသည်တို့၏ နာမည်တို့လည်းကောင်း၊ အနွယ်စသည်တို့လည်းကောင်း မသိကြ၊ ထိုအနွယ်အမည်ကို မည်သူမည်ဝါဟု ဆုံးဖြတ်ချက် မချနိုင်ကြ၊ သူတစ်ပါးတို့က ပြောပြမှ သိနိုင်ကြ၏။ ထို့ကြောင့် ရဟန္တာတို့မှာ အညာဏ (မောဟ) ရှိသေး၏။ ကင်္ခါ (ဝိစိကိစ္ဆာ) လည်း ရှိသေး၏ဟု အယူရှိကြသည်။ မသိတာကို သူတစ်ပါးက ပြောပြပေးရသောကြောင့် 'ပရဝိတာရ (သူတစ်ပါးတို့က လွန်မြောက်စေရသည်) ဟု အယူလည်း ရှိကြသည်။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့ကား ပုဗ္ဗသေလိယာဂိုဏ်းသားတို့တည်း။ ထိုအယူရှိသူများကို ကထာဝတ္ထုပါဠိတော်၌ နိဗ္ဗနနိဗ္ဗာယာယံ။

ဒယောစ-မဟာသံယံကရိုက်သား အစရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်လည်းကောင်း၊ အဗုဒ္ဓသာသနံ-ဘုရားအဆုံးမတော် မဟုတ်သော စကားကို၊ ဗုဒ္ဓသာသနန္တိ-ဘုရား အဆုံးအမတော်ဟူ၍၊ ဝတ္ထာ-ပြော၍၊ ကတပဂ္ဂဟာ-ပြုအပ်သော ချီ မြှောက်ခြင်း ရှိကုန်သည်။ (ဟုတ္တာ-ဖြစ်၍၊ ဝါ-ဖြစ်ခြင်းကြောင့်၊) သာသနပစ္စုတ္တိကာနာမ-တို့မည်၏။ သဗ္ဗေပိ-အလုံးစုံလည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ တေ-ထိုအတ္ထပစ္စုတ္တိက၊ သာသနပစ္စုတ္တိကတို့ကို၊ သဟဓမ္မေန-အကြောင်းနှင့်တကွဖြစ်သော၊ သကာရဏေန-အကြောင်းနှင့်တကွဖြစ်သော၊ ဝစနေန-စကားဖြင့်၊ ယထာ-အကြင်အခြင်းအရာ အားဖြင့် နှိပ်အပ်သော်၊ တံ အသဒ္ဓမ္မံ-ထိုမသူတော်တို့၏ ဣရားကို၊ ပတိဋ္ဌာပေတံ-တည်စေခြင်းငှာ၊ န သတ္တောန္တိ-မစွမ်းနိုင်ကုန်၊ ဧဝံ-ဤသို့တည်စေခြင်းငှာ မစွမ်းနိုင် လောက်အောင်သော အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ သုနိဂ္ဂဟိတံ-ကောင်းစွာ နှိပ်အပ်သည် ကို၊ ကတ္တာ-၍၊ နိဂ္ဂဏှာတိ-နှိပ်နိုင်၏။ |သဟဓမ္မေနကို သကာရဏေနဟု ထပ် ဖွင့်သည်။ ထိုတွင် သဟကို သ၊ ဓမ္မေကို ကာရဏေနဟု ဖွင့်သည်။ ထိုသို့ဖွင့်သဖြင့် သဟနှင့် ဓမ္မေနတို့၏ သမာသ်၏ အဖြစ်ကို သိစေသည်။ “သဟ + ဓမ္မေန ယံ ဝတ္ထတိတိ သဓမ္မံ” ဟု ပြု။

ပန-ကာမ၊ သဒ္ဓမ္မဋ္ဌိတိယာ ပဋိပဇ္ဇော ဟောတီတိ ဧတ္ထ-၌၊ (လဗ္ဗမာနော-ရ ထိုက်သော) သဒ္ဓမ္မော-သဒ္ဓမ္မသည်၊ ပရိယတ္တိံ |ပေ၊ ဝသေန-ပရိယတ္တိသဒ္ဓမ္မ၊ ပဋိပတ္တိံသဒ္ဓမ္မ၊ အဓိဂမသဒ္ဓမ္မတို့၏ အပြားအားဖြင့်၊ တိဝိဓော-၃ ပါး အပြားရှိ၏။ တတ္ထ-ထို ၃ ပါးတို့တွင်၊ တေ ပိဋကံ-ပိဋက ၃ ပုံဟူသော၊ ဗုဒ္ဓဝစနံ-ဘုရားစကား တော်သည်၊ ပရိယတ္တိသဒ္ဓမ္မောနာမ-မည်၏။ တေရသ- ၀၃ ပါးကုန်သော၊ ဓုတင်္ဂ ဂုဏာ-ဓုတင်္ဂဂုဏ်တို့လည်းကောင်း၊ စုဒ္ဓသ-၁၄ ပါးကုန်သော၊ ခန္ဓကဝတ္တာနိ-ခန္ဓက ဝတ်တို့လည်းကောင်း၊ ဒွေ အသီတိ-၈၂ ပါးသော၊ မဟာဝတ္တာနိ-မဟာဝတ်တို့ လည်းကောင်း၊ ဣတိ အယံ-ဤသဒ္ဓမ္မသည်၊ ပဋိပတ္တိသဒ္ဓမ္မောနာမ-မည်၏။ [သီလ ဖြည့်မှု၊ ဘာဝနာပွားမှုများလည်း ပဋိပတ္တိသဒ္ဓမ္မများပင် ဖြစ်ကြ၏။] စတ္တာရော-၄ ပါးကုန်သော၊ မဂ္ဂါ-မဂ်တို့လည်းကောင်း၊ (စတ္တာရိ-၄ ပါးကုန်သော) ဖလာနိစ- ဖိုလ်တို့လည်းကောင်း၊ ဣတိ အယံ-ဤသဒ္ဓမ္မသည်၊ အဓိဂမသဒ္ဓမ္မောနာမ-မည်၏။ [စတ္တာရော မဂ္ဂါစ ဖလာနီတိ ဥက္ကဋ္ဌနိဒ္ဒေသဝသေန ဝုတ္တံ၊ စတသော ပဋိသမ္ဘိဒါ၊ တိသောဝိဇ္ဇာ၊ ဆ အဘိညာတိ အယမ္ပိ အဓိဂမသဒ္ဓမ္မောယေဝ၊ စကာရော ဝါ အဝုတ္တသမ္ပိဏ္ဏနတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော၊ ဋီကာ အဓိဂမနှင့် ပဋိဝေဓသည် သဘောတူပင် တည်း။] တတ္ထ-ထို ၃ ပါးသော သဒ္ဓမ္မတို့တွင်၊ ကေစိ-ကုန်သော၊ ထေရာ-ထေရ် တို့သည်၊ [ဝဒန္တိ၌ စပ်၊ ကေစိ ထေရာတိ မွေကထိကာ။] ယော ဝေါ |ပေ၊ သတ္တာတိ- ဟူသော၊ ဣမိနာ သုတ္တေန-ဤပါဠိတော်ဖြင့်၊ ပရိယတ္တိံ-ပရိယတ္တိသဒ္ဓမ္မသည်၊ သာသနဿ-သာသနာတော်၏၊ မူလံ-အခြေအမြစ်တည်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဝဒန္တိ- ကုန်၏၊ ကေစိ ထေရာ-တို့သည်၊ [အာဟံသု၌ စပ်၊ အာဟံသူတိ ပံသုကူလိက ထွေရာ ဧဝံ အာဟံသု-ဋီကာ။] ဣမေ စ |ပေ၊ အသာတိ-ဟူသော၊ ဣမိနာ

သုတ္တေန-ဖြင့်၊ ပဋိပတ္တိ-ပဋိပတ္တိသဒ္ဓမ္မသည်။ သာသနဿ-၏။ မူလံ-တည်း။ ဣတိ၊ ဝတ္တာ-ပြောဆို၍။ ယာဝ-အကြင်မျှလောက်၊ သမ္မာ-ကောင်းစွာ၊ ပဋိပန္နာ-ကျင့်ကုန်သော၊ ပဉ္စ-၅ ပါးတုန်သော၊ ဘိက္ခု-တို့သည်။ သံဝိဇ္ဇန္တိ-ရှိကုန်၏။ တာဝ-ကောင်းစွာ ကျင့်သော ရဟန်း ၅ ပါးတို့ ရှိသေးသမျှ ကာလပတ်လုံး၊ သာသနံ-တော်သည်၊ ဌိတံ-တည်သည်။ ဟောတိ-၏။ ဣတိ-သို့၊ အာဟံသု-ပြောဆိုကြကုန်ပြီ။

ပန-ကား၊ ဣတရေ-တစ်ပါးကုန်သော၊ ယေရာ-တို့သည်။ ပရိယတ္တိယာ-ပရိယတ်သည်။ အန္တရပိတာယ-ကွယ်လတ်သော်၊ သုပုဋိပန္နဿာပိ-ကောင်းစွာ ကျင့်သော ရဟန်း၏လည်း၊ ဓမ္မာဘိသမယော-သစ္စာ ၄ ပါးတရားကို ထိုးထွင်း၍ သိနိုင်ခြင်းသည်။ နတ္ထိ-မရှိ၊ ဣတိ-ဤသို့၊ အာဟံသု-ပြောဆိုကြကုန်ပြီ၊ စတ္တာရိ-ကုန်သော၊ ပါရာဇိကာနိ-တို့ကို၊ ရက္ခဏကာ-စောင့်ရှောက်ကုန်သော၊ ပဉ္စ-ကုန်သော၊ ဘိက္ခု-တို့သည်။ သစေ ဟောန္တိ-အကယ်၍ ရှိကုန်အံ့၊ (ဝေသတိ-ဤသို့ ရှိကုန်လတ်သော်) တေ-ထိုရဟန်းတို့သည်။ သဒ္ဓေ-သဒ္ဓါရှိကုန်သော၊ ကုလပုတ္တေ-အမျိုးကောင်းသားတို့ကို၊ ပဗ္ဗာဇေတွာ-ရှင်ဖြစ်စေ၍၊ ပစ္စန္တိမေ-မဇ္ဈိမဒေသ၏ အစွန်အဖျား၌ ဖြစ်သော၊ ဇနပဒေ-၌၊ ဥပသမ္မာဒေတွာ-မြင့်မြတ်သော ရဟန်း အဖြစ်သို့ ရောက်စေ၍၊ ဒသဝဂ္ဂံ-၁၀ ပါးအစုရှိသော၊ ဂဏံ-ဂိုဏ်းကို၊ ပူရေတွာ-ပြည့်စေ၍၊ မဇ္ဈိမေ ဇနပဒေဝိ-မဇ္ဈိမဇနပုဒ်၌လည်း၊ ဥပသမ္ပဒံ-မြင့်မြတ်သော ရဟန်းအဖြစ်သို့ ရောက်စေခြင်းကို၊ ကရိဿန္တိ-ပြုကြကုန်လတ္တံ့၊ ဧတေန ဥပါယေန-ဖြင့်၊ ဝိသတိဝဂ္ဂဂဏံ- ၂၀ အစုဟူသော အရေအတွက်ရှိသော၊ သံယံ-ကို၊

ဣတရေ ပန။ ။ပတိပတ်ကို သာသနာတော်၏ မူလဟု ပြောကြသော ဒုတိယကေစိထေရ်တို့မှ တစ်ပါးသော ပဌမကေစိထေရ်တို့ကိုပင် "ဣတရေ" ဟု ဆို၏။ (ဣတရေ ပနာတိ အာပီသု အယံ အဓိပ္ပာယော-ဓမ္မကထိကထေရာ ပန ပံသုကုလိကထေရေဟိ အာဘတံ သုတ္တံ ("ဣမေ စ သုဘဒ္ဒဘိက္ခု သမ္မာ ဝိဟရေယံ") စသော ပရိနိဗ္ဗာနသုတ်တော်ကို) သုတ္တာ "ယာဝ တိဋ္ဌန္တိ၊ ပေ၊ ယောဂက္ခေမာ န ဓံသတိ" တို့ ဣဒံ သုတ္တံ အာဟာရိတွာ အတ္တနောဝ ဝါဒံ ပတိဋ္ဌာပေန္တာ ပါရာဇိကာနာပဇ္ဇနဝသေန ဌိတာ ပတိပတ္တိသင်္ဂဟိတာ ပရိယတ္တိယေဝ မုလန္တိ အာဟံသုတိ-ဝိပတိ။

ဧတ္တာရိ ပါရာဇိကာနိ ရက္ခဏကာ။ ။ပါရာဇိက မကျရုံသာ သိလသိက္ခာ တည်ရှိသော ရဟန်း ၅ ပါးမှ တစ်ဖန် ပြန်၍ သာသနာတော် တည်စေရပုံကို ပြသော ဤအဋ္ဌကထာ စကားကို ထောက်၍ ဝိနည်းပရိယတ်ကို တတ်သိသောပုဂ္ဂိုလ်များ ရှိသေးသောကြောင့်သာ သာသနာတော် ပြန်၍ တည်နိုင်သေးကြောင်း၊ ရှင်ပြုရဟန်းခံစသော ဝိနည်းပရိယတ်ဆိုင်ရာကို မသိလျှင် ထိုရဟန်းများလည်း သာသနာတော်ကို ပြန်၍ အသက်မဆက်နိုင်ကြောင်း သိသာ၏။ ထို့ကြောင့် "ပရိယတ်သာ သာသနာတော်၏ မူလ" ဟု ဆိုလိုကြသည်။ [သာရတ္ထဒီကာ၌ ထေရ်တို့၏ ပြောဆိုကြပုံကို အကျယ်ပြထား၏။ ရှုပါလေ။]

ပုရေတွာ-ပြည်စေ၍၊ အတ္တနောပိ-မိမိ၏လည်း၊ အတ္တာနကမ္မံ-အတ္တာနကံကို၊ ကတွာ-ပြု၍၊ ပုစ္ဆန္တရံ၌ ၅ ပါးရှိလျှင် ဥပသမ္ပဒကံ ဖြစ်နိုင်သောကြောင့် ပဉ္စဘိက္ခု ဟု ဆိုသည်။ သာသနံ-တော်ကို၊ ဝုဇ္ဇိ-ကြီးပွားခြင်းသို့၊ ဝိရုဋ္ဌိ-စည်ပင်ခြင်းသို့၊ ဝေပုလ္လံ-ပြန်ပြောသည်၏ အဖြစ်သို့၊ ဂမယိဿန္တိ-ရောက်စေနိုင်ကုန်လတ်၊ ဧဝံ-ဤသို့လျှင်၊ အယံ ဝိနယဓရော-သည်၊ တိဝိဓဿာပိ-၃ ပါး အပြားရှိသည်လည်း ဖြစ်သော၊ သဒ္ဓမ္မဿ-၏၊ စိရဋ္ဌိတိယာ-ကြာမြင့်စွာ တည်ခြင်းငှာ၊ ပဋိပန္နော၊ ဟောတိ၊ ဣတိ ဧဝံ-ဤသို့လျှင်၊ အယံ ဝိနယဓရော-သည်၊ တာဝ-ဆအာနိသံသ စသည်တို့မှ ရှေးဦးစွာ၊ ပဉ္စ-ကုန်သော၊ ဣမေ အာနိသံသေ-တို့ကို၊ ပဋိလဘတိ-ရန်ပီ၏၊ ဣတိ၊ ဝေဒိတဗ္ဗော။

ဆ-ကုန်သော၊ ကတမေ အာနိသံသေ-တို့ကို၊ လဘတိ-နိုင်သနည်း၊ ဣတိ-ဤကား အမေးတည်း၊ ဥပေါသထော-သည်၊ တဿ-ထိုဝိနည်းခိုရ၏၊ အာဓေ ယျော-ဆောင်ထားအပ်သော ဥစ္စာတည်း၊ ပဝါရဏာ-သည်၊ (တဿ-၏၊ အာဓေ ယျော-တည်း၊) သံယကမ္မံ-ကြွင်းသော သံယကံသည်၊ (တဿ-၏၊ အာဓေယျံ။) ပဗ္ဗဇ္ဇာ-ရှင်အဖြစ်သည်လည်းကောင်း၊ ဥပသမ္ပဒါ-မြင့်မြတ်သော ရဟန်းအဖြစ်သို့ ရောက်စေကြောင်း အစီအရင်သည်လည်းကောင်း၊ (တဿ-၏၊ အာဓေယျာ-တည်း။) နိဿယံ-နိဿယည်းကို၊ ဒေတိ-ပေးနိုင်၏၊ သာမဏေရံ-ကို၊ ဥပဋ္ဌာပေတိ-လုပ်ကျွေးစေနိုင်၏၊ ဟိ-ချဲ့၊ စာတုဒ္ဓသိတော-စာတုဒ္ဓသိဥပုသ်လည်းကောင်း၊ ပေ သံယေ ဥပေါသထော-သံယဥပုသ်လည်းကောင်း၊ ဂဏေ ဥပေါသထော၊ ပေ၊ သုတ္တုဋ္ဌေသော-သုတ္တုဋ္ဌေသဥပုသ်လည်းကောင်း၊ ပါရိသုဒ္ဓိဥပေါသထော-လည်း ကောင်း၊ အဓိဋ္ဌာနဥပေါသထော-လည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ နဝ-၉ ပါးကုန်သော။ ယေ ဣမေ ဥပေါသထာ-အကြင်ဥပုသ်တို့သည်၊ (သန္တိ-ရှိကုန်၏။) သဗ္ဗေ-ကုန် သော၊ တေ-ထိုဥပုသ်တို့သည်၊ ဝိနယဓရောယတ္တာ-ဝိနည်းခိုရပုဂ္ဂိုလ်၏ စပ်ဆိုင်သော ဥစ္စာတို့တည်း။

ယေ ဟိ ဣမေ။ ။ဤနေရာ၌ "ယေ ဣမေ" ဟု စာအုပ်တို့၌ ရှိ၏။ ယောဇနာ၌ ကား "ယေပိ ဣမေ နဝဥပေါသထာတိ သမ္ပန္နော" ဟု ရှိ၏။ နောက်၌ ယာပိ၊ ယာနိပိ စသည်ကို ထောက်၍ ယေပိဟု ရှိခြင်းသည် ကောင်းသကဲ့သို့ ထင်ရ၏။ သို့သော် ပဌမစကား ရပ်၌ ပိသဒ္ဓါ ပါခြင်းသည် ထုံးစံ မဟုတ်၊ နောက်ဝါကျတို့၌သာ-သမ္ပိဏ္ဏနတ္ထ ပိသဒ္ဓါ ပါရသည်၊ ထို့ကြောင့် "တဿာဓေယျော ဥပေါသထော" စသော ရွှေစကားတို့ ချဲ့ပြသော ဝါကျသာ ဖြစ်၍ "ယေ ဟိ ဣမေ" ဟု ဝိတ္ထာရဇောတက "ဟိ" သဒ္ဓါသာ ပါသင့်သည်။

တဿ အာဓေယျော။ ။အာဓာရ + အာဓေယျဟူရာ၌ကဲ့သို့ အာဓေယျသဒ္ဓါ သည် "ဆောင်ထားအပ်"ဟူသော အနက်ကို ဟော၏။ ဝိနယဓရောယတ္တာကို တဿ သန္တကာဟု ထပ်ဖွင့်သည်။ ထိုသို့ ဖွင့်သောကြောင့် "ဝိနယဓရောယတ္တာ-ဝိနည်းခိုရနှင့် စပ်သော ဥစ္စာတို့ တည်း" ဟု မဖေရ "ဝိနည်းခိုရ၏ စပ်ဆိုင်သော ဥစ္စာတို့တည်း" ဟု သမ္ပန်အနက်သာ ဖေးရသည်။ ။[အကျယ်ကို ကခါဘာသာဋီကာ နိဝါနုဒ္ဓေသအဖွင့်၌ ရှုပါ။]

စ - သည်သာ မကသေး၊ စာတုဒ္ဒသိကာ - စာတုဒ္ဒသိကာပဝါရဏာလည်းကောင်း၊ ပေ၊ သံယေ ပဝါရဏာ-သံယပဝါရဏာလည်းကောင်း၊ ပေ၊ တေဝါစိကာ (ပဝါရဏာ)-တေဝါစိကာပဝါရဏာလည်းကောင်း၊ ဒွေဝါစိကာ ပေ၊ သမာနဝသိကာ ပဝါရဏာ-သမာနဝသိကာ ပဝါရဏာလည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့ နဝ-ကုန်သော၊ ယာ ဣမာ ပဝါရဏာယော-အကြင်ပဝါရဏာတို့သည်၊ (သန္တိ-ကုန်၏) တာပိ-ထိုပဝါရဏာတို့သည်လည်း၊ ဝိနယဓရာယတ္တာ ဧဝ-ဝိနည်းခိုရ်၏၊ စပ်ဆိုင်သော ဥစ္စာတို့သာတည်း၊ တဿ-ထိုဝိနည်းခိုရ်၏၊ သန္တကာ-ဥစ္စာတို့တည်း၊ သော-ထိုဝိနည်းခိုရ်သည်၊ တာသ-ထိုပဝါရဏာတို့၏၊ သာမိ-အရှင်တည်း၊ |ယာပိမှ ပိကို တာနှင့် တွဲ၊ တာပိ၌ ပိသည် အပို။ အပလောကနကမ္မ-အပလောကနကလည်းကောင်း၊ ဥတ္တိကမ္မ-ဥတ္တိကလည်းကောင်း၊ ဥတ္တိဒုတိယကမ္မ၊ ဥတ္တိစတုတ္ထကမ္မလည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ စတ္တာရိ-ကုန်သော၊ ယာနိ ဣမာနိ သံယကမ္မာနိ-အကြင်သံယကတို့သည်၊ (သန္တိ) တာနိပိ-ထိုသံယကတို့သည်လည်း၊ ဝိနယဓရာယတ္တာနိ-ဝိနည်းခိုရ်၏၊ စပ်ဆိုင်သော ဥစ္စာတို့တည်း၊ စ-သည်သာမကသေး၊ ဥပဇ္ဈာယေန-ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာသည်၊ ဟုတ္တာ-၍၊ ကုလပုတ္တာနံ-တို့၏၊ ယာ အယံ ပဗ္ဗဇ္ဇာစ-အကြင်ရှင်အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ ယာ အယံ ဥပသမ္ပဒါစ-အကြင်မြင့်မြတ်သော ရဟန်းအဖြစ်သို့ ရောက်ကြောင်း အစီအရင်ကိုလည်းကောင်း၊ ကာတဗ္ဗာ-ပြုထိုက်၏၊ အယမ္ပိ-ဤပဗ္ဗဇ္ဇာ ဥပသမ္ပဒါသည်လည်း၊ ဝိနယဓရာယတ္တာဝ-သာတည်း၊ ဟိ-မှန်၊ အညော-ဝိနည်းခိုရ်မှု တစ်ပါးသော၊ ဒွိပိဋကဓရောပိ-သုတ္တန် အဘိဓမ္မာ ၂ ဖြာသော ပိဋကကို ဆောင်သော ပုဂ္ဂိုလ်သော်မှလည်း၊ ဧတံ-ဤပဗ္ဗဇ္ဇာ ဥပသမ္ပဒါကို၊ ကာတု-ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာလုပ်၍ ပြုခြင်းငှာ၊ န လဘတိ-မရ သော် ဧဝ-ထိုဝိနည်းခိုရ်သည်သာ၊ နိဿယံ-ကို၊ ဒေတိ-နိုင်၏၊ အညော-ဝိနည်းခိုရ်မှု တစ်ပါးသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ နိဿယံ-ကို၊ ဒါတု-ငှာ၊ နေဝ လဘတိ-မရ သာမဏေရံ-ကို၊ ဥပဋ္ဌာပေတု-ဥပဇ္ဈာယ်လုပ်၍ ပြုစုလုပ်ကျွေးစေခြင်းငှာ၊ န လဘတိ။

ပန-ဆက်၊ သာမဏေရူပဋ္ဌာနံ-သာမဏေ၏ ပြုစုလုပ်ကျွေးခြင်းကို၊ ပစ္စာသိသန္တော-တောင့်တသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဝိနယဓရာသ-၏၊ သန္တိကေ-၌၊ ဥပဇ္ဈာ-ကို၊ ဝါဟာပေတွာ-ယူစေ၍၊ ဝတ္တပဋိပတ္တိ-ဝတ်အကျင့်ကို၊ သာပိတံ-သာယာခြင်းငှာ၊ လဘတိ-ရ၏၊ (ဓမ္မာစရိယ၊ အနုဿာဝနာစရိယအဖြစ်ဖြင့် သာယာနိုင်သည်-ဟူလို) စ-ဆက်၊ ဧတ္ထ-ဤဆအာနိသံသတို့တွင်၊ နိဿယဒါနဉ္စေဝ-နိဿယည်းပေးခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ သာမဏေရူပဋ္ဌာနဉ္စ-သာမဏေကို ပြုစုလုပ်ကျွေးစေခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ ဧကံ-တစ်ပါးသော၊ အင်္ဂိ-တည်း၊ ဣတိ-ဤသို့လျှင်၊ ဆ-ကုန်သော၊ ဣမေသု အာနိသံသေသု-တို့တွင်၊ ဧကေန-တစ်ပါးသော အာနိသင်နှင့်၊ သဒ္ဓိ-ကွ၊ ပုရိမာ-ရှေးဖြစ်ကုန်သော၊ ပဉ္စ-၅ပါးသော အာနိသင်တို့သည်၊ ဆ-၆ ပါးတို့သည်၊ ဟောန္တိ၊ ဒွိဟိ-၂ ပါးသော အာနိသင်တို့နှင့်၊ သဒ္ဓိ၊ (ပုရိမာ၊ ပဉ္စ)

သတ္တ-၇ ပါးသော အာနိသင်တို့သည်၊ ဟောန္တိ၊ တီဟိ-၃ ပါးသော အာနိသင်တို့နှင့်၊ သဒ္ဓိ-ကွ၊ (ပုရိမာ၊ ပဉ္စ) အဋ္ဌ-၈ ပါးသော အာနိသင်တို့သည်၊ ဟောန္တိ၊ စတူဟိ၊ သဒ္ဓိ၊ (ပုရိမာ၊ ပဉ္စ) နဝ၊ ဟောန္တိ၊ ပဉ္စဟိ၊ သဒ္ဓိ၊ (ပုရိမာ၊ ပဉ္စ) ဒသ၊ ဟောန္တိ၊ သဗ္ဗဟိ-အလုံးစုံလည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ စတေဟိ-ဤအာနိသင်တို့နှင့်၊ သဒ္ဓိ၊ (ပုရိမာ၊ ပဉ္စ) ဧကာဒသ-၁၀ ပါးသော အာနိသင်တို့သည်၊ (ဟောန္တိ) ဣတိ ဧဝံ-ဤသို့၊ ဝိနယဓရော-သော၊ ပုဂ္ဂလော-သည်၊ ပဉ္စ-ကုန်သော၊ အာနိသံသေစ-တို့ကိုလည်းကောင်း၊ ပေ၊ ဧကာဒသ-ကုန်သော၊ အာနိသံသေစ-တို့ကိုလည်းကောင်း၊ လဘတိ-ရနိုင်၏၊ ဣတိ၊ ဝေဒတဗ္ဗော၊ ဧဝံ-ဤသို့လျှင်၊ ဘဂဝါ-သည်၊ ဣမေ အာနိသံသေ-တို့ကို၊ ဒဿန္တော-ပြတော်မူလျက်၊ ဝိနယပရိယတ္တိ ယာ-ဝိနည်းကို သင်ယူခြင်း၏၊ ဝဏ္ဏံ-ဂုဏ်ကျေးဇူးကို၊ ဘာသတိ-ဟောတော်မူ၏၊ ဣတိ၊ ဝေဒိတဗ္ဗော။

အာဒိဿ အာဒိဿာတိ-ကာ၊ ပုနပျုနံ-အဖန်ဖန် အထပ်ထပ်၊ ဝဝတ္ထပေတ္တာ-အခြားပုဂ္ဂိုလ်တို့မှ သီးသန့်တည်စေ၍၊ ဝိသုံ ဝိသုံ-အခြားပုဂ္ဂိုလ်တို့နှင့် မရောအောင် အသီးအခြား အသီးအခြား၊ ကတွာ-ပြု၍၊ (ဝဏ္ဏံ ဘာသတိ၌ စပ်) အာယသ္မတော ပေ၊ ဘာသတိတိ-ကာ၊ ဝိနယပရိယတ္တိ-ဝိနည်းပရိယတ်ကို၊ နိဿာယ-မှီ၍၊ (အကြောင်းပြု၍) ဥပါလိတ္ထေရဿ-၏၊ ဂုဏ်-ကို၊ ဘာသတိ-မိန့်တော်မူ၏၊ ထောမေဟိ-ထောမနာတော်မူ၏၊ ပသံသတိ-ချီးမွမ်းတော်မူ၏၊ ကသ္မာ-ကြောင့်၊ (ဥပါလိတ္ထေရဿ၊ ဂုဏံ၊ ဘာသတိ၊ ထောမေတိ၊ ပသံသတိ-နည်း) မမ-ငါ၏၊ ဝဏ္ဏနံ-ချီးမွမ်းခြင်းကို၊ သုတွာဝိ-ကြားရ၍လည်း၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ ဥပါလိဿ-၏၊ သန္တိကေ-၌၊ ဝိနယံ-ကို၊ ဥဂ္ဂဟေတဝံ-နာယူထိုက်၏ဟူ၍၊ ပရိယာပုဏိတဝံ-သင်ယူထိုက်၏ဟူ၍၊ အပေဝနာမ မညေယျံ-မှတ်ထင်ကုန်တန်ရာ၏၊ ဧဝံ-ဤသို့မှတ်ထင်ကုန်လတ်သော်၊ ဣဒံ သာသနံ-တော်သည်၊ အဒ္ဓန္ဒိယံ-ရှည်သော အဓွန့်သို့ ရောက်သည်၊ ဘဝိဿတိ-ဖြစ်လတ်၊ ပဉ္စဝဿသဟဿာနိ-အနှစ်ငါးထောင်တို့ပတ်လုံး၊ ပဝတ္ထိဿတိ-ဖြစ်လတ်၊ ဣတိ-ထို့ကြောင့်၊ (ဥပါလိတ္ထေရဿ ဂုဏံ ဘာသတိ ထောမေတိ ပသံသတိ။) (ဤပဉ္စဝဿသဟဿာနိဟူသော စကားသည် အဋ္ဌကထာ ဆရာ၏ အလိုသာ ဖြစ်၏။)

တေဓ ဗဟူ ဘိက္ခုတိ-ကာ၊ ဘဂဝတော-၏၊ ဣမံ ဝဏ္ဏနံ-ကို၊ သုတွာ-ကြားရ၍၊ ဣမေ အာနိသံသေ-တို့ကို၊ သုတ္တန္တိကာ-သုတ္တန်ဆောင် ရဟန်းတို့သည်၊

ဥဂ္ဂဟ၊ ပရိယာပုဏန။ ။ဆရာက ရွတ်ပြသည်ကို နားထောင်ရုံသာ နားထောင်၍ သင်ယူခြင်းကို (ယခုအခါ စာလိုက်ခြင်းဖျိုးကို) "ဥဂ္ဂဟ" ဟု ခေါ်၏။ ဆရာက ရွတ်ပြသောအခါ (ယခုအခါ စာဆိုသကဲ့သို့) ပုဒ်စဉ်အတိုင်း အဆက်မပြတ်လိုက်၍ ဆိုခြင်းကို "ပရိယာပုဏန" ဟု ခေါ်၏။ "သုတွာ တုဏိသုတောဝ ပဂုဏံ ကရောန္တော ဥဂ္ဂက္ကာတိနာမ၊ ပရိနုပဒံ ယဋေတွာ ဝါစာယ ပရိမိတံ ကရောန္တော ပရိယာပုဏာတိနာမ" - နိဒါနသံယုတ်၊ ပဟပတိဝဂ္ဂ၊ ပဉ္စမသုတ်၊ အဋ္ဌကထာ။

နေဝ လဘန္တိ ကိရ-မရနိုင်ကုန်သတတ်၊ အာဘိဓမ္မိကာ-အဘိဓမ္မာဆောင် ရဟန်း တို့သည်လည်း၊ န လဘန္တိ ကိရ-မရနိုင်ကုန်သတတ်၊ ဣတိ-ဤသို့တွေး၍၊ ယထာ ပရိကိတ္တိတာနိသံသာဓိကမေ-အကြင်အကြင်ဟောတော်မူအပ်ပြီးသော အာနိသင် တို့ကို ရခြင်း၌၊ ဥဿာဟဗေတော-ဖြစ်သော အားထုတ်ခြင်းရှိကုန်သော၊ ဗဟူ- များစွာကုန်သော၊ ထေရာ-၁၀ ဝါရပြီး ထေရ်ကြီးဖြစ်ကုန်သော၊ တေ ဘိက္ခုဇ- ထိုရဟန်းတို့သည်လည်းကောင်း၊ နဝါ- ၅ ဝါ မကြွယ်၊ သီတင်းငယ်ဖြစ်ကုန်သော၊ တေ ဘိက္ခုဇ-တို့သည်လည်းကောင်း၊ မဇ္ဈိမာ-၅ ဝါ ပြည့်မြောက်၊ ၁၀ ဝါအောက် ငယ်၊ အလယ်အလတ်ဖြစ်ကုန်သော၊ တေ ဘိက္ခုဇ-တို့သည်လည်းကောင်း၊ အာယသ္မတော ဥပါလိဿ-၏၊ သန္တိကေ-၌၊ ဝိနယံ-ကို၊ ပရိသာပုဏန္တိ-သင်ယူကြ ကုန်၏၊ ဣတိ အယံ-ဤဆိုအပ်ပြီးကာ၊ ဧတ္ထ-ဤတေဓ ဗဟူ ဘိက္ခု အစရှိသော ပါဠိရပ်၌၊ အတ္ထော-အနက်တည်း၊ ဣဓာတိ-ဣဓဟူသော ပုဒ်သည်၊ နိပါတမတ္တ မေဝ-အနက် မရ၊ နိပါတ်မျှသာတည်း။ [တေဓကို "တေ+ဣဓ" ဟု ပုဒ်ဖြတ်။]

၄၃၉-၄၀။ ဥဒ္ဓိဿမာနေတိ-ကာ၊ အာစရိယေန-ဆရာသည်၊ ဓန္တေဝါသိ ကဿ-အနီးနေတပည့်အား၊ ဥဒ္ဓိဿမာနေ-ရွတ်ပြအပ်သော်၊ (ဧဝံ ဝဒေယျ၌ စပ်)၊ [ရှေးက စာအုပ် မရှိသောကြောင့် စာချသောအခါ ရှေးဦးစွာ ဆရာက ရွတ်ပြရ သည်။] ပန-ဆက်၊ သော-ထိုပါတိမောက်သည်၊ (ဥဒ္ဓိဿမာနေနာမ ဟောတိ၌ စပ်)၊ ယသ္မာ-အကြင်ကြောင့်၊ အာစရိယေ-ဆရာသည်၊ အတ္တနော-၏၊ ရုစိယာ- အလိုအားဖြင့်၊ ဥဒ္ဓိသန္တေ-ရွတ်ပြသော်လည်းကောင်း၊ အာစရိယံ-ကို၊ ယာစိတ္တာ- ရွတ်ပြဖို့ရန် တောင်းပန်၍၊ အန္တေဝါသိကေန-အနီးနေ တပည့်သည်၊ ဥဒ္ဓိဿ ပေန္တေဝါ-ရွတ်ပြစေသော်လည်းကောင်း၊ (ဆရာကို ရွတ်ပြဖို့ရန် တပည့်က တောင်း ပန်သော်လည်းကောင်း)၊ ယော-အကြင်ရဟန်းသည်၊ နံ-ထိုပါတိမောက်ကို၊ ဓာ ရေတိ-ဆောင်ထား၏၊ တသ္မိ-ထိုရဟန်းသည်၊ သဇ္ဈာယံ-သရဇ္ဈာယ်ခြင်းကို၊ ဝါ- စာပြန်ခြင်းကို၊ ကရောန္တေဝါ-ပြုသော်လည်းကောင်း၊ ဥဒ္ဓိဿမာနေနာမ-ရွတ်ပြ အပ်သည်မည်သည်၊ ဟောတိ၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ ဥဒ္ဓိသန္တေဝါ၊ ဟေ၊ ကရောန္တေတိ- ဟူ၍၊ ပဒသာဇနံ-ကို၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ။

ပဒသာဇနံ ဝုတ္တံ။ ။ဥဒ္ဓိဿမာနေဟူသော သိက္ခာပုဒ်ပါဠိကို 'ဥဒ္ဓိသန္တေဝါ၊ ဥဒ္ဓိ သာပေန္တေဝါ၊ သဇ္ဈာယံဝါ ကရောန္တေ' ဟု ပဒသာဇနံ ၃ မျိုး ဖွင့်၏။ ထို ၃ မျိုးတို့တွင် ဥဒ္ဓိသန္တေဟူသည် တပည့်ကို ပို့ချသောအားဖြင့် ဆရာကိုယ်တိုင် ရွတ်ပြခြင်းတည်း။ ဥဒ္ဓိဿ ပေန္တေဟူသည် စာတက်လိုသော တပည့်က ဆရာကို ရွတ်ပြဖို့ရန် တောင်းပန်၍ ရွတ်ပြစေ ခြင်းတည်း။ သဇ္ဈာယံ ကရောန္တေဟူသည် ဆောင်ရွက်မှတ်သားထားသော ပါတိမောက်ကို ရွတ်အံ့နေခြင်း၊ စာပြန်နေခြင်းတည်း။ ထို ၃ မျိုးလုံးကိုပင် "ဥဒ္ဓိဿမာနေ-ရွတ်ပြအပ်သော်" ဟု ဆိုရသည်။ [ကံဟောဖြစ်၍ "ဒိဿ" ဟု သဒ္ဓေဘော် ရှိရသည်။ ကတ္တားဟော၌ကား "ဒိသ" ဟုသာ ရှိရသည်။]

ခုဒ္ဒါနုခုဒ္ဒကေဟိတိ-ကာ၊ ခုဒ္ဒကေဟိစ-ငယ်သည်လည်းဖြစ်ကုန်သော၊ အနု
 ခုဒ္ဒကေဟိစ-ထို့အောက် ငယ်သည်လည်းဖြစ်ကုန်သော၊ (“သိက္ခာပဒေဟိ” ၌ စပ်၊)
 [ခုဒ္ဒကသိက္ခာပုဒ်၊ အနုခုဒ္ဒကသိက္ခာပုဒ်အခွဲကို ကင်္ခါဘာသာဋီကာ၌ ပြထားပြီ။]
 ယာဝဒေဝါတိ (ဇေတ)-ယာဝဒေဝဟူသော ဤသဒ္ဒါသည်၊ တေသံ-ထိုကုက္ကုစ္စ အစရှိ
 သည်တို့၏၊ သံဝတ္တနမရိယာဒမရိစ္ဆေဒဝစနံ-ဖြစ်ခြင်း၏ အပိုင်းအခြားကို ပိုင်းဖြတ်
 ကြောင်း သဒ္ဒါတည်း၊ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊ (ကိ ဝုတ္တံ ဟောတိ) ဟိ-ချဲ့၊ ဧတာနိ-
 ဤခုဒ္ဒါနုခုဒ္ဒကသိက္ခာပုဒ်တို့သည်၊ (သံဝတ္တန္တိ၌ စပ်၊) ဝါ-တို့ကို၊ ယေ-အကြင်ရဟန်း
 တို့သည်၊ ဥဒ္ဓိသန္တိဝါ-ဆရာအဖြစ်ဖြင့်မူလည်း ရွတ်ပြကြကုန်၏၊ ဥဒ္ဓိသာပေန္တိဝါ-
 တပည့်အဖြစ်ဖြင့်မူလည်း ရွတ်ပြစေကြကုန်၏၊ သဇ္ဈယန္တိဝါ-စာပြန်သောအားဖြင့်
 မူလည်း သရဇ္ဈာယ်ကြကုန်၏၊ တေသံ-ထိုရဟန်းတို့၏၊ ယာဝ-လောက်၊ ကပ္ပတိ
 နုခေါ-အပ်လေသလော၊ န ကပ္ပတိ နုခေါ-မအပ်လေသလော၊ ဣတိ-သို့၊ ကုက္ကုစ္စ
 သင်္ခါတော-ကုက္ကုစ္စဟု ဆိုအပ်သော၊ ဝိပ္ပဋိသာဓော-နှလုံးမသာယာခြင်းသည်လည်း
 ကောင်း၊ ဝိဟေသာ-ကိုယ်စိတ် ပင်ပန်းခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ ဝိစိကိစ္ဆာသင်္ခါ
 တော-ဝိစိကိစ္ဆာဟု ဆိုအပ်သော၊ မနောဝိလေခေါစ-စိတ်ကို ရေးခြစ်ကြောင်း
 သဘောသည်လည်းကောင်း၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိယေဝ-ဖြစ်သည်သာ၊ တာဝ-ထိုကုက္ကုစ္စ၊
 ဝိဟေသာ၊ ဝိလေခ ဖြစ်သည့်တိုင်အောင်၊ သံဝတ္တန္တိ-ဖြစ်ကုန်၏။ [ကိ အမေးကို
 ပြန်လှည့်ဖို့ရန် ဥပ္ပဇ္ဇတိယေဝါတိဟု ဣတိသဒ္ဒါပါလျှင် ကောင်း၏၊ မပါလျှင် ထည့်၍
 ဣတိ ဝုတ္တံ ဟောတိဟု ပြန်လှည့်ပါ။ အဓိပ္ပာယ် ကင်္ခါဘာသာဋီကာ၌ ပြထားပြီ။]

အထဝါ-ထို့ပြင်တစ်နည်းကာ၊ ယာဝဒေဝါတိ (ဇေတ)-သည်၊ အတိသယ
 ဝဝတ္တာပနံ-အလွန်အကဲအားဖြင့် ပိုင်းခြားကြောင်း သဒ္ဒါတည်း၊ [ယာဝသည် အတိ
 သယအနက်၊ ဧဝကား ဝဝတ္တာပနအနက်ကို ဟောသည်။] တဿ-ထိုယာဝဒေဝ
 သဒ္ဒါ၏၊ သံဝတ္တန္တိတိ ဣမိနာ-သံဝတ္တန္တိဟူသော ဤပုဒ်နှင့်၊ သမ္ပန္နော-စပ်ဆက်
 ခြင်းသည်၊ (ဟောတိ) ကုက္ကုစ္စယ-ကုက္ကုစ္စအကျိုးငှာလည်းကောင်း၊ ဝိဟေသာယ-
 ကိုယ်စိတ်ပင်ပန်းခြင်းငှာလည်းကောင်း၊ ဝိလေခါယ- စိတ်ကို ရေးခြစ်သကဲ့သို့
 ဖြစ်သော ဝိစိကိစ္ဆာအကျိုးငှာလည်းကောင်း၊ အတိဝိယ-အလွန်အကဲသာလျှင်၊
 သံဝတ္တန္တိယေဝ-ဖြစ်ကုန်သည်သာ၊ ဣတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊ ဥပသမ္ပန္နဿ ဝိနယံ
 ဝိဝဏ္ဏေန္တိတိ-ကာ၊ ဥပသမ္ပန္နဿ-ရဟန်း၏၊ သန္တိကေ-၌၊ တဿ-ထိုရဟန်း၏၊
 တသ္မိ-ထိုသိက္ခာပုဒ်၌၊ ဝိမတိ-တွေးတောခြင်းကို၊ ဥပ္ပာဒေတုကာမော-ဖြစ်စေလို
 သည်၊ (ဟုတ္တာ) ဝိနယံ-ကို၊ ဝိဝဏ္ဏေတိ-ကဲ့ရဲ့အံ့၊ နိန္ဒတိ-ကဲ့ရဲ့အံ့၊ ဂရဟတိ-
 ရှုတ်ချအံ့၊ (ဝိဝဏ္ဏေတိကို ထပ်ဖွင့်သည်) သေသံ၊ ပေ၊ ဒုက္ခဝေဒနန္တိ။-ဝိလေခန
 သိက္ခာပုဒ် ဒုတိယံ။

၃။ မောဟနသိက္ခာပုဒ်အဖွင့်

၄၄၄။ တတိယေ-၌၊ အန္တဒ္ဓမာသန္တိ-ကား၊ အနုပဋိပါဠိယာ-အစဉ်အားဖြင့်၊ အဒ္ဓမာသေ အဒ္ဓမာသေ-လခွဲတိုင်း လခွဲတိုင်း၌၊ ပန-ဆက်၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ သော-ထိုပါတိမောက်ကို၊ ဥပေါသထဒိဝသေ-၌၊ ဥဒ္ဓိသိယတိ-ရွတ်ပြအပ်၏၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ အနုပေါသထိကန္တိ-ဟူ၍၊ ပဒဘာဇနေ-၌၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ၊ ဥဒ္ဓိသမာနေတိ-ကား၊ ဥဒ္ဓိသိယမာနေ-ရွတ်ပြအပ်သော်၊ ပန-ဆက်၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ သော-ထိုပါတိမောက်သည်၊ ပါတိမောက္ခဒ္ဓေသကေ-ပါတိမောက်ကို ရွတ်ပြသော ရဟန်းသည်၊ ဥဒ္ဓိသန္တေ-ရွတ်ပြလတ်သော်၊ ဥဒ္ဓိသိယမာနောနာမ-ရွတ်ပြအပ်သည် မည်သည်၊ ဟောတိ၊ တသ္မာ၊ ပေ၊ ဝုတ္တံ၊ ပဉ္စ၊ ပေ၊ အာပန္နောတိ-ကား၊ တသ္မိ အနာစာရေ-ထိုမလျောက်ပတ်သော အကျင့်ကို၊ စိဏ္ဏေ-ကျင့်အပ်ပြီးသော်၊ ယံ အာပတ္တိ-သို့၊ အာပန္နော-ပြီ။

ယထာဓမ္မော ကာရေတဗ္ဗောတိ - ကား၊ အညာဏေန - မသိခြင်းကြောင့်၊ အာပန္နတ္တာ-သင့်ရောက်အပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ တဿာ အာပတ္တိယာ-မှ၊ မောက္ခော-လွတ်မြောက်ခြင်းသည်၊ နတ္ထိ-မရှိ၊ ပန-စင်စစ်ကား၊ ယထာ-အကြင် အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ ဓမ္မောစ - သုတ်အဘိဓမ္မာတရားသည်လည်းကောင်း၊ ဝိနယော-ဝိနည်းသည်လည်းကောင်း၊ ဌိတော-တည်၏၊ တထာ-ထိုဓမ္မဝိနယ တည်တိုင်းသော အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ ကာရေတဗ္ဗော-ပြုစေထိုက်၏၊ ဝါ-ဆုံးဖြတ် ထိုက်၏၊ ဒေသနာဂါမိနိ-ဒေသနာဂါမိအာပတ်သို့၊ အာပန္နော-ရောက်သည်၊ စေ ဟောတိ-အံ့၊ (ဧဝံသတိ) ဒေသာပေတဗ္ဗော-ဒေသနာပြောစေထိုက်၏၊ ဝုဋ္ဌာန ဂါမိနိ-ဝုဋ္ဌာနဂါမိအာပတ်သို့၊ (အာပန္နော-သည်) စေ (ဟောတိ)-အံ့၊ (ဧဝံသတိ) ဝုဋ္ဌာပေတဗ္ဗော-ထစေထိုက်၏၊ ဣတိ အတ္ထော-နက်၊ [အဓိပ္ပာယ်ကို ကင်္ခါဘာသာ ဋီကာ၌ ပြထားပြီ။] သာဓုကန္တိ-တား၊ သုဋ္ဌ-ကောင်းစွာ၊ အဋ္ဌိ ကတ္တာတိ-ကား၊ အတ္ထိကဘာဝံ-အကျိုးရှိသည်၏ အဖြစ်ကို၊ ဝါ-အလိုရှိသည်၏ အဖြစ်ကို၊ ကတ္တာ-၍၊ အတ္ထိကော-အကျိုးရှိသည်၊ ဝါ-အလိုရှိသည်၊ ဟုတ္တာ-၍၊ ဣတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ [ပုဒ်ပြီးပုံကို ပါတိမောက်ဘာသာဋီကာ၌ ရှုပါ။]

၄၄၇။ ဓမ္မကမ္မေတိ အာဒိသု-အစရှိသော ပါဠိရပ်တို့၌၊ မောဟာရောပန ကမ္မံ-မောဟာရောပနကံကို၊ အဓိပ္ပေတံ-အလိုရှိအပ်၏၊ သေသံ၊ ပေ၊ ဒုက္ခဝေဒနန္တိ။ မောဟနသိက္ခာပဒံ တတိယံ။

ယထာဓမ္မော။ ။ဤယထာဓမ္မောဟူသော ပါဠိကို စာအုပ်များ၌ "ယထာ ပန ဓမ္မောစ ဝိနယောစ" ဟု စသဒ္ဓါနှင့်တကွ ဖွင့်ထားသည်ကို တွေ့ရ၏။ ထို့ကြောင့် ဓမ္မအရ သုတ္တန် အဘိဓမ္မာတရားကို ယူ၍၊ ဝိနယအရ ဝိနည်းကို ယူရသည်။ သို့သော် "ဒေသနာဂါမိနိ စေ" စသော နောက်ဝါကျကို ထောက်လျှင် ဝိနည်းနှင့်သာ ဆိုင်ရကား ဓမ္မောကို "ဝိနယော" ဟု ထပ်ဖွင့်သည်ဟု ထင်သည်။ ဤအလို စသဒ္ဓါ မပါသင့်။

ပဟာရသိက္ခာပုဒ်အဖွင့်

၄၄၉။ စတုတ္ထေ-၌၊ ပဟာရံ ဒေန္တိတိ-ကာ၊ အာပုသော-ငါ့ရှင်တို့၊ ပိဋက-အင်းပျဉ်ငယ်ကို၊ ပညပေထ-ခင်းကြကုန်၊ ပါဒစောဝန-ခြေဆေးရေကို၊ အာဟာရထ-ဆောင်ခဲ့ကြကုန်၊ ဣတိ အာဒိနိ-ဤသို့အစရှိသော စကားတို့ကို၊ ဝတ္တာ-ပြောဆို၍၊ တထာ-ထိုစေခိုင်းသည့်အတိုင်း၊ ဝါ-ထိုစေခိုင်းအပ်သော အမှုကို၊ အကရောန္တာန-မပြုကုန်သော သတ္တရသဝဂ္ဂီ ရဟန်းကလေးတို့အား၊ ပဟာရံ-ပုတ်ခတ်ခြင်းကို၊ ဒေန္တိ-ပေးကြကုန်၏။

၄၅၀။ ပဟာရံ၊ ပေ၊ ပါစိတ္တိယဿာတိ ဧတ္ထ-၌၊ ပဟရိတုကာမတာယ-ပုတ်ခတ်ခြင်းငှာ အလိုရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ပဟာရေ-ပုတ်ခတ်ခြင်းကို၊ ဒိန္နေ-ပေးအပ်သော်၊ သစေပိ မရတိ-အကယ်၍မူလည်း သေစေဦးတော့၊ (ဧဝံသတိပိ) ပါစိတ္တိယမေဝ-သည်သာ၊ (ဟောတိ)၊ |သေစေလိုသောစိတ် မပါသောကြောင့် ပါစိတ်သာ သင့်၏။ ပဟာရေန-ပုတ်ခတ်ခြင်းကြောင့်၊ ဟတ္ထောဝါ-လက်သည် သော်လည်းကောင်း၊ ပါဒေါဝါ-ခြေသည်သော်လည်းကောင်း၊ (သစေပိ) ဘိဇ္ဇတိ-အကယ်၍မူလည်း ကျိုးစေဦးတော့၊ သီသံဝါ-ဦးခေါင်းသည်သော်လည်း၊ ဆိန္ဒူ-ပေါက်သည်၊ (“ဘိန္ဒူ-ကွဲသည်” ဟုလည်း ရှိ၏)၊ (သစေပိ) ဟောတိ-အကယ်၍ မူလည်း ဖြစ်စေဦးတော့၊ (ဧဝံသတိပိ-ဤသို့ဖြစ်ပါသော်လည်း)၊ ပါစိတ္တိယမေဝ (ဟောတိ) ယထာ-အကြင်အခြင်းအရာအားဖြင့် ပြုလတ်သော်၊ အယံ-ဤရဟန်း သည်၊ သံယမဇ္ဈေ-၌၊ န ဝိရောစတိ-မတင့်တယ်၊ တထာ-ထိုမတင့်တယ်နိုင်လောက် အောင်သော အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ နံ-ထိုရဟန်းကို၊ ကရောမိ-ပြုအံ့၊ ဣတိ ဧဝံ-သို့၊ ဝိရူပကရုဏာဓိပ္ပာယေန-ဖောက်ပြန်သော အဆင်းရှိအောင် ပြုခြင်း၌ဖြစ်သော အလိုဖြင့်၊ (ရုပ်ပျက် ဆင်းပျက် ဖြစ်စေလိုသဖြင့်)၊ ကဏ္ဍံဝါ-နားကိုသော်လည်း ကောင်း၊ နာသံဝါ-နှာခေါင်းတို့သော်လည်းကောင်း၊ ဆိန္ဒူတိ-ဖြတ်အံ့၊ ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)။

၄၅၂။ အနုပသမ္ပန္နဿာတိ-ကာ၊ ဂဟဋ္ဌဿဝါ-လူဝတ်ကြောင်အားသော် လည်းကောင်း၊ ပဗ္ဗဇိတဿဝါ-ရသေ့သာမဏေအားသော်လည်းကောင်း၊ ဣတ္ထိ ယာဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ ပုရိသဿဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ အန္တမသော-အားဖြင့်၊ တိရစ္ဆာနဂတဿာပိ-အားသော်လည်း၊ ပဟာရံ-ကို၊ ဒေတိ-အံ့၊ ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)၊ ပန-ဆက်၊ ရတ္ထစိတ္တော-တပ်မက်သော စိတ်ရှိသည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ ဣတ္ထိ-ကို၊ သစေ ပဟရတိ-အံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ သံယာဒိသေသော (ဟောတိ)။

၄၅၃။ ဧကနစိ ဝိဟေဋ္ဌိယမာနောတိ-ကာ၊ မနုဿေနဝါ-လူသည်သော် လည်းကောင်း၊ တိရစ္ဆာနဂဟေနဝါ-သည်သော်လည်းကောင်း၊ ဝိဟေဋ္ဌိယမာနော-ညဦးဆဲအပ်သော်၊ (“ မောက္ခာဓိပ္ပာယော ပဟာရံ ဒေတိ ” ၌ စပ်)၊ မောက္ခာံ ဓိပ္ပာယောတိ-ကာ၊ တတော-ထိုသို့ညဦးဆဲသူမှ၊ (“တတောတိ ဝိဟေဋ္ဌနတော”ဟု

ယောဇနာဖွင့်သည်ကို စဉ်းစားပါ။ အတ္တနော-၏။ မောက္ခ-လွတ်ခြင်းကို၊ ပတ္တယ မာနော-တောင့်တသည်၊ (ဟုတ္တာ) (“ပဟာရံ ဒေတီ” ၌ စပ်) ပဟာရံ ဒေတီတိ- ကား၊ ကာယကာယပဋိဗဒ္ဓနိသဂ္ဂိယာနံ-ကိုယ်၊ ကိုယ်နှင့်စပ်သော ဝတ္ထု၊ ပစ်လွှင့် အပ်သော လက်နက်တို့တွင်၊ အညတရေန-တစ်ပါးပါးဖြင့်၊ ပဟာရံ-ကို၊ ဒေတီ- အံ့၊ အနာပတ္တိ။ မောက္ခာဓိပ္ပာယကြောင့် အာပတ်မသင့်။

အန္တရာမဂ္ဂေ-ခရီးအကြား၌၊ စောရံဝါ-ခိုးသူမူလည်းဖြစ်သော၊ ပစ္စတ္တိကံဝါ- ဆန့်ကျင်ဘက်ကို အလိုရှိသော ရန်သူမူလည်းဖြစ်သော၊ ဝိယောဋေတုကာမံ-မိမိ ကိုယ် ညှင်းဆဲလိုသူကို၊ ဒိသ္မာ-တွေ့၍၊ ဥပါသက-ဥပါသကာ၊ ဧတ္ထေဝ-အဲဒီအရပ် ၌ပင်၊ တိဋ္ဌ-ရပ်လော၊ (တွံ-သည်) မာ အာဂမိ-ရှေ့သို့ မလာနှင့်၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ဝတ္တာ-ပြော၍၊ ဝစနံ-စကားကို၊ အနာဒိယိတ္တာ-မနာယူမှု၍၊ (ဂရုမစိုက်ဘဲ) အာ ဂစ္ဆန္တိ-လာသူကို၊ ဂစ္ဆ၊ ရေ-သွားရောဟ၊ ဣတိ-ဤသို့ပြော၍၊ မဂ္ဂရေနဝါ-လက်ရိုက် ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ သတ္တကေနဝါ-ဓားငယ်ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ပဟ ရိတ္တာ-ပုတ်ခတ်၍၊ သစေပိ ယာတိ-အကယ်၍မူလည်း သွားစေဦးတော့အံ့၊ သော- ထိုပုတ်ခတ်အပ်သူသည်၊ တေန ပဟာရေန-ထိုပုတ်ခတ်မှုကြောင့်၊ စေ (ပိ) မရတိ- အကယ်၍မူလည်း သေစေဦးတော့၊ (ဧဝံသတိပိ-ဤသို့သေပါသော်လည်း) အနာ ပတ္တိယေဝ-အနာပတ်ပင်တည်း၊ ဝါဋ္ဌမိဂေသုပိ-ခြင်္သေ့၊ သစ်၊ ကျားစသော ရဲသော သားကောင်တို့၌လည်း၊ ဧသေဝနယော-ဤနည်းပင်တည်း၊ သေသမေတ္ထ ဥတ္တာန မေဝ၊ ပန-ဆက်၊ အဿ-ဤသိက္ခာပုဒ်၏၊ သမုဋ္ဌာနာဒိနိ-သမုဋ္ဌာန် အစရှိသည် တို့သည်၊ ပဌမပါရာဇိကသဒိသာနိ-ပဌမပါရာဇိကသိက္ခာပုဒ်၏၊ သမုဋ္ဌာန် အစရှိ သည်တို့နှင့် တူကုန်၏၊ ပန-အထူးကား၊ ဣဒံ-ဤသိက္ခာပုဒ်သည်၊ ဒုက္ခဝေဒနံ- ဒုက္ခဝေဒနာရှိ၏၊ ဣတိ-အပြီးတည်း။- ပဟာရသိက္ခာပဒံ စတုတ္ထံ။

၅။ တလသတ္တိကသိက္ခာပုဒ်အဖွင့်

၄၅၄။ ပဉ္စမေ-၌၊ တလသတ္တိကံ ဥဂ္ဂိရန္တိတိ-ကား၊ ပဟာရဒါနာကာရံ-ပုတ် ခတ်ခြင်းကို ပေးခြင်းဟူသော အခြင်းအရာကို၊ ဝါ-ပုတ်ခတ်မှုကို ပေးမည့်အခြင်း အရာကို၊ ဒသေတွာ-ပြ၍၊ ကာယမ္ပိ-ကိုယ်ကိုလည်းကောင်း၊ ကာယပဋိဗဒ္ဓမ္ပိ- ကိုယ်နှင့်စပ်သော လက်နက်ကိုလည်းကောင်း၊ ဥစ္စာရေန္တိ-မြှောက်ချီကုန်၏၊ ဝါ- မိုးကုန်၏၊ တေ ပဟာရသမုစ္စိတာ ရောဒန္တိတိ-ကား၊ တေ-ထိုသတ္တရသဝဂ္ဂိရဟန်း ကလေးတို့သည်၊ ပဟာရပရိစိတာ-ပုတ်ခတ်ခြင်း၌ လေကျက်အပ်သော အလေ့

ပဟာရသမုစ္စိတာ။ ။သံရှေး၊ ဥရှေးရှိသော စိခတ်သည် ပရိဝေယအနက်ကို ဟော ၏။ ပရိဝေယဟူသည် ရှေးအခါတုန်းကလည်း ထိုကဲ့သို့ ဆဗ္ဗဂ္ဂိရဟန်းတို့၏ ပုတ်ခတ်ခံရခြင်း၌ အလေ့အကျင့် ရှိခြင်းတည်း၊ ထို့ကြောင့် “ပဟာရပရိစိတာ” ဟု သဒ္ဓတ္ထ ဖွင့်၍ “ပုဗ္ဗေပိ လဒ္ဓ ပဟာရတ္တာ ၊ပေ၊ မညမာနာ” ဟု အဓိပ္ပာယ်ထွ ဖွင့်သည်။ “ပဟာရေ + သံ (ပုနုပ္ပုန်) ဥစ္စိတာ ပဟာရသမုစ္စိတာ” ဟု ပြု။

အကျင့်ရှိကုန်သည်၊ (ဟုတွာ-၍) ပုဗ္ဗပိ-ရှေး၌လည်း၊ လဒ္ဓပဟာရတ္တာ-ရအပ်
 ပြီးသော ပုတ်ခတ်ခံရခြင်း ရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ (အပုတ်အခတ် ခံရဖန်များ
 ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်) ဣဒါနိစ-ယခုအခါ၌လည်း၊ ပဟာရ-ပုတ်ခတ်ခြင်း
 ကို၊ ဒဿန္တိ-ပေးကြကုန်တော့လတ်၊ (ပေးကြကုန်တော့မှာပါတကား၊) ဣတိ-ဤသို့
 မညမာနာ-မှတ်ထင်ကုန်သည်၊ (ဟုတွာ) ရောဒန္တိ-ငိုကြကုန်၏၊ ဣတိ အထော-
 နက်၊ ပဟာရဿ မုစ္စိတာတိပိ-ဟူ၍လည်း၊ သဇ္ဈယန္တိ-သရဇ္ဈာယ်ကြကုန်၏၊ တတ္ထ-
 ထိုပဟာရဿ မုစ္စိတာဟူသော ပါဠိ၌၊ ပဟာရဿ-ပုတ်ခတ်ခြင်း၏၊ ဝါ-မှ၊ ဘိတာ-
 ကြောက်ကုန်သည် (ဟုတွာ၊ ရောဒန္တိ-ကုန်၏) ဣတိ အထော။

၄၅၇။ ဥဂ္ဂိရတိ အာပတ္တိ ပါမိတ္တိယဿာတိ ဧတ္ထ-၌၊ ဥဂ္ဂိရိတွာ-မြောက်ချီ၍၊
 ဝါ-မိုး၍၊ ဝိရဒ္ဓေါ-ချွတ်ချော်လျက်၊ (လက်လွန်၍) ပဟာရ-ကို၊ သစေ ဒေတိ-
 အကယ်၍ ပေးမိအံ့၊ (ဝေသတိ-ဤသို့ပေးမိလတ်သော်)၊ အဝဿ-မချွတ်ဧကန်၊
 ဓာရေတု-ဆောင်ထားခြင်းငှာ၊ (မပုတ်ခတ်မိအောင် ထိန်းထားခြင်းငှာ)၊ အသက္ကော
 န္တဿ - မစွမ်းနိုင်သော ရဟန်း၏၊ ပဟာရော - ပုတ်ခတ်ခြင်းသည်၊ သဟဿာ-

ပဟာရဿ မုစ္စိတာ။ ။ယောဇနာ၌ “ပဟာရဿ ဥပ္ပိတိ”ဟု ရှိ၏။ ဘိတာဟူသော
 အဖွင့်ကို ထောက်လျှင် ထိုဥပ္ပိတိပါမိတ္တိကပင် သင့်မည်ထင်သည်။ ပဟာရဿ၌ ဆဋ္ဌိကား
 ဘိရုတာယောဂဆဋ္ဌိတည်း။

† ပဟရိတုကာမတာယ ။ပ၊ ဒုက္ကဋ်။ ။ပဟရိတုကာမတာယ ပဟဒေ ပုရိမ
 သိက္ခာပဒေန ပါမိတ္တိယံ။ ဥစ္စာရေတုကာမတာယ ဧကဝလံ ဥဂ္ဂိရဏမတ္ထေ ကတေ ဣဒါနာ
 ပါမိတ္တိယံ၊ ဣမိနာ ပန ဝိရုဇ္ဈိတွာ ပဟာရော ဒိန္နော၊ တဿာ ဒုက္ကဋ်၊ (ဤရဟန်းကား မြောက်
 ရှံတွင်မက ချော်၍ ပုတ်ခတ်မိသောကြောင့် ဒုက္ကဋ် သင့်သည်။)

မေးဖွယ်။ ။“ဤဒုက္ကဋ်သည် ပုတ်ခတ်မိခြင်းကြောင့် သင့်သလော၊ သို့မဟုတ်
 မိုးခြင်းကြောင့် သင့်သလော” ဟု မေးဖွယ်ရှိ၏။ ငိုကာ၌ ဧကစိဆရာကို ဖြေပုံကား-ပုတ်ခတ်
 မိခြင်းကြောင့်သာ ဒုက္ကဋ်သင့်ရသည်။ ပဌမမိုးခြင်းကြောင့်ကား ပါမိတ်လည်း သင့်ခဲ့ပြီ၊ ထို့ကြောင့်
 မြောက်ရာမှ ချော်၍ ပုတ်ချမိသော ထိုပုဂ္ဂိုလ်မှာ ဒုက္ကဋ်နှင့်တကွ ပါမိတ်အာပတ် ဖြစ်သင့်၏။
 ဤသို့ ဆိုကြသည်။

ဋီကာဆရာ။ ။ငါတို့ကား ဤသို့ ကြိမိကြကုန်၏။-လက်ကို မြောက်မိုးလျက် တည်
 မနေသောကြောင့် ပါမိတ်အာပတ် မဖြစ်သင့်၊ မစင်ကြယ်သော စိတ်ဖြင့် (ဒေါသစိတ်ဖြင့်)
 မြောက်မိုးရာမှ ပုတ်ခတ်မိသောကြောင့် လုံးလုံး အာပတ်မသင့်လည်း မဖြစ်နိုင်၊ ထို့ကြောင့်
 ဒုက္ကဋ်အာပတ်ဟု အဋ္ဌကထာ ဆိုသည်။ ဤကား ဋီကာဆရာ အလိုတည်း။

မှတ်ချက်။ ။ကိုယ်တော်တစ်ပါးသည် ပုတ်ခတ်လိုသော ဆန္ဒ မရှိဘဲ ရွယ်ရုံသာ
 ရွယ်ထားစဉ်-ဤတလသတ္တိကသိက္ခာပုဒ်အရ အာပတ်သင့်မှန်း သိသောကြောင့် “မထူးတော့
 ပါဘူး” ဟု ဆို၍ ပုတ်ခတ်အံ့၊ ထိုကိုယ်တော်ကား ဤသိက္ခာပုဒ်နှင့် ရှေးသိက္ခာပုဒ်အရ ပါမိတ်
 အာပတ် ၂ ချက် သင့်သည်။

အဆောတလျှင်၊ ပတတိ-ကျအံ့၊ န ပဟရိတုကာမတာယ-ပုတ်ခတ်ခြင်းငှာ အလို မရှိသည်၏ အဖြစ်ဖြင့်၊ ဒိန္နုတ္တာ-ပေးအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ) တေန ပဟာရေန-ကြောင့်၊ ဟတ္ထာဒိသု-လက်အစရှိသော အင်္ဂါတို့တွင်၊ ယံကိဉ္စိ-အမှတ်မထား၊ တစ်ပါးပါးသော အင်္ဂါသည်၊ ဘိဇ္ဇတိ-ကျိုးပဲ့ပျက်စီးအံ့၊ ဒုက္ကဋ်မေဝ-ဒုက္ကဋ်အာပတ်ပင်တည်း။

၄၅၀။ မောက္ခာဓိပ္ပာယော၊ ပေ၊ ဥဂ္ဂိရတီတိ ဧတ္ထ-၌၊ ပုဗ္ဗေ-ရှေးသိက္ခာပုဒ်၌၊ ပုတ္တေသု-ဆိုအပ်ပြီးကုန်သော၊ ဝတ္ထုသု-စောရစသော ဝတ္ထုတို့၌၊ ပုရိမနယေနေဝ-ဖြင့်သာလျှင်၊ တလသတ္တိကံ-လုံ၏အလား၊ လက်ဝါးပြင်ကို၊ ဥဂ္ဂိရန္တဿ-မြှောက်ချီသော ရဟန်း၏၊ ဝါ-မိုးသော ရဟန်း၏၊ အနာပတ္တိ-အနာပတ်တည်း၊ ဝိရုဇ္ဈိတွာ-ချွတ်ချော်၍၊ ပဟာရံ-ကို၊ သစေပိ ဒေတိ-အကယ်၍မူလည်း ပေးမိစေဦးတော့၊ (ဧဝံသတိဝိ-ဤသို့ပင်ပေးမိပါသော်လည်း) အနာပတ္တိယေဝ-အနာပတ်ပင်တည်း၊ သေသံ၊ ပေ၊ သမုဋ္ဌာနာဒိဟီတိ။- တလသတ္တိကသိက္ခာပဒံ ပဉ္စမံ။

တလသတ္တိကံ။ ။ [သတ္တိ-လုံ + က-တူသည်၊ သတ္တိက-လုံနှင့် တူသော + တလ-လက်ဝါးပြင်၊] လုံသည် ထိုးဆွေရာဖြစ်သကဲ့သို့ လက်ဝါးအပြင်လည်း ရှိတ်ပုတ်စရာ ဖြစ်သည်၊ လက်ဝါးအပြင်ကို ဥပလက္ခဏာနည်းဖြင့် ဖတ်၍ ဆိုထားသည်၊ လက်ဝါးသာမက၊ ခြေဖြင့် ကန်ခြင်း၊ ခူးဖြင့် တိုက်ခြင်းစသည်၌ ခူးစသော ကိုယ်အင်္ဂါ အစိတ်များကိုပါ တလသတ္တိကအရ ယူရမည်။

၆။ အမူလကသိက္ခာပုဒ်အဖွင့်

၄၅၉။ ဆဋ္ဌေ-၌၊ အနုဒ္ဓံသေန္တိတိ-တာ၊ တေ-ထိုဆဗ္ဗဂ္ဂိရဟန်းတို့သည်၊ သယံ-မိမိတို့ကိုယ်တိုင်း၊ အာကိဏ္ဏဒေါသတ္တာ-ရောပြွမ်းသော အပြစ်ရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဧဝံ-ဤသို့ မိမိတို့က တင်ကြို၍ စောဒနာရသည်ရှိသော်၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ အမှေ-ငါတို့ကို၊ နေဝ စောဒေဿန္တိ-စောဒနာကြလိမ့်မည် မဟုတ်၊ န သာရေ သန္တိ-အပြစ်ကို အမှတ်ရစေကြလိမ့်မည် မဟုတ်၊ ဣတိ-ဤသို့ကြို၍၊ အတ္တ ပရိတ္တာဏံ-မိမိကိုယ်ကို စောင့်ရှောက်ခြင်းတို့၊ ကရောန္တ-ပြုလိုကုန်သည်၊ (ဟုတ္တာ) ပဋိကစ္စေဝ-စောစောကပင်၊ (တင်ကြို၍) ဘိက္ခု-တို့ကို၊ အမူလကေန-သေအ၊ သံယာဒိသေသေန-သံယာဒိသေသ်အာပတ်ဖြင့်၊ စောဒေန္တိ ကိရ-စောဒနာကြကုန်သတတ်၊ ဧတ္ထ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ သေသံ-ကြွင်းသော ပုဒ်အပေါင်းသည်၊ တေရသက မှိ-၁၃ ပါးသော သိက္ခာပုဒ်အပေါင်း၌၊ (သံယာဒိသေသ်၌) အမူလကသိက္ခာပဒေ-၌၊ ဝုတ္တနယတ္တာ၊ ဥတ္တာနမေဝ၊ ပေ၊ ဒုက္ခဝေဒနန္တိ။- အမူလကသိက္ခာပဒံ ဆဋ္ဌံ။

၇။ သဒ္ဓိစ္စသိက္ခာပုဒ်အဖွင့်

၄၆၄။ သတ္တမေ-၌၊ ဥပဒဟန္တိတိ-ကာ၊ ဥပ္ပါဒေန္တိ ဖြစ်စေကြကုန်၏။ ဤပုဒ်၏ အဖွင့်ကို ကင်္ခါဘာသာဋီကာ၌ ပြထားပြီ။ ကုက္ကုစ္စံ၊ ဟေ၊ ပါစိတ္တိယဿာတိ-ကာ၊ ဝါစာယ ဝါစာယ-စကားခွန်းတိုင်း စကားခွန်းတိုင်း၌၊ အာပတ္တိ-သည်၊ (ဟောတိ) အနုပသမ္ပန္နဿာတိ-ကာ၊ သာမဏေရဿ-သာမဏေ၏ အပေါ်၌၊ (“သဒ္ဓိစ္စ ကုက္ကုစ္စံ ဥပဒဟတိ” ၌ စပ်) မာတုဂါမေန-နှင့်၊ သဒ္ဓိ-တက္ခ၊ ရဟော-ဆိတ်ကွယ်ရာ အရပ်၌၊ တယာ-သင်သည်၊ နိသိန္နံ မညေ-ထိုင်ခြင်းဟု ငါထင်၏။ နိပန္နံ မညေ-လျောင်းခြင်းဟု ငါထင်၏။ (ဝိကာလေ-နေလွဲအခါ၌၊ တယာ-သည်) ဘုတ္တံ မညေ-စားအပ်ပြီဟု ထင်၏။ (မဇ္ဇိ-သေရည်အရက်ကို၊ တယာ-သည်) ပိတံ မညေ-သောက်အပ်ပြီဟု ထင်၏။ ဤပုဒ်တို့နှင့် စပ်သွယ်သော ပုဒ်များသည် ပါဠိတော်၌ တိုက်ရိုက်ပါ၏။ ဤအဋ္ဌကထာ၌ကား အတိုချုံးထားသည်။ သံယမဇ္ဈေ-၌၊ ဣဒ္ဓိစ္စိ ဒဉ္စ-ဤမည်ဤမည်သော အမှုကိုလည်း၊ ကတံ-ပြုအပ်ပြီ၊ ဣတိ အာဒိနာ-သော၊ နယေန-ဖြင့်၊ ကုက္ကုစ္စံ-ကို၊ ဥပဒဟတိ-အနီး၌ ထားအံ့၊ ဝါ-ဖြစ်စေအံ့၊ (ဧဝံသတိ) ဝါစာယ ဝါစာယ၊ ဒုက္ကဋ် သေသံ၊ ဟေ၊ အမူလကသဒိဘာနေဝါတိ။- သဒ္ဓိစ္စသိက္ခာပုဒ် သတ္တမံ။

နိသိန္နံ နိပန္နံ။ ။ နိဇ္ဈေးရှိသော သဒဓာတ်၊ ပဒဓာတ်တို့က အကမ္မကဖြစ်သော ကြောင့် ကံအနက် မပေးနိုင်၊ တယာဟူသော ကတ္တားနှင့် လျော်အောင် ဘောအနက်သာ ပေးနိုင်၏။ သို့မဟုတ် “နိသိန္နံ-ထိုင်ခြင်းကို၊ ကတံ မညေ-ပြုအပ်၏” ဟု ငါထင်၏။ ဤသို့ သော်လည်း ကြိယာ ထည့်၍ စပ်ပါ။

၈။ ဥပသုတိသိက္ခာပုဒ်အဖွင့်

၄၇၁။ အဋ္ဌမေ-၌၊ အဓိကရဏဇာတာနန္တိ-ကာ၊ ဧတေဟိ ဘဏ္ဍနာဒိဟိ-ဤဘဏ္ဍနအစရှိသည်တို့ဖြင့်၊ (ဥပ္ပန္န၏ ဝိသေသန) ဥပ္ပန္နဝိဝါဒိမိကရဏာနံ-ဖြစ်သော ဝိဝါဒိမိကရဏ်း ရှိကုန်သော၊ [“ဘိက္ခုနံ ဥပသုတိ” ၌ စပ်၊ ဘဏ္ဍန ကလဟ၊ ဝိဝါဒတို့သည် ဤသိက္ခာပုဒ် ပါဠိတော်၌ တိုက်ရိုက်ပါ၏။ ထို့ကြောင့် “ဧတေဟိ ဘဏ္ဍနာဒိဟိ” ဟု ညွှန်ပြသည်။] ဥပသုတိန္တိ-ကာ၊ သုတိသမိပံ-ကြားအပ်သော အသံ၏ အနီး၌၊ ယတ္ထ-အကြင်အရပ်၌၊ ဌတ္တာ-တည်၍၊ တေသံ-ထိုရဟန်းတို့၏၊ ဝစနံ-စကားကို၊ သောတုံ-ကြားခြင်းငှာ၊ သက္ကာ-တတ်ကောင်း သည်၊ ဟောတိ၊ တတ္ထ-ထိုကြားလောက်ရာ အရပ်၌၊ (တိဋ္ဌေယျံ ၎ံ) ဤပုဒ်၏ အဖွင့်ကို ကင်္ခါဘာသာဋီကာ၌ ပြထားပြီ။ ဝဇ္ဇတိ အာပတ္တိ ဒုက္ကဋ်ဿာတိ ဧတ္ထ-၌၊ ပဒဝါရေ ပဒဝါရေ-ခြေ၏ အကြိမ်တိုင်း၊ ခြေ၏ အကြိမ်တိုင်း၌၊ ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ) မန္တန္တိန္တိ - ကာ၊ အညေန - အခြားသော ရဟန်းနှင့်၊ သဒ္ဓိ - တက္ခ၊ အညသ္မိ-

အခြားသော ရဟန်းသည်၊ မန္တယမာနေ-တိုင်ပင်လက်သော်၊ ဝါ-တစ်နည်း၊ မန္တ
န္တတိ-မန္တန္တေဟူ၍၊ ပါဠိ-ပါဠိသည်၊ (အတ္ထိ) အယမေဝ အတ္ထော-ဤလက္ခဏ
အနက်ပင်တည်း။

၄၇၃။ ဥပသမိဿာမိတိ-ကာ၊ ဥပသမ-ငြိမ်းအေးခြင်းသို့၊ ဂမိဿာမိ-ရောက်
အံ့၊ ကလဟံ-ငြင်းခုံခြင်းကို၊ န ကရိဿာမိ-မပြုအံ့၊ အတ္တာနံ ပရိမောစေဿာမိတိ-
ကာ၊ မမ-ငါ၏၊ အကာရကဘာဝံ-မပြုတတ်သူ၏၊ အဖြစ်ကို၊ ကထေတွာ-ပြော
ပြ၍၊ အတ္တာနံ-မိမိကိုယ်ကို၊ မောစေဿာမိ-အဓိကရုဏ်းမှ လွတ်စေအံ့၊ ပေ၊
သောတုကာမတာယ-နားထောင်ခြင်းငှာ အလိုရှိသည်၏၊ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝမန
ဝသေန-သွားခြင်း၏၊ အစွမ်းဖြင့်၊ သိယာ-ရဲခါ၊ ကိရိယံ-မပြုထိုက်သော အမှုကို
ပြုခြင်းရှိသော သိက္ခာပုဒ်တည်း၊ ဌိတဋ္ဌာနံ-မိမိ၏ တည်ရာ အရပ်သို့၊ အာဂန္တု-
လာ၍၊ မန္တယမာနာနံ-တိုင်ပင်ကုန်လက်သော်၊ ဝါ-တိုင်ပင်သူတို့ကို၊ အဇာနာပန
ဝသေန-မသိစေခြင်း၏၊ အစွမ်းဖြင့်၊ သိယာ-ရဲခါ၊ အကိရိယံ-မပြုထိုက်သော အမှုကို
မပြုခြင်းရှိသော သိက္ခာပုဒ်တည်း၊ ဟိ-မှန်၊ ရူပိယံ-ရူပိယသိက္ခာပုဒ်လည်းကောင်း၊
အညဝါဒကံ-လည်းကောင်း၊ ဥပသုတိ-လည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ တိဏိ-ကုန်
သော၊ ဣမာနိ သိက္ခာပဒါနိ-တို့သည်၊ ဧကပရိစ္ဆေဒါနိ-တူသော အပိုင်းအခြား
ရှိကုန်၏၊ ပေ၊ ဒုက္ခဝေဒနန္တိ။- ဥပသုတိသိက္ခာပဒ် အဋ္ဌမံ။

မန္တယမာနေ။ ။ပါဠိတော်၌ "မန္တန္တံ ဥက္ကာသိတဗ္ဗံ" ဟု ရှိ၏။ "မန္တန္တံ-တိုင်ပင်
သူကို၊ ဥက္ကာသိတဗ္ဗံ-ချောင်းဟန်ရမည်" ဟုလည်း မဖြစ်နိုင်၊ "တိုင်ပင်သူကို" ဟု ကံအနက်
မဖြစ်နိုင်သောကြောင့် "မန္တယမာနေ" ဟု လက္ခဏအနက် ဖွင့်သည်။ သတ္တမိအနက်၌ ဒုတိယာ
ဝိဘတ်သက်။ ။မန္တန္တံ ဘုမ္မတ္ထေ ဥပယောဂဝစနံ-ဋီကာ။ ထို့ကြောင့် "မန္တန္တေ" ဟု ပါဠိ
တစ်မျိုးပြင်၍ ရွတ်ကြသည်။

၉။ ကမ္မပဋိဗာဟနသိက္ခာပုဒ်အဖွင့်

၄၇၄။ နဝမေ-၌၊ သစေ စ မယံ ဇာနေယျာမာတိ-ကာ၊ မယံ-ငါတို့သည်၊
သစေ ဇာနေယျာမ-အကယ်၍ သိက္ခာပုဒ်အံ့၊ စကာရော ပန-စအက္ခရာသည်ကား၊
နိပါတမတ္တမေဝ-အနက်မရ၊ နိပါတ်မျှသာတည်း၊ ဓမ္မိကာနန္တိ-ကာ၊ ဓမ္မေန-ဟုတ်
မှန်သော ဝတ္ထုဖြင့်၊ ဝိနယေန-ဗောဒနာ၊ သာရဏာဝိနည်းဖြင့်၊ သတ္တုသာသနေန-
မြတ်စွာဘုရား၏ အဆုံးအမတော်ဖြစ်သော ဥ တ်ကမ္မဝါစာဖြင့်၊ ကတတ္တာ-ပြုအပ်
သည်၏၊ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဧတေသု-ဤကံတို့၌၊ ဓမ္မော-ဓမ္မသည်၊ အတ္ထိ-ရှိ၏၊ ဣတိ-
ကြောင့်၊ (တာနိ-ထိုကံတို့သည်)၊ ဓမ္မိကာနိ-ဓမ္မိကတို့မည်၏၊ ။ဣကပစ္စည်း
အဿတ္ထိအနက် သက်ပါ-ဟူလို၊ ။ဓမ္မိကာနံ-တရားရှိကုန်သော၊ စတုန္တံ-ကုန်သော၊
တေသံ သံလကမ္မာနံ-ထိုသံယာဉ်ကံတို့ဖို့၊ (ဆန္တံ ဒတွာ၌ စပိ)၊ ပေ၊ ဒုက္ခဝေဒနန္တိ။-
ကမ္မပဋိဗာဟနသိက္ခာပဒ် နဝမံ။

၁၀။ ဆန္ဒ အဒတ္တာ ဂမနသိက္ခာပုဒ်အဖွင့်

၄၈၁။ ဒသမေ-၌၊ ဝတ္ထုဝါ အာရောစိတန္တိ-ကား၊ စောဒကေန-စောဒက ပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်းကောင်း၊ ဝါ-အပြစ်တင်တတ်သော တရားလို ပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်းကောင်း၊ စုဒ္ဓိတကေနစ-စုဒ္ဓိတကပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်းကောင်း၊ ဝါ-အပြစ်တင်အပ်သော တရားခံပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်းကောင်း၊ အတ္တနော-၏၊ ကထာ-စကားကို၊ ကထိတာ-ပြောဆိုအပ်ပြီ၊ အနုဝိဇ္ဇကော-မေးစိစစ်တတ်သော ဝိနည်းခိုင်ပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ သမ္မတော-သမုတ်အပ်ပြီ၊ ဧတ္တာဝတာပိ-ဤမျှအတိုင်းအရှည်ရှိသော ကိစ္စဖြင့်လည်း၊ ဝတ္ထုမေဝ-ဝတ္ထုသည်သာ၊ ဝါ-ကိုသာ၊ အာရောစိတ်-ပြောပြအပ်သည်၊ ဟောတိ-၏၊ [ဥ တ် မထားသေမီ ကိစ္စဟူသမျှသည် “ဝတ္ထု အာရောစိတ” တွင် ပါဝင်သည်-ဟူလို။] သေသံ၊ ပေ၊ ဒုက္ခဝေဒနန္တိ။- ဆန္ဒ အဒတ္တာ ဂမနသိက္ခာပဒ် ဒသမံ။

၁၁။ ဒုဗ္ဗလသိက္ခာပုဒ်အဖွင့်

၄၈၆။ ဧကာဒသမေ-၌၊ ယထာမိတ္တတာတိ-ကား၊ ယထာမိတ္တတာယ-အကြင်အကြင်မိတ်ဆွေအား၊ မိတ္တတာ၌ ယကျေသည်ဟု ပြသည်။၊ ယောယော-အကြင်အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ မိတ္တော-မိတ်ဆွေတည်း၊ တဿ တဿ-ထိုထိုမိတ်ဆွေဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်အား၊ ဒေတိ-ပေး၏၊ ဣတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊ [တပစ္စည်း အနက်မရှိ၊ သဗ္ဗပဒေသု-အလုံးစုံသော ပုဒ်တို့၌၊ (“ယထာ သန္နိဋ္ဌတာ၊ ယထာ သမ္မတ္တာ၊ ယထာ သမာနုပဇ္ဈာယကတာ၊ ယထာ သမာနာစရိယကတာ” ပုဒ်တို့၌) ဧသနယော-တည်း၊ သေသံ၊ ပေ၊ ဒုက္ခဝေဒနန္တိ။- ဒုဗ္ဗလသိက္ခာပဒ် ဧကာဒသမံ။

၁၂။ ပရိဏာမနသိက္ခာပုဒ်အဖွင့်

၄၈၉။ ဒွါဒသမေ-၌၊ ယံ-အကြင်အဆုံးအဖြတ် စကားရပ်သည်၊ ဝါ-ကို၊ ဝတ္ထုဗွဲ-ဆိုထိုက်သည်၊ သိယာ-ဖြစ်၏၊ တံ သဗ္ဗံ-ထိုအလုံးစုံသော စကားရပ်သည်၊ တိသကေ-တိသက၌၊ (နိသဂ္ဂိပါစိတ်၌) ပရိဏာမနသိက္ခာပဒေ-၌၊ ဝုတ္တနယမေဝ-သာ၊ ဟိ-အထူးကား၊ အယမေဝ-ဤဆိုအပ်လတ်သည်သာ၊ ဝိသေသော-အထူးတည်း၊ တတ္ထ-ထိုနိသဂ္ဂိယ ပရိဏာမနသိက္ခာပုဒ်၌၊ အတ္တနော-မိမိ၏ အထံသို့၊ ပရိဏာမိတတ္တာ-ညွတ်စေတတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ နိသဂ္ဂိယံ-စွန့်ခြင်းဝိနည်းကံရှိသော၊ ပါဗိတ္တိယံ (ဟောတိ)၊ ဣဓ-ဤပရိဏာမနသိက္ခာပုဒ်၌၊ ပုဂ္ဂလဿ-ပုဂ္ဂိုလ်၏ အထံသို့၊ ပရိဏာမိတတ္တာ-ကြောင့်၊ သုဒ္ဓိကပါဗိတ္တိယံ-နိသဂ္ဂိ မဖက်၊ သက်သက်သော ပါဗိတ်အာပတ်သည်၊ ဟောတိ၊ ဣတိ-ဤကား အထူးတည်း၊ ပေ၊ တိဝေဒနန္တိ။- ပရိဏာမနသိက္ခာပဒ် ဒွါဒသမံ။

သတ္တမော ဝတ္ထနာက္ခမေန သဟမေဓိကဝဂ္ဂေါ အဋ္ဌမော။
 သဟမေဓိတဝဂ်အဖွင့် ပြီး၏။

၉။ ရတနဝဂ်အဖွင့်

၁။ အန္တေပုရသိက္ခာပုဒ်အဖွင့်

၄၉၄။ ရာဇဝဂ္ဂဿ-၏။ ပဌမသိက္ခာပဒေ-၌။ ဩရကောတိ-ကာ။ ပရိတ္တကော-အညံ့စားသည်။ (“န ဘဝိဿတိ-ဖြစ်လိမ့်မည် မဟုတ်” ဟု ပါဠိတော်၌ စပ်။) ဥပရိပါသာဒဝရတောတိ-ကာ။ ပါသာဒဝရဿ-မြတ်သော ပြာသာဒ်၏။ ဥပရိ-အထက်ထပ်၌။ ဂတော-ရောက်နေသည်။ (ဟောတိ။) အယျာနံ ဝါဟသာတိ-ကာ။ အယျာနံ-အရှင်တို့၏။ ကာရဏာ-အကြောင်းကြောင့်။ ဇာနာမိ-သိရပါ၏။ ဣတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

၄၉၅။ ပိတရံ ပထေတိတိ-ကာ။ အန္တရံ-အခွင့်အလမ်းကို။ ဝါ-အပေါက်အကြားကို။ ပဿိတွာ-ကြည့်၍။ ယာဇေတတံ-သတ်ခြင်းငှာ။ ဣစ္ဆတိ-အလိုရှိ၏။

ရာဇန္တေပုရံ ဟတ္ထိသမ္ပန္နန္တိ အာဒိဿ-အစရှိသော ပါဠိရပ်တို့၌။ (ဝစနတ္ထော-ဧဝံ ဝေဒိတဗျော) ဧတ္ထ-ဤနန်းတော်တွင်း၌။ ဟတ္ထိဟိ-ဆင်တို့ဖြင့်။ သမ္ပဒ္ဓေါ-ကျဉ်းမြောင်းခြင်းသည်။ (အတ္ထိ။) ဣတိ ကြောင့်။ (ထိုသို့ဆင်တို့ဖြင့် ကျဉ်းမြောင်းခြင်း ရှိရာ၏အဖြစ်ကြောင့်။) တံ-ထိုနန်းတော်တွင်းသည်။ ဟတ္ထိသမ္ပန္နံ-ဟတ္ထိသမ္ပန္န မည်၏။ ဟတ္ထိသမ္ပန္နံ-ဆင်တို့ဖြင့် ကျဉ်းမြောင်းခြင်း ရှိ၏။ ဣတိ အတ္ထော-နက်။ အဿရထသမ္ပန္နပဒေသုပိ-အဿသမ္ပန္နပုဒ်၊ ရထသမ္ပန္နပုဒ်တို့၌လည်း။ ဒေသဝနယော-ပင်တည်း။ သမ္ပတ္တန္တိ-ဟူ၍။ ကေစိ-တို့သည်။ ပဌန္တိ-ရွတ်ဆိုကြကုန်၏။ တံ-သမ္ပတ္တိပုဒ်ကို။ န ဂဟေတဗ္ဗံ-မယူထိုက်။

ရညော အန္တေပုရေ ဟတ္ထိသမ္ပန္နန္တိပိ-ဟူ၍လည်း။ ပါဠော (အတ္ထိ။) ပုရေနေရာ၌ “ပူရေ” ဟုလည်း ရှိ၏။ တတ္ထ-ထိုပါဠိ၌။ ဟတ္ထိနံ-ဆင်တို့၏။ သမ္ပန္နံ-အချင်းချင်း တစ်ကောင့် တစ်ကောင် တိုးဝှေ့၍ နှင်းမိခြင်းတည်း။ ဟတ္ထိသမ္ပန္နံ-ဆင်တို့၏ တစ်ကောင့် တစ်ကောင် တိုးဝှေ့ နှင်းမိခြင်း။ ရညော-မင်း၏။ အန္တေပုရေ-နန်းတော်တွင်း၌။ ဟတ္ထိသမ္ပဒ္ဓေါ-ဆင်တို့၏ တစ်ကောင့် တစ်ကောင် တိုးဝှေ့နှင်းမိခြင်း သည်။ အတ္ထိ။ ဣတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ပါဠိတော်၌ ဟတ္ထိသမ္ပန္နံသည် “ဟတ္ထိသမ္ပဒ္ဓေါ” ၏ လိင်္ဂဝိပ္ပလ္လာသတည်း။ ဆိုလိုရင်းမှာ ဆင်တွေများလွန်း၍ တစ်ကောင့် တစ်ကောင် တိုးဝှေ့ နှင်းမိသည်-ဟူလို။ သေသပဒေသုပိ-တို့၌လည်း။ (အဿသမ္ပန္နပုဒ်၊ ရထသမ္ပန္နပုဒ်တို့၌လည်း။) ဒေသဝနယော-တည်း။

ဝါဟသာ။ ။ဝါဟသဒ္ဓါသည် ဆောင်ခြင်းအနက်ကို ဟော၏။ မနောဂိုဏ်း တည်း ထို့ကြောင့် “ဝါဟသာ” ဟု ရှိရသည်။ “ဝါဟ-ရဟန်းတို့၏ ပို့ဆောင်ခြင်း” ဟူသည် ရဟန်းအရှင်မြတ်တို့၏ ပို့ချခြင်း ဟောပြောခြင်းတည်း။ ထို့ကြောင့် ကာရဏာကို ဝါဟသာ၏ အဓိပ္ပာယ်ထွက်ဟု မှတ်ပါ။

ရဇနိယာနီတိ-ကာ၊ တသ္မိ အန္တေပုရေ-ဌ၊ ဒေဝိသာနိ-ဤကဲ့သို့ ရှုအပ်ကုန်
သော၊ (တပ်နှစ်သက်ဖွယ် ကောင်းကုန်သော) ရူပါဒီနိ-ရူပါရုံ အစရှိသည်တို့သည်၊
(သန္တိ-ရှိကုန်၏။)

၄၉၈။ မုဒ္ဒါဝသိတ္ထဿာတိ-ကာ၊ မုဒ္ဒနိ-ဦးထိပ်၌၊ အဝသိတ္ထဿ-သွန်း
လောင်းအပ်သော ဘိသိက်ရေစင် ရှိသော၊ (“ရညော-မင်း၏” ၌ စပ်) ဣတော-
ဤအိပ်ရာခန်းဆောင်မှ၊ အနိက္ခန္တော-မထွက်သေးသော၊ ရာဇာ-မင်းသည်၊ (အတ္ထိ)၊
ဣတိ-ထိုသို့မထွက်သေးသော မင်းရှိရာ၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ (တံ-ထိုအိပ်ရာခန်း
ဆောင်သည်)၊ အနိက္ခန္တရာဇကံ-ကမည်၏၊ အနိက္ခန္တရာဇကေ-မထွက်သေးသော
မင်းရှိသော၊ တသ္မိ သယနိယရေ-ထိုအိပ်ရာခန်းဆောင်၌၊ ဣတိ အတ္ထော-နက်၊
မဟေသီ-မိဖုရားကို၊ ရတနံ-ရတနာဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-ဆိုအပ်၏၊ ဤဝါကျ၏ အဓိပ္ပာယ်
ကို ကင်္ခါဘာသာဋီကာ၌ ပြထားပြီ။ နိဂ္ဂတန္တိ-ကာ၊ နိက္ခန္တ-ထွက်ပြီးသော၊ (ရတနံ၌
စပ်)၊ ဣတော-အိပ်ရာခန်းဆောင်မှ၊ အနိဂ္ဂတံ-ထွက်ပြီး မဟုတ်သော၊ ဝါ-မထွက်
သေးသော၊ ရတနံ-မိဖုရားရတနာသည်၊ (အတ္ထိ)၊ ဣတိ-ထိုသို့မထွက်သေးသော
မိဖုရားရတနာရှိရာ၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ (တံ-ထိုအိပ်ရာခန်းဆောင်သည်)၊ အနိဂ္ဂတ
ရတနကံ-ကမည်၏၊ အနိဂ္ဂတရတနကေ-မထွက်သေးသော မိဖုရားရတနာရှိသော၊
တသ္မိ သယနိယရေ-ဌ၊ ဣတိ အတ္ထော-နက်၊ သေသံ ၊ပေ၊ တိဝေဒနန္တိ။-အန္တေပုရ
သိက္ခာပဒံ ပဌမံ။

၂။ ရတနသိက္ခာပုဒ်အဖွင့်

၅၀၂-၃။ ဒုတိယေ၊ ဝိဿရိတ္တာတိ-ကာ၊ ပမုဿိတ္တာ-သတိပျောက်ကင်း၍၊
ဝါ-မေ့၍၊ (“အဂမာသိ-သွားပြီ” ဟု ပါဠိတော်၌ စပ်၊ “မုသ-နဿနေ” ဓာတ်ကျမ်း၊)
သတတော-တစ်ရာမှ၊ ပဉ္စကဟာပဏာ-၅ ကျပ်တို့သည်၊ ပုဏ္ဏပတ္တိနာမ-ပုဏ္ဏပတ္တ
မည်၏၊ ကျာဟံ ကရိဿာမီတိ-ကာ၊ အဟံ-ငါသည်၊ ကိ-အဘယ်ကို၊ ကရိဿာမိ-
ပြုအံ့နည်း၊ (တစ်နည်း) ကိ ကရိဿာမိ-ဘာလုပ်အံ့နည်း၊ (ဥယျာဉ်သွားလို့ ဘာ
အကျိုးရှိမှာလဲ”-ဟူလို) အာဘရဏံ သြမုဒ္ဓိတ္တာတိ-ကာ၊ မဟာလတ်နာမ-မဟာ

ပုဏ္ဏပတ္တိ။ ။ “ပုဏ္ဏပတ္တိ တုဒ္ဓိဒါယံ၊ တံ ဟိ မနောရထပုဏ္ဏေန ပတ္တဗ္ဗဘာဝတော
ပုဏ္ဏပတ္တန္တိ ဝုစ္စတိ” ဟု ယောဇနာ ဆို၏။ စိတ်အလို၏ ပြည့်ခြင်းကြောင့် ရောက်ထိုက်ရထိုက်
သော အဖို့ကို “ပုဏ္ဏပတ္တိ” ဟု ဆိုသည်။ တုဒ္ဓိယာ-နှစ်သက်ခြင်းကြောင့် + ဒါတဗ္ဗော-ပေးထိုက်
သော + အာယော-ဝင်လာသော ပစ္စည်းတည်း၊ ဝါ-ဆုလာဘ်တည်း၊ တုဒ္ဓိဒါယော-နှစ်သက်
ခြင်းကြောင့် ပေးထိုက်သော ဝင်လာသော ပစ္စည်း၊ (ဆုလာဘ်)၊ ကျေးဇူးတင်၍ ကျေးဇူးဆပ်
ကြောင်း ဥစ္စာ-ဟူလို၊ ထိုတုဒ္ဓိဒါယမျိုးသည် ၁၀၀ ကျေးဇူးပြုလျှင် ၅ ကျပ် ပြန်၍ ကျေးဇူး
ဆပ်ရိုး ရှိသတတ်၊ ထို့ကြောင့် “သတတော ပဉ္စကဟာပဏာ” ဟု ဖွင့်သည်။

လောကမည်သော၊ နဝကောဋီအဋ္ဌနကံ-၉ တုဋေ ထိုက်တန်သော၊ အလင်္ကာရ်-
ဘန်ဆာကို၊ အပနေတွာ-ဖယ်ရှား၍၊ ဝါ-ချွတ်၍၊ (“ဒါသိယာ အဒါသိ” ဌှိ စပ်)
|မဟာလတာ တန်ဆာအကြောင်းကို ဓမ္မပဒ ဝိသာခါဝတ္ထုမှ ယူ၍ ဋီကာ၌ ပြထား
၏။ ရှုပါလေ။]

၅၀၄။ အန္တေဝါသီတိ-ကား၊ ပရိစာရကော-အလုပ်အကျွေးသည်၊ ဝါ-ကို၊
(အာဏတ္ထော ဟောတိ၌ စပ်) |အနာထပိဏ်သူဌေးက သူ၏ လယ်တော၌ အလုပ်
လုပ်သော တပည့်ကို ခေခိုင်းထားသည်-ဟူလို။]

၅၀၆။ အပရိက္ခိတ္တဿ ဥပစာရောတိ ဧတ္ထ-၌၊ အာရာမဿ-၏၊ ဒွေလေဉ္စ
ပါတာ-ခဲ ၂ ကျ အရပ်တို့သည်၊ ဥပစာရောနာမ-ဥပစာမည်၏၊ အာဝသထဿ
ပန-အိမ်၏ကား၊ သုပ္ပပါတောဝါ-ပန်းစကော၏ ကျရာအရပ်သည်သော်လည်း
ကောင်း၊ မုသလပါတောဝါ-ကျည်ပွေ့၏ ကျရာအရပ်သည်သော်လည်းကောင်း၊
(ဥပစာရောနာမ-၏) ဣတိ-သို့၊ မဟာပစ္စရိယံ ဝုတ္တံ၊ ဥဂ္ဂဏှာတိ အာပတ္တိံ ပါစိတ္တိံ
ယဿာတိ ဧတ္ထ-၌၊ ဇာတရူပရဇတံ-ရွှေငွေကို၊ အတ္တနော-၏၊ အတ္တာယ-ငှာ၊
ဥဂ္ဂဏှန္တဿဝါ-ကိုယ်တိုင် ကောက်ယူသည်မူလည်းဖြစ်သော၊ ဥဂ္ဂဏှာပေန္တဿဝါ-
သူတစ်ပါးကို ကောက်ယူစေသည်မူလည်းဖြစ်သော၊ (ဘိက္ခုနော-၏) နိသဂ္ဂိယံ-
စွန့်ခြင်းဝိနည်းကံရှိသော၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)၊ သံဃဂဏပုဂ္ဂလစေတိယနဝ
ကမ္မာနံ-သံဃာ၊ ဂိုဏ်း၊ ပုဂ္ဂိုလ်၊ စေတီ၊ နဝကမ္မတို့၏၊ အတ္တာယ-ငှာ၊ (ဥဂ္ဂဏှန္တဿ
ဝါ၊ ဥဂ္ဂဏှာပေန္တဿဝါ၊ ဘိက္ခုနော) ဒုက္ကဋ်၊ (ဟောတိ) အဝသေသံ-ရွှေငွေမှ
ကြွင်းသော၊ မုတ္တာဒိရတနံ-ပုလဲအစရှိသော ရတနာကို၊ အတ္တနောဝါ-မိမိ၏သော်
လည်းကောင်း၊ သံဃာဒီနံဝါ-သံဃာအစရှိသည်တို့၏သော်လည်းကောင်း၊ |အာဒိ
ဖြင့် ဂဏပုဂ္ဂလစေတိယနဝကမ္မတို့ကို ယူ။| အတ္တာယ၊ ဥဂ္ဂဏှန္တဿဝါ၊ ဥဂ္ဂဏှာ
ပေန္တဿဝါ၊ (ဘိက္ခုနော) ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ) ကပ္ပိယဝတ္ထုဝါ-အပ်သော ဝတ္ထုသည်
မူလည်း၊ ဟောတု-ဖြစ်စေ၊ အကပ္ပိယဝတ္ထုဝါ-မအပ်သော ဝတ္ထုသည်မူလည်း၊
ဟောတု-စေ၊ အန္တမသော-အားဖြင့်၊ မာတု-အမိ၏၊ ကဏ္ဍပိဋန္တနတာလပဏ္ဍိတိ-
နားကို ပန်ဆင်ကြောင်းဖြစ်သော ထန်းရွက်သော်လည်း ဖြစ်သော၊ ဂိဟိသန္တကံ-
လူဝတ်ကြောင်တို့၏ ဥစ္စာကို၊ ဘဏ္ဍာဂါရိကသီသေန-ဘဏ္ဍာစား၏၊ အဖြစ်ကို အဦး
ပြုသဖြင့်၊ ပဋိသာမေန္တဿ-သို့မိုးသိမ်းဆည်းသော ရဟန်း၏၊ ပါစိတ္တိယမေဝ-ပင်
တည်း။

အာဝသထဿ။ ။ဤအာဝသထဟူသည် တည်းခိုစရာ စရပ်စသည် မဟုတ်၊
ကျောင်းတိုက်တွင်း၌ ဖြစ်စေ၊ အခြားနေရာ ရွာ၊ တော စသည်၌ ဖြစ်စေ မိမိ၏ နေရာကျောင်း၊
အိမ်၊ လယ်လုပ်တဲ စသည်ကို “အာဝသထ”ဟု ခေါ်ရသည်။ |အာဝသထောတိ စေတ္ထ (အန္တော
အာရာမေဝါ ဟောတု၊ အညတ္တ ဝါ) အတ္တနော ဝသနဌာနံ ဝုဇ္ဇတိ-ဋီကာ။|

ပန-ဆက်၊ မာတာပိတူနံ-တို့၏၊ သန္တကံ-ဥစ္စာသည်၊ အဝသံ-မချွတ်ဧကန်၊ ပဋိသာမေတဗ္ဗံ-သိုမှီးသိမ်းဆည်းထိုက်သော၊ ကပ္ပိယဘဏ္ဍံ-အပ်သော ဘဏ္ဍာသည်၊ သစေ ဟောတိ-အကယ်၍ ဖြစ်အံ့၊ (ဧဝံသတိ) အတ္တနော-၏၊ အတ္တာယ-ငှာ၊ ဂဟေတွာ-ယူ၍၊ (မိမိဥစ္စာအဖြစ်ဖြင့် ယူ၍) ပဋိသာမေတဗ္ဗံ-ထိုက်၏၊ ပန-ဗျတိရိတ်ကာ၊ ဣဒံ-ဤဥစ္စာကို၊ ပဋိသာမေတွာ-သိမ်းဆည်း၍၊ ဒေဟိ-ပေးပါလော၊ ဣတိ-သို့၊ ဝုတ္တေ-လျှောက်အပ်သော်၊ န ဝဇ္ဇတိ-(သိမ်းထားခြင်းငှာ) မအပ်၊ ဣတိ-ဤသို့ပြော၍၊ ပဋိကိပိတဗ္ဗံ-ပယ်မြစ်ရာ၏၊ ပဋိသာမေဟိ-သိုမှီးသိမ်းဆည်းပါလော၊ ဣတိ-ဤသို့ပြော၍၊ ပါတေတွာ-ကျစေ၍၊ ဝါ-ပစ်ချ၍၊ သစေ ဂစ္ဆန္တိ-ကုန်အံ့၊ (ဧဝံသတိ) ပလိဗောဓောနာမ-ပလိဗောဓမည်သည်၊ ဟောတိ-၏၊ ပဋိသာမေတံ၊ ဝဇ္ဇတိ၊ ဝိဟာရေ-၌၊ ကမ္ပံ-ကို၊ ကရောန္တာ-ပြုကုန်သော၊ ဝမုကီအာဒယောဝါ-လက်သမား အစရှိသူတို့သည်သော်လည်းကောင်း၊ ရာဇဝလ္လဘာဝါ-မင်း၏ အကျွမ်းဝင်သူတို့သည်သော်လည်းကောင်း၊ အတ္တနော-၏၊ ဥပကရဏဘဏ္ဍံဝါ-ပဲခွပ်၊ ပုဆိန် စသော လက်သမားတို့၏ အဆောက်အဦးဘဏ္ဍာကိုသော်လည်းကောင်း၊ သယနဘဏ္ဍံဝါ-အိပ်ရာဘဏ္ဍာကိုသော်လည်းကောင်း၊ ပဋိသာမေတွာ-သိုမှီးသိမ်းဆည်း၍၊ ဒေထ-ပေးပါကုန်၊ ဣတိ-သို့၊ ဝဒန္တိ-လျှောက်တတ်ကုန်၏၊ ဆန္နေနပိ-ချစ်ခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဘယေနပိ-ကြောက်ခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ န ကာတဗ္ဗမေဝ-မပြုထိုက်သည်သာ၊ ဝုတ္တဋ္ဌာနံ ပန-လုံခြုံသော အရပ်ကို ကား၊ ဒဿေတံ-ပြုခြင်းငှာ၊ ဝဇ္ဇတိ-အပ်၏၊ ပလက္ကာရေန-အားကို အသုံးပြုသဖြင့်၊ ပါတေတွာ-ပစ်ချ၍၊ ဂတေသု-သွားကုန်လတ်သော်၊ ပဋိသာမေတံ၊ ဝဇ္ဇတိ-အပ်၏။

[ဝမုကီ အာဒိသု ဆန္နေန၊ ရာဇဝလ္လဘေသု ဘယေန-ဋီကာ။]

အဇ္ဈာရာမေဝါ အဇ္ဈာဝသထေဝါတိ ဧတ္ထ-၌၊ မဟာဝိဟာရသဒိသော-မဟာ ဝိဟာရနှင့် တူသော၊ မဟာရာမော-ကျောင်းတိုက်ကြီးသည်၊ သစေ ဟောတိ-အံ့၊ (ဧဝံသတိ) တတ္ထ-ထိုကျောင်းတိုက်ကြီး၌၊ ပါကာရပရိက္ခိတ္တေ-တံတိုင်းဖြင့် ကာရ်အပ်သော၊ ပရိဝေဏေ-ပရိဝုဏ်၌၊ [ထပေတဗ္ဗံ၏ သာမညအာဓာရ]၊ ယတ္ထ-အကြင်အရပ်၌၊ ဘိက္ခုဟိဝါ-ရဟန်းတို့သည်သော်လည်းကောင်း၊ သာမဏေရေဟိ ဝါ-တို့သည်သော်လည်းကောင်း၊ ဂဟိတ်-ယူအပ်သည်၊ ဘဝိဿတိ-ဖြစ်လတံ့၊ ဣတိ-သို့၊ သင်္ကာ-ယုံမှားခြင်းသည်၊ (ကခါအဋ္ဌကထာ၌ “အာသင်္ကာ” ဟု ရှိ၏) ဥပ္ပဗူတိ-ဖြစ်တတ်၏၊ တာဒိသေဧဝ-ထိုကဲ့သို့ရှုအပ်သည်သာလျှင် ဖြစ်သော၊ ဋ္ဌာနေ-အဇ္ဈာရာမ၊ အဇ္ဈာဝသထ အရပ်၌၊ [ထပေတဗ္ဗံ၏ ဝိသေသာဓာရ]၊ ဥဂ္ဂကို

ဝလိဗောဓောနာမ။ ။မိမိကို အခြားတစ်နေရာသို့ သွား၍ မဖြစ်လောက်အောင် အနှောက်အယှက် ပေးသော ပစ္စည်းဖြစ်နေသည်ကို ပလိဗောဓဟု ဆိုသည်။ ထို့ကြောင့် ကိုင်ကောင်းသော ကပ္ပိယဝတ္ထုဖြစ်လျှင် ကိုယ်တိုင် သိမ်းဆည်းရာ၏။ အကပ္ပိယဝတ္ထုဖြစ်လျှင် ကပ္ပိယကာရတို့ကို သိမ်းဆည်းစေရာ၏။

တွာဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ ဥဂ္ဂဏှာပေတွာဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ ထပေတဗ္ဗ-
 ထားရာ၏။ မဟာဗောဓိ၊ ပေ၊ သဒိသေသု-မဟာဗောဓိ တံခါးမုဒ်၊ အမွန်ဏ
 အရပ်နှင့် တူကုန်သော၊ မဟာဇနသဉ္စရဏဋ္ဌာနေသု ပန-များစွာသော လူတို့၏
 လှည့်လည်ရာ အရပ်တို့၌ကား၊ န ဂပေတဗ္ဗ-ကောက် မယူရာ၊ (ကောက်ယူ၍
 သိမ်းထားဖွယ် မလို-ဟူလို) ပလိဗောဓော-ပလိဗောဓေသည်၊ (မိမိကို အခြားတစ်
 နေရာသို့ သွား၍ မဖြစ်အောင် နှောက်ယှက်တတ်သော ပစ္စည်းသည်)၊ န ဟောတိ-
 မဖြစ်။ [ပလိဗောဓ မဖြစ်သောကြောင့် မယူပါနှင့်-ဟူလို။]

ပန-ဝါဒန္တရကား၊ ကုရုန္တိယံ-၌၊ ဝုတ္တံ-ပြီ၊ (ကိ-သနည်း)၊ ဧကော-ရဟန်းတစ်
 ပါးသည်၊ မဂ္ဂ-ခရီးကို၊ ဂစ္ဆန္တော-သွားစဉ်၊ နိမ္မနုဿဋ္ဌာနေ-လု မရှိသော အရပ်၌၊
 ကိစ္ဆိ-သော၊ ဘဏ္ဍံ-ဘဏ္ဍာကို၊ ပဿတိ-တွေ့အံ့၊ အာကိဏ္ဏမနုဿ-ရောပြုမ်း
 သော လူရှိသော ခရီးသည်၊ ဇာတေပိ-ဖြစ်ပါသော်လည်း၊ မနုဿာ-တို့သည်၊
 တမေဝ ဘိက္ခု-ထိုရဟန်းကိုသာ၊ အာသတိန္တိ-ယုံမှားကြကုန်၏။ (မိမိတို့ နောက်တ
 လာသူ လူ မရှိသောကြောင့် ရဟန်းကိုသာ ယုံမှားကြသည်။) တသွာ-ကြောင့်
 မဂ္ဂါ-လမ်းမှ၊ ဩက္ကမ္မ-ဖဲ၍၊ နိသိဒိတဗ္ဗ-ထိုင်နေရာ၏။ သာမိကေသု-ဥစ္စာရှင်တို့
 သည်၊ အာဂတေသု-လာကုန်လတ်သော်၊ (ရှာဖို့ရန် ပြန်လာကုန်လတ်သော်)၊ တံ-
 ထိုဘဏ္ဍာကို၊ အာစိက္ခိတဗ္ဗ-ပြောပြရာ၏။ သာမိကေ-တို့ကို၊ သစေ န ပဿတိ-
 အကယ်၍ မတွေ့အံ့၊ (ဧဝံသတိ-သော်၊ သော-ထိုရဟန်းသည်)၊ ပတိရူပံ-သင့်လျော်
 သလို၊ ကရိဿတိ-ပြုလတ်၊ ဣတိ-သို့ ဝုတ္တံ-ပြီ။ [ကိုင်ကောင်းသော ပစ္စည်းဖြစ်လျှင်
 ပံသကူအဖြစ်ဖြင့် ကောက်ယူလိမ့်မည်၊ ကိုင်ကောင်းသော ပစ္စည်း မဟုတ်လျှင်ကား
 ကြောင့်ကြ မစိုက်ဘဲ ဖဲသွားလိမ့်မည်-ဟူလို။]

ရူပေန၊ ပေ၊ ကတွာတိ ဧတ္ထ-၌၊ အန္တောဘဏ္ဍိကာယ-ဘဏ္ဍာတို့၏ အတွင်း၌၊
 ဘဏ္ဍံ-သည်၊ ရူပံနာမ-ရူပမည်၏။ တသွာ-ကြောင့်၊ ဘဏ္ဍိကံ-ဘဏ္ဍာထုပ်ကို၊
 မုစ္ဆိတွာ-မြေ၍၊ ဂဏေတွာ-ရေတွက်၍၊ ဧတ္တကာ-ဤမျှအတိုင်းအရှည်ရှိကုန်သော၊
 ကဟာပဏာ-ရွှေအသပြာ၊ ငွေအသပြာတို့တည်း။ (ဣတိ) ဝါ-ဤသို့သော်လည်း
 ကောင်း၊ (ဧတ္တကံ-သော) ဇာတရူပရဇတံ-ရွှေတုံးငွေခဲတည်း။ (ဣတိ) ဝါ-သော်
 လည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ သလ္လဓေတဗ္ဗ-မှတ်သားရာ၏။ နိမိတ္တနိ-ကား၊ လဉ္ဇနာဒိ-
 အမှတ်တံဆိပ် အစရှိသည်တည်း။ တသွာ-ကြောင့်၊ လဉ္ဇိတာယ-အမှတ်တံဆိပ်
 ခပ်နီပံအပ်သော၊ ဘဏ္ဍိကာယ-ဘဏ္ဍာထုပ်၏။ မတ္တိကာလဉ္ဇနံ-မြေညက်အမှတ်
 တံဆိပ်တည်း။ ဣတိဝါ-ဤသို့သော်လည်းကောင်း၊ လာခါလဉ္ဇနံ-ချိတ်အမှတ်
 တံဆိပ်တည်း။ ဣတိဝါ၊ နီလပိလောတိကာယ-ညိုသော အဝတ်ဖြင့်၊ ဘဏ္ဍိကာ-
 ဘဏ္ဍာထုပ်ကို၊ ကတာ-ပြုအပ်ပြီ၊ ဣတိဝါ၊ သေတပိလောတိကာယ-ဖြူသော
 အဝတ်ဖြင့်၊ (ဘဏ္ဍိကာ-ကို)၊ ကတာ-ပြီ၊ ဣတိ-သော်လည်းကောင်း၊ ဧဝမာဒိ-
 ဤသို့အစရှိသော၊ သဗ္ဗ-အလုံးစုံသော အမှတ်အသားကို၊ သလ္လက္ခေတဗ္ဗ-ရာ၏။

ဘိက္ခု ပတိရူပါတိ-ကာ။ လန္ဗိနော-ရှက်ခြင်းရှိကုန်သော၊ ကုက္ကုစ္စကာ-ကုက္ကုစ္စကို ပြုတတ်ကုန်သော ရဟန်းတို့သည်၊ (ဟောန္တိ-ရှိကုန်အံ့) ဟိ-မှန်၊ လောလဇာတိကာနံ-လျှပ်ပေါ်လောလီသူ၏ အဖြစ်ဟူသော သဘောရှိကုန်သော ရဟန်းတို့၏၊ ဟတ္ထေ-လက်၌၊ ထပေတံ-ငှာ၊ န လဘတိ-မရ၊ ပန-ဆက်၊ ယော-အကြင် ရဟန်းသည်၊ တမှာ အာဝါသာ-ထိုကျောင်းမှ၊ နေဝ ပတ္တမတိ-မဖဲသွား၊ သာမိကေ-ဥစ္စာရှင်တို့ကို၊ န ပဿတိ-မတွေ့၊ တေနပိ-ထိုရဟန်းသည်လည်း၊ အတ္ထနော-၏၊ စိဝရာဒိမူလံ-သင်္ကန်း အစရှိသည်တို့၏ အဖိုးတို့၊ န ကာတဗ္ဗံ-မပြုထိုက်၊ ပန-အန္တယကာ။ ထာဝရံ-ခိုင်မြဲသော၊ သေနာသနံဝါ-ကျောင်းကိုသော်လည်းကောင်း၊ စေတီယံဝါ-စေတီကိုသော်လည်းကောင်း၊ ပေါက္ခရဏီဝါ-ရေကန်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ကာရေတဗ္ဗာ-ပြုစေထိုက်၏၊ [ဥစ္စာရှင်လာလျှင် ထိုဥစ္စာဖြင့် ပြုအပ်သော အဆောက်အဦးကို ပြုစီရန် ထာဝရ အဆောက်အဦး လုပ်ထားပါ-ဟူလို့၊ ဒီယဿ-ရှည်စွာသော၊ အဗ္ဗုနော-ကာလ၏၊ အစ္စယေန-လွန်ရာအခါ၌၊ သာမိကေ-ဥစ္စာရှင်သည်၊ သစေ အာဂစ္ဆတိ-အကယ်၍ လာအံ့၊ (ဧဝံသတိ-ဤသို့လာလတ်သော်) ဥပါသက-ဥပါသကာ၊ တဝ-သင်၏၊ သန္တကေန-ဥစ္စာဖြင့်၊ ဣဒံနာမ-ဤမည်သော အဆောက်အဦးကို၊ ကတံ-ပြုအပ်ပြီ၊ အနုမောဒါဟိ-ဝမ်းမြောက်ပေတော့၊ ဣတိ-သို့၊ ဝတ္ထဗ္ဗော-ပြောပြထိုက်၏၊ သစေ အနုမောဒတိ-အကယ်၍ ဝမ်းမြောက်အံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ဝမ်းမြောက်လတ်သော်၊ ဧတံ-ဤသို့ဝမ်းမြောက်ခြင်းသည်၊ ကုသလံ-ကောင်း၏၊ နော စေ အနုမောဒတိ-အကယ်၍ ဝမ်းမြောက်အံ့၊ မမ-တပည့်တော်၏၊ ဓနံ-ဥစ္စာကို၊ ဒေထ-ပေးပါကုန်၊ ဣတိ-သို့၊ စောဒေတိယေဝ-တောင်းမြဲ တောင်းနေအံ့၊ (ဧဝံသတိ-ဤသို့ဖြစ်လတ်သော်) အညံ-အခြားသူကို၊ သမာဒါပေတွာ-ဆောက်တည်စေ၍၊ ဒါတဗ္ဗံ-ပေးရာ၏။

၅၀၇။ ရတန ၊ပေ၊ ဂဏှာတိတိ အာဒိသု-အစရှိသော ပါဠိရပ်တို့၌၊ အာမာသမေဝ-သုံးသပ်အပ်၊ သုံးသပ်ကောင်းသော ပစ္စည်းကိုသာ၊ သန္ဓာယ၊ ဝုတ္တံ-မိန့်တော်အူအပ်ပြီ၊ အနာမာသံ-မသုံးသပ်အပ်၊ မသုံးသပ်ကောင်းသော ပစ္စည်းကို၊ (ဝိဿာသံ-အကျွမ်းဝင်သဖြင့်၊ ဂဏှိတံ-ငှာ) န ဝဋ္ဋတိ-မအပ်၊ [အာမာသမေဝ၏ နိဝတ္တေတဗ္ဗဝါကျ ဖြစ်သောကြောင့် “န ဝဋ္ဋတိယေဝ” ဟု ဧဝံပါဖွယ် မလို။] သေသံ ၊ပေ၊ တိဝေဒနန္တိ။- ရတနသိက္ခာပဒံ ဒုတိယံ။

အညံ သမာဒါပေတွာ။ ။သမာဒါပေတွာတိ အညံ သမာဒါပေတွာ၊ ဤသို့ ဋီကာ ဖွင့်သောကြောင့် ရှေးက “အညံ” ဟု အဋ္ဌကထာ၌ ရှိဟန် မတူ၊ ကင်္ခါအဋ္ဌကထာ၌ “သမာပေတွာ” ဟု ရှိ၏။ “ဆောက်တည်စေ” ဟူသည်လည်း ဆွမ်းရပ်သကဲ့သို့ ဒါယကာအိမ်သို့ သွား၍ ရပ်ပြီးလျှင် ထိုဒါယကာက မေးသောအခါ အကြောင်းကို ပြောပြရမည်၊ ထိုဒါယကာက မူလဥစ္စာရှင်အား အစားပြန်ပေးလိမ့်မည်။

၃။ ဝိကာလဂါမပ္ပဝေသနသိက္ခာပုဒ်အဖွင့်

၅၀၈။ တတိယေ-၌၊ တိရစ္ဆာနကထန္တိ-ကာ၊ အရိယမဂ္ဂဿ-အရိယာမဂ်၏။ တိရစ္ဆာနဘူတံ-ဖီလာဖြစ်၍ ဖြစ်သော၊ ကထံ-ကို၊ (ကထေန္တိ၌ စပ်) ရာဇကထန္တိ-ကာ၊ ရာဇပဋိသံယုတ္တိ-မင်းနှင့် စပ်လျှင်သော၊ ကထံ-စကားကိုလည်းကောင်း၊ စောရကထာဒီသုပိ-စောရကထာ အစရှိသော ကထာတို့၌လည်း၊ ဒေဝေဝနယော။

၅၁၂။ သန္တံ ဘိက္ခုန္တိ ဧတ္ထ-၌၊ ယံ-အကြင်အဆုံးအဖြတ် စကားရပ်ကို၊ ဝတ္ထုဗ္ဗ-ဆိုထိုက်၏။ ထံ-ထိုအဆုံးအဖြတ် စကားရပ်ကို၊ ဗာရိတ္တသိက္ခာပဒေ-၌၊ ဝုတ္တမေဝ-ဆိုအပ်ပြီးသည်သာ၊ သမ္ပဟုလာ-များစွာကုန်သော ရဟန်းတို့သည်၊ ကေနစိ-သော၊ ကမ္မေန-အမှုကြောင့်၊ ဝါ-ကိစ္စကြောင့်၊ ဂါမံ-သို့၊ သစေ ပဝိသန္တိ-အကယ်၍ ဝန်ကုန်အံ့၊ (ဧဝံသတိ-သော်) ဝိကာလေ ဂါမပ္ပဝေသနံ အာပုစ္ဆာမိတိ-ဟူ၍၊ သဗ္ဗေဟိ-အလုံးစုံသော ရဟန်းတို့သည်၊ အညမညံ-အချင်းချင်းကို၊ ဝါ-တစ်ပါးတစ်ပါးကို၊ အာပုစ္ဆိတဗ္ဗ-ပန်ပြောရာ၏။ [ဝိကာလေ-နေလွဲအခါ၌၊ ဂါမပ္ပဝေသနံ-ရွာသို့ ဝင်ခြင်းကို၊ အာပုစ္ဆာမိ-ပန်ပြောပါ၏။] တသ္မိံ ဂါမေ-၌၊ တံ ကမ္မံ-ထိုအမှုသည်၊ န သမ္ပဇ္ဇတိ-မပြီးစီးအံ့၊ ဣတိ-ထို့ကြောင့်၊ အညံဂါမံ-အခြားတစ်ရွာသို့၊ ဂုစ္ဆန္တိ-သွားကုန်အံ့၊ ဂါမသတမ္ပိ-ရွာပေါင်းတစ်ရာသည်လည်း၊ ဟောတု-ဖြစ်ပစေ၊ ပုန-တစ်ဖန်၊ အာပုစ္ဆနကိစ္စံ-ပန်ပြောဖွယ် ကိစ္စသည်၊ နတ္ထိံ-မရှိတော့၊ ပန-ဆက်၊ ဥဿာဟံ-ရွာသို့ ဝင်ခြင်း၌ အားထုတ်ခြင်းကို၊ ပဋိပဿမ္ဘေတွာ-ငြိမ်းစေပြီး၍၊ ဝိဟာရံ-သို့၊ ဂုစ္ဆန္တာ-သွားကုန်စဉ်၊ အန္တရာ-ကျောင်းမရောက်မီ အကြား၌၊ အညံဂါမံ-သို့၊ ပဝိသိတုကာမာ-ဝင်လိုကုန်သည်၊ သစေ ဟောန္တိ-ကုန်အံ့၊ (ဧဝံသတိ) ပုန-တစ်ဖန်၊ အာပုစ္ဆိ တဗ္ဗမေဝ-ပန်ပြောရာသည်သာ။

ကုလယရေဝါ-အမျိုးအိမ်၌သော်လည်းကောင်း၊ မိမိ၏ အမျိုးကို ဆိုလိုသည် မဟုတ်၊ “ခတ္ထိယစသော အမျိုးတို့၏ အိမ်၌” ဟု ဆိုလိုသည်။ အာသနသာလာယ ဝါ-ဆွမ်းစားစရပ်၌သော်လည်းကောင်း၊ [ရွာတွင်း ဆွမ်းစားစရပ်၌-ဟူလို]၊ ဘတ္တကိစ္စံ-ဆွမ်းကိစ္စကို၊ ကတွာ-ပြုပြီး၍၊ တေလဘိက္ခာယဝါ-ဆီကို တောင်းခံခြင်း အကျိုးငှာသော်လည်းကောင်း၊ သပ္ပိဘိက္ခာယဝါ-ထောပတ်ကို တောင်းခံခြင်း အကျိုးငှာသော်လည်းကောင်း၊ စရိတုကာမော-လှည့်လည်လိုသည်၊ ဟောတိ-ဖြစ်အံ့၊ ပဿေ-မိမိဘေး၌၊ ဘိက္ခု-သည်၊ သစေ အတ္ထိံ-အံ့၊ (ဧဝံသတိ) အာပုစ္ဆိတွာ ဂုစ္ဆန္တံ-သွားရာ၏။ (ဘိက္ခုမိ-ရဟန်းသည်) အသန္တေ-မရှိလတ်သော်၊ နတ္ထိံ-မရှိ၊ ဣတိ-ဤသို့လုံးလုံး၍၊ ဂုစ္ဆန္တံ-သွားရာ၏။ ဝါ-သွားကောင်း၏။ ဝီထိံ-လမ်းသို့၊ ဩတရိတွာ-သက်ရောက်ပြီး၍၊ ဝါ-ပြီးမှ၊ ဘိက္ခု-ကို၊ ပဿတိ-တွေ့အံ့၊ အာပုစ္ဆန ကိစ္စံ နတ္ထိံ၊ မရှိဘူးအနေဖြင့် သွားပြီးနောက် လမ်းပေါ်ရောက်မှ ရဟန်းကို မြင်လျှင် ပန်ပြောဖွယ် မလို၊ အနာပုစ္ဆိတွာပိ-မပန်ပြောဘဲလည်း၊ စရိတဗ္ဗမေဝ-လှည့်လည်

ထိုက်သည်သာ၊ ဝါ-လှည့်လည်ကောင်းသည်သာ၊ ဂါမမဇ္ဈေန-ရွာ၏ အလယ်ဖြင့်၊ မဂ္ဂေါ-လမ်းသည်၊ ဟောတိ-ရှိအံ့၊ တေန-ထိုလမ်းဖြင့်၊ ဂစ္ဆန္တဿ-သွားသော ရဟန်း၏၊ တေလာဒိဘိက္ခာယ-ဆီ အစရှိသည်တို့ကို တောင်းခံခြင်းအကျိုးငှာ၊ စရိသာမိ-လှည့်လည်အံ့၊ ဣတိ-သို့ စိတ္ထေ-သည်၊ ဥပ္ပန္နေ-ဖြစ်လတ်သော်၊ ပဿေ-မိမိဘေး၌၊ ဘိက္ခု-သည်၊ သစေ အတ္ထိ-အံ့၊ (ဧဝံသတိ) အာပုစ္ဆိတွာ စရိတပွဲ၊ ပန-ကာ၊ မဂ္ဂါ-သွားမြဲလမ်းမှ၊ အနောက္ကမ္မ-မပူမူ၍၊ ဘိက္ခာယ-(ဆီစသည်တို့ကို) တောင်းခံခြင်းအကျိုးငှာ၊ စရန္တဿ-လှည့်လည်သော ရဟန်း၏၊ အာပုစ္ဆနကိစ္စံ နတ္ထိ၊ အပရိက္ခိတ္တဿ-မကာရံအပ်သော၊ (အကာအရံ မရှိသော) ဂါမဿ-၏၊ ဥပစာရော-ကို၊ အဒိန္နာဒါနသိက္ခာပဒေ-အဒိန္နာဒါနသိက္ခာပုဒ်၌၊ (ဒုတိယပါရာဇိက၌) ဝုတ္တနယေနဝ ဝေဒိတဗျော။

၅၁၅။ အန္တရာရာမန္တိ အာဒိသု-အစရှိသော ပါဠိရပ်တို့၌၊ ကေဝလံ-ခါးပန်းဖွဲ့ခြင်း စသည်တို့ မဖက် သက်သက်၊ အနုပုစ္ဆာ-မပန်ပြောဘဲ၊ (ဂစ္ဆန္တဿ-သွားသော ရဟန်း၏) အနာပတ္တိ-အနာပတ်သည်၊ န-မဟုတ်သေး၊ ကာယဗန္ဓနံ-ခါးပန်းကို၊ အဗန္ဓိတွာ-မဖွဲ့မူ၍လည်းကောင်း၊ သင်္ဃာဋီ-သင်္ကန်းကို၊ အပါရူပိတွာ-မရုံမူ၍လည်းကောင်း၊ ဂစ္ဆန္တဿ-သွားသော ရဟန်း၏လည်း၊ အနာပတ္တိ-အနာပတ်တည်း၊ အာပဒါသုတိ-ကာ၊ သီဟောဝါ-ခြင်္သေ့သည်သော်လည်းကောင်း၊ ဗျုပ္ပေါဝါ-ကျားသည်သော်လည်းကောင်း၊ အာဂစ္ဆတိ-လာအံ့၊ မေယောဝါ-မိုးသည်သော်လည်း၊ ဥဋ္ဌေတိ-တက်လာအံ့၊ အညော-အခြားသော၊ ကောစိ-သော၊ ဥပဒ္ဒဝေါဝါ-ဘေးရန်သည်သော်လည်း၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ-ဖြစ်အံ့၊ (ပဝိသန္တဿ-ဝင်သောရဟန်း၏) အနာပတ္တိ၊ ဧဝပပါသု-ကုန်သော၊ အာပဒါသု-ဘေးရန်တို့ကြောင့်၊ ဗဟိဂါမတော-ရွာပြင်ဘက်မှ၊ အန္တောဂါမံ-ရွာတွင်းသို့၊ ပဝိသိတုံ၊ ဝဋ္ဋတိ-အပ်၏၊ သေသံ၊ ပေ၊ တိဝေဒနန္တိ။ ဝိကာလေ ဂါမပုဝေသနသိက္ခာပဒံ တတိယံ။

၄။ သုစိယရသိက္ခာပုဒ်အဖွင့်

၅၁၇-၂၀။ စတုတ္ထေ-၌၊ ၆ ၁ဒနမေဝ-ခွဲခြင်းသည်ပင်၊ ဘေဒကံ-ကမည်၏၊ [ကပစ္စည်း သွတ္တ၊ ဘေဒိယတေ-ကွဲစေခြင်း၊ ဝါ-ခွဲခြင်း၊ ဘေဒနံ-ခွဲခြင်း၊ ဘေဒနမေဝ ဘေဒနကံ။] အဿ-ထိုပါစိတ်အာပတ်၏၊ တံ-ထိုခွဲခြင်းသည်၊ အတ္ထိ-ရှိ၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ (ထိုသို့ ခွဲခြင်းရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်) တံ-ထိုပါစိတ်အာပတ်သည်၊ ဘေဒနကမေဝ-ကပင်မည်၏၊ [အဿတ္ထိအနက်၌ အပစ္စည်းသက်၊ ဘေဒနကံ တုန်းကနှင့် ဘေဒနကချင်း တူသောကြောင့် ဘေဒနကမေဝဟု ဧဝဖြင့် ဆိုသည်။] အရုဏိကေတိ-ကာ၊ အရုဏိဓနုကေ-ပွတ်နှိပ်လေး၌၊ (မီးထွက်အောင် ပွတ်ရာ၌ နှိပ်သောလေး၌) (အနာပတ္တိ) ဝိဓေတိ-ကာ၊ ဝေဓကေ-ခါးပန်းဘိ၌၊ ဝါ-ခါးပန်းသီး၌၊ (အနာပတ္တိ) သေသံ၊ ပေ၊ တိဝေဒနန္တိ။ သုစိယရသိက္ခာပဒံ စတုတ္ထံ။

၅။ မဉ္ဇသိက္ခာပုဒ်အဖွင့်

၅၂၂-၂၅။ ပဉ္စမေ-၌၊ ဆေဒနကံ-ကသည်၊ ဝုတ္တနယမေဝ-ဆိုအပ်ပြီးသော နည်းရှိသည်သာ၊ (“ဘေဒနကနှင့် အတူတူပင်” ဟူလို၊) ဆိန္ဒုတ္တာ ပရိဘူဝုတီတိ ဧတ္ထ-၌၊ ဆိန္ဒုတကာမော-ဖြတ်ခြင်းငှာ အလိုရှိသည်၊ သစေ န ဟောတိ-အကယ်၍ မဖြစ်အံ့၊ (ဧဝံသတိ။) ဘူမိယံ-၌၊ နိခဏိတ္တာ-တူးမြှုပ်၍၊ ပမာဏံ-အဋ္ဌင်္ဂလပမာဏ ကျိ၊ ဒသေတိ-ပြထားအံ့၊ ရှည်သော အခြေကို မဖြတ်လိုလျှင် မြေ၌ တွင်းတူး၍ မြှုပ်ပါ၊ ထိုသို့မြှုပ်ရာ၌ တွင်း၏အပေါ်မှာ လက်ရှစ်သစ်ပမာဏ ရှိရုံသာ ချန်ရ မည်-ဟူလို။ ဝါ-တစ်နည်း၊ ဥတ္တာနံ-ပက်လက်၊ ကတ္တာ-ပြု၍၊ ပရိဘူဝုတီ-သုံးစွဲအံ့၊ ခြေထောက်ဘက်ကို အပေါ်ကထား၍ အပေါင်အထက်က ထိပ်ဘက်ကို အောက် က ထားပါ-ဟူလို။ ဝါ-တစ်နည်း၊ ဥက္ခိပိတ္တာ-မြှောက်၍၊ တုလာသယံ-တုတ် လျှောက်ပေါ်၌၊ ထပေတ္တာ-ထား၍၊ အဋ္ဌံ-လင့်စင်ကို၊ ကတ္တာ-၍၊ ပရိဘူဝုတီ- သုံးစွဲအံ့၊ ခဋ်ကို အပေါ်မြှောက်၍ ထုတ်-လျှောက်ပေါ်၌ တင်ကာ (လယ်ယာ၌ လင့်စင်ထိုးသကဲ့သို့) လင့်စင်လုပ်၍ သုံးစွဲအံ့-ဟူလို။ သဗ္ဗံ-အလုံးစုံသော ပြုမှု သည်၊ ဝဋ္ဋတိ-အပ်၏၊ သေသံ ပေ၊ ဆသမုဋ္ဌာနံ။-မဉ္ဇသိက္ခာပုဒ် ပဉ္စမံ။

၆။ တူလောနဒ္ဒသိက္ခာပုဒ်အဖွင့်

၅၂၆။ ဆဋ္ဌေ-၌၊ ဧတ္ထ-ဤညောင်စောင်းအရှင်ပျဉ်း၌၊ ဩနဒ္ဒံ-မြွေးယှက်အပ် သော၊ တူလံ-လဲသည်၊ (အတ္ထိ-ရှိ၏။) ဣတိ-ကြောင့်၊ (ထိုသို့မြွေးယှက်အပ်သော လဲရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ တံ-ထိုညောင်စောင်းအင်းပျဉ်သည်။) တူလောနဒ္ဒံ- မည်၏၊ တူလံ-လဲကို၊ ပက္ခိပိတ္တာ-ထည့်၍၊ ဥပရိအပေါ်၌၊ စိမိလိကာယ-အဝတ် ကြမ်းဖြင့်၊ ဩနဒ္ဒံ-ဖွဲ့ယှက်အပ်သော၊ (မဉ္ဇဝါ ပိဋံဝါ၌ စပ်) ဣတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊ မဉ္ဇပိဋတို့အပေါ်၌ အဝတ်ကို ဖြန့်၍ ခင်း၊ ထိုအဝတ်၌ လဲ ဝါဝွမ်းတို့ကို ဖြန့်၊ ထို အပေါ်၌ ထပ်၍ အုပ်လျက် ခဋ်နှင့် တွဲစပ်၍ ချုပ်ထားခြင်းမျိုးကို ဆိုသည်၊ မဉ္ဇရာသည် ညောင်စောင်း အင်းပျဉ်နှင့် တွဲ၍ မနေ၊ ဤအခင်းကား ညောင် စောင်း အင်းပျဉ်နှင့် တွဲနေသည်။ သေသံ ပေ၊ ဆ သမုဋ္ဌာနံ။- တူလောနဒ္ဒ သိက္ခာပုဒ် ဆဋ္ဌံ။

၇။ နိသီဒနသိက္ခာပုဒ်အဖွင့်

၅၃၁-၄။ သတ္ထမေ-၌၊ နိသီဒနံ အနုညာတံ ဟောတိတိ-ကာ၊ ကတ္ထ-အဘယ် ဝတ္ထု၌၊ အနုညာတံ-ခွင့်ပြုတော်မူအပ်သနည်း၊ စိဝရက္ခန္ဓကေ-စိဝရက္ခန္ဓက၌၊ ပဏိတဘောဇနဝတ္ထုသ္မိ-ပဏိတဘောဇနဝတ္ထု၌၊ (အနုညာတံ-ပြီ) ဟိ-မှန်၊ တတ္ထ- ထိုပဏိတဘောဇနဝတ္ထု၌၊ အနုဇာနာမိ ပေ၊ နိသီဒနန္တိ-ဟူ၍၊ (ဘဝဝတာ) ဝုတ္တံ၊

[ဘိက္ခုဝေ-တို့၊ ကာယဂုတ္တိယာ-ကိုယ်ကို စောင့်ရှောက်ခြင်းငှာလည်းကောင်း၊ စိဝရ
 ဂုတ္တိယာ-လည်းကောင်း၊ သေနာသနဂုတ္တိယာ-ကျောင်း၊ ဝိပင်ရာနေရာကို စောင့်
 ရှောက်ခြင်းငှာလည်းကောင်း၊ နိသီဒနံ-နိသီဒိန်ကို၊ အနုဇာနာမိ-မူ၏။] သေယျ
 ထာပိ ၊ပေ၊ ကောဋ္ဌောတိ-ကား၊ ယထာနာမ-ဥပမာမည်သည်ကား၊ ပုရာဏစမ္မ
 ကာရော-ရှေး၌ဖြစ်သော သားရေလုပ်သမားသည်၊ (သမဉ္ဇတိ ယထာ-ဆွဲငင်
 သကဲ့သို့) ဣတိ အတ္ထော-နက်၊ [ဣဒူတိ ဆိန္ဒတိတိ ကောဋ္ဌော၊ အသိနာ +
 ကောဋ္ဌော အသိကောဋ္ဌော-သန်လျက်ဖြင့် သားရေကို ဖြတ်သူ။] ဟိ-ချဲ့၊ စမ္မကာ
 ရော-သားရေလုပ်သမားသည်၊ စမ္ပံ-သားရေကို၊ ဝိတ္တတိ-ပြန်ကျယ်အောင်၊ ကရိ
 သာမိ-ပြုအံ့၊ ဣတိ ဤသို့ကြံ၍၊ ဣတောစ-ဤဘက်မှလည်းကောင်း၊ ဣတောစ-
 ထိုဘက်မှလည်းကောင်း၊ သမဉ္ဇတိ ကမ္ပတိ ယထာ-ဆွဲဆန့်သကဲ့သို့၊ ဧဝံ-တူ၊
 သောပိ-ထိုဥဒါယိသည်လည်း၊ တံ နိသီဒနံ-ကို၊ (သမဉ္ဇတိ)၊ တေန-ကြောင့်၊ တံ-
 ထိုဥဒါယိကို၊ ဘဂဝါ-သည်၊ ဧဝံ-ဤသို့ သေယျထာပိ ပုရာဏာသိကောဋ္ဌောဟူ၍၊
 အာဟ-ပြီ၊ နိသီဒနံ ၊ပေ၊ ဝုစ္စတိတိ-ကား၊ သန္တတသဒိသံ-သန္တတနှင့် တူစွာ၊ သန္တရိ
 တွာ-ဖြန့်ခင်း၍၊ (သုံးစွဲရာ၌ သန္တတအခင်းကဲ့သို့ ဖြန့်ခင်း၍)၊ ကေသိ အန္တေ-
 တစ်ခုသောအစွန်း၌၊ သုဂတဝိဒတ္တိယာ-မြတ်စွာဘုရား၏ အထွာတော်ဖြင့်၊ ဝိဒတ္တိ
 မတ္ထေ-တစ်ထွာပမာဏရှိသော၊ ပဒေသေ-အစိတ်အပိုင်း အရပ်၌၊ ဒွိသု ဌာနေသု-
 နှစ်ဌာနတို့၌၊ ဖုလေတွာ-ခွဲ၍၊ တိဿော-သုံးခုကုန်သော၊ ဒသာ-အမြိတ်အဆာ
 တို့ကို၊ ကရိယန္တိ-ပြုအပ်ကုန်၏၊ တာဟိ ဒသာဟိ-ထိုအမြိတ်အဆာတို့ဖြင့်၊ သဒေသံ
 နာမ-သဒေသမည်၏ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ၊ [နိသီဒိန် ပြုပုံကို ပါတိမောက်ဘာသာဋီကာ၌
 ပြထားပြီ။] သေသံ ၊ပေ၊ ဆ သမုဋ္ဌာနံ- နိသီဒနသိက္ခာပဒံ သတ္တမံ။

၈။ ကဏ္ဍပဋိစ္စာဒိသိက္ခာပုဒ်အဖွင့်

၅၃၇။ အဋ္ဌမေ-၌၊ ကဏ္ဍပဋိစ္စာဒိ ၊ပေ၊ ဟောတိတိ-ကား၊ ကတ္ထ-အဘယ်
 ဝတ္ထု၌၊ အနုညာတာ-နည်း၊ စိဝရက္ခန္ဓကေ-၌၊ ဗေလဋ္ဌသီသဝတ္ထုသို့-၌၊ (အနုညာ
 တာ) ဟိ-မှန်၊ တတ္ထ-ထိုဗေလဋ္ဌသီသဝတ္ထု၌၊ အနုဇာနာမိ ၊ပေ၊ ကဏ္ဍပဋိစ္စာဒိန္တိ-
 ဟူ၍၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ၊ [ဘိက္ခုဝေ-တို့၊ ယဿ-အကြင်ရဟန်း၏၊ ကဏ္ဍဝါ-
 ယားနာသည်မူလည်းဖြစ်သော၊ ပိဋကဝါ-အိုင်းအနာသည်မူလည်းဖြစ်သော၊
 အသာဝေါဝါ-အရိယိုသော အနာသည်မူလည်းဖြစ်သော၊ ထုလ္လကစ္ဆဝါ-ဝဲကြီးနာ
 သည်မူလည်းဖြစ်သော၊ အာဟဓော-အနာသည်၊ (အတ္ထိ) တဿ-ထိုရဟန်းအား၊
 ကဏ္ဍပဋိစ္စာဒိ-အနာကို ဖုံးလွှမ်းကြောင်းဖြစ်သော အဝတ်ကို၊ ဝါ-အနာလွှမ်း
 သက်န်းကို၊ အနုဇာနာမိ။]

၅၃၉။ ယဿ၊ ပေ၊ မဏ္ဍလန္တိ-ကား၊ ယဿ ဘိက္ခုနော-၏။ နာဘိယာ-ချက်၏။ ဟေဋ္ဌာ-အောက်၌လည်းကောင်း၊ ဇာဏုမဏ္ဍလာနံ-ပုဆစ်ဦးဝန်းတို့၏။ ဥပရိ-အထက်၌လည်းကောင်း၊ (ကဏ္ဍုဝါ စသည်၌ စပ်) ကဏ္ဍုတိ-ကား၊ ကဗ္ဗ-ယားနာ တည်း၊ ပိဋကတိ-ကား၊ လောဟိတတုဏ္ဍိကာ-အဖျား၌ သွေးဖူရှိသော၊ သုခုမ ပိဋက-သေးငယ်သော အိုင်းအနာတည်း၊ အဿဝေါတိ-ကား၊ အရိသ၊ ပေ၊ မဓု မေဟာဒိနံ-ခူလာ၊ မြင်းသရိုက်နာ (လိပ်ခေါင်းထွက်နာ)၊ ဂဿန္တိရိနာ (ဂရင်ဂျီနာ)၊ ဆီးချိုနာတို့၏။ ဝသေန-ဖြင့်၊ အသုစိပဋ္ဌရဏကံ-မစင်မကြယ်၊ ရွံစဖွယ်ကို ယိုချ တတ်သော အနာတည်း၊ မဟာပိဋကဗာဓော-ကြီးစွာသော အိုင်းအနာကို၊ (ဝဲကြီး နာကို) ထုလွှကဗ္ဗဝါ အာဗာဓောတိ-စဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-မိန့်တော်မူအပ်၏။ သေသံ၊ ပေ၊ ဆ သမုဋ္ဌာနံ။-ကဏ္ဍုပဋိစ္စာဒိသိက္ခာပဒံ အဋ္ဌမံ။

၉။ ဝဿိကသာဋိကသိက္ခာပုဒ်အဖွင့်

၅၂၄။ နဝမေ၊ ဝဿိကသာဋိကာ၊ ပေ၊ ဟောတီတိ-ကား၊ ကတ္ထ-အဘယ် ဝတ္ထု၌၊ အနုညာတာ-နည်း၊ စိဝရက္ခန္ဓကေ-၌၊ ဝိသာခါဝတ္ထုသ္မိံ၊ (အနုညာတာ) တိ-မှန်၊ တတ္ထ-ထိုဝိသာခါဝတ္ထု၌၊ အနုဇာနာမိ၊ ပေ၊ ဝဿိကသာဋိကန္တိ-ဟူ၍၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ၊ သေသံ၊ ပေ၊ ဆ သမုဋ္ဌာနံ။- ဝဿိကသာဋိကသိက္ခာပဒံ နဝမံ။

၁၀။ နန္ဒတ္ထေရသိက္ခာပုဒ်အဖွင့်

၅၄၇။ ဒသမေ၊ စတုရဂုံလောမကောတိ-ကား၊ စတူဟိ အင်္ဂုလေဟိ-လက် ၄ သစ်တို့ဖြင့်၊ ဥိနကပ္ပမာဏော-ယုတ်လျော့သော ပမာဏရှိ၏။ [စတ္တာရိ + အင်္ဂု လာနိ စတုရဂုံလံ၊ စတုရဂုံလေန + ဩမကော စတုရဂုံလောမကော၊ ယောဇနာ၌ စတုရဂုံလကို အသမာဟာရဒိဂုဟု ဆိုသည်ကို စဉ်းစားပါ။] သေသံ၊ ပေ၊ ဆ သမုဋ္ဌာနံ။- နန္ဒတ္ထေရသိက္ခာပဒံ ဒသမံ။ ဝဏ္ဏနာက္ကမေန-အဖွင့်အစဉ်အားဖြင့်၊ နဝမော-၉ ဝဂ်မြောက်သော၊ ရတနဝဂ္ဂေါ-သည်၊ သမတ္ထော-ပြည့်စုံပြီ။

ရတနဝဂ်အဖွင့် ပြီး၏။

ဥဒ္ဓိဋ္ဌာ ခေါတ် အာဒိ-အစရှိသော စကားရပ်သည်၊ ဝုတ္တနယမေဝ-သည်သာ၊ ဣတိ-အပြီးတည်း၊ သမန္တပါသာဒိကာယ-မည်သော၊ ဝိနယသံဝဏ္ဏနာယ-ဝိနည်း အဖွင့်၌၊ ခုဒ္ဒကဝဏ္ဏနာ-ခုဒ္ဒကသိက္ခာပုဒ်တို့ကို ဖွင့်ကြောင်းဖွင့်ရာ အဋ္ဌကထာသည်၊ ဝါ-ကို၊ သမတ္ထာ-ပြည့်စုံပြီ၊ ဝါ-အလုံးစုံ အကုန်အစင် ယူအပ်ပြီ။

ပါစိတ္တိယကဏ္ဍံ-ပါစိတ္တိယအခန်းသည်၊ နိဋ္ဌိတံ-ပြီ။

၆။ ပါဠိဒေသနီယအခန်း

ခုခွကာနံ-ခုခွသိက္ခာပုဒ်တို့၏၊ အနန္တရာ-အခြားမဲ့၌၊ ပါဠိဒေသနီယာ-ပါဠိဒေသနီယမည်ကုန်သော၊ ယေ ဓမ္မာ-အကြင်သိက္ခာပုဒ်တို့ကို၊ (သင်္ဂီတိကာရေတိ) ထပိတာ-ထားအပ်ကုန်ပြီ၊ ဒါနိ-၌၊ တေသံ-ထိုပါဠိဒေသနီယသိက္ခာပုဒ်တို့၏၊ အယံ ဝဏ္ဏနာ-ဤဖွင့်ကြောင်းဖွင့်ရာ အဋ္ဌကထာသည်၊ ဘဝတိ-ဖြစ်၏၊ ဝါ-ဖြစ်တော့လတ်။

၁။ ပဌမပါဠိဒေသနီယသိက္ခာပုဒ်အဖွင့်

၅၅၂။ တာဝ-ဒုတိယပါဠိဒေသနီယ စသည်တို့မှ ရှေးဦးစွာ၊ (ထပိတေ-ထားအပ်သော) ပဌမပါဠိဒေသနီယေ-၌၊ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော) ပဋိက္ကမန ကာလေတိ-ကာ၊ ပိဏ္ဏာယ-ငှာ၊ စရိတွာ-ပြီး၍၊ ပဋိအာဂမနကာလေ-ပြန်လာရာ အခါ၌၊ [ကမု-ဝတိမ္မိ" ဟု ဓာတ်ကျမ်းရှိ၏။ ပဋိဥပသာရကြောင့် ကမုဓာတ်သည် ပြန်လာခြင်းအနက်ကို ဟောသည်။] သဗ္ဗေဝ အဏှဟေသိတိ-ကာ၊ သဗ္ဗမေဝ-အလုံးစုံသော ဆွမ်းကိုပင်၊ အဂ္ဂဟေသိ-ယူပြီ၊ [ဘူဗ္ဗေဝကို "သဗ္ဗံ + ဧဝံ" ဟု ပုဒ်ဖြတ်စေလို၍ သဗ္ဗမေဝဟု ဖွင့်သည်။] ပဝေဓေန္တိတိ-ကာ၊ ကမ္မမာနာ-တုန်လှုပ်လျက်၊ ("ဂစ္ဆတိ-သွားနေ၏" ဟု ပါဠိတော်၌ စပ်၊) အပေဟိတိ-ကာ၊ အပဂစ္ဆ-ဖဲပါလော။ [အပ + ဣဓာတ်ဖြင့် ပြီးသော အပေဟိကို "အပဂစ္ဆ"ဟု ဖွင့်သည်။]

၅၅၃-၅။ .ဂါရယံ အာဝုသောတိ အာဒိ-ဂါရယံ အာဝုသော အစရှိသော သဒ္ဓါသည်၊ ပဋိဒေသေတဗ္ဗကာရဒဿနံ-သီးခြား ပြောထိုက်ပုံ အခြင်းအရာကို ညွှန်ပြကြောင်း သဒ္ဓါတည်း။ ["ပဋိဒေသနာကာရ" ဟု ရှိလျှင် ကောင်း၏။] ရထိကာတိ-ကာ၊ ရတ္တာ-ရထားလမ်းတည်း။ [ရထိကာ၌ ရထပုဒ်၊ ဣကပစ္စည်းတည်း။ ရတ္တာ၌ ရထပုဒ် ယက်ပစ္စည်း၊ (တစ်နည်း) ယပစ္စည်းတည်း။ ထျကို ဆပြု၊ ဒွေဘော်လာ၍ "ရတ္တာ"ဟု ဖြစ်၏။ ဝိဂြိုဟ်မှာ-"ရထဿ + ဟိတာ ရထိကာ၊ ရတ္တာ"ဟု ပြု။] ဗျူဟန္တိ-ကာ၊ အနိဗ္ဗိန္နိတွာ-ထုတ်ချင်း မထွင်းမူ၍၊ ဌိတာ-တည်သော၊ ဂတပစ္ဆာဂတရတ္တာ-

ပဋိဒေသေတဗ္ဗကာရဒဿနံ။ ။ပဋိဒေသေတဗ္ဗကို ကြည့်၍ ပါဠိဒေသနီယ၌ အနီယပစ္စည်းဟု သိသာ၏။ ပဋိကို ကြည့်၍ ပဋိဒေသနီယမေဝ ပါဠိဒေသနီယံဟု သွတ္တံ၌ ဣပစ္စည်းသက်စေလိုကြောင်းကိုလည်း ပြသည်။ ပဋိသဒ္ဓါကား ဝိသုအနက်ဟောတည်း။ အခြား အာပတ်တို့နှင့် မရောယှက်စေဘဲ သီးခြားပြောပြထိုက်သည်-ဟူလို၊ ထို့ကြောင့် "ဂါရယံ ၊ပေ၊ ပဋိဒေသေမိ" သည် သီးခြား ပြောပြပုံကို ပြသော စကားတည်း။ ဤသို့ ဒေသနာ ပြောရမည်။ သို့သော် အများပြောရိုးအတိုင်း ပြောလျှင်လည်း ဒေသနာပြောရာ ရောက်ပါ၏။

ဗျူဟံ။ ။"အညတ္တ-အခြားလမ်းသို့၊ ဂန္တံ-သွားခွင့်ကို၊ အပ္ပဒါနဝသေန-မပေးခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ဇနေ - လမ်းသွားနေသူ လူတို့ကို၊ ဗျူဟတိ သဒ္ဓိဏ္ဏတိ-ပေါင်းစုတတ်၏။

သွားအပ်သည်ဖြစ်၍ ပြန်အပ်သော လမ်းတည်း၊ သွားလမ်းအတိုင်း ပြန်သွားရသော လမ်း-ဟူလို။ သိယာဋကန္တိ-ကာ၊ စတုက္ကောဏံဝါ-၄ ထောင့်ရှိသည်မူလည်းဖြစ် သော၊ ဝါ-လမ်း ၄ ခွမူလည်းဖြစ်သော၊ တိကောဏံဝါ- ၃ ထောင့်ရှိသည်မူလည်း ဖြစ်သော၊ ဝါ-လမ်း ၃ ခွမူလည်းဖြစ်သော၊ မဂ္ဂသမောဓာနဌာနံ လမ်းတို့၏ ပေါင်းဆုံ ရာဖြစ်သော အရပ်တည်း၊ ယရန္တိ-ကာ၊ ကုလယရံ-ခတ္ထိယစသော အမျိုးလေးပါး တို့၏ အိမ်တည်း၊ ဧတေသု-ဤရထိကာ အစရှိသော အရပ်တို့တွင်၊ ယတ္ထကတ္ထစိ- အမှတ်မထား၊ တစ်ပါးပါးသော အရပ်၌၊ ဌတွာ-တည်၍၊ ဂဏန္တဿ-ခံယူသော ရဟန်း၏၊ ဂဟဏေ-ခံယူခြင်းကြောင့်၊ ဒုက္ကဋ် ဟောတိ၊ အဇ္ဈောဟာရေး-စားမျိုးခြင်း ကြောင့်၊ အဇ္ဈောဟာရဂဏနာယ-စားမျိုးခြင်း၏ အရေအတွက်အားဖြင့်၊ ပါဠိဒေသ နီယံ၊ (ဟောတိ) ဟတ္ထိသာလာဒီသု-ဆင်တင်းကုဋ် အစရှိသော အရပ်တို့၌၊ (ဌတွာ) ဂဏန္တဿာပိ-ခံယူသော ရဟန်း၏လည်း၊ ဧသေဝနယော-တည်း။

ဘိက္ခုနီ-သည်၊ ရထိကာယ-ရထားလမ်း၌၊ ဌတွာ-၍၊ ဒေတိ-ပေးအံ့၊ ဘိက္ခု- သည်၊ အန္တရာရာမာဒီသု-ရွာတွင်းကျောင်းတိုက် အစရှိသော အရပ်တို့၌၊ ဌတွာ- ၍၊ သစေပိ ဂဏှာတိ-အကယ်၍မူလည်း ခံယူအံ့၊ (ဧဝံသတိပိ-သော်လည်း။) အာပတ္တိယေဝ-ပင်တည်း၊ အန္တရာရာမာဒီသု၌ အာဒိဖြင့် ပါဠိတော်၌ လာသော ဘိက္ခုနုပဿယ၊ တိတ္ထိယသေယျ စသည်တို့ကို ယူ။ ဟိ-မှန်၊ တစ်နည်း- ဟိ (ယသွာ)-ကြောင့်၊ အန္တရယရံ ပဝိဋ္ဌာယာတိ-ဟူ၍၊ ဝစနတော-ဟောတော်မူခြင်း ကြောင့်၊ အန္တရယရေ-ရွာတွင်း၌၊ ဌတွာ-၍၊ ဒဒမာနာယ-ပေးသော၊ ဘိက္ခုနီယာ- ၏၊ ဝသေန-စပ်သဖြင့်၊ ဧတ္ထ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ အာပတ္တိ-ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ-ထိုက်၏၊ ဘိက္ခုဿ-၏၊ ဌိတဌာနံ ပန-တည်ရာအရပ်သည်ကား၊ အပ္ပမာဏံ-လိုရင်း မဟုတ်၊ တသွာ-ကြောင့်၊ ဝီထိအာဒီသု-လမ်း အစရှိသော အရပ်တို့၌၊ ဌိတော-တည်သော၊ ဘိက္ခု-သည်၊ အန္တရာရာမာဒီသု-အစရှိသော အရပ်တို့၌၊ ဌတွာ-၍၊ ဒဒမာနာယ-

ဣတိ ဗျူဟော" ဟု ယောနော ဝိဂြိုဟ်ပြု၏။ သွားလမ်းအတိုင်း ပြန်၍ ထွက်ရသော လမ်းတို့ ဖြစ်၍ ထုတ်ချင်း မပေါက်၊ အခြားလမ်းသို့ မရောက်နိုင်သော လမ်းအတိုတည်း။ ။ ဝိ + ဌိဟ ဇာတ်၊ ဝိဉပဿာရကြောင့် "ပေါင်းခြင်း" အနက်ကို ယူ။

ဂတပစ္စာဂတရစ္ဆာ။ ။ဂတပစ္စာဂတ၌ "အဂမိယိတ္ထ-သွားအပ်ပြီ၊ ဣတိ ဂတာ၊ ပစ္စာဂမိယတေ ပြန်လာအပ်၏။ ဣတိ ပစ္စာဂတာ၊ ဂတာစ + သာ + ပစ္စာဂတာဇာတ် ဂတ ပစ္စာဂတာ (ရစ္ဆာ)" ဟု ပြု။

အန္တရာ ပေ၊ အနာဝတ္ထိ။ ။ပါဠိတော်၌ "အန္တရယရံနာမ-ရထိကာ၊ ဗျူဟံ၊ သိယာဋကံ ယရံ" ဟု ၄ ဌာန ဖွင့်၏။ ဤ ၄ ဌာနကိုသာ အန္တယရ (ရွာတွင်း) ဟု ခေါ်၍ ကျောင်းအာရာမံ စသည်ကို အန္တရယရဟု မခေါ်ရသောကြောင့် ထိုအန္တရာရာမံ စသည်၌ နေ၍ ဘိက္ခုနီက ပေးလျှင် ခံယူသော ဘိက္ခုမှာ အနာပတိဟု ဆိုသည်။

ပေးသော၊ ဘိက္ခုနီယာ-၏၊ (ဟတ္ထတော-မှ) သစေပိ ဂဏှာတိ-အကယ်၍မူလည်း ခံယူအံ့၊ (ဧဝံသတိပိ-သော်လည်း) အနာပတ္တိယေဝ-ပင်တည်း၊ ယာမကာလိကံ ၊ပေ၊ ဒုက္ကဋ္ဌဿာတိ ဣဒံ-ဟူသော ဤစကားကို၊ အာမိသေန-ဆွမ်းစသော အာမိသနှင့်၊ အသန္တိန္ဒူ-မရောစပ်သော ယာမကာလိက၊ သတ္တာဟကာလိက၊ ယာဝဇိဝိတကို၊ သန္ဓာယ-ရည်ရွယ်တော်မူ၍၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ၊ သန္တိန္ဒူ-ဆွမ်းစသော အာမိသနှင့် ရောစပ်ပြီးသော၊ ဧကရသေ-တစ်ပေါင်းတည်း၊ အရသာရှိသော ယာမကာလိက စသည်၌၊ (ဂဏှန္တဿ) ပန-ခံယူသော ရဟန်း၏ကား၊ ပါဠိဒေသနီယမေဝ-ပါဠိဒေသနီယအာပတ်ပင်တည်း၊ ဧကတော် ဥပသမ္ပန္နာယာတိ-ကား၊ ဘိက္ခုနီနံ-တို့၏၊ သန္တိကေ-၌၊ ဥပသမ္ပန္နာယ-မြင့်မြတ်သော ဘိက္ခုနီအဖြစ်သို့ ရောက်သော ရဟန်းမ၏၊ (“ဟတ္ထိတော-မှ” ဟု ပါဠိတော်၌ စပ်)၊ ဘိက္ခုနီ-တို့၏၊ သန္တိကေ-၌၊ ဥပသမ္ပန္နာယ-မြင့်မြတ်သော ဘိက္ခုနီအဖြစ်သို့ ရောက်သော ရဟန်းမ၏၊ (ဟတ္ထတော-လက်မှ၊ ဂဏှန္တဿ) ပန-ခံယူသော ရဟန်း၏ကား၊ ယထာဝတ္ထုကမေဝ-အကြင်အကြင်ဝတ္ထုအတိုင်းသာတည်း၊ (ပါဠိဒေသနီယအာပတ်ပင်-ဟူလို့။)

၅၅၆။ ဒါပေတိ န ဒေတီတိ-ကား၊ အညာတိကာ-ဆွေမျိုးမတော်သော ဘိက္ခုနီသည်၊ အညေန-အခြားသော၊ ဧကနစိ-တစ်စုံတစ်ယောက်သည်၊ ဝါ-ကို၊ ဒါပေတိ-ပေးစေအံ့၊ [ဏာပေပစ္စည်း၏ ကာရိတ်ကတ္တားကို “အညာတိကာ” ဟု ထည့်၍ ဒါဓာတ်၏ ကတ္တားကို “အညေန ဧကနစိ” ဟု ထည့်သည်။] တံ-ထိုခဲဖွယ်ဘောဇဉ်ကို၊ ဂဏှန္တဿ-ခံယူသော ရဟန်း၏၊ အနာပတ္တိ၊ ဥပနိက္ခိပိတ္တာ ဒေတီတိ-ကား၊ ဘူမိယံ-၌၊ ထပေတွာ-၍၊ အယု-အရှင်ဘုရား၊ ဣဒံ-ဤခဲဖွယ်ဘောဇဉ်ကို၊ တုမှာကံ-အရှင်ဘုရားတို့အား၊ ဒမ္ပိ-လှူပါ၏၊ ဣတိ-ဤသို့လျှောက်၍၊ ဒေတိ-အံ့၊ ဧဝံ-သို့၊ ဒိန္နံ-ပေးအပ်သော ခဲဖွယ်ဘောဇဉ်ကို၊ ဘဂိနိ-နှမ၊ သာဓု-ကောင်းပြီ၊ ဣတိ-ဤသို့ပြော၍၊ သမ္ပဋိစ္ဆိတ္တာ-လက်ခံ၍၊ တာယဝေ ဘိက္ခုနီယာဝါ-ထိုဘိက္ခုနီမသည်သော်လည်းကောင်း၊ ဝါ-ကိုသော်လည်းကောင်း၊ အညေန-အခြားသော၊ ဧကနစိ ဝါ - တစ်စုံတစ်ယောက်သည်သော်လည်းကောင်း၊ ဝါ - ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ပဋိဂ္ဂဟာပေတွာ-ကပ်စေ၍၊ ဘုဠိတုံ၊ ဝဋ္ဋတိ၊ သိက္ခမာနာယ သာမဏေရိယာတိ-ကား၊ တောသံ-ဤသိက္ခမာန်၊ သာမဏေမတို့သည်၊ ဒေမာနာနံ-ပေးလှူကုန်လတ်သော်၊ ဂဏှန္တဿ၊ အနာပတ္တိ၊ ဧတ္ထ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ သေသံ-ကြွင်းသောပုဒ်အပေါင်းသည်၊ ဥတ္တာနမေဝ-သာ၊ ဧဋ္ဌတလောမသမုဋ္ဌာနံ-ဧဋ္ဌကလောမသိက္ခာပုဒ်၏ သမုဋ္ဌာန်နှင့် တူသော သမုဋ္ဌာန်ရှိ၏ ၊ပေ၊ တိဝေဒနံ- ဥ ပါးသော ဝေဒနာရှိ၏၊ ဣတိ-အပြီးတည်း။-ပဌမပါဠိဒေသနီယံ-ပဌမပါဠိဒေသနီယသိက္ခာပုဒ်သည်၊ (သမတ္တံ-ပြီးပြီ။)

၂။ ဒုတိယပါဠိဒေသနိယသိက္ခာပုဒ်အဖွင့်

၅၅၈။ ဒုတိယေ-၌၊ အပသက္ကတာဝ ဘဂိနီတိ အာဒိ-အစရှိသော စကားရပ် သည်၊ အပသာဒေတဗ္ဗကာရဒဿနံ-ဖဲသွားစေထိုက်ပုံ အခြင်းအရာကို ညွှန်ပြ ကြောင်း စကားတည်း။

၅၆၁။ အတ္တနော၊ ပေ၊ န ဒေတီတိ ဧတ္ထ-၌၊ အတ္တနော-၏၊ ဘတ္တံ-ကို၊ သစေပိ ဒေတိ-အကယ်၍မူလည်း ပေးအံ့၊ (ဧဝံသတိ၊) ဣမိနာ သိက္ခာပဒေန- ဖြင့်၊ အနာပတ္တိယေဝ-အနာပတ်သာတည်း၊ ပုရိမသိက္ခာပဒေန-ဖြင့်၊ အာပတ္တိ- သည်၊ (ဟောတိ၊) အညေသံ၊ ပေ၊ န ဒါပေတီတိ ဧတ္ထ-၌၊ (အညေသံ-အခြားသူ တို့၏၊ ဘတ္တံ-ကို၊) သစေပိ ဒါပေယျ-အကယ်၍မူလည်း ပေးစေအံ့၊ (ဧဝံသတိ- ဤသို့ပေးစေလတ်သော်၊) ဣမိနာ သိက္ခာပဒေန-ဖြင့်၊ အာပတ္တိ-သည်၊ ဘဝေယျ- ဖြစ်ရာ၏၊ (အညေသံ-တို့၏၊ ဘတ္တံ-ကို၊) ဒေန္တိယာ ပန-ပေးသော ရဟန်းမ၏ ကား၊ ဣမိနာ-ဤသိက္ခာပုဒ်ဖြင့်၊ (အာပတ္တိ-သည်၊) နေဝ (ဟောတိ)-မဖြစ်၊ ပုရိ မေန-ရှေ့သိက္ခာပုဒ်ဖြင့်၊ အာပတ္တိ-သည်၊ န (ဟောတိ၊) သေသံ၊ ပေ၊ တိဝေဒနန္တိ။ ဒုတိယပါဠိဒေသနိယံ။

အပသာဒေ၊ ပေ၊ ဒဿနံ။ ။ အပပုဗ္ဗ၊ သဒဓာတ်၊ ဣပစ္စည်းဖြင့် "တားမြစ်" ဟု အနက်ပေးခဲ့၏။ "ခြိမ်းချောက် မောင်းမဲ" ဟုလည်း ပေးကြ၏။ သို့သော် မဟာဝါ၊ န သမ္မာဝတ္ထ နာဒိကထာ၌ "ပဏာမေတဗ္ဗောတိ အပသာဒေတဗ္ဗော" ဟု ဖွင့်သောကြောင့် ပဏာမန (နှင့် ထုတ်ခြင်း) အနက်သာ "အပသက္ကတာဝ ဘဂိနီ" စသော နှင်ထုတ်ပုံဖြင့် စကားနှင့် လျော်သည်။ ထို့ကြောင့် သဒဓာတ်၏ ဂတိအနက်ကို ယူ၍ "အပသာဒေ-ဖဲသွားစေ" ဟု သဒ္ဒတ္ထ၊ "နှင်ထုတ်" ဟု အဓိပ္ပာယ်ထွက်သော သင့်သည်။ "အပသာဒေတဗ္ဗကာရ" ၌ "အပသာဒနာကာရ ဖဲသွား စေပုံအခြင်းအရာ" ဟု ရှိလျှင် ကောင်း၏။

ဒေန္တိယာ ပန။ ။ ရှေ့သိက္ခာပုဒ်သည် မိမိပစ္စည်းကို ပေးခြင်းကြောင့် အာပတ် သင့်၏။ ဤသိက္ခာပုဒ်ကား သူတစ်ပါး ပစ္စည်းကို ပေးစေခြင်းကြောင့် သင့်၏။ ဤဘိက္ခုနီမ သည် သူတစ်ပါးပစ္စည်းကို အပေးမခိုင်းဘဲ ကိုယ်တိုင်ပေးခြင်းကြောင့် ဤသိက္ခာပုဒ်ဖြင့်လည်း အာပတ် မသင့်၊ ရှေ့သိက္ခာပုဒ်ဖြင့်လည်း အာပတ် မသင့်။

၃။ တတိယပါဠိဒေသနိယသိက္ခာပုဒ်အဖွင့်

၅၆၂။ တတိယေ၊ ဥဘတော ပသန္တန္တိ-ကား၊ ဥပါသကေနပိ-အားဖြင့်လည်း ကောင်း၊ ဥပါသိကာယပိ-အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဒွိဟိ-၂ ယောက်လုံးတို့ဖြင့်၊ ပသန္တံ-ကြည်ညိုသည်၊ (ဟောတိ၊) ပါဠိတော်၌ "အညတရံ ကုလံ" ဟု ကတ္တား ရှိပြီးဖြစ်သောကြောင့် "ဒွိဟိ" ကို ကတ္တားအနက် မပေးဘဲ ဝိသေသနအနက် ပေးရသည်။ ကိရ-ချဲ့၊ တသ္မိ ကုလေ-ထိုအမျိုးအိမ်၌၊ ဥဘောပိ-၂ ယောက်လုံး လည်းဖြစ်ကုန်သော၊ တေ-ထိုဇနီးမောင်နှံတို့သည်၊ သောတာပန္နာယေဝ-သော တာပန်တို့အည်းသောတည်း၊ ဘောဂေန ဟာယတီတိ-ကား၊ ဟိ-မှန်၏၊ (ဘောဂေန

ဟာယတိဟူသော စကားသည် မှန်၏။ ဒေသံ-ဤကဲ့သို့ ရှုအပ်သော၊ (ဤမျှ လောက် သဒ္ဓါတရား ကောင်းသော) ကုလံ-အမျိုးသည်။ အသီတိကောဋိဓနံ- ကုဋေရစ်ဆယ်ဥစ္စာ ရှိသည်။ သစေပိ ဟောတိ-အကယ်၍ မူလည်း ဖြစ်စေဦးတော့၊ (စံသတိပိ-ဤသို့ပင်ဖြစ်ပါသော်လည်း။) ဘောဂေတိ-စည်းစိမ်တို့ဖြင့်၊ ဟာယတိ ယေဝ-ယုတ်လျော့မည်သာ၊ ကသ္မာ-နည်း၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ တတ္ထ-ထိုအမျိုးအိမ်၌၊ ဥပါသိကာ-ဥပါသိကာမသည်။ (ဘောဂေ-တို့ကို၊ နေဝ (ရက္ခတိ)-မစောင့်ရှောက်၊ ဥပါသကော-သည်။ ဘောဂေ-တို့ကို၊ န ရက္ခတိ၊ (တသ္မာ-တည်း။) လှူဒါန်းခြင်းမှ မစောင့်ရှောက်ခြင်းကို ဆိုလိုသည်။ စီးပွားဥစ္စာမရှာဘဲ ပစ္စုလက္ခ သုံးစွဲခြင်းကို ဆိုလိုသည် မဟုတ်ပါ။

၅၆၉။ ယရတော ၊ပေ၊ ဒေန္တိတိ-ကား၊ အာသနသာလာယံဝါ-ရွာတွင်း ဆွမ်းစားစရပ်သို့သော်လည်းကောင်း၊ ဝိဟာရံဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ အာနေတွာ-ဆောင်၍၊ ဒေန္တိ-ပေးလှူကုန်အံ့၊ ("ဘုဂ္ဂန္တဿ အနာပတ္တိ"၌ စပ်၊) ဘိက္ခုမ္ပိ-ရဟန်း သည်၊ အနာဂတေ-မလာသေးမီ၊ ပဌမယေဝ-စွာသ္မာလျှင်၊ နိဟရိတွာ-အိမ်မှ ထုတ်၍၊ ဒွါရေ-တံခါးပေါက်၌၊ ထပေတွာ-၍၊ ပစ္ဆာ-နောက်မှ၊ သမ္ပတ္တဿ-ရောက် လာသော ရတန်းအား၊ သစေပိ ဒေန္တိ-ကုန်အံ့၊ (စံသတိပိ-ဤသို့ပေးပြန်သော် လည်း၊ ပဋိဂ္ဂတိတုံ) ဝဋ္ဋတိ၊ ပန-ဗျတိရိတ်ကား၊ ဘိက္ခု-ကို၊ ဒိသ္မာ-၍၊ (မြင်ပြီးမှ) အန္တောဂေဟတော-အိမ်တွင်းမှ၊ နိဟရိတွာ-ထုတ်၍၊ ဒိယယာနံ-ပေးလှူအပ်သော ခဲဖွယ်ဘောဇဉ်ကို၊ (ပဋိဂ္ဂတိတုံ) န ဝဋ္ဋတိ၊ ဣတိ မဟာပစ္စရိယံ ဝုတ္တံ၊ သေသံ ၊ပေ၊ တိဝေဒနန္တိ။- တတိယပါဠိဒေသနီယံ။

၄။ စတုတ္ထပါဠိဒေသနီယသိက္ခာပုဒ်အဖွင့်

၅၇၀-၇၃။ စတုတ္ထေ၊ အဝရုဒ္ဓါ ဟောန္တိတိ-ကား၊ ပဋိဝိရုဒ္ဓါ-ဆင်ကျန့်ကြဲ ကုန်သည်။ ဟောန္တိ၊ ပဉ္စန္ဒံ ပဋိသံဝိဒိတန္တိ-ကား၊ ပဉ္စသု-၅ ယောက်ကုန်သော၊ သဟမေဓိကေသု-သီတင်းသုံးဖော်တို့တွင်၊ ယံကိဉ္စိ-တစ်စုံတစ်ယောက်ကို၊ ပေ သေတွာ-စေလွှတ်၍၊ ခါဒနီယံ-ကိုလည်းကောင်း၊ ဘောဇနီယံ-ကိုလည်းကောင်း၊ အာဟရိဿာမ-ဆောင်ပါကုန်အံ့၊ ဝါ-ပို့ပါကုန်အံ့၊ ဣတိ - သို့၊ ပဋိသံဝိဒိတံ-

အဝရုဒ္ဓါ ဟောတိ။ ။အဝရှေးရှိသော ရုဓဓာတ်သည် အခြားနေရာ၌ ပိတ်ဆိုခြင်း အနက်ကို ဟောသော်လည်း ဤနေရာ၌ကား "ပဋိဝိရုဒ္ဓ-ဆန့်ကျင်ဘက်" အနက်ကို ဟော ဟည်ဟု သိစေလို၍ "ပဋိဝိရုဒ္ဓါ" ဟု ဖွင့်သည်။ ဆန့်ကျင်ခြင်းဟူသည်လည်း ကျွန်တို့၏ ထုံးစံအတိုင်း စကားကို နားမထောင်ကြခြင်း၊ အလုပ်မလုပ်ကြဘဲ ဆန့်ကျင်သက် ပြုနေခြင်းမျိုး တည်း။ ယခုအခါ သပိတ်မှောက်ခြင်းနှင့် သဘောတူပင်။

ပဉ္စန္ဒံ ပဋိသံဝိဒိတံ။ ။ပါဠိတော်၌ "အပ္ပဋိသံဝိဒိတံနာမ ပဉ္စန္ဒံ ပဋိသံဝိဒိတံ။ ဧတံ အပ္ပဋိသံဝိဒိတံနာမ" ဟု ရှိ၏။ "ပဉ္စန္ဒံ-သီတင်းသုံးဖော် ၅ ယောက်တို့သည်၊ ပဋိသံဝိဒိတံ- တင်ကြ၍ သိစေအပ်သော ခဲဖွယ်ဘောဇဉ်သည်။ အပ္ပဋိသံဝိဒိတံနာမ - မည်၏" ဟု ပေး။

ကြိုတင်၍ သိစေအပ်သည်ကို၊ ဝါ-ကြိုတင်၍ လျှောက်အပ်သည်ကို၊ ကတံ-ပြုအပ်သည်။ (သမာနံ) ပိ-ဖြစ်ပါသော်လည်း၊ အပ္ပဋိသံဝိဒိတမေဝ-ကြိုတင်၍ သိစေအပ်သည် မမည်သည်သာတည်း။ ဣတိ အတ္ထော၊ အာရာမံ၊ ပေ၊ ထပေတွာတိ-ကား၊ အာရညကသေနာသနာရာမဉ္ဇ-တောကျောင်းအာရာမ်ကိုလည်းကောင်း၊ တဿ-ထိုတောကျောင်းအာရာမ်၏၊ ဥပစာရဉ္ဇ-ကိုလည်းကောင်း၊ ထပေတွာ-၍၊ ဥပစာရတော-မှ၊ နိက္ခန္တိ-ထွက်ပြီးသော၊ အန္တရာမဂ္ဂေ-ခရီးအကြား၌၊ ဘိက္ခူ-ကို၊ ဒိသ္မာဝါ-မြင်၍သော်လည်းကောင်း၊ ဂါမံ-ရွာသို့၊ အာဂတဿဝါ-လာသော ရဟန်းအားသော်လည်းကောင်း၊ ပဋိသံဝိဒိတံ-ကြိုတင်၍ သိစေအပ်သည်ကို၊ ကတံ-ပြုအပ်သည်။ (သမာနံ) ပိ-ဖြစ်ပါသော်လည်း၊ အပ္ပဋိသံဝိဒိတမေဝ-ကြိုတင်၍ သိစေအပ်သည် မမည်သည်သာ၊ ဟောတိ၊ ဣတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဒိသ္မာဝါ၊ အာဂတဿဝါဟု ဝါသဒ္ဓါ ထားပုံ ရိုးရာမကျ၊ ထို့ကြောင့် “ဒိသ္မာ ပဋိသံဝိဒိတံ ကတံ (သမာနံ) ပိဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ အာဂတဿ ပဋိသံဝိဒိတံ (သမာနံ) ပိဝါ-သော်လည်းကောင်း” ဟု ပေးမှ ထုံးစံကျမည်။ ဤ၌ အလွယ်သာ ပေးလိုက်သည်။

သစေ၊ ပေ၊ အာစိက္ခိတဗ္ဗန္တိ-ဟူ၍၊ ကသ္မာ-ကြောင့်၊ အာစိက္ခိတဗ္ဗံ-ပြောပြရာသနည်း၊ အာရာမေ-၌၊ စောရေ-သူခိုးတို့ကို၊ ဝသန္တေ-နေသည်တို့ကို၊ အမ္ဘာကံ-ငါတို့အား၊ န အာရောစန္တိ-ပြော မပြကြကုန်၊ ဣတိ-သို့၊ ဝစနပဋိမောစနတ္ထံ-ပြောဆိုကဲ့ရဲ့ခြင်းမှ လွတ်ခြင်းအကျိုးငှာ၊ (အာစိက္ခိတဗ္ဗံ-ရာ၏)၊ စောရာ၊ ပေ၊ ဣဗပစရန္တိတိ-ဟူ၍၊ ကသ္မာ-ကြောင့်၊ ဝတ္တဗ္ဗံ-ပြောဆိုရာသနည်း၊ အတ္ထနော-၏၊ ဥပဋ္ဌာကေဟိ - အလုပ်အကျွေးတို့သည်၊ ဝါ - တို့ကို၊ အမေ - တို့ကို၊ ဝဏှာပေန္တိ-

နောက် “ဧတံ အပ္ပဋိသံဝိဒိတံနာမ” ကား နိဂုံးတည်း။ ဤသို့ အနက်ပေးရမည်ဖြစ်သော်လည်း တင်ကြို၍ တကယ်သိစေသောအခါ သီတင်းသုံးဖော် ၅ ယောက်လုံး မပါနိုင်၊ သီတင်းသုံးဖော် ၅ ယောက်ထည်းက တစ်ယောက်ယောက်ကိုသာ စေလွှတ်၍ သိစေနိုင်သောကြောင့် “ပဉ္စသုသဟဓမ္မိကေသု ယံကိစ္ဆိ ပေသေတွာ” စသည်ဖြင့် အဓိပ္ပာယ်ပေါ်အောင် ဖွင့်သည်။ ယောဇနာ၌ ကား “ပဉ္စသု သဟဓမ္မိကေသု” သည် ပဉ္စန္ဒီ၏ နိဒ္ဒါရဏ အဖွင့်၊ “ယံကိစ္ဆိကား နိဒ္ဒါရဏိယ အဖွင့်” စသည်ဖြင့် ဆိုသွားလေသည်။

နိက္ခန္တိ၊ ပေ၊ အာဂတဿဝါ။ ။ ဥပစာမှ ထွက်ပြီးသော ရဟန်းကို မြင်၍ ခါဒနိယဘောဇနိယကို ပို့လာမည့်အကြောင်းကို လျှောက်သော်လည်းကောင်း၊ ရွာသို့ ကြွလာသော ရဟန်းအား ခါဒနိယဘောဇနိယတို့ ပို့လာမည့်အကြောင်းကို လျှောက်သော်လည်းကောင်း ပဋိသံဝိဒိတ မမည်၊ အာရာမ၊ အာရာမူပစာရသို့ လာ၍ လျှောက်မှသာ ပဋိသံဝိဒိတမည်သည်-ဟူလို။

ကသ္မာ၊ ပေ၊ ဝစနပဋိမောစနတ္ထံ။ ။ ကသ္မာဟု အကြောင်းကို မေးသော်လည်း “ဝစန ပဋိမောစနတ္ထံ” ဟု အကျိုးကို ဖြေသည်။ ထိုအကျိုးသည်ပင် ပြောပြခြင်း၏ အကြောင်း ဖြစ်သည်။ ယောဇနာ၌ကား “ ကသ္မာတိ ပုဏ္ဏာယ ပဋိမောစနတ္တန္တိ ဝိသဇ္ဇနာယ သမေတံ

ဖမ်းယူစေကြကုန်၏။ ဣတိ-သို့၊ ဝစနပဋိမောစနတ္ထံ-ငှာ၊ (ဝတ္ထဝံ-ရာ၏။) ယာဂုယာ
 ၊ပေ၊ အာဟရိယျတိတိ-ကာ၊ ယာဂုယာ-ဖြင့်၊ ပဋိသံဝိဒိတံ-ကြိုတင်၍ သိစေအပ်
 သည်ကို၊ ကတ္တာ-ပြု၍၊ ဒိန္နာယ-ပေးအပ်သော၊ သုဒ္ဓယာဂုယာ-သက်သက်သော
 ယာဂုဖြင့်၊ ကိ-အဘယ်အကျိုးရှိအံ့နည်း၊ ပူပာဘတ္တာဒိနိပိ-မုန့်၊ ထမင်းအစရှိသော
 ခဲဖွယ်ဘောဇဉ်တို့ကိုလည်း၊ ဧတိဿာ ယာဂုယာ-ဤယာဂု၏၊ ပရိဝါရ်-အခြံအရံကို၊
 ကတ္တာ-ပြု၍၊ ဒဿာမ-ပေးလှူကုန်အံ့၊ ဣတိ ဧဝံ-ဤသို့ကြို၍၊ ယံကိဗ္ဗိ-အမှတ်
 မရှိ တစ်စုံတစ်ခုသော ခဲဖွယ်ဘောဇဉ်ကို၊ အာဟရန္တိ-ဆောင်ပို့လာကုန်အံ့၊ သဗ္ဗံ-
 အလုံးစုံသော ခဲဖွယ်ဘောဇဉ်သည်၊ ပဋိသံဝိဒိတမေဝ-တင်ကြို၍ သိစေအပ်သည်
 မည်သည်သာ၊ ဟောတိ၊ ဘတ္တေန ပဋိသံဝိဒိတေတိ အာဒိသုပိ-အစရှိသော ပါဠိ
 ရပ်တို့၌လည်း၊ ဒေသဝနယော-တည်း၊ အသုကံနာမ ကုလံ-ထိုမည်သော အမျိုး
 သည်၊ ပဋိသံဝိဒိတံ-ကို၊ ကတ္တာ-၍၊ ခါဒနိယာဒိနိ-တို့ကို၊ ဂဟေတွာ-၍၊ ဂစ္ဆတိ-
 သွား၏၊ ဣတိ-သို့၊ သုတွာ-၍၊ အညာနိပိ-အခြားသော အမျိုးတို့သည်လည်း၊
 တေန-ထိုအမျိုးနှင့်၊ သဗ္ဗိ-တကွ၊ အတ္တနော-၏၊ ဒေယျဓမ္မံ-ပေးလှူထိုက်သော
 သဘောရှိသော ပစ္စည်းဝတ္ထုကို၊ အာဟရန္တိ-ဆောင်ပို့ လာကုန်အံ့၊ (ပဋိဂ္ဂကိုတုံ)
 ဝဋ္ဋတိ၊ ယာဂုယာ-ဖြင့်၊ ပဋိသံဝိဒိတံ-ကို၊ ကတ္တာ-၍၊ ပူပံ့ဝါ-မုန့်ကိုသော်လည်း
 ကောင်း၊ ဘတ္တံဝါ-ကိုသော်လည်းကောင်း၊ အာဟရန္တိ-ကုန်အံ့၊ ဧတမ္ပိ-ဤဆောင်ယူ
 အပ်သော ပူပာဘတ္တသည်လည်း၊ (ပဋိဂ္ဂကိုတုံ) ဝဋ္ဋတိ-အပ်၏၊ ဣတိ ကုရုန္တိယံ
 ဝုတ္တံ။

၅၇၅။ ဂိလာနဿာတိ-ကာ၊ အပွဋိသံဝိဒိတေပိ-ကြိုတင်၍ သိစေအပ်သည်
 မဟုတ်သော ခဲဖွယ်ဘောဇဉ်ကိုလည်း၊ (ခါဒိယမာနေပိ-ခဲအပ်သော်လည်းကောင်း၊
 ဘုဂ္ဂိယမာနေပိ-စားအပ်သော်လည်းကောင်း) ဂိလာနဿ-၏၊ အနာပတ္တိ၊ ပဋိသံ
 ဝိဒိတေဝါ ၊ပေ၊ သေသကန္တိ-ကာ၊ ဧကဿ-တစ်ပါးသော ရဟန်း၏၊ အတ္ထာယ-
 ငှာ၊ ပဋိသံဝိဒိတံ ကတ္တာ၊ အာဟဋံ-ဆောင်ယူအပ်သော၊ တဿ-ထိုတစ်ပါးသော
 ရဟန်း၏၊ သေသကံ-အကြွင်းအကျန်ဖြစ်သော ခဲဖွယ်ဘောဇဉ်ကို၊ အညဿာပိ-
 အခြားသော ရဟန်းအားလည်း၊ ဘုဂ္ဂိတုံ ဝဋ္ဋတိ၊ စတုန္တံဝါ-၄ ပါးသော ရဟန်းတို့ဖို့
 သော်လည်းကောင်း၊ ပဉ္စန္တံဝါ- ၅ ပါးသော ရဟန်းတို့ဖို့သော်လည်းကောင်း၊ ပဋိ

သမ္ပဒါနတ္ထေ နိဿက္ကဝစနံ ကာတဗ္ဗံ၊ ကိမတ္ထံ ဟိ အတ္ထော" ဟု ဆို၏။ "ကသ္မာ-အဘယ်အကျိုး
 ငှာ" ဟု ပေးစေလိုသည်။ ဤသို့ စသည်ဖြင့် "ဝစနပဋိမောစနတ္ထံ ပြောဆိုတဲ့ရဲခြင်းမှ လွတ်
 ခြင်းအကျိုးငှာ" ဟု တဒတ္ထသမ္ပဒါနံအနက်၌ ပဌမာဝိဘတ် သက်ဟုလည်းကောင်း၊ တစ်နည်း
 အားဖြင့် ကသ္မာဟူသော အမေးနှင့် လျော်အောင် ပဋိမောစနတ္ထံ၌ အတ္တကို ကာရကပါစကဟု
 ကြို၍ "လွတ်စေခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်" ဟုလည်းကောင်း ပေးမှ ပိစယာဟာရနေတ္ထိ
 နည်းနှင့် ညီမျှသည်ဟု ဆိုသွားလေ၏။ အကြံလွန်ဟန်တူသည်။

သံဝိဒိတံ ကတ္တာ၊ ဗဟုံ-များစွာ၊ အာဟဋ်-ဆောင်ယူအပ်သည်။ ဟောတိ-ဖြစ်အံ့၊ အညေသမ္ပိ-အခြားရဟန်းတို့အားလည်း၊ ဒါတုံ-ငှာ၊ ဣစ္ဆန္တိ-အလိုရှိကုန်အံ့၊ ဇတမ္ပိ-ဤများစွာ ဆောင်ယူအပ်သော ခဲဖွယ်ဘောဇဉ်သည်လည်း၊ ပဋိသံဝိဒိတသေသကမေဝ-ပဋိသံဝိဒိတသေသကမည်သည်သာ၊ သဗ္ဗေသမ္ပိ-အလုံးစုံသော ရဟန်းတို့အားလည်း၊ ဝဋ္ဋတိ၊ အထ-သို့မဟုတ်၊ အဓိကမေဝ-ပိုလွန်သည်သာလျှင်၊ ဟောတိ-ဖြစ်အံ့၊ သန္တိမိ-သိမှီးခြင်းကို၊ (သန္တိမိအာပတ်ကို) မောစေတွာ-လွတ်စေ၍၊ ထပိတံ-ထားအပ်သော ခဲဖွယ်ဘောဇဉ်သည်၊ ဒုတိယဒိဝသေပိ-၌လည်း၊ ဝဋ္ဋတိ။ ၊ ဤကျမှ “ပဋိသံဝိဒိတေဝါ” ၏ အဖွင့် ပြီးသည်။

ယခုအခါ “ဂိလာနဿဝါ သေသကံ” ၏ အဖွင့်ကို ပြလို၍ “ဂိလာနဿ” အစရှိသော ပါဠိကို မိန့်။ ၊ ဂိလာနဿ-ဂိလာနဖို၊ အာဟဋ္ဌာဝသေသေပိ-ဆောင်ယူအပ်သော ခဲဖွယ်ဘောဇဉ်မှ ကြွင်းကျန်သော ခဲဖွယ်ဘောဇဉ်၌လည်း၊ ဧသေဝနယော၊ ပန-ဆက်၊ ယံ-အကြင်ခဲဖွယ်ဘောဇဉ်ကို၊ အပ္ပဋိသံဝိဒိတမေဝ-တင်ကြို၍ မသိစေအပ်သည်ကိုသာလျှင်၊ ကတ္တာ-၍၊ အာသတံ-ဆောင်ယူအပ်ပြီ၊ တံ-ထိုခဲဖွယ်ဘောဇဉ်ကို၊ ဗဟိအာရာမံ-အာရာမံ၏ ပြင်ဘက်သို့၊ ပေသေတွာ-ပို့၍၊ (ပြန်ပို့၍) ပဋိသံဝိဒိတံ-တင်ကြို၍ သိစေအပ်သည်ကို၊ ကာရေတွာ ပြုစေပြီး၍၊ ဝါ-ပြုစေပြီးမှ၊ အာဟရာပေတဗ္ဗံ ဆောင်ယူစေထိုက်၏၊ ဘိက္ခုဟိဝါ-ရဟန်းတို့သည် သော်လည်း၊ ဂန္ဓာ-၍၊ အန္တရာမဂ္ဂေ-ခရီးအကြား၌၊ ဂဟေတဗ္ဗံ-ခံယူရာ၏၊ ယမ္ပိ-အကြင်ခဲဖွယ်ဘောဇဉ်ကိုလည်း၊ ဝိဟာရမဇ္ဈေန-ကျောင်း၏ အလယ်ဖြင့်၊ ဝစ္ဆန္တာဝါ-သွားသူတို့သည်သော်လည်းကောင်း၊ ဝနစရကာဒယောဝါ-မုဆိုးအစရှိသူတို့သည်သော်လည်းကောင်း၊ ဝနတော-မှ၊ အာဟရိတွာ-၍၊ ဖေန္တိ-ပေးလှူကြကုန်၏၊ (တံ-ထိုခဲဖွယ်ဘောဇဉ်တို့) ပုရိမနယေနေဝ-ဖြင့်သာလျှင်၊ (ဗဟိအာရာမံ ပေသေတွာ စသော ရှေ့နည်းဖြင့်သာလျှင်-ဟူလို) ပဋိသံဝိဒိတံ-တင်ကြို၍ သိစေအပ်သည်ကို၊ ကာရာပေတဗ္ဗံ-ပြုစေထိုက်၏၊ တတ္ထဇာတကံတိ-ကာ၊ အာရာမေ-၌၊ ဇာတကမေဝ-ပေါက်သည်သာလျှင်ဖြစ်သော၊ မူလခါဒနိယာဒိ-အမြစ်ခဲဖွယ်အစရှိသည်ကို၊ အညေန-အခြားသူသည်၊ ကပ္ပိယံ-အပ်သည်ကို၊ ကတ္တာ-၍၊ ဒိန္တံ-ပေးအပ်သည်၊ (သမာနံ-ဖြစ်လတ်သော်) ပရိဘူတော-သုံးဆောင်သော ရဟန်း၏၊ အနာပတ္တိ၊ ပန-ဆက်၊ နံ (တံ)-အာရာမံ၌ ဖြစ်သော ထိုအမြစ်ခဲဖွယ် အစရှိသည်ကို၊ ဂါမံ-သို့၊ ဟရိတွာ-ဆောင်ယူပြီး၍၊ ပစိတွာ-ချက်ပြီး၍၊ အာဟရန္တိ-ဆောင်ယူလာကုန်အံ့၊ (ပဋိဂ္ဂဏှိတံ) န ဝဋ္ဋတိ၊ ပဋိသံဝိဒိတံ-ကို၊ ကာရေတဗ္ဗံ-ပြုစေထိုက်၏၊ သေသံ ၊ ပေ၊ တိဝေဒနန္တိ။ စတုတ္ထပါဠိဒေသနီယံ- သမန္တပါသာဒိကာယ ဝိနယသံဝဏ္ဏနာယ ပါဠိဒေသနီယဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ပါဠိဒေသနီယအဖွင့် ပြီး၏။

၇။ သေခိယအခန်း

သိက္ခိတသိက္ခေန-မဂ် ၄ ဆင့်ဖြင့် ကျင့်အပ်ပြီးသော သိက္ခာ ၃ ပါးရှိတော်မူသော၊ ဝါ-သိက္ခာ ၃ ပါးကို မင်္ဂလေးဆင့်ဖြင့် ကျင့်တော်မူပြီးသော၊ တာဒိနာ-ကောင်းဆိုး ၂ တန်၊ လောကဓံကြောင့်၊ ဖောက်ပြန်မတုန်၊ တာဒိဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံတော်မူသော မြတ်စွာဘုရားသည်၊ ဝါ-ထိုက္ကဋ္ဌကိုကဲ့သို့၊ အနိဋ္ဌကို ရှုတော်မူတတ်၊ ထိုအနိဋ္ဌကိုကဲ့သို့ ကုဋ္ဌကိုလည်း ရှုတော်မူတတ်သော မြတ်စွာဘုရားသည်၊ ယာနိ-အကြင်သိက္ခာပုဒ်တို့ကို၊ သေခိယာနိတိ-သေခိယတို့ဟူ၍၊ ဘာသိတာနိ-ဟောတော်မူအပ်ကုန်ပြီ၊ ဒါနိ-ပါဠိဒေသနီယတို့ကို ဖွင့်ပြီးရာ ယခုအခါ၌၊ တေသမ္ပိ-ထိုသေခိယသိက္ခာပုဒ်တို့၏လည်း၊ အယံ ဝဏ္ဏနာက္ကမော-ဤဖွင့်ကြောင်း ဖွင့်ရာ အဋ္ဌကကာအစဉ်သည်၊ ဘဝတိ-ဖြစ်၏၊ ဝါ-ဖြစ်တော့လတံ့။

သိက္ခိတသိက္ခေန။ ။ သိက္ခိယံသုတိ သိက္ခိတာ၊ သိက္ခိတဗ္ဗာတိ သိက္ခယော၊ သိက္ခိတာ+ သိက္ခာယော ယေနာတိ သိက္ခိတသိက္ခော-မဂ်လေးပါးတို့ဖြင့် သိက္ခာ ၃ ပါးတို့ကို ကျင့်တော်မူပြီးသော မြတ်စွာဘုရား၊ သိက္ခာ ၃ ပါးကား အဓိသီလ အဓိစိတ္တ အဓိပညာတို့တည်း။ [စတုဟိ မဂ္ဂေတိ တိသော သိက္ခာ သိက္ခိတွာ ဌိတေန၊ သဗ္ဗသော ပရိနိဋ္ဌိတကိစ္စေနာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။-ဋီကာ။]

တာဒိနာ။ ။ ပဌဓနည်းအလို အကမ္မနတ္ထဝါစိ ရှုဋီအနိပ္ပန္နပါဠိပဒိကပုဒ်တည်း။ [တာဒိနာတိ အဋ္ဌဟိ လောကဓမ္မေဟိ အကမ္မိယဋ္ဌေန တာဒိနာ။-ဋီကာ။] ဒုတိယနည်းအလို-တမိဝ ပဿတိတိ တာဒိ၊ ဣယတမကိ စသော သုတ်ဖြင့် စီရင်၊ တံ ဣဝ ထိုက္ကဋ္ဌကိုကဲ့သို့၊ ပဿတိ-အနိဋ္ဌကိုလည်း ရှုတော်မူတတ်၏၊ တံ ဣဝ-ထိုအနိဋ္ဌကိုကဲ့သို့၊ ပဿတိ ကုဋ္ဌကိုလည်း ရှုတော်မူတတ်၏၊ ဣတိ တာဒိ မည်တော်မူ၏။

သေခိယာနိ။ ။ သိက္ခိတဗ္ဗာနိတိ သေခိယာနိ၊ ယာနိ-အကြင်သိက္ခာပုဒ်တို့ကို၊ သိက္ခိတဗ္ဗာနိ မသိလျှင် သိအောင် သင်ယူထိုက်ကုန်၊ သိသည်အတိုင်းလည်း ကျင့်ထိုက်ကုန်၏၊ ဣတိ သေခိယာနိ၊ သိက္ခာတော်၊ ကျပစ္စည်း၊ ဣအာဂုံ (သွာခါတောကဲ့သို့) ကကိုချေ၊ ဝုဒ္ဓိဖြ၍ "သေခိယ" ဟု ပြီး၏။

တေသမ္ပိ။ ။ တေသမ္ပိ၌ ပိဖြင့် ပါဠိဒေသနီယ သိက္ခာပုဒ်တို့ကို ပေါင်း၊ တစ်နည်း- "တေသံ-တို့၏၊ အယံ ဝဏ္ဏနာက္ကမောပိ-သည်လည်း၊ ဘဝတိ" ဟု ပေး၊ ဤအလို ပိဖြင့် ပါဠိဒေသနီယအဖွင့်ကို ပေါင်း။

အမှာ။ ။ ဤသေခိယသိက္ခာပုဒ်များ၌ "စတ္တာရော ပါရာဇိကာ ဓမ္မာ" စသည်ကဲ့သို့ အရေအတွက်သင်္ချာ မပြခြင်း၊ "ယော ပန ဘိက္ခု ဩလမ္ပေန္တော နိဝါသေယျ၊ ဒုက္ကဋ်" စသည်ဖြင့် အာပတ်နာမည် တပ်၍ မပြခြင်း၏ အကြောင်းကို-ဋီကာမှ ယူ၍ ပါတိမောက်ဘာသာဋီကာ၌ ပြထားပြီ။

၁။ ပရိမဏ္ဍလဝဂ်အဖွင့်

၅၇၆။ တတ္ထ-ထိုသေဓိယသိက္ခာပုဒ်တို့၌၊ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗျော) ပရိမဏ္ဍလန္တိ-ကား၊ သမန္တတော-ပတ်ဝန်းကျင်၌၊ မဏ္ဍလ-ဝန်းဝိုင်းစွာ၊ (နိဝါသေဿာ မိ၌ စပ်) နာဘိမဏ္ဍလံ ဇာဏုမဏ္ဍလန္တိ-ကား၊ ဥဒ္ဓံ-အထက်၌၊ နာဘိမဏ္ဍလံ-ချက်၏အဝန်းအဝိုင်းကိုလည်းကောင်း၊ | ချက်၏ ဝဲယာ ဘေးပတ်ပတ်လည် နောက်ကျောနှင့်တကွ အားလုံးကို ဆိုသည်။| အဓော-အောက်၌၊ ဇာဏုမဏ္ဍလံ-ပုဆစ်ဦးဝန်းကိုလည်းကောင်း၊ ပဋိစ္ဆာဒေန္တေန-ဖုံးအုပ်လျက်၊ ဇာဏုမဏ္ဍလဿ-ပုဆစ်ဦးဝန်း၏၊ ဟေဋ္ဌာ-အောက်၌၊ ဇယံဋ္ဌိကထော-မြင်းခေါင်းရိုးမှ၊ ပဋ္ဌာယ-စ၍၊ အဋ္ဌဂုံလမတ္တံ-လက်ရှစ်သစ်မျှ၊ နိဝါသနံ-သင်းပိုင်ကို၊ ဩတာရေတွာ-အောက်သို့ ချ၍၊ နိဝါသေတဗ္ဗံ-ဝတ်ရာ၏၊ တတော-ထိုလက်ရှစ်သစ်မျှ၊ ပရံ-နောက်၌၊ (တစ်နည်း) တတော-ထိုလက်ရှစ်သစ်ထက်၊ ပရံ-အလွန်၊ ဩတာရေန္တဿ-အောက်သို့ ချသော ရဟန်း၏၊ ဒုက္ကဋ်-သည်၊ (ဟောတိ) ဣတိ-သို့၊ ဝုတ္တံ-မဟာအဋ္ဌကထာတို့၌ ဆိုအပ်ပြီ၊ |ဤဝါကျများနှင့် စပ်၍ အဓိပ္ပာယ်ကို ပါတိမောက်ဘာသာဋီကာနှင့် ကင်္ခါဘာသာဋီကာတို့၌ ပြထားပြီ။| ယထာ-အကြင်အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ ဝတ်လတ်သော်၊ နိသိန္နဿ-ထိုသော ရဟန်း၏၊ ဇာဏုမဏ္ဍလတော-ပုဆစ်ဦးဝန်းမှ၊ ဟေဋ္ဌာ-အောက်၌၊ စတုရဂုံလမတ္တံ-လက်လေးသစ်အတိုင်းအရှည်ရှိသော အရပ်သည်၊ ဝါ-ကို၊ ပဋိစ္ဆန္ဒံ-ဖုံးလွှမ်းအပ်သည်၊ ဟောတိ၊ (တထာ-ထိုအခြင်းအရာအားဖြင့်၊ နိဝါသေတဗ္ဗံ-ရာ၏) ဣတိ မဟာပစ္စရိယံ ဝုတ္တံ၊ ပန-ဆက်၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ (လက်ရှစ်သစ် အောက်သို့ ချ၍) နိဝါသေန္တဿ-ဝတ်သော ရဟန်း၏၊ နိဝါသနံ-သင်းပိုင်သည်၊ ပမာဏိကံ-ပမာဏ၌ ယှဉ်သော သင်းပိုင်သည်၊ (ဘဝိတု-ဖြစ်ခြင်းငှာ) ဝဋ္ဋတိ-သင့်၏။

တဏှ-ထိုပမာဏိကံ ဝဋ္ဋတိဟူသော စကားရပ်၌၊ (တစ်နည်း) တဏှ-ထိုသင်းပိုင်၏၊ ဣဒံ-ဤဆိုအပ်လတ်ကား၊ ပမာဏံ-ပမာဏတည်း၊ ဒီပတော-အလျားအားဖြင့်၊ မုဋ္ဌိပဉ္စကံ-လက်ဆုပ်အတောင်နှင့်တကွ ငါးတောင်အပေါင်းသည်လည်းကောင်း၊ တိရိယံ-အနံအားဖြင့်၊ အမုတေယျဟတ္ထံ-အခွဲအားဖြင့် ၃ တောင်သည်လည်းကောင်း၊ (ပမာဏံ-ပမာဏတည်း)၊ |မုဋ္ဌိပဉ္စက၏ အဓိပ္ပာယ်ကို ကင်္ခါဘာသာဋီကာ ပထမကထိနသိက္ခာပုဒ်၌ ပြထားပြီ၊ အနက်ကိုလည်း တစ်မျိုးပေးခဲ့သည်။| ပန-ဆက်၊ တာဒိတဿ-ထိုကဲ့သို့ ရှုအပ်သော သင်းပိုင်ကို၊ (အလျား ၅ တောင် တောင်ဆုပ်၊ အနံ ၂ တောင်ထွာရှိသော သင်းပိုင်ကို)၊ အလာဘော-မရခြင်းသည်၊ (သတိ-ရှိသော်)၊ တိရိယံ-အနံအားဖြင့်၊ ဒွိပာတ္ထပမာဏမ္ပိ-၂ တောင်အတိုင်းအရှည်ရှိသော သင်းပိုင်သည်လည်း၊ ဇာဏုမဏ္ဍလပဋိစ္ဆာဒေန္တံ-ပုဆစ်ဦးဝန်းကို ဖုံးအုပ်ခြင်းအကျိုးငှာ၊ ဝဋ္ဋတိ-သင့်တော်လောက်၏၊ နာဘိမဏ္ဍလံ ပန-ချက်အဝန်းကိုကား၊ စိဝရေနာပိ-ကေသီသက်န်းဖြင့်လည်း၊ ပဋိစ္ဆာဒေတု-ဖုံးအုပ်

ခြင်းငှာ၊ သက္ကာ-တတ်ကောင်း၏။ ဣတိ-သို့ (ဝုတ္တံ-မဟာပစ္စနိဋ္ဌိ ဆိုအပ်ပြီ) တတ္ထ-
 ထိုသက်န်းတို့တွင်၊ ဧကပဋ္ဌစိဝရံ-တစ်ထပ်တစ်လွှာ ရှိသော သက်န်းသည်၊ ဧဝံ-
 ဤဆိုအပ်ပြီးသော နည်းဖြင့်၊ (ချက်အဝန်း၊ ဒူးပုဆစ်အဝန်းကို ဖုံးလွှမ်းလောက်
 အောင်) နိဝတ္ထံ-ဝတ်အပ်သည်၊ (သမာနမ္ပိ-ဖြစ်ပါသော်လည်း) နိဝတ္ထဋ္ဌာနေ-
 ဝတ်အပ်သော သင်းပိုင်၏ နေရာ၌၊ န တိဋ္ဌတိ-မတည်၊ ပန-အန္တယကာ၊ ဒုပဋ္ဌံ-
 ၂ ထပ် ၂ လွှာရှိသော သက်န်းသည်၊ (ဧဝံ-ဖြင့်၊ နိဝတ္ထံ-သည်၊ သမာနံ-သော်၊
 နိဝတ္ထဋ္ဌာနေ-၌) တိဋ္ဌတိ-တည်၏။ (“ဝတ်သည်အတိုင်း ခြံ၏” ဟူလို့။)

ဩလမ္ပန္တော၊ ပေ၊ ဒုက္ကဋ္ဌဿာတိ ဧတ္ထ-ဩလမ္ပန္တော၊ ပေ၊ ဒုက္ကဋ္ဌဿဟူ
 သော ဤပါဠိ၌၊ (ဝိနိစ္ဆယော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော) ကေဝလံ-ဂိဟိနိဝတ္ထ မဖက်
 သက်သက်၊ ပုရတောစ-ရှေ့၌လည်းကောင်း၊ ပစ္ဆိမောစ-နောက်၌လည်းကောင်း၊
 ဩလမ္ပတ္တာ-တွဲလျားကျစေ၍၊ နိဝါသေန္တဿေဝ-ဝတ်သော ရဟန်း၏သာ၊
 ဒုက္ကဋ္ဌံ-သည်၊ န-မဟုတ်သေး၊ ပန-အဟုတ်ကာ၊ အညေ-အခြားကုန်သော၊ (ရှေ့
 နောက် တွဲလျားချ၍ ဝတ်ခြင်းမှ တစ်ပါးကုန်သော၊ ယေ နိဝါသနဒေါသာ၌ စပ်၊)
 တေန ခေါ ပန သမယေန၊ ပေ၊ နိဝါသေန္တိတိ အာဒိနာ-နိဝါသေန္တိ အစရှိသော၊
 နယေန-နည်းဖြင့်၊ ခန္ဓကေ-စုဋ္ဌဝါခန္ဓက၌၊ ယေ နိဝါသနဒေါသာ-အကြင်ဝတ်ခြင်း၌
 အပြစ်တို့ကို၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တာ-ဟောတော်မူအပ်ကုန်ပြီ၊ တထာ-ထိုဟောတော်မူ
 အပ်သော အပြစ်တို့ဖြင့်၊ နိဝါသေန္တဿာပိ-ဝတ်သော ရဟန်း၏လည်း၊ ဒုက္ကဋ္ဌမေဝ-
 ဒုက္ကဋ္ဌအာပတ်ပင်တည်း၊ |တေန ခေါ ပန သမယေန-ထိုအခါ၌၊ ဆပဗ္ဗဂိုယာ-
 မည်ကုန်သော၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ ဝိဟနိဝတ္ထံ-လူတို့၏ ဝတ်ခြင်းကို၊ (သဒိသူပစာ၊)
 နိဝါသေန္တိ-ဝတ်ကြကုန်၏၊ ဟတ္ထိသောဏှကံ-ဆင့်နာမောင်းနှင့် တူသော ဝတ်ခြင်း
 ကို၊ (နိဝါသေန္တိ) မစ္ဆဝါဠကံ-ငါးကြင်းမြီးနှင့် တူသောဝတ်ခြင်းကို၊ (နိဝါသေန္တိ)
 စတုက္ကဏှကံ-လေးခုသော အနားရှိသော ဝတ်ခြင်းကို၊ ဝါ-လေးခုသော အစွန်း
 ဒေါင့်ရှိသော ဝတ်ခြင်းကို၊ (နိဝါသေန္တိ) တာလဝဏှကံ-ထန်းရွက် ယပ်ဝန်းနှင့်
 တူသော ဝတ်ခြင်းကို၊ (နိဝါသေန္တိ) သတဝလိကံ-များသော အတွန်ရှိသော ဝတ်
 ခြင်းကို၊ (နိဝါသေန္တိ)၊ တေ သဗ္ဗေ-ထိုအလုံးစုံသော အပြစ်တို့သည်၊ (န ဟောန္တိ၌

ဟတ္ထိသောဏှက စသည်။ ။|ဟတ္ထိသောဏှ ဆင်၏ နှာမောင်း + က-တူသည်၊
 ရှေ့ဘတ်၌ ခေါက်ထားအပ်သော သင်းပိုင်ဝယ် ချက်းနား၌ အပြားကြီး၍ ခြေသလုံးလောက်
 ရောက်သည်အထိ အောက်သို့ တစ်ဖြေးဖြေး သေးသွားသော ဆင်နှာမောင်းနှင့် တူသော
 ပုံသဏှာန်ရှိအောင် ဝတ်ခြင်းကို ဟတ္ထိသောဏှကဟု ခေါ်သည်၊ သင်းပိုင်၏ အစ ၂ ခုလုံးကို
 အောက်သို့ချ၍ ဝဲဘက်၌ အစတစ်ခု အစွန်းထွက်အောင်၊ ယာဘက်၌ အစတစ်ခု အစွန်းထွက်
 အောင် ဝတ်သောအခါ ငါးကြင်းမြီးပုံသဏှာန်နှင့် တူနေ၏၊ ထိုသို့ဝတ်ခြင်းကို မစ္ဆဝါလကဟု
 ခေါ်သည်၊ |မစ္ဆဝါလ-ငါးကြီးမြီး + က-တူသည်၊ “မစ္ဆဝါလေန+သဒိသံ မစ္ဆဝါလကံ”ဟူပြု။

စပ်) ဝတ္တနယေန-ဆိုအပ်ပြီးသော နည်းဖြင့်၊ (ဥဒ္ဓိ နာဘိမဏ္ဍလံ အစော လာဏု မဏ္ဍလံ ပဋိတ္တဒေန္တေန စသော ဆိုအပ်ပြီးသော နည်းဖြင့်) ပရိမဏ္ဍလံ-ဝန်းဝိုင်းစွာ၊ နိဝါသေန္တဿ-ဝတ်သော ရဟန်း၏ (သန္တာန်၌) န ဟောန္တိ-မဖြစ်ကုန်၊ အယံ-ဤဆိုအပ်ပြီးသည်ကား၊ ဧတ္ထ-ဤသေခိယသိက္ခာပုဒ် အဖွင့်၌၊ သင်္ခေပေါ-အကျဉ်း ချုပ်တည်း၊ ဝိတ္တာရတော ပန-အကျယ်အားဖြင့်ကား၊ တတ္ထေဝ-ထိုစဉ် ခုဒ္ဒကဝတ္ထု ခန္ဓက၌ပင်၊ အာဝိ-ထင်စွာ၊ ဘဝိဿတိ-ဖြစ်လတံ့။

အသဗ္ဗိစ္စာတိ-ကား၊ ပုရတောဝါ-ရှေ့၌သော်လည်းကောင်း၊ ပစ္စတောဝါ-နောက်၌သော်လည်းကောင်း၊ ဩလမ္မေတွာ-တွဲလျားကျစေ၍၊ နိဝါသေဿာမိ-ဝတ်အံ့၊ ဣတိ ဧဝံ-ဤသို့၊ အသဗ္ဗိစ္စ-သညာနှင့်တကွ စေတနာဖြင့် မစေ့ဆော်မှု၍၊ အထခေါ-စင်စစ်ကား၊ ပရိမဏ္ဍလံယေဝ-ဝန်းဝိုင်းစွာသာလျှင်၊ နိဝါသေဿာမိ-အံ့၊ ဣတိ-ဤသို့လုံးသွင်း၍၊ ဝိရဇ္ဈိတွာ-ချွတ်ချော်၍၊ အပရိမဏ္ဍလံ-မဝန်းမဝိုင်းဘဲ၊ နိဝါသေန္တဿ-ဝတ်မိသော ရဟန်း၏၊ အနာပတ္တိ (ဟောတိ) အဿတိယာတိ-ကား၊ အညဝိဟိတဿ-အခြားအာရုံ၌ ထားအပ်သော စိတ်ရှိသည်ဖြစ်၍၊ (သမာနဿပိ-ဖြစ်လျက်လည်း) တထာ-ထိုအပရိမဏ္ဍလ မဟုတ်သော အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ နိဝါသေန္တဿ-ဝတ်မိသော ရဟန်း၏၊ အနာပတ္တိ (ဟောတိ)။

အဇာနန္တဿာတိ ဧတ္ထ-၌၊ (ဝိနိစ္ဆယော ဧဝံ ဝဒေတဗ္ဗော) နိဝါသနဝတ္တံ-သင်းပိုင်ဝတ်ခြင်း၏ ကျင့်ဝတ်ကို၊ အဇာနန္တဿ-မသိသော ရဟန်း၏၊ မောက္ခော-အာပတ်မှ လွတ်မြောက်ခြင်းသည်၊ နတ္ထိ၊ ဟိ-မှန်း၊ (တစ်နည်း) ဟိ (ယသွာ)-ကြောင့်၊ နိဝါသနဝတ္တံ-ကို၊ သာဓုကံ-ကောင်းစွာ၊ ဝါ-လေးလေးစားစား၊ ဥဂ္ဂဟေ တဗ္ဗံ-သင်ယူရာ၏၊ ဝါ-သင်ယူရမည်၊ တဿ-ထိုနိဝါသနဝတ်ကို၊ အနုဂ္ဂဟဏ မေဝ-မသင်ယူခြင်းသည်ပင်၊ အဿ-ထိုရဟန်း၏၊ အနာဒရိယံ-အနာဒရိယတည်း၊ ဝါ-လေးစားခြင်း မရှိသူ၏ အဖြစ်တည်း၊ ပန-ဆက်၊ တံ-ထိုအနာဒရိယသည်။

ချက်နား၌ သင်းပိုင်၏ အနားစွန်း ၂ ခု၊ အောက်ဦးဆစ်နား၌ သင်းပိုင်၏ အနားစွန်း ၂ ခု၊ ဤသို့အားဖြင့် အနားစွန်း ၄ ခုပေါ်အောင် ဝတ်ခြင်းကို "စတုဂ္ဂဏ္ဍက" ဟု ခေါ်သည်။ ထန်းရွက်ယပ်ဝန်းကဲ့သို့ ဝိုင်းနေအောင် ဝတ်ခြင်းကို "တာလဝဏ္ဍက" ဟု ခေါ်သည်။ ရှည်သော အုတ်ကို အတွန်ပေါင်းများစွာ တွန့်၍ ဝတ်ခြင်းကို "သတဝလိက" ဟု ခေါ်၏။ [အဓိပ္ပာယ် အကျယ်ကို ကင်္ခါကာသာမိက၌ ပြထားပြီ။]

အစာနန္တဿ။ ။အဇာနန္တနှင့် စပ်၍ မဟာအဋ္ဌကထာဝါဒ၊ ကုရုန္တိအဋ္ဌကထာဝါဒဟု ၂ ဝါဒ ဖွင့်ထား၏။ မဟာအဋ္ဌကထာအလို အထက်သို့ တက်နေသည်ကိုလည်းကောင်း၊ အောက်သို့ ကျနေသည်ကိုလည်းကောင်း မသိသူကို "အဇာနန္တ" ဟု ဆို၏။ ဝတ်ပုံ ဝတ်နည်း မသိခြင်းကို အဇာနန္တဟု မဆိုလို၊ ကုရုန္တိ ဝတ်ပုံဝတ်နည်း မသိသူကိုပင် "အဇာနန္တ" ဟု ဆိုသည်။

သဒ္ဓိစ္စ-သညာနှင့်တကွ မသင်ယူလိုသော စေတနာဖြင့်စေ့ဆော်၍၊ အနုဂ္ဂဏန္တ သာ-မသင်ယူသော ရဟန်း၏၊ (အတွက်) ယုဇ္ဇတိ-သင့်မြတ်၏၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ ယော-သည်၊ ဥဂ္ဂဟိတဝတ္ထော-သင်ယူအပ်ပြီးသော နိဝါသနဝတ်ရှိသည်၊ ဝါ- နိဝါသနဝတ်ကို သင်ယူပြီးသည်၊ (သမာဓောပိ-ဖြစ်ပါသော်လည်း) အာရုဋ္ဌဘာဝံဝါ- အထက်သို့ တက်နေသည်၏ အဖြစ်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဩရုဋ္ဌဘာဝံဝါ- အောက်သို့ သက်နေသည်၏ အဖြစ်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ န ဇာနာတိ-မသိ၊ တဿ-၏၊ အနာပတ္တိ၊ (ဟောတိ) ပန-ဝါဒန္တရကား၊ ကုရုနိယံ-၌၊ ပရိမဏ္ဍလ- စွာ၊ နိဝါသေတုံ-ဝတ်ခြင်းငှာ၊ ဝါ-ဝတ်နည်းကို၊ အဇနန္တဿ-၏၊ အနာပတ္တိ၊ (ဟောတိ) ဣတိ ဝုတ္တံ၊ ပန-ဆက်၊ ယော-အကြင်ရဟန်းသည်၊ သုက္ခဇယောဝါ- ခြောက်သော ခြေသလုံးရှိသည်သော်လည်းကောင်း၊ မဟာပိဏ္ဍိတမံသောဝါ- ကြီးသော အသားဆိုင်ရှိသည်သော်လည်းကောင်း၊ ဟောတိ-၏၊ တဿ-၏၊ သာရူပတ္တာယ-လျှောက်ပတ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော အကျိုးငှာ၊ ဇာဏုမဏ္ဍလ တော-မှ၊ အဋ္ဌင်္ဂုလာဓိကမ္ပိ-လက်ရှစ်သစ်ထက် အလွန်လည်း၊ ဩတာရေတွာ- အောက်သို့ ချ၍၊ နိဝါသေတုံ-ငှာ၊ ဝဋ္ဋတိ။

ဂိလာနဿာတိ-ကား၊ (ယဿ-အကြင်ရဟန်း၏) ဇယံယဝါ-ခြေသလုံး၌ သော်လည်းကောင်း၊ ပါဒေဝါ-ခြေ၌သော်လည်းကောင်း၊ ဝဏော-အနာသည်၊ ဟောတိ-ရှိ၏၊ (သော-သည်) ဥက္ခိပိတွာဝါ-အထက်သို့ မြှောက်၍သော်လည်း ကောင်း၊ ဩတာရေတွာဝါ-အောက်သို့ ချ၍သော်လည်းကောင်း၊ နိဝါသေတုံ- ဝတ်ခြင်းငှာ၊ ဝဋ္ဋတိ-အပ်၏၊ အာပဒါသုတိ-ကား၊ ဝါဠမိဂါဝါ-ခြံသော် သစ်ကျား စသော ရဲရင့်သော သားကောင်းတို့သည်သော်လည်းကောင်း၊ စောရာဝါ-တော ပုန်း ဓားပြတို့သည်သော်လည်းကောင်း၊ အနုပန္နန္တိ-လိုက်ကုန်အံ့။ ဧဝရူပါသု-ဤသို့ သဘောရှိကုန်သော၊ အာပဒါသု-ဘေးရန်တို့ကြောင့်၊ (အပရိမဏ္ဍလံ-ထက်ဝန်း ကျင် မဝန်းဝိုင်းဘဲ၊ နိဝါသေန္တဿ-ဝတ်သော ရဟန်း၏) အနာပတ္တိ၊ (ဟောတိ)။

အနုဂ္ဂဟဏ [ပေ၊ အနာဒရိယံ။ ။ “မသိလျှင် အနာပတ်” ဟူသော ဤစကားကို အားကိုး၍ မသိအောင် မနေရ၊ မသိ၊ သိအောင် ဝတ်ပုံဝတ်နည်းကို ဆရာ့အထံ၌ သင်ရမည်၊ ထိုသို့မသင်လျှင် အနာဒရိယဖြစ်၏။ ထိုအနာဒရိယကို အကြောင်းပြု၍ မညီမညွတ် ဝတ်မိပြန် လျှင်လည်း ဒုက္ကဋ်အာပတ် သင့်ပြန်၏။ ထို့ကြောင့် “ယော အနာဒရိယံ ပဋိစ္စ ပုရတောဝါ ပစ္ဆတောဝါ ဩလမ္ပေန္တော နိဝါသေတိ၊ အာပတ္တိ ဒုက္ကဋဿ” ဟု ပါဠိတော်၌ မိန့်တော်မူသည်။

သစိတ္တကံ။ ။ “မိမိဝတ်နေခြင်းသည် မညီမညွတ်” ဟု ဝတ္ထုကို သိသောစိတ်နှင့် တကွဖြစ်သောကြောင့် သစိတ္တကတည်း။ တစ်နည်း “ဤသို့ မညီမညွတ် ဝတ်လျှင် အာပတ် သင့်၏” ဟု သိက္ခာပုဒ်ပညတ်တော်ကို သိသောစိတ်နှင့်တကွဖြစ်သောကြောင့် သစိတ္တကတည်း။ | သစိတ္တကန္တိ ဝတ္ထုပိဇာနနစိတ္တေန ပဏ္ဏတ္တိပိဇာနနစိတ္တေန စ သစိတ္တကံ အနာဒရိယံ ပဋိစ္စာတိ ဝုတ္တတ္တာ။-ဋီကာ။

သေသမေတ္တ ဥတ္တာနမေဝ၊ (ဣဒံ သိက္ခာပဒံ-သည်) ပဌမပါရာဇိကသမုဋ္ဌာနံ- ပဌမပါရာဇိက သိက္ခာပုဒ်၏ သမုဋ္ဌာနံနှင့်တူသော သမုဋ္ဌာနံရှိ၏။ ကိရိယံ-မပြု ထိုက်သော မညီမညွတ် ဝတ်မှုကို ပြုခြင်းရှိသော သိက္ခာပုဒ်တည်း။ ယေ၊ အကုသလ စိတ္တံ-အကုသိုလ်စိတ်ရှိသော သိက္ခာပုဒ်တည်း။ ဒုက္ခဝေဒနံ-ဒုက္ခဝေဒနာရှိသော သိက္ခာပုဒ်တည်း။ ဣတိ-ဤသို့မှတ်အပ်၏။ ဖုဿဒေဝတ္ထေရော-သည်။ အစိတ္တကံ ပဏ္ဏတ္ထိဝဇ္ဇံ တိဝေဒနန္တိ-ဟူ၍။ အာဟ-ဆိုပြီး၊ ဥပတိဿတ္ထေရော ပန-သည်ကား။ အနာဒရိယံ ပဋိစ္စာတိ-အနာဒရိယံ ပဋိစ္စဟူ၍။ ဝုတ္တတ္တာ-မိန့်တော်မူအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ လောကဝဇ္ဇံ၊ အကုသလစိတ္တံ၊ ဒုက္ခဝေဒနန္တိ-ဟူ၍။ အာဟ-ဆိုပြီး။

၅၇၇။ ပရိမဏ္ဍလံ ပါရုပ်တဗ္ဗန္တိ-ကား၊ တေန ခေါ် ပန သမယေန ၊ ယေ၊ ပါရူ ပန္နိတိ-တေန ခေါ် ပန သမယေန ၊ ယေ၊ ပါရုပ်ပန္နိ အစရှိစည်ဟူ၍။ ဧဝံ-ဤသို့၊ ဝုတ္တံ-ဟောတော်မူအပ်သော (စူဠဝါ၊ ဒုဒ္ဒကဝတ္ထုခန္ဓက၌ ဟောတော်မူအပ်သော၊) အနေကပ္ပကာရံ-တစ်ပါးမက များသော အပြားရှိသော၊ ဂိဟိပါရူပနံ-လူတို့၏ ခြံ နည်းကို၊ အပါရုပ်တွာ-မခြံမူ၍။ ဣဓ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ ဝုတ္တနယေနေဝ-ဟောတော် မူအပ်သော နည်းဖြင့်သာလျှင်၊ ဥဘော-နှစ်ဖက်တုန်သော၊ ကဏ္ဍေ-သင်္ကန်း၏ အနားတို့ကို၊ သမံ-အညီအမျှ၊ ကတွာ-၍၊ ပါရူပနဝတ္ထံ-ခြံခြင်း၏ ကျင့်ဝတ်ကို၊ ဝါ-ရမ်းခြင်း၏ ကျင့်ဝတ်ကို၊ ပူရေန္တေန-ဖြည့်လျက်၊ ပရိမဏ္ဍလံ-ထက်ဝန်းကျင် ဝန်းဝိုင်းစွာ၊ ဝါ-ညီညီညွတ်ညွတ်၊ ပါရုပ်တဗ္ဗံ-ခြံရာ၏၊ ဝါ-ရမ်းရာ၏၊ စ-ဆက်၊ ဒွေ-၂ ပါးကုန်သော၊ ဣမာနိ သိက္ခာပဒါနိ-တို့ကို၊ အဝိသေသေန-အထူးမပြ သာမညအားဖြင့်၊ (ဝိဟာရ၊ အန္တရယရဟု အထူးမပြုဘဲ) ဝုတ္တာနိ-ဟောတော်မူ အပ်တုန်ပြီ၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ ဝိဟာရေပိ-၌လည်းကောင်း၊ အန္တရယရေပိ-၌လည်း ကောင်း၊ (ရွာတွင်း တည်းခိုနေခိုက်ကို ရည်ရွယ်သည်)၊ ပရိမဏ္ဍလမေဝ-စွာသာ လျှင်၊ နိဝါသေတဗ္ဗဗ္ဗ-ဝတ်လည်း ဝတ်ထိုက်၏၊ ပါရုပ်တဗ္ဗဗ္ဗံ-ခြံလည်း ခြံထိုက်၏၊ ဝါ-ရမ်းလည်း ရမ်းထိုက်၏၊ ဣတိ-ဤသို့ မှတ်အပ်၏။ သမုဋ္ဌာနာဒိနိ-တို့ကို၊ ထေရ ဝါဒေန-ထေရဝါဒနှင့်၊ သဒ္ဓိ-တကွ၊ ပဌမသိက္ခာပဒေ-၌၊ ဝုတ္တနယေနေဝ-ဖြင့်သာ၊ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ-ကုန်၏။ [ဤဝါကျများနှင့် စပ်၍ အဓိပ္ပာယ်များကို ကင်္ခါဘာသာ ငိုကာ၌ ပြထားပြီ။]

လောကဝဇ္ဇံ ၊ ယေ၊ ဒုက္ခဝေဒနံ။ ။ သိက္ခာပုဒ်ကို မရှိသေ မလေးစားသော အနာ ဒရိယစိတ်သည် အကုသိုလ်ဒေါသမူစိတ်တည်း။ ထိုစိတ်သည် လောက၌ပင် သူတော်စင်တို့ ကဲ့ရဲ့ ထိုက်၏။ ထို့ကြောင့် “လောကဝဇ္ဇံ၊ အကုသလစိတ္တံ၊ ဒုက္ခဝေဒနံ” ဟု ဆိုသည်။ [သဒ္ဓာ အနာဒရိယဝသေနေဝ အာပဇ္ဇိတဗ္ဗတ္တာ ဧဝံလံ အကုသလမေဝ၊ တဗ္ဗ ဝကတိယာ ဝဇ္ဇံ၊ သဒ္ဓိစ္စ ဝိတိက္ကမနဗ္ဗ ခေါ်မနသသိတသေဝ ဟောတိ၊ တသ္မာ လောကဝဇ္ဇံ အကုသလစိတ္တံ ဒုက္ခဝေဒနန္တိ အာဟ။-ငိုကာ။]

၅၇၈။ ကာယံ ဝိဝရိတွာတိ-ကား၊ ဇတ္ထုမ္ဘိ-ပခုံးစွန်းကိုလည်းကောင်း၊ ဥရမ္မိ-ရင်ကိုလည်းကောင်း၊ ဝိဝရိတွာ-ဖွင့်၍၊ ဝါ-ဖော်၍၊ (ဂစ္ဆန္တိ၌ စပ်) သုပ္ပဋိစ္ဆန္နေနာတိ-ကား၊ သသိသံ-ဦးခေါင်းနှင့် တကွဖြစ်သော ကိုယ်ကို၊ ပါရုတေန-မြုံလျက်၊ န (ဂစ္ဆန္တိ)-သွားရာသည် မဟုတ်သေး၊ အထခေါ-အဟုတ်ကား၊ ဂဏ္ဍိကံ-အနားပတ်သီးကို၊ ပဋိမုဗ္ဗိတွာ-စွပ်၍၊ (ထပ်၍) အနုဝါတန္တေန-အလျားအနားပတ်စွန်းဖြင့်၊ ဂီဝံ-လည်ပင်းကို၊ ပဋိစ္ဆာဒေတွာ-ဖုံးအုပ်၍၊ ဥဘော-ကုန်သော၊ ကဏ္ဏေ-သင်္ကန်း၏ အနားတို့ကို၊ သမံ-အညီအမျှ၊ ကတွာ-၍၊ ပဋိသံဟရိတွာ-ခေါက်လိမ်၍၊ ယာဝမဏိဗန္ဓ-လက်ကောက်ဝတ်တိုင်အောင်၊ ပဋိစ္ဆာဒေတွာ-ဖုံးအုပ်၍၊ အန္တရယရေ-၌၊ ဂစ္ဆန္တိ-ရာ၏၊ ဒုတိယသိက္ခာပဒေ-၌၊ (နိသီဒနသိက္ခာပုဒ်၌) ဂလဝါဠကတော-လည်မျိုတွင်းငယ်မှ၊ ဝါ-လည်ချိုင့်မှ၊ ပဋ္ဌာယ-စ၍၊ သိသံ-ကိုလည်းကောင်း၊ မဏိဗန္ဓတော-လက်ကောက်ဝတ်မှ၊ ပဋ္ဌာယ-၍၊ ဟတ္ထေ-အပြင်လက်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ ပိဏ္ဍိမံသတော-ခြေသလုံးကြွက်သားမှ၊ ပဋ္ဌာယ-၍၊ ပါဒေစ-တို့ကိုလည်းကောင်း၊ ဝိဝရိတွာ-၍၊ နိသီဒိတဗ္ဗ-ထိုင်ရာ၏။

ဇတ္ထု။ ။ "ခန္ဓော တဿန္တိ ဇတ္ထုကံ" ဟု အဘိဓာန် ၂၆၄ ၌ ပခုံး၏ အစပ်ကို "ဇတ္ထု" ဟု ခေါ်၏။ ထိုပခုံးအစပ်ကို "ပခုံးစွန်း" ဟုလည်းကောင်း၊ "ညှပ်ရိုး" ဟုလည်းကောင်း အဘိဓာန်နိဿယသစ်၌ မိန့်သည်။

န သသိသံ ပါရုတေန။ ။ "ကောင်းစွာ ဖုံးအုပ်လျက် သွားရမည်" ဟု ဆိုသော ကြောင့် ဦးခေါင်းနှင့်တကွ တစ်ကိုယ်လုံးခြုံ၍ သွားရမည်လားဟု ယုံမှားဖွယ်ရှိရကား " န သသိသံ ပါရုတေန" ဟု အပိုထည့်သည်။ တစ်ကိုယ်လုံးခြုံ၍ သွားရမည် မဟုတ်၊ "ရှေးဦးစွာ အနားပတ်သီး တတ်၍ အပေါ်အလျားအနားပတ်စွန်းဖြင့် လည်ပင်းကို ဖုံးပြီးမှ သင်္ကန်းအနား နှစ်စကို လိပ်၍ လက်ကောက်ဝတ်ကို ဖုံးလျက် သွားရမည်" ဟူလို။

မှတ်ချက်။ ။ အထခေါ စသော အန္ဓယဝါကျသည် သင်္ကန်းရုံပုံ အစီအစဉ်ကို ပြသော ဝါကျတည်း။ ထိုဝါကျ၌ အလျားအနားပတ်အစွန်းဖြင့် လည်ပင်းကို ဖုံးထားပြီးမှ လက်လိပ် လိပ်ရမည်ဟု အစီအစဉ်ကို ပြ၏။ လည်ပင်းကို ဖုံးရာ၌လည်း "အလျားအနားပတ် အပြားဖြင့် ဖုံးထားရမည်" ဟု ဆို၏။ ယခုခေတ်၌ကား သင်္ကန်းက အထက်အောက် ရှည်လျား လွန်းသောကြောင့် သင်္ကန်းကို လိပ်ပြီးလျှင် အထက်သို့ ဆွဲမြှောက်၍ ခေါက်ပြီးမှ လည်ပင်းကို ဖုံးကြရတော့သည်။

ဂလဝါဠကတော ။ပေ၊ နိသီဒိတဗ္ဗ။ ။ "လည်မျို၏ လည်ချိုင့်မှ အစက်ဦးခေါင်းကို ဖွင့်ရမည်" ဟု ဆိုရာ၌ ဩဂုဏ္ဍိတသိက္ခာပုဒ်ဖြင့် အပြစ်မရှိအောင် ဆိုခြင်း ဖြစ်သည်။ ထိုင်သော အခါ လက်ကောက်ဝတ်မှ စ၍ အပြင်ထွက်နေသော လက်တို့ကိုကား ရှုထားသော သင်္ကန်းဖြင့် ဖုံး၍ မဖြစ်နိုင်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ မြေသလုံးကြွက်သားမှ အောက်ဖြစ်သော ခြေတို့ကို ဖုံးဖို့ရန် သင်္ကန်းက မမှီသောကြောင့်လည်းကောင်း ဆိုခြင်းဖြစ်သည်။ ထိုင်သောအခါ ထိုအပြင် လက်နှင့် အောက်ဘက်ခြေတို့ကို ဖုံးမိသည့်အတွက်ကား အခြားသိက္ခာပုဒ်ဖြင့် အပြစ်ရှိစရာ မရှိပါ။ [ဂလ + အာဝါဠ-ဂလဝါဠ။]

၅၇၉။ ဝါသုပဂတဿာတိ-ကာ၊ ဝါသတ္ထာယ-နေခြင်းအကျိုးငှာ၊ ဥပဂတဿ-ကပ်ရောက်ပြီးဖြစ်၍၊ ရတ္တိဘာဂေဝါ-ညဉ့်အဖို့၌သော်လည်းကောင်း၊ ဒိဝသဘာဂေဝါ-နေ့အဖို့၌သော်လည်းကောင်း၊ ကာယံ-ကို၊ ဝိဝရိတွာပိ-ဖွင့်၍လည်း၊ နိသီဒတော-ထိုင်သော ရဟန်း၏၊ အနာပတ္တိ၊ (ဟောတိ) | ဝါသုပဂတဿနှင့် စပ်၍ အဓိပ္ပာယ်ကို ပါတိမောက်ဘာသာဋီကာ၌ ပြထားပြီ။

၅၈၀။ သုသံဂုတောတိ-ကာ၊ ဟတ္ထံဝါ-ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ပါဒံဝါ-ကိုသော်လည်းကောင်း၊ အင်္ဂါဋ္ဌာပေန္တော-မကစားဘဲ၊ (မဆော့ဘဲ) သုဝိနီတော-ကောင်းစွာ ဆုံးမအပ်သည်၊ (ဟုတွာ) (ဂမိဿာမိ၌ စပ်) ဣတိ အတ္ထော-ဤကား အနက်။ [သုသံဂုတောနှင့် စပ်၍ အဓိပ္ပာယ်ကို တဒါဘာသာဋီကာ၌ ပြထားပြီ။]

၅၈၂။ ဩက္ခိတ္တစက္ခူတိ-ကာ၊ ဟေဋ္ဌာခိတ္တစက္ခူ-အောက်၌ ချအပ်သော မျက်လွှာရှိသည်၊ ဟုတွာ-၍၊ (ဂမိဿာမိ၌ စပ်) ယုဂမတ္တံ ပေက္ခမာနောတိ (ဧတ္ထ)-၌၊ ဂုဠတ္ထံ-လျှို့ဝှက်သော အနက်ကို၊ ဟိ (ဥဒ္ဓရိတွာ ဒေသေမိ)-ထုတ်၍ ပြဦးအံ့၊ ယုဂယုတ္တကော-ထမ်းပိုး၌ ကပ်ယှဉ်အပ်သော၊ ဒန္တော-ဆုံးမအပ်ပြီးသော၊ (ယဉ်ကျေးပြီးသော) အာဇာနေယျာ-အာဇာနည်မြင်းသည်၊ ယုဂမတ္တံ-ထမ်းပိုး တစ်ပြန်မျှ အရပ်ကို၊ ပုရတော-၌၊ စတုဟတ္ထပုမာဏံ-၄ တောင်ပမာဏရှိသော၊ ဘူမိဘာဝံ-မြေအဖို့ကို၊ (ယုဂမတ္တံကို ထပ်ဖွင့်သည်) ပေက္ခတိ-ကြည့်၏၊ ဣမိနာပိ-ဤရဟန်းသည်လည်း၊ ဧတ္ထတံ-ဤမျှအတိုင်းအရှည်ရှိသော ၄ တောင်ခန့်မျှ အရပ်ကို၊ ပေက္ခန္တေန-ကြည့်လျက်၊ ဂန္တဗ္ဗံ-သွားရာ၏။

ယော အနာဒရိယံ ၊ပေ၊ ဩလောကေန္တောတိ-ကာ၊ ယော-အကြင်ရဟန်းသည်၊ တံတံ ဒိသာဘာဝံ-ထိုထိုအရပ်အဖို့ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ပါသာဒံ-ပြာသာဒ်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ကုဋ္ဌာဂါရံ-စုလစ်မွန်းချွန် အထွတ်ရှိသော အိမ်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဝီထိ-လမ်းခရီးကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဩလောကေန္တော-ကြည့်လျက်၊ ဂစ္ဆတိ-သွား၏၊ (တဿ ထိုရဟန်း၏) ဝုက္ကဋ္ဌဿ-သို့၊ အာပတ္တိ-ရောက်ခြင်းသည်၊ (ဟောတိ)၊ ပန-ဆက်၊ ဧကသ္မိံ-သော၊ ဌာနေ-အရပ်၌၊ ဌာတွာ-ရပ်၍၊ ဟတ္ထိအဿာဒိပရိဿယာဘာဝံ-ဆင်မြင်း အစရှိသော ဘေးရန်၏ မရှိခြင်းကို၊ ဩလောကေတံ-ငှာ၊ ဝဋ္ဋတိ-အပ်၏၊ နိသီဒန္တေနာပိ-ထိုင်သော ရဟန်းသည်လည်း၊ ဩက္ခိတ္တစက္ခူနာဝ-အောက်၌ ချအပ်သော မျက်လွှာရှိသည်သာလျှင်၊ (ဟုတွာ-၍) နိသီဒတဗ္ဗံ-ထိုင်ရာ၏။ အဓိပ္ပာယ်ကို တဒါဘာသာဋီကာ၌ ပြထားပြီ။

၅၈၄။ ဥက္ခိတ္တကာယာတိ-ကာ၊ ဥက္ခေပေန-သင်္ကန်းကို မြှောက်ပင့်ခြင်းဖြင့်၊ (န ဂမိဿာမိ၌ စပ်) (ဧတံ-ဤဥက္ခိတ္တကာယဟူသော သဒ္ဓါသည်) ဣတ္ထမ္ဘူတလက္ခဏေ-ဣတ္ထမ္ဘူတလက္ခဏအနက်၌၊ ကရဏာဝစနံ-ကရိုဏ်းဝိဘတ်ရှိသော သဒ္ဓါတည်း၊ ဧကတောဝါ-တစ်ဖက်၌သော်လည်းကောင်း၊ ဥဘတောဝါ-နှစ်ဖက်၌

သော်လည်းကောင်း၊ ဥက္ခိတ္တစီဝရော - မြောက်ပင့်အပ်သော သင်္ကန်းရှိသည်၊ ဟုတ္တာ-၍၊ (န ဂမိဿာမိ၌ စပ်) ဣတိ အတ္ထော၊ အန္တော ဣန္ဒြိယတော-အတွင်း တံခါးခုံမှ၊ ပဋ္ဌာယ-၍၊ ဧဝံ-ဤသို့သင်္ကန်းကို မြောက်ပင့်လျက်၊ န ဂန္ထဗ္ဗ-မသွားရာ၊ ဝါ-မသွားကောင်း၊ ပန-ဆက်၊ နိသိန္ဒကာလေ-ထိုင်ရာအခါ၌၊ ဓမကရဏံ-ဓမ ကရိုဏ်ရေစစ်ကို၊ နိဟရန္တေနာပိ-ထုတ်ဆောင်သော ရဟန်းသည်မူလည်း၊ စီဝရ- ဧကသီသင်္ကန်းကို၊ အနုက္ခိပိတ္တာဝ-မမြောက်ပင့်မူ၍သာ၊ နိဟရိတဗ္ဗ-ထုတ်ဆောင် ရာ၏၊ ဣတိ - အပြီးတည်း။ |ဤဝါကျများနှင့် စပ်၍ မှတ်ဖွယ်ကို ကင်္ခါဘာသာ ဋီကာ၌ ပြထားပြီ။ - ပဌမော ဝဂ္ဂေါ-ပဌမဝဂ်တည်း။

၂။ ဥဇ္ဈိကဝဂ်အဖွင့်

၅၈၆။ ဥဇ္ဈိကိယာတိ-ကား၊ မဟာဟသိတ်-ကျယ်စွာသော ရယ်ခြင်းကို၊ ဟသန္တော-ရယ်လျက်၊ (“န ဂမိဿာမိ” ၌ စပ်) ဧတ္ထ-ဤဥဇ္ဈိကိယဟူသော ပုဒ်၌၊ ဝုတ္တနယေနေဝ-လျှင်၊ တရဏဝစနံ-ကရိုဏ်းဝိဘတ်သည်၊ (ဟောတိ။) |ဣတ္ထမ္မုတလက္ခဏအနက်၌ ကရိုဏ်းဝိဘတ် သက်ခြင်းကို ဝုတ္တနယေနေဝဟု ဆိုသည်၊ ကြွင်းအဓိပ္ပာယ်ကို ဣန္ဒါဘာသာဋီကာ၌ ပြထားပြီ။

၅၈၈။ အပ္ပသဒ္ဓေါ အန္တရယရေတိ ဧတ္ထ-၌၊ ကိတ္တာဝတာ-အဘယ်မျှ အတိုင်း အရှည်ရှိသော ပြောဆိုခြင်းဖြင့်၊ အပ္ပသဒ္ဓေါ-တိုးသော အသံရှိသူသည်၊ ဟောတိ- နည်း၊ ဝှါဒသဟတ္ထေ-တစ်ဆယ့်နှစ်တောင်ရှိသော၊ ဂေဟေ-အိမ်၌၊ အာဒိမိ-၌၊ သံယတ္ထေရော-သံယထေရ်လည်းကောင်း၊ မဇ္ဈေ-အလယ်၌၊ ဒုတိယတ္ထေရော- ဒုတိယထေရ်လည်းကောင်း၊ အန္တေ-အစွန်၌၊ တတိယတ္ထေရော-လည်းကောင်း၊ ဣတိ ဧဝံ-သို့၊ နိသိန္ဒေသု-ထိုင်နေကုန်သော ထေရ်တို့တွင်၊ သံယတ္ထေရော-သည်၊ ဒုတိယေန-ဒုတိယထေရ်နှင့်၊ သဒ္ဓိ-တကွ၊ မန္တေတိ-တိုင်ပင်ပြောဆိုအံ့၊ ဒုတိယ ဧတ္ထေရော-သည်၊ တဿ-ထိုသံယထေရ်၏၊ သဒ္ဓဉ္စေ-အသံကိုလည်း၊ သုဏာတိ- ကြားရ၏၊ ကထဉ္စ-စကားလုံးကိုလည်း၊ ဝဝတ္ထပေတိ-ပိုင်းခြားမှတ်သားနိုင်၏၊ တတိယတ္ထေရော ပန-သည်ကား၊ သဒ္ဓမေဝ-ကိုသာ၊ သုဏာတိ-၏၊ ကထံ-ကို၊ န ဝဝတ္ထပေတိ-မပိုင်းခြား မမှတ်သားနိုင်၊ ဧတ္တာဝတာ-ဤမျှအတိုင်းအရှည်ရှိသော ပြော ဆိုခြင်းဖြင့်၊ အပ္ပသဒ္ဓေါ-တိုးသော အသံရှိသူသည်၊ ဟောတိ၊ ပန-ဗျတိရိတ် ကား၊ တတိယတ္ထေရော-သည်၊ ကထံ-ကို၊ သစေ ဝဝတ္ထပေတိ-အံ့၊ (ဧဝံသတိ။) မဟာသဒ္ဓေါနာမ-ကျယ်သော အသံရှိသူမည်သည်၊ ဟောတိ-၏။ |ဤဝါကျများနှင့် စပ်၍ အဓိပ္ပာယ်ကို ပါတိမောက်ဘာသာဋီကာ၌ ပြထားပြီ။

၅၉၀။ ကာယံ ပဂ္ဂဟေတွာတိ-ကား၊ နိစ္စလံ-မတုန်လှုပ်သည်ကို၊ ကတွာ- ၍၊ ဥဇုကေန-ပြောမတ်သော၊ ကာယေန-ဖြင့်၊ သမေန-ငြိမ်သက်သော၊ ဣရိယာ

ပထေန-က္ကရိယာပုထ်ဖြင့်၊ ဂန္တဗ္ဗဇ္ဇေဝ သွားလည်း သွားရာ၏။ နိသီဒိတဗ္ဗဇ္ဇ-ထိုင်လည်း ထိုင်ရာ၏။

၅၉၂-၄။ ဗာဟုံ ပဂ္ဂဟေတွာတိ-ကာ၊ (ဗာဟုံ-ကို) နိစ္စလံ-မတုန်လှုပ်သည်ကို၊ ကတွာ-၍၊ (ဂန္တဗ္ဗဇ္ဇေဝ၊ နိသီဒိတဗ္ဗဇ္ဇ) သီသံပဂ္ဂဟေတွာတိ-ကာ၊ (သီသံကို) နိစ္စလံ-မတုန်လှုပ်အောင်၊ ဥဇုံ-ဖြောင့်မတ်အောင်၊ ထပယိတွာ-ထား၍၊ (ဂန္တဗ္ဗဇ္ဇေဝ၊ နိသီဒိတဗ္ဗဇ္ဇ)။ ဒုတိယော ဝဂ္ဂေါ။

၃။ ဓမ္မကတဝဂ်အဖွင့်

၅၉၆-၈။ ဓမ္မကတောနာမ-ဓမ္မကတမည်သည်၊ ကဋိယံ-ခါး၌၊ ဟတ္ထံ-ကို၊ ထပေတွာ-၍၊ ကတခမ္ဘော-ပြုအပ်သော ဆက်စပ်ခြင်းရှိသည်၊ (ပြုအပ်သော ခါးထောက်ခြင်း ရှိသည်) (ဟုတွာ-၍၊ န ဂမိဿာမိ၌ စပ်)၊ ဩဂုဏ္ဍိတောတိ-ကာ၊ သသီသံ-ဦးခေါင်းနှင့်တကွဖြစ်သော ကိုယ်ကို၊ ပါရုတော-မြဲသည်၊ (ဟုတွာ-၍၊ န ဂမိဿာမိ၌ စပ်)၊ (ကတခမ္ဘော၊ ဩဂုဏ္ဍိတောတို့နှင့် စပ်၍ အဓိပ္ပာယ်ကို ကခါ၊ ပါတိမောက်ဘာသာဋီကာတို့၌ ပြထားပြီ။)

၆၀၀။ ဥက္ကဋ္ဌိကာယာတိ ဧတ္ထ-၌၊ ပဏှိယော-ဖနှောင့်တို့ကို၊ ဥက္ကိပိတွာ-မြှောက်၍၊ အဂ္ဂပါဒေဟိ (ဧဝ) ဝါ-ခြေဖျားတို့ဖြင့်သာလျှင်သော်လည်းကောင်း၊ အဂ္ဂပါဒေ-ခြေဖျားတို့ကို၊ ဥက္ကိပိတွာ-၍၊ ပဏှိဟိယေဝဝါ-ဖနှောင့်တို့ဖြင့်သာလျှင်သော်လည်းကောင်း၊ ဘူမိ-မြေကို၊ ဖုသန္တဿ-ထိလျက်၊ ဝါ ထိသော ရဟန်း၏၊ ဂမနံ-သွားခြင်းကို၊ ဥက္ကဋ္ဌိကာ-ဥက္ကဋ္ဌိကာဟူ၍၊ ဝုတ္တတိ-၏။ ပန-ဆက်၊ ဧတ္ထ-၍၊ ဥက္ကဋ္ဌိကာယဟူသော ပုဒ်၌၊ တရဏဝစနံ-ကရိုဏ်းဝိဘတ်သည်၊ ဝုတ္တလက္ခဏမေဝ-ဆိုအပ်ပြီးသော လက္ခဏာရှိသည်သာ။ [ဣတ္ထမ္ဘု] ဝလက္ခဏာအနက်၌ သက်သဉ်-ဟူလို၊ ဥက္ကဋ္ဌိကာနှင့် စပ်၍ အဓိပ္ပာယ်ကို ပါတိမောက်ဘာသာဋီကာ၌ ပြထားပြီ။

၆၀၁။ ဒုဿပလ္လတ္တိကာယာတိ ဧတ္ထ-၌၊ အာယောဂပလ္လတ္တိကာပိ-အာယောဂပတ် ဖွဲ့ခြင်းသည်လည်း၊ ဒုဿပလ္လတ္တိကာ ဧဝ - ဒုဿပလ္လတ္တိကာပင်တည်း။ [ပလ္လတ္တိကာ၏ အဓိပ္ပာယ်ကို ပါတိမောက်ဘာသာဋီကာ၌ ပြထားပြီ။]

အာယောဂပလ္လတ္တိကာယ။ ။ဖင်ချ၍ ထိုင်သောအခါ ခူး ၂ ဘက်ထောင်နေ၏။ ထိုထောင်နေသော ခူး ၂ ဘက်ကို လက် ၂ ဖက်ဖြင့် ရစ်ဝတ်ထားခြင်းသည် ဟတ္ထပလ္လတ္တိကာမည်၏။ ထောင်နေသော ခူး ၂ ဘက်ကို သက်န်းဖြင့် ရစ်ပတ်ထားခြင်းသည် ဒုဿပလ္လတ္တိကာမည်၏။ ရက်ကန်း၌ ရက်ထားအပ်သော အဝတ်ပြားကြီး တစ်မျိုး ရှိသေးသည်။ ထိုအဝတ်ပြားကြီးဖြင့် ထောင်နေသော ခူး ၂ ဖက်ကို ခါးပိုင်းနှင့်တကွ ရစ်ပတ်ခြင်းသည် အာယောဂပလ္လတ္တိကာမည်၏။ ထိုအာယောဂပလ္လတ္တိကာသည် ပါဠိတော်၌ တိုက်ရိုက် မလာ၊ ထို့ကြောင့် ဒုဿပလ္လတ္တိကာ၌ သွင်းယူစေလိုရကား “အာယောဂပလ္လတ္တိကာပိ ဒုဿပလ္လတ္တိကာဝေ” ဟု မိန့်သည်။

၆၀၂-၃။ သက္ကစန္ဒိ-ကား၊ သတိ-သတိကို၊ ဥပဌပေတ္တာ-ဖြစ်စေ၍၊ (ပဋိဂ္ဂဟေသာမိ၌ စပ်)၊ [သက္ကစန္ဒနှင့် စပ်၍ အဓိပ္ပာယ်ကို ကင်္ခါဘာသာဋီကာ၌ ပြထားပြီး] အာကိရန္တေပိတိ-ကား၊ ပိဏ္ဏပါတ်-ဆွမ်းကို၊ ဒေန္တေပိ-ပေးနေသည်တို့ကိုလည်း၊ ဝါ-လောင်းနေသည်တို့ကိုလည်း၊ (“န ဇာနန္တိ” ဟု ပါဠိတော်၌ စပ်) ပတ္တသညိတိ-ကား၊ ပတ္တ-၌၊ သည-အမှတ်အသားကို၊ ကတ္တာ-၍၊ (“ပဋိဂ္ဂဟေသာမိ”၌ စပ်) [ပတ္တသညိနှင့် စပ်၍ အဓိပ္ပာယ်ကို ပါတိမောက်ဘာသာဋီကာ၌ ပြထားပြီး]။

၆၀၄။ ယတ္ထ-အကြင်ဆွမ်း၌၊ ဘတ္တဿ-ထမင်း၏၊ စတုတ္ထဘာဂပမာဏော-လေးခုမြောက် အဖို့ပမာဏရှိသော၊ (လေးဖို့တစ်ဖို့ အတိုင်းအရှည်ရှိသော) သူပေါ-ပဲဟင်းသည်၊ ဟောတိ-ရှိ၏၊ (သော ပိဏ္ဏပါတော-သည်) သမသုပကောနာမ-သမသုပကမည်၏၊ မုဂ္ဂသုပေါ မာသသုပေါတိ ဧတ္ထ-ဤပါ၌၊ ကုလတ္တာဒိတိ-ပဲပီစပ် အစရှိသည်တို့ဖြင့်၊ ကတသုပါပိ-ပြုအပ်သော ပဲဟင်းတို့သည်လည်း၊ သင်္ဂဟံ-သွင်းယူအပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်သို့၊ ဂစ္ဆန္တိယေဝ-ရောက်ကုန်သည်သာ တည်း၊ ဣတိ မဟာပစ္စရိယံ ဝုတ္တံ။

ရသရသေတိ ဧတ္ထ-၌၊ ဒွေ-၂ မျိုးကုန်သော၊ သူပေ-မုဂ္ဂသုပ မာသသုပတို့ကို၊ တပေတ္တာ-ထား၍၊ အဝသေသာနိ-ကုန်သော၊ ဩလောဏီသာကသုပယုမစ္စရသ မံသရသာဒိနိ-ဟင်းလျာအထူး၊ သူပအစီးအပွားဖြစ်သော ဟင်းရွက်ရည်၊ ငါးရည်၊ အသားရည် အစရှိသည်တို့ကို၊ ရသရသာတိ-ရသရသတို့ဟူ၍၊ ဝါ-အရသာရှိသော ဟင်းလျာတို့၏ အရည်တို့ဟူ၍၊ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ-ကုန်၏၊ တံ ရသရသံ-ကို၊ ဝါ-ထို အရသာရှိသော ဟင်းလျာတို့၏ အရည်ကို၊ ဗဟုဗ္ဗိ-လည်း၊ ဂဏန္တဿ-၏၊ အနာပတ္တိ၊ (ဟောတိ။)

၆၀၅။ သမတိတ္ထိကန္တိ-ကား၊ သမပုဏ္ဏံ သမဘရိတ်-အညီအမျှ ပြည့်သော၊ (ပိဏ္ဏပါတ် ပဋိဂ္ဂဟေသာမိ၌ စပ်)၊ [သမတိတ္ထိက၏ အဓိပ္ပာယ်ကို ပါတိမောက်ဘာသာဋီကာ၌ ပြထားပြီး]၊ ထူပိကတံ၊ ပေ၊ ဒုက္ကဋ္ဌဿာတိ ဧတ္ထ-၌၊ ပတ္တဿ-၏၊ အန္တောမုဝေဋ္ဌိလေခံ-အတွင်းနှုတ်ခမ်းရစ်၏ အရေးကို၊ အတိတ္ထမိတ္တာ-ကျော်

ဩလောထိ၊ ခေ၊ ရသဒိနံ။ ။ဩလောဏီတိ- ဧကာ ဗျဉ္ဇနပိကတိ (ဟင်းလျာ အထူးတည်း)၊ ယောကောစိ သုဒ္ဓေါ ကဗ္ဗိကတက္ကာဒိရသေတိ ကေစိ၊ (အချို့က “ပုန်းရည် သန်သန်၊ ရက်တက်ရည်သန်သန်” စသည်ကို “ဩလောဏီ” ဟု ဆိုကြ၏)၊ သာကသုပယုဂ္ဂဟဏေန ယာကာစိ သူပပယုသာကေဟိ ကတာ ဗျဉ္ဇနပိကတိတံ ဝုတ္တာ၊ (ဟင်းရည် ချက်နိုင်သော ဟင်းရွက်တို့ဖြင့် ပြုအပ်သော ဟင်းလျာအထူးကို “သာကသုပယု” ဟု ခေါ်၏)၊ [“သူပဿ + ဟိတံ သူပပယု-ဟင်းရည်၏ စီးပွားဖြစ်သော ဟင်းရည်ချက်ကောင်းသော + သာက-ဟင်းရွက်။ ထိုအားလုံး၏ အရည်ကို “ရသာနံ+ရသော = အရသာရှိသော ဟင်းတို့၏ + အရည်”ဟု ခေါ်၏၊ ရသဒိနိ၌ အာဒိဖြင့် ကြွင်းသော အားလုံးသော ဟင်းလျာတို့၏ အရည်ကို ယူပါ။

လွန်၍၊ ကတော-ပြုအပ်သော ဆွမ်းတည်း၊ ထူပီကတောနာမ-မည်၏။ ပတ္တေ-
 ဌ၊ ပက္ခိတ္တော-ထည့်အပ်သော၊ ရစိတော-စိထားအပ်သော၊ ပုရိတော-ပြည့်စေအပ်
 သော ဆွမ်းတည်း၊ ဣတိ အတ္ထော-နက်၊ ဧဝံ-ဤသို့မို့မောက်အောင်၊ ကတံ-ပြု
 အပ်သော ဆွမ်းကို၊ အဂ္ဂဟေတွာ-မခံယူမူ၍၊ အန္တောမုခဝဂ္ဂိလေခါသမပ္ပမာဏော-
 အတွင်းနခမ်းရစ်အရေးနှင့် ညီမျှသော ပမာဏရှိသော ဆွမ်းကို၊ ဂဟေတဗ္ဗော-
 ခံယူထိုက်၏။ | ထူပီကတ၏ အဓိပ္ပာယ်ကို ကင်္ခါတာသာဋီကာ၌ ပြထားပြီ။ |

တတ္ထ-ထိုထူပီကတံ ပိဏ္ဏပါတ်ဟူသော ပါဠိ၌၊ ထူပီကတံနာမ-မည်သည်၊
 ပဉ္စဟိ-ငါးမျိုးကုန်သော၊ ဘောဇနေဟိ-တို့ဖြင့်၊ ကတံ-ပြုအပ်သော ဆွမ်းတည်း၊
 ဣတိ အဘယတ္ထေရော အာဟ-ဆိုပြီ၊ | ဘတ္တံကို ငဲ့၍ ကတံဟု နပုံလိန်ဖြင့် ဆို၏။ |
 ပန-ဝါဒန္တရကာ၊ တိပိဋကစူဠနာဂထေရော-သည်၊ ပိဏ္ဏပါတောနာမ | ဝေ၊ ဒသိက
 သုတ္တမ္ပိတိ-ဟူသော၊ ဣဒံ သုတ္တံ-ဤပါဠိကို၊ ဝတွာ-ဆို၍၊ ဒသိကသုတ္တမ္ပိ-အမြိတ်
 အဆာဖြစ်သော ချည်မျှင်ကိုလည်း၊ ထူပီကတံ-ထူပကဲ့သို့ ပြုအပ်သော ချည်မျှင်
 ကို၊ ဝါ-မို့မောက်အောင် ပြုအပ်သော ချည်မျှင်ကို၊ (ပဋိဂ္ဂဟေတု-ခံယူခြင်းငှာ၊)
 န ဝဇ္ဇတိ-မအပ်၊ ဣတိ အာဟ၊ | ယာဂု-ယာဂုသည်လည်းကောင်း၊ ဘတ္တမ္ပိ-ဆွမ်း
 သည်လည်းကောင်း၊ ခါဒနီယမ္ပိ-ခဲဖွယ်သည်လည်းကောင်း၊ စုဏ္ဏပိဏ္ဏောပိ-ဆစ်ပြာ
 မှုန့်၊ ဆစ်ပြဲသည်လည်းကောင်း၊ ဒန္တကဋ္ဌမ္ပိ-ဒန်ပူသည်လည်းကောင်း၊ ဒသိက
 သုတ္တမ္ပိ-အမြိတ်အဆာဖြစ်သော ချည်မျှင်သည်လည်းကောင်း၊ ပိဏ္ဏပါတောနာမ-
 မည်၏။ |

တေသံ-ထိုအဘယထေရ်၊ တိပိဋကစူဠနာဂထေရ်တို့၏၊ ဝါဒံ-ဝါဒကို၊ သုတွာ-
 ကြား၍၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ ရောဟဏံ-ရောဟဏဇနဝုဒ်သို့၊ ဂန္ဓာ-သွား၍၊ စူဠသုမန
 ထေရ်-ကို၊ ပုစ္ဆိသု-မေးလျှောက်ကြကုန်ပြီ၊ (ကိ-နည်း၊) ဘန္တေ-အရှင်ဘုရား၊ ထူပီ
 ကတပိဏ္ဏပါတော-ထူပကဲ့သို့ ပြုအပ်သော ဆွမ်းကို၊ ဝါ-မို့မောက်အောင် ပြုအပ်
 သော ဆွမ်းကို၊ ကေန-အဘယ်ဝတ္ထုဖြင့်၊ ပရိစ္ဆိန္နော-ပိုင်းခြားအပ်ပါသနည်း၊ ဣတိ-
 ဤသို့မေးလျှောက်ကြကုန်ပြီ၊ တေသံ ထေရာနံစ-ထိုအဘယထေရ်၊ တိပိဋကစူဠ
 နာဂ ထေရ်တို့၏လည်း၊ ဝါဒံ-ကို၊ အာရောစေသုံ-လျှောက်ကြကုန်ပြီ။

ဆေရော-စူဠသုမနထေရ်သည်၊ သုတွာ-၍၊ အာဟ-မိန့်တော်မူပြီ၊ (ကိ-နည်း၊)
 အဟော-အံ့ဩဖွယ်ကောင်းလေစွ၊ စူဠနာဂေါ-စူဠနာဂသည်၊ သာသနတော-
 သာသနာတော်မှ၊ ဘဋ္ဌော-လျှောရှာပြီ၊ အဟံ-ငါသည်၊ ဧတဿ-ဤစူဠနာဂအား၊
 သတ္တကုတ္တိ-ခုနစ်ကြိမ်၊ (ခုနစ်ခေါက်၊) ဝိနယံ-ကို၊ ဝါစေန္ဒော-ဆိုစေလတ်သော်၊
 ဝါ-ပို့ချတုန်းက၊ ကဒါစိ-တစ်ရံတစ်ခါ၌၊ (ဘယ်တုန်းကမှ၊) ဧဝံ-ဤသို့၊ န အဝစံ-
 မပြောဖူးချေ၊ အယံ-ဤစူဠနာဂသည်၊ ကုတော-ဘယ်ဆရာအထံမှ၊ လဘိတွာ-
 ရ၍၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ ဝဒတိ-ပြောပါလိမ့်မည်နည်း၊ ဣတိ-ဤသို့မိန့်တော်မူပြီ။

ဘိက္ခု-တို့သည်၊ ထေရ်-စူဠသုမနထေရ်ကို၊ ယာစီသု-ထပ်၍ လျှောက်ထား
 တောင်းပန်ကြကုန်ပြီ၊ (ကိ-နည်း၊) ဘန္တေ-အရှင်ဘုရား၊ ဒါနီ-ယခုအခါ၌၊ ကထေ
 ထ-မိန့်တော်မူပါကုန်၊ ကေန-အဘယ်ဝတ္ထုဖြင့်၊ ပရိစ္ဆိန္ဒော-ပိုင်းခြားအပ်ပါသနည်း၊
 ဣတိ-ဤသို့ ထပ်၍ လျှောက်ကြကုန်ပြီ၊ အာဂုသော-ငါ့ရှင်တို့၊ ယာဝကာလိကေန-
 ယာဝကာလိကဝတ္ထုဖြင့်၊ (ပရိစ္ဆိန္ဒော-အပ်ပြီ၊) ဣတိ၊ ထေရော-စူဠသုမနထေရ်
 သည်၊ အာဟ-ပြီ၊ တသ္မာ-ကြောင့် ယံကိစ္ဆိ-အကြင်အမှတ်မရှိ တစ်စုံတစ်ခုသော၊
 ယာဂုဘတ္တံဝါ-ယာဂုထမင်းကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဖလာဖလံဝါ-သစ်သီးငယ်၊
 သစ်သီး ကြီးကိုသော်လည်းကောင်း၊ အာမိသဇာတိကံ-အာမိသသဘောရှိသော
 ယာဝကာလိကဝတ္ထုကို၊ သမတိတ္ထိကမေဝ-သပိတ်အတွင်း အနားရစ်နှင့် အညီအမျှ
 ရှိရုံသာ၊ ဂဟေတဗ္ဗံ-ခံယူရာ၏၊ တဉ္စ-ထိုယာဝကာလိကဝတ္ထုကိုလည်း၊ အဓိဋ္ဌာန
 ပဂေန-အဓိဋ္ဌာန်လောက်သော၊ ပတ္တေန-ဖြင့်၊ (ဂဟေတဗ္ဗံ) ပန-ဆက်၊ ဣတရေန-
 အဓိဋ္ဌာန်လောက်သော သပိတ်မှ အခြားသပိတ်ဖြင့်၊ ထူပီကတမ္ပိ-ထူပီကတဲသို့
 ပြုအပ်သော ယာဝကာလိကဝတ္ထုတို့လည်း၊ ဝါ-မိမောက်အောင် ပြုအပ်သော ယာဝ
 ကာလိက ဝတ္ထုကိုလည်း၊ (ပဋိဂ္ဂဟေတု-ငှာ) ဝဋ္ဋတိ-အပ်၏၊ ပန-ဆက်၊ ယာမ
 ကာလိက |ပေ၊ ယာဝဇီဝိကာနိ-ယာမကာလိကဝတ္ထု၊ သတ္တာဟကာလိကဝတ္ထု၊
 ယာဝဇီဝိကဝတ္ထုတို့သည်၊ အဓိဋ္ဌာနပဂပတ္တေပိ-အဓိဋ္ဌာန်လောက်သော သပိတ်၌
 လည်း၊ ထူပီကတဲနိ-ထူပီကတဲသို့ ပြုအပ်သော ဝတ္ထုတို့သည်၊ ဝဋ္ဋန္တိ-အပ်ကုန်၏။

ဒို့သု-နှစ်လုံးကုန်သော၊ ပတ္တေသု-တို့တွင်၊ (ကေသိ၌ စပ်) ဘတ္တံ-ဆွမ်းကို၊
 ဂဟေတွာ-ခံယူ၍၊ ဧကသိ-တစ်လုံးသော သပိတ်၌၊ ပူရေတွာ-ပြည့်စေ၍၊ ဝိဟာရံ-
 သို့၊ ပေသေတံ-ပို့ခြင်းငှာ၊ ဝဋ္ဋတိ-၏၊ ဣတိ မဟာပစ္စရိယံ ဝုတ္တံ၊ ယံ-အကြင်ယာဝ
 ကာလိကဝတ္ထုသည်၊ ပတ္တေ-၌၊ ပက္ခိပိယမာနံ-ထည့်အပ်စဉ်၊ (လောင်းအပ်စဉ်)
 ပူပဉ္စုခဏ္ဍာဖလဖလာဒိ-မုန့်၊ ကြိပိုင်း၊ သစ်သီးငယ်၊ သစ်သီးကြီး အစရှိသော ဝတ္ထု
 သည်၊ ဟေဋ္ဌာ-အောက်၌၊ ဩရောဟတိ-လျှောက်တတ်၏၊ [သပိတ်အတွင်း၌
 မောက်နေရာ၏ ဘေးဝယ် ဟာနေသောကြောင့် မျှသွားအောင် လှုပ်ပေးစဉ်
 မုန့်စသည်တို့ လျှောက်သွားတတ်၏။] တံ-ထိုယာဝကာလိကဝတ္ထုသည်၊ ထူပီကတံ
 နာမ-မည်သည်၊ န ဟောတိ၊ ပူပဝဋ်သကံ-ဦးစောက်ပန်းနှင့် တူသော် မုန့်တို့၊
 ထပေတွာ-(သပိတ်ပေါ်၌၊ ထား၍၊ ပိဏ္ဍပါတ်-ကို၊ ဒေန္တိ-ကုန်၏၊ ထူပီကတမေဝ-
 ထူပီကတသည်ပင်၊ ဟောတိ၊ ပန-ဗျတိရိတ်ကာ၊ ပုပ္ဖဝဋ်သက |ပေ၊ ဝဋ်သကေ-
 ဦးဆောက်ပန်း၊ ကရဝေးရွက်၊ ကုလားဆောင်းမေးခါးသီး အစရှိသော အပေါ်တင်
 တို့ကို၊ ထပေတွာ-ထား၍၊ ဒိန္တိ-ပေးအပ်သော ဝတ္ထုသည်၊ ထူပီကတံ-သည်၊ န
 ဟောတိ-မဖြစ်၊ |စားဖွယ် မဟုတ်သောကြောင့်တည်း၊ ဘတ္တဿ-၏၊ ဥပရိ-

အထက်၌၊ ထာလကံဝါ-ခွက်ငယ်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ပတ္တဝါ-သစ်ရွက်ခွက်ကို သော်လည်းကောင်း၊ ထပေတွာ-၍၊ ပူရေတွာ-ပြည့်စေ၍၊ ဂဏှာတိ-ခံယူအံ့၊ ထူပိ ကတံနာမ-မည်သည်၊ န ဟောတိ၊ ကုရုန္တိယမ္ပိ-၌လည်း၊ ဝုတ္တံ-ပြီ၊ (ကိ-နည်း၊) ထာလကေဝါ-၌သော်လည်းကောင်း၊ ပဏ္ဏေဝါ-ဖက်ရွက်၌သော်လည်းကောင်း၊ ပက္ခိပိတွာ-ထည့်၍၊ တံ-ထိုခွက်ငယ်၊ ဖက်ရွက်ကို၊ ပတ္တမတ္ထကေ-သပိတ်၏ အထက်၌၊ ထပေတွာ-၍၊ ဒေန္တိ-ပေးလျှူကုန်အံ့၊ ပါဠေက္ကာဘာဇနံ-အသီးအခြား၊ ခွက်သည်၊ (ဟုတွာ) ဝဋ္ဋတိ-၏၊ ဣတိ-ဤသို့ဆိုအပ်ပြီ။

ဣဓ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ အနာပတ္တိယံ-အနာပတ္တိဝါရ၌၊ ဂိလာနော-သည်၊ န အာဂတော-မလာ၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ ဂိလာနဿာပိ-အားလည်း၊ ထူပိကတံ-ထူပ ကဲ့သို့ မှီမောက်အောင် ပြုအပ်သော ယာဝကာလိကဝတ္ထုသည်၊ န ဝဋ္ဋတိ၊ [“ဂိလာန ဖြစ်သော်လည်း ဆွမ်းခံတောင်မှ သွားနိုင်ရကား အာပတ်မှ မလွတ် ဟူလို။] ပန- ဆက်၊ သဗ္ဗတ္ထ-အလုံးစုံသော ထူပိကတ ယာဝကာလိကဝတ္ထုတို့၌၊ ပဋိဂ္ဂဟေတု မေဝ-ငှာသာ၊ န ဝဋ္ဋတိ-မအပ်၊ ပဋိဂ္ဂဟိတံ ပန-ခံယူအပ်ပြီးသော ဝတ္ထုသည်ကား၊ သုပဋိဂ္ဂဟိတမေဝ-ကောင်းစွာ ခံယူအပ်ပြီးသည်သာ၊ ဟောတိ-၏၊ ပရိဘုဒ္ဓိတု- ငှာ၊ ဝဋ္ဋတိ-အပ်၏၊ ဣတိ-ဤသို့မှတ်အပ်၏။

သက္ကစ္ဆန္တိ-ကား၊ ဧတ္ထာပိ ဤသိက္ခာပုဒ်၌လည်း၊ အသက္ကစ္ဆံ-မလေးမစား၊ ပဋိဂ္ဂဟဏေယေဝ-ခံယူရာ၌သာ၊ အာပတ္တိ (ဟောတိ)၊ ပဋိဂ္ဂဟိတံ ပန-ခံယူအပ် ပြီးသော ယာဝကာလိကဝတ္ထုသည်ကား၊ သုပဋိဂ္ဂဟိတမေဝ-သည်သာ၊ (ဟောတိ) |ဤ “သက္ကစ္ဆန္တိ စသော ပါဠိများလည်း အချို့ စာအုပ်၌ မပါ။|

တတိယော-သော၊ ဝဂ္ဂေါ-တည်း။

၄။ သက္ကစ္ဆဝဂ်အဖွင့်

၆၀၆။ သက္ကစ္ဆန္တိစ-ဟသည်လည်းဖြစ်သော၊ ပတ္တသညိတိစ-ဟူသည်လည်း ဖြစ်သော၊ ဣတိ (ဣဒံ) ဥဘယံ-ဤနှစ်ပါးစုံသည်၊ ဝုတ္တနယမေဝ-ဆိုအပ်ပြီးသော နည်းရှိသည်။ [ပဋိဂ္ဂဟဏသိက္ခာပုဒ် နှစ်ပါးနှင့် တူသည်-ဟူလို။]

၆၀၈။ သပဒါနန္တိ-ကား၊ တတ္ထ တတ္ထ-ထိုထိုအရပ်၌၊ ဩဒိ-အရေးအသား အပိုင်းအခြားကို၊ ဝါ-နှိုက်ရာကို၊ အကတွာ-၍၊ အနပဋိပါဠိယာ-အစဉ်အားဖြင့်၊ (ဘုဒ္ဓိဿာမိ၌ စပ်)၊ [သပဒါန၏ အဓိပ္ပာယ်ကို ပါတိမောက်ဘာသာဋီကာ၌ ပြု ထားပြီ။] သမသုပကေ-သမသုပကသိက္ခာပုဒ်၌၊ ဝတ္ထဗွံ-ဆိုထိုက်သော စကားကို၊ ဝုတ္တမေဝ-ဆိုအပ်ပြီးသည်သာ။

၆၀၈။ ထူပကတောတိ-ကား၊ မတ္ထကတော-ထိပ်မှ၊ ဝေမဇ္ဈတော-အလယ်မှ၊ ဣတိ အတ္ထော၊ [ထူပက၏ အဓိပ္ပာယ်ကို ပါတိမောက်ဘာသာဋီကာ၌ ပြုထားပြီ။ “ထူပမိဝ-ထူပနှင့် တူ၏၊ ဣတိ ထူပကံ” ဟု တစ်နည်းကြံ၍ ကပစ္စည်းသက်။]

၆၁၁။ ပဋိစ္စာဒေတွာ ဒေန္တိတိ-ကား၊ မာယာတသမယာဝိသု-မာယာတသမယ
 အစရှိသည်တို့၌၊ ဝါ-သားငါးတို့ကို မသတ်ရဟု ကြွေးကြော်ရာအခါ အစရှိသည်
 တို့၌၊ ပဋိစ္စန္ဒ-ဖုံးအုပ်အပ်သော၊ ဗျဉ္ဇန-သားငါး ဟင်းလျာကို၊ ကတွာ-၍၊ ဒေန္တိ-
 လျှာတတ်ကုန်၏။ မာယာတသမယနှင့် စပ်၍ မှတ်ဖွယ်ကို ကင်္ခါဘာသာဋီကာ၌
 ပြထားပြီ။ ဝိညတ္တိယံ-သူပေါဒနဝိညတ္တိသိက္ခာပုဒ်၌၊ ဝတ္ထဝံ-ဆိုဖွယ်သည်၊ နတ္ထိ။
 ဝိညတ်နှင့် စပ်၍ အဓိပ္ပာယ်ကို ပါတိမောက်ဘာသာဋီကာ၌ ပြထားပြီ။

၆၁၄။ ဥဇ္ဈာနသညီ သိက္ခာပဒေဝိ-၌လည်း၊ ဝိလာနော-သည်၊ န မုစ္စတိ-
 အာပတ်မှ မလွတ်။ [ဤသိက္ခာပုဒ်နှင့် စပ်၍ မှတ်ဖွယ်ကို ပါတိမောက်ဘာသာ
 ဋီကာ၌ ပြထားပြီ။]

၆၁၅။ နာတိမဟန္တော ကပဋ္ဌောတိ ဧတ္ထ-၌၊ မယူရဏ္ဍံ-ဒေါင်းဥသည်၊ အတိ
 မဟန္တံ-အလွန်ကြီး၏၊ ကုက္ကုဋ္ဌဏ္ဍံ-ကြက်ဥသည်၊ အတိခုဒ္ဒကံ-အလွန်ငယ်၏၊
 တေသံ-ထိုဒေါင်းဥ၊ ကြက်ဥတို့၏၊ ဝေမဇ္ဈပုမာဏော-အလယ်အလတ်ပမာဏ
 ရှိသော ဆွမ်းလှတ်သည်၊ (နာတိမဟန္တော ကပဋ္ဌော-နာတိမဟန္တ ကပဋ္ဌမည်၏။)
 ခဇ္ဇကေတိ ဧတ္ထ-ခဇ္ဇကေဟုသော ဤပါဌ်၌၊ မူလခါဒနိယာဒိ-အမြစ်ခဲဖွယ် အစရှိ
 သော၊ သဗ္ဗံ-အလုံးစုံသော ခဲဖွယ်ကို၊ ဂဟေတဗ္ဗံ-ခဲယူထိုက်၏။ [ဤသိက္ခာပုဒ်နှင့်
 စပ်၍ မှတ်ဖွယ်ကို ကင်္ခါဘာသာဋီကာ၌ ပြထားပြီ၊ မူလခါဒနိယာဒိ၌ အာဒိဖြင့်
 ဝိကာလဘောဇနသိက္ခာပုဒ်၌ ပြခဲ့သော ကန္ဓခါဒနိယ စသော အားလုံးကိုယူ။]-
 စတုတ္ထော ဝဂ္ဂေါ။

၅။ ကဗဠဝဂ်အဖွင့်

၆၁၇-၈။ အနာဟဋေတိ-ကား၊ အနာဟရိတေ-မဆောင်ယူအပ်သေးမီ၊ မုခ
 ဇွါရံ-ခံတွင်းဝသို့၊ ဝါ-ပါးစပ်ပေါက်သို့၊ အသမ္ပာပိတေ-မရောက်စေအပ်သေးမီ၊ (န
 ဝိဝရိဿာမိ၌ စပ်။) ဣတိ အတ္ထော။ သဗ္ဗံ ဟတ္ထန္တိ-ကား၊ သကလံ-အလုံးစုံသော၊
 ဟတ္ထံ-လက်ချောင်းကို၊ (န ပက္ခိပိဿာမိ၌ စပ်။) [သဗ္ဗံ ဟတ္ထံနှင့် စပ်၍ မှတ်ဖွယ်ကို
 ကင်္ခါဘာသာဋီကာ၌ ပြထားပြီ။]

၆၁၉။ သကပဋ္ဌနာတိ ဧတ္ထ-၌၊ ဓမ္မံ-ကို၊ ကထေန္တော-ဟောစဉ်၊ ဝါ-ဟော
 သော ရဟန်းသည်၊ ဟရိတကံဝါ-သျှိသျှားသီးကိုသော်လည်းကောင်း၊ လဋ္ဌိမဓကံ
 ဝါ-နွယ်ချိုကိုသော်လည်းကောင်း၊ မုခေ-ခံတွင်း၌၊ ပက္ခိပိတွာ-ထည့်၍၊ ကထေတိ-
 ဟောတတ်၏၊ ယတ္ထကေန-အကြင်မျှလောက်သော သျှိသျှားသီးစသော အာဟာရ
 ကြောင့်၊ ဝစနံ-စကားလုံးသည်၊ အပရိပုဏ္ဏံ-မပြည့်စုံသည်၊ ဝါ-မပီသသည်၊ န
 ဟောတိ-မဖြစ်၊ တတ္ထကေ-ထိုမျှလောက်သော သျှိသျှားသီး (သို့မဟုတ်) နွယ်ချို
 သည်၊ မုခမိ-၌၊ သန္တေ-ရှိလတ်သော်၊ ကထေတု-ငှာ၊ ဝဋ္ဋတိ-အပ်၏။

၆၂၀။ ပိဏ္ဍုကွေ့ပကန္တိ-ကား၊ ပိဏ္ဍု-ဆွမ်းကို၊ ဥက္ခိပိတ္တာ ဥက္ခိပိတ္တာ-မြောက်၍ မြောက်၍၊ (န ဘုဒ္ဓိဿာမိဋ္ဌိ စပ်။)

၆၂၁။ ကဗဠာဝဠေဒကန္တိ-ကား၊ ကဗဠ-ဆွမ်းလုတ်ကို၊ အဝဠိန္ဒိတ္တာ အဝဠိန္ဒိ တွာ-ကိုက်ဖြတ်၍ ကိုက်ဖြတ်၍၊ (န ဘုဒ္ဓိဿာမိဋ္ဌိ စပ်။)

၆၂၂။ အဝဂဏ္ဍကာရကန္တိ-ကား၊ မက္ကဋေ ဝိယ-မျောက်ကဲ့သို့၊ ဂဏ္ဍေ-ပါးစောင်၌၊ ကတွာ ကတွာ-ပြု၍ ပြု၍၊ ဝါ-ထား၍ ထား၍၊ (န ဘုဒ္ဓိဿာမိဋ္ဌိ စပ်။)

၆၂၃။ ဟတ္ထနိဗ္ဗာနကန္တိ-ကား၊ ဟတ္ထံ-လက်ကို၊ နိဗ္ဗာနိတ္တာ နိဗ္ဗာနိတ္တာ-ခါ၍ ခါ၍၊ (န ဘုဒ္ဓိဿာမိဋ္ဌိ စပ်။)

၆၂၄။ သိတ္တာဝကာရကန္တိ-ကား၊ သိတ္တာနိ-ဆွမ်းလုံးတို့ကို၊ အဝကိရိတ္တာ အဝကိရိတ္တာ-ဖြန့်ကြဲ၍ ဖြန့်ကြဲ၍၊ (န ဘုဒ္ဓိဿာမိဋ္ဌိ စပ်။) | "သိတ္တာနိ အဝကိရိတ္တာ အဝကိရိတ္တာ သိတ္တာဝကာရကံ" ဟု ပြု၊ နောက်၌လည်း နည်းတူ။

၆၂၅။ ဇိဝါနိစ္ဆာရကန္တိ-ကား၊ ဇိဝံ-လျှာကို၊ နိစ္ဆာရေတွာ နိစ္ဆာရေတွာ-ထုတ်၍ ထုတ်၍၊ (န ဘုဒ္ဓိဿာမိဋ္ဌိ စပ်။)

၆၂၆။ စပုစပုကာရကန္တိ-ကား၊ စပုစပုတိ-စပုစပုဟူ၍၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ သဒ္ဓံ-အသံကို၊ ကတွာ ကတွာ-ပြု၍ ပြု၍၊ (န ဘုဒ္ဓိဿာမိဋ္ဌိ စပ်။) ပဉ္စမော ဝဂ္ဂေ။

ပိဏ္ဍုကွေ့ပကံ။ ။ပိဏ္ဍု + ဥက္ခိပိတ္တာ ဥက္ခိပိတ္တာတိ ပိဏ္ဍုကွေ့ပကံ။ "ပိဏ္ဍု + ဥက္ခေပကံ" ဟု နွဲ့၊ ဥက္ခေပကံကို "ဥက္ခိပိတ္တာ ဥက္ခိပိတ္တာ" ဟု ဖွင့်သည်။ ဥပုဗ္ဗ၊ ခိပဇာတ်၊ အာဘိက္ခည (အထပ်ထပ် ဖြစ်ခြင်း)၊ အနက်၌ ကျသက်၊ သမာသိပြီးသောအခါ သမာသိသည်ပင် အာဘိက္ခညအနုရ်ကို ဟောသောကြောင့် "ဥက္ခေပကံ ဥက္ခေပကံ" ဟု ဒွိရုပ် မပြုရ၊ ဒုတိယာဝိဘတ်ကိုလည်း ကြိယာဝိသေသန အနက်၌ သက်စေရသည်။ | သမာသေန သဒ္ဓသတ္တိယာဝိစ္ဆာဘိက္ခုညနံ ဝုတ္တက္ကံ န ဒွိဗ္ဗစနံ။-မောဂ္ဂလ္လာန် ခါဒိကဏှ၊ ၆၃-သုတ်အဖွင့်။

ယောဇနာ။ ။ပိဏ္ဍုကွေ့ပကံ၌ ကသည် ဝိစ္ဆာအနက်၌ သက်သော ကပစ္စည်းတည်း။ ဒုတိယာဝိဘတ်ကား ကြိယာဝိသေသနတည်း။ ထို့ကြောင့် ဥက္ခေပကံကို "ဥက္ခိပိတ္တာ ဥက္ခိပိတ္တာ" ဟု ဖွင့်သည်။ နောက်ဝိစ္ဆာဝိသေသန ဖွင့်ရာ၌ ဤနည်းချည်းတည်းဟု ယောဇနာဆို၏။ | "ဥက္ခိပိတ္တာ ဥက္ခိပိတ္တာ" ၂ ပုဒ်သည် အနက်များစွာကို ပြနိုင်သော ဝိစ္ဆာပုဒ် မဟုတ်၊ အထပ်ထပ်ဖြစ်ခြင်းဟူသော အာဘိက္ခညသာတည်း။

သိတ္တာဝကာရကံ။ ။အဝသဒ္ဓါသည် "ရွံ့ချအပ်" ဟူသော အနက်၊ "စက်ဆုပ်ဖွယ်" ဟူသော အနက်ကို ဟော၏။ ဆွမ်းလုံးတို့ကို ဟိဖြန့် ဒိဖြန့်နှင့် ဖြန့်ကြဲ၍ စားခြင်းသည် အဝကာရက (စပ်ဆုပ်ဖွယ် ပြုလုပ်ခြင်း) ပင်တည်း။ ထို့ကြောင့် "အဝကိရိတ္တာ အဝကိရိတ္တာ" ဟု အဓိပ္ပာယ် ဖွင့်သည်။ ယောဇနာ၌ကား "အဝကာရက" ဝယ် ကရဇာတ် မဟုတ်၊ ကိရဇာတ်ဟု ကြလေသည်။ ထိုသို့ကြံလျှင် "အဝကိရိတ္တာ" သည် အဓိပ္ပာယ်ထွက် မဟုတ်၊ သဒ္ဓတ္ထသာ။ [စပုစပုနှင့် စပ်၍ မှတ်ဖွယ်ကို ကခါဘာသာဒီတာ၌ ပြထားပြီ။

၆။ သုရသုရဂင်္ဂအဖွင့်

၆၂၇။ သုရသုရကာရကန္တိ-ကား၊ သုရသုရတိ-သုရသုရဟူ၍၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ သဒ္ဓံ-အသံကို၊ ကတွာ ကတွာ-ပြု၍ ပြု၍၊ (န ဘူဒ္ဓိဿာမိဉ္စိ စပ်) ဒဝေါတိ-ဒဝေါ ဟူသော သဒ္ဓါသည်၊ ပရိဟာသဝစနံ-ပျက်ရယ်ခြင်းကို ဟောသောသဒ္ဓါတည်း၊ တံ-ထိုပျက်ရယ်ပြုခြင်းတို့၊ (န ကာတဗ္ဗံဉ္စိ စပ်)၊ ယေနကေနစိ-အကြင်အမှတ်မှထား၊ တစ်ပါးပါးသော၊ ပရိယာယေန-ပရိယာယ်ဖြင့်၊ ကိ ဗုဒ္ဓေါ-အဘယ်ဗုဒ္ဓနည်း၊ သိလက ဗုဒ္ဓေါ-သိလကဗုဒ္ဓလော၊ ဝါ-ကျောက်ရုပ်ဗုဒ္ဓလော၊ ပဋိဗုဒ္ဓေါ-ပဋိဗုဒ္ဓလော၊ ဝါ-နိုးနေသလော၊ ယောဇနာဉ္စိ "အပ္ပဋိဗုဒ္ဓေါ-ထိုးထွင်း၍ မသိသော ဗုဒ္ဓလော"ဟု ရှိ၏၊ နိဿယဉ္စိ "သိလကဗုဒ္ဓေါ-ကျောက်ဖြူဗုဒ္ဓလော၊ အပ္ပဋိဗုဒ္ဓေါ-အတုမဲ့သော ဘုရားလော"ဟု ပေး၏။ ကိ ဓမ္မော-အဘယ်ဓမ္မနည်း၊ ဂေါဓမ္မော-နွားတို့၏ သဘောလော၊ အဇမ္မော-ဆိတ်တို့၏ သဘောလော၊ ကိ သံယော-အဘယ် သံယာနည်း၊ မိဂသံယော-သမင်တို့၏ အပေါင်းလော၊ ပသုသံယော-သားကောင်တို့၏ အပေါင်းလော၊ ဣတိ အာဒိနာ-ဤသို့အစရှိသော၊ နယေန-ဖြင့်၊ တီဏိ-ကုန်သော၊ ရတနာနိ-တို့ကို၊ အာရဗ္ဗ-အကြောင်းပြု၍၊ န ကာတဗ္ဗံ-မပြုရာ၊ ဣတိ အထော။

၆၂၈။ ဟတ္ထနိလ္လောဟကန္တိ-ကား၊ ဟတ္ထံ-လက်ကို၊ နိလ္လောဟိတွာ နိလ္လောဟိတွာ-လျက်၍ လျက်၍၊ (န ဘူဒ္ဓိဿာမိဉ္စိ စပ်) ဟိ-မှန်၊ ဘူဒ္ဓန္တေန-ဆွမ်းစားသော ရဟန်းသည်၊ အင်္ဂုလိပတ္တမ္ပိ-လက်ချောင်းမျှကိုလည်း၊ နိလ္လောဟိတုံ-လျက်ခြင်းငှာ၊ န ဝဋ္ဋတိ၊ ပန-အန္တယကား၊ ယနယာဂုဗာဏိတပါယသဒ္ဓိကေ-တစ်ခဲခက် ပျစ်သော ယာဂု၊ တင်လဲ၊ နိယနာဆွမ်း အစရှိသည်တို့ကို၊ အင်္ဂုလိဟိ-လက်ချောင်းတို့ဖြင့်၊ ဂဟေတွာ-ကော်ယူ၍၊ အင်္ဂုလိယော-လက်ချောင်းတို့ကို၊ မုခေ-ခံတွင်း၌၊ ပဝေသေတွာ-သွင်း၍၊ ဘူဒ္ဓိတုံ-ငှာ၊ ဝဋ္ဋတိ-အပ်၏။

ပတ္တနိလ္လောဟက ဩဋ္ဌနိလ္လောဟကေသုပိ-ပတ္တနိလ္လောဟက၊ ဩဋ္ဌနိလ္လောဟက သိက္ခာပုဒ်တို့၌လည်း၊ ဧသေဝနယော-ပင်တည်း၊ [ဝိမတိဉ္စိ "ယနယာဂုအာဒိသု ပတ္တံ ဟထေန၊ ဩဋ္ဌဉ္စိ ဇိဝှိယ နိလ္လောဟိတုံ ဝဋ္ဋတိတိ အတိဒိဿတိ" ဟု ဆို၏၊ မိမိကား န ဝဋ္ဋတိဝါကျကို ညွှန်းသည်ဟု ထင်သည်။] တသ္မာ-ကြောင့်၊ ဧကင်္ဂုလိယာ ပိ-တစ်ခုသော လက်ချောင်းဖြင့်လည်း၊ ပထော-သပိတ်ကို၊ န နိလ္လောဟိတဗ္ဗော-မခြစ်ထိုက်၊ ဧကဩဋ္ဌောပိ - တစ်ဖက်သော နှုတ်ခမ်းကိုလည်း၊ ဇိဝှိယ - ဖြင့်၊

ကိ ဗုဒ္ဓေါ | ဝေ၊ န ကာတဗ္ဗံ။ ။ သိလကဗုဒ္ဓေါတိ သိလာယ ကတော သိလာယ + နိယုထောဝါ သိလကော၊ အပ္ပဋိဗုဒ္ဓေါ ဗုဒ္ဓေါ၊ [ဓာအုပ်တို့၌ "ပဋိဗုဒ္ဓေါ"ဟု ရှိ၏၊] ဂေါဓမ္မောတိ ဝုဒ္ဓံ ဓမ္မော၊ အဇမ္မောတိ အဇာနံ ဓမ္မော၊ မိဂသံယောတိ မိဂါနိ သံယော၊ ပသုသံယောတိ ပသုနံ သံယော- ယောဇနာ၊ ဤစကားကို ထောက်၍ ရတနာ ၃ ပါးနှင့် စပ်ရာဝယ် ပျက်ရယ် ပြောင်လှောင်ကြောင်း စကားကို မပြောဆိုမိဖို့ရာ သတိပြုပါ။ ။

န နိလ္လေဟိတဗ္ဗော-မလျက်ထိုက်၊ ပန-အန္ဓယကား၊ ဩဋ္ဌမံသေဟိ ဝေ-နှုတ်ခမ်း သားတို့ဖြင့် သာလျှင်၊ ဂဟေတွာ-ဆွမ်းစသည်ကို ယူ၍၊ အန္တော-သို့၊ ပဝေသေတုံ- ငှာ၊ ဝဇ္ဇတိ-၏။

၆၃၁။ ကောကနဒေဟိတိ-ကား၊ ဧဝံနာမကေ-ဤသို့ကောကနဒအမည်ရှိ သော၊ (ပါသာဒေ၌ စပ်၊) ပဒုမံ-ပဒုမ္မာကြာကို၊ ကောကနဒန္တိ-ကောကနဒဟူ၍၊ ပုစ္စတိ-ဆိုအပ်၏၊ သောဝ ပါသာဒေါ-ထိုပြာသာဒ်သည်လည်း၊ ပဒုမသဏ္ဍာနော- ပုဒမ္မာကြာသဏ္ဍာန် ရှိ၏၊ တေန-ကြောင့်၊ အဿ-ထိုပြာသာဒ်၏၊ ကောကနဒေါ တွေဝ-ကောကနဒဟူ၍သာ၊ နာမံ-ကို၊ အကံသု-ပြုကြကုန်ပြီ။ [သဒိသုပစာရ အားဖြင့် "ကောကနဒ" ဟု ခေါ်သည်။]

န သာမိသေန ဟတ္ထေန ပါဏိယထာလကန္တိ-ကား၊ ဧတံ-ဤအာမိသရှိသော လက်ဖြင့် ကိုင်ခြင်းကို၊ ပဋိကူလဝသေန-ရှံရှာဖွယ်ကောင်းသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ပဋိကိစ္ဆံ-ပယ်မြစ်တော်မှအပ်ပြီး၊ တသ္မာ-ထို့ကြောင့်၊ သံယိကမ္ပိ-သံယာဉ္ဇစွာလည်း ဖြစ်သော၊ ပုဂ္ဂလိကမ္ပိ-အခြားပုဂ္ဂိုလ်၏ ဥစ္စာလည်းဖြစ်သော၊ ဂိဟိသန္တကမ္ပိ-လူ ဥစ္စာလည်းဖြစ်သော၊ အတ္တနော-၏၊ သန္တကမ္ပိ-ဥစ္စာလည်းဖြစ်သော၊ သင်္ခမ္ပိ-ရေ သောက် ခရုသင်းကိုလည်းကောင်း၊ သရာဝကမ္ပိ-ရေသောက်ခွက်ငယ်ကိုလည်း ကောင်း၊ ထာလကမ္ပိ ရေသောက်ခွက်ကိုလည်းကောင်း၊ န ဂဟေတဗ္ဗမေဝ-မကိုင် ကောင်းသည်သာ၊ ဂဏ္ဍန္တဿ-ကိုင်သော ရဟန်း၏၊ ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ) ပန-ဆက်၊ ဟတ္ထဿ-၏၊ ဧကဒေသော-တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းသည်၊ အာမိသမက္ခိတော-အာမိသ လိမ်းကျံအပ်သည်၊ သစေ န ဟောတိ-အကယ်၍ မဖြစ်အံ့၊ (ဧဝံသတိ) တေန ပဒေသေန-ထိုအာမိသ မရှိသော လက်တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းဖြင့်၊ ဂဟေတုံ-ငှာ၊ ဝဇ္ဇတိ- ၏။ [ဤဝါကျများနှင့် စပ်၍ မှတ်ဖွယ်ကို ကင်္ခါဘာသာဋီကာ၌ ပြထားပြီ။]

၆၃၂။ ဥဒ္ဓရိတွာဝါတိ-ကား၊ သိတ္တာနိ-ဆွမ်းလုံးတို့ကို၊ ဥဒကတော-ရေမှ၊ ဥဒ္ဓရိတွာ-ထုတ်ဆယ်၍၊ ဧကသ္မိ-တစ်ခုသော၊ ဌာနေ-အရပ်၌၊ ရာသီ-အစုကို၊ ကတွာ-၍၊ ဥဒကံ-ကို၊ ဆဋ္ဌေတိ-စွန့်အံ့၊ ဘိန္နိတွာဝါတိ-ကား၊ သိတ္တာနိ-တို့ကို၊ ဘိန္နိတွာ-ဖျက်ချေ၍၊ ဥဒကဂတိကာနိ-ရေနှင့် အလားတူသည်တို့ကို၊ ကတွာ- ၍၊ ဆဋ္ဌေတိ-အံ့၊ ပဋိဂ္ဂဟေဝါတိ-ကား၊ ပဋိဂ္ဂဟေန-(ခံယူကြောင်းဖြစ်သော) လက် ဆေးခံဖြင့်၊ ပဋိစ္စန္ဒာနံ-ခံယူသူတို့၏၊ ပဋိဂ္ဂဟေ-လက်ဆေးခံ၌၊ ဆဋ္ဌေတိ-အံ့၊ [ယခု စာအုပ်များ၌ "ပဋိစ္စန္ဒော + နံ" ဟု ၂ ပုဒ်ခွဲလျက် ရှိ၏၊ "နံ" ကား သိတ္တာနိ၏ ကိုယ်စားဖြစ်၍ ဧကဂုဏ်ဖြင့် မနေသင့်သောကြောင့် ဤပါဌ်ကို ဆင်ခြင်သင့်၏၊ ကင်္ခါ၌လည်း "ပဋိစ္စန္ဒာနံ" ဟု ရှိသည်။] နိဟရိတွာဝါ-ကား၊ ဗဟိ-ရွာပြင်ဘက်သို့၊ နိဟရိတွာ-ထုတ်ဆောင်၍၊ ဆဋ္ဌေတိ-စွန့်အံ့၊ ဧဝံ-ဤဆိုအပ်ပြီးသော နည်းဖြင့်၊ (ဥဒ္ဓရိတွာဝါ စသည် ဆိုအပ်ပြီးသော နည်းဖြင့်) ဆဋ္ဌန္တဿ-စွန့်သော ရဟန်း၏၊ အနာပတ္တိ (ဟောတိ)။

၆၃၄။ သေတစ္ဆတ္တန္တိ-ကာ၊ ဝတ္ထုပလိဂုဏ္ဍိတံ-အဝတ်ဖြူတို့ဖြင့် ထက်ဝန်းကျင် ရစ်ပတ်အပ်သော၊ ပဏ္ဍာရစ္ဆတ္တံ-ဖြူသော ထီးတည်း၊ ဝါ-ထီးဖြူတည်း၊ ကိလုဒ္ဓတ္တန္တိ ကား၊ ဝိလိဝတ္ထတ္တံ-ဝါးခြမ်းစိတ်တို့ဖြင့် ပြုအပ်သော ထီးတည်း၊ [အဝတ်မပါဘဲ ဖျာများ ရက်သကဲ့သို့ ဝါးခြမ်းစိတ်တို့ကို ရက်ထားအပ်သော ထီးတည်း။] ပဏ္ဍာရစ္ဆတ္တိ-ကာ၊ တာလပဏ္ဍာဒီဟိ-ထန်းရွက် အစရှိကုန်သော၊ ယေဟိကေဟိစိ-အမှတ်မရှိ တစ်စုံ တစ်ခုကုန်သော သစ်ရွက်တို့ဖြင့်၊ ကတံ - ပြုအပ်သော ထီးတည်း၊ ပန - ဆက်၊ မဏ္ဍာလဗဒ္ဓံ သံတလဗဒ္ဓန္တိ ဣဒံ-ဟူသော ဤစကားကို၊ တိဏ္ဍမ္မိ-ခု မျိုးလည်းဖြစ်ကုန် သော၊ ဆတ္တာနံ-ထီးတို့၏၊ ပရုရဒဿနတ္ထံ-ခရိုင်ကို ပြုခြင်းအကျိုးငှာ၊ ဝုတ္တံ-မိန့်တော် မူအပ်ပြီ၊ ဟိ-မှန်၏၊ တာနိ-ထိုထီးတို့သည်၊ မဏ္ဍာလဗဒ္ဓါနိ ဓေဝ-ထီးအချက်တို့ဖြင့် ဖွဲ့အပ်ကုန်သည်သော်လည်းကောင်း၊ သလာကဗဒ္ဓါနိစ-ဝါးခြမ်းစိတ်တို့ဖြင့် ဖွဲ့အပ် ကုန်သည်သော်လည်းကောင်း၊ ဟောန္တိ-ဖြစ်ကုန်၏၊ တတ္ထဇာတကဒဏ္ဍေန-ထို သစ်ပင်၌ ဖြစ်သော အရိုးဖြင့်၊ ကတံ-ပြုအပ်သော၊ ယမ္မိ ဧကပဏ္ဍာရစ္ဆတ္တံ- အကြင်တစ်ရွက်သာ ရှိသော ထီးသည်လည်း၊ ဟောတိ-ရှိ၏၊ တမ္မိ-ထိုဧကပဏ္ဍာရစ္ဆတ္တ သည်လည်း၊ ဆတ္တမေဝ-ဆတ္တပင်တည်း။

အဿ-ထိုတရားနာသော ပုဂ္ဂိုလ်၏၊ ပါဏိမ္မိ-လက်၌၊ ဧတေသု-ဤထီးတို့တွင်၊ ယံကိဉ္စိ-အမှတ်မရှိ တစ်စုံတစ်ခုသော၊ ဆတ္တံ-ထီးသည်၊ (အတ္တိ-၏။) ဣတိ-ကြောင့်၊ ဝါ-ထိုသို့လက်၌ ထီးရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ (သော-ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည်၊) ဆတ္တပါဏိ- ဆတ္တပါဏိမည်၏၊ သော-ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ တံ ဆတ္တံ-ထိုထီးကို၊ ဓာရယမာနောဝါ- ဆောင်မိုးလျက်သော်လည်းကောင်း၊ အံသေ-ပခုံး၌၊ ကတ္တာဝါ-ပြု၍ သော်လည်း ကောင်း၊ ဦရုမ္မိ-ပေါင်ပေါ်၌၊ ထပေတ္တာဝါ-ထား၍ သော်လည်းကောင်း၊ (ထိုနေစဉ် ပေါင်ပေါ်၌ တင်ထား၍ သော်လည်းကောင်း၊) ယာဝ-အကြင်မျှလောက်၊ ဟတ္ထေန လက်ဖြင့်၊ န မုဉ္ဇတိ-မလွှတ်သေး၊ တာဝ-ထိုမျှလောက်၊ အဿ-ထိုပုဂ္ဂိုလ်အား၊ ဓမ္မံ ဒေသေတုံ န ဝဋ္ဋတိ၊ ဒေသေန္တဿ-ဟောသော ရဟန်း၏၊ ဝုတ္တနယေန- ဖြင့်၊ ဒုတ္တဋ် (ဟောတိ) ပန-ဆက်၊ အဿ-ထိုပုဂ္ဂိုလ်အား၊ အညော-အခြားသူ သည်၊ ဆတ္တံ-ကို၊ သစေ ဓာရေတိ-အကယ်၍ ဆောင့်ပေးအံ့၊ (ဧဝံသတိဝါ- ဤသို့ဆောင်းပေးသော်လည်းကောင်း၊) ဆတ္တံ-ထီးသည်၊ ဝါ-ထီးက၊ ပါဒုကာယ- စိုက်ထားရာ ခုံပေါ်၌၊ ဋိတံ-တည်နေသည်၊ သစေ ဟောတိ-အံ့၊ [လက်ဖြင့် မကိုင်ဘဲ တည်နေအံ့၊] (ဧဝံသတိဝါ-ဤသို့ဖြစ်သော်လည်းကောင်း၊) ဟတ္ထတော-မှ၊ အပဂတ

ဧကပဏ္ဍာရစ္ဆတ္တံ။ ။ဧကံ+ပဏ္ဍံ ယသာတိ ဧကပဏ္ဍံ၊ ဧကပဏ္ဍံ စ + တံ + ဆတ္တံ ဓာတိ ဧကပဏ္ဍာရစ္ဆတ္တံ-ထန်းရွက်ကို ထန်းလက်ရိုးတံနှင့် တကွ ထီးလုပ်၍ ဆောင်းအပ်သော နွားကျောင်းသားဆောင်း ထီးတည်း။ [တတ္ထဇာတကဒဏ္ဍာကေန ကတန္တိ တာလပဏ္ဍံ သဟ ဒဏ္ဍာကေန ဆိန္ဒိတ္တာ တမေဝ (ထန်းလက်၏ ရိုးတန်ကိုပင်) ဆတ္တဒဏ္ဍံ ကရောန္တိ ဂေါပါလကာ ဒယော ပိယ၊ တံ သန္ဓာယေတံ ဝုတ္တံ၊ ဋီကာ။]

မတ္ထေ-ကင်းကာမျှဖြစ်လတ်သော်၊ ဆတ္တပါဏိနာမ-မည်သည်၊ န ဟောတိ-မဖြစ်
 တော့၊ တဿ-ထိုပုဂ္ဂိုလ်အား၊ ဓမ္မ-ကို၊ ဒေသေတုံ၊ ဝဋ္ဋတိ-အပ်၏။ ပန-ဆက်၊
 ဧတ္ထ-ဤသိက္ခာပုဒ်တို့၌၊ ဓမ္မပရိစ္ဆေဒေါ-ဓမ္မအပိုင်းအခြားကို၊ ပဒသောဓမ္မေ-
 ပဒသောဓမ္မသိက္ခာပုဒ်၌၊ ဝုတ္တနယေနေဝ-သာ၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏။

၆၃၅-၆။ ဒဏှပါဏိဿာတိ ဧတ္ထ-၌၊ မဇ္ဈိမဿ-ပမာဏအားဖြင့် အလယ်
 အလတ်၌ ဖြစ်သော၊ ပုရိသဿ-၏။ စတုဟတ္ထပုမာဏော-လေးတောင်ပမာဏ
 ရှိသော ဒုတ်သည်၊ ဒဏှောနာမ-ဒဏှာမည်၏။ ပန-ဆက်၊ အဿ-ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏။
 ဒဏှပါဏိဘာဝေါ-ဒဏှပါဏိ၏၊ အဖြစ်ကို၊ ဆတ္တပါဏိမိ-ဆတ္တပါဏိပုဒ်၌၊ ဝုတ္တ
 နယေနေဝ-ဖြင့်သာ၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-ထိုက်၏။ သတ္တပါဏိမိပိ-၌လည်း၊ ဒေဝေ
 နယော-ပင်တည်း၊ ဟိ-မှန်၏။ အသိ-သန်လျက်ကို၊ သန္နဟိတ္တာ-ဖွဲ့၍၊ ဝါ-လွယ်၍၊
 (လက်ဖြင့် မထိဘဲ လွယ်၍)၊ ဌိတောပိ-တည်သူသည်လည်း၊ သတ္တပါဏိသင်္ချိ-
 သတ္တပါဏိဟူသော အရေအတွက်သို့၊ န ဂစ္ဆတိ-မရောက်။

၆၃၇။ အာဝုဓပါဏိဿာတိ ဧတ္ထ-၌၊ အာဝုဓနာမ စာပေါ ကောဒဏှောတိ-
 အာဝုဓနာမ စာပေါ ကောဒဏှောဟူ၍၊ ကိဉ္စာပိ ဝုတ္တံ-အကယ်၍ကား ဟောတော်
 မူအပ်ပါပေ၏။ [စာပေါ-စာပမည်သော ငွေးသည်လည်းကောင်း၊ ကောဒဏှော-
 ကောဒဏှာမည်သော လေးသည်လည်းကောင်း၊ အာဝုဓနာမ-မည်၏။ ဤစာပ၊
 ကောဒဏှာတို့၏ သရုပ်ကို တဒါဘာသာဋီကာ၌ ပြထားပြီ။] အထခေါ-ထိုသို့ပင်
 ဟောတော်မူအပ်ပါသော်လည်း၊ သရဝိကတိယာ-အမျိုးမျိုး ပြုလုပ်အပ်သော မြား
 နှင့်၊ သဒ္ဓိ-တကွ၊ သဗ္ဗာပီ အလုံးစုံလည်းဖြစ်သော၊ ဓနုဝိကတိ-အမျိုးမျိုးပြုလုပ်
 အပ်သော လေးကို၊ အာဝုဓန္တိ-အာဝုဓဟူ၍၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ-သိထိုက်၏။ တသ္မာ-ကြောင့်၊
 သရေန-မြားနှင့်၊ သဒ္ဓိ-တကွ၊ ဓနု-လေးကို၊ ဂဟေတွာဝါ-ကိုင်၍သော်လည်း
 ကောင်း၊ သုဒ္ဓဓနု-မြားနှင့်မဖက် သက်သက်သော လေးကို၊ (ဂဟေတွာ)ဝါ-သော်
 လည်းကောင်း၊ သုဒ္ဓသရ-လေးနှင့်မဖက် သက်သက်သော မြားကို၊ (ဂဟေတွာ)
 ဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ သဇိယဓနု-ညှို့နှင့်တကွဖြစ်သော လေးကို၊ (ဂဟေတွာ)
 ဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ နိဇ္ဈိယဓနု-ညှို့မပါသော လေးကို၊ ဂဟေတွာဝါ-သော်
 လည်းကောင်း၊ ဌိတဿဝါ-ရပ်နေသူအားသော်လည်းကောင်း၊ နိသိန္ဒဿ-ထိုင်နေ
 သူအားသော်လည်းကောင်း၊ ဓမ္မော-သည်၊ ဝါ-ကို၊ ဒေသေတုံ-ငှာ၊ န ဝဋ္ဋတိ၊ [န
 ဝဋ္ဋတိကို ဝဲ၍ "ဓမ္မော"ဟု ထားသည်။] ပန-ဆက်၊ အဿ-ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏။ ဓနု-လေး
 သည်၊ ဝါ-ကို၊ ကဏှောပိ-လည်ပင်း၌လည်း၊ ပဋိမုက္ကံ-စွပ်အပ်သည်၊ ဝါ-လွယ်အပ်
 သည်၊ သစေ ဟောတိ-အံ့၊ (ဧဝံသတိ) ယာဝ-အကြင်မျှလောက်၊ ဟတ္ထေန-ဖြင့်၊
 နဂဏှာတိ-မကိုင်သေး၊ တာဝ-ထိုလက်ဖြင့် မကိုင်သေးသမျှ၊ ဓမ္မ-ကို၊ ဒေသေတုံ-
 ငှာ၊ ဝဋ္ဋတိယေဝ-အပ်သည်သာ၊ ဣတိ-ဤကား အပြီးတည်း။ ဆဋ္ဌော ဝဂ္ဂေါ။

၇။ ပါဒကဝဂ်အဖွင့်

၆၃၈။ အက္ခန္ဓသ္မာတိ-ကာ၊ ဆတ္တဒဏ္ဍကေ-ထီးရိုးပုံသဏ္ဍာန်ရှိသော ခြေညှပ်
 ဗုဒ္ဓါ၊ အင်္ဂုလန္တရ်-ခြေချောင်း ၂ ခု အကြားကို၊ အပ္ပဝေသေတွာ-မသွင်းမူ၍၊ ကေ
 ဝလံ-သက်သက်၊ ပါဒကံ-ခြေနင်းကို၊ အက္ခမိတွာ-နင်း၍၊ ဌိတဿ-တည်သော၊
 (“အင်္ဂါလာနဿ ဒေသေတိ” ဟု ပါဠိတော်၌ စပ်)၊ ဆတ္တဒဏ္ဍကေနှင့် စပ်၍ မှတ်ဖွယ်
 ကို ကင်္ခါဘာသာဋီကာ၌ ပြထားပြီ။ ပဋိမုက္ခသ္မာတိ-ကာ၊ ပဋိမုက္ခိတွာ-စွပ်၍၊
 ဌိတဿ-သော၊ (“အင်္ဂါလာနဿ ဒေသေတိ” ဟု ပါဠိတော်၌ စပ်) ဥပါဟနာယပိ-
 ဖိနပ်၌လည်း၊ ဧသေဝနယော-ပင်တည်း၊ ပန-အထူးကာ၊ ဧတ္ထ-ဤဥပါဟနာရုဋ္ဌ
 သိက္ခာပုဒ်၌၊ ပဏှိကဗဒ္ဓိ-ဖနောင့်ကို ဖွဲ့ကြောင်း အဖိုးကို၊ ဝါ-ဖနောင့်ဖိုးကို၊ ဩမုက္ခိ
 တွာ-စွပ်၍၊ ဌိတော-တည်သူကို၊ ဩမုက္ခောတိ-ဩမုက္ခဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-အပ်၏။

၆၄၀။ ယာနဂတသ္မာတိ ဧတ္ထ-၌၊ ဒွိဟိ-နှစ်ယောက်ကုန်သော၊ ဇနေဟိ-
 လူတို့သည်၊ ဟတ္ထသယံာဋေန-ပေါင်းစပ်အပ်သော လက်ဖြင့်၊ ဝါ-လက်ချင်း ဆက်
 သဖြင့်၊ ဂဟိတော-ယူအပ်သည်၊ သစေပိ ဟောတိ- အကယ်၍မူလည်း ဖြစ်စေ
 ဦးတော့၊ (ဧဝံသတိဝါ- ဤသို့ဖြစ်သော်လည်းကောင်း၊) သာဋကေ-အဝတ်၌၊
 ထပေတွာ-ထား၍၊ ဝံသေန-ဝါးဖြင့်၊ သစေပိ ဝယုတိ-အကယ်၍မူလည်း ထမ်း
 ဆောင်အပ်စေဦးတော့၊ (ဧဝံသတိ) ဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ အယုတ္တေ-နွား၊ မြင်း
 တို့ဖြင့် မကပ်ယှဉ်အပ်သော၊ ဝယုာဒိကေ-လှည်းပေါင်းချုပ် အစရှိသော၊ ယာနေ-
 ယာဉ်၌၊ (နိသိန္နော-ထိုင်နေသည်၊ သစေပိ ဟောတိ-တော့၊ ဧဝံသတိ) ဝါ-သော်
 လည်းကောင်း၊ ဝိသင်္ခရိတွာ-ဖျက်၍၊ ထပိတေ-ထားအပ်သော၊ စက္ကမတ္ထေပိ-
 စက်ဘီးမျှ၌လည်း၊ နိသိန္နော-ထိုင်နေသည်၊ သစေပိ ဟောတိ-တော့၊ (ဧဝံသတိ)
 ဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ ယာနဂတောတွေဝ-ယာနဂတဟူ၍သာ၊ သင်္ချိ-ရေတွက်
 အပ်သည်၏ အဖြစ်သို့၊ ဂစ္ဆတိ-၏။

ပန-ဆက်၊ ဒွေပိ-နှစ်ဦးသော တရားဟောသူ၊ တရားနာသူတို့သည်လည်း၊
 ဧကယာနေ-တစ်ခုတည်းသော ယာဉ်၌၊ နိသိန္နော-ထိုင်နေကုန်သည်၊ သစေ ဟောန္တိ-
 ကုန်အံ့၊ (ဧဝံ ဟောန္တေသု၊ ဓမ္မံ ဒေသေတံ) ဝဋ္ဋတိ-၏၊ ဝိသု-သီးခြား၊ နိသိန္နောသုပိ-
 ထိုင်နေသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင်မူလည်း၊ ဥစ္စေ-မြင့်သော၊ ယာနေ-ယာဉ်၌၊ နိသိန္နော-
 ထိုင်သော ရဟန်းသည်၊ နိစေ-နိမ့်သော၊ (ယာနေ-ယာဉ်၌)၊ နိသိန္နဿ-ထိုင်နေ
 သော ပုဂ္ဂိုလ်အား၊ ဒေသေတုံ-ငှာ၊ ဝဋ္ဋတိ-၏၊ သမပ္ပမာဏေပိ-အနိမ့် အမြင့်
 ညီမျှသော ပမာဏရှိသော ယာဉ်၌လည်း၊ (နိသိန္နဿ-အား၊ ဒေသေတံ) ဝဋ္ဋတိ-
 ၏၊ ပုရိမေ-ရှေ့၌ ဖြစ်သော၊ ယာနေ-၌၊ နိသိန္နော-ထိုင်နေသော ရဟန်းသည်၊
 ပစ္ဆိမေ-နောက်ဖြစ်သော ယာဉ်၌၊ နိသိန္နဿ-အား၊ (ဒေသေတံ)၊ ဝဋ္ဋတိ၊ ပန-
 ဗျတိရိတ်ကား၊ ပစ္ဆိမေ-၌၊ ဥစ္စတရေပိ-မြင့်သော ယာဉ်၌သော်မှလည်း၊ နိသိန္နော-
 ထိုင်နေသော ရဟန်းသည်၊ ဒေသေတုံ န ဝဋ္ဋတိ။

၆၄၁။ သယနဂတသာတိ-ကာ၊ အန္တမသော-အောက်ထစ်ဆုံးအားဖြင့်၊ ကဋ္ဌသာရကေပိ-သင်ဖြူး၌လည်းကောင်း၊ ပကတိဘူမိယမ္ပိ-ပကတိမြေ၌လည်းကောင်း၊ နိပန္နဿ-လျောင်းသော ပုဂ္ဂိုလ်အား၊ ဥစ္စေပိ-မြင့်သည်လည်းဖြစ်သော၊ မဉ္ဇူပိဋေဝါ-ညောင်စောင်း အင်းပျဉ်၌သော်လည်းကောင်း၊ ဘူမိပဒေသေဝါ-မြေအရပ်၌သော်လည်းကောင်း၊ ဌိတေနဝါ-ရပ်လျက်သော်လည်းကောင်း၊ နိသိန္နေနဝါ-ထိုင်လျက်သော်လည်းကောင်း၊ ဒေသေတုံ-ငှာ၊ န ဝဋ္ဋတိ၊ ပန-အန္တယကာ၊ သယနဂတေန-အိပ်ရာ၌ ရောက်နေသော ရဟန်းသည်၊ သယနဂတဿ-အိပ်ရာ၌ ရောက်နေသော ပုဂ္ဂိုလ်အား၊ ဥစ္စတရေဝါ-မြင့်သော အိပ်ရာ၌သော်လည်းကောင်း၊ သမပ္ပမာဏေဝါ-အနိမ့်အမြင့် ညီမျှသော ပမာဏရှိသော အိပ်ရာ၌သော်လည်းကောင်း၊ နိပန္နေန-လျောင်းလျက်၊ ဒေသေတုံ-ငှာ၊ ဝဋ္ဋတိ-၏၊ စ-ဆက်၊ နိပန္နေန-လျောင်းသော ရဟန်းသည်၊ ဌိတဿ ဝါ - ရပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်အားသော်လည်းကောင်း၊ နိသိန္နဿဝါ-ထိုင်နေသော ပုဂ္ဂိုလ်အားသော်လည်းကောင်း၊ ဒေသေတုံ ဝဋ္ဋတိ၊ နိသိန္နေနာပိ-ထိုင်သော ရဟန်းသည်လည်း၊ ဌိတဿဝါ-အားသော်လည်းကောင်း၊ နိသိန္နဿဝါ-အားသော်လည်းကောင်း၊ (ဒေသေတုံ၊) ဝဋ္ဋတိ၊ ဌိတေန-ရပ်သော ရဟန်းသည်၊ ဌိတဿေဝ-အားသာ၊ (ဒေသေတုံ၊) ဝဋ္ဋတိ။ [အချုပ်ကား - “မသက်သာသော ဣရိယာပုထ်ဖြင့် နေသောပုဂ္ဂိုလ်က သက်သာသော ဣရိယာပုထ်ဖြင့် နေသောပုဂ္ဂိုလ်အား ထရား မဟောကောင်း” ဟု မှတ်ပါ။]

၆၄၂။ ပလ္လတ္တိကာယာတိ-ကာ၊ အာယောဂပလ္လတ္တိကာယဝါ-အာယောဂပတ်ဖွဲ့ခြင်းဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဟတ္ထပလ္လတ္တိကာယဝါ-လက်ဖြင့် ပတ်ဖွဲ့ခြင်းဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဒုဿပလ္လတ္တိကာယဝါ-အဝတ်ဖြင့် ပတ်ဖွဲ့ခြင်းဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ယာယကာယစိ-အမှတ်မရှိ တစ်စုံတစ်ခုသော၊ ပလ္လတ္တိကာယ-ပတ်ဖွဲ့ခြင်းဖြင့်၊ နိသိန္နဿ-ထိုင်သော၊ အဂိလာနဿ-အား၊ ဒေသေတုံ န ဝဋ္ဋတိ။ [အာယောဂပလ္လတ္တိကာ စသည်တို့၏ အဓိပ္ပာယ်ကို ပလ္လတ္တိကာယနိသိဒနသိက္ခာပုဒ်၌ ပြခဲ့ပြီ။]

၆၄၃။ ဝေဌိဟသီသသာတိ - ကာ၊ ဒုဿဝေဌနေန ဝါ - ရစ်ပတ်ကြောင်းအဝတ်ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဝါ-ခေါင်းပေါင်းပူဝါဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ မောဠိအာဒိဟိဝါ-မကိုဋ်အစရှိသည်တို့ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ယထာ-အကြင်အခြင်းအရာအားဖြင့် ရစ်ပတ်အပ်သော်၊ ကေသန္တော-ဆံ၏ အဆုံးအပိုင်းအခြားကို၊ န ဒဿတိ-မမြင်အပ်၊ (တစ်နည်း) ကေသန္တော-ဆံ၏ အဆုံးအပိုင်းအခြားသည်၊ န ဒိဿတိ-မထင်ရှား၊ ဝေ-ဤအခြင်းအရာအားဖြင့်၊ ဝေဌိတသီသဿ-ရစ်ပတ်အပ်သော ဦးခေါင်းရှိသော၊ (“အဂိလာနဿ ဓမ္မံ ဒေသေတုံ န ဝဋ္ဋတိ”၌ စပ်။)

၆၄၄။ သြဂုဏ္ဍိတသီသဿာတိ-ကာ။ သသိသံ-ဦးခေါင်းနှင့်တကွ ဖြစ်သော ကိုယ်ကို၊ ဝါ-တစ်ကိုယ်လုံးကို၊ ပါရူတဿ-ခြုံနေသော၊ (“အဂိလာနဿ ဓမ္မံ ဒေ သေတုံ န ဝဋ္ဋတိ”၌ စပ်)၊ |ဝေဋ္ဌိတသီသနှင့် သြဂုဏ္ဍိတသီသတို့၏ အဓိပ္ပာယ်ကို ပါတိမောက်ဘာသာဋီကာ၌ ပြထားပြီ။|

၆၄၅။ ဆမာယံ နိသိန္ဓနာတိ-ကာ။ ဘူမိယံ-မြေ၌၊ နိသိန္ဓန-ထိုင်နေသော ရဟန်းသည်၊ အာသနေ နိသိန္ဓဿာတိ-ကာ။ အန္တမသော-အားဖြင့်၊ ဝတ္ထမ္ဗိ-အဝတ် ကိုသော်လည်းကောင်း၊ တိဏာနိပိ-မြတ်တို့ကိုသော်လည်းကောင်း၊ သန္တရိတွာ-ခင်း၍၊ နိသိန္ဓဿ-သော၊ (“အဂိလာနဿ ဓမ္မံ ဒေသေတုံ န ဝဋ္ဋတိ”၌ စပ်)။

၆၄၆။ ဆပကဿာတိ-ကာ။ စဏ္ဍာလဿ-ဒွန်စဏ္ဍား၏။ (“ပဇာပတိ ဂဗ္ဘိနီ အဟောသိ”၌ စပ်) ဆပကိတိ-ကာ။ စဏ္ဍာလီ-ဒွန်စဏ္ဍားမသည်၊ (“ဇတဒဝေါစ”၌ စပ်) နိလီနောတိ-ကာ။ ပဋိစ္ဆန္ဓော-ဖုံးကွယ်အပ်သည်၊ ဟုတွာ-ဖြစ်၍၊ (အစ္စိ၌ စပ်) ယတြ ဟိ နာမာတိ-ကာ။ ယော-အကြင်မင်းသည်၊ (ဥစ္စေ အာသနေ နိသီ ဝိတွာ၊ မန္တိ-မန္တန်ကို၊ ပရိယာပုဏိဿတိ) နာမ-သင်ယူတုံဘိ၏။ သဗ္ဗမိဒိ ၊ ပေ၊ ပရိပတိတိ-ကာ။ သဗ္ဗော-အလုံးစုံသော၊ အယံ လောကော-ဤလောကသည်၊ သက်ရံ-ရောယှက်ခြင်းသို့၊ ဂတော-ရောက်ပြီ၊ နိမ္မရိယာဒေါ-ဆရာနှင့် တပည့်ဟု အပိုင်းအခြား မရှိ၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ဣမံ ဝစနံ-ကို၊ ဝတ္တာ-ပြောဆို၍၊ ဝါ-ပြောပြော ဆိုဆို၊ တထေဝ-ထိုသစ်ပင်အောက်၌ပင်၊ ဒွိန္ဒမ္ဗိ-၂ ယောက်လည်းဖြစ်ကုန်သော၊ တေသံ-ထိုမင်းနှင့် ပုဏ္ဏားတို့၏၊ အန္တရာ-အကြား၌၊ ရုက္ခတော-သစ်ပင်မှ၊ ပတိ တော-ကျလာပြီ၊ |ဋီကာ၌ “တွဲလျားကျနေသော သစ်ကိုင်းမှ တွဲရစ်ခဲ့၍ ကျလာ သည်” ဟု ဖွင့်၏။ အမှန်မှာ ခုန်ချခြင်း ဖြစ်ဟန်တူသည်။| စ ပန-ထပ်၍ ဆက်ဦး အံ၊ ပတိတွာ-ကျပြီး၍၊ ဥဘိန္ဒမ္ဗိ-မင်းနှင့် ပုဏ္ဏား၊ ၂ ဦးသားတို့၏လည်း၊ ပုရတော-

ယတြ ဟိ နာမ။ ။ “ယတြ၌ တြပစ္စည်းသည် ပဌမာအနက်၌ သက်သည်” ဟု သိစေလို၍ “ယော ဟိ နာမ” ဟု ဖွင့်သည်။ တချို့စာ၌ “ယော နာမ” ဟုလည်း ဟိ မပါဘဲ ရှိ၏။ ထိုအလို ဟိကို အနက်မဲ့ဟု ကြံ၊ ဟိသည် ဟိ (ယသ္မာ) ဟု ဟိတ်အနက်၌ ဖြစ်သင့်ရ ကား ဟိပါသော စာလည်း သင့်ပါ၏။

သဗ္ဗမိဒိ စရိမံ ကတံ။ ။ ယံ-အကြင်အမှုကို၊ အဓမ္မဟိ-သုံးယောက်သော ငါတို့ သည်၊ ကတံ-ပြုအပ်ပြီ၊ သဗ္ဗံ-သော၊ ဣဒံ-ဤအမှုသည်၊ စရိမံ-အောက်ကျသေးနပ်၊ ယုတ်ညံ့ သော အမှုတည်း၊ သူ့နေရာနှင့် သူ စည်းကမ်းသတ်မှတ်ချက် မရှိသောကြောင့် “ယုတ်ညံ့သည်” ဟု ပြလို၍ “နိမ္မရိယာဒေါ” ဟု ဖွင့်သည်။ |သဗ္ဗမိဒိ စရိမံ ကတံ၊ ယံ အဓမ္မဟိ တိဟိ ဇနေဟိ ကတံ၊ သဗ္ဗမိဒိ ကိစ္စံ လာမကံ နိမ္မရိယာဒံ အဓမ္မိတံ။-ဋီကာ။| ဤအဖွင့်အတိုင်း ပါဠိ တော်၌ အနက်ပေးပါ။ အဋ္ဌကထာကား အဓိပ္ပာယ်သာ ဖွင့်သည်။

ရှေ့၌၊ ဌတ္တာ-ရပ်၍၊ ဣမံ ဂါထံ-ကို၊ အဘာသိ-ရွတ်ဆိုပြီ၊ (ကိ-နည်း၊) ဥဘော အတ္ထံ န ဇာနန္တိ၊ ပေ၊ အသွာ ကုမ္ဘမိဝါဘိဒါတိ-၍၊ (အဘာသိ) တတ္ထ-ထိုဂါထာ၌၊ ဥဘော အတ္ထံ န ဇာနန္တိတိ-ကာ၊ ဒွေဝိ ဇနာ-မင်းနှင့် ပုဏ္ဏား၊ ၂ ဦးသားတို့သည် လည်း၊ ပါဠိယာ-ပါဠိ၏၊ အတ္ထံ-အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို၊ န ဇာနန္တိ-နားမလည်ကြကုန်၊ ဓမ္မံ န ပဿရေတိ-ကာ၊ ပါဠိ-ပါဠိကို၊ န ပဿန္တိ-မမြင်ကြကုန်၊ တေ ဥဘော-ထို ၂ ယောက်တို့ဟူသည်၊ ကတမေ-အဘယ်သူတို့နည်း၊ ဣတိ-ဤသို့မေးဖွယ်ရှိသော ကြောင့်၊ ယောစာယံ၊ ပေ၊ ဓီယတီတိ-ဟူ၍၊ (အာဟ-ဆိုပြီ) ဧဝံ-ဤသို့၊ ဗြာဟ္မဏဉ္စ-ကိုလည်းကောင်း၊ ရာဇာနဉ္စ-ကိုလည်းကောင်း၊ ဥဘောဝိ-၂ ယောက်လုံး တို့ကိုလည်း၊ အဓမ္မိကာဘဝေ-တရား မရှိသူတို့၏ အဖြစ်၌၊ ဝါ-မတရားသူတို့၏ အဖြစ်၌၊ ထပေသိ-ထားပြီ။

တတော-ထိုသို့ ပြောဆိုခြင်းကြောင့်၊ ဗြာဟ္မဏော-သည်၊ သာလီနန္တိ-သာလီနံ အစရှိသော၊ ဂါထံ-ကို၊ အာဟ-ရွတ်ဆိုပြီ၊ တဿာ-ထိုဂါထာ၏၊ အတ္ထော-ကို၊ (ဧဝံ ဝေဒိတဗျော) ဘော-အမောင်၊ အဟံ-အကျွန်ုပ်သည်၊ အယံ-ဤအောက်ကု နေ၍ မန္တန်ကို သင်ပေးရခြင်းသည်၊ အဓမ္မော-မမ္မ မဟုတ်၊ ဝါ-မတရား၊ ဣတိ- ဤသို့၊ ဇာနာမိ-သိပါ၏၊ အပိစ ခေါ-ထိုသို့ပင် သိပါသော်လည်း၊ မယာ-အကျွန်ုပ် သည်၊ ဒီယရတ္ထံ-ရှည်စွာသော ညဉ့်ပတ်လုံး၊ သပုတ္တဒါရပရိဇနေန-သား မယား အခြွေအရံနှင့်တကွဖြစ်သည်၊ (ဟုတ္တာ-ဖြစ်၍) ရညော-မင်း၏၊ သန္တကော-ဥစ္စာ ဖြစ်သော၊ သာလီနံ-သလေးတို့၏၊ ဩဒနော-ကို၊ ဘုတ္တော-စားအပ်ပြီ၊ သုစိမံသုပ သေစနောတိ-ကာ၊ အဿ-ထိုထမင်း၏၊ ဥပသေစနံ-သွန်းလောင်း ထည့်ခပ်အပ် သော၊ မိသီကရဏံ-ရောနေသာကဲ့သို့ ပြုအပ်သော၊ နာနပ္ပကာရဝိကတိသမ္ဗာ ဒိတံ-အမျိုးမျိုး အပြားရှိသော အထူးတလည် ပြုစီမံအပ်၊ ပြည့်စုံစေအပ်သော၊ သုစိမံသံ-သန့်ရှင်းစင်ကြယ်သော အသားသည်၊ (အတ္ထိ-ရှိ၏) ဣတိ-ထို့ကြောင့်၊ (သော-ထိုထမင်းသည်) သုစိမံသုပသေစနော-မည်၏၊ တသွာ ဓမ္မေ န ဝတ္တာမိတိ- ကား၊ ယသွာ-အကြင့်ကြောင့်၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ မယာ-အကျွန်ုပ်သည်၊ ရညော-၏၊ ဩဒနော-ကို၊ ဘုတ္တော-စားအပ်ပြီ၊ အညေ-ထမင်းမှ အခြားကုန်သော၊ ဗဟု-

သုစိမံသုပသေစနော။ ။ သုစိပရိသုဒ္ဓိံ + မံသံ သုစိမံသံ၊ ယောဇနာ၊ သုစိမံသံ + ဥပသေစနံ ယဿာတိ သုစိမံသုပသေစနော၊ "သုစိမံသံ" ဟု ဝိဂြိုဟ်တွင်း၌ ရှိစေ၊ ဥပသေစနံ ကို "မိသီကရဏံ" ဟု ထပ်ဖွင့်သည်။ သလေးထမင်း၌ အသားများ ရောထားသည် ဟူလို၊ ယခုခေတ် ဒန်ပေါက်ထမင်းမျိုးတည်း။ ထိုထမင်းထည်း၌ ကရဝေ၊ ဝိယာ မဆလာ စသော ဟင်းရွေးများ ထည့်ခတ်ထားသည်ကို "နာနပ္ပကာရဝိကတိသမ္ဗာဒိတံ"ဟု ဆိုသည်။ ဇာတ် တော်၌ သုစိံ တစ်ပုဒ်၊ ဥပသေစနံ တစ်ပုဒ်ဟု ၂ ပုဒ် ခွဲထားသည်။ "သုစိန္တိ ပဏ္ဏာရံ ပရိသုဒ္ဓိံ"ဟု ဩဒနံ၏ ဝိသေသနအဖြစ်ဖြင့် ဖွင့်သည်။ ဤ၌ထား မံသံ၏ ဝိသေသနအဖြစ်ဖြင့် ဖွင့်သည်။

များစွာကုန်သော၊ လာဘာစ-လာဘ်တို့ကိုလည်း၊ လဒ္ဓါ-ရအပ်ပါကုန်ပြီ၊ တသ္မာ-ထို့ကြောင့်၊ ဓမ္မေ-တရား၌၊ အဟံ-အကျွန်ုပ်သည်၊ ဥပရေကဗဒ္ဓေါ-ဝမ်းနှင့် တစ်စပ် ထည်း စပ်နေသည်၊ ဟုတ္တာ-ဖြစ်၍၊ ဝါ-ဖြစ်ခြင်းကြောင့်၊ န ဝတ္ထာမိ-မဖြစ်နိုင်ပါ၊ ဝါ-မကျင့်နိုင်ပါ၊ ဓမ္မ-ကို၊ အဇနန္တော-နားမလည်သည်၊ (ဟုတ္တာ-၍) န ဝတ္ထာမိ-မကျင့်သည်ကား၊ န-မဟုတ်ပါ၊ ဟံ-မှန်၏၊ အယံ ဓမ္မော-ကို၊ အရိယေဟံ-မြင့်မြတ် ဖြူစင်၊ သူတော်စင်တို့သည်၊ ဝဏ္ဏိတော ပသတ္ထော-ချီးမွမ်းအပ်ပြီ၊ ထောမိတော-ထောမနာအပ်ပြီ၊ ဣတိ-သို့၊ ဇာနာမိ-သိပါ၏၊ ဣတိ (အတ္ထော)-ဤကားအနက်။ [တသ္မတ္ထောကို ပြန်လှည့်ဖို့ရန် “ဇာနာမိတိ” ဟု ဣတိ ပါစေရမည်၊ မပါလျှင် ထည့်ပါ။]

အထ-ထိုအခါ၌၊ နံ-ထိုပုဏ္ဏားကို၊ ဆပကော-ခွန်းစဏ္ဍားသည်၊ ဓိရတ္ထူတိ အာဒိနာ-ဓိရတ္ထူ အစရှိသော၊ ဂါထာဒ္ဓယေန-ဂါထာနှစ်ပါး အပေါင်းဖြင့်၊ အဇ္ဈ ဘာသိ-မိမိအလိုရှိအပ်သော အနက်ကို စွဲ၍ ရွတ်ဆိုပြီ၊ တဿာ-ထိုဂါထာ၏၊ အတ္ထော-ကို၊ (ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော) ဗြာဟ္မဏ-ပုဏ္ဏား၊ တဿာ-သည်၊ ယော ဓနလာ ဘောစ-အကြင်ဥစ္စာဟူသော လာဘ်ကိုလည်းကောင်း၊ (ယော) ယသလာဘောစ- အကြင်အခြွေအရံ အကျော်အစောလာဘ်ကိုလည်းကောင်း၊ လဒ္ဓေါ-ရအပ်ပြီ၊ တံ ဓနလာဘ်-ထိုဥစ္စာရခြင်း၏လည်းကောင်း၊ (တံ) သယလာဘဉ္ဇ-၏လည်းကောင်း၊ ဓိ-ထို့ထို့ ထွေးထိုက်သည်၊ ဝါ-စက်ဆုပ်ရွံရှာဖွယ်သည်၊ အတ္ထု-ဖြစ်လေစွ၊ ကသ္မာ-နည်း၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ တယာ-သည်၊ လဒ္ဓေါ-ရအပ်သော၊ အယံ လာဘော-ဤ လာဘ်သည်၊ (ဋီကာ၌ “လဒ္ဓလာဘော” ဟု ရှိ၏၊ “လဒ္ဓေါ လာဘော” ဟု ဝါကျ ရှိမှ သာ၍ ကောင်းမည်) အာယတိ-နောင်အခါ၌၊ အပါယေသု-အပါယ်တို့၌၊ ဝိနိပတနဟေတုနာ-ဖောက်ဖောက်ပြန်ပြန် ကျခြင်း၏ အကြောင်းအားဖြင့်လည်း ကောင်း၊ သမ္ပတိ-ယခုဘဝ၌၊ အဓမ္မစရဏေန-မတရား ကျင့်ခြင်းအားဖြင့်လည်း ကောင်း၊ ဝုတ္တိနာမ-အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းမည်သည်၊ ဟောတိ၊ (တသ္မာ-ထို့ ကြောင့်တည်း) ဝေရူပါ-ဤသို့သဘောရှိသော၊ ယာ ဝုတ္တိ-အကြင်အသက်မွေး ဝမ်းကြောင်းသည်၊ အာယတိ-နောင်အခါ၌၊ ဝိနိပါတေန-အပါယ်တို့၌ ဖောက် ဖောက်ပြန်ပြန် ကျကြောင်း၏ အဖြစ်အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဣမ-ဤဘဝ၌၊ အဓမ္မစရဏေန-မတရားကျင့်ခြင်းအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ နိပ္ပုဇ္ဇတိ-ပြီးစီး၏၊ တာယ ဝုတ္တိယာ-ထိုအသက်မွေးဝမ်းကြောင်းဖြင့်၊ ကိ-အဘယ်အကျိုးရှိအံ့နည်း၊ တေန-ကြောင့်၊ ဓိရတ္ထူ၊ ပေ၊ အဓမ္မစရဏေန-ဝါတိ-ဟူ၍၊ ဝုတ္တိ-ဆိုအပ်ပြီ၊ [ဗြာဟ္မ ဇာ-ပုဏ္ဏား၊ တံ ဓနလာဘ်-ထိုဥစ္စာဟူသော လာဘ်၏လည်းကောင်း၊ (တံ) ယသ လာဘဉ္ဇ-ထိုအခြွေအရံ၊ အကျော်အစောဟူသော လာဘ်၏လည်းကောင်း၊ (ပရိ ဝါရယသ၊ ကိတ္တိယသန္တစ်မျိုးလုံး ယူ) ဓိ-ထို့ထို့ ထွေးထိုက်သည်၊ ဝါ-စက်ဆုပ်ရွံရှာ

ဖွယ်သည်။ အတ္ထု-ဖြစ်လေစွ၊ ဝိနိပါတေန-အပါယ်တို့၌ ဖောက်ဖောက်ပြန်ပြန် ကျကြောင်း၏ အဖြစ်အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ အဓမ္မစရဏေနဝါ-မတရား ကျင့်ခြင်း အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ယာ ဝုတ္တိ-အကြင်အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းသည်၊ (နိပ္ပဇ္ဇတိ- ပြီးစီး၏။ တာယ ဝုတ္တိယာ-ဖြင့်၊ ကိ-အဘယ်အကျိုးရှိအံ့နည်း။)။

ပရိပ္ပဇ မဟာဗြဟ္မေတိ-ကား၊ မဟာဗြာဟ္မဏ-ပုဏ္ဏားကြီး၊ ဣတော ဒိသာ- ဤအရပ်မှ၊ သီယံ-လျှင်စွာ၊ ပလာယဿ-ပြေးပါလော၊ ပစ္စန္ဒညေပိ ပါဏိနောတိ ကား၊ အညေပိ-အသင်တို့မှ အခြားလည်းဖြစ်ကုန်သော၊ သတ္တာ-သတ္တဝါတို့သည်၊ ပစ္စန္ဒိ စေတ-ချက်လည်း ချက်ပြုတ်ကြပါကုန်၏။ ဘူဇန္တိစ-စားလည်း စားကြပါကုန်၏။ ကေဝလံ-သက်သက်၊ တွဉ္ဇေဝ-သင်သည်လည်းကောင်း၊ ရာဇာစ-သည်လည်း ကောင်း၊ (န စပသိ-ချက်သည် မဟုတ်ပါ။ န ဘူဇသိ-စားသည် မဟုတ်ပါ။) မာ တံ ပေ၊ ကမ္မမိဝဘိဒါတိ-ကား၊ ဟိ-တိုက်တွန်းသင့်စွ၊ တံ-သည်၊ ဣတော-ဤ အရပ်မှ၊ အပရိပ္ပဇိတွာ-ထွက်မပြေးမူ၍၊ ဣမံ အဓမ္မ-ဤမတရားအမှုကို၊ သုစေ အာစရိဿသိ-အကယ်၍ ကျင့်နေအံ့၊ တတော-ထိုသို့ကျင့်နေခြင်းကြောင့်၊ တံ- သင့်ကို၊ [တန္တိ ဥပယောဂဏထေ ပစ္စတ္တဝစနံ၊ တံ ဣစ္စေဝ ဝါ ပါဠော-ဋီကာ။] ဧဝံ- ဤသို့၊ အာစရိတော-ပြုကျင့်အပ်သော၊ သော အဓမ္မော-ထိုမတရားသည်၊ ဥဒက ကုမ္ဘ-ရေအိုးကို၊ ပါသာဏော-ကျောက်သည်၊ ဘိန္နတိ ယထာ-ခွဲသကဲ့သို့၊ ဧဝံ- ဤအတူ၊ ဘောစ္ဆတိ-ခွဲလတံ၊ [ဘောစ္ဆတိ၌ ဘိဒိဓာတ် + သတိဝိဘတ်၊ ကရဿ သပစ္စယဿ ကာဟော သုတ်၌ သပစ္စယသဒ္ဓါပိုဖြင့် စီရင်။] တေန-ကြောင့်၊ မယံ- တို့သည်၊ ပရိပ္ပဇ ပေ၊ ကမ္မမိဝဘိဒါတိ-ဟူ၍၊ တံ-သင့်ကို၊ ဝဒါမ-ပြောဆိုပါကုန်၏။ [မဟာဗြာဟ္မေ-ပုဏ္ဏားကြီး၊ ပရိပ္ပဇ-တစ်ရွာတစ်ကျေး၊ လျှင်စွာပြေးလော၊ အညေ- မင်းနှင့် ပုဏ္ဏား၊ အသင်တို့မှ အခြားကုန်သော၊ ပါဏိနောပိ-သတ္တဝါတို့သည်လည်း၊ ပစ္စန္ဒိ-မိမိတို့သာသာ ချက်ပြုတ်၍ စားသောက်ကြပါကုန်၏။ အသ္မာ-ကျောက်သည်၊ ကမ္ဘ-ရေအိုးကို၊ (ဘိန္နတိ) ဣဝ-ခွဲသကဲ့သို့၊ (ဧဝံ-ဤအတူ) အာစရိတော-ပြုကျင့် အပ်သော၊ အဓမ္မော-မတရားသည်၊ တံ-သင့်ကို၊ မာ အဘိဒါ-မခွဲပါစေနှင့်၊ (အဘိဒါ၌ ဘိဒိဓာတ် + အဇ္ဈတ္တနီ အာဝိဘတ်၊ အလာ။)]

ဥစ္စေ အာသနေတိ-ကား၊ အန္တမသော-အားဖြင့်၊ ဘူမိပုဒေသေပိ-မြေအရပ် ၌လည်း၊ ဥန္တတဋ္ဌာနေ-မြင့်မောက်သော အရပ်၌၊ နိသိန္နဿ-သော၊ (အဂါလာနဿ- အား၊) ဒေသေတုံ-ငှာ၊ န ဝဋ္ဋတိ-မအပ်။

၆၄၈။ န ဌိတော နိသိန္နဿာတိ-ကား၊ ထေရုပဋ္ဌာနံ-ထေရ်အား ဆည်း ကပ်ရာ အရပ်သို့၊ ဂန္ဓာ-သွား၍၊ ဌိတံ-ရပ်နေသော၊ ဒဟရဘိက္ခံ-ရဟန်းငယ်ကို၊

န ဌိတော နိသိန္နဿ။ ။တရားဟောခြင်းကိုစွ၌ ရပ်နေသူက ထိုင်နေသူအား မဟောကောင်းသောကြောင့် ရပ်ခြင်း ထိုင်ခြင်း ၂ ပါးတွင် ရပ်ခြင်းက ပို၍ လေးစားသော

အာသနေ-နေရာ၌၊ နိသိန္နော-ထိုင်နေသော၊ မဟာထေရော-သည်၊ ပဉ္စ-ပြဿနာ ကို၊ သစေပိ ပုစ္ဆတိ-အကယ်၍မူလည်း မေးအံ့၊ (ဧဝံသတိ) န ကထေတဗ္ဗ-မဖြေ ဆိုရာ၊ (ပါဠိအဋ္ဌကထာစကားဖြင့် မဖြေဆိုရာ) ပန-ထိုသို့မဖြေဆိုရာပါသော်လည်း၊ ဝါရဝေန-လေးစားသူ၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝါ-လေးစားခြင်းကြောင့်၊ ထေရ်-ကို၊ ဥဋ္ဌဟိတ္တာ-ထ၍၊ ပုစ္ဆထ-မေးပါကုန်၊ ဣတိ-သို့၊ ဝတ္တံ-လျှောက်ခြင်းငှာ၊ န သက္ကာ-မတတ်ကောင်း၊ ဝါ-မတော်၊ ပဿေ-နံပါး၌၊ ဝါ-ဘေး၌၊ ဌိတဘိက္ခုဿ-ရပ်နေ သော ရဟန်းအား၊ ကထေမိ-ဖြေဆိုအံ့၊ ဣတိ-ဤသို့လုံးသွင်း၍၊ ကထေတုံ-ငှာ၊ ဝဋ္ဋတိ-၏။

၆၄၉။ န ပစ္ဆတော ဂစ္ဆန္တေနာတိ ဧတ္ထ-၌၊ ပုရတော-ရှေ့၌၊ ဝါ-ရှေ့က၊ ဂစ္ဆန္တော-သွားသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ပစ္ဆတော-နောက်၌၊ ဝါ-နောက်က၊ ဂစ္ဆန္တိ-သွားသော ပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ ပဉ္စ-ကို၊ သစေ ပုစ္ဆတိ-အံ့၊ (ဧဝံသတိ) နကထေတဗ္ဗ-မဖြေဆိုရာ၊ ပစ္ဆိမဿ-နောက်၌ ဖြစ်သော၊ ဘိက္ခုနော-အား၊ ကထေမိ-အံ့၊ ဣတိ-ဤသို့လုံးသွင်း၍၊ ကထေတုံ-ငှာ၊ ဝဋ္ဋတိ-အပ်၏၊ ပန-ဆက်၊ ဥဂ္ဂဟိတဓမ္မံ-ဆရာ အထံ၌ သင်ယူအပ်ပြီးသော ပါဠိအဋ္ဌကထာတရားကို၊ သဒ္ဓိ-အတူ၊ သဗ္ဗယိတုံ-သရဇ္ဈာယ်ခြင်းငှာ၊ ဝဋ္ဋတိ-အပ်၏။ သမဓုရေန-ညီမျှသော ထမ်းပိုးဖြင့်၊ ဝါ-ရင် ပေါင်တန်း၊ ဂစ္ဆန္တဿ သွားသော ပုဂ္ဂိုလ်အား၊ ကထေတုံ-တောခြင်းငှာ၊ ဝါ-ဖြေဆို ခြင်းငှာ၊ ဝဋ္ဋတိ-အပ်၏။ [ထမ်းပိုးကို နွားတစ်ရှဉ်း အညီအမျှ ထမ်းသွားသကဲ့သို့ ရင်ပေါင်တန်းသွားခြင်းကို “သမဓုရ” ဟု ဆိုသည်။]

၆၅၀။ န ဥပ္ပထေနာတိ ဧတ္ထာပိ-၌လည်း၊ ဒွေပိ-တရားဟောသူ၊ တရားနာသူ နှစ်ဦးတို့သည်လည်း၊ သကဋပထေ-လှည်းလမ်းခရီး၌၊ ဧတေကစက္ကပထေနဝါ-တစ်ခုတစ်ခုသော လှည်းဘီး၏ လမ်းဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဥပ္ပထေနဝါ-မမှန်

ဣရိယာပုထ်ဟု ထင်ဖွယ်ရှိ၏။ အမှန်မှာ - ရပ်ခြင်းက ပို၍ လေးစားသော ဣရိယာပုထ် မဟုတ်ပါ။ ရပ်ခြင်းဣရိယာပုထ်က မသက်သာဘဲ ထိုင်ခြင်းဣရိယာပုထ်က သက်သာသော ကြောင့် “သက်သာသော ဣရိယာပုထ်ဖြင့် နေသူအား မသက်သာသော ဣရိယာပုထ်ဖြင့် နေသူက တရား မဟောကောင်း” ဟု ပညတ်တော်မူရပါသည်။ အရိုအသေ ပြုရာ၌ကား ထိုင်ခြင်းက ရပ်ခြင်းထက် ရှိသေရာ ရောက်ပါသည်။

အဋ္ဌကထာ။ ။အာစရိယေ ဌိတဇော ပုစ္ဆန္တေ သစေ ထေ ဘိက္ခု နိသိန္နိ၊ သတ္တရိ ဂါရဝံ ကထံ ဟောတိ၊ အာစရိယေ အဂါရဝံ၊ သစေ ဥဋ္ဌဟန္တိ၊ အာစရိယေ ဂါရဝံ ကထံ ဟောတိ၊ သတ္တရိ အဂါရဝံ ဆရာက ရပ်၊ ဘုရားရှင်က ထိုင်နေတော်မူရာဝယ် တပည့်တို့က ထိုင်နေကြလျှင် (ထိုင်ခြင်းတူသော) ဘုရားရှင်ကို ရှိသေရာရောက်၍ ဆရာကို ရှိသေရာ မရောက်၊ တပည့်တို့က ရပ်နေကြလျှင် (ရပ်ခြင်းတူသော) ဆရာကို ရှိသေရာ ရောက်၍၊ ထိုင်တော်မူနေသော ဘုရားရှင်အား မရှိသေရာ ရောက်သည်။ [ခန္ဓဝဋ္ဌသံယုတ်၊ ခန္ဓနိယဝဂ်။]

သော လမ်းဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ သမဓုရံ-ညီမျှသော ထမ်းပိုး ထမ်းနည်းနှင့် တူစွာ၊ ဝါ-ရင်ပေါင်တန်း၊ သစေ ဂစ္ဆန္တိ-အကယ်၍ သွားကုန်အံ့၊ (ဧဝံသန္တေ၊) (ကထေတံ-ငှာ) ဝဋ္ဋတိ-အပ်၏။

၆၅၁။ အသဒ္ဓိစွာတိ-ကာ၊ ပဋိစ္ဆန္တဌာနံ-ဖုံးကွယ်အပ်သော အရပ်သို့၊ ဂစ္ဆန္တိ သာ-သွားစဉ်၊ သဟသာ-အဆောတလျှင်၊ ဥစ္စာရောဝါ-ကျင်ကြီးသည်သော်လည်းကောင်း၊ ပဿာဝေါဝါ-ကျင်ငယ်သည်သော်လည်းကောင်း၊ နိက္ခမတိ-ထွက်သွားအံ့၊ (ဧဝံသတိ၊) 'အသဒ္ဓိစွာကတောနာမ-အသဒ္ဓိစွာကတမည်၏၊ (သညာနှင့်တကွ စေတနာဖြင့် မစေ့ဆော်မှု၍ ပြုအပ်သည်မည်၏) (တသ္မာ) အနာပတ္တိ (ဟောတိ)။

၆၅၂။ န ဟရိတေတိ ဧတ္ထ-၌၊ ဇီဝမာနရက္ခဿ-ရှင်ဆဲသစ်ပင်၏၊ ယမ္ပိ မူလံ-အကြင်အမြစ်သည်လည်း၊ ပထဝိယံ-မြေပေါ်၌၊ ဝိဿမာနံ-ပေါ်ထင်လျက်၊ ဂစ္ဆတိ-သွား၏၊ သာခါဝါ-သစ်ကိုင်း သစ်ခက်သည်သော်လည်း၊ ဘူမိလဂ္ဂါ-မြေ၌ ကပ်ငြိနေသည်၊ (ဟုတ္တာ) ဂစ္ဆတိ-၏၊ သဗ္ဗံ-အလုံးစုံသော၊ တံ-ထိုအမြစ် သစ်ခက်ကို၊ ဟရိတသင်္ခါတမေဝ-ဟရိတဟု ခေါ်ဝေါ်အပ်သည်သာ၊ ခန္ဓေ-ပင်စည်ပေါ်၌၊ နိသီဝိတ္တာ-ထိုင်၍၊ အပ္ပဟရိတဌာနေ-စိမ်းစိုသော မြက်သစ်ပင် မရှိသော အရပ်၌၊ ပါတေတံ-စွန့်ချခြင်းငှာ၊ ဝဋ္ဋတိ-အပ်၏၊ အပ္ပဟရိတဌာနံ-ကို၊ သြလောကေန္တ သေဝ-ကြည့်စဉ်ပင်၊ သဟသာ-အဆောတလျှင်၊ နိက္ခမတိ-ထွက်သွားအံ့၊ ဂိလာနဌာနေ-ဂိလာန၏ အရာ၌၊ ဌိတော-တည်သည်၊ ဟောတိ-ဖြစ်တော့၏၊ (တသ္မာ) ဝဋ္ဋတိ-အပ်၏။

အပ္ပရိတေ ကတောတိ-ကာ၊ အပ္ပဟရိတံ-စိမ်းစိုသော မြက်သစ်ပင် မရှိရာ အရပ်ကို၊ အလဘန္တေန-မရသော ရဟန်းသည်၊ တိဏဏှုပကံဝါ-မြက်ကရွတ်ခွေကိုသော်လည်းကောင်း၊ ပလာလဏှုပကံဝါ-ကောက်ရိုးကရွတ်ခွေကိုသော်လည်းကောင်း၊ ထပေတွာ-၍၊ ကတောပိ-ပြုအပ်သော ကျင်ကြီး ကျင်ငယ်သည်လည်း၊ ပစ္ဆာ-နောက်၌၊ ဟရိတံ-စိမ်းစိုသော မြက်သစ်ပင်ကို၊ သြတ္ထရတိ-လွမ်းမိုးအံ့၊ ဝဋ္ဋတိ ယေဝ-သာ၊ စ-ဆက်၊ ဧတ္ထ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ ခေဋ္ဌေန-တံထွေးဖြင့်၊ သယံဏီကာ ပိ-နှစ်ကိုလည်း၊ သင်္ဂဟိတာ-သွင်းယူအပ်ပြီ၊ ဣတိ မဟာပစ္စရိယံ ဝုတ္တံ။

၆၅၃။ န ဥဒကေတိ ဧတံ-န ဥဒကေဟူသော ဤသိက္ခာပုဒ်ကို၊ ပရိဘောဂ ဥဒကမေဝ-သုံးဆောင်အပ် သုံးဆောင်ကောင်းသော ရေကိုသာ၊ သန္ဓာယ-ရည်ရွယ်တော်မူ၍၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ-မိန့်တော်မူအပ်ပြီ၊ ပန-ဆက်၊ အပရိဘောဂေသု-မသုံးဆောင်အပ် မသုံးဆောင်ကောင်းကုန်သော၊ ဝစ္စကုဋိသမုဒ္ဓါဝိဥဒကေသု-ဝစ္စကုဋိတွင်း၌ ရှိသောရေ၊ သမုဒ္ဓရာရေ အစရှိသော ရေတို့၌၊ (ကရောန္တဿ-စွန့်ချမှုကို ပြုသော ရဟန်း၏) အနာပတ္တိ၊ (ဟောတိ) ဒေဝေ-သည်၊ ဝသန္တေ-

ရွာလတ်သော်၊ သမန္တတော-ပတ်ဝန်းကျင်၌၊ ဥဒကောယော - ရေအယဉ်သည်၊
 ဟောတိ-အံ့၊ အနုဒကဋ္ဌာန်-ရေ မရှိသော အရပ်ကို၊ ဩလောကန္တဿေဝ-ကြည့်
 ရှုစဉ်ပင်၊ နိက္ခမတိ-ထွက်သွားအံ့၊ ဝဋ္ဋတိ-အပ်၏၊ မဟာပစ္စရိယံ-၌၊ ဧတာဒိသေ
 ပေ၊ ကာတုံ ဝဋ္ဋတိတိ-ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ-ဆိုအပ်ပြီ၊ ဧတာဒိသေ-ဤကဲ့သို့ ရှုအပ်သော၊
 ကာလေ-အခါ၌၊ အနုဒကဋ္ဌာန်-ကို၊ အလသန္တေန-မရသော ရဟန်းသည်၊ ကာတုံ-
 ငှာ၊ ဝဋ္ဋတိ။ သဗ္ဗသိက္ခာပဒေသု-တို့၌၊ သေသံ-ကြွင်းသော ပုဒ်အပေါင်းသည်၊
 ဥတ္တာနတ္ထမေဝ-သာ။ ဤဝါကျများနှင့် စပ်၍ မှတ်ဖွယ်ကို ကင်္ခါဘာသာဋီကာနှင့်
 ပါတိမောက်ဘာသာဋီကာ၌ ပြထားပြီ။

သတ္တမော-သော၊ ဝဇ္ဇေါ-ဝဂ်တည်း။

ပန-ဆက်၊ ဧတ္ထ-ဤသိက္ခာပုဒ်တို့၌၊ သမုဋ္ဌာနာဒိ ဒီပနတ္ထာယ-သမုဋ္ဌာန် အစရှိ
 သည်တို့ကို ပြခြင်းအကျိုးငှာ၊ ဣဒံ-ဤဆိုအပ်လတုံကား၊ ပကိဏ္ဍကံ-ရောပြွမ်း
 သော အဆုံးအဖြတ်တည်း၊ ဥဇ္ဈိကဥစ္စာသဒ္ဓပဋိသံယုတ္တာနိ-ဥဇ္ဈိက၊ ဥစ္စာသဒ္ဓ
 တို့နှင့် စပ်ယှဉ်ကုန်သော၊ စတ္တာရိ-လေးပါးသော သိက္ခာပုဒ်တို့လည်းကောင်း၊
 သကဗဠေန မုခေန ဗျာဟရဏံ-သကဗဠေန မုခေန ဗျာဟရဏဟူသော၊ ဧကံ-
 တစ်ပါးသော သိက္ခာပုဒ်လည်းကောင်း၊ ဆမာနိဓာသနဋ္ဌာနပစ္စတောဂမနဥပ္ပထ
 ဝမနပဋိသံယုတ္တာနိ-ဆမာ၊ နိဓာသန၊ ဋ္ဌာန၊ ပစ္စတောဂမန၊ ဥပ္ပထဝမနတို့နှင့်
 စပ်ယှဉ်ကုန်သော၊ ပဉ္စ-ငါးပါးသော သိက္ခာပုဒ်တို့လည်းကောင်း၊ ဣတိ-ဤသို့၊
 ဒသ-ဆယ်ပါးကုန်သော၊ ဣမာနိ သိက္ခာပဒါနိ-တို့သည်၊ သမနုဘာသနသမုဋ္ဌာ
 နာနိ-သမနုဘာသနသိက္ခာပုဒ်၏ သမုဋ္ဌာန်နှင့် တူသော သမုဋ္ဌာန်ရှိကုန်၏၊ ပေ၊
 ကိရိယာနိ-မပြုထိုက်သော လွန်ကျူးမှုကို ပြခြင်းရှိသော သိက္ခာပုဒ်တို့တည်း၊ ပေ၊
 ဒုက္ခဝေဒနာနိ-ဒုက္ခဝေဒနာရှိသော သိက္ခာပုဒ်တို့တည်း၊ ဣတိ-ဤသို့ မှတ်အပ်၏။
 [သစိတ္တက စသည်တို့၏ အဓိပ္ပာယ်ကို ကင်္ခါဘာသာဋီကာ၌ ပြထားပြီ။]

သူပေါဒနဝိညတ္တိသိက္ခာပဒံ-သည်၊ ပေ၊ ဒုက္ခဝေဒနန္တိ၊ ဆတ္တပါဏိ၊ ပေ၊-နာမ
 ကာနိ-ဆတ္တပါဏိ၊ ဒဏ္ဍပါဏိ၊ သတ္တပါဏိ၊ အာဝုဓပါဏိ၊ ပါဒုက၊ ဥပါဟန၊ ယာန၊
 သယန၊ ပလ္လတ္တိက၊ ဝေဠိတ၊ ဩဂုဏ္ဍိတအမည်ရှိကုန်သော၊ ဧကာဒေ တစ်ဆယ့်
 တစ်ပါးကုန်သော၊ သိက္ခာပဒါနိ-တို့သည်၊ ဓမ္မဒေသနာသမုဋ္ဌာနာနိ-ဓမ္မဒေသနာ
 သမုဋ္ဌာန်ရှိသော သိက္ခာပုဒ်တို့တည်း၊ ဝါစာစိတ္တတော-နှုတ်စိတ်ကြောင့်၊ သမုဋ္ဌဟန္တိ-
 ကုန်၏၊ ကိရိယာကိရိယာနိ-ရံခါ မပြုထိုက်သော လွန်ကျူးမှုကို ပြခြင်း၊ ရံခါ ပြုထိုက်
 သော ဖြည့်ကျင့်မှုကို မပြုခြင်းရှိသော သိက္ခာပုဒ်တို့တည်း၊ ပေ၊ ဒုက္ခဝေဒနာနိ-
 တို့တည်း၊ အဝသေသာနိ-ကြွင်းကုန်သော၊ တေပဏ္ဍာသ-ငါးဆယ့်သုံးပါးကုန်သော၊

သိက္ခာပဒါနိ-တို့သည်၊ ပဌမပါရာဇိကသမုဋ္ဌာနာနိ-ပဌမပါရာဇိက သမုဋ္ဌာနိရိ ကုန်၏၊ ဣတိ-ဤသို့မှတ်အပ်၏။

သဗ္ဗသေဓိလေသု-အလုံးစုံသော သေဓိယသိက္ခာပုဒ်တို့၌၊ အာဗာဓပစ္စယာ- အနာဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ အနာပတ္တိ၊ (ဟောတိ) ထူပီကတပိဏ္ဍာပါတေ- ထူပီကတပိဏ္ဍာပါတသိက္ခာပုဒ်လည်းကောင်း၊ သူပဗျဉ္ဇနေန ပဋိစ္စာဒနေ-သူပ ဗျဉ္ဇနေန ပဋိစ္စာဒနသိက္ခာပုဒ်လည်းကောင်း၊ ဥဇ္ဈာနသညိမ္မိ-ဥဇ္ဈာနသညိသိက္ခာပုဒ် လည်းကောင်း၊ ဣတိ-ဤသို့၊ တီသု-ကုန်သော၊ သိက္ခာပဒေသု-တို့၌၊ ဂိလာနော- သည်၊ နတ္ထိ-မရှိ၊ [ထိုသိက္ခာပုဒ်တို့၌ “အနာပတ္တိ ဂိလာနဿ” ဟု ပါဠိတော်၌ မလာ၊ ထို့ကြောင့် ဂိလာနလည်း အာပတ်မှ မလွတ်-ဟူလို။] သေဓိယဝဏ္ဏာနာ- သေဓိယသိက္ခာပုဒ်တို့၏ ဖွင့်ကြောင်း ဖွင့်ရာ အဋ္ဌကထာသည်၊ နိဋ္ဌိတာ-ပြီးပြီ။

သေဓိယအဖွင့် ပြီးပြီ။

အဓိကရဏသမထ

၆၅၅။ အဓိကရဏသမထေသု-အဓိကရဏသမထတို့၌၊ သတ္တာတိ-သတ္တ ဟူသော သဒ္ဒါသည်၊ တေသံ ဓမ္မာနံ-ထိုအဓိကရဏသမထသိက္ခာပုဒ်တို့၏၊ ဝါ- တို့ကို၊ သင်္ချာပရိစ္ဆေဒေါ-သင်္ချာဖြင့် ပိုင်းခြားကြောင်း သဒ္ဒါတည်း၊ (ယေ ဓမ္မာ- အကြင်သိက္ခာပုဒ်တို့သည်)၊ စတုပ္ပိဓံ-၄ ပါး အပြားရှိသော၊ အဓိကရဏံ-အဓိက ရုဏ်းကို၊ သမေန္တိ ဝူပသမေန္တိ-ငြိမ်းစေတတ်ကုန်၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ (ထိုသို့ အဓိ ကရုဏ်းကို ငြိမ်းစေတတ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ တေ ဓမ္မာ-တို့သည်)၊ အဓိ ကရဏသမထာ-အဓိကရဏသမထတို့မည်၏၊ တေသံ-ထိုအဓိကရဏသမထ တို့၏၊ ဝိတ္တာရော-ကို၊ ခန္ဓကေစ-သမထက္ခန္ဓက၌လည်းကောင်း၊ ပရိဝါရေစ-၌ လည်းကောင်း၊ (ဘဂဝတာ) ဗုတ္တော-မိန့်တော်မူအပ်ပြီ၊ တဿ-ထိုအကျယ်၏၊ အတ္ထံ-ကို၊ တတ္ထေဝ-ထိုသမထက္ခန္ဓက၊ ပရိဝါ၌သာ၊ (ထိုသမထက္ခန္ဓက၊ ပရိဝါကျ မှသာ) ဝဏ္ဏယိဿာမ-ဖွင့်ကုန်အံ့၊ သဗ္ဗတ္ထံ-အလုံးစုံသော သိက္ခာ-၂၂ ဘိ၌၊ သေသံ- ကြွင်းသော ပုဒ်အပေါင်းသည်၊ ဥတ္တာနမေဝ-ပေါ်လွင်ထင်ရှားသည်သာ၊ ဣတိ- အပြီးတည်း။

သမန္တပါသာဒိကာယ-သမန္တပါသာဒိကာမည်သော၊ ဝိနယသံဝဏ္ဏနာယ- ဝိနည်းပါဠိတော်၏ ဖွင့်ကြောင်းဖွင့်ရာ အဋ္ဌကထာ၌၊ ဘိက္ခုဝိဘင်္ဂဝဏ္ဏနာ-ဘိက္ခု ဝိဘင်္ဂ၏ အဖွင့်သည်၊ ဝါ-ဘိက္ခုဝိဘင်္ဂ၏ ဖွင့်ကြောင်းဖွင့်ရာ အဋ္ဌကထာသည်၊ နိဋ္ဌိတာ-ပြီးပြီ။

အယံ ဝဏ္ဏနာ - ဤဖွင့်ကြောင်းဖွင့်ရာ အဋ္ဌကထာသည်။ အနန္တရာယေန- အန္တရာယ်ကင်း၊ ရန်စွယ်ရှင်းသဖြင့်၊ နိဋ္ဌိတာ ယထာ-နိဗ္ဗာန်အရောက်၊ ပြီးမြောက် သကဲ့သို့၊ တထာ-ထိုအတူ၊ ပါဏိနော-သတ္တဝါတို့သည်၊ အနန္တရာယေန-အန္တရာယ် ကင်း၊ ရန်စွယ်ရှင်းသဖြင့်၊ သန္တိ-ဒုက္ခခပ်သိမ်း၊ အေးငြိမ်းရာမှန်၊ အေးနိဗ္ဗာန်သို့၊ ပပေါက္ခ-ရောက်ကြပါစေကုန်သတည်း။

သဒ္ဓမ္မော-ပရိယတ် ပဋိပတ် ပဋိဝေဓအားဖြင့် သုံးပါးသော သဒ္ဓမ္မသည်၊ စိရံ-ကြာမြင့်စွာ၊ တိဋ္ဌတု-တည်တံ့ပါစေသတည်း၊ ဒေဝေါ-မိုးသည်၊ ကာလေ-ရွာ သင့်ရာအခါ၌၊ ဝသံ-ရွာလျက်၊ စိရံ-ကြာမြင့်စွာ၊ ပရံ-သတ္တဝါအပေါင်းကို၊ တပေတု-နှစ်သိမ့်ပါစေသတည်း၊ ရာဇာ-သည်၊ မေဒနီ-တစ်မြေပြင်လုံးကို၊ ဝါ- မြေပြင်၌နေ၊ လူဇိုလ်ခြေကို၊ ဓမ္မေန-တရားသဖြင့်၊ ရက္ခတု-စောင့်ရှောက်ပါစေ သတည်း၊ ဣတိ-ဤကား ပတ္တနာတည်း။

ဘိက္ခုဝိဘင်္ဂအဋ္ဌကထာအဖွင့် မြီးပြီ။

ဘိက္ခုနီဝိဘင်္ဂအဋ္ဌကထာ
ဘာသာဋီကာ

ဘိက္ခုနီ-ရဟန်းတို့၏၊ ဝိဘင်္ဂဿ-ဝိဘင်း၏၊ (တစ်နည်း) ဘိက္ခုနီ ဝိဘင်္ဂဿ- ဘိက္ခုဝိဘင်း၏၊ အနန္တရံ-အခြားမဲ့၌၊ သင်္ဂဟိတော-သိမ်းယူအပ်ပြီးသော၊ ဝါ- သံဂါယနာ တင်အပ်ပြီးသော၊ ဘိက္ခုနီနိ-ဘိက္ခုနီတို့၏၊ ယော ဝိဘင်္ဂေါ-အကြင် ဝိဘင်းသည်၊ အဿ-ရှိ၏၊ တဿ-ထိုဘိက္ခုနီဝိဘင်း၏၊ သံဝဏ္ဏနာက္ကမော-ဖွင့် ကြောင်းဖွင့်ရာ အဋ္ဌကထာအစဉ်သည်၊ ယတော - အကြောင့်ကြောင့်၊ ပတ္တော- ရောက်လာပြီ၊ တတော-ထိုကြောင့်၊ တဿ-ထိုဘိက္ခုနီဝိဘင်း၏၊ အပုဗ္ဗပဒဝဏ္ဏနံ- ရှေးမဟုတ်သော ပုဒ်တို့၏ ဖွင့်ကြောင်းဖွင့်ရာ အဋ္ဌကထာကို၊ ကာတု-ပြုခြင်းငှာ၊ တာဝ-သံယာဒိသေသံ စသည်တို့မှ ရှေးဦးစွာ၊ (သင်္ဂဟိတော-သံဂါယနာ တင်အပ် သော) ပါရာဇိကေ-ပါရာဇိကကဏ္ဍ၌၊ အယံ သံဝဏ္ဏနာ-ဤဖွင့်ကြောင်းဖွင့်ရာ အဋ္ဌကထာသည်၊ ဟောတိ-ဖြစ်၏၊ ဝါ-ဖြစ်တော့လတုံ၊ |ယောဇနာ၌ “ဘိက္ခုနီနံ ယော ဝိဘင်္ဂေါ သင်္ဂဟိတော အဿ” ဟု ယောဇနာ၏။

၁။ ပဌမပါရာဇိကသိက္ခာပုဒ်အဖွင့်

၆၅၆။ တေန သမယေန |ဗေ၊ သာဇ္ဇော မိဂါရနတ္တာတိ ဧတ္ထ-ဟူသော ဤ ပါဠိ၌၊ သာဇ္ဇောတိ-သာဇ္ဇဟူသည်ကား၊ တဿ-ထိုသူ၏၊ နာမံ-အမည်တည်း၊ ပန- ဆက်၊ (ယေန-အကြောင့်ကြောင့်၊ သော-ထိုသူသည်) မိဂါရမာတုယာ-မိဂါရသူဌေး၏ အမိအရာ၌ တည်သော ဝိသာခါ၏၊ နတ္တာ - မြေးသည်၊ ဟောတိ - ၏၊ တေန-

ကြောင့်၊ မိဂါရနတ္တာတိ-မိဂါရနတ္တာဟူ၍၊ (သံဝိတိကာရေဟိ-သံဂါယနာတင်
 ထေရ်တို့သည်) ဝုတ္တံ-ဆိုအပ်ပြီ၊ မိဂါရမာတုယာ + နတ္တာ မိဂါရနတ္တာ၊ မာတု
 ဟူသော အလယ်ပုဒ် ကျသော မဇ္ဈေလောပီတပျူရိသံသမာသ်တည်း။ နဝကမ္မိ
 ကန္တိ-ကား၊ နဝကမ္မာဓိဋ္ဌာယိကံ-အသစ်အသစ်ဖြစ်သော အမှုတို့ စီမံတတ်သူကို၊
 ("ဒေထ" ဟု ပါဠိတော်၌ စပ်) ပဏ္ဍိတာတိ-ကား၊ ပဏ္ဍိစွေန-ကြောင်းကျိုးမြင်သိ၊
 ပင်ကိုယ်ပညာရှိသူ၏ အဖြစ်နှင့်၊ သမန္နာဂတာ-ပြည့်စုံသည်၊ (ဟောတိ) ဗျတ္တာတိ-
 ကား၊ ဝေယတ္တိယေန-ဉာဏ်ပညာ ထက်မြက်သူ၏ အဖြစ်နှင့်၊ သမန္နာဂတာ-
 သည်၊ (ဟောတိ) မေဓာဝိနီတိ-ကား၊ ပါဠိဂ္ဂဟဏေ-ပါဠိကို သင်ယူခြင်း၌၊ သတိ
 ပုဗ္ဗင်္ဂမာယ-သတိရှေ့သွားရှိသော၊ ဝါ - သတိပဓာနရှိသော၊ ပညာယ - ပညာနှင့်

နဝကမ္မကံ။ ။နဝံ-အသစ်ဖြစ်သော + ကမ္မံ အလုပ်တည်း။ နဝကမ္မံ-လုပ်၊ (ဒွါရေ+
 နိယုတ္တာ၌ ဒွါရေကို "ဒွါရပါလေန" ဟု ဖွင့်သကဲ့သို့) ဤ၌လည်း နဝကမ္မပြုလုပ်ခြင်းတိုင်
 အောင် ဌာနပဓာရအားဖြင့် ယူပါ။ "နဝကမ္မေ + နိယုတ္တာ နဝကမ္မိကော" ဟု ပြု၊ ဣကပစ္စည်း
 "နိယုတ္တ-ယှဉ်" ဟူသည် ထိုပြုလုပ်မှု၌ "အဓိနော-စပ်ဆိုင်သူ၊ အဓိကတော-အကြီးအကဲပြုသူ၊
 ဗျာပါရိတော-ကြောင့်ကြံစိုက်သူ" ဟု သဒ္ဒါဋီကာ ပဋိကာတို့ ဖွင့်ကြ၏။ ထို့ကြောင့် နဝကမ္မာ
 ဓိဋ္ဌာယိကံသည် သဒ္ဒတ္ထ မဟုတ်၊ အဓိပ္ပာယ်ထွက်တည်း။ အဓိဋ္ဌာတိ-ဆောက်တည်တတ် စီမံတတ်
 ၏။ ဣတိ အဓိဋ္ဌာယိကာ၊ [ဣပစ္စည်း ဌာ၌ အာကို အာယပြု၊ ဘိက္ခုနီကို အရကောဂ်ရမည်
 ဖြစ်၍ ဣတ္ထိလိနံဖြစ်သောကြောင့် အကို ဣပြုရသည်။] နဝကမ္မံ + အဓိဋ္ဌာယိကာ နဝ
 ကမ္မာဓိဋ္ဌာယိကာ။

ပဏ္ဍိတာ။ ။ပဏ္ဍာ ဝုစ္စတိ ပညာ၊ ထိုထိုအာရုံတို့၌ ရောက်တတ်သောကြောင့်
 ပညာကို "ပဏ္ဍာ" ဟု ခေါ်၏။ ဣတပစ္စည်းသည် သဗ္ဗာတအဿတ္ထိအနက်၌ မောဂ္ဂလ္လာန်သုတ်
 ဖြင့် သက်၏။ ထို့ကြောင့် "ပဏ္ဍာ + သဂ္ဂတာ ဧတဿာတိ ပဏ္ဍိတာ" ဟု ပြု၊ ပဏ္ဍိစွေန
 သမန္နာဂတာကား "ပဏ္ဍိတာ"ဟူသော သံဝံဇ္ဇောတပုဇ် သဗ္ဗာတ အဿတ္ထိအနက်ကို ဖွင့်ပြ
 သော သံဝဏ္ဏနာတည်း။ ထို့နောက် ပဏ္ဍိတာယ + ဘာဝေါ ပဏ္ဍိစွံ" ဟု ပြု၍ ပညာကို အရ
 ကောက်ပါ။

ဗျတ္တာ။ ။ဝိပုဗ္ဗ အဓိဓာတ် တပစ္စည်းတည်း။ ဘုဇာဒိဂိုဏ်း၊ ဘုဇာဒိနမန္တော နော
 ဒ္ဒိစသုတ်ဖြင့် ဓာတ္တန်ချေ၊ တဒ္ဓေဘော်လာ၊ ထို့နောက် ယလာ၍ "ဝိယတ္တ" ဟု ဖြစ်၏။ ဝဇ်
 ဣကို ယပြုလျှင် "ဗျတ္တ" ဟု ဖြစ်၏။ ဗျတ္တနှင့် ဝိယတ္တသည် ပရိယာယ်ပင်တည်း။ ဝိသေသေန
 အဓိတိ ဝဇ္ဇတိ-သိတတ်၏။ ဣတိ ဝိယတ္တော၊ (ပုဂ္ဂလော) ဝိယတ္တဿ + ဘာဝေါ ဝေယတ္တိယံ၊
 ဘာဝအနက်၌ ဣပစ္စည်းသက်၊ ဣ၏ အကို ဣပြု၊ ("ဣဿဓိယံ" ပြီးပုံကဲ့သို့တည်း။) အကြင်
 ပညာကြောင့် အထူးသိတတ်၏။ ထိုပညာသည် ဝေယတ္တိယမည်၏။ ထို့ကြောင့် "ဝေယတ္တိယေန
 သမန္နာဂတာ" ဟု ဆိုသည်။ "ဝေယတ္တိကေန" ဟု ရှိသည်ကား မကောင်း။

မေဓာဝိနီ။ ။မေဓာသဒ္ဓါသည် အချို့နေရာ၌ အဆိုဩဇာရှိသော ဉာဏ်ပညာကို
 ဟောသော်လည်း ဤနေရာ၌ကား ဝါဠိအနက်ကို သင်ယူရာဝယ် ပါဠိကိုလည်းကောင်း၊ အနက်
 ကိုလည်းကောင်း သိလွယ်သော ပညာကို ယူစေလို၍ "ပါဠိဂ္ဂဟဏေ၊ ပေ၊ သမန္နာဂတာ"ဟု

လည်းကောင်း၊ အတ္တဂ္ဂဟဏေ-အနက် အဓိပ္ပာယ်ကို သင်ယူခြင်း၌၊ ပညာပုဗ္ဗင်္ဂ မာယ-ပညာရှေ့သွားရှိသော၊ သတိယာ-နှင့်လည်းကောင်း၊ သမန္နာဂတာ-ပြည်စုံ သည်၊ (ဟောတိ။)

ဒက္ခာတိ-ကား၊ ဆေကာ-ကျွမ်းကျင်သည်၊ အဝိရုဇ္ဈိတွာ-မချွတ်ယွင်းမှု၍၊ သီယံ-လျင်စွာ၊ ကတ္တဗ္ဗကာရိနိ-ပြုထိုက်သော အမှုကို ပြုလေ့ရှိသည်၊ (ဟောတိ။) ဣတိ အတ္ထော၊ အနုလသာတိ-ကား၊ အာလသီယ ဝိရဟိတာ-ပျင်းရိသူ၏ အဖြစ်မှ ကင်းသည်၊ (ဟောတိ။) တတြုပါယာယာတိ-ကား၊ တေသု တေသု ကမ္မေသု- ထိုထိုအလုပ်တို့၌၊ ဥပါယဘူဗာယ-ကပ်၍ သိတတ်သည် ဖြစ်၍ဖြစ်သော၊ ဤ- အကြောင်းဥပါယ်ဖြစ်၍ ဖြစ်သော၊ ဝိမံသာယာတိ-ကား၊ ကတ္တဗ္ဗကမ္မပပရိက္ခာယ-

ဖွင့်သည်၊ ပါဠိကို အရကျက်ရာ၌ ဉာဏ်ပညာသည် ပဓာန မတုတ်၊ သတိသာ ပဓာနဖြစ်သော ကြောင့် "ပါဠိဂ္ဂဟဏေ သတိပုဂံမာယ ပညာယ" ဟု ဆိုသည်။

မှန်၏-ဝိဋကပါဠိကိုဖြစ်စေ၊ အခြား ကျမ်းစာကိုဖြစ်စေ သတိကောင်းသူသည် မှတ်မိ လွယ်၏။ ထိုသို့မှတ်မိသော သတိပုဗ္ဗင်္ဂမပညာကို ရည်ရွယ်၍ မြန်မာတို့က "မှတ်ဉာဏ်ကောင်း သူ" ဟု ပြောကြသည်။ ထိုကဲ့သို့ မှတ်ဉာဏ်ကောင်းသူများလည်း အနက်အဓိပ္ပာယ် လေးလေး နှက်နှက်ကို စဉ်းစားကြစဉ်ရာဝယ် ပညာထက်မြက်မှ သိလွယ်နိုင်သည်။ ထို့ကြောင့် "အတ္တဂ္ဂ ဟဏေ ပညာပုဗ္ဗင်္ဂမာယ သတိယာ" ဟု ဆိုသည်။ ပညာပုဗ္ဗင်္ဂမဖြစ်ဖို့ရန်လည်း သမာဓိ အကူ အညီ ရမှ ဖြစ်နိုင်သည်။ ထို့ကြောင့် ယခုအခါ ကျက်ဉာဏ်ကောင်းသော်လည်း သမာဓိ နည်းပါး မှုကြောင့် အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို လွယ်ကူစွာလည်း-မသိနိုင်၊ လေးလေးနက်နက်လည်း မသိနိုင်ဘဲ ရှိတတ်ကြသည်။

ဒက္ခာ။ ။ဒက္ခဓာတ်သည် "ဝေဂ-လျင်မြန်ခြင်း" အနက်ကို ဟော၏။ ဒက္ခတိ ကိစ္စာ ကိစ္စေသု သီယံ ပဝတ္တတီတိ ဒက္ခာ၊ ကိစ္စကြီးငယ်တို့၌ လျင်မြန်စွာ ပြီးအောင် ရွက် ဆောင်နိုင်သည်။ ထိုသို့ အလျင်အမြန် ပြီးအောင်(ရွက်ဆောင်ရာဝယ် အမှားမှား အယွင်းယွင်း ရှိတတ်သောကြောင့် "အဝိရုဇ္ဈိတွာ" ဟု ဝိသေသနပြုသည်။

အနုလသာ။ ။လသဓာတ်သည် အလိုရှိခြင်းအနက်ကို ဟော၏။ လသတိတိ လသာ၊ န + လသာ အလသာ၊ ပျင်းရိသောကြောင့် ထိုထိုကိစ္စကို မပြုလိုသော မိန်းမ၊ န + လသာ အလသာ၊ မပျင်းရိသော မိန်းမ၊ "အာလသီယဝိရဟိတာ" ကား အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်သာ၊ အာလသသ + ဘာဝေါ အာလသီယံ၊ ပျင်းရိသူ၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ ထိနမိဒ္ဓပြဋ္ဌာန်းသော အကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်၊ ထိုကဲ့သို့ ပျင်းရိနေသူတို့သည် "နိသိန္ဒဌာနေ နိသိန္ဒာဝ ဟောန္တိ၊ ဌိတဌာနေ ဌိတာဝ-ထိုင်မိထိုင်ရာ ထိုင်နေတတ်ကြ၊ ရပ်မိရပ်ရာ ရပ်နေတတ်ကြသည်။-မပျင်းရိသူကား "ဧဝံ အဟုတွာ ဝိပ္ပာရိကေန စိတ္တေန သဗ္ဗကိစ္စံ နိပ္ပာဒေဝေ-ထိုကဲ့သို့ မဟုတ်၊ အရာရာ၌ နှံ့စပ်သော စိတ်ဖြင့် အလုံးစုံသော ကိစ္စကို ပြီးစေနိုင်သည်။

တတြုပါယာယ။ ။ "တေသု တေသု" ဟု ဖွင့်သောကြောင့် တတြု၌ ဝိတ္တာကျေနေ သည်ဟု ကြံပါ။ တချို့ပါဠိတော်များ၌ "တတြ တတြုပါယာယ" ဟုပင် ရှိသည်။ ထိုထိုအလုပ်၌ ပြုထိုက်သော ကိစ္စကို စဉ်းစားတတ်သော ဉာဏ်ကို "တတြ တတြုပါယဝိမံသာ" ဟု ခေါ်သည်။

ပြုထိုက်သော အလုပ်ကို စူးစမ်းထုတ်သော ဉာဏ်ပညာနှင့်၊ (သမန္တာဂတာ၌ စပ်) သမန္တာဂတာတိ-ကာ၊ သမပ္ပယုတ္တာ-ယှဉ်သည်၊ (ဟောတီ) အလံ ကာတုန္တိ-ကာ၊ တံတံ ကမ္မံ-ထိုထိုအလုပ်ကို၊ ကာတု-ကိုယ်တိုင် ပြုလုပ်ခြင်းငှာ၊ သမတ္ထာ-စွမ်းနိုင်သည်၊ (ဟောတီ) အလံ သံဝိဇာတုန္တိ-ကာ၊ ဝေဉ္စ ဝေဉ္စ-ဤသို့ဤသို့လည်း၊ (သည့်ပုံ သည်နည်းလည်း) ဣဒံ-ဤအလုပ်သည်၊ ဟောတု-ဖြစ်စေ၊ ဣတိ ဝေ-ဤသို့၊ သံဝိဇဟိတုမ္ပိ-စီမံခြင်းငှာလည်း၊ သမတ္ထာ (ဟောတီ) ကတာကတံ ဇာနိတုန္တိ-ကာ၊ ကတဉ္စ-ပြုအပ်ပြီးသော အလုပ်ကိုလည်းကောင်း၊ အကတဉ္စ-မပြုအပ်သေးသော အလုပ်ကိုလည်းကောင်း၊ ဇာနိတု-ငှာ၊ (ဂစ္ဆတိ၌ စပ်။)

တေတိ-ကာ၊ တေ ဥဘော-ထိုနှစ်ယောက်တို့သည်၊ သာ စ သုန္တရိနန္ဒာ-သည်လည်းကောင်း၊ သောစ သာဠော-သည်လည်းကောင်း၊ ဣတိ အတ္ထော၊ ဘတ္တဂ္ဂတိ-ကာ၊ ပရိဝေသနဌာနေ-ဆွမ်းလုပ်ကျွေးရာ အရပ်၌၊ “ဆွမ်းလုပ်ကျွေးဖို့ရာ ပြင်ဆင်ထားသော နေရာ၌” ဟူလို၊ ဤအဖွင့်ဖြင့် “အများ စားနေကျဖြစ်သော ရွာတွင်း၊ ကျောင်းတွင်း ဆွမ်းစားရပ် မဟုတ်” ဟု ပြသည်။ နိက္ခေတိ-ကာ၊ ကောဏသဒိသံ-အထောင့်နှင့် တူသည်ကို၊ ကတ္တာ-၍၊ ဒသိတေ-ပြုအပ်သော၊ ဂစ္ဆိရေ-နက်မှောင် ချောင်ကျသော အရပ်၌၊ ဝိဿရော မေ ဘဝိဿတိတိ-ကာ၊ မေ-ငါ၏၊ ဝိရူပေါ-ဖောက်ပြန်သော သဘောရှိသော၊ သရော-အသံသည်၊ ဘဝိဿတိ-ဖြစ်လတ်၊ ဝိပွကာရသဒ္ဓေါ-ဖောက်ပြန်သော အသံသည်၊ ဘဝိဿတိ-ဖြစ်လတ်၊ ဣတိ အတ္ထော၊ ကြောက်လန့်သောကြောင့် “အော်” မိသော အသံဖြစ်လိမ့်မည်။ ပတိမာနေန္တိတိ-ကာ၊ အပေက္ခမာနာ-ရှုမျှော်လျက်၊ (ဋီတာ ဟောတိ၌ စပ်) ကျာတန္တိ (ပဒဿ)-၏၊ ကိ အဟံ (တိ ပဒစ္ဆေဒေါ-ကိ + အဟံဟု ပုဒ်ဖြတ်ခြင်းကို၊ ကာတပစ္စော-ပြုထိုက်၏) ဇရာ ဒုဗ္ဗလာတိ-ကာ၊ ဇရာယ-ဇရာကြောင့်၊ ဒုဗ္ဗလာ-အားမရှိသည်၊ စရဏဂိလာနာတိ-ကာ၊ ပါဒရောဂေန-ခြေ၌ ဖြစ်သော ရောဂါနှင့်၊ ဝါ-ခြေနာရောဂါနှင့်၊ သမန္တာဂတာ-ပြည့်စုံသည်၊ (ဟုတ္တာ-၍) (“နိပန္နာ ဟောတိ”၌ စပ်) “စရဏေနာ + ဂိလာနော စရဏဂိလာနာ” ဟု ပြ။

၆၅၇-၈။ အဝဿုတာတိ-ကာ၊ ကာယသံသဂ္ဂရာဂေန-ကာယသံသဂ္ဂရာဂသည်၊ အဝဿုတာ-စိုစွပ်အပ်သည်၊ ကိလိန္နာ-စိုစွပ်အပ်သည်၊ (ဟုတ္တာ) (“သာဒ

နိက္ခေတိ။ ။ နိက္ခေတိသည် ကောဏ (အထောင့်) အနက်ကို ဟောသော အနိပ္ပန္န ပါဠိပဒိကတည်း။ ဤနေရာ၌ ထောင့်တွေးအရပ်နှင့် တူအောင် တမင်လာ ပြုလုပ်အပ်သော ချောင်ကျသော အရပ်ကို ယူစေလို၍ “ကောဏသဒိသံ ဒဿေတွာ” စသည်ဖြင့် ဖွင့်ပြသည်။
 အဝဿုတာ။ ။ အဝပုဗ္ဗ သုဓာတ်သည် စိုစွပ်ခြင်းအနက်ကို ဟော၏။ ထို့ကြောင့် “တိန္နာ” ဟု ဖွင့်၏။ တိန္နာ၌ တိမုဓာတ်လည်း ကိလိဒ (စိုစွပ်ခြင်း) အနက်ဟောပင်တည်း။

ယေယျ” ၌ စပ်) ဣတိ အတ္ထော၊ ပန-ဆက်၊ အဿ-ထိုအဝသုတပုဒ်၏။ ပဒ
ဘာဇနေ-၌၊ တမေဝ ရာဂံ-ထိုကာယသံသဂ္ဂရာဂကိုပင်၊ ဂဟေတွာ-ယူတော်မူ၍၊
သာရတ္တာတိ အာဒိ-အစရှိသော စကားကို၊ ဝုတ္တံ-ဟောတော်မူအပ်ပြီ။

တတ္ထ-ထိုသာရတ္တာ အစရှိသော စကားရပ်၌၊ သာရတ္တာတိ-ကား၊ ဝတ္ထံ-အဝတ်
ကို၊ ရင်ဇာတေန-ဆိုးရည်ဖြင့်၊ (ဇာတသမ္ပါ အနက်ထူး မရှိ) ဝါ-ဖြစ်သော ဆိုးရည်
ဖြင့်၊ (ရတ္တံ) ဝိယ-ဆိုးအပ်သကဲ့သို့၊ (တထာ-ထိုအတူ) ကာယသံသဂ္ဂရာဂေန-
ဖြင့်၊ သုဋ္ဌ-လွန်စွာ၊ ရတ္တာ-ဆိုးအပ်သည်၊ ဝါ-တပ်မက်သည်၊ [ရတ္တာ၌ “သံ +
ရတ္တာ” ဟု ပုဒ်ဖြတ်၊ သံကို “သုဋ္ဌ” ဟု ဖွင့်သည်၊ ရတ္တာကို ရင်ဇာတေနကြည့်၍
“ဆိုးအပ်” ဟု ပေးသည်၊ ထို “ဆိုး” ဟူသည်လည်း ဆိုးရည်ဖြင့် ဆိုးသောအခါ
ဆိုးရည်သည် အဝတ်၌ စွဲနေသကဲ့သို့ အာရုံ၌ တပ်မက်စွဲလမ်းတတ်သော ရာဂပင်
တည်း။] အပေက္ခဝတီတိ-ကား၊ တဿေဝ ရာဂဿ-ထိုကာယသံသဂ္ဂရာဂ၏ပင်၊
ဝသေန-အစွမ်းဖြင့်၊ တသ္မိ ပုရိသေ-ထိုယောက်ျား၌၊ ပဝတ္တာယ-ဖြစ်သော၊ အပေ
က္ခာယ-ရှုငဲ့ခြင်းနှင့်၊ ဝါ-ရှုငဲ့တတ်သော ရာဂနှင့်၊ သမန္နာဂတာ-သည်၊ (ဟောတိ)၊
[“အပေက္ခာ + ဧတိဿာ + အတ္တိတိ အပေက္ခဝတီ” ဟု ပြု၊] ပဋိဗဒ္ဓစိတ္တာတိ-
ကား၊ တေန ရာဂေန-ထိုကာယသံသဂ္ဂရာဂဖြင့်၊ တသ္မိ ပုရိသေ-၌၊ ဗန္ဓိတွာ-ဖွဲ့၍၊
ထပိတစိတ္တာ ဝိယ-ထားအပ်သော စိတ်ရှိသူကဲ့သို့ (ဟောတိ)၊ ဒုတိယပဒဝိဘင်္ဂေပိ-
အဝသုတဿဟူသော ဒုတိယပုဒ်၏ ဝိဘင်း၌လည်း၊ ဒေသနယော-ဤနည်းတည်း၊
ပုရိသပုဂ္ဂလဿာတိ-ကား၊ ပုရိသသင်္ခါတဿ-ယောက်ျားဟု ဆိုအပ်သော၊ ပုဂ္ဂလ
ဿ-ပုဂ္ဂိုလ်၏၊ (“အာမေသနံ” စသည်၌ စပ်ပါ)၊ [“သင်္ခါတ” ပုဒ်ကို ထည့်၍ ဖွင့်
သဖြင့် ပုရိသနှင့် ပုဂ္ဂလတို့ အရကွဲ မဟုတ်၊ အရတူဟု ပြသည်။] အမက္ခကန္တိ-
ကား၊ အက္ခကာနံ-ညှပ်ရိုး ၂ ဖက်တို့၏ အစော-အောက်၌လည်းကောင်း၊ ဥပ္ပ
ဇာဏုမဏ္ဍလန္တိ-ကား၊ ဇာဏုမဏ္ဍလာနံ-ပုဆစ်ဥဒုန်းတို့၏၊ ဥပရိ-အထက်၌လည်း

ထို့ကြောင့် တိန္ဒာကို “ကိလိန္ဒာ”ဟု ဖွင့်ပြန်သည်။ ကိလိဒ-အဒ္ဓနေ (စိုစွပ်ခြင်း)၊ တကို ဣပြု။
[သက္ကတ၌ ဩဇာတ်သည် ပါဠိ၌ သုဇာတ်ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် ပျောက်သော (ရံ) အစား
ဒွေဘော်ရောက်၍ “အဝသုတ” ဟု ဖြစ်ရသည်။ ဤအဝသုတာပါဠိဖြင့် မေထုနရာဂကို
ကန့်သည်။]

ပဋိဗဒ္ဓစိတ္တာ။ ။ပဋိဗဒ္ဓကို “ဗန္ဓိတွာ ထပိတ” ဟု အဓိပ္ပာယ် ဖွင့်သည်။ “နွားချည်
တိုင်၌ နွားကို ချည်ထားသောအခါ ထိုနွားသည် ချည်တိုင်မှ မခွာနိုင်သကဲ့သို့၊ ထိုယောက်ျား
တည်းဟူသော အာရုံ၌ မခွာနိုင်လောက်အောင် စိတ်ရှိသူ” ဟု ဆိုလိုသည်။ ယခုအခါ၌ “စွဲလမ်း
သူ” ဟု ခေါ်၏။ ပဋိဗဒ္ဓတိ-ဖွဲ့မိ ငြိနေ၏။ ဣတိ ပဋိဗဒ္ဓံ၊ ပဋိဗဒ္ဓံ + စိတ္တံ ဧတိဿာတိ ပဋိဗဒ္ဓ
စိတ္တာ၊ ယောဇနာ၌ “ပဋိဗဒ္ဓ” ဟု ရှိ၏။ “ဗန္ဓိတွာ ထပိတ” ဟု ကံဟောဖွင့်သောကြောင့် တ
ပစ္စည်းဖြင့် “ပဋိဗဒ္ဓ” ဟု ရှိခြင်းက ကောင်း၏။

ကောင်း၊ ("အာမသနံ" စသည်၌ စပ်၊) ပဒဘာဇနေ ပန-၌ကား၊ ပဒပဋိပါဋိယာ
ဝေ-ပုဒ်အစဉ်အားဖြင့်သာလျှင်၊ ဟေဋ္ဌက္ခကံ ဥပရိ ဇာဏုမဏ္ဍလန္တိ ဝုတ္တံ-ပြီ။

စ-ဆက်၊ ဧတ္ထ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ ဥပ္ပကပ္ပရမ္ပိ-တစ်တောင်ဆစ်၏ အထက်ကို
လည်း၊ ဥပ္ပဇာဏုမဏ္ဍလေနေဝ-ဥပ္ပဇာဏုမဏ္ဍလသဒ္ဓါဖြင့်ပင်၊ သင်္ဂဟိတံ-သိမ်းလူ
အပ်ပြီ၊ သေသံ-ကြွင်းသော ပုဒ်အပေါင်းသည်၊ မဟာဝိဘင်္ဂေ-ဘိက္ခုမဟာဝိဘင်း၌၊
(ဘိက္ခုဝိဘင်း သံယာဒိသေသံအဖွင့်၌) ဝုတ္တနယေနေဝ-ဖြင့်သာ၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ-၏၊
ပုရိမာယော ဥပါဒါယာတိ-ကား၊ သာဓာရဏပါရာဇိကေဟိ-ဘိက္ခုတို့နှင့် ဆက်ဆံ
သော ပါရာဇိကတို့ဖြင့်၊ စတသော-ကုန်သော၊ ပါရာဇိကာယော-တို့ကို၊ ဥပါဒါယ-
ယူ၍၊ ဝါ-ထောက်စာ၍၊ (အယဗ္ဗိတိ-ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-၏၊ သမ္ပိဏ္ဍနတ္ထ ပိသဒ္ဓါနှင့်
တက္ခ ဆိုအပ်၏) ဣတိ အတ္ထော၊ ပန-ဆတ်၊ ဥပ္ပဇာဏုမဏ္ဍလိကာတိ ဣဒံ-ဥပ္ပ
ဇာဏုမဏ္ဍလိကာဟူသော ဤပုဒ်သည်၊ ဣမိဿာ ပါရာဇိကာယ-၏၊ နာမမတ္တံ-
အမည်မျှသာတည်း၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ ပဒဘာဇနေ-၌၊ န ဝိစာရိတံ-မစိစစ်အပ်
တော့။

၆၅၉။ ဧဝံ-ဤသို့၊ ဝါ-ဤပါဋိတော်ဖြင့်၊ (ဝိဘဇိတွာ၌ စပ်၊) ဥဒ္ဓိဋ္ဌသိက္ခာပဒံ-
သရုပ်အရ ထုတ်ပြအပ်သော သိက္ခာပုဒ်ကို၊ ပဒါနုက္ကမေန-ပုဒ်အစဉ်အားဖြင့်၊
ဝိဘဇိတွာ-တော်မူပြီး၍၊ ဣဒါနိ-၌၊ အဝဿုတာဒိဘေဒေန-အဝဿုတ အစရှိ
သည်တို့၏ အပြားဖြင့်၊ အာပတ္တိဘေဒံ-အာပတ်အပြားကို၊ ဒသေတု-ငှာ၊ ဥဘ
တော အဝဿုတေတိ အာဒိ-ဥဘတော အဝဿုတေ အစရှိသော စကားရပ်ကို၊
အာဟ-မိန့်တော်မူပြီ၊ တတ္ထ-ထိုဥဘတော အဝဿုတေ အစရှိသော စကားရပ်၌၊
ဥဘတော အဝဿုတေတိ-ကား၊ ဥဘတော-ဘိက္ခုနီ၊ ယောက္ျား ၂ ဦးသားတို့၏၊
အဝဿဝေ-ကာယသံသဂ္ဂရာဂဖြင့် စုံစွပ်ခြင်းသည်၊ (သတိ-သော်၊) ဘိက္ခုနီယာ

ပဒဘာဇနေ ၊ပေ၊ ဝုတ္တံ။ ။ဤအဋ္ဌကထာ၌ "အက္ခကနံ အဓော" ဟုလည်း
ကောင်း၊ "ဇာဏုမဏ္ဍလာနံ ဥပရိ" ဟုလည်းကောင်း အဓောပုဒ် ဥပ္ပပုဒ်တို့ကို နောက်ထား၍
ဖွင့်သော်လည်း ပါဠိတော် ပဒဘာဇနိ၌ကား အဓော ဥပ္ပတို့၏ အနက်ကို ပုဒ်စဉ်အတိုင်း
ရှေ့ကထား၍ "ဟေဋ္ဌက္ခကံ ဥပရိဇာဏုမဏ္ဍလံ" ဟု ဖွင့်သည်-ဟူလျှ်၊ ဘုံ-နှင့်သော်လည်း
အနက်ပေးသောအခါ အဋ္ဌကထာအဖွင့်အတိုင်းသာ ပေးရသည်။ [ဥပ္ပဇာဏုမဏ္ဍလိကာ၏
ဝိဂ္ဂဟတို့ ပါတိမောက်ဘာသာဋီကာ၌ ပြထားပြီ။]

ဥဘတော အဝဿုတေ။ ။ဘိက္ခုနီယာ ပုရိသဿကို ကြည့်၍ ဥဘတော၌ တော
ပစ္စည်းကို ဆဋ္ဌိအနက်ဟောဟုလည်းကောင်း၊ အဝဿဝေတို့ ကြည့်၍ သုတေ၌ တပစ္စည်းကို
ဘောအနက်ဟောဟုလည်းကောင်း သိပါ။ တပစ္စည်း၏ ဘောအနက် ဟောကြောင်း သိစေလို
သောကြောင့်ပင် "အဝဿုတဘာဇေ" ဟု ဘာဝသဒ္ဓါဖြင့်၊ ဖွင့်သည်။ ဤအဝဿုတဘာဇေ၌
တပစ္စည်းကား ကံဟောသာတည်း။

စေဝ-၏လည်းကောင်း၊ ပုရိသဿစ-၏လည်းကောင်း၊ ကာယသံသဂ္ဂရာဂေန-
 သည်၊ အဝဿုတဘာဝေ-စိုစွပ်အပ်သည်၏ အဖြစ်သည်၊ သတိ-သော်၊ ဣတိ
 အတ္တော၊ ကာယေန ကာယံ အာမသတိတိ-ကာ၊ ဘိက္ခုနီ-သည်၊ ယထာ ပရိစ္ဆိန္ဒေန
 အကြင်အကြင်ပိုင်းခြားအပ်ပြီးသော၊ (“အက္ခေကံ ဥတ္တဇာဏုမဏ္ဍလံ” ဟု ပိုင်းခြား
 အပ်ပြီးသော) ကာယေန-ဖြင့်၊ ပုရိသဿ-၏၊ ယံကိစ္ဆိ-အမှတ်မရှိ တစ်စုံတစ်ခု
 သော၊ ကာယံ-ကိုလည်းကောင်း၊ ပုရိသောဝါ-ယောကျ်ားသည်မူလည်း၊ ကေနစိ-
 တစ်စုံတစ်ခုသော၊ ကာယနေ-ဖြင့်၊ ဘိက္ခုနီယာ-၏၊ ယထာ ပရိစ္ဆိန္ဒ-သော၊ ကာယံ-
 ကိုလည်းကောင်း၊ အာမသတိ-သုံးသပ်အံ့၊ ဥဘယထာပိ-၂ ပါးစုံ အခြင်းအရာ
 အားဖြင့်လည်း၊ ဘိက္ခုနီယာ-၏၊ ပါရာမိကံ-သည်၊ (ဟောတိ။)

ကာယေန ကာယပဋိဗဒ္ဓန္တိ-ကာ၊ ဝုတ္တပ္ပကာရေနေဝ-ဟောတော်မူအပ်သော
 အပြားရှိသည်သာလျှင်ဖြစ်သော၊ (“အက္ခေကံ ဥတ္တဇာဏုမဏ္ဍလံ” ဟု ဟောတော်
 မူအပ်သော အပြားရှိသည်သာလျှင်ဖြစ်သော) အတ္တနော-၏၊ ကာယေန-ဖြင့်၊
 ပုရိသဿ-၏၊ ကာယပဋိဗဒ္ဓံ-ကိုယ်နှင့် စပ်သော ဝတ္ထုကိုလည်းကောင်း၊ (အာမသ
 တိ၌ စပ်) အာမသတိ ဧတ္ထ-၌၊ သယံဝါ-ဘိက္ခုနီဟူသော မိမိသည်မူလည်း၊ အာ
 မသတု-သုံးသပ်ပစေ၊ တဿ-ထိုယောကျ်ား၏၊ အာမသနံဝါ-သုံးသပ်ခြင်းကိုမူ
 လည်း၊ သာဒယတု-သာယာပစေ၊ ထုလ္လစ္စယမေဝ-သည်သာ၊ (ဟောတိ။) ကာယ
 ပဋိဗဒ္ဓေန ကာယန္တိ-ကာ၊ အတ္တနော-၏၊ ဝုတ္တပ္ပကာရကာယပဋိဗဒ္ဓေန-(အက္ခေကံ
 ဥတ္တဇာဏုမဏ္ဍလံဟု) ဟောတော်မူအပ်သော အပြားရှိသော ကိုယ်နှင့် စပ်သော
 ဝတ္ထုဖြင့်၊ ပုရိသဿ-၏၊ ကာယံ-ကို၊ (အာမသတိ၌ စပ်) အာမသတိ ဣဓာပိ-
 ၌လည်း၊ သယံဝါ-ဘိက္ခုနီဟူသော မိမိသည်မူလည်း၊ အာမသတု-သုံးသပ်ပစေ၊
 တဿ-ထိုယောကျ်ား၏၊ အာမသနံဝါ-ကိုမူလည်း၊ သာဒယတု-သာယာပစေ၊
 ထုလ္လစ္စယမေဝ-သည်သာ၊ (ဟောတိ။) အဝသေသပဒေသုပိ-ကြွင်းသော ပုဒ်တို့၌
 လည်း၊ (“နိဿဂ္ဂိယေန ကာယံ အာမသတိ” အစရှိသော ပုဒ်တို့၌လည်း၊) ဣမိနာဝ
 နယေန-ဤနည်းဖြင့်သာ၊ ဝိနိစ္ဆယော-တို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ-၏။

ပန-ဆက်၊ ဘိက္ခုစေဝ-သည်လည်းကောင်း၊ ဘိက္ခုနီစ-သည်လည်းကောင်း၊
 သစေ ဟောတိ-အကယ်၍ ဖြစ်အံ့၊ တကြ-ထိုသို့ဖြစ်ရာ၌၊ (တစ်နည်း) တကြ-ထို
 ဘိက္ခု၊ ဘိက္ခုနီတို့တွင်၊ ဘိက္ခုနီ-သည်၊ စေ အာမသတိ-အကယ်၍ သုံးသပ်အံ့၊
 ဘိက္ခု-သည်၊ နိစ္စလော-မတုန်မလှုပ်သည်၊ ဟုတ္တာ-၍၊ စိတ္တေန-ဖြင့်၊ သာဒယတိ-
 သာယာအံ့၊ ဘိက္ခု-ကို၊ အံပတ္တိယာ-အာပတ်ဖြင့်၊ န ကာရေတဗ္ဗာ-မပြုစေထိုက်၊

အာဝတ္တိယာ ၃ ကာရေတဗ္ဗာ။ ။ဘိက္ခု၏ ကာယသံသဂ္ဂ သံယာဒိသေသံ၌
 “ကာယသံသဂ္ဂံ သာဒယေယျံ” ဟု ဟောတော်မူခဲ့ဘဲ “ကာယသံသဂ္ဂံ သမာပဇ္ဇေယျ-ကိုယ်ဖြင့်

ဝါ-မဆုံးဖြတ်ထိုက်၊ ဘိက္ခု-သည်၊ သစေ၊ အာမသတိ-အကယ်၍ သုံးသပ်အံ့၊ ဘိက္ခုနီ-သည်၊ နိစ္စလာ-မတုန်မလှုပ်သည်၊ ဟုတ္တာ-၍၊ စိတ္တေနဝ-ဖြင့်သာ၊ အစိ ဝါသေတိ-လက်ခံအံ့၊ ဝါ-သာယာအံ့၊ ကာယင်္ဂ-ကိုယ်အင်္ဂါကို၊ အစောပယမာနာဝိ- မလှုပ်စေပါသော်လည်း၊ ပါရာဇိကက္ခေတ္တေ-ပါရာဇိကခေတ်၌၊ (ပါရာဇိကဖြစ် လောက်ရာ ကိုယ်၏ အစိတ်အပိုင်း၌) ပါရာဇိကေန-ပါရာဇိကအာပတ်ဖြင့်လည်း ကောင်း၊ ထုလ္လစ္စယခေတ္တေ-၌၊ ထိုလ္လစ္စယေန-ခြင့်လည်းကောင်း၊ ဒုက္ကဋကေတ္တေ- ဒုက္ကဋခေတ်၌၊ (ဒုက္ကဋအာပတ်ဖြစ်လောက်ရာ ကာယပဋိပစ္စန္ဓ်) ဒုက္ကဋေန-ဒုက္ကဋ အာပတ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ကာရေတဗ္ဗော-ပြုစေထိုက် ၏။ ဝါ-ဆုံးဖြတ်ထိုက်၏။ ကသ္မာ-အဘယ့်ကြောင့်နည်း၊ ကာယသံသဂ္ဂံ သာဒယေယျာတိ-ဟူ၍၊ ဝုတ္တတ္တာ- မိန့်တော်မူအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း၊ အယံ-ဤဆိုအပ်ပြီးသော အဆုံး အဖြတ်သည်၊ အဋ္ဌကထာသု-ရှေးအဋ္ဌကထာတို့၌၊ ပိနိစ္စယော-တည်း၊ ပန-ဆက်၊ ဧဝံသတိ-ဤသို့ဆုံးဖြတ်လတ်သော်၊ ကိရိယသမုဋ္ဌာနတာ-ကိရိယသမုဋ္ဌာန်၏ အဖြစ်သည်၊ န ဝိဿတိ-မထင်ရှား၊ (“မပြုထိုက်သော အမှုတို့ ပြုခြင်းဟူသော ကိုယ်အမှု နှုတ်အမှု မထင်ရှား”ဟူလို) တသ္မာ-ကြောင့်၊ တဗ္ဗာဟုလ္လနယေန-တဗ္ဗာ ဟုလ္လနည်းဖြင့်၊ (ကိရိယသမုဋ္ဌာန် များသည်၏အဖြစ်ဟူသော တဗ္ဗာဟုလ္လနည်းဖြင့်) သာ-ထိုကိရိယသမုဋ္ဌာနတာကို၊ ဝုတ္တာ-ဆိုအပ်ပြီ၊ ဣတိ-သို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ-၏။

၆၆၀။ ဥတ္တက္ခကန္တိ-ကား၊ အက္ခကာနံ-ညှပ်ရိုးနှစ်ဖက်တို့၏၊ ဥပရိ-အထက်၌ လည်းကောင်း၊ အဓောဇာဏုမဏ္ဍလန္တိ-ကား၊ ဇာဏုမဏ္ဍလာနံ-ပုဆစ်ခွေးဝန်းတို့၏၊

နှီးနှောခြင်းသို့ ရောက်အံ့” ဟု ရဟန်း၏ လုလ္လဗျပါရ ပါရှိသော သမာပဇ္ဇနကြိယာဖြင့် ဟော တော်မူသောကြောင့် ဤ၌ “လုလ္လ မပြုဘဲ စိတ်ဖြင့် သာယာနေသော ရဟန်းကို အာပတ်ဖြင့် မဆုံးဖြတ်ရ” ဟု ဆိုသည်။ [ဘိက္ခုပိဘင် ကာယသံသဂ္ဂံ သာဒယေယျာတိ အဝတ္တာ သမာ ပဇ္ဇေယျာတိ ဝုတ္တတ္တာ ဘိက္ခု အာပတ္တိယာနုကာရေတဗ္ဗောတိ ဝုတ္တံ-ဋီကာ။]

တဗ္ဗာဟုလ္လနယေန။ ။ဋီကာ၌ ဗြာဟ္မဏဂါမောကို ပုံစံထုတ်၍ ဆိုထား၏။ [တဗ္ဗာ ဟုလ္လနယေနာတိ ကြိယာသမုဋ္ဌာနသေဝံ ဗဟုလတာဝစော၊ ဝိဿတိ ဟိ တဗ္ဗာဟုလ္လနယေန တဗ္ဗောဟာရော၊ ယထာ ဗြာဟ္မဏဂါမောတိ၊ ဗြာဟ္မဏဂါမေပိ ဟိ အန္တမသော ရဇကာဒီနိ ပဂ္ဂုလာနိ သန္တိ။-ဋီကာ။] ပုဏ္ဏားတည်းဟူသော ဌာနီတွေ များသောကြောင့် ဂါမကို “ဗြာဟ္မဏ ဂါမ” ဟု ဆိုထားရာ၌ နည်း ၄၀ ဝယ် “တဗ္ဗာဟုလ္လနည်း” ဟု မဆို “ယေဘုယျနည်း” ဟု ဆိုသည်။ ဤ၌လည်း ကိရိယသမုဋ္ဌာန်တွေက များသောကြောင့် ဤသိက္ခာပုဒ်၏ အဆုံး၌ “ကိရိယံ” ဟု ဆိုထား၏။ ထို့ကြောင့် နည်း ၄၀ လာ ယေဘုယျနည်းကို “တဗ္ဗာဟုလ္လနယေန” ဟု ဆိုသည်ဟု မှတ်ပါ။ ယောဇနာ၌ကား နည်း ၄၀ လာ တဗ္ဗာဟုလ္လနည်းနှင့် လျော်အောင် ဝနစရကော၊ သင်္ဂါမာဝစရောတို့ကို ထုတ်သွားလေသည်။ စဉ်းစားပါလေ။

ဟေဋ္ဌာ-အောက်၌လည်းကောင်း၊ (အာမသတိ၌ စပ်) စ-ဆက်၊ ဧတ္ထ-ဤဥဗ္ဗက္ခကံ အစောဇာဏုမဏ္ဍလံဟူသော ပါဠိ၌၊ (တစ်နည်း) ဧတ္ထ-ဤဥဗ္ဗက္ခကံ အစောဇာဏု မဏ္ဍလတို့တွင်၊ အစောကပ္ပရိမ္ဘိ-တထောင်ဆစ်၏ အောက်ကိုလည်း၊ အစောဇာဏု မဏ္ဍလေနေဝ-အစောဇာဏုမဏ္ဍလသဒ္ဓါဖြင့်ပင်၊ သင်္ဂဟိတံ-သိမ်းယူအပ်ပြီ။

၆၆၂။ ဧကတော အဝဿုတေတိ ဧတ္ထ-၌၊ ဧကတောတိ-ဟူ၍၊ အပိသေ သေန-အထူးမပြု၊ သာမညအားဖြင့်၊ ကိဉ္ဇာပိ ဝုတ္တံ-အကယ်၍ကား မိန့်တော်မူအပ် ပါပေ၏။ တထာပိ-ထိုသို့ပင် မိန့်တော်မူအပ်ပါသော်လည်း၊ ဘိက္ခုနိယာဇေ-ဘိက္ခုနိ တစ်ဖက်၏သာ၊ အဝဿုတေ-ကာယသံသဂ္ဂရာဂဖြင့် စို့စွပ်ခြင်းသည်၊ သတိ- သော်၊ အယံ အာပတ္တိဘေဒေါ-ဤအာပတ်အပြားကို၊ ဝုတ္တော-မိန့်တော်မူအပ်ပြီ၊ ဣတိ၊ ဝေဒိဗ္ဗော-ထိုက်၏။

တကြ-ထိုဧကတော အဝဿုတေ အစရှိသော စကားရပ်၌၊ အယံ-ကား၊ အာဒိတော-မှ၊ ပဋ္ဌာယ-၍၊ ဝိနိစ္ဆယော-တည်း၊ ဘိက္ခုနိ-သည်၊ ကာယသံသဂ္ဂ ရာဂေန-သည်၊ အဝဿုတာ-စို့စွပ်အပ်သည်၊ (ဟောတိ-ဖြစ်အံ့)၊ ပုရိသောပိ-သည် လည်း၊ တထေဝ-ထိုအတူ ကာယသံသဂ္ဂရာဂသည် စို့စွပ်အပ်သည်သာ၊ (ဟောတိ- ဖြစ်အံ့)၊ အက္ခေကေ-ညှပ်ရိုး ၂ ဖက်တို့၏ အောက်ဖြစ်သော၊ ဥဗ္ဗဇာဏုမဏ္ဍလေ- ပုဆစ်ခူးဝန်း ၂ ဖက်တို့၏ အထက်၌ဖြစ်သော၊ ကာယပုဒေသေ-ကိုယ်၏ အစိတ် အပိုင်း၌၊ ကာယသံသဂ္ဂသာဒယနေ-ကိုယ်ဖြင့် နှိုးနှောခြင်းကို သာယာခြင်းသည်၊ သတိ-သော်၊ ဘိက္ခုနိယာ-၏၊ ပါရာဇိကံ-သည်၊ (ဟောတိ)၊ ဘိက္ခုနိယာ-၏၊ ကာယ သံသဂ္ဂရာဂေါ-သည်၊ (ဟောတိ-ဖြစ်အံ့)၊ ပုရိသဿ-၏၊ မေထုနရာဂေါဝါ-သည် သော်လည်းကောင်း၊ ဂေဟသိတပေမံဝါ- အိမ်၌မို့သော ချစ်ခြင်းသည်သော် လည်းကောင်း၊ သုဒ္ဓစိတ္တံဝါ-သန့်ရှင်းသော စိတ်သည်သော်လည်းကောင်း၊ ဟော တု-ဖြစ်ပစေ၊ ထုလ္လစ္စယမေဝ-သည်သာ၊ (ဟောတိ)၊ ဘိက္ခုနိယာ-၏၊ မေထုန ရာဂေါ-သည်၊ (ဟောတိ-အံ့)၊ ပုရိသဿ-၏၊ ကာယသံသဂ္ဂရာဂေါဝါ၊ မေထုန ရာဂေါဝါ၊ ဂေဟသိတပေမံဝါ၊ သုဒ္ဓစိတ္တံဝါ ဟောတု၊ ဒုက္ကဋ်-သည်၊ (ဟောတိ)၊ ဘိက္ခုနိယာ-၏၊ ဂေဟသိတပေမံ-သည်၊ (ဟောတိ-အံ့)၊ ပုရိသဿ-၏၊ ဝုတ္တောသု- ဆိုအပ်ပြီးကုန်သော၊ စတုသု-လေးပါးကုန်သော ကာယသံသဂ္ဂရာဂ စသည် တို့တွင်၊ ယံဝါ တံဝါ-အမှတ်မထား၊ တစ်ပါးပါးသည်မူလည်း၊ ဟောတု-ဖြစ်ပါစေ။

ဘိက္ခုနိယာ ၈၀။ ။ "ဘိက္ခုနိ၏ ဧကတော၊ ပုရိသ၏ ဧကတော" ဟု အထူးမမဘဲ သာမညအားဖြင့် ဆိုထားသော်လည်း "အတ္တပကရဏာ လိဂါ၊ ဩစိတျာကာလဒေသတော" စသော စည်းကမ်းနှင့်အညီ ဘိက္ခုနိ၏ အာပတ်ကို ပြုနေသော သိက္ခာပုဒ်အရာဌာနအား လျော်စွာ "ဘိက္ခုနိ၏ ဧကတောကိုသာ ယူပါ" ဟု သိစေလို၍ ဧကတောကို "ဘိက္ခုနိယာ ၈၀" ဟု ဖွင့်သည်။

ဒုက္ကဋ္ဌမေဝ-သည်ကာ၊ (ဟောတိ) ဘိက္ခုနီယာ-၏၊ သုဒ္ဓစိတ္တံ-သည်၊ (ဟောတိ-အံ) ပုရိသဿ-၏၊ ဝုတ္တေသု-ကုန်သော၊ စတူသု-တို့တွင်၊ ယံဝါ တံဝါ-သည်မူလည်း၊ ဟောတု-စေ၊ အနာပတ္တိ။

ပန-ကာ၊ ဘိက္ခုစေဝ-သည်လည်းကောင်း၊ ဘိက္ခုနီစ-သည်လည်းကောင်း၊ သစေ ဟောတိ-အံ၊ ဥဘိန္ဒံ-ဘိက္ခု ဘိက္ခုနီ ၂ ဦးလုံးတို့၏၊ ကာယသံသဂ္ဂရာဂေါ-သည်၊ (ဟောတိ-အံ) ဘိက္ခုဿ-၏၊ သံယာဒိသေသော-သည်၊ (ဟောတိ) ဘိက္ခုနီယာ-၏၊ ပါရာဇိကံ (ဟောတိ) ဘိက္ခုနီယာ-၏၊ ကာယသံသဂ္ဂရာဂေါ-သည်၊ (ဟောတိ-အံ) ဘိက္ခုဿ-၏၊ မေထုနရာဂေါဝါ ဂေဟသိတပေမံဝါ၊ (ဟောတိ-အံ) ဥဘိန္ဒမ္ပိ-ဘိက္ခု ဘိက္ခုနီ ၂ ဦးလုံးတို့၏လည်း၊ ဒုက္ကဋ္ဌမေဝ၊ (ဟောတိ) ယဿ-အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်၏၊ ယတ္ထ-အကြင်သုံးသပ်ခြင်း၌၊ သုဒ္ဓစိတ္တံ-သည်၊ (ဟောတိ-၏) တဿ-ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏၊ တတ္ထ-ထိုသုံးသပ်ခြင်း၌၊ အနာပတ္တိ၊ (ဟောတိ-၏) ဥဘိန္ဒမ္ပိ-တို့၏လည်း၊ သုဒ္ဓစိတ္တံ (ဟောတိ-အံ) ဥဘိန္ဒမ္ပိ-တို့၏လည်း၊ အနာပတ္တိ၊ (ဟောတိ) ဣတိ အယံ-ဤဆိုအပ်ပြီးကာ၊ (ဝိနိစ္ဆယော-တည်း။) [ဣတိသဒ္ဓါ ပါစေရမည်၊ မပါလျှင် ထည့်ပါ။]

၆၆၃။ အနာပတ္တိ အသဒ္ဓိစ္စာတိ အာဒိသု-တို့၌၊ ဝိရုဇ္ဈိတွာ-ချွတ်ချော်၍၊ အာမသန္တိယာဝါ-သုံးသပ်မိသော့ ရဟန်းမ၏လည်းကောင်း၊ အညဝိဟိတာယ-အခြားသော အာရုံ၌ ထားအပ်သော စိတ်ရှိသည်ဖြစ်၍၊ (အာမသန္တိယာ)ဝါ-၏လည်းကောင်း၊ အယံ-ဤသူကား၊ ပုရိသော-တည်း၊ ဣတိဝါ-ဤသို့သော်လည်းကောင်း၊ အယံ-ကာ၊ ဣတ္ထိ-တည်း၊ ဣတိဝါ-ဤသို့သော်လည်းကောင်း၊ အဇနန္တိယာ-မသိသည်ဖြစ်၍၊ (အာမသန္တိယာ)ဝါ-၏လည်းကောင်း၊ တေန-ထိုယောက်ျားသည်၊ ဖုဋ္ဌာယဝိ-တွေ့ထိအပ်သော်လည်း၊ တံ ဖဿံ-ထိုအတွေ့ကို၊ အသာဒယန္တိယာဝါ-မသာယာသော ရဟန်းမ၏လည်းကောင်း၊ အာမသနေ-သုံးသပ်ခြင်းသည်၊ သတိပိ-ရုံပါသော်လည်း၊ အနာပတ္တိ၊ (ဟောတိ) သပ္ပတ္တ-အလုံးစုံသော ဝါရတို့၌၊ သေသံ-ကြွင်းသော ပုဒ်အပေါင်းသည်၊ ဥတ္တာနမေဝ-သည်သာ၊ ဝဋ္ဌမပါရာဇိကံ သမုဋ္ဌာနံ၊ ဝေ၊ ဒွိဝေဒနံ၊ ဣတိ-အပြီးတည်း။- ပဋ္ဌမပါရာဇိကံ (သမတ္ထံ။)

၂။ ဒုတိယပါရာဇိကသိက္ခာပုဒ်အဖွင့်

၆၆၄။ ဒုတိယေ-ဖြစ်သော၊ ပါရာဇိကေ-၌၊ ကစ္စိနော သာတိ-ကာ၊ ကစ္စိ-အသို့နည်း၊ သာ-ထိုသူနုရိနန္ဒာသည်၊ (ဂစ္ဆိနိ-ကိုယ်ဝန်ရှိသည်၊ ဟောတိ န-ဖြစ်သလော၊) [နောသည် န၏ ပရိယာယ်တည်းဟု သိစေလို၍ “ကစ္စိန” ဟု ဖွင့်သည်၊] အဝဏ္ဏောတိ-ကာ၊ အဂုဏော-ဂုဏ်၏ ဆန့်ကျင်ဘက် အပြစ်သည်၊ (ဟောတိ)

အင်္ဂါတ္ထိတိ-တာမ နိန္ဒာ-ကဲ့ရဲ့ခံရခြင်းသည်၊ (ဟောတိ) အယသောတိ-ကား၊ ပရိဝါရဝိပတ္တိ- အခြံအရံ၏ ပျက်စီးခြင်းသည်၊ (ဟောတိ) ဝါ-တစ်နည်း၊ ပရမ္ပုခဝရဟာ-မျက်ကွယ် ကဲ့ရဲ့ခြင်းသည်၊ (ဟောတိ။)

၆၆၆။ သာဝါ အာရောစေတီတိ-ကား၊ ယာ-အကြင်ဘိက္ခုနီသည်၊ ပါရာဇိကံ-သို့၊ အာပန္နာ-ရောက်ပြီ၊ သာ-ထိုဘိက္ခုနီသည်၊ သယံ-ကိုယ်တိုင်၊ အာရောစေတိ-ပြောလာအံ့၊ အဋ္ဌန္တံ ပါရာဇိကာနံ အညတရန္တိ-ကား၊ ဘိက္ခုဟိ-ရဲတန်းယောက်ျားတို့နှင့်၊ သာဓာရဏာနံ-ဆက်ဆံကုန်သော၊ စတုန္တံ-ကုန်သော ပါရာဇိကတို့တွင်လည်းကောင်း၊ အသာဓာရဏာနံ-မဆက်ဆံကုန်သော၊ စတုန္တမေဝစ-လေးပါးပင်လျှင် ဖြစ်ကုန်သော ပါရာဇိကတို့တွင်လည်းကောင်း၊ အညတရံ-တစ်ပါးပါးသော ပါရာဇိကသို့၊ (အဗျာပန္နံ၌ စပ်) စ-ဆက်၊ ဣဒံ ပါရာဇိကံ-ဤဒုတိယပါရာဇိကသိက္ခာပုဒ်ကို၊ ပစ္ဆာ-ပါရာဇိကတို့တွင် နောက်ဆုံး၌၊ ပညတ္တံ-အပ်ပြီ၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ အဋ္ဌန္တန္တိ-ဟူ၍၊ ဝိဘဏေံ-၌၊ ဝုတ္တံ-ဟောတော်မူအပ်ပြီ၊ ပန-ဆက်၊ ပုရိမေန-ရှေ့ဖြစ်သော ပဌမပါရာဇိကနှင့်၊ သဒ္ဓိံ-တကွ၊ ယုဂဠုတာ-အစုံ၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဣမသ္မိံ-ဩကာသေ-ဤဒုတိယပါရာဇိက နေရာ၌၊ ထပိတံ-သံဂါယနာတင်ထေရ်တို့ ထားအပ်ပြီ၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ-၏။ |ဤဝါကျများ၏ အဓိပ္ပာယ်ကို ကခါဘာသာဋီကာ၌ ပြထားပြီ။

ဓုရံ နိက္ခိတ္တမတ္ထေတိ-ကား၊ ဓုရေ-တာဝန်ကို၊ နိက္ခိတ္တမတ္ထေ-ချအပ်ပြီးကာမျှ ဖြစ်လတ်သော်၊ (“အဿမဏီ ဟောတိ”၌ စပ်) |လက္ခဏနှင့် လက္ခဏဝန္တတို့ ဝိဘတ်တူမြဲဖြစ်ရကား “ဓုရံ” ကို “ဓုရေ” ဟု ဖွင့်သည်၊ ဓုရံ၌ ဝိဘတ္တိဝိပလ္လာသ-ဟူလို။ ပန-ဆက်၊ ဧတ္ထ-ဤဒုတိယပါရာဇိက သိက္ခာပုဒ်၌၊ ဝိတ္တာရကထာ-အကျယ် ဖြစ်သော စကားကို၊ သပ္ပါဏကဝဂ္ဂမ္ဘိ-သပ္ပါဏကဝဂ်၌၊ ဒုဠုလ္လာသိက္ခာပဒေ-ဒုဠုလ္လာပတ္တိပဋိစ္ဆာဒနသိက္ခာပုဒ်၌၊ ဝုတ္တနယေနေဝ-သာ၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ၊ ဟိ-အထူးကား၊ တကြ-ထိုဒုဠုလ္လာပတ္တိပဋိစ္ဆာဒနသိက္ခာပုဒ်၌၊ ပါမိတ္တိယံ၊ (ဟောတိ) ဣဓေ-ဤဒုတိယပါရာဇိကသိက္ခာပုဒ်၌၊ ပါရာဇိကံ (ဟောတိ) ဣတိ အယမေဝ-ဤပါမိတ်၏အဖြစ်၊ ပါရာဇိက၏ အဖြစ်သည်သာ၊ ဝိသေသော-ထူး၏၊ သေသံ-ကြွင်းသော အစီအရင်ကို၊ တာဒိသမေဝ-ထိုသိက္ခာပုဒ်၏ အစီအရင်ကဲ့သို့ ရှုအပ်သည်သာ၊ ဝဇ္ဇပဋိစ္ဆာဒိကာတိ ဣဒမ္ဘိ-ဝဇ္ဇပဋိစ္ဆာဒိကာဟူသော ဤပုဒ်သည်လည်း၊ ဣမိဿာ ပါရာဇိကာယ-၏၊ နာမမတ္တမေဝ-အမည်မျှသာတည်း၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ ပဒဘာဇနေ-၌၊

အယသော။ ။ပရိဝါရအယသ၊ ကိတ္တိအယသဟု ၂ မျိုးတွင် ကိတ္တိအယသကို အင်္ဂါတ္ထိသဒ္ဓါဖြင့် ယူပြီးဖြစ်သောကြောင့် “ပရိဝါရဝိပတ္တိ” ဟု ဖွင့်သည်၊ တစ်နည်း-အင်္ဂါတ္တိဟူသော အယသသည် မျက်မှောက်ကဲ့ရဲ့ခြင်း ဖြစ်သောကြောင့် မျက်ကွယ်ကဲ့ရဲ့ခြင်းကို “အယသ” ဟု ယူစေလို၍ “ပရမ္ပုခဝရဟာဝါ” ဟု တစ်နည်း ဖွင့်ပြန်သည်။

န ဝိစာရိတ်-စိစစ်တော်မမူအပ်၊ သေသံ၊ ပေ၊ ဒုက္ခဝေဒနံတိ၊ (ဣဒမ္ဗိန္ဒြိ ပိဖြင့် ဇာဏုမဏ္ဍလိကာကို ပေါင်း။) [ဒုက္ခဝေဒနံနှင့် စပ်၍ မှတ်ဖွယ်ကို ကင်္ခါဘာသာ ဋီကာ၌ ပြထားပြီ။]- ဒုတိယပါရာဇိကံ (သမတ္တံ။)

၃။ တတိယပါရာဇိကသိက္ခာပုဒ်အဖွင့်

၆၆၉-၇၀၀။ တတိယေ-၌၊ ဓမ္မေနာတိ-ကား၊ ဘူတေန-ဟုတ်မှန်သော၊ ဝတ္ထုနာ-နှင့်ထုတ်ခြင်း၏ အကြောင်းဝတ္ထုဖြင့်၊ ဝိနယေနာတိ-ကား၊ စောဒေတ္တာ-စောဒနာပြီး၍၊ သာရေတွာ-အပြစ်ကို အမှတ်ရစေပြီး၍၊ (ဥက္ခိတ္တံ၌ စပ်)၊ [ဓမ္မေနကို ဘူတေန ဝတ္ထုနာဟုလည်းကောင်း၊ ဝိနယေနကို စောဒနာသာရဏာဝိနည်းဟု လည်းကောင်း ယူရမည်ဖြစ်လျှင် အဘယ်ကြောင့် ပဒဘာဇနီ၌ "ယေန ဓမ္မေန ယေန ဝိနယေန" ဟု သာမညအားဖြင့် ဟောတော်မူအပ်ပါသနည်းဟု မေးဖွယ် ရှိသောကြောင့် "ပဒဘာဇနံ ပန၊ ပေ၊ ဝုတ္တံ" ဟု မိန့်။] ပန-ဆက်၊ အဿ-ထိုဓမ္မေန ဝိနယေနဟူသော ပုဒ်၏၊ ပဒဘာဇနံ-ပဒဘာဇနီကို၊ (ဝုတ္တံ၌ စပ်)၊ ယေန ဓမ္မေန-အကြင်ဓမ္မဖြင့်၊ ယေန ဝိနယေန-အကြင်ဝိနယဖြင့်၊ ဥက္ခိတ္တာ-နှင့်ထုတ်အပ်သူ သည်၊ သုဥက္ခိတ္တာ-ကောင်းစွာ နှင်ထုတ်အပ်သူမည်သည်၊ ဟောတိ-၏၊ ဣတိ-သို့၊ ဣမံ အဓိပ္ပာယ်မတ္တံ-ဤအဓိပ္ပာယ်မျှကို၊ ဒဿတုံ-ငှာ၊ ဝုတ္တံ-ဟောတော်မူ အပ်ပြီ။

သတ္တုသာသနေနာတိ-ကား၊ ဥတ္တိသမ္ပဒါယစေဝ-ပြည့်စုံသော ဥတ်ဖြင့် လည်းကောင်း၊ အနုသာဝနသမ္ပဒါယစ-ပြည့်စုံသော ကမ္မဝါစာဖြင့်လည်းကောင်း၊ (ဥက္ခိတ္တံ၌ စပ်)၊ ပန-ဆက်၊ အဿ-ထိုသတ္တုသာသနေနဟူသော ပုဒ်၏၊ ပဒဘာဇနေ-၌၊ ဇိနသာသနေန ဗုဒ္ဓသာသနေနာတိ-ဟူ၍၊ ဝေဝစနမတ္တမေဝ-ဝေဝစစ် ပရိယာယ်မျှကိုသာ၊ ဝုတ္တံ-ပြီ။ [“သတ္တု-မြတ်စွာဘုရား၏၊ သာသနံ-ဆုံးမတော်မူ ကြောင်း”ဟူသည် “ပြည့်စုံသော ဥတ်၊ ပြည့်စုံသော ကမ္မဝါစာတည်း” ဟူလို၊ ပြည့်စုံဟူသည်ကား “ဌာန်ကရိုက်၏ ပြည့်စုံခြင်း၊ “အယံ တိသော ဘိက္ခူ” စသည်ဖြင့် ပါသင့်ရာ ပုဂ္ဂိုလ်၏ နာမည်များ ပါခြင်းတည်း။]

သံယံဝါ ဂဏံဝါတိ အာဒိသု-တို့၌၊ ယေန သံယေန-သည်၊ ကမ္မံ-ဥက္ခေပနီယ ဖွဲ့ကို၊ ကတံ-ပြီ၊ တံ သံယံဝါ-ကိုသော်လည်းကောင်း၊ တတ္ထ-ထိုသံယာ၌၊ ဝါ-တွင်၊ သမ္ပဟုလသင်္ခါတံ-များစွာသော ပုဂ္ဂိုလ်ဟု ဆိုအပ်သော၊ ဂဏံဝါ-ကိုသော် လည်းကောင်း၊ ဧကပုဂ္ဂလံဝါ-ကိုသော်လည်းကောင်း၊ တံ ကမ္မံဝါ-ထိုဥက္ခေပနီယ ကံကိုသော်လည်းကောင်း၊ န အာဒိယတိ-မနာယု၊ ဝါ-ဂရုမစိုက်၊ [“န အာဒိယတိ-မယူ” ဟူသည်ကား ထိုသံယာစသည်ကို ဂရုမစိုက်ခြင်းတည်း။] န အနုဝတ္တတိ-အစဉ်မလိုက်၊ တတ္ထ-ထိုသံယာစသည်တို့၌၊ အာဒရံ-ရိုသေခြင်းကို၊ န ဇနေတိ-မဖြစ်စေ၊ ဣတိ အတ္ထော။

သမာနသံဝါသကာ ၊ပေ၊ နတ္ထိတိ ဧတ္ထ-ဟူသော ဤပါဠိ၌၊ ဧကကမ္ပ-တစ်ခု တည်းသော ကံလည်းကောင်း၊ ဧကုဒ္ဒေသော-တစ်ခုတည်းသော ပါတိမောက္ခ၊ ခန္ဓသလည်းကောင်း၊ သမသိက္ခတာ-အတူတကွ ကျင့်အပ်သော သိက္ခာရှိသူ၏ အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ၊တချို့နေရာ၌ “သမသိက္ခာ” ဟု ရှိ၏။ “အတူတကွ ကျင့်အပ် သော သိက္ခာလည်းကောင်း” ဟု ပေး။ ။ ဣတိ အယံ-ဤဆိုအပ်ပြီးကား၊ တာဝ- သမာနသံဝါသက စသည်တို့မှ ရှေးဦးစွာ၊ သံဝါသော-သံဝါသတည်း။ ဧတေသံ- ဤရဟန်းတို့၏။ သမာနော-တူသော၊ သံဝါသော-ဧကကမ္ပ၊ ဧကုဒ္ဒေသ၊ သမသိက္ခာ ဟူသော သံဝါသသည်။ (အတ္ထိ) ဣတိ-ထို့ကြောင့်၊ တေ-ထိုရဟန်းတို့သည်။ သမာန သံဝါသကာ-တို့မည်၏။ ဝေရူပါ-ဤသို့သဘောရှိကုန်သော၊ ဘိက္ခု-တို့ကို၊ ဘိက္ခု သု-ရဟန်း၏။ တသ္မိံ သံဝါသေ-ထိုသံဝါသ၌၊ သဟ-တကွ၊ အယနဘာဝေန- ဖြစ်တတ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ သဟာယာတိ-တို့ဟူ၍၊ ဝုတ္တန္တိ-ဆိုအပ်ကုန်၏။ “သဟ + အယန္တိတိ သဟာယာ” ဟု ပြုဖို့ရန် “သဟ + အယနဘာဝေန” ဟု ဝိဂြိုဟ်ပြ၏။ ။ ဣဒါနိ-၌၊ ယေန သံဝါသေန-အကြင်သံဝါသကြောင့်၊ တေ-ထိုရဟန်း တို့ကို၊ သမာနသံဝါသကာတိ-သမာနသံဝါသကတို့ဟူ၍၊ ဝုတ္တာ-မိန့်တော်မူအပ် ကုန်ပြီ။ သော သံဝါသော-ထိုသံဝါသသည်။ တဿ ဥက္ခိတ္တကဿ-ထိုဥက္ခိတ္တက ရဟန်း၏။ တေဟိ-ထိုရဟန်းတို့နှင့်၊ သဒ္ဓိ-တကွ၊ နတ္ထိ-မရှိ၊ စ-ဆက်၊ ယေဟိ- အကြင်ရဟန်းတို့နှင့်၊ သဒ္ဓိ- တကွ၊ တဿ-ထိုဥက္ခိတ္တကရဟန်း၏။ သော သံဝါသော-ထိုသံဝါသသည်။ နတ္ထိ-မရှိ၊ တေန-ထိုရဟန်းသည်။ တေ ဘိက္ခု-ထို ရဟန်းတို့သည်။ ဝါ-တို့ကို၊ အတ္တနော-မိမိ၏။ သဟာယာ-အဖော်တို့သည်။ ဝါ- တို့ကို၊ ကတာ-ပြုအပ်ကုန်သည်။ န ဟောန္တိ-မဖြစ်ကုန်၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ သမာန သံဝါသကာ ၊ပေ၊ အကတသဟာယောတိ-ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ-ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ ဤ ဝါကျများ၏ အဓိပ္ပာယ်ကို ကင်္ခါဘာသာဠိကာ၌ ပြထားပြီ။ ။ သေသံ-ကြွင်းသော အစီအရင်သည်။ သံယဘေဒသိက္ခာပဒါဒိသု-တို့၌၊ ဝုတ္တနယတ္တာ-ဆိုအပ်ပြီးသော နည်းရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဥတ္တာနမေဝ ၊ပေ၊ ဒုက္ခဝေဒနန္တိ- တတိယ ပါရာဇိကံ (သမတ္ထံ။)

၄။ စတုတ္ထပါရာဇိကသိက္ခာပုဒ်အဖွင့်

ဇိဂူ၅။ စတုတ္ထေ-၌၊ အဝဿုတာတိ-ကာ။ လောကဿာဒမိတ္တသန္တဝေသေန- လူအပေါင်းသည် သာယာအပ်သော မိတ်ဆွေဖွဲ့ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ကာယသံသဂ္ဂ ရာဂေန-ကာယသံသဂ္ဂရာဂသည်။ အဝဿုတာ-စိုစွပ်အပ်သည်။ (ဟုတွာ) (သာ ဒယန္တိ၌ စပ်)၊ ဒုတိယပဒေဝိ-အဝဿုတာသာဟူသော ဒုတိယပုဒ်၌လည်း၊ ဧသေဝ နယော - ပင်တည်း။ ပန - ဆက်၊ ပုရိသပုဂ္ဂလဿ ဟတ္ထဂ္ဂဟဏံ ဝါတိ အာဒိသု-

ပုရိသပုဂ္ဂလဿ ဟတ္ထဂ္ဂဟဏံ ဝါ အစရိသော ပါဠိရပ်တို့၌၊ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိ တဗ္ဗော) ပုရိသပုဂ္ဂလေန-ယောကျ်ားပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဟတ္ထေ-လက်၌၊ ယံ ဂဟဏံ- အကြင်ကိုင်ခြင်းတို့၊ တတံ-ပြီး၊ တံ-ထိုကိုင်ခြင်းကို၊ ပုရိသပုဂ္ဂလဿ ဟတ္ထဂ္ဂဟဏန္တိ- ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ-မိန့်တော်မူအပ်ပြီ၊ [ဤဝါကျများနှင့် စပ်၍ မှတ်ဖွယ်ကို ကင်္ခါဘာသာ ဋီကာ၌ ပြထားပြီ။] သံယာဋိကဏ္ဍဂ္ဂဟဏေပိ - သံယာဋိကဏ္ဍဂ္ဂဟဏ၌လည်း၊ ဧသေဝနယော-တည်း၊ စ-ဆက်၊ ဟတ္ထဂ္ဂဟဏန္တိ ဧတ္ထ-၌၊ ဟတ္ထဂ္ဂဟဏဉ္စ-လက်ကို ကိုင်ဆွဲခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ အညမ္ပိ-ဟတ္ထဂ္ဂဟဏမှ အခြားလည်းဖြစ်သော၊ အပါရာဇိကက္ခေတ္တေ-ပါရာဇိကခေတ် မဟုတ်သော အရပ်၌၊ ဂဟဏဉ္စ-ကိုင်ခြင်း ကိုလည်းကောင်း၊ ဧကမ္ပံ-တစ်ပေါင်းတည်း၊ ကတွာ-၍၊ ဟတ္ထဂ္ဂဟဏန္တိ-ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ-ပြီး၊ ဣတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ တေနေဝ-ထိုကြောင့်ပင်၊ (လက်ကို ကိုင်ခြင်း၊ ပါရာဇိက ခေတ် မဟုတ်သော အရပ်၌ ကိုင်ခြင်းကို တစ်ပေါင်းတည်း ပြု၍ မိန့်တော်မူခြင်း ကြောင့်ပင်) အဿ-ထိုဟတ္ထဂ္ဂဟဏံဟူသော ပုဒ်၏၊ ပဒဘာဇနေ-၌၊ ဟတ္ထဂ္ဂဟဏံ ဝါ၊ ပေ၊ အာပတ္တိံ ထုလ္လစ္စယဿာတိ-ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ-မိန့်တော်မူအပ်ပြီ။

စ-ဆက်၊ ဧတ္ထ-ဤဟတ္ထဂ္ဂဟဏံဝါ အစရိသော စကားရပ်၌၊ ကာယသံသဂ္ဂေါ- ကာယသံသဂ္ဂတို့၊ အသဒ္ဓမ္မောတိ-ဟူ၍၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏၊ မေထုနဓမ္မော-ကို၊ (အသဒ္ဓမ္မောတိ-ဟူ၍၊ န ဝေဒိတဗ္ဗော) ဟိ-မှန်၏၊ မေထုနဿ-၏၊ သာမန္တာ- အနီး၌၊ ထုလ္လစ္စယံ-သည်၊ န ဟောတိ-မဖြစ်၊ စ-ဆက်၊ ဧတ္ထ-ဤကာယသံသဂ္ဂတို့ အသဒ္ဓမ္မဟု သိထိုက်ရာ၌၊ ဝိညူ၊ ပေ၊ သမာပဇ္ဇိတုန္တိ ဝစနမ္ပိ-ဝိညူ၊ ပေ၊ သမာ ပဇ္ဇိတုံဟူသော စကားသည်လည်း၊ သာဓကံ-ဤအနက်ကို ပြီးစေတတ်သော သက်သေခံ စကားတည်း။

တိဿိတ္ထိယော (တိဿော ဣတ္ထိယော တီသု ဣတ္ထိသု)- ဂု ယောက်ကုန်သော မိန်းမတို့၌၊ (ယံ) မေထုနံ - အကြင်မေထုန်သည်၊ (အတ္ထိံ) တံ မေထုနံ - ကို၊

ဃာဓကံ။ ။ "အသဒ္ဓမ္မ" ဟု လာလျှင် အခြားနေရာ၌ "မေထုနဓမ္မ" ကို ယုန်း ရှိပါလျက် ဤသိက္ခာပုဒ်ဝယ် "ကာယသံသဂ္ဂ"ကို "အသဒ္ဓမ္မ"ဟု သိထိုက်သည်ဟူသော စကား ရပ်၌ အဘယ်သတ်သေခံ ရှိပါသနည်းဟု မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် "ဝိညူ၊ ပေ၊ သာဓကံ"ဟု မိန့်သည်၊ ဤသိက္ခာပုဒ်ဝယ် "ပုရိသပုဂ္ဂလဿ" ဟူသော မာတိကာပုဒ်၏ ပဒဘာဇနီ၌ "ပုရိသ ပုဂ္ဂလဿ" အရ "ဝိညူ၊ ပေ၊ ကာယသံသဂ္ဂံ သမာပဇ္ဇိတုံ"ဟု ဟောတော်မူအပ်သော စကား တော်သည် ကာယသံသဂ္ဂကို အသဒ္ဓမ္မဟု သိထိုက်ရာ၌ သက်သေခံဖြစ်သည် ဟူလျှ် "ဝစနမ္ပိ" ၌ ဝိသဒ္ဓါဖြင့် "နဟိ၊ ပေ၊ ဟောတိ" ဟူသော ရှေ့ဝါကျ၏ အနက်ကို ပေါင်းသည်။

တဿိတ္ထိယော။ ။ "တီသု ဣတ္ထိသု" ဟု ဆိုလိုလျက် ဝိဘတ္တိဝိပလ္လာသအားဖြင့် ဒုတိယာဝိဘတ်ဖြင့် ဆိုသည်၊ တစ်နည်း-"တိဿော ဣတ္ထိယော-တို့ကို၊ (ဥပဂန္ဓာ-ကပ်၍)" ဟုသော်လည်း ကြိယာထည့်၍ အနက်ပေးပါ၊ မိန်းမ ဂု ယောက်ဟူသည် လုမိန်းမ၊ နတ်မိန်းမ၊

န သေဝေမမှီဝဲ၊ (တိကို ဧ ပြု) တယော ပုရိသေ-သုံးယောက်ကုန်သော ယောကျ်ား တို့၌လည်းကောင်း၊ တယော-သုံးယောက်ကုန်သော၊ အနရိယပဏ္ဍကေစ-မဖြင့် မြတ်သော (ယုတ်ညံ့သော) ပဏ္ဍုတ်တို့၌လည်းကောင်း၊ (ယံ မေထုနံ အတ္ထိ၊ တံ မေထုနံ န သေဝေ) ဗျဉ္ဇနသ္မိစ-မိမိ၏ နိမိတ်၌လည်း၊ မေထုနံ-ကို၊ န အာစရေ-မပြုကျင့်၊ (အထ-ထိုသို့ဖြစ်ပါလျက်) မေထုနမ္မပစ္စယာ-မေထုနမ္မဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ဆေဇ္ဇံ-သာသနာတော်ဝယ် အမြစ်အရင်း၏ ပြတ်ခြင်းသည်၊ ဝါ-ပါရာဇိက ကျခြင်းသည်၊ သိယာ-ဖြစ်၏၊ ဧသာ ပဉ္စာ-ဤပြဿနာကို၊ ကုသလေ ဟိ-ဝိနည်းကျွမ်းကျင် ပညာရှင်တို့သည်၊ စိန္တိတာ-ကြံစည်အပ်ပြီ၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ပရိဝါရေ-ပရိဝါရပါဠိတော်၌၊ ဝုတ္တာယ-သံဂါယနာတင်ထေရ်တို့ မိန့်ဆိုအပ်သော၊ ဣမာယ သေဒမောစိကဂါထာယ-ဤသေဒမောစိကဂါထာနှင့်၊ ဝိရုဇ္ဈတိ-ဆန့် ကျင်သည် မဟုတ်ပါလော၊ ဣတိ စေ-ဤသို့မေးအံ့၊ န-မဆန့်ကျင်ပါ၊ (ကသ္မာ-အဘယ့်ကြောင့်နည်း)၊ မေထုနမ္မဿ-၏၊ ပုဗ္ဗဘာဂတ္တာ-ရှေ့အဖို့၏ အဖြစ် ကြောင့်တည်း။

ဟိ-ချဲ့ဦးအံ့၊ ပရိဝါရေယေဝ-၌ပင်၊ မေထုနမ္မဿ-၏၊ ပုဗ္ဗဘာဂေါ-ကို၊ ဇာနိ တဗ္ဗော-သိထိုက်၏၊ ဣတိ-ဤသို့ စတည်၍၊ ဝဏ္ဏာဝဏ္ဏော-သုက်အဆင်း အမျိုး မျိုးကို ပြရာဖြစ်သော သုက္ကဝိသဋ္ဌိကို၊ (ဇာနိတဗ္ဗော) ကာယသံသဂေါ-ကို၊ (ဇာနိ တဗ္ဗော) ဒုဋ္ဌုလ္လဝါစာ-ကို၊ (ဇာနိတဗ္ဗော) အတ္တကာမပါရိစရိယာ-ကို၊ (ဇာနိတဗ္ဗော) ဂမနပ္ပါဝနံ-အောင်သွယ်ဖို့ရန် သွားမှုကို ဖြစ်စေခြင်းဟူသော သဗ္ဗရိတ္တကို၊ (ဇာနိ တဗ္ဗော) ဣတိ ဧဝံ-ဤသို့၊ သုက္ကဝိသဋ္ဌိအာဒိနိ-ကုန်သော၊ ပဉ္စ-ကုန်သော၊ သိက္ခာ ပဒါနိ-တို့ကို၊ မေထုနမ္မဿ-၏၊ ပုဗ္ဗဘာဂေါ-ဟူ၍၊ ဝုတ္တာနိ-သံဂါယနာတင်

ဥဘတောဗျည်းမတို့တည်း။ "တယော ပုရိသေ တယော အနရိယပဏ္ဍကေ" တို့၌လည်း သတ္တမီမှ ဒုတိယာပြန်နေသည်ကို သိပါ။ "န စာစရေ မေထုနံ ဗျဉ္ဇနသ္မိ"ဟူရာ၌ "လမ္ဗိ မုခေန ဂဏှန္တော" အရ မိမိနိမိတ်၌ မေထုနံမှီဝဲသော လမ္ဗိတည်း။ "ထိုသို့ မည်သည့်နည်းနှင့်မျှ မေထုနံ မမှီဝဲပါဘဲလျက် မေထုနမ္မကြောင့် ပါရာဇိက ကျသည်" ဟူရာ၌ ဤပြဿနာကို ထုတ်သည်။ |ဆိဒိဓာတ် ဣပစ္စည်းဖြင့် "ဆိဇ္ဇနံ ဆေဇ္ဇံ" ဟု ပြု၊ ဋီကာ၌ "ဆေဒေါယေဝ ဆေဇ္ဇံ" ဟု ရှိ၏။ ထိုအလို ဆိဇ္ဇနံ ဆေဒေါ ဆေဒေါယေဝ ဆေဇ္ဇံ" ဟု ပြု၊ ဣပစ္စည်းဖြစ်၍ နပုလိန်ဖြင့် "ဆေဇ္ဇံ" ဟု ရှိထိုက်၏။ သို့မဟုတ် "ပဗ္ဗဇာ" ကဲ့သို့ သုတ်ကြီးဖြင့် ဣတ္ထိလိန်ရုပ်ပြီးစေရလိမ့်မည်။

၂ ဝိရုဇ္ဈတိတိ စေ။ ။ ရှေး၌ "မေထုနမ္မ" ကို "အသစ္စမ္မ" ဟု မသိထိုက်ဟူသော စကားသည် ဤဂါထာဝယ် "ကာယသံသဂ္ဂရာဂ" ကို မေထုနမ္မ၌ သွင်းထားသည်ဟူသော စကားနှင့် မဆန့်ကျင်ပါလောဟု မေးသည်။ ကာယသံသဂ္ဂရာဂက မေထုနမ္မ၏ ရှေ့အဖို့၌ ဖြစ်သောကြောင့် အကျိုးမေထုနမ္မ၏ အမည်ကို အကြောင်းကာယသံသဂ္ဂရာဂ၌ တင်းစား သော ဖလူပစာရ စကားဖြစ်သောကြောင့် မဆန့်ကျင်ပါဟု ဖြေသည်။ |ယောဇနာ၌ "သမိပူပစာ" ဟု ဆို၏။

ထေရ်တို့ မိန့်ဆိုအပ်ကုန်ပြီ၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ ကာယသံသဂေါ-သည်၊ မေထုန ဓမ္မဿ-၏၊ ပုဗ္ဗဘာဂတ္တာ-ရှေ့အဖို့၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ပစ္စယော-မေထုနဓမ္မ၏ အကြောင်းသည်၊ ဟောတိ-၏၊ ဣတိ-ထို့ကြောင့်၊ ဆေဇ္ဇံ၊ ပေ၊ ဧတ္ထ-၌၊ ဣမိနာ ပရိယာယေန-ဤပရိယာယ်ဖြင့်၊ (ဖလူပစာဖြင့်) အတ္ထောကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏၊ ဧတေန ဥပါယေန-ဤနည်းဖြင့်၊ သဗ္ဗပဒေသု-အလုံးစုံသော ပုဒ်တို့၌၊ သံဃာဋီ ကဏ္ဍဂုံလင်္ကာ အစရှိသော ပုဒ်တို့၌) ဝိနိစ္ဆယော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ အဝိစ-စိုးစဉ်း အနည်းငယ် ဆိုဖွယ်အထူးကား၊ သင်္ကေတံဝါ ဂစ္ဆေယျာတိ ဧတဿ-ဟူသော ဤပါဠိ၏၊ ပဒဘာဇနေ-၌၊ ဣတ္ထန္တနာမံ အာဂစ္ဆာတိ ပဒဿ-ဟူသော ပုဒ်၏၊ ဧဝံ နာမကံ-ဤအမည်ရှိသော၊ ဌာနံ-အရပ်သို့၊ အာဂစ္ဆ-လာပါလော၊ ဣတိ အတ္ထော-ဤအနက်သည်၊ (ဟောတိ။)

၆၇၆။ အဋ္ဌမံ၊ ပေ၊ ဟောတီတိ-ကား၊ အနုလောမတောဝါ-အနုလုံအားဖြင့် သော်လည်းကောင်း၊ (အစမှ စ၍ အစဉ်အတိုင်း အလျော်အားဖြင့်သော်လည်းကောင်း)၊ ပဋိလောမတောဝါ-ပဋိလုံအားဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ (အဆုံးမှ စ၍ ပြောင်းပြန်အားဖြင့်သော်လည်းကောင်း)၊ ကေန္တရိကာယဝါ-တစ်ဝတ္ထုခြားအားဖြင့် သော်လည်းကောင်း၊ ယေန တေန နယေန-အမှတ်မထား တစ်ပါးပါးသော နည်းဖြင့်၊ အဋ္ဌမံ-ရှစ်ခုမြောက်ဖြစ်သော၊ ဝတ္ထု-ကို၊ ပရိပူရေန္တိယေဝ-ပြည့်စေသော်သာ လျှင်၊ (ပြည့်စေမှသာလျှင်)၊ အဿမဏီ-ရဟန်းမအစစ် မဟုတ်တော့သည်၊ ဟောတိ။ | “ကေန္တရိကာယဝါ၌ အဝုတ္တဝိကပုနတ္ထ ဝါသဒ္ဓါဖြင့် ဒွန္တရိက၊ တုန္တရိက စသည်တို့ကို ဆည်းပါ၊ ကြွင်းအဓိပ္ပာယ်ကို ကင်္ခါဘာသာဋီကာ၌ ပြထားပြီ။ ပန-ဆက်၊ ယာ-အကြင်ဘိက္ခုနီသည်၊ ဧကံ-တစ်မျိုးသော၊ ဝတ္ထုဝါ-ဝတ္ထုကိုသော်လည်းကောင်း၊ သတ္တ-ကုန်သော၊ ဝတ္ထုနိဝါ-တို့ကိုသော်လည်းကောင်း၊ သတတုတ္တုမ္ပိ-အကြိမ်တစ်ရာလည်း၊ ပူရေတိ-ပြည့်စေ၏။ | “ဒွေဝါ ဝတ္ထုနိ” စသည်တို့ကို ပေယျာလ မြှုပ်ထားသည်၊ တစ်နည်း အဝုတ္တဝိကပုနတ္ထ ဝါသဒ္ဓါဖြင့် ပြသည်။ | (သာ-သည်) အဿမဏီ-သည်၊ နေဝ ဟောတိ-မဖြစ်။

အာပန္နာ-ရောက်အပ်ပြီးကုန်သော၊ အာပတ္တိယော-တို့ကို၊ ဒေသေတွာ-ဒေသနာ ပြောပြီး၍၊ ဝါ-ဒေသနာ ပြောပြီးလတ်သော်၊ မုစ္စတိ-အာပတ်မှ လွတ်၏၊ အပိစ-ထိုသို့ပင် အာပတ်မှ လွတ်ပါသော်လည်း၊ ဧတ္ထ-ဤဒေသနာပြောရာ၌၊

အပိစေတ္ထံ “သင့်ရောက်ပြီးသော အာပတ်” ဟူရာ၌ ရှစ်ပါး မပြည့်မီ အာပတ်များကို ဆိုလိုသည်။ “ထိုအာပတ်တို့ကို ဒေသနာပြောပြီးလျှင် လွတ်၏” ဟူသော စကားရပ်၌ ဒေသနာပြောရာဝယ် စိတ်ထားပုံ အထူးပြလို၍ “အပိစေတ္ထံ” စသည်ကို မိန့်သည်။ | ယောဇနာ၌ “အပိစ-စိုးစဉ်းအနည်းငယ် ဆိုဖွယ်အထူးကား” ဟုပေးစေလို၏၊ ဧတ္ထကိုလည်း “အာပတ္တိယော ဒေသေတွာတိ ဝစနေ” ဟု ဖွင့်သည်။ |

ဂဏန္ဓပိကာ-ဒေသနာပြောအပ်ပြီဟူသော အရေအတွက်သို့ ကပ်ရောက်သော၊ အာပတ္တိ-ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗ၊ ဟိ-သာဓကော၊ အတ္တာပတ္တိ၊ ပေ၊ န ဂဏန္ဓပိကာတိ-ဟူသော၊ ဧတံ-ဤစကားကို၊ (ပရိဝါရေ-၌) ဝုတ္တံ-ပြီ၊ (ယာ-အကြင်အာပတ်သည်) ဒေသိတာ-ဒေသနာပြောအပ်သည်၊ ဂဏန္ဓပိကာ-ဒေသနာပြောအပ်ပြီဟူသော အရေအတွက်သို့ ကပ်ရောက်သည်၊ (ဟောတိ)၊ (သာ) အာပတ္တိ-သည်၊ အတ္တိ၊ (ယာ-သည်) ဒေသိတာ-သည်၊ (သမာနာပိ-ဖြစ်ပါသော်လည်း) န ဂဏန္ဓပိကာ-ဒေသနာပြောအပ်ပြီဟူသော အရေအတွက်သို့ မကပ်ရောက်၊ (သာ) အာပတ္တိ အတ္တိ။

တကြ-ထိုဒေသိတာ ဂဏန္ဓပိကာ အစရှိသော စကားရပ်၌၊ အယံ-ကား၊ ဝိနိစ္ဆယော-တည်း၊ ဣဒါနိ-၌၊ နာပဇ္ဇိဿာမိ-မရောက်တော့အံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ကြ၍၊ ဓုရနိက္ခေပံ-တာဝန်ကို လျော့ချမှုကို၊ (လွန်ကျူးခြင်းတာဝန်ကို လျော့ချမှုကို) ကတ္တာ-၍၊ ဒေသိတာ-ဒေသနာပြောအပ်သော အာပတ်သည်၊ ဂဏန္ဓပိကာ-ဂဏန္ဓပိကာ မည်၏၊ ဒေသိတဂဏနံ-ဒေသနာပြောအပ်ပြီဟူသော အရေအတွက် သို့၊ ဥပေတိ-ကပ်ရောက်၏၊ (ဂဏန္ဓပိကာကို ထပ်ဖွင့်သည်) ပါရာဇိကဿ-ပါရာ ဇိက၏၊ အဂီ-အကြောင်းသည်၊ န ဟောတိ-မဖြစ်တော့၊ [ဒေသနာပြောပြီးဖြစ်သောကြောင့် ထိုအာပတ်သည် အဋ္ဌဝတ္ထုကပါရာဇိက အာပတ်၏ အစိတ်အပိုင်း မဟုတ်တော့-ဟူလို၊ ဂဏန္ဓပိကာနှင့် စပ်၍ မှတ်ဖွယ်ကို ကုဒါဘာသာဋီကာနှင့် ပါတိမောက် ဘာသာဋီကာတို့၌ ပြထားပြီ။] တသ္မာ-ကြောင့်၊ ယာ-အကြင်ဘိက္ခုနီသည်၊ ဧကံ-တစ်ပါးသော ဝတ္ထုသို့၊ အာပန္နာ-ရောက်ပြီးသည်၊ (ဟုတ္တာ) ဓုရနိက္ခေပံ-တာဝန်ကို လျော့ချမှုကို၊ ကတ္တာ-၍၊ ဒေသေတွာ-ဒေသနာပြောပြီး၍၊ ကိလေသဝသေန-ကိလေသာ၏ အစွမ်းဖြင့်၊ အာပဇ္ဇတိ-သင့်ရောက်ပြန်၏၊ ပုန-တစ်ဖန်၊ ဒေသေတိ-ဒေသနာပြောပြန်၏၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ ဝါ-ဤနည်းဖြင့်၊ အဋ္ဌ-ကုန်သော၊ ဝတ္ထုနိ-တို့တို့၊ ပုရေန္တိပိ-ပြည့်စေပါသော်လည်း၊ ဝါ-ပြည့်စေသည်လည်းဖြစ်သော၊ (သာ-ထို ဘိက္ခုနီသည်) ပါရာဇိက-သာသနာတော်မှ ဆုံးရှုံးစေအပ်သူသည်၊ ဝါ-ပါရာဇိက ကျသူသည်၊ န ဟောတိ-မဖြစ်၊ ပန-ကား၊ ယာ-သည်၊ အာပဇ္ဇိတွာ-ရောက်ပြီး၍၊ ပုနပိ-တစ်ဖန်လည်း၊ အညံ-သော၊ ဝတ္ထု-သို့၊ အာပဇ္ဇိဿာမိ-ရောက်စေဦး၊ ဣတိ-ဤသို့၊ သဉ္စဿာဟာဝ-အားထုတ်ခြင်းနှင့်တကွ ဖြစ်သည်သာလျှင်၊ (ဟုတ္တာ) ဒေသေတိ-၏၊ တဿာ-ထိုဘိက္ခုနီ၏၊ သာ အာပတ္တိ-သည်၊ န ဂဏန္ဓပိကာ-ဂဏန္ဓပိကာမမည်၊ ဒေသိတာ-ဒေသနာပြောအပ်သည်၊ (သမာနာ)ပိ-သော်လည်း၊ အဒေသိတာ-ဒေသနာပြောအပ်သည် မမည်သည်၊ ဝါ-ဒေသနာပြောအပ်ရာ မရောက်သည်၊ ဟောတိ-၏၊ ဒေသိတဂဏနံ-ဒေသနာပြောအပ်ပြီဟူသော အရေ အတွက်သို့၊ န ဂစ္ဆတိ၊ (န ဂဏန္ဓပိကာကို ထပ်ဖွင့်သည်) ပါရာဇိကဿေဝ-၏သာ၊

အင်္ဂါ ဟောတိ၊ အဋ္ဌမေ-ရှစ်ခုမြောက်သော၊ ဝတ္ထုမြို့-သည်၊ ပုရိပုဏ္ဏမတ္တေ-ပြု၍
ကာမျှ ဖြစ်လတ်သော်၊ ပါရာဇိကာ-သည်၊ ဝါ-သည်၊ ဟောတိ၊ သေသံ၊ နေ၊
စွိဝေဒနန္တိ။ ဝတ္ထုနာက္ကမေန-အဖွင့်အစဉ်အားဖြင့်၊ စတုတ္ထပါရာဇိကသိက္ခာပဓံ-
သည်၊ သမတ္တံ-ပြည့်စုံပြီ။

ဥဒ္ဓိဋ္ဌာ၊ ဝေ၊ ဓမ္မာတိ-ကာ၊ ဘိက္ခု-တို့ကို၊ အာရဟ္မ-အကြောင်းပြု၍၊ ပညတ္တာ-
ပညတ်တော်မူအပ်ကုန်သော၊ သာဓာရဏာ - ဘိက္ခုတို့နှင့် ဆက်ဆံကုန်သော၊
စတ္တာရော-၄ ပါးကုန်သော ပါရာဇိကတို့လည်းကောင်း၊ ဣမေ စတ္တာရော-ဤ ၄
ပါးကုန်သော အသာဓာရဏပါရာဇိကတို့လည်းကောင်း၊ ဣတိ ဧဝံ-ဤသို့၊ ပါတိ
မောက္ခဒ္ဓေသမဂ္ဂေန-ပါတိမောက်ရွတ်ပြခြင်း၏ အစဉ်အားဖြင့်၊ အယျာယော-
အရှင်မတို့၊ အဋ္ဌ-ကုန်သော၊ ပါရာဇိကာ-ပါရာဇိကမည်ကုန်သော၊ ဓမ္မာ-အာပတ်
တို့ကို၊ ဥဒ္ဓိဋ္ဌာ-သရုပ်အားဖြင့် ရွတ်ပြအပ်ပါကုန်ပြီ၊ ဣတိ ဧဝံ-သို့၊ ဧတ္ထ-ဤဥဒ္ဓိဋ္ဌာ
ခေါ် အစရှိသော ပါဠိ၌၊ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော၊ သေသံ-ကြွင်းသော ပုဒ်အပေါင်းသည်၊
မဟာဝိဘင်္ဂေ-ဘိက္ခု၊ မဟာဝိဘင်း၌၊ ဝုတ္တနယမေဝ-တည်း၊ ဣတိ-အပြီးတည်း။-
သမန္တပါသာဒိကာယ-မည်သော၊ ဝိနယသံဝဏ္ဏနာယ-၌၊ ပါရာဇိကကဏ္ဍဝဏ္ဏနာ-
ပါရာဇိကဏ္ဍ၏ အဖွင့်သည်၊ ဝါ-ပါရာဇိကကဏ္ဍကို ဖွင့်ကြောင်းဖွင့်ရာ အဋ္ဌကထာ
သည်၊ နိဋ္ဌိတာ-ပြီ။

ပါရာဇိကအဖွင့် ပြီး၏။

၂။ သံဃာဒိသေသံအခန်း

ပါရာဇိကာနန္တရဿ-ပါရာဇိကကဏ္ဍ၏ အခြားမဲ့ဖြစ်သော၊ သံဃာဒိသေသ
ကဏ္ဍဿ-သံဃာဒိသေသကဏ္ဍ၏၊ ဒါနိ-၌၊ အယံ အနတ္တာနတ္ထဝဏ္ဏနာ-ဤမပေါ်
လွင်သော ပုဒ်တို့၏ အနက်ကို ဖွင့်ကြောင်းဖွင့်ရာ အဋ္ဌကထာသည်၊ ဘဝိဿတိ-
ဖြစ်လတ်။

၁။ ပဋ္ဌမသံဃာဒိသေသံသိက္ခာပုဒ်အဖွင့်

၆၇၈။ ဥဒေါသိတန္တိ-ကာ၊ ဘဏ္ဍာသာလံ-ဘဏ္ဍာထားရာ အဆောက်အဦးကို၊
(ဥဒေါင်ကို) (ဒတ္တာ၌ စပ်)၊ မာယျော ဧဝံ အဝစစတိ-ကာ၊ အယျော-အမောင်း၊

ဥဒေါသိတံ။ ။ဥ - အဝပုဗ္ဗ၊ သိတတံ၊ တပဗ္ဗည်း။ အဝကို ဩဖြူ ဥနောက်၌ (ဒိ)
လာ၍ "ဥဒေါသိတံ"ဟုလည်းကောင်း၊ ဩ မဖြူဘဲ "ဥဒဝသိတံ"ဟုလည်းကောင်း ပါဠိမှန်
ဖြစ်၏။ [ဥ (ဥဒံ-အထက်အထက်၌)၊ အဝ (အဝဂန္ဓာ-သက်ရောက်၍)၊ သီယတေ-မိုတင်း
နေထိုင်အပ်၏။ ဣတိ ဥဒေါသိတော" ဟု ဖြူ ပါဠိ၌ ပုံလိန်၊ သက္ကတ၌ နပုံလိန်ရှိ၏။] ဒတ္တာ၌
စပ်ရမည်ဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ပါဠိ၌ ဥဒေါသိတပုဒ်က ပုလိန်ဖြစ်သောကြောင့်

ဝေ-သို့၊ မာ အဝေ-မပြောပါနှင့်၊ အပိနာယျာတိ (ပဒဿ)-အပိနာယျာဟူသော ပုဒ်၏၊ အပိ + န + အယျာတိ-ဟူ၍၊ (ပဒစ္ဆေဒေါ ကာတဗျော) [အယျောက ဗဟုဂုဏ်လည်း ဖြစ်သင့်သောကြောင့် "အပိနာယျော"ဟုလည်း ရှိနိုင်သည်။] အဗ္ဗ ၀ဒထာတိ-ကား၊ အတိက္ကမိတ္တာ-လွမ်းမိုး၍၊ ၀ဒထ-ပြောကြပါကုန်၊ အက္ခောသထ-ဆဲရေးကြပါကုန်၊ ဣတိ-ဤအနက်သည်၊ ဝါ-ကို၊ ဝုတ္တိ-ဆိုအပ်သည်၊ ဝါ-ဆိုလိုသည်၊ ဟောတိ-၏။

၆၇၉။ ဥဿယဝါဒိကာတိ-ကား၊ မာနုဿယဝသေန-ထောင်လွှားတက်ကြွသော မာန်မာန၏ အစွမ်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ ကောဓုဿယဝသေန-ထောင်လွှားတက်ကြွသော ကောဓ၏ အစွမ်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဝိဝေဒမာနာ-ငြင်းခုံလျက်၊ (ဝိဟရေယျ၌ စပ်) ပန-ဆက် ယသ္မာ-ကြောင့်၊ သာ-ထိုဥဿယဝါဒိကာ ဘိက္ခုနီသည်၊ အတ္ထတော-လိုရင်းအနက်အားဖြင့်၊ အဉ္စကာရိကာ-တရားစွဲမှုကို ပြုသူသည်၊ ဟောတိ-၏၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ ဥဿယဝါဒိကာနာမ အဉ္စကာရိကာ ဝုစ္စတိတိ-ဟူ၍၊ ပဒဘာဇနေ-၌၊ ဝုတ္တိ-ဟောတော်မူအပ်ပြီ၊ [ပဒဘာဇနီ၌ သဒ္ဓတ္ထကို မဖွင့်ဘဲ အဓိပ္ပာယ်ထွက်သော ဖွင့်သည်-ဟူလို။] စ-ဆက်၊ ဧတ္ထ-ဤအဉ္စကာရိကာဟူသော ပါဠိ၌၊ ဝေါဟာရိကဝိနိစ္ဆယော-တရားသူကြီးတို့၏ အဆုံးအဖြတ်ကို၊ အဉ္စောတိ-ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ - ဆိုအပ်၏၊ ယံ - ယင်းအဉ္စကို၊ ပဗ္ဗဇိတာ - ရဟန်းတို့သည်၊ အဓိကရဏန္တိပိ-အဓိကရုဏ်းဟူ၍လည်း၊ (ဝိဝါဒိမိကရုဏ်းဟူ၍လည်း) ဝဒန္တိ-ဆိုကြကုန်၏။

လည်းကောင်း ဥဒေါသိတနှင့် လျော်အောင် "ဘဏ္ဍသာလံ" ဟု ဒုတိယန္တဖြင့် ရှိစေရမည်။ လှည်း ရထားစသော ယာဉ်တို့၏ ထားရာ ဝိုင်းကို "ဥဒေါသိတ" ခေါ်၏။

အဗ္ဗာဝေဒ။ ။ "အဗ္ဗာ" သည် "ဥစ္စာ" ပုဒ်ကဲ့သို့ အတိက္ကမနအနက်ဟော နိပါတ်ပုဒ်ဟု ကြံ၍ "အတိက္ကမိတ္တာ" ဟု ဖွင့်ဟန်တူသည်။ "အတိ + အာ" ဟု ပုဒ်ဖြတ်ဖို့ရန် အကြောင်းရှာ မရ၊ ယောဇနာ၌ကား "အတိ + ဝေဒ" ပုဒ်ခွဲ၍ အတိကို "အတိက္ကမနတ္ထ" ဟု ဆိုလေသည်။ "လွမ်းမိုး၍ ဆိုခြင်း" ဟူသည် ဆဲခြင်းပင်တည်း။

ဥဿယဝါဒိကာ။ ။ဥပုဗ္ဗ၊ သိဓာတ်၊ အပစ္စည်း။ "ဥဿိတဒ္ဓဇ-စိုက်ထောင်အပ်သော အာလံ" ဟူရာ၌ကဲ့သို့ ဥဿယသဒ္ဓါလည်း "ထောင်လွှားတက်ကြွ" ဟူသော အနက်ကို ဟော၏။ တရားတွေ့ရာ၌ များသောအားဖြင့် မာနကောဓ တက်ကြွနေတတ်သောကြောင့် မာနုဿယ ကောဓုဿယဟု ဆိုသည်။ ဝေဒတိတိ ဝါဒိကာ၊ ဥဿယေန + ဝါဒိကာ ဥဿယဝါဒိကာ၊ ကြွင်းသော မှတ်ဖွယ်ကို တင်္ခါဘာသာဋီကာ၌ ရှုပါ။

အဉ္စကာရိတာ။ ။ပဌမက္ခရာဖြင့် "အဋ္ဌ"ဟုလည်း ရှိ၏။ "ဧတေန-ဤတရားစွဲခြင်းဖြင့်၊ ပစ္စတ္တိကာ-ရန်သူတို့သည်၊ အဋ္ဌိယန္တိ ဒုက္ခာယန္တိ-ဆင်းရဲကြကုန်၏၊ ဣတိ အဋ္ဌော၊ ဝိနိစ္စိတဗ္ဗဝေါဟာရော-တရားသူကြီးတို့ ဆုံးဖြတ်ထိုက်သော တရားစွဲစကားပြောခြင်း"ဟူသော မူလပဏ္ဏာသ မဟာဂေါသိဝိသုတိဋီကာနှင့်အညီ တရားစွဲဆိုခြင်းကို "အဉ္စ" ဟု ခေါ်၏။ ထိုသို့

ဒုတိယံ ဝါ ပရိယေသတီတိ-ကာ။ သက္ခိဝါ-သက်သေကိုသော်လည်းကောင်း၊ သဟာယံဝါ-အဖော်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ပရိယေသတိ-ရှာအံ့၊ ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ) ဂစ္ဆတိဝါတိ-ကာ။ ဥပဿယောဝါ-ဘိက္ခုနီတို့ မှီတင်းနေထိုင်ရာ ကျောင်းသည်မှု လည်း။ ဟောတု-ဖြစ်စေ၊ ဘိက္ခာစာရမဂ္ဂေါဝါ-ဆွမ်းခံလှည့်လည်ရာ လမ်းသည်မှု လည်း။ (ဟောတု) ယတ္ထ-အကြင်အရပ်၌၊ ဌိတာယ-တည်သော ဘိက္ခုနီ၏။ အဗ္ဘု-တရားစွဲမှုကို၊ ကရိဿာမိ-ပြုအံ့၊ ဣတိ-ဤသို့၊ စိတ္တံ-သည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ-ဖြစ်၏။ တတော-ထိုတရားစွဲလိုစိတ် ဖြစ်ရာအရပ်မှ၊ ဝေါဟာရိကာနံ-တရားသူကြီးတို့၏။ သန္တိကံ-အထံသို့၊ ဂစ္ဆန္တိယာ-သွားသော ဘိက္ခုနီ၏။ ပဒဝါရေ ပဒဝါရေ ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ) ဧကဿ အာရောစေတီတိ-ကာ။ ဒွိသု-ကုန်သော၊ ဇနေသု-လူတို့တွင်၊ (တရားလို၊ တရားခံ ၂ ဦးတို့တွင်) ယဿကဿစိ-အမှတ်မရှိ တစ်စုံတစ်ယောက် သော၊ ဧကဿ-တစ်ယောက်၏။ ကထံ-ကို၊ ယောကောစိ-အမှတ်မရှိ တစ်စုံတစ် ယောက်သည်၊ (တရားလိုဖြစ်စေ၊ တရားခံဖြစ်စေ၊ ထိုသူတို့၏ ကိုယ်စားလှယ်ဖြစ် စေ) ဝေါဟာရိကာနံ-တရားသူကြီးတို့အား၊ အာရောစေတီ-ပြောအံ့၊ [ဧကဿကို အာရောစနတ္ထသမ္ပဒါနံ ထင်မည်စိုး၍ “ကထံ”ဟု ထည့်ဖွင့်သည်။] ဒုတိယဿ အာရောစေတီတိ ဧတ္ထာပိ-၌လည်း၊ ဒေသဝနယော-ပင်တည်း။ [ရှေ့ဝါကျအတိုင်း အကုန်လိုက်၍ ဧကဿနေရာဝယ် “ဒုတိယဿ ကထံ” ဟု ဆိုရုံသာ ထူးသည်- ဟူလို။]

ပန-ဆက်၊ အယံ-ဤဆိုအပ်လတံ့ကာ။ ဧတ္ထ-ဤတရားစွဲရာ၌၊ အသမ္မောဟ ဣာယ-မတွေဝေခြင်းအကျိုးငှာ၊ ဝိတ္ထာရကထာ-အကျယ်ဖြစ်သော စကားတည်း။ ယတ္ထကတ္တစိ-အမှတ်မရှိ တစ်စုံတစ်ခုသော အရပ်၌၊ အန္တမသော-အောက်ထစ်ဆုံး အားဖြင့်၊ ဘိက္ခုနုပဿယံ-ဘိက္ခုနီတို့၏ ကျောင်းသို့၊ အာဂတေပိ-ရောက်လာသည် လည်းဖြစ်ကုန်သော၊ ဝေါဟာရိကေ-တရားသူကြီးတို့ကို၊ ဒိသွာ-၍၊ ဘိက္ခုနီ-သည်။

တရားစွဲသောအခါ တရားသူကြီးများ၏ ဆုံးဖြတ်မှု ဖြစ်ပေါ်လာသောကြောင့် အကြောင်းတရား စွဲသူ၏ အခွအမည်ကို အကျိုးဖြစ်သော ဆုံးဖြတ်မှုအပေါ်၌ တင်စား၍ ဝေါဟာရိကဝိနိစ္ဆယကို လည်း “အခွ” ဟု ဆိုထားသည်။

ဝေါဟာရိကာနံ။ ။ဝေါဟာရေ-တရားဆုံးဖြတ်မှု၌ + နိယုတ္တာ-ယှဉ်သော တရား သူကြီးတို့တည်း။ ဝေါဟာရိကာ-တို့၊ ဝေါဟာရိကာနံ-တို့၏ + ဝိနိစ္ဆယော-အဆုံးအဖြတ်တည်း။ ဝေါဟာရိကဝိနိစ္ဆယော၊ ယောဇနာ၌ - “ဝေါဟာရိ-တရားလို တရားခံ ၂ ဦးတို့၏ ပြောဆိုအပ် သော စကားကို၊ ဇနန္တိ-သိတတ်ကုန်၏။ ဣတိ ဝေါဟာရိကာ” ဟု ပြုသည်။

ယတ္ထကတ္တစိ။ ။ဒိသွာ၌ စပ်၊ “တရားသူကြီး၏ အိမ်၌ဖြစ်စေ၊ တရားရုံး၌ ဖြစ်စေ၊ အခြားတစ်နေရာ၌ ရောက်နေ၍ ဖြစ်စေ တွေ့၍” ဟူလို၊ ယောဇနာ၌ကား “အာဂတေ”ကို ငဲ့၍ ယတ္ထကတ္တစိတိ ယံကိဉ္စိ ဌာနံ” ဟု ဖွင့်၏။ သူတို့ရှိရာသို့ ကိုယ်က သွား၍ တွေ့ရာ၌ “အာဂတေ” နှင့် မဆိုင်၊ ထို့ကြောင့် “ယတ္ထကတ္တစိ-၌” ဟု ပေးသည်။

အတ္တနော-၏၊ ကထံ-ကို၊ အာရောစေတိ-အံ၊ ဘိက္ခုနိယာ ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ) ဥပါသကော-တရားတွေ့ဘက် ဥပါသကာသည်၊ အတ္တနော ကထံ အာရောစေတိ၊ ဘိက္ခုနိယာ ထုလ္လစ္စယံ (ဟောတိ) ပဌမံ-စွာ၊ ဥပါသကော အတ္တနော ကထံ အာရောစေတိ၊ ဘိက္ခုနိယာ ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ) အထ-ထိုမှနောက်၌၊ သာ-ထိုဘိက္ခုနိသည်၊ အတ္တနော ကထံ အာရောစေတိ၊ (ဘိက္ခုနိယာ) ထုလ္လစ္စယံ (ဟောတိ) ဘိက္ခုနိ-သည်၊ ဥပါသကံ-တရားတွေ့ဘက် ဥပါသကာကို၊ ဝဒတိ-ပြောအံ၊ (ကိ-အဘယ်သို့ ပြောသနည်း) မမစ-ငါ၏လည်းကောင်း၊ တဝစ-သင်၏လည်းကောင်း၊ ကထံ-စကားကို၊ တံယေဝ-သင်ချည်းသာ၊ အာရောစေတိ-ပြောလိုက်လော၊ ဣတိ-သို့၊ (ဝဒတိ-အံ) သော-ထိုဥပါသကာသည်၊ အတ္တနောဝါ-မိမိ၏မူလည်း၊ ကထံ-ကို၊ ပဌမံ-စွာ၊ အာရောစေတု-ပြောပစေ၊ ဘိက္ခုနိယာဝါ-၏မူလည်း၊ (ကထံ ပဌမံ အာရောစေတု) ပဌမာရောစနေ-ပဌမပြောခြင်းကြောင့်၊ ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ) ဒုတိယာရောစနေ-ဒုတိယပြောခြင်းကြောင့်၊ ထုလ္လစ္စယံ (ဟောတိ) ဥပါသကော ဘိက္ခုနိ ဝဒတိ၊ (ကိ) မမစ-အကျွန်ုပ်၏လည်းကောင်း၊ တဝစ-အရှင်မ၏လည်းကောင်း၊ ကထံ တံယေဝ အာရောစေတိ-လော၊ ဣတိ (ဝဒတိ) ဣတပိ-ဤသို့ အပြောခိုင်းရာ၌လည်း၊ ဧသေဝနယော။

ဘိက္ခုနိ-သည်၊ ကပ္ပိယကာရကေန-ကပ္ပိယကာရကသည်၊ ဝါ-ကို၊ ကထာပေတိ-ပြောစေအံ၊ (အပြောခိုင်းအံ) တတ္ထ-ထိုသို့အပြောခိုင်းရာ၌၊ ကပ္ပိယကာရကော ဝါ-သည်မူလည်း၊ ဘိက္ခုနိယာ-၏၊ ကထံ-စကားကို၊ ပဌမံ-စွာ၊ အာရောစေတု-ပြောပစေ၊ ဣတရောဝါ-ကပ္ပိယကာရကမှ အခြားသော ဥပါသကာသည်မူလည်း၊ အတ္တနော ကထံ (ပဌမံ အာရောစေတု) ကပ္ပိယကာရကောဝါ-သည်မူလည်း၊ ဥဘိန္နမ္ပိ-၂ ဦးလုံးတို့၏လည်း၊ (ဘိက္ခုနိ ဥပါသကာ ၂ ဦးလုံးတို့၏လည်း) ကထံ-ကို၊ (အာရောစေတု) ဣတရောဝါ-ကပ္ပိယကာရကမှ အခြားသော ဥပါသကာသည်မူလည်း၊ ဥဘိန္နမ္ပိ-၂ ဦးလုံးတို့၏လည်း၊ (မိမိ ဘိက္ခုနိ ၂ ဦးလုံးတို့၏လည်း) ကထံ အာရောစေတု၊ ယထာဝါ တထာဝါ-အမှတ်မထား၊ တစ်ပါးပါးသော အခြင်းအရာဖြင့်၊ အာရောစိယမာနေ-ပြောအပ်သော်၊ ပဌမေ-ပဌမဖြစ်သော၊ အာရောစနေ-ပြောခြင်းကြောင့်၊ ဘိက္ခုနိယာ ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ) ဒုတိယေ (အာရောစနေ ဘိက္ခုနိယာ ထုလ္လစ္စယံ ဟောတိ) ပန-ဆက်၊ ယထာဝါ တထာဝါ-ဖြင့်၊ အာရောစိတ်-ပြောအပ်သော၊ ဥဘိန္နမ္ပိ-ဘိက္ခုနိ၊ ဥပါသကာ ၂ ဦးလုံးတို့၏လည်း၊ ကထံ-ကို၊ သုတ္တာ-ကြားပြီး၍၊ ဝေါဟာရိကေဟိ-တို့သည်၊ ဝိနိစ္ဆယေ-အဆုံးအဖြတ်ကို၊ ကထေ-ပြုအပ်ပြီးသော်၊ အဉ္စပရိယောသာနံနာမ-တရားစွဲခြင်း၏ ပြီးဆုံးခြင်းမည်သည်၊ ဟောတိ - ၏၊ တသ္မိ အဉ္စပရိယောသာနေ - ထိုတရားစွဲခြင်း၏ ပြီးဆုံးရာ

အခါ၌၊ ဘိက္ခုနီယာ-၏၊ ဇယေ-နိုင်ခြင်းသည်၊ (သတိ)ဝိ-ဖြစ်သော်လည်းကောင်း၊ ပရာဇယေ-ရှုံးခြင်းသည်၊ (သတိ)ဝိ-ဖြစ်သော်လည်းကောင်း၊ သံဃာဒီသေသော (ဟောတိ။)

ပန-ဆက်၊ အဓိကရုဏ်-သည်၊ ဂတိဂတိ-ရောက်ထိုက်သော အရပ်များစွာသို့ ရောက်ပြီးသည်၊ သစေ ဟောတိ-အံ့၊ ဝေါဟာရိကေဟိ-တို့သည်၊ သုတပုပ္ဖ-ကြား အပ်ဖူးသည်၊ (သစေ ဟောတိ။) အထ-ထိုသို့ကြားဖူးခြင်းကြောင့်၊ ဟေ-ထိုတရား သူကြီးတို့သည်၊ ဘိက္ခုနီစ-ကိုလည်းကောင်း၊ အဉ္စကာရကဗ္ဗ-တရားစွဲမှုကို ပြုတတ် သော ဥပါသကာကိုလည်းကောင်း၊ ဒိသ္မာဝ-မြင်၍ပင်၊ (မြင်လျှင် မြင်ခြင်းပင်) တုမှာကံ-အသင်တို့၏၊ ကထနကိစ္စ-ပြောဖွယ်ကိစ္စသည်၊ နတ္ထိ-မရှိ၊ ဝါ-ခလို့၊ မယံ- ကျွန်ုပ်တို့သည်၊ ဣတ္ထ-ဤငြင်းခုံမှု၌၊ ပဝတ္ထိ-ဖြစ်ပုံကို၊ ဇာနာမ-သိပါကုန်၏၊ ဣတိ- ဤသို့ (ပြော၍)၊ သယမေဝ-ကိုယ်တိုင်သာ၊ ဝိနိစ္ဆိနိတွာ-ဆုံးဖြတ်၍၊ ဒေန္တိ- ပေးကုန်အံ့၊ ဝေရူပေ-ဤသို့သဘောရှိသော တရား၌၊ အဉ္စပရိယောသာနေဝိ- တရားဆုံးဖြတ်ခြင်း၏ အဆုံး၌လည်း၊ ဘိက္ခုနီယာ အနာပတ္တိ (ဟောတိ၊ ဣတိ- ဤဆိုအပ်ပြီးကား၊ ဝိတ္ထာရကထာ-တည်း။)

ဧတဿ (ဓမ္မဿ)-ဤအာပတ်၏၊ ပဌမံ-ရှေးဦးစွာ၊ အာပတ္တိ-ရောက်ခြင်း သည်၊ (အတ္ထိ။) ဣတိ-ကြောင့်၊ (ထိုသို့ရှေးဦးစွာ ရောက်ခြင်းရှိသည်၏ အဖြစ် ကြောင့်၊ သော ဓမ္မော-ထိုအာပတ်သည်၊) ပဌမာပတ္တိကော-မည်သည်၊ ဝိတိက္ကမ က္ခဏေယေဝ-လွန်ကျူးရာခဏ၌ပင်၊ အာပဇ္ဇိတဗ္ဗော-ရောက်ထိုက်သော၊ (ဓမ္မော- အာပတ်တည်း။) ဣတိ အတ္ထော-ဤကား အဓိပ္ပာယ်နက်၊ ပဌမာပတ္တိကံ-ရှေးဦးစွာ လွန်ကျူးရာခဏ၌ သင့်ရောက်ခြင်းရှိသော၊ တံ-ထိုအာပတ်သို့၊ (“အာပန္နာ” ၌ စပ်)၊ ဤသို့ဖွင့်သင့်လျက် ပဒဘာဇနိ၌ အဘယံကြောင့် မဖွင့်ပါသနည်းဟု မေးဖွယ် ရှိသောကြောင့် “ပဒဘာဇနေ ပန” စသည်ကို မိန့်သည်။ ပန-ဆက်၊ ပဒဘာဇနေ- ၌၊ အဓိပ္ပာယ်မထွ်-အဓိပ္ပာယ်မျှကို၊ ဒဿေတုံ-ငှာ၊ သဟဝတ္ထုဇ္ဈာဓာရာ အာပဇ္ဇတိ န သမနုဘာသနာယာတိ-ဟူ၍၊ (ဘဂဝတာ၊) ဝုတ္တံ၊ ဟိ-မှန်၏၊ အယံ-ဤဆိုအပ် လတံကား၊ ဣတ္ထ-ဤပဒဘာဇနိ၌၊ အတ္ထော-တည်း၊ ဝတ္ထုဇ္ဈာဓာရာ-ဝတ္ထုကို လွန်ကျူး ခြင်းနှင့်၊ သဟ-တကွ၊ ဝါ-တစ်ပြိုင်နက်၊ ယံ-အကြင်အာပတ်သို့၊ ဘိက္ခုနီ-သည်၊ အာပဇ္ဇတိ-ရောက်၏၊ ကတိယာယ-သုံးကြိမ်မြောက်သော၊ သမနုဘာသနာယ- အဖန်ဖန် ပြောဆိုကြောင်းဖြစ်သော ကမ္ပဝါစာကြောင့်၊ န အာပဇ္ဇတိ-ရောက်သည်

ဂတိဂတံ။ ။ဂန္ထဋ္ဌာတိ ဂတိ-ရောက်ထိုက်သော အရပ်၊ ဂတိ + ဂတံ ဂတိဂတံ- ရောက်ထိုက်သော အရပ်များစွာသို့ ရောက်ပြီးသော အဓိကရုဏ်၊ ယခုခေတ်အလိုအားဖြင့် အောက်ရုံးမှ အထက်ရုံးအဆင့်ဆင့်သို့ ရောက်ပြီဖြစ်သော အဓိကရုဏ်းတည်း၊ ထိုအဓိကရုဏ်း မျိုးသည် ယခုအခါ အဓမ္မူများကဲ့သို့ အလွန်ကြာပြီးဖြစ်သောကြောင့် “ဂတိဂတန္တိ စိရကာလ ပဝတ္ထံ” ဟု ဋီကာတို့ အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ကြသည်။

မဟုတ်၊ အယံ-ဤအာပတ်သည်၊ ပဌမမေဝ-ရှေးဦးစွာသာလျှင်၊ (ဧဝဖြင့် တတိယ သမနုဘာသနကို ကန့်၊) ဝတ္ထုဇ္ဈာစာရေးန-နှင့်၊ သဟ-တကွ၊ ဝါ-တစ်ပြိုင်နက်၊ အာပဇ္ဇိတဗျာ-ရောက်ထိုက်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ပဌမာပတ္တိကော-မည်၏၊ ဣတိ-ဤကား အနက်တည်း။

ဘိက္ခုနီ-ကို သံယတော-မှ နိဿာရေတိ-ထွက်သွားစေတတ်၏၊ ဝါ-နှင့်ထုတ် တတ်၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ (ထိုသို့သံယာမှ နှင်ထုတ်တတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊) နိဿာရဏီယော-မည်၏၊ နိဿာရဏီယံ-သံယာမှ ထွက်သွားစေတတ်သော၊ ဝါ- သံယာမှ နှင်ထုတ်တတ်သော၊ တံ-ထိုအာပတ်သို့၊ (“အာပန္နာ”၌ စပ်) ပန-ဆက်၊ ပဒဘာဇနေ-၌၊ အဓိပ္ပာယမတ္တံ၊ ဒသေတံ-ငှာ၊ သံယမှာ နိဿာရီယတိတိ-ဟူ၍၊ (ဘဝဝတာ) ဝုတ္တံ၊ တတ္ထ-ထိုပဒဘာဇနေ၌၊ ယံ-အကြင်အာပတ်သို့၊ အာပန္နာ-ရောက် သော၊ ဘိက္ခုနီ-ကို၊ သံယတော-မှ၊ နိဿာရီယတိ-ထွက်သွားစေအပ်၏၊ ဝါ-နှင့် ထုတ်အပ်၏၊ သော-ထိုအာပတ်သည်၊ နိဿာရဏီယော-မည်၏၊ ဣတိ ဧဝံ- ဤသို့၊ အတ္ထော-ကို၊ ဒဋ္ဌဗျော-မှတ်ထိုက်၏၊ ဟိ-မှန်၏၊ သော ဧဝ ဓမ္မော-ထို အာပတ်ကိုပင်၊ သံယမှာ-သံယာမှ၊ ကေနစိ-တစ်စုံတစ်ယောက်သည်၊ န နိဿာရီ ယတိ-နှင့်ထုတ်အပ်သည် မဟုတ်၊ ပန-အဟုတ်ကား၊ တေန ဓမ္မေန-ထိုအာပတ် ကြောင့်၊ ဘိက္ခုနီ-ကို၊ နိဿာရီယတိ-နှင့်ထုတ်အပ်၏၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ (ထိုသို့ နှင်ထုတ်ကြောင်း၏ အဖြစ်ကြောင့်) သော-ထိုအာပတ်သည်၊ နိဿာရေတိ-၏၊ ဣတိ-ဤဝစနတ္ထကြောင့်၊ နိဿာရဏီယော-မည်၏။

အာကရီယမာနာ ဂစ္ဆတိတိ-ကား၊ အဉ္စကာရကမနုဿေဟိ-တရားစွဲမှုကို ပြု တတ်သူတို့သည်၊ သယံ-ကိုယ်တိုင်၊ အာဂန္ဓာဝါ-လာ၍ သော်လည်းကောင်း၊ ဇူတ်- တမန်ကို၊ ပေသေတွာဝါ-စေလွှတ်၍ သော်လည်းကောင်း၊ ဧဟိ-လိုက်ခဲ့ပါလော၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ဝုစ္စမာနာ-ပြောဆိုအပ်သည်၊ (ဟုတွာ) ဝေါဟာရိကာနံ-တို့၏၊ သန္တိကံ-သို့၊ ဂစ္ဆတိ-အံ့၊ တတော-ထိုမှနောက်၌၊ အဉ္စကာရကော-တရားစွဲမှုကို ပြုတတ်သော ဥပါသကာသည်၊ အတ္တနောဝါ ပဌမံ အာရောစေတု၊ ဘိက္ခုနီယာဝါ (ကထံ ပဌမံ အာရောစေတု) ပဌမာရောစနေ၊ ဒုက္ကဋ်-သည်၊ နေဝ (ဟောတိ) ဒုတိယာရောစနေ ထုလ္လုစ္စယံ န (ဟောတိ) အမဇ္ဈေဟိ-တရားသူကြီးဖြစ်သော အမတ်တို့သည်၊ ဝိနိစ္ဆိနိတွာ-ဆုံးဖြတ်၍၊ အဉ္စပရိယောသာနေ-တရား၏ ပြီးဆုံး ခြင်းကို၊ ကတေပိ-ပြုအပ်ပါသော်လည်း၊ အနာပတ္တိယေဝ-အနာပတ်သာတည်း။

တေန ဓမ္မေန။ ။ဤနေရာ၌ နှင်ထုတ်ခြင်း၏ အကြောင်းအာပတ်ကိုပင် “နှင်ထုတ် တတ်သော ကတ္တား” ဟု ဆိုထားသည်။ ဟေတုမ္ပိ စာယံ ကတ္ထုဝေါဟာရော၊ နိဿာရဏဟေတု ဘူတော ဟိ ဓမ္မော နိဿာရဏီယောဟိ ဝုတ္ထော-ဋီကာ၊ ကြွင်းမှတ်ဖွယ်ကို ကဒါဘာသာဋီကာ ပါတိမောက်ဘာသာဋီကာတို့၌ ပြထားပြီ။

(ဥပါသကာက တရားတွေ့ဖို့ရာ ခေါ်အပ်သောကြောင့် ဘိက္ခုနီမှာ အာပတ် မသင့်-
ဟူလို၊) အဉ္စကာရကော-သည်၊ ဘိက္ခုနီ-ကို၊ သစေပိ ဝဒတိ-အကယ်၍မူလည်း
လျှောက်စေဦးတော့၊ (ကိ-နည်း၊) မမစ တဝစ ကထံ တွေမေဝ ကထေတိ-ပြောလိုက်
ပါလော၊ ဣတိ (သစေပိ ဝဒတိ၊) ကထေန္တိယာပိ-ပြောသော ဘိက္ခုနီ၏လည်း၊
ကထံ-ကို၊ သုတ္တာ-၍၊ အဉ္စပရိယောသာနေ ကတေပိ၊ အနာပတ္တိယေဝ-သာတည်း။

ရက္ခံ ယာစိတိတိ-ကာ၊ ဓမ္မိကံ-တရားနှင့် ယှဉ်သော၊ (တရားနှင့် လျော်သော၊)
ရက္ခံ-အစောင့်အရှောက်ကို၊ ယာစတိ-တောင်းအံ့၊ (ရက္ခံ-ကို၊ ယာစန္တိယာ-တောင်း
သော ဘိက္ခုနီ၏၊) အနာပတ္တိ (ဟောတိ၊) ဣဒါနိ-ယခုအခါ၌၊ ယထာ-အကြင်
အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ ယာစိတာ-တောင်းအပ်သော၊ ရက္ခာ-သည်၊ ဓမ္မိကာ-တရား
နှင့် ယှဉ်သည်၊ ဝါ-တရားနှင့် လျော်သည်၊ ဟောတိ၊ တံ-ထိုအခြင်းအရာကို၊ ဒဿေ
တုံ-ငှာ၊ အနောဒိဿ အာစိက္ခတိတိ-ဟူ၍၊ အာဟ-မိန့်တော်မူပြီ၊ တတ္ထ-ထိုအနော
ဒိဿ အာစိက္ခတိဟူသော စကားရပ်၌၊ အတိတံ-လွန်ပြီးအကြောင်းအရာကို၊
အာရတ္တ-အကြောင်းပြု၍၊ သြဒိဿ-မည်သူမည်ဝါဟု ညွှန်ပြ၍၊ အာစိက္ခနာ-ပြော
ခြင်းသည်၊ အတ္ထိ-ရှိ၏၊ အနောဒိဿ-မည်သူမည်သူဝါဟု မညွှန်ပြမှု၍၊ အာစိက္ခနာ-
သည်၊ အတ္ထိ၊ အနာဂတံ-ဖြစ်လတံ့ အကြောင်းအရာကို၊ အာရတ္တာပိ-အကြောင်း
ပြု၍လည်း၊ သြဒိဿ-၍၊ အာစိက္ခနာ-သည်၊ အတ္ထိ-၏၊ အနောဒိဿ-မူ၍၊ အာ
စိက္ခနာ-သည်၊ အတ္ထိ။

ကထံ-အဘယ်သို့လျှင်၊ အတိတံ-ကို၊ အာရတ္တ၊ သြဒိဿ-၍၊ အာစိက္ခနာ-
သည်၊ ဟောတိ-ဖြစ်သနည်း၊ ဘိက္ခုနုပဿယေ-ဘိက္ခုနီတို့၏ ကျောင်း၌၊ ဂါမ
ဒါရကာ - ရွာသားကလေးတို့သည်သော်လည်းကောင်း၊ ဓုတ္တာဒယောဝါ - သေ
သောက်ကြူ အစရှိသူတို့သည်သော်လည်းကောင်း၊ ယေကေစိ-အမှတ်မရှိသူတို့
သည်၊ အနာစာရံဝါ-မလျှောက်ပတ်သော အကျင့်ကိုမူလည်း၊ အာစရန္တိ-ကျင့်ကြ
ကုန်၏၊ ရက္ခံဝါ-သစ်ပင်ကိုမူလည်း၊ ဆိန္ဒန္တိ-ဖြတ်ကြကုန်၏၊ ဖလာဖလံဝါ-သစ်သီး
ငယ် သစ်သီးကြီးကိုမူလည်း၊ ဟရန္တိ-ဆောင်ယူကြကုန်၏၊ ပရိက္ခာရေဝါ-ပရိက္ခရာ
တို့ကိုမူလည်း၊ အတ္ထိန္ဒန္တိ-လုယူကြကုန်၏၊ ဘိက္ခုနီ-သည်၊ ဝေါဟာရိကေ-တရားသူ
ကြီးတို့ကို၊ ဝါ-တို့သို့၊ ဥပသကံမိတ္တာ-၍၊ အမှာကံ-ငါတို့၏၊ ဥပဿယေ-ကျောင်း၌၊
ဣဒံ နာမ-ဤမည်သော အမှုကို၊ ကတံ-ပြုအပ်ပြီ၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ဝဒတိ-ပြောအံ့၊
ကေန-အဘယ်သူသည်၊ (ကတံ-ပြုအပ်သနည်း၊) ဣတိ-သို့၊ ဝုတ္တေ-မေးအပ်သော်၊
အသုကေနစ-ထိုမည်သူသည်လည်းကောင်း၊ အသုကေနစ-ထိုမည်သူသည်လည်း
ကောင်း၊ (ကတံ-ပြုအပ်ပြီ၊) ဣတိ-သို့၊ အာစိက္ခတိ-ပြောအံ့၊ ဧဝံ-ဤသို့ပြောလတ်
သော်၊ အတိတံ -ကို၊ အာရတ္တ -၍၊ သြဒိဿ -၍၊ အာစိက္ခနာ - ပြောခြင်းသည်၊
ဟောတိ - ၏၊ သာ - ထိုသြဒိဿ အာစိက္ခနာသည်၊ န ဝဇ္ဇတိ၊ တံ -ထိုစကားကို၊

သုတ္တ-၍၊ တေ ဝေါဟာရိကာ-တို့သည်၊ တေသံ-ထိုသူတို့၏၊ (အပေါ်၌) ဒဏ္ဍံ-
ဒဏ်ကို၊ စေ ကရောန္တိ-အကယ်၍ ပြုကုန်အံ့၊ (ဧဝံသတိ) သဗ္ဗ-အလုံးစုံသော ဒဏ်
သည်၊ ဘိက္ခုနိယာ-၏၊ ဂီဝါ-ဘဏ္ဍာစားသည်၊ ဟောတိ-၏၊ ဒဏ္ဍံ-ကို၊ ဂဏှိယန္တိ-
ယူကုန်လတံ့၊ ဣတိ-သို့၊ အဓိပ္ပာယေ-အလိုသည်၊ သတိပိ-ရှိပါသော်လည်း၊
ဂီဝါယေဝ-ဘဏ္ဍာစားသည်သာ၊ ဟောတိ၊ [ဂီဝါယေဝ ဟောတိ၊ န ပါရာဇိကံ၊
အနာဏတ္တိယာ ဂဟိတတ္တာ-ဋီကာ။] ပန-ဆက်၊ တဿ-ထိုဖျက်ဆီးသူ၏၊ (အပေါ်
၌) ဒဏ္ဍံ-ကို၊ ဂဏှာထ-ယူကြကုန်၊ ဣတိ-သို့၊ သစေ ဝဒတိ-အံ့၊ (ဧဝံသတိ) ပဉ္စ
မာသကမတ္ထေ-ငါးပဲမျှကို၊ ဂဟိတေ-သူအပ်ပြီးသော်၊ (ဘိက္ခုနိယာ) ပါရာဇိကံ
ဟောတိ။

ပန-ကား၊ (ဩဒိဿ အာစိက္ခနာမှ တစ်ပါး၊ အနောဒိဿ အာစိက္ခနာကား၊)
ကေန-အဘယ်သူသည်၊ (ကတံ-နည်း) ဣတိ ဝုတ္တေ၊ အသုကေန-သည်၊ (ကတံ-
ပြု) ဣတိ-သို့ ဝတ္တံ-ပြောခြင်းငှာ၊ အမှာကံ-တို့အား၊ န ဝဋ္ဋတိ-မအပ်၊ တုမေယေဝ-
အသင်ဒါယကာတို့ ကိုယ်တိုင်သာ၊ ဇနိဿထ-သိကြကုန်လတံ့၊ ဟိ-မှန်၊ ကေဝလံ-
မည်သူဟု ညွှန်ပြခြင်းမဖက် သက်သက်၊ မယံ-တို့သည်၊ ရတွံ-ကို၊ ယာစာမ-
တောင်းပါကုန်၏၊ တံ-ထိုအစောင့်အရှောက်ကို၊ နော-ငါတို့အား၊ ဒေထ-ပေးကြ
ပါကုန်၊ အဝဟဋ္ဌဘဏ္ဍာ-ခိုးဆောင်အပ်ပြီးသော ဘဏ္ဍာကိုလည်း၊ အာဟရာ
ပထ-ဆောင်စေကြပါကုန်၊ ဣတိ-သို့၊ ဝတ္တဗ္ဗံ-ပြောဆိုကောင်း၏၊ ဧဝံ-ဤသို့
ပြောဆိုလတ်သော်၊ အနောဒိဿ-၍၊ အာစိက္ခနာ-သည်၊ ဟောတိ-၏၊ သာ-ထို
အနောဒိဿ အာစိက္ခနာသည်၊ ဝဋ္ဋတိ၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ ဝုတ္တေ-ပြောအပ်သော်၊ တေ
ဝေါဟာရိကာ-တို့သည်၊ ကာရကေ-ဖျက်ဆီးမှုကို ပြုတတ်သူတို့ကို၊ ဂဝေသိတွာ-
ရှာ၍၊ တေသံ-ထိုဖျက်ဆီးသူတို့၏၊ (အပေါ်၌) ဒဏ္ဍံ-ကို၊ သစေပိ ကရောန္တိ-
အကယ်၍မူလည်း ပြုကုန်အံ့၊ (ဧဝံသတိပိ-သော်လည်း) သဗ္ဗ-အလုံးစုံသော၊
သာပတေယုပ္ပိ-ဥစ္စာနှစ်သည်လည်း၊ ဝါ-ကိုလည်း၊ သစေပိ ဂဟိတံ-အကယ်၍
မူလည်း ယူအပ်သည်ဖြစ်အံ့၊ (ဧဝံသတိပိ) ဘိက္ခုနိယာ-၏၊ ဂီဝါ-သည်၊ နေဝ
(ဟောတိ) အာပတ္တိ-သည်၊ န (ဟောတိ) [အနောဒိဿဖြစ်သောကြောင့် ဘဏ္ဍာ
စားလည်း မထိုက်၊ အာပတ်လည်း မသင့်" ဟူလို။]

ပရိက္ခာရံ-ကို၊ ဟရန္တေ-ဆောင်ယူနေသည်တို့ကို၊ ဒိသွာ-မြင်၍၊ တေသံ-ထို
ခိုးသူတို့၏၊ အနတ္တကာမတာယ-အကျိုးမဲ့ကို အလိုရှိသူ၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ စောရော
စောရောတိ-သူခိုး သူခိုးဟူ၍၊ ဝတ္တုပ္ပိ-ပြောဆိုခြင်းငှာလည်း၊ န ဝဋ္ဋတိ-မအပ်၊

စောရော စောရောတိ ဝတ္တုပ္ပိ။ ။အနတ္တကာမတာယကို ထောက်၍ ကြောက်ခြင်း
ကြောင့် သူခိုး သူခိုးဟု အော်လျှင်ကား အပြစ် မရှိဟု သိသာ၏၊ ဝတ္တုပ္ပိ၌ မိသည် ဂရဟာ
ဇောတကာ အော်ခြင်းသော်မှ မအပ်တုံသေး၏၊ ဖမ်းပေးလျှင်ကား "မအပ်" ဟု ဆိုဖွယ်ပင်
မရှိတော့-ဟူလို။

ဟိ-မှန်၏။ ဧဝံ-ဤသို့၊ ဝုတ္တေပိ-ပြောဆိုအပ်သော်လည်း၊ တေသံ-ထိုသူခိုးတို့၏ (အပေါ်၌) ယံ ဒဏ္ဍံ-ကို၊ ကရောန္တိ-ကုန်၏။ သဗ္ဗမ္ပိ-အလုံးစုံလည်းဖြစ်သော၊ (တံ ဒဏ္ဍံ-သည်) ဘိက္ခုနီယာ ဂီဝါ ဟောတိ၊ ပန-ဆက်၊ အတ္တနော-မိမိ၏။ ဝစနကရံ-စကားကို လိုက်နာမည့်သူကို၊ (မိမိတ ဒဏ် မတပ်ပါနှင့်ဟု ပြောလျှင် နားထောင်မည့် တရားသူကြီးကို) ဣမိနာ-ဤသူသည်၊ မေ-ငါ၏။ ပရိက္ခာရော-ကို၊ ဂဟိတော-လူအပ်ပြီ၊ တံ-ထိုပရိက္ခရာကို၊ အာဟရာပေတိ-ပြန်ဆောင်စေပါလော၊ စ-ထိုသို့ပင် ပြန်ဆောင်စေလိုပါသော်လည်း၊ အဿ-ထိုသူ၏ (အပေါ်၌) ဒဏ္ဍံ-ကို၊ မာ ကရောဟိ-မပြုပါနှင့်၊ ဣတိ-သို့၊ ဝတ္တံ၊ ဝဋ္ဋတိ၊ မိမိက “ဒဏ်မတပ်နှင့်”ဟု ပြောပါလျက် သူတို့ဘာသာ ဒဏ်တပ်လျှင်ကား အနာပတ္တိ။ ဒါသဒါသီဝိပိ အာဒီနံ-ကျွန်ယောက်ျား၊ ကျွန်မိန်းမ၊ ရေကန်အစရှိသည်တို့၏၊ အတ္ထာယ-အကျိုးငှာ၊ အဋ္ဌ-တရားစွဲမှုကို၊ ကရောန္တိ-ပြုတတ်ကြကုန်၏။ အယံ-ဤတရားစွဲခြင်းသည်၊ အကပ္ပိယ အဇ္ဈောနာမ-မအပ်သော တရားစွဲခြင်းမည်၏။ န ဝဋ္ဋတိ။ ဒါသ စသည်တို့ကို နဂိုကပင် အလျှမခံကောင်းသောကြောင့် “အကပ္ပိယအဋ္ဌ” ဟု ဆိုသည်။

ကတံ-အဘယ်သို့လျှင်၊ အနာဂတံ-ဖြစ်လတံ့သော အကြောင်းအရာကို၊ အာရဗ္ဗ-အကြောင်းပြု၍၊ ဩဒိဿ အာစိက္ခနာ၊ ဟောတိ-ဖြစ်သနည်း၊ ဝုတ္တနယေ နေဝ-ဆိုအပ်ပြီးသော နည်းဖြင့်သာလျှင်၊ ပရေဟိ-ဂါမဒါရက စသော သူတစ်ပါးတို့သည်၊ အနာစာရာဒီသု-မကျင့်အပ်သော အကျင့် စသည်တို့ကို၊ ကတေသု-ပြုအပ်ပြီးကုန်လတ်သော်၊ ဘိက္ခုနီဝေါဟာရိကေ ဧဝံ၊ ဝဒတိ-အံ၊ (ဂီဝါ) အမှာကံ-ဝါတို့၏။ ဥပဿယေ-ကျောင်း၌၊ ဣဒ္ဓိဒ္ဓု-ဤမည်သော အမှု၊ ဤမည်သော အမှုကိုလည်း၊ ကရောန္တိ-ပြုကြကုန်၏။ အာယတိ-နောင်အခါ၌၊ အကရဏတ္ထာယ-မပြုခြင်းအကျိုးငှာ၊ ရက္ခံ-ကို၊ နော-ငါတို့အား၊ ဒေထ-ပေးကြပါကုန်၊ ဣတိ-ဤသို့ ပြောအံ၊ ကေန-သည်၊ ဧဝံ-သို့၊ ကတံ-နည်း၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ဝုတ္တေစ-မေးအပ်သော်လည်း၊ အသုကေန-သည်လည်းကောင်း၊ အသုကေနစ-သည်လည်းကောင်း၊ (ကတံ-ပြီ) ဣတိ အာစိက္ခတိ-အံ၊ ဧဝံ-ဤသို့ပြောလတ်သော်၊ အနာဂတံ အာရဗ္ဗ ဩဒိဿ၊ အာစိက္ခနာ-ခြင်းသည်၊ ဟောတိ-၏။ သာပိ-ထိုအနာဂတ ဩဒိဿ အာစိက္ခနာသည်လည်း၊ န ဝဋ္ဋတိ၊ ဟိ-မှန်၊ တေသံ-ထိုခိုးသူတို့၏ (အပေါ်၌) ဒဏ္ဍံ-ကို၊ ကတေ-ပြုအပ်သော်၊ ပုရိမနယနေဝ-ရှေးနည်းဖြင့်သာလျှင်၊ သဗ္ဗ-အလုံးစုံသော ဒဏ်သည်၊ ဘိက္ခုနီယာ ဂီဝါ (ဟောတိ) သေသံ-ကြွင်းသော အစီအရင်သည်၊ ပုရိမသဒိသမေဝ-ရှေ့အတိတ အာစိက္ခနာနှင့် တူသည်သာ၊ ပန-ဆက်၊ ဝေါဟာရိကာ-တို့သည်၊ ဘိက္ခုနုပဿယေ-၌၊ ဝေရူပံ-ဤသို့ သဘောရှိသော၊ အနာစာရံ-ကို၊ ကရောန္တာနံ-ပြုသူတို့၏ (အပေါ်၌) ဣမံနာမ ဒဏ္ဍံ-ကို၊ ကရောမ- ပြုကုန်အံ၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ဘေရိ-စည်ကို၊ စရာပေတွာ-လည်စေ၍၊

အာဏာယ-အာဏာ၌၊ အတိဋ္ဌမာနေ-မတည်သူတို့ကို၊ ပရိယေသိတွာ-ရှာ၍၊ ဒဏ္ဍံ-ကို၊ သစေ ကရောန္တိ-ကုန်အံ့၊ (ဧဝံသတိ) ဘိက္ခုနိယာ ဂီဝါ နေဝ (ဟောတိ) အာပတ္တိ၊ န (ဟောတိ။)

စ-ဆက်၊ ယော အယံ (နယော)-အကြင်နည်းကို၊ ဘိက္ခုနိနိ-တို့၏ (အတွက်) (မယာ-ငါသည်) ဝုတ္တော-ဆိုအပ်ပြီ၊ ဘိက္ခုနိပိ-တို့၏ (အတွက်လည်း) ဒေသဝ-ဤနည်းသည်ပင်၊ နယော-သိကြောင်းနည်းတည်း၊ ဟိ-မှန်၊ ဘိက္ခုနောပိ-ရဟန်းအားလည်း၊ ဩဒိဿ-၍၊ အာစိက္ခနာ-သည်၊ န ဝဇ္ဇတိ၊ တထာ-ထိုမည်သူ မည်ဝါဟု ညွှန်သော အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ အာစိက္ခိတေ-ပြောအပ်သော်၊ ယံ ဒဏ္ဍံ-ကို၊ ကရောန္တိ-ကုန်၏၊ သဗ္ဗံ-သော၊ (တံ ဒဏ္ဍံ-သည်၊ ဘိက္ခုဿ) ဂီဝါ ဟောတိ၊ ဝုတ္တ နယေနေဝ-ဖြင့်သာ၊ ဒဏ္ဍံ-ကို၊ ဝဏှာပေန္တဿ-ယူစေသော ရဟန်း၏၊ ပါရာဇိကံ (ဟောတိ)၊ ပန-ဆက်၊ ယော-အကြင်ရဟန်းသည်၊ ဒဏ္ဍံ-ကို၊ ကရိဿန္တိ-ပြုကုန်လတံ့၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ဇာနန္တောပိ-သိလျက်လည်း၊ အနောဒိဿ-၍၊ ကထေတိ-၏၊ တေစ-ထိုတရားသူကြီးတို့သည်လည်း၊ ပရိယေသိတွာ ဒဏ္ဍံ (သစေ) ကရောန္တိ ယေဝ-အကယ်၍ ပြုကုန်သည်သာလျှင် ဖြစ်အံ့၊ (ဧဝံသတိ၊ တဿ-ထိုရဟန်း၏) ဒေါသော-အပြစ်သ်ည၊ န-မဖြစ်။

ဝိဟာရသီမာယ-ကျောင်း၏ အပိုင်းအခြား၌၊ ရုက္ခာဒိနိ-သစ်ပင်အစရှိသည်တို့ကို၊ ဆိန္တန္တာနံ-ဖြတ်ကုန်သော သူတို့၏၊ ဝါသိဖရသု အာဒိနိ-ဓား၊ ပုဆိန် အစရှိသည်တို့ကို၊ ဝဟေတွာ-ယူ၍၊ ပါသာဏေဟိ-ကျောက်တို့ဖြင့်၊ ကောဋေန္တိ-ထုရိုက်ကြကုန်အံ့၊ န ဝဇ္ဇတိ-မအပ်၊ စိတ်ဆိုးသောကြောင့် လက်စားချေသောအားဖြင့် မထုရိုက်ကောင်း-ဟူလို၊ ဓာရာ-အသွားသည်၊ သစေ ဘိဇ္ဇတိ-အကယ်၍ ပျက်အံ့၊ (ဧဝံသတိ) ကာရာပေတွာ-ပြုစေ၍၊ ဒါတဗ္ဗာ-ပေးထိုက်၏၊ ဥပဓာဝိတွာ-အနီးသို့ ပြေး၍၊ တေသံ-ထိုသစ်ပင်စသည်တို့ကို ဖြတ်သူတို့၏၊ ပရိက္ခာရေ-အသုံး အဆောင်တို့ကို၊ ဝဏှန္တိ-ယူကုန်အံ့၊ တမ္ပိ-ထိုပရိက္ခရာယူမှုကိုလည်း၊ န ကာတဗ္ဗံ-မပြုထိုက်၊ (ကသွာ-နည်း) ဟိ (ယသွာ)-ကြောင့်၊ စိတ္တံ-သည်၊ လဟုပရိဝတ္တံ-လျင်မြန်သော ပြောင်းလွဲခြင်းရှိ၏၊ ထေယျစေတနာယ-ခိုးသူ၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ စေတနာသည်၊ ဥပ္ပန္နာယ-ဖြစ်လတ်သော်၊ မူလစ္ဆေဇ္ဇမ္ပိ-သာသနာတော်ဝယ် အမြစ် အရင်း၏ ပြတ်ခြင်းသို့လည်း၊ (ပါရာဇိက ကျခြင်းသို့လည်း) ဝဏှဿု-ရောက်ရာ၏၊ (တသွာ-ကြောင့်၊ တမ္ပိ န ကာတဗ္ဗံ) သေသံ၊ ပေ၊ တိဝေဒနန္တိ။- သတ္တရသကေ-တစ်ဆယ် ခုနစ်ပါးသော သိက္ခာပုဒ်တို့၏ အပေါင်း၌၊ ဝါ-တွင်၊ ပဌမသိက္ခာပဓံ-ပဌမသိက္ခာပုဒ်တည်း။

၂။ ဒုတိယသံဃာဒီသေသိသိက္ခာပုဒ်အဖွင့်

၆၈၂။ ဒုတိယေ-၌၊ ဝရဘဏ္ဍန္တိ-ကား၊ မုတ္တမဏီဝေဠုရိယာဒိ-ပုလဲ၊ ပတ္တမြား၊ ကြောင်မျက်ရွဲ အစရှိသော၊ မဟတ္တံ-များသော အဖိုးရှိသော၊ (အဖိုးများစွာ ထိုက်တန်သော) ဘဏ္ဍံ-ကို၊ (အာဒါယ၌ စပ်။)

၆၈၃။ အနပလောကေတွာတိ-ကား၊ အနာပုစ္ဆိတွာ-မပန်ပြောမူ၍၊ [အပ ရှေ့ရှိသော လောကဓာတ်သည် “အာပုစ္ဆနတ္ထ” ဖြစ်သောကြောင့် “အနာပုစ္ဆိတွာ” ဟု ဖွင့်သည်။] ဂဏံဝါတိ-ကား၊ မလ္လဂဏဘဋိပုတ္တဂဏာဒိကံ-ဗိဿနိုးကို ကိုးကွယ် ဆည်းကပ်သူတို့၏ အပေါင်း၊ ကစဲနတ်ကို ကိုးကွယ်ဆည်းကပ်သူတို့၏ အပေါင်း အစရှိသည်ကိုလည်းကောင်း၊ ပူဂန္တိ-တား၊ ဓမ္မဂဏံ-တရားရှိသူတို့၏ အပေါင်းကို လည်းကောင်း၊ ဗုဒ္ဓသာသနာတော်ကို ဆည်းကပ်ကိုးကွယ်သူတို့၏ အပေါင်း၊ အခြားဘာသာဝင်ဖြစ်သော်လည်း ကုသိုလ်ကောင်းမှု ပြုသူတို့၏ အပေါင်းတည်း။ သေဏီန္တိ-ကား၊ ဂန္တိကသေဏီဒုဿိကသေဏီ အာဒိကံ-နံသာကုန်သည် အပေါင်း၊ အထည်ကုန်သည် အပေါင်း အစရှိသည်ကိုလည်းကောင်း၊ (အနပလောကေတွာ၌ စပ်)၊ [မလ္လဂဏစသည်တို့၏ အဓိပ္ပာယ်ကို ကဒါဘာသာဋီကာ၌ ပြထားပြီ။]

ဟိ-မှန်၊ (တစ်နည်း) တိ ယသွာ-ကြောင့်၊ ယတ္ထကတ္ထစိ-အကြင်အကြင်အရပ်၌၊ ရာဇာနော-မင်းတို့သည်၊ ဂဏာဒီနံ-ဂဏ အစရှိသည်တို့အား၊ ဝါမနိဂမေ-ရွာ၊ နိဂုံးတို့ကို၊ ဧတ္ထ-ဤအရပ်၌၊ တုမေဝ-သင်တို့သည်သာ၊ အနုသာသထ-ဆုံးမကြကုန်၊ ဝါ-အုပ်ချုပ်ကြကုန်၊ ဣတိ-ဤသို့ပြော၍၊ နိယျာတေန္တိ-အပ်နှင်းကြကုန်၏၊ တတ္ထ တတ္ထ-ထိုထိုအရပ်၌၊ တေယေဝ-ထိုဂဏအစရှိသည်တို့သည်သာ၊ ဣဿရာ-အစိုးရတို့သည်၊ ဟောန္တိ၊ တသွာ-ကြောင့်၊ တေ-ထိုအစိုးရသော ဂဏ အစရှိသည်တို့ကို၊ သန္ဓာယ-ရည်ရွယ်၍၊ ဣဒံ-ဤဂဏံဝါ အစရှိသော စကားကို၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ၊ စ-ဆက်၊ ဧတ္ထ-ဤရာဇ အစရှိသည်တို့တွင်၊ ရာဇာနံဝါ-မင်းကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဂဏာဒိကေဝါ-ဂဏ အစရှိသည်တို့ကိုသော်လည်းကောင်း၊ အာပုစ္ဆိတွာဝိ-ပန်ပြောပြီး၍လည်း၊ ဘိက္ခုနီသံယော-ကို၊ အာပုစ္ဆိတဗ္ဗေဝ-ပန်ပြောထိုက်သည်သာ၊ ဝါ-ပန်ပြောရမည်သာ၊ ထပေတွာ ကပ္ပန္တိ-ကား၊ တိတ္ထိယေသုဝါ-တိတ္ထိတို့၌ သော်လည်းကောင်း၊ အညဘိက္ခုနီသုဝါ-အခြားသော ဘိက္ခုနီတို့၌သော်လည်းကောင်း၊ ပဗ္ဗဇိတပုဗ္ဗံ-ရှေး၌ ပဗ္ဗဇိတဖြစ်ဖူးသော၊ ဝါ-ရသေ့ ရဟန်းဖြစ်ဖူးသော၊

ဝရဘဏ္ဍံ။ ။ဝရကို “မဟတ္တ” ဟု ဖွင့်၏။ ဝရိယတေ ဣစ္ဆိယတေ-လိုလားအပ်၏။ ဣတိ ဝရံ၊ ဝရံစ + တံ + ဘဏ္ဍံစာတိ ဝရဘဏ္ဍံ၊ ထိုဝရဘဏ္ဍ၏ သရုပ်ကို “မုတ္တမဏီဝေဠုရိယာဒိ” ဟု ပြသည်။ ထို့ကြောင့် “ဝေဠုရိယာဒိ” ဟု ဝရဘဏ္ဍနှင့် သမာသ် မတွဲဘဲ ဝါဠုမှန် ရှိပါစေ။

တပွဂတိကံ-အပ်သည်၏ အဖြစ်သို့ ကပ်ရောက်သူကို၊ ထပေတွာ-ချန်ထား၍၊ (ဝုဋ္ဌာပေယျ၌ စဝါ) ဣတိ-ဤကား အနက်၊ သေသံ ဥတ္တာနမေဝ။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ-သည်) စောရီဝုဋ္ဌာပနသမုဋ္ဌာနံ-စောရီဝုဋ္ဌာပနသမုဋ္ဌာနံ ရှိသော သိက္ခာပုဒ်တည်း။ ကေနမိ ကရဏီယေန-တစ်စုံတစ်ခုသော ပြုဖွယ်ကြောင့်၊ ဘိက္ခုနီသု-တို့သည်။ ပက္ကန္တာသု-ဖဲသွားကုန်လတ်သော်၊ ခဏ္ဍသိမံ-ခဏ္ဍသိမံသို့၊ အဂန္တာ-မသွားမူ၍၊ ယထာ နိသိန္နဋ္ဌာနေယေဝ-အကြင်အကြင်ထိုင်မြဲသော နေရာ၌ပင်၊ (မဟာသိမ်ဖြစ်သော ထိုနေရာ၌ပင်)၊ အတ္တနော-၏၊ နိဿိတကပရိသာယ-တပည့်မ ပရိသတ်နှင့်၊ သဒ္ဓိ-တကွ၊ ဝုဋ္ဌာပေန္တိယာ-သိက္ခာမာန်အဖြစ်မှ ရဟန်းမ အဖြစ်သို့ ထမြောက်စေသော ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာမ၏၊ ဝါစာစိတ္တတော-နှုတ်၊ စိတ်ကြောင့်၊ သမုဋ္ဌာတိ-ဖြစ်၏၊ ခဏ္ဍသိမံဝါ-သို့သော်လည်းကောင်း၊ နဒိဝါ-မြစ်သို့ သော်လည်းကောင်း၊ ဝန္တာ-သွား၍၊ ဝုဋ္ဌာပေန္တိယာ-၏၊ ကာယဝါစာစိတ္တတော၊ သမုဋ္ဌာတိ-၏၊ အနာပုစ္ဆာ-မပန်ပြောဘဲ၊ ဝုဋ္ဌာပနဝသေန-ထမြောက်စေခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ကိရိယာကိရိယံ-ကိရိယာကိရိယာတည်း။ (မပြုထိုက်သော ထမြောက်စေမှုကို ပြုခြင်း၊ ပြုထိုက်သော ပန်ပြောမှုကို မပြုခြင်းရှိသော သိက္ခာပုဒ်တည်း။) ၂။ပေ၊ တိဝေဒနန္တိ။- ဒုတိယသိက္ခာပဒံ (သမတ္ထံ။)

၃။ တတိယသံဃာဒိသေသံသိက္ခာပုဒ်အဖွင့်

၆၉၂။ တတိယေ-၌၊ ပရိက္ခေပံ အတိက္ကာမေန္တိယာတိ ဧတ္ထ-၌၊ (ဝိနိစ္ဆယော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ စဝ်ပုဒ်မရှိ၍ ထည့်သည်။) ဧကံ-၁ ခုသော၊ ပါဒံ-ကို၊ အတိက္ကာမေန္တိယာ-လွန်စေသော ဘိက္ခုနီ၏၊ ထုလ္လစွယံ (ဟောတိ)၊ ဒုတိယေန-ဒုတိယခြေလှမ်းဖြင့်၊ (ပရိက္ခေပေ-ကို)၊ အတိက္ကန္တမတ္ထေ-လွန်အပ်ကာမျှဖြစ်လတ်သော်၊ သံဃာဒိသေသော၊ (ဟောတိ)၊ အပရိက္ခိတ္တဿ ဂါမဿ ဥပစာရန္တိ ဧတ္ထ-၌၊ (ဝိနိစ္ဆယော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော)၊ ပရိက္ခေပါရဟဋ္ဌာနံ-အကာအရံထိုက်သော ခဲတစ်ကျ အရပ်ကို၊ ဧကေန-သော၊ ပါဒေန-ဖြင့်၊ အတိက္ကမတိ-ကျော်လွန်အံ့၊ ထုလ္လစွယံ (ဟောတိ)၊ ဒုတိယေန-ဖြင့်၊ (ပရိက္ခေပါရဟဋ္ဌာနေ-ကို)၊ အတိက္ကန္တမတ္ထေ၊ သံဃာဒိသေသော၊ (ဟောတိ)၊ အပိစ-သည်သာမကသေး၊ (အကျယ်ရှိသေး၏-ဟူလို)၊ ဧတ္ထ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ သကဂါမတော-မိမိရွာမှ၊ နိက္ခမန္တိယာ-ထွက်ဆဲ ဘိက္ခုနီ၏၊ ဂါမန္တရပစ္စယာ-ရွာတစ်ပါးဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ အနာပတ္တိ-အာပတ် မသင့်သေး၊ (မိမိရွာထည်းတွင် ရှိနေသေးသောကြောင့် “ဂါမန္တရ” မဖြစ်သေး၊ ထို့ကြောင့် အာပတ်မသင့်-ဟူလို)၊ ပန-ကား၊ နိက္ခမိတွာ-ထွက်ပြီး၍၊ ဂါမန္တရ-ရွာတစ်ပါးသို့၊ ဝန္တိယာ-သွားသော ဘိက္ခုနီ၏၊ ပဒဝါရေ ပဒဝါရေ ဒုက္ကဋံ (ဟောတိ)၊ ဧကေန-

သော၊ ပါဒေန-ဖြင့်၊ ဣတရဿ-အခြားသော၊ ဂါမဿ-၏၊ ပရိက္ခေပဝါ-အကာ အရံကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဥပစာရေဝါ-ဥပစာတိုသော်လည်းကောင်း၊ အတိက္ကန္တ (မတ္တေ)-လွန်အပ်ကာမျှဖြစ်လတ်သော်၊ ထုလ္လစ္စယံ (ဟောတိ) ခုတိယေန-ဖြင့်၊ အတိက္ကန္တမတ္တေ-သော်၊ သံဃာဒီသေသော (ဟောတိ) တတော-ထိုအခြားရွာမှ၊ နိက္ခမိတွာ-၍၊ ပုန-ဖန်၊ သကဂါမံ-မိမိရွာသို့၊ ပဝိသန္တိယာ-ဝင်သော ဘက္ခိနီ၏ လည်း၊ ဧသေဝနယော။

ပန-ဆက်၊ ခဏ္ဍပါကာရေန ဝါ-ကျိုးပြတ်သော တံတိုင်းဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဝတိဆိဒ္ဓေန ဝါ-စည်းရိုးအပေါက်ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဘိက္ခုနီဝိဟာရ ဘူမိယေဝ-ဘိက္ခုနီတို့၏ ကျောင်းမြေသို့သာ၊ ပဝိသိတုံ-ငှာ၊ သက္ကာ-တတ်ကောင်းသည်၊ သစေ ဟောတိ-အံ့၊ (ဧဝံသတိ) ဧဝံ-ဤသို့၊ ပဝိသမာနာယ-ဝင်သော ဘိက္ခုနီသည်၊ ကပ္ပိယဘူမိ-အပ်သော မြေသည်၊ ဝါ-အပ်သော မြေသို့၊ ပဝိဌာနာမ-ဝင်အပ်သည် မည်သည်၊ ဟောတိ-၏၊ တုသ္မာ ဝဋ္ဋတိ၊ ဤဝါကျများ၏ အဓိပ္ပာယ်ကို ကခါဘာသာဋီကာ၌ ပြထားပြီ။ ဟတ္ထိပိဋ်အာရိယိဝါ-ဆင်၏ ကျောက်ကုန်း အစရှိသည်တို့ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဣဒ္ဓိယာဝါ-တန်ခိုးဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ သစေပိ ပဝိသတိ-အကယ်၍မူလည်း ဝင်အံ့၊ (ဧဝံသတိပိ) ဝဋ္ဋတိယေဝ၊ ဟိ-မှန်၊ ပဒသာ-ခြေဖြင့်၊ ဝါ-ခြေလျှင်၊ ဂမနမေဝ-သွားခြင်းကိုသာ၊ ဣဓ-ဤသို့ကွာပုဒ်၌၊ အဓိပေတံ-အလိုရှိအပ်၏၊ တေနေဝ-ထို့ကြောင့်ပင်၊ ပဌမံ ပါဒံ အတိက္ကာမေန္တိယာတိ အာဒိ-ပဌမံ ပါဒံ အတိက္ကာမေန္တိယာ အစရှိသော စကားရပ်ကို အာဟ-မိန့်တော်မူပြီ။

ဒွေ-ကုန်သော၊ ဂါမာ-တို့သည်၊ ဘိက္ခုနီဝိဟာရေန-ဘိက္ခုနီတို့၏ ကျောင်းအားဖြင့်၊ သမ္ပဒ္ဓဝတိယာ-ဆက်စပ်သော စည်းရိုးရှိကုန်သည်၊ ဟောတိ-ကုန်အံ့၊ ယသ္မိ ဂါမေ-၌၊ ဘိက္ခုနီဝိဟာရော-သည်၊ (အတ္ထိ) တတ္ထ-ထိုရွာ၌၊ ပိဏ္ဍာယ-ဆွမ်းအလိုငှာ၊ စရိတွာ-လှည့်လည်၍၊ ပုန-တစ်ဖန်၊ ဝိဟာရံ-သို့၊ ပဝိသိတွာ-၍၊ ဝိဟာရမဇ္ဈေန-ကျောင်း၏ အလယ်ဖြင့်၊ ဣတရဿ-အခြားသော၊ ဂါမဿ-၏၊ မဂ္ဂေါ-သည်၊ သစေ အတ္ထိ-အံ့၊ (ဧဝံသတိ) ဂန္တံ ဝဋ္ဋတိ၊ ပန-ဆက်၊ တတော ဂါမတော-ထိုရွာမှ၊ တေနေဝ မဂ္ဂေန-ထိုလမ်းဖြင့်ပင်လျှင်၊ ပစ္စာဂန္တဝံ-ပြန်လာရာ၏၊ ဂါမဒ္ဓါရေန-ရွာတံခါးဖြင့်၊ နိက္ခမိတွာ သစေ အာဂစ္ဆတိ-အံ့၊ (ဧဝံသတိ) ပုရိမ

ခုတိယေန အတိက္ကန္တမတ္တေ။ ။ "အတိက္ကန္တမတ္တေ" ဟူသော လက္ခဏာ၏ လက္ခဏာဝန္တကို "ပရိက္ခေပေ" ဟု ထည့်ရသည်။ ဥပစာကို လွန်ရာ၌လည်း "ပရိက္ခေပါရဟဌာနေ"ဟု ထည့်ရသည်။ ယောနော၌ကား "ခုတိယေ"ဟူသော ပါဠိကို တွေ့၍ "ခုတိယေ ပါဒေ အတိက္ကန္တမတ္တေတိ သမ္ပဒ္ဓော" ဟု ဖွင့်၏။ ခြေသည် လွန်အပ်သော ကံ မဟုတ်၊ ပရိက္ခေပသည်သာ လွန်အပ်သော ကံတည်း။ ထို့ကြောင့် စဉ်းစားပါ။ နောက်၌လည်း "ပါဒေန အတိက္ကမတိ"ဟု ရှိသည်။

နယေနေဝ အာပတ္တိဘေဒေါ ဝေဒိတဗျော၊ သကဂါမတော-မိမိရွာမှ၊ ကေနစိ-
 တစ်စုံတစ်ခုသော၊ ကရဏီယေန-ပြုဖွယ်ကိစ္စကြောင့်၊ ဘိက္ခုနီဟိ-တို့နှင့်၊ သဗ္ဗိ-
 တက္ခ၊ နိက္ခန္ဓာယ-ထွက်လာသော ဘိက္ခုနီ၏၊ ပုန-တစ်ဖန်၊ ပဝိသနကာလေ-ဝင်
 ရာအခါ၌၊ ဟတ္ထိဝါ-ဆင်သည်သော်လည်း၊ မုစ္စတိ-လွတ်လာအံ့၊ ဥဿာရဏာဝါ-
 လူအများ၏ တိုးဝှေ့ထွက်သွားခြင်းသည်သော်လည်း၊ ဟောတိ-အံ့၊ ဣတရာ-ကုန်
 သော၊ ဘိက္ခုနီယော-တို့သည်၊ သဟသာ-အဆောတလျှင်၊ ဂါမံ-သို့၊ ပဝိသန္တိ-
 ဝင်သွားကုန်အံ့၊ (ဧဝံသတိ) ယာဝ- အကြင်မျှလောက်၊ အညာ-အခြားသော၊
 ဘိက္ခုနီ-သည်၊ အာဂစ္ဆတိ-၏၊ တာဝ-ထိုအခြားဘိက္ခုနီ လာသည့်တိုင်အောင်၊
 ပဟိ-ပြင်ဘက်၌၊ ဂါမဒ္ဓါရေ-၌၊ ဌာတဗ္ဗံ-ရပ်နေရာ၏၊ [တစ်ယောက်လည်း သွားလျှင်
 “ဧကာဝါ ဂါမန္တရံ ဂစ္ဆေယျ” ဖြစ်သောကြောင့် အဖော်လာသည့်တိုင်အောင်
 စောင့်နေပါ-ဟူလို။] (အညာ ဘိက္ခုနီ) သစေ န အာဂစ္ဆတိ-အကယ်၍ မလာအံ့၊
 (ဧဝံသတိ) ဒုတိယိကာ-အဖော်မဖြစ်သော၊ ဘိက္ခုနီ-သည်၊ ပက္ကန္တာနာမ-အရပ်
 တစ်ပါးသို့ ဖဲသွားသည်မည်သည်၊ ဟောတိ၊ (တသ္မာ) ပဝိသိတုံ ဝဋ္ဋတိ။

ပုဗ္ဗေ-ရှေး၌၊ မဟာဂါမော-ကြီးစွာသော ရွာသည်၊ ဟောတိ-ဖြစ်၏၊ မဇ္ဈေ-
 ရွာ၏ အလယ်၌၊ ဘိက္ခုနီဝိဟာရော-ဘိက္ခုနီတို့၏ ကျောင်းတိုက်သည်၊ (ဟောတိ-
 ရှိ၏) ပစ္စာ-နောက်၌၊ တံ ဂါမံ-ထိုရွာကြီးကို၊ စတ္တာရော-၄ ယောက်ကုန်သော၊
 ဇနာ-လူတို့သည်၊ (ရွာစားတို့သည်) လဘိတွာ-ရ၍၊ ဝိသုဝိသု-သီးခြားသီးခြား၊
 ဝတိ ပရိက္ခေပံ-စည်းရိုးဖြင့် ကာရံခြင်းကို၊ ကတွာ-၍၊ ဝိသာဇိတွာ-ခွဲဝေ၍၊ ဘုဇ္ဇန္တိ-
 သုံးစွဲ ကြကုန်အံ့၊ ဝိဟာရတော-မှ၊ ဧကံ-တစ်ခုသော၊ ဂါမံ-သို့၊ ဂန္တံ-ငှာ၊ ဝဋ္ဋတိ၊
 တတော-ထိုရွာမှ၊ အပရံ-အခြားသော၊ ဂါမံ-သို့၊ ဒွါရေနဝါ-တံခါးဖြင့်သော်လည်း
 ကောင်း၊ ဝတိဆိဒ္ဓေနဝါ-စည်းရိုးအပေါက်ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ပဝိသိတုံ-ငှာ၊
 န ဝဋ္ဋတိ၊ ပုန-တစ်ဖန်၊ ဝိဟာရမေဝ-သို့သာ၊ ပစ္စာဂန္တံ-ပြန်လာခြင်းငှာ၊ ဝဋ္ဋတိ၊
 ကသ္မာ-နည်း၊ ဝိဟာရဿ-၏၊ စတုဂါမသာဓာရဏတ္တာ-လေးခုသော ရွာတို့နှင့်
 ဆက်ဆံသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။

အန္တရဝါသကော ဧတမိယတီတိ-ကာ၊ ယတ္ထ-အကြင်မြစ်၌၊ ယထာ-အကြင်
 အခြင်းအရာအားဖြင့် ဝတိအပ်သော်၊ တိမဏ္ဍာလပဋိစ္စာဒနံ-ပုဆစ်ဦးဝန်း ၂ ဖက်၊
 ချက်ဟူသော ၃ ပါးသော အဝန်းကို ဖုံးလွှမ်းခြင်းသည်၊ ဟောတိ-ဖြစ်၏၊ ဧဝံ-
 ဤသို့တိမဏ္ဍာလပဋိစ္စာဒနဖြစ်လောက်သော အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ နိဝတ္ထာယ-
 ဝတ်သော၊ ဘိက္ခုနီယာ-၏၊ (အန္တရဝါသကော၌ စပ်) ဝါ-သည်၊ (ဥတ္တရန္တိယာ၌
 စပ်) ဝဿကာလေ-မိုးအခါ၌၊ တိတ္ထေနဝါ-မိုးရာဆိပ်ကမ်းဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊
 အတိတ္ထေနဝါ-ဆိပ်ကမ်း မဟုတ်သော အရပ်ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဩတရိတွာ-
 သက်ဆင်း၍၊ ယတ္ထကတ္တစိ-အမှတ်မရှိ တစ်စုံတစ်ခုသော အရပ်၌၊ (ဆိပ်ကမ်း

ဟုတ်သော အရပ်၊ မဟုတ်သော အရပ်၌) ဥတ္တရန္တိယာ-တက်သော ရဟန်းမ၏။
 ဧကဒ္ဒဂ္ဂိုလမတ္တမ္ပိ-လက် ၁ သစ်၊ လက် ၂ သစ်မျှလည်း။ အန္တရဝါသကော-သင်း
 ပိုင်ကို၊ တေမိယတိ-စိုစွပ်အပ်၏။ (သာ-ထိုဖြစ်သည်။ နဒိနာမ-မည်၏။) ပါဠိတော်၌
 “နဒိနာမ ဩပေ တေမိယတိ” ၏ အဖွင့်ဖြစ်သောကြောင့် ယတ္တ၏ နိယမ ထည့်၍
 ထိုပါဠိတော်၌ စပ်ရသည်။ သေသ-ကြွင်းသော၊ နဒိလက္ခဏ-ဖြစ်၏ လက္ခဏာ
 သည်။ နဒိနိမိတ္တကထာယ-နဒိနိမိတ္တကထာ၌၊ (ဥပေါသထက္ခန္ဓက နဒိနိမိတ္တကထာ
 ၌) အာဝိ-ထင်ရှားစွာ၊ ဘဝိဿတိ-ဖြစ်လတ်။

ဝေရူပ-သော၊ နဒိ-သို့၊ တိတ္ထေနဝါ အတိတ္ထေနဝါ ဩတရိတွာ၊ ဥတ္တရဏ
 ကာလေ-တက်ရာအခါ၌၊ ပဌမံ-သော၊ ပါဒိ-ကို၊ ဥဒ္ဒရိတွာ-ကြွမြောက်၍၊ တီရေ-
 တမ်း၌၊ ထပေန္တိယာ-ထားသော ဘိက္ခုနီ၏။ ထုလ္လစွယံ (ဟောတိ) ဒုတိယပါဒုဒ္ဒါ
 ရေ-ဒုတိယခြေကို ကြွမြောက်ရာအခါ၌၊ သံဃာဒီသေသော (ဟောတိ) သေတုနာ-
 တံထားဖြင့်၊ ဂစ္ဆတိ-အံ၊ အနာပတ္တိ၊ (ဟောတိ) [ရေထည်းဆင်း၍ ခြေဖြင့် သွား
 ခြင်းတို့သာ “နဒိပါဒဂမန”ဟု ဆိုသောကြောင့် “သေတုနာ ဂစ္ဆတိ”ကို “အနာ
 ပတ္တိ”ဟု ဆိုသည်။] ပဒသာ-ခြေဖြင့်၊ ဩတရိတွာ-၍၊ ဥတ္တရဏကာလေ-၌၊ သေတံ-
 သို့၊ အာရောဟိတွာ-တက်၍၊ ဥတ္တရန္တိယာပိ-ကမ်းသို့ တက်သော ဘိက္ခုနီ၏လည်း။
 အနာပတ္တိ၊ (ဟောတိ) ပန-ဆက်၊ သေတုနာ-ဖြင့်၊ ဂန္ဓာ-၍၊ ဥတ္တရဏကာလေ-
 ၌၊ ပဒသာ-ဖြင့်၊ ဂစ္ဆန္တိယာ-၏။ အာပတ္တိယေဝ-သည်သာ၊ (ဟောတိ) ယာနနာဝါ
 အာကာသဂမနာဒိသုပိ-ယာ၌ဖြင့် သွားခြင်း၊ လှေဖြင့် သွားခြင်း၊ ကောင်ကပ်ဖြင့်
 သွားခြင်း အစရှိသည်တို့၌လည်း။ ဒေသဝနယော-တည်း။ ပန-ဆက်၊ ဩရိမတီရ
 တော-ဤဘက်ကမ်းမှ၊ ပရတီရမေဝ-ထိုဘက်ကမ်းကိုသာ၊ အက္ကမန္တိယာ-နင်းသော
 ရဟန်းမ၏။ အနာပတ္တိ၊ (ဟောတိ) [မြစ်ထည်း မဆင်းဘဲ လှည်းစသည်ဖြင့် ဤ
 ဘက်ကမ်းမှ ထိုဘက်ကမ်းသို့ သွားသော ဘိက္ခုနီမှာ အနာပတ္တိ၊ ပရတီရမေဝ
 အက္ကမန္တိယာ အနာပတ္တိတိ နဒိ အနောတရိတွာ ယာနနာဝါဒိသု အညတရေန
 ဂန္ဓာ ပရတီရမေဝ အက္ကမန္တိယာ အနာပတ္တိ-ဋီတာ။] ရလနကပ္ပတ္တံ-ဆိုးရည်ကြိုမှုကို
 ပြုခြင်းအကျိုးငှာ၊ ဂန္ဓာ-၍၊ ဒါရုသက်မုနာဒိကိစ္စေန-ထင်းကို စုဆောင်းခြင်း အစရှိ
 သော ကိစ္စကြောင့်၊ (ထင်းကို ဆွဲငင်ဆယ်ယူလိုခြင်းစသော ကိစ္စကြောင့်) ဒုတ္တိ
 သော-၂ ယောက် ၃ ယောက်ကုန်သော ဘိက္ခုနီတို့သည်၊ ဥဘယတီရေသု-၂
 ဖက်သော ကမ်းတို့၌၊ ဝိစရန္တိ-လှည့်လည်ကြကုန်အံ့၊ ဝဋ္ဋတိ။

ဥဘယတီရေသု ဩပေ ဝဋ္ဋတိ။ ။ဤဘက်ကမ်းသို့ မကူးသောကြောင့် နဒိပါဒဂမန
 အတွက် လျဉ်းဝါးဖွယ် မရှိပါဘဲလျက် အဘယ်ကြောင့် “ဥဘယ ဩပေ ဝဋ္ဋတိ”ဟု အထူးဆိုနေ
 ပါသနည်းဟု မေးဖွယ်ရှိ၏။ အဖြေကား - နောက်၌ “သေပ ပနေတ္ထ ကာဝိ ကလဟံ ကတွာ”

ပန-ဆက်၊ ဧတ္ထ-ဤဘိက္ခုနီတို့တွင်၊ ကာစိ-တစ်စုံတစ်ယောက်သည်၊ ကလဟံ-
 ခိုက်ရန်ကို၊ ကတွာ-၍၊ ဣတရံ-အခြားသော၊ တီရံ-ကမ်းသို့၊ သစေ ဂစ္ဆတိ-အံ့၊
 (ဧဝံသတိ) အာပတ္တိ၊ (ဟောတိ) ဒွေ-၂ ယောက်ကုန်သော ဘိက္ခုနီတို့သည်၊
 ဧကတော-တစ်ပေါင်းတည်း၊ ဥတ္တရန္တိ-ကူးကုန်၏၊ ဧကာ-တစ်ယောက်သည်၊
 နဒိယာ-မြစ်၏၊ မဇ္ဈေ-အလယ်၌၊ ကလဟံ-ကို၊ ကတွာ-၍၊ နိဝတ္တိတွာ-ပြန်နစ်၍၊
 ဩရိမတီရမေ-ဤဘက်ကမ်းသို့သာ၊ အာဂစ္ဆတိ-ပြန်လာအံ့၊ အာပတ္တိ၊ (ဟောတိ)
 ပန-ဆက်၊ ဣတရိဿာ-အခြားသော ဘိက္ခုနီ၏၊ (အနာပတ္တိ၌ စပ်) အယံ-ဤ
 ပြန်လာသော ဘိက္ခုနီသည်၊ ပက္ကန္တဌာနေ-ဖဲသွားသူ၏ အရာ၌၊ ဌိတာ-တည်သည်၊
 ဟောတိ၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ ပရတီရံ-သို့၊ ဂစ္ဆန္တိယာပိ-သွားသော်လည်း၊ အနာပတ္တိ၊
 ဟောတိ၊ နှာယိတုံဝါ-ရေချိုးခြင်းငှာသော်လည်းကောင်း၊ ပါတုံဝါ-သောက်ခြင်းငှာ
 သော်လည်းကောင်း၊ ဩတိဏ္ဍာ-သက်ဆင်းသော ဘိက္ခုနီသည်၊ တမေဝ တီရံ-
 ထိုကမ်းသို့သာ၊ ပစ္စုတ္တရတိ-ပြန်၍ တက်လာအံ့၊ (ဧဝံသတိ) အနာပတ္တိ၊ (ဟောတိ)

သဟ အရုဏဂ္ဂမနာတိ ဧတ္ထ-၌၊ (ဝိနိစ္ဆယော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော) သဇ္ဈာယံ
 ဝါ-သရဇ္ဈာယံခြင်းကိုသော်လည်းကောင်း၊ ပဓာနံဝါ-ကမ္မဋ္ဌာန်းအားထုတ်မှုကိုသော်
 လည်းကောင်း၊ အညံ-သဇ္ဈာယ၊ ပဓာနမှ တစ်ပါးသော၊ ကိဉ္စိ-သော၊ ကမ္မံဝါ-
 အလုပ်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ကုရုမာနာ-ပြုစဉ်၊ ပုရေ အရုဏေယေဝ-အရုဏ်၏
 ရှေး၌ပင်၊ (“ပုရရာရုဏာယေဝ”ဟု ရှိလျှင် သာ၍-ကောင်းသည်၊ “အရုဏ်မတက်မီ
 ပင်”ဟု ပေး) ဒုတိယိကာယ-အဖော်မ၏၊ သန္တိကံ-အာထံသို့၊ ဂမိဿာမိ-အံ့၊ ဣတိ-
 ဤသို့၊ အာဘောဂံ-နှလုံးသွင်းမှုကို၊ သစေ ကရောတိ-အံ့၊ စ-ထိုသို့ပင် ပြုပါသော်
 လည်း၊ အဿာ-ထိုဘိက္ခုနီသည်၊ အဇာနန္တိယာ ဧဝ- (အရုဏ်တက်မှန်း) မသိစဉ်
 ပင်၊ အရုဏော-သည်၊ ဥဂ္ဂစ္ဆတိ-တက်အံ့၊ (ဧဝံသတိ) အနာပတ္တိ၊ (ဟောတိ)
 ပန-ဆက်၊ ယာဝ အရုဏဂ္ဂမနာ-အရုဏ်တက်သည့်တိုင်အောင်၊ ဣဓေဝ-ဤအရပ်
 ၌ပင်၊ ဘဝိဿာမိ-အံ့၊ ဣတိဝါ-ဤသို့သော်လည်းကောင်း၊ အနာဘောဂေနဝါ-
 နှလုံး မသွင်းဘဲသော်လည်းကောင်း၊ (အရုဏ်မတက်မီ အဖော်ရှိရာသို့ သွားအံ့ဟု
 နှလုံးမသွင်းဘဲသော်လည်းကောင်း) ဝိဟာရဿ-ကျောင်းတိုက်၏၊ ဧကဒေသေ-
 တစ်စိတ်တစ်ဒေသ၌၊ အထ အစ္ဆတိ-အကယ်၍ နေအံ့၊ ဒုတိယိကာယ-၏၊
 ဟတ္ထပါသံ-သို့၊ အထ န ဩတရတိ-အကယ်၍ မသက်ရောက်အံ့၊ (“ဧကဒေသေ

စသည်ဖြင့် အာပတ်သင့်ပုံ ဝိနိစ္ဆယကို ဆိုလတဲ့၊ ထိုဝိနိစ္ဆယနှင့် စပ်၍ အာပတ် မသင့်ခြင်း
 အကျိုးကို ဖြေခြင်းငှာ “ဥဘယတီရေသု” စသည်ကို ဆိုရသည်။ [ဥဘယတီရေသု ဝိရန္တိ၊
 ဝဂ္ဂတိတိ ဣဒံ အသတိပိ နဒိပါရဂမနေ ဥဝရိဝက္ခမာနဿ ဝိနိစ္ဆယဿ ဗလမတ္တဒဿနတ္ထတိ
 ဝေဒိတဗျံ-ဋီကာ]

အစ္ဆတိ"ကိုပင် ထပ်၍ ဖွင့်သည်။ (ဧဝံသတိ၊) အရုဏဂ္ဂမနေ-အရုဏ်တက်ရာ အခါ၌၊ သံဃာဒိသေသော၊ (ဟောတိ၊) ဟိ-မှန်၊ ဣဓ-ဤဧကာ ဝါ ရတ္တိံ ဝိပွ ဝသေယျဟူသော ပါဠိ၌၊ ဟတ္ထပါသောယေဝ-၂ တောင့်ထွာ ဟတ္ထပါသ်သည်သာ၊ ပမာဏံ-ပမာဏတည်း၊ ဟတ္ထပါသာတိက္ကမေ-၂ တောင့်ထွာ ဟတ္ထပါသ်ကို လွန် ခြင်းသည်၊ (သတိ-ဖြစ်လတ်သော်၊) ဧကဝဇ္ဇောပိ-တစ်ခုတည်းသော အခန်းသည် လည်း၊ န ရက္ခတိ-အာပတ်မှ မစောင့်ရှောက်။

အဂါမကေ အရညေတိ ဧတ္ထ-၌၊ (ဝိနိစ္ဆယော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော၊) နိက္ခမိတွာ ၊ပေ၊ အရညန္တိ-ဟူ၍၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ ဝုတ္တလက္ခဏမေဝ-ဟောတော်မူအပ်သော လက္ခဏာရှိသည်သာလျှင်ဖြစ်သော၊ အရညံ-တောတည်း၊ [ဣန္ဒြိယ-တံခါးခုံမှ၊ ဗဟိ-ပြင်ဘက်သို့၊ နိက္ခမိတွာ-ထွက်မိ၍၊ ဝါ-ထွက်မိလျှင်၊ (ယံ ဌာနံ-အကြင်အရပ် သည်၊ အတ္ထိ၊) ဧတံ သဗ္ဗံ-ဤအလုံးစုံသော ရွာပြင်ဘက် အရပ်သည်၊ အရညံ- အရညတည်း။] ပန-ဆက်၊ တံ ဧတံ-ထိုအရညကို၊ ဧကဝလံ-တော၏၊ လက္ခဏာနှင့် မဖက် သက်သက်၊ ဝါမာဘာဝေန-ရွာ၏ မဟုတ်ခြင်းကြောင့်၊ အဂါမကန္တိ-ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ-ဟောတော်မူအပ်ပြီ၊ ဝိညာဇ္ဇပိသဒိသတာယ-ဝိညာတောနှင့် တူသည်၏ အဖြစ် ကြောင့်၊ (အဂါမကန္တိ-ဟူ၍၊) န (ဝုတ္တံ)-ဟောတော်မူအပ်သည် မဟုတ်၊ တာဒိသေ- ထိုကဲ့သို့ ရှုအပ်သော၊ ("နိက္ခမိတွာ ဗဟိ ဣန္ဒြိယ"ဟု ဟောတော်မူအပ်သော လက္ခဏာရှိသော တောနှင့်တူသော၊) အရညေ-၌၊ ဩတ္တန္တေ-သက်ရောက်အပ်ပြီး သော၊ ဒဿန္တပစာရေ-ဒဿန္တပစာကို၊ ဝိဇဟိတေ-စွန့်အပ်ပြီးသော်၊ သဝန္တပစာ ရော-သဝန္တပစာရသည်၊ သဓေပိ အတ္ထိ-အကယ်၍မူလည်း ရှိစေဦးတော့၊ (ဧဝံ သတိပိ၊) အာပတ္တိ၊ (ဟောတိ။)

ဧတေနဝ-ထို့ကြောင့်ပင်၊ အဋ္ဌကထာယံ-မဟာအဋ္ဌကထာ၌၊ ဝုတ္တံ-ဆိုအပ် ပြီ၊ (ကိ-နည်း၊) ဘိက္ခုနီသု-တို့သည်၊ မဟာဗောဓိအင်္ဂဏံ-မဟာဗောဓိယင်္ဂပြင်သို့၊ ပဝိသန္တိသု-ဝင်ကုန်လတ်သော်၊ ဧကာ-တစ်ယောက်ထည်းသည်၊ (ဟုတွာ၊) ဗဟိ- ပြင်ဘက်၌၊ သဓေ တိဋ္ဌတိ-အံ့၊ (ဧဝံသတိ၊) တဿာပိ-ထိုဘိက္ခုနီ၏လည်း၊ အာ ပတ္တိ၊ (ဟောတိ၊) လောဟပါသာဒံ-ကြေးပြသားဒံသို့၊ ပဝိသန္တိသု-၊ ဝင်ကုန်သော် လည်းကောင်း၊ ပရိဝေဏံ-လောဟပါသာဒ၏ ပရိဝေဏံသို့၊ ပဝိသန္တိသုပိ-ဝင်ကုန် သော်လည်းကောင်း၊ ဧသေဝနယော-ပင်တည်း၊ (ဘိက္ခုနီသု-တို့သည်၊) မဟာ ဓေတိယံ-မဟာဓေတိကို၊ ဝန္တမာနာသု-ရှိခိုးကုန်စဉ်၊ ဧကာ-တစ်ယောက်ထည်း သည်၊ (ဟုတွာ၊) ဥတ္တရဒ္ဓါရေန-မြောက်တံခါးဖြင့်၊ နိက္ခမိတွာ-၍၊ ဂစ္ဆတိ-အံ့၊ တဿာပိ အာပတ္တိ၊ (ဟောတိ၊) ထူပါရာမံ-ထူပါရုံသို့၊ ပဝိသန္တိသု-ဝင်ကုန်လတ် သော်၊ ဧကာ (ဟုတွာ၊) ဗဟိ၊ တိဋ္ဌတိ-အံ့၊ တဿာပိ အာပတ္တိ၊ (ဟောတိ၊) ဣတိ- သို့၊ ဝုတ္တံ-ဆိုအပ်ပြီ။)

စ-ဆက်၊ ဧတ္ထ-ဤဒဿနူပစာရ သဝနူပစာရတို့တွင်၊ ယတ္ထ-အကြင်အရပ်၌၊ ဌိတံ-တည်သူကို၊ ဒုတိယိကာ-အဖော်မသည်၊ ပဿတိ-မြင်နိုင်၏၊ (သော-ထိုအရပ်သည်) ဒဿနူပစာရောနာမ-ဒဿနူပစာရမည်၏၊ ဝါ-မြင်ခြင်း၏ ဥပစာမည်၏၊ ပန-ဆက်၊ သာဏိပါကာရန္တရိကာပိ-အဝတ်ကန်လန်ကာ၏ တစ်ဖက်အရပ်၌ တည်သူသည်လည်း၊ ဝါ-အဝတ်ကန်လန်ကာဖြင့် ခြားကွယ် အပ်သူသည်လည်း၊ သစေ ဟောတိ-အကယ်၍ ဖြစ်အံ့၊ (ဧဝံသတိ-သော်) ဒဿနူပစာရ-ကို၊ ဝိဇဟတိနာမ-စွန့်သည်မည်၏၊ ယတ္ထ-အကြင်အရပ်၌၊ ဌိတာ-တည်သော ဘိက္ခုနီသည်၊ မဂ္ဂမုဋ္ဌသဒ္ဓေန ဝိယ-လမ်း၌ တွေဝေသူ၏ အသံဖြင့်ကဲ့သို့သော်လည်းကောင်း၊ ဝါ-မျက်စိလည် လမ်းမှားသူ၏ အသံဖြင့်ကဲ့သို့သော်လည်းကောင်း၊ မြက်စိလည်သူတို့သည် အသံကျယ်ကျယ်ဖြင့် ဟစ်၍ ခေါ်တတ်ကြသည်၊ မဗ္ဗဿ ဝနာရောစနသဒ္ဓေန ဝိယစ-တရားနာဖို့ရန် ကြွေးကြော်ကြောင်း အသံဖြင့်ကဲ့သို့သော်လည်းကောင်း၊ အယျေတိ-အယျေဟူ၍၊ သဒ္ဓါယန္တိယာ-အသံကို ပြုသော ရဟန်းမ၏၊ (ဟစ်၍ ခေါ်သော ရဟန်းမ၏) သဒ္ဓိ-ထို၊ သုဏာတိ-ကြားရ၏၊ (သော-ထိုအရပ်သည်) သဝနူပစာရောနာမ-သဝနူပစာရမည်၏၊ ဝါ-ကြားခြင်း၏ ဥပစာမည်၏၊ အဇ္ဈောကာသေ-လွင်တီးခေါင်၌၊ ဒုရေပိ-ဝေးသော အရပ်၌လည်း၊ ဒဿနူပစာရောနာမ-မည်သည်၊ ဟောတိ-၏၊ သော-ထိုဒဿနူပစာသည်၊ ဧဝ ရူပေ-ဤသို့သဘောရှိသော၊ သဝနူပစာရေ-ကို၊ ဝိဇဟိတေ-စွန့်အပ်ပြီးသော်၊ န ရက္ခတိ-အာပတ်မှ မစောင့်ရှောက်၊ ဝိဇဟိတမတ္တေဝ-စွန့်အပ်ကာမျှ ဖြစ်သော်သာ၊ သံယာဒိသေသဿ-သို့၊ အာပတ္တိ-သည်၊ (ဟောတိ။)

ဧကာ-တစ်ယောက်သော ဘိက္ခုနီသည်၊ မဂ္ဂ-ခရီးကို၊ ဂစ္ဆန္တိ-သွားစဉ်၊ ဩဟိ ယတိ-ကျန်ရစ်၏၊ သဥဿာဟာ-အမှီလိုက်အံ့ဟူသော အားထုတ်ခြင်းနှင့်တကွ ဖြစ်သည်၊ ဟုတွာ-၍၊ ဣဒါနိ-ယခုအခါ၌၊ ပါပုဏိဿာမိ-မှီတော့အံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ (အားထုတ်၍) စေ အနုပန္နတိ-အကယ်၍ လိုက်အံ့၊ (ဧဝံသတိ-သော်) အနာပတ္တိ၊ (ဟောတိ) ပုရိမာယော-ရှေ့ဖြစ်ကုန်သော ဘိက္ခုနီတို့သည်၊ အညေန-အခြားသော၊ မဂ္ဂေန-ဖြင့်၊ သစေ ဂစ္ဆန္တိ-အကယ်၍ သွားကုန်အံ့၊ (ဧဝံသတိ-သော်) ပက္ကန္တာနာမ-ဖဲသွားကုန်သူတို့မည်သည်၊ ဟောန္တိ (တသ္မာ-ကြောင့်) အနာပတ္တိ ယေဝ-သည်သာ၊ ဒွိန္ဒံ - ၂ ယောက်ကုန်သော၊ ဂစ္ဆန္တိနံ - အတူသွားကုန်သော

သာဏိပါကာရန္တရိကာ။ ။သာဏိပါကာရဿ + အန္တရော သာဏိပါကာရန္တရော- အဝတ်ကန်လန်ကာ၏ တစ်ဖက်အရပ်၊ သာဏိပါကာရန္တရေ + ဌိတာ သာဏိပါကာရန္တရိကာ- အဝတ်ကန်လန်ကာ၏ တစ်ဖက်အရပ်၌ တည်သူ၊ "အဝတ်ကန်လန်ကာဖြင့် ခြားကွယ်နေသူ" ဟုလို၊ ထို့ကြောင့် ယောဇနာ၌ "သာဏိပါကာရန္တိကာပိတိ သာဏိပါကာရေန ဗျဝဟိတာပိ" ဟု ဖွင့်သည်။

ဘိက္ခုနီတို့တွင်၊ ဧကာ - တစ်ယောက်သည်၊ အနုပန္နိတုံ - အစဉ်လိုက်ခြင်းငှာ၊ (မို့အောင် လိုက်ခြင်းငှာ) အသက္ကောန္တိ-မစွမ်းနိုင်သည်၊ (ဟုတွာ) အယံ-ဤရှေ့က သွားသော ဘိက္ခုနီသည်၊ ဂစ္ဆတု-သွားပစေတော့၊ ဣတိ-ဤသို့ကြံ၍၊ ဩဟိယတိ-ချန်ရစ်အံ့၊ ဣတရာပိ-အခြားသော ဘိက္ခုနီသည်လည်း၊ အယံ-ဤနောက်က လိုက်သော ဘိက္ခုနီသည်၊ ဩဟိယတု-ချန်ရစ်ပစေ၊ ဣတိ-ဤသို့ကြံ၍၊ ဂစ္ဆတိ-အံ့၊ ဒိန္နမ္မိ-၂ ဦးလုံးတို့၏လည်း၊ အာပတ္တိ၊ (ဟောတိ)၊ ပန-ဆက်၊ ဂစ္ဆန္တိ-သု-သွား ကုန်သော ဘိက္ခုနီတို့တွင်၊ ပုရိမာပိ-ရှေ့ဖြစ်သော ဘိက္ခုနီသည်လည်း၊ အညံ-သော၊ မဂ္ဂံ-ကို၊ သစေ ဂဏှာတိ-အံ့၊ ပစ္ဆိမိ-နောက်ဖြစ်သော ဘိက္ခုနီသည်လည်း၊ အညံ-သော၊ (မဂ္ဂံ-ကို၊ သစေ ဂဏှာတိ-အံ့၊ ဧဝံသတိ-သော်)၊ ဧကာ-တစ်ယောက် သည်၊ ဧကိဿာ-တစ်ယောက်၏၊ ပတ္တန္တဋ္ဌာနေ-ဖဲသွားသူ၏ အရာ၌၊ တိဋ္ဌတိ-တည်၏၊ (တသ္မာ)၊ ဒိန္နမ္မိ အနာပတ္တိ၊ (ဟောတိ)၊ |ဗျက်စိလည် လမ်းမှား၍ အခြား လမ်းကို ယူမိသည်၊ တမင်ခွဲလို၍ မဟုတ်၊ ထို့ကြောင့် “အနာပတ္တိ”ဟု ဆိုသည်။

၆၉၃။ ပက္ခသင်္ကန္တာဝါတိ-ကာ၊ တိတ္ထာယတနံ-တိတ္ထိတို့၏ တည်ရာသို့၊ ဝါ-တိတ္ထိတို့၏ ကျောင်းသို့၊ သင်္ကန္တာ-ပြောင်းရွှေ့သည်၊ (ပါဠိတော် “ဟောတိ”၌ စပ်)၊ သေသံ၊ ပေ၊ တိဝေဒနန္တိ။- တတိယသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

၄။ စတုတ္ထသံဃာဒီသေသံသိက္ခာပုဒ်အဖွင့်

၆၉၄-၈။ စတုတ္ထေ-၌၊ ပါဒပိဋ်နာမ-မည်သည်၊ ဓောတပါဒတ္ထပနတံ-ဆေး အပ်ပြီးသော ခြေကို ထားရာဖြစ်သော ခုံငယ်တည်း၊ ပါဒကထလိကာနာမ-မည် သည်၊ အဓောတပါဒတ္ထပနတံ-မဆေးအပ်သေးသော ခြေကို ထားရာဖြစ်သော ခုံငယ်တည်း၊ အနညာယ ဂဏဿ ဆန္ဒန္တိ-ကာ၊ တသေဝ ကာရဂဂဏဿ-ထိုဥက္ခိတ္တကကံပြုသော ဝိုက်၏ပင်၊ ဆန္ဒံ-ကို၊ အလနိတွာ-မသိမူ၍၊ (ဩသာ ရေဿတိ၌ စပ်)၊ ဝတ္ထေ ဝတ္ထန္တိတိ-ကာ၊ တေစတ္တာလိသပ္ပဘောဒေ-၄၃ ပါး အပြား ရှိသော၊ နေတ္တာရဝတ္ထေ-ကံမှ ထွက်မြောက်ကြောင်းဖြစ်သော ကျင့်ဝတ်၌၊ ဝတ္ထ မာနံ-ကျင့်သော ဘိက္ခုနီကို၊ |ဩသာရေတိ၊ ထိုဝတ်များသည် ဝတ္ထခန္ဓက၌ လာ လတ်။ သေသံ၊ ပေ၊ ဒုတုဝေဒနန္တိ။-စတုတ္ထသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

၅။ ပဉ္စမသံဃာဒီသေသံသိက္ခာပုဒ်အဖွင့်

၇၈၁။ ပဉ္စမေ-၌၊ ဧကေတော အဝဿုတေတိ ဧတ္ထေ-၌၊ ဘိက္ခုနီယာ-၏၊ အဝဿုတဘာဝေါ-ဆန္ဒရာဂသည် စိုစွပ်အပ်သည်၏ အဖြစ်ကို၊ ဒဋ္ဌဗ္ဗော-မှတ် ထိုက်၏၊ ဣတိ မဟာပစ္စရိယံ ဝုတ္တံ၊ မဟာအဋ္ဌကထာယံ ပန-၌ကာ၊ ဧတံ-ဤ စကားကို၊ န ဝုတ္တံ-မဆိုအပ်၊ တံ-ထိုမဆိုအပ်သော စကားသည်၊ ပါဠိယာ-နှင့်၊

သမေတိ-ညီညွတ်၏။ “ဧကတော အဝဿူတေ” အရ ဘိက္ခုနီတစ်ဖက်၏ အဝဿူတ အဖြစ်ကိုသာ မဟာပစ္စရိ၌ ဆိုသည်။ မဟာအဋ္ဌကထာ၌ကား “ဘိက္ခုနီ” ဟု မဆို၊ ထိုသို့မဆိုခြင်းသည်သာ “ပုရိသပုဂ္ဂလ ဧကတော၊ ဘိက္ခုနီ ဧကတော” ဟု အထူးမပြု၊ သာမညဖြစ်သော “ဧကတော” ဟူသော ပါဠိတော်နှင့် ညီသည်-ဟူလို။ သေသံ ပေ၊ ဒွိဝေဒနန္တိ။- ပဉ္စမသိက္ခာပဒံ (သမတ္ထံ။)

၆။ ဆဋ္ဌသံယာဒိသေသံသိက္ခာပုဒ်အဖွင့်

၇၀၅-၆။ ဆဋ္ဌေ-၌၊ ယတော တွန္တိ-ကား၊ ယသ္မာ-အကြင့်ကြောင့်၊ တံ-အရှင် မသည်။ (“အနဝဿူတာ-သည်၊ အသိ-ဖြစ်၏၊ တတော-ထို့ကြောင့်” ဟု ထည့်၍ ပါဠိတော်ဝယ် ရှေ့ဝါကျ၌ စပ်) ဥယျောဇေတိ အာပတ္တိ ဒုက္ကဋ္ဌဿာတိ အာဒိကာ-ဥယျောဇေတိ အာပတ္တိ ဒုက္ကဋ္ဌဿ အစရှိကုန်သော၊ သံယာဒိသေသပရိယော သာနာ-သံယာဒိသေသ အဆုံးရှိကုန်သော၊ အာပတ္တိယော-တို့သည်၊ ကဿာ-အတယ်ဘိက္ခုနီ၏ (အတွက်)၊ ဟောန္တိ-ဖြစ်ကုန်သနည်း၊ ဣတိ-ဤကား အမေး တည်း၊ (တိုက်းတွန်းတတ်သူ အတွက်လော၊ တိုက်းတွန်းအပ်သူအတွက်လော-ဟူလို) ဥယျောဇိကာယ-တိုက်တွန်းတတ်သော ဘိက္ခုနီ၏ အတွက်၊ (ဟောန္တိ-ကုန်၏) စ-သာဓကကား၊ ပရိဝါရေ-ပရိဝါပါဠိတော်၌၊ န ဒေတိ ပေ၊ စိန္တိတာတိ-ဟူသော၊ ဧတံ-ဤဂါထာစကားကို၊ (သံဂီတိကာရေဟိပိ-သံဂီယနာတင် ထေရ်တို့ သည်လည်း) ဝုတ္တံ-မိန့်ဆိုအပ်ပြီ၊ [န ဒေတိ-မပေး၊ န ပဋိဂ္ဂဏှာတိ-မခံယူ၊ တေန-ထို့ကြောင့်၊ ပဋိဂ္ဂဟော-ခံယူမှုသည်၊ န ဝိဇ္ဇတိ-မရှိ၊ (အထ-ထိုသို့ ပေးသူကလည်း မပေး၊ ယူသူကလည်း မခံယူပါဘဲလျက်) န လဟုကံ-လဟုက မဟုတ်သော၊ ဂရုကံ-ဂရုကသံယာဒိသေသအာပတ်သို့၊ အာပဇ္ဇတိ-ရောက်၏၊ တဉ္စ-ထိုဂရုက သံယာဒိသေသအာပတ်သို့လည်း၊ ပရိဘောဂပစ္စယာ-သုံးဆောင် စားသောက်ခြင်း ဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ (အာပဇ္ဇတိ)၊ ဒေသာ ပဉ္စာ ကုသလေဟိ စိန္တိတာ။]

ဟိ-မှန်၊ အယံ ဂါထာ-ကို၊ ဣမံ ဥယျောဇိကံ-ဤတိုက်တွန်းတတ်သော ဘိက္ခုနီကို၊ သန္ဓာယ-ရည်ရွယ်၍၊ ဝုတ္တာ-ဆိုအပ်ပြီ၊ ပန - ဆက်၊ ဣတရိဿာ -

‡ ဒေတိ။ †န ဒေတိ တိုက်းတွန်းတတ်သော ဘိက္ခုနီက မပေး၊ န ပဋိဂ္ဂဏှာတိ-တိုက်တွန်းအပ်သော ဘိက္ခုနီကလည်း မခံယူ၊ ထို့ကြောင့် ခံယူမှု မထင်ရှား၊ ထိုသို့မထင်ရှား ပါဘဲလျက် တိုက်တွန်းတတ်သော ဘိက္ခုနီသည် ဂရုကအာပတ်သို့ ရောက်၏၊ ထိုဂရုကအာပတ် သို့လည်း တိုက်တွန်းအပ်သော ဘိက္ခုနီ၏ သုံးဆောင် စားသောက်ခြင်းကြောင့် ရောက်ရသည်။ “တဉ္စာတိ တံ အာပဇ္ဇနဉ္စ” ဟု ယောဇနာဖွင့်သည်ကို စဉ်းစားပါ၊ အာပဇ္ဇတိ၌ စပ်ဖို့ရာ “တဉ္စ ဂရုကံ” ဟု ပြန်ဖွဲ့လေ့ရှိပါသည်။

တိုက်တွန်းတတ်သော ဘိက္ခုနီမှ တစ်ပါးသော တိုက်တွန်းအပ်သော ဘိက္ခုနီ၏၊ အာပတ္တိဘေးဒေါ-ကို၊ ပဌမသိက္ခာပဒေ-၌၊ ဝိဘတ္တော-ဝေဖန်တော်မူအပ်ပြီ၊ ဣတိ-ဤသို့မှတ်အပ်၏၊ (ပဌမဟု ဆိုသော်လည်း ဤသိက္ခာပုဒ်၏ ရှေ့ကဖြစ်သော "အဝဿုတာ အဝဿုတဿ" စသော သိက္ခာပုဒ်တည်း။) သေသံ၊ ပေ၊ တိဝေဒနန္တိ။- ဆဋ္ဌသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ။)

၇။ သတ္တမသံဃာဒီသေသံသိက္ခာပုဒ်အဖွင့်

၇၀၉။ သတ္တမေ-၌၊ ယာဝတတိယကပဒတ္တော-ယာဝတတိယကပုဒ်၏ အနက်ကို၊ မဟာဝိဘင်္ဂေ-ဘိက္ခုမဟာဝိဘင်း၌၊ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ သေသံ၊ ပေ၊ ဒုက္ခဝေဒနန္တိ။- သတ္တမသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ။)

၈။ အဋ္ဌမသံဃာဒီသေသံသိက္ခာပုဒ်အဖွင့်

၇၁၅။ အဋ္ဌမေ-၌၊ ကိသ္မိဉ္စိဒေဝ အဓိကရဏေတိ-ကာ၊ စတုန္ဒ-၄ ပါးကုန်သော အဓိကရဏတို့တွင်၊ အညတရလ္လိ-အမှတ်မထား၊ တစ်ပါးပါးသော၊ ("အဓိကရဏေ"၌ စပ်၊ ဤဝါကျ၏ အဓိပ္ပာယ်ကို ကင်္ခါဘာသာဋီကာ၌ ပြထားပြီ၊) ပန-ဆက်၊ ပဒဘာဇနေ-၌၊ ကေဝလံ-ကိသ္မိဉ္စိဒေဝပုဒ်၏ အဖွင့်မဖက် သက်သက်၊ အဓိကရဏဝိဘာဂ်-အဓိကရဏ်း၏ ဝေဖန်အပ်သော အပြားကို၊ ဒသေတုံ-ငှာ၊ အဓိကရဏံနာမ စတ္တာရိ အဓိကရဏာနိတိ အာဒိ-အစရှိသော စကားရပ်ကို၊ (ဘဝဝတာ)၊ ဝုတ္တံ၊ သမုဋ္ဌာနာဒိတိ-တို့နှင့်၊ သဒ္ဓိ-တကွ၊ သေသံ ဥတ္တာနမေဝ၊ ဣတိ-အပြီးတည်း။- အဋ္ဌမသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ။)

၉။ နဝမသံဃာဒီသေသံသိက္ခာပုဒ်အဖွင့်

၇၂၃။ နဝမေ-၌၊ သံသဋ္ဌာတိ-ကာ၊ မိဿိဘူတာ-မရောနှောသော်လည်း ရောနှောသကဲ့သို့ ဖြစ်၍ဖြစ်တုန်သည်၊ (ဟုတွာ ဝိဟရန္တိ၌ စပ်၊) ["မိဿိ"ဝယ် အဗျူတဗ္ဗောအနက်၌ စိပစ္စည်း သို့မဟုတ် ဤပစ္စည်း၊ အနန္တလောမိကေနာတိ-ကာ၊ ပဗ္ဗုဒိတာနံ-ရဟန်းမတို့အား၊ အနန္တလောမေန-မလျော်သော၊ ကာယိက ဝါစသိကေန-ကိုယ်၌ဖြစ်သော အမှု၊ နှုတ်၌ဖြစ်သော အမှုအားဖြင့်၊ (သံသဋ္ဌာ ဝိဟရန္တိ၌ စပ်၊) သံသဋ္ဌာတိ-ကာ၊ ဂိဟိနံ-တို့၏၊ ကောဋ္ဌနပစနဂန္ဓပိသနမာလာ ဂန္ဓနာဒိနာ-စပါးထောင်း ဆံဖွပ်ခြင်း၊ ချက်ပြုတ်ခြင်း၊ နံသာကြိတ်ခြင်း၊ ပန်းကုံးခြင်း အစရှိသော၊ ကာယိကေန-ကိုယ်၌ဖြစ်သော အမှုအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ သာသန ပဋိသာသနာဟရဏသစ္စရိတ္တာဒိနာ-သတင်းစကားကို ဆောင်ပို့ခြင်း၊ တစ်ဖန်

ပြန်၍ သတင်းစကားကို ဆောင်ယူခြင်း၊ အောင်သွယ်ခြင်း အစရှိသော၊ ဝါစသိ
 ကေနစ-နှုတ်၍ဖြစ်သော အမှုအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ သံသဋ္ဌာ-ရောနှောကြကုန်
 သည်။ (ဟုတွာ ဝိဟရန္တိ ဝပ်) [ကောဋ္ဌနုဋ္ဌ ပစနုဋ္ဌ ဂန္ဓပိသနုဋ္ဌ မာလာဝန္တနုဋ္ဌ၊
 အာဒိသဒ္ဓေန အညေပိ အနနုလောမိကေ ကာယိကေ သင်္ဂဏှာတိ၊ သာသန
 ဟရဏဋ္ဌ ပဋိသာသနဟရဏဋ္ဌ သဉ္စရိတ္တဉ္စ၊ အာဒိသဒ္ဓေန အညေပိ အနနုလော
 မိကေ ဝါစသိကေ သင်္ဂဏှာတိ-ယောဇနာ။] တောသံ-ဤရဟန်းမတို့၏၊ ပါပေါ-
 ယုတ်မာသော၊ ကိတ္တိသဒ္ဓေါ-ကျော်စောသံသည်။ (အတ္ထိ) ဣတိ-ကြောင့်၊ (ထိုသို့
 ယုတ်မာသော ကျော်စောသံရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ တာ-တို့သည်။) ပါပ
 သဒ္ဓါ-တို့မည်၏။ ဧတာသံ-တို့၏၊ ပါပေါ-သော၊ အာဇီဝသင်္ခါတော-အသက်မွေး
 ဝမ်းကြောင်းဟု ဆိုအပ်သော၊ သိလောကော-သိလောကသည်။ (အတ္ထိ) ဣတိ-
 ကြောင့်၊ (ထိုသို့ယုတ်မာသော အသက်မွေးဝမ်းကြောင်း ရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်
 ကြောင့်၊ တာ-တို့သည်။) ပါပသိလောကာ-တို့မည်၏။ သေသံ ၊ပေ၊ ဣတိ-အပြီး
 တည်း။ [သိလောကသဒ္ဓါသည် အကျော်အစောအနက်ကို ဟောသော်လည်း
 ထိုအနက်ကို ပါပသဒ္ဓိ၌ ယူပြီးဖြစ်သောကြောင့် အာဇီဝအနက်ကို ယူစေလို၍
 "အာဇီဝသင်္ခါတော"ဟု ဝိသေသနပြုသည်။]- နဝမသိက္ခာပဒံ (သမတ္ထံ) •

၁၀။ ဒသမသံဃာဒိသေသံသိက္ခာပုဒ်အဖွင့်

၇၂၇။ ဒသမေ-၌၊ ဧဝါစာရာတိ-ကာ၊ ဧဝံ အာစာရာ-ဤသို့ သင်တို့၏
 အကျင့်နှင့်တူသော အကျင့်ရှိကုန်သော၊ တုမ္မာကံ-သင်တို့၏၊ ယာဒိသော-အကြင်
 ကဲ့သို့ရှုအပ်သော၊ အာစာရာ-အကျင့်သည်။ (အတ္ထိ) တာဒိသာစာရာ-တို့ကဲ့သို့
 ရှုအပ်သော အကျင့်ရှိကုန်သော၊ ("ဘိက္ခုနီယော သန္တိ"၌ ဝပ်) ဣတိ အတ္ထော၊
 [တာဒိသာစာရာ၌ တာဒိသဖြင့် "ဧဝံ"သဒ္ဓါ၏ ဥပမာအနက်ဟောဟု သိစေသည်။]
 သဗ္ဗတ္ထ-အလုံးစုံသော ပုဒ်တို့၌၊ (ဧဝံသဒ္ဓါ ဧဝံသိလောကာတို့၌) ဇေ (ဇေသော)-
 ဤဆိုအပ်ပြီးသော အစီအရင်သည်။ နယော-သိကြောင်းအစီအရင်တည်း။ ဥညာ
 ယာတိ-ကာ၊ အဝညာယ-အောက်ချ၍ သိခြင်းကြောင့်၊ နိစံ-နိမ့်ကျသည်ကို၊
 ကတွာ-၍၊ ဇနနာယ-သိခြင်းကြောင့်၊ [ဥညာယ၌ ဥသည် အဝ၏ တာရိယ၊
 ထိုအဝဥပသာရလည်း "အဓောဘာဝ" အနက်ဟောဟု သိစေ၏။ "နိစံ ကတွာ"
 သည် အဓောဘာဝအနက်ပင်တည်း။]

ပရိဘဝေနာတိ-ကာ၊ ဣမာ-ဤရဟန်းမတို့သည်၊ ကိ-အဘယ်ကို၊ ကရိသန္တိ-
 ပြုနိုင်ကုန်လတုံနည်း၊ (တစ်နည်း) ကိ ကရိသန္တိ-ဘာတတ်နိုင်ကုန်လတုံနည်း၊
 ဣတိ ဧဝံ-သို့၊ ပရိဘာဝိတွာ-လွမ်းမိုး၍၊ ဇနနေန-သိခြင်းကြောင့်၊ အက္ခိယာတိ-

ကား၊ အသဟနတာယ-သည်းခံခြင်း မရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ကောဓေန-
 အမျက်ထွက်ခြင်းကြောင့်၊ ဣတိ အတ္ထော၊ ဝေဘသိယာတိ-ကား၊ ဗလဓုဘသ
 ဘာဝေန-အားရှိသော စကားရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ အတ္တနော-၏၊ ဗလပုကာ
 သနေန-အားအစွမ်းကို ထင်ရှားပြလိုခြင်းကြောင့်၊ သမုတြာသနေန-သင်တို့ကို
 ထိတ်လန့်စေလိုခြင်းကြောင့်၊ ဣတိ အတ္ထော၊ ဤဝါကျများ၏ အဓိပ္ပာယ်ကို ကင်္ခါ
 ဘာသာဋီကာ၌ ပြထားပြီ။ ဒုဗ္ဗလျာတိ-ကား၊ တုမှာကံ-အရှင်မတို့၏၊ ဒုဗ္ဗလဘာ
 ဝေန-အားမရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ သဗ္ဗတ္ထ-အလုံးစုံသော ဥညာယ အစရှိ
 သော ပုဒ်တို့၌၊ ဥညာယစ ပရိဘဝေနစာတိ-ဟူ၍၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ သမုစယတ္ထော-
 သမုစည်းအနက်ကို၊ ဒဋ္ဌဗ္ဗော-၏၊ ဝိဝိစ္စထာတိ-ကား၊ ဝိနာ-အသီးအသီးတို့သည်၊
 တောထ-ကုန်လော၊ သေသံ၊ ပေ၊ ဣတိ။- ဒေသမသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

ဥဒ္ဓိဋ္ဌာ ခေါ်၊ ပေ၊ သံဃာဒိသေသာတိ ဧတ္ထ-၌၊ (ဤနေရာ၌ ဧတ္ထ မပါသင့်၊
 ဧဝမေတ္ထမှ ဧတ္ထကို ယူပေးရမည်)၊ ဆန္ဒံ-၆ ပါးကုန်သော၊ ပဌမာပတ္တိကာနံ-ပဌမာ
 ပတ္တိက အာပတ်တို့၏၊ အနန္တရာ-အခြားမဲ့၌၊ သဗ္ဗရိတ္တံ-သဗ္ဗရိတ္တသိက္ခာပုဒ်လည်း
 ကောင်း၊ ဒွေ-ကုန်သော၊ ဒုဋ္ဌဒေါသာ-ဒုဋ္ဌဒေါသသိက္ခာပုဒ်တို့လည်းကောင်း၊ ဣတိ-
 သို့၊ တီဏိ-ကုန်သော၊ ဣမာနိ သိက္ခာပဒါနိ-တို့ကို၊ မဟာဝိဘင်္ဂတော-မှ၊ ပက္ခိ
 ပိတ္တာ-ထည့်၍၊ နဝ-ကုန်သော၊ ပဌမာပတ္တိကာ-ပဌမာပတ္တိက အာပတ်တို့ကိုလည်း
 ကောင်း၊ စတုန္ဒံ-ကုန်သော၊ ယာဝတတိယကာနံ -တို့၏၊ အနန္တရာ-အခြားမဲ့၌၊
 မဟာဝိဘင်္ဂတောပိ-မှလည်း၊ စတ္တာရော-ကုန်သော၊ ယာဝတတိယကေ-ယာဝ
 တတိယက အာပတ်တို့ကို၊ ပက္ခိပိတ္တာ-၍၊ အဋ္ဌ-ကုန်သော၊ ယာဝတတိယကာ-
 တို့ကိုလည်းကောင်း၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ-သိထိုက်ကုန်၏၊ အယျာယော-အရှင်မတို့၊ ဧဝံ-
 ဤသို့၊ သဗ္ဗေပိ-အလုံးစုံလည်းဖြစ်ကုန်သော၊ ပါတိမောက္ခုဒ္ဓေသမဂ္ဂေန-ပါတိ
 မောတ် ရွတ်ပြခြင်း၏ အစဉ်အားဖြင့်၊ သတ္တရသ-ကုန်သော၊ သံဃာဒိသေသာ-
 မည်ကုန်သော၊ ဓမ္မာ-အာပတ်တို့ကို၊ ဥဒ္ဓိဋ္ဌာ-သရုပ်အားဖြင့် ရွတ်ပြအပ်ကုန်ပြီ၊
 ဣတိ ဧဝံ၊ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော၊ သေသံ-ကြွင်းသော အစီအရင်သည်၊ ပက္ခမာနတ္တာ-
 ပက္ခမာနတ်ကို၊ အညတြ-ကြည့်၍၊ ဥတ္တာနမေဝ-သာ၊ တံ ပန-ထိုပက္ခမာနတ်ကို
 ကား၊ ခန္ဓကေ-သမုစုယက္ခန္ဓက၌၊ ဝိတ္တာရေန-အားဖြင့်၊ ဝဏ္ဏယိသာမ-ကုန်အံ့၊
 ဣတိ-အပြီးတည်း၊- သမန္တပါသာဒိကာယ ဝိနယသံဝဏ္ဏနာယ ဘိက္ခုနီဝိဘင်္ဂ-
 ၌၊ သတ္တရသကဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတ။

သံဃာဒိသေသကဏ္ဍံ နိဋ္ဌိတံ။
 သံဃာဒိသေသံအဖွင့် ပြီး၏။

၃။ နိသဂ္ဂိယအခန်း

ဘိက္ခုနီနံ-ဘိက္ခုနီတို့၏၊ တိံသ-သုံးဆယ်သော၊ နိသဂ္ဂိယာ-နိသဂ္ဂိယမည် ကုန်သော၊ ယေ ဓမ္မာ-အကြင်အာပတ်တို့ကို၊ (ဘဂဝတာ၊) ပကာသိတာ-ထင်ရှား ပြုတော်မူအပ်ကုန်ပြီ၊ (ဘဂဝတာ-သည်၊ ပကာသိတာနံ-ကုန်သော၊ တိံသာယ- သော၊ နိသဂ္ဂိယာနံ-မည်ကုန်သော၊) တေသံ (ဓမ္မာနံ)-ထိုအာပတ်တို့၏၊ ဒါနိ- ယုခုအခါ၌၊ အယံ သံဝဏ္ဏနာက္ကမော-ဤဖြင့်ကြောင်းဖွင့်ရာ အဋ္ဌကထာအစဉ်သည်၊ ဘဝတိ-ဖြစ်၏၊ ဝါ-ဖြစ်တော့လတုံ။ [ယေ ဓမ္မာ၏ ဝိသေသနတို့ကို တေသံ၏ ဝိသေသနအဖြစ်ဖြင့် လိုက်၍ ပေးလိုက်သည်၊ ဝါကျတိုင်းမှာ ဤနည်းကို မှီးပါ။]

၁။ ပဌမနိသဂ္ဂိယသိက္ခာပုဒ်အဖွင့်

၇၃၃။ အာမတ္တိကာပဏန္တိ (ဧတ္ထ)-ဟူသော ဤပါဠိ၌၊ ဘာဇနာနိ-အိုးခွက် တို့ကို၊ အမတ္တာနိ-အမတ္တတို့ဟူ၍၊ ဝုစ္ဆန္တိ-ဆိုအပ်ကုန်၏၊ တာနိ-ထိုအိုးခွက်တို့ကို၊ ယေ-အကြင်သူတို့သည်၊ ဝိက္ခိဏန္တိ-ရောင်းကြကုန်၏၊ တေ-ထိုသူတို့ကို၊ အာမတ္တိ ကာ-အာမတ္တိတတို့ဟူ၍၊ ဝုစ္ဆန္တိ-ကုန်၏၊ တေသံ-ထိုအိုးခွက်ရောင်းသူတို့၏၊ အာ ပဏော-ဈေးဆိုင်တည်း၊ အာမတ္တိကာပဏော-ဆိုင်၊ တံဝါ-ထိုအိုးခွက်ရောင်းသူ တို့၏ ဈေးဆိုင်ကိုမူလည်း၊ ပသာရေသန္တိ-ဖြန့်ခင်းကုန်လတုံလော၊ ဣတိ အတ္ထော- နက်။ [ဝါသဒ္ဓါဖြင့် ပါဠိတော်၌ လာသော "ပတ္တဝါဏိဇံဝါ"ကို ဝိကပ်ပြုသည်။]

၇၃၄။ ပတ္တသန္တိစယံ ကရေယျာံတိ-ကာ၊ ပတ္တသန္တိဇိ-သပိတ်ကို သိုမှီးခြင်းကို၊ ကရေယျ-ပြုအံ့၊ ဧကာဟံ-တစ်ရက်မျှ၊ အနဓိဋ္ဌဟိတွာ-အဓိဋ္ဌာန် မတင်မူ၍သော် လည်းကောင်း၊ အဝိကပေတုဝါ-ဝိကပုနာ မပြုမူ၍သော်လည်းကောင်း၊ ပတ္တ- ကို၊ ထပေယျ-ထားအံ့၊ ဣတိ အတ္ထော-နက်၊ သေသံ-ကြွင်းသော အစီအရင်ကို၊ မဟာဝိဘဏေ-ဘိက္ခုမဟာဝိဘင်း၌၊ ဝုတ္တနယေနေဝ-ဆိုအပ်ပြီးသော နည်းဖြင့် သာလျှင်၊ ဝေဒိတဗ္ဗ-ထိုက်၏၊ ဟိ-မှန်၊ (တစ်နည်း) ဟိ-အထူးကာ၊ အယမေဝ- ဤဆိုအပ်လတုံသော အစီအရင်သည်သာ၊ ဝိသေသော-အထူးတည်း၊ တတ္ထ- ထိုဘိက္ခုမဟာဝိဘင်း၌၊ ဒသာဟံ-ဆယ်ရက်ဟူသော၊ ပရိဟာရော-အစောင့် အရှောက်သည်၊ (အတ္ထိ၊) ဣမ-ဤဘိက္ခုနီပိဘင်း၌၊ ဧကာဟမ္ပိ-တစ်ရက်မျှလည်း။

အာမတ္တိကာပထံ။ ။သက္ကတ၌ အမဓာတ် အကြိမ်ပစ္စည်းဖြင့် "အမတြ" ဟု ရှိ၏၊ ပါဠိ၌ အမဓာတ် + အတပစ္စည်းဟု ကြံသင့်၏၊ ထိုသို့ကြံမှ (မံ) ၏ ကပ်စရာ သရရှိမည်၊ ဘူဝါဒိ စုရာဒိတည်း။ [အမတိ အနံ ဧတ္ထာတိ အမတ္တံ-ထမင်းစားစရာခွက်"ဟု ထောမနိဓိဝိဂ္ဂဟ ပြု၏။ "အမတ္တာနိ ဝိက္ခိဏန္တိတံ အာမတ္တိကာ၊ အာမတ္တိကာနံ အာပဏော အာမတ္တိကာပဏော" ဟု ပြု။]

(ပရိဟာရော-သည်)၊ နတ္ထိ-မရှိ၊ သေသံ-ကြွင်းသော အစီအရင်ကို၊ တာဒိသမေဝ- ထိုဘိက္ခုမဟာဝိဘင်း၌ လာသော သိက္ခာပုဒ်၏ အစီအရင်ကဲ့သို့ ရှုအပ်သည်သာ၊ ဣဒမ္ဗိ-ဤသိက္ခာပုဒ်သည်လည်း၊ ကထိနသမုဋ္ဌာနံ၊ ဟေ၊ တိဝေဒနန္တိ- ပဌမသိက္ခာပုဒ် (သမတ္ထံ)။

၂။ ဒုတိယနိသဂ္ဂိယသိက္ခာပုဒ်အဖွင့်

၇၃၀။ ဒုတိယေ-၌၊ ဒုစ္စောဋ္ဌာတိ-ကား၊ နိရူပစောဋ္ဌာ-ဖောက်ပြန်သော အဝတ် ရှိကုန်သည်၊ ဒုဿဒ္ဓါ၏၊ ဝိရူပအနက်ကို ပြသည်။ ဝိက္ကစောဋ္ဌာ-ဟောင်းနွမ်းသော အဝတ်ရှိကုန်သည်၊ ဟုတွာ၊ ("သာဝတ္ထိ အဝတ်"၌ စပ်)၊ ဣတိ အတ္ထော-နက်၊ အပယျာဟိတိ-ကား၊ အယျာဟိ-အရှင်မတို့သည်၊ (လဒ္ဓံ)အပိ-ရအပ်ပါ၏လော။

၇၄၀။ အာဒိဿ ဒိန္နန္တိ-ကား၊ သမ္ပတ္တာ-ရောက်လာကုန်သော ရဟန်းမတို့ သည်၊ ဘာဇေန္တ-ဝေဖန်ကြကုန်၊ [ကထိန်အာနိသင် ရသည်ဖြစ်သေ မရသည် ဖြစ်စေ လာလာသမျှ ဘိက္ခုနီသံဃာတို့ ဝေဖန်ကြပါ-ဟုလို့။ ဣတိ-ဤသို့၊ ဝတ္တာ- လျှောက်၍၊ (ဒိန္နံ)ပိ-လျှူအပ်သော သင်္ကန်းသည်လည်းကောင်း၊ ဣဒံ-ဤသင်္ကန်း ကို၊ ဂဏဿ-ဂိုဏ်းအား၊ [သုတ္တန္တိကဂိုဏ်း၊ အာဘိဓမ္မိကဂိုဏ်း၊ စသော ဂိုဏ်းအား၊] (ဒမ္ဗိ-လျှူပါ၏၊ ဣတိ-သို့၊ ဝတ္တာဝါ-လျှောက်၍သော်လည်းကောင်း၊) ဣဒံ-ကို၊ တုမှာကံ-အရှင်မတို့အား၊ ဒမ္ဗိ-၏၊ ဣတိ-သို့၊ ဝတ္တာဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ ဒါတု ကမ္ပတာယ-လျှူခြင်းငှာ အလိုရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ပါဒမူလေ-၌၊ ထပေတွာ ဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ ဒိန္နံပိ-လျှူအပ်သော သင်္ကန်းသည်လည်းကောင်း၊ အာဒိဿ ဒိန္နံနာမ-အာဒိဿ ဒိန္နံမည်သည်၊ ဝါ-ရည်စူး၍ လျှူအပ်သော သင်္ကန်း

အာဒိဿ ဒိန္နံ။ ။သင်္ကန်းကာလ၌ပင် ဖြစ်ရသော်လည်း "ရောက်လာသမျှ ဝေ၍ ယူကြပါကုန်"ဟု လျှောက်၍ လျှူအပ်သော သံဃိကသင်္ကန်းသည် အာဒိဿ ဒိန္နံသင်္ကန်း (ရောက်လာသမျှကို ရည်စူး၍ လျှူအပ်သော သင်္ကန်း) တည်း။ ရောက်လာသမျှဟု ဆိုသော ကြောင့် ကထိန်အာနိသင် ရ-မရ အားလုံးနှင့် ဆိုင်သည်။ ဤသို့သံဃိက အာဒိဿ ဒိန္နံဖြစ် သောကြောင့် "ဝတ္တာပိ"ဟု သီးခြား ခွဲထားသည်။ ဒိန္နံဟု ထည့်၍ ဤပိဖြင့် နောက် ဒိန္နံပိကို ပေါင်းပါ။ [ကဒါ၌ကား ၂ နေရာလုံး၌ ပိ မပါ၊ ဤနေရာ၌လည်း "ဝတ္တာဝါ"ဟုသာ ရှိ၏၊ စာသွားတစ်မျိုးစီဟု မှတ်ပါ။]

ဣဒံ ဂဏဿ၊ ဟေ၊ ဒိန္နံ။ ။ "ဣဒံ ဂဏဿ ဒမ္ဗိတိ ဝတ္တာဝါ"ဟု လိုက်သင့်ရာ ပုဒ်များကို လိုက်စေ၍ အနက်ပေးရသည်။ ဤလျှူခြင်းကား ဂဏိကအာဒိဿဒိန္နတည်း။ "ဣဒံ တုမှာကံ ဒမ္ဗိ"ဟု ဆို၍ လျှူခြင်းမှာ ပုဂ္ဂလိကအာဒိဿဒိန္နတည်း။ "ပါဒမူလေ ထပေတွာ"ကား အထူးမလျှောက်ဘဲ ဘိက္ခုနီတစ်ပါး၏ ခြေရင်း၌ ထား၍ လျှူခြင်းတည်း။ ပုဂ္ဂလိက အာဒိဿ ဒိန္နပင်ဖြစ်သည်။ ဒိန္နံပိ၌ ပိဖြင့် ဝတ္တာ (ဒိန္နံ) ပိကို ပေါင်း၊ ထို့ကြောင့် ဝတ္တာပိတုန်းက "ဝတ္တာ (ဒိန္နံ) ပိ"ဟု ဆိုခဲ့ရသည်။

မည်သည်၊ ဟောတိ၊ ဧတံ သဗ္ဗမ္ဘိ-ဤအလုံးစုံသော သင်္ကန်းသည်လည်း၊ အကာလ
 စီဝရ်-သင်္ကန်းကာလမှ တစ်ပါးသော ကာလ၌ဖြစ်သော သင်္ကန်းမည်၏။ ပန-
 ဆက်၊ အယျာယ ဒမ္ဘိတိ-ဟူ၍၊ ဧဝံ-သို့၊ ပဋိလဒ္ဓံ-တစ်ဖန် ရအပ်သော သင်္ကန်းကို၊
 ယထာ ဒါနေယေဝ-အကြင်အကြင်ဒါယကာတို့ ပေးလှူအပ်ရာ အကာလသင်္ကန်း
 အဖြစ်၌သာ၊ ဥပနေတဗ္ဗ-ကပ်ဆောင်ရာ၏။ သေသံ ဥတ္တာနမေဝ | ပေ၊ တိဝေဒနန္တိ။
 ဒုတိယသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ။)

၃။ တတိယနိသဂ္ဂိယသိက္ခာပုဒ်အဖွင့်

၇၄၃-၅။ တတိယေ-၌၊ ဟန္တာတိ-ကာ၊ ဂဏှ-ယူလော၊ [ဟန္တာသဒ္ဓါသည်
 ဝဝသုဂ္ဂထ-စွန့်လွှတ်ခြင်း အနက်ကို ဟောသော နိပါတ်ပုဒ်တည်း။ ထို့ကြောင့်
 "ဂဏှ"ဟု ဖွင့်သည်။] သယံ အစ္ဆိန္ဒတိတိ-ကာ၊ ဧကံ-၁ ထည်ကို၊ ဒတ္တာ-၍၊ ဧကံ-
 ၁ ထည်ကို၊ အစ္ဆိန္ဒိယာ-လူယူသော ရဟန်းမ၏။ ဧကံ-၁ ချက်သော၊ နိသဂ္ဂိယံ-
 နိသဂ္ဂိယါစိတ်အာပတ်သည်။ (ဟောတိ၊) ဗဟူသု-များစွာသော သင်္ကန်းတို့၌၊ ဗဟူနိ-
 ကုန်သော၊ (နိသဂ္ဂိယာနိ ဟောန္တိ) သံဟရိတွာ-ခေါက်၍၊ ထပိတာနိ-ထားအပ်
 သော သင်္ကန်းတို့ကို၊ ဧကတော-တစ်ပေါင်းတည်း။ သစေ အစ္ဆိန္ဒတိ-အံ၊ (ဧဝံသတိ၊)
 ဝတ္ထုဂဏနာယ-ဝတ္ထုအရေအတွက်အားဖြင့်၊ အာပတ္တိယော-တို့သည်။ (ဟောန္တိ)
 ဗန္ဓိတွာ-ဖွဲ့ထုပ်၍၊ ထပိတေသု ပန-ထားအပ်သော သင်္ကန်းတို့၌ကာ၊ ဧတာဝ-
 တစ်ချက်သာလျှင်ဖြစ်သော၊ အာပတ္တိ-သည်။ (ဟောတိ၊) သေသံ | ပေ၊ ဒုက္ခဝေဒနန္တိ။
 တတိယသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ။)

၄။ စတုတ္ထနိသဂ္ဂိယသိက္ခာပုဒ်အဖွင့်

၇၄၈။ စတုတ္ထေ၊ ကယေနာတိ-ကာ၊ မူလေန-အဖိုးဖြင့်၊ ["သပ္ပိဟဋ္ဌံ"ဟု ပါဠိ
 တော်၌ စပ်၊ ကိဏာတိ ဧတေနာတိ ကယော-ဝယ်ကြောင်း အဖိုး။] န မေ အာ
 ဝုသော | ပေ၊ အတ္တောတိ ဣဒံ-ဟူသော ဤစကားကို၊ သာ-ထိုထုလူနန္ဒာသည်။
 အာဟဋ္ဌသပ္ပိ-ဆောင်ယူအပ်ပြီးသောတောပတ်ကို၊ ဒတ္တာ-လှူပြီး၍၊ တေလမ္ဗိ-
 ဆီကိုလည်း၊ အာဟရိသတိ-နောက်ထပ် ယူလတံ၊ ဣတိ-သို့၊ မညမာနာ-မှတ်ထင်

အယျာယ ဒမ္ဘိတိ ဧဝံ ပဋိလဒ္ဓံ။ ။ဝေရသော ဘိက္ခုနီသည် ထိုသင်္ကန်းကို သံယာ၊
 ဂိုဏ်း၊ ပုဂ္ဂိုလ် တစ်မျိုးမျိုးအားစွန့်ရ၏။ ထို့နောက် နိသဂ္ဂိယါစိတ်အာပတ်ကို ဒေသနာပြောရ၏။
 ဒေသနာပြောပြီးသောအခါ "အယျာယ ဒမ္ဘိ-အရှင်မအား ပေးပါ၏"ဟု ဆို၍ နိသဂ္ဂိယံသုကာ
 ပြန်ပေးရသည်။ ထိုသို့ပြန်ပေး၍ ရအပ်သော သင်္ကန်းကို "ဧဝံ ပဋိလဒ္ဓံ"ဟု ဆိုသည်။ ထိုသို့
 ရသောအခါ (မိမိ မသုံးစွဲရဘဲ) ဒါယကာတို့ ရည်စူးအပ်သော နေရာ၌ (သံယာကို မှန်းလျှင်
 သံယံကအဖြစ်၊ ဂိုဏ်းကို မှန်းလျှင် ဂဏိကအဖြစ်၊ ပုဂ္ဂိုလ်ကိုမှန်းလျှင် ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏ ဥစ္စာအဖြစ်၌
 သာ) ထားရမည်။

သည်။ (ဟုတ္တာ) အာဟာ ကိရ-ပြောသတတ်၊ ဝိညာပေတွာတိ-ကာ၊ ဇာနာပေတွာ-မိမိအလိုရှိကြောင်းကို သိစေ၍၊ ဝါ-တစ်နည်း၊ ဣဒံ နာမ-ဤမည်သော ဝတ္ထုကို၊ အာဟာရ-ဆောင်ယူခဲ့လော၊ ဣတိ-သို့၊ ယာစိတွာ-တောင်းပြီး၍၊ (အညံ ဝိညာ ပေယျ၌ စပ်။)

၇၅၂။ တညေဝ ဝိညာပေတိတိ-ကာ၊ ယံ-အကြင်ဝတ္ထုကို၊ ပဌမံ-ရှေးဦးစွာ၊ ဝိညတ္တံ-မိမိအလိုရှိကြောင်းကို သိစေအပ်ပြီ၊ ဝါ-တောင်းအပ်ပြီ၊ တံ-ထိုဝတ္ထုသည်၊ ထောက်-နည်းနေသည်၊ (နိနေသည်၊ ဟုတ္တာ) နပုဟောတိ-မလောက်၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ ပုန-တစ်ဖန်၊ တညေဝ-ထိုပဌမတောင်းအပ်သော ဝတ္ထုကိုပင်၊ ဝိညာ ပေတိ-ထပ်၍ သိစေအံ့၊ ဝါ-ထပ်၍ တောင်းအံ့၊ ဣတိ အတ္ထော။

အညဉ္စ ဝိညာပေတိတိ-ကာ၊ ပဌမံ-စွာ၊ သပ္ပိ-ထောပတ်ကို၊ သစေ ဝိညတ္တံ-အကယ်၍ တောင်းအပ်သည် ဖြစ်အံ့၊ (ဧဝံသတိ) ယမကံ-ထောပတ်နှင့် ဆီအစုံကို၊ (ကတွာ) ပစိတဗ္ဗံ-ချက်ထိုက်၏၊ ဣတိစ-ဤသို့လည်း၊ ဝဇ္ဇေန-ဆေးဆရာသည်၊ ဝုတ္တတ္တာ-ပြောဆိုအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ တေလေန-ဖြင့်၊ အတ္ထော-သည်၊ ဟောတိ-အံ့၊ တတော-ထိုသို့အလိုဖြစ်ခြင်းကြောင့်၊ မေ-အား၊ တေလေနာပိ-ဆီ ဖြင့်လည်း၊ အတ္ထော-အလိုရှိ၏၊ ဣတိ ဧဝံ-သို့၊ အညဉ္စ-အခြားဝတ္ထုကိုလည်း၊ ဝိညာပေတိ-အံ့၊ ဝါ-အံ့၊ အာနိသံသံ ဒဿေတွာတိ-ကာ၊ ကဟာပဏာသ-တစ် ကျပ်ဖြင့်၊ သပ္ပိ-ကို၊ အာဘတံ-ဆောင်ယူအပ်သည်၊ ဟောတိ-၏၊ ဣမိနာ မူလေန-ဤတစ်ကျပ်သော အဖိုးဖြင့်၊ ဒိဂုဏံ-နှစ်ဆဖြစ်သော၊ တေလံ-ကို၊ လဗ္ဘတိ-ရအပ် ရနိုင်၏၊ စ - ဆက်၊ တေနာပိ - ထိုဆီဖြင့်လည်း၊ ဣဒံ ကိစ္စံ - ဤဆေးကိစ္စသည်၊ နိပ္ပဇ္ဇတိ-ပြီးစီး၏၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ တေလံ-ကို၊ အာဟာရ-ဆောင်ခဲ့လော၊ ဣတိ ဧဝံ-သို့၊ အာနိသံသံ-ကို၊ ဒဿေတွာ-ပြု၍၊ ဝိညာပေတိ-အံ့၊ ဣတိ-ဤကား အနက် ပေ၊ တိ ဝေဒနန္တိ။- စတုတ္ထသိက္ခာပုဒ် (သမတ္ထံ။)

၅။ ပဉ္စမနိသဂ္ဂိယသိက္ခာပုဒ်အဖွင့်

၅၇၃။ ပဉ္စမေ၊ န မေ သိက္ခမာနေတိ ဣဒံ-ဟူသော ဤစကားကို၊ သာ-ထို သိက္ခမာန်သည်၊ တုလဓိတာ-အမျိုး၏ သမီးတည်း၊ (အမျိုးကြီး၊ အဆွေကြီး၏

ဝိညာပေတွာ။ ။ဝိ + ဉ ဇာပေပစ္စည်းဖြင့် "သိစေ"ဟု သဒ္ဒတ္ထ ဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့် "ဇာနာပေတွာ" ဟု သဒ္ဒတ္ထဖွင့်သည်။ "သိစေ"ဟုသည် မိမိအလိုရှိကြောင်းကို သိစေခြင်းတည်း၊ ထိုသိစေခြင်းသည် တိုက်ရိုက်တောင်းခြင်း မဟုတ်ဘဲ ကိုယ်အမူအရာ နှုတ်အမူအရာဖြင့် သိစေခြင်းတည်း။ "ဓာတူနံ အနေကတ္တတ္တာ"အရ တောင်းခြင်းအနက်ကို တစ်နည်းပြလို၍ "ဣဒံနာမ ပေ၊ ယာစိတွာ"ဟု ဖွင့်သည်။ [ယောဇနာ၌ကား "ဇာနာပေတွာဖြင့် ဉာဓာတိ၏ အနက်ကို ဖွင့်၍၊ ယာစိတွာဖြင့် ဥပဓာတ်၏ အနက်ကို ဖွင့်သည်"ဟု ဆိုသည်၊ ယာစနအနက် ဟော ဥပဓာတ်ကို မတွေ့ရ။]

သမီးတည်း။) အယံ-ဤသိက္ခမာန်သေသည်။ အဒ္ဓါ-မချွတ်ကေန်၊ ဧဝံ-သို့၊ ဝုတ္တာ-ပြောဆိုအပ်သည်။ (သမာနာ-သော်) ဣဒံ တေလံ-ဤဆီကို၊ ထပေတွာ-ထားခဲ့၍၊ [ငါ့အထံ၌ ထားခဲ့၍။] သပ္ပိမ္ပိ-ထောပတ်ကိုလည်း၊ မေ-ငါ့ဖို့၊ အတ္တနော-၏၊ ကုလယရာ-အမျိုးအိမ်မှ၊ အာဟရိဿတိ-ဆောင်ခဲ့လတံ၊ ဣတိ-သို့၊ မညမာနာ (ဟုတွာ) အာဟာ ကိရ-ပြောသတတ်၊ စေတာပေတွာတိ (ပဒဿ)-စေတာပေတွာဟူသောပုဒ်၏၊ ဇာနာပေတွာ ဣစ္စေဝ-ဇာနာပေတွာဟူ၍သာ၊ အတ္ထော, (ဟောတိ၊ ဧဝဖြင့် ယာစိတွာကို ကန့်သည့်) သဗ္ဗတ္ထ-အလုံးစုံသော ဝါကျ၌၊ သေသံ-ကြွင်းသောပုဒ်အပေါင်းသည်၊ စတုတ္ထသဒိသမေဝ-စတုတ္ထသိက္ခာပုဒ်၏ ပုဒ်အပေါင်းကဲ့သို့ ရှုအပ်သည်သာ၊ ဣတိ-အပြီးတည်း။- ပဉ္စမသိက္ခာပဒံ (သမတ္ထံ။)

၆။ ဆဋ္ဌနိသဂ္ဂိယသိက္ခာပုဒ်အဖွင့်

၇၅၈။ ဆဋ္ဌေ, ဆန္ဒကန္တိ ဧတံ-ဆန္ဒကံဟူသော ဤသဒ္ဓါသည်။ ဣဒံ နာပဓမ္မကိစ္စံ-ဤမည်သော တရားရှိသော ကိစ္စကို၊ ဝါ-ဤမည်သော ကောင်းမှုကိစ္စကို၊ ကရိဿာမ-ပြုကြကုန်စို့၊ ယံ-အကြင်ပရိက္ခရာကို (ဒါတု-လှူခြင်းငှာ) သက္ကောထ-စွမ်းနိုင်ကုန်၏၊ တံ-ထိုပရိက္ခရာကို၊ ဒေထ-လှူကြကုန်၊ ဣတိ ဧဝံ-သို့၊ ပရေသံ-တစ်ပါးသော အလှူရှင်တို့၏။ ဆန္ဒဉ္စ-ဆန္ဒကိုလည်းကောင်း၊ ရုစိဉ္စ-အလိုကိုလည်းကောင်း၊ ဥပ္ပါဒေတွာ-ဖြစ်စေ၍၊ ဂဟိတပရိက္ခရာဿ-ယူအပ်သော ပရိက္ခရာကို၊ အဓိဝစနံ-ဟောသော သဒ္ဓါတည်း။ [ဆန္ဒန-အလှူရှင်တို့၏ ဆန္ဒအားဖြင့် + ဂဟိတံ-စုပေါင်း၍ ယူအပ်သော ပရိက္ခရာတည်း။ ဆန္ဒတံ-ရာ၊ ယခုခေတ်၌ ဘုံကထိန်မိုးတည်း။] အညဒတ္ထိကေနာတိ-ကား၊ အညဿ-အခြားသော ပရိက္ခရာ၏၊ အတ္ထာယ-အကျိုးငှာ၊ ဒိန္နေန-လှူအပ်သော ပရိက္ခရာဖြင့်၊ အညဒ္ဓိသိကေနာတိ-ကား၊ အညံ-အခြားပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ ဥဒ္ဓိသိတွာ-ညွှန်ပြ၍၊ ဒိန္နေန-ဖြင့်၊ သံယိကေနာတိ-ကား၊ သံယဿ-အား၊ ပရိစ္စတ္ထေန-စွန့်လှူအပ်သော ပရိက္ခရာဖြင့်။ [အညဒတ္ထိကေန စသော ပုဒ်တို့၏ အဖွင့်ကို ကင်္ခါဘာသာဋီကာ၌ ပြထားပြီ။]

၇၆၂။ သေသံ ဥပနေတိတိ-ကား၊ ယဒတ္ထာယ-အကြင်ပရိက္ခရာအကျိုးငှာ၊ ဒိန္နော-လှူအပ်ပြီ၊ တံ-ထိုပရိက္ခရာကို၊ စေတာပေတွာ-လဲလှယ်စေပြီး၍၊ ဝါ-ဝယ်ပြီး၍၊ အဝသေသံ - ကြွင်းကျန်သော အဖိုးကို၊ အညဿ-အခြားပရိက္ခရာ၏၊ အတ္ထာယ-ငှာ၊ ဥပနေတိ-ကပ်ဆောင်အံ့၊ သာမိကေ အပလောကေတွာတိ-ကား၊ တုမေဟိ-သင်တို့သည်၊ စိဝရတ္ထာယ-သင်္ကန်းအလိုငှာ၊ ဒိန္နော-လှူအပ်ပြီ၊ အမှာကဉ္စ - ငါတို့အားလည်း၊ စိဝရံ အတ္ထိ၊ တေလာဒိဟိ ပန - တို့ဖြင့်ကား၊ အတ္ထော (ဟောတိ) ဣတိ ဧဝံ-သို့ အာပဉ္စိတွာ-ပန်ပြော၍၊ ဥပနေတိ-အံ့၊ အာပဒါသူတိ-ကား၊ တထာရူပေသု-ထိုသို့သဘောရှိကုန်သော၊ ဥပဒ္ဓဝေသု-ဘေးရန်တို့ကြောင့်၊ ဘိက္ခုနိယော-တို့သည်၊ ဝိဟာရံ-ကို၊ ဆဗ္ဗေတွာ-စွန့်ပစ်၍၊ ပက္ကမန္တိ-ဖဲသွားကြကုန်၏၊ ဧဝရူပါသု-ကုန်သော၊ အာပဒါသု-တို့ကြောင့်၊ ယံဝါ တံဝါ-အမှတ်မထား၊

တစ်ပါးပါးသော ဝတ္ထုကိုလည်း၊ စေတာပေတုံ-လဲလှယ်စေခြင်းငှာ၊ ဝါ-ဝယ်ခြင်းငှာ၊ ဝဋ္ဋတိ-အပ်၏။ သေသံ၊ ပေါ၊ တိဝေဒနန္တိ။- ဆဋ္ဌသိက္ခာပုဒ် (သမတ္ထံ။)

၇။ သတ္တမနိသဂ္ဂိယသိက္ခာပုဒ်အဖွင့်

၇၆၄။ သတ္တမေ-၌၊ သညာစိကေနာတိ-ကာ၊ သယံ-ကိုယ်တိုင်၊ ယာစိတ ကေန-တောင်းအပ်သော ပရိက္ခရာဖြင့်၊ (“အည် စေတာပေယျ”၌ စပ်၊) စတဒေဝ- ဤသညာစိကေနဟူသော ပုဒ်သည်သာ၊ ဧတ္ထ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ နာနာကရဏံ- အသီးအခြားပြုကြောင်း အထူးတည်း၊ သေသံ-သည်၊ ဆဋ္ဌသဒိသမေဝ-သည်သာ၊ ဣတိ-အပြီးတည်း။-သတ္တမသိက္ခာပုဒ် (သမတ္ထံ။)

၈။ အဋ္ဌမနိသဂ္ဂိယသိက္ခာပုဒ်အဖွင့်

၇၆၅။ အဋ္ဌမေ-၌၊ မဟာဇနိကေနာတိ-ကာ၊ ဂဏဿ-ဘိက္ခုနီဂိုဏ်းအား၊ ပရိစ္စတ္တေန-စွန့်လှူအပ်သော ပရိက္ခရာဖြင့်၊ (“အည် စေတာပေယျ”၌ စပ်၊) [“မဟာဇနဟူသည် ဘိက္ခုနီအပေါင်းတည်း”ဟု သိစေလို၍ “ဂဏဿ”ဟု ဖွင့် သည်။] စတဒေဝ-ဤမဟာဇနိကေနဟူသော ပုဒ်သည်သာ၊ ဧတ္ထ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ နာနာကရဏံ-တည်း။

၇၇၄။ နဝမသိက္ခာပဒေ-၌၊ သညာစိကေနာတိ-ဟူသော၊ ဣဒံ ပဒံ-ဤပုဒ် သည်၊ ဣတော-ဤအဋ္ဌမသိက္ခာပုဒ်ထက်၊ အဓိကတရံ-ပိုလွန်၏။- အဋ္ဌမသိက္ခာ ပုဒ် (သမတ္ထံ။)- နဝမသိက္ခာပုဒ် (သမတ္ထံ။)

၁၀။ ဒသမနိသဂ္ဂိယသိက္ခာပုဒ်အဖွင့်

၇၇၈။ ဒသမေ-၌၊ ပရိဝေဏံ ဥန္တိယတိတိ-ကာ၊ ပရိဝေဏံ-သည်၊ ဝိနဿ တိ-ပျတ်စီး၏၊ ပရိပတတိ-လျော့ကျ၏၊ ဣတိ အတ္ထော၊ [ဥဒိဓာတ်သည် “ဓာတုနံ အနေကတ္ထတ္တာ” အရ နဿနအနတ်ဟောဟု သိစေလို၍ “ဝိနဿတိ” ဟု ဖွင့် သည်။] ဣဒဉ္စ ပဒံ-ပရိဝေဏံ ဥန္တိယတိဟူသော ဤပုဒ်သည်လည်းကောင်း၊ ပုဂ္ဂလိ ကေန သညာစိကေနာတိ ဣဒဉ္စ-ဟူသော ဤပုဒ်သည်လည်းကောင်း၊ ဧတ္ထက မေဝ-ဤမျှအတိုင်းအရှည်ရှိသော ပုဒ်အပေါင်းသည်သာ၊ နာနာကရဏံ-တည်း၊ သေသံ-သည်၊ ပုဗ္ဗသဒိသမေဝ-ရှေ့သိက္ခာပုဒ်နှင့် တူသည်သာ၊ ဣတိ။- ဒသမ သိက္ခာပုဒ် (သမတ္ထံ။)

၁၁။ ဧကာဒသမနိသဂ္ဂိယသိက္ခာပုဒ်အဖွင့်

၇၈၄။ ဧကာဒသမေ ဂရူပါပုရဏန္တိ-ကာ၊ သိတကာလေ-အအေး၏ အခါ၌၊ ဝါ-အေးရာ အခါ၌၊ ပါပုရဏံ-မြဲထည်ကို၊ စတုက္ကံသပရမန္တိ ဧတ္ထ-၌၊ ကံသောနာမ- ကံသမည်သည်၊ စတုက္ကဟာပဏိကော-လေးကျပ်အတိုင်းအရှည် ရှိသည်၊ ဟော တိ-၏၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ ပဒဘာဇနေ-၌၊ သောဠသကဟာပဏဂ္ဂနကန္တိ-ဟူ၍၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ-ပြီ။- ဧကာဒသမသိက္ခာပုဒ် (သမတ္ထံ။)

၇၈၉။ ဒွါဒသမေ-ဌါ၊ လဟုပါဝုရဏန္တိ-ကာ၊ ဥက္ကံကာလေ-အပူ၏ အခါ၌၊
 ဝါ-ပူရာအခါ၌၊ ပါဝုရဏံ-ကို၊ (စေတာပေန္တိယာ၌ စပ်) သေသံ-သည်၊ သိက္ခာပဒ
 ဒွယေပိ-သိက္ခာပုဒ် ၂ ပါး အပေါင်း၌လည်း၊ ဥတ္တာနမေဝ-သည်သာ၊ ဆသမုဋ္ဌာနံ
 ပေ၊ တိဝေဒနန္တိ- ဒွါဒသမသိက္ခာပုဒ် (သမတ္ထံ။)

ဥဒ္ဓိဋ္ဌာ ခေါ် ပေ၊ ပါမိတ္တိယာ ဓမ္မာတိ ဧတ္ထ-ဟူသော ဤပါဠိ၌၊ [ဧဝမေတ္ထမု
 ဧတ္ထကို ယူ၊ ဤ၌ ဧတ္ထ မလို။] မဟာဝိဘင်္ဂ-ဘိက္ခုမဟာဝိဘင်း၌၊ စိဝရဝဂ္ဂတော-
 စိဝရဝဂ်မှ၊ ဓောဝနဥပ-ဓောဝနသိက္ခာပုဒ်လည်းကောင်း၊ ပဋိဂ္ဂဟဏဉ္စ-ပဋိဂ္ဂဟဏ
 သိက္ခာပုဒ်လည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ခွေ-ကုန်သော၊ သိက္ခာပဒါနိ-သိက္ခာပုဒ်တို့ကို၊
 အပနေတွာ-ဖယ်၍၊ အကာလစိဝရံ ကာလစိဝရန္တိ အဓိဋ္ဌဟိတွာ ဘာဇိတသိက္ခာ
 ပဒေနစ-အကာလစိဝရံ ပေ၊ ဘာဇိတသိက္ခာပုဒ်နှင့်လည်းကောင်း၊ အစ္စန္တိစိဝရေန
 စ-အစ္စန္တိစိဝရသိက္ခာပုဒ်နှင့်လည်းကောင်း၊ ပရိဝတ္ထေတွာ-လဲလှယ်၍၊ ပဌမဝဂ္ဂေါ-
 ပဌမဝဂ်ကို၊ ပူရေတဗ္ဗော-ပြည့်စေထိုက်၏၊ ပုန-တစ်ဖန်၊ ဧဋ္ဌကလောမဝဂ္ဂဿ-
 ၏၊ အာဒိတော-အစ၌၊ သတ္တ-ကုန်သော၊ သိက္ခာပဒါနိ-တို့ကို၊ အပနေတွာ-၍၊
 သတ္တ- ကုန်သော၊ အညဒတ္တိကာနိ - အညဒတ္တိကသိက္ခာပုဒ်တို့ကို၊ ပက္ခိပတွာ -
 ထည့်၍၊ ဒုတိယဝဂ္ဂေါ-ကို၊ ပူရေတဗ္ဗော-ထိုက်၏၊ တတိယဝဂ္ဂတော-မှ၊ ပဌမပတ္တံ-
 ပဌမပတ္တသိက္ခာပုဒ်လည်းကောင်း၊ ဝဿိကသာဋီကံ-လည်းကောင်း၊ အာရညက
 သိက္ခာပုဒ်-လည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ တိဏိ-ကုန်သော၊ ဣမာနိ-တို့ကို၊ အပ
 နေတွာ - ၍၊ ပတ္ထသန္တိစယဝရပါဝုရဏလဟုပါဝုရဏသိက္ခာပဒေဟိ - တို့ဖြင့်၊
 တတိယဝဂ္ဂေါ-ကို၊ ပူရေတဗ္ဗော၊ ဣတိ-ဤသို့လျှင်၊ ဘိက္ခုနီနံ-တို့၏၊ ဒွါဒသ-
 ကုန်သော၊ သိက္ခာပဒါနိ-တို့သည်၊ ဧကတော ပညတ္တာနိ-တစ်ဖက်သော ဘိက္ခုနီတို့
 အတွက် ပညတ်အပ်ကုန်သည်၊ (ဟောန္တိ-ကုန်၏။) အဋ္ဌာရသ-ကုန်သော၊ (သိက္ခာ
 ပဒါနိ-တို့သည်) ဥဘတော ပညတ္တာနိ-နှစ်ဖက်သော ဘိက္ခု ဘိက္ခုနီတို့အတွက်
 ပညတ်အပ်သော သိက္ခာပုဒ်တို့သည်၊ (ဟောန္တိ) ဣတိ ဧဝံ-သို့၊ အယျာယော-
 အရှင်မတို့၊ သဗ္ဗေပိ-လည်းဖြစ်ကုန်သော၊ တိသ-သုံးဆယ်သော၊ နိသဂ္ဂိယာ-စွန့်
 ခြင်း ဝိနည်းကံရှိကုန်သော၊ ပါမိတ္တိယာ-ပါမိတ္တိယမည်ကုန်သော၊ ဓမ္မာ-အာပတ်
 တို့ကို၊ ပါတိမောက္ခဒွေသမဂ္ဂေန-ပါတိမောက်ရွတ်ပြစဉ်အားဖြင့်၊ ဥဒ္ဓိဋ္ဌာ-ရွတ်ပြ
 အပ်ပါကုန်ပြီ၊ ဣတိ ဧဝံ-သို့၊ အတ္ထော-ကို၊ ဒဋ္ဌဗ္ဗော-မှတ်ထိုက်၏၊ သေသံ-သည်၊
 ဝုတ္တနယမေဝ-သည်သာ၊ ဣတိ-အပြီးတည်း၊ သမန္တပါသာဒိကာယ-သန္တေပါသာ
 ဒိကာ မည်သော၊ ဝိနယသံဝဏ္ဏနာယ-ဝိနည်းအဖွင့်၌၊ ဝါ-တွင်၊ ဘိက္ခုနီဝိဘင်္ဂ-
 ဘိက္ခုနီဝိဘင်း၌၊ တိသကဝဏ္ဏနာ-သုံးဆယ်သော သိက္ခာပုဒ်အပေါင်း၏ ဖွင့်
 ကြောင်းဖွင့်ရာ အဋ္ဌကထာသည်၊ နိဋ္ဌိတာ-ပြီးပြီ။

နိသဂ္ဂိယပါမိတ်အဖွင့် ပြီး၏။

၄။ ပါဏိတ္တိယကဏ္ဍအခန်း

တိသကာနန္တရံ-သုံးဆယ်အတိုင်းအရှည်ရှိသော သိက္ခာပုဒ်တို့၏ အခြားမဲ့၌၊ ဆသဋ္ဌိသတသင်္ဂဟာ-တစ်ရာ့ခြောက်ဆယ် ခြောက်ပါးသော သိမ်းယူကြောင်း အရေအတွက်ရှိကုန်သော၊ ယေ ဓမ္မာ-အကြင်သိက္ခာပုဒ်တို့ကို (သင်္ဂီတိကာရေဟိ-သင်္ဂါယနာတင်ထေရ်တို့သည်။) သင်္ဂီတာ-သင်္ဂါယနာတင်အပ်ကုန်ပြီ၊ ဒါနိ-ယခု အခါ၌၊ တေသမ္ပိ-ထိုတစ်ရာ့ခြောက်ဆယ် ခြောက်ပါးသော သိက္ခာပုဒ်တို့၏လည်း၊ အယ် ဝဏ္ဏနာ-ဤဖွင့်ကြောင်းဖွင့်ရာ အဋ္ဌကထာသည်၊ ဟောတိ-ဖြစ်၏၊ ဝါ-ဖြစ် တော့လတုံ။

၁။ လသုဏဝဂ်

၁။ ပဌမလသုဏသိက္ခာပုဒ်အဖွင့်

၇၉၃။ တတ္ထ-ထိုတစ်ရာ့ခြောက်ဆယ် ခြောက်ပါးသော သိက္ခာပုဒ်တို့တွင်၊ တာဝ-ရတ္တန္တကာရဝဂ် စသည်တို့မှ ရှေးဦးစွာ၊ (သင်္ဂီတဿ-သင်္ဂါယနာ တင်အပ် သော) လသုဏဝဂ္ဂဿ-လသုဏဝဂ်၏၊ ပဌမသိက္ခာပဒေ-ပဌမသိက္ခာပုဒ်၌၊ ဒုတ္တယောဝဏ္ဏိကေတိ-ကား၊ ဒွေဝါ-နှစ်အုသော်လည်းဖြစ်ကုန်သော၊ တယောဝါ-

တိသကာနန္တရံ။ ။တိသ (ပရိမာဏံ) ယေသန္တိ တိသကာ၊ ပရိမာဏအနက်၌ က ပစ္စည်းသက်၊ တိသကာနံ + အနန္တရံ တိသကာနန္တရံ၊ တစ်နည်း - တိသာယ + သမူဟော တိသကံ-သုံးဆယ်သော သိက္ခာပုဒ်၏ အပေါင်း၊ တိသကဿ + အနန္တရံ တိသကာနန္တရံ သုံး ဆယ်သော သိက္ခာပုဒ်အပေါင်း၏ အခြားမဲ့၌။

ဆသဋ္ဌိသတသင်္ဂဟော။ ။ဆဟိ + အဓိကာ သဋ္ဌိ ဆသဋ္ဌိ-ခြောက်ဆယ်ခြောက်၊ ဆသဋ္ဌိအဓိကံ သတံယသာတိ ဆသဋ္ဌိသတံ-ခြောက်ဆယ်ခြောက်ပါး အလွန်ရှိသော တစ်ရာ၊ ဝါ-တစ်ရာ့ခြောက်ဆယ်ခြောက်ပါး၊ သင်္ဂဟသဒ္ဓါသည် သိမ်းယူကြောင်း အရေအတွက်ဟူသော အနက်ကို တော်၏။ "သင်္ဂယုတိ ဧတေနာတိ သင်္ဂဟော၊ ဆသဋ္ဌိသတံ + သင်္ဂဟော ယေသန္တိ ဆသဋ္ဌိသတသင်္ဂဟာ (ဗဒ္ဓဗ)" ဟု ပြု။ |ယောဇနာ၌ကား "ဆဉ္စတ္ထရသဋ္ဌိအဓိကသတေဟိ သိက္ခာပဒေဟိ သင်္ဂဟိတာ" ဟု ဖွင့်လေ၏။ ထိုအလို သင်္ဂဟပုဒ်ကို ကံဟော ကြံပါ။

ဒုတ္တယော။ ။ "ဒွေဝါ + တယောဝါတိ ဒုတ္တယော" ဟု ဝါသဒ္ဓါအနက်၌ သမာသ် စပ်ထားသော "သင်္ချောဘယဗဟုဗ္ဗိဟိ" တည်း။ ထို့ကြောင့် ဒုတ္တယောကို ဒွေဝါ တယောဝါဟု ဖွင့်သည်။ ယောဇနာ၌ကား- "ဝါသဒ္ဓေါ လုတ္တနိဒ္ဓိဋ္ဌောတိ အာဟ ဒွေဝါ တယောဝါတိ၊ ပါဠိ တော်၌ ဝါသဒ္ဓါ ကျေနေသည်" ဟု ဖွင့်ပြလေ၏။ အမှန်မှာ ဝါသဒ္ဓါ ကျေခြင်း မဟုတ်၊ သမာသ်ပုဒ်သာဖြစ်သည်။ နေရာတိုင်းမှာ ဤနည်းချည်းဟု မှတ်ပါ။

သုံးအုသော်လည်းဖြစ်ကုန်သော၊ ဖောဋ္ဌနိကေ-အမြောင့်များစွာပါသော ကြက်သွန်ဖြူတို့ကို၊ (ဒေဟိ၌ စပ်)၊ တေ-ဤဂဏ္ဍိကေဟူသော သဒ္ဓါသည်၊ သမ္ပဏ္ဏမိဇ္ဇာန-ပြည့်စုံသော အဆံ အမြောင့်ရှိသော ကြက်သွန်ဖြူတို့ကို၊ အဓိဝစနံ-ဟောသော သဒ္ဓါတည်း။ န မတ္တံ ဇာနိတွာတိ-ကား၊ ပမာဏံ-အတိုင်းအရှည်ကို၊ အဇာနိတွာ-မသိမူ၍၊ ပမာဏံ အဇာနိတွာကို ထောက်၍ ပါဠိတော်၌ “အမတ္တံ ဇာနိတွာ” ဟု ရှေးက ရှိဟန်တူ၏။ “အနောကာသံ ကာရာပေတွာ” ကဲ့သို့ အမတ္တံတို့လည်း အလှူတ္တသမာသ်ဟု မှတ်။ ခေတ္တပါလဿ-လယ်ခင်းစောင့်သည်၊ ဝါရေန္တဿ-တားမြစ်စဉ်၊ ဗဟု-များစွာသော၊ လသုဏံ-အမြောင့်များစွာ ပါရှိသော ကြက်သွန်ဖြူကို၊ ဟရာပေသိ-ဆောင်စေပြီ။

အညတရံ ဟံသယောနိန္ဒိ-ကား၊ သုဝဏ္ဏဟံသယောနိ-ရွှေဟင်္သာမျိုး၌၊ (“ဥပပဇ္ဇိ-ဖြစ်ပြီ” ဟု ပါဠိတော်၌ စပ်)၊ ဥပဥပသာရကြောင့် သတ္တမိအနက်၌ ဒုတိယာဝိဘတ်သက်၊ ဥပအနက်မရှိ၊ (တစ်နည်း) သုဝဏ္ဏဟံသယောနိ-သို့၊ ဥပပဇ္ဇိ-ကပ်ရောက်ပြီ၊ ဤအလို ဥပဥပသာရသည် ဥပဂမနအနက်ရှိ၏။ သော တာသံ ဧကေကန္တိ-ကား၊ သော ဟံသော-ထိုရွှေဟင်္သာသည်၊ ဇာတိဿရော-ရှေးဘဝကို အောက်မေ့နိုင်သည်၊ အဟောသိ-ဖြစ်ပြီ၊ အထ-ထိုအခါ၌၊ ပုဗ္ဗသိနေဟေန-ရှေး၌ ဖြစ်သော ချစ်ခြင်းကြောင့်၊ အာဂန္ဓာ-လာ၍၊ တာသံ-ထိုသားသမီးတို့အား၊ ဧကေကံ-တစ်ခုတစ်ခုသော၊ ပတ္တံ-အ-ခတောင်ကို၊ ဒေတိ-ပေး၏၊ တံ-ထိုအတောင်သည်၊ တာပနတာလနစ္ဆေဒနက္ခမံ-မီး၌ ပူစေခြင်း၊ ထုရိုက်ခြင်း၊ ဖြတ်တောက်ခြင်းကို ခံနိုင်သော၊ သုဝဏ္ဏမေဝ-ရွှေအစစ်သာလျှင်၊ ဟောတိ-၏။ တာပနဟူသည် မီးအိုးခင်းပေါ်၌ လှော်ခြင်း ဦးခြင်းတည်း၊ တာလနကား ထုရိုက်ခြင်းတည်း၊ အချို့စာအုပ်များ၌ “ဖာလန” ဟု ရှိ၏၊ မကောင်း၊ ဆေဒနကား တန်ဆာလုပ်ဖို့ရန် ဖြတ်ခြင်းတည်း။]

ဂဏ္ဍိက၊ ဖောဋ္ဌနိက။ ။ဂဏ္ဍိကသဒ္ဓါသည် အဆစ်အဖုအနက်ကို ဟော၏။ ဖုဋ္ဌနသဒ္ဓါလည်း အခွဲအစိတ် ခွဲစိတ်အပ်ဟူသော အနက်ကို ဟော၏။ ကြက်သွန်ဖြူ၌ အစိတ်အစိတ်ကွဲနေသော အမြောင့်တို့ကို “ဂဏ္ဍိ၊ ဖုဋ္ဌန” ယူ၍၊ “ဂဏ္ဍိနော ယဿာတိ ဂဏ္ဍိကော၊ ဖုဋ္ဌနာနိ ယဿာတိ ဖောဋ္ဌနိကော” ဟု ဖြစ်သင့်၏။ စာအုပ်များ၌ “ဘဏ္ဍိက၊ ဖောဋ္ဌလိက” ဟု ရှိ၏ ထိုပုဒ်မျိုး ရှိ မရှိ သတိပြုပါ။

ဇာတိဿရော။ ။ဇာတိ-ရှေးအဖြစ်ကို + သရတိ-အောက်မေ့နိုင် မှတ်မိနိုင်၏။ ဣတိဇာတိဿရော၊ ဤ “ဇာတိဿရ” ဟူသည် ဉာဏ် မဟုတ် သတိသာတည်း။ ဧကနိပါတ်၊ သုဝဏ္ဏဟံသဇာတိ၌ကား “ဇာတိဿရညာဏဓူဿ ဥပုဇ္ဈိ”ဟု ရှိ၏။ ထိုအလို “ဉာဏ်”ဟု ယူသင့်သော်လည်း အမှန်အားဖြင့် ဉာဏ်အစစ် မဟုတ်နိုင်၊ ဉာဏ်အတူ သတိသာ ဖြစ်သင့်၏။ ထိုသတိလည်း ကုသိုလ်အရာ၌ အမှတ်ရခြင်း မဟုတ်သောကြောင့် သတိအတူဖြစ်သော သညာအမှတ်သာ ဖြစ်သင့်ပါသည်။ အဘိဓမ္မာ၌ သတိစစ် ဉာဏ်စစ်မှန်လျှင် သောဘနစေတသိက်သာ ဖြစ်သည်။

၇၉၅။ မာဂဓကန္တိ-ကား၊ မဂဓေသု-မဂဓာဟု ဗဟုဝုဇ်အမည်ရသော ဇနပုဒ်၌၊
 ဇာတံ-ဖြစ်သော ကြက်သွန်ဖြူကို၊ (“လသုဏ်နာမ ဝုစ္ဆတိ”၌ စပ်၊) ဟိ-မှန်၊ မဂဓ
 ရဋ္ဌေ-မဂဓတိုင်း၌၊ ဇာတလသုဏ်မေဝ-ဖြစ်သော ကြက်သွန်ဖြူကိုသာ၊ ဣဓ-ဤ
 သိက္ခာပုဒ်၌၊ လသုဏ်နာမ-ဟူ၍၊ အဓိပ္ပေတံ-အလိုရှိအပ်၏၊ တမ္ပိ-ထိုမဂဓတိုင်း၌
 ဖြစ်သော ကြက်သွန်ဖြူကိုလည်း၊ ဂဏ္ဍိကလသုဏ်မေဝ-အမြောင့်များစွာ ပါရှိသော
 ကြက်သွန်ဖြူကိုသာ၊ (အဓိပ္ပေတံ-၏) ဧကဒ္ဒိတိမိဉ္ဇကံ-တစ်မြောင့်ရှိသော ကြက်
 သွန်ဝါ၊ နှစ်မြောင့်ရှိသော ကြက်သွန်နီ၊ သုံးမြောင့်ရှိသော ကြက်သွန်စိမ်းကို၊ န
 (အဓိပ္ပေတံ)-အလို မရှိအပ်၊ ပန-ဝါဒန္တရကား၊ ကုရန္တိယံ-ကုရန္တိအဋ္ဌကထာ၌၊ ဇာတ
 ဒေသံ-ဖြစ်ရာ မဂဓဒေသကို၊ အဝတ္တာ-မဆိုမူ၍၊ မာဂဓကံနာမ ဂဏ္ဍိကလသုဏ်နာမ
 ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ-ပြီ၊ ဤကုရန္တိစကားအရ မဂဓတိုင်း၌ ဖြစ်သော ကြက်သွန်ဖြူသာ
 မက၊ မြန်မာနိုင်ငံ စသည်၌ ဖြစ်သော အမြောင့်များစွာ ပါရှိသောကြက်သွန်ဖြူကို
 လည်း “လသုဏ်”ဟု ဆိုအပ်၏၊ ကြွင်းသော အဓိပ္ပာယ်ကို ပါတိမောက်ဘာသာ
 ဋီကာ၌ ပြထားပြီ။ အဇ္ဈောဟာရေ အဇ္ဈောဟာရေတိ ဧတ္ထ-ဟူသော ဤပါဠိ၌၊
 ဒုတ္တယော-နှစ်အု၊ သုံးအုကုန်သော၊ ဂဏ္ဍိကေ-အမြောင့်များစွာ ပါရှိသော ကြက်
 သွန်ဖြူတို့ကို၊ ဧကတောယေဝ-တစ်ပေါင်းတည်းသာလျှင်၊ သဒ္ဓါဒိတ္တာ-ကောင်းစွာ
 ခဲစား၍၊ (တစ်မြောင့်နှင့် တစ်မြောင့် ရောသွားအောင် ခဲစား၍) သဓေ အဇ္ဈော
 ဟရတိ-အကယ်၍ စားမျိုးအံ့၊ (ဧဝံသတိ) ဧကံ-သော၊ ပါစိတ္တိယံ-သည်၊ (ဟောတိ)
 ပန-ကား၊ ဘိန္နိတ္တာ-အသီးအသီး ခွဲခြမ်း၍၊ ဧကေတံ-တစ်ခုတစ်ခုသော၊ မိဉ္ဇ-
 အမြောင့်ကို၊ ခါဒန္တိယာ-ခဲစားသော ရဟန်းမ၏၊ ပယောဂဂဏနာယ-ပယောဂ
 အရေအတွက်အားဖြင့်၊ ပါစိတ္တိယာနိ-တို့သည်၊ (ဟောန္တိ) ဣတိ-ဤသို့မှတ်အပ်၏။

၇၉၆။ ပလဏ္ဍုကာဒိနံ-ပလဏ္ဍုက အစရှိသော ကြက်သွန်တို့၏၊ (အနာပတ္တိ
 ဝါရ၌ လာသော ပလဏ္ဍုက အစရှိသော ကြက်သွန်တို့၏) ဝဏ္ဏေနဝါ အဆင်း
 အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ မိဉ္ဇာယဝါ-အမြောင့်အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ နာနတ္ထံ-
 ထူးကုန်သည်၏ အဖြစ်ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ-သိထိုက်၏၊ တာဝ-မိဉ္ဇာမှ ရှေးဦးစွာ၊ (နိဒ္ဒိ
 ဋ္ဌေန-ညွှန်ပြအပ်သော) ဝဏ္ဏေန-အဆင်းအားဖြင့်၊ ပလဏ္ဍုဂော-ပလဏ္ဍုက
 ကြက်သွန်သည်၊ ပဏ္ဍုဝဏ္ဏော-ဖျော့တော့ ဝင်းဝါသော အဆင်းရှိသည်၊ ဟောတိ-
 ၏၊ ဘဉ္ဇနကော-ဘဉ္ဇနကကြက်သွန်ဖြူသည်၊ လောဟိတဝဏ္ဏော-နီသော အဆင်း
 ရှိသည်၊ (ဟောတိ) ဟရိတကော-ဟရိတကကြက်သည်၊ ဟရိတပဏ္ဍုဝဏ္ဏော-
 စိမ်းသော သစ်ရွက်အဆင်းရှိသည်၊ (ဟောတိ) ပန-ကား၊ မိဉ္ဇာယ-အမြောင့်
 အဆံအားဖြင့်၊ ပလဏ္ဍုကသာ-ပလဏ္ဍုကကြက်သွန်၏၊ ကော-တစ်ခုသော၊ မိဉ္ဇာ-
 အမြောင့်သည်၊ ဟောတိ၊ ဘဉ္ဇနကဿ-၏၊ ဒွေ-နှစ်ခုကုန်သော၊ (မိဉ္ဇာယော-

တို့သည်၊ ဟောန္တိ၊ ဟရိတကဿ-၏။ တိဿော-၃ ခုကုန်သော၊ (မိဇ္ဇာယော
 ဟောန္တိ) စာပလသုဇော-စာပကြက်သွန်သည်၊ အမိဇ္ဇကော-အမြောင့် မရှိသည်၊
 (ဟောတိ) ဟိ-မှန်၊ တဿ-ထိုစာပလသုဇော၏။ အင်္ဂုရမတ္ထမေဝ-အညွန့်မျှသည်
 သာ၊ ဟောတိ-၏။ ပန-ဝါဒန္တရုကာ၊ မဟာပစ္စရိယာဒိသု-မဟာပစ္စရီ အစရှိသော
 အဋ္ဌကထာတို့၌၊ ပလဏှုကဿ-ဈေတော့ ဝင်းဝါသော ကြက်သွန်၏။ တိဏိ-
 ကုန်သော၊ မိဇ္ဇာနိ-အမြောင့်တို့သည်၊ (ဟောန္တိ) ဘဉ္ဇနကဿ-နီသော ကြက်သွန်
 ၏။ ဒေ-ကုန်သော၊ (မိဇ္ဇာနိ ဟောန္တိ) ဟရိတကဿ-စိမ်းသော ကြက်သွန်၏။
 ဧကံ-သော၊ (မဉ္ဇ ဟောတိ) ဣတိ-ဤသို့၊ ဝုတ္တံ-ပြီ။

ပလဏှုကာဒယော-ပလဏှုက အစရှိကုန်သော၊ ဧတေ-ဤကြက်သွန်တို့
 သည်၊ သဘာဝေနေဝ-ပင်ကိုယ်သဘောအားဖြင့်ပင်၊ (လက်သုပ် ဟင်းလျာ စသည်
 တို့၌ မထည့်ခတ်အပ်ဘဲပင်) ဝဋ္ဋန္တိ-ကုန်၏။ သူပသမ္မာကာဒိသု ပန-ဟင်းရည်ကို
 ကြက်သွန်ဖြူထည့်ကာ ကောင်းစွာ ချက်ခြင်း အစရှိသည်တို့၌ကား၊ [သံ-ကောင်း
 စွာ + ပါက-ချက်ခြင်း၊ အာဒိဖြင့် ပါဠိတော်၌ လာသော မံသသမ္မာပက စသော
 အာဟာရတို့ကို ယူ။ မာဂဓကမ္ပိ-မဂတိုင်း၌ ဖြစ်သော ကြက်သွန်ဖြူသော်မှလည်း၊
 (ဝိသဒ္ဓါသည် သမ္ဘဝနာ) ဝဋ္ဋတိ-၏။ ဟိ-မှန်၊ တံ-ထိုမဂတိုင်း၌ ဖြစ်သော ကြက်
 သွန်ဖြူကို၊ (ပက္ခိပိတုံ၌ စပ်)၊ ပစ္စမာနေသု-ချက်အပ်ဆဲဖြစ်ကုန်သော၊ မုဂ္ဂသူပါဒိသု
 ဝါ-ပဲနောက်ဟင်း အစရှိသည်တို့၌သော်လည်းကောင်း၊ မစ္ဆမံသဝိကတိယာဝါ-
 အထူးတလည် ပြုအပ်သော ငါးဟင်း သားဟင်း၌သော်လည်းကောင်း၊ တေလာဒိ
 သုဝါ-ဆီအစရှိသည်တို့၌သော်လည်းကောင်း၊ ဗဒရသာဠဝါဒိသုဝါ-ဆီးယို အစရှိ
 သည်တို့၌သော်လည်းကောင်း၊ အဓိလသာကာဒိသုဝါ-ချဉ်သော အရသာရှိသော
 ဟင်းရွက်အစရှိသည်တို့၌သော်လည်းကောင်း၊ [“ခတက်ချဉ်” စသည်ကို ဆိုလို
 ဟန်တူသည်၊] ဥတ္တရိတဇံသုဝါ-လက်သုပ်ဟင်းလျာတို့သော်လည်းကောင်း၊
 ယတ္ထကတ္ထစိ-အမှတ်မထား၊ တစ်ပါးပါးသော ခဲဖွယ်ဘောဇဉ်၌၊ အန္တမသော-
 အောက်ထစ်ဆုံးအားဖြင့်၊ ယာဂုဘတ္ထေပိ-ယာဂုဆွမ်း၌လည်း၊ ပက္ခိပိတုံ-ထည့်ခြင်း
 ငှာ၊ ဝဋ္ဋတိ-အပ်၏။ ဧတ္ထ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ သေသံ-ကြွင်းသော ပုဒ်အပေါင်းသည်၊
 ဥတ္တာနမေဝ-ပေါ်လွင်ထင်ရှားသည်သာ ၊ပေ၊ တိဝေဒနန္တိ။-လသုဇောသိက္ခာပဒ်
 (သမတ္ထံ။)

၂။ သမ္မာဓေလောမသိက္ခာပုဒ်အဖွင့်

၇၉၉။ ဒုတိယေ-၌၊ သမ္မာဓေတိ-ကား၊ ပဋိစ္စန္ဓောကာသေ-ဖုံးလွှမ်းအပ်သော
 အရပ်၌၊ (“လောမံ သံဟရာပေယျ”၌ စပ်) တဿ-ထိုသမ္မာဓအရပ်၏။ ဝိဘာဂ
 ဒဿနတ္ထံ-ဝေဖန်အပ်သော အပြားကို ပြတော်မူခြင်းအကျိုးငှာ၊ ဥဘော ဥပ
 ကစ္ဆကာ မုတ္တကရဏန္တိ-ဟူ၍၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ-ပြီ၊ [ဥဘော-နှစ်ဖက်ကုန်သော၊

ဥပကစ္ဆကာ-လက်ကတီးကြားတို့လည်းကောင်း၊ ဝါ-ဂျိုင်းကြားတို့လည်းကောင်း၊ မုတ္တကရဏံ-ကျင်ငယ်ကို ပြုကြောင်းဖြစ်သော အရပ်လည်းကောင်းတည်း။ ဧတမ္ပိ လောမန္တိ-ကာ၊ ကတ္တရိယာဝါ-ကတ်ကျေးဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ သဏ္ဍာသကေန ဝါ-မွေးညစ်ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ခုရေနဝါ-သင်စုန်းဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ယေနကေနစိ-အမှတ်မထား၊ တစ်ပါးပါးသော ဝတ္ထုဖြင့်၊ ဧကပယောဂေနဝါ-တစ် ကြိမ်တည်းသော ပယောဂဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ နာနာပယောဂေနဝါ-အမျိုး မျိုးသော ပယောဂဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဧကံဝါ-တစ်မျှင်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဗဟူနိဝါ-များစွာသော အမျှင်တို့ကိုသော်လည်းကောင်း၊ သံဟရာပေန္တိယာ-ပယ်ရှား စေသော ရဟန်းမ၏၊ ပယောဂဂဏနာယ - ပယောဂ အရေအတွက်အားဖြင့်၊ ပါစိတ္တိယာနိ-တို့သည်၊ (ဟောန္တိ) လောမဂဏနာယ-အမွေးအရေအတွက်အားဖြင့်၊ န (ဟောန္တိ)-ဖြစ်ကုန်သည် မဟုတ်။ [သမ္မာဓအရပ်ဝယ် အမွေးကို နုတ်ခြင်း၊ နုတ်စေ ခြင်းတို့၌ သိက္ခာတို့မှာ ဒုက္ကဋ်ဟု “ဒုဒ္ဒကဝတ္ထုခန္ဓက”၌ ပညတ်တော်မူသည်။]

၈၀၁။ အာဗာပေစ္စယာတိ-ကာ၊ ကဏ္ဍကဏ္ဍအာပိ အာဗာပေစ္စယာ-ယားနာ၊ ဝဲနာ အစရှိသော အနာဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ သံဟရာပေန္တိယာ-ပယ်ရှား စေသော ရဟန်းမ၏၊ အနာပတ္တိ၊ (ဟောတိ) သေသံ-ကြွင်းသော ပုဒ်အပေါင်း သည်၊ ဥတ္တာနမေဝ-ပေါ်လွင်ထင်ရှားသည်သာ၊ စတုသမုဋ္ဌာနံ၊ ပေ၊ တိဝေဒနန္တိ။ ဒုတိယသိက္ခာပဒ် (သမတ္ထံ။)

၃။ တလဗောတကသိက္ခာပုဒ်အဖွင့်

၈၀၂-၄။ တတိယေ-၌၊ တလယာတကေတိ-ကာ၊ မုတ္တကရဏတလယာ တနေ-ကျင်ငယ်ကို ပြုကြောင်းဖြစ်သော ပဿာဝမဂ်၏ အပြင်ကို ပုတ်ခတ်ခြင်း ကြောင့်၊ (ပါစိတ္တိယံ ဟောတိ၌ စပါ) အန္တမသော ဥပ္ပလပတ္တေနာပီတိ ဧတ္ထ- ဟူသော ဤပါဠိ၌၊ ပတ္တ-ကြာရွက်သည်၊ တာဝ မဟန္တံ-ကြီးပါသေး၏၊ [တာဝသဒ္ဓါ ဝတ္တဗုဒ္ဓရာပေက္ခနအနက်ဟော၊ ယောဇနာ၌ “အတိဝိယ မဟန္တံ”ဟု ဖွင့်သည်ကို စဉ်းစားပါ။] ကေသရေနပိ-ကြဝတ်ဆံဖြင့်လည်း၊ ပဟာရ်-ပုတ်ခတ်ခြင်းကို၊ ဒေန္တိ ယာ-ပေးသော ရဟန်းမ၏၊ အာပတ္တိယေဝ-သာ၊ (ဟောတိ။)

၈၀၅။ အာဗာပေစ္စယာတိ-ကာ၊ ဂဏ္ဍဝါ-အဖုကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဝဏံဝါ- အနာကိုသော်လည်းကောင်း၊ ပဟရိတု-ပုတ်ခတ်ခြင်းငှာ၊ ဝဋ္ဋတိ-၏၊ သေသံ-သည်၊ ဥတ္တာနမေဝ-သည်သာ၊ ပဌမပါရာဇိသမုဋ္ဌာနံ၊ ပေ၊ တိဝေဒနန္တိ။ တတိယသိက္ခာ ပဒ် (သမတ္ထံ။)

၄။ စတုမဋ္ဌကသိက္ခာပုဒ်အဖွင့်

၈၀၆။ စတုတ္ထေ-၌၊ ပုရာဏရာဇောရောဓာတိ-ကား၊ ပုရာဏေ-ရှေးဖြစ်သော၊ ဝိဟိဘာဝေ-လူဝတ်ကြောင်၏ အဖြစ်၌၊ ရုညော-မင်း၏၊ ဩရောဓာ-မောင်းမ ဖြစ်သော မိန်းမသည်၊ (“ပဗ္ဗဇိတာ ဟောတိ”၌ စပ်။) |အဘိဓာန်၌ “ဩရောဓော”ဟု ပုံလိန်ရှိ၏။ ထိုအလို “ရာဇောရောဓော”ဟု ရှိသင့်သည်။ |စိရစိရံ ဂစ္ဆတိတိ- ကား၊ စိရေန စိရေန-ကြာမြင့်မှ ကြာမြင့်မှ၊ |စိရံ စိရံဟု ဆိုလိုလျက် ရှေ့ပုဒ်၌ နိဂ္ဂဟိတ်ချေ၍ ဒိယပြုထားသောကြောင့် စိရစိရံဟု ရှိရသည်။ |ဂစ္ဆတိ-သွားလာ၏၊ ဓာရေထာတိ-ကား၊ သက္ကောထ-စွမ်းနိုင်ကုန်သနည်း၊ ကသဒိံ ကမ္မန္တိ-ဟူ၍၊ ဝုတ္ထေ-ပြောဆိုအပ်သော်၊ ဝါ-မေးအပ်သော်၊ အနာရောစိတောပိ-မပြောအပ်ပါ သော်လည်း၊ (ဆိတ်ဆိတ်နေပါသော်လည်း။) စတာ-ဤရဟန်းမတို့သည်၊ မယိ- ငါ့အပေါ်၌၊ အာသကီ-ယုံ့မှားခြင်းကို၊ ကရိဿန္တိ-ပြုကုန်လတံ့၊ ဣတိ-သို့၊ မည မာနာ-မှတ်ထင်သည်၊ (ဟုတွာ-၍)၊ မယိံဒိ ကမ္မန္တိ-ဟူ၍၊ ဝေ-သို့၊ အာဟ-ပြီ။

၈၀၇။ ဇတုမဋ္ဌကေတိ-ကား၊ ဇတုနာ-ချိတ်ဖြင့်၊ ကတေ-ပြုအပ်သော၊ မဋ္ဌ ဒဏ္ဍကေ-ပြေပြစ်သော တုတ်တံကို သွင်းခြင်းကြောင့်၊ (“ပါစိတ္တိယံ ဟောတိ”၌ စပ်။) |ယောဇနာ၌ “ပဋ္ဌဒဏ္ဍကေ” ဟု ရှိ၏။

ဧတံ-ဤဇတုမဋ္ဌကေဟူသော စကားကို၊ ဝတ္ထုဝသေနေဝ-ဝတ္ထု၏ အစွမ်းဖြင့် သာလျှင်၊ (ဘဂဝတာ၊) ဝုတ္တံ-ပြီ၊ [ဘိက္ခုနီ၏ ပဿာဝမင်၌ ချိတ်တောင့်ကို သွင်းမှု ဟူသော ဝတ္ထုကြောင်းလိုက်၍ “ဇတုမဋ္ဌကေ”ဟု ဟောတော်မူသည်-ဟူလို။] ပန- စင်စစ်ကား၊ ယိကိဋ္ဌိ-အမှတ်မှရှိ တစ်စုံတစ်ခုသော၊ ဒဏ္ဍကံ-တုတ်တံကို၊ ပဝေ သေန္တိယာ-သွင်းသော ရဟန်းမ၏၊ အာပတ္တိယေဝ, (ဟောတိ) တေန-ကြောင့်၊ အန္တမသော၊ ပေ၊ ပဝေသေတိတိ-ဟူ၍၊ အာဟ-မိန့်တော်မူပြီ၊ [“ပဒဘာဇနီ၌ မိန့်တော်မူသည်-ဟူလို။] စ-ဆက်၊ ဧတမ္ပိ-ဤကြာရွက်သည်လည်း၊ အတိမဟန္တိ- အလွန်ကြီးပါသေး၏၊ ပန-စင်စစ်ကား၊ ကေသရမတ္ထမ္ပိ-ကြာဝတ်ဆံမျှကိုလည်း၊ ပဝေသေန္တိယာ - သွင်းသော ရဟန်းမ၏၊ အာပတ္တိဝေ - သည်သာ၊ (ဟောတိ) သေသံ - သည်၊ ဥတ္တာနမေဝ - သည်သာ၊ သမုဋ္ဌာနာဒီနိ - သမုဋ္ဌာန်အစရှိသည် တို့သည်၊ တလယာတကေ-တလယာတကသိက္ခာပုဒ်၌၊ ဝုတ္ထသဒိသာနေဝ-ဆိုအပ် ပြီးသော သမုဋ္ဌာန်အစရှိသည်တို့နှင့် တူကုန်သည်သာ၊ ဣတိ-အပြီးတည်း။- စတုတ္ထသိက္ခာပဒ် (သမတ္ထံ။)

၅။ ဥဒကသုဒ္ဓိကသိက္ခာပုဒ်အဖွင့်

၈၀၈။ ပဉ္စမေ-၌၊ အတိဂစ္ဆိရံ ဥဒကသုဒ္ဓိကံ အာဒိယန္တိတိ-ကား၊ အတိအန္တော- အလွန် အတွင်းကျသော အရပ်သို့၊ ပဝေသေတွာ-သွင်းပြီး၍၊ ဥဒကေန-ဖြင့်၊ ဓောဝနံ-ဆေးမှုကို၊ ကုရုမာနာ-ပြုလတ်သော်၊ (“ဝဏံ အကာသိ”၌ စပ်။)

၈၁၂။ ကောသဂ္ဂမတ္တမ္ဘိ အတိတ္တာမေတီတိ-ကာ၊ ဝိတ္တာရတော-အပြန်အကျယ် အားဖြင့်၊ တတိယံ-၃ ခု မြောက်ဖြစ်သော၊ အင်္ဂုလံဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ ဂမ္ဘီရ တော-အနက်အားဖြင့်၊ ဒွိန္ဒု ပဗ္ဗာနံ-လက် ၂ သစ်တို့၏၊ ဥပရိ-အထက်၌၊ ကောသဂ္ဂ မတ္တမ္ဘိ-တစ်ဆံဖျားမျှကိုလည်း၊ ပဝေသေန္တိယာ-သွင်းသော ရဟန်းမ၏၊ ပါစိတ္တိယံ၊ (ဟောတိ) ဣတိ အတ္ထော-နက်၊ ဟိ-မှန်၊ မဟာပစ္စရိယံ-မဟာပစ္စရိအဋ္ဌကထာ၌၊ ဧကိဿာ-တစ်ခုသော၊ အင်္ဂုလိယာ-လက်ချောင်း၏၊ တီဏိ-၃ ခုကုန်သော၊ ပဗ္ဗာနိ- အဆစ်တို့ကို၊ အာဒါတုံ-ယူခြင်းငှာ၊ ဝါ-သွင်းခြင်းငှာ၊ န လဘတိ-မရ၊ တိဏ္ဏံဝါ- ၃ ချောင်းတို့၏သော်လည်းကောင်း၊ စတုန္ဒံဝါ-၄ ချောင်းတို့၏သော်လည်းကောင်း၊ ဧကေကမ္ဘိ-တစ်ခုတစ်ခုလည်းဖြစ်သော၊ ပဗ္ဗ-အဆစ်ကို၊ အာဒါတုံ-ယူခြင်းငှာ၊ ဝါ- သွင်းခြင်းငှာ၊ န လဘတိ-မရ၊ ဣတိ-သို့၊ ဧတံ-ဤစကားကို၊ ဝုတ္တံ-ပြီ၊ ဒွင်္ဂုလ ပရမန္တိ ဧတ္ထ ခေ အင်္ဂုလာစ ခေ ပဗ္ဗာနိစ ဒွင်္ဂုလပဗ္ဗံ၊ ဥတ္တရပဒေ ပုဗ္ဗပဒေလောပေါ၊ ဒွင်္ဂုလပဗ္ဗပရမံ ပမာဏံ ဧတဿ ဥဒကသုဒ္ဓိကဿာတိ ဒွင်္ဂုလပဗ္ဗပရမံ-ယောဇနာ၊ သေသံ-သည်၊ ဥတ္တာနမေဝ-သည်သာ၊ ပေ၊ ဝုတ္တသဒိသာနေဝါတိ။- ပဉ္စမသိက္ခာ ပဒံ (သမတ္တံ။)

၆။ ဥပတိဋ္ဌနသိက္ခာပုဒ်အဖွင့်

၈၁၅။ ဆဋ္ဌေ-၌၊ ဘတ္တဝိသဂ္ဂန္တိ- ကား၊ ဘတ္တကိစ္စံ- ဆွမ်းစားခြင်းကိစ္စကို၊ (ကရောတိ၌ စပ်) ပါနီယနေစ ဝိဇ္ဇပနေနစ ဥပတိဋ္ဌိတတိ-ကား၊ ဧကေန ဟတ္ထေန-တစ်ဖက်သော လက်ဖြင့်၊ ပါနီယတ္ထာလကံ-သောက်ရေခွက်ကိုလည်း ကောင်း၊ ဧကေန (ဟတ္ထေန)-ဖြင့်၊ ဝိဇ္ဇိ-ယပ်ကိုလည်းကောင်း၊ ဂဟေတွာ-ကိုင်၍၊ ဝိဇ္ဇမာနာ-ယပ်ခပ်လျက်၊ သမိပေ-အနီး၌၊ ဌတွာ-တည်၍၊ ဣတိ အတ္ထော-နက်၊ အစွာဝဒတီတိ-ကား၊ ပုဗ္ဗေဝိ-ရှေး၌လည်း၊ ဝါ-ရှေးတုန်းကလည်း၊ တုမေ-အရှင် တို့သည်၊ ဧဝံ-သို့၊ ဘုဉ္ဇထ-စားကုန်၏၊ အဟံ-တပည့်တော်မသည်၊ ဧဝံ-သို့၊ ဥပ ဌာနံ-ပြုစုလုပ်ကျွေးမှုကို၊ ကရောမိ-ပြု၏၊ ဣတိ-သို့၊ ပဗ္ဗဇိတစာရိတ္တံ-ရဟန်းတို့၏ အကျင့်ကို၊ အတိတ္တမိတွာ-ကျော်လွန်၍၊ ဂေဟဿိတကထံ-အိမ်၌ မှီသော စကား ကို၊ ကထေတိ-ပြော၏၊ ဣတိ အတ္ထော-နက်။

၈၁၇။ ယံကိဉ္စိ ပါနီယန္တိ-ကား၊ သုဒ္ဓဥဒကံဝါ-သက်သက်သော ရေသည်မှု လည်း၊ ဟောတု-ဖြစ်စေ၊ တက္ကဒမိမတ္တုရသဒီရာဒီနံဝါ-ရက်တက်ရည်၊ နို့ဓမ္မိ၏

ဘတ္တဝိသဂ္ဂံ။ ။ ဝိသဇ္ဇနံ-စွန့်လွှတ်ခြင်း + ဝိသဂ္ဂေါ-စွန့်လွှတ်ခြင်း၊ ဘတ္တဿ-ဆွမ်း ကို + ဝိသဂ္ဂေါ-ခံတွင်း၌ စွန့်လွှတ်ခြင်းတည်း၊ ဘတ္တဝိသဂ္ဂေါ ခြင်း၊ "ဆွမ်းကို ခံတွင်း၌ စွန့်လွှတ် ခြင်း" ဟူသည် ဆွမ်းစားခြင်းကိစ္စပင်တည်း၊ ထို့ကြောင့် "ဘတ္တကိစ္စံ"ဟု အဓိပ္ပာယ်တ္ထဖွင့်သည်။

ယံကိဉ္စိ ဝါနီယံ။ ။ "ပါတဝ္ဗတိ ပါနီယံ" နှင့်အညီ ရေသာမက သောက်ဖွယ်ဟူသမျှ ကို ဤနေရာ၌ "ပါနီယံ" ဟု ခေါ်နိုင်၏၊ ထို့ကြောင့် "ယံကိဉ္စိ" ဟူသော ဝိသေသနအရ

အကြည်၊ သားငါးတို့၏ အရည်၊ နို့ရည် အစရှိသည်တို့တွင်၊ အညတရံဝါ တစ်ပါးပါး သည်မူလည်း၊ (ဟောတု-ဖြစ်ပါစေ၊ ပါနိယံနာမ-မည်၏။) ယာကာစိ ဝိဇနိတိ- ကား၊ အန္တမသော-အောက်ထစ်ဆုံးအားဖြင့်၊ စီဝရကဏ္ဍောပိ-သင်္ကန်း၏ အနား သည်လည်း၊ (ဝိဇူပနံနာမ-မည်၏။) ဟတ္ထပါသေ၊ ပေ၊ ပါစိတ္တိယဿာတိ ကား၊ ဣဓ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ ဌာနပစ္စယာဝ-တည်ခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်သာ၊ ပါစိတ္တိယံ-ကို၊ ဝုတ္တံ-မိန့်တော်မူအပ်ပြီ၊ ပဟာရပစ္စယာ ပန-ပုတ်ခတ်ခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်ကား၊ ခန္ဓတေ-ဘိက္ခုနီခန္ဓက၌၊ ဒုက္ကဋ်-ကို၊ ပညတ္တံ-ပညတ် တော်မူအပ်ပြီ။

၈၁၉။ ဒေတိ ဒါပေတိတိ-ကား၊ ပါနိယံဝါ-သောက်ရေကိုသော်လည်းကောင်း၊ သူပါဒိံ ဝါ-ဟင်းရည် အစရှိသည်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဣမံ-ဤရေကို၊ ပိဝထ- သောက်ပါကုန်၊ ဣမိနာ-ဤဟင်းရည် စသည်ဖြင့်၊ ဘုဉ္ဇထ-စားပါကုန်၊ ဣတိ- ဤသို့ပြော၍၊ ဒေတိ-ပေးအံ့၊ တာလဝဏှ-ထန်းရွက်ယပ်ကို၊ ဣမိနာ-ဤထန်းရွက် ယပ်ဖြင့်၊ ဝိဇန္တာ-ယပ်ခပ်ကုန်လျက်၊ ဘုဉ္ဇထ-စားပါကုန်၊ ဣတိ-ဤသို့ပြော၍၊ ဒေတိ-အံ့၊ အညေနဝါ-အခြားသူသည်မူလည်း၊ ဝါ-အခြားသူကိုမူလည်း၊ (ဒါပေတိ- ပေးစေအံ့)၊ ဥဘယမ္ပိဝါ- ၂ ပါးစုံကိုမူလည်း၊ ဒါပေတိ-အံ့၊ အနာပတ္တိံ၊ (ဟောတိ) အနုပသမ္ပန္နံ အာဏာပေတိတိ-ကား၊ ဥပတိဋ္ဌနတ္ထံ-အနိဉ်၌ တည်နေခြင်းအကျိုးငှာ၊ သာမဏေရိ-သာမဏေမကို၊ [အချို့စာအုပ်များ၌ သာမဏေရာဒိဟု ရှိ၏။] အာဏာ ပေတိ-စေခိုင်းအံ့၊ အနာပတ္တိံ၊ (ဟောတိ) သေသံ ဥတ္တာနမေဝ၊ ပေ၊ တိဝေဒနန္တိ။ ဆဋ္ဌသိက္ခာပဒံ (သမတ္ထံ။)

၇။ အာမကညေသိက္ခာပုဒ်အဖွင့်

၈၂၂။ သတ္ထမေ-၌၊ ဘုဉ္ဇိဿာမိတိ၊ ပေ၊ ဒုက္ကဋ်ဿာတိ ဣဒံ-ဟူသော ဤ ဒုက္ကဋ်သည်၊ ပယောဂဒုက္ကဋ်နာမ-ပယောဂဒုက္ကဋ်မည်၏။ တသ္မာ-ကြောင့်၊ ကေဝလံ အာဟရဏာ စသည်မဖုက် သက်သက်၊ [ပယောဂဒုက္ကဋ်နာမာတိ ဣမိနာ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တေသု အဋ္ဌသု ဒုက္ကဋ်သု ပုဗ္ဗပယောဂဒုက္ကဋ် ဒသေတိ၊-ယောဇနာ။] ပဋိဂ္ဂဟ ဇောယေဝ-ခံယူခြင်း၌သာ၊ ဝါ-ကြောင့်သာ၊ (ဒုက္ကဋ်-သည်) နဟောတိ-ဖြစ်သည် မဟုတ်သေး၊ ပန-အဟုတ်ကား၊ ပဋိဂ္ဂကိုတွာ-ခံယူပြီး၍၊ အရညတော-တောမှ၊ အာဟရဏေပိ-ဆောင်ယူခြင်း၌လည်းကောင်း၊ ဝါ-ကြောင့်လည်းကောင်း၊ သုက္ခာ ပနေပိ-ခြောက်စေခြင်း၌လည်းကောင်း၊ ဝါ-ကြောင့်လည်းကောင်း၊ (ခြောက်ဖို့ရန်

သုဒ္ဓဗ္ဗဂေဝါ စသည်ဖြင့် “သောက်ဖွယ်” ဟူသမျှကို ဖွင့်ပြသည်။ ယောဇနာ၌ကား ပါနိယကို “ဥပလက္ခဏနည်း”ဟု ဆိုလေ၏။ ဒဝိမတ္တဟူသည် နို့စမ်းအခဲ၏ အပေါ်၌ တက်နေသော အကြည်ရည် (ဒိန်ရည်) တည်း။ ရသဟူသည်ကား ငါးရည် အမဲရည်တည်း။

နေလှန်းခြင်း၌လည်းကောင်း၊) ဝဒ္ဓလိဒိဝသေ-မိုးစွေရာနေ၌၊ [ဝဒ္ဓလိနေရာဝယ်
 ဋသံလင်းချိပ်ဖြင့် ဝဋ္ဋလိယုလည်း ရှိ၏။ ဘဇ္ဇနတ္ထာယ-လျော်ခြင်းအကျိုးငှာ၊ ဥဒ္ဓန
 သဇ္ဇနေပိ-ဖိုခနောက်ကို ပြင်ဆင်ခြင်း၌လည်းကောင်း၊ ဝါ-လည်းကောင်း၊ ကပလ္လ
 သဇ္ဇနေပိ-အိုးခင်းကို ပြင်ဆင်ခြင်း၌လည်းကောင်း၊ ဝါ-လည်းကောင်း၊ ဒဗ္ဗိသဇ္ဇနေ
 ပိ-ယောက်မကို ပြင်ဆင်ခြင်း၌လည်းကောင်း၊ ဝါ-လည်းကောင်း၊ ဒါရုနိ-ထင်းတို့ကို၊
 အာဒါယ-ယူ၍၊ အဂ္ဂိတရဏေပိ-မီးကို ပြုခြင်း၌လည်းကောင်း၊ ဝါ-လည်းကောင်း၊
 ကပလ္လမ္ပိ-အိုးခင်း၌၊ ဧညပက္ခိပနေပိ-စပါးတို့ကို ထည့်ခြင်း၌လည်းကောင်း၊ ဝါ-
 လည်းကောင်း၊ ဒဗ္ဗိယာ-ယောက်မဖြင့်၊ သံယဋ္ဌနေသုပိ-ပုတ်ခတ်ခြင်း၊ လျော်ခြင်း
 တို့၌လည်းကောင်း၊ ဝါ -လည်းကောင်း၊ ကောဋ္ဌနတ္ထံ - ထောင်းခြင်းအကျိုးငှာ၊
 ဥဒ္ဓကုလမုသလာဒိသဇ္ဇနေသုပိ-ဆုံ၊ ကျည်ပွေ့ စသည်ကို ပြဆင်ခြင်းတို့၌လည်း
 ကောင်း၊ ဝါ-လည်းကောင်း၊ ကောဋ္ဌနပပောဋ္ဌနဓောဝနာဒိသုပိ-ထောင်းခြင်း၊
 ပြာခြင်း၊ ဆန်ဆေးခြင်း အစရှိသည်တို့၌လည်းကောင်း၊ ဝါ-လည်းကောင်း၊ ယာဝ-
 အကြင်မျှလောက်၊ မုခေ-ခံတွင်း၌၊ ထပေတွာ-ထား၍၊ အဇ္ဈောဟရဏတ္ထံ-စားမျို
 ခြင်း အကျိုးငှာ၊ ဒန္တေဟိ-သွားတို့ဖြင့်၊ သင်္ခါဒတိ-မှုန့်မှုန့်ညက်ညက် ကြိတ်ချေ၏။
 ဝါ-ခဲစား၏။ ဤနေရာဝယ် ယောဇနာ၌ “သင်္ခရတိ” ဟု ရှိ၏။ တာဝ-ထိုခဲစားသည့်
 တိုင်အောင်၊ သဗ္ဗပယောဂေသု-အလုံးစုံသော ပယောဂတို့၌၊ ဒုက္ကဋ္ဌာနိ (ဟောန္တိ။)
 အဇ္ဈောဟရဏကာလေ ပန-စားမျိုရာ အခါ၌ကား၊ အဇ္ဈောဟရဏဂဏနာယ-
 စာမျိုခြင်း၏ အရေအတွက်အားဖြင့်၊ ပါစိတ္တိယာနိ (ဟောန္တိ။)

စ-ဆက်၊ ဣ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ ဝိညတ္တိစေဝ-တောင်းခြင်းသည်လည်းကောင်း၊
 ဘောဇနဗ္ဗ-စားခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ ပမာဏံ-လိုရင်းပမာဏတည်း။ တသ္မာ-
 ကြောင့်၊ (တောင်းခြင်း၊ စားခြင်း၏ လိုရင်းပမာဏ၏ အဖြစ်ကြောင့်) သယံ-
 ကိုယ်တိုင်၊ ဝိညာပေတွာ-မိမိအလိုရှိကြောင်းကို သိစေ၍၊ ဝါ-တောင်း၍၊ အညာယ-
 အခြားသူသည်၊ ဝါ-ကို၊ ဘဇ္ဇနကောဋ္ဌနပစနာဒိနိ-လျော်ခြင်း၊ ထောင်းခြင်း၊ ချက်
 ခြင်း အစရှိသည်တို့ကို၊ ကာရာပေတွာ-ပြုစေ၍၊ ဘုဇ္ဇန္တိယာပိ-စားသော ရဟန်းမ၏
 လည်း၊ အာပတ္တိ၊ (ဟောတိ) အညာယ-အခြားသူသည်၊ ဝါ-ကို၊ ဝိညာပေတွာ-
 ၍၊ ဝါ-၍၊ သယံ-ကိုယ်တိုင်၊ ဘဇ္ဇနာဒိနိ-လျော်ခြင်း အစရှိသည်တို့ကို၊ ကတွာ-
 ၍၊ ဘုဇ္ဇန္တိယာပိ-၏လည်း၊ အာပတ္တိ၊ (ဟောတိ။)

ပန-ဝါဒန္တရကား၊ မဟာပစ္စရိယံ-မဟာပစ္စရိအဋ္ဌကထာ၌၊ ဝုတ္တံ-ပြီ၊ (ကံ)၊ ဣဒံ
 အာမကဓညံနာမ - ဤစပါးစိမ်းမည်သည်ကို၊ မာတရဗ္ဗိ - အမိကိုသော်မှလည်း၊
 ဝိညာပေတွာ-၍၊ ဝါ-၍၊ ဘုဇ္ဇန္တိယာ-၏၊ ပါစိတ္တိယမေဝ - သည်သာ၊ (ဟောတိ။)

အဝိညတ္တိယာ-မတောင်းဘဲ၊ ဝါ-ဝိညတ်မပါဘဲ၊ လဒ္ဓံ-ရအပ်သော စပါးစိမ်းသည်၊
 [အချို့စာအုပ်များဝယ် လဒ္ဓံ၏ နောက်၌ ပိုဒ်ခတ်၍ "တံ စေ သယံဝါ" စသည်ဖြင့်
 သီးခြားဝါကျရှိ၏။] သယံ-ကိုယ်တိုင်၊ ဘဇ္ဇနာဒီနိ-တို့ကို၊ ကတ္တာဝါ-ပြု၍သော်လည်း
 ကောင်း၊ ကာရာပေတွာဝါ-ပြုစေ၍သော်လည်းကောင်း၊ ဘုဂ္ဂန္တိယာ-၏၊ ဒုက္ကဋ်
 (ဟောတီ) အညာယ-အခြားသူ၏၊ ဝိညတ္တိယာ-တောင်းခြင်းကြောင့်၊ လဒ္ဓံ-ရအပ်
 သော စပါးစိမ်းကို၊ သယံ-ကိုယ်တိုင်၊ ဘဇ္ဇနာဒီနိ-တို့ကို၊ ကတ္တာဝါ-ပြု၍သော်လည်း
 ကောင်း၊ တာယ-ထိုတောင်းခဲ့သူကို၊ ကာရာပေတွာဝါ-ပြုစေ၍သော်လည်းကောင်း၊
 အညာယ-တောင်းခဲ့သူမှ အခြားသူကို၊ ကာရာပေတွာဝါ-သော်လည်းကောင်း၊
 ဘုဂ္ဂန္တိယာပိ-၏လည်း၊ ဒုက္ကဋ်မေဝ-သည်သာ၊ (ဟောတီ) ဣတိ-သို့၊ (ဝုတ္တံ-ပြီ)
 ပုနပိ-တစ်ဖန်လည်း၊ ဝုတ္တံ-ပြီ၊ (ကိ) အညာယ-အခြားသူ၏၊ ဝိညတ္တိယာ-ကြောင့်၊
 လဒ္ဓံ-ရအပ်သော စပါးစိမ်းကို၊ သယံ-ကိုယ်တိုင်၊ [ဤနေရာ၌လည်း အချို့စာအုပ်
 များဝယ် လဒ္ဓံ၏ နောက်၌ ပိုဒ်ခတ်၍ "တံ စေ သယံဝါ"ဟု သီးခြားဝါကျရှိ၏။]
 ဘဇ္ဇနာဒီနိ-တို့ကို၊ ကတ္တာ-၍၊ ဘုဂ္ဂန္တိယာ-၏၊ ပါစိတ္တိယမေဝ ဟောတီ၊ ဘဇ္ဇနာဒီနိ-
 တို့ကို၊ ကာရာပေတွာ-၍၊ ဘုဂ္ဂန္တိယာ ပန-စားသော ရဟန်းမ၏ကား၊ ဒုက္ကဋ်
 (ဟောတီ) ဣတိ-သို့၊ (ဝုတ္တံ-ပြီ) တံ-ထိုစကားသည်၊ ပုဗ္ဗာပရဝိရုဒ္ဓံ-ရှေ့နောက်
 ဆန့်ကျင်သည်၊ ဟောတိ-ဖြစ်၏၊ ဟိ-မှန်၏၊ ဘဇ္ဇနာဒီနိ-တို့ကို၊ ကရဏေဝါ-ပြုခြင်း၌
 လည်းကောင်း၊ ကာရာပဏေဝါ-ပြုစေခြင်း၌လည်းကောင်း၊ ဝိသေသော-အထူး
 သည်၊ န အတ္ထိ-မရှိ၊ မဟာအဋ္ဌကထာယံ ပန-မဟာအဋ္ဌကထာ၌ကား၊ အညာယ-
 အခြားသူသည်၊ ဝိညတ္တံ-တောင်းအပ်သော စပါးစိမ်းကို၊ ဘုဂ္ဂန္တိယာ-၏၊ ဒုက္ကဋ်
 (ဟောတီ) ဣတိ-သို့၊ အဝိသေသေန-အထူးမပြု သာမညအားဖြင့်၊ ဝုတ္တံ-ပြီ။

၈၂၃။ အာဗာပေစ္စယာတိ-ကား၊ သေဒကမ္မာဒီနိ-ချွေးထုတ်မှု အစရှိသည်
 တို့၏၊ အတ္ထာယ-အကျိုးငှာ၊ ခဉ်-စပါးကို၊ ဝိညတ္တိယာ-၏၊ အနာပတ္တိ၊ (ဟောတီ)
 အဝိညတ္တိယာ - မတောင်းဘဲ၊ လဗ္ဘမာနံ ပန - ရအပ်သော စပါးစိမ်းကိုကား။

ပုဗ္ဗာပရဝိရုဒ္ဓံ။ ။ "ပုနပိ ဝုတ္တံ"ဟု ဆိုအပ်သော စကားကို ရည်ရွယ်၍ "ပုဗ္ဗာပရ
 ဝိရုဒ္ဓံ"ဟု ဆိုသည်၊ ချဲ့ဦးအံ့ - သူတစ်ပါး၏ တောင်းခြင်းကြောင့် ရအပ်သော အာမကဉ္စညသည်
 (မခိုင်းဘဲ တောင်းခြင်းဖြစ်ရကား) ဤအဝိညတ္တိယာ လဒ္ဓံတုန်းက ကိုယ်တိုင် ပြုသည်ဖြစ်စေ၊
 သူတစ်ပါးကို ခိုင်းသည်ဖြစ်စေ အထူးမပြုဘဲ ဒုက္ကဋ်ချည်းသာ ဆိုခဲ့၏၊ ဤ "ပုနပိ ဝုတ္တံ"
 အစချီသော စကား၌ကား "အဝိညတ္တိကြောင့် ရအပ်သော စပါးစိမ်းကို ကိုယ်တိုင်လှော်မှု
 စသည်ဖြင့် စားလျှင် ပါစိတ်၊ သူတစ်ပါးကို ခိုင်း၍ စားလျှင် ဒုက္ကဋ်"ဟု ဆိုပြန်သောကြောင့်
 ရှေ့စကားနှင့် ဆန့်ကျင်သည်-ဟုလို့၊ ထို့ကြောင့် အဝိညတ္တိကြောင့် ရအပ်သော စပါးစိမ်းကို
 ကိုယ်တိုင် ဘဇ္ဇန စသည် ပြု၍ဖြစ်စေ၊ သူတစ်ပါးကို ခိုင်း၍ဖြစ်စေ စားသောဘိက္ခုနီမှာ
 ဒုက္ကဋ်သာ သင့်၏ဟု ဆုံးဖြတ်ပါ-ဋီကာ။

နဝကမ္မတ္တာယ-နဝကမ္မအကျိုးငှာ၊ သမ္ပဋိစ္ဆိတုံ-လက်ခံခြင်းငှာ၊ ဝဋ္ဋတိ-အပ်၏။ ဣတိ သို့၊ မဟာပစ္စရိယံ ဝုတ္တံ၊ အပရက္ကံ ဝိညာပေတီတိ-ကား၊ သတ္တ-ခုနစ်မျိုးကုန်သော၊ ဓညာနိ-စပါးတို့ကို၊ ထပေတွာ-ထား၍၊ မုဂ္ဂမာသာဒိဝါ-ပဲနောက် ပဲကြီး အစရှိသည် ကိုသော်လည်းကောင်း၊ လာဗုက္ကမ္မတ္တာဒိ ဝါ-ဗူး၊ ဖရုံ အစရှိသည်ကိုသော်လည်း ကောင်း၊ အညံ-အခြားသော၊ ယံကိဉ္စိ-အမှတ်မထား တစ်ပါးပါးသော ပဲမျိုးကို၊ ဉာတကပဝါရိတဋ္ဌာနေ-ဆွေမျိုးတော်သူ ဖိတ်မံသူတို့၏ အထံ၌၊ ဝိညာပေန္တိယာ-မိမိအလိုရှိကြောင်းကို သိစေသော ရဟန်းမ၏၊ ဝါ-တောင်းသော ရဟန်းမ၏၊ အနာပတ္တိ၊ (ဟောတိ) အာမကဓညံ ပန-စပါးစိမ်းကိုကား၊ ဉာတကပဝါရိတဋ္ဌာနေ ပိ-၌သော်လည်း၊ (ဝိညာပေတုံ) န ဝဋ္ဋတိ-မအပ်၊ သေသံ-သည်၊ ဥတ္တာနမေဝ-သည်သာ ၊ပေ၊ တိဝေဒနန္တိ။- သတ္တမသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

၈။ ဝဋ္ဋမဥစ္စာရဆဋ္ဌနသိက္ခာပုဒ်အဖွင့်

၈၂၄။ အဋ္ဌမေ-၌၊ ဧတေန-ဤပုဂ္ဂိုလ်များသည်၊ နိဗ္ဗိဋ္ဌော-အမြဲသက်ဝင်စေအပ် ပြီးသော၊ ဝါ-တည်မြဲစေအပ်ပြီးသော (ခိုင်မြဲသော) ရာဇဘတော-မင်း၏ ဆည်း ကပ်ကြောင်း အခွန်အတုပ်သည်၊ ရညော-မင်း၏၊ ဘတိ-ဆည်းကပ်ကြောင်း အခွန် အတုပ်သည်၊ ဧကဏီ-ပေးထိုက်သော အခွန်အတုပ်သည်၊ (အတ္ထိ-၏) ဣတိ- ကြောင့်၊ (ထိုသို့အမြဲသက်ဝင်စေအပ်ပြီးသော မင်း၏ ခစားကြောင်း အခွန် အတုပ်ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ သော-ထိုပုဂ္ဂိုလ်များသည်) နိဗ္ဗိဋ္ဌရာဇဘတော-မည် ၏၊ ဧကံ-တစ်ခုသော၊ ဌာနန္တရံ-နေရာဌာနအထူးကို၊ ဧကဏီယာ-အခွန်အတုပ်ဖြင့်၊ ဂဟေတွာ-ယူ၍၊ တတော-ထိုဌာနမှ၊ လဒ္ဓဥဒယော-ရအပ်သော အတိုးအပွား

နိဗ္ဗိဋ္ဌရာဇဘတော။ ။နိ + ဝိသ , တ၊ နိ + ဝိသိယိတ္ထ-မြဲစွာ သက်ဝင်စေအပ်ပြီ၊ ဣတိ နိဗ္ဗိဋ္ဌော၊ နိဗ္ဗိဋ္ဌောတိ ပတိဌာပိတော-တည်တဲ့စေအပ်ပြီးသော ရာဇဘတော၊ ဘရိယတေ အနေနာတိ ဘတော-မင်းကို ဆည်းကပ်ကြောင်း အခွန်အတုပ်၊ ရာဇဘတောတိ ရညော ဘတိဟု ဖွင့်၍ ဘတိကို "ဧကဏီ"ဟု ထပ်ဖွင့်သည်၊ ဧကဏီတိ ရညော ဒါတဗ္ဗဿ အာယ သေတိ အဓိဝေနံ-မင်းအား ပေးထိုက်သော အခွန်အတုပ်ကို ဧကဏီဟု ခေါ်၏။ [ဤကာတိ ဧတေနာတိ ဧကဏီ-လေလံဆွဲသကဲ့သို့ ဝယ်ယူကြောင်းဖြစ်သော အခွန်အတုပ်။]

ဌာနန္တရံ။ ။"ဌာနန္တရန္တိ - ဂါမဇနပဒါဒိဌာနန္တရံ" ဟု ဋီကာ ဖွင့်၏၊ ရွာကို ဖြစ်စေ ဇနပုဒ်စသည်ကို ဖြစ်စေ "ဌာနန္တရံ" ဟု ခေါ်၏၊ [ဌာန-အရပ် + အန္တရ-အထူး၊ ထိုအရပ်မှ ထွက်သမျှ အခွန်အတုပ်ကို ရှင်ဘုရင်အား မည်ရွှေ့ မည်မျှ ဆက်ပါမည်ဟု တာဝန်ယူ၍ ထိုအရပ်၌ အခွန်အတုပ် ကောက်ခံပြီးလျှင် မိမိမှာ အမြတ်အစွန်းရနေသူတည်း၊ ထို့ကြောင့် "ဧတံ ဌာနန္တရံ ဧကဏီယာ ဂဟေတွာ တတော လဒ္ဓဥဒယော"ဟု ဖွင့်သည်။

ရှိသော၊ (အညတရော ပြာဟ္မဏော၌ စပ်) ဣတိ အတ္ထော-နက်၊ တညေဝ တဋ္ဌပထံ ယာစိဿာမိတိ-ကာ၊ ရညော-မင်းအား၊ ကေဏိ-ပေးထိုက်သော အခွန် အတုပ်ကို၊ ဒတ္တာ-ပေးပြီး၍၊ (တစ်နည်း) ကေဏိ ဒတ္တာ-အခွန်ဆောင်ပြီး၍၊ ပုန- တစ်ဖန်၊ တံယေဝ ဌာနန္တရံ-ထိုနေရာဌာနအတူးကိုပင်၊ ယာစိဿာမိ-တောင်းအံ့၊ ဣတိ-သို့၊ စိန္တေန္တော-ကြံလျက်၊ (ဂစ္ဆတိ၌ စပ်။)

ပရိဘာသိတိ-ကာ၊ တာ ဘိက္ခုနီယော-တို့ကို၊ ပုန-တစ်ဖန်၊ မာ ကရိတ္ထ- မပြုကြကုန်လင့်၊ ဣတိ-ဤသို့ပြော၍၊ သန္တဇ္ဇေသိ-ခြိမ်းချောက်ပြီ၊ ဝါ-ကြိမ်းမောင်း ပြီ။

၈၂၆။ သယံ ဆဋ္ဌေတိတိ-ကာ၊ စတ္တာရိပိ-လေးပါးလည်းဖြစ်ကုန်သော၊ ဝတ္ထုနိ-ဝတ္ထုတို့ကို၊ ဥစ္စာရ ပဿာဝ, သင်္ကာရ, ဝိယာသတို့ကို၊ ဧကပယောဂေန- တစ်ကြိမ်တည်းသော ပယောဂဖြင့်၊ ဆဋ္ဌေန္တိယာ-စွန့်ပစ်သော ရဟန်းမ၏၊ ဧကာဝ- တစ်ချက်သာလျှင်ဖြစ်သော၊ အာပတ္တိ, (တောတိ) ပါဠေတ္တံ-အသီးအသီး၊ ဆဋ္ဌေန္တိ ယာ-၏၊ ဝတ္ထုဂဏနာယ-အားဖြင့်၊ အာပတ္တိယော, (ဟောန္တိ) အာဏတ္တိယဗ္ဗိ- စေခိုင်းခြင်း၌လည်း၊ ဒေဝဝနယော-ပင်တည်း၊ ဒန္တကဋ္ဌဆဋ္ဌနေပိ-ဒန်ပူကို စွန့်ပစ် ခြင်း၌လည်း၊ ဘိက္ခုနိယာ-၏၊ ပါစိတ္တိယမေဝ-သည်သာ၊ (ဟောတိ) ဘိက္ခုဿ- ၏၊ သဗ္ဗတ္ထ-အလုံးစုံသော ဝတ္ထုတို့၌၊ ဒုတ္တံ, (ဟောတိ) သေသံ ဥတ္တာနမေဝ ၊ပေ၊ တိဝေဒနန္တိ- အဋ္ဌမသိက္ခာပဒံ (သမတ္ထံ။)

၉။ ဒုတိယဥစ္စာရဆန္ဒနသိက္ခာပုဒ်အဖွင့်

၈၃၀-၂။ နဝမေ-၌၊ ယံ မနုဿာနံ ၊ပေ၊ ရောပိမန္တိတိ-ကာ၊ ခေတ္တံဝါ-ယာ သည်မှုလည်း၊ ဟောတု-ဖြစ်စေ၊ နာဠိတေရာဒိအာရာမောဝါ-အုန်း အစရှိသည် တို့၏ ခြံသည်မှုလည်း၊ (ဟောတု-ဖြစ်စေ) ယတ္ထကတ္ထစိ-အမှတ်မထား၊ တစ်ပါးပါး သော၊ ရောပိမဟရိတဌာနေ-စိုက်ပျိုးခြင်းဖြင့် ဖြစ်စေအပ်သော စိမ်းစိုသော အရပ် ၌၊ တောနိ ဝတ္ထုနိ-ဤဥစ္စာရ စသော ဝတ္ထုတို့ကို ဆဋ္ဌေန္တိယာ-စွန့်သော ရဟန်းမ၏၊ ပုရိမနယေနေဝ-ရှေ့နည်းဖြင့်ပင်၊ [“စတ္တာရိပိ ဝတ္ထုနိ ဧကပယောဂေန ဆဋ္ဌေန္တိ ယာ” စသော နည်းဖြင့်ပင်။ အာပတ္တိဘေဒေါ-အာပတ်အပြားကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-

ရောပိမဟရိတဌာနေ။ ။ရောပနံ-စိုက်ပျိုးခြင်း + ရောပေါ-ခြင်း၊ ရောပေန-စိုက်ပျိုး ခြင်းဖြင့် + နိဗ္ဗတ္တံ ရောပိမဟ ပြု၊ ဂန္တိမံ စသည်တို့၌ကဲ့သို့တည်း၊ ဤရောပိမဟူသော ဝိသေသန ဖြင့် စိုက်ပျိုးအပ်သော အရပ်မဟုတ်ဘဲ အလေ့ကျ ပေါက်၍ စိမ်းနေသော အရပ်ကို တားမြစ် သည်။ ယောဇနာ၌ကား “ရောပိမဟရိတဌာနေတိ ရောပိမဌာနေ စ ဟရိတဌာနေ စ၊ ရောပိယတိ အသိန္တိ ရောပိယံ၊ တံယေဝ ရောပိမံ ယကာရဿ မကာရံ ကတ္တာ” ဟု ဖွင့်လေ သည်။

သိထိုက်၏။ ခေတ္တေဝါ-လယ်ယာ၌သော်လည်းကောင်း၊ အာရာမေဝါ-ခြံ၌သော်လည်းကောင်း၊ နိသီဒိတ္တာ-ထိုင်၍၊ ဘုဉ္ဇမာနာ-စားစဉ်သော်လည်းကောင်း၊ ဥစ္ဆာအာဒိနိ-ကြံအစရှိသည်တို့ကို၊ ခါဒန္တိ-ခဲစားလျက်၊ ဂစ္ဆမာနာဝါ-သွားစဉ်သော်လည်းကောင်း၊ ဥစ္ဆိဋ္ဌောဒကစလကာဒိနိ-လုပ်ဆေးရေ ကြိဖတ်အစရှိသည်တို့ကို၊ ဟရိတဋ္ဌာနေ-စိမ်းစိုသောအရပ်၊ ဆဋ္ဌေတိ-အံ့၊ အန္တမသော-အောက်ထစ်ဆုံးအားဖြင့်၊ ဥဒကံ-အုန်းရေကို၊ ပိဝိတွာ-သောက်ပြီး၍၊ မတ္တကစ္ဆိန္ဒနာဠိကေရမ္ပိ-ဖြတ်အပ်သော ဦးထိပ်ရှိသော အုန်းသီးကိုသော်လည်း၊ ဆဋ္ဌေတိ-အံ့၊ ပါမိတ္တိယမေဝ၊ (ဟောတိ။) ဘိက္ခုနော-၏။ ဒုက္ကဋ်၊ (ဟောတိ။)

ပန-ဆက်၊ ကသိတဋ္ဌာနေ-ထွန်အပ်ပြီးသော အရပ်၌၊ ဝါ-သည်၊ နိက္ခိတ္တဗီဇေ-ချထားအပ်ပြီးသော မျိုးစေ့ရှိသည်၊ (သမာနေ-ဖြစ်လတ်သော်)၊ ယာဝလောကံ၊ အကိုရ်-အညွန့်သည်၊ န ဥဋ္ဌဟတိ-မထသေး၊ ဝါ-မထွက်သေး၊ တာဝထိုအညွန့်မထွက်သေးသမျှ၊ သဗ္ဗေသံ-အလုံးစုံသော ဘိက္ခုနီ၊ ဘိက္ခုတို့၏၊ ဒုက္ကဋ်၊ (ဟောတိ။) အနိက္ခိတ္တဗီဇေသု-မချအပ်သော မျိုးစေ့ရှိသော လယ်ယာတို့၌သော်လည်းကောင်း၊ အသဉ္ဇာတရောပိမေသု-ကောင်းစွာ မဖြစ်သော စိုက်ပျိုးအပ်သော အပင်ငယ်ရှိကုန်သော၊ ဝါ-အပင်ငယ်တို့၏ ကောင်းစွာ မဖြစ်ရာ ဖြစ်ကုန်သော၊ ခေတ္တကောဏာဒိသုဝါ-လယ်ယာ၏ အထောင့်အရပ် အစရှိသည်တို့၌သော်လည်းကောင်း၊ ခေတ္တမရိယာဒါဒိသုဝါ-လယ်ယာ၏ ကံသင်း အစရှိသည်တို့၌သော်လည်းကောင်း၊ ဆဋ္ဌေတု-ငှာ၊ ဝဋ္ဌတိ-၏။ မနုဿာနံ-တို့၏။ ကစဝရဆဋ္ဌနဋ္ဌာနေပိ-အမှိုက်စွန့်ရာ အရပ်၌လည်း၊ (ဆဋ္ဌေတု) ဝဋ္ဌတိ၊ ဆဋ္ဌိတခေတ္တေတိ-ကာ၊ မနုဿေသု-တို့သည်၊ သဿံ-ကောက်ကို၊ ဥဒ္ဓရိတ္တာ-ထုတ်ဆောင်၍၊ ဂတေသု-သွားပြီးကုန်လတ်သော်၊ ဆဋ္ဌိတခေတ္တနာမ-ဆဋ္ဌိတခေတ္တမည်သည်၊ ဟောတိ၊ တတ္ထထိုလယ်ယာ၌၊ (ဆဋ္ဌေတု) ဝဋ္ဌတိ၊ ယတ္ထ ပန-အကြင်လယ်ယာ၌ကား၊ လာယိတမ္ပိ-ရိတ်အပ်ပြီးလည်းဖြစ်သော၊ ပုဗ္ဗဏ္ဍာဒိ-ပဲအစရှိသော ဝတ္ထုသည်၊ ပုန-တစ်ဖန်၊

အနိက္ခိတ္တဗီဇေသု။ ။လုံးလုံး မျိုးစေ့ မချရသေးသော လယ်ယာကို "အနိက္ခိတ္တဗီဇ" ဟု ခေါ်၏။ အသဉ္ဇာတရောပိမေသုသည် ခေတ္တကောဏာဒိသု၏ ဝိသေသနတည်း။ ပျိုးပင်များ ပျိုးထားသော်လည်း ကောင်းစွာ မသန်စွမ်းသောကြောင့် "အသဉ္ဇာတရောပိမ" ဟု ဆိုသည်။ ထိုသို့မသန်စွမ်းလျှင် ရှေ့၌ ကြီးပွားဖို့ရန် မျှော်လင့်ချက် မရှိသောကြောင့် ခေတ္တကောဏစသည်တို့၌ စွန့်ပစ်ကောင်း၏။ ခေတ္တမရိယာဒ-လယ်ယာတို့၏ ကံသင်းပေါ်၌ကား အနည်းငယ် ပျိုးပင်ငယ်များ ပျံ့နှံ့၍ ပေါက်နေသော်လည်း စိုက်ပျိုးသည့်နေရာ မဟုတ်သောကြောင့် အနာပတ္တိဝါရ၌ တိုက်ရိုက်ပါ၏။ ရှေးနိဿယ၌ကား အနက်တစ်မျိုး ပေးထား၏

ဥဒ္ဓဟိဿတိ-ထလတံ၊ ဝါ-ပေါက်လတံ၊ ဣတိ-ဤသို့မျှော်မှန်း၍၊ ရက္ခန္တိ-စောင့်ရှောက်ကြကုန်၏။ တတ္ထ-ထိုလယ်ယာ၌၊ ယထာဝတ္ထုကမေဝ-အကြင်အကြင်ဝတ္ထုကြောင်းအတိုင်းသာလျှင်၊ (ဟောတံ၊) သေသံ၊ ပေ၊ တိဝေဒနန္တိ။-နဝမသိက္ခာပဒ် (သမတ္ထံ။)

၁၀။ နစ္စဂီတသိက္ခာပုဒ်အဖွင့်

၈၃၅။ ဒသမေ-၌၊ ယံကိဉ္စိ နစ္စန္တိ-ကာ၊ နဋ္ဌာဒယောဝါ-ကခြေသည် ဇာတ်သမား အစရှိသူတို့သည်သော်လည်း၊ နစ္စန္တ-ကကြပစေကုန်၊ သောဏ္ဍာဝါ-သေသောက်ကြူးတို့သည်သော်လည်း၊ (နစ္စန္တ) အန္တမသော-ဖြင့်၊ မောရသုဝမက္ကဋ္ဌာဒယောပိ-ဥပေါင်း၊ ကျေးသား၊ မျောက် အစရှိသော တိရစ္ဆာန်တို့သည်သော်လည်း၊ (နစ္စန္တ)၊ [အာဒိသဒ္ဓါဖြင့် မြွေအလမွှာယ်ပြရာ၌ မြွေကခြင်းစသည်ကို ယူ။] သဗ္ဗမ္ဘိ-အလုံးစုံလည်းဖြစ်သော၊ ဧတံ-ဤကခြင်းသည်၊ နစ္စမေဝ-နစ္စမည်သည်သာ၊ ယံကိဉ္စိ ဂီတန္တိ-ကာ၊ [အချို့စာအုပ်များဝယ် “ယံကိဉ္စိ နဋ္ဌာဒိနံ” စသည်ဖြင့် ယံကိဉ္စိ ပါနေ၏။ မပါခြင်းသာ ကောင်းသည်။] နဋ္ဌာဒိနံ-တို့၏၊ ဂီတဝါ-သီဆိုအပ်သော သီချင်းသည်သော်လည်း၊ ဟောတု-ဖြစ်စေ၊ အရိယာနံ-အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏၊ ပရိနိဗ္ဗာနကာလေ-ပရိနိဗ္ဗာန်စံရာအခါ၌၊ ရတနတ္ထယဂုဏူပသံပတိ-ရတနာသုံးပါး၏၊ ဂုဏ်နှင့် စပ်ယှဉ်သော၊ သာဓုကိဋိတဂီတဝါ-သူတော်ကောင်းတို့၏၊ ပျော်မြူးကြောင်းဖြစ်သော ဂီတသည်သော်လည်း၊ (ဟောတု၊) အသံယတဘိက္ခုနံ-မစောင့်စည်းသော ရဟန်းတို့၏၊ ဓမ္မဘာဏကဂီတဝါ-တရားဟော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏၊ ဂီတသည်မူလည်း၊ (ဟောတု၊) သဗ္ဗမ္ဘိ-သော၊ ဧတံ-ဤသီချင်းသည်၊ ဂီတမေဝ-ဂီတမည်သည်သာ၊ [“သုဂတဿ သုဂတစိဝရပမာဏံ” ကဲ့သို့ အသံယတဘိက္ခုနံသည် ဓမ္မဘာဏကကို အထူးပြုသော ဝိသေသနတည်း။] ယံကိဉ္စိ ဝါဒိတန္တိ-ကာ၊ တန္တိဗဒ္ဓါဒိ ဝါဒနိယဘဏ္ဍာဒိတဝါ-ညှို့ဖြင့် ဖွဲ့အပ်သော တူရိယာအစရှိသော တီးမှုတ်အပ်သော ဘဏ္ဍာ၏၊ တီးမှုတ်သံသည်သော်လည်း၊ ဟောတု-ဖြစ်စေ၊ ကုဋ္ဌဘေရိဝါဒိတဝါ-အိုးစည်တီးသံသည်သော်လည်း၊ (ဟောတု၊) အန္တမသော-ဖြင့်၊ ဥဒကဘေရိဝါဒိတမ္ဘိ-ရေစည်တီးသံသည်သော်လည်း၊ (ဟောတု၊) သဗ္ဗမ္ဘိ-သော၊ ဧတံ-ဤတီးမှုတ်သံသည်၊ ဝါဒိတမေဝ-မည်သည်သာ။ [ဤပုဒ်များ၏ အဓိပ္ပာယ်ကို ကခါဘာသာဋီကာ၌ ပြထားပြီ။]

၈၃၆။ ဒဿနာယ၊ ပေ၊ ဒုက္ကဋ္ဌဿာတိ-ကာ၊ ပဒဝါရဂဏနာယ-ခြေလှမ်းအကြိမ်၏၊ အရေအတွက်အားဖြင့်၊ ဒုက္ကဋ္ဌဿ-သို့၊ အာပတ္တိ၊ (ဟောတံ၊) ယတ္ထ၊ ပေ၊ သုဏာတိဝါတိ-ကာ၊ ဧကပယောဂေန-ဖြင့်၊ [ဧကဒိသာဝလောကနပယောဂေန-တစ်ခုသော အရပ်ကို ကြည့်ကြောင်း ပယောဂဖြင့်-ဋီကာ၊] သြလောကန္တိ-ကြည့်လတ်သော်၊ ပဿတိ-မြင်အံ့၊ တေသံယေဝ-ထိုကသူ အစရှိသည်တို့၏ပင်။

ဂိတဝါဒိတံ-သီချင်းသံ တီးမှုတ်သံကို၊ သုကာတိ-နားထောင်းအံ့၊ ဧကမေဝ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)၊ ကချေသည် မောင်ဖြူကို ကြည့်ရင်း ထိုမောင်ဖြူ၏ သီချင်းသံကို နားထောင်ရာ၌ အာပတ်အရေအတွက် မတိုးတော့ဘဲ တစ်ချက်သာ သင့်သည်-ဟူလို၊ ပန-သို့မဟုတ်၊ ဧကံဒိသံ-တစ်ခုသော အရပ်ကို၊ သြလောကေတွာ-ကြည့်၍၊ နစ္စံ-ကခြင်းကို၊ သစေ ပဿတိ-အကယ်၍ ကြည့်အံ့၊ ပုန-တစ်ဖန်၊ အညတော-အခြားအရပ်ကို၊ သြလောကေတွာ-၍၊ ဝါယန္တေ-သီချင်းဆိုသူတို့ကို၊ (သစေ) ပဿတိ-အံ့၊ အညတော-အခြားအရပ်၌၊ ဝါဒေန္တေ-တီးမှုတ်နေသူတို့ကို၊ သစေ ပဿတိ-အံ့၊ (ဝေံသတိ) ပါဠေက္ကာ-အသီးအသီးဖြစ်ကုန်သော၊ အာပတ္တိယော (ဟောန္တိ)။

ဘိက္ခုနီ-သည်၊ သယမ္ဗိ-ကိုယ်တိုင်လည်း၊ နစ္စိတံဝါ-ကခြင်းငှာလည်းကောင်း၊ ဝါ-ကခွင့်ကိုလည်းကောင်း၊ ဂါယိတံဝါ-သီဆိုခြင်းငှာလည်းကောင်း၊ ဝါ-သီဆိုခွင့်ကိုလည်းကောင်း၊ ဝါဒိတံ-တီးမှုတ်ခြင်းငှာလည်းကောင်း၊ ဝါ-တီးမှုတ်ခွင့်ကိုလည်းကောင်း၊ န လဘတိ-မရ၊ အညေ-အခြားသူတို့ကို၊ နစ္စ-ကလော၊ ဂါယ-သီဆိုလော၊ ဝါဒေဟိ-တီးမှုတ်လော၊ ဣတိ-သို့၊ ဝတ္ထုမ္ပိ-ပြောဆိုခြင်းငှာသော်မှလည်း၊ ဝါ-ပြောဆိုခွင့်ကိုသော်မှလည်း၊ န လဘတိ-မရ၊ ဥပါသက-ဥပါသကာ၊ စေတိယဿ-အား၊ ဥပဟာရံ-ပူဇော်ခြင်းကို၊ ဒေထ-ပေးကြကုန်လော၊ ဣတိ-သို့၊ ဝတ္ထုမ္ပိ-ငှာလည်းကောင်း၊ တုမှာကံ-အရှင်မတို့၏၊ စေတိယဿ-အား၊ ဥပဋ္ဌာနံ-ဆည်းကပ်ပူဇော်ခြင်းကို၊ ကရောမ-ပြုလိုပါကုန်၏၊ ဣတိ-သို့၊ ဝုတ္တေ-လူတို့က လျှောက်အပ်သော်၊ သာဓုတိ-ကောင်းပြီဟူ၍၊ ဝါ-အကောင်းသားဘဲဟူ၍၊ သမ္ပဋိစ္စိတုမ္ပိ-လက်ခံခြင်းငှာလည်းကောင်း၊ န လဘတိ-မရ၊ ဥပဋ္ဌာနံနေရာဝယ် ကင်္ခါ၌ "ဥပဟာရံ" ဟု ရှိ၏၊ သဗ္ဗတ္ထ-အလုံးစုံသော ပယောဂတို့၌၊ ပါစိတ္တိယံ၊ (ဟောတိ)၊ ဣတိ-သို့၊ သဗ္ဗအဋ္ဌကထာသု-တို့၌၊ ဝုတ္တံ-ပြီ၊ ဤဝါကျတို့၏ အဓိပ္ပာယ်ကို ကင်္ခါဘာသာဋီကာ၌ ပြထား ပြီ။ ဘိက္ခုနော-၏၊ ဒုတ္တံ၊ (ဟောတိ)၊ တုမှာကံ-အရှင်မတို့၏၊ စေတိယဿ-အား၊ ဥပဋ္ဌာနံ-ကို၊ ကရောမ-ကုန်အံ့၊ ဣတိ-သို့၊ ဝုတ္တေ ပန-လျှောက်အပ်သော်ကား၊ ဥပဋ္ဌာနကရဏံနာမ-ဆည်းကပ်ပူဇော်မှုကို ပြုခြင်းမည်သည်၊ သုန္ဒရံ-ကောင်း၏၊ ဣတိ-သို့၊ ဝတ္ထု-ငှာ၊ ဝဋ္ဋတိ-အပ်၏။ ရှေ့၌ "သာဓုတိ သမ္ပဋိစ္စိတုမ္ပိ န လဘတိ" ဟု ဆိုခဲ့၏၊ သာဓုဟူသော စကားသည် လက်ခံသော စကားတည်း၊ သုန္ဒရံကား လက်ခံခြင်း မဟုတ်၊ ထို့ကြောင့် ထို၌ မအပ်သော်လည်း ဤ "သုန္ဒရံ" ဟု ဆိုရာ၌ အပ်သည်။

၁၃၇။ အာရာမေ ဌိတာတိ-ကား၊ အာရာမေ-အာရာမံ၌၊ (မိမိနေရာ ကျောင်းတိုက်၌) ဌတွာ-တည်၍၊ အန္တရာရာမေဝါ- အာရာမံ၏ အတွင်း၌သော်လည်းကောင်း၊ ဗဟိအာရာမေဝါ-အာရာမံ၏ ပြင်ဘက်၌သော်လည်းကောင်း၊ နစ္စာဒိနိ-

ကခြင်း အစရှိသည်တို့ကို၊ ပဿတိဝါ-ကြည့်မူလည်း ကြည့်အံ့၊ သုဏာတိဝါ-နား
 ထောင်မူလည်း နားထောင်အံ့- အနာပတ္တိ၊ ဤအာရာမေ ဌတ္တာပုဒ်နှင့် စပ်၍
 မှတ်ဖွယ်ကို ကင်္ခါဘာသာဋီကာ၌ ပြထားပြီ။ သတိ ကရဏီယေတိ-ကား၊ သလာက
 တတ္ထာဒီနံ-သလာကဘတ် အစရှိသည်တို့၏၊ အတ္ထာယဝါ-အကျိုးငှာသော်လည်း
 ကောင်း၊ အညေန-အခြားသော၊ ကေနစိ-တစ်စုံတစ်ခုသော၊ ကရဏီယေနဝါ-
 ပြုဖွယ်ကိစ္စကြောင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဂန္ဓာ-သွားပြီး၍၊ ဂတဋ္ဌာနေ-ရောက်အပ်
 သော အရပ်၌၊ ပဿတိဝါ သုဏာတိဝါ၊ အနာပတ္တိ၊ (ဟောတိ) အာပဒါသုတိ-
 ကား၊ တာဒိသေန-ထိုကဲ့သို့ရှုအပ်သော၊ ဥပဒ္ဒစေန-ဘေးရန်သည်၊ ဥပဒ္ဓါတာ-
 နိပ်စက်အပ်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ သမဇ္ဈဋ္ဌာနံ-ပွဲသဘင်အရပ်သို့၊ ပဝိသတိ-ဝင်ပြေးအံ့၊
 ဧဝံ-သို့၊ ပဝိသိတွာ-ဝင်ပြေးပြီး၍၊ ပဿန္တိယာဝါ-ကြည့်သော ရဟန်းမ၏သော်
 လည်းကောင်း၊ သုဏန္တိယာဝါ-နားထောင်သော ရဟန်းမသော်လည်းကောင်း၊
 အနာပတ္တိ၊ (ဟောတိ) သေသံ၊ ပေ၊ တိဝေဒနန္တိ- ဒသမံသိက္ခာပဒံ (သမတ္ထံ။)

ပဌမော-ရှေးဦးစွာသော၊ လသုဏဝဂ္ဂေါ-လသုဏဝဂ်တည်း။
 လသုဏဝဂ်အဖွင့် ပြီး၏။

၂။ အန္ဓကာရဝဂ်

၁။ ရတ္တန္ဓကာရသိက္ခာပုဒ်အဖွင့်

စုခုဇ္ဇ။ အန္ဓကာရဝဂ္ဂဿ-၏၊ ပဌမသိက္ခာပဒေ-၌၊ အပ္ပဒီပေတိ-ကား၊ ပဒီပ
 စန္ဒသ္မူရိယအဂ္ဂိသု-ဆီမီး၊ လ၊ နေ၊ မီးတို့တွင်၊ ဧကေနပိ-တစ်ခုသည်လည်း၊ အနော
 ဘာသိတေ-မထွန်းလင်းအပ်သော အရပ်၌၊ တေနေနဝ-ထို့ကြောင့်ပင်၊ အဿ-
 ထိုအပ္ပဒီပေပုဒ်၏၊ ပဒဘာဇနေ-၌၊ အနာလောကေတိ-ဟူ၍၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ-
 ပြီ၊ [ဤရတ္တန္ဓကာရ-အပ္ပဒီပပုဒ်တို့၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို ကင်္ခါဘာသာဋီကာ၌
 ပြထားပြီ။] သလ္လပေယျဝါတိ-ကား၊ ဂေဟသိတကထံ-အိမ်၌ မှီသော စကားကို၊
 ကထေယျ-ပြောအံ့။

စုခုဇ္ဇ။ အရဟောပေက္ခာ အညဝိဟိတာတိ-ကား၊ ရဟော-ဆိတ်ကွယ်ရာ
 အရပ်၌၊ န အဿာဒါပေက္ခာ-သာယာခြင်းကို မရှုင့်သည်၊ ရဟော-ဆိတ်ကွယ်ရာ
 အရပ်၌၊ အဿာဒတော-သာယာခြင်းမှ၊ အညဝိဟိတာဝ-တစ်ပါးသော အာရုံ၌
 ထားအပ်သော စိတ်ရှိသည်သာလျှင်၊ ဟုတွာ-၍၊ ဉာတိဝါ-ဆွေမျိုး၏ အကြောင်းကို
 သော်လည်း၊ ပုတ္တတိ-မေးအံ့၊ ဒါနေဝါ-ဒါနကြောင့်သော်လည်းကောင်း၊ ပူဇာယဝါ-
 ပူဇော်ခြင်းကြောင့်သော်လည်းကောင်း၊ မန္တေတိ-တိုင်ပင်အံ့၊ (အနာပတ္တိ၌ စပ်။)

[ဒါနေဝါ ပူဇာယဝါတိ ဒါနနိမိတ္တံဝါ-ဋီကာ၊ နိမိတ်အနက် သတ္တမိသက်ထားသည်-ဟူလို။] သေသံ-သည်၊ ဥတ္တာနမေဝ-သည်သာ၊ ဣဒံ သိက္ခာပဒံ-သည်၊ ဝေယျ သတ္တသမုဋ္ဌာနံ-တည်း။ ပေ၊ ဒွိဝေဒနန္တိ။- ပုဌမသိက္ခာပဒံ (သမတ္ထံ။)

၂။ ပဋိစ္စနောကာသသိက္ခာပုဒ်အဖွင့်

၈၄၂။ ဒုတိယေ ဌံ၊ ပဋိစ္စန္ဓေ ဩကာသေတိ ဣဒမေဝ-ပဋိစ္စန္ဓေ ဩကာသေ ဟူသော ဤပုဒ်သည်သာ၊ နာနံ-ထူး၏။ [အချို့စာအုပ်များ၌ “နာနတ္ထံ”ဟု ရှိသည် ကား မကောင်း၊ “နာနတ္ထံ-ထူးသောအနက် ရှိ၏”ဟု ရှိလျှင် တော်သေး၏။] သေသံ-ကြွင်းသော၊ သဗ္ဗံ-အလုံးစုံသော ပုဒ်အပေါင်းသည်၊ ပုရိမသဒိသမေဝ-ရှေ့သိက္ခာ ပုဒ်နှင့် တူသည်သာ။ [ရှေ့သိက္ခာပုဒ်၏ ပုဒ်များနှင့် တူသည်သာ-ဟူလို။] ဣတိ-အပြီးတည်း။- ဒုတိယသိက္ခာပဒံ (သမတ္ထံ။)

၃။ အဇ္ဈောကာသသိက္ခာပုဒ်အဖွင့်

၈၄၆။ တတိယေ-ဌံ၊ အဇ္ဈောကာသေတိ-အဇ္ဈောကာသေဟူသော ပုဒ်သည်၊ နာနံ-ထူး၏။ သေသံ-သော၊ သဗ္ဗံ-အလုံးစုံသော ပုဒ်အပေါင်းကို၊ တာဒိသမေဝ-ထိုရှေ့သိက္ခာပုဒ်ကဲ့သို့ ရှုအပ်သည်သာ၊ [ရှေ့သိက္ခာပုဒ်၏ ပုဒ်အပေါင်းကဲ့သို့ ရှုအပ်သည်သာ-ဟူလို။] ဣတိ-အပြီးတည်း။- တတိယသိက္ခာပဒံ (သမတ္ထံ။)

၄။ ဒုတိယိကဥယျောဓနသိက္ခာပုဒ်အဖွင့်

၈၅၀-၃။ စတုတ္ထေ-ဌံ၊ ကဏ္ဍမူလံ-နားရင်းကို၊ နိကဏ္ဍကန္တိ-ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-ဆိုအပ်၏။ ကဏ္ဍမူလေ-နားရင်း၌၊ ဇပေယျ-ပြောဆိုအံ့၊ ဣတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊ သတိကရဏီယေတိ-ကား၊ သလာသဘတ္တာဒိနံ-သလာကဘတ် အစရှိသည်တို့ကို၊ အာဟရဏတ္ထာယ-ဆောင်ယူခြင်းအကျိုးငှာသော်လည်းကောင်း၊ ဝိဟာရေ-ဌံ၊ ဒုန္နိက္ခိတ္တံ-မကောင်းသဖြင့် ထားအပ်သော အရာဝတ္ထုကို၊ ပဋိသာမနတ္ထာယဝါ-သိမ်းဆည်းခြင်းအကျိုးငှာသော်လည်းကောင်း၊ (“ဒုတိယိကံ-နစ်ယောက်မြောက် ဖြစ်သော၊ ဘိက္ခုနီ-ကို၊ ဥယျောဇေတိ-လွတ်လိုက်အံ့”ဟု ပါဠိတော်၌ စပ်၊) သေသံ ဥတ္တာနမေဝ-သည်သာ၊ သမုဋ္ဌာနာဒိနိ-တို့သည်၊ ပုရိမသဒိသာနေဝ-ရှေ့ပုဌမ သိက္ခာပုဒ်နှင့် တူကုန်သည်သာ၊ ဣတိ-အပြီးတည်း။-စတုတ္ထသိက္ခာပဒံ (သမတ္ထံ။)

နိကဏ္ဍိကံ။ ။ကဏ္ဍဿ + သဒိပံ နိကဏ္ဍံ၊ နိကဏ္ဍမေဝ နိကဏ္ဍိကံ၊ သုတ္တံ၌ ဣက ပစ္စည်း၊ နား၏ အနီးဟူသည် နား၏ အရင်းတည်း၊ ထို့ကြောင့် “နိကဏ္ဍိကံတိ ကဏ္ဍမူလံ ဝုစ္စတိ” ဟု ဖွင့်သည်၊ နိကဏ္ဍိကံ၌ ဒုတိယာကိုလည်း သတ္တမိအနက်၌ သက်စေလို၍ “ကဏ္ဍ မူလေ” ဟု ဖွင့်သည်။

၅။ အနာပုစ္ဆာပက္ခမနသိက္ခာပုဒ်အဖွင့်

၈၅၄။ ပဉ္စမေ-၌၊ ယရံ သောဓေန္တောတိ-ကာ၊ တေသံ-ထိုအိမ်ရှင်တို့၏၊ ဧတံ-ဤအကြံသည်၊ အဟောသိ ကိရ-ဖြစ်သတတ်၊ (ကိ-နည်း၊) ထေရိယာ-တေရ်မ၏၊ ကောစိ-တစ်စုံတစ်ခုသော၊ ကာယိကဝါစသိကော-ကိုယ်၌ဖြစ်၊ နှုတ်၌ဖြစ်သော၊ ဝိတိက္ကမော-လှန်ကျူးခြင်းကို၊ န ဒိဿတိ-မတွေ့မြင်အပ်၊ ယရမ္ပိ-အိမ်ကိုလည်း၊ တာဝ သောဓေမ-သုတ်သင်ကြာကုန်ဦးအံ့၊ ဣတိ-သို့၊ (ဧတံ-သည်၊ အဟောသိ ကိရ-သတတ်၊) တတော-ထိုသို့အကြံဖြစ်ခြင်းကြောင့်၊ ယရံ-အိမ်ကို၊ သောဓေန္တာ-သုတ်သင်ကုန်လတ်သော်၊ နံ-ထိုအခင်းကို၊ အဒ္ဓသံသု-မြင်ကြကုန်ပြီ။

၈၅၆။ အနောဝဿကံ အတိက္ကာမေန္တိယာတိ-ကာ၊ ပဌမံပါဒိ-ပဌမခြေလှမ်းကို၊ အတိက္ကာမေန္တိယာ-လွန်စေသော ရဟန်းမ၏၊ ဒုက္ကဋ္ဌံ (ဟောတိ) ဒုတိယံ-ကို၊ အတိက္ကာမေန္တိယာ-၏၊ ပါစိတ္တိယံ၊ ဥပစာရာတိက္ကမေ-ဥပစာကို လွန်ခြင်း၌၊ ဧသေဝနယော-ပင်တည်း။

၈၅၈။ ဂိလာနာယာတိ-ကာ၊ ယာ-အကြင်ရဟန်းမသည်၊ တာဒိသေန-ထိုကဲ့သို့ရှုအပ်သော၊ [အိမ်ရှင်အား ပန်ပြောခြင်းငှာ မစွမ်းနိုင်လောက်သော၊] ဂေလညေန-မကျန်းမာခြင်းကြောင့်၊ အာပုစ္ဆိတုံ-ပန်ပြောခြင်းငှာ၊ န သက္ကောတိ-မစွမ်းနိုင်၊ (တာယ-၏၊ အနာပတ္တိ) အာပဒ်သုတိ-ကာ၊ ယရေ-၌၊ အဂ္ဂိဝါ-မီးသည်သော်လည်း၊ ဥဋ္ဌိတော-ထသည်၊ ဟောတိ-အံ့၊ စောရာဝါ-ခားပြတို့သည်သော်လည်း၊ (ဥဋ္ဌိတာ တောန္တိ) ဝေရူပေ-ဤသို့သဘောရှိသော၊ ဥပဒ္ဓဝေ-ဘေးရန်ကြောင့်၊ အနာပုစ္ဆာ-မပန်ပြောဘဲ၊ ပက္ခမတိ-ဖဲသွားအံ့၊ အနာပတ္တိ၊ (ဟောတိ) ဧတ္ထ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ သေသံ-သည်၊ ဥက္ကာနမေဝ-သည်သာ၊ ပေ၊ တိဝေဒနန္တိ- ပဉ္စမသိက္ခာဝဒံ (သမတ္တံ)။

၆။ အနာပုစ္ဆာအဘိနိသီဒနသိက္ခာပုဒ်အဖွင့်

၈၆၀။ ဆဋ္ဌေ-၌၊ အဘိနိသီဒေယျာတိ-ကာ၊ နိသီဒေယျ-ထိုင်အံ့၊ [ပါဠိတော်၌ “အာသနေ”ဟု အာဓာရဖြင့် ရှိသောကြောင့် အဘိအတွက် အနက်မရှိဟု သိစေလို၍ “နိသီဒေယျ”ဟု ဖွင့်သည်။] နိသီဒိတ္တာ-ထိုင်ပြီး၍၊ ဂစ္ဆန္တိယာ-ပြန်သွားသော ရဟန်းမ၏၊ ဧကာ-တစ်ချက်သော၊ အာပတ္တိ၊ (ဟောတိ) အနိသီဒိတ္တာ-မထိုင်မူ၍၊

အနောဝဿကံ။ ။နဂိုက အမိုးရှိသော အရပ်၏ အတွင်း၌ ထိုင်သူကို ရည်ရွယ်၍ “အနောဝဿကံ အတိက္ကာမေန္တိယာ” ဟု ဆိုသည်။ ဥပစာရာတိက္ကမေ၌ “ဥပစာရ” အရ တစ်ဆယ့်နှစ်ထောင်ကို ဥပစာဟု ဆိုကြ၏။ [ဩဝဿတေတိ ဩဝဿော၊ ဩဝဿောယေဝ ဩဝဿကော (ဒေသော)။]

နိပဇ္ဇိတ္တာ-လျောင်း၍၊ ဂစ္ဆန္တိယာ-၏၊ ဧကာ (အာပတ္တိ၊ ဟောတိ) နိသိဒ္ဓိတ္တာ-၍ လည်းကောင်း၊ နိပဇ္ဇိတ္တာ-၍လည်းကောင်း၊ ဂစ္ဆန္တိယာ-၏၊ ဒွေ (အာပတ္တိယော ဟောန္တိ။)

၈၆၃။ စုဝပညတ္တေတိ-ကာ၊ ဘိက္ခုနီနံ-တို့၏၊ အတ္တာယ-ငှာ၊ နိစ္စပညတ္တေ- အမြဲခင်းထားအပ်သော၊ (“အာသနေ” ဟု ပါဠိတော်၌ စပ်) သေသံ၊ ဟေ၊ တိ ဝေဒနန္တိ။- ဆဋ္ဌသိက္ခာပဒ် (သမတ္ထံ။)

၈၆၄။ သတ္တမေပိ-၌လည်း၊ သဗ္ဗံ-အလုံးစုံသော အစီအရင်ကို၊ ဆဋ္ဌေ-၌၊ ဝုတ္တနယေနဝ-ဖြင့်သာ၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ-ထိုက်၏။- သတ္တမသိက္ခာပဒ် (သမတ္ထံ။)

၈၆၅။ အဋ္ဌမေ-၌၊ သဗ္ဗံ-သည်၊ ဥတ္တာနမေဝ-သည်သာ၊ တိသမုဋ္ဌာနံ၊ ဟေ၊ ဒုက္ခဝေဒနန္တိ။- အဋ္ဌမသိက္ခာပဒ် (သမတ္ထံ။)

၉။ ပရံ အဘိသပနသိက္ခာပုဒ်အဖွင့်

၈၇၅။ နဝမေ-၌၊ အဘိသပေယျာတိ-ကာ၊ သပထံ-ကျိန်ဆဲခြင်းကို၊ ဝါ- ကျိန်စာကို၊ ကရေယျ-ပြုအံ့၊ (အဟံ-သည်)၊ နိရယေ-ငရဲ၌၊ နိဗ္ဗတ္တာမိ-ဖြစ်ရစေရဲ့၊ (အဟံ)၊ အဝီစိမ္မိ-အဝီစိ၌၊ နိဗ္ဗတ္တာမိ-ဖြစ်ရစေရဲ့၊ (ဧသာ-ဤငါ့ကို ပြောသော ရဟန်းမသည်)၊ နိရယေ-၌၊ နိဗ္ဗတ္တတု-ဖြစ်ပါစေသတည်း၊ (ဧသာ-သည်)၊ အဝီစိမ္မိ-၌၊ နိဗ္ဗတ္တတု-ဖြစ်ပါစေသတည်း၊ ဣတိ ဧဝမာဒိနာ-ဤသို့အစရှိသော၊ နယေန-ဖြင့်၊ (ယာ-အကြင်ရဟန်းမသည်)၊ အက္ခောသတိ-ကျိန်ဆဲ၏၊ (သာ-သည်)၊ နိရယေန အဘိသပတိနာမ-နိရယေန အဘိသပတိမည်၏၊ (အဟံ-သည်)၊ ဝိဟိနိ- လူဝတ်ကြောင်မသည်၊ ဟောမိ-ဖြစ်ရစေရဲ့၊ (အဟံ)၊ ဩဒါတဝတ္ထာ-ဖြူသော အဝတ်ရှိသော မိန်းမသည်၊ [လူဝတ်ကြောင်မသည်၊ ဟောမိ-ဖြစ်ရစေရဲ့၊ (အဟံ)၊ ပရိဗ္ဗာဇိကာ-ပရိဗ္ဗာဇိမသည်၊ ဟောမိ-ရဲ့၊ ဣတရာဝါ-ငါမှ တစ်ပါးသော ရဟန်းမ သည်လည်း၊ ဒေသာ-ဤကဲ့သို့ရှုအပ်သူသည်၊ |အချို့စာအုပ်များ၌ “ဒေသာဝါ”ဟု ဝါသဒ္ဓါ ပါသည်ကား မကောင်း။| ဟောတု-ဖြစ်ပါစေသတည်း၊ ဣတိ ဧဝမာဒိနာ- သော၊ နယေန-ဖြင့်၊ (ယာ-အကြင်ရဟန်းမသည်)၊ အက္ခောသတိ-၏၊ (သာ-သည်)၊ ဗြဟ္မစရိယေန အဘိသပတိနာမ-ဗြဟ္မစရိယေန အဘိသပတိမည်၏၊ (တဿာ- ထိုရဟန်းမ၏)၊ ဝါစာယ ဝါစာယ-စကားခွန်းတိုင်း စကားခွန်းတိုင်း၌၊ ပါစိတ္တိယံ၊ (ဟောတိ)၊ ပန-ဆက်၊ နိရယဉ္စ-ငရဲကိုလည်းကောင်း၊ ဗြဟ္မစရိယဉ္စ-မြတ်သော အကျင့်ကိုလည်းကောင်း၊ ထပေတွာ-ထား၍၊ သုနဒ္ဓိ-ခွေးမ၊ သူကရီ-ဝက်မ၊ ကာဏာ-အကန်းမ၊ ကုဏီ-အကောက်မ၊ ဣတိ ဧဝမာဒိနာ-သော၊ နယေန-ဖြင့်၊ အက္ခောသန္တိယာ-၏၊ ဝါစာယ ဝါစာယ-၌၊ ဒုက္ကဋံ၊ (ဟောတိ။)

၈၇၈။ အတ္ထပုရေက္ခာရာယာတိ-ကာ၊ အဋ္ဌတထံ-အဋ္ဌကထာကို၊ ကထေန္တိယာ-ပြောသော ရဟန်းမ၏၊ (အနာပတ္တိ) ဓမ္မပုရေက္ခာယာတိ-ကာ၊ ပါဠိ-ပါဠိတော်ကို၊ ဝါစေန္တိယာ-ဆိုစေသော ရဟန်းမ၏၊ ဝါ-ပို့ချသော ရဟန်းမ၏၊ (အနာပတ္တိ) အနုသာနိပုရေက္ခာရာယာတိ-ကာ၊ ဣဒါနိပိ-ယခုအခါ၌လည်း၊ ဤဘဝ၌လည်း၊ တွံ-သည်၊ ဒေဝိသာ-ဤကဲ့သို့ရှုအပ်သူတည်း၊ သာဓု-တောင်းပန်ပါ၏၊ ဝိရမဿု-ရှောင်ကြဉ်ပါလော့၊ နော စေ ဝိရမသိ-အကယ်၍ မရှောင်ကြဉ်အံ့၊ (ဧဝံသတိ) အဒ္ဓါ-မချွတ်ကေန်၊ ပုန-တစ်ဖန်၊ ဝေရူပါနိ-ကုန်သော၊ ကမ္မာနိ-ကံတို့ကို၊ ကတ္တာ-၍၊ နိရယေ-၌၊ ဥပ္ပဇ္ဇိဿသိ-ဖြစ်ရလတုံ၊ တိရစ္ဆာနယောနိယာ-တိရစ္ဆာန်မျိုး၌၊ ဥပ္ပဇ္ဇိဿတိ-လတုံ၊ ဣတိ ဧဝံ-သို့၊ အနုသာ သနိယံ-အနုသာသနိ၌၊ ဝါ-သွန်သင်ခြင်း၌၊ ဌတ္တာ-တည်၍၊ ဝဒန္တိယာ-ပြောသော ရဟန်းမ၏၊ အနာပတ္တိ၊ (ဟောတိ) သေသံ၊ ပေ၊ ဒုက္ခဝေဒနန္တိ- နဝမသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

၈၇၉။ ဒသမေ-၌၊ သဗ္ဗံ-အလုံးစုံသော ပုဒ်အပေါင်းသည်၊ ဥတ္တာနမေဝ-သည်သာ၊ ပေ၊ ဒုက္ခဝေဒနန္တိ- ဒသမသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

ဒုတိယော အန္တကာရဝဂ္ဂေါ-တည်း။
 အန္တကာရဝဂ်အဖွင့်ပြီး၏။

၃။ နဂ္ဂဝဂ်

၁။ နဂ္ဂသိက္ခာပုဒ်အဖွင့်

၈၈၃-၆။ နဂ္ဂဝဂ္ဂဿ-၏၊ ပဌမသိက္ခာပဒေ-၌၊ ဗြဟ္မစရိယံ စိဏ္ဍေနာတိ-ကာ၊ စိဏ္ဍေန-ကျင့်အပ်သော၊ ဗြဟ္မစရိယေန-မြတ်သော အကျင့်ဖြင့်၊ ("ကိ နုခေါနာမ-အဘယ်အကျိုးရှိသည် မည်သနည်း"ဟု ပါဠိတော်၌ စပ်၊) အထဝါ-ထို့ပြင် တစ်နည်းကား၊ ဗြဟ္မစရိယဿ-ကို၊ စရဏေန-ကျင့်ခြင်းဖြင့်၊ (ကိ နုခေါနာမ-နည်း၊) ဣတိ ဧဝံ-သို့၊ ကရဏတ္ထေဝါ-ကရိုဏ်းအနက်၌သော်လည်းကောင်း၊ (ပဌမနည်း၊) သာမီအတ္ထေဝါ-သာမီအနက်၌သော်လည်းကောင်း၊ (ဒုတိယနည်း၊) ဥပယောဂဝစနံ-ဒုတိယာဝိဘတ်ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ-၏၊ အစ္စန္တစိဝရိကာယာတိ ဣဒံ-ဟူသော ဤစကားကို၊ ဥဒကသာဋီကံ-ရေသနုပ်ကို၊ သန္ဓာယ-ရည်ရွယ်တော်မူ၍၊ (ဘဂဝတာ၊) ဝုတ္တံ၊ အညံ-ရေသနုပ်မှ အခြားသော၊ စိဝရံ-ကို၊ (သန္ဓာယ-၍၊ န ဝုတ္တံ-မိန့်တော်မူအပ်သည် မဟုတ်၊) တသ္မာ-ကြောင့်၊ ဥဒကသာဋီကာယ-ရေသနုပ်သည်၊ ဝါ-ကို၊ အစ္စန္တယဝါ-လူယူအပ်သော်လည်းကောင်း၊ နဋ္ဌာယဝါ-ပျောက်သော်လည်းကောင်း၊ နဂ္ဂါယ-အဝတ်မဆည်း အချည်းနှီးဖြစ်လျက်၊ နှာယန္တိယာ-ရေချိုး

သော ရဟန်းမ၏၊ အနာပတ္တိ၊ (ဟောတိ) ဥဒကသာဠိကစီဝရံ-ရေသနပ်သင်္ကန်းသည်။ မဟန္တံ-များသော အဖိုးရှိသည်။ (အဖိုးများစွာ ထိုက်တန်သည်။) သစေဟောတိ-အကယ်၍ ဖြစ်အံ့၊ |သစေပိဟု ပိသဒ္ဓါ ပါသည်ကား မကောင်း။| (မဟန္တတ္တာ-ကြောင့်) နိဝါသေတ္တာ-ဝတ်၍၊ ဗဟိ-ပြင်ဘက်သို့၊ ဂန္တံ-သွားခြင်းငှာ၊ နသက္ကာ-မတတ်ကောင်းသည်။ (သစေ ဟောတိ-အံ့)၊ ဝေမ္ပိ-ဤသို့ဖြစ်ပြန်သော်လည်း၊ နဂ္ဂါယ-အဝတ်မဆည်း၊ အချည်းနီးသည်၊ (ဟုတ္တာ) နှာယိတံ-ငှာ၊ ဝဋ္ဋတိ-၏၊ ဧတ္ထ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ သေသံ ဥတ္တာနမေဝ |ပေ၊ တိဝေဒနန္တိ- ဝဋ္ဋမသိက္ခာပဒံ (သမတ္ထံ။)

၈၈၇။ ဒုတိယေ-၌၊ သဗ္ဗံ-သည်၊ ဥတ္တာနမေဝ |ပေ၊ တိဝေဒနန္တိ- ဒုတိယသိက္ခာပဒံ (သမတ္ထံ။)

၃။ စိဝရပိသိဗ္ဗနသိက္ခာပုဒ်အဖွင့်

၈၉၃-၄။ တတိယေ-၌၊ အနန္တရာယိကိနိတိ-ကား၊ ဒသသု-ဆယ်ပါးကုန်သော၊ အန္တရာယေသု-ရာဇ၊ စောရ စသော အန္တရာယ်တို့တွင်၊ ဧကေနပိ-တစ်ပါးလည်းဖြစ်သော၊ အန္တရာယေန - အန္တရာယ်အားဖြင့်၊ (ပိသေသန၊) အနန္တရာယာ - အန္တရာယ် မရှိသည်၊ (ဟုတ္တာ-၍၊ နေဝ သိဗ္ဗေယျ၌ စပ်၊) ဓုရံ နိက္ခိတ္တမတ္ထေတိ-ကား၊ ဓုရံ-ချုပ်ပေးဖို့ရန် တာဝန်တို့၊ နိက္ခိပိတ္တာ-ချ၍၊ ပစ္ဆာ-နောက်မှ၊ သစေပိသိဗ္ဗတိ-အကယ်၍မူလည်း ချုပ်စေဦးတော့၊ (ဧဝံသတိပိ-လည်း၊) အာပတ္တိယေဝ-ပင်တည်း၊ ဣတိ အတ္ထော-နက်၊ သေသံ ဥတ္တာနမေဝ |ပေ၊ ဒုက္ခဝေဒနန္တိ- တတိယသိက္ခာပဒံ (သမတ္ထံ။)

၄။ သယံဇိဇာရသိက္ခာပုဒ်အဖွင့်

၈၉၈-၉။ စတုတ္ထေ-၌၊ ပဉ္စ-ငါးခုကုန်သော၊ အဟာနိ-ရက်တို့တည်း၊ ပဉ္စာဟံ-ငါးရက်၊ ပဉ္စာဟမေဝ-ငါးရက်သည်ပင်၊ ပဉ္စာဟိကံ-ပဉ္စာဟိကမည်၏၊ [ဣကပစ္စည်းသ္မတ္ထ၊] သယံဇိနံ-ချုပ်စပ်အပ်သော သင်္ကန်းတို့၏၊ စာရော-လှည့်လည်ခြင်းတည်း၊ သယံဇိဇာရော-ချုပ်စပ်အပ်သော သင်္ကန်းတို့၏ လှည့်လည်ခြင်း၊ ပရိဘောဂဝသေနဝါ-သုံးစွဲခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဩတာပနဝသေနဝါ-နေလှန်းခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ (ဝရိဝတ္တနံ၌ စပ်၊) သယံဇိတဋ္ဌေန-ချုပ်စပ်အပ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော အနက်ကြောင့်၊ ဤပါ၌ဖြင့် သယံဇိသဒ္ဓါ၏ ပဝတ္တိနိမိတ်ကို ပြသည်။ "သံယဇိယတေတိ သံယာဇိ" ဟု ပြုပါ-ဟူလို။ သယံဇိတိ-သယံဇိဟူ၍၊ လဗ္ဗနာမာနံ-ရအပ်သော အမည်ရှိကုန်သော၊ ပဉ္စန္ဒိ-ငါးထည်တုန်သော၊ စိဝရာနံ-တို့၏၊ ပရိဝတ္တနံ-လဲလှယ်ခြင်းကို၊ ("အတိတ္တာမေယျ"၌ စပ်၊) ဣတိ အတ္ထော-နက်၊ တသ္မာယေဝ-ကြောင့်ပင်၊ ပဒဘာဇနေ-၌၊ ပဉ္စမံ ဒိဝသံ

ပဉ္စစိဝရာနိတိ အာဒိ-အစရှိသော စကားရပ်ကို၊ (ဘဂဝါ) အာဟ-မိန့်တော်မူပြီ၊ စ-ဆက်၊ အာပတ္တိ ပါမိတ္တိယဿာတိ ဧတ္ထ-ဤပါဠိ၌၊ ဧကသ္မိ-တစ်ထည်သော၊ စိဝရေ-၌၊ ဧကာ-တစ်ချက်သော၊ အာပတ္တိ၊ (ဟောတိ) ပဉ္စသု-ငါးထည်ကုန်သော၊ (စိဝရေသု-တို့၌) ပဉ္စ-ကုန်သော၊ (အာပတ္တိယော ဟောန္တိ။)

၉၀၁။ အာပဒါသုတိ-ကာ၊ မဟဉ္စံ-များသော အဖိုးရှိသော၊ (အဖိုးများစွာ ထိုက်တန်သော) စိဝရံ-ကို၊ ("ပဉ္စာဟိကံ အတိက္ကာမေန္တိယာ"၌ စပ်) စောရဏယာ ဒီသု-ခိုးသူဘေး အစရှိသည်တို့ကြောင့်၊ ပရိဘူဒိတံ-သုံးစွဲခြင်းငှာ၊ န သက္ကာ-မတတ် ကောင်းသည်၊ ဟောတိ-အံ့၊ ဧဝဇ္ဈပေ-သော၊ ဥပဒ္ဒဓေ-ဘေးရန်ကြောင့်၊ (ပဉ္စာ ဟိကံ-ငါးရက်ကို၊ ဝါ-ငါးရက်တစ်ကြိမ်၊ သယံဇိတရံ-သင်္ကန်းတို့၏ လှည့်လည် ခြင်းကို၊ အတိက္ကာမေန္တိယာ-၏။) အနာပတ္တိ၊ (ဟောတိ) သေသံ ဥတ္တာနမေဝ ပပေ၊ တိဝေဒနန္တိ။- စတုတ္ထသိက္ခာပဒံ (သမတ္ထံ။)

၅။ စိဝရသင်္ကာမနိယသိက္ခာပုဒ်အဖွင့်

၉၀၃။ ပဉ္စမေ-၌၊ စိဝရသင်္ကာမနိယန္တိ-ကာ၊ သင်္ကာမေတဗ္ဗစိဝရံ-ပြောင်းရွှေ့ စေထိုက်သော သင်္ကန်းကို၊ အညိဿာ- အခြားရဟန်းမ၏၊ သန္တကံ-ဥစ္စာကို၊ အနာပတ္တ-မပန်ပြောဘဲ၊ ဂဟိတံ-ယူအပ်သည်၊ (ဟုတ္တာ-၍) ပုန-ဖန်၊ ပဋိဒါတဗ္ဗ စိဝရံ-ပြန်ပေးထိုက်သော သင်္ကန်းကို၊ (ဓာရေယျ၌ စပ်) ဣတိ အတ္ထော-ဤကား အဓိပ္ပာယ်နက်။

၉၀၆။ အာပဒါသုတိ-ကာ၊ အပါရုတံဝါ-မရုံအပ်သော ဧကသီကိုသော်လည်း ကောင်း၊ ဝါ-မရန်းအပ်သော ဧကသီကိုသော်လည်းကောင်း၊ အနိဝတ္ထဝါ-မဝတ် အပ်သော သင်းပိုင်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ စောရာ-တို့သည်၊ သစေ ဟရန္တိ- အကယ်၍ ဆောင်ယူတတ်ကြကုန်အံ့၊ ဧဝဇ္ဈပါသု-ကုန်သော၊ ဣ- ဒါသု-ဘေးရန် တို့ကြောင့်၊ ဓာရေန္တိယာ-ဆောင်ယူသော ရဟန်းမ၏၊ (ယူဝတ်သွား-သော ရဟန်း မ၏) အနာပတ္တိ၊ (ဟောတိ) သေသံ ဥတ္တာနမေဝ ပပေ၊ တိဝေဒနန္တိ။- ပဉ္စမသိက္ခာ ပဒံ (သမတ္ထံ။)

၆။ ဂထစီဝရသိက္ခာပုဒ်အဖွင့်

၉၀၉-၁၀။ ဆဋ္ဌေ-၌၊ အညံ ပရိက္ခာရန္တိ-ကာ၊ ယံကိစ္ဆိ-မှတ်မထား၊ တစ်ပါး ပါးသော၊ ထာလကာဒိနံ ဝါ-ခွက် အစရှိသည်တို့တွင်သော်လည်းကောင်း၊ သပိ

စီဝရ ပပေ၊ နိယံ။ ။ "သင်္ကာမေတဗ္ဗစိဝရံ" ဟု ဖွင့်သဖြင့် "သင်္ကာမိယတေ-(မိမိ အထံ၌ အတည်မနေစေဘဲ) ပြောင်းရွှေ့စေထိုက် ပြန်ပေးထိုက်၏။ ဣတိ သင်္ကာမနိယံ"ဟူသော ဝစနတ္ထကိုလည်းကောင်း၊ သင်္ကာမနိယဟူသော ဝိသေသနနောက်ကျသော ကမ္မစာရည်းကို လည်းကောင်း ပြသည်။ "သင်္ကာမနိယံစ + တံ + စိဝရဓာတိ စိဝရဓကံမနိယံ"ဟု ပြ။

တေလာဒီနိဝါ-ထောပတ်၊ ဆီ အစရှိသည်တို့တွင်သော်လည်းကောင်း၊ အညတရ-
 တစ်ပါးပါးကို၊ (“အန္တရာယံ ကရောတိ” ခွံ ၁၆) အာနိသံသန္တိ-ကာ၊ ကိတ္တကံ-
 အဘယ်မျှ အတိုင်းအရှည်ရှိသော အဖိုးကို၊ အဂ္ဂနကံ-ထိုက်တန်သော လှူဖွယ်ကို၊
 ဒါတုကာမာ-ပေးလိုကုန်သည်၊ အတ္တ-ဖြစ်ကုန်သည်၊ ဣတိ-သို့၊ ပုစ္ဆတိ-မေးအံ့၊
 ဧတ္တကံနာမ-ဤမျှအတိုင်းအရှည်ရှိသည်မည်သော အဖိုးကို၊ (အဂ္ဂနကံ-ကို၊ ဒါတု
 ကာမာ-ကုန်သည်၊ အမှ-ဖြစ်ပါကုန်၏) ဣတိ-သို့၊ ဝဒန္တိ-ပြောကုန်အံ့၊ တာဝ
 အာဂမေထ-ဆိုင်းငံ့ကြကုန်ဦးလော၊ ဣဒါနိ-ယခုအခါ၌၊ ဝတ္ထံ-အဝတ်သည်၊ ဝါ-
 အဝတ်က၊ မဟဉ္စံ-များသော အဖိုးရှိ၏၊ (အဖိုးများစွာ ထိုက်တန်၏) ကတိပါဟေန-
 အနည်းငယ်သော ရက်ဖြင့်၊ ကပ္ပာသေ-ဝါသည်၊ အာဂတေ-ရောက်လာလတ်
 သော်၊ သမဂ္ဂံ-နည်းသော အဖိုးရှိသည်၊ (အဖိုးချိုသည်) ဘဝိဿတိ-လတံ၊ ဣတိ
 ဧဝံ-သို့၊ ဝတ္တာ-ပြော၍၊ နိဝါရေန္တိယာ-တားမြစ်သော ရဟန်းမ၏၊ အနာပတ္တိ၊
 (ဟောတီ) သေသံ ဥတ္တာနမေဝ ၊ပေ၊ တိဝေဒနန္တိ- ဆဋ္ဌသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ။)

၇။ ပဋိဗာဟနသိက္ခာပုဒ်အဖွင့်

၉၁၁။ သတ္တမေ-၌၊ ပက္ကမိသုတိ-ကာ၊ အညာသမ္ပိ-အခြား ရဟန်းမတို့၏
 လည်း၊ အာဂမနံ-ပြန်လာခြင်းကို၊ အာဂမေန္တိ-ဆိုင်းငံ့လတ်သော်၊ အဒ္ဓါ-မချွတ်
 ဧကန်၊ အမှကမ္ပိ-ငါတို့၏လည်း၊ (အာဂမနံ-ကို) အာဂမေဿတိ-ဆိုင်းငံ့လတံ၊
 [သု၏၊ တပည့်မဘိက္ခုနီတွေ ပြန်လာခြင်းကို ဆိုင်းငံ့လိုရှိရင် ငါတို့ပြန်လာခြင်းကို
 လည်း ဆိုင်းငံ့လိမ့်မည်။] ဣတိ-ဤသို့ကြ၍၊ တတ္ထ တတ္ထ-ထိုထိုအရပ်သို့၊ အဂမံသု-
 သွားကုန်ပြီ၊ ပဋိဗာဟေယျာတိ-ကာ၊ ပဋိသေဓေယျ-တားမြစ်အံ့။

၉၁၅။ အာနိသံသန္တိ-ကာ၊ ဧကိဿာ-တစ်ပါးသော ရဟန်းမ၏၊ (ရဟန်းမ
 တစ်ပါးတွင်) ဧကိသာဋကံ-တစ်ထည်သော အဝတ်သည်၊ နပ္ပဟောတိ-မလောက်၊
 တာဝ အာဂမေထ-ဆိုင်းငံ့ကြဦးလော၊ ကတိပါဟေန-အနည်းငယ်သော ရက်ဖြင့်၊
 (စီဝရံ-သည်) ဥပ္ပဇ္ဇိဿတိ-ဖြစ်လတံ၊ တတော-ထိုသို့ဖြစ်လာခြင်းကြောင့်၊ ဝါ-
 ထိုသို့ဖြစ်လာရာအခါမှ၊ ဘာဇေဿာမိ-ဝေဖန်အံ့၊ ဣတိ ဧဝံ-သို့၊ အာနိသံသံ-
 အကျိုးကို၊ ဒသေတ္တာ-ပြု၍၊ ပဋိဗာဟန္တိယာ-တားမြစ်သော ရဟန်းမ၏၊ အနာပတ္တိ၊
 (ဟောတီ) သေသံ ၊ပေ၊ ဥတ္တာနမေဝ ၊ပေ၊ တိဝေဒနန္တိ- သတ္တမသိက္ခာပဒံ
 (သမတ္တံ။)

၈။ စီဝရဒါနသိက္ခာပုဒ်အဖွင့်

၉၁၆-၈။ အဋ္ဌမေ-၌၊ ယေ-အကြင်အတ်ဆရာတို့သည်၊ နာဋက-ကချေသည်
ကို၊ နာဋေန္တိ-ကနည်းပြကုန်၏၊ (တေ-တို့သည်၊) နဋာနာမ-နဋတို့မည်၏၊ ယေ-
အကြင်ကချေသည်တို့သည်၊ နစ္ဆန္တိ-ကိုယ်တိုင် ကကြရကုန်၏၊ (တေ-တို့သည်၊)
နာဋကာနာမ-နာဋကတို့မည်၏၊ ယေ-အကြင်သူတို့သည်၊ ဝံသဝရတ္တာဒိသု-ဝါးလုံး၊
သားရေလွန်းကြီး အစရှိသည်တို့၌၊ လယ်နကမ္မ-ခုံးလွှားခြင်းအမှုကို၊ ကရောန္တိ-
ပြုကြကုန်၏၊ (တေ-တို့သည်၊) လယ်ကာနာမ-လယ်ကတို့မည်၏၊ (ဘားကစားသူ
တို့မည်၏၊) မာယာကာရာ-မျက်လှည့်သမာတို့သည်၊ သောကဇ္ဈာယိကာနာမ-
သောကဇ္ဈာယိကတို့မည်၏၊ ယဋကေန-အိုးငယ်ဖြင့်၊ ကိဋ္ဌနကာ-တီး၍ ကစားတတ်
သူတို့သည်၊ ကုမ္ဘထုနိကာနာမ- ကုမ္ဘထုနိကတို့မည်၏၊ ဗိမ္ဗိသကဝါဒကာတိပိ-
လေးထောင့်စည်ကို တီးတတ်သူတို့ဟူ၍လည်း၊ ဝဒန္တိ-ကုန်၏၊ ဒေတိ အာပတ္တိ

နဋနာဋက။ ။ပါဠိအဘိဓာန် (၁၀၁) ၌ "နဋကော နာဋကော နဋော"ဟု ကချေ
သည်အနက်ကို ဟောရာ၌ ပရိယာယ် ပြထား၏။ ထောမနိဓိ၌ကား "နဋသဒ္ဓါ၏ နာဋက
စသို့အတွက် ကာဗျ၊ ကနည်းကို ပြုလုပ်တတ်သူအနက်ကိုလည်းကောင်း၊ နာဋကသဒ္ဓါ၏
ကချေသည်အနက်ကိုလည်းကောင်း ပြ၏။ ထိုထောမနိဓိ ဖွင့်ပုံသည်သာ ဤအဋ္ဌကထာဖွင့်နှင့်
ညီ၏။ နာဋေန္တိ-ကနည်းကို ပြတတ်ကုန်၏။ ဣတိ နဋာ၊ စုရာဒိဖြစ်၍ "နာဋေန္တိ"ဟု ရှိသည်။

မာယာကာရာ။ ။မာဓာတ်၊ ယတ်ပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသော မာယာသဒ္ဓါသည် ဣန္ဒြေလလ
(မျက်လှည့်) အနက်ကို ဟော၏။ မာယာကာရာ-မျက်လှည့်သမားတို့။ ။"ယောဇနာ၌ကား
"မယမည်သော အသုရာသည် အခြားအသုရာတို့ကို တုန်လှုပ်သွားအောင် ပြုလုပ်ဖန်ဆင်း
အပ်သောကြောင့် "မယဿ + သော မာယာ-မယအသုရာ၏ ဥစ္စာ"ဟု ပြု၏။ မျက်လှည့်
ပင်တည်း။

သောကဇ္ဈာယိကာ။ ။"သောက-ဝမ်းနည်းမှုကို + ဈာပေန္တိ-လောင်စေတတ်ကုန်၏။
ဣတိ သောကဇ္ဈာယိကာ"ဟု ပြု။ မျက်လှည့်ကို ကြည့်နေရခိုက်၌ စိတ်၏ ဝမ်းနည်းမှုများ
ရှိလျှင် ပျောက်သွားတတ်သောကြောင့် မျက်လှည့်သမားများကိုပင် သောကဇ္ဈာယိကခေါ်
သည်ဟု ကြံပါ။ ။"ယောဇနာ၌ကား "သောကေန ဈာယနံ ခုယနံ သောကဇ္ဈာယော"
စသည်ဖြင့် ပြုလေ၏။

ကုမ္ဘထုနိကာ။ ။အိုး၏ အသံ (အိုးစည်သံ) ကို "ကုမ္ဘထုန"ဟု ခေါ်၏။ ကုမ္ဘထုနေန-
အိုးစည်သံဖြင့် + စရန္တိ-လှည့်လည်တတ် ကစားတတ်ကုန်၏။ ဣတိ ကုမ္ဘထုနိကာ၊ ကုမ္ဘထုနံ
အိုးစည်တီးခြင်းဟူသော + သိပ္ပံ-အတတ်သည်။ ယေသံတိ ကုမ္ဘထုနိကာ-ဋီကာ။

ဗိမ္ဗိသကဝါဒကာ။ ။သစ်သားနှစ် သို့မဟုတ် ဆင်စွယ် စသည်တို့တွင် တစ်ခုခုကို
၄ ထောင့်စသည်လုပ်၍ သားရေကျက်ထားသော စည်ကို "ဗိမ္ဗိသက"ဟုလည်းကောင်း၊ "စတု
ရဿအာမ္မက"ဟုလည်းကောင်း ခေါ်၏။ ဗိမ္ဗိသကံ + ဝါဒေန္တိတိ ဗိမ္ဗိသကဝါဒကာ။

ပါစိတ္တိယဿာတိ ဧတ္ထ ဟူသော ဤပါဠိ၌၊ စိဝရဂဏနာယ-သင်္ကန်းအရေအတွက် အားဖြင့်၊ အာပတ္တိယော-တို့ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ-ကုန်၏။ သေသံ ဥတ္တာနမေဝ ၊ပေ၊ တိဝေဒနန္တိ။- အဋ္ဌမသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

၉။ ကာလာတိက္ခမနသိက္ခာပုဒ်အဖွင့်

၉၂၁-၄။ နဝမေ-၌၊ ဒုဗ္ဗလစိဝရပစ္စသာယာတိ-ကာ၊ ဒုဗ္ဗလာယ-အားမရှိ သော၊ (အားနည်းသော) စိဝရပစ္စသာယ-သင်္ကန်း၌ ဖြစ်သော အလိုအာသာဖြင့်၊ (“စိဝရကာလသမယံ အတိက္ကာမေယျ”၌ စပ်) အာနိသံသန္တိ-ကာ၊ အယျ-အရှင် မတို့၊ မယံ-တပည့်တော်တို့သည်၊ န သက္ကောမ-မစွမ်းနိုင်ပါကုန်၊ ဣတိ-သို့၊ ကိဗ္ဗာပိ ဝဒန္တိ-အကယ်၍ကား၊ ပြောကြကုန်၏။ ပန-ထိုသို့ပင်ပြောကြကုန်သော်လည်း၊ ဣဒါနိ-ယခုအခါ၌၊ တေသံ-ထိုလျှင်မည့်ဒါယကာတို့၏၊ ကပ္ပာသော-ဝါသည်၊ အာ ဂမိဿတိ-ရောက်လာလတ်၊ သဒ္ဓေါ-သဒ္ဓါရှိသော၊ ပသန္နော-ကြည်ညိုသော၊ ပုရိသော-ယောက်ျားသည်၊ အာဂမိဿတိ-ရောက်လာလတ်၊ အဒ္ဓါ-မချွတ်ကေန်၊ ဒဿတိ-လျှလတ်၊ ဣတိ ဝေ-သို့၊ အာနိသံသံ-ကို၊ ဒဿေတွာ-၍၊ ပဋိဟာပန္တိယာ- တားမြစ်သော ရဟန်းမ၏၊ အနာပတ္တိ၊ (ဟောတိ)၊ သေသံ ဥတ္တာနမေဝ ၊ပေ၊ တိဝေဒနန္တိ။- နဝမသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

၁၀။ ကထိနုဒ္ဓါရသိက္ခာပုဒ်အဖွင့်

၉၂၇။ ဒသမေ၊ ကထိနုဒ္ဓါရံ နဒဿန္တိတိ-ကာ၊ ကီဒိသော-အဘယ်ကဲ့သို့ ရှုအပ်သော၊ ကထိနုဒ္ဓါရော-ကထိန်နုတ်ခွင့်ကို၊ ဒါတဗ္ဗော-ပေးထိုက်သနည်း၊ ကီဒိ သော-သော၊ (ကထိနုဒ္ဓါရော-ကို) န ဒါတဗ္ဗော-မပေးထိုက်သနည်း၊ ဣတိ-ဤကား အမေးတည်း၊ ယဿ-အကြင်ကထိန်နုတ်ခြင်း၏၊ အတ္ထာရမ္မလကော-ကထိန်ခင်း ခြင်းလျှင် အကြောင်းရင်းရှိသော၊ အာနိသံသော-အာနိသင်ပစ္စည်းသည်၊ မဟာ-

ယဿ ၊ပေ၊ န ဒါတဗ္ဗော။ ။ပဌမကထိန်ခင်းစဉ်က တစ်ပါးတစ်ပါး၌ ရထိုက်သော အာနိသင် (လာဘ်) က များနေ၍ ကထိန်နုတ်ခြင်းကြောင့် (တစ်ပါးတစ်ပါး၌ ရထိုက်သော လာဘ်က) နည်းနေလျှင် ထိုကထိန်ကို နုတ်ခွင့် မပေးရ၊ |ဆိုလိုရင်းကား-ကထိန်မနုတ်ဘဲ ထားလျှင် ပုရိမဝါကျွတ်သော ဘိက္ခုနီတို့သာ သင်္ကန်းရသမျှကို ဝေယူရမည်ဖြစ်၍၊ ကထိန် နုတ်လိုက်လျှင်ကား ဝါကျွတ်မှ ရောက်လာသူများပါ ဝေယူရမည်ဖြစ်၏။ ထိုသို့ ဝေယူရာ၌ ပုရိမဝါကပ်သူ ဘိက္ခုနီတို့မှာ အရနည်းသွားမည်ဖြစ်လျှင် ကထိန်နုတ်ခွင့် မပေးရ-ဟူလို။|

ယဿ ပန၊ပေ၊ ဒါတဗ္ဗော။ ။နောက်မှ ရောက်လာသော ဘိက္ခုနီတို့နှင့် အညီအမျှ ဝေ၍ ယူရသော်လည်း ကထိန်နုတ်ဖို့ တောင်းပန်သော ဒါယကာ၏ လျှာဒါန်းမူကြောင့် ပုရိမ ဝါကျွတ်သော ဘိက္ခုနီတို့မှာ လာဘ်အရ မနည်းလျှင် ကထိန်နုတ်ခွင့် ပေးနိုင်သည်။

မှတ်ချက်။ ။ကထိန်နုတ်ခြင်း၏ ဝတ္ထုရင်းမှာ ပုရိမဝါသား မဟုတ်သော သံဃာ များနှင့် ပုရိမဝါသား သံဃာများတို့ သင်္ကန်းလာဘ်ကို အညီအမျှ ရစေလိုခြင်းတည်း၊ ထိုသို့

များ၏။ ဥတ္တာရမူလကော-ကထိန်နုတ်ခြင်းလျှင် အကြောင်းရင်းရှိသော၊ (အာနိသံသော-သည်) အပွေါ-နည်း၏။ ဧဝရူပေါ-သော၊ (ကထိနုဒ္ဓါရော-ကို) န ခါတဗ္ဗော-မပေးထိုက်၊ ပန-အဖို့တစ်ပါးကား၊ ယဿ-အကြင်ကထိန်နုတ်ခြင်း၏။ အတ္တာရမူလကော-သော၊ အာနိသံသော-သည်၊ အပွေါ-နည်း၏။ ဥတ္တာရမူလကော-သော၊ (အာနိသံသော-သည်) မဟာ-များ၏။ ဧဝရူပေါ-သော၊ ကထိနုဒ္ဓါရော-ကို၊ ခါတဗ္ဗော-ပေးထိုက်၏။ သမာနိသံသောပိ-တူမျှသော အာနိသံရှိသော ကထိန်နုတ်ခြင်းကိုလည်း၊ သဒ္ဓါပရိပါလနတ္ထိ-(ကထိန်နုတ်ရန် လျှောက်လာသော ဒါယကာ၏) သဒ္ဓါကို စောင့်ရှောက်ခြင်း အကျိုးငှာ၊ ဒါတဗ္ဗောဝ-ပေးထိုက်သည်သာ။

၉၃၁။ အာနိသံသန္တိ-ကား၊ ဘိက္ခုနိသံယော-သည်၊ ဇိက္ကစီဝရော-ဟောင်းနွမ်းသော သင်္ကန်းရှိ၏။ ကထိနာနိသံသမူလကော - ကထိန်အာနိသံလျှင် အကြောင်းရင်းရှိသော၊ လာဘော-ရထိုက်သော လာဘ်သည်၊ (တစ်ပါးတစ်ပါး၌ ရထိုက်သော လာဘ်သည်) မဟာ-များ၏။ ဣတိ ဧဝရူပံ-သော၊ အာနိသံသံ-ကို၊ ဒသေတော-၍၊ ပဋိဗဟန္တိယာ-၏။ အနာပတ္တိ၊ (ပောတိ) သေသံ ဥတ္တာနမေဝ၊ ပေ၊ တိဝေဒနန္တိ။- ဒသမသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ။)

တတိယော-သော၊ နဂ္ဂဝဂ္ဂေါ-တည်း။

နဂ္ဂဝဂ်အဖွင့် ပြီး၏။

၂၀၇၈၂

၄။ တုဝဋ္ဌဝဂ်

၁။ တုဝဋ္ဌသိက္ခာပုဒ်အဖွင့်

၉၃၃။ တုဝဋ္ဌဝဂ္ဂဿ-၏။ ပဌမသိက္ခာပဒေ-၌၊ တုဝဋ္ဌေယျန္တိ-ကား၊ နိပဇ္ဇေယျံ-အိပ်ကုန်အံ့၊ စုရာဒိ တုဝဋ္ဌဓာတ်သည် နိပဇ္ဇနအနက်ဟော၊ သေသံ ဥတ္တာနမေဝ၊ ပေ၊ တိဝေဒနန္တိ။- ပဌမသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ။)

၂။ ဧကတ္ထရဏပါဝုရဏသိက္ခာပုဒ်အဖွင့်

၉၃၇။ ဒုတိယေ-၌၊ တောသံ-ထိုရဟန်းမတို့၏။ ဧကံ-တစ်ခုသော၊ အတ္ထရဏဥဝ-အခင်းသည်လည်းကောင်း၊ ပါဝုရဏဥ-အခြံသည်လည်းကောင်း၊ (အတ္ထိ-ရှိ၏။) ဣတိ-ထို့ကြောင့်၊ (ထိုသို့တစ်ခုသော အခင်း၊ အခြံရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်

နုတ်သော်လည်း ပုရိမဝါသားတို့မှာ သင်္ကန်းလာဘ် အရလည်း မလျော့စေရ ထိုသို့ မဟုတ်ဘဲ ဒုတိယတစ်ကြိမ် ကထိန်ခင်းလိုသောကြောင့် ပဌမကထိန်ကို နုတ်လျှင်ကား ဘုရားအလိုတော်နှင့် ဆန့်ကျင်ကာ လာဘသက္ကာရကို မြှင့်ရာရောက်သည်ဟု မှတ်ပါ။

ကြောင့်၊ တာ-ထိုရဟန်းမတို့သည်၊) ကေတ္တရဏပါဝုရဏာ-တို့မည်၏။ ဧကံ-ဤ
 ကေတ္တရဏပါဝုရဏဟူသော အမည်သည်၊ သံဟာရိမာနံ-ပြောင်းရွှေ့ခြင်းဖြင့်
 ဖြစ်စေအပ်ကုန်သော၊ ဝါ-ပြောင်းရွှေ့အပ် ပြောင်းရွှေ့နိုင်ကုန်သော၊ ပါဝါရတ္ထရဏ
 ကဋ္ဌသာရကာဒီနံ-အခြံ၊ အခင်း၊ သင်ဖြူ အစရှိသည်တို့၏။ ဧကံ-တစ်ဖက်သော၊
 အန္တံ-အစွန်းကို၊ အတ္ထရိတွာ-ခင်းပြီး၍၊ ဧကံ-သော၊ (အန္တံ-ကို)၊ ပါရုပ်တွာ-ခြံ၍၊
 တုဝဋ္ဌန္တိနံ-အိပ်ကုန်သော ရဟန်းမတို့၏။ အဓိဝစနံ-အမည်တည်း။

၉၄၀။ ဝဝတ္ထာနံ ဒသေတွာတိ-ကား၊ မဇ္ဈေ-အခင်း၏ အလယ်၌၊ ကာသာဝံ
 ဝါ - သင်္ကန်းကိုသော်လည်းကောင်း၊ ကတ္ထရယဋ္ဌိံ ဝါ-တောင်ဌေးကိုသော်လည်း
 ကောင်း၊ အန္တမသော-အောက်ထစ်ဆုံးအားဖြင့်၊ ကာယဗန္ဓနမ္ပိ-ခါးပန်းကြိုးကိုသော်
 လည်းကောင်း၊ ထပေတွာ-ထားပြီး၍၊ နိပဇ္ဇန္တိနံ-အိပ်ကုန်သော ရဟန်းမတို့၏။
 အနာပတ္တိံ၊ (ဟောတိ)၊ ဣတိ အတ္ထော-နက်၊ သေသံ ဥတ္တာနမေဝ ၊ပေ၊ တိဝေဒနန္တိ၊
 ဒုတိယသိက္ခာပဒံ (သမတ္ထံ။)

၃။ အဖာသုကရဏသိက္ခာပုဒ်အဖွင့်

၉၄၁။ တတိယေ-၌၊ ဥဠာရသမ္ဘာဝိတာတိ-ကား၊ ဥဠာရကုလာ-မြင့်မြတ်သော
 အမျိုးမှ၊ (နိက္ခမိတွာ-ထွက်၍)၊ ပဗ္ဗဇိတတ္တာ-ရှင် ရဟန်းပြုခဲ့သူ၏ အဖြစ်ကြောင့်
 လည်းကောင်း၊ ဂုဏေဟိ-သီလ အစရှိသော ဂုဏ်တို့ဖြင့်၊ ဥဠာရတ္တာစ-မြင့်မြတ်
 သူ၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဥဠာရာတိ-မြင့်မြတ်သူဟူ၍၊ သမ္ဘာဝိတာ-

ဧကံ ၊ပေ၊ အဓိဝစနံ ။ ။"အတ္ထရဏဉ္စေဝ ပါဝုရဏဉ္စ"၌ စေဝ စတို့ဖြင့် ခွန်သမာသ်ကို
 ပြ၏။ "အတ္ထရဏဉ္စ ပါဝုရဏဉ္စ အတ္ထပါဝုရဏံ"ဟု ရှေးဦးစွာ သမာဟာရခွန် ပြုပါ။ ဧတာသံဖြင့်
 ဗဟုဗ္ဗိဟိသမာသ်ကို ပြ၏။ "ဧကံ + အတ္ထရဏပါဝုရဏံ ဧတာသန္တိ ကေတ္တရဏပါဝုရဏာ"ဟု
 ပြု။ "သံဟရဏံ + သံဟာရော-ထိုထိုဤဤသို့ ဆောင်ယူခြင်းဖြင့် ဖြစ်စေနိုင်သော (ဆောင်ယူ၍
 ရနိုင်သော သံဖြင့် အသေတပ်၍ ရိုက်ထားအပ်သည် မဟုတ်သော) ပါဝါရ စသည်တည်း။
 ကြွင်းသော မှတ်ဖွယ်ကို ကင်္ခါဘာသာဋီကာ၌ ကြည့်ပါ။

ဝဝတ္ထာန မှတ်ချက်။ ။"ဝဝတ္ထာနံ ဒသေတွာ"ဟူသော စကားသည် အခင်းပေါ်၌
 အပိုင်းအခြား ထားခြင်းကိုသာ ရည်ရွယ်သော စကားတည်း။ ခတင်ငယ်တစ်ခုပေါ်၌ကား
 ထိုကဲ့သို့ အပိုင်းအခြား ထားသော်လည်း အာပတ်မှ မလွတ်၊ ဘာကြောင့်နည်း - ရှေ့တုဝဋ္ဌ
 သိက္ခာပုဒ်၏ အနာပတ္တိဝါရ၌ "ဝဝတ္ထာနံ ဒသေတွာ"ဟု မပါသောကြောင့်တည်း။

ဥဠာရသမ္ဘာဝိတာ။ ။ဥဠာရကုလာ ပဗ္ဗဇိတတ္တာဖြင့် အမျိုးဌာန၏ ဥဠာရအမည်
 ကို ဘဒ္ဒါကာပိလာနီအပေါ်၌ တင်စား၍ ဌန္ဓပစာရအားဖြင့် ဘဒ္ဒါကာပိလာနီတို့ ဥဠာရဟု
 ခေါ်ကြောင်းကို ပြ၏။ ဂုဏေဟိစ ဥဠာရတ္တာဖြင့် သီလစသော ဌာနိဂုဏ်တို့၏ ဥဠာရအမည်ကို
 ဘဒ္ဒါကာပိလာနီအပေါ်၌ တင်စား၍ ဘဒ္ဒါကာပိလာနီကို ဌာနုပစာရအားဖြင့် ဥဠာရဟု
 ခေါ်ကြောင်းကို ပြသည်။

ချီးမွမ်းအပ်၏။ (အချီးမွမ်းခံရ၏။) ဣဿာပကတာတိ-ကား၊ ဣဿာယ-ဣဿာ သည်၊ အပကတာ-ပင်ကိုယ်သဘောမှ ကင်းအောင်ပြုအပ်သည်။ အဘိဘူတာ- လွှမ်းမိုးအပ်သည်။ (ဟုတ္တာ) (“စက်မတိပိ” စသည်၌ စပ်) ဣတိ (အယံ)-ဤဆိုအပ် ပြီးကား၊ အတ္ထော-အဓိပ္ပာယ်နက်တည်း၊ ဤဣဿာပကတာပုဒ်၏ သဒ္ဒတ္ထကို ပါရာဇိကဏ်ဘာသာဋီကာ ဒုတိယအုပ် (၄၂၅) နံပါတ်၌ ပြထားပြီ။ ယောဇနာ၌ ကား အပပုဗ္ဗ၊ ကရဓာတ်သည် အဘိဘဝနအနက်ဟောဟု ကြံ၍ ဖွင့်လေ၏။ တောသံ-ဤရဟန်းမတို့၏၊ ဗဟုလာ-များသော၊ သညတ္တိ-သိစေခြင်းသည်၊ (အတ္ထိ- ၏) ဣတိ-ထို့ကြောင့်၊ (ထိုသို့များသော သိစေခြင်းရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ တာ-ထိုရဟန်းမတို့သည်) သညတ္တိဗဟုလာ-တို့မည်၏။ ဒီဝသံ-တစ်နေ့ပတ်လုံး၊ မဟာဇနံ - များစွာသော လူအပေါင်းကို၊ သညာပယမာနာ - သိစေကုန်လျက်၊ (ဝိဟရန္တိ၌ စပ်) ဣတိ အတ္ထော။

တောသံ-တို့၏၊ ဗဟုလာ-သော၊ ဝိညတ္တိ-အထူးထူးအပြားပြား သိစေခြင်း သည်၊ (အတ္ထိ) ဣတိ-ကြောင့်၊ (ထိုသို့များသော အထူးထူးအပြားအပြား သိစေခြင်း ရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ တာ-တို့သည်) ဝိညတ္တိဗဟုလာ-တို့မည်၏။ ဟေတု ဒါဟရဏာဒီဟိ-အကြောင်းပြခြင်း၊ ဥဒါဟရဏ်ဆောင်ခြင်း အစရှိကုန်သော၊ ဝိဝိ ဓေဟိ-အထူးထူးအပြားပြားကုန်သော၊ နယေဟိ-နည်းတို့ဖြင့်၊ ဉာပနာ-သိစေခြင်း ကို၊ ဝိညတ္တိတိ-ဟူ၍၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ-၏၊ ယာစနာ-တောင်းခြင်းကို၊ ဝိညတ္တိတိ-ဟူ၍၊ န ဝေဒိတဗ္ဗာ-မသိထိုက်၊ အခြားနေရာ၌ တောင်းခြင်းကို ဝိညတ္တိဟု ဆိုရသော် လည်း ဤ၌ တောင်းခြင်း မဟုတ်၊ တရားစကားကို ပြောဆို (သိစေ) ရာဝယ် အကြောင်းပြခြင်း၊ ဥဒါဟရဏ် (ဥပမာ) ကို ထုတ်ဆောင်ခြင်း စသည်ဖြင့် အထူးထူး အပြားအပြား သိစေခြင်းကို “ဝိညတ္တိ” ဟု ဆိုသည်။ “ဝိဝိဓေဟိ + ဉာပနံ ဝိညတ္တိ” ဟု ပြ။

၉၄၃။ စက်မနေ-စကြိုသွားခြင်း၌၊ နိဝတ္ထဂဏနာယ-ပြန်နစ်ခြင်း၏ အရေ အတွက်အားဖြင့်၊ အာပတ္တိယော-တို့ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ-ကုန်၏၊ တိဋ္ဌတိဝါတိ အာဒိသု- တိဋ္ဌတိဝါ အစရှိသော ပါဠိရပ်တို့၌၊ ပယောဂဂဏနာယ-အားဖြင့်၊ (အာပတ္တိယော ဝေဒိတဗ္ဗာ)၊ ဥဒ္ဓိသတိဝါတိ အာဒိသု-ဥဒ္ဓိသတိဝါ အစရှိသော ပါဠိရပ်တို့၌၊ ပဒါဒိ ဂဏနာယ-ပဒ အစရှိသည်တို့၏ အရေအတွက်အားဖြင့်၊ အာဒိဖြင့် ပဒသောဓမ္မ သိက္ခာပုဒ်၌ လာသော အနုပဒ၊ အန္တက္ခရ၊ အနုဗျဉ္ဇနတို့ကို ယူ။ (အာပတ္တိယော- တို့ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ-ကုန်၏) သေသံ ဥတ္တာနမေဝ ပေ၊ ဒုက္ခဝေဒနန္တိ- တတိယ သိက္ခာပဒံ (သမတ္ထံ။)

၄။ သဟဇီဝိနိသိက္ခာပုဒ်အဖွင့်

၉၄၉။ စတုတ္ထေ-၌၊ သတိအန္တရာယေတိ-ကာ၊ ဒသဝိဓေ- ၁၀ ဟိးအပြား ရှိသော၊ အန္တရာယေ-ရာဇ၊ စောရ စသော အန္တရာယ်သည်၊ သတိ-ရှိလတ်သော်၊ (“နေဝ ဥပဋ္ဌေန္တိယာ န ဥပဋ္ဌာပနာယ ဥဿုက္ကံ ကရောန္တိယာ” ဟု ထည့်၍ အနာပတ္တိ၌ စပ်၊) ပရိယေသိတွာ န လဘတီတိ-ကာ၊ အည-အခြားသော၊ ဥပဋ္ဌာယိက-လုပ်ကျွေးမည့်သူကို၊ န လဘတိ-မရ၊ “တသ္မာ နေဝ ဥပဋ္ဌေန္တိယာ န ဥပဋ္ဌာပနာယ ဥဿုက္ကံ ကရောန္တိယာ” ဟု ထည့်၍ အနာပတ္တိ၌ စပ်၊) ဂိလာနာယာတိ-ကာ၊ သယံ-ကိုယ်တိုင်၊ ဂိလာနာယ-မကျန်းမာသည်ဖြစ်၍၊ (“နေဝ ဥပဋ္ဌေန္တိယာ” စသည်ထည့် စပ်၊) အာပဒါသူတိ-ကာ၊ တထာရူပေ-ထိုသို့သဘောရှိသော၊ (ကိုယ်တိုင် မပြုစု နိုင်လောက်သော၊ ပြုစုဖို့ရန် မရှာနိုင်လောက်သော သဘောရှိသော၊) ဥပဒ္ဒဝေ-ဘေးရန်သည်၊ သတိ - သော်၊ (နေဝ ဥပဋ္ဌေန္တိယာ န ဥပဋ္ဌာပနာယ ဥဿုက္ကံ ကရောန္တိယာ) အနာပတ္တိ - သည်၊ (ဟောတိ) သေသံ ဥတ္တာနမေဝ ၊ပေ၊ ဒုက္ခဝေဒနန္တိ။- စတုတ္ထသိက္ခာပဒံ (သမတ္ထံ။)

၅။ နိကမုနသိက္ခာပုဒ်အဖွင့်

၉၅၂။ ပဉ္စမေ-၌၊ အည အာဏာပေတီတိ ဧတ္ထ-ဟူသော ဤပါဌ၌၊ နိကမု-ဆွဲထုတ်လော၊ ဣတိ-သို့၊ အာဏတ္တာ-စေခိုင်းအပ်သော ရဟန်းမသည်၊ ဧက ပယောဂေန-ဖြင့်၊ ဗဟုနိပိ-များစွာလည်းဖြစ်ကုန်သော၊ ဒွါရာနိ-တံခါးတို့ကို၊ သစေ အတိတ္တာမေတိ-အကယ်၍ လွန်စေအံ့၊ (ဧဝံသတိ-သော်၊) ဧကာ-သော၊ အာပတ္တိ၊ (ဟောတိ) အထ-သို့မဟုတ်၊ ဣမဉ္စိမဉ္စ ဒွါရ်-ဤမည် ဤမည်သော တံခါးကိုလည်း၊ အတိတ္တာမေဟိ-လွန်စေလော၊ ဣတိ ဧဝံ-သို့၊ အာဏတ္တာ-စေခိုင်းအပ်သော ရဟန်းမသည်၊ (သစေ အတိတ္တာမေတိ-အံ့၊ ဧဝံသတိ-သော်၊) ဒွါရဂဏနာယ-တံခါးအရေအတွက်အားဖြင့်၊ အာပတ္တိယော၊ (ဟောန္တိ) သေသံ ဥတ္တာနမေဝ ၊ပေ၊ ဒုက္ခဝေဒနန္တိ။- ပဉ္စမသိက္ခာပဒံ (သမတ္ထံ။)

၉၅၅။ ဆဋ္ဌေ-၌၊ သဗ္ဗံ-သည်၊ ဥတ္တာနမေဝ-သည်သာ ၊ပေ၊ ဒုက္ခဝေဒနန္တိ။- ဆဋ္ဌသိက္ခာပဒံ (သမတ္ထံ။)

၉၆၁။ သတ္တမအဋ္ဌမဝနမသိက္ခာပဒေသု-တို့၌၊ သဗ္ဗံ-သည်၊ ဥတ္တာနမေဝ၊ သဗ္ဗာနိ-အလုံးစုံသော သိက္ခာပုဒ်တို့သည်၊ ဧဋ္ဌကလောမသမုဋ္ဌာနာနိ-တို့တည်း ၊ပေ၊ တိဝေဒနာနိတိ။- သတ္တမအဋ္ဌမဝနမသိက္ခာပဒါနိံ (သမတ္တာနိံ။)

၁၀။ စာရိကံ န ပက္ခမနသိက္ခာပုဒ်အဖွင့်

၉၇၃။ ဒသမေ-၌၊ အာဟုန္တရိကာတိ-ကာ၊ သမ္မာဓာ-ကျဉ်းမြောင်းကုန်၏၊ [အာဟုန္တရိကပုဒ်သည် ကျဉ်းမြောင်းခြင်းဟူသော အနက်ကို ဟောသော ပေါရာဏ ပါဠိစကားတည်း။]

၉၇၅။ ဓုရံ နိက္ခိတ္တမတ္ထေတိ-ကား၊ ဓုရံ-သွားဖို့ရန် တာဝန်ကို၊ နိက္ခိပိတ္တာ-ချပြီး၍၊ (မသွားတော့အံ့ဟု ဆုံးဖြတ်ပြီး၍) ပစ္စာ-နောက်မှ၊ သစေပိ ပက္ခမတိ-အကယ်၍မူလည်း ဖဲသွားအံ့၊ (ခေံသတိဝိ-သော်လည်း) အာပတ္တိယေဝ-ပင်တည်း။ ဣတိ အတ္ထော-နက်၊ ပဝါရေတ္တာ-ပဝါရဏာပြုပြီး၍၊ ပဉ္စယောဇနာနိ-ငါးယူဇနာတို့ တိုင်တိုင်၊ ဂစ္ဆန္တိယာပိ-သွားသော ရဟန်းမ၏လည်း၊ အနာပတ္တိ၊ (ဟောတိ) ဆသု-ခြောက်ယူဇနာတို့၌၊ (၆ ယူဇနာ သွားသော ရဟန်းမတို့၌) ဝတ္တဗ္ဗမေဝ-အနာပတ်ဟု ဆိုဖွယ်သည်ပင်၊ နတ္ထိ-မရှိ၊ ပန-ဆက်၊ တီဏိ-သုံးယူဇနာတို့တိုင်တိုင်၊ ဂန္ဓာ-သွားပြီး၍၊ ဧကနေဝ မဂ္ဂေန-ထိုသွားကြောင်း လမ်းဖြင့်ပင်၊ သစေ ပစ္စာဂစ္ဆတိ-အကယ်၍ ပြန်လာအံ့၊ (ခေံသတိ-သော်) န ဝဋ္ဋတိ-မအပ်၊ အညေန-သွားကြောင်း လမ်းမှ အခြားသော၊ မဂ္ဂေန-လမ်းဖြင့်၊ အာဂန္တံ-ပြန်လာခြင်းငှာ၊ ဝဋ္ဋတိ-၏။

၉၇၆။ အန္တရာယေတိ-ကား၊ ဒသဝိဓေ-သော၊ အန္တရာယေ-သည်၊ (သတိ-သော်၊ "အပက္ခမန္တိယာ အနာပတ္တိ"၌ စပ်) ပရံ-အရပ်တစ်ပါးသို့၊ ဂစ္ဆိဿာမိ-သွားအံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ကြံ၍၊ နိက္ခန္တာ-ထွက်ပြီးသည်၊ (ဟုတ္တာ-၍၊ ဝါ-ဖြစ်ပြီးမှ) နဒီပူရာ-မြစ်ရေ၏ ပြည့်ခြင်းကြောင့်၊ ပုန-တစ်ဖန်၊ အာဂတာ-ပြန်လာသည်၊ (သစေ ဟောတိ-အံ့၊ ခေံသတိဝါ-သော်လည်းကောင်း)၊ စောရာ-တို့သည်၊ မဂ္ဂေ-လမ်း၌၊ (သစေ) ဟောန္တိ-ကုန်အံ့၊ (ခေံ) ဟောန္တေသုဝါ-ကုန်သော်လည်းကောင်း၊ မေယော-မိုးသည်၊ (သစေ) ဥဋ္ဌာတိ-အကယ်၍ တက်လာအံ့၊ (ခေံသတိဝါ-သော် လည်းကောင်း)၊ နိဝတ္တိတံ-ပြန်နစ်ခြင်းငှာ၊ ဝဋ္ဋတိ-အပ်၏၊ သေသံ ဥတ္တာနမေဝ၊ ပေ၊ ဒုက္ခဝေဒနန္တိ။- ဒသမသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

စတုတ္ထော-သော၊ တုဝဋ္ဋဝဂ္ဂေါ-တည်း။

တုဝဋ္ဋဝဂ်အပ္ပင် ပြီး၏။

၅။ စိတ္တာဂါရဝဂ်

၁။ ရာဇာဂါရသိက္ခာပုဒ်အပ္ပင်

၉၈၇။ စိတ္တာဂါရဝဂ္ဂဿ-၏၊ ပဌမေ-၌၊ ရာဇာဂါရန္တိ-ကား၊ ရညော-မင်း၏၊ ကိဋ္ဌနယရံ-ပျော်မွေ့ရာ အိမ်တော်ကိုလည်းကောင်း၊ ဝါ-ပျော်မွေ့ရာ မင်းကွန်း စံနန်းတော်ကိုလည်းကောင်း၊ စိတ္တာဂါရန္တိ-ကား၊ ကိဋ္ဌနစိတ္တသာလံ-လူအများ၏ ပျော်မွေ့ရာ ဆန်းကြယ်စွာ ဆောက်လုပ်အပ်သော အိမ်ကိုလည်းကောင်း၊ အာရာမန္တိ-ကား၊ ကိဋ္ဌနဥပဝန်-လူအများ၏ ပျော်မွေ့ရာ မြို့အတွင်း ဥယျာဉ်ကိုလည်းကောင်း၊ ဥယျာနန္တိ-ကား၊ ကိဋ္ဌနယျာနံ-လူအများ၏ ပျော်မွေ့ရာ မြို့ပဥယျာဉ်ကို

ကိုလည်းကောင်း၊ ပေါက္ခရဏိန္ဒိ-ကား၊ ကိဋ္ဌနပေါက္ခရဏိ-လူအများ၏ ပျော်မွေ့ရာ ရေကန်ကိုလည်းကောင်း၊ (ဒဿနာယ ဂစ္ဆေယျ၌ စပ်၊) တသ္မာယေဝ-ထိုကြောင့် ပင်၊ (ရညော ကိဋ္ဌနယရ စသည်ကို ရာဇဂါရ စသည်ဖြင့် ဆိုအပ်သည်၏ အဖြစ် ကြောင့်ပင်၊) ပဒဘာဇနေ-၌၊ ယတ္ထကတ္ထစိ ရညော ကိဋ္ဌိတုန္တိ အာဒိ-အစရှိသော စကားကို၊ (ဘဂဝတာ၊) ဝုတ္တံ-ပြီ၊ ဒဿနာယ ၊ပေ၊ ဒုတ္တဋ္ဌဿာတိ ဧတ္ထ-ဟူသော ဤပါဠိ၌၊ ပဒဝါရဂဏနာယ-ခြေလှမ်းအကြိမ်၏ အရေအတွက်အားဖြင့်၊ ဒုတ္တဋ္ဌ (ဟောတိ၊) ပန-ဆက်၊ ယတ္ထ ဌိတာ ပဿတိတိ ဧတ္ထ-၌၊ ဧကသ္မိယေဝ ဌာနေ- ဝ ခုသော အရပ်၌ပင်၊ ဌိတာ-ရပ်လျှတ်၊ ပဒံ-ခြေကို၊ အနုဒ္ဒရမာနာ-မကြွမြောက်ဘဲ၊ ပဥ္စပိ-ရာဇဂါရ စသော ငါးမျိုးလုံးတို့ကိုလည်း၊ သဓေ ပဿတိ-အကယ်၍ ကြည့် အံ့၊ (ဧဝံသတိ၊) ဧကမေဝ-ဝ ချက်သာလျှင်ဖြစ်သော၊ ပါစိတ္တိယံ၊ (ဟောတိ၊) တံတံ ဒိသာဘာဂံ-ထိုထိုအရပ်အဖို့ကို၊ ဝိလောကေတွာ-လှည့်လည်ကြည့်ရှု၍၊ ဝါ-လှည့် လည် ကြည့်ရှုသောအားဖြင့်၊ ပဿန္တိယာ ပန - ကြည့်ရှုသော ရဟန်းမ၏ကား၊ ပါဠေက္ကာ - အသီးအသီး တစ်ချက်စီဖြစ်ကုန်သော၊ အာပတ္တိယော၊ (ဟောန္တိ၊) ဘိက္ခုသု ပန-ကား၊ သဗ္ဗတ္ထ-အလုံးစုံသော ကြည့်ခြင်းတို့၌၊ ဒုတ္တဋ္ဌ၊ (ဟောတိ။)

၉၈၁။ အာရာမေ ဌိတာတိ-ကား၊ အဇ္ဈာရာမေ-အာရာမ်၏ အတွင်း၌၊ ရာဇဂါရာဒီနိ-မင်း၏ အိမ်တော် အစရှိသည်တို့ကို၊ ကရောန္တိ-ပြုကြကုန်အံ့၊ တာနိ-ထိုရာဇဂါရ စသည်တို့ကို၊ ပဿန္တိယာ-၏၊ အနာပတ္တိ၊ ဂစ္ဆန္တိဝါ အာဂစ္ဆန္တိဝါတိ-ကား၊ ပိဏ္ဍပါတာဒီနံ-ဆွမ်း အစရှိသည်တို့၏၊ အတ္ထာယ-ငှာ၊ ဂစ္ဆန္တိယာ-သွားသော ရဟန်းမ၏၊ မဂ္ဂေါ-လမ်းသည်၊ ဟောတိ-အံ့၊ တာနိ-ထိုရာဇဂါရ စသည်တို့ကို၊ ပဿတိ-ကြည့်အံ့၊ အနာပတ္တိ၊ သတိကရဏီယေ ဂန္ဓာတိ -ကား၊ ရညော-၏၊ သန္တိကံ-အထံသို့၊ ဧကနစိ-တစ်စုံတစ်ခုသော၊ ကရဏီယေန-ပြုဖွယ်ကိစ္စကြောင့်၊ ဂန္ဓာ-သွား၍၊ ပဿတိ-အံ့၊ အနာပတ္တိ၊ အာပဒါသူတိ-ကား၊ ဧကနစိ-တစ်စုံတစ်ခု သော ဘေးရန်သည်၊ ဥပဗ္ဗုတာ-နှိပ်စက်အပ်သည်၊ (ဟုတွာ-၍၊) ပဝိသိတွာ-ဝင်ပြေး၍၊ ပဿတိ-ကြည့်မိအံ့၊ အနာပတ္တိ၊ ဤသိက္ခာပုဒ်နှင့် စပ်၍ မှတ်ဖွယ်ကို ပါတိမောက်ဘာသာဋီကာနှင့် ကင်္ခါဘာသာဋီကာ ကြည့်ပါ။ သေသံ ဥတ္တာနမေဝ ၊ပေ၊ တိဝေဒနန္တိ။- ပဌမသိက္ခာပဒံ (သမတ္ထံ။)

၉၈၂။ ဒုတိယေ-၌၊ အဘိနိသီဒနာဘိနိပဇ္ဇနေသု-ထိုင်ခြင်း၊ အိပ်ခြင်းတို့၌၊ ပယောဂဂဏနာယ-အားဖြင့်၊ အာပတ္တိယော-တို့ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ-ကုန်၏၊ သေသံ ၊ပေ၊ တိဝေဒနန္တိ။- ဒုတိယသိက္ခာပဒံ (သမတ္ထံ။)

၃။ သုတ္တကန္တနသိက္ခာပုဒ်အဖွင့်

၉၈၈။ ဥဇ္ဇဝုဇ္ဇဝေတိ-ကား၊ ယတ္ထကံ-အကြင်မျှအတိုင်းအရှည်ရှိသော ချည်သည်၊ ဝါ-ကို၊ ဟတ္ထေန-လက်ဖြင့်၊ အညိတံ-ဆွဲငင်အပ်သည်၊ (ငင်အပ်သည်) ဟောတိ-၏၊ တသ္မိံ - ထိုမျှအတိုင်းအရှည်ရှိသော ချည်ကို၊ တက္ကမ္ပိ - ဝင်ရိုး၌၊ (“အက္ခ မှီ” ဟုလည်း ရှိ၏) ဝေဠုတေ-ရစ်ပတ်အပ်ပြီးသော်၊ ဧတာ-သော၊ အာပတ္တိ၊ (ဟောတိ)၊ ပန-ဆက်၊ ကန္တနတော-ဝင်ရာအခါမှ၊ ပုဗ္ဗေ-ရှေး၌၊ ကပ္ပာသပိစိနန-ဝါကို ရွေးချယ်စိစစ်ခြင်းကို၊ အာဒိ ကတ္တာ-အစပြု၍၊ သဗ္ဗပယောဂေသု-တို့၌၊ ဟတ္ထဝါရဂဏနာယ-လက်အကြိမ်၏ အရေအတွက်အားဖြင့်၊ ဒုက္ကဋ်၊ (ဟောတိ)။

၉၈၉။ ကန္တိတသုတ္တန္တိ-ကား၊ ဒသိကသုတ္တာဒိ-မြတ်ဆာချည် အစရှိသည်ကို၊ သယ်ဋေတွာ-ပေါင်းစပ်၍၊ ကန္တတိ-ငင်အံ့၊ (အနာပတ္တိ)၊ ဝါ-တစ်နည်း၊ ဒုက္ကန္တိတ-မကောင်းသဖြင့် ငင်အပ်သော ချည်ကို၊ ပဋိကန္တတိ-တစ်ဖန်ငင်အံ့၊ (အနာပတ္တိ၊ ဟောတိ)၊ သေသံ၊ ပေ၊ တိဝေဒနန္တိ။- တတိယသိက္ခာပုဒ် (သမတ္ထံ)။

၄။ ဂိဟိဝေယျာဝစ္စသိက္ခာပုဒ်အဖွင့်

၉၉၂။ စတုတ္ထေ-၌၊ ယာဂုဝါတိ အာဒိသု-အစရှိသော ပါဠိရပ်တို့၌၊ တက္ကုလကောဋ္ဌနံ-ဆန်ဖွပ်ခြင်းကို၊ အာဒိ ကတ္တာ-အစပြု၍၊ သဗ္ဗေသု-အလုံးစုံကုန်သော၊ ပုဗ္ဗပယောဂေသု-(ယာဂုစသည် မကြိုချက်မီ) ရှေး ပယောဂတို့၌၊ ပယောဂဏနာယ ဒုက္ကဋ်၊ ယာဂုဘတ္ထေသု-ယာဂုဆွမ်းတို့၌၊ ဘာဇနဂဏနာယ-အိုးခွက်၏ အရေအတွက်အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ခါဒနိယာဒိသု-ခဲဖွယ် အစရှိသည်တို့၌၊ ရူပဂဏနာယ - ပုံသဏ္ဍာန်၏ အရေအတွက်အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ပါစိတ္တိယာနိ (ဟောန္တိ)။

၉၉၃။ ယာဂုပါနေတိ-ကား၊ မနုဿေဟိ-တို့သည်၊ သံဃဿ-၏၊ အတ္ထာယ-ငှာ၊ ယာဂုပါနေ-ယာဂုသောက်ဖွယ်ကို၊ ကရိယမာနေ ဝါ - ပြုအပ်သော်လည်းကောင်း၊ သံဃဘတ္ထေ-သံဃဘတ်ကို၊ (ကရိယမာနေ)ဝါ-လည်းကောင်း၊ တေသံ-ထိုလူဝတ်ကြောင်တို့၏၊ သဟာယိကဘာဝေန-အဖော်မ၏ အဖြစ်ဖြင့်၊ ယံကိဉ္စိ-တစ်စုံတစ်ခုကို၊ ပစ္စန္တိယာ-ချက်သော ရဟန်းမ၏၊ အနာပတ္တိ၊ စေတိယပူဇယ-စေတီတော်ကို ပူဇော်ရာအခါ၌၊ သဟာယိကာ-သည်၊ ဟုတ္တာ-၍၊ ဂန္ဓာဒီနိ-တို့ကို၊ ပူဇေတိ-အံ့၊ ဝဋ္ဋတိ။

အတ္တနော ဝေယျာဝစ္စကရဿာတိ-ကား၊ မာတာပိတရော-မိဘတို့သည်၊ သစေပိ အာဂစ္ဆန္တိ-အကယ်၍မူလည်း ကျောင်းသို့ လာကုန်အံ့၊ (စေံသတိပိ-သော်လည်း)၊ ယံကိဉ္စိ-သော၊ ဝိဇနိ ဝါ-ယပ်တောင်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ သမ္မုဉ္ဇနိ

ဒဏ္ဍကံဝါ-တံမြက်စည်းခိုးတံကိုသော်လည်းကောင်း၊ ကာရာပေတွာ-ပြုစေပြီး၍၊
ဝါ-အပြုခိုင်းပြီးမှ၊ ဝေယျာဝစ္စကရဋ္ဌာနေ-ဝေယျာဝစ္စပြုသူ၏ အရာ၌၊ ထပေတွာဝ-
ထားပြီး၍သာလျှင်၊ ဝါ-မှသာလျှင်၊ ယံကိဉ္စိ-တစ်စုံတစ်ခုသော ယာဂုစသည်ကို၊
ပစိတုံ-ကြိုခြင်းငှာ၊ ဝါ-ချက်ခြင်းငှာ၊ ဝဇ္ဇတိ၊ သေသံ၊ ပေ၊ ဥတ္တာနမေဝ၊ သမုဋ္ဌာနာ
ဒိနိ-တို့သည်၊ တတိယသဒိသာနေဝ-တတိယသိက္ခာပုဒ်၏ သမုဋ္ဌာန် အစရှိသည်
တို့နှင့် တူကုန်သည်သာ၊ ဣတိ-အပြီးတည်း။- စတုတ္ထသိက္ခာပဒ် (သမတ္ထံ။)

၅။ အဓိကရုဏသိက္ခာပုဒ်အဖွင့်

၉၉၆။ ပဉ္စမေ-၌၊ အသတိ အန္တရာယေတိ-ကား၊ ဒသဝိဓေ-သော၊ အန္တရာ
ယေ-သည်၊ အသတိ-မရှိလတ်သော်၊ (“နေဝ ဝူပသမေန္တိယာ၊ န ဝူပသမာယ
ဥသုတ္တံ ကရောန္တိယာ” ဟု ထည့်၍ အနာပတ္တိ၌ စပ်၊) ဓရံ-တာဝန်ကို၊ နိက္ခိပိတ္တာ-
ချပြီး၍၊ ပစ္ဆာ-နောက်မှ၊ ဝိနိစ္ဆိနန္တိ-ဆုံးဖြတ်လတ်သော်၊ အာပတ္တိ-သို့၊ အာပဇ္ဇိတွာဝ-
ရောက်ပြီး၍သာလျှင်၊ ဝါ-မှသာလျှင်၊ ဝိနိစ္ဆိနာတိ-ဆုံးဖြတ်သည်မည်၏။ [မဆုံးဖြတ်
တော့ဘူးဟု ဓရနိက္ခေပပြုတုန်းကပင် အာပတ်သင့်ပြီး ဖြစ်သည်-ဟူလို။]

၉၉၈။ ပရိယေသိတွာ န လဘတိတိ-ကား၊ သဟာယိကာ-အဖော်မဖြစ်ကုန်
သော၊ ဘိက္ခုနီယော-တို့ကို၊ န လဘတိ-မရ၊ သေသံ၊ ပေ၊ ဒုက္ခဝေဒနန္တိ။- ပဉ္စမ
သိက္ခာပဒ် (သမတ္ထံ။)

၆။ ဘောဇနဒါနသိက္ခာပုဒ်အဖွင့်

၉၉၉။ ဆဋ္ဌေ-၌၊ သဗ္ဗံ-အလုံးစုံသော အဆုံးအဖြတ်ကို၊ နဂ္ဂဝဂ္ဂေ-၌၊ အာဂါရိက
သိက္ခာပဒေ-၌၊ ဝုတ္တနယေနေဝ-ဖြင့်သာ၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ-ထိုက်၏၊ ပန-အထူးကား၊
အယံ-ဤဆိုအပ်လတ်ကား၊ ဝိသေသော-အထူးတည်း၊ တံ-ထိုနဂ္ဂဝဂ် အာဂါရိက
သိက္ခာပုဒ်သည်၊ ဆသမုဋ္ဌာနံ-၆ ပါးသော သမုဋ္ဌာန်ရှိ၏၊ ဣဒံ-ဤသိက္ခာပုဒ်သည်၊
သဟတ္ထာတိ-ဟူ၍၊ ဝုတ္တတ္တာ-ဟောတော်မူအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဧဠက
လောမသမုဋ္ဌာနံ-ဧဠကလောမသမုဋ္ဌာန်ရှိ၏၊ ကိရိယံ-ကိရိယတည်း၊ ပေ၊ တိဝေဒနံ-
တည်း၊ ဣတိ အယံ-ဤဆိုအပ်ပြီးကား၊ (ဝိသေသော-တည်း၊) ဣတိ- အပြီးတည်း။
ဆဋ္ဌသိက္ခာပဒ် (သမတ္ထံ။)

၇။ အာဝသထစိဝရသိက္ခာပုဒ်အဖွင့်

၁၀၀၇။ သတ္တမေ-၌၊ ပုန ပရိယာယေနာတိ-ကား၊ ပုနဝါရေ-နောက်တစ်
ကြိမ်၌၊ (“ပရိဘူဝတိ အနာပတ္တိ” ဟု ပါဠိတော်၌ စပ်၊) အာပဒါသူတိ-ကား၊ မဟဂ္ဂ
စိဝရံ-ကို၊ သရိရတော-ကိုယ်မှ၊ မောစေတွာ-လွတ်စေ၍၊ သုပဋိသာမိတံ-ကောင်း
စွာ သိမှီးသိမ်းဆည်းအပ်သည်၊ (သမာနံပိ-ဖြစ်ပါသော်လည်း၊) စောရာ-တို့သည်၊

ဟရန္တိ-ဆောင်ယူတတ်ကုန်၏။ ဧဝဇ္ဈပါသု-ကုန်သော၊ အာပဒါသု-တို့ကြောင့်၊ အနိသဇ္ဇိတွာ-မစွန့်မူ၍၊ နိဝါသေန္တိယာ-ဝတ်သော ရဟန်းမ၏။ အနာပတ္တိ၊ သေသံ ဥတ္တာနမေဝ၊ [မေဝါတိဟု ဣတိ ပိုနေ၏။] ကထိနသမုဋ္ဌာနံ၊ ပေ၊ တိဝေဒနန္တိ။- သတ္တမသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ။)

၈။ အာဝသထဝိဟာရသိက္ခာပုဒ်အဖွင့်

၁၀၀၈။ အဋ္ဌမေ-၌၊ အနိသဇ္ဇိတွာတိ-ကာ၊ ရက္ခဏတ္တာယ-စောင့်ရှောက်ခြင်း အကျိုးငှာ၊ အဒတ္တာ-မပေးခဲ့မူ၍၊ ဣမံ-ဤကျောင်းကို၊ ဇဂ္ဂေယျာသိ-စောင့်ရှောက် လိုက်ပါလော၊ ဣတိ ဧဝံ-သို့၊ အနာပတ္တိတွာ-၍၊ (စာရိကံ ပက္ကမန္တိယံ စပ်) ဣတိ အတ္ထော။

၁၀၀၉။ ပရိယေသိတွာ န လဘတိတိ-ကာ၊ ပဋိဇဉ်ကံ-စောင့်ရှောက်မည့် သူကို၊ န လဘတိ-မရအံ့၊ ဂိလာနာယာတိ-ကာ၊ ဝစိဘေဒံ-ကို၊ ကာတံ-ငှာ၊ အသမတ္တာယ-မစွမ်းနိုင်သည်ဖြစ်၍၊ (“အနိသဇ္ဇိတွာ စာရိကံ ပက္ကမန္တိယံ” ဟု ထည့်၍ အနာပတ္တိ၌ စပ်) အာပဒါသုတိ-ကာ၊ ရဋ္ဌေ-တိုင်းနိုင်ငံသည်၊ ဘိဇ္ဇန္တေ-ပျက်လတ်သော်၊ အာဝါသေ-ကျောင်းတို့ကို၊ ဆဋ္ဌေတွာ-စွန့်ပစ်၍၊ ဂစ္ဆန္တိ-သွားကြရ ကုန်၏။ ဧဝဇ္ဈပါသု အာပဒါသု (အနိသဇ္ဇိတွာ စာရိကံ ပက္ကမန္တိယံ) အနာပတ္တိ၊ သေသံ၊ ပေ၊ သဒိသာနေဝါတိ။- အဋ္ဌမသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ။)

၉။ တိရစ္ဆာန်ဝိစူသိက္ခာပုဒ်အဖွင့်

၁၀၁၅-၆။ နဝမေ-၌၊ ဗာဟိရကံ အနတ္ထသံဟိတန္တိ-ကာ၊ ဟတ္ထိအဿ၊ ပေ၊ ဂဒပ္ပယောဂါဒိဘေဒံ-ဆင်အတတ်၊ မြင်းအတတ်၊ ရထားအတတ်၊ လေးအတတ်၊ ဓားဆောက်ချွတ်အတတ်၊ အာထမ္ပဏမန္တန်၊ ဒီလနမန္တန်၊ ဝသီကရဏမန္တန်၊ သော သာပနမန္တန်၊ အဆိပ်ဆေးဖော်စပ်နည်း အစရှိသော အပြားရှိသော၊ ပဏ္ဍပယာတ ကရံ-သူတစ်ပါးကို ညှဉ်းဆဲခြင်းကို ပြုတတ်သော အတတ်ကို၊ (ပရိယာပုဏေယျံ၌ စပ်) ပရိတ္တန္တိ-ကာ၊ ယက္ခပရိတ္တနာဂမဏ္ဍလာဒိဘေဒံ-ဘီလူးတို့ကို စောင့်ရှောက် ကာကွယ်ခြင်း၊ မြွေနဂါးတို့ကို မဝင်နိုင်အောင် စည်းဝိုင်းတားခြင်း အစရှိသော အပြားရှိသော၊ သဗ္ဗမ္ပိ-အလုံးစုံသော အတတ်သည်လည်း၊ ဝဇ္ဇတိ-၏၊ သေသံ၊ ပေ၊ တိဝေဒနန္တိ။ [ထရုသိပ္ပ စသည်တို့၏ အဓိပ္ပာယ်ကို ကခါဘာသာဋီကာ၌ ပြ ထားပြီ။] နဝမသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ။)

၁၀၁၈။ ဒသမေ-၌၊ ဝါစေယျာတိ ပဒံ-ဝါစေယျဟူသော ပုဒ်သည်၊ ဝိသေ သော-ထူး၏၊ သေသံ-ကို၊ သမုဋ္ဌာနာဒိဟိ-တို့နှင့်၊ သဒ္ဓိ-တကွ၊ ပေ၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ ဣတိ-တည်း။- ဒသမသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ။)

ပဉ္စမေ-သော၊ စိတ္တာဂါရဝဇ္ဈေါ-တည်း။
စိတ္တာဂါရဝဂ်အဖွင့် ပြီး၏။

၆။ အာရာမဝဂ်

၁။ အာရာမပဝိသနသိက္ခာပုဒ်အဖွင့်

၁၀၂၅။ အာရာမဝဂ္ဂဿ-၏။ ပဌမသိက္ခာပဒေ-၌၊ ပရိက္ခေပံ၊ ပေ၊ ဩက္ကမန္တိယာတိ ဧတ္ထ-ဟူသော ဤပါဠိ၌၊ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော) ပဌမပါဒေ-ပဌမခြေလှမ်း၌၊ ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ) ဒုတိယပါဒေ ပါစိတ္တိယံ။

၁၀၂၇။ သိသာနုလောကီကာတိ-ကား၊ ပဌမံ-စွာ၊ ပဝိသန္တိနံ-ဝင်ဆဲဖြစ်ကုန်သော၊ ဘိက္ခုနီနံ-တို့၏၊ သီသံ-ဦးခေါင်းကို၊ အနုလောတေန္တိ-မော်ကြည့်လျက်၊ ပဝိသတိ-ဝင်အံ့၊ ရှေ့က ဝင်သွားသော ဘိက္ခုနီတို့၏ နောက်မှ အဆက်မပြတ် လိုက်သွားအံ့-ဟူလို။ အနာပတ္တိ၊ ယတ္ထ ဘိက္ခုနီယောတိ-ကား၊ ယတ္ထ-အကြင် အာရာမအတွင်းဝယ် တစ်စုံတစ်ခုသော အရပ်၌၊ ဘိက္ခုနီယော-တို့သည်၊ ပဌမတရံ-စွာ၊ ပဝိသိတွာ-အာရာမအတွင်းသို့ ဝင်ပြီး၍၊ သဇ္ဈာယစေတိယဝန္တနာဒီနိ-စာအံခြင်း၊ စေတီတော်ကို ရှိခိုးခြင်း အစရှိသော အမှုတို့ကို၊ ကရောန္တိ-ပြုကြကုန်၏။ တတ္ထ-ထိုအာရာမအတွင်းဝယ် တစ်စုံတစ်ခုသော အရပ်၌၊ တာသံ-ထိုရဟန်းမတို့၏၊ သန္တိကံ-သို့၊ ဂစ္ဆာမိ-အံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ကြံ၍၊ ဂန္တံ-ငှာ၊ ဝဋ္ဋတိ-၏။ အာပဒါသုတိ-ကား၊ ကေနစိ-တစ်စုံတစ်ခုသော ဘေးရန်သည်၊ ဥပဒ္ဓုတာ-နှိပ်စက်အပ်သည်၊ ဟောတိ၊ ဧဝမ္ပပါသု အာပဒါသု၊ ပိဝသိတံ-ဝင်ခြင်းငှာ၊ ဝဋ္ဋတိ၊ ဘေးရန်ကြောင့် အာရာမအတွင်းသို့ ခွင့်မပန်ဘဲ ဝင်ကောင်း၏-ဟူလို။ သေသံ၊ ပေ၊ တိဝေဒနန္တိ၊ ပဌမသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

၂။ ဘိက္ခုအက္ခောသနသိက္ခာပုဒ်အဖွင့်

၁၀၂၈။ ဒုတိယေ-၌၊ အာယသ္မာ ကပ္ပိတကောတိ-ကား၊ အယံ-ဤအရှင် ကပ္ပိတကသည်၊ ဇဋိလသဟဿဗ္ဗန္တရော-ရသေ့တစ်ထောင်၌ အကျုံးဝင်သော၊ ထေရော-ထေရ်တည်း၊ ဥရုဝေဠတော၌ ဘုရားရှင် ချွတ်တော်မူအပ်သော ရသေ့တစ်ထောင်တွင် တစ်ပါးအပါအဝင်-ဟူလို၊ သံဟရိတိ-ကား၊ သင်္ကာမေသိ-ပြောင်းရွှေ့စေပြီး၊ သံဟဋ္ဌောတိ-ကား၊ သင်္ကာမိတော-ပြောင်းရွှေ့စေအပ်ပြီး၊ ကာသာဝဋ္ဌောတိ-ကား၊ နှာပိတာ-သူတစ်ပါးကို ရေချိုးပေးတတ်သူတို့သည်၊ ကာသာဝံ-ဖန်ရည်ဖြင့် ဆိုးအပ်သော အဝတ်ကို၊ နိဝါသေတွာ-ဝတ်၍၊ ကမ္ပံ-အလုပ်ကို၊ ကရောန္တိ-ပြုကြကုန်၏။ တံ-ထိုဖန်ရည်ဆိုးအပ်သော အဝတ်ကို ဝတ်ခြင်းကို၊ သန္ဓာယ-၍၊ အာဟံသု-ကုန်ပြီ၊ သေသံ၊ ပေ-ဒုတ္တဝေဒနန္တိ။- ဒုတိယသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

ကာသာဝဋ္ဌော။ ။ကာသာဝံ + အဋ္ဌတိ ဂစ္ဆတိတိ ကာသာဝဋ္ဌော၊ ဖန်ရည်ဖြင့် ဆိုးအပ်သော အဝတ်သို့ ရောက်သူ (ဝတ်သူ)၊ ခေါင်းရိတ်ပေးရုံသာ မက၊ ခန္ဓာကိုယ်၌ ရှိသော အညစ်အကြေးများကို စင်ကြယ်အောင် ပွတ်တိုက်၍ ရေချိုးပေးသူကို "နှာပိတ"ဟု ခေါ်၏။ နှာပေတိ-ရေချိုးစေတတ်၊ ရေချိုးပေးတတ်၏။ ဣတိ နှာပိတော၊ ယခုအခါ တိုင်းကြီး ပြည်ကြီး များ၌ ဤအလုပ်မျိုးကို အကြီးအကျယ် လုပ်ကြသတတ်။

၃။ ဂဏပရိဘာသနသိက္ခာပုဒ်အဖွင့်

၁၀၃၆။ တတိယေ-၌၊ အနုသာသနီ ပုရေက္ခာရာယာတိ-ကာ၊ ဣဒါနိပိ-
ယဗုဒ္ဓအာဒါ၌လည်း၊ တံ-သည်၊ ဗာလာ-နားမလည်း၊ အဗျတ္တာ-မထက်မြက်၊ ဣတိ
အာဒိနာ-သော၊ နယေန-ဖြင့်၊ အနုသာသနီပက္ခေ-သွန်သင်ခြင်း၏ အဖို့၌၊ ဌတ္တာ-
တည်၍၊ ဝဒန္တိယာ-ပြောသော ရဟန်းမ၏၊ အနာပတ္တိ၊ သေသံ၊ ပေ၊ သဒိသာနေ
ဝါတိ။- တတိယသိက္ခာပဒ် (သမတ္ထံ။)

၄။ ပဝါရိတသိက္ခာပုဒ်အဖွင့်

၁၀၃၇။ စတုတ္ထေ-၌၊ သဗ္ဗ-သည်၊ ဥတ္တာနမေဝ-သည်သာ၊ ပေ၊ နိမန္တိတာယ-
အကပ္ပိယ ဝေါဟာရဖြင့် ပင့်ဖိတ်အပ်သည်ဖြစ်၍၊ အနာပတ္တာ-ဒါယကာတို့ကို ခွင့်
မပန်ဘဲ၊ ဘုဂ္ဂန္တိယာ-၏၊ အာပတ္တိသမ္ဘဝတော-အာပတ်၏ ဖြစ်သင့်ခြင်းကြောင့်၊
သိယာ-ရံခါ၊ ကိရိယာကိရိယံ-ကိရိယာကိရိယတည်း၊ [စားမှုသည် ကိရိယ၊ မပန်
ပြောမှုသည် အကိရိယ၊ ပဝါရိတာယ-ပဝါရိတ်သင့်ပြီးသည်ဖြစ်၍၊ ကပ္ပိယံ-အပ်
သည်ကို၊ ဝါ-အတိရိတ်ဝိနည်းကံကို၊ ကာရေတွာပိ-ပြုစေ၍လည်းကောင်း၊ အ
ကာရေတွာပိ-မပြုစေဘဲလည်းကောင်း၊ ဘုဂ္ဂန္တိယာ-၏၊ သိယာ-ခါ၊ ကိရိယံ-တည်း
၊ ပေ၊ တိဝေဒနန္တိ။- စတုတ္ထသိက္ခာပဒ် (သမတ္ထံ။)

၅။ ကုလမစ္ဆရိနီသိက္ခာပုဒ်အဖွင့်

၁၀၄၃။ ပဉ္စမေ-၌၊ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော) ကုလေ-အမျိုး၌၊ မစ္ဆရော-
ဝန်တို့ခြင်းတည်း၊ ကုလမစ္ဆရော-ခြင်း၊ ဧတိဿာ-ဤရဟန်းမ၏၊ ကုလမစ္ဆရော-
အမျိုး၌ ဝန်တို့ခြင်းသည်၊ အတ္ထိ-၏၊ (ဣတိ-ကြောင့်၊ သာ-ထိုရဟန်းမသည်၊
ကုလမစ္ဆရိနီ-နီမည်၏) ဝါ-တစ်နည်း၊ ကုလံ-ကို၊ မစ္ဆရပယတိ-ဝန်တို့တတ်၏၊
ဣတိ-ကြောင့်၊ ကုလမစ္ဆရိနီ-မည်၏၊ [ပဌမနည်းဝယ် အဿတ္တိအနက်၌ "ကုလ
မစ္ဆရိနီ"ဟု ဤပစ္စည်း သက်ပြီးနောက် ဣနိပစ္စည်းသက်၊ ဒုတိယနည်းဝယ် မစ္ဆေရ
နောင် ဣနိပစ္စည်း။] ကုလဿ အဝဏ္ဏန္တိ-ကာ၊ တံ ကုလံ-သည်၊ အသဒ္ဓံ-သဒ္ဓါ
တရား မရှိ၊ အပ္ပသန္တံ-ရတနာသုံးပါးကို မကြည့်ဟူ၊ ဣတိ-သို့၊ (ဘာသတိ-ပြောဆို
အံ့) ဘိက္ခုနီနံ အဝဏ္ဏန္တိ-ကာ၊ ဘိက္ခုနီယော-တို့သည်၊ ဒုဿီလာ-သီလ မရှိ
ကုန်၊ ပါပမဗ္ဗာ-ယုတ်မာသော အကျင့်ရှိကုန်၏၊ ဣတိ-သို့၊ (ဘာသတိ-အံ့။)

၁၀၄၅။ သန္တိယေဝ အာဒိနဝန္တိ-ကာ၊ ကုလဿဝါ-အမျိုး၏သော်လည်း
ကောင်း၊ ဘိက္ခုနီနံဝါ-တို့၏သော်လည်းကောင်း၊ သန္တိ-ထင်ရှားရှိသော၊ အဂုဏ်-
ဂုဏ်၏ ဆန့်ကျင်ဘက် အပြစ်ကို၊ (အာစိက္ခန္တိယာ အနာပတ္တိ) သေသံ၊ ပေ၊
ဒုက္ခဝေဒနန္တိ။- ပဉ္စမသိက္ခာပဒ် (သမတ္ထံ။)

၆။ အဘိက္ခုကာဝါသသိက္ခာပုဒ်အဖွင့်

၁၀၄၈။ ဆဋ္ဌေ-၌၊ ဩဝါဒါယာတိ-ကား၊ ဂရုဓမ္မတ္ထာယ-ဂရုဓမ် ဩဝါဒအကျိုး
ငှာ၊ သံဝါသာယာတိ-ကား၊ ဥပေါသထပဝါရဏာပုစ္ဆနတ္ထာယ-ဥပုသ်၊ ပဝါရဏာကို
မေးခြင်းအကျိုးငှာ၊ (“ဂန္တံ န သက္ကာ ဟောတိ”၌ စပ်၊) အယံ-ဤဆိုအပ်ပြီးကာ၊
ဧတ္ထ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ သင်္ခေပေါ-အကျဉ်းချုပ်တည်း၊ ဝိတ္တာရော ပန-အကျယ်ကို
ကာ၊ ဘိက္ခုနောဝါဒကသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာယံ-ဘိက္ခုနော ဝါဒကသိက္ခာပုဒ်၏ အဖွင့်
၌၊ ဝုတ္တောယေဝ-ဆိုအပ်ပြီးသည်သာ၊ ပေ၊ တိဝေဒနန္တိ။-ဆဋ္ဌသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

၇။ အပဝါရဏသိက္ခာပုဒ်အဖွင့်

၁၀၅၃။ သတ္တမေ-၌၊ ပရိယေသိတ္တာ န လဘတီတိ-ကား၊ ဘိက္ခု-ကို၊ (ပရိ
ယေသိတ္တာ-ရှာ၍၊ ဝါ-ရှာပါသော်လည်း၊) န လဘတိ-မရအံ့၊ (“တသ္မာ ဘိက္ခု
သံယေ အပဝါရေန္တိယာ အနာပတ္တိ”ဟု ထည့်စပ်၊) [ဘိက္ခုနေရာဝယ် ဘိက္ခုနိဟု
ရှိသည်ကား မကောင်း။] သေသံ ဥတ္တာနမေဝ၊ ဣမဿာပိ-ဤသိက္ခာပုဒ်၏လည်း၊
ဝိတ္တာရော-ကို၊ ဘိက္ခုနောဝါဒကေ-ဘိက္ခုနောဝါဒကသိက္ခာပုဒ်၌၊ ဝုတ္တောယေဝ-
သည်သာ၊ ပေ၊ ဒုက္ခဝေဒနန္တိ။- သတ္တမသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

၈။ ဩဝါဒသိက္ခာပုဒ်အဖွင့်

၁၀၅၆။ အဋ္ဌမေ-၌၊ ဧကကမ္မန္တိ အာဒီဟိ-ဧကကမ္ပံ အစရှိသော ပုဒ်တို့ဖြင့်၊
ဥပေါသထပဝါရဏာယေဝ-ဥပုသ်၊ ပဝါရဏာတို့ကိုသာ၊ ဝုတ္တာ-မိန့်တော်မူအပ်
ကုန်ပြီ၊ [အခြားနေရာ၌ ဧကကမ္ပ၊ ဧကုဋ္ဌေသ၊ သမသိက္ခတာတို့အရ အမျိုးမျိုး
ယူရသော်လည်း ဤ၌ ဥပုသ်ကံ ပဝါရဏာကံတို့ကိုသာ ယူပါ-ဟူလို။] သေသံ
ဥတ္တာနမေဝ၊ ဣမဿာပိ-၏လည်း၊ ဝိတ္တာရော၊ ဘိက္ခုနောဝါဒကေ-၌၊ ဝုတ္တော
ယေဝ၊ ပေ၊ ဒုက္ခဝေဒနန္တိ။- အဋ္ဌမသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

၁၀၅၈။ နဝမေ-၌၊ သဗ္ဗံ-အလုံးစုံသော ပုဒ်အပေါင်းသည်၊ ဥတ္တာနမေဝ-
သည်သာ၊ ပေ၊ ဒုက္ခဝေဒနန္တိ။- နဝမသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

၁၀။ ပသာဓေဓာတသိက္ခာပုဒ်အဖွင့်

၁၀၆၂။ ဒသမေ-၌၊ ပသာဓေတိ-ကား၊ အဓောကာယေ-အောက်ပိုင်းကိုယ်၌၊
ဟိ-မှန်၊ အဓောကာယော-အောက်ပိုင်းကိုယ်ကို၊ (ဝုစ္စတိ၌ စပ်၊) ယသ္မာ-ကြောင့်၊
ရုက္ခဿ-သစ်ပင်၏၊ သာခါ-အခက်တို့သည်၊ (ပဘိဇ္ဇိတွာ-တွဲပြား၍၊ ဝါ-ဖြာ၍၊)
ဂတာ ပိယ-သွားကုန်သကဲ့သို့၊ (တထာ-ထိုအတူ၊) တတော-ထိုအောက်ပိုင်းကိုယ်

အရပ်မှ၊ ဥဘော-နှစ်ဖက်ကုန်သော၊ ဥရူ-ပေါင်တို့သည်၊ ပဘဒ္ဒိတွာ-ကွဲပြား၍၊ ဝါ-ဖြာ၍၊ ဂတာ-သွားကုန်၏။ တသ္မာ-ကြောင့်၊ ပသာခေါတိ-ပသာခေတု၍၊ ဝုစ္စတိ-၏။

၁၀၆၅။ ဘိန္နာတိ အာဒိသု-ဘိန္န အစရှိသော ပုဒ်တို့၌၊ ဘိန္န-ဖောက်လော၊ ဖာလေဟိ-ခွဲလော၊ ဣတိ-သို့၊ သဗ္ဗာနိ-အလုံးစုံသော အမှုတို့ကို၊ သစေ အာဏာပေတိ-အကယ်၍ စေခိုင်းအံ့၊ သောစ-ထိုစေခိုင်းအပ်သော ဥပါသကာသည်လည်း၊ တထေဝ-ထိုစေခိုင်းအပ်သည့်အတိုင်းပင်၊ (သစေ) ကရောတိ-အံ့၊ (ဧဝံသတိ) ဆ-၆ ချက်ကုန်သော၊ အာဏတ္တိဒုက္ကဋ္ဌာနိ-အာဏတ္တိဒုက္ကဋ္ဌတို့သို့လည်းကောင်း၊ ဆ-ကုန်သော၊ ပါစိတ္တိယာနိစ-တို့သို့လည်းကောင်း၊ အာပဇ္ဇတိ-ရောက်၏။ ဥပါသက-ဥပါသကာ၊ ယံကိဗ္ဗိ-အမှတ်မရှိ တစ်စုံတစ်ခုသော အမှုကို၊ ဧတ္ထ-ဤအနာ၌၊ ကာတဗ္ဗံ-ပြုသင့်၏။ တံ သဗ္ဗံ-ထိုအလုံးစုံသော အမှုကို၊ ကရောဟိ-ပြုလော၊ ဣတိ ဧဝံ-သို့၊ အထာပိ အာဏာပေတိ-အကယ်၍မူလည်း စေခိုင်းအံ့၊ သောစ-ထိုစေခိုင်းအပ်သော ဥပါသကာသည်လည်း၊ သဗ္ဗာနိဝိ-အလုံးစုံလည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ ဘေဒနာဒိနိ-ဖောက်ခြင်း အစရှိသည်တို့ကို၊ (အထာပိ) ကရောတိ-အကယ်၍မူလည်း ပြုအံ့၊ (ဧဝံသတိ) ဧကဝါစာယ-တစ်ခွန်းတည်းသော စကားကြောင့်၊ ဆ-ကုန်သော၊ ဒုက္ကဋ္ဌာနိ-တို့လည်းကောင်း၊ ဆ ပါစိတ္တိယာနိ-တို့လည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဝိဒသ-၁၂ ချက်ကုန်သော၊ အာပတ္တိယော (ဟောန္တိ)။

ပန-ဆက်၊ ဘေဒနာဒိသုဝိ-ဖောက်ခြင်း အစရှိသည်တို့တွင်လည်း၊ ဧကံ ယေဝ-တစ်ခုသော အမှုကိုသာ၊ ဝတွာ-ပြောဆို၍ (ညွှန်ပြ၍)၊ ဣဝံ-ဤအမှုကို၊ ကရောဟိ-လော၊ ဣတိ-သို့၊ သစေ အာဏာပေတိ-အံ့၊ သောစ-သည်လည်း၊ သဗ္ဗာနိ-အလုံးစုံသော အမှုတို့ကို၊ (သစေ) ကရောတိ-အံ့၊ (ဧဝံသတိ) ယံ-အကြင်အမှုကို၊ အာဏတ္တိ-စေခိုင်းအပ်ပြီ၊ တထေဝ-ထိုစေခိုင်းအပ်သော အမှုတို့သာ၊ ကရဏေ-ပြုခြင်းကြောင့်၊ ပါစိတ္တိယံ၊ (ဟောတိ)၊ သေသေသု-ကြွင်းသော အမှုတို့ကြောင့်၊ အနာပတ္တိ-သည်၊ (ဟောတိ)၊ သေသံ၊ ၆၊ ဒုက္ခဝေဒနန္တိ။ ဒသမသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

ဆဋ္ဌော-သော၊ အာရာမဝဂ္ဂေါ-တည်း။

ပသာဓ။ ။သာခါ ဝိယာတိ သာခါ-သစ်ပင်၏ အကိုင်း ၂ ဖက်နှင့် တူသော ပေါင် ၂ ဖက်တို့၊ သာခါ ပဘဒ္ဒိတွာ ဣတော ဂတာတိ ပသာခါ၊ ဂတာကား အပိုထည့်အပ်သော အတ္တိကဲ့သို့ ပုဒ်မျိုးတည်း၊ ဣတော-ဤကိုယ်အရပ်မှ၊ သာခါ-သစ်ကိုင်းနှင့် တူသော ၂ ဖက်သော ပေါင်တို့သည်၊ ပဘဒ္ဒိတွာ-ဖြာ၍၊ ဂတာ-သွားကုန်ပြီ၊ ဣတိ ပသာခေါ။

အာရာမဝဂ်အဖွင့် ပြီး၏။

၇။ ဂတ္တိနိဝဂ်

၁။ ဂတ္တိနိသိက္ခာပုဒ်အဖွင့်

၁၀၆၉။ ဂတ္တိနိဝဂ္ဂဿ-၏၊ ပဌမသိက္ခာပဒေ-၌၊ အာပန္နသတ္တာတိ-ကား၊ ကုစ္ဆိ-ဝမ်းသို့-ပဝိဋ္ဌသတ္တာ-ဝင်ပြီးသော သတ္တဝါရှိသော မိန်းမကို၊ (“ဂတ္တိနိနာမ ဝုစ္စတိ”ဟု ပါဠိတော်၌ စပ်၊) ပဌမသိက္ခာပဒ် (သမတ္ထံ။)

၂။ ပါယန္တိသိက္ခာပုဒ်အဖွင့်

၁၀၇၄။ ဒုတိယေ-၌၊ ပါယန္တိနိ-ကား၊ ထည်-နို့ကို၊ ပါယမာနံ-တိုက်ဆဲမိန်းမကို၊ (“ဝုဋ္ဌာပေယျ”၌ စပ်၊) မာတာဝါ ဟောတိ၊ ဓာတိဝါတိ-ကား၊ ယံ ဒါရက်-အကြင်ကလေးကို၊ ပါယေတိ-နို့ရည်ကို သောက်စေ၏၊ ဝါ-နို့တိုက်၏၊ တဿ-ထိုကလေး၏၊ မာတာဝါ-အမိသည်မူလည်း၊ ဟောတိ-ဖြစ်အံ့၊ ဓာတိဝါ-အထိန်းသည်မူလည်း၊ (ဟောတိ-အံ့၊ ပါယန္တိနာမ-မည်၏၊) သေသံ ဥတ္တာနမေဝ၊ ဥဘယမ္ပိ-ပဌမ ဒုတိယ သိက္ခာပုဒ် ၂ ပါးအပေါင်းသည်လည်း၊ တိသမုဋ္ဌာနံ၊ ပေ၊ တိဝေဒနန္တိ၊ ဒုတိယသိက္ခာပဒ် (သမတ္ထံ။)

၃။ ပဌမသိက္ခာမာနသိက္ခာပုဒ်အဖွင့်

၁၀၇၇။ တတိယေ-၌၊ သိက္ခာသမ္ပုတိ ဒါတုန္တိ-ကား၊ ကသ္မာ-အဘယ့်ကြောင့်၊ (သိက္ခာသမ္ပုတိ-ကို) ဒါပေသိ-ပေးစေတော်မူသနည်း၊ မာတုဂါမောနာမ-မည်သည်၊ လောလော-လျှပ်ပေါ်လော်လီသည်၊ ဟောတိ-၏၊ ဝေဝဿာနိ-၂ နှစ်တို့ ပတ်လုံး၊ ဆသု-၆ ပါးကုန်သော၊ ဓမ္မေသု-အကျင့်တို့၌၊ အသိက္ခိတ္တာ-မကျင့်မူ၍၊ သီလာနိ-အထက်ဖြစ်သော သီလတို့ကို၊ ပူရယမာနော-ဖြည့်ကျင့်လတ်သော်၊ မာတုဂါမောကို ငဲ့၍ “ပူရယမာနော”ဟု ထားသည်။ ကိလမတိ-ပင်ပန်း၏၊ ပန-အနွယ်ကား၊ သိက္ခိတ္တာ-ကျင့်ပြီး၍၊ ဝါ-ကျင့်ပြီးလတ်သော်၊ ပစ္စာ-နောက်၌၊ န ကိလမိဿတိ-မပင်ပန်းလတံ့၊ နိတ္တရိဿတိ-ထုတ်ဆောင်နိုင်လတံ့၊ [သီလ ဖြည့်ကျင့်မှုကိစ္စကို ထုတ်ဆောင်နိုင်လတံ့ - ဟူလို၊ ယောဇနာ၌ “ဝဋ္ဋဒုက္ခတော”ဟု အပါဒါနံ ထည့်သည်ကို စဉ်းစားပါ။] ဣတိ-ဤသို့ မျှော်မြင်တော်မူခြင်းကြောင့်၊ (သိက္ခာသမ္ပုတိ-ကို) ဒါပေသိ-ပေးစေတော်မူ၏။

အာပန္နသတ္တာ။ ။အာပန္နော + သတ္တာ ယန္တိ အာပန္နသတ္တာ - ရောက်သော သတ္တဝါရှိသော (သတ္တဝါသည် ရောက်အပ်သော) မိန်းမ၊ “အာဂတသမဏော” ကဲ့သို့တည်း။ ပဝိဋ္ဌသတ္တာ၌လည်း “ပဝိဋ္ဌော-(ဝင်ပြီးသော) + သတ္တာ ယန္တိ ပဝိဋ္ဌသတ္တာ”ဟု ပြု၊ အချို့ စာအုပ်များ၌ “ကုစ္ဆိပဝိဋ္ဌသတ္တာ”ဟု ရှိ၏။ “ဝင်ပြီးသော သတ္တဝါရှိသော ဝမ်း”ဟု အနက်ပေး မှားဖွယ်ရှိသောကြောင့် မကောင်း။

၁၀၇၉။ ပါဏာတိပါတာ ၊ပေ၊ သမာဒိယာမိတိ-ကာ။ ပါဏာတိပါတာ ဝေရမဏိတိ-ဟူ၍၊ ပညတ္တံ-ပညတ်တော်မူအပ်သော၊ ယံ တံ သိက္ခာပဒံ-အကြင် သိက္ခာပုဒ်သည်၊ (အတ္ထိ-၏) တံ ပါဏာတိပါတာ ဝေရမဏိသိက္ခာပဒံ-ကို၊ (သမာဒိယာမိတ္တံ စပ်) ခွေ ဝဿာနိ-၂ နှစ်တို့ပတ်လုံး၊ အဝိတိက္ကမိတဗ္ဗသမာဒါနံ-မလွန်ကျူး ထိုက်သော ဆောက်တည်ခြင်းကို၊ ကတ္တာ-ပြု၍၊ သမာဒိယာမိ-ကောင်းစွာ ယူပါ၏။ ဝါ-ဆောက်တည်ပါ၏။ ဣတိ အတ္ထော၊ သဗ္ဗတ္ထ-အလုံးစုံသော အဓိန္နာဒါနသိက္ခာ ပုဒ် အစရှိသည်တို့၌၊ သေနယော-ဤနည်းတည်း၊ ဆ-ကုန်သော၊ ဣမာ သိက္ခာ ယော-ဤသိက္ခာတို့ကို၊ သဠိဝဿာယပိ-အနှစ် (၆၀) ရှိသည်လည်းဖြစ်သော၊ ပဗ္ဗဇိတာယ-သာမဏေမအဖြစ်သို့ ကပ်ရောက်သော မိန်းမအား၊ ဒါတဗ္ဗာယေဝ-ပေးထိုက်ကုန်သည်သာ၊ ဧတာသု-ဤ ၆ ပါးသော သိက္ခာပုဒ်တို့၌၊ အသိက္ခိတာ-ကျင့်ပြီး မဟုတ်သော မိန်းမကို၊ န ဥပသမ္မာဒေတဗ္ဗာ-မြင့်မြတ်သော ပဉ္စင်းမ အဖြစ်သို့ မရောက်စေထိုက်၊ ဝါ-ဘိက္ခုနီ ပြုမပေးထိုက်။- တတိယသိက္ခာပဒံ (သမတ္ထံ။)

၄။ ဒုတိယသိက္ခမာနသိက္ခာပုဒ်အဖွင့်

၁၀၈၄။ စတုတ္ထေ-၌၊ သဠိ-သည်၊ ဥတ္တာနမေဝ၊ ပန-ဆက်၊ ပဌမံ-စွာ၊ ဝုဋ္ဌာန သမ္ပတိ-ဝုဋ္ဌာနသမ္ပတိသည်၊ ဝါ-တို့၊ ဒိန္နာ-ပေးအပ်ပြီးသည်၊ သစေ န ဟောတိ-အံ၊ (နှံသတိ) ဥပသမ္ပဒမာဠကေပိ-ဥပသမ္ပဒကံပြုရာ တန်ဆောင်းဝန်း၌လည်း၊ ဒါတဗ္ဗာယေဝ-သာ၊ ခွေပိ-၂ ယောက်လည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ ဣမာ-ဤသိက္ခမာန် တို့သည်၊ မဟာသိက္ခမာနာနာမ-မဟာသိက္ခမာန်တို့မည်၏။ [အသက် ၂၀ ကျော် သိက္ခမာန်ကြီးများ-ဟူလို။] စတုတ္ထသိက္ခာပဒံ (သမတ္ထံ။)

ပါဏာတိပါတာ ၊ပေ၊ ဝေရမဏိ။ ။သိက္ခမာန် မဟုတ်ဘဲ သာမဏေမဘဝ၌ ဆောက်တည်စဉ်က “အဝိတိက္ကမ္မသမာဒါနံ” ဟု မပါ၊ သိက္ခမာန်အဖြစ်ဖြင့် ဆောက်တည် ရာ၌သာ ပါသည်။ ထိုအဝိတိက္ကမ္မသမာဒါနံကို “အဝိတိက္ကမိတဗ္ဗသမာဒါနံ ကတ္တာ” ဟု ဖွင့် သောကြောင့် ကြိယာဝိသေသနဟု သိပါ။ “အဝိတိက္ကမိတဗ္ဗ” ဟု ဖွင့်သောကြောင့် ဝိတိက္ကမ္မ၌ ဝိ + အတိ ကမုဓာတ် + ဣပစ္စည်းဟုလည်း သိပါ။ “အဝိတိက္ကမ္မသမာဒါနံ-မလွန်ကျူးထိုက် သော ဆောက်တည်ခြင်း မည်လောက်အောင်” ဟု ကြိယာဝိသေသန အနက်ပေး၊ ဝေရမဏိ ကိုလည်း “ဝိရမတိ ဧတာယာတိ ဝေရမဏိ” ဟု မြဲ၍ သိက္ခာပုဒ်ကို ဖာရကောက်ပါ။

သိက္ခမာနာ။ ။သိက္ခိတသိက္ခိပိ၌ “သိက္ခိတ” ဝယ် အတိတ်ဟော တပစ္စည်းကို ထောက်၍ သိက္ခမာနာ၌ ပစ္စုပ္ပန်ဟော မာနပစ္စည်းဟု မှတ်ပါ။ သိက္ခိတ-၆ ပါးသော သိက္ခာ ပုဒ်တို့ကို ကျင့်ဆဲ၊ ဣတိ သိက္ခမာနာ-မည်၏။ ယောဇနာ၌တား၊ မာနဓာတ်ကြံ၍ “သိက္ခိ + မာနေတိတိ သိက္ခမာနာ” ဟု ပြုလေသည်။

၅။ ဂိဟိဂတာသိက္ခာပုဒ် ၃-ပါး အဖွင့်

၁၀၉၀။ ပဉ္စမေ-၌၊ ဦးနဒ္ဒါဒသဝဿံ-ယုတ်လျော့သော တစ်ဆယ့်နှစ်နှစ်ရှိသော ဂိဟိဂတာမိန်းမကို၊ ဝါ-တစ်ဆယ့်နှစ်နှစ် မပြည့်သေးသော ဂိဟိဂတာမိန်းမကို၊ ပရိပုဏ္ဏသညာယ-တစ်ဆယ့်နှစ်နှစ် ပြည့်ပြီးဟူသော အမှတ်ဖြင့်၊ ဝုဋ္ဌာပေန္တိယာ-ထမြောက်စေသော ရဟန်းမ၏၊ အနာပတ္တိ-သည်၊ ကိဉ္ဇာပိ (ဟောတီ)-အကယ်၍ ကား ဖြစ်ပါပေ၏။ ပန-ထိုသို့အနာပတ်ဖြစ်ပါသော်လည်း၊ သာ-ထိုသိက္ခာမာန်သည်၊ အနုပသမ္ပန္နာဝ-ဥပသမ္ပန္နာ မဖြစ်သည်သာ၊ ဝါ-ဘိက္ခုနီ မဖြစ်သည်သာ၊ ဟောတီ၊ သေသံ ဥတ္တာနမေဝ။- ပဉ္စမသိက္ခာပဒ် (သမတ္ထံ။)

၁၀၉၅။ ဆဋ္ဌေ-၌၊ ဒသဝဿာယ-ဆယ်နှစ်ရှိသော၊ ဂိဟိဂတာယ-ယောက်ျား တစ်ပါး သွားလာအပ်ဖူးသော မိန်းမအား၊ သိက္ခာသမ္ပုတိ-ကို၊ ဒတ္တာ-ပေးပြီး၍၊ ပရိပုဏ္ဏဒါဒသဝဿံ-ပြည့်သော တစ်ဆယ့်နှစ်နှစ်ရှိသော မိန်းမကို၊ ဝါ-တစ်ဆယ့် နှစ်နှစ် ပြည့်ပြီးသော မိန်းမကို၊ ဥပသမ္ပာဒေတုံ-ငှာ၊ ဝဇ္ဇတိ-၏။- ဆဋ္ဌသိက္ခာပဒ် (သမတ္ထံ။)

၁၁၀၁။ သတ္ထမေ-၌၊ သဗ္ဗံ ဥတ္တာနမေဝ၊ သဗ္ဗေသု-တတိယသိက္ခာပုဒ်မှ ဝ၍ အလုံးစုံသော သိက္ခာပုဒ်တို့၌၊ သမုဋ္ဌာနာဒိနိပိ-တို့သည်လည်း၊ ဒုတိယေ-၌၊ ဝုတ္တ သဒိသာနေဝ-ဆိုအပ်ပြီးသော သမုဋ္ဌာန် စသည်တို့နှင့် တူကုန်သည်သာ၊ ပန- အထူးကား၊ အယံ-ဤဆိုအပ်လတ်ကား၊ ဝိသေသော-အထူးတည်း၊ ယတ္ထ-အကြင် သိက္ခာပုဒ်၌၊ သမ္ပုတိ-သမ္ပုတိသည်၊ အတ္ထိ-ရှိ၏၊ ဝါ-ပါ၏၊ တံ-ထိုသိက္ခာပုဒ်သည်၊ ကိရိယာကိရိယံ-ကိရိယာကိရိယသည်၊ ဟောတီ၊ [တံနေရာဝယ် "တတ္ထ" ဟု ရှိ၏၊ ကိရိယာကိရိယံအရ သိက္ခာပုဒ်ကို ရသောကြောင့် အရတူအောင် "တံ" ဟု ရှိမှ ကောင်းမည်။] ဣတိ အယံ-ဤဆိုအပ်ပြီးကား၊ (ဝိသေသော-တည်း။) ဣတိ-အပြီး တည်း။- သတ္ထမသိက္ခာပဒ် (သမတ္ထံ။)

၈။ သဟဇီဝိနိသိက္ခာပုဒ်အဖွင့်

၁၁၀၈။ အဋ္ဌမေ -၌၊ န အနုဂ္ဂဏှာပေယျာတိ-ကား၊ အယျေ-အရှင်မ၊ ဣမိဿာ-ဤရဟန်းမအား၊ ဥဒ္ဓေသာဒိနိ-ပါဠိကို ရွတ်ပြခြင်း အစရှိသည်တို့ကို၊ ဝါ-ပါဠိသင်ပေးခြင်း အစရှိသည်တို့ကို၊ ဒေဟိ-ပေးလိုက်ပါလော၊ ဣတိ ဧဝံ-သို့၊ ဥဒ္ဓေသာဒိဟိ-ဥဒ္ဓေသ အစရှိသည်တို့ဖြင့်၊ န အနုဂ္ဂဏှာပေယျ-မချီမြှောက်စေအံ့။

ဂိဟိဂတာ။ ။ဂိဟိနာ-လူယောက်ျားသည်၊ ဂတာ-(မေထုတ်ပြုသောအားဖြင့်) သွားရောက်အပ်သော မိန်းမတည်း၊ ဂိဟိဂတာ-ယောက်ျားသည် သွားရောက်အပ်ဖူးသော ငိန်းမ၊ အိန္ဒိယ၌ အရွယ်ငယ်သော်လည်း လက်ထပ်ထားသော ယောက်ျားရှိပြီးဖြစ်ရကား သွားလာ အပ်ပြီး ဖြစ်နေတတ်သည်။

၁၁၁၀။ ပရိယေသိတွာ န လဘတီတိ-ကာ။ အည-အခြားဆရာကို၊ ပရိယေသိတွာ-ရှာ၍၊ ဝါ-ရှာပါသော်လည်း၊ န လဘတိ-မရအံ့၊ (တဿာ အနာပတ္တိ) သယံ-ကိုယ်တိုင်၊ ဂိလာနာ-မကျန်းမာသည်၊ ဟောတိ-အံ့၊ ဥဒ္ဓေသာဒီနိ-ပါဠိကို ရွတ်ပြခြင်း အစရှိသည်တို့ကို၊ ဝါ-ပါဠိသင်ပေးခြင်း အစရှိသည်တို့ကို၊ ဒါတုံ-ပေးခြင်းငှာ၊ န သက္ကောတိ-မစွမ်းနိုင်အံ့၊ (“ဂိလာနာ ဟောတိ” ကို ထပ်ဖွင့်သည်) တဿာ-ထိုရဟန်းမ၏၊ အနာပတ္တိ၊ သေသံ၊ ပေ၊ ဗုက္ခဝေဒနန္တိ။- အဋ္ဌမသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ။)

၉။ နာနုဗန္ဓသိက္ခာပုဒ်အဖွင့်

၁၁၁၁။ နဝမေ-၌၊ န ဥပဋ္ဌဟေယျာတိ-ကာ။ စုက္ကေန-ရေချိုးဆပ်ပြာမှုန့်လည်းကောင်း၊ ရှေးက “ရေချိုးဇာသဲမှုန့်” ဟု ပေး၏။ မတ္တိကာယ-မြေညက်လည်းကောင်း၊ ဒန္တကဋ္ဌေန-ဒန်ပူလည်းကောင်း၊ မုခေါဒကေန-မျက်နှာသစ်ရေလည်းကောင်း၊ ဣတိ ဧဝံ-သို့၊ တေန တေန ကရဏိယေန-ထိုထိုပြုဖွယ်ကိစ္စဖြင့်၊ န ဥပဋ္ဌဟေယျ-မပြုစု မလုပ်ကျွေးအံ့၊ သေသံ၊ ပေ၊ ဗုက္ခဝေဒနန္တိ။- နဝမသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ။)

၁၀။ နေဝဂ္ဂပကာသနသိက္ခာပုဒ်အဖွင့်

၁၁၁၆။ ဒသမေ-၌၊ နေဝ ဝူပကာသေယျာတိ-ကာ။ ဂဟေတွာ-ခေါ်၍၊ န ဂစ္ဆေယျ-မသွားအံ့၊ န ဝူပကာသာပေယျာတိ-ကာ။ အယျေ-အရှင်မ၊ ဣမံ-ဤ ရဟန်းမကို၊ ဂဟေတွာ-၍၊ ဂစ္ဆ-သွားပါလော၊ ဣတိ-သို့၊ အည-အခြား ရဟန်းမကို၊ န အာဏာပေယျ-မစေခိုင်းအံ့၊ ဧတ္ထ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ သေသံ ဥက္ကာနမေဝ၊ ပေ၊ ဗုက္ခဝေဒနန္တိ။- ဒသမသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ။)

သတ္တမော-သော၊ ဂဗ္ဘိနိဝဂ္ဂေါ-တည်း။

ဝူပကာသေယျ။ ။ဝိ + ဥပရှေးရှိသော တာသဓာတ်ဟု ယောဇနာ၌ ဆို၏။ တာသဓာတ်သည် ဂတိအနက်ကို မဟော၊ တာသဓာတ်သာ ဂတိအနက်ကို ဟော၏။ ထို့ကြောင့် “ဝူပကာသေယျ” ဟု ရှိလျှင် ကောင်းမည်ထင်၏။ သို့သော် နောက်၌လည်း “ဝူပကာသေယျ” ဟု ချည်း ရှိသည်။ [“ဝိ-အရပ်တစ်ပါးသို့ + ဥပ-တပ်ရောက် ခေါ်ဆောင်၍ + န ကသေယျ (န ကာသေယျ)-မသွားအံ့” ဟု သဒ္ဒတ္ထ ဖြစ်သင့်သည်။]

ဂဗ္ဘိနိဝဂ်အဖွင့် ပြီး၏။

၈။ ကုမာရိဘူတဝဂ်

၁-၂-၃။ ငဠမကုမာရိဘူတာဒိသိက္ခာပုဒ်များအဖွင့်

၁၁၁၉။ ကုမာရိဘူတဝဂ္ဂဿ-၏။ တီဏိ- ၃ ပါးကုန်သော၊ ပဌမဒုတိယ တတိယသိက္ခာပဒါနိ-ပဌမ၊ ဒုတိယ၊ တတိယသိက္ခာပုဒ်တို့သည်။ တီဟိ- ၃ ပါး ကုန်သော၊ ဂိဟိဂတသိက္ခာပဒေဟိ-ဂိဟိဂတသိက္ခာပုဒ်တို့နှင့်၊ သဒိသာနိ-တူကုန် သည်။ (ဟောန္တိ-ကုန်၏။) |ဂဠိနိဝဂ်၊ ဂိဟိဂတသိက္ခာပုဒ်တို့နှင့် တူကုန်သည်-ဟူလို၊ သဗ္ဗပဌမာ-အလုံးစုံသော သိက္ခာမာန်တို့၏ ရှေးဦးစွာ ဖြစ်ကုန်သော၊ ဧဒ္ဒ-၂ ယောက် ကုန်သော၊ ယာ တာ မဟာသိက္ခာမာနာ-အကြင်မဟာသိက္ခာမာန်တို့သည်။ (သန္တိ) |ဂဠိနိဝဂ်၊ တတိယ စတုတ္ထသိက္ခာပုဒ်တို့၌ လာသော မဟာသိက္ခာမာန်တို့တည်း။ တာ-ထိုမဟာသိက္ခာမာန်တို့ကို၊ အတိတ္တန္တဝိသတိဝဿာတိ-လွန်အပ်ပြီးသော အနှစ် ၂၀ ရှိသူတို့ဟူ၍၊ ဝါ-အနှစ် ၂၀ ကို လွန်ပြီးသူတို့ဟူ၍၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ-ကုန်၏၊ တာ- ထိုမဟာသိက္ခာမာန်တို့ကို၊ ဝါ-တို့သည်၊ ဂိဟိဂတာဝါ-ဂိဟိဂတာတို့သည်မူလည်း၊ (ဟောန္တိ) အဂိဟိဂတာဝါ-ဂိဟိဂတာ မဟုတ်ကုန်သည်မူလည်း၊ (ဟောန္တိ) သိက္ခာ မာနာ ဣစ္စေဝ-သိက္ခာမာန်တို့ဟူ၍သာ၊ ဝတ္တဗ္ဗာ-ကုန်၏၊ ဂိဟိဂတာဝါ-ဂိဟိဂတာ တို့ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ကုမာရိဘူတာတိဝါ-ကုမာရိဘူတာတို့ဟူ၍လည်းကောင်း၊ န ဝတ္တဗ္ဗာ-မဆိုထိုက်ကုန်။ |သိက္ခာသမ္မတိ ပေးရာအခါ၌၊ “သိက္ခာမာနာ” ဟု ဆို၍ ပေးပါ-ဟူလို။

ဂိဟိဂတာယ-ယောက်ျားတစ်ပါး သွားလာအပ်ဖူးသော မိန်းမအား၊ ဒသဝဿ ကာလေ- ၁၂ ရှိသူ၏ အခါ၌၊ သိက္ခာသမ္မတိ-ကို၊ ဒတွာ-ပေးပြီး၍၊ ဒွါဒသ ဝဿကာလေ- ၁၂ နှစ်ရှိသူ၏ အခါ၌၊ ဥပသမ္ပဒါ-အထက်တန်းဖြစ်သော ပြည့်စုံ ခြင်းကို၊ ဝါ-ရဟန်းမအဖြစ်ကို၊ ကာတဗ္ဗာ-၏၊ ဧကဒသဝဿကာလေ-၌၊ (သိက္ခာ သမ္မတိ) ဒတွာ၊ တေရသဝဿကာလေ-၌၊ (ဥပသမ္ပဒါ) ကာတဗ္ဗာ၊ |အဋ္ဌကထာ၌ ပေယျာလ မြှုပ်ထားသည်။ “ဒွါဒသဝဿကာလေ ဒတွာ စုဒ္ဒသ ဝဿကာလေ ကာတဗ္ဗာ၊ တေရသဝဿကာလေ ဒတွာ ပန္နရသဝဿကာလေ ကာတဗ္ဗာ၊ စုဒ္ဒသ ဝဿကာလေ ဒတွာ သောဠသဝဿကာလေ ကာတဗ္ဗာ၊ ပန္နရသဝဿကာလေ ဒတွာ သတ္တရသဝဿကာလေ ကာတဗ္ဗာ၊ သောဠသဝဿကာလေ ဒတွာ အဋ္ဌာရသဝဿကာလေ ကာတဗ္ဗာ၊ သတ္တရသဝဿကာလေ ဒတွာ ဧကူနီသတိ ဝဿကာလေ ကာတဗ္ဗာ” ဟု ပေယျာလ ဖော်ဆိုပါ။

အဋ္ဌာရသဝဿကာလေ-၌၊ သမ္မတိ-သိက္ခာသမ္မတိကို၊ ဒတွာ-၍၊ ဝိသတိ ဝဿကာလေ-၌၊ ဥပသမ္ပဒါ-ကို၊ ကာတဗ္ဗာ-၏၊ စ ပန-ထပ်၍ ဆက်ဦးအံ့၊ အဋ္ဌာ ရသဝဿကာလေတော ပဋ္ဌာယ၊ အယံ-ဤသိက္ခာမာန်ကို၊ ဂိဟိဂတာတိပိ-ဂိဟိဂတာ ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ကုမာရိဘူတာတိပိ-ကုမာရိဘူတာဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဝတ္ထု- ဆိုခြင်းငှာ၊ ဝဠတိ-အပ်၏၊ ပန-ဆက်၊ ကုမာရိဘူတာ-အပျိုစင်ဖြစ်၍ ဖြစ်သော

သိက္ခမာန်ကို၊ ဂိဟိဂတာတိ-ဂိဟိဂတာဟူ၍၊ န ဝတ္တဗ္ဗာ-ထိုက်၊ ကုမာရိဘူတာ
 ကုဇ္ဇဝ-ကုမာရိဘူတာဟူ၍သာ၊ ဝတ္တဗ္ဗာ-၏၊ ပန-အဖို့တစ်ပါးကား၊ မဟာသိက္ခ
 မာနာ-မဟာသိက္ခမာန်ကို၊ ဂိဟိဂတာတိပိ-ဟူ၍လည်း၊ ဝတ္တံ-ငှာ၊ န ဝဋ္ဋတိ၊ ကုမာရိ
 ဘူတာတိပိ-ဟူ၍လည်း၊ ဝတ္တံ၊ န ဝဋ္ဋတိ၊ ပန-ဆက်၊ သိက္ခာသမ္ပုတိဒါနဝသေန-
 သိက္ခာသမ္ပုတိကို ပေးခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်၊ တိဿောပိ- ဥ ပါးသော သိက္ခမာန်
 တို့ကိုလည်း၊ သိက္ခမာနာတိ-ဟူ၍၊ ဝတ္တံ-ငှာ၊ ဝဋ္ဋတိ-၏။- ပဌမဒုတိယတတိယ
 သိက္ခာပဒါနိ (သမတ္တာနိ။)

၄-၅-၆-၇-၈။ ဦးစိသတိဝဿာဒိသိက္ခာပုဒ်များအဖွင့်

၁၁၃၆။ စတုတ္ထပဉ္စမဆဋ္ဌသု-တို့၌၊ သဗ္ဗံ ဥတ္တာနမေဝ၊ သဗ္ဗာနိ-အလုံးစုံသော
 သိက္ခာပုဒ်တို့သည်၊ တိသမုဋ္ဌာနာနိ- ဥ ပါးသော သမုဋ္ဌာနိရှိသော သိက္ခာပုဒ်တို့
 တည်း၊ စတုတ္ထံ-စတုတ္ထသိက္ခာပုဒ်သည်၊ ပေ၊ တိဝေဒနန္တိ၊ ပဉ္စမံ၊ ပေ၊ တိဝေဒနန္တိ၊
 စ-ဆက်၊ ဧတ္ထ-ဤပဉ္စမသိက္ခာပုဒ်၌၊ သံယေန ပရိစ္ဆိန္နိတဗ္ဗာတိ-ဟူ၍၊ ယံ-အကြင်
 စကားကို၊ ဝုတ္တံ - မိန့်တော်မူအပ်ပြီ၊ တဿ - ထိုစကား၏၊ ဥပပရိက္ခိတဗ္ဗာတိ
 အတ္ထော-စူးစမ်းနှိုင်းချိန်ထိုက်၏ဟူသော အနက်သည်၊ (ဟောတိ)၊ ဆဋ္ဌံ-သည်၊
 ကြိယံ-တည်း၊ ပေ၊ ဒုက္ခဝေဒနန္တိ၊ ပန-ဆက်၊ ဧတ္ထ-ဤဆဋ္ဌသိက္ခာပုဒ်၌၊ ပရိစ္ဆိန္နိတွာ
 တိ-ဟူ၍၊ ယံ-အကြင်စကားကို၊ ဝုတ္တံ-ပြီ၊ တဿ-ထိုစကား၏၊ ဥပပရိက္ခိတဗ္ဗာတိ
 အတ္ထော-စူးစမ်းနှိုင်းချိန်ပြီး၍ဟူသော အနက်သည်၊ (ဟောတိ)၊ စတုတ္ထပဉ္စမဆဋ္ဌာနိ
 (သမတ္တာနိ။)

၁၁၅၀။ သတ္တမေ-၌၊ သဗ္ဗံ ဥတ္တာနမေဝ၊ ပေ၊ ဒုက္ခဝေဒနန္တိ။ သတ္တမသိက္ခာ
 ပဒံ (သမတ္တံ။)

၁၁၅၄။ အဋ္ဌမေပိ-၌လည်း၊ သဗ္ဗံ ဥတ္တာနမေဝ၊ သမုဋ္ဌာနာဒိနိပိ-တို့သည်
 လည်း၊ အနန္တရသဒိသာနေဝ-အခြားမဲ့၌ ဖြစ်သော သတ္တမသိက္ခာပုဒ်၏ သမုဋ္ဌာနိ
 အစရှိသည်တို့နှင့် တူကုန်သည်သာ၊ ဣတိ - အပြီးတည်း။- အဋ္ဌမသိက္ခာပဒံ
 (သမတ္တံ။)

၉။ သောကာဝါသသိက္ခာပုဒ်အဖွင့်

၁၁၅၈။ နဝမေ-၌၊ သောကာဝါသန္တိ-ကား၊ သင်္ကေတံ-အချိန်းအချက်ကို၊
 ကတွာ-ပြုပြီး၍၊ အဂစ္ဆမာနာ-မသွားသည်၊ (ဟုတွာ-၍၊ ဝါ-ဖြစ်ခြင်းကြောင့်၊)
 ပုရိသာနံ-တို့၏၊ အန္တော-အတွင်းသို့၊ သောကံ-သောကကို၊ ဝါ-ဝမ်းနည်းခြင်းကို၊
 ပဝေသေတိ-သွင်းတတ်၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ သောကာဝါသာ-သောကာဝါသာ
 မည်၏၊ သောကာဝါသံ-ယောကျ်ားတို့တွင်း၊ သောကကို သွင်းတတ်သော၊ တံ-
 ထိုသိက္ခမာန်ကို၊ (ဥဋ္ဌာယ၌ စပ်)၊ ဧကနေဝ-ထို့ကြောင့်ပင်၊ သောကာဝါသာနာမ
 ပရေသံ ဒုက္ခံ ဥပ္ပာဒေတိတိ - ဟူ၍၊ အာဟ - မိန့်တော်မူပြီ၊ အထဝါ - ကား။

ယရသာမိကာ-အိမ်ရှင်တို့သည်။ ယရံ-အိမ်သို့၊ (အာဝိသန္တိ) ဝိယ-ဝင်ကုန်သကဲ့သို့၊ (တထာ) အယမ္ဗိ-ဤသိက္ခာမာန်သည်လည်း၊ ပုရိသသမာဂမံ-ယောက်ျားတို့နှင့် ပေါင်းဆုံခွင့်ကို၊ အလဘမာနာ-မရသည်၊ (ဟုတ္တာ-၍၊ ဝါ-ကြောင့်၊) သောကံ- ဓသာကသို့၊ အာဝိသတိ-ဝင်တတ်၏။ ဣတိ-ဤသို့လျှင်၊ ယံ-အကြင်သောကသို့၊ အာဝိသတိ-၏။ သော-ထိုသောကသည်၊ အဿာ-ထိုသိက္ခာမာန်၏၊ အာဝါသော- တည်နေရာသည်၊ ဟောတိ-၏။ ဣတိ-ကြောင့်၊ သောကာဝါသာ-မည်၏။ တေန- ကြောင့်၊ သောကံ အာဝိသတိတိ-ဟူ၍၊ အာဟ-ပြီ၊ [ဤသောကာဝါသံပုဒ်နှင့် စပ်၍ မှတ်ဖွယ်ကို ကင်္ခါဘာသာဋီကာ၌ ပြထားပြီ။] အဇနန္တိတိ-ကာ၊ အယံ-ဤသံ ကွ မာန်သည်၊ ဒေသိသ-ဤကဲ့သို့ရှုအပ်သူတည်း၊ ဝါ-ဤကဲ့သို့ရှုအပ်သော သောကံ၊ ဝါသသိက္ခာမာန်တည်း၊ ဣတိ-သို့၊ အဇနမာနာ-မသိသည်၊ ('ဟုတ္တာ၊ ဝုဋ္ဌာပေတိ' ဟု ထည့်စပ်) သေသံ၊ ပေ၊ တိဝေဒနန္တိ။- နဝမသိက္ခာပဒံ (သမတ္ထံ။)

၁၀။ အနနညာတသိက္ခာပုဒ်အဖွင့်

၁၁၆၄။ ဒသမေ-၌၊ အနာပုတ္တတိ-ကာ၊ အနာပုတ္တိတ္တာ-မပန်ပြောစု၍၊ ('သိက္ခ မာန် ဝုဋ္ဌာပေယျံ ၈၆) ဘိက္ခုနီဟိ-တို့သည်၊ ပဗ္ဗဇ္ဇကာလေစ-ရှင်ဖြစ်ရာအခါ၌ လည်းကောင်း၊ ဥပသမ္ပဒါကာလေစ - ပဉ္စင်းအဖြစ်သို့ ရောက်ရာအခါ၌လည်း ကောင်း၊ ဒွိက္ခတ္တံ-၂ကြိမ်၊ အာပုတ္တိတဗ္ဗံ-ပန်ပြောရာ၏။ ဝါ-ပန်ပြောရမည်၊ ဘိက္ခုနီ ပန-ရဟန်း-ယောက်ျားတို့၏ကာ၊ သကိ-တစ်ကြိမ်၊ အာပုတ္တိတေပိ-ပန်ပြောအပ် သော်လည်း၊ ဝဇ္ဇတိ-အပ်၏။

၁၁၆၅။ အဇနန္တိတိ-ကာ၊ မာတာဒိနံ-အမိ အစရှိသူတို့၏၊ အတ္တိဘာဝံ- ရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ကို၊ အဇနန္တိ-မသိသည်၊ ('ဟုတ္တာ ဝုဋ္ဌာပေတိ'၌ ၈၆) သေသံ ဥတ္တာနမေဝ၊ ဣဒံ-ဤသိက္ခာပုဒ်သည်၊ အပုဗ္ဗသမုဋ္ဌာနသီသံ-ရှေးမဟုတ် သော သမုဋ္ဌာန်ဦးခေါင်းတည်း၊ ဝါ-အသစ်ဖြစ်သော သမုဋ္ဌာန်ဦးခေါင်းတည်း၊ စတုသမုဋ္ဌာနံ-၄ ပါးသော သမုဋ္ဌာန်ရှိ၏။ ဝါစတော-နှုတ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ပေ၊ ကာယဝါစာစိတ္တတောစ-ကိုယ်၊ နှုတ်၊ စိတ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ သမုဋ္ဌာတိ- ဖြစ်၏။

ကထံ-နည်း၊ အတ္တနကမ္မာဒိသု-အတ္တာနကံ အစရှိသည်တို့တွင်၊ ကေနစိဒေဝ- တစ်စုံတစ်ခုသာလျှင်ဖြစ်သော၊ ကရုဏီယေန-ပြုဖွယ်ကံကြောင့်၊ ခဏ္ဍသီမာယံ-

ဘိက္ခုနီ ပေ၊ ဝဇ္ဇတိ။ ။ ဘိက္ခုနီတို့သည် သာမဏေပြုတုန်းက တစ်ကြိမ်၊ ဘိက္ခုနီ ပြုသောအခါ တစ်ကြိမ် ဤသို့ မာတာပိတု သာမိကတို့အား ခွင့်ပေးဖို့ရန် နှစ်ကြိမ် ခွင့်ပန်ရ သော်လည်း ဘိက္ခုတို့မှာ သာမဏေပြုစဉ်က တစ်ကြိမ် ခွင့်ရလျှင် ရဟန်းပြုခါနီး၌ မိဘတို့ထံ ခွင့်တောင်းဖွယ် မလိုဟု ဆိုလိုသည်။ သို့သော် "သာမဏေပြုဖို့သာ ခွင့်ပေးပါသည်၊ ရဟန်းပြုဖို့ ခွင့်မပေးပါ"ဟု မိဘတစ်ယောက်ယောက်က ဆိုလျှင်ကား ထပ်မံ၍ ခွင့်တောင်းရဦးမည်သာ။

ခဏ္ဍာသိမ်၌၊ နိသိန္ဒာ-ထိုင်နေသည်၊ (ဟုတွာ) သိက္ခမာနံ-ကို၊ ပက္ခောသထ-ခေါ်
 လိုက်ကြကုန်၊ ဣဓေဝ-ဤခဏ္ဍာသိမ်၌ပင်၊ နံ-ထိုသိက္ခမာနံကို၊ ဥပသမ္မာဒေသာမ-
 မြင့်မြတ်သော ပဉ္စင်းမအဖြစ်သို့ ရောက်စေကုန်အံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ပြော၍၊ ဥပသမ္မာ
 ဒေတိ-အံ့၊ ဧဝံ-ဤသို့စေခိုင်းလတ်သော်၊ ဝါစတော-ကြောင့်၊ သမုဋ္ဌာတိ-ဖြစ်၏၊
 ဥပဿယတော-တိက္ခာနီတို့၏ ကျောင်းမှ၊ ပဋ္ဌာယ-စ၍၊ ဥပသမ္မာဒေသာမိ-အံ့၊
 ဣတိ-ဤသို့၊ ဝတွာ-၍၊ ခဏ္ဍာသိမ်-ခဏ္ဍာသိမ်သို့၊ ဂစ္ဆန္တိယာ-သွားသော ရဟန်းမ၏၊
 ကာယဝါစတော သမုဋ္ဌာတိ၊ ဒွိသုပိ- ၂ ခုလည်းဖြစ်ကုန်သော၊ ဌာနေသု-အရပ်တို့၌၊
 (ကံပြုရာ အရပ်၊ ဥပဿယမှ ခဏ္ဍာသိမ်သို့ သွားရာ အရပ်တို့၌) ပဏ္ဏတ္တိဘာဝံ-
 ပညတ်တော်ရှိသည်၏ အဖြစ်ကို၊ ဇာနိတွာဝ-သိလျက်သာလျှင်၊ ဝိတိတ္ထမံ-လွန်ကျွေး
 မှုကို၊ ကရောန္တိယာ-ပြုသော ရဟန်းမ၏၊ ဝါစာစိတ္တတော-ကြောင့်လည်းကောင်း၊
 ကာယဝါစာစိတ္တတောစ-လည်းကောင်း၊ သမုဋ္ဌာတိ-၏၊ အနုနုဇာနာပေတွာ-ခွင့်
 မပြုစေမှု၍၊ ဥပသမ္မာဒနတော-မြင့်မြတ်သော ပဉ္စင်းမအဖြစ်သို့ ရောက်စေခြင်း
 ကြောင့်၊ ကိရိယာကိရိယံ-တည်း၊ ရဟန်းခံပေးမှုသည် ကိရိယာ၊ ပန်ပြောမှု မပြုခြင်း
 ကား အကိရိယတည်း။ |ပေ၊ တိဝေဒနန္တိ။- ဒသမသိက္ခာပဒံ (သမတ္ထံ)

၁၁။ ပါရိဝါသိကသိက္ခာပုဒ်အဖွင့်

၁၁၆၇-၈။ ဧကာဒသမေ-၌၊ ပါရိဝါသိကဆန္ဒဒါနေနာတိ-ကား၊ ပါရိဝါသိ
 ကေန-သုံးသပ်အပ်ပြီးသော၊ ဆန္ဒဒါနေန-ဆန္ဒပေးခြင်းဖြင့်၊ (“ဥဋ္ဌာပေယျ”၌ စပ်)၊
 တတ္ထ-ထိုပါရိဝါသိကဆန္ဒဒါနေနတူသော ပါဠိဖြင့်၊ ပါရိဝါသိယံ-ပါရိဝါသိယသည်၊
 ပရိသပါရိဝါသိယံ - ပရိသပါရိဝါသိယလည်းကောင်း၊ ရတ္တိပါရိဝါသိယံ - လည်း
 ကောင်း၊ ဆန္ဒပါရိဝါသိယံ-လည်းကောင်း၊ အဇ္ဈာသယပါရိဝါသိယံ-လည်းကောင်း၊
 ဣတိ-သို့ စတုဗ္ဗိခံ-လေးပါးအပြားရှိ၏၊ ပါရိဝါသိယ၏ ပုဒ်အနက်ကို ကင်္ခါဘာသာ
 ဋီကာ၌ ပြထားပြီ။ တတ္ထ-ထိုလေးပါးတို့တွင်၊ ပရိသပါရိဝါသိယံနာမ-ပရိသပါရိ
 ဝါသိယမည်သည်ကို၊ (ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗံ) ဘိက္ခု- တို့သည်၊ ကေနစိဒေဝ - သော၊
 ကရဏီယေန-ကြောင့်၊ သန္ဓိပတိတာ-စည်းဝေးကုန်သည်၊ ဟောန္တိ-ကုန်၏၊ အထ-
 ထိုအခါ၌၊ မေယောဝါ-မိုးသည်သော်လည်း၊ ဥဋ္ဌာတိ-တက်လာအံ့၊ ဥဿာရဏာဝါ-
 လူအများကို တိုးဝေ့သွားလာစေခြင်းကိုသော်လည်း၊ ကရိယတိ-ပြုအပ်အံ့၊ [သံဃာ
 စည်းဝေးရာ အရပ်၌ လူအများ ရုန်းရုန်းဖြစ်နေအောင် တစ်စုံတစ်ယောက် ပြုသည်-
 ဟူလို။] မနုဿာဝါ-လူတို့သည်သော်လည်း၊ အဇ္ဈောတ္တရန္တာ-လွမ်းမိုးကုန်လျက်၊
 အာဂစ္ဆန္တိ-လာကုန်အံ့၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ မယံ-တို့သည်၊ အနောကာသာ-အခွင့်
 မရှိကုန်၊ [“ကံပြု၍ မဖြစ်နိုင်ကုန်”-ဟူလို။] အညတြ-အခြားအရပ်သို့၊ ဂစ္ဆာမ-
 သွားကြစို့၊ ဣတိ-ဤသို့တိုင်ပင်၍၊ ဆန္တံ-ကံပြုလိုသော ဆန္ဒကို၊ အပိသဇ္ဇေတွာဝ-

မစွန့်မူ၍သာ၊ ဥဋ္ဌတန္တိ-ထသွားကုန်အံ့၊ ဣဒံ-ဤထသွားခြင်းသည်၊ ပရိသပါရိဝါသိယံနာမ-ပရိသတ်၏ သုံးခြင်းမည်၏၊ ဝါ-ပရိသတ်၏ ပျက်ပြယ်ခြင်းမည်၏၊ ပရိသပါရိ ဝါသိယံ-ပရိသပါရိဝါသိယသည်၊ ကိဗ္ဗာပိ (ဟောတိ) အကယ်၍ကား ဖြစ်ပါပေ၏၊ ပန-ထိုသို့ပင်ဖြစ်ပါသော်လည်း၊ ဆန္ဒဿ-ကံပြုလိုသော ဆန္ဒ၏၊ ဝါ-ကို၊ အဝိသဋ္ဌတ္တာ-မစွန့်အပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ကမ္မံ-ကို၊ ကာတံ-အခြား တစ်နေရာ၌ ပြုခြင်းငှာ၊ ဝဋ္ဌတိ-အပ်၏။ | ပရိသာယ-၏၊ ပါရိဝါသိယံ-သုံးပြီးခြင်း၊ ဝါ-ပျက်ပြယ်ခြင်း၊ ပရိသပါရိဝါသိယံ-ခြင်း။ |

ပုန-တစ်ဖန်၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ ဥပေါသထာဒိနိ-ဥပုသ် အစရှိသည်တို့ကို၊ ကရိသာမ-ပြုကုန်အံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ကြံ၍၊ ရတ္တိ-ညဉ့်အခါ၌၊ သန္နိပတိတွာ-စည်းဝေး၍၊ ယာဝ-အကြင်မျှလောက်၊ သဗ္ဗေ-အလုံးစုံသော ရဟန်းတို့သည်၊ သန္နိပတန္တိ-စုဝေး မိကုန်၏၊ တာဝ-လောက်၊ [ရဟန်းအားလုံး စုရုံးပြီးသည့်တိုင်အောင်၊] ဓမ္မံ-ကို၊ သုကိဿာမ-နာကြကုန်အံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ပြော၍၊ ဧကံ-တစ်ပါးသော ရဟန်းကို၊ အဇ္ဈေသန္တိ-တရားဟောဖို့ရန် တိုက်တွန်းကြကုန်၏၊ တသ္မိ-ထိုရဟန်းသည်၊ ဓမ္မကထံ-ကို၊ ကထေန္တေယေဝ-ဟောနေစဉ်ပင်၊ အရူဏော-သည်၊ ဥဂ္ဂစ္ဆတိ-တက်အံ့၊ စာတုဒ္ဓသိကံ-စာတုဒ္ဓသိကဖြစ်သော၊ ဥပေါသထံ-ဥပုသ်ကို၊ ကရိသာမ-ကုန်အံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ကြံ၍၊ နိသိန္ဒာ-ထိုင်နေကုန်သည်၊ သစေ (ဟောန္တိ၊ ဧဝံသတိ)၊ ပန္နရသောတိ-ပန္နရသောဟူ၍၊ [“အဇ္ဈပေါသထော ပန္နရသော”ဟု ဆို၍၊] ကာတံ ဝဋ္ဌတိ၊ ပန္နရသိကံ-ပန္နရသိကဥပုသ်ကို၊ ကာတံ နိသိန္ဒာ သစေ (ဟောန္တိ၊ ဧဝံသတိ)၊ ပါဠိပဒေ-အထွက်တစ်ရက်ဖြစ်သော၊ အနုပေါသထေ-ဥပုသ်မဟုတ်သော နေ့၌၊ ဥပေါသထံ ကာတံ န ဝဋ္ဌတိ၊ ပန-အန္တယကား၊ အညံ-ဥပုသ်မှ အခြားသော၊ သံယကိစ္စံ-ကို၊ ကာတံ ဝဋ္ဌတိ၊ ဣဒံ-ဤပါရိဝါသိယသည်၊ ရတ္တိပါရိဝါသိယံနာမ-ညဉ့်၏ သုံးခြင်းမည်၏၊ ဝါ-ညဉ့်၏ ကင်းခြင်းမည်၏။ [“ပရိဝသနံ + ပရိဝါသော” ဟု ဘာဝသာဓံ ပြု၊ ပရိဝါသောယေဝ + ပါရိဝါသိယံ၊ ရတ္တိယာ + ပါရိဝါသိယံ ရတ္တိပါရိဝါသိယံ။]

ပုန-တစ်ဖန်၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ ကိဗ္ဗိဒေဝ-တစ်စုံတစ်ခုသာလျှင်ဖြစ်သော၊ အတ္တနာဒိ သံယကမ္မံ-အတ္တန အစရှိသော သံယကံကို၊ ကရိသာမ-ကုန်အံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ကြံ၍၊ နိသိန္ဒာ-ထိုင်နေကုန်သည်၊ ဟောန္တိ-ကုန်၏၊ တာကြ-ထိုထိုင်နေကုန်သော ရဟန်းတို့တွင်၊ ဧကော-တစ်ပါးသော၊ နက္ကတ္တပါဌကော-နက္ကတ်ကျမ်းကို ရွတ်ဖတ်တတ်သော၊ ဘိက္ခု-သည်၊ ဧဝံ-သို့၊ ဝဒတိ-ပြောအံ့၊ (ကိံ) အဇ္ဈ-ယနေ၊ နက္ကတ္တံ-နက္ကတ်သည်၊ ဒါရုဏံ-ကြမ်းတန်း၏၊ ဣဒံ ကမ္မံ-ဤကံကို၊ မာ ကရောထ-မပြုကြကုန်လင့်၊ ဣတိ-သို့၊ (ဝဒတိ-အံ့) တေ-ထိုရဟန်းတို့သည်၊ တဿ-ထိုနက္ကတ္တပါဌကရဟန်း၏၊ ဝစနေန-စကားကြောင့်၊ ဆန္တံ-ကံပြုလိုသော ဆန္ဒကို၊ ဝိသဇ္ဇေတွာ-၍၊ တတ္ထေဝ-ထိုအရပ်၌ပင်၊ နိသိန္ဒာ-ထိုင်နေကုန်သည်၊ ဟောန္တိ-ကုန်အံ့၊

အထ-ထိုအခါ၌၊ အညော-အခြားသော ရဟန်းသည်၊ အာဂန္ဓာ-၍၊ နက္ခတ္တ-
 ကောင်းသော နက္ခတ်ကို၊ ပတိမာနေန္တိ-မျှော်လင့်နေသော၊ ဗာလ-လူပြိန်းလူအင်္ကျီ၊
 အတ္ထော-အကျိုးစီးပွားသည်၊ ဥပစ္စဂါ-(ဥပ + အတိ + အဂါ)-ကပ်၍ လွန်သွားပြီ၊
 ဤကား ဇာတ်တော်လာ ဂါထာ ၂ ပါဒတည်း။ ဣတိ-သို့၊ ဝတ္တာ-၍၊ နက္ခတ္တေန-
 နက္ခတ်ဖြင့်၊ ကိ-အဘယ်တို့၊ ကရောထ-ပြုကုန်အံ့နည်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဝဒတိ-အံ့၊
 ဣဒံ-ဤပါရိဝါသိယသည်၊ ဆန္ဒပါရိဝါသိယဉ္ဇေ-ဆန္ဒ၏ သုံးခြင်းသည်လည်း
 တောင်း၊ အဇ္ဈာသယပါရိဝါသိယဉ္ဇေ-အဇ္ဈာသယ၏ သုံးခြင်းသည်လည်းကောင်း၊
 (ဟောတိ) တေသ္မိ ပါရိဝါသိယေ-ဤပါရိဝါသိယ၌၊ ပုန-တစ်ဖန်၊ ဆန္ဒပါရိသုဒ္ဓိ-
 ဆန္ဒပါရိသုဒ္ဓိကို၊ အနာနေတော-မဆောင်မူ၍၊ ကမ္မံ-ကို၊ ကာတံ၊ န ဝဋ္ဋတိ-မအပ်၊
 ဤသိက္ခာပုဒ်နှင့် စပ်၍ မှတ်ဖွယ်ကို ကင်္ခါဘာသာဋီကာ၊ ပါတိမောက်ဘာသာဋီကာ
 တို့၌ ပြထားပြီ။ ဥဋ္ဌိတာယ ပရိသာယာတိ-ကား၊ ဆန္ဒ-ကံပြုလိုသော ဆန္ဒကို၊
 ဝိသဇ္ဇေတွာ-စွန့်ပြီး၍၊ ကာယေနဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ ဝါစာယဝါ-သော်လည်း
 ကောင်း၊ ခန္ဓဝိသဇ္ဇန မထွေနေဝါ-ဆန္ဒကို စွန့်ခြင်းမျှဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊
 ပရိသာယ-ပရိသတ်သည်၊ ဥဋ္ဌိတာယ-ထသွားပြီးသော်၊ (“သိက္ခမာနံ ဝုဋ္ဌာပေယျ” ၌
 စပ်။)

၁၁၆၉။ အနာပတ္တိံ ၊ပေ၊ ပရိသာယာတိ-ကား၊ ဆန္ဒ-ကို၊ အဝိသဇ္ဇေတွာ-
 မစွန့်မူ၍၊ (ပရိသာယ-သည်) အဥဋ္ဌိတာယ-မထသေးမီ၊ (သိက္ခမာနံ ဝုဋ္ဌာပေတိ-
 အံ့) အနာပတ္တိံ၊ သေသံ ၊ပေ၊ တိဝေဒနန္တိ။ ဤဝါကျများ၏ အဓိပ္ပာယ်ကို ကင်္ခါ
 ဘာသာဋီကာ၌ ပြထားပြီ။- ကောဒသမသိက္ခာပဒံ (သမတ္ထံ။)

၁၂။ အနုဝဿသိက္ခာပုဒ်အဖွင့်

၁၁၇၀။ ဒွါဒသမေ-၌၊ ဥပဿယော န သမ္ပတိတိ-ကား၊ ဝသနောကာသော-
 နေရာအရပ်သည်၊ နပ္ပဟောတိ-မလောက်၊ ဝါ-မဆန်း၊ |သမုဓာတ်သည် ငြိမ်သက်
 ခြင်း အနက်ကို ဟောသော်လည်း ဓာတုနံ အနေကတ္တတ္တာနှင့်အညီ ပဟောနက
 အနက်ကို ယူစေလို၍ “န ပဟောတိ” ဟု ဖွင့်သည်။ သေသံ ဥတ္တာနမေဝ သမုဋ္ဌာ
 နာဒိနိ-တို့သည်၊ အနန္တရသဒိသာနေဝ-အခြားမဲ့ သိက္ခာပုဒ်၏ သမုဋ္ဌာန်အစရှိသည်
 တို့နှင့် တူကုန်သည်သာ၊ ဣတိ-အပြီးတည်း။-ဒွါဒသမသိက္ခာပဒံ (သမတ္ထံ။)

၁၁၇၁။ တေရသမေ-၌၊ ဧကံဝဿံ ဒေတိ-ကား၊ ဧကန္တရိကေ-တစ်နှစ်ခြား
 ဖြစ်သော၊ ဧကသ္မိ သံဝစ္စရေ-တစ်နှစ်၌၊ ဒေ-၂ ယောက်သော သိက္ခမာန်တို့ကို၊
 ဝုဋ္ဌာပေန္တိ-သိက္ခမာန်အဖြစ်မှ ထမြောက်စေကြကုန်၏။ |ပါဠိတော်၌ “ဝုဋ္ဌာပေန္တိ” ဟု
 ရှိသည်။ သေသံ ၊ပေ၊ သဒိသာနေဝါတိ။- တေရသမသိက္ခာပဒံ (သမတ္ထံ။)

အဋ္ဌမော-သော၊ ကုမာရိဘူတဝဂ္ဂေါ-တည်း။
 ကုမာရိဘူတဝဂ္ဂအဖွင့် ပြီး၏

၉။ ဆတ္တုပါဟနဝဂ်အဖွင့်

၁။ ဆတ္တုပါဟနသိက္ခာပုဒ်အဖွင့်

၁၁၈၁။ ဆတ္တဝဂ္ဂဿ ပဌမသိက္ခာပဒေ၊ သင်္ကမ္ပိံ ပေ၊ ပါစိတ္တိယဿာတိ-
 ကား၊ မဂ္ဂဝမနေ-ခရီးသွားရာအခါ၌၊ ဧကပ္ပယောဂေနဝ-တစ်ကြိမ်တည်းသော
 ပယောဂဖြင့်သာလျှင်၊ ဒီဝသမ္ပိ-တစ်နေ့ပတ်လုံးလည်း၊ ဓာရေတိ-ဆောင်အံ့၊ ဝါ-
 ဆောင်းအံ့၊ ဧကာဝ-တစ်ချက်သာလျှင်ဖြစ်သော၊ အာပတ္တိ၊ (ဟောတံ၊) ကဒ္ဒမာဒိနိ-
 ညွှန်အစရှိသော အရပ်တို့သို့၊ ပတ္တာ-၍၊ ဥပါဟနာ-ဖိနပ်တို့ကို၊ ဩမုဉ္ဇိတ္တာ-ချွတ်၍၊
 ဆတ္တမေဝ-ထီးကိုသာလျှင်၊ ဓာရေန္တိ-ဆောင်လျက်၊ ဝါ-ဆောင်းလျက်၊ သစေ
 ဂစ္ဆတိ-အံ့၊ (ဧဝံသတိ၊) ဒုက္ကဋ္ဌ၊ ဂစ္ဆာဒိနိ-ချုံ အစရှိသည်တို့ကို၊ ဒိသ္မာ-မြင်၍၊ ဆတ္တံ-
 ကို၊ အပနာမေတ္တာ-ဘေးသို့ ညွတ်စေ၍၊ ဝါ-ဖယ်၍၊ ဥပါဟနာရုဋ္ဌာဝ-စီးအပ်သော
 ဖိနပ်ရှိသည်သာ၊ (ဟုတ္တာ၊) အထာပိ ဂစ္ဆတိ-အကယ်၍မူလည်း သွားအံ့၊ (ဧဝံ
 သတိပိ၊) ဒုက္ကဋ္ဌမေဝ၊ [“ထီးမဆောင်းသော်လည်း ဖိနပ်စီးသောကြောင့် ဒုက္ကဋ္ဌ
 အာပတ် သင့်သည်”ဟုလို့၊] ဆတ္တမ္ပိ-ကိုလည်း၊ အပနာမေတ္တာ-၍၊ ဥပါဟနာပိ-
 တို့ကိုလည်း၊ ဩမုဉ္ဇိတ္တာ-ချွတ်၍၊ ပုန-တစ်ဖန်၊ သစေ ဓာရေတိ-အံ့၊ (ဧဝံသတိ၊)
 ပုန ပါစိတ္တိယံ၊ ဧဝံ-သို့ ပယောဂဂဏနာယ-အားဖြင့်၊ အာပတ္တိယော-တို့ကို၊ ဝေဒိ
 တဗ္ဗာ-ကုန်၏၊ သေသံ ပေ၊ တိဝေဒနန္တိ။ [ဤသိက္ခာပုဒ်များ၏ အဓိပ္ပာယ်ကို
 ပါတိမောက်ဘာသာဋီကာ၌ ပြထားပြီ။]- ပဌမသိက္ခာပဒံ (သမတ္ထံ။)

၂။ ယာနသိက္ခာပုဒ်အဖွင့်

၁၁၈၄။ ဒုတိယေ၊ ယာနေန ယာယန္တိတိ ဧတ္တာပိ-ဟူသော ဤပါဠိ၌လည်း၊
 ဩရောဟိတ္တာ-သက်ဆင်း၍၊ ပုနပ္ပုန-ထပ်ခါထပ်ခါ၊ အဘိရုဟန္တိယာ-တက်စီး
 သော ရဟန်းမ၏၊ ပယောဂဂဏနာယ-အားဖြင့်၊ အာပတ္တိယော ဝေဒိတဗ္ဗာ၊ သေသံ-
 သည်၊ ပဌမေ-၌၊ ဝုတ္တနယမေဝ-သည်သာ၊ ဣတိ-အပြီးတည်း။- ဒုတိယသိက္ခာ
 ပဒံ (သမတ္ထံ။)

၃။ မထိဝိပွကိဏ္ဍသိက္ခာပုဒ်အဖွင့်

၁၁၉၀။ တတိယေ၊ ဝိပွကိရိယိသ္မုတိ-ကား၊ မဏယော-ပတ္တမြားတို့သည်၊
 [ယောဇနာ၌ကား “ရတနာနိ”ဟု ဖွင့်၏။] ဝိပွကိဏ္ဍာ-ဖရိဖရံ ပြန်ကြကုန်ပြီ၊ ဣဓာပိ-
 ဤသိက္ခာပုဒ်၌လည်း၊ ဩမုဉ္ဇိတ္တာ-ချွတ်၍၊ ဓာရေန္တိယာ-ပြန်ဆောင်သော ရဟန်းမ
 ၏၊ ပယောဂဂဏနာယ-ဖြင့်၊ အာပတ္တိယော၊ (ဝေဒိတဗ္ဗာ၊) သမုဋ္ဌာနာဒိနိ-တို့သည်၊
 ဝုတ္တနယာနေဝ-သာ၊ တေဝလံ- သက်သက်၊ ဣဓ-၌၊ အကုသလစိတ္တံ- သည်၊
 ဟောတိ၊ ဣတိ-တည်း။- တတိယသိက္ခာပဒံ (သမတ္ထံ။)

၁၁၉၄။ စတုတ္ထေ-၌၊ သီသုပဂါဒိသု-ဦးခေါင်းတန်ဆာ အစရှိသည်တို့တွင်း၊ ယံ ယံ-အကြင်အကြင်တန်ဆာကို၊ ဓာရေတိ-၏၊ တဿ တဿ-ထိုထိုတန်ဆာ၏၊ ဝါ-နှင့်၊ ဝသေန-စပ်သဖြင့်၊ ဝဏ္ဏဂဏနာယ-အားဖြင့်၊ အာပတ္တိယော၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ၊ သေသံ တတိယေ ဝုတ္တနယမေဝါတိ။- စတုတ္ထသိက္ခာပဒံ (သမတ္ထံ။)

၁၁၉၅။ ပဉ္စမေ၊ ဂန္ဓဝဏ္ဏကေနာတိ-ကား၊ ဂန္ဓေနစ-နံသာဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဝါ-နံသာဖြင့် ရောစပ်အပ်သော ရေဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဝဏ္ဏကေနစ-အဆင်းကို ပြုတတ်သော အလှရည်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဝါ-အလှရည်ဖြင့် ရောစပ်အပ်သော ရေဖြင့်လည်းကောင်း၊ (“နွာယန္တိ”၌ စပ်၊) သေသံ၊ ပေ၊ သဒိသာနေဝါတိ။- ပဉ္စမသိက္ခာပဒံ (သမတ္ထံ။)

၁၂၀။ ဆဋ္ဌေ-၌၊ သဗ္ဗံ-သည်၊ ပဉ္စမေ-၌၊ ဝုတ္တသဒိသမေဝါတိ။- ဆဋ္ဌသိက္ခာပဒံ (သမတ္ထံ။)၊ ဒုတိယသိက္ခာပုဒ်မှ စ၍ ဤသိက္ခာပုဒ်များ၏ အဓိပ္ပာယ်ကိုလည်း ပါတိမောက်ဘာသာဋီကာ၌ ပြထားပြီ။

၇။ ဥမ္မဒ္ဒါပနသိက္ခာပုဒ်များအဖွင့်

၁၂၀၈-၉။ သတ္တမေ၊ ဥမ္မဒ္ဒါပေတိ အာပတ္တိ ပါမိတ္တိယဿာတိ ဣတ္ထေ-ဟူသော ဤပါဠိ၌၊ ဟတ္ထံ-လက်ကို၊ အမောစေတော-မလွတ်စေမူ၍၊ ဥမ္မဒ္ဒနေ-ပွတ်တိုက်ခြင်းကြောင့်၊ ဧကာဝ အာပတ္တိ၊ (ဟောတိ၊) မောစေတော မောစေတော-လွတ်စေ၍ လွတ်စေ၍၊ ဥမ္မဒ္ဒနေ-ကြောင့်၊ ပယောဂဂဏနာယ အာပတ္တိယော၊ သမ္မာဟနေဝိ-ဆုပ်နယ်စေခြင်း၌လည်း၊ ဧသေဝနယော-တည်း၊ ဂိလာနာယာတိ-ကား၊ အန္တမသော-အားဖြင့်၊ မဂ္ဂဂမနပရိဿမေနပိ-လမ်းသွားရခြင်းကြောင့် ညောင်းညာပင်ပန်းခြင်း အားဖြင့်လည်း၊ သာဗာဓာယ-အနာရှိသည်ဖြစ်၍၊ (“ဥမ္မဒ္ဒါပေန္တိယာ အနာပတ္တိ”၌ စပ်၊) အာပဒါသုတိ-ကား၊ ဧဝရဘယာဒိဟိ-ခိုးသူဘေး အစရှိသည်တို့ကြောင့်၊ သရိရကမ္မနာဒိသု-ကိုယ်၏ တုန်လှုပ်ခြင်း အစရှိသည်တို့ကြောင့်၊ (“ဥမ္မဒ္ဒါပေန္တိယာ အနာပတ္တိ”) သေသံ၊ ပေ၊ သဒိသာနေဝါတိ။- သတ္တမသိက္ခာပဒံ (သမတ္ထံ။)

၁၂၀၉။ အဋ္ဌမာဒိသု-အဋ္ဌမသိက္ခာပုဒ် အစရှိကုန်သော၊ တီသု-သုံးပါးသော သိက္ခာပုဒ်တို့၌၊ သိက္ခမာနာယ သာမဏေရိယာ ဂိဟိနိယာတိ ဣဒမေဝ-သိက္ခမာနာယ၊ သာမဏေရိယာ၊ ဂိဟိနိယာဟူသော ဤပုဒ်အပေါင်းသည်သာ၊ နာနာကရဏံ-အသီးအခြား ပြုကြောင်းအလူးတည်း၊ သေသံ၊ ပေ၊ သဒိသာနေဝါတိ။- အဋ္ဌမနဝမဒသမသိက္ခာပဒါနိံ (သမတ္တာနိ။)

၁၁။ ပုရတောနိသိဒနသိက္ခာပုဒ်အဖွင့်

၁၂၁၄။ ဧကာဒသမေ-၌၊ ဘိက္ခုဿ ပုရတောတိ (ပဒဿ)-ဟူသော ပုဒ်၏၊ အဘိမုခံ-ရှေးရှု၍၊ ဣတိ အတ္ထောဧဝ-ဤအနက်သည်သာ၊ (ဟောတိ၊)၊ ပုရတောဟု

ဆိုသော်လည်း ရဟန်း၏ ရှေ့နား၌ နေရမည်ဟု မဆိုလို၊ ရှေးရှုမြင်လောက်ရာ အရပ်ကို ဆိုလိုသည်-ဟူလို။ ပန-ဆက်၊ ဣဒံ-ဤဘိက္ခုသော ပုရတောဟူသော စကားကို၊ ဥပစာရံ-၁၂ တောင် ဥပစာကို၊ သန္ဓာယ-၅၊ ကထိတံ-ဟောတော်မူ အပ်ပြီ၊ ဥပစာရံ သန္ဓာယာတိ သမန္တာ ခွါဒသဟတ္ထပစာရံ သန္ဓာယာ-ဋီကာ။ ဣတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ သေသံ၊ ဟေ၊ တိဝေဒနန္တိ။- ဧကာဒသမသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ။)

၁၂။ ပဉ္စာပုစ္ဆကသိက္ခာပုဒ်အဖွင့်

၁၂၁၉-၂၃။ ခွါဒသမေ-၌၊ အနောကာသကတန္တိ-ကာ၊ အသုကသ္မိနာမ ဌာနေ-ထိုမည်သော ပါဠိရပ်၌၊ ပုစ္ဆာမိ-မေးလိုပါ၏၊ ဝါ-မေးပါရစေ၊ ဣတိ ဧဝံ-သို့၊ အကတဩကာသံ-မပြုအပ်သော အခွင့်ရှိသော၊ ဝါ-ခွင့်မပြုသေးသော၊ (“ဘိက္ခု ပုစ္ဆေယျ”၌ စပ်) တေနေဝ-ထို့ကြောင့်ပင်၊ အနောကာသကတန္တိ အနာပုစ္ဆာတိ-ဟူ၍၊ အာဟ-ပြီ၊ အနောဒိဿာတိ-ကာ၊ အသုကသ္မိနာမ ဌာနေ-၌၊ ပုစ္ဆာမိ-၏၊ ဣတိ ဧဝံ-သို့၊ အနိယမေတ္တာ-မသတ်မှတ်မှု၍၊ ကေဝလံ-သက်သက်၊ (“ဧဝံ ဝတ္တာ”၌ စပ်) အယျ-အရှင်ဘုရား၊ ပုစ္ဆိတဗ္ဗံ-မေးဖွယ်သည်၊ ဝါ-မေးစရာ သည်၊ အတ္ထိ-ရှိပါ၏၊ ပုစ္ဆာမိ-မေးလိုပါ၏၊ ဝါ-မေးပါရစေ၊ ဣတိ ဧဝံ-သို့၊ ဝတ္တာ-လျှောက်ပြီး၍၊ (ပုစ္ဆတိ-အံ့) သေသံ၊ ဟေ၊ တိဝေဒနန္တိ။ - ခွါဒသမသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ။)

၁၃။ အသံကစ္စိကသိက္ခာပုဒ်အဖွင့်

၁၂၂၆။ တေရသမေ-၌၊ ပရိက္ခေပံ အတိက္ကာမေန္တိယာတိ-ကာ၊ ဧကေန-တစ်ဖက်သော၊ ပါဒေန-ခြေဖြင့်၊ (ပရိက္ခေဝေ-အကာအရံကို) အတိက္ကန္တေ-လွန် အပ်သော်၊ ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ) ဒုတိယေန-ဒုတိယခြေဖြင့်၊ (ပရိက္ခေပေ အတိက္ကန္တေ) ပါစိတ္တိယံ၊ ဥပစာရေပိ-ဥပစာ၌လည်း၊ ဧသေဝနယော-တည်း။

၁၂၂၇။ အတ္တိန္တစိဝရိကာယာတိ အာဒီသု-အစရှိသော ပါဠိရပ်တို့၌၊ သံကစ္စိက စိဝရမေဝ-ရင်စည်းသင်္ကန်းကိုပင်၊ စိဝရန္တိ-ဟူ၍၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ-၏၊ ဤသံကစ္စိက ပုဒ်၏ အဓိပ္ပာယ်ကို ပါတိမောက်ဘာသာဋီကာ၌ ပြထားပြီ။ အာပဒါသုတိ-ကာ၊ သံကစ္စိက-ရင်စည်းတဘက်သည်၊ မဟန္တံ-များသော အဖိုးရှိသည်၊ ငါ့ အဖိုးများစွာ ထိုက်တန်သည်၊ ဟောတိ-ဖြစ်အံ့၊ ပါရူပိတ္တာ-ခြံ၍၊ ဂစ္ဆန္တိယာစ-သွားသော ရဟန်းမ ၏လည်း၊ ဥပဒ္ဒဝေါ-ဘေးရန်သည်၊ ဥပုဇ္ဇတိ-ဖြစ်တတ်အံ့၊ ဧဝုပါသု-ကုန်သော၊ အာပဒါသု-ကြောင့်၊ (အသံကစ္စိကာယ-ရင်စည်းသင်္ကန်း မပါဘဲ၊ ဂါမံ-သို့၊ ပဝိသန္တိ ယာ-၏) အနာပတ္တိ၊ သေသံ၊ ဟေ၊ တိဝေဒနန္တိ။- တေရသမသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ။)

နဝမော-သော၊ ဆတ္တုပါဟနဝဂ္ဂေါ-တည်း။
ဆတ္တုပါဟနဝဂ်အဖွင့် ပြီး၏။

နိဂုံးအဖွင့်

နိဂုံး ဥဒ္ဒိဋ္ဌာ ခေါ်၊ ပေ၊ ဓမ္မာတိ ဧတ္ထ-ဟူသော ဤပါဠိ၌၊ သဗ္ဗာနေဝ-အလုံးစုံ သာလျှင်ဖြစ်တုန်သော၊ (“သိက္ခာပဒါနိ”၌ စပ်၊) ဘိက္ခုနီနိ-တို့၏၊ ခုဒ္ဒကေသု-ခုဒ္ဒကသိက္ခာပုဒ်တို့၌၊ ဆန္ဒုတိ-၉၆ ပါးလည်းကောင်း၊ ဘိက္ခုနီ-တို့၏၊ ဒွေနုတိ-၉၂ ပါးလည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ အဋ္ဌာသိတိသတံ- ၁၈၈ ပါးသော၊ သိက္ခာပဒါနိ-တို့ကို၊ (ဥဒ္ဒိဋ္ဌာနိ-သရုပ်အားဖြင့် ထုတ်ပြုအပ်ပါကုန်ပြီ၊) တတော-ထို ၁၈၈ ပါးသော သိက္ခာပုဒ်တို့မှ၊ (အပနေတွာ၌ စပ်၊) သကလံ-အလုံးစုံသော၊ ဘိက္ခုနိဝဂ္ဂံ-ဘိက္ခုနီဝဂ်လည်းကောင်း၊ |ဣတိ၌ စပ်ရမည်ဖြစ်၍ “လည်းကောင်း”ဟု ပေးသည်၊ အပနေတွာ၏ ကံပုဒ်အစိတ်ဖြစ်သောကြောင့် “ဘိက္ခုနိဝဂ္ဂံ”ဟု ဒုတိယန္တဖြင့်လည်း ထားသည်။| ပရမ္မရဘောဇနံ-ပရမ္မရဘောဇနသိက္ခာပုဒ်လည်းကောင်း၊ |ဤမှ နောက်၌ သိက္ခာပုဒ်နာမည် ထည့်၍ ပေး။| အနတိရိတ္တဘောဇနံ-လည်းကောင်း၊ အနတိရိတ္တေန အဘိဟဋ္ဌံ ပဝါရဏံ-အနတိရိတ္တေန အဘိဟဋ္ဌံ ပဝါရဏသိက္ခာပုဒ် လည်းကောင်း၊ ပဏီတဘောဇနဝိညတ္တိ-လည်းကောင်း၊ ပေ၊ မာတုဂါမေန၊ ပေ၊ အဒ္ဓါနဂမနံ-မာတုဂါမေန သဒ္ဓိံ သံဝိဓာယ အဒ္ဓါနဂမနသိက္ခာပုဒ်လည်းကောင်း၊ ရာဇန္တေ ပုရပူဝေသနံ-လည်းကောင်း၊ သန္တံ ဘိက္ခု၊ ပေ၊ ဂါမပူဝေသနံ-သန္တံ ဘိက္ခု၊ ပေ၊ ဂါမပူဝေသနသိက္ခာပုဒ်လည်းကောင်း၊ နိသီဒနံ-လည်းကောင်း၊ ဝသိက သာဋီကံ-လည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဒ္ဓါဝိသတိ- ၂၂ ပါးသော၊ ဣမာနိ သိက္ခာပဒါနိ-တို့ကို၊ အပနေတွာ-ဖယ်၍၊ သေသာနိ-ကြွင်းကုန်သော၊ သတံ-တစ်ရာသော၊ သိက္ခာပဒါနိစ-တို့သည်လည်းကောင်း၊ ဝါ-တို့ကိုလည်းကောင်း၊ ဆသဋ္ဌိ-၆၆ ပါး သော၊ သိက္ခာပဒါနိစ-တို့သည်လည်းကောင်း၊ ဝါ-တို့ကိုလည်းကောင်း၊ ပါတိမော ကျဒ္ဒေသမဂ္ဂေန-ပါတိမောက်ရွတ်ပြစဉ်အားဖြင့်၊ ဥဒ္ဒိဋ္ဌာနိ-သရုပ်အားဖြင့် ရွတ်ပြ အပ်ပြီးကုန်သည်၊ ဟောန္တိ၊ ဣတိ၊ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ၊ တေန-ထို့ကြောင့်၊ ဥဒ္ဒိဋ္ဌာ ခေါ်၊ ပေ၊ ဓာရယာ မိတိ-ဟူ၍၊ အာဟ-မိန့်တော်မူပြီ။

တဏှ-ထိုသုဒ္ဓါပါမိတ်၌၊ အယံ-ဤဆိုအပ်လတံကား၊ သင်္ခေပတော-အကျဉ်း ချုပ်အားဖြင့်၊ သမုဋ္ဌာနဝိနိစ္ဆယော-သမုဋ္ဌာနအဆုံးအဖြတ်တည်း၊ ဂိရဂ္ဂသမဇ္ဇံ-ဂိရဂ္ဂသမဇ္ဇသိက္ခာပုဒ်လည်းကောင်း၊ စိတ္တာဂါရသိက္ခာပဒံ-လည်းကောင်း၊ ပေ၊ ဘိက္ခုနီအာဒိဟိ-ဘိက္ခုနီ အစရှိသူတို့ကို၊ ဝါ-ဘိက္ခုနီ၊ သိက္ခမာနံ၊ သာမဏေမ၊ လူဝတ်ကြောင်မတို့ကို၊ ဥမ္မဒ္ဓါပနပရိမဒ္ဓါပနာနိ-ချေးပွတ်စေခြင်း၊ ဆုပ်နယ်စေခြင်း ဟူသော သိက္ခာပုဒ်တို့လည်းကောင်း၊ [ကင်္ခါ၌ ဥမ္မဒ္ဓါပန၊ ပရိမဒ္ဓါပနဟု ရှိ၏။] ဣတိ-သို့၊ ဒသ-ကုန်သော၊ ဣမာနိ သိက္ခာပဒါနိ-တို့သည်၊ အစိတ္တကာနိ-အစိတ္တက သိက္ခာပုဒ်တို့တည်း၊ လောကဝဇ္ဇာနိ-လောက၌ အပြစ်ရှိသော သိက္ခာပုဒ်တို့တည်း၊ ပန-ဆက်၊ အယံ-ဤဆိုအပ်လတံကား၊ ဧတ္ထ-ဤအစိတ္တက အစရှိသည်တို့၌၊ အဓိပ္ပာယော-အဋ္ဌကထာဆရာ၏ အလိုတည်း၊ စိတ္တေန-ဝတ္ထုကို သိသော စိတ်နှင့်၊

ဝိနာပိ-ကင်း၍လည်း၊ (ပိဖြင့် “မကင်းဘဲလည်း”ဟု ဆည်း) အာပဇ္ဇိတဗ္ဗတ္တာ-
 သင့်ရောက်ထိုက်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ အစိတ္တကာနိ-အစိတ္တကတို့တည်း၊
 ပန-ကား၊ စိတ္တေ-ဝတ္ထုကို သိသော စိတ်သည်၊ သတိ-ရှိလတ်သော်၊ အကုသလေ
 နေဝ-အကုသိုလ်စိတ်ဖြင့်သာ၊ အာပဇ္ဇိတဗ္ဗတ္တာ-ကြောင့်၊ လောကဝဇ္ဇာနိ-တို့တည်း၊
 အဝသေသာနိ-ကြွင်းသော ဝုဇ် ပါးသော သိက္ခာပုဒ်တို့သည်၊ အစိတ္တကာနိ (ဇေ)-
 အစိတ္တကတို့ချည်းသာတည်း၊ [ကင်္ခါ၌ “သစိတ္တကာနိ”ဟု မှားနေသည်။] ပဏ္ဏတ္ထိ
 ဝဇ္ဇာနေဝ-ပဏ္ဏတ္ထိဝဇ္ဇာတို့ချည်းသာတည်း။

စောရီဝုဋ္ဌာပနံ-စောရီဝုဋ္ဌာပနသိက္ခာပုဒ်လည်းကောင်း၊ ဂါမန္တရံ-ဂါမန္တရသိက္ခာ
 ပုဒ်လည်းကောင်း၊ အာရာမသိက္ခာပဒံ-အာရာမသိက္ခာပုဒ်လည်းကောင်း၊ ဂဗ္ဘိနိ
 ဝဇ္ဇေ-၌၊ အာဒိတော-အစမှ၊ ပဋ္ဌာယ-၍၊ သတ္တ-ခုနစ်ပါးသော သိက္ခာပုဒ်တို့လည်း
 ကောင်း၊ ပေ၊ ဧကန္တရိကဝုဋ္ဌာပနံ-ဧကန္တရိကဝုဋ္ဌာပနသိက္ခာပုဒ်လည်းကောင်း၊
 ဣတိ-ဤသို့၊ ဧကုနဝိသတိ-တစ်ခုယုတ် နှစ်ဆယ်သော၊ ဣမာနိ သိက္ခာပဒါနိ-
 တို့သည်၊ သစိတ္တကာနိ-တို့တည်း၊ ပဏ္ဏတ္ထိဝဇ္ဇာနိ-တို့တည်း၊ အဝသေသာနိ-ကြွင်း
 သော ဝုဋ္ဌ ပါးသော သိက္ခာပုဒ်တို့သည်၊ သစိတ္တကာနိ (ဇေ)-တို့ချည်းသာတည်း၊
 လောကဝဇ္ဇာနေဝ-တို့ချည်းသာတည်း၊ ဣတိ-ဤကား သမုဋ္ဌာနိအဆုံးအဖြတ်
 တည်း၊ [အစိတ္တက၊ လောကဝဇ္ဇ စသည်ဖြစ်ပုံကို ဆိုအပ်ခဲ့သော သိက္ခာပုဒ်တို့၏
 အဋ္ဌကထာကို ပြန်၍ ကြည့်ပါ။] သမန္တပါသာဒိကာယ-သမန္တပါသာဒိကာမည်
 သော၊ ဝိနယသံဝဏ္ဏနာယ-ဝိနည်းအဖွင့်၌၊ ဝါ-တွင်၊ ဘိက္ခုနီဝိဘဇင်-၌၊ ခုဒ္ဒက
 ဝဏ္ဏနာ-ခုဒ္ဒကသိက္ခာပုဒ်တို့၏ ဖွင့်ကြောင်းဖွင့်ရာ အဋ္ဌကထာသည်၊ နိဋ္ဌိတာ-ပြီးပြီ။

(၁) အဝသေသာနိ။ ။အဝသေသအရ သိက္ခာပုဒ်များကား - လသုနဝဂ်မှ ပဌမ၊
 ဒုတိယ၊ ဆဌ၊ သတ္တမ၊ အဌမ၊ နဝမသိက္ခာပုဒ်များ၊ အန္တကာရဝဂ်မှ ပဌမ၊ ဆဌ၊ သတ္တမ၊
 နဂ္ဂဝဂ်မှ ပဌမ၊ ဒုတိယ၊ စတုတ္ထ၊ ပဉ္စမ၊ အဌမ၊ တုဝဂ္ဂဝဂ်မှ ပဌမ၊ ဒုတိယ၊ သတ္တမ၊ အဌမ၊
 နဝမ၊ စိတ္တာဂါရဝဂ်မှ ဒုတိယ၊ တတိယ၊ စတုတ္ထ၊ ဆဌ၊ သတ္တမ၊ အဌမ၊ နဝမ၊ ဒသမ၊
 အာရာမဝဂ်မှ စတုတ္ထ၊ ဆဌ၊ ဒသမ၊ ကုမာရိဘူတဝဂ်မှ ဒသမ၊ ဆတ္တုပါယနဝဂ်မှ ပဌမ၊
 ဒုတိယ၊ ဧကာဒသမ၊ ဌါဒသမ၊ တေရသမ ပေါင်း (၃၆) ပါးတည်း။

(၂) အဝသေသာနိ။ ။အဝသေသအရ သိက္ခာပုဒ်များကား - လသုနဝဂ်မှ တတိယ၊
 စတုတ္ထ၊ ပဉ္စမ၊ အန္တကာရဝဂ်မှ ပဌမ၊ ဒုတိယ၊ တတိယ၊ စတုတ္ထ၊ အဌမ၊ နဝမ၊ ဒသမ၊ နဂ္ဂ
 ဝဂ်မှ တတိယ၊ ဆဌ၊ သတ္တမ၊ နဝမ၊ ဒသမ၊ တုဝဂ္ဂဝဂ်မှ တတိယ၊ စတုတ္ထ၊ ပဉ္စမ၊ ဆဌ၊
 ဒသမ၊ စိတ္တာဂါရဝဂ်မှ ပဉ္စမ၊ အာရာမဝဂ်မှ ဒုတိယ၊ တတိယ၊ ပဉ္စမ၊ သတ္တမ၊ အဌမ၊ နဝမ၊
 ဂဗ္ဘိနိဝဂ်မှ အဌမ၊ နဝမ၊ ဒသမ၊ ကုမာရိဘူတဝဂ်မှ ဆဌ၊ သတ္တမ၊ အဌမ ပေါင်း သိက္ခာပုဒ်
 (၃၃) ပါးတည်း။

ပါစိတ္တိယကတ္ထံ-ပါစိတ်အခန်းသည်၊ နိဋ္ဌိတံ-ပြီးပြီ။

၅။ ပါဠိဒေသနီယအခန်း

ပါဠိဒေသနီယသိက္ခာပုဒ်များ

ခုဒ္ဒကာနံ-ခုဒ္ဒကသိက္ခာပုဒ်တို့၏။ အနန္တရာ-အခြားမဲ့၌။ ပါဠိဒေသနီယာနာမ-ပါဠိဒေသနီယတို့မည်သော၊ အဋ္ဌ-ရှစ်ပါးကုန်သော၊ ယေ ဓမ္မာ-အကြင်သိက္ခာပုဒ်တို့ကို၊ သင်္ခေပေနေဝ-အကျဉ်းချုပ်အားဖြင့်သာလျှင်၊ သင်္ဂဟိတ်-သိမ်းယူကြောင်းသံဂါယနာသို့၊ အာရုဋ္ဌာ-တင်အပ်ကုန်ပြီ၊ တေသံ-ထိုပါဠိဒေသနီယသိက္ခာပုဒ်တို့၏၊ သင်္ခေပေနေဝ-အကျဉ်းချုပ်အားဖြင့်ပင်၊ ဧသော ဝဏ္ဏနာ-ဤဖွင့်ကြောင်းဖွင့်ရာအဋ္ဌကထာသည်၊ ပဝတ္တတေ-ဖြစ်၏၊ ဝါ-ဖြစ်တော့လတံ့။

၁၂၂၈။ ဟိ-မှန်း၊ ဧတ္ထ-ဤပါဠိဒေသနီယသိက္ခာပုဒ်တို့၌၊ ပါဠိယံ-ပါဠိတော်၌၊ ယာနိ သပ္ပိတေလာဒိနိ-အကြင်ထောပတ်၊ ဆီ အစရှိသည်တို့ကို၊ နိဒ္ဒိဋ္ဌာနိ-ညွှန်ပြတော်မူအပ်ကုန်ပြီ၊ တာနိယေဝ-ထိုပါဠိတော်၌ တိုက်ရိုက်လာသော ထောပတ်၊ ဆီ အစရှိသည်တို့ကိုသာ၊ ဝိညာပေတွာ-မိမိအလိုရှိကြောင်းကို သိစေ၍၊ ဝါ-တောင်း၍၊ ဘုဉ္ဇန္တိယာ-စားသော ရဟန်းမ၏၊ ပါဠိဒေသနီယာ-ပါဠိဒေသနီယအာပတ်တို့သည်၊ (ဟောန္တိ) ပန-ဆက်၊ ပါဠိဝိနိမုတ္တကေသု-ပါဠိတော်မှ အလွတ်ဖြစ်ကုန်သော၊ သဗ္ဗေသု-အလုံးစုံသော ထောပတ်၊ ဆီ အစရှိသည်တို့၌၊ ဗုက္ကဋ်၊ (ဟောတိ) ဧတ္ထ-ဤပါဠိဒေသနီယသိက္ခာပုဒ်၌၊ သေသံ-သည်၊ ဥတ္တာနမေဝ၊ ပေ၊ တိဝေဒနန္တိ။-ပါဠိဒေသနီယဝဏ္ဏနာ-ပါဠိဒေသနီယသိက္ခာပုဒ်တို့၏ ဖွင့်ကြောင်းဖွင့်ရာ အဋ္ဌကထာသည်၊ နိဒ္ဒိတာ-ပြီးပြီ။

ပါဠိဒေသနီယကဏ္ဍံ-သည်၊ နိဒ္ဒိတ်-ပြီ။

[ပါဠိဒေသနီယကို ဖွင့်ပြပြီး၏ အခြားမဲ့၌ သေခိယ၊ အဓိကရဏသမထတို့နှင့် စပ်လျက် အမှာစကားချုပ်ကို ပြလိုသောကြောင့် “သေခိယာ ပန” စသည် မိန့်၊ ပန-ဆက်၊ (ယောဇနာ၌ “ပက္ခန္တရ” ဆို၏) ပဉ္စသတ္တတိ-၇၅ ပါးသော၊ သေခိယာ-သေခိယတို့မည်သော၊ ယေ ဓမ္မာ-အကြင်သိက္ခာပုဒ်တို့ကို၊ ဥဒ္ဒိဋ္ဌာ-သရုပ်အားဖြင့် ထုတ်ပြအပ်ကုန်ပြီ၊ တေသံ-ထိုသေခိယတို့၏၊ အနန္တရာယေဝ-အခြားမဲ့သာလျှင်၊ အဓိကရဏဂုယာ-အဓိကရဏသမထအမည်ရှိကုန်သော၊ [သမထပုဒ် အကျေကြီး] သတ္တ-ကုန်သော၊ ဓမ္မာ-တို့ကို၊ ဥဒ္ဒိဋ္ဌာ-ကုန်ပြီ။

ပါဠိဝိနိမုတ္တကေသု။ ။ပါဠိတော်၌ “ယေသံ ဓံသံ ကပ္ပတိ၊ တေသံ သပ္ပိ” စသည်ဖြင့် အပ်သော အသားရှိသော သတ္တဝါတို့မှ ဖြစ်သော ထောပတ်၊ ဆီ စသည်တို့ကို တောင်းစားခြင်းကြောင့် “ပါဠိဒေသနီယအာပတ်”ဟု ပညတ်တော်မူ၏။ မအပ်သော အသားရှိသော မြင်းစသော သတ္တဝါတို့၏ နို့မှ ဖြစ်သော ထောပတ်၊ ဆီ စသည်တို့ကိုကား ပါဠိဝိနိမုတ္တကဖြစ်၍ တောင်းစားသူမှာ ခုက္ကဋ်အာပတ်သာ သင့်သည်-ဟူလိ။

သေသံ-ထိုသေခံယ၊ အဓိကရဏသမထတို့၏။ ယော အတ္ထဝိနိစ္ဆယော-
 အကြင်အနက် အဆုံးအဖြတ်ကို၊ မဟာဝိဘင်္ဂေ-ဘိက္ခုမဟာဝိဘင်း၌၊ (မယာ)
 ဝုတ္တာ-ဆိုအပ်ပြီ၊ ဘိက္ခုနီနံ-တို့၏၊ ဝိဘင်္ဂေပိ-ဝိဘင်း၌လည်း၊ တံ-ထိုအနက်
 အဆုံးအဖြတ်ကို၊ တာဒိသံယေဝ-ထိုကဲ့သို့ရူအပ်၏ဟူ၍သာ၊ [ဘိက္ခုဝိဘင်း၌ ဆို
 အပ်ခဲ့ပြီးသော အနက်အဆုံးအဖြတ်နှင့် တူ၏ဟူ၍သာ၊] ယသ္မာ-အကြင့်ကြောင့်၊
 ဝိဒ္ဓ-သိကြကုန်၏၊ တသ္မာ-ထို့ကြောင့်၊ တေသံ ဓမ္မာနံ-ထိုသေခံယ၊ အဓိကရဏ
 သမထတို့၏၊ အတ္ထဝဏ္ဏနာ-အနက်၏ အဖွင့်ကို၊ ဝိသံ-သီးခြား၊ (မယာ-သည်၊)
 န ဝုတ္တာ-မဆိုအပ်တော့၊ (ကသ္မာ-နည်း၊) ဟိ (ယသ္မာ)-ကြောင့်၊ တတ္ထ-ထိုဘိက္ခု
 ဝိဘင်း၌၊ ယာ (အတ္ထဝဏ္ဏနာ)-ကို၊ (မယာ) ဝုတ္တာ-ပြီ၊ သာ (အတ္ထဝဏ္ဏနာ)-ကို၊
 ဣ-ဤဘိက္ခုနီဝိဘင်း၌လည်း၊ ဝုတ္တာယေဝ-ဆိုအပ်ပြီးပင် ဖြစ်တော့၏၊ ဣတိ-
 ကြောင့်၊ (တေသံ ဓမ္မာနံ အတ္ထဝဏ္ဏနာ ဝိသံ မယာ န ဝုတ္တာ)- သမန္တပါသာဒိ
 ကာယ-သော၊ ဝိနယသံဝဏ္ဏနာယ-၏၊ ဝါ-တွင်း၊ ဘိက္ခုနီဝိဘင်္ဂဝဏ္ဏနာ-သည်၊
 နိဋ္ဌိတာ-ပြီ။

သဗ္ဗာသဝပဟံ-အလုံးစုံသော အာသဝေါတရားတို့ကို ပယ်ရှားနိုင်သော၊ [ယာ
 ပန ဘိက္ခုနီ ဇာနံ စောရီ၊] ပေ၊ ဝုဋ္ဌာပေယျ"တို့၌ ဇာနံပုဒ်ကဲ့သို့ လိင်ဝိပလ္လာသ
 ကြံ။] သော ဝဏ္ဏနာ-ဤဖွင့်ကြောင်းဖွင့်ရာ အဋ္ဌကထာသည်၊ နိဋ္ဌိတာ ယထာ-
 ဝန်းကျင်ပတ်ကုံး၊ ကမ္မတံဖုံးလျက်၊ နိဂုံးအရောက်၊ ပြီးမြောက်သကဲ့သို့၊ (ဧဝံ-
 ဤအတူ၊ သဗ္ဗသတ္တာ-အလုံးစုံသော သတ္တဝါတို့သည်၊) သဗ္ဗာသဝပဟံ-အလုံးစုံ
 သော အာသဝေါတရားတို့ကို ပယ်ရှားနိုင်သော၊ မဂ္ဂံ-အရဟတ္တမင်သို့၊ ပတွာ-
 ရောက်၍၊ နိဗ္ဗုတိ-ခန္ဓာနာမ်ရုပ်၊ ငြိမ်းချုပ်ရာမှန်၊ အေးနိဗ္ဗာန်ကို၊ ပဿန္တု-ဉာဏ်
 စက္ခုဖြင့်၊ စေတုထင်ထင်၊ တွေ့မြင်နိုင်ကြပါစေသတည်း။ |ဤဂါထာ၌ ယောဇနာ
 ဝယ် တစ်မျိုးဖွင့်သွားလေ၏။ မူရင်းဂါထာချင်း တူပုံမရ။]

ဝိဒ္ဓ။ ။ "ဓာတုဝိဒ္ဓ၊ နောင်း ဇေယျမူ၊ အန္တိဋီ၊ ဝိဒ္ဓရပြီးရသည်" ဟူသော နိယာမ်နှင့်
 အညီ ဝိဒ္ဓဓာတ်နောင် အန္တိကို ဦးမြဲ၍ "ဝိဒ္ဓ" ဟု ပြီး၏။ ဋီကာ၌ "ဝိဒ္ဓ ဝဒန္တိ"ဟု တွေ့ရ၏။
 ဝိဒ္ဓဓာတ်က ဝဒနအနက်ကို မဟောနိုင်သောကြောင့် "ဝိဒ္ဓ ဝိဒန္တိ"ဟု ဖွင့်ရာမှ ပါဠိပျက်၍
 "ဝဒန္တိ" ဟု မြစ်နေဟန်တူသည်။ [ဝိမတိ၌ "ဝိဒန္တိ" ဖွင့်၏။ ရှေးဒိ ဝိဒဓာတ်က သိခြင်းအနက်ကို
 မဟောသောကြောင့် "ဝိဒန္တိ" ပင် ပါဠိရင်းဖြစ်စရာ ရှိသည်။]

ဥဘတောဝိဘင်္ဂဋ္ဌကထာ-ဘိက္ခု ဘိက္ခုနီအားဖြင့် ၂ ပါးသော
 ဝိဘင်းတို့၏ အဋ္ဌကထာသည်၊ နိဋ္ဌိတာ-ပြီးပြီ။

ဘာသာဋီကာနိဂုံး

သိဇ္ဈိတ္တ ဘော ဘာသာဋီကာ၊ ဒေသဘာသာယ သင်္ခတာ၊
ဝါစိတ္တိယဋကထာယ၊ ဝါစနာမဂ္ဂဝဏ္ဏနာ။

ပါစိတ္တိယဋကထာယ-ပါစိတ်ဟုခေါ်၊ ပါဠိတော်ဝယ်၊ ဟောဖော်မြွက်ဟ၊ အနက်ပြသည့်၊ အဋကထာ၊ ကျမ်းရွှေစာ၏။ ဝါစနာမဂ္ဂဝဏ္ဏနာ-အစဉ်အလာ၊ ပို့ချ ကာဖြင့်၊ သေချာစံနစ်၊ ဖွင့်ရှိုးဖြစ်သော၊ ဒေသဘာသာယ-တိုင်းရင်းမြန်မာ၊ အဓိ ဘာသာဖြင့်၊ သင်္ခတာ-တသန့်တသန့်၊ အကန့်ကန့်လျက်၊ ခုံခုံစီရရီ၊ တည်ကြည်စွာ စီရင်အပ်သော၊ ဘာသာဋီကာ-ဘာသာဋီကာ၊ အမည်သာသည့်၊ မှီရာသိသည်း၊ နိဿယည်းသည်လည်း၊ သိဇ္ဈိတ္တဘော-ထောင်သုံးရာဝယ်၊ ငါးခုကြွယ်သည့်၊ နှစ် ဆယ်နှစ်ကြို၊ လနယုန်၏၊ ပုဏ္ဏမိရှေ့၊ အဖိတ်နေ့၌၊ ချမ်းမြေ့သာကြည်၊ ပြီးမြောက် ပြန်ပြီတကား။

ယဒိ အညာ ဥပ္ပဇ္ဇေထ၊ ဣတောပိ သုခသမ္ပတာ၊
တသောကာသံ ပဒါနာယ၊ အယံ အန္တရဓာယတံ။

ဣတောပိ-အများမိုးလောက်၊ ခရီးရောက်၍၊ ပြီးမြောက်ခဲ့ရာ၊ ဤဘာသာ ဋီကာထက်လည်း၊ သုခသမ္ပတာ-ကြည့်ရပို့ချ၊ လွယ်ကူလှသဖြင့်၊ အားရဖွယ်တောင်း၊ အကောင်းဟု သမုတ်အပ်သော၊ အညာ-ပါစိတ္တိယာ၊ ဋကထာ၏၊ မှီရာကျစ်လစ်၊ ဋီကာသစ်တစ်မျိုးသည်။ ယဒိ ဥပ္ပဇ္ဇေထ-ပညာလိုလား၊ နောက်နောက်သားတို့၊ ကြိုးစားရစ်သော်၊ အကယ်၍ ဖြစ်ပေါ်လာအံ့၊ တသော-ထိုသို့ဖြစ်ရစ်၊ ဋီကာသစ်၏။ ဩကာသံ ပဒါနာယ-ထွန်းတောက်တင့်ရေး၊ အခွင့်ပေးခြင်းငှာ၊ အယံ-လပေါင်း များမြောက်၊ လွန်အားဆောက်မှ၊ ထွန်းတောက်ထွက်လာ၊ ဤဋီကာသည်၊ အန္တရ ဓာယတံ-ရိုးရာမတဲ၊ တိုးကာခဲ့၍၊ ကပ်ဖွဲမနေ၊ ကွယ်ပျောက်ရစ်ပါစေသတည်း။

သမ္ပူဇယာမိ ထေရာနံ၊ ယေသာဟံ သမ္ပဂ္ဂဟိတော၊
သိက္ခိတော ဂန္ထကာရေပိ၊ ပတ္တောမိ ပကတညုတံ။

ယေသံ ထေရာနံ-အထက်ဝေဟင်၊ နေအသွင်သို့၊ မြေပြင်ထင်ရှား၊ အကြင် ဆရာတော်ဘုရားတို့သည်။ သမ္ပဂ္ဂဟိတော-အထူးစောင့်ရှောက်၊ ချီးမြှောက်အပ် သော၊ အဟံ-ငါသည်။ သိက္ခိတော-ရေးနည်း သားနည်း၊ ပို့ချနည်း၌၊ သိပ်သည်း သေသပ်၊ သင်အပ်သော အတတ်ရှိသည်ဖြစ်၍၊ ဂန္ထကာရေပိ-ခုခေတ်နောင်သား၊ အကျိုးများဖို့၊ ရေးသားကြိုးကုတ်၊ ကျမ်းပြုခြင်းအလုပ်၌လည်း၊ ပကတညုတံ- သဘောသက်၊ ရှေးထုံးစံကို၊ အမှန်သိမြင်၊ ကျွမ်းကျင်သူ၏ အဖြစ်သို့၊ ပတ္တော+ အဖို့-ခေတ်ခါအလျောက်၊ လေးစားလောက်အောင်၊ မဖောက်မသွေ၊ ရောက်ရ

ပေ၏။ တေသံ ယေရာနံ-ကျေးဇူးတော်ရင်၊ ဂုဏ်အင်ကြီးမား၊ ထိုဆရာတော်ဘုရား တို့အား၊ သမ္မုဇယာမိ-ကျမ်းစာရေးသား၊ ကောင်းမှုများဖြင့်၊ လေးစားကော်ရော်၊ ပူဇော်ပါသတည်း။

ဗိုလ်ချုပ် ၅ ဦး။ ။မိမိ၏ သမ္မတ္တိစက်လည်ပုံကို ကစွည်းဘာသာဋီကာ နိဂုံး၌ ပြခဲ့ပါပြီ။ ဤနေရာဝယ် သဒ္ဓါ ပညာ စသော ဗိုလ်ချုပ်ငါးပါးက မိမိ၏ ရုပ် နာမ် ၂ ဖြာ ကိုယ်ခန္ဓာ၌ ကောင်းစွာ အုပ်ချုပ် အလုပ်လုပ်ပုံကို ပြပါဦးမည်။ ဗိုလ်အမည်ခံ တရားမှန်လျှင် ဆန့်ကျင်ဘက် ရန်သူကြောင့် မယိမ်းမယိုင် မြဲခိုင် သော သဘောလက္ခဏာ ရှိရပါသည်။

သဒ္ဓါဗိုလ်။ ။မိမိသည် ဉာဏ်ဝီရိယတို့၏ အရင်းခံဖြစ်သော ရှေးကံကို အမှန်ပင် ယုံကြည်နေ၏။ ယခုဘဝ အကောင်းအဆိုး အကျိုးပေးလေသမျှ၌ ရှေး ကံသာ ပဓာနဖြစ်၏။ သရိုင်ရွာဟူသော ပဋိရူပဒေသ၌ ဖြစ်ရခြင်းသည် ရှေးကံ ကြောင့်၊ ဘိုးဘွားမိဘ ဆွေကြီးများနှင့် ဆရာသမားကြီးများကို ခိုခိုရခြင်းသည် ရှေးကံကြောင့်၊ အထိုက်အလိုက် ဉာဏ်ဝီရိယကောင်းခြင်းသည် ရှေးကံကြောင့်၊ “ယခုဘဝ၌ ပြုသမျှကုသိုလ်၏ ပဌမဇောစေတနာသည် ယခုဘဝမှာပင် ရှေး ကုသိုလ်ကံ အခွင့်သာအောင် ကူညီထောက်ပံ့လျက် ရှိ၏။ သတ္တမဇော စသည်တို့က ဒုတိယဘဝမှ စ၍ ကောင်းကျိုးပေးကြဦးမည်”ဟု နားလည်ခြင်းသည် ရှေးကံ ကြောင့် ဤသို့ ယုံကြည်မှုသဒ္ဓါသည် (မယုံကြည်မှုက) လှုပ်ရှား၍ မရနိုင်အောင် မြဲခိုင်သော ဗိုလ်ချုပ်ပင် ဖြစ်ပါသည်။

ပညာဗိုလ်။ ။မိမိ၏ ငယ်ရွယ်စဉ်က စ၍ သင်ယူခဲ့ရသော ယခုတိုင်အောင် လည်း နေ့စဉ် ပို့ချရေးသားနေရသော ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ၏ တရားတော်များသည် မိမိ၏ ကမ္မဿကတာဉာဏ်ပညာနှင့် ဝိပဿနာပညာကို နေ့စဉ် တိုးပွားစေသောကြောင့် အနုသယဓာတ်အဖြစ်ဖြင့် စွဲကပ်ပါရှိနေသော အဝိဇ္ဇာ၏ ဆန့်ကျင်ဘက် ဖြစ်၏။ ဤပညာသည် ယခုအနေမှာပင် အတော်သွက်လက် ထက်မြက်နေပြီဖြစ်ရကား တစ်ဆင့်ထက်တစ်ဆင့် တက်သွားလျှင် ဆန့်ကျင်ဘက် အဝိဇ္ဇာကို အဆုံးတိုင် ပယ်ဖျက်နိုင်ဖို့ရာ ခန္ဓာအစဉ်ဝယ် ဗိုလ်ချုပ်အစစ် ဖြစ်ပါလိမ့်မည်။

ဝီရိယဗိုလ်။ ။သဒ္ဓါနှင့် ပညာ ၂ ဖြာသော ဗိုလ်ချုပ်တရားတို့က မားမား မက်မက် ရုပ်တည်လိုက်သည်နှင့် တစ်ပြိုင်နက် တက်တက်ကြွကြွ ဝီရိယဗိုလ်သည် အလိုလိုကြိုးကုတ်၍ နောက်မဆုတ်ဘဲ ခိုင်မြဲလျက်ရှိရကား ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ် သော ကောသဇ္ဇ (အပျင်း) ဓာတ်တွေ ကင်း၍ ကင်း၍ နေပါသည်။ ထို့ကြောင့်ပင် အများအလို “အိုပြီ”ဟု ဆိုရသော အသက် ၆၀ ကျော် အရွယ်မှာပင် စာချ ဓာရေးလျက် သွက်လက်တုန်းဟု ထင်ရ၏။ ဤသို့လျှင်ဝီရိယဗိုလ်ချုပ်လည်း ပျင်းရိမှု ကောသဇ္ဇတရားကို ထွားထွားညက်ညက် နင်းခြေဖျက်ကာ မားမားမက်မက် ရုပ် တည်လျက် ရှိပါသည်။

သမာဓိဗိုလ်။ ။အာရုံတစ်မျိုးဝယ် အချိန်အတော်ကြာအောင် စူးစိုက်စွာ တည်တန့်နေသော သမာဓိတရားကား စာပေရေးသား ပို့ချရသော ပုဂ္ဂိုလ်များ အတွက် အစဉ်လိုလားအပ်သော ဗိုလ်ချုပ်တစ်ပါး ဖြစ်၏။ သမာဓိလစ်သည်နှင့် တစ်ပြိုင်နက် ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော ယုံလွင့်မှု ဥစ္စုစ္စသည် အဆင်သင့် ဝင်လာ တော့၏။ ထိုသို့ မဝင်လာနိုင်အောင် သမာဓိဗိုလ်ချုပ်လည်း ဝီရိယကို အဖော်လုပ် ကာ မိမိ၏ ရုပ်နာမ်ခန္ဓာတွင် နေ့စဉ်မပြတ် တည့်မတ်စွာ ရပ်တည်လျက်ရှိပါသည်။

သတိဗိုလ်။ ။ဉာဏ်ပညာ အခြေခံရှိသော်လည်း သတိမပါလျှင် အရာ ရာ၌ အဆင်မပြေတတ်ပါ။ ဤတစ်ဘဝထည်း၌ပင် ကျန်းမာရေး ပေါင်းသင်း ဆက်ဆံရေး စီမံအုပ်ချုပ်ရေး စသော အရေးအရာတိုင်း၌ နားလည်မှု ပညာလည်း ရှိ၊ သတိလည်း ရှိမှ ပြေပြေပြစ်ပြစ် ဖြစ်နိုင်ပါသည်။ ပုထုဇဉ်တို့၏ ခန္ဓာအစဉ်ဝယ် “လောဘ ဒေါသ မာန်မာနနှင့် ဣဿာ မစ္ဆရိယ” ဟူသော တရားငါးမျိုးသည် ဆိုးဝါး သောင်းကြမ်းလျက် ရှိ၏။ ထိုငါးမျိုးကို ပညာဗိုလ် သတိဗိုလ် ၂ ပါးဖြင့် နှိပ်နင်း၍ မထားနိုင်ပါလျှင် ဧရာမပညာရှင်ဟု အထင်ကြီး ခံရသော ပုဂ္ဂိုလ်များပင် ထိုတရားငါးပါးကြောင့် အမှားမှား အယွင်းယွင်း ဖြစ်ရတတ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် မိမိသန္တာန်တွင် ပညာဗိုလ်ချုပ်နှင့် တွဲဖက်၍ အလုပ်လုပ်မည့် သတိဗိုလ်ချုပ်ကို လည်း ကြီးကြီးကုတ်ကုတ် ဖိတ်ခေါ်ရပါသည်။

စတုစက္ကံ ဝတ္တိယာန၊ ယာနံ ဗလပရိဂ္ဂဟံ။
ယာနာယ အမတ် ပါရံ၊ ကသံ ပုရိသကာရိယံ။

စတုစက္ကံ-သမ္ပတ္တိစက်၊ ၄ ချက်စုပေါင်း၊ စက်ခေါင်း ၄ ခုလည်း ပါရှိထသော၊ ဗလပရိဂ္ဂဟံ-ရန်ပေါင်းခွင်းဖြို၊ ငါးဦးဗိုလ်တို့၊ ကိုယ်စီစောင့်ကြပ်၊ အုပ်ချုပ်အပ်ထ သော၊ ယာနံ-အသွားလျင်လျင်၊ အများတင်လည်း၊ အားအင်ခိုင်ဖြီး၊ မဂ္ဂင်တည်း ဟူသော ယာဉ်ယုံတော်ကြီးကို၊ ဝတ္တိယာန-မတိမ်းမစောင်း၊ လည်စေကြောင်းဖြင့်၊ ကောင်းစွာအစဉ်၊ မောင်းကာနှင့်၍၊ အမတ် ပါရံ-ဤဘက်မှာနေ၊ အားလုံးသေ လျက်၊ ဟိုပြေရောက်မှ၊ ဘေးကင်းရမည့်၊ အမတ်ခေါ်၊ နေပြည်တော်သို့ ယာနာယ- ကိလေသာဟူ၊ ရန်သူပစ်ဖောက်၊ ဗုံးအမြောက်တို့၊ မကြောက်မနား၊ အရောက် သွားခြင်းငှာ၊ ပုရိသကာရိယံ-ယောက်ျားမှန်က၊ ပြုရဲရမည့်၊ ကမ္ဘာလက်ရိုး၊ လုံ့လ မျိုးကို၊ ကသံ-ငါးဦးဗိုလ်ချုပ်၊ အဖော်လုပ်၍၊ မဆုပ်ရစေ ပြုလုပ်ပေးအံ့သတည်း။

ပါစိတ်အဋ္ဌကထာ
ဘာသာဋီကာ ပြီးပြီ။

ပါစိတ်ပါဠိတော်နိဿယ

ပါစိတ်ပါဠိတော်နိဿယ

နမော တဿ သဂဝတော အရဟတော သမ္ဗုဒ္ဓဿ။

၅။ ပါစိတ္တိယကဏ္ဍ

၅။ အစေလကဝဂ္ဂ

၁။ အစေလကသိက္ခာပဒ

၂၆၉။ သံဃဿ-၏၊ (ဝါ-မှာ) ခါဒနီယံ-သည်၊ ဥဿန္တံ-ပေါများသည်၊ ဟောတိ၊ အာနန္ဒ၊ တေနဟိ-ထိုသို့ဖြစ်လျှင်၊ (ဒိလိုဆိုရင်) ဝိဃာသာဒါနံ-စားကြွင်းစားတို့အား၊ ပုဝံ-မှန်ကို၊ ဒေဟိ-ပေးလော၊ ဣတိ-ပြီ၊ ဘန္တေ-မြတ်စွာဘုရား၊ ဧဝံ-မှန်ပါ၊ ဣတိ ခေါ-လျှင်ပေ၊ ဝိဃာသာဒေ-တို့ကို၊ ပဋိပါဠိယာ-အစဉ်အားဖြင့်၊ နိသီဒါပေတွာ-ထိုင်နေစေ၍၊ ဧကေကံ-တစ်ခုစီ တစ်ခုစီသော၊ ပုဝံ-ကို၊ ဒေန္တော-လတ်သော်၊ အညတရိဿာ-တစ်ယောက် သော၊ ပရိဗ္ဗာဇိကာယ-ပရိဗ္ဗာဇိမအား၊ ဧကံ-တစ်ခုဟူ၍၊ မညမာနော-မှတ်ထင်သည်ဖြစ်၍၊ ဒွေ-ကုန်သော၊ ပူဝေ-တို့ကို၊ အဒါသိ-ပေးလိုက်မိပြီ။

သာမန္တာ-ပတ်ဝန်းကျင်၌၊ ပရိဗ္ဗာဇိကာယော-တို့သည်၊ တံ ပရိဗ္ဗာဇိကံ- (သူများထက် မှန်တစ်ခု ပိုရသော) ထိုပရိဗ္ဗာဇိမကို၊ တေဒဝေါစုံ၊ (ကိ)၊ ဧသော သမဏော-သည်၊ တေ-၏၊ ဇာရော-လင်ငယ်တည်း၊ ဣတိ-ကုန်ပြီ၊ ဧသော သမဏော-သည်၊ မေ-၏၊ န ဇာရော-လင်ငယ်မဟုတ်ပါ၊ ဧကံ-ဟူ၍၊ မညမာနော-မှတ်ထင်သည်ဖြစ်၍၊ ဒွေ ပူဝေ အဒါသိ၊ "ဇာရော-တည်း၊ န ဇာရော-လင်ငယ်မဟုတ်၊" ဣတိ-သို့၊ ဘဏ္ဍိသု-ငြင်းခုံကြကုန်ပြီ။

အညတရော-သော၊ အာဇီဝကောပိ-သည်လည်း၊ ပရိဝေသနံ-ဆွမ်း လုပ်ကျွေးရာ အရပ်သို့၊ အဂမာသိ-သွားပြီ၊ အညတရော ဘိက္ခု၊ ပဟူတေန- များစွာသော၊ သပ္ပိနာ-ထောပတ်ဖြင့်၊ ဩဒနံ-ထမင်းကို၊ မဒ္ဓိတွာ-နယ်၍၊ တဿ အာဇီဝကဿ-အား၊ မဟန္တံ-ကြီးစွာသော၊ ပိဏ္ဍံ-ဆွမ်းခဲကို၊ အဒါသိ၊ အာဝုသော၊ ကုတော-မှ၊ တယာ-သည်၊ ပိဏ္ဍော-ကို၊ လဒ္ဓေါ-ရအပ်သနည်း၊ အာဝုသော၊ မုဏ္ဍဂဟပတိကဿ-ဦးပြည်းသူကြွယ်ဖြစ်သော၊ (ခေါင်းတုံး သူကြွယ်ဖြစ်သော) တဿ သမဏဿ ဂေါတမဿ-၏၊ ပရိဝေသနာယ- မှ၊ လဒ္ဓေါ-အပ်ပြီ။

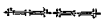
အညွနံး။ ၁။ ပရိဝေသနံ-ပါစိတ်ဘာဠီ (၂၊ ၁)။

ဥပါသကာ-တို့သည်၊ တေသံ အာဇီဝကာနံ-တို့၏၊ ဣမံ ကထာသလ္လာပံ-
 ဤပြောအပ်သော စကားသံကို၊ ဝါ-ဤအပြန်အလှန် စကားပြောသံကို၊
 အသေသာသုံ၊ ဘန္တေ၊ ဣမေ တိတ္ထိယာ-တို့သည်၊ ဗုဒ္ဓဿ-၏၊ အဝဏ္ဏ
 ကာမာ-ဂုဏ်၏ဆန့်ကျင်ဘက် အပြစ်ကို အလိုရှိပါကုန်၏၊ ပေ၊ သာဓု-
 တောင်းပန်ပါ၏၊ အယျာ-တို့သည်၊ တိတ္ထိယာနံ-တို့အား၊ သဟတ္ထာ-မိမိ
 လက်ဖြင့်၊ န ဒေဒယျံ-မပေးကုန်ရာပါ။

၂၇၁။ အစေလကော နာမ-မည်သည်၊ ယော ကောစိ-အမှတ်မရှိ တစ်စုံ
 တစ်ယောက်သော၊ ဝါ-အလုံးစုံသော၊ ပရိဗ္ဗာဏေသမာပန္နော-ပရိမိုဇ်အဖြစ်သို့
 ရောက်သော၊ နဂ္ဂေါ-အဝတ်မစည်း၊ အချီးနှီးသူတည်း၊ (အဝတ်မဝတ်သူတည်း။)

၂၇၂။ ဒါပေတိ-ပေးစေအံ့၊ (လူသာမဏေကို အပေးခိုင်းအံ့) န ဒေတိ-
 ကိုယ်တိုင် မပေးအံ့၊ ဥပနိက္ခိပိတွာ-အနီး၌ ချထား၍၊ (ခွက်ကို တိတ္ထိတို့၏
 အနီး၌ ချထား၍) ဒေတိ-အံ့၊ ဗာဟိရာလေပံ-ပြင်ပ၌ လိမ်းကြံကြောင်း
 ဆီ စသည်ကို၊ ဒေတိ။

အစေလကသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ ပဋ္ဌမံ။

၂။ ဥယျောဇနသိက္ခာပဒ

၂၇၄။ သကျပုတ္တော-သော၊ အာယသ္မာ ဥပနန္ဒော-သည်၊ ဘာတုနော-
 အစ်ကို၏၊ သဒ္ဓိဝိဟာရိကံ-အတုနေတပည့်ဖြစ်သော၊ ဘိက္ခု-ကို၊ ဧတဒေဝေါစ၊
 (ကိ)၊ အာဂုသော၊ ဧဟိ-လိုက်ခဲ့ပါ၊ ဂါမံ-သို့၊ ပိဏ္ဏာယ-ငှာ၊ ပဝိသိသာမ-
 ဝင်ချေကြစို့၊ ဣတိ-ပြောပြီ၊ (ဣတိ-ဤသို့ ပြောဆိုခေါ်သွားပြီး၍) တဿ-
 ထိုရဟန်းအား၊ အဒါပေတွာ-အာမိသတစ်ခုခုကို မပေးစေမူ၍၊ ဥယျောဇေသိ-
 ပြန်လွှတ်ပြီ၊ (ကိ-အဘယ်သို့ပြော၍ ပြန်လွှတ်သနည်း) အာဂုသော၊ ဂစ္ဆ-
 သွားတော့၊ မေ-ငါ၏၊ (ဖာသု၌ စပ်)၊ တယာ-သင်နှင့်၊ သဒ္ဓိ-အတု၊
 ကထာ ဝါ-စကားပြောရခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ နိသဇ္ဇာ ဝါ-ထိုင်နေရခြင်း
 သည်လည်းကောင်း၊ ဖာသု-ချမ်းသာမှုသည်၊ န ဟောတိ၊ ဧကကဿ-
 တစ်ယောက်တည်းသော၊ မေ-၏၊ ကထာ ဝါ နိသဇ္ဇာ ဝါ ဖာသု ဟောတိ၊
 ဣတိ-ဤသို့ပြော၍ ပြန်လွှတ်ပြီ။

ကာလေ-ဆွမ်းစာချိန်သည်၊ ဥပကဋ္ဌေ-နီးကပ်လတ်သော်၊ ပိဏ္ဏာယ-ငှာ၊

အညွှန်း။ ၂။ ပရိဗ္ဗာဏေသမာပန္နော-ပါစိတ်ဘာဠိ (၂၊ ၁)။
 ၃။ ဒါပေတိ-ပါစိတ်ဘာဠိ (၂၊ ၂)။
 ၄။ ဣတိ-နောက်ဝါကျအတွက် ဣတိ တစ်လုံး အကြေကြံပါ။

စရိတုံ-ငှာ၊ န သက္ခိ-မစွမ်းနိုင်၊ ပဋိက္ခမနေပိ-ဣတုတွင်းဆွမ်းစားရေပိဋ္ဌလည်း၊ ဘတ္တဝိသဂ္ဂံ ၂-ဆွမ်းကို ခံတွင်း၌ စွန့်လွှတ်ခြင်းကို၊ ဝါ-ဆွမ်းစားခြင်းကို၊ န သမ္ဘာဝေသိ-မမိ၊ ဆိန္ဒုဘတ္တော-ပြတ်သောဆွမ်းရှိသည်၊ အဟောသိ။

၂၇၆။ ဟောသုသော၊ ဂါမံ ဝါ နိဂမံ ဝါတိ-ဟူသော ဤပါဠိ၌၊ ဂါမောပိ-သည်လည်းကောင်း၊ နိဂမောပိ-သည်လည်းကောင်း၊ နဂရမ္ပိ-သည်လည်းကောင်း၊ ဂါမော စေဝ-ဂါမလည်း မည်၏၊ နိဂမော စ-နိဂမလည်း မည်၏၊ (နဂရကို ဂါမ၌ သွင်းယူပါဟု ဆိုလိုသည်။)

အဒါပေတွာတိ-ကား၊ ကိဉ္စိ-တစ်စုံတစ်ခုသော အာမိသကို၊ န ဒါပေတွာ-မပေးစေမူ၍၊ ဥယျောဇေယျာတိ-ကား၊ မာတုဂါမေန သဒ္ဓိံ၊ ဟသိတုကာမော-ရယ်ရွှင်လိုသည်ဖြစ်၍၊ ကိဉ္စိတုကာမော-ကြည်စယ်လိုသည်ဖြစ်၍၊ ရဟော-ဆိတ်ကွယ်ရာ၌၊ နိသိဒိတုကာမော-ထိုင်လိုသည်ဖြစ်၍၊ အနာစာရံ-မကျင့်ထိုက်သောအကျင့်ကို၊ အာစရိတုကာမော-ကျင့်လိုသည်ဖြစ်၍၊ ဧဝံ ဝဒေတိ။ ။ ဒဿနူပစာရံ ဝါ-မြင်လောက်ရာဥပစာကိုသော်လည်းကောင်း၊ (တစ်ဆယ့်နှစ်တောင်အရပ်တည်း၊) သဝနူပစာရံ ဝါ-ကြားလောက်ရာဥပစာကို သော်လည်းကောင်း၊ ဝိဟေန္တဿ ၃-စွန့်သောရဟန်း၏၊ အာပတ္တိ ဒုက္ကဋ္ဌဿ၊ ဝိဟေတေ-စွန့်ပြီးလတ်သော်၊ အာပတ္တိ ပါစိတ္တိယဿ။

ဧတဒေဝ ပစ္စယံ ကရိတွာတိ-ကား၊ ဥယျောဇေတုံ-ပြန်လွှတ်ခြင်းငှာ၊ အညော-မလျှောက်ပတ်သောအကျင့်ကို ကျင့်လိုခြင်းမှ အခြားသော၊ ကောစိ-တစ်စုံတစ်ခုသော၊ ပစ္စယော-အကြောင်းသည်၊ န ဟောတိ။

၂၇၇။ ကလိသာသနံ ၃-ကောဓအတွက် နှိပ်နှိပ်စက်စက် ပြောဆိုဆုံးမကြောင်း ဖြစ်သော အာဏာကို၊ အာရောပေတိ-တင်အံ့။

၂၇၈။ ဥဘော-နှစ်ပါးလုံးတို့သည်၊ ဧကတော-တပေါင်းတည်း၊ န ယာပေဿာမ-မမျှတကုန်အံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ ဥယျောဇေသိ၊ မဟဂ္ဂံ-

အညွှန်း။ ၁။ ပဋိက္ခမေပိ-ပါစိတ်ဘာဠိ (၂၊ ၂)။

၂။ ဘတ္တဝိသဂ္ဂံ-ပါစိတ်ဘာဠိ (၂၊ ၁၆၉)။

၃။ ဝိဟေန္တဿ။ ။ပြန်လွှတ်အပ်သောရဟန်းက တစ်ဆယ့်နှစ်တောင် ဥပစာကို ကျော်လွန်လျှင် ပြန်လွှတ်သောရဟန်းလည်း ထိုသူကို မမြင်ရ၊ ထိုသူ၏အသံကို မကြားရသောကြောင့် ဥပစာကို စွန့်ရာ ရောက်၏၊ ထို့ကြောင့် ပြန်လွှတ်သောရဟန်းကို "ဝိဟေန္တဿ" ဟု ဆိုသည်၊ ထို ပြန်လွှတ်သော ရဟန်းအားသာ အာပတ်သင့်၏။ (ပါစိတ်ဘာဠိ-၂၊ ၂)။

၄။ ကလိသာသနံ-ပါစိတ်ဘာဠိ (၂၊ ၃)။

များသောအဖိုးရှိသော၊ ဝါ-အဖိုးများစွာ ထိုက်တန်သော၊ ဘဏ္ဍ-ဘဏ္ဍာကို၊ ပသယိတွာ-၍၊ လောဘဓမ္မ-လောဘတရားကို၊ ဥပ္ပာဒေဿတိ-ဖြစ်စေလိမ့်မည်၊ မာတုဂါမံ-ကို၊ ပသယိတွာ၊ အနဘိရတိ-မမွေ့လျော်ခြင်းကို၊ ဥပ္ပာဒေဿတိ၊ ဂိလာနဿ ဝါ-ဂိလာနအတွက်သော်လည်းကောင်း၊ ဩဟိယျကဿ ဝါ-ကျောင်း၌ ကျန်ရစ်သောရဟန်းအတွက်သော်လည်းကောင်း၊ ဝိဟာရပါလဿ ဝါ-ကျောင်းစောင့်၏အတွက်သော်လည်းကောင်း၊ ယာဂုံ ဝါ ဘတ္တံ ဝါ ခါဒနီယံ ဝါ ဘောဇနီယံ ဝါ၊ နိဟရ-ပို့ဆောင်ချေ၊ ဣတိ-ဤသို့ပြော၍၊ ဥယျောဇေတိ၊ အနာစာရုံ-ကို၊ န အာစရိတုကာမော-မကျင့်လိုဘဲ၊ ကရဏီယေ-ပြုဖွယ်ကိစ္စသည်၊ သတိ-လတ်သော်၊ ဥယျောဇေတိ။

ဥယျောဇနသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ ဒုတိယံ။

၃။ သဘောဇနသိက္ခာပဒ

၂၇၉။ သဟယုကဿ-သဟယ်ချင်း၏ (သူငယ်ချင်း၏) ယရံ-အိမ်သို့၊ ဂန္ဓာ၊ တဿ-ထိုသဟယ်ချင်း၏၊ ပဇာပတိယာ-ဇနီးနှင့်၊ သဒ္ဓိံ၊ သယနိ ယရေ- အိပ်ယာခန်းဆောင်၌၊ နိသဇ္ဇံ-ထိုင်နေခြင်းကို၊ ကပ္ပေသိ-ပြုပြီ၊ အယျဿ-အား၊ ဘိက္ခံ-ကို၊ ဒေဟိ-လှူပါ။

ဘန္ဓေ၊ ယတော-အကြံကြောင့်၊ အယျဿ-အား၊ ဘိက္ခာ-ကို၊ ဒိန္နာ-ပေးလှူအပ်ပါပြီ၊ (တတော-ထို့ကြောင့်) ဂစ္ဆထ-ပြန်ကြွပါကုန်၊ သာ ဣတ္ထိ-သည်၊ အယံ ပုရိသော-သည်၊ ပရိယုဋ္ဌိတော- ထက်ဝန်းကျင် ရာဂထကြွနေ၏။

အညွှန်း။ ၁။ သယနိယရေ- ကင်္ခါဘာဠိ (၂၊ ၁၅၂)။

၂။ ပရိယုဋ္ဌိတော။ ။ (ပရိ+ဥ+ဌာ+တ)၊ ပရိယုဋ္ဌာနသဒ္ဓါသည် လွမ်းမိုးခြင်း အနက်ကို ဟော၏။ (ပရိယုဋ္ဌာန=ပရိ+ဥ+ဌာ+ယု) ဤသို့ ပစ္စည်းချင်း သာ ကွဲ၏။ ထို့ကြောင့် “အယံ ပုရိသော-ကို၊ ပရိယုဋ္ဌိတော-ရာဂသည် လွမ်းမိုးအပ်၏” ဟုပေးပါ။ (အဋ္ဌသာလိနိဘာဠိ ၃၊ ၂၄၈ကို နည်းမှီသည်။) (တစ်နည်း) ပရိယုဋ္ဌာနသဒ္ဓါသည် ဂဟဏ(လှူယူခြင်း)အနက်ကို ဟော၏။ ထို့ကြောင့် “ပရိယုဋ္ဌိတော-ရာဂသည် လှူယူ အပ်၏” ဟု ပေးပါ။ (အဋ္ဌသာလိနိဘာဠိ ၄၊ ၁၅၀ကို နည်းမှီသည်။)

ဤ ပြခဲသောအနက်များကား ပရိယုဋ္ဌာန (ပရိယုဋ္ဌိတ)၏ ဆင့်ပွား (ဆက်သွယ်) ဟောအပ်သောအနက်တည်း၊ မူလအနက်မှာ “ပရိယုဋ္ဌိတော-ထက်ဝန်းကျင် ရာဂထကြွနေ၏” ဟု ဖြစ်၏။ ပါစိတ်ဘာဠိ၌ ထိုအနက်နှစ်ပါးကို ပေါင်း၍ “ရာဂသည် ထက်ဝန်းကျင် ထကြွလှူယူ အပ်၏” ဟု ပေးတော်မူ၏။ (ပါစိတ်ဘာဠိ-၂၊ ၄)။

ဣတိ-ဤသို့၊ သဏ္ဍကေတွာ-မှတ်သား၍ပေ၊ အဝေါစ၊ (ကိ)၊ ဘန္တေ၊ နိသိဒထ-ထိုင်တော်မူပါကုန်၊ မာ အဂမိတ္ထ-မကြွကြပါနှင့်၊ ဣတိ-ပြီ။

ဘိက္ခု-တို့ကို၊ ဥဇ္ဈာပေသိ-ကဲ့ရဲ့စေပြီ၊ (ကိ)၊ ဘန္တေ၊ အယျော-သော၊ အယံ ဥပနန္ဒော-သည်၊ မယံ-၏၊ ပဇာပတိယာ-နှင့်၊ သဒ္ဓိ-ကွ၊ သယနိဗရေ-၌၊ နိသိန္ဒော-ထိုင်နေပြီ၊ သော-ထို အရှင်ဥပနန္ဒသည်၊ မယာ-တပည့်တော်က၊ ဥယျောဇီယမာနော-ပြန်လွတ်အပ်ပါလျက်၊ ဂန္တု-ပြန်သွားခြင်းငှာ၊ န ဣစ္ဆတိ၊ မယံ-တို့သည်၊ ဗဟုကိစ္စာ-များသောကိစ္စ ရှိပါကုန်၏၊ ဗဟုကရဏိယာ-များသော ပြုဖွယ်ရှိပါကုန်၏၊ ဣတိ-ဤသို့ ကဲ့ရဲ့စေပြီ၊ (ရဟန်းတော်များ ကဲ့ရဲ့အောင် ဤသို့ ပြောပြသည်-ဟူလို။)

သဘောဇနေ - သမီးခင်ပွန်းနှစ်ယောက်ဟူသော လူတို့နှင့်တကွဖြစ်သော၊ (တစ်နည်း) သဘောဇနေ-သုံးဆောင်ခံစားအပ်သော မိန်းမ ယောက်ျားနှင့် တကွဖြစ်သော၊ ကုလေ-အမျိုး၌၊ ဝါ-အိမ်၌၊ အနုပဓဇ္ဇ-အနီးသို့ ကပ်ဝင်၍၊ နိသဇ္ဇံ-ကို၊ ကပ္ပေဿတိ နာမ-ပြုရသနည်း။

၂၈၁။ ယသ္မိ-အကြင်အမျိုး၌၊ ဝါ-အကြင်အိမ်၌၊ ဣတ္ထိ စေဝ-သည်လည်း ကောင်း၊ ပုရိသော စ-လည်လည်းကောင်း၊ ဟောတိ၊ ဣတ္ထိ စ ပုရိသော စ၊ ဥဘော-နှစ်ယောက်လုံးတို့သည်၊ အနိက္ခန္တာ-အိမ်မှ မထွက်ကုန်သည်၊ ဥဘော-တို့သည်၊ အဝိတရာဂါ-မကင်းသောရာဂ ရှိကုန်သည်၊ ဝါ-ရာဂမကင်းသေးကုန် သည်၊ ဟောန္တိ၊ တံ-ထိုအိမ်သည်၊ သဘောဇနေ-သော၊ ကုလံ နာမ-မည်၏။

မဟလ္လကေ-ကြီးသော၊ ဃရေ-အိမ်၌၊ ပိဋ္ဌသဃာဋ္ဌဿ-တံခါးဘောင်၏၊ ဟတ္ထပါသံ-ဟတ္ထပါသံကို၊ ဝိဇဟိတွာ-စွန့်၍။ ။ ခုဒ္ဒကေ-ငယ်သော၊ ဃရေ-အိမ်၌၊ ပိဋ္ဌဝံသံ-ခေါင်လျှောက်ဝါးကို၊ အတိက္ကမိတွာ-ကျော်လွန်၍၊ နိသိဒတိ။

၂၈၂။ န သယနိဗရေ-အိပ်ယာခန်းဆောင် မဟုတ်သည်၌။

၂၈၃။ ဘိက္ခု-သည်၊ ဒုတိယော-နှစ်ယောက်မြောက်အဖော်သည်၊ ဟောတိ၊ ဥဘော-တို့သည်၊ နိက္ခန္တာ-ကုန်၊ ဟောန္တိ၊ ဥဘော-တို့သည်၊ ဝိတရာဂါ-ကင်းသော ရာဂရှိလူတို့သည်၊ (ဟောန္တိ)၊ န သယနိဗရေ-၌၊ (နိသဇ္ဇံ ကပ္ပေတိ)။

သဘောဇနေသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ တတိယံ။

၄။ ရဟောပဋိစ္ဆန္နသိက္ခာပဒ

၂၈၄။ ရဟော-မျက်စိ၏ ကွယ်ရာ၌၊ ပဋိစ္ဆန္နေ-ဖုံးကွယ်အပ်သော၊ အာသံနေ-၌၊ နိသဇ္ဇံ ကပ္ပေသိ။

အညွှန်း။ ၁။ သဘောဇနေ-ကရိဘာဋီ (၂၊ ၁၅၁၊ ၁၅၂)။

၂၈၅။ မာတုဂါမော နာမာပေ၊ ပဂေဝ မဟတ္တရီ၊ (ပါရာဇိကဏ်ဘာသာ
ဋီကာ-၃၊ ၆၈၇၊ စာပိုဒ်-၂၇၁ ရှု)၊ ရဟော နာမာပေ၊ ပဋိစ္ဆန္တံ ဟောတိ၊
(ပါရာဇိကဏ်ဘာသာဋီကာ-၄၊ ၄၈၆၊ ၄၈၇၊ စာပိုဒ်-၄၄၅ ရှု)။

ရဟောပဋိစ္ဆန္တသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ စတုတ္ထံ။

၅။ ရဟောနိဿယသိက္ခာပဒ

၂၈၆။ ဧကော ဧကာယ^၁ -တစ်ယောက်ချင်းချင်း၊ ရဟော-နား၏ ကွယ်ရာ
၌၊ နိဿယံ၊ ကပေသိ။

၂၈၇။ မာတုဂါမော နာမာပေ၊ အာဇာနိတံ၊ (ပါရာဇိကဏ်ဘာသာဋီကာ-
၃၊ ၆၉၄၊ စာပိုဒ်-၂၈၅ ရှု)။

၂၉၂။ တိရစ္ဆာနဂတမနုဿဝိဂ္ဂဟိတ္ထိယာ ဝါ - လူ့ကိုယ်ဖြစ်သော
တိရစ္ဆာန်မနှင့်သော်လည်းကောင်း၊ (လူယောင်ဆောင် တိရစ္ဆာန်မ) [နတ်၊
နဂါး၊ ဂဠုန်ကို ဆိုလိုသည်။]

ရဟောနိဿယသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ ပဉ္စမံ။

၆။ စာရိတ္တသိက္ခာပဒ

၂၉၄။ သကျပုတ္တဿ-သော၊ အာယသ္မတော ဥပနန္ဓဿ-၏၊ ဥပဋ္ဌာက
ကုလံ-အလုပ်အကျွေးဖြစ်သော အမျိုးသည်၊ သကျပုတ္တံ-သော၊ အာယသ္မန္တံ
ဥပနန္တံ-ကို၊ ဘတ္တေန-ဘတ်ဖြင့်(ထမင်းဖြင့်)၊ နိမန္တေသိ-ပင့်ဖိတ်ပြီ၊ အညေ-
ကုန်သော၊ ဘိက္ခုပိ-တို့ကိုလည်း၊ နိမန္တေသိ။ ။ပုရောဘတ္တံ-ဘတ်၏
ရှေ့အဖို့၌၊ (ထို နိမန္တနဘတ်ကို မစားမီ ရှေးအဖို့၌) ကုလာနိ-အမျိုးအိမ်တို့သို့၊
ပယိရူပါသတိ-ချဉ်းကပ်၏။ ။ဘန္တေ-တို့၊ ယာဝ-လောက်၊ အယျော
ဥပနန္တော-သည်၊ အာဂစ္ဆတိ-ပြန်လာ၏၊ တာဝ-လောက်၊ (ထိုအရှင်ဥပနန္တ
ပြန်လာသည်တိုင်အောင်)၊ အာဂမေထ-စောင့်ဆိုင်းကြပါကုန်။

အာဂုဿော-ငါ့ရှင် ဒါယကာတို့၊ ကာလော-ဆွမ်းစားချိန်သည်၊ ပုရေ
အတိက္ကမတိ^၂-မကြာမီ ကျော်လွန်လိမ့်မည်၊ ဝါ-မကျော်လွန်မီ၊ ဘတ္တံ-
ကို၊ ဒေထ၊ ဘန္တေ၊ မယံ-တို့သည်၊ ယမ္မိ ဘတ္တံ-အကြင် ဆွမ်းကိုလည်း၊

အညွှန်း။ ၁။ ဧကော ဧကာယ-ပါတိမောက်ဘာဋီ (၁၂၀)၊
ပါရာဇိကဏ်ဘာဋီ (၄၊ ၄၈၅)။
၂။ ပုရေ ကာလော အတိက္ကမတိ-ပါရာဇိကဏ်ဘာဋီ (၁၊ ၅၇)၊
ကစ္ဆည်းဘာဋီ (၂၊ ၂၈၈)။

အယျဿ ဥပနန္ဒဿ-၏။ ကာရဏာ-ကြောင့်၊ ကရိမ္မာ-ပြုခဲ့ပါကုန်ပြီ၊ ဘန္တေ၊ (တံ ဘတ္တံ-ကို) ယာဝ-လောက်၊ အယျော ဥပနန္ဒော၊ အာဂစ္ဆတိ၊ (တာဝ)၊ အာဂမေထ။ ။ပုရောတ္ထံ-၌၊ ကုလာနိ-တို့သို့၊ ပယိရုပါသိတွာ-၍၊ ဒိဝါ-နေအခါမှ၊ (နေမြင့်မှ) အာဂစ္ဆတိ-ပြန်လာ၏။ အာယသ္မာ ဥပနန္ဒော-သည်၊ နိန္ဒန္တိတော-ဖိတ်မအပ်သည်ဖြစ်၍၊ သဘတ္ထော-ဘတ်ရှိသူသည်၊ သမာနော-လျက်၊ ပုရော ဘတ္တံ-၌၊ ကုလေသု-တို့၌၊ စာရိတ္တံ-လှည့်လည်ခြင်း ရှိသူ၏ အဖြစ်သို့၊ (လှည့်လည်ခြင်းသို့)၊ အာပဇ္ဇိဿတိ နာမ။

၂၉၅။ အာယသ္မတော ဥပနန္ဒဿ-၏။ ဥပဋ္ဌာကကုလံ-သည်၊ သံဃဿ-၏။ အတ္ထာယ-ငှာ၊ ခါဒနိယံ-ကို၊ ပါဟေသိ-ပို့စေပြီ၊ (အပို့ခိုင်းပြီ)၊ (ကိ-အဘယ်သို့မှာ၍ ပို့စေသနည်း)၊ အယျဿ ဥပနန္ဒဿ-အား၊ ဒသေတော-ပြု၍၊ သံဃဿ-အား၊ ဒါတဗ္ဗံ-လှူထိုက်၏၊ (လှူပါလေ)၊ ဣတိ-ဤသို့မှာ၍ ပို့စေပြီ။ ။ဂါမံ-သို့၊ ပိဏ္ဏာယ-ငှာ၊ ပဝိဇ္ဇော-ဝင်နေသည်၊ ဟောတိ။ ။ ဘန္တေ-တို့၊ အယျော ဥပနန္ဒော-သည်၊ ကဟံ-အဘယ်မှာနည်း၊ ဣတိ-ဤသို့ မေးကြကုန်ပြီ၊ အာဂုဿော-တို့၊ သကျပုတ္တော-သော၊ ဧသော အာယသ္မာ ဥပနန္ဒော-သည်၊ ဂါမံ ပိဏ္ဏာယ၊ ပဝိဇ္ဇော-ဝင်နေပါပြီ၊ ဣတိ-ပြောကြကုန်ပြီ၊ ဘန္တေ၊ ဣဒံ ခါဒနိယံ-ကို၊ အယျဿ ဥပနန္ဒဿ-အား၊ ဒသေတော-၍၊ သံဃဿ-အား၊ ဒါတဗ္ဗံ-ပေးလှူထိုက်ပါ၏၊ ပေ၊ ယာဝ ဥပနန္ဒော အာဂစ္ဆတိ၊ တာဝ၊ ပဋိဂ္ဂဟေတွာ-အကပ်ခံ၍၊ နိက္ခိပထ-သိမ်းထားကြကုန်။

ဘဂဝတာ-သည်၊ ပုရောတ္ထံ-၌၊ ကုလေသု-တို့၌၊ စာရိတ္တံ-သို့၊ အာပဇ္ဇိတုံ-ငှာ၊ ပဋိက္ခိတ္တံ-ပယ်မြစ်တော်မူအပ်ပြီ၊ ဣတိ-ဤသို့ကြံ၍၊ ပစ္ဆာဘတ္တံ-ဆွမ်း၏နောက်အပို့၌(ဆွမ်းစားပြီးနောက်)၊ ကုလာနိ-တို့သို့၊ ပယိရုပါသိတွာ-၍၊ ဒိဝါ-၌၊ ပဋိက္ခိမိ-ပြန်လာပြီ၊ ခါဒနိယံ-ကို၊ ဥဿာရိယိတ္ထံ-ပြန်၍ ဆောင်ယူအပ်ပြီ၊ (အိမ်ပြန်ယူသွားပြီ)။

၂၉၇။ စိဝရကမ္မံ-သင်္ကန်းချုပ်မှုကို၊ ကရောန္တိ၊ သုစိယာပိ-အပ်ဖြင့် လည်းကောင်း၊ သုတ္တေနပိ-အပ်ချည်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ သတ္တကေနပိ-ဓားငယ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ အတ္ထော စ-အလိုရှိသည်လည်း၊ ဟောတိ။

၂၉၈။ သန္တံ-ထင်ရှားရှိသော၊ (အိမ်သို့ သွားလိုစိတ်ဖြစ်သည်မှစ၍ တွေ့မြင်ရသော သို့မဟုတ် တစ်ဆယ့်နှစ်တောင်အတွင်း၌ ထင်ရှားရှိသော) ဘိက္ခံ-ကို၊ အာပုစ္ဆာ-ပန်ပြော၍၊ ကုလာနိ-တို့ကို၊ ပယိရုပါသိတုံ-ချဉ်းကပ်ခြင်းငှာ၊ အနုဇာနာမိ။

အညွှန်း။ ၁။ ဥဿာရိယိတ္ထံ-ပါစိတ်ဘာဋီ (၂၊ ၆)။
 ၂။ အာပုစ္ဆာ။ ။ပန်ပြောပုံကို ပါစိတ်ဘာသာဋီကာ(၂၊ ၇)၌ ရှု။

၃၀၀။ သဘတ္တော နာမ-မည်သည်၊ ယေန-အကြင်ဆွမ်းဖြင့်၊ နိမန္တိတော-ပင့်ဖိတ်အပ်ပြီ၊ တေန-ဖြင့်၊ သဘတ္တော-ဘတ်ရှိသည်၊ (သမာဓော)၊ သန္တံ-သော၊ ဘိက္ခု နာမ-မည်သည်၊ အာပုစ္ဆာ-၍၊ ပဝိသိတုံ-ဝင်ခြင်းငှာ၊ သက္ကာ-စွမ်းနိုင်သည်၊ ဟောတိ။

ပုရောတ္တံ နာမ-မည်သည်၊ ယေန-အကြင် ဘောဇဉ်ဖြင့်၊ နိမန္တိတော-အပ်ပြီ၊ တံ-ကို၊ အဘုတ္တာဝီ-မစားဘဲ၊ ပစ္စာဘတ္တံ နာမ၊ ယေန-ဖြင့်၊ နိမန္တိတော၊ တံ-ကို၊ အန္တမသော-အားဖြင့်၊ ကုသဂ္ဂေနပိ-သမန်းမြက်ဖျားဖြင့်လည်း၊ ဘုတ္တံ-စားအပ်သည်၊ ဟောတိ။ ။ကုလေသု စာရိတ္တံ အာပဇ္ဇေယျာတိ-ကား၊ အညဿ-၏၊ ယရူပစာရံ-အိမ်၏ဥပစာသို့၊ ဩက္ကမန္တဿ-သက်ရောက်သောရဟန်း၏၊ အာပတ္တိ ဒုက္ကဋ္ဌဿ၊ ပဌမံ-သော၊ ပါဒံ-ခြေကို၊ ဥမ္မာရံ-တံခါးခုံကို၊ အတိက္ကာမေတိ-ကျော်လွန်စေအံ့၊ ဒုတိယံ ပါဒံ-ကို၊ (ဥမ္မာရံ)၊ အတိက္ကာမေတိ။

၃၀၁။ နိမန္တိတေ-ပင့်ဖိတ်အပ်ပြီးသည်၌၊ နိမန္တိတသညီ-ဖြစ်၍၊ သမယာ-သွားသင့်ရာအခါကို၊ အညတြ-ကြည့်၍၊ သန္တံ ဘိက္ခု၊ အနာပုစ္ဆာ-မပန်ပြောဘဲ၊ ပုရောတ္တံ ဝါ-၌သော်လည်းကောင်း၊ ပစ္စာဘတ္တံ ဝါ-၌သော်လည်းကောင်း၊ ကုလေသု စာရိတ္တံ အာပဇ္ဇတိ။

၃၀၂။ သမယေ-သွားသင့်ရာအခါ၌၊ (ပဝိသတိ-ဝင်အံ့)၊ သန္တံ ဘိက္ခု၊ အနာပုစ္ဆာ-၍၊ ပဝိသတိ၊ အသန္တံ ဘိက္ခု၊ အနာပုစ္ဆာ-ဘဲ၊ ပဝိသတိ၊ အညဿ-အခြားသူ၏၊ ယရေန-အိမ်ဖြင့်၊ မဂ္ဂေါ-လမ်းသည်၊ ဟောတိ၊ ယရူပစာရေန-ဖြင့်၊ မဂ္ဂေါ ဟောတိ၊ အန္တရာရာမံ-ရွာတွင်းအာရာမ်သို့၊ (ရွာတွင်းကျောင်းသို့)၊ ဂစ္ဆတိ၊ ဘိက္ခုနုပဿယံ-သို့၊ ဂစ္ဆတိ၊ တိတ္ထိယသေယျံ-တိတ္ထိတို့၏ ကျောင်းသို့၊ ဂစ္ဆတိ၊ ပဋိက္ကမနံ-ရွာတွင်းဆွမ်းစားရေပံသို့၊ ဂစ္ဆတိ၊ ဘတ္တိယဗရံ-ဘတ်ရှိရာအိမ်သို့၊ (မိမိကို ဆွမ်းစားဖိတ်ထားသောအိမ်သို့)၊ အာပဒါသု-ဘေးရန်တို့ကြောင့်၊ (အသက်အန္တရာယ်၊ ဗြဟ္မစရိယအန္တရာယ်တို့ကြောင့်)၊ (ဂစ္ဆတိ-အံ့)။

စာရိတ္တသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ ဆဋ္ဌံ။

၇။ မဟာနာမသိက္ခာပဒ

၃၀၃။ သက္ကေသု-သက္ကာနေပုဒ်၌၊ (သက္ကတိုင်း၌)၊ ကပိလဝတ္ထုသ္မိ-ကပိလဝတ္ထုမြို့၌၊ ဝါ-မြို့၏အနီးဖြစ်သော၊ နိကြောဓာရာမေ-နိကြောဓာရုံကျောင်းတိုက်၌၊ ဝိဟရတိ၊ တေန ခေါ် ပန သမယေန-၌၊ မဟာနာမဿ-မဟာနာမ်မည်သော၊ သက္ကဿ-သာကီဝင်မင်း၏၊ ဘောသန္တံ-ဆေးသည်၊ ဥဿန္တံ-ပေါများသည်၊ ဟောတိ။

ဘန္တေ၊ အဟံ၊ သံဃံ-ကို၊ စာတုမာသံ-လေးလပတ်လုံး၊ ဘောသဇ္ဇေန-
ဖြင့်၊ ပဝါရိတုံ-ဖိတ်ခြင်းငှာ၊ ဣစ္ဆာမိ-အလိုရှိပါ၏။ ။ဘိက္ခု၊ ကုက္ကုစ္စာ
ယန္တာ-ကုန်လျက်၊ နာမိဝါသေန္တိ-လက်မခံကြကုန်၊ ဘိက္ခုဝေ၊ စာတုမာသံ-
ပတ်လုံး၊ ဘောသဇ္ဇပစ္စယပဝါရဏံ-ဆေးပစ္စည်းဖြင့် ဖိတ်ခြင်းကို၊ သာဒိတုံ-
သာယာခြင်းငှာ၊ (လက်ခံခြင်းငှာ) အနုဇာနာမိ။

၃၀၄။ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ မဟာနာမံ သက္ကံ-ကို၊ ပရိတ္တံ-အနည်းငယ်သော၊
ဘောသဇ္ဇံ-ကို၊ ဝိညာပေန္တိ-မိမိအလိုရှိကြောင်းကို သိစေကြကုန်၏၊ (တောင်းကြ
ကုန်၏) တထေဝ-ထို့အတူပင်၊ ပေ၊ ပုနပ္ပဝါရဏမ္ပိ-နောက်ထပ် ဖိတ်ခြင်း
ကိုလည်း၊

၃၀၅။ နိစ္စပဝါရဏမ္ပိ-အမြဲဖိတ်ခြင်းကိုလည်း။ ။ဆဗ္ဗဂ္ဂိယာဘိက္ခု-
တို့သည်၊ ဒုန္နိဝတ္ထာ-မကောင်းသဖြင့် ဝတ်အပ်သောသင်းပိုင် ရှိကုန်သည်၊
ဒုပ္ပာရတာ-မကောင်းသဖြင့် ရန်းအပ်၊ ရုံအပ်သော ဧကသီ ရှိကုန်သည်၊
အနာကပ္ပသမ္ပန္နာ-ရဟန်းတို့၏အမူအရာနှင့် မပြည့်စုံကုန်သည်၊ ဟောန္တိ၊
မဟာနာမော သက္ကော-သည်၊ ဝတ္ထာ-ပြောတတ်သည်၊ ဟောတိ၊ (ကိ)၊
ဘန္တေ-တို့၊ ကိဿ-ကြောင့်၊ တုမေ-တို့သည်၊ ဒုန္နိဝတ္ထာ-မကောင်းသဖြင့်
ဝတ်အပ်သောသင်းပိုင် ရှိပါကုန်သနည်း၊ ပေ၊ ပဗ္ဗမိတေန နာမ-ရဟန်းမည်သည်၊
သုနိဝတ္ထေန-ကောင်းစွာဝတ်အပ်သောသင်းပိုင် ရှိသူသည်၊ သုပါရတေန-
သည်၊ အာကပ္ပသမ္ပန္နေန-သည်၊ ဘဝိတမ္ပန္နန-ဖြစ်ထိုက်သည်မဟုတ်ပါလား၊
ပေ၊ သက္ကော-ဦး၊ ဥပနန္တိ-သု-ရန်ငြိုးဖွဲ့ကြကုန်ပြီ၊ မဟာနာမံ သက္ကံ-ကို၊ မတုံ-
မျက်နှာမသာမယာသူကို၊ ဝါ-မျက်နှာမသာယာသူဖြစ်အောင်၊ ကရေယျာမ
နုခေါ-ပြုနိုင်ကုန်ရာပါအံ့နည်း။

မဟာနာမေန သက္ကေန-သည်၊ သံဃော-ကို၊ ဘောသဇ္ဇေန-ဖြင့်၊ ပဝါရိတော-
ဖိတ်အပ်ပြီ၊ အာဂုသော-တို့၊ ဟန္တု-ယခု၊ မယံ-တို့သည်၊ မဟာနာမံ သက္ကံ-
ကို၊ သပ္ပိ-ထောပတ်ကို၊ ဝိညာပေမ-မိမိ အလိုရှိကြောင်းကို သိစေကြကုန်စို့၊
(တောင်းကြကုန်စို့) ဣတိ-ဤသို့အကြံဖြစ်ပြီ၊ ပေ၊ အာဂုသော-ငါ့ရှင်ဒါယကာ၊
ဒေါဏေန -တစ်စိတ်သော၊ (တစ်စိတ်အတိုင်းအရည်ရှိသော) သပ္ပိနာ-
ထောပတ်ဖြင့်၊ အတ္ထော-အလိုရှိ၏၊ ဘန္တေ-တို့၊ အဇ္ဇေ-ယနေ့ တစ်ရက်
မျှ၊ နော-တပည့်တော်တို့အတွက်၊ ဝါ-ဖို့၊ အာဂမေထ-စောင့်ဆိုင်းကြပါဦး။

အညွှန်း-၁။ ဒေါဏေန။ ။ဒေါနပရိမာဏ (တစ်စိတ်အတိုင်းရည်)ဖြင့် ပရိမာဏန္တ
(တစ်စိတ်အတိုင်းအရည်ရှိသော ပစ္စည်းဝတ္ထု)တိုင်အောင်ယူပါ၊ အသာတ္ထိ
ပြုဖွယ်မလို့၊ ဥပမာ-နီလံ ဝတ္ထံ၊ နီလံ ပုပ္ဖံ ကဲ့သို့တည်း။

၂။ အဇ္ဇဏော-ပါရာမီကဏ်ဘာဠိ (၄၊ ၂၉၊ ၅၀၉)။

မနုဿာ-တို့သည်။ သပ္ပိ-ကို၊ အာဟရိတံ-ငှာ၊ ဝဇံ-ရွားခြံသို့၊ ဂတာ-
သွားပါကုန်ပြီ၊ ကာလံ-အချိန်အခါ၌ (အချိန်မီ)၊ အာဟရိဿထ-ဆောင်ယူ
လာကြပါလိမ့်မည်။

ယံ တံ °-ကဲ့ရဲ့ရှုတ်ချအပ်သော သင်သည်။ ဝါ-အောက်တန်းစားဟု
အသိအမှတ်ပြုအပ်သောသင်သည်။ ပဝါရေတွာ-ဖိတ်ပြီး၍၊ န ဒေတိ-မလှူ။
အာဂုဿော၊ အဒါတုကာမေန-မပေးလိုသည်ဖြစ်၍၊ ဝါ-မပေးလိုဘဲ၊
ပဝါရိတေန-ဖိတ်သော၊ တယာ-သင်ဖြင့်၊ ကိံ ပန-အဘယ်အကျိုးရှိအံ့နည်း။

ကထံ ဟိ-ကြောင့်၊ ဘဒ္ဒန္တဝ-တို့သည်။ “အဇ္ဇဏော ဘန္တေ အာဂမေထာ” တိ-
ဟူ၍၊ ဝုစ္စမာနာ-ပြောဆိုအပ်ပါကုန်လျက်၊ နာ ဂမိဿန္တိ နာမ-မစောင့်ဆိုင်း
ကြရကုန်သနည်း။

၃၀၇။ ပုန ပဝါရဏာပိ သာဒိတဗ္ဗာတိ-ကား၊ ယဒါ-၌၊ ဂိလာနော-
မကျန်းမာသည်၊ ဘဝိဿာမိ-ဖြစ်လိမ့်မည်၊ တဒါ-ထိုအခါ၌၊ ဝိညာပေဿာမိ-
တောင်းအံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ (ပုနပဝါရဏာပိ-ကိုလည်း၊ သာဒိတဗ္ဗာ-
သာယာအပ်၊ သာယာနိုင်၏) တတော စေ ဥတ္တရိ သာဒိယေယျာတိ-ကား၊
ဘောသဇ္ဇပရိယန္တာ-ဆေးအပိုင်းအခြားရှိသော၊ န ရတ္တိပရိယန္တာ-ညဉ့်
အပိုင်းအခြားမရှိသော၊ ပဝါရဏာ-ဖိတ်မန်ခြင်းသည်၊ အတ္ထိ၊ ပေ၊ ဘောသဇ္ဇ
ပရိယန္တာ စ-ဆေးအပိုင်း အခြားရှိသည်လည်းဖြစ်သော၊ ရတ္တိပရိယန္တာ စ-
ညဉ့်အပိုင်းအခြားရှိသည်လည်းဖြစ်သော၊ ပဝါရဏာ အတ္ထိ၊ နေဝ ဘောသဇ္ဇ
ပရိယန္တာ-ဆေးအပိုင်းအခြား ရှိသည်လည်းမဟုတ်သော၊ န ရတ္တိပရိယန္တာ-
ညဉ့်အပိုင်းအခြားရှိသည်လည်း မဟုတ်သော၊ ပဝါရဏာ အတ္ထိ။

ဘောသဇ္ဇပရိယန္တာ နာမ-မည်သည်။ ဘောသဇ္ဇာနိ-တို့ကို၊ ပရိဂ္ဂဟိတာနိ-
ပိုင်းခြားအပ်ကုန်သည်၊ ဟောန္တိ၊ (ကိံ)၊ ဧတ္တကေဟိ-ကုန်သော၊ ဘောသဇ္ဇေဟိ-
တို့ဖြင့်၊ ပဝါရေမိ-ဖိတ်ပါ၏၊ ဣတိ-ဤသို့ပိုင်းခြားအပ်ကုန်၏၊ ဧတ္တကာသု-
ဤမျှ အတိုင်းအရှည်ရှိကုန်သော၊ ရတ္တိသု-တို့၌။

၃၀၈။ ဘောသဇ္ဇပရိယန္တေ-ဆေးအပိုင်းအခြား၌၊ (ဆေးအပိုင်းအခြားရှိသော
ဖိတ်ခြင်း၌) ယေဟိ ဘောသဇ္ဇေဟိ-တို့ဖြင့်၊ ပဝါရိတော-ဖိတ်အပ်သည်။
ဟောတိ၊ တာနိ ဘောသဇ္ဇာနိ-တို့ကို၊ ဌပေတွာ-ချန်ထား၍၊ အညာနိ-
ကုန်သော၊ ဘောသဇ္ဇာနိ-တို့ကို၊ ဝိညာပေတိ။

၃၀၉။ န ဘောသဇ္ဇေန-ဆေးမဟုတ်သော၊ ကရဏိယေန-ပြုဖွယ်ကိစ္စဖြင့်၊
ဘောသဇ္ဇံ ဝိညာပေတိ၊ (ဆေးအတွက် မဟုတ်ဘဲ အစာအတွက်

အညွှန်း-၁။ ယံ တံ-ပါစိတ်နိဿယ ဒုတိယပဝါရဏာသိက္ခာပဒနိဿယ၊ စာပိုဒ် ၂၄၂
ရှု၊ ရှေးနိဿယ၌ “ယံ တံ-ဟူးဟူးငြားငြား အယုတ်အားဖြင့်” ဟုပေးတော်မူ၏။

တောင်းခြင်းမျိုးတည်း၊) အညေန-အခြားသော၊ ဘောသဇ္ဇေန- ဖြစ်သော၊ ကရဏီယေန-ပြုဖွယ်ကိစ္စဖြင့်၊ အညံ ဘောသဇ္ဇံ ဝိညာပေတိ။ (ဆီလိုပါလျက် ထောပတ်တောင်းခြင်းမျိုးတည်း၊)၊ပေ၊ တတုတ္တရိ-ထို ပိုင်းခြားအပ်သောဆေး၊ ပိုင်းခြားအပ်ရာညဉ့်ထက် အပိုအလွန်၌။

၃၁၀။ ဣမေဟိ ဘောသဇ္ဇေဟိ-တို့ဖြင့်၊ တယာ-သည်၊ ပဝါရိတာ- ဖိတ်အပ်ကုန်သည်၊ အမှ-ကုန်၏၊ အမှာကဉ္စ-တို့အားလည်း၊ ဣမိနာ စ ဣမိနာ စ ဘောသဇ္ဇေန-ဤဆေး ဤဆေးဖြင့်၊ အတ္ထော-အလိုရှိ၏၊ ဣတိ- ဤသို့၊ အာစိက္ခိတ္တာ-ပြော၍၊ ဝိညာပေတိ၊ပေ၊ တာယော စ ရတ္ထိယော- တို့သည်လည်း၊ ဝိတိဝတွာ-လွန်ကုန်ပြီပေ၊ ဉာတကာနံ-တို့ကိုလည်းကောင်း၊ ပဝါရိတာနံ-ဖိတ်ထားသူတို့ကိုလည်းကောင်း၊ (ဝိညာပေတိ)။

မဟာနာမသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ သတ္တမံ။

၈။ ဥယျုတ္တိဿနာသိက္ခာပဒ

၃၁၁။ ပသေနဒိ-ပသေနဒိမည်သော၊ ကောသလော-ကောသလတိုင်း၏ အရှင်ဖြစ်သော၊ ဝါ-ကောသလတိုင်းကို အစိုးရသော၊ ရာဇာ-သည်၊ သေနာယ-စစ်တပ်ဖြင့်၊ အဗ္ဘုယျာတော-^၁-ရှေ့ရှုထွက်လာသည်၊ ဟောတိ၊ ဆဗ္ဗဂ္ဂိယာ ဘိက္ခု၊ ဥယျုတ္တိ^၂-မြို့မှ ထွက်လာသော၊ သေနံ-စစ်တပ်ကို၊ ဒဿနာယ-ကြည့်ရှုခြင်းငှာ၊ အဂမံသု-သွားကုန်ပြီ။

ရာဇာ ပသေနဒိ၊ ကောသလော-သည်၊ ဆဗ္ဗဂ္ဂိယေ၊ ဘိက္ခု-တို့ကို၊ ဒူရတောဝ-အဝေး၌ပင်(အဝေးကြီးကပင်)၊ အာဂစ္ဆန္တေ-လာနေသည်တို့ကို၊ အဒ္ဓသာ-မြင်ပြီ၊ ဒိသ္မာန-၍၊ ပက္ခောသာပေတွာ-ခေါ်စေ၍၊ ဧတဒပေါစ၊ (ကိ)၊ ဘန္တေ-တို့၊ ကိဿ-ကြောင့်၊ တုမေ-တို့သည်၊ အာဂတာ- လာကုန်သည်၊ အတ္ထ-ဖြစ်ကုန်သနည်း၊ မယံ၊ မဟာရာဇာနံ-မင်းမြတ်ကို၊ ဒဋ္ဌကာမာ-မြင်ခြင်းငှာ အလိုရှိပါကုန်၏၊ (ကြည့်လိုကုန်၏)၊ ဣတိ-ကုန်ပြီ၊ ဘန္တေ၊ ယုဒ္ဓာဘိနန္ဒိနံ-စစ်တိုက်ခြင်း၌ နှစ်သက်သော၊ မံ-ကို၊ ဒိဋ္ဌေန- ကြည့်ခြင်းဖြင့်၊ ကိ-အဘယ်အကျိုးရှိအံ့နည်း၊ ဘဂဝါ-ကို၊ ပဿိတဗ္ဗောနန- ဖူးမြင်ထိုက်သည် မဟုတ်ပါလော။

ယေ မယံ-တို့သည်၊ အာဇီဝဿ-အသက်မွေးမှု၏၊ ဟေတု-အကြောင်း ကြောင့်၊ ပုတ္တဒါရဿ-သား၊သမီး၊ဇနီး၏၊ ကာရဏာ-အကြောင်းကြောင့်၊

အညွှန်း- ၁။ အဗ္ဘုယျာတော -ပါစိတ်ဘာဠိ (၂၊ ၉)။
၂။ ဥယျုတ္တိ၊ ကင်္ခါဘာဠိ (၂၊ ၁၅၉)။
၃။ အာဇီဝဿ ဟေတု (ပါရာမိကဏ်ဘာဠိ-၂၊ ၂၂၆)။

သေနာယ-ဖြင့်၊ အာဂစ္ဆာမ-လာကြရကုန်၏။ (တေသံ) အမှာကမ္မိ-ထိုငါတို့၏လည်း၊ အလာဘာ^၁-စီးပွားချမ်းသာကို မရခြင်းတို့သည်။ (ဟောန္တိ)။ (တေသံ) အမှာကမ္မိ-ထိုငါတို့သည်လည်း၊ မနဿတ္တံ-ကံကောင်းထောက်မသဖြင့် ရအပ်သော လူ့အဖြစ်ကို၊ ဒုလ္လန္တံ-မကောင်းသဖြင့် ရအပ်ပြီ။

၃၁၂။ အညတရဿ ဘိက္ခုနော-၏။ မာတုလော-ဦးကြီး(ဦးရီး)သည်၊ သေနာယ-စစ်တပ်၌၊ ဂိလာနော-မကျန်းမာနေသည်။ ဟောတိ၊ သော-ထိုဦးကြီးသည်၊ တဿ ဘိက္ခုနော-၏။ သန္တိကေ-၌၊ ဒုတံ-တမန်ကို၊ ပါဟေသိ-စေလွှတ်ပြီ၊ (ကိ-အဘယ်သို့မှာ၍ စေလွှတ်သနည်း)၊ အဟံဟိ-ငါသည်၊ (ဟိ အနက်မရှိ)၊ သေနာယ-၌၊ ဂိလာနော-၏။ ဘဒန္တော-ငါ့တူအရှင်သည်၊ အာဂစ္ဆတု-လာပါစေ၊ ဘဒန္တဿ-၏။ အာဂတံ-လာခြင်းကို၊ ဣစ္ဆာမိ၊ ဣတိ-ဤသို့မှာ၍ စေလွှတ်ပြီ။

န ဥယျုတ္တံ သေနံ ဒဿနာယ ဂတဗ္ဗန္တိ-ဟူ၍၊ ဘဂဝတာ-သည်၊ သိက္ခာပဒံ-ကို၊ ပညတ္တံ-အပ်ပြီ၊ မေ-၏။ အယု ဗ္ဗ မာတုလော-သည်လည်း၊ သေနာယ-၌၊ ဂိလာနော-၏။ ကထံ-အဘယ်သို့လျှင်(အဘယ်နည်းဖြင့်)၊ မယာ-သည်၊ ပဋိပဇ္ဇိတဗ္ဗုနုခေါ-ကျင့်ထိုက်ပါနည်း(ကျင့်ရပါမည်နည်း)၊ တထာ ရူပပစ္စယာ-ထိုသွားထိုက်သောသဘောရှိသော အကြောင်းကြောင့်၊ သေနာယ-သို့၊ ဂန္တံ၊ အနုဇာနာမိ။

၃၁၄။ ဥယျုတ္တာ-သော၊ သေနာ နာမ-မည်သည်၊ ဂါမတော-မှ၊ နိက္ခမိတွာ-ထွက်၍၊ နိဝိဋ္ဌာ ဝါ-စုဝေးတည်နေသည်သော်လည်းကောင်း၊ ပယာတာ ဝါ-သွားနေသည်သော်လည်းကောင်း၊ ဟောတိ၊ သေနာ နာမ-မည်သည်၊ ဟတ္ထိ-ဆင်တို့လည်းကောင်း၊ အဿာ-မြင်းတို့လည်းကောင်း၊ ရထာ-ရထားတို့လည်းကောင်း၊ ပတ္တိ-ခြေလျင်စစ်သားတို့လည်းကောင်းတည်း။

ဟတ္ထိ-ဆင်တစ်စီးသည်၊ ဒွါဒသပုရိသော^၂-တစ်ဆယ့်နှစ်ယောက်သော ယောက်ျားရှိ၏။ အဿာ-သည်၊ တိပုရိသော-၏။ ရထော-သည်၊ စတုပုရိသော-၏။ စတ္တာရော-ကုန်သော၊ သရဟတ္တာ-လက်၌လေးရှိကုန်သော၊ ပုရိသာ-တို့သည်၊ ပတ္တိ-ခြေလျင်တပ်မည်၏။

ဒဿနာယ-ကြည့်ရှုခြင်းငှာ၊ ဂစ္ဆတိ-အံ့။ ။လတ္တ-အကြင်အရပ်၌၊ ဌိတော-ရပ်သည်၊ သမာနော-ဖြစ်လတ်သော်၊ ပဿတိ-မြင်နိုင်၏။ တတ္ထ-ထိုအရပ်၌၊ အာပတ္တိ ပါစိတ္တိယဿ၊ (မြင်လောက်ရာအရပ်ရောက်လျှင် ပါစိတ်

အညွှန်း- ၁။ အလာဘာ-ပါရာဇိကဏ်ဘာဠီ(၃၊ ၁၇၁၊ ၆၀၃)ကြည့်၍ ပေးထားသည်။
၂။ ဒွါဒသပုရိသော ဟတ္ထိစသည်၊ ပါစိတ်ဘာဠီ-(၂၊ ၉)။

အာပတ်သင့်၏-ဟူလို၊ ဒဿနူပစာရ်-မြင်ခြင်း၏ဥပစာကို(မြင်လောက်ရာ ဥပစာကို)၊ ဝိဟေတုတွာ-စွန့်၍၊ ပုနပ္ပုနံ-ထပ်ကာထပ်ကာ၊ ပဿတိ-ကြည့်ရှုအံ့။

၃၁၅။ ဥယျုတ္တေ-မြို့ရွာမှ ထွက်ပြီးသော စစ်တပ်၌၊ ဥယျုတ္တသည်-၍၊ တထာရူပဝစ္စယာ-ကို၊ အညတြ-၍၊ ဒဿနာယ-ငှာ၊ ဂစ္ဆတိ-အံ့။ ။ ဧကမေကံ-တစ်ခုတစ်ခုသောစစ်အင်္ဂါကို၊ ဒဿနာယ ဂစ္ဆတိ။ ။ အနုယျုတ္တေ-မြို့ရွာမှ ထွက်ပြီးမဟုတ်သော စစ်တပ်၌၊ အနုယျုတ္တသည်-မြို့ရွာမှ ထွက်ပြီး မဟုတ်သော စစ်တပ်ဟု အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍၊ ပေ။

၃၁၆။ အာရာမေ-၌၊ ဌိတော-တည်သည်ဖြစ်၍၊ ပဿတိ၊ ဘိက္ခုဿ-၏၊ ဌိတောကာသံ ဝါ-ရပ်ရာအရပ်သို့သော်လည်းကောင်း၊ နိသိန္နောကာသံဝါ၊ နိပန္နောကာသံဝါ၊ (ဆေနာ)၊ အာဂစ္ဆတိ-ရောက်လာ၏၊ (တံ-ကို၊ ပဿတိ)၊ ပဋိပထံ-ရှေးရှုဖြစ်သောခရီးကို၊ ဝါ-ခရီးရင်ဆိုင်၊ ဂစ္ဆန္တော-စဉ်၊ ပဿတိ။

ဥယျုတ္တသေနာသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ အဋ္ဌမံ။

၉။ သေနာဝါသသိက္ခာပဒ

၃၁၇။ ကရဏိယေ-သည်၊ သတိ-သော်၊ သေနံ၊ ဂန္တု-၍၊ အတိရေက တိရတ္တံ-သုံးညဉ့်ထက် အပိုအလွန်၊ သေနာယ-၌၊ ဝသန္တိ။

၃၁၉။ ပစ္စယော-အကြောင်းသည်၊ သိယာ-ရှိရာ၏၊ ကရဏိယံ-ပြုဖွယ်ကိစ္စသည်၊ သိယာ-၏၊ ဒွေ ရတ္တိယော-နှစ်ညဉ့် သုံးညဉ့်တို့ပတ်လုံး၊ ဝသိတဗ္ဗံ-နေနိုင်၏၊ စတုတ္ထေ-လေးရက်မြောက်ဖြစ်သော၊ ဒီဝသေ-၌၊ သူရိယေ-သည်၊ အတ္တင်္ဂတေ-ဝင်လတ်သော်၊ သေနာယ ဂသတိ။

၃၂၁။ ဒွေ ရတ္တိယော-တို့ပတ်လုံး၊ ဝသိတွာ-၍၊ တတိယာယ-သုံးရက် မြောက်ဖြစ်သော၊ ရတ္တိယာ-ညဉ့်၌၊ ပုရာရဏာ-အရဏ်မှ ရှေးဦးစွာ၊ ဝါ-အရဏ်မတက်မီ၊ နိက္ခမိတွာ-၍၊ ပုန ဝသတိ၊ ဂိလာနော (ဟုတွာ) ဝသတိ၊ ဂိလာနဿ-၏၊ ကရဏိယေန-ကြောင့်၊ ဝသတိ၊ သေနာဝါ-မိမိနေရာစစ်တပ် သော်လည်း၊ ဝါ-ကိုသော်လည်း၊ ပဋိသေနာယ-ဆန့်ကျင်သက်စစ်တပ်သည်။

အညွှန်း- ၁။ ဧကမေကံ-ပါစိတ်ဘာဋီ (၂၊ ၁၀)။
၂။ အနုယျုတ္တေ-ကင်္ခါဘာဋီ (၂၊ ၁၆၁) ကြည့်၍ ပေးထားသည်။ ပါစိတ် ဘာသာဋီကာအလို “အနုယျုတ္တေ-တိုင်းပြည်မှ မထွက်သောစစ်တပ်၌ (မြို့တွင်း ရွာတွင်းရှိနေသော စစ်တပ်၌)”ဟု အနက်ပေးပါ။

(ရန်သူစစ်တပ်)သည်၊ ရုဒ္ဓါ^၁-ပိတ်ဆို့အပ်သည်(ဝန်းရံထားအပ်သည်)၊ ဟောတိ၊ ကေနစိ-တစ်စုံတစ်ယောက်သည်၊ ပလိဗုဒ္ဓေါ-နှောက်ယှက်အပ်သည်၊ ဟောတိ။

သေနာဝါသသိက္ခာပဒံ နိဗ္ဗိတံ နဝမံ။

၁၀။ ဥယျောဓိကသိက္ခာပဒ

၃၂၂။ ဒိရတ္တတိရတ္တံ-နှစ်ညဉ့် သုံးညဉ့်ပတ်လုံး၊ သေနာယ-၌၊ ဝသမာနာ-နေကုန်စဉ်၊ ဥယျောဓိကမ္မိ^၂-စစ်ပွဲသို့သော်လည်းကောင်း၊ ဗလဂ္ဂမ္မိ-စစ်သည်အစုကို ရေတွက်ရာသို့သော်လည်းကောင်း၊ သေနာဗျူဟမ္မိ-စစ်ဆင်ရာသို့သော်လည်းကောင်း၊ အနိကဒဿနမ္မိ^၃-ဆင်တပ် မြင်းတပ်စသည်ကို ကြည့်ရှုခြင်းသို့သော်လည်းကောင်း၊ ဝါ-ကြည့်ရှုရာသို့လည်းကောင်း၊ ဂစ္ဆန္တိ။

အညတရော၊ ဆဗ္ဗဂ္ဂိယော-သော၊ ဘိက္ခုပိ-သည်လည်း၊ ဥယျောဓိကံ-သို့၊ ဂစ္ဆ-၍၊ ကဏ္ဍေန-မြားဖြင့်၊ ပဋိဝိဒ္ဓေါ-ပစ်ဖောက်အပ်သည်(အပြစ်ခံရသည်)၊ ဟောတိ၊ မနုဿာ-တို့သည်၊ တံ ဘိက္ခု-ကို၊ ဥပုဏ္ဏေသု-ပြောင်လှောင်ကြကုန်ပြီ၊ (ကိ)၊ ဘန္တေ၊ ကစ္စိ၊ သုယုဒ္ဓံ-ကောင်းစွာစစ်ထိုးအပ်သည်၊ (စစ်တိုက်အပ်သည်)၊ အဟောသိ-ဖြစ်ခဲ့ပါ၏လော၊ တေ-သည်၊ ကတိ-အဘယ်မျှလောက်ကုန်သော၊ လက္ခာနိ-အမှတ်တို့ကို၊ လဒ္ဓါနိ-ရအပ်ပါကုန်သနည်း၊ ဣတိ-ကုန်ပြီ၊ သော ဘိက္ခု-သည်၊ တေဟိ မနုဿေဟိ-တို့က၊ ဥပုဏ္ဏိယမာနော-ပြောင်လှောင်အပ်သော် (အပြောင်အလှောင်ခံရသော်)၊ မကံ-မျက်နှာမသာမယာသည်၊ အဟောသိ။

၃၂၄။ ယတ္ထ-အကြင်အရပ်၌၊ သဗ္ဗဟာရော-ပြင်းစွာ ပုတ်ခတ်ခြင်းကို (စစ်တိုက်ခြင်းကို)၊ ဒိဿတိ-တွေ့မြင်အပ်၏၊ (တံ-ထို အရပ်သည်)၊ ဥယျောဓိကံနာမ-မည်၏၊ ဗလဂ္ဂနာမ-မည်သည်၊ ဟတ္ထိ-တို့သည်၊ ဧတ္တကာ-ဤမျှ အတိုင်းအရှည်ရှိကုန်၏၊ (ဤမျှလောက် များကုန်၏)၊ ပေ၊ ပတ္တိ-တို့သည်၊ ဧတ္တကာ-ကုန်၏၊ (ဣတိ-ဤသို့ ရေတွက်ရာအရပ်တည်း)။

သေနာဗျူဟနာမ-မည်သည်၊ ဣတော-ဤအရပ်မှ၊ ဟတ္ထိ-တို့သည်၊ ဟောန္တု-ဖြစ်စေကုန်၊ ပေ၊ ဣတော-မှ၊ ပတ္တိကာ-တို့သည်၊ ဟောန္တု၊ (ဣတိ-

အညွှန်း- ၁။ ရုဒ္ဓါ-ပါစိတ်ဘာဠီ (၂၊ ၁၁)။

၂။ ဥယျောဓိကမ္မိ-ကင်္ခါဘာဠီ(၂၊ ၁၆၂)။

၃။ အနိကဒဿနမ္မိ။ ။ဒဿနကို ဝိဂ္ဂဟပြုရာ၌ “ကြည့်ရှုခြင်း”ဟု ဘာဝသာနေမျှသာ ပြုတော်မူ၏၊(ကင်္ခါဘာဠီ-၂၊ ၁၆၂)၊ အနက်ပေးရာ၌မူ “ကြည့်ရှုရာ”ဟုအဓိကရဏပေးတော်မူ၏၊ (ပါတိမောက်ဘာဠီ-၃၀၅)။

ဤသို့ စစ်ဆင်ရာအရပ်တည်း။) အနိကံနာမ-မည်သည်၊ ဟတ္ထာနိကံ ဝါ-ဆင်အပေါင်းလည်းကောင်း၊ (အသာနိကံ-မြင်းအပေါင်း၊ ရထာနိကံ-ရထားအပေါင်း၊ ပတ္တာနိကံ-ခြေလျင်စစ်သားအပေါင်း။) တယော-သုံးစီးကုန်သော၊ ဟတ္ထိ-တို့သည်၊ ပစ္စိမံ-နောက်ဆုံးဖြစ်သော၊ ဟတ္ထာနိကံ-ဟတ္ထာနိကံတမည်၏။ ။ စတ္တာရော-ကုန်သော၊ သရဟတ္ထာ-ကုန်သော၊ ပုရိသာ-ယောက်ျားဖြစ်ကုန်သော၊ ပတ္တိ-ခြေလျင်စစ်သားတို့သည်၊ ပစ္စိမံ-သော၊ ပတ္တာနိကံ-ပတ္တာနိကံမည်၏။

ဥယျောဓိကသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ ဒသမံ။
အစေလကဝဂ္ဂေါ ပဉ္စမော။

တဿ-ထို အစေလကဝဂ်၏၊ ဥဒ္ဓါနံ-ကား၊ ပူဝံ-မုန့် (မုန့်ပေးသော သိက္ခာပုဒ်)၊ ဥပနန္တဿ-၏၊ ကထာ-စကား(စကားနှင့်စပ်သောသိက္ခာပုဒ်)၊ တယံ-ဥပနန္တနှင့်စပ်သော သုံးပါးသောသိက္ခာပုဒ်အပေါင်း၊ ဥပဋ္ဌာကမေဝစ-ဥပနန္တ၏အလုပ်အကျွေးအမျိုး၊ မဟာနာမော-မဟာနာမံ(မဟာနာမသိက္ခာပုဒ်)၊ ပသေနဒိ-ပသေနဒိမင်း၊ သေနာ-စစ်တပ်(စစ်တပ်၌နေသော သိက္ခာပုဒ်)၊ ဝိဒ္ဓေါ-မြားပစ်ခံရသောရဟန်း၊ ဣမေ-ဤသိက္ခာပုဒ်တို့သည်၊ ဒသ-ဆယ်ပါးတို့တည်း။ ဣတိ-ဤကား ဥဒ္ဓါနံ-တည်း။

၆။ သုရာပါနဝဂ်

၁။ သုရာပါနသိက္ခာပဒ

၃၂၆။ စေတိယေသု-စေတိယတိုင်း၌၊ စာရိကံ-ဒေသစာရိကို၊ စရမာနော-လှည့်လည်တော်မူလတ်သော်၊ ယေန-၌၊ ဘဒ္ဒဝတိကာ-ဘဒ္ဒဝတိကာရွာသည်၊ (ကောင်းသောစည်းရိုးရှိသော ရွာသည်၊ အတ္ထိ)၊ တေန-သို့၊ ပါယာသိ-ကြွတော်မူပြီ၊ ဂေါပါလကာ-နွားကျောင်းသားတို့သည်လည်းကောင်း ၊ ပသုပါလကာ-ဆိတ်ကျောင်းသားတို့သည်လည်းကောင်း၊ (ဆိတ်သာမက သို့၊ စသော သတ္တဝါမျိုးကိုလည်း “ပသု”ဟု ခေါ်၏)၊ ကဿကာ-လယ်သမားတို့သည်လည်းကောင်း၊ ပထာဝိနော-ခရီးသွားတို့သည်လည်းကောင်း၊ ဘဂဝန္တံကို၊ ခုရတောဝ-အဝေး၌ပင်(အဝေးကြီးကပ်)၊ အာဂစ္ဆန္တံ-လာနေသည်ကို၊

အညွှန်း- ၁။ ဘဒ္ဒဝတိကာ၊ ပထာဝိနော၊ ပါစိတ်ဘာဋီ (၂၊ ၁၂)။
၂။ ခုရတောဝ အာဂစ္ဆန္တံ ။ ခုရတောဝ၌ “မှ”ဟု အပါဒါန်အနက်မပေဘဲ “ဋီ”ဟု သတ္တဝီအနက်ပေးရပုံကို ရူပသိဒ္ဓိဘာသာဋီကာ (၁၊ ၄၅၅) ခုရဖိကသုတ်အဖွင့်၌ အကျယ်စိစစ်ထားပြီ။

အဒ္ဓသံသု-မြင်ကြကုန်ပြီပေ၊ ဘန္တေ-မြတ်စွာဘုရား၊ ဘဂဝါ-သည်၊ အမ္မတိတ္ထံ-သရက်ပင်ဆိပ်သို့၊ မာ ခေါ် အဂမာသိ-ကြွတော်မမူပါနှင့်၊ ဘန္တေ၊ အမ္မတိတ္ထေ-၌၊ ဇဠိလဿ-၏၊ အဿမေ-ကျောင်းသစ်ခမ်း၌၊ ဣဒ္ဓိမာ-တန်ခိုးရှိသော၊ အာသိဝိသော-လျှင်မြန်သောအဆိပ်ရှိသော၊ ယောရဝိသော-ကြမ်းတမ်းသော အဆိပ်ရှိသော၊ နာဂေါ-နဂါးသည်၊ ပဋိဝိသတိ-နေပါ၏၊ သော-သည်၊ ဘဂဝန္တံ-ကို၊ မာ ဝိဟေဋ္ဌေသိ-မညှင်းဆဲပါစေနှင့်၊ (မညှင်းဆဲ စေချင်ပါ)၊ ဣတိ-ဤသို့၊ လျှောက်ကြကုန်ပြီ။

အနုပဗ္ဗေန-အစဉ်အားဖြင့်၊ စာရိကံ-ကို၊ စရမာနော-လတ်သော်၊ ယေန-၌၊ ဘဒ္ဒဝတိကာ၊ (အတ္တိ)၊ တံ-ဘဒ္ဒဝတိကာရွာရှိရာ ထိုအရပ်သို့၊ အဝသရိ-ရောက်တော်မူပြီ၊ ဘဂဝါ-သည်၊ တတြ ဘဒ္ဒဝတိကာယံ-ထို ဘဒ္ဒဝတိကာရွာ၌၊ ဝိဟရတံ၊ အထ ခေါ် အာယသ္မာ သာဂတော-သည်၊ ပေ၊ အဂ္ဂာဂါရံ-မီးတင်းကုပ်သို့၊ ပဝိသိတွာ-ဝင်၍၊ တိဏသန္တာရကံ-မြက်အခင်းကို၊ ပညပေတွာ-ခင်းပြီး၍၊ ပလ္လင်္ကံ-ထက်ဝယ်တင်ပလ္လင်ကို၊ အာဘုဇိတွာ-ဖွဲ့ခွေ၍၊ ကာယံ-အထက်ပိုင်းကိုယ်ကို၊ ဥရံ-ဖြောင့်မတ်အောင်၊ ပဏီဓာယ-ထား၍၊ ပရိမုခံ-ကမ္မဋ္ဌာန်းသို့ ရှေးရှု၊ သတိ-သတိကို၊ ဥပဋ္ဌပေတွာ-ရှေးရှုတည်စေ၍၊ ဝါ-ထား၍၊ နိသီဒိ-ပြီ။

သော နာဂေါ-သည်၊ အာယသ္မန္တံ သာဂတံ-ကို၊ ပဝိဋ္ဌံ-ဝင်နေသည်ကို၊ အဒ္ဓသာ-မြင်ပြီ၊ ဒိသ္မာန-ကြောင့်၊ ဒုမ္မနော-မကောင်းသောစိတ်ရှိသည်ဖြစ်၍၊ ပရူပါယံ-အစိုးလွတ်ပြီ၊ အာယသ္မာပိ သဂတော-သည်လည်း၊ ပရူပါယံ၊ အထ ခေါ်၊ သော နာဂေါ-သည်၊ မက္ခံ-အမျက်ဒေါသကို (သူတစ်ပါးတို့ ပြုအပ်သောဂုဏ်ကို ကြိတ်ချေတတ်သောဒေါသကို)၊ အဿဟမာနော-သည်းမခံနိုင်သည်ဖြစ်၍၊ ပဇ္ဇလိ-အလျှံလွတ်ပြီ၊ အာယသ္မာပိ သဂတော-သည်လည်း၊ တေဇောဓာတု-တေဇောကသိုဏ်းလျှင်အာရုံရှိသော စတုတ္ထဈာန် သမာပတ်ကို၊ သမာပဇ္ဇတွာ-ဝင်စား၍၊ ပဇ္ဇလိ၊ အထ ခေါ် အာယသ္မာ သာဂတော၊ တဿ နာဂဿ-၏၊ တေဇံ-တန်ခိုးကို၊ တေဇသာ-မိမိတန်ခိုးဖြင့်၊ ပရိယာဒိယိတွာ-ထက်ဝန်းကျင် ကုန်အောင်ယူ၍၊ ပက္ကာမိ-ဖဲကြွတော်မူပြီ၊ ကောသမ္ဗိကာ-ကောသမ္ဗိမြို့၌ နေကုန်သော၊ ဥပါသကာ-ဥပါသကာတို့သည်၊ အယျော သာဂတော-သည်၊ အမ္မတိတ္ထိကေန-သရက်ပင် ဆိပ်၌နေသော၊ နာဂေန-နှင့်၊ သဒ္ဓိ-အတူ၊ သင်္ဂါမေသိ ကိရ-စစ်ထိုးသတု၊ ဣတိ-သို့၊ အသောသံ။

အညွှန်း- ၁။ ယေန တဒဝသရိ-ပါရာဇိကဏ်ဘာသာဋီကာ (၂၊ ၆၄၇)စာပိုဒ်(၂၃)၌ အနက်အမျိုးမျိုးပေးခဲ့ပြီ။

အထ ခေါပေ၊ ပစ္စုပ္ပန်-ခရီးဦးကြိုခြင်းကို၊ ကရိတွာပေအဝေါစုံ၊ (ကိ)၊ ဘန္တေ၊ ကိ-အဘယ်အရာကို၊ အယျာနံ-တို့သည်၊ ဒုလ္လဘဉ္စ-ခဲယဉ်းသဖြင့် လည်း ရအပ်ပါသနည်း(ရလည်း ရခဲပါသနည်း)၊ မနာပဉ္စ-မြတ်လည်းမြတ်နိုး အပ်ပါသနည်း၊ ကိ-အဘယ်အရာကို၊ ပဋိယာဒေမ-စီစဉ်ကြရပါမည်နည်း၊ ဣတိ-ကုန်ပြီ၊ အာဂုသော-ငါ့ရှင် ဒါယကာတို့၊ ကာပေါတိကာ နာမ- ကာပေါတိကာမည်သော(ခိုခြေအဆင်းနှင့် တူသောအဆင်းရှိသော)၊ ပသန္နာ- သေရည်အကြည်သည်၊ အတ္ထိ၊ ဘိက္ခုနံ-တို့သည်၊ ဒုလ္လဘာ စ-ခဲယဉ်းသဖြင့် လည်း ရအပ်၏၊ မနာပါ စ-မြတ်နိုးလည်း မြတ်နိုးအပ်၏၊ တံ-ထိုသေရည် အကြည်ကို၊ ပဋိယာဒေထ-စီစဉ်ကြပါကုန်။

ဃရေ ဃရေ-အိမ်တိုင်း အိမ်တိုင်း၌၊ ကာပေါတိကံ-သော၊ ပသန္နံ- ကို၊ ပဋိယာဒေတွာပေ၊ အယျော သာဂတော-သည်၊ ကာပေါတိကံ ပသန္နံ- ကို၊ ပိဝတု-သောက်တော်မူပါပေ၊ ပိဝိတွာ-သောက်ပြီး၍၊ နဂရမ္မာ-မှ၊ နိက္ခမန္တော-ထွက်လာစဉ်၊ နဂရဒ္ဓါရေ-၌၊ ပရိပတိ-လဲကျပြီ။

အထ ခေါပေ၊ သာဂတံ-ကို၊ ဂဏှထ-ယူခဲ့ကြကုန်ပေ၊ အာရာမံ-သို့၊ နေတွာ-ဆောင်ယူ၍ပေ၊ ယေန-အကြင်ဘက်၌၊ ဘဂဝါ၊ အတ္ထိ၊ တေန- ဘုရားရှိရာ ထိုဘက်သို့၊ သီသံ-ဦးခေါင်းကို၊ ကတွာ-ပြု၍၊ နိပါတေသု- အိပ်စေကြကုန်ပြီပေ၊ ပရိဝတ္တိတွာ-ပြန်လည်၍(ပြောင်းပြန်ပြန်၍)၊ ယေန ဘဂဝါ အတ္ထိ၊ တေန-သို့၊ ပါဒေ-ခြေတို့ကို၊ ကရိတွာ-ပြု၍၊ သယံ- အိပ်ခြင်းကို၊ ကပ္ပေသိ-ပြုပြီ။

ဘိက္ခဝေ၊ ပုဗ္ဗေ၊ သာဂတော-သည်၊ တထာဂတေ-ငါ့ဘုရား၌၊ သဂါရဝေါ-လေးစားခြင်းရှိသည်၊ သပတိသော-မှီခိုအားထား ကိုးစားခြင်း ရှိသည်၊ အဟောသိ နနု-ဖြစ်သည်မဟုတ်လော၊ ဘန္တေ၊ ဧဝံ-မှန်ပါ၊ ဘိက္ခဝေ၊ သာဂတော-သည်၊ ဧတရဟိ-ယခုအခါ၌၊ သဂါရဝေါ-သည်၊ သပတိသော- သည်၊ အပိနုခေါ-ဖြစ်သေး၏လော၊ ဘန္တေ၊ ဧတံ-ဤသို့၊ သဂါရဝ၊ သပတိဿဖြစ်ခြင်းသည်၊ နောဟိ-မရှိပါ၊ ဘိက္ခဝေ၊ ပေ၊ သင်္ဂါမေသိ နနု- စစ်ထိုးခဲ့သည်မဟုတ်လော (တန်ခိုးပြိုင်ခဲ့သည် မဟုတ်လော)၊ ဣတိ-ပြီ၊ ဘန္တေ၊ ဧဝံ-မှန်ပါ၊ ပေ၊ ဧတရဟိ-၌၊ နာဂေန-နှင့်၊ သဒ္ဓိံ၊ သင်္ဂါမေတု- ငှာ၊ ပဿောတိ အပိနုခေါ-စွမ်းနိုင်သေး၏လော၊ ဘန္တေ၊ ဧတံ-ဤသို့၊ စွမ်းနိုင်ခြင်းသည်၊ နောဟိ-မရှိတော့ပါ။

အညွှန်း- ဝ။ ကာပေါတိကာ-ပါစိတ်ဘာဠီ (၂၊ ၁၂)။

ယံ-အကြင် အရည်ကို၊ ပိဝိတွာ-သောက်၍၊ ဝိသညိ-ကင်းသောသညာ ရှိသည်(သညာကင်းသူ၊ သတိကင်းသူသည်)၊ အဿ-ဖြစ်ရာ၏၊ တံ-ထိုအရည်ကို၊ ပါတဗ္ဗံအဝိနုခေါ-သောက်ထိုက်သလော၊ ဘန္တေ၊ ဧတံ-ဤသို့ သောက်ထိုက်ခြင်းသည်၊ နောဟိ-မသင့်ပါ၊ ဘိက္ခဝေ၊ သာဂတဿ-၏၊ (ကမ္မံ-သေရည်သောက်ခြင်းအမှုသည်)၊ အနနုစ္စဝိကံ-ရဟန်းတို့အား မလျှောက်ပတ်၊ပေ။

၃၂၈။ သုရာနာမ-မည်သည်၊ ပိဋ္ဌိသုရာ-မုန့်မှုန့်ဖြင့် ပြုအပ်သောသေရည် လည်းကောင်း၊ (ပူဝ-မုန့်၊ ဩဒန-ထမင်း၊) ကိဏ္ဍပက္ခိတ္တာ-ထည့်ခပ်အပ် သော တဆေးမှုန့်ရှိသောသေရည်လည်းကောင်း(တဆေးမှုန့် တည့်ခပ်၍ ပြုအပ်သောသေရည်)၊ သမ္ဘာရသံယုတ္တာ-ဖန်ခါးသီး၊ မုန့်ညင်းစေ့ စသော အဆောက်အဦနှင့်ယှဉ်သော သေရည်လည်းကောင်းတည်း၊ (ဖန်ခါးသီး၊ မုန့်ညင်းစေ့ စသော အဆောက်အဦများ ရောစပ်၍ လုပ်အပ်သောသေရည်)။

မေရယော နာမ-မည်သည်၊ ပုပ္ဖာသဝေါ-အပွင့်ဖြင့် ပြုအပ်သောအရက် လည်းကောင်း၊ (ဖလ-အသီး၊ မဓု-မုဒရက်သီး (သပျစ်သီး)အရည်၊ (ဝါ) ပျားရည်၊ ဂဠု-ကြံရည်)၊ သမ္ဘာရသံယုတ္တာ-ဖန်ခါးသီး၊ မုန့်ညင်းစေ့ စသော အဆောက်အဦနှင့် ယှဉ်သော အရက်လည်းကောင်းတည်း။

ပိဝေယျာတိ-ကာ၊ အန္တမသော-အားဖြင့်၊ ကုသဂ္ဂေနပိ-သမန်းမြက်ဖျားဖြင့် လည်း၊ ပိဝတိ-အံ၊ပေ၊ မဇ္ဇေ-သေရည်အရက်၌၊ မဇ္ဇသညိ-သေရည်အရက်ဟု အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍၊ ပိဝတိ၊ပေ၊ အမဇ္ဇေ-သေရည်အရက် မဟုတ်သည်၌။

၃၂၉။ ယံ-အကြင် အရည်သည် (လောဏသောဝီကရကဆေးရည်၊ သုတ္တ မည်သော အဖျော်ရည်သည်)၊ အမဇ္ဇေ-သေရည်အရက်လည်း မဟုတ်သည်၊ မဇ္ဇဝဏ္ဏံ-သေရည်အရက်၏အဆင်းရှိသည်၊ မဇ္ဇဂန္ဓံ-သေရည်အရက်၏ အနံ့ရှိ သည်၊ မဇ္ဇရသံ-သေရည်အရက်၏အရသာရှိသည်၊ ဟောတိ၊ တံ-ထိုအရည်ကို၊ ပိဝတိ-အံ၊ သူပသမ္မာကေ-ဟင်းကို ကောင်းအောင်ချက်ကြောင်း သေရည် အရက်၌လည်းကောင်း၊ ဓံသသမ္မာကေ-အသားကို ကောင်းအောင်ချက်ကြောင်း သေရည် အရက်၌လည်းကောင်း၊ တေလသမ္မာကေ-ဆီကို ကောင်းအောင်

အညွှန်း- ၁။ ကမ္မံ။ ။အဋ္ဌကထာ၌ “မဇ္ဇပါနံ နာမ”ဟု ထည့်၏၊ ဤ၌ လွယ်ကူ အောင် “ကမ္မံ”ဟု ထည့်ပါသည်။ (ပါရာဇိကဏ်ဘာဠီ-၂၆၆၉)။
 ၂။ သုရာ။ ။သုရာငါးမျိုး၊ မေရယငါးမျိုးကို ပါတိမောက်ဘာသာဋီကာ (၃၀၇)၌ ပြထားပြီ၊ အာသဝကို “စိခိရည်”ဟုလည်း ဘာသာပြန်ကြ၏၊ သုရာ၊ မေရယ အထူးကို ကခါဘာသာဋီကာ (၂၊ ၁၆၃)၌ ပြထားပြီ။
 ၃။ အမဇ္ဇေ၊ ၄။ သူပသမ္မာကေ-ပါမိတ်ဘာဠီ (၂၊ ၁၃)။

ချက်ကြောင်း သေရည်အရက်၌လည်းကောင်း၊ အာမလကဖာဏိတေ-
သျှစ်သျှားသီးဖြင့် ပြုအပ်သောတင်လဲ၌လည်းကောင်း၊ ပိဝတိ၊ အမဇ္ဇ-သော၊
အရိဋ္ဌ-အရိဋ္ဌဆေးရည်ကို၊ ပိဝတိ-အံ့။

သုရာပါနသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ ပဌမံ။

၂။ အင်္ဂုလိပတောဒကသိက္ခာပဒ

၃၃၀။ သတ္တရသဝဂ္ဂိယံ-သော၊ ဘိက္ခု-ကို၊ အင်္ဂုလိပတောဒကေန-
လက်ချောင်းထိုးခြင်းဖြင့်(လက်ချောင်းထိုးခြင်းဟူသော စကားခြင်းဖြင့်)၊
ဟာသေသံ-ရှင်စေကြကုန်ပြီ(ရယ်မြူးစေကြကုန်ပြီ)၊ သော ဘိက္ခု-သည်၊
ဥတ္တန္တော-အရယ်လွန်၍ ပင်ပန်းသည်၊ အနဿာသကော-ထွက်သက်
ဝင်သက် မရှိသည် (အသက်မရှူနိုင်သည်)၊ ဟုတွာ၊ ကာလံ-သေခြင်းကို၊
ဝါ-သေချိန်ကို၊ အကာသိ-ပြုပြီ။

၃၃၂။ အင်္ဂုလိပတောဒကော နာမ-မည်သည်၊ ဥပသမ္ပန္နော-သည်၊
ဥပသမ္ပန္နံ-ကို၊ ဟသာဓိပ္ပာယော-မြူးတူးပျော်ပါးခြင်း၌ဖြစ်သော အလိုရှိသည်
ဖြစ်၍၊ ကာယေန-ဖြင့်၊ ကာယံ-ကို၊ အာမသတိ-သုံးသပ်၏၊ ပေ၊ ဟာသေတိ-
ပျော်ရွှင်စေ၏။

၃၃၄။ န ဟသာဓိပ္ပာယော-မြူးတူးပျော်ပါးခြင်း၌ဖြစ်သော အလိုမရှိသည်
ဖြစ်၍၊ ကရဏီယေ-သည်၊ သတိ-လတ်သော်၊ အာမသတိ-အံ့(ကိုင်အံ့)။

အင်္ဂုလိပတောဒကသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ ဒုတိယံ။

၃။ ဟသမေဋ္ဌသိက္ခာပဒ

၃၃၅။ အစိရဝတိယာ-သော၊ နဒိယာ-၏၊ ဥဒကေ-၌၊ ကိဋ္ဌန္တိ-ကစားကြ
ကုန်၏၊ ပေ၊ ရာဇာ၊ မလ္လိကာယ-မလ္လိကာမည်သော၊ ဒေဝိယာ-မိဖုရားနှင့်၊
သဒ္ဓိံ၊ ဥပရိပါသာဒဝရဂတော-မြတ်သောပြာသာဒ်၏ အထက်ထပ်၌ ရောက်
နေသည်၊ ဟောတိ၊ ပေ၊ မလ္လိကေ-မလ္လိကာ၊ တေ-၏၊ ဧတေ အရဟန္တာ-
ဤ ရဟန္တာကလေးတို့သည်၊ ဥဒကော၊ ကိဋ္ဌန္တိ၊ မဟာရာဇာ၊ နိဿံသယံ-
သံသယမဲ့ (စင်စစ်ကေန)၊ ဘဂဝတာ-သည်၊ သိက္ခာပဒံ-ကို၊ အပညတ္တံ-
ပညတ်တော်မမူအပ်သေး၊ ဝါ - သို့မဟုတ်၊ တေ ဘိက္ခု - တို့သည်၊

အညွှန်း- ၁။ အင်္ဂုလိပတောဒကေန-ပါတိမောက်ဘာဋီ(၃၀၇), ကခါဘာဋီ(၂၊ ၁၆၅)။

၂။ ဥတ္တန္တော-ပါစိတ်ဘာဋီ (၂၊ ၁၅)။

အပ္ပကတညုနော-အပြားအားဖြင့် ပြုအပ်ပြီးသောသိက္ခာပုဒ်ကို မသိကြကုန်၊
ဝါ-ပညတ်အပ်ပြီးသောသိက္ခာပုဒ်ကို မသိကြကုန်။

ကေန ဥပါယေန-အဘယ်နည်းလမ်းဖြင့်၊ အဟံ၊ ဘဂဝတော စ-
အားလည်း၊ န အာရောစေယျနုခေါ-မလျှောက်ရာအံ့နည်း၊ ဘဂဝါစ-သည်
လည်း၊ ဣမေ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ ဥဒကေ-၌၊ ကိဋ္ဌိတာ-ကစားခဲ့ကုန်ပြီ၊
ဣတိ-သို့၊ ဇာနေယျနုခေါ-သိတော်မူရာပါအံ့နည်း။ ။ဘိက္ခု-တို့ကို၊ ပက္ခော
သာပေတွာ-ခေါ်စေ၍၊ ဝါ-အပင့်ခိုင်း၍၊ မဟန္တံ၊ ဂုဠပိဏ္ဍ-တင်လဲခဲကို
(ကြံသကာခဲကို)၊ အဒါသိ-ပေးလိုက်ပြီ၊ (ကိ)၊ ဘန္တေ၊ ဣမံ ဂုဠပိဏ္ဍ-
ကို၊ ဘဂဝတော-အား၊ ဒေထ-လှူကြပါကုန်၊ ဣတိ-ဤသို့မှာ၍ ပေးလိုက်ပြီ၊
၊ပေ၊ ဘဂဝတော-အား၊ ဒေတိ-လှူလိုက်ပါ၏။

၃၃၇။ ဥဒကေ၊ ဟသဓမ္မောနာမ-မည်သည်၊ ဥပရိဂေါဂ္ဂကေ-ဖမျက်၏
အထက်ပမာဏရှိသော(ခြေမျက်စိမြှုပ်နိုင်လောက်သော)၊ ဥဒကေ-၌၊ ဟသာ
ဓိပ္ပာယော-မြူးတူးပျော်ပါးကစားခြင်း၌ဖြစ်သော အလိုရှိသည်ဖြစ်၍၊ နိမုဇ္ဇတိ
ဝါ-ငုတ်မူလည်း ငုတ်အံ့၊ ဥမ္မုဇ္ဇတိ ဝါ-ဖော်မူလည်း ဖော်အံ့၊ ပလတိ ဝါ-
ပေါလောမူလည်း မျှောအံ့။

၃၃၈။ ဥဒကေ-၌၊ ဟသဓမ္မေ-ရယ်မြူးခြင်းသဘောရှိသော ကစားခြင်း၌၊
ဟသဓမ္မသည်။ ။ဟတ္ထေန ဝါ-လက်ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ပါဒေနဝါ-
ခြေဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ကဋ္ဌေန ဝါ-သစ်သားဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊
ကဋ္ဌလာယဝါ-အိုးခြမ်းဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဥဒကံ-ကို၊ ပဟရတိ-
ပုတ်ခတ်အံ့။ ။ဘာဇနဂတံ-အိုးခွက်၌ ရောက်နေသော၊ ဥဒကံ ဝါ-ကိုသော်
လည်းကောင်း၊ ကဋ္ဌိကံ ဝါ-ကစီရည်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဓီရံဝါ-နို့ရည်
ကိုသော်လည်းကောင်း၊ တက္ကံဝါ-ရက်တက်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ရဇနံဝါ-
ဆိုးရည်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ပဿာဝံဝါ-ကျင်ငယ်ကိုသော်လည်းကောင်း၊
စိက္ခန္ဓံဝါ-ညွှန်ရည်(ရွံ့ရည်)ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ကိဋ္ဌတိ-အံ့။

၃၃၉။ န ဟသာဓိပ္ပာယော-ပျော်မြူးခြင်း၌ဖြစ်သော အလိုမရှိသည်ဖြစ်၍၊
ကရဏိယေ-သည်၊ သတိ၊ ဥဒကံ-သို့၊ ဩတရိတွာ-သက်ဆင်း၍၊ နိမုဇ္ဇတိ
ဝါ၊ ပါရံ-သို့၊ ဂစ္ဆန္တော-စဉ်၊ နိမုဇ္ဇတိ ဝါ။

ဟသဓမ္မသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ တတိယံ။

အညွှန်း- ၁။ အပ္ပကတညုနော-ပါစိတ်ဘာဠိ (၂၊ ၁၅)။

၄။ အနာဒရိယသိက္ခာပဒ

၃၄၀။ အာဝုသော ဆန္ဒ-ငါ့ရှင်ဆန္ဒ၊ ဧဝဂ္ဂပံ-ဤသို့သဘောရှိသောအမှုကို၊ မာ အကာသိ-မပြုပါနှင့်၊ ဧတံ-ဤအမှုသည်၊ န ကပ္ပတိ-ရဟန်းတို့အား မအပ်ပါ၊ ဣတိ-ကုန်ပြီ၊ သော-သည်၊ အနာဒရိယံ-ရိုသေလေးစားခြင်း မရှိသူ၏အဖြစ်ကို(မရိုသေ၊ မလေးစားခြင်းကို)၊ ပဋိစ္စ-စွဲ၍၊ ကရောတိယေဝ-ပြုခြံပြုသည်သာ။

၃၄၂။ အနာဒရိယံ နာမ-မည်သည်၊ အနာဒရိယာနိ-တို့သည်၊ ဒွေ-တို့ တည်း၊ ပုဂ္ဂလာနာဒရိယဉ္စ-ပုဂ္ဂိုလ်ကို မရိုသေ မလေးစားခြင်းလည်းကောင်း၊ ဓမ္မာနာဒရိယဉ္စ-ဓမ္မကို မရိုသေမလေးစားခြင်းလည်းကောင်းတည်း။

ပုဂ္ဂလာနာဒရိယံနာမ-မည်သည်၊ ဥပသမ္ပန္နေန-သည်၊ ပညတ္တေန-ပညတ် အပ်သော သိက္ခာပုဒ်ဖြင့်(ဝိနည်းပညတ်တော်ဖြင့်)၊ ဝုစ္စမာနော-ပြောဆိုအပ် သော်၊ အယံ-ဤရဟန်းသည်၊ ဥက္ခိတ္တကောဝါ-နှင်ထုတ်အပ်သူသည်သော် လည်း၊ ဟောတိ၊ ဝဇ္ဇိတောဝါ-ရှုတ်ချအပ်သူသည်သော်လည်း၊ ဟောတိ၊ ဂရဟိတောဝါ-ကဲ့ရဲ့အပ်သူသည်သော်လည်း၊ ဟောတိ၊ ဣမဿ-ဤရဟန်း ၏၊ ဝစနံ-သည်၊ ဝါ-ကို၊ အကတံ-မပြုအပ်သည်(လိုက်နာရာမရောက်သည်)၊ ဘဝိဿတိ-လိမ့်မည်၊ ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ အနာဒရိယံ ကရောတိ။

ဓမ္မာနာဒရိယံ နာမ၊ပေ၊ ကထံ-အဘယ်သို့လျှင် (အဘယ်နည်းဖြင့်)၊ အယံ-ဤတရားသည်၊ နဿေယျ ဝါ-ပျောက်မှုလည်း ပျောက်ရာအံ့နည်း၊ ဝိနဿေယျဝါ-ပျက်မှုလည်း ပျက်ရာအံ့နည်း၊ အန္တ ရဇာယေယျဝါ-ကွယ်မှု လည်း ကွယ်ရာအံ့နည်း၊ တံဝါ-ထိုပညတ်အပ်သောသိက္ခာပုဒ်ကိုလည်း၊ န သိက္ခိတုကာမော-မကျင့် လိုသည်ဖြစ်၍၊ အနာဒရိယံ၊ ကရောတိ-အံ့။

၃၄၃။ အပညတ္တေန-ပညတ်တော်မမူအပ်သောစကားဖြင့်(သုတ္တန်အဘိဓမ္မာ ဌိ လာသောစကားဖြင့်)၊ ဝုစ္စမာနော-အပ်သော်၊ ဣဒံ-ဤစကားသည်၊ သံလ္လေခါယ-ကိလေသာတို့ကို ခြစ်ပစ်ခြင်းငှာ၊ န သံဝတ္တတိ-မဖြစ်၊ ဓုတတ္ထာယ-ကိလေသာတို့ကို လှုပ်ခါချခြင်းအကျိုးငှာ၊ န-မဖြစ်၊ (ပါသာဒိ ကတ္ထာယ-ကြည်ညိုခြင်းကို ဖြစ်စေတတ်သူ၏အပြစ်အကျိုးငှာ၊ အပယာယ- ကိလေသာတို့ကို ဖျက်ဆီးခြင်းငှာ)၊ ဝိရိယာရမ္ဘာယ-ဝိရိယကို အားထုတ်ခြင်း ငှာ၊ န သံဝတ္တတိ၊ ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ အနာဒရိယံ ကရောတိ။

အညွှန်း- ၁။ ပုဂ္ဂလာနာဒရိယံ။ ။ “ပုဂ္ဂိုလ်၌ မရိုသေခြင်း”ဟု ရှေးဆရာတော်များက အာဇာရ ပေးတော်မူ၏။ ပါတိမောက်ဘာသာဋီကာနှင့် ကင်္ခါဘာသာ ဋီကာတို့၌မူ “ပုဂ္ဂိုလ်ကို မရိုသေခြင်း”ဟု ကံအဖြစ် ပေးတော်မူ၏။ (ပါတိမောက်ဘာဋီ -၃၀၈, ကင်္ခါဘာဋီ-၂၊ ၁၆၈)။

၃၄၄။ ဧဝံ-သို့၊ အမှာကံ-တို့၏၊ အာစရိယာနံ-တို့၏၊ ဥဂ္ဂဟော-
သင်ယူခြင်းသည်၊ ဝါ-သင်ယူအပ်သောအယူသည်၊ (ဟောတိ-ဖြစ်ပါ၏၊)
ပရိပုစ္ဆာ-အဖန်ဖန် မေးမြန်းခြင်းသည်၊ (ဟောတိ)၊ ဣတိ ဘဏတိ။

အနာဒရိယသိက္ခာပဒံ နိဠိတံ စတုတ္ထံ။

၅။ ဘိံသာပနသိက္ခာပဒ

၃၄၅။ ဆဗ္ဗဂ္ဂိယာ ဘိက္ခု။ သတ္တရသဝဂ္ဂိယေ ဘိက္ခု-တို့ကို၊ ဘိံသာပေဋ္ဌိ-
ကြောက်စေကြကုန်၏(ခြောက်လှန့်ကြကုန်၏)၊ တေ-သတ္တရသဝဂ္ဂိရဟန်း
လေးတို့သည်၊ ဘိံသာပိယမာနာ-ကြောက်စေအပ်ကုန်လတ်သော်(ခြောက်အပ်
ကုန်လတ်သော်)၊ ရောဒန္တိ-ငိုကြကုန်၏။

၃၄၇။ ဘိံသာပေယျာတိ-ကား၊ ဥပသမ္ပန္နော-သည်၊ ဥပသမ္ပန္နံ-ကို၊
ဘိံသာပေတုကာမော-ကြောက်စေလိုသည်ဖြစ်၍၊ ရှုံပံဝါ-ရှုံပါရုံကိုသော်လည်း
ကောင်းပေ၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗံဝါ၊ ဥပသံဟရတိ-အနီးသို့ ဆောင်အံ့(ကပ်ဆောင်အံ့)၊
သော-ထို(အခြောက်ခံရသော)ရဟန်းသည်၊ ဘာသေယျဝါ-ကြောက်မူလည်း
ကြောက်ပစေ၊ နဝါဘာသေယျ-မကြောက်မူလည်း မကြောက်ပစေ။ ။
စောရကန္တာရံဝါ-သူခိုးဓားပြရှိသော ခရီးခဲကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဝါဠကန္တာရံ
ဝါ-ခြင်္သေ့စသော သားရဲရှိသောခရီးခဲကိုသော်လည်းကောင်း၊ ပိသာစကန္တာရံ
ဝါ-ဘီလူး၊ တစ္ဆေ၊ မြေဘုတ်ရှိသော ခရီးခဲကိုသော်လည်းကောင်း၊
အာစိက္ခတိ-ပြောအံ့။

ဘိံသာပနသိက္ခာပဒံ နိဠိတံ ပဉ္စမံ။

၆။ ဇောတိကသိက္ခာပဒ

၃၅၀။ ဘဂ္ဂေသု-ဘဂ္ဂတိုင်း၌၊ သုသုမာရဂိရေ-သုသုမာရဂိရမြို့၌၊
မိဂဒါယေ-သားကောင်တို့အား ဘေးမဲ့ပေးရာဖြစ်သော၊ ဘောသကဋ္ဌာဝနေ-

အညွှန်း- ၁။ ဥဂ္ဂဟော၊ ပါစိတ်ဘာဠိ (၃၄၀)။

၂။ ဘိံသာပေယျ။ ။ပါဠိတော်များ၌ “ဘိံသာပေယျ”ဟု ရှိ၏။
ဤပါဠိလည်း မှန်သည်ပင်၊ ပါတိမောက်ဘာသာဠိကနှင့် ကင်္ခါဘာသာ
ဠိက၌မူ “ဘိံသာပေယျ”ပါဠိကို အသုံးပြုတော်မူ၏။ (ပါတိမောက်
ဘာဠိ-၃၀၉၊ ကင်္ခါဘာဠိ-၂၊ ၁၆၉)။

၃။ ဥပသံဟရတိ။ (ပါရာဇိကဏ်ဘာဠိ-၃၊ ၃၅၃)။ ၄။ ဘောသကဋ္ဌာဝနေ-
တိပိဋကပါဠိ-မြန်မာအဘိဓာန် အတွဲ-၁၅၊ (၇၉၇)တွင်ရှု။

ပဲစင်းငုံတော၌၊ ဝိဟရတိ။ ။ ဟေမန္တိကေ-ဆောင်းဥတုဖြစ်သော၊ ကာလေ-
 အခါ၌၊ အညတရံ-သော၊ မဟန္တ-ကြီးသော၊ သုသီရကဋ္ဌံ-အခေါင်းရှိသော
 သစ်သားကို၊ ဇောတိ-မီးကို၊ သမာဒဟိတွာ-တောက်စေ၍(မွေး၍)၊
 ဝိသိဗ္ဗေသုံ-လှုံကြကုန်ပြီ၊ တသ္မိံ စ သုသီရေ-ထိုသစ်ခေါင်း၌လည်း၊ ကဏှ
 သပ္ပော-မည်းနက်သောအဆင်းရှိသော မြွေသည်(မြွေဟောက်သည်)၊ အဂ္ဂိနာ-
 မီးဖြင့်၊ သန္တတ္တော-ပူသည်ဖြစ်၍၊ နိက္ခမိတွာ-ထွက်၍၊ ဘိက္ခု-တို့ကို၊
 ပရိပါတေသိ -လဲကျစေပြီ၊ ဝါ-လိုက်ပြီ၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ တဟံ တဟံ-
 ထိုထိုအရပ်သို့၊ ဥပဓာဝိ-သု-ပြေးသွားကြကုန်ပြီ။

၃၅၂။ ပဒီပေပိ-ဆီမီး၌လည်းကောင်း (မီးထွန်းခြင်း၌လည်း
 ကောင်း)၊ ဇောတိကေပိ ၂ -သပိတ်ဖုတ်ခြင်း၊ ချွေးထုတ်ခြင်းစသော ကိစ္စဝယ်
 မီးကို ပြုခြင်း၌လည်းကောင်း၊ ဇန္တုဃရေပိ-ဇရုံးအိမ်၌လည်းကောင်း၊
 ကုက္ကုစ္စာယန္တိ၊ တထာရူပပစ္စယာ-ထိုသို့ မီးတောက်စေထိုက်သောသဘောရှိ
 သော အကြောင်းကြောင့်၊ ဇောတိ-ကို၊ သမာဒဟိတုံ-ကိုယ်တိုင်တောက်စေ
 ခြင်းငှာ၊ သမာဒဟာပေတုံ-သူတစ်ပါးကို “တောက်ပစေ”ဟု စေခိုင်းခြင်းငှာ၊
 အနုဇာနာမိ။

၃၅၄။ ဝိသိဗ္ဗနာပေက္ခောတိ-ကာ၊ တပ္ပိတုကာမော-ပူခြင်းငှာ အလိုရှိသည်၊
 ဝါ-လှုံလိုသည်၊ (ဟုတွာ)၊ အဂ္ဂိ-မီးကို၊ ဇောတိနာမ-ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ။

၃၅၅။ အဂိလာနော-ဂိလာနမဟုတ်ဘဲ၊ အဂိလာနသည်-ဟု အမှတ်ရှိသည်
 ဥပစ်၍၊ တထာရူပပစ္စယာ-ကို၊ အညတြ-၍၊ ဝိသိဗ္ဗနာပေက္ခော-လှုံခြင်းကို
 ရှုငုံသည်ဖြစ်၍၊ ဇောတိ-ကို၊ သမာဒဟာတိဝါ-ကိုယ်တိုင်မူလည်းတောက်စေအံ့၊
 သမာဒဟာပေတိဝါ-သူတစ်ပါးကိုမူလည်း “တောက်ပစေ”ဟု ခိုင်းစေအံ့၊
 ပဋိလာတံ-မီးစကို၊ ဥက္ခိပတိ-မြှောက်ပင့်အံ့။

၃၅၆။ ဝိတစ္ဆိတင်္ဂါရံ-ကင်းသောမီးတောက်မီးလျှံရှိသော မီးကျိုးကို၊
 ဝိသိဗ္ဗေတိ-လှုံအံ့။

ဇောတိကသိက္ခာပဒ နိဋ္ဌိတံ ဆဋ္ဌံ။

အညွန့်- ၁။ ပရိပါတေသိ။ ။မြွေဟောက်က လိုက်သောအခါ အချို့ရဟန်းတော်
 များ လန့်၍ ပြေးရင်းလွှားရင်း လဲကျကြ၏၊ ထိုသို့ ရဟန်းတော်များ
 လဲကျအောင် မြွေဟောက်က ပြုရာရောက်သဖြင့် မြွေဟောက်လိုက်ခြင်း
 ကို “ပရိပါတေသိ-လဲကျစေပြီ”ဟု ဆိုလိုသည်၊ လိုရင်းအဓိပ္ပာယ်မှာ
 လိုက်ခြင်းပင်တည်း။ (ပါစိတ်ဘာဋီ-၂၊ ၁၈)။
 ၂။ ဇောတိကေပိ-ပါစိတ်ဘာဋီ (၂၊ ၁၈)။
 ၃။ သမာဒဟာပေတုံ- ပါတိမောက်ဘာဋီ (၃၁၀)။

၇။ နဟာနသိက္ခာပဒ

၃၅၇။ တပေါဒေ-တပေါဒါမြစ်၌၊ နဟာယန္တိ-ရေချိုးကြကုန်၏။ ။
 သီသံ-ဦးခေါင်းကို၊ နဟာယိဿာမိ-ရေချိုးမည်(ခေါင်းဆေးမင်္ဂလာပြုမည်၊
 ခေါင်းလျှော်မည်)၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ကြံ၍၊ တပေါဒံ-သို့၊ ဂန္ဓာ၊ ယာဝ-
 အကြင်မျှလောက်သော ကာလပတ်လုံး၊ အယျာ-တို့သည်၊ နဟာယန္တိ-
 ရေချိုးနေကြကုန်၏၊ (တာဝ-ထိုမျှလောက်၊ ပဋိမာနေဿာမိ-စောင့်ဆိုင်းဦး
 မည်)၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ကြံ၍၊ ဧကမန္တံ-၌၊ ပဋိမာနေသိ-စောင့်ဆိုင်းနေပြီ၊
 ဘိက္ခု-တို့သည်၊ ယာဝ သမန္တကာရာ-ညဉ့်မှောင်မိုက်ရာကာလတိုင်အောင်၊
 နဟာယိသု-ရေချိုးကြကုန်ပြီ။ ။ဝိကာလေ-အချိန်မဲ့ အခါမဲ့၌၊ သီသံ-
 ကို၊ နဟာယိတွာ-ဆေးလျှော်ပြီး၍၊ နဂရဒ္ဓါရေ-ကို၊ ထကိတေ-ပိတ်ထားအပ်
 သော်၊ ဗဟိနဂရေ-မြို့ပြင်ဘက်၌၊ ဝသိတွာ-၍၊ ကာလဿေဝ-စောစော၌ပင်၊
 အသမ္ဘိန္နေန-မပျက်သေးသော၊ ဝိလေပနေန-နံ့သာပျောင်းဖြင့်၊ ပေ၊ နိသိဒိ။

ရာဇာနဗ္ဗိ-မင်းကိုလည်း၊ ပသယိတွာ-မြင်ပါလျက်၊ မတ္တံ-အတိုင်းအရှည်ကို၊
 န ဇာနိတွာ-မသိမူ၍ (အလိုက်မသိဘဲ)၊ နဟာယန္တိ ကိရ-ရေချိုးနေကြသည်ဟု
 ကြားရသည်ကား၊ သစ္စံ-လော။

၃၅၈။ ဥဏ္ဍသမယေ-ပူရာအခါ၌၊ ပရိတ္တာဟသမယေ-အိုက်ရာအခါ၌။ ။
 သေဒဂတေန-ဖြစ်သော ချွေးရှိသော၊ ဝါ-ချွေးနှင့်တကွဖြစ်သော၊ ဂတ္တေန-
 ကိုယ်ဖြင့်၊ သယန္တိ-အိပ်ကြကုန်၏၊ စိဝရမ္ဘိ-သည်လည်းကောင်း၊ သေနာသနဗ္ဗိ-
 သည်လည်းကောင်း၊ ဒုဿတိ-ပျက်စီး၏၊ ပေ၊ အဒ္ဓမာသံ-တစ်လထက်ဝက်
 (၁၅)ရက်၏၊ ဩရေန-အတွင်း၌၊ နဟာယိတုံ၊ အနုဇာနာမိ။

၃၆၀။ ကမ္မသမယေ-အလုပ် လုပ်ရာအခါ၌။ ။၃၆၁။ အဒ္ဓါနဂမန
 သမယေ-ရှည်သောခရီးကို သွားရာအခါ၌။ ။၃၆၂။ သရဇေန-မြူမှုန်နှင့်
 တကွ ဖြစ်သော၊ ဝါတေန-လေသည်၊ ဩကိဏ္ဏာ-ရေပြုမ်းအပ်ကုန်သည်၊
 ဟောန္တိ၊ ဒေဝေါစ-သည်လည်း၊ ထောက် ထောက်-အနည်းငယ်၊ အနည်းငယ်၊
 ဖုဿယတိ-ထိ၏(တစ်ပေါက်နှစ်ပေါက်ကျ၏)။ ။ကိလိန္နေန-စိုစွပ်သော၊
 ဂတ္တေန-ကိုယ်ဖြင့်၊ သယန္တိ။ ဝါတဝုဋ္ဌိသမယေ-လေမိုးကျရာအခါ၌။

အညွှန်း- ၁။ အသမ္ဘိန္နေန ဝိလေပနေန။ ။ဤပုဒ်ကား ဣတ္ထမ္ပူတလက္ခဏတည်း၊
 ဤပုဒ်ချိုး၌ ရှေးဆရာတော်များက “အသမ္ဘိန္နေန ဝိလေပနေန=အသမ္ဘိန္နေ
 ဝိလေပနော ဟုတွာ-မပျက်သေးသော နံ့သာပျောင်းရှိသည်ဖြစ်၍”ဟု
 ဗဟုမုဟိသမာသပြင်၍ (ဟုတွာ)ဟု ထည့်ပြီးလျှင် အနက်ပေးလေ့ရှိ
 တော်မူကြ၏။ (ဘုရားကြီးပါစိတ်ပါဠိတော်နိဿယ-၁၃၂)။
 ၂။ ဩရေနဒ္ဓမာသံ-ပါတိမောက်ဘာဠိ (၃၁၀)။ ရှေးနိဿ၌ သမာသအနက်
 ပေးတော်မူ၏။

၃၆၄။ ဩရေနဒ္ဒမာသန္တိ-ကာ၊ ဥိနကဒ္ဒမာသံ-တစ်လထက်ဝက်(၁၅)ရက်
 အောက် ယုတ်လျော့သောကာလ၌။ ။ စုဏ္ဏေနဝါ-ဆပ်ပြာမှုန့်ဖြင့်သော်လည်း
 ကောင်း၊ မတ္တိကာယဝါ-မြေညက်ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ နဟာယတိ-အံ့။
 နဟာနပရိယောသာနေ-ရေချိုးခြင်း၏အဆုံး၌။ ဥဏှသမယောနာမ-မည်
 သည်၊ ဂိမ္မာနံ-နွေလတို့၏၊ သေသော-ကြွင်းကျန်သော၊ ဒိယဇောမာသော-
 အခွဲအားဖြင့်နှစ်လတည်း၊ ဝါ-တစ်လခွဲတည်း။ ပရိဋ္ဌာဟသမယော နာမ-
 မည်သည်၊ ဝဿာနဿ-မိုးဥတု၏၊ ပထမော-ရှေးဦးစွာသော၊ မာသော-
 လတည်း၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ဧတေ အမုတေယျမာသာ-ဤအခွဲအားဖြင့် သုံးလ
 တို့သည်၊ ဝါ-နှစ်လခွဲတို့သည်၊ ဥဏှသမယော-တည်း၊ ပရိဋ္ဌာဟသမယော-
 တည်း၊ ဣတိ-ဤသို့ ဆိုထိုက်ရာအခါ၌၊ နဟာယိတဗ္ဗံ-ရေချိုးအပ်၊
 ရေချိုးနိုင်၏။

ကမ္မသမယောနာမ-မည်သည်၊ အန္တမသော-အားဖြင့်၊ ပရိဝေဏမ္ဘိ-ပရုဏ်
 သည်လည်း၊ ဝါ-ကိုလည်း၊ သမ္ပဋ္ဌံ-တံမြက်လှည်းအပ်သည်၊ ဟောတိ။ ။
 ဝါတဂုဋ္ဌိသမယော နာမ-မည်သည်၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ သရဇေန-သော၊
 ဝါတေန-သည်၊ ဩကိဏ္ဏာ၊ ဟောန္တိ၊ ဒွေဝါ-နှစ်ပေါက်သော်လည်းဖြစ်ကုန်
 သော၊ တိဏိ ဝါ-ကုန်သော၊ ဥဒကဖုသိကာနိ-ရေပေါက်တို့သည်၊ ကာယေ-
 ၌၊ ပတာနိ-ကျကုန်သည်၊ ဟောန္တိ။

၃၆၅။ အဒ္ဓမာသံ-တစ်လထက်ဝက် ဆယ့်ငါးရက်၌(ဆယ့်ငါးရက်ပြည့်မှ)၊
 နဟာယတိ၊ အတိရေကဒ္ဒမာသံ-တစ်လထက်ဝက် ဆယ်ငါးရက်ထက် ပိုလွန်
 သော ကာလ၌ (ဆယ့်ငါးရက်လွန်မှ)၊ နဟာယတိ၊ ပါရံ-တစ်ဖက်ကမ်းသို့၊
 ဂစ္ဆန္တော-သွားစဉ်၊ နဟာယတိ၊ သဗ္ဗပစ္စန္နိမေသု-အလုံးစုံ မဇ္ဈိမဒေသ၏
 အစွန်အဖျားဖြစ်ကုန်သော၊ ဇနပဒေသု-တို့၌။

နဟာနသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ သတ္တမံ။

၈။ ဒုဗ္ဗဏ္ဏကရဏသိက္ခာပဒ

၃၆၇။ သာဝတ္တိယာ-မှ၊ ရာဘောဇာ-မင်းခစားတို့သည် (မင်းမှုထမ်းတို့
 သည်)၊ နိက္ခမိတွာ၊ သဘဏ္ဍေ-ဘဏ္ဍာနှင့်တကွဖြစ်ကုန်သော၊ ဝါ-ခိုးထုပ်နှင့်
 တကွဖြစ်ကုန်သော၊ တေ စောရေ-တို့ကို၊ ဂဟေတွာ-ဖမ်းယူ၍၊ ဘိက္ခုနံ
 သန္တိကေ ဒူတံ၊ ပါဟေသုံ-စေလွှတ်ကြကုန်ပြီ၊ (ကိ'-အဘယ်သို့မှာ၍
 စေလွှတ်ကြကုန်သနည်း)၊ ဘဒန္တာ-တို့သည်၊ အာဂစ္ဆန္တု-လာကြပါကုန်၊
 သကံ သကံ-မိမိဥစ္စာ၊ မိမိဥစ္စာဖြစ်သော၊ စီဝရံ-ကို၊ သဗ္ဗာနိတွာ-ကောင်းစွာသိ
 ၍(မှတ်သား၍)၊ ဂဏန္တု-ယူကြပါကုန်၊ ဣတိ-ကုန်ပြီ၊ ဘိက္ခု၊ န သဗ္ဗာနန္တိ-
 ကောင်းစွာ မသိကြကုန်၊ ဝါ-မမှတ်မိကြကုန်။

၃၆၉။ အကတကပ္ပံ-မပြုအပ်သော ကပ္ပမိန္ဒုရိသော သင်္ကန်းကို၊ နဝံ နာမ-ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ။

နီလံ နာမ-မည်သည်၊ နီလာနိ-အညိုရောင်တို့သည်၊ ဒွေ-တို့တည်း၊ ကံသနီလံ-ကြေးညို၊ သံညိုရောင်၊ ပလာသနီလံ-သစ်ရွက်ညိုအရောင်တည်း၊ သြရကော-ရေ၌ဖြစ်သော ညွန်ကို၊ ကဒ္ဒမောနာမ-ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ။ ကာဠသမံ နာမ၊ ယံကိဉ္စိ-သော၊ ကာဠသမကံ-မည်းနက်သောအရောင်တည်း။

တိဏ္ဍံ-ကုန်သော၊ ဒုဗ္ဗဏ္ဏကရဏာနံ-ပျက်သောအဆင်းကို ပြုတတ်သော ကပ္ပမိန္ဒုတို့တွင်၊ အညတရံ-သော၊ ဒုဗ္ဗဏ္ဏကရဏံ-ကို၊ အနာဒိယိတွာ-မယူမူ၍၊ နဝံ စိဝရံ ပရိဘူဇတိ။

၃၇၀။ အနာဒိန္ဒေ-မယူအပ်သေးသော ကပ္ပမိန္ဒု၌၊ အနာဒိန္ဒသညိ-မယူအပ်သေးဟု အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍၊ ပေ၊ အာဒိန္ဒေ-ယူအပ်ပြီးသော ကပ္ပမိန္ဒု၌၊ အနာဒိန္ဒသညိ ။

၃၇၁။ အာဒိယိတွာ-ကပ္ပမိန္ဒုကို ယူ၍၊ ပရိဘူဇတိ-သုံးစွဲအံ့၊ ကပ္ပော-ကပ္ပမိန္ဒုသည်(အပ်စပ်သော အပြောက်အလုံးသည်)၊ နဋ္ဌော-ပျက်စီးသည်၊ ဟောတိ၊ ကပ္ပကတောကာသော-ကပ္ပမိန္ဒုပြုအပ်ပြီးသောအရပ်သည်၊ ဇိဏ္ဏော-ဆွေးမြေ့သည်၊ ဟောတိ၊ ကပ္ပကတေန-ပြုအပ်ပြီးသောကပ္ပမိန္ဒုရှိသောသင်္ကန်း နှင့်၊ အကပ္ပကတံ-မပြုအပ်သော ကပ္ပမိန္ဒုရှိသောသင်္ကန်းကို၊ သံသိဗ္ဗိတံ-စပ်၍ချုပ်အပ်သည်၊ ဟောတိ၊ အဂ္ဂဋ္ဌေ-အဖာ၌၊ အနဝါတေ-အလျားအနား ပတ်၌၊ ပရိဝါတေ-အနံအနားပတ်၌။

ဒုဗ္ဗဏ္ဏကရဏသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ အဋ္ဌမံ။

၉။ ဝိကပ္ပနသိက္ခာပဒ

၃၇၂။ ဘာတုနော-အစ်ကို၏၊ သဒ္ဓိဝိဟာရိကဿ-သော၊ သိက္ခာနော-အား၊ သာမံ-ကိုယ်တိုင်၊ စိဝရံ-ကို၊ ဝိကပ္ပေတွာ-ဝိကပ္ပနာ ပြုပြီး၍၊ အပစ္စုဒ္ဓါရဏံ-ပစ္စုဒ္ဓါရ် မပြုအပ်သေးသော သင်္ကန်းကို၊ ဝါ-ဝိကပ္ပနာ မပြန်အပ် သေးသောသင်္ကန်းကို၊ ပရိဘူဇတိ-သုံးစွဲ၏။

၃၇၄။ သိက္ခမာနာ နာမ-မည်သည်၊ ဒွေ ဝဿာနိ-နှစ်နှစ်တို့ပတ်လုံး၊ ဆသု-ကုန်သော၊ ဓမ္မေသု-သိက္ခာပုဒ်တို့၌၊ သိက္ခိတသိက္ခာ-ကျင့်အပ်ပြီးသော သိက္ခာရှိသူမတည်း။ သာမဏေရော နာမ-မည်သည်၊ ဒသသိက္ခာပဒိကော-ဆယ်ပါးသောသိက္ခာပုဒ်ရှိသူတည်း။ ဝိကပ္ပနာ နာမ-မည်သည်၊ ဝိကပ္ပနာ-

အညွှန်း- ၀။ အာဒိန္ဒေ အနာဒိန္ဒသညိ စသည်-ကင်္ခါဘာဋီ (၂၊ ၀၇၅)။

တို့သည်၊ ဒွေ-တည်း၊ သမ္မုခါ ဝိကပ္ပနာ စ-မိမိန္နုတ်ဖြင့် ဝိကပ္ပနာပြုခြင်း
လည်းကောင်း၊ ပရမ္မုခါ ဝိကပ္ပနာစ-သူတစ်ပါးနှုတ်ဖြင့် ဝိကပ္ပနာပြုခြင်း
လည်းကောင်းတည်း။

သမ္မုခါ ဝိကပ္ပနာနာမ-မည်သည်၊ ဣမံ စီဝရံ-ကို၊ တုယံ-အား၊ ဝိကပ္ပေ
မိ-ဝိကပ္ပနာပြုပါ၏၊ (ကိုယ့်ဟာ အမှတ်၊ ကင်းစင်လတ်အောင် ပြုပါ၏၊)
ဣတိဝါ-ဤသို့သော်လည်းကောင်း၊ (ဣမံ စီဝရံ-ကို) ဣတ္ထန္နာမဿ-
ဤအမည်ရှိသူအား၊ ဝိကပ္ပေမိ၊ ဣတိဝါ၊ ဣတိ-ဤသို့ပြုခြင်းတည်း၊ (ဤသို့
နှစ်ဝါကျခွဲ၍ ပေးပါ၊ ဣတိတစ်လုံးလည်း အကြေကြံပါ။)

ပရသမ္မုခါ ဝိကပ္ပနာနာမ-မည်သည်၊ ဣမံ စီဝရံ-ကို၊ ဝိကပ္ပနတ္ထာယ-
ဝိကပ္ပနာပြုခြင်းအကျိုးငှာ၊ တုယံ-အား၊ ဒမ္မိ၊ ဣတိ-ဤသို့ ပြောအပ်သော်၊
တေန-ထို(အပြောခံရသော)ရဟန်းသည်၊ ဝတ္တဗ္ဗော-ပြောထိုက်၏၊ (ကို)၊
တေ-၏၊ မိတ္ထောဝါ-ရင်းနှီးသောမိတ်ဆွေသည်လည်းကောင်း၊ သံဒိဇ္ဈောဝါ-
မြင်အပ်ဖူးကာမျှဖြစ်သော မိတ်ဆွေသည်လည်းကောင်း၊ ကော-အဘယ်သူ
နည်း၊ ဣတိ-ဤသို့ မေးထိုက်၏၊ ဣတ္ထန္နမောစ-ဤအမည်ရှိသောသူပါ
တည်း၊ ဣတ္ထန္နမောစ-ပါတည်း၊ ဣတိ-ဤသို့ ပြောဆိုအပ်သော်၊ တေန-
ထိုရဟန်းသည်၊ (ဝိကပ္ပနာပြုပေးမည့် ရဟန်းသည်)၊ ဝတ္တဗ္ဗော-ပြောဆို
ထိုက်၏၊ (ကို)အဟံ၊ တေသံ-ထိုသူတို့အား၊ ဒမ္မိ-ပေးပါ၏၊ တေသံ-
တို့၏၊ သန္တကံ-ဥစ္စာကို၊ ပရိဘုဉ္ဇဝါ-သုံးစွဲလိုမှုလည်း သုံးစွဲပါ၊ ဝိသဇ္ဇေဟိ
ဝါ-စွန့်လိုမှုလည်းစွန့်ပါ၊ ယထာပစ္စယံ-အကြောင်းအားလျော်စွာ၊ ကရောဟိ-
ပြုပါ၊ ဣတိ-ဤသို့ ပြောဆိုထိုက်၏။

အပစ္စုဒ္ဓါရဏနာမ-မည်သည်၊ တဿ-ထိုရဟန်းအား၊ (မူလသင်္ကန်းရှင်
ဖြစ်သောရဟန်းအား) အဒိန္နံဝါ-မပေးအပ်သောသင်္ကန်းသည်လည်းကောင်း၊
(အဟံ တုယံ ဒမ္မိ၊ တုယံ သန္တကံ ပရိဘုဉ္ဇဝါ ဝိသဇ္ဇေဟိဝါ ယထာပစ္စယံ
ကရောဟိ-ဟု ပြော၍ မပေးအပ်သောသင်္ကန်းတည်း) တဿ-ထိုဝိနည်းကံ
ပြဉာဏ်ရဟန်း၏၊ (ဝိပုနာပြုပေးသောရဟန်း၏) ဝါ-နှင့်၊ အဝိဿသန္တော-
အကျွမ်းမဝင်ဘဲ၊ (ယံ-အကြင်သင်္ကန်းကို၊ ပရိဘုဉ္ဇတိ-သုံးစွဲ၏၊ ဝံ)ဝါ-
ထိုသင်္ကန်းသည်လည်းကောင်းတည်း။

အညွှန်း။ ၁။ ယထာပစ္စယံ။ ။စာအုပ်တို့၌ "ယထာပစ္စယံ ဝါ"ဟု ဝါသဒ္ဓါပါ၏၊
ထိုဝါသဒ္ဓါ မပါသင့်ပုံကို ပါတိမောက်ဘာသာဋီကာ (၃၁၆)၌ ပြသ
ထားပြီ၊ ရှေးနိဿယ၌လည်း မပါသင့်ကြောင်း ဆုံးဖြတ်ထားသည်၊
(ဘုရာကြီး၊ ပါစိတ်နိဿယ-၁၃၇)။

၂။ တဿ ဝါ အဝိဿသန္တော-ပါစိတ်ဘာဋီ၊ (၂၊ ၂၂)။

၃၇၅။ အပစ္စုဒ္ဓါရဏော-ပစ္စုဒ္ဓါရ်မပြုအပ်သောသင်္ကန်း၌၊ အဓိဋ္ဌေတိ
ဝါ-အဓိဋ္ဌာန်မူလည်း အဓိဋ္ဌာန်အံ၊ ဝိသဇ္ဇေတိဝါ-စွန့်မူလည်းစွန့်အံ။

၃၇၆။ သောဝါ-ထို ရဟန်းသည်လည်း၊ (ဝိကပ္ပနာပြုပေးသော
ရဟန်းသည်လည်း၊) ဒေတိ-အံ၊ တဿဝါ-၏လည်း၊ ဝါ-နှင့်လည်း၊
ဝိဿသန္တော-အကျမ်းဝင်သည်ဖြစ်၍၊ ပရိဘုဉ္ဇတိ-အံ။

ဝိကပ္ပနာသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ နဝမံ။

၁၀။ စီဝရအပနိဓာနသိက္ခာပဒ

၃၇၇။ အသန္နိဟိတပရိက္ခရာရာ-မသိုမှီး မသိမ်းဆည်းအပ်သော ပရိက္ခရာ
ရှိကုန်သည်၊ ဟောန္တိ၊ အပနိဓေန္တိ-ဝုဂ်ထားကြကုန်၏၊ (အပနိဓေန္တိ-
မူလနေရာမှ ဖယ်ရှား၍ ထားကြကုန်၏-ဟု သဒ္ဒတ္ထဖြစ်၏)။

၃၇၈။ အယောပတ္တော-သံသပိတံ၊ မတ္တိကာပတ္တော-မြေသပိတံ၊ သဒသံ-
အမြိတ်အဆာရီသော နိသီဒိုင်၊ နိသီဒနံနာမ-ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ၊ သူစီယရံနာဓ-
မည်သည်၊ သသူစိကံဝါ-အပ်နှင့်တကွဖြစ်သော အပ်ဗူးသည်သော်လည်း
ကောင်းတည်း၊ အသူစိကံဝါ-အပ်မရှိသော အပ်ဗူးသည်သော်လည်းကောင်း
တည်း၊ ပတ္တိကာ-ခါးပန်းပြား၊ သူကရန္တကံဝါ-ဝက်(သတ္တဝါ) အူသဏ္ဍာန်
ရှိသော ခါးပန်းလုံး။

၃၇၉။ န ဟသာဓိပ္ပာယော-ရယ်မြူးခြင်း၌ ဖြစ်သောမလိုမရှိသည်ဖြစ်၍၊
(ပဋိသာမေတိ-သိုမှီးသိမ်းဆည်းအံ၊ သိမ်းထားအံ၊) ဒုန္နိက္ခိတ္တံ-မကောင်းသဖြင့်
ထားအပ်သော ပရိက္ခရာကို၊ ပဋိသာမေတိ၊ ဓမ္မိ-တရားရှိသော၊ ကထံ-
ကို၊ ကတွာ-၍၊ ဒဿာမိ-ပေးမည်၊ ဣတိ-၍၊ ပဋိသာမေတိ။’

စီဝရအပနိဓာနသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ ဒသမံ။

သုရာပါနဝဂ္ဂေါ ဆဋ္ဌော။

တသုဒ္ဓါနံ၊ သုရာ-သေသောက်ခြင်း၊ အင်္ဂုလိ-လက်ချောင်းထိုးခြင်း၊
ဟာသောစ-ရေ၌ပျော်မြူးကစားခြင်း၊ အနာဒရိယဉ္ဇ-ပုဂ္ဂလဓမ္မကို မရှိသေခြင်း၊
ဘိသနံ-ကြောက်စေခြင်း၊ ဇောတိ-မီးတောက်စေခြင်း၊ နဟာန-လဝက်
အတွင်း၌ ရေချိုးခြင်း၊ ဒုဗ္ဗဏ္ဍံ-အဆင်းပျက်အောင်ပြုခြင်း၊ အပနိဓေနစ-
ဝုဂ်ထားခြင်းနှင့်တကွ၊ သာမံ-ကိုယ်တိုင် (ဝိကပ္ပနာပြု ပစ္စုဒ္ဓါရ်မပြုဘဲ သုံးစွဲ
ခြင်း)၊ ဣတိ-ဤကား ဥဒ္ဓါန်းတည်း။

အညွှန်း။ ၁။ အပနိဓေန္တိ၊ ပါစိတ်ဘာဠိ၊ (၂၊ ၂၂)။

၇။ သပ္ပာဏကဝဂ္ဂ

၁။ သင်္ဃိစ္စသိက္ခာပဒ

၃၈၂။ အာယသ္မာ ဥဒါယိံ၊ ဣဿာသော-လေးသမားသည်၊ (လေးဆရာသည်)၊ ဟောတိ၊ အဿ-ထိုဥဒါယိသည်၊ တာကာစ-ကျီးတို့သည်လည်း၊ ဝါ-တို့ကိုလည်း၊ အမနာပါ-မမြတ်နိုးအပ်ကုန်သည်၊ ဟောန္တိ၊ သော-ထိုဥဒါယိသည်၊ ကာကေ-တို့ကို၊ ဝိဇ္ဈိတွာ ဝိဇ္ဈိတွာ-ပစ်ခတ်၍ ပစ်ခတ်၍၊ သိသံ-ဦးခေါင်းကို၊ ဆိန္ဒိတွာ-ဖြတ်၍၊ သူလေ-တံစိုဉ်၊ ပဋိပါဠိယာ-အစဉ်အားဖြင့်၊ ဌပေသိ-ထားပြီ၊ အာဂုသော၊ ကေန-အဘယ်သူသည်၊ ဣမေကာကာ-တို့ကို၊ ဇီဝိတာ-ဇီဝိန္ဒြေမှ (အသက်မှ)၊ ဝေါရောပိတာ-ခွင့်အပ်ပါကုန်သည်၊ အာဂုသော-မယား၊ ဝေါရောပိတာ-အပ်ကုန်ပြီ၊ မေ-သည်၊ ကာကာ-တို့ကို၊ အမနာပါ-အပ်ကုန်။

သင်္ဃိစ္စ-သညာနှင့်တကွ စေတနာဖြင့်စေဆော်၍၊ ပါဏံ-သတ္တဝါကို၊ ဇီဝိတာ-မှ၊ ဝေါရောပေဿတိ နာမ။

၃၈၄။ သင်္ဃိစ္စာတိ-ကား၊ ဇာနာပေန္တော-သိလျက်၊ သဗ္ဗာနန္တော-ကောင်းစွာ သိလျက်၊ စေစ္စ-စေဆော်၍၊ အဘိဝိတရိတွာ-လွမ်းမိုး၍၊ ဝိတိက္ကမော-လွန်ကျူးခြင်းတည်း။ ။ ဇီဝိတိန္ဒြိယံ-ကို၊ ဥပစ္ဆိန္ဒတိ-ဖြတ်၏၊ ဥပရောဓေတိ-ချုပ်စေ၏၊ သန္တတိ-ခန္ဓာအစဉ်ကို၊ ဝိကောပေတိ-ပျက်စေ၏ (ပျက်၏)။

၃၈၆။ အသင်္ဃိစ္စ-သညာနှင့်တကွ စေတနာဖြင့် မစေဆော်မူ၍၊ (ဝေါရောပေန္တဿ)၊ အဿတိယာ-သတိမရှိသဖြင့်၊ (ဝေါရောပေန္တဿ)၊ အနာပတ္တိ။

သင်္ဃိစ္စသိက္ခာပဒ နိဋ္ဌိတံ ပဌမံ။

၂။ သပ္ပာဏကသိက္ခာပဒ

၃၈၇။ ဆဗ္ဗဂ္ဂိယာ သိက္ခူ ဇာနိ-“ပိုးကောင်ရှိသောရေ”ဟု သိကုန်လျက်၊ သပ္ပာဏကံ-ပိုးကန်နှင့်တကွဖြစ်သော (ပိုးရှိသော)၊ ဥဒကံ-ကို၊ ပရိဘုဉ္ဇန္တိ-သုံးစွဲကြကုန်၏။

-
- အညွှန်း။ ၁။ ဣဿာသော၊ ပါစိတ်ဘာဠိ။ (၂၊ ၂၃)။
 - ၂။ ဇီဝိတိန္ဒြိယံ ဥပစ္ဆိန္ဒတိ၊ ပါစိတ်ဘာဠိ။ (၂၊ ၂၃)
 - ၃။ ဇာနိ။ ။ဤဇာနိသည် သိက္ခူနှင့်အရတူရမည်ဖြစ်၍ ဗဟုဝစနန္တဟု မှတ်ပါ။ တစ်နည်း ဗဟုဝစံမှ ကေဂုဏ်ပြန်နေသော ဝစနပိပလ္လာသဟု မှတ်ပါ။ (ကစ္စည်းဘာဠိ-၂၊ ၂၃၂)

၃၈၉။ သပ္ပာဏကန္တိ-ပိုးကောင်ရှိသောရေ”ဟူ၍၊ ဇာနန္ဒော-သိလျက်၊ ပရိဘောဂေန-သုံးစွဲခြင်းကြောင့်၊ မရိဿန္တိတိ-သေကြေလိမ့်မည်ဟူ၍၊ ဇာနန္ဒော၊ ပရိဘူတိ။

သပ္ပာဏကသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ ဒုတိယံ။

၃။ ဥက္ကောဋနသိက္ခာပဒ

၃၉၂။ ဇာန-“တရားဖြင့် ငြိမ်းစေအပ်ပြီးသော အဓိကရုဏ်း”ဟု သိကုန်လျက်၊ ယထာဓမ္မံ-တရားနည်းလမ်းအတိုင်း၊ နိဟတာဓိကရုဏ်-နှိမ်နင်းအပ်ပြီးသော အဓိကရုဏ်းကို၊ ပုနကမ္မာယ-နောက်ထပ်ကံအကျိုးငှာ၊ (ထပ်မံ၍ ကံပြုဖို့ရာ)၊ ဥက္ကောဋန္တိ-လှုပ်ရှားစေကြကုန်၏၊ (လှုပ်ဆော်ပေးကြကုန်၏)၊ (ကံ)၊ ကမ္မံ-ကို၊ အကတံ-မပြုအပ်သေး၊ ကမ္မံ-ကို၊ ဒုက္ကဋ်-မကောင်းသဖြင့် ပြုအပ်၏၊ ကမ္မံ-ကို၊ ပုန-နောက်ထပ်၊ ကာတမ္မံ-ထိုက်၏၊ အနိဟတံ-မနှိမ်နင်းအပ်သေး၊ ဒုနိဟတံ-မကောင်းသဖြင့် နှိမ်နင်းအပ်၏၊ ပုန-နောက်ထပ်၊ နိဟနိတမ္မံ-နှိမ်နင်းထိုက်၏၊ ဣတိ-ဤသို့ လှုပ်ဆော်ပေးကြကုန်၏။

၃၉၄။ ယထာဓမ္မံနာမ-မည်သည်၊ ဓမ္မေန-တရားသဖြင့်၊ (ဟုတ်မှန်သော ဝတ္ထုဖြင့်)၊ ဝိနယေန-ဝိနည်းဖြင့်၊ (စောဒနာ၊ သာရဏာဝိနည်းဖြင့်)၊ သတ္ထုသာသနေန-ဘုရားရှင်၏အဆုံးအမတော်ဖြင့်၊ (ဘုရားရှင်၏အဆုံးအမဖြစ်သော ဥတံကမ္မဝါစာဖြင့်)၊ ကတံ-ပြုအပ်သောကံတည်း၊ ဇတံ-သည်၊ ယထာဓမ္မံ နာမ-မည်၏။

အဓိကရုဏ်နာမ-မည်သည်၊ အဓိကရုဏာနိ-အဓိကရုဏ်းတို့သည်၊ စတ္တာရိ-တို့တည်း၊ ဝိဝါဒါဓိကရုဏ်-လည်းကောင်း၊ ပေ၊ ကိစ္စာဓိကရုဏ်-လည်းကောင်းတည်း။

အညွှန်း။ ၁။ ဓမ္မေန ဝိနယေနစသည်။ ။ပါတိမောက်ဘာဠိ (၄၁၄)ကြည့်၍ ပေးထားပါသည်။ ရှေးနိဿယ၌လည်း ဤအဓိပ္ပာယ်အတိုင်း ပေးထား၏။ အဓိကရုဏာမှန်သမျှ ဥတံကမ္မဝါစာဖြင့် ငြိမ်းစေရမည်မဟုတ်၊ ကံမှန်သမျှလည်း ဥတံကမ္မဝါစာဖြင့် ပြုရမည်မဟုတ်၊ သို့ဖြစ်၍ “သတ္ထုသာသနေန-ဘုရားရှင်၏အဆုံးအမတော်ဖြင့်”ဟု လုံလောက်ပါပြီ။ [ရှေးနိဿယ (ဘုရားကြီး)-၁၄၁]

၃၉၆။ အဓမ္မေနဝါ-မတရားသဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဝဂ္ဂေနဝါ-မဂ်ဖြစ်သောသံဃာသည်သော်လည်းကောင်း၊ န ကမ္မာရဟဿဝါ-ကံမထိုက်သော ရဟန်း၏ (အပေါ်၌)သော်လည်းကောင်း၊ ကမ္မံ-ကို၊ ကတံ-အပ်ပြီ၊ ဣတိ-သို့၊ ဇာနန္တော-သိသည်ဖြစ်၍၊ ဥက္ကောဋေတိ-အံ့။

ဥက္ကောဋေနသိက္ခာပဒံ နိဗ္ဗိတံ တတိယံ။

၄။ ဒုဋ္ဌုလ္လာသိက္ခာပဒ

၃၉၇။ ဘာတုနော-၏၊ သဒ္ဓိဟာရိကဿ-အတူနေတပည့်ဖြစ်သော၊ ဘိက္ခုနော-အား၊ အာရေစေသိ-ပြောပြီ၊ (ကံ)၊ အာဝုသော၊ အဟံ-သည်၊ ပေ၊ အာပန္နော - ရောက်ပြီ၊ ကဿစိ - တစ်စုံတစ်ယောက်အား၊ မာ အာရောစေတိ-မပြောပါနှင့်၊ အဒါသိ။ [ဒုဋ္ဌုလ္လာရောစသိက္ခာပဒ၊ စာပိုဒ်-(၇၇)၌ အနက်ပေးခဲ့ပြီ]

သောဟံ-သည်၊ ပရိဝသာမိ-ပရိဝါသ်ကို ကျင့်သုံးပါ၏(ပရိဝါသ်နေပါ၏)၊ အာဝုသော အဟံ၊ ဝေဒယာမိ-ပရိဝါသ်ကို ခံစားပါ၏၊ (ပရိဝါသ်ဆောက်တည် ရသည့်အတွက် စိတ်မချမ်းမသာ မဖြစ်ပါ)၊ (တစ်နည်း) ဝေဒယာမိ-ပရိဝါသ်ကို သိပါ၏၊ ဝေဒယတိတိ-“ပရိဝါသ်ကိုခံစားသူ”ဟူ၍၊ ဝါ-“ပရိဝါသ်ကိုသိသူ”ဟူ၍၊ မံ-ကို၊ အာယသ္မာ-သည်၊ ဇာရေတု-မှတ်တော်မူပါ။

အာဝုသော၊ ကိ-အဘယ်သို့နည်း၊ (ဘယ်လိုလဲ)၊ အညောပိ-အခြားလည်းဖြစ်သော၊ ယော-အကြင်ရဟန်းသည်၊ ဣမံအာပတ္တိံ-သို့၊ အာပဇ္ဇတိ၊ သောပိ-သည်လည်း၊ ဧဝံ၊ ကရောတိ နုခေါ-ပြုရပါသလော၊ ဣတိ-ပြီ၊ အာဝုသော၊

အညွနံ။ ၁။ အဓမ္မေန ဝါ။ ။အဓမ္မေန-ဖြင့်၊ ကမ္မံ ကတံ၊ ဣတိဝါ၊ ဝဂ္ဂေန-သည်၊ ကမ္မံ ကတံ၊ ဣတိဝါ၊ န ကမ္မာရဟဿ ကမ္မံ ကတံ၊ ဣတိဝါ-သို့သော်လည်းကောင်း၊ ဇာနန္တော ဥက္ကောဋေတိ၊ ဤသို့ ဝါကျခွဲ၍ ပေးရမည်ဖြစ်သော်လည်း လွယ်ကူအောင် ပေးထားပါသည်။ [ကင်္ခါဘာသာဋီ-၂၊ ၁၈၂]

၂။ ဝေဒယာမိ။ ။ဝိဒ+(စုရာဒိ) ဇာယဖြင့် “ဝေဒယာမိ”ဟု ဖြစ်၏။ ဇာတွတ္ထသင်္ဂဟနှင့် ပါစိတ်ပါဠိတော်ရှေးနိဿယ၌ ဤပါဠိကို အသုံးပြုတော်မူ၏။ မောဂ္ဂုလ္လာန်နိဿယအလို ဝိဒ+(ကာရိတ) ဇာဖြင့် “ဝေဒိ”ဟု ဖြစ်သည်အခါ ဣကို ဣယပြု၍ ဝေဒယတိဟု ရှိ၏။ ထိုအလို ဝေဒိယာမိ-ပရိဝါသ်ကို သိစေပါ၏။ ဝါ-ပရိဝါသ်ကို သိအောင်ပြောပြပါ၏။ ဝေဒိယတိတိ-“ပရိဝါသ်ကို သိစေသူ”ဟူ၍ (သိအောင်ပြောသူဟူ၍)၊ မံ အာယသ္မာ ဇာရေတု၊ ဤသို့ အနက်ဆိုပါ။ [မောဂ်နိဿယ-၂၊ ၂၇၅၊ ရူပသဒ္ဓိဘာဋီ-၂၊ ၃၇၃]

ကိ-နည်း၊ တွံ-သည်၊ ပဋိစ္စာဒေသိ ပန-ဖုံးထားသလော၊ ဣတိ-ပြီ၊ ကထံဟိ-ကြောင့်၊ ဘိက္ခု-သည်၊ ဇာနိ-လျက်၊ ဘိက္ခုဿ-၏၊ ဒုဋ္ဌါလ္လ-ရုန်းရင်းကြမ်းတမ်းသော၊ အာပတ္တိ-ကို၊ ပဋိစ္စာဒေသတိနာမ။

၃၉၉။ ဒုဋ္ဌါလ္လာ-သော၊ အာပတ္တိနာမ-မည်သည်၊ စတ္တာရီ-ကုန်သော၊ ပါရာဇိကာနိစ-တို့လည်းကောင်း၊ တေရသာ၊ သံဃာဒိသေသာစ-တို့လည်းကောင်းတည်း။ ။ပဋိစ္စာဒေယျာတိ-ကား၊ ဣမံ-ဤရဟန်းကို၊ ဇာနိတွာ-(သူတစ်ပါး)သိ၍၊ စောဒေဿန္တိ-စောဒနာကြလိမ့်မည်၊ (အပြစ်တင်ကြလိမ့်မည်)၊ သာရေဿန္တိ-အပြစ်ကို အမှတ်ရစေကြလိမ့်မည်၊ ခံသေဿန္တိ-ဆဲရေးကြလိမ့်မည်၊ ဝစ္ဆေဿန္တိ-ရှုတ်ချကြလိမ့်မည်၊ မကို-မျက်နှာမသာမယာသူကို (မျက်နှာမသာမယာသူဖြစ်အောင်)၊ ကရိဿန္တိ-ပြုကြလိမ့်မည်၊ နာရောစေသာမိ-မပြောတော့အံ့၊ ဣတိ-၍၊ ဓုရံ-တာဝန်ကို (လုံ့လဝီရိယကို)၊ နိက္ခိတ္တမတ္တေ-ချထားအပ်ကာမျှ ဖြစ်လသော် (လျော့ချအပ်ကာမျှ ဖြစ်လသော်)၊ အာပတ္တိ ပါစိတ္တိယဿ။

အဒုဋ္ဌါလ္လ-မရုန်းရင်းသော၊ အာပတ္တိ-ကို၊ ပဋိစ္စာဒေသိ၊ [အာပတ္တိအရ အောက်အာပတ်ငါးပုံကို ယူပါ၊] အနုပသမ္ပန္နဿ-ရဟန်းမဟုတ်သူ၏၊ (သမဏေ၏)၊ ဒုဋ္ဌါလ္လဝါ-ရုန်းရင်းသည်မူလည်းဖြစ်သော၊ အဒုဋ္ဌါလ္လဝါ-သော၊ အဇ္ဈာစာရံ-လွန်းကျူးမှုကို၊ ပဋိစ္စာဒေသိ။

၄၀၀။ သံဃဿ ဘဏ္ဍနံ ဝါ၊ပေ၊ ဘဝိဿတိတိ နာရောစေတိ-မပြောအံ့၊ [ပါစိတ်ပါဠိတော်နိဿယ၊ စာပုဒ်-၁၀၂၅ အနက်ရေးခဲ့ပြီ၊] အယံ-ဤရဟန်းသည်၊ ကက္ခဠော-ခက်ထန်၏၊ ဖရသော-ကြမ်းတမ်း၏၊ ဇီဝိတန္တရာယံဝါ-အသက်၏အန္တရာယ်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဗြဟ္မစရိယန္တရာယံဝါ-ဗြဟ္မစရိယ၏ အန္တရာယ်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ကရိဿတိ၊ ဣတိ-ဤသို့ တွေး၍၊ နာရောစေတိ၊ အညေ-ကုန်သော၊ ပဋိဂ္ဂပေ-(ပြောဖို့ရာ)လျောက်ပတ်ကုန်သော၊ ဘိက္ခု-တို့ကို၊ အပဿန္တော-မြင်သည်ဖြစ်၍၊ နာရောစေတိ၊ န ဆာဒေတု ကာမော-ဖုံးမထားလိုသည်ဖြစ်၍၊ နာရောစေတိ၊ သကေန-မိမိဥစ္စာဖြစ်သော၊

-
- အညွှန်း။ ၁။ ဒုဋ္ဌါလ္လာနာမ။ ။အတ္ထုဒ္ဓါရ၏အစွမ်းဖြင့် ပါရာဇိကလေးပါးကိုပါ ထည့်ထားသည်၊ အမှန်မှာ သံဃာဒိသေသံ (၁၃)ပါးကိုသာ ယူရမည်။ ပါစိတ်ဘာဠိ (၂၊ ၂၇)။
- ၂။ ဓုရံ နိက္ခိတ္တမတ္တေ။ ပါစိတ်ဘာဠိ (၂၊ ၂၇)
- ၃။ အဇ္ဈာစာရံ။ ။ဤဒုဋ္ဌါလ္လနှင့်အဇ္ဈာစာရ ခွဲခြားချက်နှင့်စပ်၍ ဤသိက္ခာပဒ အဋ္ဌကထာဖွင့်ပုံနှင့် ဒုဋ္ဌါလ္လာရောစနသိက္ခာပဒ အဋ္ဌကထာဖွင့်ပုံ မညီ၊ ဤနှင့်စပ်၍ မှတ်ဖွယ်ကို ဘာသာဠိကာ၌ ပြထားပြီ။ ပါစိတ်ဘာဠိ (၂၊ ၂၈)။ ၄။ ကက္ခဠောစသည်။ ကင်္ခါဘာဠိ(၂၊ ၁၈၄)။

တဗ္ဗေန-အမှုဖြင့် (အလုပ်ဖြင့်)၊ ပညာယိဿန္တိ-ထင်ရှားလိမ့်မည်၊
 (သူ့ထိုက်နှင့်သူ့ကံ ဖြစ်လိမ့်မည်)၊ ဣတိ၊ နာရောစေတိ။
 ဒုဋ္ဌုလ္လသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ စတုတ္ထံ။

၅။ ဦးနဝိသတိဝဿသိက္ခာပဒ

၄၀၂။ သတ္တရသဝဂ္ဂိယာ-သတ္တရသဝဂ္ဂိမည်ကုန်သော (တစ်ဆယ့်ခုနစ်
 ယောက်အစဉ် ဖြစ်ကုန်သော)၊ ဒါရကာ-ကလေးတို့သည်၊ သဟာယကာ-
 တို့သည်၊ ဟောန္တိ၊ ဥပါလိဒါရကော-ဥပါလိကလေးသည်(ဥပါလိသုဇယံသည်)၊
 တေသံ-ထိုကလေးတို့၏၊ ပါမောက္ခော-အကြီးအမှူးသည်၊ ဟောတိ၊ ပေ၊
 ကေန ဥပါယေန-အဘယ်နည်းလမ်းဖြင့်၊ ဥပါလိ-သည်၊ အမှာကံ-တို့၏၊
 အစ္စသေန-ကွယ်လွန်ရာအခါ၌၊ သုခဉ္စ-ချမ်းသာစွာလည်း၊ ဇီဝေယျ နုခေါ-
 အသက်မွေးနိုင်ရာပါအံ့နည်း၊ နစ ကိလမေယျ (နုခေါ)-ဝင်ပန်းလည်း မပင်
 ပန်းပါရာအံ့နည်း။ ။လေခံ-စာရေးအတတ်ကို၊ သစေ သိက္ခေယျ-အကယ်၍
 သင်အံ့၊ ဧဝံ-ဤသို့ သင်လသော်၊ ပေ၊ သုခဉ္စ-စွာလည်း၊ ဇီဝေယျ-အသက်မွေး
 နိုင်ရာ၏၊ နစ ကိလမေယျ-ပင်ပန်းလည်း မပင်ပန်းရာ။ ။ဧတံ-ဤအကြံ
 သည်၊ အဟောသိ-ဖြစ်ပြန်ပြီ၊ (ကိ)၊ ဥပါလိ-သည်၊ လေခံ-ကို၊ သစေ
 သိက္ခိဿတိ-အံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ အဂုံလိယော-လက်ချောင်းတို့သည်၊ ဒုက္ခာ-
 ဆင်းရဲကုန်သည်၊ ဘဝိဿန္တိ။ ။ဂဏနံ-ဂဏန်းသင်္ချာကို။ ။ဥရဿ-
 ရင်၏၊ ဒုက္ခော-ဆင်းရဲခြင်းသည်၊ တစ်နည်း [ဥရဿ=ဥရော+အဿ၊]
 အဿ-ထိုဥပါလိ၏၊ ဥရော-ရင်ဘတ်သည်၊ ဒုက္ခော-ဆင်းရဲသည်၊ (ပူလောင်
 သည်)၊ ဘဝိဿတိ။ ။ရူပံ-ရွှေပန်းထိမ်သည်အတတ်ကို။ ။ အက္ခိနိ-
 မျက်လုံးတို့သည်၊ ဒုက္ခာ ဘဝိဿန္တိ။

သကျပုတ္တိယာ-သာကီဝင်မင်းသား ဘုရားသားတော်ဖြစ်ကုန်သော၊ ဣမေ
 သမဏာ-တို့သည်၊ သုခသိလာ-ချမ်းသာသောအလေ့ရှိကုန်၏၊ သုခသမာ
 စာရာ-ချမ်းသာသောအကျင့်ရှိကုန်၏၊ သုဘောဇနာနိ-ကောင်းသောဘောဇဉ်
 တို့ကို၊ ဘုဉ္စိတွာ-၍၊ နိဝါတေသု-လေမရှိကုန်သော၊ (လေလုံမိုးလုံ ဖြစ်
 ကုန်သော)၊ သယနေသု-အိပ်ရာတို့၌၊ သယန္တိ-အိပ်ကြရကုန်၏၊ ဥပါလိ။

အညွှန်း။ ၁။ ရူပံ။ ။ဘုရားဥပဒေတော်ကြီး၌ ရူပံကို “ရွှေပန်းထိမ်သည် အတတ်”
 ဟု ဘာသာပြန်တော်မူ၏၊ မှန်၏၊ ရွှေပန်းထိမ်သည် အတတ်ကို
 သင်သူသည် အရပ်တံဆိပ်များကို လှည့်ကာပတ်ကာ ကြည့်ရှုရာသဖြင့်
 မျက်စိများ ဒုက္ခရောက်နိုင်သည်၊ [ဘုရားဥပဒေတော်ကြီး(၂၂၀)] ရှေး
 နိဿယ၌ “ရူပံ-အသပြာအတတ်”ဟု ပေးတော်မူ၏။ [ဘုရားကြီး
 ပါစိတ်နိဿယ(၁၄၄)]။

သကျပုတ္တိသေသု၊ သမဏေသု-တို့၌၊ သစေ ပဗ္ဗဇေယျ-အကယ်၍ ရဟန်းပြုအံ့၊ ဧဝံ-ဤသို့ ရဟန်းပြုလသော်၊ ပေ၊ န စ ကိလမေယျ၊ ဣတိ-ဤသို့အကြံဖြစ်ပြီ။

ဥပါလိဒါရကော-သည်၊ မာတာပိတူနံ-တို့၏၊ ဣမံ ကထာသလ္လှာပံ-ဤစကားပြောသံကို (ဤတိုင်ပင်သံကို)၊ အသောသိ။ ။ သဗ္ဗေပိ-ကုန်သော၊ ဣမေ ဒါရကော-တို့သည်၊ သမာနုစ္ဆန္ဒာ-တူသောဆန္ဒရှိကုန်၏၊ ကလျာဏာ ဓိပ္ပာယာ-ကောင်းသောအလိုရှိကုန်၏၊ ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ အနု ဇာနိသု၊ တေ-ထိုကလေးတို့သည်၊ ဘိက္ခု-တို့သို့၊ ဥပသကံမိတွာ၊ ပဗ္ဗန္တံ-ရှင်ရဟန်း အဖြစ်ကို၊ ယာစိသု-တောင်းကြကုန်ပြီ၊ တေ-ထိုကလေးတို့ကို၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ ပဗ္ဗာဇေသု-ရှင်ဖြစ်စေကြကုန်ပြီ၊ ဥပသမ္မာဒေသု-မြင့်မြတ်သော ရဟန်းအဖြစ်သို့ ရောက်စေကြကုန်ပြီ။

တေ-ထိုရဟန်းကလေးတို့သည်၊ ရတ္တိယာ-၏၊ ပစ္စုသသမယံ-မိုးသောက် အခါ၌၊ ပစ္စုဋ္ဌာယ-ထ၍၊ ရောဒန္တိ-ငိုကြကုန်၏၊ (ကိံ-အဘယ်သို့ပြော၍ ငိုကြကုန်သနည်း)၊ ယာဂု-ကို၊ ဒေထ-ကုန်၊ ပေ၊ ခါဒနိယံ ဒေထ၊ ဣတိ-ဤသို့ပြော၍ ငိုကြကုန်ပြီ။ ။ ယာဝ-လောက်၊ ရတ္တိ-သည်၊ ဝိဘာယတိ-လင်း၏၊ (တာဝ-ထိုလင်းသည်တိုင်အောင်)၊ အာဂမေထ-စောင့်ဆိုင်းကြဦး၊ ယာဂု-သည်၊ သစေ ဘဝိဿတိ၊ (ဧဝံသတိ) ပိဝိဿထ-သောက်ကြရလိမ့် မည်၊ ယာဂု ဝါ ဘတ္တံ ဝါ ခါဒနိယံ ဝါ နော စေ ဘဝိဿတိ (ဧဝံသတိ)၊ ပိဏ္ဏာယ-ငှာ၊ စရိတွာ-လှည့်လည်ပြီး၍၊ (ဆွမ်းခံပြန်မှ)၊ ဘုဒ္ဓိဿထ-စားကြ ရလိမ့်မည်၊ ဣတိ-ကုန်ပြီ၊ ဧဝမ္ပိ-သို့လည်း၊ တေဘိက္ခု-ထိုရဟန်းကလေး တို့သည်၊ [ရောဒန္တိယေဝဉ္စ ဖပံ] ဝါ-တို့ကို၊ [ဝုစ္စမာနာဉ္စ ဖပံ] ဘိက္ခုဟိ-တို့က၊ ဝုစ္စမာနာ-ပြောအပ်ပါကုန်လျက်၊ ရောဒန္တိယေဝ-ငိုမြဲ ငိုမြဲကုန်သည် သာ။ ။ သေနာသနံ-ကျောင်းအိပ်ရာနေရာကို၊ ဥပါဒန္တိပိ-ကျင်ကြီးလည်း စွန့်ကြကုန်၏၊ ဥမ္ပိဟန္တိပိ-ကျင်ငယ်လည်း စွန့်ကြကုန်၏။

အာနန္ဒ၊ သော ဒါရကသဒ္ဓေါ-ထိုကလေးသံသည်၊ ကိံ-နု-အဘယ်နည်း။ ဇာနံ-ကုန်လျက်၊ ဦးနဝိသတိဝဿံ-ယုတ်လျော့သော အနစ်နစ်ဆယ်ရှိသော၊ (အသက်နှစ်ဆယ် မပြည့်သေးသော)၊ ပုဂ္ဂလံ-ကို၊ ဥပသမ္မာဒေန္တိ ကိရ-မြင့်မြတ်သော ရဟန်းအဖြစ်သို့ ရောက်စေကြကုန်သတဲ့ဟု ကြားရသည်ကား၊ သစ္စံ-မှန်သလော၊ ဣတိ-ဤသို့ မေးတော်မူပြီ။

ဦးနဝိသတိဝဿော-သော၊ ပုဂ္ဂလော-သည်၊ သီတဿ-အအေးကိုလည်း ကောင်း၊ ဥဏုဿ-အပူကိုလည်းကောင်း၊ (မီးပူကိုလည်းကောင်း)၊ ဇီပစ္စာယ-ထမင်းဆာခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ ပိပါသာယ-ရေဆာခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ ခုံသမကသဝါတာတပသရိသပသမ္မဿာနံ-မှက်၊ ခြင်၊ လေ၊ နေပူ၊ မြေ၊ ကင်း

တို့၏ အတွေ့တို့ကိုလည်းကောင်း၊ ဒုရုတ္တာနံ-မကောင်းသဖြင့် ပြောဆိုအပ်ကုန်သော၊ ဒုရုဂတာနံ-မကောင်းသဖြင့် ဖြစ်ပေါ်လာကုန်သော၊ ဝစနပထာနံ-စကားလမ်းကြောင်းတို့ကိုလည်းကောင်း (သိလိုသူ၊ သိစေလိုသူတို့၏ အကြောင်းဖြစ်သော စကားတို့ကိုလည်းကောင်း)၊ အက္ခမော-သည်းမခံနိုင်သည်။ ဟောတိ၊ ဥပ္ပန္နာနံ-ဖြစ်ကုန်သော၊ သာရိရိကာနံ-ကိုယ်၌ဖြစ်ကုန်သော (ကိုယ်၌ စုဝေးတည်နေကုန်သော)၊ ဒုက္ခာနံ-ခဲယဉ်းသဖြင့် သည်းခံအပ်ကုန်သော၊ ဝါ-ဆင်းရဲကုန်သော၊ တိဗ္ဗာနံ-ထက်မြက်ကုန်သော၊ ခရောနံ-ကြမ်းတမ်းကုန်သော၊ ကဋ္ဌကာနံ-ခါးစပ်သော အရသာနှင့်တူကုန်သော၊ အသာတာနံ-မသာယာအပ်ကုန်သော၊ အမနာပါနံ-မမြတ်နိုးအပ်ကုန်သော၊ ပါဏဟရာနံ-အသက်ကို ဆောင်နိုင်ကုန်သော၊ ဝေဒနာနံ-တို့ကို၊ အနဓိဝါသကဇာတိကော-သည်းမခံနိုင်သူ၏ အဖြစ်ဟူသော သဘောမရှိသည်(သည်းခံနိုင်သောသဘောမရှိသည်)၊ ဟောတိ၊ ဝိသတိ ဝသော-သော၊ ပုဂ္ဂလောဝ-သည်သာ၊ ပေ၊ အဓိဝါသကဇာတိကော၊ ဟောတိ။

၄၀၄။ ဦးနဝိသတိဝသော နာမ-မည်သည်။ အပတ္တဝိသတိဝသော-မရောက်အပ်သော အနှစ်(၂၀)ရှိသူတည်း။ ဝါ-အနှစ်(၂၀)သို့ မရောက်သေးသူတည်း။ ဥပသမ္မာဒေသာမိ-မြင့်မြတ်သော ရဟန်းအဖြစ်သို့ ရောက်စေမည် (ရဟန်းပြုပေးမည်)။ ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ ဂဏံ ဝါ-ဂိုဏ်းကိုသော်လည်းကောင်း၊ (ကာရကသံဃာ)၊ အာစရိယံ ဝါ-ကမ္မဝါစာဆရာကိုသော်လည်းကောင်း၊ ပတ္တဝါ စီဝရံ ဝါ၊ ပရိယေသတိ-ရှာအံ့၊ သီမံဝါ-သိမ်ကိုသော်လည်း၊ သမ္ပနတိ-သမုတ်အံ့။ ။ဥတ္တိယာ-ကြောင့်၊ (ဒုက္ကဋ္ဌ ဟောတိ)၊ ဒွိဟိ-နှစ်ကြိမ်ကုန်သော၊ ကမ္မဝါစာဟိ-တို့ကြောင့်၊ (ဒုက္ကဋ္ဌာ ဟောန္တိ)၊ ကမ္မဝါစာ ပရိယောသာနေ-ကမ္မဝါစာ၏ အဆုံး၌။

၄၀၅။ ဦးနဝိသတိဝသော-ယုတ်လျော့သော အနှစ်(၂၀)ရှိသူ၌(အသက် ၂၀ မပြည့်သေးသူ၌)။ ။ ပရိပုဏ္ဏဝိသတိဝသော-ပြည့်သော အနှစ်(၂၀)ရှိသူ၌ (အသက်ပြည့်ပြီးသူ၌)။

ဦးနဝိသတိဝသသိက္ခာပဒ နိဋ္ဌိတံ ပဉ္စမံ။

အညွှန်း- ၁။ ပါဏဟရာနံ။ ။“အသက်ကို ပယ်ရှားတတ်ကုန်သော”ဟု ပါဏိတ်ဘာသာဋီကာ၌ ပေးတော်မူ၏။ ဤ၌ “သတ္တဟာရကံဝါ-အသက်ကို ဆောင်တတ်သော လက်နက်ကိုမူလည်း”ဟု ပါတိမောက်ဘာသာဋီကာ၌ ပေးပုံကိုကြည့်၍ ပေးထားပါသည်။ “အသက်ကိုဆောင်”ဟူရာ၌လည်း ရောဂါဝေဒနာက အသက်ကို ဆောင်ယူသွားသကဲ့သို့ ဖြစ်သောကြောင့် “ပါဏဟရ”ဟု ဆိုရပေသည်။ ဤအဓိပ္ပာယ်ကို ပါတိမောက်ဘာသာဋီကာ၌ ဖွင့်ထားသည်။ (ပါတိမောက်ဘာဋီ-၄၉၊ ၅၁။)

၆။ ထေယျသတ္တသိက္ခာပဒ

၄၀၇။ အညတရော၊ သတ္တော-ကုန်သည်အပေါင်းသည်၊ ရာဂေဟာ-မှ၊ ပဋိယာလောကံ-နေရောင်၏ ရှေးရှုဖြစ်သောအနောက်အရပ်သို့၊ ဂန္တကာမော-သွားလိုသည်၊ ဟောတိ။ ။အာမိဗ္ဗိ-ငါလည်းပဲ၊ အာယသ္မန္တေဟိ-အရှင်တို့နှင့်၊ သဒ္ဓိံ၊ ဂမိသာမိ-သွားမည်(လိုက်မည်)။ ဘန္တေ၊ မယံ-တို့သည်၊ သုကံ-ကင်းကို(အခွန်ကောက်ရာ အရပ်ကို)၊ ပရိဟရိသာမ-ရှောင်လွှဲကြပါမည်။ ။ အာဂုသော-တို့၊ ပဇာနာထ-သိကြပါ(ကြည့်လုပ်ကြပါ)။ ။ကမ္မိယာ-မင်း၏အလုပ်၌ ယှဉ်သူတို့သည် (မင်းမှုထမ်းတို့သည်)၊ အသောသံ၊ (ကိ)၊ သတ္တော-သည်၊ သုကံ-ကို၊ ပရိဟရိသာတိ ကိရ-ရှောင်လွှဲလိမ့်မည်တဲ့၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ကြားကြကုန်ပြီ။ တေ-ထိုမင်းမှုထမ်းတို့သည်၊ မဂ္ဂေ-၌၊ ပရိယုဋ္ဌိ-သု-ဝန်းရံကြကုန်ပြီ၊ အထခေါ-၌၊ တေ ကမ္မိယာ-တို့သည်၊ တံ သတ္တံ-ကို၊ ဂဟေတွာ-ဖမ်းယူ၍၊ အစ္စန္တိတွာ-လုယက်၍၊ တံ ဘိက္ခံ၊ ဧတဒဝေါစုံ၊ (ကိ)၊ ဘန္တေ၊ ကိဿ-ကြောင့်၊ တွံ-သည်၊ ဇာနံ-လျက်၊ ထေယျသတ္တေန-ခိုး၍သွားမည့် ကုန်သည်အပေါင်းနှင့်၊ သဒ္ဓိံ၊ ဂစ္ဆသိ-သွားရ သနည်း(လိုက်ရသနည်း)၊ ဣတိ-ဤသို့ပြော၍၊ ပလိဗုန္ဓေတွာ-နှောက်ယှက်၍၊ မုဉ္ဇိ-သု-လွတ်လိုက်ကုန်ပြီ။

၄၀၈။ ထေယျသတ္တော နာမ-မည်သည်၊ ကတကမ္မာဝါ-ပြုအပ်ပြီးသော ခိုးမှုရှိသည်လည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ အကတကမ္မာ-မပြုအပ်သေးသော ခိုးမှုရှိ သည်လည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ စောရာ-ခိုးသူတို့သည်၊ ဟောန္တိ၊ ရာဇာနံဝါ-မင်းကိုသော်လည်း၊ ဝါ-မင်း၏ဥစ္စာကိုသော်လည်း၊ ထေယျံ-လှည့်ပတ်၍၊ ဂစ္ဆန္တိ-သွားကုန်၏၊ သုကံဝါ-ကိုသော်လည်း၊ ပရိဟရန္တိ-ရှောင်လွှဲကုန်၏။

ထေယျသတ္တသိက္ခာပဒ နိဋ္ဌိတံ ဆဋ္ဌံ။

-
- အညွှန်း- ၁။ ပဋိယာလောကံ။ ။ပါစိတ်ဘာသာဋီကာ (၂၊ ၃၄)၊ ပါစိတ်ပါဠိတော် ကာဏမာတာသိက္ခာပဒ-စာပိုဒ်(၂၃၁)၌ “ပဋိယာလောကံ-နေရောင်ခြည် ၏ ဆန့်ကျင်ဘက်အနောက်အရပ်”ဟု ပေးခဲ့၏။ ထိုသို့ မပေးဘဲ “နေရောင်၏ ရှေးရှုဖြစ်သော အနောက်အရပ်သို့”ဟု ပြင်ပေးပါ။
- ၂။ သုကံ၊ ကင်္ခါဘာသာဋီကာ (၂၊ ၁၈၆)၊ ပါစိတ်ဘာသာဋီကာ(၂၊ ၃၄)။
- ၃။ ကမ္မိယာ၊ ပါစိတ်ဘာသာဋီကာ (၂၊ ၃၄)။
- ၄။ ထေယျသတ္တော။ ။ဤပဒဘာဇနီအဖွင့်ကို ကြည့်၍ “ခိုး၍လာမည့် ကုန်သည်၊ ခိုး၍သွားမည့်ကုန်သည်အပေါင်း”ဟု သိက္ခာပုဒ်၌ အနက် ဆိုပါ။ ဝတ္ထုကြောင်း၌မူ “ခိုး၍သွားမည့် ကုန်သည်အပေါင်း”ဟု ဆိုပါ။ မှန်၏။ ထိုအချိန်၌ မခိုးရသေး၊ ခိုးဖို့ ရည်ရွယ်၍ သွားကြသည်။
- ၅။ ရာဇာနံ ဝါ ထေယျံ စသည်၊ ပါစိတ်ဘာဋီ (၂၊ ၃၄)။

၇။ သံဝိဓာနသိက္ခာပဒ

၄၁၂။ အညတရေန-သော၊ ဂါမဒ္ဓါရေန-ရွာတံခါးဖြင့်၊ အတိက္ကမတိ-
 ကျော်သွားရ၏(ဖြတ်သွားရ၏)၊ အညတရာ၊ ဣတ္ထိ-သည်၊ သာမိကေန-
 ခင်ပွန်းနှင့်၊ သဟ-အတူ၊ ဘဏ္ဍိတွာ-ငြင်းခုံ၍(ရန်ဖြစ်၍)၊ ဂါမတော-မှ၊
 နိက္ခမိတွာ၊ ဓံ ဘိက္ခု-ကို၊ ပဿိတွာ-တွေ့မြင်၍၊ ဧတဒဂေါဓ၊ (ကိ)၊ ဘန္တေ၊
 ကဟံ-အဘယ်အရပ်သို့၊ အယျော-သည်၊ ဂမိဿတိ-ကြွမလိုပါနည်း၊ အဟံ၊
 အယျေန သဒ္ဓိံ၊ ဂမိဿာမိ-လိုက်ပါမည်(လိုက်ပါရစေ)၊ ဘဂိနိ၊ ဧယျာသိ-
 လိုက်ခဲ့ပါ၊ အယျော-အမောင်တို့၊ ဧဝရူပိ-ဤသို့သဘောရှိသော၊ ဣတ္ထိ-
 ကို၊ ပဿေယျာထအပိ-မြင်များ မြင်မိကြပါသလား၊ အယျော-အမောင်၊
 သော-ဤအမျိုးသမီးသည်၊ ပဗ္ဗဇိတေန-နှင့်၊ သဟ၊ ဂစ္ဆတိ-လိုက်သွား၏၊
 ပေ၊ အနုဗန္ဓိတွာ-အစဉ်လိုက်၍၊ ဓံ ဘိက္ခု-ကို၊ ဂဟေတွာ-ဖမ်းယူ၍၊
 အာကောဋေတွာ-ထောင်းထု၍၊ မုဉ္ဇိ-လွှတ်လိုက်ပြီ။

အထခေါ-၌၊ သော ဘိက္ခုပေ၊ ပရုပေန္တော-များစွာသောဝိတက်အခိုးကို
 ပြုလျက်၊ ဝါ-ကြံ့မိုင်လျက်၊ နိသီဒိ-ထိုင်နေပြီ။ ။အယျော-အရှင်၊ သော
 ဘိက္ခု-သည်၊ မိ-ကျွန်မကို၊ န နိပ္ပာတေသိ-ထွက်စေသည် မဟုတ်ပါ၊
 (ခေါ်သွားသည် မဟုတ်ပါ)၊ အပိစ-စင်စစ်ကား၊ အဟမေဝ-ကျွန်မသည်သာ၊
 တေန ဘိက္ခုနာ၊ သဒ္ဓိံ၊ ဂစ္ဆာမိ-လိုက်လာပါ၏၊ သော ဘိက္ခု-သည်၊
 အကာရတော-မပြုပါ၊ (ထိုသို့ မလုပ်သည့်အတွက် အပြစ်မရှိပါဟု ဆိုလို
 သည်)၊ ဂစ္ဆ-သွားပါ၊ နံ-ထို ရဟန်းကို၊ ခမာပေဟိ-သည်းခံစေပါ (ကန်တော့
 တောင်းပန်ပါ)။

သံဝိဓာနသိက္ခာပဒ နိဗ္ဗိတံ သတ္တမံ။

၈။ အရိဋ္ဌသိက္ခာပဒ

၄၁၇။ ဂဒ္ဓဗာဓိပုဗ္ဗဿ-လင်းတတို့ကို ညှင်းဆဲသတ်ဖြတ်ဖူးသော ရှေးရှေး
 ယောက်ျားရှိသော၊ အရိဋ္ဌဿ နာဓ-အရိဋ္ဌမည်သော၊ ဘိက္ခုနော-၏၊ ဧဝရူပံ-
 ဤသို့သဘောရှိသော၊ ပါပကံ-ယုတ်မာသော၊ ဒိဋ္ဌိဂတံ-မိစ္ဆာအယူသည်၊
 ဥပုန္နံ-ဖြစ်သည်၊ ဟောတိ၊ (ကိ)၊ ယေမေ (ယေ + ဣမေ) ဓမ္မာ-အကြင်

အညွှန်း- ၁။ အယျော။ ။အယျောသည် ကတ္တာအရာ၌ရှိလျှင် ပဌမာဧကဝုစ်၊
 အာလုပ်အရာ၌ရှိမူ ဧကဝုစ်၊ ဗဟုဝုစ် နှစ်မျိုးရှိနိုင်သည်။
 အယျော ဣတိ အယံ သဒ္ဓေါ၊ ပစ္စတ္ထေကဝဇော ဘဝေါ
 အာလပနေ ဗဟုဝဇော၊ ဘဝေ ဧကဝဇောပီ ။ (သဒ္ဓနိတိ)
 ၂။ ပရုပေန္တော၊ ၃။ နိပ္ပာတေသိ၊ ပါစိတ်ဘာဋီ (၂၊ ၃၅)။

မေထုန်အကျင့်တို့ကို၊ အန္တရာယိကာ ဝ -နတ်ရွာ နိဗ္ဗာန် ဈာန် မဂ် ဖိုလ်၏ အန္တရာယိကို ပြုတတ်ကုန်၏ဟူ၍၊ ဘဂဝတာ-သည်၊ ဝုတ္တာ-ဟောတော်မူအပ် ကုန်ပြီ၊ တေ-ထိုမေထုန်အကျင့်တို့ကို၊ ပဋိသေဝတော-မှီဝဲသောရဟန်း၏၊ (တေ ဓမ္မာ-ထိုမေထုန်အကျင့်တို့က)၊ ယထာ-အကြင်အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ ဝါ-အကြင်အပြားအားဖြင့်၊ အန္တရာယာယ-နတ်ရွာ နိဗ္ဗာန် ဈာန် မဂ် ဖိုလ်၏ အန္တရာယိအကျိုးငှာ၊ နာလံ-မစွမ်းနိုင်ကုန်၊ တထာ-ထိုအခြင်းအရာအားဖြင့်၊ ဝါ-ထိုအပြားအားဖြင့် ဘဂဝတာ-သည်၊ ဒေသိတံ-ဟောတော်မူအပ်သော၊ ဓမ္မံ-ကို၊ အဟံ-သည်၊ အာဇာနာမိ-သိ၏၊ ဣတိ-ဤသို့ အယူဖြစ်၏။

အထခေါ၊ ပေ၊ အာဇာနာမိ၊ ဣတိ-သို့၊ ဥပ္ပန္နံကိရ-ဖြစ်သတဲ့ဟု ကြားရ သည်မှာ၊ သစ္စံ-လော၊ ဣတိ-ဤသို့ ပြောကြကုန်ပြီ၊ ယေမေ၊ပေ၊ အန္တရာယ- ငှာ၊ နာလံ-ကုန်၊ (ဧဝံဗျာခေါ+ဧဝံ+ဝိယ+ခေါ)၊ ဧဝံ-ဤအခြင်းအရာအား ဖြင့်၊ ဝါ-အပြားအားဖြင့်၊ ဘဂဝတာ-သည်၊ ဒေသိတံ-အပ်သော၊ ဓမ္မံ- ကို၊ အဟံ-သည်၊ အာဇာနာမိ ဝိယ-သိသကဲ့သို့ ဖြစ်ပါ၏ (သိသလိုလို ရှိပါ၏)၊ ဣတိ-ဤသို့ ပြောပြီ။

အညွနး-၁။ အန္တရာယိကာ။ ။ပါစိတ်မောက်ဘာသာဋီကာ (၃၂၇)ကြည့်၍ ပေးထားပါ သည်၊ ပါစိတ်အဋ္ဌကထာ၌ "သဂ္ဂ-နတ်ပြည် ဗြဟ္မာ့ပြည်၊ မောက္ခ- နိဗ္ဗာန်တို့၏ အန္တရာယိကို ပြုတတ်"ဟု ဖွင့်ထား၏၊ အခြားနည်းများ ရှိသေး၏။ ပါစိတ်ဘာဋီ (၂၊ ၃၆)။

၂။ ဧဝံဗျာခေါ။ ။"ဧဝံ+ဝိယ+ခေါ"ဟု ပုဒ်ခွဲ၊ ဧဝံခေါန္တရေ ဝိယဿ ဗျာ(နိတိ၊ သုတ္တ၊ သန္နိ)၊ ဧဝံခေါ သဒ္ဓါတို့၏အလယ်၌ရှိသော ဝိယကို ဗျာ ပြု၊ ထိုဝိယကို အာဇာနာမိ ကြိယာနှင့်တွဲပါ၊ "သိသကဲ့သို့ ဖြစ်ပါ ၏၊ သိသလိုလိုရှိပါ၏"ဟု ဆိုလိုသည်၊ ဤအပြောကို ရဟန်းများက မေးသောအခါ၌ "မရှိသင့်သေး"ဟု ဆရာများ ယူဆတော်မူ၏၊ မှန်၏- "ဧဝံဗျာခေါ အရိဋ္ဌော ဘိက္ခု၊ ပေ၊ ဘိက္ခုဟိ ဝုစ္စမာနော တထေဝ တံ ပါပကံ ဒိဋ္ဌိဂတံ ထာမသာ ပရာမသာ အဘိနိဝိဿ ဝေါဟရတိ"ဟု နောက်၌ လာလိမ့်မည်၊ ရဟန်းများက ကာမဂုဏ်တို့၏ အပြစ်များကို မြတ်စွာဘုရား ဟောတော်မူထားပုံကို အရိဋ္ဌရဟန်းအားပြောပြသော်လည်း အရိဋ္ဌရဟန်းကမူ ထိုမိစ္ဆာအယူကို သူယူထားသည်အတိုင်းပင် အားအစွမ်း အားဖြင့် မှားမှားယွင်းယွင်း သုံးသပ်လျက် စွဲစွဲမြဲမြဲ သက်ဝင်၍ ပိုင်ပိုင် နိုင်နိုင် ပြောဆိုလေသည်၊ ထို့ကြောင့် ဤ "ဧဝံဗျာခေါ"စသော ဝါကျ သည် ရဟန်းများက မေးစိစစ်ရာ၌ မရှိသင့်သေးဘဲ သိက္ခာပုဒ်အတိုင်း "တထာဟံ ဘဂဝတာ ဓမ္မံ ဒေသိတံ အာဇာနာမိ"ဟုသာ ရှိသင့်သည်၊ ရဟန်းများက မြတ်စွာဘုရားအား လျှောက်၍ ဘုရားရှင်က သံဃာ့အလယ် မေးစိစစ်သောအခါကျမှ ဘုရားရှင်ရှေ့မှောက်၌ "ဧဝံဗျာခေါ အဟံ ဘန္တေ၊ ပေ၊ အာဇာနာမိ"ဟု လေသံပြောင်းလျက် ခပ်လျော့လျော့ ပြောလေသည်။

အာဂုဿော အရိဋ္ဌ၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ မာ အဝစ-မပြောပါနှင့်၊ ဘဂဝန္တံ-ကို၊ မာ အဗ္ဘာစိက္ခိ-မစွပ်စွဲပါနှင့်၊ ဘဂဝတော-ကို၊ အဗ္ဘာစိက္ခနံ(အဗ္ဘက္ခာနံ)-စွပ်စွဲခြင်းသည်၊ န ဟိ သာဓု-မကောင်းပါ၊ ဘဂဝါ-သည်၊ ဧဝံ-ဤသို့(ဤငါ့ရှင် ပြောသည့်အတိုင်း)၊ န ဟိ ဝဒေယျ-မဟောတန်ရာ၊ အာဂုဿော အရိဋ္ဌ၊ အနေကပရိယာယေန-တစ်ပါးမက များစွာသော အကြောင်းဖြင့် (ပရိယာယ် အမျိုးမျိုးဖြင့်)၊ အန္တ ရာယိကာ-နတ်ရွာ နိဗ္ဗာန် ဈာန် မဂ် ပိုလ်၏ အန္တ ရာယ်ကို ပြုတတ်ကုန်သော၊ ဓမ္မာ-မေထုန်အကျင့်တို့ကို၊ အန္တ ရာယိကာ-အန္တ ရာယ်ကို ပြုတတ်ကုန်၏ဟူ၍၊ ဘဂဝတာ-သည်၊ ဝုတ္တာ-ဟောတော်မူအပ်ကုန်ပြီ၊ တေ-ထိုမေထုန်အကျင့်တို့ကို၊ ပဋိသေဝတော-၏၊ (တေ-ထို မေထုန်အကျင့်တို့က)၊ အန္တ ရာယာယ-ငှာ၊ အလဉ္စပန-စွမ်းနိုင်ကုန်သည်သာ။

ကာမာ-ကာမဂုဏ်တို့ကို၊ အပ္ပသာဒါ-အနည်းငယ်သာ သာယာဖွယ်ရှိ ကုန်၏ဟူ၍၊ ဗဟုဒုက္ခာ-များသောဒုက္ခ ရှိကုန်၏ဟူ၍၊ ဗဟုပါယာသာ-များသောပင်ပန်းခြင်း ရှိကုန်၏ဟူ၍၊ ဘဂဝတာ-သည်၊ ဝုတ္တာ-အပ်ကုန်ပြီ၊ ဧတ္ထ-ဤကာမဂုဏ်တို့၌၊ အာဒိနဝေါ-အပြစ်သည်၊ ဘိယျော-များလှ၏၊ ကာမာ-တို့ကို၊ အဋ္ဌိကင်္ဂလူပမာ-အသားမစပ်၊ အညှိကပ်၍၊ ခွေးငတ်မလှတတ် ရက်နိုင်သော အရိုးစုဟူသော ဥပမာရှိကုန်၏ဟူ၍၊ ဝါ-အရိုးစုနှင့်တူကုန်၏ ဟူ၍၊ ဗဟုဒုက္ခာ-ဟူ၍၊ ဗဟုပါယာသာ-ဟူ၍၊ ဘဂဝတာ၊ ဝုတ္တာ။ [နောက် ဝါကျများ၌ ဤသို့ အပြည့်အစုံ ပေးပါ။]

မံသပေသုပမာ-ကျီးများဘောင်တွင်၊ တစ်ကောင်ရလစ်၊ ပိုင်းအော်ဟစ်သည့်၊ အသားတစ်ဟူသော ဥပမာရှိကုန်၏ဟူ၍။ တိဏုက္ကုပမာ-လေတင်လှည့် ဆောင်၊ လက်ထိလောင်သည့်၊ တန်ဆောင်မြက်မီးရှူးဟူသော ဥပမာရှိကုန်၏ ဟူ၍။ အင်္ဂါရကာသုပမာ-မီးကျိုးတွင်းဟူသော ဥပမာရှိကုန်၏ဟူ၍။ သုပိန ကူပမာ-စားရယောင်ယောင်၊ သောက်ရယောင်ယောင်၊ နတ်လှည့်ဆောင်သည့်၊ သန်းခေါင်အိပ်မက်ဟူသောဥပမာရှိကုန်၏ဟူ၍။ ယာစိတကူပမာ-ငှားရမ်းယူ ငင်၊ ပွဲသဘင်၌၊ ဝတ်ဆင်ခဏ၊ သုံးဆောင်ရသောဥစ္စာဟူသော ဥပမာရှိကုန်၏ ဟူ၍။ ရုက္ခပလူပမာ-အခက်အခက်၊ ထွားထွားညက်အောင်၊ ခုင်းပျက်ယူငင်၊ အသီးသီးသောသစ်ပင်ဟူသော ဥပမာရှိကုန်၏ဟူ၍။ အသိသုနုပမာ-သံလျက် ဝင်းဝင်း၊ သားတစ်မျှဦးဖို့၊ စဉ်းတီတုံးဟူသော ဥပမာရှိကုန်၏ဟူ၍။ သတ္တိသု လူပမာ-ထိုးဖောက်စူးဝင်၊ လှံမ တံကျင်ဟူသော ဥပမာရှိကုန်၏ဟူ၍။ သပ္ပသိရူပမာ-အဆိပ်ထန်သော မြွေ၏ဦးခေါင်းဟူသော ဥပမာရှိကုန်၏ဟူ၍။

အညွနး- ဝ။ အဋ္ဌိကင်္ဂလူပမာ စသည်။ ။ဤပုဒ်တို့၏အဖွင့်ကို ပါစိတ်ဘာဋီ(၂၊ ၄၀)၌ အကျယ်ပြထားပြီ။

ဧဝမ္ဗိ-သို့လည်း၊ အရိဋ္ဌော-သော၊ ဂဒ္ဒဗ္ဗဗိပုဗ္ဗော-သော၊ ဘိက္ခု-သည်၊ (ဝေါဟာရတိ-၌စပ်) ဝါ-ကို၊ (ဝုစ္စမာနော-၌စပ်) တေဟိ ဘိက္ခုဟိ-တို့သည်၊ ဝုစ္စမာနော-ပြောဆိုအပ်ပါလျက်၊ တထေဝ-ထိုအတူပင်၊ ပါပကံ-သော၊ တံ ဒိဋ္ဌိဂတံ-ကို၊ ထာမသာ-အစွမ်းအားဖြင့်၊ ပရာမာသာ-မှားမှားယွင်းယွင်း သုံးသပ်ခြင်းအားဖြင့်၊ အဘိနိဝိဿ-စွဲစွဲမြဲမြဲသက်ဝင်၍၊ ဝေါဟရတိ-ပြောဆို၏။

ယတော စ ခေါ-အကြင်အခါ၌ကား၊ တေ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ အရိဋ္ဌံ ဘိက္ခု ဂဒ္ဒဗ္ဗဗိပုဗ္ဗံ-ကို၊ ပါပကာ-သော၊ ဧတသ္မာ ဒိဋ္ဌိဂတာ-ဤမိစ္ဆာအယူမှ၊ ဝိဝေစေတုံ-ကင်းဆိတ်စေခြင်းငှာ၊ နာသက္ခိယု-မစွမ်းနိုင်ကုန်။

မောဃပုရိသ၊ တံ-သည်၊ ကဿ-အဘယ်သူ့အား၊ မယာ-သည်၊ ဧဝံ ဒေသိတံ ဓမ္မံ၊ အာဇာနာသိနခေါ နာမ-သိသနည်း၊ ပေ၊ အာဒိနဝေါ ဧတ္ထ ဘိယျော၊ မောဃပုရိသ၊ အထ စ ပန-ထိုသို့ဖြစ်ပါလျက်၊ တံ-သည်၊ အတ္တနာ-ကိုယ်တိုင်၊ ဒုဂ္ဂဟိတေန-မကောင်းသဖြင့် မှတ်ယူခြင်းဖြင့်၊ အမေုစေဝ-ငါတို့ကိုလည်း၊ အတ္တစိက္ခသိ-စွပ်စွဲ၏၊ အတ္တာနံ စ-မိမိကိုလည်း၊ ဓဏသိ-တူးဖြို၏၊ ဗဟံ စ-များစွာလည်း၊ အပုညံ-မကောင်းမှုကို၊ ပသဝသိ-ဖြစ်စေ၏၊ ဟိ-မှန်၏၊ မောဃပုရိသ၊ တေ-၏၊ တံ-ထိုမိစ္ဆာအယူသည်၊ ဒိဃရတ္ထံ-ရှည်စွာသော ညဉ့်ပတ်လုံး၊ အဟိတာယ-စီးပွားမဲ့အလိုငှာ၊ ဒုက္ခာယ-ဆင်းရဲခြင်းငှာ၊ ဘဝိဿတိ-ဖြစ်လိမ့်မည်။

အမှာ။ ။ ဤမှနောက်၌ ပဒဘာဇနီကို ပါရာဇိကဏ်ဘာသာဋီကာ (၄၊ ၄၄၈) စသည်ကို ကြည့်၍ အနက်ပေးပါ။

၄၂၂။ အသမနုဘာသံန္တဿ-ဥတ်ကမ္မဝါစာဖြင့် အဖန်ဖန် မပြောဆိုအပ်သော ရဟန်း၏လည်းကောင်း၊ (ကံဟော မာနမှ အန္တပြန်နေသည်)၊ ပဋိနိသဇ္ဇန္တဿ-စွန့်သောရဟန်း၏လည်းကောင်း၊ ဥမ္မတ္တကဿ-၏လည်းကောင်း၊ အနာပတ္တိ။

အရိဋ္ဌသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ အဋ္ဌမံ။

၉။ ဥက္ခိတ္တသမ္ဘောဂသိက္ခာပဒံ

၄၂၃။ ဆဗ္ဗဂ္ဂိယာ ဘိက္ခု၊ ဇာနံ-ကုန်လျက်(ဥက္ခိတ္တကရဟန်းဟု သိကုန်လျက်)၊ တထာဝါဒိနာ-ထို“တထာဟံ ဘဂဝတာ”အစရှိသောစကားကို ပြောလေ့ရှိသော၊ အကဠာနုဓမ္မေန-မပြုအပ်သေးသော ဩသာရဏကံရှိသော၊ တံ ဒိဋ္ဌိ-ထိုမိစ္ဆာအယူကို၊ အပဋိနိဿဋ္ဌေန-မစွန့်သေးသော၊ အရိဋ္ဌေနဘိက္ခုနာ-နှင့်၊ သဒ္ဓိ-အတူတကွ၊ သမ္ပုဉ္ဇန္တိ-အာမိသသမ္ဘောဂ၊ ဓမ္မသမ္ဘောဂကိုလည်း ပြုကြကုန်၏၊ သံဝသန္တိပိ-ဥပုသ်၊ ပဝါရဏာစသော သံဝါသကိုလည်း ပြုကြကုန်၏၊ သဟာပိ-အတူတကွလည်း၊ သေယျံ-အိပ်ခြင်းကို၊ ကပ္ပေန္တိ-ပြုကြကုန်၏။

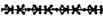
၄၂၅။ တထာဝါဒိနာတိ-ကား၊ တထာဟံပေ၊ နာလံ အန္တရယာတိ-ဟူ၍၊ ဧဝံ-သို့၊ ဝါဒိနာ-ပြောလေ့ရှိသော၊ အကဋ္ဌာနဓမ္မော နာမ-မည်သည်၊ ဥက္ခိတ္တော-နှင်ထုတ်အပ်သော၊ ဝါ-နှင့်ထုတ်အပ်သည်ဖြစ်၍၊ အနောသာရိတော-သံဃာ့ဘောင်သို့ မသွင်းအပ်သေးသောရဟန်းတည်း။

သမ္ဘုဇ္ဈေယျ ဝါတိ-သမ္ဘုဇ္ဈေယျ ဝါဟူသော ဤပါဠိ၌၊ သမ္ဘောဂေါ နာမ-မည်သည်၊ သမ္ဘောဂါ-တို့သည်၊ ဒွေ-နှစ်ပါးတို့တည်း၊ အာမိသသမ္ဘောဂေါ စ-အာမိသသမ္ဘောဂလည်းကောင်း (အာမိသကို အတူတကွ သုံးဆောင်ခြင်းလည်းကောင်း)၊ ဓမ္မသမ္ဘောဂေါ စ-လည်းကောင်း (ဓမ္မကို အတူတကွ သုံးဆောင်ခြင်းလည်းကောင်း)တည်း။ အာမိသသမ္ဘောဂေါ နာမ-မည်သည်၊ အာမိသံ-ဆွမ်းစသောအာမိသကို၊ ဒေတိ ဝါ-ပေးမှုလည်း ပေးအံ့ (မိမိကမူလည်း ပေးအံ့)၊ ပဋိဂ္ဂဏှာတိ ဝါ-ခံယူမှုလည်း ခံယူအံ့ (ထိုရဟန်းကပေးလျှင် မိမိက ခံယူအံ့)။ ဓမ္မသမ္ဘောဂေါ နာမ-မည်သည်၊ ဥဒ္ဓိသတိ ဝါ-ပါဠိကို ရွတ်ပြမှုလည်း ရွတ်ပြအံ့ (ဆရာလုပ်၍ စာချပေးအံ့)၊ ဥဒ္ဓိသာဂေတိ ဝါ-ရွတ်ပြစေမှုလည်း ရွတ်ပြစေအံ့ (တဝည့်လုပ်၍ စာတက်အံ့)။

သံဝေယျ ဝါတိ-ကား၊ ဥက္ခိတ္တကေန-ဥက္ခိတ္တကရဟန်းနှင့်၊ သဒ္ဓိံ၊ ဥပေါသထံ ဝါ-ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ပဝါရထံ ဝါ၊ သံဃကမ္မံ ဝါ-ကြွင်းသော သံဃာ့ကံကိုသော်လည်းကောင်း၊ ကရောတိ။ သဟ ဝါ သေယျ ကပ္ပေတိ-ကား၊ ဧကစ္ဆန္နေ-တူသော အမိုးရှိသောကျောင်း၌၊ ဥက္ခိတ္တကေ-သည်၊ နိပ္ပန္နေ-လတ်သော်၊ ဘိက္ခု-သည်၊ နိပဇ္ဇတိ။

၄၂၇။ အနုက္ခိတ္တောတိ-ဥက္ခိတ္တကရဟန်း မဟုတ်ဟူ၍၊ ဇာနာတိ၊ ဥက္ခိတ္တော-နှင်ထုတ်အပ်သည်ဖြစ်၍၊ ဩသာရိတောတိ-သံဃာ့ဘောင်သို့ သွင်းအပ်ပြီဟူ၍၊ ဇာနာတိ၊ တံ ဒိဋ္ဌိံ-ကို၊ ပဋိနိဿဋ္ဌောတိ-စွန့်ပြီးပြီဟူ၍၊ ဇာနာတိ။

ဥက္ခိတ္တသမ္ဘောဂသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ နဝမံ။

၁၀။ ကဏှကသိက္ခာပဒ

၄၂၈။ ကဏှကဿ နာမ-မည်သော၊ သမဏှဒ္ဓေသဿ-သာမဏေ၏ပေ။ ဘိက္ခဝေ၊ တေနဟိ-ထိုသို့ဖြစ်လျှင် (ဒီလိုဆိုလျှင်)၊ ကဏှကံ သမဏှဒ္ဓေသံ-ကို၊ နာသေတု-ပျက်စီးစေလော (နှင်ဒဏ်ပေးလျက် ပျက်ဆီးလော)၊ ဘိက္ခဝေ၊ ဧဝဉ္စ ပန-ဤသို့လျှင်၊ နာသေတဗ္ဗော-ပျက်စီးစေထိုက်(နှင်ဒဏ်ပေးလျက်

အညွှန်း-၁။ ဧကစ္ဆန္နေ၊ ကင်္ခါဘာဋီ (၂၊၁၉၀)။

ဖျက်ဆီးထိုက်၏။ (ကိ)၊ အာဝုသော ကဏ္ဍက၊ အဇ္ဇတဂ္ဂေ-ယနေ့ကို အစပြု၍၊ တေ-သင်သည်။ သော ဘဂဝါ-ထို ငါတို့ မြတ်စွာဘုရားကို၊ သတ္တာ-ဆရာဟူ၍၊ န စေဝ အပဒိသိတဗ္ဗော-မညွှန်ပြထိုက်၊ စ-သည်သာမက သေး၊ အညေ-သင်မှတစ်ပါးကုန်သော၊ သမဏုဒ္ဓေသာ-တို့သည်၊ ဘိက္ခုဟိ၊ သဒ္ဓိ၊ ဒီရတ္တတိရတ္တ-နှစ်ညဉ့် သုံးညဉ့်ပတ်လုံး၊ ယမ္မိ သဟသေယျ-အကြင် အတူအိပ်ခွင့်ကိုလည်း၊ လဘန္တိ-ရကြကုန်၏။ သာပိ-ထိုအတူ အိပ်ခွင့်သည် လည်း၊ တေ-သင့်အတွက်မှာ၊ နတ္ထိ-မရှိတော့၊ ပိရေ-ပြင်ပသူစိမ်း၊ ဟဲ့ လူပြီနိုး၊ စရ-သွားလော၊ ဝိနဿ-တော်ရာချောင်ကြား၊ ပျက်ပြားလေလော၊ ဣတိ- ဤသို့ပြော၍ ဖျက်ဆီးထိုက်၏။ (ဤသို့ ပြောခြင်းသည် နှင်ဒဏ်ပေးခြင်း ဖြစ်သည်။) ၊

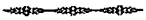
ဆဗ္ဗဂ္ဂိယာ ဘိက္ခု။ ဇာနံ-ကုန်လျက်၊ တထာနာသိတံ-ထိုဆိုအပ်သောနည်း ဖြင့် ဖျက်ဆီးအပ်ပြီးသော၊ ကဏ္ဍကံ-သော၊ သမဏုဒ္ဓေသံ-ကို၊ ဥပလာပေန္တိ ပိ-ပြားယောင်းလည်း၊ ဖြားယောင်းကြကုန်၏ (သွေးဆောင်လည်း သွေးဆောင် ကြကုန်၏)၊ ဥပဋ္ဌာပေန္တိ ပိ-လုပ်ကျွေးလည်း၊ လုပ်ကျွေးစေကြကုန်၏။

၄၃၀။ သာမဏေရော-ကို၊ သမဏုဒ္ဓေသော နာမ-မည်၏ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ။ ဥပလာပေယျ ဝါတိ-ကား၊ တဿ-ထိုသာမဏေအား၊ ပတ္တံ ဝါ-ကိုသော် လည်းကောင်း၊ ဥဒ္ဓေသံ ဝါ-ပါဠိကို ရွတ်ပြခြင်းကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဝါ-ရွတ်ပြအပ်သော ပါဠိကိုသော်လည်းကောင်း၊ ပရိပုစ္ဆံ ဝါ-အနက်အဓိပ္ပာယ် (အဋ္ဌကထာ)ကို အဖန်ဖန်မေးခြင်းကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဝါ-အဖန်ဖန် မေး အပ်သော အဋ္ဌကထာကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဒဿာမိ-ပေးမည်၊ ဣတိ- ဤသို့ ပြော၍၊ ဥပလာပေတိ-အံ့။ ။ဥပဋ္ဌာပေယျာ ဝါတိ-ကား၊ တဿ- ထို သာမဏေ၏၊ စုဏ္ဍံ ဝါ-ဆပ်ပြာမှုန့်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ (မတ္တိကံ- မြေညက်၊ ဒန္တကဋ္ဌံ-ဒန်ပူ၊ မုခေါဒကံ-မျက်နှာသစ်ရေ)၊ သာဒိယတိ-သာယာအံ့။

၄၃၁။ နာသိတကေ-ဖျက်ဆီးအပ်ပြီးသောသာမဏေ၌၊ နာသိတကသညိ။

၄၃၂။ အနာသိတကော-ဖျက်ဆီးအပ်သူမဟုတ်၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ဇာနာတိ။

ကဏ္ဍကသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ ဒသမံ။
သပ္ပာဏကဝဂ္ဂေါ သတ္တမော။

တဿ-ထို သပ္ပာဏကဝဂ်၏၊ ဥဒ္ဓါနံ-ကား၊ သဒ္ဓိစ္စဝေ-သညာနှင့်တကွ စေတနာဖြင့် စေ့ဆော်၍ သတ်ခြင်း၊ သပ္ပာဏံ-ပိုးရှိသော ရေ၊ ဥက္ကောဋ်-

အညွှန်း- ၁။ အဇ္ဇတဂ္ဂေ စသည်၊ ပါတိမောက်ဘာဠီ (၃၃၂)၊ ကင်္ခါဘာဠီ (၂၊ ၁၉၁)။
 ၂။ ဥဒ္ဓေသံ ဝါ စသည်၊ ကင်္ခါဘာဠီ (၂၊ ၁၉၂)။

လှုံ့ဆော်ပေးခြင်း၊ ဒုဋ္ဌုလ္လဆာဒနံ-ရန်ရင်းသောအာပတ်ကို ဖုံးလွှမ်းခြင်း၊ ဦးနီဝိသတိ-အသက်နှစ်ဆယ် မပြည့်သူ၊ သတ္တဉ္စ-ကုန်သည်(ထေယျသတ္တ)၊ သံဝိဓာန-တိုင်ပင်၍သွားခြင်း၊ အရိဋ္ဌကံ-အရိဋ္ဌရဟန်း၊ ဥက္ခိတ္တကံ-နှင်ထုတ် အပ်သော ရဟန်း၊ ကဏှကဉ္စေ-ကဏှကသာမဏေ၊ ဣမေ သိက္ခာပဒါ-တို့သည်၊ ဒသ-ဆယ်ပါးတို့တည်း၊ ဣတိ-ဤကား ဥဒ္ဒါန်းတည်း။

၈။ သဟဓမ္မိကဝဂ္ဂ

၁။ သဟဓမ္မိကသိက္ခာပဒ

၄၃၃။ အာဂုဿော-တို့၊ ယာဝ-အကြင်မျှလောက်၊ အညံ-အရှင်တို့မှ တစ်ပါးသော၊ ဗျတ္တံ-ထက်မြက်သော၊ ဝိနယဓရံ-ဝိနည်းခိုရ်ဖြစ်သော၊ ဘိက္ခူ-ကို၊ န ပရိပုစ္ဆမိ-မမေးရသေး၊ တာဝ-ထိုအခြားဝိနည်းခိုရ်ကို မမေးရသေးမီ၊ အဟံ၊ ဧတသ္မိံ သိက္ခာပဒေ-၌၊ န သိက္ခိဿာမိ-ကျင့်လိမ့်ဦးမည် မဟုတ်။

အာယသ္မာ ဆန္ဒော-သည်၊ ဘိက္ခုဟိ-တို့က၊ သဟဓမ္မိကံ-သီတင်းသုံးဖော် တို့၏ ဥစ္စာဖြစ်သော သိက္ခာပုဒ်ဖြင့်၊ ဝုစ္စမာနော-အပ်သော်၊ ဧဝံ-သို့၊ ဝက္ခတိ နာမ-ပြောရသနည်း(ပြောရပါလိမ့်)။

၄၃၅။ သဟဓမ္မိကံ နာမ-မည်သည်၊ ဘဂဝတာ-သည်၊ ယံ သိက္ခာပဒံ-ကို၊ ပညတ္တံ-အပ်ပြီ၊ ဧတံ-ဤသိက္ခာပုဒ်အပေါင်းသည်၊ သဟဓမ္မိကံ နာမ-မည်၏။ ။ပဏ္ဍိတံ-သော၊ ဗျတ္တံ-ထက်မြက်သော၊ မေဓာဝိ-တစ်ခဏချင်း ဖြစ်ပေါ်လာသော ပညာရှိသော၊ ဗဟုသုတံ-များသောသုတရှိသော၊ ဓမ္မကထိကံ-ကို။

၄၃၆။ အပညတ္တေန ဝုစ္စမာနောပေ သံဝတ္တတီတိ။ (အနာဒရိယသိက္ခာပဒ၊ စာပိုဒ်-၃၄၃ ၌ ရေးခဲ့ပြီ။)

သိက္ခိတုကာဓေန-ကျင့်ခြင်းငှာ အလိုရှိသော၊ (ဘိက္ခုနာ-သည်၊) အညာ တဗ္ဗန္တိ-ကား၊ ဇာနိတဗ္ဗံ-သိရာ၏ (မသိသိအောင် ပြုရာ၏)၊ ပရိပုစ္ဆိတဗ္ဗန္တိ-ကား၊ ဘန္တေ၊ ဣဒံ-ဤပုဒ်သည်၊ ကထံ-ဘယ်လိုပါနည်း၊ ဣမဿဝါ-ဤပုဒ်၏လည်း၊ အတ္ထော-အနက်ကား၊ ကော-အဘယ်ပါနည်း၊ ဣတိ-ဤသို့မေးရာ၏(မသိလျှင်လည်း မေးရာ၏)၊ ပရိပုစ္ဆိတဗ္ဗန္တိ-ကား၊ စိန္တေတဗ္ဗံ-ကြံစည်စဉ်းစားရာ၏၊ တုလိတဗ္ဗံ-နှိုင်းချိန်ရာ၏၊ အယံ တတ္ထ သာမိစီတိ-ကား၊ အယံ-ဤသိအောင် ပြုခြင်း၊ မေးခြင်း၊ ကြံစည်ခြင်းသည်၊ တတ္ထ-ထိုသိက္ခာပုဒ်ကို ကျင့်လိုရာ၌၊ အနုဓမ္မတာ-လောကုတ္တရာတရားအားလျော် သော သဘောတည်း (လောကုတ္တရာတရားအားလျော်သော ကျင့်ဝတ်တည်း)။

၄၃၇။ ဇာနိဿာမိ-သိပါမည်(သိအောင် လုပ်ပါဦးမည်)၊ သိက္ခိဿာမိ-ကျင့်ပါမည် (ကျင့်မှာပါ)၊ ဣတိ ဘဏတိ။

သဟဓမ္မိကသိက္ခာပဒံ နိဠိတံ ပဌမံ။

၂။ ဝိလေခနသိက္ခာပဒ

၄၃၈။ ဘဂဝါ-သည်၊ ဘိက္ခုနံ-တို့အား၊ အနေကပရိယာယေန-ဖြင့်၊ ဝိနယကထံ-ဝိနည်းနှင့်စပ်သောစကားကို၊ ကထေတိ-ဟောတော်မူ၏၊ ဝိနယဿ-ဝိနည်း၏ (ဝိနယမာတိကာ၏)၊ ဝဏ္ဏံ-အကျယ်ဖွင့်ကြောင်း ပဒဘာဇနီကို၊ ဘာသတိ-မိန့်တော်မူ၏၊ ဝိနယပရိယတ္တိယာ-ဝိနည်းပိဋကတ်ကို သင်ယူခြင်း၏၊ ဝဏ္ဏံ-ဂုဏ်ကို၊ ဘာသတိ၊ အာဒိဿအာဒိဿ-ညွှန်ပြ၍ ညွှန်ပြ၍၊ အာယသ္မတော ဥပါလိဿ-အရှင်ဥပါလိ၏၊ ဝဏ္ဏံ-ဂုဏ်ကို၊ ဘာသတိ။

အာဂုဿာ-တို့၊ ဟန္တ-ယခု၊ မယံ-တို့သည်၊ အာယသ္မတော ဥပါလိဿ-၏၊ သန္တိကေ-၌၊ ဝိနယံ-ကို၊ ပရိယာပုဏာမ-သင်ယူကြကုန်အံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ အကြံဖြစ်ပြီ၊ (တေဓ=တေ+ဣဓ၊ ဣဓသည် အနက်မရှိသော နိပါတ်)၊ ဗဟု-များစွာကုန်သော၊ ထေရာ စ-ဆယ်ဝါရပြီး၊ ထေရ်ကြီးလည်းဖြစ်ကုန်သော၊ နဝါစ-ငါးဝါမကြွယ်၊ သီတင်းငယ်လည်းဖြစ်ကုန်သော၊ မဇ္ဈိမာ စ-ငါးဝါပြည့်မြောက်၊ ဆယ်ဝါအောက်ငယ်၊ အလယ်အလတ်လည်းဖြစ်ကုန်သော၊ တေ ဘိက္ခု-တို့ရဟန်းတို့သည်၊ ပေ၊ ပရိယာပုဏန္တိ-သင်ယူကုန်၏။

ဣမေ-ဤရဟန်းတို့သည်၊ ဝိနယေ-၌၊ ပကတညုနော-အပြားအားဖြင့် ပြုအပ်ပြီးသော သိက္ခာပုဒ်ကို သိကုန်သည်၊ ဝါ-ပညတ်အပ်ပြီးသော သိက္ခာပုဒ်ကို နားလည်ကုန်သည်၊ သစေ ဘဝိဿန္တိ-အကယ်၍ဖြစ်ကုန်အံ့၊ (ဧဝံသတိ-

အညွှန်း-၁။ ဝဏ္ဏံ စသည်၊ ပါစိတ်ဘာဠီ (၂၊ ၄၅)။

၂။ အာဒိဿ အာဒိဿ၊ ပါစိတ်ဘာဠီ (၂၊ ၅၆)။

၃။ တေ ဘိက္ခု ဝေရာဓ။ ။ထေရာ-ထေရ်ဖြစ်ကုန်သော၊ တေ ဘိက္ခုစ-တို့သည်လည်းကောင်း၊ နဝါ-ကုန်သော၊ တေ ဘိက္ခုစ-တို့သည်လည်းကောင်း၊ မဇ္ဈိမာ-ကုန်သော၊ တေ ဘိက္ခုစ-တို့သည်လည်းကောင်း၊ ပေ၊ ပရိယာပုဏန္တိ။ ဤသို့လည်း ခွဲ၍ပေးနိုင်၏၊ (ပါစိတ်ဘာဠီ-၂၊ ၅၇)။

၄။ သစေ ဘဝိဿန္တိ ။ ။“သစေ ယဒိ”ပါသော ဝါကျမျိုး၌ နောက်မှာ “ဝေံသတိ”ထည့်ရ၏၊ ထိုသို့ထည့်ရာ၌ ရှေ့ကြိယာကို ပြင်၍လည်း ထည့်နိုင်၏၊ ဥပမာ။ သစေ ဂစ္ဆတိ-အကယ်၍ သွားအံ့၊ ဧဝံ ဂစ္ဆန္တေ-ဤသို့သွားလတ်သော်။ သစေ ဒေသေတိ-အံ့၊ ဧဝံ ဒေသေန္တေ-စသည်။ ဗဟုပုဒ်ရှိလျှင်လည်း သစေ ဂစ္ဆန္တိ၊ ဧဝံ ဂစ္ဆန္တေသု။ သစေ ဒေသေန္တိ။

ကုန်လတ်သော်)၊ အမှေ-ငါတို့ကို၊ ယေနိစ္ဆကံ-အကြင် အခြင်းအရာအားဖြင့် အလိုရှိတိုင်း၊ ယဒိစ္ဆကံ-အကြင်အကြင် အလိုရှိတိုင်း၊ ယာဝဒိစ္ဆကံ-အကြင်မျှ လောက် အလိုရှိတိုင်း၊ အာကမိဿန္တိ-ရှေးရှံဆွဲငင်ကြလိမ့်မည်၊ ပရိကမိဿန္တိ-ထက်ဝန်းကျင် ဆွဲငင်ကြလိမ့်မည် (ထိုမှဤမှ ဆွဲငင်ကြလိမ့်မည်)၊ ဟန္တ မလံ အာဝုသော၊ ဝိနယံ-ကို၊ ဝိဝဏ္ဏေမ-ကဲ့ရဲ့ကြကုန်စို့ (အပြစ်ပြောကြကုန်စို့)။

ဥဒ္ဓိဋ္ဌေဟိ-ရွတ်ပြအပ်ကုန်သော၊ ခုဒ္ဓါနုဗုဒ္ဓကေဟိ-ငယ်ကုန်၊ သာ၍ ငယ် ကုန်သော၊ ဣမေဟိ သိက္ခာပဒေဟိ-တို့ဖြင့်၊ ကိံပန-အဘယ်အကျိုးရှိအံ့နည်း၊ (ဣမာနိ-ဤ သိက္ခာပုဒ်တို့သည်)၊ ယာဝဒေဝ - အလွန်အကဲသာလျှင်၊ ကုက္ကုစ္စယ-ကုက္ကုစ္စအကျိုးငှာ (ယုံမှားခြင်းငှာ)၊ ဝိဟေသာယ-ပင်ပန်းခြင်းငှာ၊ ဝိလေခါယ-စိတ်ကို ရေးခြစ်သကဲ့သို့ဖြစ်သော ဝိစိကိစ္ဆာအကျိုးငှာ၊ သံဝတ္တန္တိ-ဖြစ်ကုန်၏။

တစ်နည်း။ ။(ဣမာနိ-ဤသိက္ခာပုဒ်တို့သည်) ယာဝ ကုက္ကုစ္စယဒေဝ- ကုက္ကုစ္စအကျိုးငှာသာလျှင်၊ ယာဝ ဝိဟေသာယဒေဝ-ပင်ပန်းခြင်းအကျိုးငှာ သာလျှင်၊ ယာဝ ဝိဟေသာယဒေဝ-စိတ်ကို ရေးခြစ်သကဲ့သို့ဖြစ်သော ဝိစိကိစ္ဆာ အကျိုးငှာသာလျှင်၊ သံဝတ္တန္တိ။

၄၄၀။ ပါတိမောက္ခေ ဥဒ္ဓိဿမာနေတိ-ကား၊ ဥဒ္ဓိသန္တေ ဝါ-ဆရာ ကိုယ်တိုင် ရွတ်ပြစဉ်သော်လည်းကောင်း၊ ဥဒ္ဓိသာပေန္တေ ဝါ-ရွတ်ပြစေစဉ် သော်လည်းကောင်း (ရွတ်ပြဖို့ရန် တပည့်က တောင်းပန်သဖြင့် ရွတ်ပြသော် လည်းကောင်း)၊ သဇ္ဈာယံ-သရဇ္ဈာယ်ခြင်းကို (စာပြန်ခြင်းကို)၊ ကရောန္တေ ဝါ-ပြုစဉ်သော်လည်းကောင်း။ (ဧဝံ ဝဒေယျန္တံ စပံ)။

အမှာ။ ။မာတိကာ၌ “ပါတိမောက္ခေ-ကို၊ ဥဒ္ဓိဿမာနေ-ရွတ်ပြအပ် သော်”ဟု ကံဟောဖြစ်သော်လည်း ဥဒ္ဓိသန္တေ၊ ဥဒ္ဓိသာပေန္တေ တို့ကား ကတ္တား ဟောတည်း၊ အကျယ်ကို ပါစိတ်ဘာသာဋီကာ (၂၊ ၅၇)၌ ပြထားပြီ။

ဧဝံ ဒေသေန္တေသု စသည်။ “ဧဝံသတိ” အစား ဧကဝစ် ဗဟုဝစ် ကြည့်၍ “ဧဝံသန္တေ၊ ဧဝံသန္တေသု”ဟု ဆိုနိုင်၏။ “ဧဝံသတိ”ကို နိပါတအဖြစ်ယူ၍ “ဧဝံသတိ-ဤသို့ ဖြစ်လတ်သော်”ဟု ဧကဝစ်၊ ဗဟုဝစ် နှစ်မျိုးလုံးလည်း ပေးနိုင်သည်။

အညွှန်း- ၁။ ယာဝဒေဝ။ ။ယာဝဒေဝသဒ္ဓါသည် အတိသယဝဝတ္တာပန-အလွန်အကဲ အားဖြင့် ပိုင်းခြားကြောင်းသဒ္ဓါ၊ (တစ်နည်း) သံဝတ္တနမရိယာဒ ပရိစ္ဆေဒဝစန-ဖြစ်ခြင်း၏ အပိုင်-အခြားကို ပိုင်းဖြတ်ကြောင်းသဒ္ဓါတည်း၊ ထို့ကြောင့် နှစ်နည်းပေးသည်။ အဋ္ဌကထာများ၌ မရိယာဒပရိစ္ဆေဒကို ရှေးဦးစွာ ဖွင့်သော်လည်း ဤ၌ လွယ်ကူအောင် အတိသယဝဝတ္တာပန ကို ရှေးဦးစွာ ပေးထားပါသည်။ (ပါတိမောက္ခဘာဋီ-၃၃၅။ ကခါဘာဋီ- ၂၊ ၁၉၅။ ပါစိတ်ဘာဋီ ၂၊ ၅၈)။

ဧဝံ ဝဒေယျာတိ၊ ယေ-အကြင် ရဟန်းတို့သည်၊ ဣမံ-ဤပါတိမောက်ကို၊ ပရိယာပုဏန္တိ-သင်ယူကြကုန်၏၊ တေသံ-တို့၏၊ ကုက္ကုစ္ဆံ-ကုက္ကုစ္ဆသည် (အပ်လေသလော၊ မအပ်လေသလောဟု တွေးတောမှုသည်)၊ ဟောတိ၊ ပေ၊ ဣဒံ-ဤပါတိမောက်သည်၊ (ဝရံ၌ စပ်)၊ ဝါ-ကို၊ အနုဒ္ဓိဋ္ဌံ-မရွတ်ပြအပ်သည်၊ သမာနံ-ဖြစ်လတ်သော်၊ ဝရံ-ကောင်းမြတ်၏၊ (အနုဂ္ဂဟိတံ-မမှတ်ယူအပ်သည်၊ အပရိယာပုဋ္ဌံ-မသင်ယူအပ်သည်၊ အဓာရိတံ-မဆောင်ထားအပ်သည်၊ (သမာနံ) ဝရံ။ ဝိနယော ဝါ-ဝိနည်းသည်မူလည်း၊ အန္တရဗာယတု-ကွယ်ပျောက်ပါစေ၊ ဣမေ ဝါ ဘိက္ခု-တို့သည်မူလည်း၊ အပ္ပကတညုနေကုန်သည်၊ ဟောန္တု-ဖြစ်ပါစေကုန်၊ ဣတိ-ဤသို့ကြံ၍၊ ဥပသမ္ပန္နဿ-၏၊ သန္တိကေ-အထံ၌၊ ဝိနယံ-ကို၊ ဝိဝဏ္ဏေတိ-ကဲ့ရဲ့အံ။

၄၄၁။ အညံ-ဝိနယမှတစ်ပါးသော၊ ဓမ္မံ-သုတ္တ၊ အဘိဓမ္မကို၊ ဝိဝဏ္ဏေတိ-အံ။ ။အနုပသမ္ပန္နဿ-၏၊ (သန္တိကေ)၊ ဝိနယံ ဝါ-ကိုသော်လည်းကောင်း၊ အညံ-သော၊ ဓမ္မံ ဝါ-ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဝိဝဏ္ဏေတိ။

၄၄၂။ န ဝိဝဏ္ဏေတုကာမော-ကဲ့ရဲ့ခြင်းငှာ အလိုမရှိသည်ဖြစ်၍၊ ဣယံ-တိုက်တွန်းပါ၏၊ တွံ-သည်၊ သုတ္တန္တေ ဝါ-သုတ္တန်တို့ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဂါထာယော ဝါ-တို့ကိုသော်လည်းကောင်း၊ အဘိဓမ္မံ ဝါ-ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ပရိယာပုဏသု-သင်ပါဦး၊ ပစ္စာ-နောက်မှ၊ ဝိနယံ-ကို၊ ပရိယာပုဏိဿသိ-သင်ရပါလိမ့်ဦးမည်၊ ဣတိ-သို့၊ ဘဏတိ-အံ။

ဝိလေဓဏသိက္ခာပဒံ နိဠိတံ ဒုတိယံ။

၃။ မောဟနသိက္ခာပဒ

၄၄၃။ အညာဏကေန-မသိခြင်းကြောင့်၊ (ဤနေရာ၌ “မသိဟန်ဆောင်ခြင်းကြောင့်” ဟု မဆိုရသေး၊ သိက္ခာပဒ်ကျမှ ဤအနက်ဆိုရမည်) အာပန္နု-အာပတ်သို့ ရောက်ကုန်ပြီ၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ဇာနန္တု-သိကြပါစေကုန်(ထင်ကြပါစေကုန်)၊ ဣတိ-ဤသို့ကြံ၍၊ ပါတိမောက္ခေ-ကို၊ ဥဒ္ဒဿမာနေ-ရွတ်ပြအပ်သော်၊

၁။ ဥပသမ္ပန္နဿ ဝိနယံ။ ။ကင်္ခါဘာသာဠိကာ (၂၊ ၁၆၉)ကို ကြည့်၍ “သန္တိကေ” ဟု ပါဠိသေသ ထည့်ပေးပါသည်။ ရှေးနိဿိလည်း၊ ဤသို့ပင် ထည့်၏။ (ဘုရားကြီးနိဿယ ၁၆၁) မထည့်ဘဲလည်း အဓိပ္ပာယ်ဖြစ်နိုင်ပါ၏။ မှန်၏-ရဟန်းက ပါတိမောက် (ဝိနယ)ကို ရွတ်ဆိုစဉ် ကဲ့ရဲ့မှု ပါစိတ်၊ လူသာမဏေက ပါတိမောက် (ဝိနယ)ကို ရွတ်ဆိုနေစဉ် ကဲ့ရဲ့မှု ဒုက္ကဋ်၊ ရဟန်းက ရွတ်ဆိုခိုက် ထိုဝိနယသည် ရဟန်း၏ဝိနယ ဖြစ်၏၊ လူသာမဏေက ရွတ်ဆိုခိုက် ထိုဝိနယသည် အနုပသမ္ပန္န၏ ဝိနယဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့်ပါဠိတော်၌ “သန္တိကေ” မပါဘဲ ဟောတော်မူသည်။

ဧဝံ ဝဒန္တိ၊ (ကိ)၊ ဣဒါနေဝ-ယခုမှသာ၊ မယံ-တပည့်တော်တို့သည်၊
 ဇာနာမ-သိကြရကုန်၏၊ အယမ္ဗိ ဓမ္မော-ဤသိက္ခာပုဒ်တရားသည်လည်း၊
 သုတ္တဂတော-ပါတိမောက်ပါဠိတော်၌ လာသည်၊ သုတ္တပရိယာပန္နော-
 ပါတိမောက်ပါဠိတော်၌ အကျုံးဝင်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ အန္ဓဒ္ဓမာသံ-အစဉ်အား
 ဖြင့် လခွဲတိုင်း၊ ဥဒ္ဓေသံ-ရွတ်ပြအပ်သည်၏အဖြစ်သို့၊ အာဂစ္ဆတိကိရ-
 ရောက်သတဲ့ (ရောက် .. ဆိုပါတကား)၊ ဣတိ-ဤသို့ ပြောကြကုန်၏။

၄၄၄။ အာပုသော-ငါ့ရှင်၊ ယံ တွံ °-အကြင်သင်သည်၊ ပါတိမောက္ခေ-
 ကို၊ ဥဒ္ဓိဿမာနေ-ရွတ်ပြအပ်စဉ်၊ သာဓုကံ-ကောင်းမွန်စွာ၊ အဋ္ဌိံ ကတွာ-
 အကျိုးရှိသည်ကို ပြု၍၊ န မနသိကရောသိ-နှလုံးမသွင်း၊ တဿ တေ-
 ထိုသင်သည်၊ အလာဘာ^၂-ဒိဋ္ဌဓမ္မိက၊ သမ္ပရာယိကလာဘ်တို့ကို မရအပ်လေ
 ကုန်စွ၊ တဿ တေ-ထိုသင်သည်၊ (မနုဿတ္ထံ-ကံကောင်း ထောက်မမာဖြင့်
 ရအပ်သော လူ့အဖြစ်ကို) ဒုလ္လန္တံ-မကောင်းသဖြင့် ရအပ်လေစွ၊ ဝါ-
 အရမတော်လေစွ။

၄၄၅။ အန္ဓဒ္ဓမာသန္တိ-ကား၊ အနုပေါသထိကံ-ဥပုသ်နေ့တိုင်း၊ ဥပုသ်နေ့
 တိုင်း။ ။မောဟေတုကာမံ-တွေဝေစေခြင်းငှာ အလိုရှိသော၊ ဝါ-မသိဟန်
 ဆောင်သော၊ တံ ဘိက္ခု-ကို၊ အညေ ဘိက္ခု။ စေ ဇာနေယျ။ ။ ။ ပေ၊
 ကာရေတဗ္ဗော။ (ပါတိမောက်နိဿယအတိုင်း ပေးပါ။) ဥတ္တရိ စ-ယထာ
 ဓမ္မ ကာရဏထက် တိုးတက်၍လည်း၊ အဿ-ထိုရဟန်း၏(အပေါ်၌)၊ ဝါ-
 ထိုရဟန်း၏(အပေါ်သို့)၊ မောဟော-မောဟကံကို၊ အာရောပေတဗ္ဗော-တင်
 ထိုက်၏။

၁။ ယံ တွံ။ ။ဤပုဒ်နှင့်စပ်၍ မှတ်ဖွယ်ကို ပါစိတ်ဘာသာဋီကာ (၁ ၊ ၄၁၆)
 ပါဠိတော်နိဿယ စာပိုဒ် (၂၄၂)၌ ပြခဲ့ပြီ၊ ဤ၌ ပါတိမောက်ဘာသာဋီကာကို
 ကြည့်၍ ယံ ကို လိင်္ဂဝိပလ္လာသအဖြစ် ယူပြီး အနိယမသဗ္ဗနာမ်ပုဒ်အနေဖြင့် အနက်
 ပေးထားပါသည်။ ဘုရားကြီး ပါဠိတော်နိဿယ၌လည်း လိင်္ဂဝိပလ္လာသအဖြစ် ယူ၍
 တစ်နည်းအနက်ပေးတော်မူသည်၊ အချုပ်မှာ-ယံ ကို “ဟိဋ္ဌန-ရွတ်ချခြင်းအနက်ဟော”
 ဟု ယူလျှင် “ယံ တွံ-ကဲ့ရဲ့ရွတ်ချအပ်သော သင်သည်၊ ဝါ-အောက်တန်းစားဟု
 အသိအမှတ်ပြုအပ်သောသင်သည်”ဟု အနက်ဆိုပါ၊ “ယော”ဟု ဆိုလိုလျက် ပုံလိင်
 မှ နပုံလိင်ပြန်နေသော “လိင်္ဂဝိပလ္လာယ”ဟုဆိုလျှင် “ယံ တွံ-အကြင်သင်သည်”ဟု
 ဆိုပါ၊ ယံ တွံပါသော ဝါကျများ၌ ဤနည်းအတိုင်း သိပါ။

၂။ တဿ တေ အလာဘာ။ ။ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ (၂ ၊ ၇)။ ပါရာဇိကဏ်ဘာသာဋီကာ
 (၃၊ ၁၇၁)ကို ကြည့်၍ “တဿ တေ-ထိုသင်၏၊ ဝါ-ထိုသင်မှာ၊ အလာဘာ-
 စီးပွားချမ်းသာကို မရခြင်းတို့သည်၊ ဟောန္တိ-ဖြစ်ကုန်၏”ဟု အနက်ပေးပါ၊ ဤ၌
 ပါတိမောက်ဘာသာဋီကာကိုကြည့်၍ အနက်ပေးထားပါသည်။

၄၄၆။ သံယော-သည်၊ ဣတ္ထန္တာမဿ-၏(အပေါ်၌)၊ ဝါ-(အပေါ်သို့)၊ မောဟံ-ကို၊ အာရောပေယျ-တင်ရာပါ၏၊ ဘိက္ခုနော-၏(အပေါ်၌)၊ ဝါ-(အပေါ်သို့)၊ မောဟဿ-ကို၊ အာရောပနာ-တင်ခြင်းသည်၊ ဓမတိ-နှစ်သက်၏။

မောဟေ-မောဟကံကို၊ အနာရောပိတေ-မတင်အပ်သေးမီ၊ မောဟေတိ-တွေဝေစေအံ့၊ မောဟေ-ကို၊ အာရောပိတေ-တင်အပ်ပြီးသော်။

အမှာ။ ။ဤဝါကျများ၌ ပါတိမောက်ဘာသာဋီကာ (၃၃၉)ကြည့်၍ အနက်ပေးထားပါသည်။ ဤနှင့်စပ်၍ မှတ်ဖွယ်ကို ပါစိတ်ဘာဋီ(၁၊ ၃၆၈)၊ ပါဠိတော်နိဿယစာပိုဒ်(၉၄)၌ ပြခဲ့ပြီ။

၄၄၈။ ဝိတ္တာရေန-အကျယ်အားဖြင့်၊ သုတံ-ကြားနာအပ်သည်၊ နဟောတိ-မဖြစ်၊ ဦးကဒ္ဒတ္တိက္ခတ္တံ-နှစ်ကြိမ် သုံးကြိမ်အောက် ယုတ်လျော့စွာ၊ ဝိတ္တာရေန သုတံ ဟောတိ။

မောဟနသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ တတိယံ။

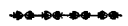
၄။ ပဟာရသိက္ခာပဒံ

၄၄၉။ ကုပိတာ-စိတ်ဆိုးကုန်သည်၊ အနတ္တမနာ-မိမိစိတ် မရှိကုန်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ သတ္တရသဝဂ္ဂိယာနံ၊ ဘိက္ခုနံ-တို့အား၊ ပဟာရံ-ပုတ်ခတ်ခြင်းကို၊ ဒေန္တိ-ပေးကြကုန်၏၊ တေ-ထိုသတ္တရသဝဂ္ဂိရဟန်းကလေးတို့သည်၊ ရောဒန္တိ-ငိုကြကုန်၏။

၄၅၁။ ကုပိတော၊ ပေ၊ ခိလဇာတော၊ (ပါရာဇိကဏ်ဘာသာဋီကာ(၄၊ ၄၆၂)၊ စာပိုဒ် (၃၈၆)၌ အနက်ရေးခဲ့ပြီ) ပဟာရံ ဒေယျာတိ-ကား၊ ကာယေန ဝါ-ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ကာယပဋိဗဒ္ဓေန ဝါ-ကိုယ်နှင့်စပ်သော ဝတ္ထုဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ နိဿဂ္ဂိယေန ဝါ-ပစ်လွှတ်အပ်သောဝတ္ထုဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဝါ-ပစ်လွှတ်ခြင်းဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ အန္တမသော-အားဖြင့်၊ ဥပ္ပလပတ္တေနပိ-ကြာရွက်ဖြင့်သော်လည်း၊ ပဟာရံ၊ ဒေတိ။

၄၅၃။ ဧကနစိ-တစ်စုံတစ်ယောက်သည်၊ ဝိဟေဋ္ဌိယမာနော-ညှင်းဆဲအပ်သည် ဖြစ်၍၊ မောက္ခာဓိပ္ပာယော-လွတ်မြောက်ခြင်း၌ အလိုရှိသည်ဖြစ်၍၊ ပဟာရံ ဒေတိ။

ပဟာရသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ စတုတ္ထံ။

၅။ တလသတ္တိကသိက္ခာပဒ

၄၅၄။ ဘိက္ခုနံ-တို့၏(အပေါ်၌)၊ တလသတ္တိကံ-လုံ၏အလား လက်ဝါး ပြင်ကို၊ ဥဂ္ဂိရန္တိ-မြောက်ကြကုန်၏၊ ဝါ-မိုးကြကုန်၏(ရိုက်မည့်အမူအရာဖြင့် ရွယ်ကြသည်)၊ တေ-ထို သတ္တရသဝဂ္ဂိ ရဟန်းကလေးတို့သည်၊ ပဟာရ သမုစ္စိတာ-ပုတ်ခတ်ခြင်း၌ အလေ့အကျင့် ရှိကုန်သည် (အပုတ်အခတ် ခံရဖန် များကုန်သည်)၊ (ဟုတွာ) ရောဒန္တိ။

တလသတ္တိကသိက္ခာပဒ နိဋ္ဌိတံ ပဉ္စမံ။

၆။ အမူလကသိက္ခာပဒ

၄၅၅။ အမူလကေန-အခြေအမြစ်မရှိသော၊ သံဃာဒိသေသေန-ဖြင့်၊ အနန္တိသေန္တိ-စွပ်စွဲပျက်ဆီးကြကုန်၏။

၄၆၃။ တထာသညီ-ထိုအခြင်းအရာအားဖြင့် အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍၊ (ထိုသို့ သံဃာဒိသေသံအာပတ် သင့်သူဟု အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍)၊ စောဒေတိ ဝါ-ကိုယ်တိုင်မူလည်း စောဒနာအံ၊ စောဒါပေတိ ဝါ-စေအံ။

အမူလကသိက္ခာပဒ နိဋ္ဌိတံ ဆဋ္ဌံ။

၇။ သင်္ဂီစွသိက္ခာပဒ

၄၆၄။ ဘိက္ခုနံ-တို့၏၊ (ကုက္ကုန္တံ စပ်)၊ သင်္ဂီစွ-သညာနှင့်တကွ စေတနာ ဖြင့် စေ့ဆော်၍၊ ကုက္ကုန္တံ-ကုက္ကုစ္စကို၊ ဥပဒဟန္တိ-ဖြစ်စေကြကုန်၏၊ (ကိ)၊ အာဂုသော-တို့၊ ဦနဝိသတိဝသော-သော၊ ပုဂ္ဂလော-ကို၊ န ဥပသမ္မာဒေ တဗ္ဗော-မြင့်မြတ်သော ရဟန်းအဖြစ်သို့ မရောက်စေထိုက်၊ ဝါ-ရဟန်းပြုမပေး ထိုက်၊ ဣတိ-သို့၊ ဘဂဝတာ-သည်၊ သိက္ခာပဒ-ကို၊ ပညတ္တံ-အပ်ပြီ၊ တုမှေ စ-သင်တို့သည်လည်း၊ ဦနဝိသတိဝသော-ယုတ်လျော့သော အနစ်(၂၀) ရှိကုန်သည်ဖြစ်၍၊ ဥပသမ္မန္တာ-ရဟန်းဖြစ်ခဲ့ကြကုန်ပြီ၊ ကစ္ဆိ-နည်း၊ တုမှေ- တို့သည်၊ အနုပသမ္မန္တာ နော-ရဟန်းမဟုတ်ကုန်သလော၊ ဣတိ-ဤသို့ ဖြစ်စေကြကုန်ပြီ။

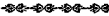
အညွှန်း။ ၁။ တလသတ္တိကံ၊ ပါတိမောက်ဘာဠိ (၃၄၁)၊ ပါစိတ်ဘာဠိ (၂၊ ၄၅၄)။
၂။ ပဟာရသမုစ္စိတာ၊ ပါစိတ်ဘာဠိ (၂၊ ၆၂)။
၃။ ဥပဒဟန္တိ၊ ပါတိမောက်ဘာဠိ (၃၄၂)၊ ကင်္ခါဘာဠိ (၂၊ ၂၀၀)၊ ပါစိတ်ဘာသာဠိကာအလို-“ကုက္ကုန္တံ-ကို၊ ဥပဒဟန္တိ-အနီး၌ ထားကြ ကုန်၏၊ ဝါ-ဖြစ်စေကြကုန်၏”ဟု ဆိုပါ၊ ပါစိတ်ဘာဠိ (၂ ၆၄)။

၄၆၆။ ကုက္ကုစ္စံ ဥပဒဟေယျာတိ-ကာ၊ တွံ-သည်၊ ဥိနဝိသတိဝသော- ရှိသည်ဖြစ်၍၊ ဥပသမ္ပန္နော မညေ-ရဟန်းဖြစ်ခဲ့သည်ဟု ထင်၏။ တယာ- သင်သည်၊ ဝိကာလေ-၌၊ ဘုတ္တံ မညေ-စားအပ်ပြီဟု ထင်၏။ တယာ- သည်၊ မန္တံ-သေရည်အရက်ကို၊ ပိတံ မညေ-သောက်အပ်ပြီဟု ထင်၏။ တယာ-သည်၊ မာတုဂါမေန-နှင့်၊ သဒ္ဓိံ-အတူ၊ ရဟော-ဆိတ်ကွယ်ရာအရပ် ၌၊ နိသိန္နံ မညေ-ထိုင်ခြင်းဟု ထင်၏။ (တစ်နည်း) တယာ-သည်၊ မာတုဂါမေန သဒ္ဓိံ၊ နိသိန္နံ-ထိုင်ခြင်းကို၊ ကတံမညေ-ပြုအပ်ပြီဟု ထင်၏။ ဣတိ-ဤသို့၊ ကုက္ကုစ္စံ၊ ဥပဒဟတိ-ဖြစ်စေ၏။

၄၆၇။ အနုပသမ္ပန္နသမ-ဥပသမ္ပန္နမဟုတ်သူ၏ (သာမဏေ၏)၊ သဗ္ဗိစ္စ ကုက္ကုစ္စံ ဥပဒဟတိ။

၄၆၈။ ဣယံ-တိုက်တွန်းပါ၏၊ ဇာနာဟိ-သိပါ၊ တေ-သင်၏(သင့်မှာ)၊ ပစ္ဆာ-၌၊ ကုက္ကုစ္စံ-သည်၊ မာ အဟောသိ-မဖြစ်ပါစေနှင့် (မဖြစ်စေချင်ပါ)၊ ဣတိ-သို့၊ ဘဏတိ-အံ့။

သဗ္ဗိစ္စသိက္ခာပဒံ နိဗ္ဗိတံ သတ္တမံ။

၈။ ဥပသုတိသိက္ခာပဒ

၄၆၉။ ဝေသလေဟိ-ချစ်အပ်သောသီလ ရှိကုန်သော၊ ဝါ-သီလကို ချစ် မြတ်နိုးကုန်သော၊ ဘိက္ခုဟိ-တို့နှင့်၊ သဒ္ဓိံ၊ ဘဏ္ဍန္တိ^၂-ငြင်းခုံကြကုန်၏(ရန်ဖြစ် ကြကုန်၏)။ အာဂုသော-တို့၊ ကိဿ-ကြောင့်၊ တုမေ-တို့သည်၊ အမေ- တို့ကို၊ အလဇ္ဇိ ဝါဒေန-အလဇ္ဇိဝါဒဖြင့်(အလဇ္ဇိဟု ပြောဆိုကြောင်းစကားဖြင့်)၊ ပါပေထ-ရောက်စေကြကုန်သနည်း(ယုတ်ညံ့သူ၏အဖြစ်သို့ ရောက်စေကြကုန် သနည်း)။ အာဂုသော၊ ကဟံ-အဘယ်အရပ်၌၊ တုမေ-တို့သည်၊ အသုတ္တ- ကြားကြကုန်သနည်း။ ။မယံ-တို့သည်၊ အာယသ္မန္တာနံ-တို့၏၊ ဥပသုတိ^၃- တိုင်ပင်သံ၏အနီး၌၊ ဝါ-တိုင်ပင်သံကို ကြားလောက်ရာအရပ်၌၊ တိဋ္ဌမ္မာ- တည်နေပါကုန်ပြီ။

၁။ နိသိန္နံ မညေ၊ ပါစိတ်ဘာဠိ၊ (၂၊ ၆၄)။

၂။ ဘဏ္ဍန္တိ(ဘဏ္ဍန)။ ။ဘဏ္ဍနသဒ္ဓါသည် သူ့ချည်းသက်သက်ဆိုလျှင် ငြင်းခုံခြင်း၊ ရန်ဖြစ်ခြင်းအနက်ကို ယူရ၏။ ကလဟ၊ ဝိဝါဒတို့နှင့် တွဲမှု ရန်မဖြစ်မီ ရှေ့အဖို့၌ဖြစ်သော သကသကပကသမ္ပန္နနံ=မိမိတို့ဘက်သားချင်း တိုင်ပင်မှု ကို ဟော၏။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊ (၃၆)၊ ပါတိမောက်ဘာဠိ (၃၄၃)။

၃။ ဥပသုတိ၊ ကင်္ခါဘာဠိ၊ (၂၊ ၂၀၁)။

ဘဏ္ဍနဇာတာနံ-ဖြစ်သော မိမိတို့ဘက်တွင် တိုင်ပင်ခြင်းရှိကုန်သော၊ ကလဟဇာတာနံ-ဖြစ်သော ခိုက်ရန်ရှိကုန်သော (ကိုယ်ဖြင့်ဖြစ်စေ၊ နှုတ်ဖြင့် ဖြစ်စေ ထိခိုက်၍ ရဟန်ဖြစ်နေကုန်သော)၊ ဝိဝါဒါပန္နာနံ-ဆန့်ကျင်ဘက် ပြောဆိုခြင်းသို့ ရောက်ကုန်သော၊ ဝါ-ငြင်းခုံခြင်းသို့ ရောက်ကုန်သော၊ ဘိက္ခုနံ-တို့၏၊ ဥပဿုတိ တိဋ္ဌိဿန္တိ နာမ။

၄၇၁။ ဥပဿုတိ-တိဋ္ဌေယျာတိ-ကား၊ ဣမေသံ-ဤရဟန်းတို့၏(စကားကို)၊ သုတွာ၊ စောဒေဿာမိ-စောဒနာမည်(အပြစ်တင်မည်)၊ သာရေဿာမိ-အပြစ်ကို အမှတ်ရစေမည်၊ ပဋိစောဒေဿာမိ-ဗာစဖန်စောဒနာမည်(ထပ်၍ စောဒနာမည်)၊ ပဋိသာရေဿာမိ-မည်၊ မကု-မျက်နှာမသာမယာသူတို့ကို၊ ဝါ-မျက်နှာမသာမယာသူများဖြစ်အောင်၊ ကရိဿာမိ၊ ဣတိ-ဤသို့ကြံ၍၊ ဂစ္ဆတိ-သွားအံ့။ ။ယတ္ထ-အကြင်အရပ်၌၊ ဌိတော-တည်သူသည်၊ သုဏတိ-ကြားရ၏၊ (တတ္ထ-ထိုအရပ်၌)၊ ဌိတဿ-တည်သောရဟန်း၏၊ အာပတ္တိ ပါစိတ္တိယဿ။ ပစ္ဆတော-မှ၊ ဂစ္ဆန္တော-စဉ်၊ သောဿာမိ-နားထောင်မည်၊ ဣတိ-ဤသို့ကြံ၍၊ တုရိတော-လျင်မြန်စွာ(အဆောတလျင်)၊ ဂစ္ဆတိ-အံ့၊ ပုရတော-မှ(ရှေ့က)၊ ဂစ္ဆန္တော-စဉ်၊ သောဿာမိ၊ ဣတိ-၍၊ ဩဟိယျတိ-ချန်ရစ်အံ့။

ဘိက္ခုဿ-၏၊ ဌိတောကာသံ ဝါ-တည်ရာအရပ်သို့သော်လည်းကောင်း၊ နိသိန္နောကာသံ ဝါ-ထိုင်နေရာအရပ်သို့သော်လည်းကောင်း၊ နိပန္နောကာသံ ဝါ-လျောင်းရာ အရပ်သို့သော်လည်းကောင်း၊ အာဂန္တော-လာ၍၊ မန္တေန္တိ-တိုင်ပင်လတ်သော်၊ ဥက္ကာသိတဗ္ဗံ-ချောင်းဟန်ထိုက်၏၊ ဝိဇာနာပေတဗ္ဗံ-သိစေထိုက်၏၊ နော စေ ဥက္ကာဿယျ ဝါ-အကယ်၍မူလည်း ချောင်းမဟန်အံ့ (နော စေ) ဝိဇာနာပေယျ ဝါ-အံ့။

၄၇၂။ ဣမေသံ-တို့၏(စကားကို)၊ သုတွာ၊ ဩရမိဿာမိ-ရှောင်ကြဉ်မည်၊ ဝိရမိဿာမိ-အထူးရှောင်ကြဉ်မည်၊ ဂူပသမိဿာမိ-ငြိမ်းအေးမည်၊ အတ္တာနံ-ကို၊ ပရိမောစေဿာမိ-လွတ်မြောက်စေမည်၊ ဣတိ-ကြံ၍၊ ဂစ္ဆတိ။

ဥပဿုတိသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ အဋ္ဌမံ။

အညွှန်း။ ၁။ ယတ္ထ ဌိတော၊ ကင်္ခါဘာဋီ၊ (၂၊ ၂၀၂)။
၂။ ဩဟိယျတိ (ဩဟိယျမာန)ကို ကင်္ခါဘာသာဋီကာ၌ “ပြန်ဆုတ်”ဟု ပေးတော်မူ၏။
၃။ မန္တေန္တိ၊ ပါစိတ်ဘာဋီ (၂၊ ၆၄)။

၉။ ကမ္မပဋိဗာဟနသိက္ခာပဒ

၄၇၄။ ကေမေကဿ-တစ်ပါး တစ်ပါး၏ (အပေါ်၌)၊ ကမ္မေ-ကို၊ ကယိရမာနေ-ပြုအပ်သော်၊ ပဋိက္ခောသန္တိ-တားမြစ်ကြကုန်၏။ သံယော-သည်၊ ကေနစိဒေဝ-တစ်စုံတစ်ခုသာလျှင်ဖြစ်သော၊ ကရဏိယေန-ပြုဖွယ် ကိစ္စကြောင့်၊ သန္တိပတိတော-စည်းဝေးနေသည်၊ ဟောတိ။ စီဝရကမ္မံ-သင်္ကန်းချုပ်မှုကို၊ ကရောန္တာ-ပြုကုန်စဉ်၊ ကေဿ-တစ်ပါးသောရဟန်းအား၊ ဆန္တံ-ကို၊ အဒိသု-ကုန်ပြီ၊ ဆဗ္ဗဂ္ဂိယော-သော၊ အယံ ဘိက္ခု-သည်၊ ဧကကော-တစ်ပါးတည်း၊ အာဂတော-လာပြီ၊ ဟန္တု-ယခု၊ မယံ၊ အဿ-ဤရဟန်း၏(အပေါ်၌)၊ ကမ္မံ-ကို၊ ကရောမ-ပြုကြကုန်စို့၊ ဣတိ-ဤသို့ တိုင်ပင်၍၊ တဿ-ထိုရဟန်း၏(အပေါ်၌)၊ ကမ္မံ အကာသိ-ပြီ။

အာဂတော၊ သံယော-သည်၊ ကိ-အဘယ်ကို၊ အကာသိ-နည်း။ သံယော-သည်၊ မေ-၏(အပေါ်၌)၊ ကမ္မံ အကာသိ၊ ဣတိ-ဤသို့ ပြောပြီ။ အာဂတော၊ မယံ-တို့သည်၊ တုယံ-၏(အပေါ်၌)၊ ကမ္မံ-ကို၊ ကရိဿတိ-လိမ့်မည်၊ ဣတိ-ဤသို့ကြံ၍၊ တေဒတ္ထာယ-ဤအကျိုးငှာ(ဤသင့်အပေါ်၌ ကံပြုခြင်း အကျိုးငှာ)၊ ဆန္တံ-ကို၊ န အဒမ္မာ-ပေးကြသည်မဟုတ်၊ မယံ တုယံ ကမ္မံ ကရိဿတိ၊ ဣတိ-သို့၊ သစေ စ ဇာနေယျာမ-အကယ်၍ သိကုန်အံ့ (တကယ် လိုသာ သိမည်ဆိုလျှင်)၊ န မယံ ဆန္တံ ဒဒေယျာမ။

ဓမ္မိကာနံ-တရားရှိကုန်သော (တရားသဖြင့် ပြုအပ်ကုန်သော)၊ ကမ္မာနံ-တို့၏(အတွက်)၊ ဆန္တံ-ကို၊ ဒတွာ၊ ပတ္တ-၌၊ ခိယုနဓမ္မံ-ရှုတ်ချခြင်းသဘောသို့၊ အာပဇ္ဇိသန္တိ နာမ-ရောက်ကြရသနည်း။

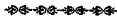
၄၇၆။ ဓမ္မိကံ-သော၊ ကမ္မံ နာမ-မည်သည်၊ ဓမ္မေန-ဟုတ်မှန်သောဝတ္ထု ဖြင့်၊ ဝိနယေန-စောဒနာ သာရဏာဝိနည်းဖြင့်၊ သတ္တုသာသနေန-မြတ်စွာဘုရား အဆုံးအမတော်ဖြစ်သော ဥတိကမ္မဝါစာဖြင့်၊ ကတံ-ပြုအပ် သော၊ အပလောကနကမ္မံ-လည်းကောင်း၊ ဥတ္တိကမ္မံ-ဥတ္တိကံလည်းကောင်း၊ ဥတ္တိဒုတိယကမ္မံ၊ ဥတ္တိစတုတ္ထကမ္မံ-လည်းကောင်းတည်း။ ဧတံ-သည်၊ ဓမ္မိကံ-သော၊ ကမ္မံ နာမ။ ။ဆန္တံ-ကို၊ ဒတွာ၊ ခိယုတိ-ရှုတ်ချအံ့။

၄၇၈။ အဓမ္မေန ဝါ-မတရားသဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဝဂ္ဂေန ဝါ-ဝဂ်ဖြစ်သော သံဃာသည်သော်လည်းကောင်း၊ န ကမ္မာ ရဟဿ ဝါ-

အညွှန်း။ ၁။ ဓမ္မိကာနံ ကမ္မာနံ၊ ပါစိတ်ဘာဠိ (၂၊ ၆၅)။ ကမ္မာနံကား တဒတ္ထသမ္ပဒါနံ တည်း။ ဤပုဒ်မျိုး၌ “တို့၏အကျိုးငှာ၊ တို့၏အတွက်၊ တို့ဖို့”ဟု ပေးရသည်။
၂။ ဓမ္မေန စသည်၊ ပါစိတ်ဘာဠိ (၂၊ ၆၅)။

ကံမထိုက်သူ၏အပေါ်၌သော်လည်းကောင်း၊ ကမ္မံ-ကို၊ ကတံ-အပ်ပြီ၊ ဣတိ-
သို့၊ ဇာနန္တော-သိသည်ဖြစ်၍၊ ခိယုတိ-ရှုတ်ချအံ့။

ကမ္မပဋိဗာဟနသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ နဝမံ။

၁၀။ ဆန္ဒ အဒတွာ ဂမနသိက္ခာပဒ

၄၇၉။ သံဃော-သည်၊ ယဿ-အကြင်ကံ၏၊ အတ္တယ-ငှာ၊ သန္နိပတိ
တော-စည်းဝေးပြီး၊ တံ ကမ္မံ-ကို၊ ကရိဿာမိ၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ကြံ၍၊ ဥတ္တိ-
ကို၊ ဌပေသိ-ထားပြီး၊ အထ ခေါ်-၌၊ သော ဘိက္ခု-သည်(ဆန္ဒကို
ဆောင်ယူလာသော ထိုဆဗ္ဗဂ္ဂိရဟန်းသည်)၊ စဝမေဝ-ဤအတူပင်(ဤလိုချည်း
ပင်)၊ ဣမေ-ဤရဟန်းတို့သည်၊ ဧကမေကဿ-၏အပေါ်၌၊ ကမ္မံ-ကို၊
ကရောန္တိ၊ ကဿ-အဘယ်သူ၏အပေါ်၌၊ တုမေ-တို့သည်၊ ကမ္မံ-ကို၊
ကရိဿထ-ပြုကြမည်နည်း၊ ဣတိ-ပြော၍၊ ဆန္ဒံ-ကို၊ အဒတွာ-မပေးဘဲ၊
အာသနာ-နေရာမှ၊ ဥဋ္ဌာယ-ထ၍၊ ပက္ကာမိ-ဖဲသွားပြီ။ ။သံဃေ-၌၊ ဝိနိစ္ဆယ
ကထာယ-ဆုံးဖြတ်ကြောင်းစကားသည်၊ ဝတ္တမာနာယ-ဖြစ်နေစဉ်။

၄၈၀။ သံဃေ-၌၊ ဝိနိစ္ဆယကထာ နာမ-မည်သည်၊ ဝတ္ထု ဝါ-ကိုသော်
လည်း၊ အာရောစိတံ-ပြောပြအပ်သည်၊ ဟောတိ၊ အဝိနိစ္ဆိတံ-အာပတ်တပ်၍
မဆုံးဖြတ်အပ်သေး၊ ဥတ္တိ ဝါ-ကိုသော်လည်း၊ ထပိတာ-ထားအပ်သည်၊
ဟောတိ၊ ကမ္မဝါစာ ဝါ-ကိုသော်လည်း၊ ဝါ-သည်သော်လည်း၊ ဝိပုကတာ-
အပြားအားဖြင့် ပြုအပ်ပြီမဟုတ်သည်၊ ဝါ-မပြီးဆုံးသေးသည်၊ ဟောတိ။
ကထံ-အဘယ်နည်းဖြင့်၊ ဣဒံ ကမ္မံ-သည်၊ ကုပ္ပံ-ပျက်သည်၊ အဿ-
ဖြစ်ရာအံ့နည်း၊ ဝဂ္ဂံ-ဝဂ်သည်၊ အဿ၊ န ကရေယျ-မပြုရာပါအံ့နည်း၊
ဣတိ-ဤသို့ကြံ၍၊ ဂစ္ဆတိ-အံ့။ ပရိသာယ-၏၊ ဟတ္ထပါသံ-ကို၊ ဝိဟန္တဿ-
စွန့်သောရဟန်း၏။ ဝိဇဟိတေ-စွန့်ပြီးလတ်သော်၊ ဝါ-စွန့်ရာအခါ၌။

၄၈၁။ ဂိလာနော-မကျန်းမာသည်ဖြစ်၍၊ ဂစ္ဆတိ-အံ့၊ ဂိလာနဿ-၏၊
ကရုဏိယေန-ပြုဖွယ်ကိစ္စကြောင့်၊ ဂစ္ဆတိ၊ ဥစ္စာရေန ဝါ-ကျင်ကြီးသည်သော်
လည်းကောင်း၊ ပဿာဝေန ဝါ-ကျင်ငယ်သည်သော်လည်းကောင်း၊ ပိဋိတော-
နိပ်စက်အပ်သည်ဖြစ်၍၊ ဂစ္ဆတိ။ ကမ္မံ-ကို၊ န ကောပေတုကာမော-ပျက်စေ
ခြင်းငှာ အလိုရှိသည်ဖြစ်၍၊ ပုန-တစ်ဖန်၊ ပစ္စာဂမိဿာမိ-ပြန်လာမည်၊
ဣတိ-ဤသို့၊ ကြံ၍၊ ဂစ္ဆတိ။

ဆန္ဒ အဒတွာဂမနသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ ဒသမံ။

အညွှန်း။ ၁။ အဝိနိစ္ဆိတံ၊ ကင်္ခါဘာဋီ (၂၊ ၂၁၂)။

၁၁။ ဒုဗ္ဗလသိက္ခာပဒ

၄၈၄။ အာယသ္မာ ဒဗ္ဗော မလ္လပုတ္တော၊ သံဃဿ-၏အတွက်၊ သေနာသနဉ္စ-
ကျောင်းအိပ်ရာနေရာကိုလည်း၊ ပညပေတိ-ခင်း၏၊ ဘတ္တာနိ စ-ဆွမ်းတို့ကို
လည်း၊ ဥဒ္ဓိသတိ-ညွှန်ချ၏၊ သော စာယသ္မာ-သည်လည်း၊ ဒုဗ္ဗလစိဝရော-
အားနည်းသောသင်္ကန်းရှိသည်(သင်္ကန်း ရှားပါးသည်)၊ ဟောတိ။ သံဃဿ-
၏၊ ဧကံ စိဝရံ-သည်၊ ဥပ္ပန္နံ-ဖြစ်သည်(ရသည်)၊ ဟောတိ။ ယထာသန္တတံ-
အကြင် အကြင် မိတ်ဆွေသို့၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ သံဃိကံ-သံဃာ့ဥစ္စာဖြစ်သော၊
လာဘံ-လာဘ်ကို၊ ပရိဏာမေန္တိ-ညွတ်စေကြကုန်၏။ သမဂ္ဂေန-ညီညွတ်
သော၊ သံဃေန-သံဃာနှင့်အတူ၊ စိဝရံ-ကို၊ ဒတွာ-၍၊ ပစ္စာ-၌၊ ခိယနဓမ္မံ
အာပဇ္ဇိဿန္တိ။

၄၈၆။ ယထာသန္တတံ နာမ-မည်သည်၊ ယထာမိတ္တတာ-အကြင် အကြင်
မိတ်ဆွေအား၊ ယထာသန္တိဋ္ဌတာ-အကြင် အကြင် သံဒိဋ္ဌမိတ်ဆွေအား(အကြင်
အကြင် ထိုဤအရပ် ပေါင်းဆုံလတ်၍ မြင်အပ်ဖူးသောမိတ်ဆွေအား)၊ ယထာ
သမ္ဘတ္တတာ-အကြင် အကြင် သမ္ဘမိတ်ဆွေအား(အကြင် အကြင် အာမိသ
သံဘောဂ၊ ဓမ္မသံဘောဂတို့ဖြင့် အတူတကွ ဆည်းကပ်ဖော် ဆည်းကပ်ဘက်
ဖြစ်သော မိတ်ဆွေအား)၊ ယထာသမာနပဇ္ဈာယကတာ-အကြင် အကြင်
တူသောဥပဇ္ဈာယ်ရှိသူအား၊ ယထာသမာနာစရိယကတာ-အကြင် အကြင်
တူသောဆရာရှိသူအား။

လာဘော နာမ၊ ပေ၊ ဒသိကသုတ္တမ္ပိ။ {ပါရာဇိကဏ်ဘာသာဋီကာ(၄၊
၅၂၅)၊ စာပိုဒ် (၅၉၅)၌ ရေးခဲ့ပြီ။ }

ပစ္စာ ခိယုနဓမ္မံ အာပဇ္ဇေယျာတိ-ကား၊ ဥပသမ္ပန္နဿ-သော၊ သံဃေန-
သည်၊ သမ္မတဿ-အပ်သော၊ သေနာသနပညာပကဿ ဝါ-အိပ်ရာနေရာကို
ခင်းပေးတတ်သူအားသော်လည်းကောင်း၊ [ဘတ္တာဒ္ဓေသက-ဆွမ်းကို ညွှန်ချ
တတ်သူ၊ ယာဂုဘာဏေ-ယာဂုကို ဝေဖန်တတ်သူ၊ ဖလ-သစ်သီး၊ ခဇ္ဇ-
ခဲဖွယ်၊] အပ္ပမတ္တကဝိသဇ္ဇကဿ ဝါ-အနည်းငယ်သော ပိတ်တို့ ဖျဉ်စ
စသည်ကို စွန့်လွှတ်တတ်သူအားသော်လည်းကောင်း၊ စိဝရံ-ကို၊ ဒိန္နေ-
ပေးအပ်သော်၊ ခိယုတိ။

အညွှန်း။ ၁။ ယထာသန္တတံကင်္ခါဘာဋီ(၂၊၂၁၄)။ ၂။ ယထာမိတ္တတာပါစိတ်ဘာဋီ(၂၊၆၆)။
အမှာ။ ၃။ စိဝရံ ဒိန္နေ။ စိဝရံနှင့်ဒိန္နေသည် အရတူ၏။ အရတူလျှင် ပိဘတ်တူရ၏။
ထို့ကြောင့် စိဝရံ၌ ဒုတိယာကို ဘုမ္မတ္တဉ္စိသင်္ကပါ၊ သို့မဟုတ်
“စိဝရေ”ဟု ဆိုလိုလျက် သတ္တမိမှ ဒုတိယာပြန်နေသော “ပိဘတ္တိပိပလ္လာသ”ဟု
မှတ်ပါ။ (တစ်နည်း) “စိဝရံ-သင်္ကန်းကို၊ ဒိန္နေ-ပေးလတ်သော်၊ ဝါ-ပေးရာအခါ၌”ဟု
အနက်ပေး၍ ဒိန္နေကို ကတ္တုသာနေကြပါ။

၄၈၈။ ပကတိယာ-အားဖြင့်၊ ဆန္ဒာ-ချစ်ခြင်းကြောင့်၊ [ဒေါသ-မုန်းခြင်း၊ မောဟ-တွေဝေ နားမလည်ခြင်း၊] ဘယာ-ကြောက်ခြင်းကြောင့်၊ ကရောန္တ-ပြုသူကို၊ တဿ-အား၊ ဒိန္နေန-ပေးခြင်းဖြင့်၊ ကွတ္တော-အဘယ်အကျိုးရှိအံ့နည်း၊ လဒ္ဒါပိ-ရပြီး၍လည်း၊ ဝိနိပါတေဿတိ-ဖောက်ဖောက်ပြန်ပြန် ကျစေလိမ့်မည် (ဖရိဖရဲ ပစ်စလက်ခတ် သုံးစွဲလိမ့်မည်)၊ သမ္မာ-ကောင်းစွာ၊ န ဥပနေဿတိ-ကပ်ဆောင်လိမ့်မည်မဟုတ်(ရှိရှိသေသေ သုံးစွဲလိမ့်မည်မဟုတ်)။

ဒုဗ္ဗလသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ ဧကာဒသမံ။

၁၂။ ပရိဏာမနသိက္ခာပဒ

၄၈၉။ ဤသိက္ခာပုဒ်ဆိုင်ရာ အနက်များကို ပါရာဇိကဏ်ဘာသာဋီကာ(၄၊ ၅၄၄)၊ စာပိုဒ် (၆၅၇) စသည်၌ အနက်ပေးခဲ့ပြီ၊ ထိုသိက္ခာပုဒ်၌ မိမိအထံသို့ ညွတ်စေခြင်း၊ ဤသိက္ခာပုဒ်၌ ပုဂ္ဂိုလ်အထံသို့ ညွတ်စေခြင်းမျှသာ ထူး၏။

ပရိဏာမဏသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ ဒွါဒသမံ။

သဟဓမ္မိကဝဂ္ဂေါ အဋ္ဌမော။

တဿ-ထိုသဟဓမ္မိကဝဂ်၏၊ ဥဒ္ဓါနံ-ကား၊ သဟဓမ္မ-သီတင်းသုံးဖော်တို့၏ ဥစ္စာဖြစ်သောသိက္ခာပုဒ်၊ ဝိဝဏ္ဏံ စ-ဝိနည်းကို ကဲ့ရဲ့ခြင်း၊ မောဟာပနံ-တွေဝေခြင်း(မသိဟန်ဆောင်ခြင်း)၊ ပဟာရကံ-ပုတ်ခတ်ခြင်း၊ တလသတ္တိ-လှံ၏ အလား လက်ဝါးပြင်၊ အမူလံ စ-အခြေအမြစ်မရှိသော သံဃာဒီသေသ်၊ သဗ္ဗိစ္စ စ-သညာနှင့်တကွ စေတနာဖြင့် စေ့ဆော်၍ (ကုက္ကုစ္စကို ဖြစ်စေခြင်း)၊ ဥပဿုတိ-တိုင်ပင်သံ၏အနီး၊ ပဋိဗာဟန-ကံကို တားမြစ်ခြင်း၊ ဆန္တံ စ-ဆန္ဒမပေးဘဲ သွားခြင်း၊ ဒဗ္ဗု-အရှင်ဒဗ္ဗ (ဒုဗ္ဗလသိက္ခာပဒ)၊ ပရိဏာမနံ-ပုဂ္ဂိုလ်သို့ ညွတ်စေခြင်း၊ ဣတိ-ဤကား ဥဒ္ဓါနံ-တည်း။

၉။ ရတနဝဂ်

၁။ အန္တေပုရသိက္ခာပဒ

၄၉၄။ ပသေနဒိ-ပသေနဒိမည်သော၊ ကောသလော-ကောသလတိုင်း၏ အရှင်ဖြစ်သော၊ ဝါ-ကောသလတိုင်းကို အစိုးရသော၊ ရာဇာ-သည်၊ ဥယျာနပါလ-ဥယျာဉ်စောင့်ကို၊ အာဏာပေသိ-စေခိုင်းပြီ(အမိန့်ပေးပြီ)(ကံ)၊ ဘဏေ-အမောင်၊ ဂစ္ဆ-သွားချေ၊ ဥယျာန-ကို၊ သောဓေဟိ-စင်ကြယ်စေလော (သုတ်သင်လော)၊ ဥယျာန-သို့၊ ဂမိသာမ-သွားကြကုန်စို့၊ ဣတိ-ဤသို့ ပြောပြီ၊ ဒေဝ-မင်းမြတ်၊ ဇဝံ-ကောင်းပါပြီ၊ ဣတိ ခေါ-လျှင်၊ သော ဥယျာနပါလော-သည်၊ ပသေနဒိဿ-သော၊ ကောသလဿ-သော၊ ရညော-၏(စကားကို)၊ ပဋိဿုတွာ-ရှေးရှုနားထောင်၍(ဝန်ခံ၍)၊ ဥယျာန-ကို၊ သောဓေန္တော-စင်ကြယ်စေလတ်သော်(သုတ်သင်လတ်သော်)၊ ဘဂဝန္တံ-ကို၊ အညတရသ္မိံ-သော၊ ရုက္ခမူလေ-သစ်ပင်၏ အနီးအောက်၌၊ နိသိန္နံ-ထိုင်နေတော်မူသည်ကို၊ အဒ္ဓဿ-မြင်ပြီ၊ ဒိသ္မာန-ကြောင့်၊ ပေ၊ အဝေါဓ၊ ဒေဝ၊ ဥယျာန-သည်၊ သုဒ္ဓံ-စင်ကြယ်ပါပြီ၊ အပိစ-သို့သော်လည်း၊ ဘဂဝါ-သည်၊ တတ္ထ-ထိုဥယျာဉ်၌၊ နိသိန္နော-ထိုင်နေတော်မူ၏၊ ဣတိ-ပြီ။

ဘဏေ၊ ဟောတု - ဖြစ်ပါစေ (ရှိပါစေ)၊ မယံ၊ ဘဂဝန္တံ - ကို၊ ပယိရူပါသိသာမ-ဆည်းကပ်ပါကုန်အံ့။ ။အညတရော-သော၊ ဥပါသကော-သည်၊ ဘဂဝန္တံ-ကို၊ ပယိရူပါသန္တော-ဆည်းကပ်လျက်၊ နိသိန္နော-ထိုင်နေသည်၊ ဟောတိ၊ ပေ၊ တံ ဥပါသကံ-ကို၊ ဘဂဝန္တံ-ကို၊ ပယိရူပါသန္တံ-ဆည်းကပ်လျက်၊ နိသိန္နံ-ထိုင်နေသည်ကို၊ အဒ္ဓဿ-ပြီ၊ ဒိသ္မာန-ကြောင့်၊ ဘိတော-ကြောက်သည် ဖြစ်၍၊ အဋ္ဌာသိ-တည်နေပြီ၊ ယထာ-အကြင် အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ ဘဂဝန္တံ-ကို၊ ပယိရူပါသတိ-ဆည်းကပ်၏၊ (တထာ-ထိုအခြင်းအရာကြောင့်)၊ အယံ ပုရိသော-သည်၊ ပါပေါ-ယုတ်မာသူသည်၊ ဟောတု-ဖြစ်ခြင်းငှာ၊ န အရဟတိ-မထိုက်တန်၊ ဣတိ-ဤသို့ အကြံဖြစ်ပြီ။

ဘဂဝတော-မြတ်စွာဘုရားကို၊ ဝါ-မြတ်စွာဘုရား၏အပေါ်၌၊ ဂါရဝေန-လေးစားခြင်းကြောင့်၊ ရာဇာနံ ပသေနဒိ ကောသလံ-ကို၊ နေဝ အဘိဝါဒေသိ-ရှိလည်း မခိုး၊ န ပစ္စုတ္တသိ-ခရီးဦးလည်း မကြိုဆို၊ ပေ၊ အနတ္တမနော-မိမိစိတ် မရှိသည်၊ အဟောသိ၊ (ကံ-အဘယ်သို့တွေး၍ ဖြစ်သနည်း)၊ ကထံ ဟိ-ကြောင့်၊ အယံ ပုရိသော-သည်၊ မယိ-သည်၊ အာဂတေ-လာလတ်သော်(လာပါလျက်)၊ နေဝ အဘိဝါဒေသတိ နာမ-ရှိလည်းမခိုးပါလိမ့်၊ န ပစ္စုဋ္ဌေဿတိ နာမ-ခရီးဦးလည်း မကြိုဆိုပါလိမ့်။ ။မဟာရာဇ၊ ဧသော ဥပါသကောသည် - သည်၊ ဗဟုသုတော - များသော သုတရှိ၏။

အာဂတာဂမော^၁-နူတ်၌လာသော အာဂုံပါဠိ ရှိ၏။ ကာမေသု-တို့၌၊ ပီတရာဂေါ-ကင်းသောရာဂ ရှိ၏။

၄၉၅။ ဥပရိပါသာဒဝရဂတော-မြတ်သောပြုသာဒ်၏ အထက်ထပ်၌ ရောက်နေသည်။ ဟောတိ။ ။တံ ဥပါသကံ-ကို၊ ရထိကာယ-ရထားလမ်းမ၌၊ ဆတ္တပါဏိ-လက်၌ ထီးရှိသည် ဖြစ်၍၊ ဂစ္ဆန္တံ-သွားနေသည်ကို၊ အဒ္ဓဿ၊ ဒိသ္မာန-ကြောင့်၊ ပက္ခောသာပေတွာ-ခေါ်စေ၍(အခေါ်ခိုင်း၍)၊ တေဒဝေါစ၊ (ကံ)၊ ဥပါသက တံ၊ ဗဟုဿုတော ကိရ-များသောသုတ ရှိတဲ့၊ အာဂတာဂမော ကိရ-သတဲ့၊ ဥပါသက၊ သာဓု-တောင်းပန်ပါ၏၊ အမှာကံ-တို့၏၊ ဣတ္ထာဂါရံ^၂-မောင်းမအပေါင်းကို၊ ဓမ္မံ-ကို၊ ဝါစေဟိ-ဆိုစေပါ(ပို့ချပေးပါ)၊ ဣတိ-ဤသို့ ပြောပြီး၊ ဒေဝ၊ အယျာနံ-အရှင်တို့၏၊ ဝါဟသာ^၃-ဆောင်ရွက်ခြင်းကြောင့် (အရှင်တို့၏ ဆောင်ရွက်ပေးမှုကြောင့်)၊ ယံ-အကြင်တရားကို၊ အဟံ၊ ဇာနာမိ-သိရပါ၏၊ အယျာဝ-အရှင်တို့သည် သာ၊ ဒေဝဿ-၏၊ ဣတ္ထာဂါရံ-ကို၊ (တံ)ဓမ္မံ-ထိုတရားကို၊ ဝါစေဿန္တိ-ဆိုစေကြပါလိမ့်မည် (ပို့ချကြပါလိမ့်မည်)။

ဘန္တေ၊ သာဓု-တောင်းပန်ပါ၏၊ ယော-အကြင်ရဟန်းသည်၊ အမှာကံ-တို့၏၊ ဣတ္ထာဂါရံ ဓမ္မံ၊ ဝါစေဿတိ-လိမ့်မည်၊ ဘဂဝါ၊ ဧကံ-သော၊ (တံ) ဘိက္ခု-ကို အာဇာပေတု-စေခိုင်းတော်မူပါ၊ ကာလေန ကာလံ-ရံဖန်ရံခါ၊ ဝါ-သင့်လျော်ရာ အခါတိုင်း အခါတိုင်း၌။

၄၉၆။ မလ္လိကာယ-သော၊ ဒေဝိယာ-နှင့်၊ သဒ္ဓိံ-အတူ၊ သယနဂတော-အိပ်ရာ၌ ရောက်နေသည်။ ဟောတိ။ ။သဟသာ-အလျင်အမြန်၊ ဝုဠာသိ-ထလိုက် ပြု၊ ပီတကမဋ္ဌံ-ဝါဝင်းပြေပြစ်သော၊ ဒုဿံ-အဝတ်သည်၊ ပဘသိတ္ထံ-လျှောက်ပြီ။

၁။ အာဂတာဂမော။ ။ဘုရားကြီးနိဿယ၌ “အာဂတာဂမော-လာသော မဂ်ဖိုလ်ရှိ၏”ဟု ပေးတော်မူ၏၊ ဤ၌ ဒိဃဿ အာဂမဝရဿ (ဒီ၊ ဌ၊ ၁) စသည်၌ ဘုရားရှင်၏ ပိဋကပါဠိကို “အာဂမ”ဟု သုံးပုံကို ကြည့်၍လည်းကောင်း၊ အာဂမာဓိဂမာဘာဝါ ဓေယျော အသုတ ဝါ ဣတိ (မ၊ ဌ၊ ၁၊ ၂၁)၌ ပဋိလတ္တိဓမ္မကို “အာဂမ”， မဂ်ဖိုလ်ကို အဓိဂမ”ဟု သုံးပုံကို ကြည့်၍လည်းကောင်း “အာဂတာဂမော-နူတ်၌လာသော အာဂုံပါဠိ ရှိ၏”ဟု ပေးပါသည်။

၂။ ဣတ္ထာဂါရံ။ ။(ဣတ္ထိ+အဂါရံ) အမျိုးသမီးတို့၏အိမ်(အဆောင်)ကို တိုက်ရိုက် ရ၏၊ ဤ၌ ဌာနဖြစ်သော အဆောင်၏ ဣတ္ထာဂါရအမည်ကို ဌာနီ အမျိုးသမီးများ အပေါ်၌ တင်စား၍ ဆိုထားသော ဌာနပစာရတည်း၊ ဣတ္ထာဂါရ-မောင်းမအပေါင်းဟူသည် ရှင်ဘုရင်၏ အခြံအရံဖြစ်သော နန်းတွင်းသူများတည်း။

၃။ အယျာနံ ဝါဟသာ၊ ပါစိတ်ဘာဠီ (၂၊ ၆၇)။

တတောဝ-ထိုအရပ်မှပင်၊ ပဠိနိဝတ္တိတွာ-ပြန်လှည့်၍။ ။အာယသ္မာ အာနန္ဒော၊ ပုဗ္ဗေ-ရှေး၌၊ အပ္ပဋိသံဝိဒိတော-မသိစေဘဲ၊ ရညော-၏၊ အန္တပုရ-နန်းတော်သို့၊ ပဝိသံသတိ နာမ။

၄၉၇။ ဘိက္ခဝေ-တို့၊ ရာဇန္တေပုရပုဗ္ဗေသနေ-မင်းနန်းတော်သို့ ဝင်ခြင်း၌၊ အာဒိနဝါ-အပြစ်တို့သည်၊ ဣမေ ဒသ-ဤဆယ်ပါးတို့တည်း၊ ကတမေ ဒသ-အဘယ်ဆယ်ပါးတို့နည်း၊ ဘိက္ခဝေ၊ ဣဓ-ဤလောက၌၊ (ရှေးနိဿယ၌ ဣဓသည် အနက်မရှိ၊ နိပါတ်မျှသာဟု ဆို၏၊) ရာဇာ-သည်၊ မဟေသိယာ-မိဖုရားနှင့်၊ သဒ္ဓိံ နိသိန္နော ဟောတိ၊ တတ္ထ-ထိုသို့ နေရာ၌၊ ဝါ-ထိုထိုင်နေရာအရပ်သို့၊ ဘိက္ခု ပဝိသတိ၊ ဓဟေသိ ဝါ-သည်သော်လည်း၊ ဘိက္ခ-ကို၊ ဒိသ္မာ-မြင်၍၊ သိတံ-ပြီးခြင်းကို၊ ပါတုကရေတိ-ထင်ရှားပြု၏၊ ပေ၊ တတ္ထ-ထိုသို့ ပြုရာ၌၊ ရညော-၏၊ ဧဝံ-ဤအကြံသည် (ဤသို့ တွေးခြင်းသည်)၊ ဟောတိ၊ အဒ္ဓါ-စင်စစ်၊ ဣမေသံ-ဤသူတို့သည် (ဤ ရဟန်းနှင့် မိဖုရားတို့သည်)၊ ကတံ ဝါ-လွန်ကျူးမှုကို ပြုမူလည်း ပြုအပ်ပြီ၊ ကရိဿန္တိ ဝါ-ပြုမူလည်း ပြုကြလိမ့်မည်၊ ဣတိ-ဤသို့ အကြံ ဖြစ်ပြီ၊ ဘိက္ခဝေ၊ အယံ-ဤသည်ကား၊ ရာဇန္တေပုရပုဗ္ဗေသနေ-၌၊ ပဌမော-သော၊ အာဒိနဝေါ-တည်း။

ဘိက္ခဝေ၊ ပုန စ-တစ်ဖန်လည်း၊ အပရံ-တစ်မျိုးကား၊ (ပုန စ ပရံ-နောက်ထပ်တစ်မျိုးကား)၊ ရာဇာ-သည်၊ ဗဟုကိစ္စော-များသောကိစ္စ ရှိ၏၊ ဗဟုကရဏီယော-များသောပြုဖွယ် ရှိ၏၊ အညတရံ-သော၊ ဣတ္ထိံ-ကို၊ ဂန္ဓာ-သွားလာပြီး၍၊ နဿရတိ-အမှတ်မရ၊ သာ-ထိုမိန်းမသည်၊ တေန-ထိုမင်း သွားလာခြင်းကြောင့်၊ ဂဗ္ဘံ-ကိုယ်ဝန်ကို၊ ဂဏှိ-ယူပြီး၊ တတ္ထ-ထိုသို့ ယူရာ၌။ ။ဣဓ-ဤအရပ်သို့၊ ပဗ္ဗဇိတေန-ရဟန်းကို၊ အညတြ-ကြည့်ထား၍၊ အညော-အခြားသော၊ ကောစိ-တစ်စုံတစ်ယောက်သည်၊ န ခေါ ပဝိသတိ-မဝင်၊ ပဗ္ဗဇိတဿ-၏၊ ကမ္မံ-အလုပ်သည်၊ သိယာနုခေါ-ဖြစ်လေရောသလား။

ရတနံ-သည်၊ နဿတိ-ပျောက်၏၊ တတ္ထ-ထိုသို့ ပျောက်ရာ၌။ ။ အပ္ပန္တရာ-အတွင်း၌ ဖြစ်ကုန်သော၊ ဂယုမန္တာ-လျှို့ဝှက်အပ်သော အတိုင်အပင် တို့သည်၊ ဗဟိဒ္ဓါ-အပ၌၊ သမ္ဘေဒံ-ရောနှောပျက်စီးခြင်းသို့ (ပေါက်ကြား ခြင်းသို့)၊ ဂစ္ဆန္တိ-ရောက်ကုန်၏၊ တတ္ထ-ထိုသို့ ရောက်ရာ၌။ ။ပုတ္တော ဝါ-သည်သော်လည်း၊ ပိတရံ-ခမည်းတော်ကို၊ ပတ္တေတိ-လုပ်ကြံဖို့ရန် တောင်းတ၏၊ တေသံ-ထိုသားနှင့် ခမည်းတော်တို့၏။ ။နိစဋ္ဌာနိယံ-နိမ့်ကျသော အရာဌာနရှိသူကို (နိမ့်ကျသော ရာထူးရှိသူကို)၊ ဥစ္စေ-မြင့်သော၊ ဌာနေ-အရာ၌၊ ဌပေတိ-ထား၏၊ ယေသံ-အကြင်သူတို့သည်၊ တံ-ထိုသို့

ထားခြင်းကို၊ အမနာပံ-မမြတ်နိုးအပ်။ ။ရာဇာ-သည်၊ ပဗ္ဗဇိတေန-နှင့်၊ သံသဋ္ဌော-ရောနှော၏။ ။ဥစ္စတ္တနိယံ-မြင့်သော အရာဋ္ဌာနရှိသူကို။

အကာလေ-အချိန်အခါ မဟုတ်သည်။ သေနံ-စစ်တပ်ကို၊ ဥယျောဇေတိ-စေလွှတ်၏။ အန္တရာမဂ္ဂတော-ခရီးအကြားမှ၊ နိဝတ္တာပေတိ-ပြန်လှည့်စေ၏။ ။ ရညော-၏။ ရာဇန္တေပုရံ-နန်းတော်သည်၊ အဿသမ္ပဒ္ဓံ-မြင်းတို့ဖြင့် ကျဉ်းမြောင်းခြင်း ရှိ၏၊ ဟတ္ထိသမ္ပဒ္ဓံ -ဆင်တို့ဖြင့် ကျဉ်းမြောင်းခြင်း ရှိ၏၊ ရထသမ္ပဒ္ဓံ-၏။ ရဇနိယာနိ-တပ်မက်ထိုက်ကုန်သော (တပ်နှစ်သက်ဖွယ် ကောင်းကုန်သော)၊ ရူပသဒ္ဓဂန္ဓရသဖောဋ္ဌဗ္ဗာနိ-ရူပါရုံ သဒ္ဓါရုံ ဂန္ဓာရုံ ရသာရုံ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံတို့သည်၊ (သန္တိ)၊ (တစ်နည်း-ရူပသဒ္ဓ ဂန္ဓရသဖောဋ္ဌဗ္ဗာနိ-တို့သည်၊ ရဇနိယာနိ-ကုန်၏။ ဤသို့ တုလျှတ်၊ လိင်္ဂတံလည်း ပေးနိုင်၏)၊ ယာနိ-ယင်းအာရုံတို့သည်၊ ပဗ္ဗဇိတဿ-အား၊ န သာရုပ္ပာနိ-မလျောက်ပတ်ကုန်။

၄၉၉။ ခတ္ထိယော နာမ-မည်သည်၊ မာတိတော စ-အမိဘက်မှလည်း ကောင်း၊ ပိတိတော စ-မှလည်းကောင်း၊ ဥဘတော-နှစ်ဖက်လုံးမှ၊ သုဇာတော-ကောင်းစွာ မွေးဖွားသည်၊ ဟောတိ၊ သတ္တမာ-ခုနစ်ဆယ်တို့၏ ပြည့်ကြောင်း ဖြစ်သော၊ ယာဝ ပိတာမဟယုဂါ-အဖိုး အဖွားတို့၏ အသက်အပိုင်းအခြား တိုင်အောင်၊ ဝါ-အဖိုးအဖွား အစုံတိုင်အောင်၊ သံသုဒ္ဓဂဟဏိကော-စင်ကြယ် သော အမိဝမ်းတိုက် ရှိ၏၊ ဇာတိဝါဒေန-ဇာတိကို ပြောဆိုကြောင်းစကား ကြောင့်၊ အက္ခိတ္တော-မပစ်ပယ်အပ်၊ အနုပကုဋ္ဌော-မဆဲရေးအပ်(မကဲ့ရဲ့အပ်)။

မုဒ္ဓါဝသိတ္တော နာမ-မည်သည်၊ ခတ္ထိယာဘိသေကေန-ခတ္ထိယအဘိသိက် ဖြင့်၊ ဝါ-ရှင်ဘုရင် ဖြစ်ဖို့ရန် သွန်းလောင်းကြောင်း ရေစင်ဖြင့်၊ အဘိသိတ္တော-

အညွနန်း။ ၁။ ဟတ္ထိသမ္ပဒ္ဓံ။ ပါစိတ်ဘာသာဋီကာ၊ (၂၊ ၆၇)။

[ဆောင်] (၁) မင်းမိဖုရား၊ နှစ်ပါးပြုံးရယ်၊ (၂) မောင်းမငယ်၌၊ တွယ်သည် ကိုယ်ဝန်၊ (၃) ထူးချွန်ရတနာ၊ ပျောက်ရာတစ်ချက်၊ (၄) လျှို့ဝှက် တိုင်ပင်၊ ပြင်မှာနှောငြား၊ (၅) သားလည်းဖကို၊ လုပ်ကြံလို၏၊ (၆) နိမ့်ကို မြှင့်ငြား၊ (၇) မြင့်ကား နိမ့်ရာ၊ (၈) အခါမဟုတ်၊ စစ်ကို နတ်ခြင်း၊ (၉) ဟု-သည်အခါ၊ နုတ်ပြီးခါမှ၊ လာဟု ခေါ်ခြင်း၊ (၁၀) ဆင် မြင်း ရထား၊ သွားရာ ကျဉ်းမြောင်း၊ ကောင်းသည့်အာရုံ၊ လွန်ပြည့်စုံသည်၊ ရွှေဘုံနန်းဝင် အပြစ်တည်း။

(ဘုရားကြီးနိဿယ၊ ၁၇၈)။

၂။ သံသုဒ္ဓဂဟဏိကောပေဇာတိဝါဒေန။ သီလက္ခနံဘာဋီ (၃၊ ၄၆၈)။

၃။ မုဒ္ဓါဝသိတ္တော နာမ။ ကင်္ခါဘာဋီ။ (၂၊ ၂၃၁)။

ပါတိမောက်ဘာဋီ။ (၃၄၉)။ [ပါစိတ်ဘာဋီ။ (၂၊ ၆၈)၌မူ မုဒ္ဓါဝသိတ္တ ကို အဿတ္ထိ ပေးတော်မူ၏။]

ဦးထိပ်၌ သွန်းလောင်းအပ်ပြီးသည်။ ဟောတိ။ ။အနိက္ခန္ဓာရာဇကေတိ-ကား၊ ရာဇာ-သည်။ သယနိဗ္ဗရာ-အိပ်ရာခန်းဆောင်မှ (စက်တော်ခန်းဆောင်မှ)၊ အနိက္ခန္ဓာ-မထွက်သေးသည်။ ဟောတိ။ ။အနိဂ္ဂတရတနကေတိ-ကား၊ မဟေသီ-မိဖုရားသည်။ သယနိဗ္ဗရာ-မှ၊ အနိက္ခန္ဓာ-မထွက်သေးသည်။ ဟောတိ။ ဥဘော ဝါ-နှစ်ဦးလုံးတို့သည်လည်း၊ အနိက္ခန္ဓာ ဟောန္တိ။

သယနိဗ္ဗရာဿ-၏၊ ဥမ္မာရော-တံခါးခုံကို၊ ဣန္ဒြိယော နာမ-မည်၏ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ၊ ယတ္ထ ကတ္တစိ-အကြင် အမှတ်မထား တစ်ပါးဝါးသော အရပ်၌၊ ရညော-၏အတွက်၊ သယနံ-အိပ်ရာသည်၊ ဝါ-ကို၊ ပညတ္တံ-ခင်းအပ်သည်။ ဟောတိ၊ အန္တမသော-အားဖြင့်၊ သာဏိပါကာရပရိက္ခိတ္တမ္ဘိ-တင်းတိမ်ကန့်လန့်ကာဖြင့် ကာရံအပ်သည်သော်လည်း၊ (ဟောတိ)၊ တံ-ထိုအရပ်သည်၊ သယနိဗ္ဗရံ နာမ-မည်၏။

၅၀၀။ အပ္ပဋိသံဝိဒိတေ-ကြိုတင်၍ မသိစေအပ်သည်၌၊ ဝါ-ကြိုတင်၍ မသိစေခြင်း၌၊ အပ္ပဋိသံဝိဒိတသညိ-ကြိုတင်၍ မသိစေအပ်ဟု အမှတ်ရှိသည် ဖြစ်၍၊ ဝါ-ကြိုတင်၍ မသိစေခြင်းဟု အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍၊ ဣန္ဒြိယံ-တံခါးခုံကို၊ အတိက္ကာမေတိ-ကျော်လွန်စေအံ့။

၅၀၁။ ပဋိသံဝိဒိတေ-ကြိုတင်၍ သိစေအပ်သည်၌၊ ဝါ-ကြိုတင်၍ သိစေခြင်း၌၊ န သယနိဗ္ဗရေ-အိပ်ရာခန်းဆောင် မဟုတ်သောအရပ်၌။

အန္တေပုရသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ ပဌမံ။

၂။ ရတနသိက္ခာပဒံ

၅၀၂။ အစိရဝတိယာ-အစိရဝတိမည်သော၊ နဒိယာ-၌၊ နဟာယတိ-ရေချိုး၏။ ။ပဉ္စသတနံ-ငါးရာသော အသပြာတို့၏၊ ထပိကံ-အိပ်ကို၊ ထလေ-ကြည်းကုန်း၌၊ နိက္ခိပိတွာ-ချထား၍၊ အစိရဝတိယာ၊ နဒိယာ-၌၊ နဟာယန္တော-ရေချိုးလတ်သော်၊ ဝိဿရိတွာ-မေ့၍၊ အဂမာသိ-သွားပြီ။

တဿ ဗြာဟ္မဏဿ-၏၊ အယံ ထပိကာ-ဤဥစ္စာအိတ်သည်၊ ဣမ-ဤအရပ်၌ (ဤနေရာ၌)၊ မာ နဿိ-မပျောက်ပါစေနှင့်၊ ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ အဂ္ဂဟေသိ-ယူပြီ။ ။သရိတွာ-အမှတ်၍၊ တုရိတော-လျင်စွာ၊ အာဓာဝိတွာ-ပြေးလာ၍၊ ဘော-အရှင်၊ မေ-၏၊ ထပိကံ-ကို၊ ပဿေယျာသိ အပိ-မြင်များ မြင်မိပါသလား၊ ဣတိ-ဤသို့ ပြောပြီ၊ ဗြာဟ္မဏ၊ ဟန္တ-ရော၊ ဣတိ-ဤသို့ ပြော၍၊ အဒါသိ-ပေးပြီ။

ကေန ဥပါယေန-အဘယ်နည်းဖြင့်၊ အဟံ-သည်၊ ဣမဿ ဘိက္ခုနော-
 အား၊ ပုဏ္ဏပတ္တံ-စိတ်အလို၏ ပြည့်ခြင်းကြောင့် ရောက်ထိုက် ရထိုက်သော
 အဖို့ကို၊ န ဒဒေယျံ န ခေါ-မပေးရာပါအံ့နည်း၊ ဘော၊ မေ-၏(ဥစ္စာသည်)၊
 ပဉ္စသတာနိ-ငါးရာသောအသပြာတို့သည်၊ န-မဟုတ်ကုန်၊ မေ-၏၊
 သဟဿ-တစ်ထောင်ပါတည်း၊ ဣတိ-ဤသို့ ပြော၍၊ ပလိဗုန္နေတွာ-
 နှောင့်ယှက်၍၊ မုဉ္ဇိ-လွှတ်လိုက်ပြီ။

၅၀၃။ သာဝတ္ထိယာ-၌၊ ဥဿာဝေါ-ပွဲသဘင်သည်၊ ဟောတိ၊ မနုဿာ-
 တို့သည်၊ အလင်္ကာတပဋိယတ္တာ-တန်ဆာဆင်ခြင်းဖြင့် ပြင်ဆင်အပ်ကုန်သည်
 ဖြစ်၍၊ ဥယျာနံ ဂစ္ဆန္တိ၊ မိဂါရမာတာ-မိဂါရသူဌေး၏ အမိအရာ၌တည်သော၊
 ဝိသာခါဝိ-သည်လည်း။ ။အဟံ၊ ဥယျာနံ-သို့၊ ဂစ္ဆာ-၍၊ ကိ-အဘယ်ကို၊
 ကရိဿာမိ-ပြုအံ့နည်း၊(ကိ ကရိဿာမိ-ဘာလုပ်အံ့နည်း၊) “ဘာအကျိုး
 ရှိမှာလဲ”ဟု ဆိုလိုသည်၊) အဟံ၊ ဘဂဝန္တံ-ကို၊ ယန္တုန ပယိရူပါသေယျံ-
 အကယ်၍ ဆည်းကပ်ရပါမူ ကောင်းလေစွ၊ ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊
 အာဘရဏံ-မဟာလတာတန်ဆာကို၊ ဩမုဉ္ဇိတွာ-ချွတ်၍၊ ဥတ္တရဿဂေန-
 အပေါ်ရံအဝတ်ဖြင့်၊ ဘဏ္ဍိကံ-အထုပ်ကို၊ ဗန္ဓိတွာ-ဖွဲ့ထုပ်၍၊ ဒါသိယာ-
 ကျွန်မအား၊ အဒါသိ၊ (ကိ-အဘယ်သို့ ပြော၍ ပေးသနည်း၊) ဇေ-ကျွန်မ၊
 တန္တု၊ ဣမံ ဘဏ္ဍိကံ-ကို၊ ဂဏှာဟိ-ယူလော။ ။ဥဂ္ဂဟေတွာ-ကောက်ယူ၍၊
 နိက္ခိပထ-သိမ်းထားလိုက်ကြ။

ရတနံ ဝါ-ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ရတနသမ္မတံ ဝါ-ရတနာဟု
 သမုတ်အပ်သော အသုံးအဆောင်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ အဇ္ဈာရာမေ-
 အာရာမံအတွင်း၌၊ ဥဂ္ဂဟေတွာ ဝါ-ကိုယ်တိုင် ကောက်ယူ၍သော်လည်း
 ကောင်း၊ ဥဂ္ဂဟာပေတွာ ဝါ-သူတစ်ပါးကို ကောက်ယူစေပြီး၍သော်လည်း
 ကောင်း၊ ယဿ-အကြင်သူ၏ ဥစ္စာသည်၊ ဘဝိဿတိ၊ သော-
 ထိုဥစ္စာရှင်သည်၊ ဟရိဿတိ-ဆောင်ယူလိမ့်မည်၊ ဣတိ-ဤသို့ ရည်ရွယ်၍၊
 နိက္ခိပိတံ-သိမ်းထားခြင်းငှာ၊ အနုဇောနာမိ။

၅၀၄။ ကာသိသု-ကာသိမည်သော၊ ဇနပဒေ-ဇနပုဒ်၌ (တိုင်း၌)၊ အနာထ
 ပိဏ္ဍိကဿ-၏၊ ကမ္မန္တဂါမော-အလုပ်လုပ်ရာ ရွာသည်၊ ဟောတိ၊ တေန
 စ ဂဟပတိနာ-သည်လည်း၊ အန္တေဝါသိ-အနီးနေ တပည့်သည်၊ ဝါ-ကို၊
 (လယ်တော၌ အလုပ်လုပ်သော တပည့်ကို “အန္တေဝါသိ”ဟု ဆို၏၊)
 အာဏာတ္တော-စေခိုင်းထားအပ်သည်၊ ဟောတိ။

အညွှန်း။ ၁။ ပုဏ္ဏပတ္တံ။ ပါစိတ်ဘာဠိ။ (၂၊ ၆၈)။

အင်္ဂုလိမုဒ္ဒိကံ-လက်စွပ်ကို၊ သြမုဒ္ဒိတွာ-ချွတ်၍၊ တေ ဘိက္ခု-တို့ကို၊ ဘက္ကေန-ဖြင့်၊ ပရိဝိသိတွာ-ပြုစုလုပ်ကျွေး၍၊ အယျာ-တို့သည်၊ ဘုဒ္ဓိတွာ-ဘုဉ်းပေး၍၊ ဂစ္ဆန္တိ-ကြွကြပါကုန်၊ အဟမ္ဘိ-လည်းပဲ၊ ကမ္မန္တံ-အလုပ်သို့ (အလုပ်လုပ်ရာ အရပ်သို့)၊ ဂမိဿာမိ-မည်၊ ဣတိ-ဤသို့ လျှောက်၍၊ အင်္ဂုလိမုဒ္ဒိကံ-ကို၊ ဝိသရိတွာ-မေ့၍၊ အဂမာသိ။ ။အယံ အင်္ဂုလိမုဒ္ဒိကာ-သည်၊ နသိဿတိ-ပျောက်လိမ့်မည်၊ ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ တတ္ထေဝ-ထို အရပ်၌ပင်၊ အစ္စိသု-နေကြကုန်ပြီ။ ။ကမ္မန္တာ-မှ၊ အာဂစ္ဆန္တေ-ပြန်လာ လတ်သော်။ ။အဇ္ဈာဝသထေ-မိမိတည်ရာဌာနအတွင်း၌။

၅၀၆။ ရတနံ နာမ-မည်သည်၊ မုတ္တာ-ပုလဲ၊ မဏိ-ပတ္တမြား၊ ဝေဠုရိယော-ကြောင်မျက်ရွဲ၊ သင်္ခေါ-ခရုသင်း၊ သိလာ-ကျောက်သလင်း၊ ပဝါလံ-သန္တာ၊ ရတေ-ငွေ၊ ဇေတရူပံ-ရွှေ၊ လောဟိတင်္ဂော-ပတ္တမြားကျောက်နီ၊ မသာရဂလ္လံ-ပတ္တမြားပြောက်(မြ)။

ရတနသမ္မတံ နာမ-မည်သည်၊ ယံ-အကြင်ဝစ္စည်းသည်၊ မနုဿာနံ-တို့၏၊ ဥပဘောဂပရိဘောဂံ-အတွင်း အသုံးအဆောင်၊ ထက်ဝန်းကျင် အသုံးအဆောင် ဖြစ်၏၊ ဝါ-အတွင်း အသုံးအဆောင်၊ အပြင် အသုံးအဆောင် ဖြစ်၏၊ ဧတံ-သည်၊ ရတနသမ္မတံ နာမ။

ပရိက္ခိတ္တဿ-ကာရံအပ်သော၊ အာရာမဿ-၏၊ အန္တောအာရာမော-အာရာမိ၏ အတွင်းသည်လည်းကောင်း၊ အပရိက္ခိတ္တဿ-မကာရံအပ်သော (အာရာမိ၏)၊ ဥပစာရော-ခံနှစ်ကျအရပ် ဥပစာသည်လည်းကောင်း၊ အဇ္ဈာရာမောနာမ။ (အဇ္ဈာဝသထံ၌ မန်း (ဗန်း) စကော ကျည်ပွေ့ကျရာ အရပ်သည် ဥပစာတည်း။)

ရတနံ ဝါ ပန ပေ၊ နိက္ခိပိတဗ္ဗန္တိ-ကား၊ ရူပေန ဝါ-ရွှေ ငွေ အသပြာ (ရွှေတုံး ငွေခဲ)အားဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ နိမိတ္တေန ဝါ-ချိပ်တံဆိပ် အမှတ် အသားအားဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ သညာနံ-အမှတ်အသားကို၊ ကတွာ-၍၊ နိက္ခိပိတွာ-သိမ်းထား၍၊ ယဿ-၏၊ ဘဏ္ဍံ-သည်၊ နဋ္ဌံ-ပျောက်၏၊ သော-ထိုသူသည်၊ အာဂစ္ဆတု-လာပါစေ၊ ဣတိ-ဤသို့၊ အာစိက္ခိတဗ္ဗံ-ပြောပြထိုက်၏၊ တတ္ထ-ထိုအရပ်သို့၊ သစေ အာဂစ္ဆတိ-အံ့၊ သော-ကို၊ ဝတ္တဗ္ဗော (ကိ)၊ အာဝုသော၊ တေ-၏၊ ဘဏ္ဍံ-သည်၊ ကိဒိသံ-အဘယ်ကဲ့သို့ ရူအပ်သနည်း (အဘယ်သဘောရှိသနည်း)၊ ဣတိ-ဤသို့ ပြောထိုက်၏၊ ရူပေန ဝါ-ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ နိမိတ္တေန ဝါ-ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ သစေ သမ္မာဒေတိ-အကယ်၍ ပြီးစီးစေအံ့ (ပြီးစီး ပြည့်စုံအောင် ပြောပြနိုင်အံ့)။

အညွှန်း။ ၁။ မုတ္တာ စသည်၊ ကင်္ဂါဘာဠိ။ (၂၊ ၂၃၂)။

ဒါတဗ္ဗံ-ထိုက်၏။ နော စေ သမ္မာဒေတိ-အကယ်၍ မပြီးစီးစေအံ့၊ အာဂုဿာ-
ငါ့ရှင် ဒါယကာ၊ ဝိစိနာဟိ-စူးစမ်း ရှာဖွေဦးလော့၊ ဣတိ ဝတ္တဗ္ဗော။

တမှာ အာဝါသာ-ထိုနေရာမှ (ထိုကျောင်းမှ)၊ ပက္ကမန္တေန-ဖဲသွားသော
ရဟန်းသည်၊ (ပက္ကမိတဗ္ဗံ၌ စပ်၊) တတ္ထ-ထိုနေရာ၌ (ထိုကျောင်း၌)၊ ပတိရူပါ-
လျှောက်ပတ်ကုန်သော (လဇ္ဇိ ကုက္ကုစ္စကဖြစ်ကုန်သော)၊ ယေ ဘိက္ခု ဟောန္တိ၊
တေသံ-ထိုရဟန်းတို့၏၊ ဟတ္ထေ-လက်၌၊ နိက္ခိပိတွာ-ထားခဲ့၍၊ ပက္ကမိတဗ္ဗံ-
ဖဲသွားရာ၏။

၅၀၇။ ရတနသမ္ပတံ-ကို၊ ဝိသာသံ-အကျွမ်းဝင်သဖြင့်၊ ဂဏှာတိ။
ရတနသိက္ခာပဒံ နိဗ္ဗိတံ ဒုတိယံ။

၃။ ဝိကာလဂါမပ္ပဝိသနသိက္ခာပဒ

၅၀၈။ သဘာယံ-အစည်းအဝေး၌ (လူစုလူဝေး၌)၊ နိသီဒိတွာ-၍၊ အနေက
ဝိဟိတံ-တစ်ပါးမက များသောအပြားရှိသော၊ တိရစ္ဆာနကထံ-အရိယာမဂ်၏
ဖီလာကန့်လန့်ဖြစ်သော စကားကို၊ ကထေန္တိ-ပြောကြကုန်၏။ သေယျထိဒံ-
ထိုတိရစ္ဆာနကထာဟူသည် အဘယ်နည်း၊ ရာဇကထံ-မင်းနှင့်စပ်သော
စကားကိုလည်းကောင်း၊ (စောရ-သူခိုး၊ ဓားပြ၊ သူပုန်၊ မဟာမတ္တ-အမတ်ကြီး၊
သေနာ-စစ်တပ်၊ ဘယ-ဘေး၊ ယုဒ္ဓ-စစ်ပွဲ(စစ်တိုက်ခြင်း)၊ အန္တ-စားဖွယ်၊
ပါန-သောက်ဖွယ်၊ ဝတ္ထ-အဝတ်၊ သယန-အိပ်ရာနေရာ၊ မာလာ-ပန်း၊
ဂန္ဓ-နံ့သာ၊ ဉာတိ-ဆွေမျိုး၊ ယာန-ယာဉ်၊ ဂါမ-ရွာ၊ နိဂမ-နိဂုံး၊ နဂရ-
မြို့၊ ဇနပဒ-ဇနပုဒ် (နယ်ပယ်)၊ ဣတ္ထိ-အမျိုးသမီး၊ သူရ-သူရဲကောင်း၊
ဝိသိခါ-လမ်းဆုံ လမ်းမ လမ်းခွ၊ ကုမ္ဘဋ္ဌာန-အိုး၏တည်ရာ ရေဆိပ်၊ (ဝါ-
အိုး၏တည်ရာ အိုးလုပ်သူမ၊ ပုဗ္ဗပေတ-ရှေးရှေးက သေလွန်ပြီးသော ဆွေမျိုး၊)
နာနာတ္ထကထံ-အမျိုးမျိုးအစားစား များသောသဘောရှိသောစကား၊
လောကက္ခာယိကံ-လောကကို ပြောဆိုကြောင်းစကား၊ သမုဒ္ဒက္ခာယိကံ-

အညွနံး။ ၁။ ဝိသာသံ၊ ပါစိတ်ဘာဠိ။ (၂၊ ၇၂)။

၂။ တိရစ္ဆာနကထံ။ ။ အဋ္ဌကထာ ဤနေရာ၌ တိရစ္ဆာနကထာကို “အရိယာမဂ်
၏ ဖီလာကန့်လန့်ဖြစ်သောစကား”ဟု ဖွင့်၏။ (ပါစိတ်ဘာဠိ၊ ၇၃)။
သီလက္ခန်ဘာသာဠိကာ (၁၊ ၆၂၀)အလို တိရစ္ဆာနကထာကို “သုဂတိလမ်း၊
နိဗ္ဗာန်လမ်းတို့၏ ဖီလာကန့်လန့်ဖြစ်သောစကား”ဟု ဆိုပါ။ ပါတိမောက်
ဘာသာဠိကာ (၄၆၃)၌ တိရစ္ဆာနကို “သုဂတိလမ်း၊ နိဗ္ဗာန်လမ်း၏ ဖီလာ
ကန့်လန့်ဖြစ်သော”ဟု ဝါစာသီလိဋ္ဌအကျိုးမှာ ဧကဝုစံ ပေးတော်မူ၏။

သမုဒ္ဒရာကို ပြောဆိုကြောင်းစကား၊ ဣတိ-ဘဝါဘဝကထံ-ဤအကြောင်း
ကြောင့် တိုးပွား၏၊ ဤအကြောင်းကြောင့် ဆုတ်ယုတ်၏ဟု မိမိထင်သမျှ
ပြောဆိုအပ်သော စကား၊ ဝါ-ဤအကြောင်းကြောင့် မြဲ၏၊ ဤအကြောင်း
ကြောင့် ပြတ်၏ဟု မိမိထင်သမျှ ပြောဆိုအပ်သောစကား၊ ဣတိ ဝါ-
ဤသို့ အပြားရှိသော အလားတူစကားကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဝါ-ဤသို့
အစရှိသော အလားတူ စကားကိုသော်လည်းကောင်းတည်း၊ ကာမဘောဂိနော-
ကာမဂုဏ်ကို ခံစားလေ့ရှိကုန်သော၊ ဂိဟိသေယျထာပိ-လူတို့ကဲ့သို့ပါ
တကား။

၅၀၉။ သာဝတ္ထိ-သို့၊ ဂစ္ဆန္တာ-ကုန်လတ်သော်၊ သာယံ-ညနေချမ်းအခါ၌၊
အညတရံ-သော၊ ဂါမံ-သို့၊ ဥပဂစ္ဆိသု-ကပ်ရောက်ကြကုန်ပြီ၊ ဘန္တေ-
တို့၊ ပဝိသထ-ဝင်တော်မူကြပါကုန်၊ ဘဂဝတာ-သည်၊ ဝိကာလေ-၌၊ ဂါမံ-
သို့၊ ပဝိသိတုံ-ငှာ၊ ပဋိက္ခိတ္တံ-ပယ်မြစ်တော်မူအပ်ပြီ၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ကြံ၍၊
ကုက္ကုစ္စာယန္တာ-ကုက္ကုစ္စကို ပြုကုန်လျက်၊ န ပဝိသိသု-မဝင်ကြကုန်၊ စောရာ-
တို့သည်၊ တေ ဘိက္ခု-တို့ကို၊ အစ္ဆိန္တိသု-လုယူကြကုန်ပြီ၊ အာပုစ္ဆာ-
ပန်ပြော၍။

၅၁၀။ သန္တံ-ထင်ရှားရှိသော၊ ဘိက္ခု-ကို၊ အာပုစ္ဆာ-၍။ ။

၅၁၁။ အညတရော-သော၊ ဘိက္ခု-သည်၊ (ဟောတိ၌ စပ်) ဝါ-ကို၊
အဟိနာ - မြွေသည်၊ ဒဋ္ဌော - ကိုက်အပ်သည်၊ ဟောတိ၊ အဂ္ဂိံ - ကို၊
အာဟရိဿာမိ - ဆောင်ယူအံ့၊ တထာရူပေ - ထိုသို့ သဘောရှိသော၊
အစွာယိကေ-အဆောတလျှင် ဖြစ်စေထိုက်သော (အလျင်အမြန် ပြုထိုက်
သော)၊ ကရဏိယေ-ပြုဖွယ်ကိစ္စသည်၊ သတိ-လတ်သော်၊ သန္တံ ဘိက္ခု၊
အနာပုစ္ဆာ-မပန်ပြောမူ၍။

၅၁၄။ ဝိကာလေ-၌၊ ဝိကာလသည်-၍၊ တထာရူပါ-သော၊ အစွာယိကာ-
သော၊ ကရဏိယာ-ကို၊ အညတြ-၍၊ သန္တံ ဘိက္ခု၊ အနာပုစ္ဆာ၊ ဂါမံ
ပဝိသတိ။

၅၁၅။ [စာပုဒ် (၃၀၂)၌ အနက်ပေးခဲ့ပြီ။]
ဝိကာလဂါမပုဝိသနသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ တတိယံ။

အညွှန်း။ ၁။ ဣတိ ဝါ။ သာရတ္ထ။ (၃၊ ၁၀၀)ရ။

၄။ သူစိယရသိက္ခာပဒ

၅၁၆။ အညတရေန-တစ်ယောက်သော၊ ဒန္တကာရေန-ဆင်စွယ်ကို ပြုလုပ်သူသည်၊ (ရှေးက “ဆင်စွယ်ပွတ်သမားသည်” ဟု ပေးတော်မူကြ၏။) ဘိက္ခုတို့သည်၊ (ဟောန္တိဋ္ဌိစပ်)၊ ဝါ-တို့ကို၊ ပဝါရိတာ-ဖိတ်မဲထားအပ်ကုန်သည်၊ ဟောန္တိ၊ (ကိ-အဘယ်သို့ ဖိတ်မဲထားအပ်ကုန်သနည်း)၊ ယေသံ အယျာနံ-တို့အား၊ သူစိယရေန-အပ်ကျည်ဖြင့်(အပ်ဖူးဖြင့်)၊ အတ္ထော-အလိုရှိ၏၊ (တောထိုအရှင်တို့ကို)၊ အဟံ-သည်၊ သူစိယရေန-ဖြင့်၊ ပဝါရေမိ-ဖိတ်ပါ၏၊ (ပဝါရိတာကို ကြည့်၍ ပဝါရေမိဟု ထည့်သည်)၊ [ကြွင်းသောပုဒ်တို့၏ အနက်ကို ပါရာဇိကဏ်ဘာသာဋီကာ(၄၊ ၅၂၈၊ စာပိုဒ်-၆၀၉)၌ ရေးခဲ့ပြီ။]

၅၁၈။ အဋ္ဌိ နာမ-မည်သည်၊ ယံကိဋ္ဌိ-အမှတ်မရှိ အလုံးစုံသော၊ အဋ္ဌိ-အရိုးတည်း၊ ဟတ္ထိဒန္တော-ဆင်စွယ်ကို၊ ဒန္တော နာမ-ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ၊ ဝိသာဏံ နာမ-မည်သည်၊ ယံကိဋ္ဌိ-သော၊ ဝိသာဏံ-ဦးချိုတည်း။ ပယောဂေ-ပယောဂကြောင့်။ ပဋိလာဘေန-ရခြင်းကြောင့်။ ဘိန္နိတော-ခွဲပြီး၍၊ ပါစိတ္တိယံ-ကို၊ ဒေသေတဗ္ဗံ-ဒေသနာပြောရာ၏။

၅၂၀။ ဂဏ္ဍိကာယံ-အနားပတ်သီး၌လည်းကောင်း၊ အရဏိကေ-ပွတ်နှိပ်လေး၌၊ ဝိဓေ - ခါးပန်းဘိ (ခါးပန်းသီး)၌၊ အဇ္ဇနိယာ - မျက်စဉ်းဗူး၌၊ အဇ္ဇနိသလာကာယ-မျက်စဉ်းတံ၌၊ ဝါသိဇဇေ-ပဲခွပ်ရိုး၌၊ ဥဒကပုဋ္ဌနိယာ-ရေသုတ်ပဝါ၌ (ရေသုတ်ပဝါ၏ အရိုး၌)၊ အနာပတ္တိ။

သူစိယရသိက္ခာပဒ နိဋ္ဌိတံ စတုတ္ထံ။

၅။ မဇ္ဇပိဋသိက္ခာပဒ

၅၂၁။ ဥစ္စေ-မြင့်သော၊ မဇ္ဇေ-ညောင်စောင်း၌၊ သယတိ-အိပ်၏၊ ဘန္တေ၊ အာဂစ္ဆတု-ကြွတော်မူပါ၊ ဘဂဝါ-သည်၊ မေ-၏၊ သယနံ-ကို၊ ပဿတု-ကြည့်တော်မူပါ၊ ဣတိ-လျှောက်ပြီ။ အာသယတော-နေရာအားဖြင့်၊ မောယပုရိသော-ဈာန် မဂ် ဖိုလ်မမှီး၊ အချည်းနှီးသော ယောက်ျားကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-သိထိုက်၏။

မဇ္ဇော နာမ၊ပေ၊ အာဟစ္စပါဒကော၊(ပါစိတ်ဘာဋီ၊၁၊၃၇၂၊စာပိုဒ်-၁၁၂ ၌

အညွှန်း။ ၁။ ဂဏ္ဍိကာယ စသည်၊ ကင်္ခါဘာဋီ (၂၊ ၂၃၉။)
၂။ အာသယတော။ ဘုရားကြီးဆရာတော်၏နိဿယ၌ “အာသယတော-အလိုအားဖြင့်” ဟူ၍ ပေးတော်မူ၏၊ ဤ၌ “ဝိနယော အာသယော မယံ” ၌ကဲ့သို့ “နေရာ” ဟူသောအနက်ကို ပေးလိုက်ပါသည်။ ဆရာတော် ဤပါဠိတော်ကို ပို့ချတော်မူစဉ်က ဤပုဒ်ကို အနက်ပေးပြီးသောအခါ “လူမြင်ရုံနှင့် ငတေကြီးသားမှန်း သိ” ဟူသော စကားပုံကို မိန့်တော်မူခဲ့ပါသည်။

အနက်ရေးခဲ့ပြီ။) ဟေဋ္ဌိမံ-အောက်၌ဖြစ်သော၊ အဋ္ဌနိ-အပေါင်ကို၊ ထပေတွာ-ချန်ထား၍။

၅၂၅။ ပမာဏိကံ-ပမာဏနှင့်ယှဉ်သောညောင်စောင်း အင်းပျဉ်ကို၊ ဦနကံ-ပမာဏအောက် ယုတ်လျော့သော ညောင်စောင်း အင်းပျဉ်ကို။ အညေန-သည်၊ ကတံ-ပြုအပ်ပြီးသော၊ ပမာဏာတိက္ကန္တံ-ပမာဏထက်ကျော်လွန်သော ညောင်စောင်းအင်းပျဉ်ကို၊ ပဋိလဘိတွာ-ရ၍၊ ဆိန္ဒိတွာ-ဖြတ်၍၊ ပရိဘူဇတိ-သုံးစွဲအံ့။

မဇ္ဇပိဋသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ ပဉ္စမံ။

၆။ တူလောနဒ္ဒသိက္ခာပဒံ

၅၂၆။ မဇ္ဇမ္ဗိ-ကိုလည်းကောင်း၊ ပိဋ္ဌမ္ဗိ-ကိုလည်းကောင်း၊ တူလောနဒ္ဒံ-မြေးယုက်အပ်သော လဲရိုသည်ကို၊ ဝါ-လဲပါသော အခင်းရှိသည်ကို၊ ကာရာပေန္တိ-ပြုစေကြကုန်၏။

ကထံ ဟိ-ကြောင့်၊ ပေ၊ ကာရာပေဿန္တိ နာမံ-ပြုစေကြရကုန်သနည်း၊ ကာမဘောဂိနော-ကုန်သော၊ ဂိဟီသေယျထာပိ-လူတို့ကဲ့သို့ပါတကား၊ တစ်နည်း၊ ကာမဘောဂိနော-ကုန်သော၊ ဂိဟီ-တို့သည်၊ ကာရာပေဿန္တိ သေယျထာပိ-ပြုစေကြကုန်သကဲ့သို့တည်း။

၅၂၈။ တူလံ နာမ-မည်သည်၊ တူလာနိ-လဲတို့သည်၊ တီဏိ-တို့တည်း၊ ရုက္ခတူလံ-သစ်ပင်မှဖြစ်သောလဲ(သစ်ပင်လဲ)၊ လတာတူလံ-နွယ်မှဖြစ်သောလဲ (နွယ်လဲ)၊ ပေါဋ္ဌကိတူလံ-ဖောင်းကားမြက်လဲ(ရှင်မွေ့လွန်းပင်စသောမြက်လဲ) လည်းကောင်းတည်း။

၅၃၀။ အာယောဂေ-အာယောဂပတ်၌လည်းကောင်း၊ (ကာယဗန္ဓန-ခါးပန်းကြိုး၊ အံသဗဒ္ဒက-ပခုံး၌ ဖွဲ့ချည်ကြောင်းကြိုး၊(ပခုံးလွယ်ကြိုး)၊ ပတ္တထဝိကာ-သပိတ်အိတ်၊ ပရိဿာဝန-ပဝါရေစစ်၊ ဗိမ္မောဟနံ-ခေါင်းအုံး။) အညေန-အခြားသူသည်။ ကတံ-ပြုအပ်ပြီးသော(မြေးယုက်အပ်သောလဲရှိသော ညောင်စောင်းအင်းပျဉ်ကို)၊ ပဋိလဘိတွာ-၍၊ ဥဒ္ဓါလေတွာ-လဲကိုထုတ်၍၊ ပရိဘူဇတိ။

တူလောနဒ္ဒသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ ဆဋ္ဌံ။

အညွှန်း၊ ၁။ တူလောနဒ္ဒံ-ပါစိတ်ဘာဠိ (၂၊ ၅၇။)၊ ပါတိမောက်ဘာဠိ၊ (၃၅၁။) ၂။ ပေါဋ္ဌကိတူလံ။ ။ဘုရားကြီးဆရာတော်၏ နိဿယ၌“ဖောင်းခါးမြက်” ဟု ပေးတော်မူ၏၊ (ဘုရားကြီး-၁၈၈။) ပါတိမောက်ဘာသာဠိကား၌ “ရှင်မွေ့လွန်းပင် စသော မြက်မျိုးမှဖြစ်သော မြက်လဲ”ဟု မိန့်တော်မူ၏။(ပါတိမောက်ဘာဠိ၊ ၃၅၅။) ၃။ အာယောဂေ စသည်၊ ကင်္ခါဘာဠိ (၂၊ ၂၄၁။)

၇။ နိသီဒနသိက္ခာပဒ

၅၃၁။ ဘဂဝတော-သည်။ နိသီဒနံ-နိသီဒိန်ကို၊ အနုညာတံ-ခွင့်ပြုတော်မူအပ်ပြီ။ အပမာဏိကာနိ-ပမာဏမရှိကုန်သော၊ ဝါ-ပမာဏမယှဉ်ကုန်သော၊ နိသီဒနာနိ-တို့ကို၊ ဓာရေန္တိ-ဆောင်ကြကုန်၏၊ မဇ္ဇဿာပိ-၏လည်းကောင်း၊ ပိဋဿာပိ-၏လည်းကောင်း၊ ပုရတောပိ-ရှေ့မှလည်းကောင်း၊ ပစ္ဆတောပိ-နောက်မှလည်းကောင်း၊ ဩလမ္ပေန္တိ-တွဲရရှိဆွဲကုန်၏(တွဲလွဲဆွဲကုန်၏)။

၅၃၂။ အာယသ္မာ ဥဒါယိ-သည်။ မဟာကာယော-ကြီးသောကိုယ်ရှိသည်၊ ဟောတိ၊ သော-ထိုအရှင်ဥဒါယိသည်၊ ဘဂဝတော-၏၊ ပုရတော-ရှေ့၌၊ နိသီဒနံ-ကို၊ ပညပေတွာ-ခင်းပြီး၍၊ သမန္တတော-မှ၊ သမဉ္ဇမာနော-ဆွဲငင်လျက်၊ နိသီဒတိ။ ။ဥဒါယိ-ဥဒါယိ၊ ကိဿ-ကြောင့်၊ တံ-သည်၊ ပုရာဏာသိကောဋ္ဌော-သေယျထာပိ-ရှေး၌ဖြစ်သော သားရေအလုပ်သမားကဲ့သို့၊ (ရှေး၌ဖြစ်သော သားရေနယ်သမားကဲ့သို့)၊ နိသီဒနံ-ကို၊ သမဉ္ဇသိ-ဆွဲငင်ရသနည်း၊ ဘန္တေ၊ ဟိ-အကြင်ကြောင့်၊ ဘဂဝတော-သည်၊ ဘိက္ခုနံ-တို့အား၊ အတိဓဒ္ဒကံ-အလွန်ငယ်သော၊ နိသီဒနံ-ကို၊ အနုညာတံ-အပ်ပြီ၊ တထာ-ထိုကြောင့်ပါတည်း။

၅၃၄။ သဒသံ-အမြိတ်အဆာနှင့် တကွဖြစ်သော သင်္ကန်းကို၊ နိသီဒနံ နာမ-မည်၏ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ။ ပမာဏိကံ၊ ပေ၊ ဒသာ ဝိဒတ္ထိ၊ (ပါတိမောက်ဘာသာဋီကာအတိုင်း ပေးပါ။)

၅၃၆။ ပမာဏိကံ-ပမာဏနှင့်ယှဉ်သော နိသီဒိန်ကို၊ ကရောတိ၊ ဥိနကံ-ပမာဏအောက်ယုတ်လျော့သော နိသီဒိန်ကို၊ အညေန-သည်၊ ကတံ-အပ်သော၊ ပမာဏာတိက္ကန္တံ-ပမာဏထက်ကျော်လွန်သော နိသီဒိန်ကို၊ ပဋိလဘိတွာ-ရ၍၊ ဆန္ဒိတွာ-ဖြတ်၍၊ ပရိဘုဉ္ဇတိ။ ဝိတာနံ ဝါ-မျက်နှာကြက်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ (ဘူမတ္ထရဏ-မြေအခင်း၊ ကြမ်းပြင်အခင်း၊ သာဏိပါကာရ-တင်းတိမ်ကန့်လန့်ကာ၊ ဘိသိ-ဘုံလျှို့၊ ဝိမ္ဗောဟနံ-ခေါင်းအုံး။)

နိသီဒနသိက္ခာပဒ နိဋ္ဌိတံ သတ္တမံ။

၁။ ပုရာဏာသိကောဋ္ဌော။ ။လွယ်ကူအောင် ပေးထားပါသည်။ သမဉ္ဇသိကြိယာကို လိုက်၍ ပေးလိုမှ “ဥဒါယိ၊ ကိဿ-ကြောင့်၊ တံ-သည်၊ ပုရာဏာသိကောဋ္ဌော-ရှေး၌ဖြစ်သော သားရေအလုပ်သမားသည်၊ သမဉ္ဇတိ သေယျထာပိ-ဆွဲငင်သကဲ့သို့ (ဆွဲဆန့်သကဲ့သို့)၊ နိသီဒနံ-ကို၊ သမန္တတော-မှ၊ သမဉ္ဇသိ-ဆွဲငင်ရသနည်း(ဆွဲဆန့်ရသနည်း)။ ဤသို့ ပေးပါ။ ပါစိတ်ဘာဋီ (၂၊ ၇၆။)

၂။ တထာဟိ။ ။ဤပုဒ်နှင့်စပ်၍ မှတ်ဖွယ်ကို ပါစိတ်ဘာသာဋီကာ (၁၊ ၃၃၆) စာပုဒ်(၁၃)၌ ပြခဲ့ပြီ၊ ဘုရားကြီးဆရာတော်၏ နိဿယ၌ “ဘန္တေ-ရား၊ တထာ-ထိုဖြစ်သောအတိုင်း၊ ဟိ (ကထေမိ)-လျှောက်ကြားပါအံ့”ဟု ပေးတော်မူ၏။ (ဘုရားကြီး-၁၈၈။)

၈။ ကဏ္ဍပုဋိစ္ဆာဒိသိက္ခာပဒ

၅၃၇။ ဘဂဝတာ-သည်၊ ဘိက္ခုနံ-တို့အား၊ ကဏ္ဍပုဋိစ္ဆာဒိ-အနာကို ဖုံးလွှမ်းကြောင်းသင်္ကန်းသည် (အနာလွှမ်းသင်္ကန်းသည်)၊ ဝါ-ကို၊ အနညာတာ ဟောတိ။ ပုရတောပိ ပစ္စတောပိ၊ အာကမုန္တ-ဆွဲငင်ကုန်လျက်၊ အာဟိဏ္ဏန္တိ-လှည့်လည်ကြကုန်၏။

၅၃၉။ ကဏ္ဍပုဋိစ္ဆာဒိ နာမ-မည်သည်၊ ယဿ-အကြင်ရဟန်း၏၊ အစော နာဘိ-ချက်၏အောက်၌၊ ဥပ္ပဇာဏုမဏ္ဍလံ-ပုဆစ်ခူးဝန်းနှစ်ဖက်၏အထက်၌၊ ကဏ္ဍ ဝါ-ယားနာသည်မူလည်းဖြစ်သော၊ ပိဋကော ဝါ-အိုင်းအနာ(သွေးစုနာ) သည်မူလည်းဖြစ်သော၊ အဿာဝေါ ဝါ-အရိယိုသောအနာသည်မူလည်းဖြစ် သော၊ တုလ္လကဏ္ဍ ဝါ-ဝဲကြီးနာသည်မူလည်းဖြစ်သော၊ အာဗာဇော-အနာ သည်၊ (အတ္တိ)၊ တဿ-ထိုရဟန်းအား၊ ပဋိစ္ဆာဒနက္ခာယ-(အနာကို)ဖုံးလွှမ်း ခြင်းအကျိုးငှာ၊ အနညာတာ-ခွင့်ပြုအပ်သောသင်္ကန်းတည်း။

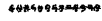
ကဏ္ဍပုဋိစ္ဆာဒိသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ အဋ္ဌမံ။

၉။ ဝဿိကသာဠိကသိက္ခာပဒ

၅၄၂။ ဝဿိကသာဠိကာ-မိုးရေခဲသင်္ကန်းသည်၊ ဝါ-ကို၊ အနညာတာ ဟောတိ။

ဝဿိကသာဠိကသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ နဝမံ။

၁၀။ နန္ဒသိက္ခာပဒ

၅၄၇။ အာယသ္မာ နန္ဒော-သည်၊ ဘဂဝတော-၏၊ မာတုစ္ဆာပုတ္တော- မယ်တော်၏ ညီမသားသည် (မိထွေးတော်၏သားသည်)၊ အဘိရူပေါ- လွန်ကဲသော အဆင်းရှိသည်၊ ဒဿနိယော-ကြည့်ရှုသင့် ကြည့်ရှုထိုက်သည်၊ ပါသာဒိကော-စိတ်၏ကြည်လင်ခြင်းကို ဖြစ်စေတတ်သည်၊ ဘဂဝတာ- အောက်၊ စတုရင်္ဂလောမကော-လက်လေးသစ်တို့ဖြင့် ယုတ်လျော့သည် (လက်လေးသစ် အရပ်ခိုမိသည်)၊ ဟောတိ။ သော-ထိုအရှင်နန္ဒသည်၊ သုဂတ စိဝရပ္ပမာဏံ-ဘုရားရှင်၏ သင်္ကန်းတော်ပမာဏရှိသော၊ စိဝရံ၊ ဓာရေတိ- ဆောင်၏(ဝတ်ရုံ၏)။

အညွှန်း။ ၁။ ကဏ္ဍ ဝါစသည်၊ ပါစိတ်ဘာဠိ(၂၊ ၇၇။) ကခါဘာဠိ(၂၊ ၂၄၃။)

ဘဂဝါ-သည်၊ အာဂစ္ဆတိ-ကြွလာတော်မူ၏။ ဣတိ-ဤသို့ ထင်၍၊ အာသနာ-နေရာမှ၊ ဝုဋ္ဌဟန္တိ-ထကြကုန်၏။

နန္ဒသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ ဒသမံ။
ရတနဝဂ္ဂေါ နဝမော။

တဿ-၏။ ဥဒ္ဓါနံ-ကား၊ ရညော စ-မင်း၏(နန်းတော်တွင်းသို့ ဝင်မှု)၊ ရတနံ-ရတနာ(ကောက်ယူမှု)၊ သန္တံ-ထင်ရှားရှိသော ရဟန်းကို(မဝန်ပြောဘဲ ဝင်မှု)၊ သူစိ(သူစိယရ)-အပ်ဗူး၊ မဉ္ဇူ စ-မြင့်သောညောင်စောင်း၊ တူလိကံ-လဲရှိသောညောင်စောင်း၊ နိသိဒနံ စ-နိသိဒိနံ၊ ကဏ္ဍံ စ-ယားနာ၊ သုဂတေန စ-ဘုရားရှင်၏ သင်္ကန်းတော်ပမာဏရှိသော သင်္ကန်းတော်နှင့်တကွ၊ ဝဿိကာ-မိုးရေခံသင်္ကန်း၊ ဣတိ-ဤကား ဥဒ္ဓါနံ-တည်း။

ဥဒ္ဓိဋ္ဌာ ခေါ ပပေ၊ ဓာရေယျာမိတိ။ (ပါတိမောက်ဘာသာဋီကာအတိုင်း ပေးပါ။)

ခုဒ္ဒကံ-ငယ်သောသိက္ခာပုဒ်အပေါင်းသည်၊ သမတ္တံ-ပြီးပြီ။

ပါစိတ္တိယကဏ္ဍံ နိဋ္ဌိတံ။
☸☸☸☸☸☸☸☸

၆။ ပါဠိဒေသနိယကဏ္ဍ

၁။ ပဌမပါဠိဒေသနိယသိက္ခာပဒ

၅၅၂။ အညတရာ-သော၊ ဘိက္ခုနီ-သည်၊ သာဝတ္ထိယံ-၌၊ ပိဏ္ဍာယ-
ငှာ၊ စရိတွာ-လှည့်လည်ပြီး၍၊ ပဋိက္ကမနကာလေ-^၁-ပြန်လာရာအခါ၌၊ အညတရံ သော၊ ဘိက္ခု-ကို၊ ပဿိတွာ-တွေ့မြင်၍၊ ဧတဒဝေါစ၊ (ကိ)၊ အယျ-အရှင်၊ ဟန္တ-ရော၊ ဘိက္ခ-ကို၊ ပဋိဂ္ဂဏှ-ခံယူပါ၊ ဣတိ-ပြီ၊ ဘဂိနိ-
နုမ၊ သုဋ္ဌ-ကောင်းပြီ၊ ဣတိ-ဤသို့ ပြော၍၊ သဗ္ဗေဝ၊ (သဗ္ဗဝေ)-အလုံးစုံ
သော ဆွမ်းကိုပင်၊ အဂ္ဂဟေသိ-ယူပြီ၊ သာ-ထိုဘိက္ခုနီသည်၊ ကာလေ-
ဆွမ်းစားချိန်သည်၊ ဥပကဋ္ဌေ-နီးကပ်လတ်သော်၊ ပိဏ္ဍာယ-ငှာ၊ စရိတုံ-
ငှာ၊ နာသက္ခိ-မစွမ်းနိုင်၊ ဆိန္နဘတ္တာ-ပြတ်သောဆွမ်းရှိသည်၊ အဟောသိ။

စတုတ္ထေ-လေးရက်မြောက်ဖြစ်သော၊ ဒီဝသေ-၌၊ ရထိကာယ-ရထားလမ်း၌၊ ပဝေဓေန္တိ-တုန်လှုပ်လျက်၊ ဂစ္ဆတိ-သွားနေ၏၊ ဂဟပတိ-အိမ်ရှင်ဖြစ်သော၊ သေဋ္ဌိ-သည်၊ ရထေန-ဖြင့်၊ ပဋိပထံ-ရှေးရှုဖြစ်သောခရီးကို(ခရီးရင်ဆိုင်)၊

အညနံး။ ၁။ ပဋိက္ကမနကာလေ။ ၂။ သဗ္ဗေဝ၊ ပါစိတ်ဘာဋီ၊ (၂၊ ၇၈။)

အာဂစ္ဆန္တော-လာလတ်သော်၊ တံ ဘိက္ခုနီ-ကို၊ အယျေ-အရှင်မ၊ အပေဟိ-
 ဖယ်ပါ၊ ဣတိ-သို့၊ ဧတံ-ကို၊ အဝေါစ၊ သာ-ထိုဘိက္ခုနီသည်၊ ဝေါက္ကမန္တိ-
 ဖဲသွားလတ်သော်၊ တတ္ထေဝ-ထိုအရပ်၌ပင် (ထိုနေရာ၌ပင်)၊ ပရိပတိ-လဲကျပြီ၊
 ပေ၊ ခမာပေသိ-သည်းခံစေပြီ (တောင်းပန်ပြီ)၊ ကိံ၊ အယျေ၊ ခမာဟိ-
 သည်းခံပါ၊ မယာ-သည်၊ ပါတိကာ-လဲကျစေအပ်သည်၊ အသိ-ဖြစ်ပါ၏၊
 ဣတိ-ဤသို့ပြော၍ သည်းခံစေပြီ၊ ဂဟပတိ၊ အဟံ-ငါ့ကို၊ တယာ-သည်၊
 န ပါတိကာ-လဲကျစေအပ်သည် မဟုတ်၊ အပိ စ-စင်စစ်ကား၊ အဟမေဝ-
 ငါသည်သာ၊ ဒုဗ္ဗလာ-အားမရှိ၊ ဣတိ-ပြီ။

သေဋ္ဌိ ဂဟပတိ-သည်၊ တံ ဘိက္ခုနီ-ကို၊ ယရံ-သို့၊ နေတွာ-ပင့်ဆောင်၍၊
 ဘောဇေတွာ-ဆွမ်းစားစေ၍(ဆွမ်းကပ်၍)။ မာတုဂါမော-သည်၊ ကိစ္ဆလာဘော-
 ခဲယဉ်းသောလာဘ်ရှိ၏။

၅၅၄။ အန္တရဃရံ နာမ-မည်သည်၊ ရထိကာ-ရထား သွားလောက်
 ထုတ်ချင်းပေါက်သောလမ်း၊ (ဗျူဟ-ထုတ်ချင်းမပေါက်သောလမ်း၊ သင်္ဘာဋက-
 လမ်းဆုံလမ်းခွ။) ယရံ-အိမ်လည်းကောင်းတည်း။

၅၅၅။ ဉာတိကာယ-ဆွေမျိုးတော်သော ဘိက္ခုနီ၌၊ ဒါပေတိ-ပေးစေ၏၊
 န ဒေတိ-ကိုယ်တိုင် မပေး။ ဥပနိက္ခိပိတွာ-အနီး၌ ချထား၍၊ ဒေတိ။
 ဥပဿယ-ဘိက္ခုနီတို့၏ကျောင်း၊ တိတ္ထိယသေယျာ-တိတ္ထိတို့၏ကျောင်း၊
 ပဋိက္ကမန-ရွာတွင်း ဆွမ်းစားရေပ်။)

ပဌမပါဠိဒေသနိယသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

၂။ ဒုတိယပါဠိဒေသနိယသိက္ခာပဒ

၅၅၇။ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ ကုလေသု-အမျိုးအိမ်တို့၌၊ နိမန္တိတာ-ပင့်ဖိတ်အပ်
 ကုန်သည် ဖြစ်၍၊ ဘုဉ္ဇန္တိ-ဆွမ်းဘုဉ်းပေးကြကုန်၏။ ဆဗ္ဗဂ္ဂိယာ၊ ဘိက္ခု-
 တို့သည်၊ ဆဗ္ဗဂ္ဂိယာနံ ဘိက္ခုနံ-တို့၏အတွက်၊ ဣဓ-ဤ၌၊ သူပံ-ဟင်းကို၊
 ဒေထ-ပေးကုန်လော၊ ဣဓ-ဤ၌၊ ဩဒနံ-ထမင်းကို၊ ဒေထ၊ ဣတိ-သို့၊
 ဝေါသာသန္တိယော-စီမံကုန်လျက်၊ ဌိတာ-တည်ကုန်သည်၊ ဟောန္တိ။ ဆဗ္ဗဂ္ဂိယာ
 ဘိက္ခု၊ ယာဝဒတ္ထံ-အကြင် အကြင် အလိုအတိုင်း (အလိုရှိတိုင်း)၊ ဘုဉ္ဇန္တိ။
 အညေ ဘိက္ခု၊ စိတ္တရူပံ-စိတ်အားလျော်စွာ၊ ပါ-စိတ်တိုင်းကျ၊ န ဘုဉ္ဇန္တိ-
 မဘုဉ်းပေးကြရကုန်။ ဆဗ္ဗဂ္ဂိယာ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ ဘိက္ခုနိယော-တို့ကို၊
 ဝေါသာသန္တိယော-စီမံနေသည်တို့ကို၊ န နိဝါရေသန္တိ နာမ-မတားမြစ်ကြ
 ကုန်သနည်း။

အညွှန်း။ ၁။ ရထိကာစသည်၊ ပါစိတ်ဘာဠိ၊ (၂၊ ၇၈။) ပါတိမောက်ဘာဠိ၊ (၄၄၆)။

၅၅၉။ ဝေါသာသန္တိ နာမ-မည်သည်၊ ယထာမိတ္တတာ-အား၊ပေ၊ ယထာ သမမာနာစရိယကတာ-အား။ (စာပိုဒ် ၃၈၆၌ အနက်ပေးခဲ့ပြီ။) ဣဓ-၌၊ သူပံ-ကို၊ ဒေထ၊ ဣဓ သြဒနံ၊ ဒေထ၊ ဣတိ-ဤသို့ စီမံ၏၊ သော-ဤ ဘိက္ခုနီသည်၊ ဝေါသာသန္တိ နာမ-မည်၏။

တေဟိ ဘိက္ခုဟိ၊ပေ၊ဘုရန္တတိ။(ပါတိမောက်ဘာသာဋီကာအတိုင်းပေးပါ။) ဧကဿပိ-တစ်ပါးလည်းဖြစ်သော၊ ဘိက္ခုနော-ရဟန်းသည်၊ အနုပသာဒိ တော-မတားမြစ်အပ်သည်ဖြစ်၍၊ ခါဒိဿာမိ၊ ဘုဉ်္ဇိဿာမိတိ၊ ပဋိဂ္ဂဏှာတိ။

၅၆၀။ ဥပသမ္ပန္နာယ-၌၊ ဥပသမ္ပန္နသညိ-ရှိသည်ဖြစ်၍၊ ဝေါသာသန္တိယာ- စီမံနေစဉ်၊ န နိဝါရေတိ။ ဧကတော ဥပသမ္ပန္နာယ-သည်၊ ဝေါသာသန္တိယာ- စဉ်၊ န နိဝါရေတိ။

၅၆၁။ အတ္တနော-၏၊ ဘတ္တံ-ကို၊ ဒါပေတိ-ပေးစေအံ့၊ န ဒေတိ-ကိုယ်တိုင် မပေး။ အညေသံ-တို့၏၊ ဘတ္တံ-ကို၊ ဒေတိ-၏၊ န ဒါပေတိ-မပေးစေ။ ယံ- အကြင် ခဲဖွယ် သောဇဉ်ကို၊ န ဒိန္နံ- မပေးအပ်၊ တံ- ကို၊ ဒါပေတိ။

၁။ ဝေါသာသန္တိ ။ ။ဘုရားကြီးဆရာတော်၏ နိဿယ၌ “သောကထာ- ဤသို့ ပြောဆိုခြင်းသည်၊ ဝေါသာသန္တိ နာမ-စီရင်သည် မည်၏”ဟု အနက်ပေးတော် မူ၍၊ ဝေါသာသန္တိအရ “ဣဓ သူပံ ဒေထ၊ ဣဓ သြဒနံ ဒေထ”ဟူသောစကား (ကထာ)ကို အရကောက်တော်မူ၏။ (ဘုရားကြီး-၁၉၆။) ဤ၌ နောက်လာမည့် “သာ ဘိက္ခုနီတိ ယာ သာ ဝေါသာသန္တိ ဘိက္ခုနီ၊ ဥပသမ္ပန္နာယ ဥပသမ္ပန္နသညိ ဝေါသာသန္တိယာ န နိဝါရေတိ”တို့ကို ကြည့်၍ ဘိက္ခုနီရအောင် အနက်ပေးထားပါသည်။

၂။ အနုပသာဒိတော။ ။“ဧကဿ ဧပိ ဘိက္ခုနော န အပသာဒိတော”ဟု တွေ့ရ၏။ ဓာတိကာသိက္ခာပုဒ်၌ “ဧကဿ ဧပိ ဘိက္ခုနော န ပဋိဘာသေယျ”ဟု ရှိ၏။ ထိုသိက္ခာပုဒ်၌ “ဧကဿ ဧပိ ဘိက္ခုနော”ပုဒ်ကို “န ပဋိဘာသေယျ”၌ တိုက်ရိုက်စပ်နိုင်၏။ ဤ၌ “န ပဋိဘာသေယျ”ပုဒ် ခပ၊ သို့ဖြစ်၍ “ဧကဿ ဧပိ ဘိက္ခုနော”ကို ဆဋိကတ္တာအဖြစ်ကြံ၍ “အနုပသာဒိတော”၌ စပ်ရန် အနက်ပေး လိုက်ပါသည်။ ကင်္ခါဉ္စိမူ “ဧကေနာပိ ဘိက္ခုနာ အနုပသာဒိတေ”ဟု တွေ့ရ၏။ (ကင်္ခါဘာဋီ၊ ၂၊ ၂၄၆။) ဤ၌လည်း “အနုပသာဒိတေ”ဟု မူကွဲတွေ့ရ၏။ ထိုအလို “ဧကဿ ဧပိ-သော၊ ဘိက္ခုနော-သည်၊ အနုပသာဒိတေ-မတားမြစ်အပ်သော်”ဟု ဆိုပါ၊ ထိုမူကွဲက ပို၍ ကောင်းပါသည်။

၃။ ဝေါသာသန္တိယာ။ ။ဤဝေါသာသန္တိယာသည် ဥပသမ္ပန္နာယနှင့် အရတူ၏။ ပါဠိတော်စာသွားအတိုင်း “ဥပသမ္ပန္နာယ ဥပသမ္ပန္နသညိ ဝေါသာသန္တိယာ”ဟု ရှိနေ သည်ကို သတိပြုပါ။

၄။ ဒါပေတိ။ ။“အတ္တနော-၏၊ ဘတ္တံ-ကို၊ ဒါပေသိ-စေ၏၊ န ဒေတိ- ကိုယ်တိုင် မပေး၊ တံ-ထိုဘတ်ကို၊ ဂဏှန္တဿ-ခံယူသောရဟန်း၏လည်းကောင်း၊” စသည်ဖြင့် အကျယ်ပေးရမည်၊ ဤ၌ လွယ်ကူအောင် ပေးထားပါသည်။

သဗ္ဗေသံ-အလုံးစုံသော ရဟန်းတို့အား၊ သမကံ-အညီအမျှ။ သိက္ခမာနာ-
သည်။ ဝေါသာသတိ-စိမ်အံ့။

ဒုတိယပါဠိဒေသနိယသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

၀၀၀၀၀၀၀၀၀၀၀၀၀၀၀၀

တတိယပါဠိဒေသနိယသိက္ခာပဒံ

၅၆၂။ အညတရံ-သော၊ ကုလံ-အမျိုးသည်၊ ဥဘတောပသန္တံ-နှစ်ယောက်လုံး
အားဖြင့် ကြည်ညိုသည်။ ဟောတိ၊ သဒ္ဓါယ-သဒ္ဓါဖြင့်၊ ဝနတိ-တိုးပွား၏။
ဘောဂေန-စည်းစိမ်ဖြင့်၊ ဟာယတိ-ယုတ်လျော့၏။ တသ္မိံ ကုလေ-ထိုအမျိုးအိမ်
၌၊ ပုရောတ္တံ-၌၊ ယံ ခါဒနိယံ ဝါ (ယံ) ဘောဇနိယံ ဝါ၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ တံသဗ္ဗ-
ထိုအလုံးစုံသော ခဲဖွယ် ဘောဇနိယံကို၊ ဝိဿဇ္ဇေတွာ-စွန့်လှူ၍၊ အပ္ပေကဒါ-
တစ်ရံတစ်ခါ၌၊ အနသိတာ-အစာမစားရကုန်ဘဲ၊ အစ္ဆန္တိ-နေကြကုန်၏။ ။
ဣမေ-ဤသူတို့သည်၊ ဣမေသံ-ဤရဟန်းတို့အား၊ ဒတွာ-လှူ၍၊
အပ္ပေကဒါ အနသိတာ အစ္ဆန္တိ-နေကြရကုန်၏။

ယံ ကုလံ-သည်၊ သဒ္ဓါယ-ဖြင့်၊ ဝနတိ၊ ဘောဂေန-ဖြင့်၊ ဟာယတိ၊
ဧဝရူပဿ-ဤသို့ သဘောရှိသော၊ ကုလဿ-အား၊ ဥတ္တိဒုတိယေန-သော၊
ကမ္မေန-ဖြင့်၊ သေက္ခသမ္မုတိ-သေက္ခသမ္မုတိကို (သေက္ခဟုသမုတ်ခြင်းကို)၊
ဒါတုံ၊ အနဇာနာမိ။

၅၆၄။ သာဝတ္ထိယံ-၌၊ ဥဿဝေါ-ပွဲသဘင်သည်၊ ဟောတိ။ ယံ-အကြင်
အကြောင်းကြောင့်၊ အယျာ-တို့သည်၊ အမှာကံ-တို့၏ (လှူဖွယ်ပစ္စည်းကို)၊
န ပဋိဂ္ဂဏန္တိ-မခံယူကြကုန်၊ တေန-ထိုအကြောင်းကြောင့်၊ အမှာကံ-တို့အား၊
ဇီဝိတေန-အသက်ရှင်ခြင်းဖြင့်၊ ကိံနုခေါ နာမ-အဘယ်အကျိုးရှိအံ့နည်း။ ။
နိမန္တိတေန-ပင့်ဖိတ်အပ်သော ရဟန်းသည်။

၅၆၅။ အနိမန္တိတေန-မပင့်ဖိတ်အပ်သောရဟန်းသည်။ (ကြွင်းပုဒ်တို့ကို
ပါတိမောက်နိဿယအတိုင်း ဆိုပါ။)

၅၆၇။ ယာနိ ခေါ ပန တာနိ သေက္ခသမ္မတာနိ ကုလာနိတိ(ဧတ္ထ)-
ဟူသော ဤပါဠိ၌၊ သေက္ခသမ္မတံ-သေက္ခဟု သမုတ်အပ်သော၊ ကုလံ နာမ-
မည်သည်။ ။အနိမန္တိတော နာမ-မည်သည်၊ အဇ္ဇတနာယ ဝါ-ယနေ၌
ဖြစ်လတ္တံ့သော ကောင်းမှု ပီတိ ပါမောဇ္ဇအကျိုးငှာသော်လည်းကောင်း(ယနေ့
ဆွမ်းဘုဉ်းပေးခြင်း အကျိုးငှာသော်လည်းကောင်း)၊ သွာတနာယ ဝါ-ငှာသော်
လည်းကောင်း၊ အနိမန္တိတော-မပင့်ဖိတ်အပ်၊ ဗရူပစာရံ-အိမ်၏ဥပစာသို့၊
ဩက္ကမဇ္ဇေ-သက်ရောက်လတ်သော်၊ နိမန္တေတိ-၏၊ ဧသော-ဤရဟန်းသည်၊
အနိမန္တိတော နာမ-မည်၏၊ အနိမန္တိတော-မပင့်ဖိတ်အပ်ဘဲ၊ အဂိလာနော-
ဂိလာနလည်း မဟုတ်ပါဘဲ၊ ခါဒိဿာမိ ဘူဠိဿာမိတိ ပဋိဂ္ဂဏာတိ။

၅၆၉။ နိမန္နိတဿ-ပင့်ဖိတ်အပ်သောရဟန်း၏လည်းကောင်း။ (စသည်ဆိုပါ။) အညေသံ-အခြားသူတို့၏၊ ဘိက္ခာ-ကို၊ တတ္ထ-ထိုသေက္ခသမ္မုတိအမျိုး၌၊ ပညတ္တာ-အပ်သည်၊ ဟောတိ။ ယရတော-မှ၊ နိဟရိတွာ-ထုတ်ဆောင်၍၊ ဒေန္တိ။

တတိယပါဠိဒေသနိယသိက္ခာပဒ နိဋ္ဌိတံ။

၈၈၈၈၈၆၆၄၆၅၆၅၆၅၆

၄။ စတုတ္ထပါဠိဒေသနိယသိက္ခာပဒ

၅၇၀။ သာကိယဒါသကာ-သာကိဝင်မင်း၏ကျွန်တို့သည်၊ အဝရဒ္ဒါ-ဆန်ကျင်ကြကုန်သည်၊ ဟောန္တိ၊ သာကိယာနိယော-သာကိဝင်မင်းသမီးတို့သည်၊ အာရညကေသု-တော၌ဖြစ်ကုန်သော(တောရဖြစ်ကုန်သော)၊ သေနာသနေသု-ကျောင်းတို့၌၊ ဘတ္တံ ကာတွံ ဣစ္ဆန္တိ။ ။တေ-ထိုသာကိဝင်မင်း၏ကျွန်တို့သည်၊ မဂ္ဂေ-လမ်းခရီး၌၊ ပရိယုဋ္ဌိသု-ထကြွကြကုန်ပြီ (သောင်းကျန်းကြကုန်ပြီ)။ သာကိယဒါသကာ-တို့သည်၊ နိက္ခမိတွာ-(ပုန်းနေရာမှ)ထွက်လာ၍၊ သာကိယာနိယော-တို့ကို၊ အစ္ဆိန္တိသု စ-လုလည်း လုယူကြကုန်ပြီ၊ ဒူဓေသု စ-ဖျက်လည်း ဖျက်ဆီးကြကုန်ပြီ။ သာကိယာ နိက္ခမိတွာ-(မြို့မှ)ထွက်၍၊ သဘဏှေ-ဥစ္စာနှင့်တကွဖြစ်သော၊ တေ စောရေ-တို့ကို၊ ဂဟေတွာ-ဖမ်းယူ၍။ ဘဒ္ဒန္တာ-တို့သည်၊ အာရာမေ-၌၊ စောရေ-တို့ကို၊ ပဋိဝသန္တေ-နေသည်တို့ကို၊ နာရောစေသန္တိ နာမ-မပြောကြကုန်သနည်း၊ ဣတိ-ဤသို့ ကဲ့ရဲ့ကြကုန်၏။

၅၇၁။ ဂိလာနေန-သော၊ ဘိက္ခုနာ-သည်၊ အာရညကေသု၊ သေနာသနေသု-တို့၌၊ ပုဗ္ဗေ-အာရာမ၏ ဥပစာသို့ မရောက်မီ ရှေး၌၊ အပဋိသံဝိဒိတံ-မသိစေအပ်သော၊ ခါဒနီယံ ဝါ ဘောဇနီယံ ဝါ၊ ပေ၊ ဘုဉ္ဇိတုံ အနုဇာနာမိ။

၅၇၂။ အာရညကံ နာမ၊ ပေ၊ အာကောဋိတာ ဒိဿန္တိ။ (ပါရာဇိကဏ်ဘာသာဋီကာ၊ ၄၊ ၅၄၃။ စာပိုဒ်-၆၅၄၌ ရေးခဲ့ပြီ။) အပဋိသံဝိဒိတံ နာမ-မည်သည်၊ ပဉ္စန္ဒံ-သီတင်းသုံးဖော် ငါးယောက်တို့သည်၊ ဝါ-သီတင်းသုံးဖော် ငါးယောက်တို့တွင် တစ်ယောက်ယောက်သည်၊ ပဋိသံဝိဒိတံ-တင်ကြို၍ သိစေအပ်သောခဲဖွယ် ဘောဇဉ်တည်း၊ ဧတံ-ဤခဲဖွယ် ဘောဇဉ်သည်၊ ဒု-ပဋိသံဝိဒိတံ နာမ-မည်၏။ (သီတင်းသုံးဖော်ငါးဦးတွင် တစ်ဦးဦးကို စေလွှတ်၍ ယနေ့ ဆွမ်းကပ်ပါမည်၊ နက်ဖြန်ဆွမ်းကပ်ပါမည် စသည်ဖြင့် ကြိုတင်အသိပေးထားအပ်သောခဲဖွယ်ဘောဇဉ်သည် ပဋိသံဝိဒိတ ဖြစ်သော်လည်း ပဋိသံဝိဒိတ မမည်၊ အပဋိသံဝိဒိတသာ မည်၏ဟု ဆိုလိုသည်။)

အညွှန်း။ ၁။ အဝရဒ္ဒါ၊ ပါစိတ်ဘာဋီ (၂၊ ၈၂။) ရှေးနိဿယ၌ “ခရီးလမ်းကို ပိတ်ဆို့ကုန်သည်”ဟု ပေးတော်မူ၏။ (ဘုရားကြီးနိဿယ၊ ၁၉၈။)

အာရာမံ-အာရာမံကိုလည်းကောင်း၊ အာရာမူပစာရံ-ကိုလည်းကောင်း၊
ဌပေတွာ-ချန်ထား၍၊ ပဋိသံဝိဒိတံ-အပ်၏။ ဧတံ-သည်၊ အပ္ပဋိသံဝိဒိတံ
နာမ-မည်၏။

ပဋိသံဝိဒိတံ နာမ-မည်သည်၊ ယောကောစိ-အမှတ်မရှိ တစ်စုံတစ်ယောက်
သော၊ ဣတ္ထိ ဝါ ပုရိသော ဝါ၊ ပေ၊ အာရောစေတီ၊ (ကို)၊ ဣတ္ထန္နာမဿ-
ဤအမည်ရှိသူ၏အတွက်၊ ခါဒနိယံ ဝါ ဘောဇနိယံ ဝါ၊ အာဟာရိဿန္တိ-
ဆောင်ကြပါလိမ့်မည်၊ ဝါ-ပို့ကြပါလိမ့်မည်၊ ဣတိ-ဤသို့၊ လျှောက်အံ့၊
သာသကံ-ယုံမှားဖွယ်ရှိသည်၊ သစေ ဟောတိ-အံ့၊ သာသကံန္တိ-ယုံမှားဖွယ်
ရှိ၏ဟူ၍၊ အာစိက္ခိတဗ္ဗံ-ပြောပြရာ၏၊ သပ္ပဋိဘယံ-ဘေးရန်ရှိသည်၊ ပေ၊ ဘန္တေ၊
ဟောတု-ရှိပါစေ၊ အာဟာရိယံဿတိ-ဆောင်ယူအပ်ပါလိမ့်မည်၊ ဣတိ-
သို့၊ ဘဏတိ-လျှောက်အံ့၊ စောရာ-တို့ကို၊ ဝတ္တဗ္ဗာ-ပြောပြထိုက်ကုန်၏၊
(ကို) မနုဿာ-တို့သည်၊ ဣဓ-ဤအရပ်၌၊ ဥပစရန္တိ-လှည့်လည်ကြကုန်၏၊
အပသက္ကထ-တော်ရာသို့ ဖဲသွားကြဦး၊ ဣတိ-သို့၊ ပြောပြထိုက်ကုန်၏။
ယာဂုယာ-ဖြင့်၊ ပဋိသံဝိဒိတေ-ကြိုတင်၍သိစေအပ်သော်၊ ဝါ-ကြိုတင်၍
သိစေအပ်သည်၌၊ တဿာ-ထိုယာဂု၏၊ ပရိဝါရော-အခြံအရံကို (အခြံအရံ
စားဖွယ် သောက်ဖွယ်ကို)၊ အဟာရိယုတိ-ဆောင်ယူအပ်သည်ဖြစ်အံ့၊ ဧတံ-
ဤအခြံအရံ ခဲဖွယ် ဘောဇဉ်သည်၊ ပဋိသံဝိဒိတံ နာမ-ကြိုတင်၍ သိစေအပ်
သည် မည်၏။

၅၇၅။ ပဋိသံဝိဒိတေ-ကြိုတင်၍ သိစေအပ်သော ခဲဖွယ် ဘောဇဉ်၌လည်း
ကောင်း၊ ဂိလာနဿ-၏လည်းကောင်း၊ အနာပတ္တိ။ ပဋိသံဝိဒိတေ ဝါ-၌
သော်လည်းကောင်း၊ ဂိလာနဿ ဝါ-၏သော်လည်းကောင်း၊ သေသကံ-
အကြွင်းအကျန်ဖြစ်သော ခဲဖွယ် ဘောဇဉ်ကို၊ ဘုဉ္ဇတိ၊ တတ္ထ-ထိုအာရာမံ
အတွင်း၌၊ ဇာတကံ-ပေါက်နေသော၊ မူလံ ဝါ-အမြစ်ကိုသော်လည်းကောင်း၊
(တစ-အခွံအခေါက်၊ ပတ္တ-အရွက်၊ ပုပ္ဖ-အပွင့်၊ ဖလ-အသီး။) ဘုဉ္ဇတိ။

စတုတ္ထပါဠိဒေသနိယသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

ဥဒ္ဓိန္ဒာ ခေါ၊ ပေ၊ ဓာရယာမိတိ။ (ပါတိမောက်နိဿယအတိုင်း ဆိုပါ။)

ပါဠိဒေသနိယကဏ္ဍံ နိဋ္ဌိတံ။

၇။ သေခိယကဏ္ဍ

၁။ ပရိမဏ္ဍလဝဂ္ဂ

၅၇၆။ ပုရတောပိ-ရှေ့၌လည်းကောင်း၊ ပစ္စတောပိ-နောက်၌လည်းကောင်း၊
ဩလမ္ဘေန္တာ-တွဲလျားကျစေကုန်လျက် (တွဲလွဲချကုန်လျက်)၊ နိဝါသေန္တိ-
ဝတ်ကြကုန်၏။ နာဘိမဏ္ဍလံ-ချက်အဝန်းအပိုင်းကို၊ ဇာဏုမဏ္ဍလံ-ပုဆစ်
ခုခန်းနှစ်ဖက်ကို၊ ပဋိစ္ဆာဒေန္တေန-ဖုံးအုပ်လျက်၊ ပရိမဏ္ဍလံ-ထက်ဝန်းကျင်
ဝန်းဝိုင်းစွာ၊ နိဝါသေတဗ္ဗံ-သင်းပိုင်ကို ဝတ်ရာ၏။ ယော-အကြင်ရဟန်းသည်၊
အနာဒရိယံ-လေးစားခြင်းမရှိသူ၏အဖြစ်ကို၊ ပဋိစ္စ-စွဲ၍၊ ပေနိဝါသေတိ-အံ့။

၅၇၇။ ပါရုပေန္တိ-ကိုယ်ဝတ်ကို ရုံကြကုန်၏ (ရမ်းကြကုန်၏)၊ ဥဘော-
နှစ်ဖက်ကုန်သော၊ ကဏ္ဍေ-သင်္ကန်းအနားတို့ကို၊ သမံ-အညီအမျှ၊ ကတွာ-
၍၊ ပရိမဏ္ဍလံ-စွာ၊ ပါရုပိတဗ္ဗံ-ရုံရာ၏ (ရမ်းရာ၏)။

၅၇၈။ ကာယံ-ကိုယ်ကို (အထက်ပိုင်းကိုယ်ကို)၊ ဝိဝရိတွာ-ဖွင့်၍ (ဖော်၍)။
သုပ္ပဋိစ္ဆန္နေန-လည်ပင်း လက်ကောက်ဝတ်တို့ကို ကောင်းစွာဖုံးအုပ်လျက်။

၅၇၉။ ဝါသုပဂတဿ-နေဖို့ရန် ကပ်ရောက်အပ်ပြီးသော ရဟန်း၏။
(အဓိပ္ပာယ်ကို ပါတိမောက်ဘာသာဋီကာ ၃၇၃-၌ ပြထားပြီ)။

၅၈၀။ ဟတ္ထမ္ဗိ-ကိုလည်းကောင်း၊ ပါဒမ္ဗိ-ကိုလည်းကောင်း၊ ကိဋ္ဌာပေန္တာ-
ကစားစေကုန်လျက် (ဆော့ကုန်လျက်)၊ အန္တရဃရေ ဂစ္ဆန္တိ၊ သုသံဝုတေန-
ကောင်းစွာစောင့်စည်းအပ်သော လက်ခြေရှိသည်ဖြစ်၍၊ အန္တရဃရေ ဂန္တမ္ဗိ။

၅၈၁။ တဟံ တဟံ-ထိုထိုအရပ်ကို၊ ဩလောကေန္တာ-ကြည့်ကုန်လျက်။
ဩက္ခိတ္တစက္ခုနာ-အောက်၌ချအပ်သော မျက်လွှာရှိသည်ဖြစ်၍၊ ယုဂမတ္တံ-
ထမ်းပိုးတစ်ပြန်မျှ အရပ်ကို (လေးတောင်ခန့်မျှ အရပ်ကို)၊ ပေက္ခန္တေန-
ကြည့်လျက်၊ ဂန္တမ္ဗံ-ရာ၏။

၅၈၄။ ဩက္ခိတ္တကာယံ-မြှောက်ပင့်အပ်သော သင်္ကန်းဖြင့်၊ ဝါ-သင်္ကန်းကို
မြှောက်ပင့်ခြင်းဖြင့်။ ဧကတော ဝါ-တစ်ဖက်၌လည်းကောင်း၊ ဥဘတော
ဝါ-နှစ်ဖက်၌လည်းကောင်း၊ ဥက္ခိပိတွာ-မြှောက်ပင့်၍။

ပရိမဏ္ဍလဝဂ္ဂေါ ပဌမော။

အညွှန်း။ ၁။ ပါရုပိတဗ္ဗံ။ ပါတိမောက်ဘာသာဋီကာ၌ ကိုယ်ဝတ်ကို “ရုံ” ဟု အနက်ပေး
တော်မူ၏။ (ပါတိမောက်၊ ၃၇၁။) ပါစိတ်ဘာသာဋီကာ၌ “ခြုံ(ရမ်း)” ဟု
အနက်ပေးတော်မူ၏။ (ပါစိတ်ဘာဋီ၊ ၂၊ ၉၁။)
၂။ ဩက္ခိတ္တကာယံ၊ ပါတိမောက်ဘာဋီ၊ (၃၇၅။) ပါစိတ်ဘာဋီ၊ (၂၊ ၉၃။)

၂။ ဥဒ္ဓတ္တိကဝဂ္ဂ

၅၅၆။ မဟာဟသိတံ-ကျယ်စွာသောရယ်ခြင်းကို၊ ဟသန္တာ-ရယ်ကုန်လျက်။ ဥဒ္ဓတ္တိကာယ-ကျယ်စွာရယ်ခြင်းဖြင့်။ ဟသနိယသ္မိ-ပြုံးရယ်ထိုက်သော၊ ဝတ္ထုသ္မိ-အကြောင်းဝတ္ထု၌၊ မိဟိတမတ္တံ-ပြုံးရုံမျှကို၊ ကရောတိ။

၅၅၈။ ဥစ္စာသဒ္ဓံ-မြင့်သောအသံကို၊ 'မဟာသဒ္ဓံ-ကျယ်သောအသံကို။ အပ္ပသဒ္ဓေန-တိုးသောအသံရှိသည် ဖြစ်၍။

၅၉၀။ ကာယပ္ပစာလကံ-ကိုယ်ကို လှုပ်စေ၍ လှုပ်စေ၍။ ကာယံ-ကို၊ ဩလမ္ဘန္တာ-တွဲရုံစွဲကုန်လျက် (ကိုးယိုးကားယား ပြုကုန်လျက်)၊ အန္တရဃရေဂန္ထိ။ ကာယံ-ကို၊ ပဂ္ဂဟေတွာ-မြဲစွာယူ၍ (မလှုပ်မရှား၊ ငြိမ်ငြိမ်သက်သက်ထား၍)။

ဥဒ္ဓတ္တိကဝဂ္ဂေါ ဒုတိယော။

၃။ ဓမ္မကတဝဂ္ဂ

၅၉၆။ ဓမ္မကတာ-ပြုအပ်သော အခါးထောက်ခြင်းရှိကုန်သည် (ဖြစ်၍)။ ဓမ္မကတေန-ပြုအပ်သောခါးထောက်ခြင်းရှိသည် ဖြစ်၍၊ ပေ၊ ဂန္ထဗ္ဗံ။ ဧကတောဝါ-တစ်ဖက်၌သော်လည်းကောင်း၊ ဥဘတောဝါ-နှစ်ဖက်၌သော်လည်းကောင်း၊ ဓမ္မ-ခါးနှင့် လက်ကို ဆက်စပ်မှုကို၊ ဝါ-ခါးထောက်မှုကို၊ ကတွာ-၍။

၅၉၈။ သသိသံ-ဦးခေါင်းနှင့်တကွဖြစ်သော ကိုယ်ကို၊ ပါရူပိတွာ-ခြံ၍၊ ဩဂုဏ္ဍိတေန-ခြံအပ်သော ဦးခေါင်းရှိသည် ဖြစ်၍။

၆၀၀။ ဥတ္တုဋ္ဌိကာယ-အထက်၌ ခြေတစ်စွန်းရှိသော သွားခြင်းဖြင့်၊ ဝါ-ဖဝါးစွန်းနင်းလျက်။

၆၀၁။ ပလ္လတ္တိကာယ-လက်၊ အဝတ်တို့ဖြင့် ထက်ဝန်းကျင်ပတ်ဖွဲ့ခြင်းဖြင့်။ ဟတ္ထပလ္လတ္တိကာယ ဝါ-လက်ဖြင့် ထက်ဝန်းကျင်ပတ်ဖွဲ့ခြင်းဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဒုဿပလ္လတ္တိကာယ ဝါ-အဝတ်ဖြင့် ထက်ဝန်းကျင်ပတ်ဖွဲ့ခြင်းဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ အန္တရဃရေ နိသီဒတိ။

အညွှန်း။ ၁။ ကာယပ္ပစာလကံ၊ ကင်္ခါဘာဋီ၊ (၂၊ ၂၆၆။)

၂။ ဓမ္မကတာ။ ။ဓမ္မသဒ္ဓါသည် "ပဋိဗဒ္ဓ-ဆက်စပ်ခြင်း" အနက်ဟောဟု ပါစိတ်ယောဇနာဆို၏။ [ပါစိကျာဒိ(၁၃၄)] "ဆက်စပ်"ဟူသည် "ခါးနှင့်ဆက်စပ်ခြင်း" ဟု ယူပါ။ ဤအလို "ခါး၌ပြုအပ်သော ဆက်စပ်ခြင်းရှိသည်" ဟု အနက်ပေး။ ဓာတွတ္ထသင်္ဂဟ၌မူ "ခါး" ဟု အနက်ယူ၏။ ဤ၌ ဌာနပစာရအားဖြင့် ခါးထောက်ခြင်းတိုင်အောင် ယူ၍ "ကတ-ပြုအပ်သော၊ ဓမ္မ-ခါးထောက်ခြင်း ရှိသည်" ဟု အနက်ပေးပါ။

၃။ သသိသံ၊ ကင်္ခါဘာဋီ (၂၊ ၂၆၇။) ပါစိတ်ဘာဋီ (၂၊ ၉၅။)

၆၀၂။ ဒေသက္ကစုံ-မလေးမစား သတိမထားမူ၍၊ ဆဇ္ဇေတုကာမာ ဝိယ-
စွန့်ပစ်လိုသူတို့ကဲ့သို့၊ ပိဏ္ဏပါတ် ပဋိဂ္ဂဏှန္တိ။ သက္ကစုံ-လေးစားသောအား
သတိထား၍။

၆၀၃။ အာကိရန္တေပိ-လောင်းနေသည်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ အတိတ္တန္တေပိ-
လွန်သည်တို့ကိုလည်းကောင်း (လောင်းပြီးသည်တို့ကိုလည်းကောင်း)၊ န ဇာန္တန္တိ။
ပတ္တသညိနာ-သပိတ်၌ သညာရှိသည် ဖြစ်၍။

၆၀၄။ ပိဏ္ဏပါတ်-ကို၊ ပဋိဂ္ဂဏှန္တာ-ခံယူတုန်လတ်သော်၊ သူပညေဝ-
ပဲဟင်းကိုသာ၊ ဗဟံ ပဋိဂ္ဂဏှန္တိ။ သူပေါ် နာမ-မည်သည်၊ သူပါ-တို့သည်၊
ဒွေ-တို့တည်း၊ ဟတ္ထဟာရိယော-လက်ဖြင့် ဆောင်ယူအပ် ဆောင်ယူနိုင်သော၊
ဝါ-လက်ကော်ရဖြစ်သော၊ မုဂ္ဂသူပေါ-ပဲနောက်ဟင်းလည်းကောင်း၊ မာသ
သူပေါ-ပဲကြီး(မတ်ပဲ)လည်းကောင်းတည်း။ သမသုပကော-ဆွမ်း၏ လေးဖို့
တစ်ဖို့မျှ လက်ကော်ရပဲဟင်းရှိသော၊ ပိဏ္ဏပါတော ပဋိဂ္ဂဟေတဗ္ဗော။

ရသရသေ-အရသာရှိသော ဟင်းတို့၏အရည်၌လည်းကောင်း၊ ဝါ-အလွန်
ကောင်းသောအရသာ၌လည်းကောင်း၊ ဉာတကာနံ-ဆွေမျိုးတို့၏လည်းကောင်း၊
ပဝါရိတာနံ-ဖိတ်မံထားသူတို့၏လည်းကောင်း၊ အညဿ-၏၊ အတ္တာယ-
အကျိုးငှာလည်းကောင်း၊ အတ္တနော-မိမိ၏၊ ဓနေနံ-အပ်သောဥစ္စာဖြင့်လည်း
ကောင်း၊ (ဗဟံ ဂဏှန္တဿ) အနာပတ္တိ။

၆၀၅။ ထူပိကတံ-ထူပဲကဲ့သို့ ပြုအပ်သော၊ ဝါ-မိုမောက်အောင် ပြုအပ်
သော။ သမတိတ္ထိကော-သပိတ် အတွင်းအနားရစ်နှင့် ညီမျှသော ခဲဖွယ်
ဘောဇဉ် ရှိသော။

ဓမ္မကတဝဂ္ဂေါ တတိယော။

၄။ သက္ကစွဝဂ္ဂ

၆၀၈။ တဟံ တဟံ-၌၊ ဩမသိတွာ-နှိုက်၍။ သပဒါနံ-အစဉ်အတိုင်း။
ဥတ္တရိဘဂေ-လက်သုတ်ဟင်းလျာ၌။

အညွှန်း။ ၁။ ရသရသေ စသည်၊ ကင်္ခါဘာဋီ (၂၊ ၂၆၈)၊ ပါစိတ်ဘာဋီ (၂၊ ၉၆)။
၂။ ဥတ္တရိဘဂေ။ ။သပဒါနံပုဒ်၏ သဒ္ဒတ္တကို ပါတိမောက်ဘာသာဋီကာ
(၃၈၁)၌ ပြထားပြီ။ ဥတ္တရိ-အပေါ်အညွှန်အဖျား၌+ဘဂံ-ချီး၍ ယူအပ်သောဟင်းရွက်နု။
ထိုဟင်းရွက်နုများ သုတ်ထားသော ဟင်းအဖြစ်စီမံထားအပ်သော လက်သုတ်ကို
“ဥတ္တရိဘဂံ”ဟု ခေါ်သည်။ (ကင်္ခါဘာဋီ၊ ၂၊ ၂၇၁။)

၆၁၀။ ထူပကတော-ဆွမ်းဦး ဆွမ်းထိပ်မှ၊ ဩမဒ္ဒိတွာ-နှိပ်၍၊ ဝါ-နှိုက်၍၊ ပရိတ္တကေ-အနည်းငယ်ကုန်သော၊ သေသေ-ကြွင်းသော ဆွမ်းတို့ကို၊ ဧကတော-တပေါင်းတည်း၊ သံကမိတွာ-စုရုံး၍၊ ဩမဒ္ဒိတွာ-၍၊ ဘုဉ္ဇတိ။

၆၁၁။ သူပမ္မိ-ပဲဟင်းစသည်ကိုလည်းကောင်း၊ ဗျဉ္ဇနမ္မိ-ဟင်းလျာကိုလည်းကောင်း၊ ဘိယျောကမျှတ-အများကိုအလိုရှိသူ၏အဖြစ်ကို၊ ဥပါဒါယ-စွဲ၍၊ ပဋိစ္ဆာဒေန္တိ-ဖုံးထားကြကုန်၏။ သာမိကာ-ဆွမ်းရှင်တို့သည်၊ ပဋိစ္ဆာဒေတွာ-ဖုံး၍၊ ဒေန္တိ။

၆၁၄။ ဥဇ္ဈာနသညီ-ကဲ့ရဲ့ခြင်း၌ သညာရှိကုန်သည် ဖြစ်၍၊ ပရေသံ-သူတစ်ပါးတို့၏၊ ပတ္တံ-သပိတ်ကို၊ ဩလောကေန္တိ-ကြည့်ကြကုန်၏။ ဒဿာမိ-လှူမည်၊ ဣတိ ဝါ-ဤသို့ကြံ၍သော်လည်းကောင်း၊ ဒါပေဿာမိ-လှူစေမည် (အလှူခံမည်၊ တောင်းမည်)၊ ဣတိ ဝါ-၍လည်းကောင်း၊ ဩလောကေတိ-အံ့၊ အနာပတ္တိ။

၆၁၅။ မဟန္တံ-ကြီးစွာသော၊ ကဗဠ-ဆွမ်းလုတ်ကို၊ ကရောန္တိ။ အတိ မဟန္တော-ဒေါင်းဥအလား၊ အလွန်ကြီးမားသော၊ ကဗဠော။ ခဇ္ဇကေ-ခဲဖွယ်၌ လည်းကောင်း၊ ဖလာဖလေ-သစ်သီးငယ်၊ သစ်သီးကြီး၌လည်းကောင်း၊ ဥတ္တရိ ဘဂေ-၌လည်းကောင်း၊ အနာပတ္တိ။

၆၁၆။ ဒိဃံ-ရှည်စွာသော၊ အာလောပံ-ဆွမ်းလုတ်ကို။ ပရိမဏ္ဍာလော-ထက်ဝန်းကျင်ဝန်းဝိုင်းသော။

သက္ကစ္စဝဂ္ဂေါ စတုတ္ထော။

၁၀၀၀၀၀၀၀၀၀၀၀၀၀

၅။ ကဗဠဝဂ္ဂ

၆၁၇။ ကဗဠ-ဆွမ်းလုတ်ကို၊ အနာဟဠေ-ခံတွင်းသို့ မဆောင်ယူအပ်သေးမီ၊ မုခဒ္ဓါရံ-ခံတွင်းဝကို၊ ဝိဝရန္တိ-ဖွင့်ကြကုန်၏။

၆၁၈။ ဘုဉ္ဇမာနာ-ဆွမ်းစားကုန်စဉ်၊ သဗ္ဗံ ဟတ္တံ-အလုံးစုံသောလက်ချောင်းကို၊ မုခေ-ခံတွင်း၌၊ ပက္ခိပန္တိ-ထည့်ကြကုန်၏။

၆၁၉။ သကဗဠေန-ဆွမ်းလုတ်နှင့်တကွဖြစ်သော၊ မုခေန-ဖြင့်၊ ဗျာဟရန္တိ-စကားပြောကြကုန်၏။

၆၂၀။ ပိဏ္ဍုကေပကံ-ဆွမ်းလုတ်ကို မြှောက်၍ မြှောက်၍၊ ဘုဉ္ဇန္တိ။

၆၂၁။ ကဗဠာဝစ္ဆေဒကံ-ဆွမ်းလုတ်ကို ကိုက်ဖြတ်၍ ကိုက်ဖြတ်၍။

အညွှန်း။ ၁။ ပိဏ္ဍုကေပကံ၊ ပါစိတ်ဘာဠိ၊ (၂၊ ၁၀၁။)

၆၂၂။ အဝဂဏ္ဏကာရကံ-မျောက်ကဲ့သို့ ပါးစောင်ကို မိုမောက်အောင်ပြု၍။

၆၂၃။ ဟတ္ထနိဒ္ဓါနကံ - လက်ကို ခါ၍ ခါ၍။ ကစဝရံ - အမှိုက်ကို၊ ဆဇ္ဈန္တော-စွန့်ပစ်စဉ်၊ ဟတ္ထံ-ကို၊ နိဒ္ဓါနာတိ-ခါအံ။

၆၂၄။ သိတ္တာဝကာရကံ-ဆွမ်းလုံးများကို ဖြန့်ကြဲ၍ ဖြန့်ကြဲ၍။ ကစဝရံ၊ ဆဇ္ဈန္တော၊ သိတ္ထံ-ဆွမ်းလုံးကို၊ ဆဇ္ဈယတိ-စွန့်ပစ်အံ။

၆၂၅။ ဇိဝှာနိစ္ဆာရကံ-လျှာကို ထုတ်၍ ထုတ်၍။

၆၂၆။ စပုစပုကာရကံ-စပုစပု အသံပြု၍၊ ဝါ-စပ်စပ်ပျပ်ပျတ်မြည်အောင်။

ကဗဠဝဂ္ဂေါ ပဉ္စမော။

၆။ သုရုသုရုဂဂ္ဂ

၆၂၇။ အညတရေန ဗြဟ္မာဏေန-သည်၊ သံဃဿ-၏အတွက်၊ ပယောပါနံ-နို့ရည်သောက်ဖွယ်ကို၊ ပဋိယတ္တံ-စီစဉ်အပ်သည်၊ ဟောတိ၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ သုရုသုရုကာရကံ-သုရုသုရု အသံပြု၍၊ ဝါ-ရှုရှုမြည်အောင်၊ ခိရ်-နို့ရည်ကို၊ ပိဝန္တိ-သောက်ကြကုန်၏၊ အညတရော-သော၊ နဋပုဗ္ဗကော-ဇာတ်သမားဖြစ်ဖူးသော(ကချေသည်ဖြစ်ဖူးသော)၊ ဘိက္ခု၊ ဧဝမာဟ၊ (ကိ)၊ သဗ္ဗော-သော၊ အယံ သံဃော-ကို၊ သီတိကတော မညေ-အေးအောင်ပြုအပ်သည်ဟု ထင်၏၊ ဝါ-အအေးနှိပ်စက်အပ်သည်ဟု ထင်၏။ သံဃံ-ကို၊ အာရဗ္ဗ-အကြောင်းပြု၍၊ ဒဝံ-ပြက်ရယ် ပြောင်လှောင်မှုကို၊ ကရိဿတိ နာမ။

န ဘိက္ခဝေ ဗုဒ္ဓံ ဝါ ဓမ္မံ ဝါ သံဃံ ဝါ အာရဗ္ဗ ဒဝေါ ကာတဗ္ဗော။

၆၂၈။ ဟတ္ထနိဇ္ဈေဟကံ-လက်ကို လျက်၍ လျက်၍။

၆၂၉။ ပတ္တနိဇ္ဈေဟကံ-သပိတ်ကို ခြစ်၍ ခြစ်၍။ ပရိတ္တကေ သေသေ ကေတော သံကမီတွာ၊ နိဇ္ဈေဟိတွာ-ခြစ်၍၊ ဘုဉ္ဇတိ။

၆၃၀။ ဩဋ္ဌနိဇ္ဈေဟကံ-နှုတ်ခမ်းကို လျက်၍ လျက်၍။

၆၃၁။ ဘဂ္ဂေသု-ဘဂ္ဂတိုင်း၌၊ သုသုမာရဂီရေ-သုသုမာရဂီရမြို့၌၊ မိဂဒါယေ-သာ-ကောင်တို့အား ဘေးမဲ့ပေးရာဖြစ်သော၊ ဘေသကဋ္ဌာဝနေ-ပိစဉ်းခုံတော၌၊ ပိဟရတိ။ ကောကနဒေ-ကောကနဒမည်သော၊ ပါသာဒေ-၌၊ သာမိသေန-ဆွမ်းစသောအာမိသနှင့်တကွဖြစ်သော၊ ဟတ္ထေန-လက်ဖြင့်၊ ပါနိယထာလကံ-သောက်ရေခွက်ကို၊ ပဋိဂ္ဂဏ္ဍိ-ကိုင်ကြကုန်၏။ ။ဧဝဝိဿာမိ-ဆေးမည်၊ ဣတိ ဝါ-ဤသို့ကြံ၍သော်လည်းကောင်း၊ ဧဝဝါပေဿာမိ-ဆေးစေမည်၊ ဣတိ ဝါ-လည်းကောင်း၊ ပဋိဂ္ဂဏ္ဍာတိ-အံ။

၆၃၂။ သသိတ္တကံ-ဆွမ်းလုံးနှင့် တကွဖြစ်သော၊ ပတ္တဇောဝနံ-သပိတ်ဆေးရေကို၊ အန္တရယရေ-ရွာတွင်း၌၊ ဆဇ္ဇေန္တိ-စွန့်ကြကုန်၏။ ဥဒ္ဓရိတွာဝါ-ဆွမ်းလုံးတို့ကို ထုတ်ဆယ်၍သော်လည်းကောင်း၊ ဘိန္နိတွာ-ဆွမ်းလုံးတို့ကို ချေဖျက်၍သော်လည်းကောင်း၊ ပဋိဂ္ဂဟေ ဝါ-လက်ဆေးခံ(ထွေးခံ)၌သော်လည်းကောင်း၊ နိဟရိတွာ ဝါ-ရွာပြင်ဘက်သို့ ထုတ်ဆောင်၍သော်လည်းကောင်း၊ ဆဇ္ဇေတိ။

၆၃၃။ ဆတ္တပါဏ္ဍိဿ-လက်၌ ထီးရှိသူအား။

၆၃၄။ ဆတ္တံ နာမ-မည်သည်၊ ဆတ္တာနိ-တို့သည်၊ တီဏိ။ မဏ္ဍလဗဒ္ဓံ-ထီးအချက်တို့ဖြင့် ဖွဲ့အပ်သော၊ သလာကဗဒ္ဓံ-ဝါးခြမ်းစိတ်တို့ဖြင့် ဖွဲ့အပ်သော၊ သေတစ္ဆတ္တံ ။ -ထီးဖြူလည်းကောင်း၊ (ကိလဉ္စစ္ဆတ္တံ-ဖျာထီး၊ ပဏ္ဍစ္ဆတ္တံ-သစ်ရွက်ထီး။)

၆၃၅။ ဒဏ္ဍော နာမ-မည်သည်၊ မဇ္ဈိမဿ-ပမာဏအားဖြင့် အလယ်အလတ်ဖြစ်သော၊ ပုရိသဿ-၏၊ စတုဟတ္ထော-လေးတောင်ပမာဏရှိသော၊ ဒဏ္ဍော-တုတ်တည်း၊ တတော-ထိုတုတ်ထက်၊ ဥက္ကဋ္ဌော-ကြီးသောတုတ်သည်၊ အဒဏ္ဍော-ဒဏ္ဍမဟုတ်၊ (ဤသိက္ခာပုဒ်၌ အလိုရှိအပ်သောတုတ် မဟုတ်၊) (တတော-ထိုတုတ်အောက်)၊ သြမကော-ငယ်သောတုတ်သည်၊ အဒဏ္ဍော။

၆၃၆။ သတ္တံ နာမ-မည်သည်၊ ဧကတော ဓာရ်-တစ်ဖက်၌ အသွားရှိသော၊ ဥဘတော ဓာရ်-နှစ်ဖက်၌ အသွားရှိသော၊ ပဟရဏံ-ပုတ်ခတ်ကြောင်းလက်နက်တည်း။ (ဓား၊သံလျက်၊လှံ စသောလက်နက်တွင် ပါဝင်သမျှကို ယူ။)

၆၃၇။ အာဝုခံ နာမ - မည်သည်၊ စာပေါ ၂ - စာပ မည်သောလေး၊ ကောဒဏ္ဍော-ကောဒဏ္ဍ မည်သောလေး။

သုရုသုရဝဂ္ဂေါ ဆဋ္ဌော။

၇။ ပါဒကဝဂ္ဂ

၆၃၈။ ပါဒကာရဋ္ဌဿ-ခြေနင်းစီးသူအား၊ ဓမ္မံ ဒေသန္တိ။ ယော အနဒရိယံ ပဋိစ္စ၊ အက္ကန္တဿ ဝါ-နင်းထားသည်မူလည်းဖြစ်သော၊ ပဋိမုက္ခဿ ဝါ-

အညွှန်း။ ၁။ သေတစ္ဆတ္တံ စသည်၊ ကင်္ခါဘာဠိ(၂၊ ၂၇၆။)၊ ပါစိတ်ဘာဠိ(၂၊ ၁၀၄။) ၂။ စာပေါစသည်။ ။ဤလေးနှစ်မျိုး၏ ပုံသဏ္ဍာန်ကို ကင်္ခါဘာသာဠိကာ (၂၊ ၂၇၇) ၌ ပြထားပြီး ဘုရားကြီးဆရာတော်၏ နိဿယ၌ “စာပေါ-မြားညှို့ရှိသော လေး၊ ကောဒဏ္ဍော-မြားညှို့ မရှိသော လေး”ဟု ပေးတော်မူ၏။ (ဘုရားကြီးနိဿယ ၂၁၀။)

စွပ်ထားသည်မူလည်းဖြစ်သော၊ ဩမုက္ကဿ ဝါ^၁-ဖနောင့်ဖုံးကို စွပ်ထားသည် မူလည်းဖြစ်သော၊ အဂိလာနဿ-အား၊ ဓမ္မံ ဒေသေတိ၊ အာပတ္တိံ ဒုက္ကဋ္ဌဿ။

၆၃၉။ ဥပါဟနာရဋ္ဌဿ-ဖိနပ်စီးသူအား။

၆၄၀။ ယာနဂတဿ-ယာဉ်၌ တက်ရောက်နေသူအား။ ယာနံ နာမ-မည်သည်၊ ဝယံ-လှည်းပေါင်းချုပ်လည်းကောင်း၊ (ရထော-ရထား၊ သကဋ္ဌ-လှည်း၊ သန္တမာနိကာ-သန်လျဉ်း၊ သိဝိကာ-ထမ်းစင်၊ ပါဠင်္ဂီ-ပုဆိုးသံလျဉ်း။)

၆၄၁။ သယနဂတဿ-အိပ်ရာ၌ ရောက်နေသူအား။

၆၄၂။ ပလ္လတ္တိကာယ-လက်၊ အဝတ်တို့ဖြင့် ထက်ဝန်းကျင်ပတ်ဖွဲ့ခြင်းဖြင့်၊ နိသိန္နဿ-ထိုင်နေသူအား။ ဟတ္ထပလ္လတ္တိကာယ ဝါ-လက်ဖြင့် ထက်ဝန်းကျင် ပတ်ဖွဲ့ခြင်းဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဒုဿပလ္လတ္တိကာယ ဝါ-အဝတ်ဖြင့် ထက်ဝန်းကျင် ပတ်ဖွဲ့ခြင်းဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ နိသိန္နဿ-သော၊ အဂိလာနဿ-အား။

၆၄၃။ ဝေဠိတသီသော နာမ-မည်သည် (ရစ်ပတ်အပ်သော ဦးခေါင်းရှိသူ မည်သည်)၊ ဧကသန္တံ-ဆံ၏အဆုံးအပိုင်းအခြားကို၊ န ဒဿာပေတွာ-မမြင်စေ မူ၍၊ ဝေဠိတော^၂-ရစ်ပတ်ထားသည်၊ ဟောတိ။ ဧကသန္တံ-ကို၊ ဝိဝရာပေတွာ-ဖွင့်စေ၍။

၆၄၄။ သသိသံ-ဦးခေါင်းနှင့် တကွဖြစ်သောကိုယ်ကို၊ ပါရတော-ခြံထားသူ ကို၊ ဩဂုဏ္ဍိတသီသော နာမ-ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ။ ။၆၄၅။ ဆမာယံ-မြေ၌။

၆၄၇။ အညတရဿ-သော၊ ဆပကဿ-ဒွန်းစဏ္ဍား၏၊ ပဇာပတိ-ဇနီး သည်၊ ဂမ္ဘီနီ-ကိုယ်ဝန်ရှိသည်၊ အဟောသိ။ အယျပုတ္တ-အရှင်သား၊ ဂမ္ဘီနီ-ကိုယ်ဝန်ရှိသည်၊ အမှီ။ အမ္မံ-သရက်သီးကို၊ ခါဒိတုံ-ခဲစားခြင်းငှာ၊ ဣစ္ဆာမိ။ အမ္မံ-သည်၊ နတ္ထိ၊ အမ္မဿ-၏၊ အကာလော-အခါမဟုတ်။ သစေ န လဘိဿာမိ-အံ့၊ မရိဿာမိ-သေရပါလိမ့်မည်။

ရညော-၏၊ အမ္မော-သရက်ပင်သည်၊ ဓုဝဖလော-မြဲသောအသီး ရှိသည် (အမြဲ အသီး သီးနေသည်)၊ ဟောတိ။ တံ အမ္မံ-တိုသရက်ပင်သို့၊ အဘိရဟိတွာ-တက်၍၊ နိလီနော-ပုန်းလျက်၊ အစ္စိ-နေပြီ။ ။ရာဇာ-သည်၊ ပုရောဟိတေန-ပုရောဟိတ်ဖြစ်သော၊ ဗြာဟ္မဏေန-နှင့်၊ သဒ္ဓိံ၊ ပေ၊ မန္တံ-မန္တန်ကို(ဝေဒ

အညွှန်း။ ၁။ ဩမုက္ကဿ။ ပါစိတ်ဘာဠီ (၂၊ ၂၀၆။) ကင်္ခါဘာဠီ (၂၊ ၂၇၈။) ရှေးနိဿယ၌ “ဩမုက္ကဿ ဝါ-ချွတ်သည်လည်းဖြစ်သော” ဟု ပေးတော်မူ၏။ (ဘုရားကြီးနိဿယ ၂၁။)

၂။ ဝေဠိတော။ ။ဝေဠိတသီသံ၌ ဝေဠိတ အရ ရစ်ပတ်အပ်သောဦးခေါင်း ရသော်လည်း ဤဝေဠိတောကား ပုဂ္ဂိုလ်ကို ရသည်ကို သတိပြုပါ။

ကျမ်းစားကို)၊ ပရိယာပုဏာတိ-သင်ယူ၏။ ယတြာ ။ -အကြင် မင်းသည်၊ ဥစ္စေ-မြင့်သော၊ အာသနေ-၌၊ နိသီဒိတွာ မန္တံ ပရိယာပုဏိဿတိ နာမ-သင်ယူနေ၏။ အယံ ရာဇာ-ဤမင်းသည်၊ ယာဝ-အလွန်အကဲသာလျှင်၊ အဓမ္မိကော-တရားမရှိလေစွ၊ ယတြာ-အကြင် ပုဏ္ဏားသည်၊ နိစေ-နိမ့်သော၊ အာသနေ နိသီဒိတွာ ဥစ္စေ အာသနေ-၌၊ နိသိန္နဿ-ထိုင်နေသူအား၊ မန္တံ-ကို၊ ဝါစေဿတိ နာမ-ဆိုစေ၏(ပိုချနေ၏)၊ အယဉ္ဇ ဗြာဟ္မဏော-သည်လည်း၊ အဓမ္မိကော-စွ၊ ယောဟံ-အကြင်ငါသည်၊ ဣတ္ထိယာ-၏၊ ကာရဏာ-ကြောင့်၊ ရညော-၏၊ အမ္မံ-ကို၊ အဝဟရာမိ-ခိုးဆောင်၏၊ အဟဉ္ဇ-သည်လည်း၊ အဓမ္မိကော-သည်၊ အမိ။

ယံ-အကြင်အမှုကို၊ အမေဟိ-သုံးယောက်သောငါတို့သည်၊ ကတံ-ပြုအပ်ပြီ၊ သဗ္ဗံ-အလုံးစုံသော၊ ဣဒံ-ဤအမှုသည်၊ စရိမံ-အောက်ကျသေးနုပယုတ်ညံ့လှ၏၊ ဣတိ-ဤသို့ ပြော၍၊ ဝါ-ပြောပြောဆိုဆို၊ တတ္ထေဝ-ထိုအရပ်၌ပင် (ထို သစ်ပင်အောက် မင်းနှင့် ပုဏ္ဏား၊ နှစ်ဦးသားတို့၏ အကြား၌ပင်)၊ ပရိပတိ-ခုန်ချပြီ။

ဂါထာ။ ။ယော စာယံ-အကြင်ပုဏ္ဏားသည်လည်း၊ မန္တံ-ကို၊ ဝါစေတိ-အောက်ကနေ၍ ဆိုစေ၏ (သင်ပေး၏)၊ ယော စ-အကြင် မင်းသည်လည်း၊ အဓမ္မေန-မတရားသဖြင့် (အထက်က နေသောအားဖြင့်)၊ အဓိယတိ-သင်ယူ၏။ တေ ဥဘော-ထိုမင်းနှင့် ပုဏ္ဏားနှစ်ဦးသားတို့သည်၊ အတ္ထံ-အကျိုးကို၊ ဝါ-အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို၊ န ဇာနန္တိ-မသိကြကုန်၊ ဓမ္မံ-အကြောင်းကို၊ ဝါ-ပါဠိကို၊ န ပဿရေ-မမြင်ကြကုန်။

ဆပက-ဒွန်းစဏ္ဍား (အာလုပ်ထည့်ပါ)၊ သုစိမံသုပသေစနော-သွန်းလောင်းထည့်ခတ်အပ်သော သန့်ရှင်းစင်ကြယ်သောအသားရှိသော၊ သာလိနံ-သလေးတို့၏၊ သြဒနော-ထမင်းကို၊ ဘုတ္တော-စားအပ်ပါပြီ၊ တသ္မာ-ထို့ကြောင့်၊ ဓမ္မေ-တရား၌၊ န ဝတ္တာမိ-မဖြစ်နိုင်ပါ၊ ဝါ-မကျင့်နိုင်ပါ၊ ဓမ္မော-ကို၊ အရိယေဟိ-မြင့်မြတ်ဖြူစင် သူတော်စင်တို့သည်၊ ဝဏ္ဏိတော-ချီးမွမ်းအပ်ပြီ။ (ဤသို့ သိပါသည်။ မသိ၍ မကျင့်နိုင်ခြင်း မဟုတ်ပါဟု ဆိုလိုသည်။)

ဗြာဟ္မဏ-ပုဏ္ဏား၊ တံစနလဘာ-ထိုဥစ္စာဟူသောလဘာ၏လည်းကောင်း၊ (တံ) ယသလဘာ စ-ထိုအခြေအရံအကျော်အစောဟူသောလဘာ၏လည်း

၁။ ယတြာ ဟိ နာမ။ ။ဟိ ကို အနက်မဲ့ကြံ၍ ပေးထားပါသည်။ ဟိတ်အနက် ကြံလိုမှ “ယတြာ-အကြင်မင်းသည်၊ ဟိ-အကြင်ကြောင့်၊ ပေ၊ ပရိယာပုဏိဿတိ နာမ၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ အယံ ရာဇာ၊ ယာဝ-လျှင်၊ အဓမ္မိကော”ဟု ဆိုပါ။ နောက်၌လည်း နည်းမှီ သိပါ။

ကောင်း၊ ဓိ-ထို့၊ ထို့ ထွေးလိုက်သည်။ ဝါ-စက်ဆုပ်ရွံရှာဖွယ်သည်။ အတ္ထု-
 ဖြစ်လေစွ၊ ဝိနိပါတေန-အပါယ်တို့၌ ဖောက်ဖောက်ပြန်ပြန်ကျကြောင်း၏အဖြစ်
 အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ အဓမ္မစရဏေန ဝါ-မတရားကျင့်ခြင်းအားဖြင့်လည်း
 ကောင်း၊ ယာ ဝုတ္တိ-အကြင်အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းသည်။ (နိပ္ပဇ္ဇတိ-ပြီးစီး
 ၏။ တာယ-ထိုအသက်မွေးဝမ်းကျောင်းဖြင့်၊ ကိ-အဘယ်အကျိုး ရှိအံ့နည်း။)

မဟာဗြဟ္မေ-ပုဏ္ဏားကြီး၊ ပရိဗ္ဗေ-တစ်နယ်တစ်ကျေး၊ လျင်စွာပြေးလော၊
 အညေ-မင်းနှင့်ပုဏ္ဏား၊ အသင်တို့မှ အခြားကုန်သော၊ ပါဏိနောပိ-သတ္တဝါ
 တို့သည်လည်း၊ ပစ္ဆိ-မိမိဘာသာ ချက်ပြုတ်စားသောက်ကြပါကုန်၏။ အသွာ-
 ကျောက်သည်။ ကုမ္ဘ-ရေအိုးကို၊ ဘိန္ဒုတိ ဣဝ-ခွဲသကဲ့သို့၊ ဧဝံ-ဤအတူ၊
 အာစရိတော-ပြုကျင့်အပ်သော၊ အဓမ္မော-မတရားမှုသည်။ တွံ-သင့်ကို၊ မာ
 အဘိဒါ-မခွဲပါစေနှင့် (မဖျက်ဆီးပါစေနှင့်)။

ဘိက္ခဝေ၊ တဒါပိ-ဒွန်းစဏ္ဍားဖြစ်ရာ ထိုအခါ၌သော်မှလည်း၊ မေ-သည်၊
 နိစေ၊ ပေ၊ ဝါစေတုံ-ငှာ၊ အမနာပါ-မမြတ်နိုးအပ်၊ ဧတရဟိ-ယခုအခါ၌၊
 ကိမင်္ဂ-အဘယ်အကြောင်းကြောင့်၊ နိစေ၊ ပေ၊ ဒေသေတုံ-ငှာ၊ အမနာပါ-
 အပ်သည်၊ န ဘဝိဿတိ-မဖြစ်အံ့နည်း၊ (ဘဝိဿတိယေဝ-ဖြစ်လိမ့်မည်သာ။)

၆၄၈။ ဌိတာ-ရပ်ကုန်လျက်၊ နိသိန္ဒဿ-အား၊ ဓမ္မံ ဒေသေန္တိ။

၆၄၉။ ပစ္ဆတော-နောက်မှ၊ ဂစ္ဆန္တာ-သွားကုန်စဉ်၊ ပုရတော-ရှေ့မှ၊
 ဂစ္ဆန္တဿ-သွားသူအား။

၆၅၀။ ပဥပထေန-လမ်းမဟုတ်သောခရီးဖြင့်၊ ဂစ္ဆန္တာ ပထေန-လမ်းဖြင့်၊
 ဂစ္ဆန္တဿ။

၆၅၁။ ဟရိတေ-စိမ်းစိုသောမြက်သစ်ပင်ရှိရာ အရပ်၌၊ ဥစ္စာရမ္ပိ၊ ပဿာဝမ္ပိ၊
 ခေဋ္ဌမ္ပိ-တံတွေးကိုလည်းကောင်း၊ ကရောန္တိ။ အပ္ပဟရိတေ-စိမ်းစိုသောမြက်
 သစ်ပင် မရှိရာအရပ်၌၊ ကတော-ပြုအပ်သောကျင်ကြီး၊ ကျင်ငယ်၊ တံတွေးသည်။
 ဟရိတံ-စိမ်းစိုသောမြက် သစ်ပင်ရှိရာ အရပ်ကို၊ ဩတ္တရတိ-လွှမ်းမိုးအံ့။

၆၅၂။ ဥဒကေ-သုံးဆောင်ကောင်းသောရေ၌။

၆၅၄။ ထလေ-ကြည်းကုန်း၌၊ ကတော-သည်၊ ဥဒကံ-ကို၊ ဩတ္တရတိ။
 ပါဒုကဝဂ္ဂေါ သတ္တမော။

ဥဒ္ဓိဋ္ဌာ ခေါ၊ ပေ၊ အဝိဝဒမာနေဟိ သိက္ခိတဗ္ဗန္တိ။ (ပါတိမောက်နိဿယ
 အတိုင်း ပေးပါ။)

မဟာဝိဘင်္ဂေါ-မဟာဝိဘင်းသည်၊ နိဋ္ဌိတော-ပြီးပြီ။

၁။ ကိမင်္ဂ။ ။ ရှေးနိဿယ၌ ဤဝါကျကို အနက်တစ်မျိုး ပေးတော်မူထား၏။
 “န အမနာပါ ဘဝိဿတိ” နေရာ၌လည်း “န မနာပါ ဘဝိဿတိ” ဟု ရှိနေ၏။

ဘိက္ခုနီဝိဘင်္ဂ

၁။ ပါရာဇိကကဏ္ဍ

၁။ ပထမပါရာဇိက

၆၅၆။ မိဂါရနတ္တာ-မိဂါရသူဌေး၏ အမိအရာ၌တည်သော ဝိသာခါ၏မြေးဖြစ်သော၊ သာဏော-သာဠသည့်၊ ပေ၊ အဝေါစ၊ မေ-အား၊ နဝကမ္မိကံ-အသစ်ဖြစ်သော အမှု၌ ယှဉ်သော၊ ဝါ-အသစ်ဖြစ်သောအမှုကို စိမံတတ်သော၊ ဘိက္ခုနီ-ကို၊ ဒေထ-ပေးကြပါကုန်၊ ဣတိ-ဤသို့ လျှောက်ပြီ။

တာသု-ထိုလေးယောက်တို့တွင်၊ သုန္ဒရီနန္ဒာ-မည်သော၊ ဘိက္ခုနီ-သည်၊ တရုဏပဗ္ဗဇိတာ-ငယ်သည်ဖြစ်၍ ရဟန်းပြုခဲ့သည် (ငယ်ငယ်က ရဟန်းပြုခဲ့သည်)၊ အဘိရူပါ ဒဿနိယာ ပါသာဒိကာ၊ ပဏ္ဍိတာ-ကြောင်းကျိုးမြင်သိ ပင်ကိုဉာဏ် ရှိသည်၊ ဗျတ္တာ-ထက်မြက်သည်၊ မေဓာဝိနီ-ထိုးထွင်းသိနိုင်သော ပညာရှိသည်၊ ဒက္ခာကျမ်းကျင်သည်၊ အနုလသာ-မပျင်းရိသည်၊ တတြုပါယာယ-ထိုထိုအမှု၌ ကပ်၍ သိတတ်သော၊ ဝိမံသာယ-စူးစမ်းတတ်သော ပညာနှင့်၊ သမန္နာဂတာ-ပြည့်စုံသည်၊ ကာတံ-ကိုယ်တိုင်ပြုခြင်းငှာ၊ အလံ-စွမ်းနိုင်သည်၊ သံဝိဇာတံ-စီမံခြင်းငှာ၊ အလံ-သည်၊ ဟောတိ။

နိဝေသနံ-နေအိမ်သို့၊ အဘိက္ခဏံ-မပြတ်၊ ဂစ္ဆတိ-သွားရ၏၊ (ကံ-အဘယ်အကျိုးငှာ သွားရသနည်း)၊ ဝါသံ-ပဲခွပ်ကို၊ ဒေထ-ပေးကြပါကုန်၊ ကုဋ္ဌာရိ-ဓားမကို၊ ဒေထ၊ ကုဒါလံ-ပေါက်တူးကို၊ ဒေထ၊ နိခါဒနံ-ဆောက်ကို၊ ဒေထ၊ ဣတိ-ဤသို့တောင်းဖို့ရာ သွားရ၏။ ။ကတာကတံ-ပြုအပ်ပြီး၊ မပြုအပ်သေးသော အလုပ်ကို၊ ဇာနိတံ-သိခြင်းငှာ၊ အဘိက္ခဏံ ဂစ္ဆတိ၊ တေ-ထိုသူတို့သည် (သုန္ဒရီနန္ဒာနှင့် သာဠတို့သည်)၊ အဘိဏှဒဿနေန-မပြတ်မြင်ရခြင်းကြောင့်၊ ပဋိဗဒ္ဓစိတ္တာ-ရာဂဖြင့် ဖွဲ့စပ်အပ်သောစိတ်ရှိကုန်သည်၊ အဟေသံ။

အညွှန်း။ ၁။ နဝကမ္မိကံ၊ ပဏ္ဍိတာစသည် ပါစိတ်ဘာဠိ(၂၊ ၁၁၇။)
 ၂။ မေဓာဝိနီ။ ။မေဓာသဒ္ဓါ "ပညာ"ဟူသောအနက်ကို ဟော၏။ ထိုပညာသည် (၁) ကိလေသာတို့ကို ညှဉ်းဆဲဖျက်ဆီးနိုင်သောပညာ၊ (၂)လျင်မြန်စွာ သင်ယူ မှတ်သာနိုင်သောပညာ၊ (၃) အကြောင်းအားလျော်စွာ ဖြစ်ပေါ်လာသော ဌာနပုတ္တိ(တစ်ဏှပုတ္တိ)ပညာ၊ (၄) တရားအစစ် အဆီအနစ်ဖြစ်သော ဓမ္မောပပညာ စသည်ဖြင့် အမျိုးမျိုး ရှိ၏။ ဤနေရာ၌ ပါဠိအနက်ကို သင်ယူရာဝယ် ပါဠိကိုလည်းကောင်း၊ အနက်ကိုလည်းကောင်း ထိုးထွင်း သိလွယ်သော ပညာကို ယူပါ။ - ပါစိတ်ဘာဠိ(၂၊ ၁၁၇။) တိပိဋကပါဠိ-မြန်မာအဘိဓာန်၊ ပ-ဝဂ်၊ အတွဲ(၁၆)(၅၂၄)။ ဘုရားကြီးဆရာတော်၏ နိဿယ၌ "မေဓာဝိနီ-သတိဖက်သောကြောင့် ထက်မြက်သော ပညာရှိသည်"ဟု ပေးတော်မူ၏။

ဒုသေတု-ဖျက်ဆီးခြင်းငှာ၊ ဩကာသံ-အခွင့်ကို၊ အလဘမာနော-မရသည် ဖြစ်၍၊ ဧတဒေဝ အတ္တယာ^၃ -ဤအကျိုးငှာပင်(ဤဖျက်ဆီးခြင်း အကျိုးငှာပင်)၊ ဘိက္ခုနီသံဃဿ-၏(အတွက်)၊ ဘတ္တံ-ကို၊ အကာသိ-ပြီ။ ။ဘတ္တဂ္ဂေ- ဆွမ်းစားရေပံ၌(ဆွမ်းလုပ်ကျွေးဖို့ရာ ပြင်ဆင်ထားအပ်သောနေရာ၌)၊ အာသနံ- နေရာကို၊ ပညာပေန္တော-ခင်းလတ်သော်၊ ဧတ္တကာ-ဤမျှအတိုင်းအရှည်ရှိကုန် သော(ဤမျှလောက်ကုန်သော)၊ ဘိက္ခုနီယော-တို့သည်၊ အယျာယ သုန္ဒရီ နန္ဒာယ-အရှင်မသုန္ဒရီနန္ဒာထက်၊ ဝုပုတရာ-သာ၍ကြီးကုန်၏၊ ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ ဧကမန္တံ-၌၊ အာသနံ၊ ပညပေသိ-ခင်းပြီ၊ ဧတ္တကာ-ဤမျှလောက် ကုန်သော ဘိက္ခုနီတို့သည်၊ (အယျာယ သုန္ဒရီနန္ဒာယ-အောက်)၊ နဝကတရာ- သာ၍ငယ်ကုန်၏၊ ဣတိ-၍၊ ဧကမန္တံ အာသနံ ပညပေသိ၊ ပဋိစ္စဇ္ဇေ- ဖုံးကွယ်အပ်သော၊ နိက္ခဋေ-အထောင့်နှင့်တူသော၊ ဩကာသေ-နက်မှောင် ချောင်ကျသောအရပ်၌၊ သုန္ဒရီနန္ဒာယ၊ ဘိက္ခုနီယာ-၏အတွက်၊ အာသနံ ပညပေသိ၊ (ကိ-အဘယ်သို့ ခင်းသနည်း)၊ ယထာ-အကြင်အခြင်းအရာအား ဖြင့် (ခင်းလတ်သော်)၊ ဝေရာ ဘိက္ခုနီယော-တို့သည်၊ နဝကာနံ ဘိက္ခုနီနံ- တို့၏၊ သန္တိကေ-အထံ၌၊ နိသိန္နာ-ထိုင်နေကုန်ပြီ၊ ဣတိ-သို့၊ ဇာနေယျံ- သိကုန်ရာ၏(ထင်ကုန်ရာ၏)၊ နဝကာ-ကုန်သော၊ ဘိက္ခုနီယောပိ-တို့သည် လည်း၊ ဝေရာနံ ဘိက္ခုနီနံ သန္တိကေ နိသိန္နာ ဣတိ ဇာနေယျံ၊ (တထာ- ထိုအခြင်းအရာအားဖြင့်၊ ပညပေသိ-ပြီ။)

သုန္ဒရီနန္ဒာ ဘိက္ခုနီ၊ သံလ္လက္ခေတွာ-မှတ်သား၍၊ ဗဟုကတော-ပြုအပ်သော များစွာ မြတ်နိုးမှုရှိသည်ဖြစ်၍၊ သာဓဇ္ဇေမိဂါရနတ္တာ-သည်၊ ဘိက္ခုနီသံဃဿ- ၏(အတွက်)၊ ဘတ္တံ-ကို၊ န အကာသိ-ပြုသည်မဟုတ်၊ မဲ-ကို၊ သော- ထိုသာဓူသည်၊ ဒုသေတုကာမော-ဖျက်ဆီးခြင်းငှာ အလိုရှိ၏၊ အဟံ၊ သစေ ဂမိဿာမိ-အံ၊ မေ-၏၊ ဝိဿရော-ဖောက်ပြန်သောအသံသည်(အော်မိသော အသံသည်)၊ ဘဝိဿတိ-ဖြစ်လိမ့်မည်၊ ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ အန္တေဝါသိနိ-

၁။ ဧတဒေဝ အတ္တယာ။ ။ရှေးနိဿယ၌ “ဧတဒေဝ-ထိုဖျက်ဆီးခြင်း၏သာလျှင်၊ (သာမိအနက်၌ ဒုတိယာဝိဘတ်ကို စီရင်၊ အချို့စာ၌လည်း “ဧတသောင”ဟု အဖြောင့် ပင် ရှိ၏)၊ “အတ္တယာ-အကျိုးငှာ”ဟု ပေတော်မူ၏၊ (ဘုရာ-ကြီး-၂၂၀)။ ဤ၌ ပါဠိအသုံးတစ်မျိုးဟု ယူဆ၍ “ဧတဒေဝ အတ္တယာ-ဤအကျိုးငှာပင်”ဟု ပေးလိုက်ပါ ၏၊ တစ်ခါတစ်ရံ ပုဒ်နစ်ပုဒ် အရတူသော်လည်း ဝိဘတ်မတူဘဲ ရှိတတ်ပါ၏၊ ဥပမာ-ဧတံ ကာရဏာ၊ တံ ကိဿ ဟေတု စသည်တည်း။ ဤ၌ အကျိုးကို ရည်ရွယ်၍ “ဧတဒေဝ အတ္တယာ”ဟု ဆိုသည်၊ မှန်၏။-“ဧတံ ကာရဏာ-ဤ အကြောင်းကြောင့်”ဟု ဆိုသလို “ဧတံ အတ္တယာ-ဤအကျိုးငှာ”ဟု ဆိုသည်၊ “ဝေ”ပါ၍ “ဧတဒေဝ အတ္တယာ-ဤအကျိုးငှာပင်”ဟု ရှိနေသည်။

အနီးနေဖြစ်သော၊ ဘိက္ခုနီ-ကို၊ အာဏာပေသိ-စေခိုင်းပြီ၊ (ကိ)၊ ဂစ္ဆ-
 သွားပါ၊ မေ-ငါ၏အတွက်၊ ပိဏ္ဍပါတ်-ကို၊ နိဟရ-ဆောင်ယူချေ၊ ယော-
 အကြင်သူသည်၊ မံ-ကို၊ စေ ပုစ္ဆိ-အံ့၊ ဂိလာနာတိ-မကျန်းမာနေ၏ဟူ၍၊
 ပဋိဝေဒေဟိ-သိစေပါ၊ ဣတိ-ဤသို့ စေခိုင်းပြီ။

ဗဟိဒ္ဓါရကောဋ္ဌကေ-တံခါးမှစ်၏အပြင်ဘက်၌၊ အယျေ-အရှင်မတို့၊ အယျာ
 သုန္ဒရိနန္ဒာ-အရှင်မသုန္ဒရိနန္ဒာသည်၊ ကဟံ-အဘယ်မှာနည်း၊ အယျေ-တို့၊
 အယျာ သုန္ဒရိနန္ဒာ-သည်၊ ကဟံ-နည်း၊ ဣတိ-သို့၊ သုန္ဒရိနန္ဒံ ဘိက္ခုနီ-
 ကို၊ ပဋိပစ္ဆန္တော-မေးလျက်၊ ဌိတော-တည်နေသည်၊ ဟောတိ။

အဟံ-သည်၊ ယမ္မိ အတ္တယ-^၁-အကြင်အကျိုးငှာ၊ အယျာယ သုန္ဒရိနန္ဒာယ-
 ၏၊ ကာရဏံ-ကြောင့်၊ (ယမ္မိ အတ္တယကို သရုပ်ဖော်သည်၊) ဘိက္ခုနီ
 သံဃဿ-၏အတွက်၊ ဘတ္တံ-ကို၊ အကာသိ-ပြီ၊ ဣတိ-ဤသို့ ပြော၍၊
 မနုဿေ-တို့ကို၊ အာဏာပေသိ-စေခိုင်း၍၊ ဘိက္ခုနီသံဃံ-ကို၊ ဘဝေဋ္ဌန-
 ဖြင့်၊ ပရိဝိသထ-လုပ်ကျွေးရစ်ကြကုန်၊ ဣတိ-သို့၊ ဝတော-၍။ ။ဗဟာရာမ
 ကောဋ္ဌကေ-အာရာမိတံခါးမှစ်၏အပြင်ဘက်၌၊ မိဂါရနတ္ထံ-သော၊ သာဠံ-
 ကို၊ ပတိမာနေန္တိ-စောင့်မျှော်လျက်၊ ဌိတာ-တည်နေသည်၊ ဟောတိ။ ။
 သသိသံ-ဦးခေါင်းနှင့်တကွဖြစ်သော ကိုယ်ကို၊ ပါရပိတွာ-မြဲ၍၊ မဇ္ဇကေ-
 ညောင်စောင်းငယ်၌၊ နိပဇ္ဇိ-လျောင်းပြီ။

အယျေ-အရှင်မ၊ တေ-အရှင်မ၏၊ အဖာသု-မချမ်းသာမှုသည်၊ ကိ-
 အဘယ်နည်း၊ ကိဿ-ကြောင့်၊ နိပန္နာ-လျောင်းနေသည်၊ အသိ-နည်း၊
 ဣတိ-ပြီ၊ အာဂူသော-ဒါယကာ၊ ယာ-အကြင်အမျိုးသမီးသည်၊ အနိစ္ဆန္တံ-
 မိမိကို အလိုမရှိသော ယောက်ျားကို၊ ဣစ္ဆတိ^၂-အလိုရှိ၏၊ (တဿာ-ထို
 အမျိုးသမီး၏၊ ဝါ-မှာ) ဧဝံဟိ-ဤသို့ပင်၊ ဧတံ-ဤမချမ်းသာမှုသည်၊
 ဟောတိ-ဖြစ်တတ်ပါ၏၊ (တစ်နည်း) ယာ-သည်၊ အနိစ္ဆန္တံ-အလိုမရှိအပ်
 သည်ကို၊ ဣစ္ဆတိ၊ တဿာ-၏၊ ဧဝံဟိ-လျှင်၊ ဧတံ-သည်၊ ဟောတိ။

၁။ ယမ္မိ အတ္တယ။ ။ရှေးနိဿယ၌ “အဟံ-သည်၊ ယမ္မိ ကာရဏံ-အကြင်
 အကြောင်းသည်လည်း၊ အတ္ထိ၊ တဿ ကာရဏဿ-ထိုအကြောင်း၏၊ အတ္တယ-
 ငှာ”ဟု နိယမထည့်၍ အနက်ပေးတော်မူ၏။ (ဘုရားကြီး-၂၂၂။) ဤ၌ပါဠိသုံးတစ်မျိုးဟု
 ယူဆ၍ “ယမ္မိ အတ္တယ-အကြင်အကျိုးငှာလည်း”ဟု ပေးလိုက်ပါသည်။

၂။ ယာ အနိစ္ဆန္တံ ဣစ္ဆတိ။ ။ပထမနည်းအလို အန္တပစ္စည်း ကတ္တားဟော၊
 ဒုတိယနည်းအလို အနိစ္ဆန္တံ၌ အန္တပစ္စည်းအစစ် မဟုတ်၊ ကံဟော မာနကို အန္တပြုဒ်ထား
 သည်ဟု မှတ်ပါ။ “အဘူတိ တဿ သော ဟောတိ၊ ယော အနိစ္ဆန္တိစ္ဆတိ”ဟု
 ကုသဇာတက ရှိသောကြောင့် ပထမနည်းက ပို၍ ကောင်းပေသည်။

အယျေ-မ၊ ကိ-အဘယံကြောင့်၊ အဟံ-သည်၊ တံ-အရှင်မကို၊ န ကုစ္ဆိသာမိ-အလိုမရှိအံ့နည်း၊ အပိ စ-စင်စစ်ကား၊ အဟံ-သည်၊ တံ-ကို၊ ဒူသေတံ-ငှာ၊ ဩကာသံ-အခွင့်ကို၊ န လဘာမိ-မရပါ၊ ဣတိ-ဤသို့ပြော၍၊ အဝဿုတော-ကာယသံသဂ္ဂရာဂဖြင့် စိုစွတ်သည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ အဝဿုတာယ-ကာယသံသဂ္ဂရာဂဖြင့် စိုစွတ်သော၊ သုန္ဒရီနန္ဒာယ-သော၊ ဘိက္ခုနီယာ-၌၊ ကာယသံသဂ္ဂ-ကိုယ်ဖြင့် နီးနှောခြင်းသို့၊ သမာပဇ္ဇိ-ရောက်ပြီ။

ဇရာဒုဗ္ဗလာ-ဇရာကြောင့် အားမရှိသည်၊ စရဏဂိလာနာ-ခြေကြောင့် မကျန်းမာနေသည် (ခြေနာရောဂါကြောင့် မကျန်းမာနေသည်)၊ ဟုတ္တာ၊ သုန္ဒရီ နန္ဒာယ-သော၊ ဘိက္ခုနီယာ-၏၊ အပိဒူရေ-၌၊ နိပန္နာ ဟောတိ။ သာ ဘိက္ခုနီ-သည်၊ မိဂါရနတ္ထံ-သော၊ သာဠ-ကို၊ အဝဿုတံ-ကာယသံသဂ္ဂရာဂဖြင့် စိုစွတ်သည် ဖြစ်၍၊ အဝဿုတာယ-သော၊ သုန္ဒရီနန္ဒာယ-သော၊ ဘိက္ခုနီယာ-၌၊ ကာယသံသဂ္ဂ-သို့၊ သာမပဇ္ဇန္တိ-ရောက်နေသည်ကို၊ အဒ္ဓသာ-မြင်ပြီ။ ။ ကထံ ဟိ-ကြောင့်၊ အယျာ သုနန္ဒရီနန္ဒာ-သည်၊ အဝဿုတာ-ဖြစ်၍၊ အဝဿုတဿ-သော၊ ပုရိသပုဂ္ဂလဿ-ယောက်ျားဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏၊ ကာယသံသဂ္ဂ-ကို၊ သာဒိယိဿတိနာမ-သာယာရသနည်း။

၆၅၈။ အဝဿုတာ နာမ-မည်သည်၊ သာရတ္တာ-ကာယသံသဂ္ဂရာဂဖြင့် လွန်စွာတပ်မက်သူတည်း၊ အပေက္ခဝတီ-ယောက်ျား၌ ရှင်ခြင်း ရှိသူတည်း၊ ပဋိဗဒ္ဓစိတ္တာ-ရာဂဖြင့် ဖွဲ့စပ်သော စိတ်ရှိသူတည်း၊ (ပါစိတ်ဘာဠိ၊ ၂၊ ၁၂၀။) အဓက္ခက္ခန္တိ-ကား၊ ဟေဋ္ဌက္ခကံ-ညှပ်ရိုး နှစ်ဖက်၏ အောက်၌၊ ဥဗ္ဗဇာဏု မဏ္ဍလန္တိ-ကား၊ ဥပရိဇာဏုမဏ္ဍလံ-ဝုဆစ်ဒူးဝန်း နှစ်ဖက်၏ အထက်၌။

အာမသနံ နာမ ပေ၊ နိပိဋ္ဌနံ သာဒိယတိ၊ (ပါရာဇိကဏ်ဘာသာဠိကာ၊ ၂၊ ၆၈၈။ စာပိုဒ်-၂၇၂)၌ အနက်ရေးခဲ့ပြီ။) ပုရိမာယော-ရှေးဖြစ်သောဘိက္ခုနီ တို့ကို၊ ဥပါဒါယ-စွဲယူ၍၊ ဝါ-ထောက်စာ၍၊ အယမ္ပိတိ-ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ။ (ဘိက္ခုတို့နှင့် ဆက်ဆံသော ပါရာဇိကလေးပါး ရှိသေး၏၊ ထိုပါရာဇိက လေးပါးတို့ကို ထောက်၍ “အယမ္ပိ-ဤဘိက္ခုနီသည်လည်း”ဟု သမ္ပိဏ္ဍနတ္ထ ပိသဒ္ဓါနှင့်တကွ ဆိုသည်-ဟူလို။)

၁။ အဝဿုတော။ ။ပါတိမောက်ဘာသာဠိကာ၊(၄၁၂-၄၁၆။)၊ကင်္ခါဘာသာဠိကာ၊ (၂၊ ၂၉၆-၂၉၇)တို့ကို ကြည့်၍ ပေးထားပါသည်။ ပါစိတ်ဘာသာဠိကာ၌မူ “အဝဿုတာ-ကာယသံသဂ္ဂရာဂသည် စိုစွတ်အပ်သည်”ဟု ကမ္မသာဓနပေးတော်မူ၏။ သုနန္ဒရီနန္ဒာယ ဘိက္ခုနီယာ ကာယသံသဂ္ဂကို ရှေ့ နိဿယ၌ “သုန္ဒရီနန္ဒာယ ဘိက္ခုနီယာ-နှင့်”ဟု သဟာဒိယောဂ ပေးတော်မူ၏၊ အညတရော ဘိက္ခု ပုရာဏ ဒုတိယကာယ ကာယသံသဂ္ဂ သမာပဇ္ဇိ၊ (ဝိ၊ ၁၊ ၁၈၄။)၊ ပါရာဇိကဏ်ဘာသာဠိကာ၊ (၃၊ ၆၉၂)ကို ကြည့်၍ အာဇာရပေးပါသည်။

ပါရာဇိကာ ဟောတီတိ ၊ပေ၊ ဇီဝိတုံ ဝေမေဝ။ (ပါရာဇိကာဏ် ဘာသာဋီကာ၊ ၂၊ ၆၈၇။ စာပိုဒ်-၅၅ ၌ အနက်ရေးခဲ့ပြီ။) ဘိက္ခုနီ အဝဿုတာ ၊ပေ၊ ပဋိပိဋ္ဌနံ ဝါ (ပါတိမောက်ဘာသာဋီကာအတိုင်း ပေးပါ။) သာဒိယန္တိ- သယာလတ်သော်၊ အဿမဏီ-ရဟန်းမ မဟုတ်သည်၊ အသကျဓိတာ- သာကီဝင်မင်းသားဘုရားရှင်၏ သမီးတော် မဟုတ်သည်၊ ဟောတီ။ အသံဝါသာတိ သံဝါသော နာမ (ပါရာဇိကာဏ်ဘာသာဋီကာ၊ ၂၊ ၆၈၇။ စာပိုဒ်-၅၅ ၌ အနက်ရေးခဲ့ပြီ။)

၆၅၉။ ဥဘတော-ဘိက္ခုနီ-ယောကျ်ား၊ နှစ်ဦးသားတို့၏၊ အဝဿုတေ- ကာယသံသဂ္ဂရာဂဖြင့် စိုစွတ်ခြင်း၌၊ (တစ်နည်း) ဥဘတော-တို့၏၊ အဝဿုတေ - ခြင်းသည်၊ (သတိ-ရှိလတ်သော်)။ အဓက္ခကံ-၌၊ ဥဗ္ဘဇာဏုမဏ္ဍလံ-၌၊ ကာယေန-ဖြင့်၊ ကာယံ-ကို၊ အာမသတိ-သုံးသပ်အံ့။ [ကာယပွင့်ပွင့်-ကိုယ်နှင့် စပ်သောဝတ္ထုကို၊ နိဿဂ္ဂိယေန-ပစ်လွှတ်အပ်သော ဝတ္ထုဖြင့်] ဥဗ္ဘက္ခကံ-ညှပ်ရိုးနှစ်ဖက်၏ အထက်အရပ်၌၊ အဓောဇာဏုမဏ္ဍလံ- ပုဆစ်ဒူးဝန်းနှစ်ဖက်၏ အောက်၌။

၆၆၀။ ဧတတော-တစ်ဖက်သော ဘိက္ခုနီ၏၊ အဝဿုတေ-သည်၊ (သတိ)။

၆၆၁။ ယက္ခဿ ဝါ-ဘီလူး၏သော်လည်းကောင်း၊ ပေတဿ ဝါ- ပြိတ္တာ၏သော်လည်းကောင်း၊ ပဏ္ဍကဿ ဝါ-ပဏ္ဍုက်၏သော်လည်းကောင်း၊ တိရစ္ဆာနဂတမနုဿဝိဂ္ဂဟဿ ၊ ဝါ-လူယောင်ဆောင်သောတိရစ္ဆာန်၏သော် လည်းကောင်း၊ အဓက္ခကံ ၊ပေ။

၆၆၂။ အသဗ္ဗိစ္စ-သညာနှင့်တကွ ဈေတနာနှင့် မစေ့ဆော်မှု၍၊ အာမသန္တိယာ- သုံးသပ်သောရဟန်းမ၏လည်းကောင်း၊ အသတိယာ-သတိမရှိသောရဟန်းမ ၏လည်းကောင်း၊ အဇနန္တိယာ-“ယောကျ်ား-မိန်းမ”ဟု မသိသောရဟန်းမ၏ လည်းကောင်း၊ အသာဒိယန္တိယာ-အတွေ့ကို မသာယာသော ရဟန်းမ၏ လည်းကောင်း၊ ပေ၊ အနာပတ္တိ။

ပဌမပါရာဇိကံ-သည်၊ သမတ္ထံ-ပြီးပြီ။

အညွှန်း။ ၁။ ဥဘတော အဝဿုတေ၊ ပါစိတ်ဘာဋီ (၂၊ ၂၁၂။)
 ၂။ ဧတတော အဝဿုတေ၊ ပါစိတ်ဘာဋီ (၂၊ ၂၁၂၄။)
 ၃။ တိရစ္ဆာနဂတမနုဿဝိဂ္ဂဟဿ၊ ကင်္ခါဘာဋီ (၂၊ ၂၉၉။)

၂။ ဒုတိယပါရာဇိက

၆၆၄။ သာဠေ့န-ကြောင့်၊ ဂမ္ဘီနီ-ကိုယ်ဝန်ရှိသည်၊ ဟောတိ၊ ယာဝ-
မျှလောက်၊ ဂမ္ဘော-ကိုယ်ဝန်သည်၊ တရုဏော-နုသည်၊ ဟောတိ၊ တာဝ-
မျှလောက်၊ ဆာဒေသိ-ဖုံးထားပြီး၊ ဂမ္ဘေ-သည်၊ ပရိပက္ခေ-ရင့်လတ်သော်၊
ဝိဗ္ဗမိတွာ-လူ့ဘောင်သို့ ပြန်လည်၍ (လူထွက်၍)၊ ဝိဇေယိ-မွေးဖွားပြီး။

အယျေ-အရှင်မတို့၊ သုန္ဒရီနန္ဒာ-သည်၊ အစိရဝိဗ္ဗန္တာ-လူထွက်ပြီးသော
သုန္ဒရီနန္ဒာ၏ ကြာမြင့်သောကာလ မရှိသေးမီ(လူထွက်၍ မကြာသေးမီ)၊
ဝိဇာတာ-မွေးဖွားပြီး၊ ကမ္ဘိ-အဘယ်သို့နည်း၊ သာ-ထိုသုန္ဒရီနန္ဒာသည်၊ ဘိက္ခုနီ
ယေဝ-သည်ပင်၊ သမာနာ-ဖြစ်စဉ်၊ ဂမ္ဘီနီနော-ကိုယ်ဝန်ရှိသလော၊ ဣတိ-
ဤသို့ ပြောကြကုန်ပြီ။ [နော သည် နှင့် အနက်တူသော ပုစ္ဆာဝါစက
နိပါတ်။] အယျေ-တို့၊ ဧဝံ-အေး၊ မှန်၏၊ ဣတိ-ဤသို့ ပြောကြကုန်ပြီ။
အယျေ-မ၊ ကိဿ-ကြောင့်၊ တွံ-သည်၊ ဇာနံ-သိလျက်၊ ပါရာဇိကံ မဓမ္မ-
ပါရာဇိကအာပတ်သို့၊ အဇ္ဈာပန္နံ-ရောက်နေသော၊ ဘိက္ခုနီ-ကို၊ အတ္တနာ-
ကိုယ်တိုင်၊ နေဝ ပဋိစောဒေသိ-မစောဒနာသနည်း၊ ဂဏဿ-ဂိုဏ်းအား၊
န အာရောစေသိ-မပြောသနည်း။ ။ ဧတိဿာ-ဤသုန္ဒရီနန္ဒာ၏၊ ယော
အဝဇ္ဇော-အကြင်ဂုဏ်၏ ဆန့်ကျင်ဘက်အဖြစ်သည်၊ (အတ္ထိ)၊ ဧသော-
ဤဂုဏ်၏ ဆန့်ကျင်ဘက် အဖြစ်သည်၊ မယံ-ငါ၏၊ အဝဇ္ဇော-တည်း၊
[အကိတ္တိ-အကျော်အစောမဲ့သည်၊ ဝါ-မျက်မှောက် ကဲ့ရဲ့ခံရခြင်းသည်၊
အယသော-အခြံအရံ မရှိခြင်းသည်၊ ဝါ-မျက်ကွယ် ကဲ့ရဲ့ခံရခြင်းသည်၊
အလာဘော-လာဘ်မရခြင်းသည်။] အယျေ-တို့၊ ကိ-အဘယ်ကြောင့်၊ အဟံ-
သည်၊ အတ္တနော-၏၊ အဝဇ္ဇံ-ကို၊ (အကိတ္တိ-အကျော်အစောမဲ့ကို၊ အယသံ-
အခြံအရံ မရှိခြင်းကို၊ အလာဘံ-လာဘ်မရခြင်းကို) ပရေသံ-တို့အား၊
အာရောစေဿာမိ-ပြောပြနိုင်ပါအံ့နည်း။

၆၆၆။ သလိင်္ဂေ-မိမိဘိက္ခုနီအသွင်၌၊ ဌိတာ-တည်နေသူမကို၊ ဌိတာ
နာမ-ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ။ ကာလကံတာ-သေသော ရဟန်းမကို၊ စုတာ နာမ
ဝုစ္စတိ၊ နာသိကာ နာမ-မည်သည်၊ သယံ ဝါ-ကိုယ်တိုင်သော်လည်း၊ ဝိဗ္ဗန္တာ-
လူထွက်သည်၊ ဟောတိ၊ အညေဟိ ဝါ-အခြားသူတို့ကသော်လည်း၊ နာသိတာ-
အသွင်ကို ဖျက်ဆီးအပ်သည်၊ ဟောတိ။ တိတ္ထာယတနံ-တိတ္ထိတို့၏ဘောင်သို့၊
သင်္ကန္တာ-ပြောင်းရွှေ့သော ရဟန်းမကို၊ အဝဿတာ နာမ-ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ။
သာ-ထိုဖုံးထားသော ရဟန်းမသည်၊ ပစ္ဆာ-ဖုံးထားပြီးနောက်မှ၊ ဧဝံ၊ ဝဒေယျ-
အံ့၊ (ကိ-အဘယ်သို့ ပြောဆိုသနည်း)၊ အယျေ-တို့၊ ပုဗ္ဗေဝ-ရှေးတုန်းကပင်၊
အဟံ-သည်၊ ဧတံ ဘိက္ခုနီ-ဤရဟန်းမကို၊ ဝါ-ဤရဟန်းမ၏အကြောင်းကို၊

သာ ဘဂိနီ-ထိုညီမသည်၊ ဧဝရူပါ စ ဧဝရူပါ စ-ဤသို့ သဘောလည်းရှိ၊ ဤသို့ သဘောလည်းရှိ၏၊ ဣတိ-သို့၊ အညာသိ-သိပါပြီ။

န အာရောစေဿာမိ-အံ၊ ဣတိ-သို့၊ ဓုရ်-တာဝန်ကို၊ နိက္ခိတ္တမတ္ထေ- ရုအပ်ပြီးကာမျှ ဖြစ်လတ်သော်၊ အသမဏိ ဟောတိ အသကျဓိတာ။

ဒုတိယပါရာဇိကံ သမတ္ထံ။

၀၀၀၀၀၀၀၀၀၀

၃။ တတိယပါရာဇိက

၆၆၆။ ထုလ္လနန္ဒာ-သော၊ ဘိက္ခုနီ-သည်၊ သမဂ္ဂေန-ညီညွတ်သော၊ သံဃေန-သည်၊ ဥက္ခိတ္တံ-နှင့်ထုတ်အပ်သော၊ ဂဒ္ဒဗာဓိပုဗ္ဗံ-သော၊ အရိဋ္ဌိ- သော၊ ဘိက္ခု-သို့၊ အနဝတ္ထတိ-အစဉ်လိုက်၏။ (စာပိုဒ်-၄၁၇ ၌ အနက် ရေးခဲ့ပြီ။)

၆၇၀။ ဥက္ခိတ္တော နာမ-မည်သည်၊ အာပတ္တိယာ-ကို၊ အဒဿနေ ဝါ- မရှုခြင်းကြောင့်သော်လည်းကောင်း၊ အပ္ပဋိကမ္မေ ဝါ-မကုစားခြင်းခြင်းကြောင့် သော်လည်းကောင်း၊ အပ္ပဋိနိဿဂ္ဂေ ဝါ-မိစ္ဆာအယူကို မစွန့်ခြင်းကြောင့်သော် လည်းကောင်း၊ ဥက္ခိတ္တော-နှင့်ထုတ်အပ်သူတည်း၊ ဓမ္မေန ဝိနယေနာတိ- ကား၊ ယေန ဓမ္မေန-အကြင် ဟုတ်မှန်သောဝတ္ထုဖြင့်၊ ယေန ဝိနယေန- အကြင် စောဒနာ သာရဏာဝိနည်းဖြင့်၊ သတ္တုသာသနေနာတိ-ကား၊ ဇိန သာသနေန-မြတ်စွာဘုရား၏ အဆုံးအမတော်ဖြစ်သော၊ ဗုဒ္ဓသာသနေန- ဘုရားရှင်၏အဆုံးအမတော်ဖြစ်သော ပြည့်စုံသောဥတိကမ္မဝါစာဖြင့်၊ (ဥက္ခိတ္တော၌ စပ်။) အနာဒရော နာမ-မည်သည်၊ သံဃံ ဝါ-ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဂဏံ ဝါ၊ ပုဂ္ဂလံ ဝါ၊ ကမ္မံ ဝါ-ဥက္ခေပနီယကံကိုသော်လည်းကောင်း၊ နာဒိယတိ- မနာယူ၊ ဝါ-ဂရုမစိုက်။ အပ္ပဋိကာရော နာမ-မည်သည်၊ ဥက္ခိတ္တော-နှင့်ထုတ် အပ်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ အနောသာရိတော-သံဃာဘောင်သို့ မသွင်းအပ်သေးသူ တည်း၊ (“အနောသာရိတော-မသက်ရောက်စေအပ်သူ”ဟု သဒ္ဒတ္ထ ဖြစ်၏။)

အကတသဟာယော နာမ-မည်သည်၊ သမာနသံဝါသကာ-တူသော သံဝါသ ရှိကုန်သော (တူသော ဧကကမ္မ၊ ဧကုဒ္ဒေသ၊ သမသိက္ခာဟူသော သံဝါသရှိကုန်သော)၊ ဘိက္ခု-တို့ကို၊ သဟာယာ-သဟာယတို့ဟူ၍ (အပေါင်း အဖော်တို့ဟူ၍)၊ ဝုစ္ဆန္တိ-အပ်ကုန်၏၊ သော-ထိုသံဝါသသည်၊ တေဟိ ။ -

၁။ သော တေဟိ။ ။“သော”ဟု နိယမရှိသောကြောင့် ရှေ့ဝါကျ၌ “ယေန သံဝါသေန-အကြင်သံဝါသကြောင့်၊ သမာနသံဝါသကာ ဘိက္ခု-တို့ကို၊ သဟာယာ- တို့ဟူ၍ ဝုစ္ဆန္တိ၊ သော-ထိုသံဝါသသည်၊ တေဟိ သဒ္ဓိံ နုတ္ထိ”ဟု အပြည့်အစုံပေးရမည်၊ ဤ၌ လွယ်ကူအောင် ပေးထားပါသည်။ (ပါစိတ်ဘာဠိ၊ ၂၊ ၁၂၅။)

ထိုရဟန်းတို့နှင့်၊ သဒ္ဓိ-အတူ၊ နတ္ထိ-ဥက္ခိတ္တကရဟန်းမှာ မရှိ၊ တေန-
ကြောင့်၊ အကတသဟာယောတိ-ဟူ၍ (ကံကြီး ကံငယ်ကိစ္စ၌ ပြုအပ်သော
သဟာယအဖြစ် မရှိသူဟူ၍)၊ ဝုစ္စတိ။

တမနုဝတ္တေယျာတိ-ကာ၊ သော-ထိုဥက္ခိတ္တကရဟန်းသည်၊ ယံ ဒိဋ္ဌိကော-
အကြင်အယူရှိသည်၊ ယံ ခန္တိကော-အကြင်နှစ်သက်ခြင်း ရှိသည်၊ ယံ ရုစိကော-
အကြင် အကြိုက် ရှိသည်၊ ဟောတိ၊ သာပိ-ထို ရဟန်းမသည်လည်း၊ တံ
ဒိဋ္ဌိကာ တံ ခန္တိကာ၊ တံ ရုစိကာ-သည်၊ ဟောတိ။ သာ ဘိက္ခုနီတိ-
ကာ၊ ဥက္ခိတ္တနုဝတ္တိကာ-ဥက္ခိတ္တကရဟန်းသို့ အစဉ်လိုက်သော၊ ယာ သာ
ဘိက္ခုနီ-ကို၊ (ဧဝမဿ ဝစနိယာ ဌိစပံ။) ဒေသာ အယျေ ဘိက္ခူ၊ ပေ၊
အနုဝတ္တိတိ။ (ပါတိမောက်ဘာသာဋီကာအတိုင်း ပေးပါ။)

၆၇၃။ အသမနုဘာသန္တိယာ-ဥတ်ကမ္မဝါစာဖြင့် အဖန်ဖန် မဆုံးမအပ်
သော ရဟန်းမ၏လည်းကောင်း၊ ပဋိနိဿန္တိယာ-စွန့်လွှတ်သော ရဟန်းမ၏
လည်းကောင်း၊ အနာပတ္တိ။

တတိယပါရာဇိကံ သမတ္ထံ။

၀၀၀၀၀၀၀၀၀၀၀၀၀၀

၄။ စတုတ္ထပါရာဇိက

၆၇၄။ ဆဗ္ဗဂ္ဂိယာ ဘိက္ခုနီယော-တို့သည်၊ အဝဿုတာ-ကာယသံသဂ္ဂ
ရာဂဖြင့် စိုစွတ်ကုန်သည် (ဖြစ်၍)၊ အဝဿုတဿ-ကာယသံသဂ္ဂရာဂဖြင့်
စိုစွတ်သော၊ ပုရိသပုဂ္ဂလဿ-ယောက်ျားပုဂ္ဂိုလ်၏၊ ဟတ္ထဂ္ဂဟဏမ္မိ-လက်ကို
ကိုင်ဆွဲခြင်းကိုလည်း၊ သာဒိယန္တိ-သာယာကြကုန်၏၊ သံဃာဋီကဏ္ဍဂ္ဂဟဏမ္မိ-
သင်္ကန်းအနားကို ကိုင်ဆွဲခြင်းကိုလည်း၊ သာဒိယန္တိ၊ သန္တိန္ဒြိယိ-ဟတ္ထပါသံဌ
လည်း တည်နေကြကုန်၏၊ သလ္လပန္တိပိ-အတူတကွလည်း စကားပြောကြ
ကုန်၏၊ သကေတမ္မိ-ချိန်းချက်ရာအရပ်သို့လည်း၊ ဂစ္ဆန္တိ၊ ပုရိသဿ-၏၊
အဗ္ဘာဂမနမ္မိ-ရှေးရှုလာခြင်းကိုလည်း၊ သာဒိယန္တိ၊ ဆန္ဒမ္မိ-ဖုံးကွယ်အပ်သော
အရပ်သို့လည်း၊ အနုပဝိသန္တိ-ဝင်ကြကုန်၏၊ ကာယမ္မိ-ကိုယ်ကိုလည်း၊
တဒတ္ထာယ-ထို ကာယသံသဂ္ဂ အကျိုးငှာ၊ ဧတဿ အဿဒ္ဓမ္မဿ-ဤ
ကာယသံသဂ္ဂဟူသော မသူတော်တို့၏ တရားကို၊ ပဋိသေဝနတ္ထာယ-မှီဝဲခြင်း
အကျိုးငှာ၊ ဥပသံဟရန္တိ-အနီးသို့ ဆောင်ကြကုန်၏။

၁။ အဝဿုတာ။ ။ပါတိမောက်ဘာသာဋီကာ(၄၁၆။)၊ ကင်္ခါဘာသာဋီကာ (၂၊
၃၀၃။)တို့၌ “အဝဿုတာ-ကာယသံသဂ္ဂရာဂဖြင့် စိုစွတ်သည်”ဟု ကတ္ထုသာဓန
ပေးတော်မူ၏၊ ပါစိတ်ဘာသာဋီကာ(၂၊ ၁၁၉။)၌ “ကာယသံသဂ္ဂရာဂသည် စိုစွတ်အပ်
သည်”ဟု ကမ္မသာဓန ပေးတော်မူ၏။

၆၇၆။ ဟတ္ထဂ္ဂဟဏံ ဝါ သာဒိယေယျာတိ-ဟူသော ဤပါဠိ၌၊ ဟတ္ထော နာမ-မည်သည်၊ ကပ္ပရုံ-တံတောင်ဆစ်ကို၊ ဥပါဒါယ-အစပြု၍၊ ယာဝ အဂ္ဂနခါ-လက်သည်းဖျားတိုင်အောင်တည်း။ ။

နိဝတ္ထံ ဝါ-ကိုယ်ဝတ်ကိုလည်းကောင်း၊ ပါရုတံ ဝါ-ကိုယ်ရုံကိုလည်း ကောင်း၊ ဂဟဏံ-ကိုင်ခြင်းကို၊ သာဒိယတိ။ ပုရိသေန-သည်၊ ဣတ္ထန္နာမံ- ဤအမည်ရှိသော၊ သြကာသံ-အရပ်သို့၊ အာဂစ္ဆ-လာခဲ့၊ ဣတိ-သို့၊ ဝုတ္တာ- ပြောဆိုအပ်သည် (ဖြစ်၍)၊ ဂစ္ဆတိ-အံ့။ ပုရိသဿ-၏၊ ဟတ္ထပါသံ-သို့ (လက်၏အနီးဖြစ်သော နှစ်တောင့်ထွာအရပ်သို့)၊ သြက္ကန္တမတ္တေ-သက်ရောက် ကာမျှ ဖြစ်လတ်သော်၊ ယေန ကေနစိ-အမှတ်မထား တစ်ပါးပါးသော ဝတ္ထုဖြင့်၊ ပဋိစ္ဆန္ဒံ-ဖုံးကွယ်အပ်သော၊ သြကာသံ-သို့၊ ပဝိဋ္ဌမတ္တေ-ဝင်ပြီးကာမျှ ဖြစ်လတ်သော်၊ ပေ။ ။

၆၇၇။ အသဉ္စိစ္စ၊ အသတိယာ-သတိမရှိသော ရဟန်းမ၏လည်းကောင်း၊ ပေ၊ အနာပတ္တိ။

စတုတ္ထပါရာဇိကံ သမတ္ထံ။

ဥဒ္ဓိဋ္ဌာ ပေ၊ ဓာရယာမိတိ။ (ပါတိမောက်ဘာသာဋီကာအတိုင်း ပေးပါ။)

ဘိက္ခုနီဝိဘင်္ဂေ-၌၊ ပါရာဇိကကဏ္ဍံ-သည်၊ နိဋ္ဌိတံ-ပြီးပြီ။

၂။ သံဃာဒီသေသကဏ္ဍ

၁။ ပဌမသံဃာဒီသေသသိက္ခာပဒ

၆၇၈။ ဘိက္ခုနီသံဃဿ-အား၊ ဥဒေါသိတံ-ဘဏ္ဍာတိုက်ကို (ဘဏ္ဍာ ထားရာ အဆောက်အဦကို)၊ ဒတွာ-လှူပြီး၍၊ ကာလင်္ကတော-သေသည်။ ဟောတိ၊ (“ကာလင်္ကတော-ပြုအပ်ပြီးသော သေခြင်းရှိသည်၊ ဝါ-သေခြင်းကို ပြုပြီးသည်” ဟု သဒ္ဒတ္ထဖြစ်၏) တဿ-ထိုဥပါသကာ၏၊ ဒွေ ပုတ္တာ ဟောန္တိ၊ ဧကော-တစ်ယောက်သည်၊ အဿဒ္ဓေါ-သဒ္ဓါမရှိ၊ အပ္ပသန္ဓေ-သာသနာတော် ၌ မကြည်ညို၊ ဧကော-သည်၊ သဒ္ဓေါ-၏၊ ပသန္ဓေ-၏၊ တေ-ထို သား နှစ်ယောက်တို့သည်၊ ပေတ္တိကံ-အဖမှလာသော၊ သာပတေယျံ-ဥစ္စာရှင်၏ စီးပွားဖြစ်သောပစ္စည်းကို၊ ဝိဘဇိသု-ဝေဖန်ကြကုန်ပြီ၊ အမှာကံ-တို့၏၊ ဥဒေါသိတော-ဘဏ္ဍာတိုက်တည်း၊ တံ-ထိုဘဏ္ဍာတိုက်ကို၊ ဘာဇေမ-ခွဲဝေကြကုန်စို့၊ အယျော-အမောင်၊ ဧဝံ-သို့၊ မာ အဝစ-မပြောပါနှင့်၊ အမှာကံ-တို့၏၊ ပိတုနာ-သည်၊ ဘိက္ခုနီသံဃဿ-အား၊ ဒိန္နော-လှူထားအပ် ပါပြီ၊ မယံ-ငါ၏ဥစ္စာ သည်၊ သစေ ဘဝိဿတိ-အံ့၊ အဟမ္ဘိ-သည်လည်း၊ ဘိက္ခုနီသံဃဿ-အား၊ ဒဿာမိ-လှူမည်၊ သော ဥဒေါသိတော-သည်၊ တေဟိ-ထိုသားနှစ်ယောက်တို့ သည်၊ ဘာဇိယမာနော-ဝေဖန်အပ်သော်၊ အဿဒ္ဓဿ-သော၊ အပ္ပန္နဿ-သော၊ တဿ-ထိုသား၏(အထံသို့)၊ ပါပုဏာတိ-ရောက်သွား၏၊ အယျေ-တို့၊ နိက္ခမထ-ထွက်ကြပါကုန်၊ အမှာကံ-တို့၏၊ ဥဒေါသိတော-တည်း။

ဒိန္နော-လှူအပ်ပြီ၊ န ဒိန္နော-မလှူအပ်၊ ဣတိ-ဤသို့ ပြော၍(ငြင်းခုံ၍)၊ ဝေါဟာရိကေ-တရားဆုံးဖြတ်မှု၌ ယှဉ်ကုန်သော၊ မဟာမတ္တေ-အမတ်ကြီး တို့ကို၊ ပုစ္ဆိသု၊ အယျေ-တို့၊ ဘိက္ခုနီသံဃဿ-အား၊ ဒိန္နော-အပ်ပြီ၊ ဣတိ- သို့၊ ကော-သည်၊ ဇာနာတိ-သိပါသနည်း၊ အယျော-တို့၊ သက္ခိ-သက်သေကို၊ ဌပယိတွာ-တည်စေ၍၊ ဝါ-ထား၍၊ ဒါနံ-ကို၊ ဒီယုမာနံ-လှူအပ်သည်ကို၊ တုမေဟိ-တို့သည်၊ ဒိဋ္ဌံ ဝါ အပိန-မြင်လည်း မြင်အပ်ဖူးပါသလား၊ သုတံ ဝါ အပိန-ကြားလည်း ကြားအပ်ဖူးပါသလား၊ အယျော-သည်၊ သစ္စံ ခေါ- အမှန်ကိုသာ၊ အာဟ-ပြီ၊ ဣတိ-ဤသို့ ပြော၍၊ တံ ဥဒေါသိတံ-ကို၊ ဘိက္ခုနီသံဃဿ-၏(ဥစ္စာကို)၊ အကံသု-ပြုကုန်ပြီ၊ ဣမာ-ဤအမျိုးသမီး တို့သည်၊ အဿမနိယော-ရဟန်းမ မဟုတ်ကုန်၊ မုဏ္ဍာ-ခေါင်းတုံးမတို့တည်း။

ဗန္ဓကိနိဿယာ-ပြည့်တန်ဆာမတို့တည်း။ ဝါ-လင်ငယ်နေသော မိန်းမတို့တည်း။ ကထံဟိ-ကြောင့်၊ အမှာကံ-တို့၏၊ ဥဒေါသိတံ-ကို၊ အစ္ဆန္ဒာပေသယန္တိ နာမ-လှယကံစေကြကုန်သနည်း။ မဟာမတ္တာ-တို့သည်၊ တံပုရိသံ-ကို၊ ဒဏ္ဍာပေသု ဒဏ်တပ်စေကြကုန်ပြီ၊ အထ ခေါ-၌၊ သော ပုရိသော-သည်၊ ဒဏ္ဍိတော-ဒဏ်ရှိသည် ဖြစ်၍၊ ဝါ-ဒဏ်တပ်ခံရသည် ဖြစ်၍၊ ဘိက္ခုနီပဿယဿ-ဘိက္ခုနီတို့ မှီတင်းနေထိုင်ရာ ကျောင်း၏၊ အဝိဒူရေ-အနီး၌၊ အာဇီဝက သေယျ-အာဇီဝကတို့၏ ကျောင်းကို၊ ကာရာပေတွာ-ဆောက်လုပ်စေပြီး၍၊ အာဇီဝကေ-တို့ကို၊ ဥယျာဇေသိ-စေလွှတ်ပြီ၊ (ကိ-အဘယ်သို့မှာ၍ စေလွှတ် သနည်း)၊ ဧတာ ဘိက္ခုနီယော-တို့ကို၊ အစွာဝဒထ-လွှမ်းမိုး၍ ပြောဆိုကြ ပါကုန်၊ (ဆဲ-ရေးကြပါကုန်)၊ ဣတိ-ဤသို့ ပြော၍ စေလွှတ်ပြီ။

မဟာမတ္တာ-တို့သည်၊ တံ ပုရိသံ-ကို၊ ဗန္ဓာပေသု-ချုပ်နှောင်စေကြကုန်ပြီ၊ ပဋ္ဌမံ-စွာ၊ ဘိက္ခုနီယော-တို့သည်၊ ဥဒေါသိတံ-ကို၊ အစ္ဆန္ဒာပေသု-လှယူ စေကြကုန်ပြီ၊ ဒုတိယံ-နှစ်ကြိမ်မြောက်၊ ဒဏ္ဍာပေသု-ဒဏ်တပ်စေကြကုန်ပြီ၊ တတိယံ-မြောက်၊ ဗန္ဓာပေသု-ကုန်ပြီ၊ ဣဒါနိ-၌၊ ဃာတာပေသယန္တိ-သတ်စေ ကြလိမ့်မည်။ ။ကထံ ဟိ-ကြောင့်၊ အယျာ ထုလွှနန္ဒာ-သည်၊ ဥဿယဝါဒိကာ-ထောင်လွှား ဘိတုံ၊ မာန်မျက်ဟုန်ဖြင့်၊ ငြင်းခုံသောအား၊ တရားတွေ့လျက်၊ ဝိဟရိဿတိ နာမ-နေရသနည်း။

၆၈၀။ အဉ္စကာရိကာ-တရားစွဲမှုကို ပြုသူကို၊ ဥဿယဝါဒိကာ နာမ-မည်၏ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ၊ ယောကောစိ-အမှတ်မရှိ တစ်စုံတစ်ယောက်သည်၊ အဂါရံ-၌၊ အဇ္ဈာဝသတိ-နေ၏၊ (တစ်နည်း) အဂါရံ-ကို၊ အဇ္ဈာဝသတိ-စိုးအုပ်၍ အပိုင်းအခြားတိုင်းနေ၏၊ (သော-သည်)၊ ဂဟပတိ နာမ၊ ဂဟပတိ ပုတ္တော နာမ-မည်သည်၊ ယေကေစိ-အမှတ်မရှိ အလုံးစုံကုန်သော၊ ပုတ္တ ဘာတရော-သားညီအစ်ကိုတို့တည်း၊ ဒါသော နာမ-မည်သည်၊ အန္တော ဇာတော-အိမ်၌ ဖြစ်သော ကျွန် (အိမ်ပေါက်ကျွန်)၊ ဓနက္ကိတော-ဥစ္စာဖြင့် ဝယ်အပ်သောကျွန် (ငွေဝယ်ကျွန်)၊ ကရမရာနိတော-သုံရကျွန် (သုံဝန်းကျွန်)။

၁။ ဗန္ဓကိနိဿယာ။ ။ဗန္ဓကနိနှင့် ဗန္ဓကိနိတို့သည် ဓာတ်၊ ပစ္စည်း တူ၏၊ ဣတ္ထိ ဇောတက ဤ၊ ဣနိပစ္စည်းသာ ထူး၏၊ ဤပုဒ်ကို ဘုရားကြီးဆရာတော်၏ နိဿယ၌ “အမျိုးပျက်ခြင်း၌ ဖွဲ့တတ်သော သူယုတ်မတို့၊ ဝါ-အမျိုးပျက်ခြင်း၌ ဖွဲ့ခြင်းကို ပြုတတ်သော သူယုတ်မတို့”ဟု ပေးတော်မူ၏။ (ဘုရားကြီး နိဿယ-၂၃၆။)

တိပိဋက ပါဠိမြန်မာအဘိဓာန်၊ ပ-ဝတ်၊ အတွဲ-၁၅၊ ၁၀၃၅။ “ပြည့်တန်ဆာမ”ဟု ဘာသာပြန်ဆို၏၊ ကစ္စည်းဘာသာဠိကာ (၂၊ ၉၉)၊ “ဏေရဝိဓဝါဒိတော” သုတ္တံ၌ “လင်ငယ်နေသောမိန်းမ၊ ဝါ-လင်လိုချင်၍ ရည်းစားချိန်းချက်ရာသို့ လိုက်သွားသော မိန်းမ” ဟု အနက်ပေးတော်မူ၏။

ကမ္မကာရော နာမ-မည်သည်၊ ဘဋကော-သူခစားတည်း (သူတစ်ပါးအိမ်၌ မှီခို စားနေရာတည်း)၊ အာဟတကော^၁-အိမ်၌ ခေါ်ဆောင်ထားအပ်သူတည်း။

အဲဒါ^၂-တရားစွဲမှုကို၊ ကရိဿာမိ-ပြုမည်၊ ဣတိ-ကြံ၍၊ ဒုတိယံ ဝါ-နှစ်ယောက်မြောက် သက်သေကိုမူလည်း၊ ဝါ-နှစ်ယောက်မြောက် အဖော်ကို မူလည်း၊ ပရိယေသတိ-ရှာအံ့၊ ဂစ္ဆတိ ဝါ-သွားမူလည်း သွားအံ့ (တရားသူကြီး အထံသို့ သွားအံ့)၊ ဧကဿ ^၃ -တစ်ယောက်၏ (တရားလို၊ တရားခံ နှစ်ဦးတို့တွင် တစ်ယောက်ယောက်၏)၊ (ကထံ-ကို)၊ အာရောစေတိ-အံ့ (တရားသူကြီးအား ပြောအံ့)၊ ဒုတိယဿ-၏၊ (ကထံ) အာရောစေတိ၊ အဉ္စပရိယောသာနေ-တရားစွဲမှု၏ အဆုံး၌။

ပဌမာပတ္တိကန္တိ-ကား၊ ဝတ္ထုဇ္ဈာစာရာ(ဝတ္ထု+အဇ္ဈာစာရာ)-ဝတ္ထုကို လွန်ကျူးခြင်းနှင့်၊ သဟ-တကွ၊ ဝါ-တစ်ပြိုင်နက်၊ အာပဇ္ဇတိ-ရောက်၏၊ သမနုဘာသနာယ^၄-ဥတ်ကမ္မဝါစာဖြင့် အဖန်ဖန် ပြောဆိုခြင်းကြောင့်၊ ဝါ-အဖန်ဖန် ပြောဆိုကြောင်းဖြစ်သော ဥတ်ကမ္မဝါစာကြောင့်၊ န (အာပဇ္ဇတိ)-ရောက်သည် မဟုတ်။ နိဿာရဏိယန္တိ-ကား၊ သံဃမာ-မှ၊ နိဿာရိယတိ-ထွက်သွားစေအပ်၏၊ ဝါ-နှင်ထုတ်အပ်၏။

၆၈၁။ မနုဿေဟိ-တို့သည်၊ အာကဉ္စိယမာနာ-ဆွဲငင်အပ်သည် ဖြစ်၍ (ဆွဲခေါ်အပ်သည် ဖြစ်၍)၊ ဂစ္ဆတိ၊ အာရက္ခံ-တရားနှင့် ယှဉ်သော အစောင့် အရှောက်ကို၊ ယာစတိ-တောင်းအံ့၊ အနောဒိဿ^၅-မည်သူ မည်ဝါဟု မညွှန်ပြ မူ၍၊ အာစိက္ခတိ-ပြောအံ့။

ပဌမသံဃာဒိဿေသသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

၁။ အာဟတကော။ ။(အာဟတ+က) အဟတ-၌ အာ+ဟရ+တဟု ခွဲ၊ အလုပ်ကိစ္စရှိက ခိုင်းစေဖို့ရန် အိမ်၌ အမြဲခေါ်ဆောင်ထားအပ်သူဟု အနက်မှတ်ပါ။ ဤဘဋကနှင့် အာဟတက နှစ်ယောက်တို့ကား ကျွန်မျိုးမဟုတ်၊ နေတွက်ဖြင့်ဖြစ်စေ၊ လစားဖြင့်ဖြစ်စေ အလုပ်လုပ်သူများတည်း။ အာဟတကောတိ အာနိတော၊ နိယတကောတိ အဓိပ္ပာယော၊ ဝဇီရ-(၃၅၇)၊ ဘရားကြီးဆရာတော်၏ နိဿယ၌ “အာမာတကော-အေးဟု ဝန်ခံခြင်းကို ဆိုတတ်သောသူ”ဟု ပါဠိတစ်မျိုး ရှိသည်။ အမှာလည်း များစွာ ဆိုထား၏။ (ဘုရားကြီး-၂၃၈။)

၂။ အဉ္စံ, ၃။ ဧကဿ-ပါစိတ်ဘာဋီ (၂၊ ၁၃၅။)

၄။ အသမနုဘာသနာယ၊ န+သမနုဘာသနာယ ဟု ပုဒ်ခွဲ၊ န ကို ကြိယာနှင့် တွဲပါ၊ အလုတ္တသမာသံတည်း။ ပါစိတ်ဘာဋီ (၂၊ ၁၃၇။)

၅။ အနောဒိဿ၊ ပါစိတ်ဘာဋီ (၂၊ ၁၃၉။)

၂။ ဒုတိယသံဃာဒိသေသ

၆၈၂။ အညတရံသု-သော၊ လိစ္ဆဝိဿ-၏၊ ပဇာပတိ-သည်၊ အတိ
 စာရိနိ-လင်ကို ကျော်လွန်၍ ကျင့်ခြင်းရှိသည်(လင်ကို ကျော်လွန်၍ ကျင့်လေ့ရှိ
 သည်) ဟောတိ။ သာဓု-တောင်းပန်ပါ၏။ ဝိရမာဟိ-ရှောင်ကြဉ်ပါ။ တေ-
 ၏၊ အနတ္ထံ-စီးပွားမဲ့ကို၊ ကရိဿာမိ-ပြုရလိမ့်မည်၊ ဣတိ-ပြီ၊ ဧဝဗ္ဗိ-
 သို့လည်း၊ ဝုစ္စမာနာ-ပြောဆိုအပ်ဝါလျက်၊ အနာဒိယိ-စကားကို မနာယူ
 (စကားနားမထောင်)၊ အယျော-တို့၊ မေ-အား၊ ဧကံ-တစ်ယောက်သော၊
 ဣတ္ထိ-ကို၊ အနုဇာနာထ-ခွင့်ပြုကြပါကုန်၊ မယံ-၏၊ ပဇာပတိ၊ အတိစရတိ-
 လင်ကို ကျော်လွန်၍ ကျင့်၏၊ တံ-ထို ဇနီးကို၊ ဃာတေဿာမိ-သတ်မည်။
 ဇာနာဟိ-သိပါ၊ သာဣတ္ထိ-သည်၊ သာမိကော-သည်၊ ဓံ-ကို၊ ဃာတေတု
 ကာမော ကိရ-သတ်လိုသတဲ့၊ ဣတိ-သို့၊ အသောသိ-ပြီ၊ ဣတိ-ဤသို့
 ကြား၍၊ ဝရဘဏ္ဍံ-မြတ်သော ဥစ္စာကို၊ အာဒါယ-ယူ၍၊ သာဝတ္ထိ-သို့၊
 ဂန္ဓာ-၍၊ တိတ္ထိယေ-တို့သို့၊ ဥပသကမိတ္တာ-၍၊ ပဗ္ဗန္ဓ-ရဟန်းမအဖြစ်ကို၊ ယာစိ။

တံ ဣတ္ထိ-ကို၊ ဂဝေသန္ဓော-ရှာလသော်၊ သာဝတ္ထိ-သို့၊ ဂန္ဓာ-၍၊
 ဘိက္ခုနီသု-တို့၌၊ ပဗ္ဗဇိတံ-ရဟန်းပြုနေသည်ကို၊ ဒိသ္မာန၊ ပေ၊ အဝေါစ၊ (ကံ)
 ဒေဝ-မင်းမြတ်၊ မေ-၏၊ ပဇာပတိ-သည်၊ ဝရဘဏ္ဍံ-ကို၊ အာဒါယ-၍၊
 သာဝတ္ထိ-သို့၊ အနုပုတ္တာ-ရောက်နေပါပြီ၊ တံ-ထိုဇနီးကို၊ ဒေဝေါ-သည်၊
 အနုဇာနာတု-ခွင့်ပြုတော်မူပါ၊ ဣတိ-ပြီ၊ ဘဏေ-အမောင်၊ တေနဟိ-
 လျှင်၊ ဝိစိနိတ္တာ-စူးစမ်းရှာဖွေ၍၊ အာစိက္ခ-ပြောပြပါ၊ ဣတိ-ပြီ၊ ဒေဝ၊
 ဘိက္ခုနီသု-တို့၌၊ ပဗ္ဗဇိတာ-ရဟန်းပြုနေသည်ကို၊ ဒိဋ္ဌာ-တွေ့မြင်အပ်ပါပြီ၊
 ဣတိ-ပြီ၊ ဘဏေ၊ ဘိက္ခုနီသု-တို့၌၊ သစေ ပဗ္ဗဇိတာ-အကယ်၍ ရဟန်း
 ပြုနေအံ့၊ သာ-ထို အမျိုးသမီးကို၊ ကိဉ္စိ-တစ်စုံတစ်ရာကို၊ ကာတံ-ငှာ၊ န
 ပဗ္ဗာ-မရအပ်၊ ဘဂဝတာ-သည်၊ ဓမ္မော-ကို၊ သ္မာက္ခာတော-ကောင်းစွာ
 ဟောတော်မူအပ်ပြီ၊ သမ္မာ-စွာ၊ ဒုက္ခဿ-၏၊ အန္တ ကိရိယာယ-အဆုံးကို
 ပြုခြင်းငှာ၊ ဗြဟ္မစရိယံ-မြတ်သောအကျင့်ကို၊ စရတု-ကျင့်ပါစေ။ ။စောရိ-
 နိုးသူမကို၊ ပဗ္ဗာဇေဿန္တိ နာမ-ရဟန်းဖြစ်စေကြရကုန်သနည်း။

၆၈၄။ ယံ-အကြင်အမှုကို၊ ကတွာ-ပြုပြီး၍၊ ဝဇ္ဇပုတ္တာ-သတ်ထိုက်သည်၏
 ဖြစ်သို့ရောက်သည်၊ ဟောတိ၊ (တေန-ထိုအမှုကြောင့်) ဝဇ္ဇာနာမ-မည်၏၊
 (ဘတ်ထိုက်သူမည်၏) ဝိစိတာနာမ-မည်သည်၊ ဒေသာ-ဤသူမသည်၊ ဝဇ္ဇာ-
 ဘတ်ထိုက်သူတည်း၊ ဣတိ-သို့၊ အညေဟိ-န်သော၊ မနုဿေဟိ-တို့သည်၊
 ဉာ-သိအပ်သည်၊ ဟောတိ၊ အနုပလောကေတွာတိ-ကား၊ အနာပုတ္တာ-
 မပန်ပြောမှု၍၊ ရာဇာ နာမ-မည်သည်၊ ယတ္ထ-အကြင် အရပ်၌၊ ရာဇာ-
 သည်၊ အနုသာသတိ-သွန်သင်ဆုံးမ၏၊ (တတ္ထ-ထို အရပ်၌) ရာဇာ-ကို၊

အပလောကေတဗ္ဗော-ပန်ပြောထိုက်၏။ (ဂဏော-မလ္လဂဏ စသောဂိုဏ်း၊ ပူဂေါ-ကောင်းမှုပြုသောအသင်း၊ သေဏီ-နံ့သာကုန်သည်၊ အထည်ကုန်သည် စသော ကုန်သည်အပေါင်း။)

အညတြ ကပ္ပာတိ-ကား၊ ကပ္ပံ-အပ်စပ်သူမကို၊ ငွေပေတွာ-ချန်ထား၍၊ ကပ္ပံ နာမ-မည်သည်၊ ကပ္ပာနိ-တို့သည်၊ ဒွေ-နှစ်မျိုးတို့တည်း၊ တိတ္ထိယေသု ဝါ-တို့၌သော်လည်း၊ ပဗ္ဗဇိတာ-ရဟန်းပြုဖူးသည်၊ ဟောတိ၊ အညာသု-နံသော၊ ဘိက္ခုနီသု ဝါ-တို့၌သော်လည်း၊ ပဗ္ဗဇိတာ-သည်၊ ဟောတိ၊ (ရဟန်း ဆိုသော်လည်း ဘိက္ခုနီအစစ် မဟုတ်သေး၊ တိတ္ထိတို့အထံမှာ ပရိပိုင်မဖြစ်စေ၊ အခြားဘိက္ခုနီတို့အထံမှာ သာဓဏေရီ သိက္ခမာန်ဖြစ်စေ လုပ်ခဲ့ဖူးသူတည်း။)

ကပ္ပာ-အပ်စပ်သူမကို၊ အညတြ-၍၊ ဝုဋ္ဌာပေသာမိ-သိက္ခမာန်အဖြစ်မှ ထမြောက်စေအံ့ (ဥပဇ္ဈာယ်လုပ်၍ ဘိက္ခုနီပြုပေးအံ့)၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ဣ၍၊ ဒုတိယသံဃာဒီသေသသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

၀၉.၀၉.၇၅.၀၉.၀၉

၃။ တတိယသံဃာဒီသေသ သိက္ခာပဒ

၆၈၇။ ဘဒ္ဒါယကာပိလာနိယာ-ဘဒ္ဒါကာပိလာနိ၏၊ အန္တေဝါသိနီ-အနီးနေ တပည့်မဖြစ်သော၊ ဘိက္ခုနီ-သည်၊ ဘိက္ခုနီဟိ သဒ္ဓိံ၊ ဘဏ္ဍိတွာ-ငြင်းခုံ၍၊ (ရန်ဖြစ်၍)၊ ဂါမကံ-ရွာငယ်သို့၊ မာတုကုလံ-အမျိုးအိမ်သို့၊ အဂမာသိ- သွားပြီ၊ အပဿန္တိ-မမြင်သည်ဖြစ်၍၊ ဘိက္ခုနီယော-တို့ကို၊ ပုစ္ဆိ-မေးပြီ၊ (ကိ) ဣတ္ထနာမာ-ဤအမည်ရှိသူမသည်၊ ကဟံ-အဘယ်မှာနည်း၊ န ဒိဿတိ-မတွေ့မြင်အပ်ပါ (မမြင်ပါ)၊ ဣတိ-ပြီ။

အမ္မာ-အမိ၊ အမုကသ္မိ-ထိုမည်သော၊ ဂါမကေ-၌၊ ဧတိဿာ-ဤသူမ၏၊ ဉာတိကုလံ၊ (အတ္တိ) တတ္ထ-သို့၊ ဂန္တာ၊ ဝိစိနထ-စူးစမ်း ရှာဖွေကြကုန်၊ အယျေ-အရှင်မ၊ ကိဿ-ကြောင့်၊ တံ-သည်၊ ဧကိကာ-တစ်ယောက်တည်း၊ အာဂတာ-လာရသနည်း၊ ကစ္စိ-နည်း၊ အပ္ပမံသိတာ-မဖျက်ဆီးအပ်သည်၊ (ဖျက်ဆီး မခံရသည်)၊ အသိ-ဖြစ်၏လော။

ဧကော-တစ်ယောက်တည်း၊ ဂါမန္တရံ-တခြားရွာသို့ (ရွာတစ်ပါးသို့)၊ ဂစ္ဆိဿတိ နာမ-သွားရသနည်း။

၁။ ဝုဋ္ဌာပေသာမိ။ ။(ဥပဋ္ဌာ+ဏာပေ+သာမိ) သိက္ခမာန်အဖြစ်မှ ထမြောက်စေဟု သဒ္ဓတ္ထဖြစ်၏။ ဥပဇ္ဈာယ်လုပ်၍ ဘိက္ခုနီပြုပေး (ပဉ္စင်းပြုပေး)ဟု အဓိပ္ပာယ်တ္ထ မှတ်ပါ။ ဝုဋ္ဌာပေတိစသော နောက်နောက် ပရိယာယ်များ၌လည်း နည်းတူ သိပါ။ ပါဏိတ်ဘာဠိ၊ (၂၊ ၁၄၄။) ပါတိမောက်ဘာဠိ၊(၄၇၂။)

၆၈၈။ အန္တရာမဂ္ဂေ-ခရီးအကြား၌၊ နဒီ-သည်၊ ဝါ-ကို၊ တရိတဗ္ဗာ-
 ကူးထိုက်သည်၊ ဟောတိ၊ နာဝိကေ-လှေသမားတို့ကို၊ ဝါ-တို့သို့၊ ဥပသင်္ကမိတွာ၊
 တေဒဝေါစုံ။ အာဝုသော-ဒါယကာတို့၊ သာဓု-တောင်းပန်ပါ၏၊ နော-
 တို့ကို၊ တာရေထ-ကူးစေကြပါကုန်၊ အယျေ-တို့၊ ဥဘော-နှစ်ဦးလုံးတို့ကို၊
 သင်္က-တစ်ကြိမ်၊ တာရေတုံ-ကူးစေခြင်းငှာ၊ န သက္ကာ-မစွမ်းနိုင် (မဖြစ်နိုင်)၊
 ဣတိ-ဤသို့ ပြော၍၊ ဧကော-တစ်ယောက်သည်၊ ဧကံ-ကို၊ ဥတ္တာရေသိ-
 ကူးစေပြီ၊ ဥတ္တိတ္ထော-ကူးသောလှေသမားသည်၊ ဥတ္တိတ္ထံ-ကူးသော ဘိက္ခုနီကို၊
 ဒူသေသိ-ဖျက်ဆီးပြီ၊ အနုတ္တိတ္ထော-မကူးသေးသော လှေသမားသည်၊
 အနုတ္တိတ္ထံ-ကို၊ ဒူသေသိ။ ။ဧကော-တစ်ယောက်တည်း၊ နဒီပါရ်-မြစ်၏
 တစ်ဖက်ကမ်းသို့၊ ဂစ္ဆိဿတိ နာမ။

၆၈၉။ သာယံ-ညနေအခါ၌၊ အညတရံ-သော၊ ဂါမံ ဥပဂစ္ဆိသု၊ တတ္ထ-
 ထိုသို့ ကပ်ရောက်ရာ၌၊ ဝါ-ထိုဘိက္ခုနီတို့တွင်၊ အညတရာ-တစ်ယောက်သော၊
 ဘိက္ခုနီ-သည်၊ အဘိရူပါ၊ပေ၊ အညတရော-သော၊ ပုရိသော-သည်၊ တဿာ
 ဘိက္ခုနီယာ-ကို၊ ဒဿနေန-မြင်ခြင်းနှင့်၊ သဟ-တကွ၊ (တစ်နည်း) သဟ
 ဒဿနေန-မြင်သည်နှင့် တစ်ပြိုင်နက်၊ ဝဋီဗဒ္ဓစိတ္တော-ရာဂဖြင့် ဖွဲ့စပ်သော
 စိတ်ရှိသည်၊ တာသံ၊ ဘိက္ခုနီနံ-တို့၏အတွက်၊ သေယျံ-အိပ်ယာကို၊
 ပညပေန္တော-ခင်းလတ်သော်၊ တဿာ ဘိက္ခုနီယာ-၏ အတွက်၊ သေယျံ-
 ကို၊ ဧကမန္တံ-၌၊ ပညာပေသိ-ခင်းပြီ။

သလ္လက္ခေတွာ-မှတ်သား၍၊ အယံ ပုရိသော-သည်၊ ပရိယုဋ္ဌိတော-ရာဂ
 လွှမ်းမိုး နှိပ်စက်အပ်၏၊ ဝါ-ရာဂထကြွသောင်းကျန်းနေ၏၊ ရတ္တိံ-၌၊ သစေ
 အာဂစ္ဆိဿတိ၊ (ဧဝံသတိ)၊ မေ-၏၊ ဝိဿရော-ဖောက်ပြန်သော အသံသည်၊
 ဘဝိဿတိ၊ ဣတိ-ဤသို့ကြံ၍၊ ဘိက္ခုနီယော-တို့ကို၊ အနာပုစ္ဆာ။ တံ
 ဘိက္ခုနီ-ကို၊ ဂဝေသန္တော-ရှာလတ်သော်၊ ဘိက္ခုနီယော-တို့ကို၊ ယဇ္ဈသိ-
 ထိခိုက်ပြီ (တိုက်မိ ခိုက်မိပြီ)၊ နိသံသယံ-သံသယ မရှိ (စင်စစ်ဧကန်)၊
 သာ ဘိက္ခုနီ-သည်၊ ပုရိသေန သဒ္ဓိံ၊ နိက္ခန္တော-ထွက်ပြေးပြီ။ ဧကော-
 တစ်ယောက်တည်းတည်း၊ ရတ္တိံ-၌၊ ဝိပုဝသိဿတိ နာမ-အဖော်နှင့် ခွဲ၍
 နေရသနည်း။

၆၉၀။ ဝစ္စေန-ကျင့်ကြီးသည်၊ ပိဋိတာ-နှိပ်စက်အပ်သည်ဖြစ်၍၊ ဧကိကာ-
 တစ်ယောက်တည်း၊ ဩဟိယိတွာ-ချန်ရစ်၍၊ ပစ္ဆာ-မှ၊ အဂမာသိ-လိုက်သွား
 ပြီ။ ဧကော-တစ်ယောက်တည်းတည်း၊ ဂဏမှာ-ဂိုဏ်းမှ (အပေါင်းအဖော်မှ)၊
 ဩဟိယိဿတိနာမ-ချန်နေရစ်ရသနည်း။

အညွှန်း။ ၁ ။ ဝိပုဝသိဿတိ၊ ပါတိမောက်ဘာသာဋီကာ၊ (၄၂၃။)

၉၆၂။ ကော ဝါ နဒီပါရုံ ဂစ္ဆေယျာတိ-ဟူသော ဤပါဠိ၌၊ ယတ္ထ-အကြင်မြစ်၌၊ တိမဏ္ဍလံ-ပုဆစ်ဒူဝန်းနှစ်ဖက်၊ ချက်ဟူသောအဝန်းသုံးပါးကို၊ ပဋိစ္ဆာဒေတွာ-ဖုံးလွှမ်း၍ (ဖုံးအောင်ဝတ်၍)၊ ယတ္ထကတ္ထစိ-အမှတ်မရှိ တစ်စုံတစ်ခုသောအရပ်၌၊ ဥတ္တရန္တိ ယာ-ကူးသွားသော၊ ဘိက္ခုနိယာ-၏၊ အန္တရဝါသကော-သင်းပိုင်းကို၊ တေမိယတိ-ရေစွတ်အပ်၏၊ သာ-ထိုမြစ်သည်၊ နဒီ နာမ-မည်၏။

ကောဝါရတ္ထိံ ဝိပ္ပဝေယျာတိကာ-ကား၊ အရုဏ္ဏဂ္ဂမနာ-အရုဏ်တက်ခြင်းနှင့် (အရုဏ်တက်သည်နှင့်)၊ သဟ-တစ်ပြိုင်နက်၊ ဒုတိယာယ-နှစ်ယောက်မြောက်အဖော်ဖြစ်သော၊ ဘိက္ခုနိယာ-၏၊ ဟတ္ထပါသံ-ကို၊ ဝိဇဟန္တိယာ-စွန့်သောဘက္ခုနိ၏၊ ဝိဇဟိတေ-စွန့်ပြီးလသော်၊ ဝါ-စွန့်ပြီးရာအခါ၌၊ (တစ်နည်း) ဝိဇဟိတေ-စွန့်အပ်ပြီးသော်၊ ဝါ-စွန့်အပ်ပြီးရာအခါ၌။

၉၆၃။ ဒုတိယိကာ-နှစ်ယောက်မြောက်ဖြစ်သော၊ ဘိက္ခုနိ-သည်၊ ပက္ကန္တာဝါ-အရပ်တစ်ပါးသို့ ဖဲသွားသည်သော်လည်းကောင်း၊ ဝိဗ္ဗန္တာဝါ-လူထွက်သည်သော်လည်းကောင်း၊ ကာလင်္ကတာ ဝါ-သေသည်သော်လည်းကောင်း၊ ပက္ခသင်္ကန္တာ ဝါ-တိတ္ထိဘက်(တိတ္ထိဘောင်)သို့ ပြောင်းရွှေ့သည်သော်လည်းကောင်း၊ ဟောတိ။

တတိယသံဃာဒီသေသသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

၄။ စတုတ္ထသံဃာဒီသေသသိက္ခာပဒံ

၉၆၄။ စဏ္ဍကာဠိ-မည်သော၊ ဘိက္ခုနိ-သည်၊ ဘဏ္ဍနကာရိကာ-မိမိတို့ဘက်တွင် တိုင်ပင်ခြင်းကို ပြုတတ်သည်၊ ကလဟကာရိကာ-နိက်ရန်ကို ပြုတတ်သည်၊ ဝိဝါဒကာရိကာ-ဆန့်ကျင်ဘက်ပြောမျှကို ပြုတတ်သည်။

- ၁။ အန္တရဝါသကော တေမိယတိ။ ။ ရှေးနိဿယ၌ တေမိယတိကို ကတ္ထရုပ်၊ ကမ္မရုပ် နှစ်ချက်ပေးတော်မူ၏။ (ဘုရားကြီးနိဿယ ၂၄၄။) ဤ၌ ပါမိတ်ဘာသာဋီကာ ကခါဘာသာဋီကာတို့ကို ကြည့်၍ ကမ္မရုပ်သာ ပေးလိုက်ပါသည်။ ပါမိတ်ဘာသာဋီကာ (၂၊ ၁၄၇။) ကခါဘာသာဋီကာ (၁၊ ၅၇။)
- ၂။ ဝိဇဟိတေ။ ။ ထုံးစံအတိုင်း “ဝိဇဟိတေ-စွန့်ပြီးလသော်” ဟု ပေးလိုက်ပါသည်။ “စွန့်ပြီး” ဟုဆိုလျှင် စွန့်ပြီးသော ဘက္ခုနိကို အရကောက်ရမည်ဖြစ်၍ လိင်နှင့် မလျော်၊ သို့ဖြစ်၍ “ဝိဇဟိတေ-စွန့်အပ်ပြီသော်” ဟု တစ်နည်းပေးသည်။ “ဟတ္ထပါသေ-ဟတ္ထပါသံကို၊ ဝိဇဟိတေ-စွန့်အပ်ပြီသော်” ဟု ဆိုလိုသည်။ နောက် “အဂါမကေ အရဉေ” ဝါကျ၌လည်း ဤနည်းမှို သိပါ။ ပါမိတ်ဘာသာဋီကာ၊ (၂၊ ၁၅၁။)

ဘဿကာရိကာ^၁-စကားများမှုကို ပြုတတ်သည်။ သံဃေ-၌၊ အဓိကရဏ
 ကာရိကာ-အဓိကရိုဏ်းကို ပြုတတ်သည်။ ဟောတိ၊ ထုလ္လနန္ဒာဘိက္ခုနီ-သည်။
 တဿာ-ထိုစဏ္ဍကာဠီ၏(အပေါ်၌)၊ ကမ္မေ-ကို၊ ကရိယမာနေ-ပြုအပ်သော်၊
 ပဋိက္ခောသတိ-တားမြစ်၏။ အာပတ္တယာ-ကို၊ အာပတ္တိယာ-ကို၊ မရူခြင်း
 ကြောင့်၊ ဥက္ခိပိ-နှင့်ထုတ်ပြီ။ တံ ကရဏီယံ-ထိုပြုဖွယ်ကိစ္စကို၊ တီရေတွာ-
 ပြီးဆုံးစေပြီး၍၊ ပုနဒေဝ-တစ်ဖန်သာလျှင်၊ သာဝတ္ထိ-သို့၊ ပစ္စာဂစ္ဆိ-ပြန်လာပြီ။

စဏ္ဍကာဠီဘိက္ခုနီ-သည်။ ထုလ္လနန္ဒာယ-သော၊ ဘိက္ခုနီယာ-သည်။
 အာဂစ္ဆန္တိယာ-ပြန်လာလတ်သော်၊ အာသနံ-ကို၊ နေဝ ပညပေသိ-ခင်းမပေး၊
 ပါဒေါဒကံ-ခြေဆေးရေကိုလည်းကောင်း၊ ပါဒပိဋံ-ခြေဆေးအင်းပျဉ်ကိုလည်း
 ကောင်း (ဆေးအပ်ပြီးသော ခြေကိုထားရာ ခုံငယ်ကိုလည်းကောင်း)၊
 ပါဒကဋ္ဌလိကံ-ခြေပွတ်အိုးချမ်းကိုလည်းကောင်း၊ (တစ်နည်း) ပါဒကဋ္ဌလိကံ-
 မဆေးအပ်သေးသော ခြေကိုထားရာ ခုံငယ်ကိုလည်းကောင်း၊ န ဥပနိက္ခပိ-
 အနီး၌ ချမထား၊ ပစ္စဂုန္တာ-ခရီးဦးကြိုဆို၍၊ ပတ္တစီဝရံ-ကို၊ န ပဋိဂ္ဂဟေသိ-
 လှမ်း မယူ၊ ပါနိယေန-သောက်ရေဖြင့်၊ န အာပုစ္ဆိ-မပန်ပြော။

အယျေ-အရှင်မ၊ အနာထာယ^၂-အာကိုးရာ မရှိသူ၏၊ ဝါ-မှာ၊ ဟောတိ
 ယထာ-ဖြစ်သကဲ့သို့၊ ဧဝံဟိ-ဤအတူပင်၊ ဧတံ-ဤအကြောင်းအရာသည်၊
 (မယံ-တပည့်တော်မ၏၊ ဝါ-မှာ၊) ဟောတိ-ဖြစ်နေပါ၏၊ ဣတိ-ဤသို့
 ပြောပြီ၊ အယျေ-မ၊ ကိဿ ပန-ကြောင့်၊ တွံ-သည်၊ အနာထာ-အားကိုးရာ
 မရှိသနည်း၊ ဣတိ-ပြီ၊ အယျေ၊ ဣမာ ဘိက္ခုနီယော-တို့သည်၊ ဓံ-ကို၊
 အယံ-ဤစဏ္ဍကာဠီသည်၊ အနာထာ-အားကိုးရာ မရှိ၊ အပ္ပညာတာ-
 မထင်ရှား၊ ဣမိဿာ-ဤ စဏ္ဍကာဠီ၏၊ ဝါ-မှာ၊ ကာစိ-တစ်စုံတစ်ယောက်
 သော၊ ပဋိဝတ္တာ-တစ်ဖန်ပြောမည့်သူသည် (ပြန်ပြောမည့်သူ ကူညီမည့်သူ
 သည်)၊ နတ္ထိ-မရှိ၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ကြိ၍၊ အာပတ္တိယာ-ကို၊ အဒဿနေ-
 ကြောင့်၊ ဥက္ခိပိ-သု-နှင့်ထုတ်ကြပါကုန်ပြီ။

၁။ ဘဿကာရိကာ။ ။ဘဿ-အရ ပြောအပ်သောစကား ရသော်လည်း
 စကားပြောမှု စကားများမှုတိုင်အောင် ယူပါ။

၂။ ပါဒပိဋံ။ ပါစိတ်ဘာသာဠိကာ (၂၊ ၁၅၁။)

၃။ ယထာ တံ အနာထာယ။ ။ ဤဝါကျကာ ဥပမာနတည်း၊ ရှေ့ဝါကျကား
 ဥပမေယျတည်း။ “အားကိုးရာ မရှိသူမှာ ဖြစ်နေသလို၊ တပည့်တော်မမှာလည်း
 ဤအတိုင်း ဖြစ်နေပါသည်”ဟု စကားဝှက်ဖြင့် အတိုချုပ်ပြောသည်။ ပါဠိတော်များ၌
 ယထာတံ-ဖြင့် အစချီသော ဥပမာနကို များစွာတွေ့ရသည်။ “အယံ ခေါ် မေ
 ဗြာဟ္မဏ ရတ္ထိယာ ပထမေ ယာမေ ပထမာ ဝိဇ္ဇာ အဓိကတာ၊ အဝိဇ္ဇာဝိဟတာ
 ၊၊ ယထာတံ အပ္ပမတ္တဿ အာထာပိနော ပဟိတ္တဿ ဝိဟရတော”။ (ဝိ၊ ၁။
 ၅၊ ၆။) ရှေးနိဿယ၌ တစ်မျိုး ပေးတော်မူ၏။ ဘုရားကြီး (၂၄၅။)

ထုလွန်နှာ-ဘိက္ခုနီသည်။ တော-ဤရဟန်းမတို့သည်။ ဗာလာ-မိုက်ကုန်၏။
 စတာ-တို့သည်။ အပျတ္တာ-မထက်မြက်ကုန်။ ကမ္မံ ဝါ-ကိုသော် လည်းကောင်း၊
 ကမ္မဒေါသံ ဝါ-ကံ၏အဖြစ်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ကမ္မဝိပတ္တိံ ဝါ-ကံ၏ပျက်စီး
 ခြင်းကိုသော်လည်းကောင်း၊ ကမ္မသမ္ပတ္တိံ ဝါ-ကံ၏ ပြည့်စုံခြင်းကိုသော်လည်း
 ကောင်း၊ နေဝ ဇာနန္တိ-မသိကြကုန်။ မယံ ခေါ-ငါတို့သည်သာ၊ ကမ္မံပိ-ကို
 လည်းကောင်း၊ ပေ၊ ဇာနာမ၊ မယံ ခေါ-တို့သည်သာ၊ အကတံ-မပြုအပ်သေး
 သော၊ ကမ္မံ ဝါ-ကိုသော်လည်း၊ ကာရေယျာမ-ပြုစေနိုင်ကုန်ရာ၏။ ကတံ-
 ပြုအပ်ပြီးသော၊ ကမ္မံ ဝါ-ကိုသော်လည်း၊ ကောပေယျာမ-ပျက်စေနိုင်ကုန်
 ရာ၏။ ဣတိ-ဤသို့ ပြော၍၊ လဟံ လဟံ-လျင်စွာ လျင်စွာ(အလျင်အမြန်)
 ဘိက္ခုနီသံဃံ-ကို၊ သန္တိပါတောတွာ-စည်းဝေးစေပြီး၍၊ စဏ္ဍကာဠိံ ဘိက္ခုနီ-
 ကို၊ ဩသာရေသီ-သံဃာ့ဘောင်သို့ သွင်းပြီ။ (ဩသာရဏကံ ပြုပြီ။)

သမဂ္ဂေန-သော၊ သံဃေန-သည်၊ ဓမ္မေန-ဖြင့်၊ ဝိနယေန-ဖြင့်၊
 သတ္တုဿာသနေန-ဖြင့်၊ ဥက္ခိတ္တံ-နှင့်ထုတ်အပ်သော၊ ဘိက္ခုနီ-ကို၊ ကာရက
 သံဃံ-ကာရကသံဃာကို၊ (ဥက္ခိတ္တက ကံပြုသော သံဃာကို) အနပလောကေ
 တွာ-မပန်ပြောမူ၍၊ ဂဏဿ-ဂိုဏ်း၏၊ (ဥက္ခိတ္တကကံပြုသော ဘိက္ခုနီ
 အပေါင်း၏) ဆန္တံ-ဆန္ဒကို၊ အနညာယ-မသိမူ၍၊ ဩသာရေသတိ နာမ-
 သံဃာ့ဘောင်သို့ သွင်းရသနည်း။

၆၉၈။ ကမ္မကာရကသံဃံ-ကို၊ အပလောကေတွာ-ပန်ပြော၍၊ ဩသာရေတိ-
 အံ၊ ဝတ္ထေ-ကျင့်ဝတ်၌ (ကံမှ ထွက်မြောက်ကြောင်းဖြစ်သော ကျင့်ဝတ်၌)၊
 ဝတ္တန္တိ-ကျင့်သောရဟန်းမကို၊ ဩသာရေတိ၊ ကမ္မကာရကသံဃေ-ကံပြုသော
 သံဃာသည်၊ အသန္တေ-မရှိလသော်၊ ဩသာရေတိ။

စတုတ္ထသံဃာဒိသေသသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

၅။ ပဉ္စမသံဃာဒိသေသသိက္ခာပဒ

၆၉၉။ မနုဿာ-တို့သည်၊ ဘတ္တဂ္ဂေ-ဆွမ်းစားရပ်၌၊ သန္တရိနန္တံ ဘိက္ခုနီ-
 ကို၊ ပသိတွာ-မြင်၍၊ အဝသုတာ-ဆန္ဒရာဂဖြင့် စိုစွတ်ကုန်သည် ဖြစ်၍၊
 အဝသုတာယ-ဆန္ဒရာဂဖြင့် စိုစွတ်သော၊ သန္တရိနန္တာယ-သော၊ ဘိက္ခုနီဿာ-
 အား၊ အဂ္ဂမဂ္ဂါနိ-ကောင်းကုန်ကောင်းကုန်သော၊ ဘောဇနာနိ-တို့ကို၊ ဒေန္တိ-
 ပေးကြကုန်၏၊ သန္တရိနန္တာ ဘိက္ခုနီ-သည်၊ ယာဝဒတ္ထံ-တိုင်း၊ ဘုဉ္ဇတိ-စားရ၏၊
 အညာ-အခြားကုန်သော၊ ဘိက္ခုနီယော-တို့သည်၊ စိတ္တရူပံ-စိတ်အားလျော်စွာ၊

၁။ ဩသာရေသီ။ ။(အဝ+သရ+ဏေ)ဖြင့် ဩသာရေ-သံဃာ့ဘောင်သို့ သက်ရောက်
 စေ"ဟု သဒ္ဒတ္ထဖြစ်၏။ "သက်ရောက်စေ"ဟူသည်မှာ သွင်ခြင်းတည်း။

(စိတ်တိုင်းကျ)၊ န လဘန္တိ-မရကြကုန်၊ အယျာ သုန္ဒရိနန္ဒာ-သည်၊ အဝဿုတာ- ဆန္ဒရာဂဖြင့် စိုစွတ်သည်(ဖြစ်၍)၊ အဝဿုတဿ-သော၊ ပုရိပုဂ္ဂလဿ-ယောကျ်ားပုဂ္ဂိုလ်၏၊ ဟတ္ထတော-လက်မှ၊ ခါဒနီယံ ဝါ-ကိုလည်းကောင်း၊ ဘောဇနီယံ ဝါ-ကိုလည်းကောင်း၊ သဟတ္ထာ-မိမိလက်ဖြင့်၊ ပဋိဂ္ဂဟေတွာ-ခံယူ၍၊ ခါဒိဿတိ နာမ-ခဲရသနည်း၊ ဘုဉ္ဇိဿတိ နာမ-စားရသနည်း။

၇၀၁။ ဧကတော-တစ်ဖက်၏(တစ်ယောက်၏)၊ အဝဿုတေ-ဆန္ဒရာဂဖြင့် စိုစွတ်ခြင်းသည်၊ သတိ-လသော်၊ ခါဒိဿာမိ ဘုဉ္ဇိဿာမိတိ ပဋိဂ္ဂဏှာတိ။

၇၀၂။ ဥဘတော-နှစ်ယောက်လုံးအားဖြင့်၊ အနဝဿုတာ-ဆန္ဒရာဂဖြင့် မစိုစွတ်ကုန်သည်၊ ဟောန္တိ-နံအံ၊ အနဝဿုတော-ဆန္ဒရာဂဖြင့် မစိုစွတ်၊ ဣတိ-သို့၊ ဇာနန္တိ-သိလျက်၊ ပဋိဂ္ဂဏှာတိ-အံ။

ပဉ္စမသံဃာဒိသေသသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

၆။ ဆဋ္ဌသံဃာဒိသေသသိက္ခာပဒ

၇၀၄။ အနန္တရိကာ-အခြားမဲ့နေရာ၌ဖြစ်သော (အခြားမဲ့နေရာ၌ ထိုင်နေသော) ဘိက္ခုနီ-သည်၊ ပေ၊ အယျေ-မ၊ ယတော-အကြင်ကြောင့်၊ တံ-အရှင်မသည်၊ အနဝဿုတာ-ဆန္ဒရာဂဖြင့် မစိုစွတ်၊ (တတော-ထို့ ကြောင့်) ဧသောပုရိသပုဂ္ဂလော-ဤ ယောကျ်ားပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ အဝဿုတော ဝါ-ဆန္ဒရာဂဖြင့် စိုစွတ်သည်မူလည်းဖြစ်စေ၊ အနဝဿုတော ဝါ-ဆန္ဒရာဂဖြင့် မစိုစွတ်သည်မူလည်းဖြစ်စေ၊ တေ-အရှင်မ၏(အပေါ်၌) ကိ-အဘယ်ကို၊ ကရိဿတိ-ပြုနိုင်လိမ့်မည်နည်း၊ (ကိ- ကရိဿတိ-ဘာတတ်နိုင်လိမ့်မည်နည်း)၊ အယျေ-မ၊ ဣဗံ-တိုက်တွန်းပါ၏၊ တေ-အရှင်မအား၊ ဧသော ပုရိသပုဂ္ဂလော-သည်၊ ယံ ခါဒနီယံ ဝါ-အကြင်ခဲဖွယ်ကိုသော်လည်းကောင်း၊

၁။ ဧကတော အဝဿုတော။ ။ဧကတော အရ ဘိက္ခုနီတစ်ဖက်သာ ယူရမည်ဟု မဟာပစ္စရိ၌ ဆို၏။ မဟာအဋ္ဌကထာ၌မူ ဤသို့ မဆို၊ ထိုသို့ မဆိုခြင်းသာ ပါဠိတော်နှင့် ညီသည်ဟု အဋ္ဌကထာ၌ မိန့်သည်။ သို့ဖြစ်၍ ဧကတော အရ ဘိက္ခုနီဖြစ်စေ ပုရိသပုဂ္ဂလဖြစ်စေ တစ်ဖက်ဖက်ကို ယူပါ။

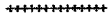
၂။ အနဝဿုတာ။ ။ပါတိမောက်ဘာသာဋီကာ(၄၂၅။) ကင်္ခါဘာသာဋီကာ(၂၊ ၃၁၆။) တို့ကို ကြည့်၍ ပေးထားပါ၏။ ပါစိတ်ဘာသာဋီကာ၌ “ဆန္ဒရာဂသည် စိုစွတ်အပ်”ဟု ကမ္မသာဓန ပေးတော်မူ၏။

ယံ ဘောဇနီယံ ဝါ၊ ဒေတိ၊ တံ-ထို ခဲဖွယ်ဘောဇဉ်ကို၊ တံ-အရှင်မသည်၊ သဟတ္တာ-ဖြင့်၊ ပဋိဂ္ဂဟေတွာ-ခံယူ၍၊ ခါဒ ဝါ-ခဲလည်း ခဲပါ(ခဲသာ ခဲပါ)၊ ဘုဉ္ဇ ဝါ-စားလည်းစားပါ(စားသာစားပါ)၊ ဣတိ-ဤသို့ တိုက်တွန်းပြောဆို၏။

၇၀၆။ တဿာ-ထိုဘိက္ခုနီ၏၊ ဝစနေန-စကားကြောင့်၊ ပေ၊ ဘောဇန ပရိယောသာနေ-စားခြင်း၏အဆုံး၌(စားပြီးရာအခါ၌)။

၇၀၈။ ကုပိတာ-စိတ်ဆိုးသည်ဖြစ်၍၊ န ပဋိဂ္ဂဏှာတိ-မခံယူ၊ ဣတိ-ဤသို့ ထင်၍၊ ဥယျောဇေတိ-တိုက်တွန်းအံ့၊ ကုလာနဒ္ဒယတာယ-အမျိုးကို သနားသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် (မိမိအားလျှာလျှင် ဆင်းရဲမည် စိုးသောကြောင့်)၊ န ပဋိဂ္ဂဏှာတိ၊ ဣတိ-ဤသို့ ထင်၍၊ ဥယျောဇေတိ။

ဆဋ္ဌသံဃာဒီသေသသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

၇။ သတ္တမသံဃာဒီသေသသိက္ခာပဒံ

၇၀၉။ ကုပိတာ-စိတ်ဆိုးသည်၊ အနတ္တမနာ-မိမိစိတ် မရှိသည်၊ (ဟုတွာ) ဧဝံ-သို့၊ ဝဒေတိ-၏၊ (ကိံ) ဗုဒ္ဓံ-ကို၊ ပစ္စာစိက္ခာမိ-ပယ်စွန့်ပါ၏၊ (ဓမ္မံ သံဃံ) သိက္ခံ-သိက္ခာကို၊ ပစ္စာစိက္ခာမိ၊ ယာ သမဏိယော-အကြင် ရဟန်းမ တို့သည်၊ သကျဓိတရော-သာကီဝင်မင်းသား ဘုရား၏သမီးဖြစ်ကြကုန်၏၊ ဣမာဝ-ဤသကျဓိတ အမည်ရှိသူတို့သည်သာ၊ သမဏိယော ကိန္နု-ရဟန်းမ တို့တုံလော၊ အညာပိ-သူတို့မှ တစ်ပါးလည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ လန္တိနိယော-မကောင်းမှုမှ ရှက်ခြင်းရှိကုန်သော၊ ကုက္ကုစ္ဆိကာ-ကုက္ကုစ္ဆရိကုန်သော၊ သိက္ခာ ကာမာ-သိက္ခာသုံးပါးကို လိုလားကုန်သော၊ သမဏိယော-တို့သည်၊ သန္တိ- ရှိပါကုန်သေး၏၊ အဟံ-သည်၊ တာသံ-ထိုရဟန်းမတို့၏၊ သန္တိကော-အထံ၌၊ ဗြဟ္မစရိယံ-မြတ်သောအကျင့်ကို၊ စရိယာမိ-ကျင့်တော့မည်၊ ဣတိ-ဤသို့ ပြောပြီ။

၇၁၁။ အယျေ-အရှင်မ၊ အဘိရမ-ဓမ္မလျော်ပါလော၊ ဓမ္မော-တရားတော် ကို၊ သွာက္ခာတော-ကောင်းစွာ ဟောတော်မူအပ်ပါပြီ၊ သမ္မာ-စွာ၊ ဒုက္ခဿ- ၏၊ အန္တကိရိယာယ-အဆုံးကို ပြုခြင်းငှာ၊ ဗြဟ္မစရိယံ-ကို၊ စရ-ကျင့်ပါလော၊ ဣတိ-ဤသို့ ပြောဆိုထိုက်၏။

၇၁၂။ သံဃာဒီသေသံ-သို့၊ အဇ္ဈာပဇ္ဇန္တိယာ-ရောက်သော ရဟန်းမ၏၊ ဥတ္တိယာ-ကြောင့်၊ ဒုက္ကဋ်-သည်လည်းကောင်း၊ ဒွိဟိ-နှစ်ကြိမ်ကုန်သော၊ ကမ္မဝါစာဟိ-တို့ကြောင့်၊ ထုလ္လစ္စယာ-တို့သည်လည်းကောင်း၊ ပဋိပ္ပဿမ္မန္တိ-

ငြိမ်းအေးကုန်၏။ (တတိယအကြိမ် ကမ္မဝါစာ ဆုံးသောအခါ၊ ဥတ်ကြောင့် သင့်သောဒုက္ခနှင့်၊ ကမ္မဝါစာနှစ်ကြိမ်ကြောင့် သင့်သောထုလွှစဉ်းအာပတ်များ ငြိမ်းပျောက်၍ သံဃာဒိသေသံအာပတ်သာ ကျန်တော့သည်-ဟူလို။)

သတ္တမသံဃာဒိသေသံသိက္ခာပဒံ နိဠိတံ။

၆၅၅၅၅၅၅၅၅၅၅

၈။ အဋ္ဌမသံဃာဒိသေသံသိက္ခာပဒ

၇၁၅။ ကိသ္မိဒ္ဓိဒေဝ-တစ်စုံတစ်ခုသာလျှင်ဖြစ်သော၊ အဓိကရဏေ- အဓိကရဏ်း၌၊ ပစ္စာကတာ-ရှုံးသည်၊ ဝါ-ရှုံးခြင်းကြောင့်၊ ကုပိတာ-သည်၊ အနတ္တမနာ-သည်၊ ဟုတွာ၊ ဧဝံ ဝဒေတိ၊ (ကိ) ဘိက္ခုနိယော-တို့သည်၊ ဆန္ဒဂါမိနိယော စ-ဆန္ဒဂတိသို့လည်း လိုက်ကြကုန်၏။ (ကြွင်းပုဒ်တို့ကို ပါတိမောက်ဘာသာဋီကာအတိုင်း ပေးပါ။)

၇၁၇။ ကိသ္မိဒ္ဓိဒေဝ အဓိကရဏေတိ (ဧတ္ထ)-ဟူသော ဤပါဠိ၌၊ အဓိကရဏ် နာမ-မည်သည်၊ အဓိကရဏာနိ-တို့သည်၊ စတ္တာရိ-တို့တည်း၊ ဝိဝါဒါမိကရဏ်-လည်းကောင်း၊ ပေ၊ ကိစ္စာဓိကရဏ်-လည်းကောင်းတည်း၊ ပရာဇိတာ-ရှုံးသူကို၊ ပစ္စာကတာ နာမ-မည်၏ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ။

အဋ္ဌမသံဃာဒိသေသံသိက္ခာပဒံ နိဠိတံ။

၆၆၅၅၅၅၅၅၅၅၅

၉။ နဝမသံဃာဒိသေသံသိက္ခာပဒ

၇၂၁။ ထုလ္လနန္ဓာယ-သော၊ ဘိက္ခုနိယာ-၏၊ အန္တေဝါသိကာ-အနီးနေ ဖြစ်ကုန်သော၊ ဘိက္ခုနိယော-ရဟန်းတို့သည်၊ သံသဋ္ဌာ-လူတို့နှင့် ရောနှော ကြကုန်သည်၊ ပါပါစာရာ-ယုတ်မာသော အကျင့်ရှိကုန်သည်၊ ပါပသဒ္ဓါ- ယုတ်မာသော ကျော်စောသံရှိကုန်သည်၊ ပါပသိလောကာ-ယုတ်မာသော အသက် မွေးဝမ်းကျောင်း ရှိကုန်သည်၊ ဘိက္ခုနိသံဃဿ-ကို၊ ဝိဟေသိကာ- ညဉ့်ဆဲတတ်ကုန်သည်၊ အညမညိဿာ-တစ်ယောက် တစ်ယောက်၏၊ ဝါ- အချင်းချင်း၏၊ ဝဇ္ဇပ္ပဋိစ္ဆာဒိကာ-အပြစ်ကို ဖုံးလွှမ်းတတ်ကုန်သည်၊ (ဟုတွာ) ဝိဟရန္တိ။

၇၂၃။ သံသဋ္ဌာဝိဟရန္တိတိ-ဟူသော ဤပါဠိ၌၊ သံသဋ္ဌာ နာမ-သံသဋ္ဌ တို့ မည်သည်၊ အနန္တလောမိကေန-သာသနာတော်အား မလျှောက်ပတ်သော၊

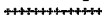
အညွှန်း။ ၁၁။ ပစ္စာကတာ၊ ပါတိမောက်ဘာသာဋီကာ (၄၂၇။)

ဝါ-ရဟန်းမတို့အား မလျော်သော၊ ကာယိကဝါစသိကေန-ကိုယ်၌ဖြစ်၊ နှုတ်၌ ဖြစ်သော အမှုအားဖြင့်၊ သံသဋ္ဌာ-လူတို့နှင့် ရောနှောကြကုန်လျက်၊ ဝိဟရန္တိ။

ပါပကေန-ယုတ်မာသော၊ အာစာရေန-အကျင့်နှင့်၊ သမန္နာဂတာ-ပြည့်စုံ ကုန်၏၊ ပါပကေန၊ ကိတ္တိသဒ္ဓေန-ကျော်စောသဖြင့်၊ အဗ္ဗဂ္ဂတာ-ပျံ့နှံ့တက် ကုန်၏၊ မိစ္ဆာဇီဝေန-မှားယွင်းသော အသက်မွေးမှုဖြင့်၊ ဇီဝိတံ-အသက်ကို၊ ကပ္ပေန္တိ-ပြုကြကုန်၏၊ အညမညိဿာ-၏ (အပေါ်၌)၊ ကမ္မေ-ကို၊ ကရိယမာနေ-အပ်သော်၊ ပဋိက္ခောသန္တိ-တားမြစ်ကြကုန်၏၊ အညမည- အချင်းချင်း၊ ဝဇ္ဇံ-ကို၊ ပဋိစ္ဆာဒေန္တိ-ဖုံးထားကြကုန်၏။

ဘဂိနိယော-ညီမတို့သည်၊ ပေ၊ သံသဋ္ဌာ ဝိဟရန္တိ၊ အယျေ-တို့၊ ဝိဝိစ္စထ- လူတို့မှ ကင်းရှင်းကြပါကုန်၊ ဘဂိနိနံ-တို့၏၊ ဝိဝေကညေဝ-ကင်းရှင်းခြင်း ကိုသာ၊ သံဃော-သည်၊ ဝဇ္ဇေတိ-ချီးမွမ်းပါ၏၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ပြောဆို ထိုက်ကုန်၏။

နဝမသံဃာဒီသေသသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

၁၀။ ဒသမသံဃာဒီသေသသိက္ခာပဒံ

၇၂၇။ သံဃေန-သည်၊ သမနုဘဋ္ဌာ-ဉာတ်ကမ္မဝါစာဖြင့် အဖန်ဖန် ပြောဆိုအပ်ပြီးကုန်သော၊ ဘိက္ခုနိယော-တို့ကို၊ ဧဝံ ဝဒေတိ၊ (ကံ) အယျေ- တို့၊ တုမေ-အရှင်မတို့သည်၊ သံသဋ္ဌာဝ-လူတို့နှင့်ရောနှောကုန်လျက်သာ၊ ဝိဟရထ-နေကြကုန်လော၊ တုမေ-တို့သည်၊ နာနာ-လူတို့မှတစ်ဆင့်၊ တခြား တို့သည်၊ (ဟုတွာ) မာ ဝိဟရထ-မနေကြကုန်နှင့်၊ သံဃေ-၌၊ အညာပိ- အရှင်မတို့မှ တစ်ပါးလည်းဖြစ်ကုန်သော၊ ဧဝါစာရာ-ဤသို့အကျင့်ရှိကုန်သော၊ ဧဝံသဒ္ဓါ-ဤသို့ ကျော်စောသံရှိကုန်သော၊ ဧဝံ သိလောကာ-ဤသို့ အသက် မွေးဝမ်းကျောင်းရှိကုန်သော၊ ဘိက္ခုနိသံဃဿ-ကို၊ ဝိဟေသိကာ-ကုန်သော၊ အညမညိဿာ-၏၊ ဝဇ္ဇပုဋိစ္ဆာဒိကာ-ကုန်သော၊ ဘိက္ခုနိယော-တို့သည်၊ သန္တိ၊ တာ-ထိုရဟန်းမတို့ကို၊ သံဃော-သည်၊ ကိဉ္စိ-တစ်စုံတစ်ရာကိုမျှ၊ ဝါ- ဘာကိုမျှ၊ န အာဟ-မပြောဆို၊ တုမညေဝ-အရှင်မတို့ကိုသာ၊ သံဃော- သည်၊ ဥညာယ-နိမ့်ချသမှု၊ အသိအမှတ်ပြုခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ ပရိဘဝေန-လွမ်းမိုးဖွယ်ဟု မှတ်ထင်ခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ အက္ခန္တိယာ-

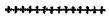
အညွနံ။ ၁။ သံသဋ္ဌာဝ အယျေ စသည်၊ ပါတိမောက်ဘာဠီ (၄၃၀)ကို ကြည့်၍ ပေးထားပါသည်။ အဓိပ္ပာယ်ကိုလည်း ထို၌ အကျယ်ပြထားပြီ။

သည်းမခံနိုင်ခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဝေဘသယိယာ^၁-သူတို့က အားကောင်းသော စကားရှိသူတို့၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဒုဗ္ဗလျာ-အရှင်မတို့က အားနည်းသူတို့၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဘဂိနိယော ခေါ် သံသဋ္ဌာဝိဟရန္တိ၊ ပေ၊ ဝိဝေကညေဝ ဘဂိနိနံ သံယော ဝဏ္ဏေတီတိ-ဟူ၍၊ ဧဝံသို့၊ အာဟ-ပြောဆိုပြီ၊ ဣတိ-ဤသို့ပြောဆို၏။

အဝညာယ-အောက်ချ၍ သိခြင်းကြောင့် (အောက်တန်းစားဟု အသိအမှတ် ပြုခြင်းကြောင့်) ပါရိဘဗျတာ-လွမ်းမိုးလိုခြင်းကြောင့်၊ ကောပေန-စိတ်ဆိုးခြင်းကြောင့်၊ ဝိဘသိကတာ-အထူးထူးသော စကားရှိသူတို့၏ အဖြစ်ကြောင့် (အားကောင်းသော စကားရှိသူတို့၏ အဖြစ်ကြောင့်)၊ အပက္ခတာ-အသင်းအပင်း မရှိသူတို့၏ အဖြစ်ကြောင့်။

၇၃၀။ ယာဝတတိယတန္တိ-ကား၊ ယာဝ တတိယကံ-သုံးကြိမ်တိုင်အောင်၊ သမနုဘာသနာယ-ဥတ်ကဓမ္မဝါစာဖြင့် အဖန်ဖန် ပြောဆိုခြင်းကြောင့်၊ အာပဇ္ဇတိ-အာပတ်သို့ ရောက်၏၊ ဝတ္ထုဇ္ဈာစာရာ-နှင့်၊ သဟ-တစ်ပြိုင်နက်၊ န-အာပတ်သို့ ရောက်သည် မဟုတ်။

ဒသမသံဃာဒိသေသသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

အမှာ။ ။ဥဒ္ဓိဋ္ဌာ ခေါ် ပေ၊ ဓာရယာမိတိ။ (ပါတိမောက်ဘာသာဋီကာ အတိုင်းပေးပါ။)

သတ္တရသကံ-တစ်ဆယ့်ခုနစ်ပါးသော သိက္ခာပုဒ်အပေါင်းသည်၊
နိဋ္ဌိတံ-ပြီးပြီ။

ဘိက္ခုနိဝိဘဏ်-၌၊ သံဃာဒိသေသကဏ္ဍံ-သည်၊ နိဋ္ဌိတံ-ပြီ။

၁။ ဝေဘသယိယာ။ ။ဤပုဒ်၏အဖွင့်ကို ပါတိမောက်ဘာသာဋီ(၄၃၁။) ကင်္ခါဘာဋီ(၂၊ ၃၂၁။)၌ ပြထားပြီ၊ ပါစိတျာဒိယောဇနာ၌ (ဝိဘာသ+သ+ဏိယ)ဟု ပုဒ်ခွဲ၍ ဝိသေသေန ဘာသေတိ ဩဘာသေတိတိ ဝိဘာသော (အာနဘာဝေါ) ဝိဘာသော ဣမဿ သံဃဿ အတ္တိတိဝိဘာသော (သံဃော၊) ဗဟုတ္ထေ စ အတိသယတ္ထေ စ သပစ္စယော ဟောတိ၊ သံယောဂပရတ္တာ အာကာရဿ ရသော၊ ဝိဘာသဿ ဘာဝေါ ဝေဘသယိယံ-ဟု ဝိဂ္ဂဟပြုတော်မူ၏။ ဘုရားကြီး ပါဠိတော်နိဿယ၌ “ဝေဘသယိယာ-အလွန်သော အာနဘော်ရှိသော အဖြစ်ကို ပြသဖြင့်”ဟု ပေးတော်မူ၏။ ပါစိတျာဒိ(၁၅၄။) ဘုရားကြီးနိဿယ(၂၅၂၊ ၇၂၉။)

၃။ နိသဂ္ဂိယကဏ္ဍ

၁။ ပတ္တဝဂ္ဂ

၁။ ပဌမသိက္ခာပဒ

၇၃၃။ ဗဟူ-ကုန်သော၊ ပတ္တေ-တို့ကို၊ သန္နိစယံ-သိုမှီးသိမ်ဆည်းမှုကို၊ ကရောန္တိ၊ ဘိက္ခုနိယော-တို့သည်၊ ပတ္တဝါဏိန္ဒ ဝါ-သပိတ်ကုန်သွယ်မှုကို လည်း၊ ကရိသန္တိ-ပြုကြလိမ့်မည်လော၊ အာမတ္တိကာပဏံ ဝါ- အိုးခွက်ရောင်းသူ တို့၏ ဈေးဆိုင်ကိုမူလည်း၊ ပသာရေသန္တိ-ဖြန့်ခင်းကြလိမ့် မည်လော။

၇၃၅။ ပတ္တော နာမ၊ ပေ၊ အဝိကပ္ပိတော။ (ပါရာဇိကဏ်ဘာသာဋီကာ၊ ၄၊ ၅၂၇။ စာပိုဒ် ၆၀၂၅ အနက်ရေးခဲ့ပြီ။) အရုဏဂ္ဂမနာ-အရုဏ်တက်ခြင်းနှင့် (အရုဏ်တက်သည်နှင့်)၊ သဟ-တစ်ပြိုင်နက်၊ နိသဂ္ဂိယော-စွန့်ထိုက်သည်၊ ဟောတိ။

၇၃၆။ ရတ္တာတိက္ကန္တေ-ညဉ့်ကို ကျော်လွန်သော သပိတ်၌၊ အတိက္ကန္တ သညာ-ကျော်လွန်သော သပိတ်ဟု အမှတ်ရှိသည် ဖြစ်၍၊ (သန္နိစယံ-တို့၊ ကရောတိ-အံ့။)

၇၃၇။ အန္တောအရုဏေ-အရုဏ်၏အတွင်း၌၊ အဓိဋ္ဌေတိ-အံ့၊ နိသဋ္ဌပတ္တံ- စွန့်အပ်သောသပိတ်ကို၊ န ဒန္တိ-ပြန်မပေးကြကုန်၊ နိသဋ္ဌပတ္တော-ကို၊ န န ဒါတဗ္ဗော-ပြန်ပေးထိုက်၏၊ (တစ်နည်း) န ဒါတဗ္ဗော-ပြန်မပေးထိုက် သည်မှာ၊ န-မဟုတ်၊ (ဒါတဗ္ဗော ဝေ-ပေးထိုက်သည်သာ။)

ပဌမသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

၂။ ဒုတိယသိက္ခာပဒ

၇၃၈။ သမ္ပဟုလာ-များစွာကုန်သော၊ ဘိက္ခုနိယော-တို့သည်၊ ဂါမကာ ဝါသေ-ရွာငယ်ကျောင်း၌၊ ဝသံ-မိုးလပတ်လုံး၊ ဝုဠာ-နေပြီးကုန်သည်၊ ဝတ္တ သမ္ပန္နာ-ဝတ်နှင့်ပြည့်စုံကုန်သည်၊ ဣရိယာပထသမ္ပန္နာ-ဣရိယာပုတ်နှင့် ပြည့်စုံ ကုန်သည်၊ ဒုဇ္ဈောဠာ-ဖောက်ပြန်သော အဝတ်ရှိကုန်သည် (ဟောင်းနွမ်းသော အဝတ် ရှိကုန်သည်)၊ လူခစိဝရာ - ခေါင်းပါးသော သင်္ကန်း ရှိကုန်သည်။

၁။ အာမတ္တိကာပဏံ ဝါ။ ပါရာဇိကဏ်ဘာသာဋီကာ(၄၊ ၅၂၇)။ ပါစိတ်ဘာဋီ (၂၊ ၁၅၆)။ ၂။ ဒုဇ္ဈောဠာ။ ပါစိတ်ဘာဋီ (၂၊ ၁၅၇)။

(ဟုတွာ)။ သာဝတ္ထိ-သို့၊ အဂမံသု-သွားကြကုန်ပြီ၊ ဥပါသကာ-တို့သည်၊ တာ ဘိက္ခုနီယော-တို့ကို၊ ပသပိတွာ-မြင်၍၊ ဣမာ ဘိက္ခုနီယော-တို့သည်၊ ဝတ္ထသမ္ပန္နာ-ကုန်၏၊ ပေ၊ ဣမာ ဘိက္ခုနီယော-တို့သည်၊ အတ္ထိန္နာ-လုယက်အပ်ကုန်သည် (လုယူခံရကုန်သည်)၊ ဘဝိဿန္တိ-ဖြစ်ကြလိမ့်မည်၊ ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ ဘိက္ခုနိသံဃဿ-အား၊ အကာလစီဝရံ-အကာလသင်္ကန်းကို (သင်္ကန်းကာလ မဟုတ်ချိန်၌ လျှအပ်သော သင်္ကန်းကို)၊ အဒံသု-ကုန်ပြီ။

အမှာကံ-တို့သည်၊ ကထိနံ-ကို၊ အတ္ထတံ-ခင်းအပ်ပြီ၊ ကာလစီဝရံ-ကာလသင်္ကန်းတည်း၊ ဣတိ-ဤသို့၊ အဓိဋ္ဌဟိတွာ-ဆောက်တည်၍၊ ဘာဇာပေသိ-ပေဖန်စေပြီ။ ။အယျာဟိ-အရှင်မတို့သည်၊ စီဝရံ-ကို၊ လဒ္ဓံ အပိ-ရအပ်ပါ၏လော။

၇၄၀။ အကာလစီဝရံ နာမ၊ ပေ၊ ဧတံ အကာလစီဝရံ နာမ-(ပါရာဇိကဏ် ဘာသာဋီကာ၊ ၄၊ ၄၉၇။ စာပိုဒ်-၅၀၀၌ အနက်ရေးခဲ့ပြီ)။

၇၄၁။ အကာလစီဝရေ-၌၊ အကာလစီဝရသညာ-အကာလသင်္ကန်းဟု အမှတ်ရှိသည် ဖြစ်၍၊ ကာလစီဝရန္တိ-ဟူ၍၊ အဓိဋ္ဌဟိတွာ-၍၊ ဘာဇာပေသိ-ပေဖန်စေအံ့။

ဒုတိယသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

၃။ တတိယသိက္ခာပဒ

၇၄၃။ အညတရာယ-သော၊ ဘိက္ခုနီယာ-နှင့်၊ သဒ္ဓိ-တကွ၊ စီဝရံ-ကို၊ ပရိဝတ္ထေတွာ-လဲလှယ်ပြီး၍၊ ပရိဘုဉ္ဇိ-သုံးစွဲပြီ။ ။တံ စီဝရံ-ကို၊ သဃံရိတွာ-ခေါက်၍၊ နိက္ခိပိ-သိမ်းထားပြီ၊ အယျေ-မ၊ တေ-အရှင်မသည်၊ မယာ-နှင့်၊ သဒ္ဓိံ၊ ယံ စီဝရံ-ကို၊ ပရိဝတ္ထိတံ-လဲလှယ်အပ်ပြီ၊ တံ စီဝရံ-သည်၊ ကဟံ-အဘယ်မှာနည်း။ ။တံ စီဝရံ-ကို၊ နိဟရိတွာ-ထုတ်ဆောင်၍၊ ထုလ္လနန္ဒာယ ဘိက္ခုနီယာ-အား၊ ဒသေသိ-ပြုပြီ၊ (“မြင်စေပြီ”ဟု သဒ္ဓတ္ထဖြစ်၏)၊ အယျေ-မ၊ ဟန္တု-ရော့(ယူပါ)၊ တုယံ-၏၊ စီဝရံ-တည်း၊ မေ-၏၊ ဧတံ စီဝရံ-ဤသင်္ကန်းကို၊ အာဟရ-ဆောင်ယူခဲ့၊ ယံ-အကြင်သင်္ကန်းသည်၊ တုယံ-မူလက သင့်ဟာဖြစ်၏၊ ဧတံ-ဤသင်္ကန်းသည်၊ တုယုမေဝ-ယခုလည်း

၁။ လဒ္ဓံအပိ၊ ပါစိတ်ဘာဠိ (၂၊ ၁၅၇)။
 ၂။ ဟန္တာယျ၊ ပါတိမောက်ဘာဠိ (၄၃၄)။ ပါစိတ်ဘာဠိ (၂၊ ၁၅၈)။

သင့်ဟာပင်တည်း၊ ယံ-သည်၊ မယံ-မူလက ငါ့ဟာဖြစ်၏၊ တေ-သည်၊ မယုမေဝ-ယခုလည်း ငါ့ဟာပင်တည်း၊ မေ-ငါ၏၊ တေ-ဤသင်္ကန်းကို၊ အာဟာရ-ယူခဲ့ပါ၊ သင်္က-မိမိဥစ္စာကို၊ ပစ္စာဟာရ-ပြန်ဆောင်ပါ(ပြန်ယူပါ)၊ ဣတိ-ပြီ၊ (ဣတိတစ်လုံး အကျေကြ)၊ ဣတိ-ဤသို့ ပြော၍၊ အစ္စန္ဒိ-လုယူပြီ။

၇၄၆။ အစ္စန္ဒိတိ ဝါ-ကိုယ်တိုင်မူလည်း လုယူအံ့၊ အစ္စန္ဒိနာပေတိ ဝါ-သူတစ်ပါးကိုမူလည်း လုယူစေအံ့။

တတိယသိက္ခာပဒ နိဋ္ဌိတံ။
☸☸☸

၄။ စတုတ္ထသိက္ခာပဒ

၇၄၇။ အယျေ-မ၊ တေ-အရှင်မ၏၊ အဖာသု-မချမ်းသာမှုသည်၊ ကိ-အဘယ်ပါနည်း၊ ကိ-အဘယ်အရာကို၊ အာဟာရိယဓု-ဆောင်အပ်စေလိုပါ သနည်း၊ အာဓုသော-ဒါယကာ၊ မေ-အား၊ သပ္ပိနာ-ထောပတ်ဖြင့်၊ အတ္ထော-အလိုရှိ၏၊ အညတရဿ-သော၊ အာပဏိကဿ-ဈေးသည်၏၊ ဃရာ-အိမ်မှ၊ ကဟာပဏဿ-အသပြာဖြင့်၊ သပ္ပိ-ကို၊ အာဟာရိတွာ-ဆောင်ယူပြီး၍၊ တုလ္လနန္ဒာယ ဘိက္ခုနိယာ-အား၊ အဒါသိ-ပေးပြီ။

တံ အာပဏိကံ-ထိုဈေးသည်ကို၊ တေဒဝေါစ၊ (ကိ)၊ အယျေ-အမောင်၊ အယျာယ-အရှင်မအား၊ သပ္ပိနာ-ဖြင့်၊ န အတ္ထော ကိရ-အလိုမရှိဘူးတဲ့၊ တေလေန-ဖြင့်၊ အတ္ထော(ကိရ)-အလိုရှိသတဲ့၊ တေ-၏၊ သပ္ပိ-ကို၊ ဟန္ဒ-ရှောယူပါ၊ မေ-အား၊ တေလံ-ကို၊ ဒေဟိ၊ ဣတိ-ပြီ၊ အယျေ-အရှင်၊ မယံ-တို့သည်၊ ဝိက္ခိတံ-ရောင်းအပ်ပြီးသော၊ ဘဏ္ဍံ-ဘဏ္ဍာကို (ပစ္စည်းကို)၊ ပုန-တစ်ဖန်၊ သစေ အာဒိယိဿာမ-အကယ်၍ ယူကုန်အံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ ကဒါ-အဘယ်အခါ၌၊ အမှာကံ-တို့၏၊ ဘဏ္ဍံ-သည်၊ ဝိက္ခာယိဿတိ-ရောင်းရလိမ့်မည်နည်း၊ (တစ်နည်း) ဘဏ္ဍံ-တို့၊ ဝိက္ခိယိဿတိ-ရောင်းအပ် လိမ့်မည်နည်း၊ သပ္ပိဿ-၏၊ (ဝါ-ကို)၊ ကယေန-ဝယ်ကြောင်း အဖိုးဖြင့်၊ သပ္ပိ-ကို၊ ဟတံ-ဆောင်ယူအပ်ပြီ၊ တေလဿ-၏၊ (ဝါ-ကို)၊ ကယံ-ကို၊ အာဟာရ-ဆောင်ယူခဲ့ပါ၊ တေလံ-ကို၊ ဟရိဿတိ-ဆောင်ရပါလိမ့်မည်။

အညံ-အခြားသော ပစ္စည်းကို၊ ဝိညာပေတွာ-အလိုရှိကြောင်း သိစေ၍၊ (ဝါ-တောင်းပြီး၍)၊ အညံ-အခြားပစ္စည်းကို၊ ဝိညာပေဿတိ နာမ-ရသနည်း။ (သိက္ခာပုဒ်၌ “အညံ-တစ်ပါးသော ထောပတ်စသည်ကို၊ ဝိညာပေတွာ၊ အညံ-တစ်ပါးသော ဆီစသည်ကို” ဟု ဆိုပါ။)

၁။ ကယေန၊ ပါစိတ်ဘာဋီ (၂၊ ၁၅၅)။ ၂။ ဝိညာပေတွာ၊ ပါစိတ်ဘာဋီ(၂၊ ၁၅၉)။

၇၅၂။ တညေဝ-ထိုပထမတောင်းအပ်သော ပစ္စည်းကိုပင်၊ ဝိညာပေတိ-ထပ်၍ သိစေအံ့၊ (ဝါ-ထပ်၍ တောင်းအံ့)၊ အညံ စ-အခြားပစ္စည်းကိုလည်း၊ ဝိညာပေတိ၊ အာနိသံသံ-အကျိုးကို၊ ဒဿေတွာ-ပြ၍၊ ဝိညာပေတိ။

စတုတ္ထသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

၅။ ပဉ္စမသိက္ခာပဒ

၇၅၃။ အယေ၊ အမုကဿ-ထိုမည်သော၊ အာပဏိကဿ-၏၊ ဃရေ-ဌိ၊ ကဟာပဏံ-ကို၊ နိက္ခိပိဿာမိ-ထားခဲ့ပါမည်၊ တတော-ထိုအသပြာမှ၊ (ဝါ-ထိုအိမ်မှ)၊ ယံ-အကြင်ပစ္စည်းဝတ္ထုကို၊ ဣစ္ဆယျာသိ-အလိုရှိရာ၏၊ တံ-ကို၊ အာဟရာပေယျာသိ-ဆောင်ယူစေပါ။ ။သိက္ခမာနေ-သိက္ခာမာန်၊ ဂစ္ဆ-သွားချေ၊ အမုကဿ-သော၊ အာပဏိကဿ-၏၊ ဃရာ-မှ၊ ဂဟာပဏဿ-ဖြင့်၊ တေလံ-ကို၊ အာဟရ-ဆောင်ယူခဲ့၊ ဣတိ-ဤသို့ ပြောပြီ။

သာ သိက္ခမာနာ-သည်၊ ရောဒန္တိ-ငိုလျက်၊ အဋ္ဌာသိ-တည်ပြီ၊ သိက္ခမာနေ၊ ကိဿ-ကြောင့်၊ တံ-သည်၊ ရောဒသိ-ငိုနေသနည်း။ ။အညံ-တစ်ပါးသော ပစ္စည်းကို၊ စေတာပေတွာ-လဲလှယ်စေပြီး၍၊ အညံ-ကို၊ စေတာပေဿတိ နာမ-လဲလှယ်စေရသနည်း၊ (သိက္ခာပုဒ်၌ “အညံ-တစ်ပါးသော ဆီစသည်ကို၊ စေတာပေတွာ-၍၊ အညံ-တစ်ပါးသော ထောပတ်စသည်ကို” ဟု ဆိုပါ။)

၇၅၄။ တညေဝ-ထိုပထမလဲလှယ်အပ်သော ပစ္စည်းကိုပင်၊ စေတာပေတိ-လဲလှယ်စေအံ့။

ပဉ္စမသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

၆။ ဆဋ္ဌသိက္ခာပဒ

၇၅၅။ ဥပါသကာ-တို့သည်၊ ဘိက္ခုနိသံဃဿ-၏၊ စီဝရတ္ထာယ-သင်္ကန်း အကျိုးငှာ၊ ဆန္ဒကံ-အလှူရှင်တို့၏ ဆန္ဒဖြင့် စုပေါင်း၍ ယူအပ်သော ပရိက္ခရာကို၊ သဗံရိတွာ-စုဆောင်း၍၊ အညတရဿ-သော၊ ပါဝါရိကဿ-အဝတ်ကုန်သည်၏ (အဝတ်အထည် ရောင်းသူ၏)၊ ဃရေ-၌၊ ပရိက္ခာရံ-ကို၊

၁။ ဆန္ဒကံ၊ ပါစိတ်ဘာဠီ (၂၊ ၁၆၀)။

နိက္ခိပိတ္တာ-ထားခဲ့၍၊ ပေ၊ အဝေါစုံ၊ အယျေ-တို့၊ အမုကဿ၊ ပါဝါရိကဿ-
၏၊ ဃာရေ-၌၊ စီဝရတ္ထာယ-ငှာ၊ ပရိက္ခာရော-ကို၊ နိက္ခိတ္တော-ထားအပ်ပါပြီ၊
တတော-ထိုအိမ်မှ၊ (ဝါ-ထိုပရိက္ခရာမှ)၊ စီဝရ-ကို၊ အာဟာရာပေတွာ-
ဆောင်ယူစေ၍၊ ဘာဇေထ-ဝေဖန်ကြပါကုန်၊ တေန-ထိုပရိက္ခရာဖြင့်၊
ဘောသန္ဓ-ကို၊ စေတာပေတွာ-၍၊ ပရိဘုဉ္စိ-သု-သုံးဆောင်ကြကုန်ပြီ။

အညဒတ္ထိကေန-အခြားပစ္စည်းအလိုငှာ လှူအပ်သော၊ အညဒ္ဓိသိကေန-
အခြားပစ္စည်းကို ညွှန်ပြ၍ လှူအပ်သော၊ သံဃိကေန-သံဃာအား စွန့်လှူအပ်
သော၊ ပရိက္ခာရေန-ဖြင့်၊ အည-ညွှန်ပြအပ်သော ပစ္စည်းမှ တစ်ပါးအခြား
ပစ္စည်းကို၊ စေတာပေဿန္တိ နာမ။

၇၆၀။ အညဿ-အခြားပစ္စည်း၏၊ အတ္ထာယ-ငှာ၊ ဒိန္နေန-လှူအပ်သော၊
သံဃိကေနာတိ-ကာ၊ သံဃဿ-အား၊ (ဒိန္နေန-သော)၊ ဂဏဿ-အား၊
န(ဒိန္နေန-လှူအပ်သည် မဟုတ်သော)၊ ဧကဘိက္ခုနိယာ-တစ်ပါးသော
ဘိက္ခုနီအား၊ န (ဒိန္နေန)-သော၊ ယံ အတ္ထာယ-အကြင်ပစ္စည်းအကျိုးငှာ၊
ဒိန္န-အပ်ပြီ၊ တံ-ထိုပစ္စည်းကို၊ ဌပေတွာ-ထား၍၊ အည-ကို၊ စေတာပေတိ။

၇၆၁။ “အညဒတ္ထိကေ-အညဒတ္ထိက မဟုတ်သော ပရိက္ခရာ၌”စသည်
ဆိုပါ၊ နိသဋ္ဌ-စွန့်အပ်ပြီးသော ပစ္စည်းကို၊ ပဋိလဘိတွာ-တစ်ဖန်ရ၍၊ ယထာ
ဒါနေ-အကြင် အကြင် လှူအပ်သော ပစ္စည်း၌၊ ဥပနေတဗ္ဗ-ကပ်ဆောင်
ထိုက်၏ (အသုံးပြုထိုက်၏)။

၇၆၂။ သေသကံ-ကြွင်းသောအဖိုးကို၊ (ဝါ-ကြွင်းကျန်သော ပရိက္ခရာကို၊
ဥပနေတိ-ကပ်ဆောင်အံ့၊ သာမိကေ-အလှူရှင်တို့ကို၊ အပလောကေတွာ-
ပန်ပြော၍၊ ဥပနေတိ။

ဆဋ္ဌသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

၁။ ပရိဘုဉ္စိ-သု။ ။ဆွမ်း၊ သင်္ကန်း၊ ကျောင်း၊ ဆေး ပစ္စည်းလေးမျိုးတွင်
စားသောက်ဖြစ်သော ဆွမ်းနှင့် ဆေးအတွက် “ပရိဘုဉ္စ-သုံးဆောင်”ဟု အနက်ဆိုရ၏၊
စားသောက်မဖြစ်သော သင်္ကန်းနှင့် ကျောင်းအတွက် “ပရိဘုဉ္စ-သုံးစွဲ”ဟု အနက်
ဆိုရ၏။

၂။ အညဒတ္ထိကေန စသည်၊ ကင်္ခါဘာဠိ(၂၊ ၃၃၁)။ ပါတိမောက်ဘာဠိ (၄၃၆)။

၇။ သတ္တမသိက္ခာပဒ

၇၆၃။ ဘိက္ခုနီယော-တို့သည်၊ တေန စ ပရိက္ခာရေန-ထိုပရိက္ခာရာဖြင့်
လည်းကောင်း၊ သယံ-ကိုယ်တိုင်၊ ယာစိတ္တာပိ-တောင်း၍လည်းကောင်း၊
ဘောသဇ္ဇံ-ကို၊ စေတာပေတွာ-စေ၍၊ ပရိဘုဉ္ဇိ-သု။

အညဒတ္တိကေန-သော၊ အညဒ္ဓိသိကေန-သော၊ သံဃိကေန-သံဃာအား
စွန့်လှူအပ်သည်လည်းဖြစ်သော၊ သညာစိကေန-ကိုယ်တိုင် တောင်းအပ်သည်
လည်းဖြစ်သော၊ ပရိက္ခာရေန-ပရိက္ခာရာနှစ်မျိုးဖြင့်၊ အညံ စေတာပေသန္တိ နာမ။

၇၆၅။ သညာစိကေနာတိ-ကာ၊ သယံ-ကိုယ်တိုင်၊ ယာစိတ္တာ-တောင်း၍၊
လဒ္ဓေန-ရအပ်သော။ (ပရိက္ခာရေန၌ စပ်။)

သတ္တမသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

၈။ အဋ္ဌမသိက္ခာပဒ

၇၆၈။ အညရဿ-သော၊ ပူဂဿ-ကောင်းမှုပြုသောအသင်း၏၊ ပရိဝေဏ
ဝါသိကာ-ပရိဝုဏ်၌ နေကုန်သော၊ ဘိက္ခုနီယော-တို့သည်၊ ယာဂုယာ-
ယာဂုဖြင့်၊ ကိလမန္တိ-ပင်ပန်းကြကုန်၏၊ တတော-ထိုအိမ်မှ၊ (ဝါ-ထို
ပရိက္ခာရာမှ)၊ တဏှုလံ-ဆန်ကို၊ အာဟာရာပေတွာ-ဆောင်စေ၍၊ ယာဂု-
ကို၊ ပစာပေတွာ-ကျီစေ၍၊ ပရိဘုဉ္ဇထ-သုံးဆောင်ကြပါကုန်။ ။
မဟာဂဏိကေန-ရဟန်းမအများအား စွန့်လှူအပ်သော (ဂိုဏ်းအား လှူအပ်
သော)၊ ပရိက္ခာရေန-ဖြင့်။

အဋ္ဌမသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

၉။ နဝမသိက္ခာပဒ

၇၇၃။ မဟာဂဏိကေန-ရဟန်းမ အများအား စွန့်လှူအပ်သည်လည်း
ဖြစ်သော၊ သညာစိကေန-ကိုယ်တိုင် တောင်းအပ်သည်လည်းဖြစ်သော၊
ပရိက္ခာရေန-ပရိက္ခာရာနှစ်မျိုးဖြင့်။

နဝမသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

၁။ သယဗ္ဗိ ယာစိတ္တာ။ ။ရှေးနိဿယ၌ “သယဗ္ဗိ-ကိုယ်တိုင်လည်း၊ ယာစိတ္တာ-
သင်္ကန်းအကျိုးငှာ တောင်း၍၊ လဒ္ဓေန-ရအပ်သော၊ ပရိက္ခာရေန စ-ဖြင့်လည်းကောင်း”
ဟု ပါဠိသေသထည့်၍ ပေးတော်မူ၏။
၂။ သညာစိကေန၊ ကင်္ခါဘာဠိ (၂၊ ၃၃၁)။ ပါတိမောက်ဘာဠိ (၄၃၇)။
၃။ မဟာဂဏိကေန၊ ပါတိမောက်ဘာဠိ (၄၃၇)။ ပါစိတ်ဘာဠိ (၂၊ ၁၆၁)။

၁၀။ ဒသမသိက္ခာပဒ

၇၇၈။ ထုလ္လနန္ဒာ ဘိက္ခုနီ-သည်။ ဗဟုသုတာ-များစွာကြားနာအပ်ပြီးသော ပရိယတ္တိဓမ္မရှိသည် (များသောအကြားအမြင် ရှိသည်)၊ ဘာဏိကာ-တရားစကား ပြောတတ်သည်။ ဝိသာရဒါ-ကင်းသော ကြောက်ရွံ့ခြင်းရှိသည် (ကြောက်ရွံ့ခြင်းကင်း ရဲဝံ့သည်)၊ ဓမ္မိ-တရားရှိသော၊ ကထံ-ကို၊ ကာတုံ-ငှာ၊ ပဋ္ဌာ-ထက်မြက်ကျွမ်းကျင်သည်။ ဟောတိ၊ ဗဟူ၊ မနုဿာ-တို့သည်။ ထုလ္လနန္ဒ ဘိက္ခုနီ-ကို၊ ပယိရုပါသန္တိ-ချဉ်းကပ်ကြကုန်၏ (ဆည်းကပ်ကြကုန်၏)၊ ထုလ္လနန္ဒာယ ဘိက္ခုနီယာ-၏၊ ပရိဝေဏံ-သည်။ ဥန္တိယတိ-ပြို၏၊ အယျေ၊ ကိဿ-ကြောင့်၊ တေ-၏၊ ဣဒံ ပရိဝေဏံ-သည်။ ဥန္တိယတိ-ပြိုသနည်း၊ အာဂုဿာ-တို့၊ ဒါယကာ-လှူမည့်သူတို့သည်။ နတ္ထိ-ကုန်၊ ကာရကာ-ဆောက်လုပ်မည့်သူတို့သည်။ နတ္ထိ။

ပုဂ္ဂလိကေန-ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ပါးအား စွန့်လှူအပ်သည်လည်းဖြစ်သော၊ သညာစိကေန-သော- ပရိက္ခာရေန-ဖြင့်၊ အညံ စေတာပေဿတိ နာမ။

ဒသမသိက္ခာပဒ နိဋ္ဌိတံ။

၁၁။ ဧကောဒသမသိက္ခာပဒ

၇၇၉။ ပသေနဒိ-မည်သော၊ ဧကောသလော-ဧကောသလတိုင်း၏အရှင်ဖြစ်သော၊ (ဝါ-ဧကောသလတိုင်းကို အစိုးရသော)၊ ရာဇာ-သည်။ သီတကာလေ-အအေး၏အခါ၌၊ (ဝါ-အေးရာအခါ၌)၊ မဟဂ္ဂံ-များသောအဖိုးရှိသော၊ (ဝါ-အဖိုးများစွာ ထိုက်တန်သော)၊ ကမ္မလံ-ကို၊ ပါရုပိတွာ-ခြံ၍။

အယျေ-မ၊ ယေန-အကြင်ပစ္စည်းဝတ္ထုဖြင့်၊ အတ္ထော-အလိုရှိ၏၊ တံ-ထိုပစ္စည်းဝတ္ထုကို၊ ဝဒေယျာသိ-ပြောပါ၊ ဣတိ-ဤသို့၊ လျှောက်ပြီ၊ မဟာရာဇ-မဟာရာဇာ၊ မေ-အား၊ တွံ-သည်။ ဒါတုကာမော-လှူလိုသည်။ သစေ အသိ-အကယ်၍ဖြစ်အံ့၊ ဣမံ ကမ္မလံ-ကို၊ ဒေဟိ-လှူပါ၊ ဣမာ ဘိက္ခုနီယော-တို့သည်။ မဟိစ္ဆာ-များသောအလိုရှိကုန်၏(အလိုကြီးကုန်၏)၊ အဿန္တုဋ္ဌာ-ရရသမျှ ပစ္စယဖြင့် မနှစ်သက် မကျေနပ်ကုန်၊ (ဝါ-မရောင့်ရဲမတင်းတိမ်ကုန်)၊ ကထံဟိ-ကြောင့်၊ ရာဇာနံ-ကို၊ ကမ္မလံ-ကို၊ ဝိညာပေဿန္တိ နာမ-တောင်းကြရကုန်သနည်း။

၁။ ဥန္တိယတိ၊ ပါစိတ်ဘာဋီ (၂၊ ၁၆၁)။

၇၈၅။ ဂရုပါဝုရဏံ နာမ-မည်သည်(လေးသောခြံထည်မည်သည်)၊ ယံကိဉ္စိ-အမှတ်မရှိ တစ်စုံတစ်ခုသော၊ သီတကာလေ-၌၊ ပါဝုရဏံ-ခြံထည်တည်း။ စေတာပေဋ္ဌိယာတိ-ကား၊ ဝိညာပေဋ္ဌိယာ-တောင်းသောဘိက္ခုနီသည်၊ (စတုက္ကံသပရမံ စေတာပေတဗ္ဗံ၌ စပ်၊) စတုက္ကံသပရမံ စေတာပေတဗ္ဗံ-ကား၊ သောဠသကဟာပဏ္ဍနကံ-တစ်ဆယ့်ခြောက်ကျပ် ထိုက်တန်သောခြံထည်ကို၊ စေတာပေတဗ္ဗံ-လဲလှယ်စေထိုက်၏(တောင်းအပ်တောင်းနိုင်၏)။

၇၈၆။ အတိရေကစတုက္ကံသေ-လေးကံသထက် အပိုအလွန်၌၊ (ဝါ-လေးကံသထက် အပိုအလွန် တန်ဖိုးရှိသော ခြံထည်၌။) (စသည်ဆိုပါ။)

၇၈၇။ စတုက္ကံသပရမံ-အလွန်ဆုံး လေးကံသတန်ဖိုးရှိသော ခြံထည်ကို၊ (ဝါ-အလွန်ဆုံး တစ်ဆယ့်ခြောက်ကျပ် တန်ဖိုးရှိသော ခြံထည်ကို)၊ စေတာပေတိ-တောင်းအံ့၊ ဥနကစတုက္ကံသပရမံ-အလွန်ဆုံး လေးကံသ တန်ဖိုးရှိသော ခြံထည်ထက် ယုတ်လျော့သော ခြံထည်ကို။ ။မဟန္တံ-ကို၊ စေတာပေတုကာမဿ-တောင်းစေလိုသူအား၊ အပ္ပတ္တံ-နည်းသောအဖိုးရှိသော ခြံထည်ကို၊ စေတာပေတိ။

ဧကောဒသမသိက္ခာပဒံ နိဗ္ဗိတံ။

၁၂။ ဒွါဒသမသိက္ခာပဒ

၇၈၈။ ဥဏှကာလေ-အပူ၏အခါ၌(ပူရာအခါ၌)၊ မဟန္တံ-သော၊ ခေါမံ-ခေါမတိုင်းဖြစ် ခြံထည်ကို၊ ပါရုပိတွာ-ခြံ၍။

၇၈၉။ လဟုပါဝုရဏံ နာမ-မည်သည်(ပေါ့သောခြံထည် မည်သည်)၊ ယံကိဉ္စိ-သော၊ ပါဝုရဏံ-တည်း၊ အမုတေယျကံသပရမံ စေတာပေတဗ္ဗံ-ကား၊ ဒသကဟာပဏ္ဍနကံ-တစ်ဆယ့်ထိုက်တန်သော ခြံထည်ကို၊ စေတာပေတဗ္ဗံ-တောင်းအပ် တောင်းနိုင်၏။ ။တတုတ္တရိ-ထိုနှစ်ကံသခွဲ တန်ဖိုးရှိသော ခြံထည်ထက် အပိုအလွန်၊ ဝိညာပေတိ-အံ့။

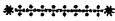
၇၉၀။ အတိရေကအမုတေယျကံသေ-နှစ်ကံသခွဲ တန်ဖိုးရှိသော ခြံထည်ထက် ပိုလွန်သော ခြံထည်၌၊ အတိရေကသညာ-ပိုလွန်သည်ဟု အမှတ်ရှိသည် ဖြစ်၍၊ စေတာပေတိ။

၇၉၁။ အမုတေယျကံသပရမံ-အလွန်ဆုံး နှစ်ကံသခွဲ တန်ဖိုးရှိသော ခြံထည်ကို၊ (ဝါ-အလွန်ဆုံး တစ်ဆယ့်တန်ဖိုးရှိသော ခြံထည်ကို)၊ ဥနက အမုတေယျကံသပရမံ-အလွန်ဆုံးနှစ်ကံသခွဲ တန်ဖိုးရှိသော ခြံထည်ထက်

ယုတ်လျော့သောခြံ့ထည်ကို၊ စေတာပေတိ၊ ဥာတကာနံ-ဆွေမျိုးတို့ကို လည်းကောင်း၊ ပဝါရိတာနံ-ဖိတ်မံထားသူတို့ကိုလည်းကောင်း၊ စေတာပေတိ၊ အညဿ-အခြားသူ၏၊ အတ္တာယ-ငှာလည်းကောင်း၊ အတ္တနော-၏၊ ဓနေန-ဖြင့်လည်းကောင်း၊ (စေတာပေတိ-စေအံ့)။

ဒွါဒသမသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

ဥဒ္ဓိဋ္ဌာ ခေါ် ပေ၊ ဓာရယာမိတိ။ (ပါတိမောက် နိဿယအတိုင်း ပေးပါ)။ ဘိက္ခုနီဝိဘဏေ-၌၊ နိသဂ္ဂိယတဏှံ-သည်၊ နိဋ္ဌိတံ-ပြီ။

၄။ ပါမိတ္တိယကဏ္ဍ

၁။ လသုဏာဝဂ္ဂ

၁။ ပဌမသိက္ခာပဒ

၇၉၃။ အညတရေန ဥပါသကေန-သည်၊ ဘိက္ခုနီသံဃော-သည်၊ (ဟောတိ၌ စပ်)၊ (ဝါ-ကို)၊ (ပဝါရိတော၌ စပ်)၊ လသုဏေန-ကြက်သွန်ဖြူဖြင့်၊ ပဝါရိတော-ဖိတ်အပ်သည်၊ ဟောတိ၊ (ကိ-အဘယ်သို့ ဖိတ်အပ်သနည်း)၊ ယာသံ အယျာနံ-အကြင်အရှင်မတို့အား၊ လသုဏေန-ဖြင့်၊ အတ္ထော-အလို ရှိ၏၊ (တာသံ-ထိုအရှင်မတို့အား)၊ အဟံ-သည်၊ လသုဏေန-ဖြင့်၊ (ပဝါရေမိ-ဖိတ်ပါ၏)၊ ဣတိ-ဤသို့ ဖိတ်ထားအပ်၏။ စ-သည်သာမကသေး (ဖိတ်ရုံသာမကသေး)၊ ခေတ္တပါလော-လယ်စောင့်သည် (ယာခင်းစောင့်သည်)၊ (ဝါ-ကို)၊ အာဏာတ္ထော-စေခိုင်းအပ်သည်၊ ဟောတိ၊ (ကိ-အဘယ်သို့ စေခိုင်းအပ်သနည်း)၊ ဘိက္ခုနီယော-တို့သည်၊ သစေ အာဂစ္ဆန္တိ၊ (ဧဝံသတိ)၊ ဧကမေကာယ-တစ်ပါး တစ်ပါးသော၊ ဘိက္ခုနီယာ-အား၊ ဒွေတယော(ဒွတ္တယော)-နှစ်ဥ သုံးဥကုန်သော၊ ဘဏ္ဍိကေ-အမြောက် ရှိသော ကြက်သွန်ဖြူတို့ကို၊ ဒေဟိ-လှူပါ၊ ဣတိ-ဤသို့ စေခိုင်းအပ်၏။

ဥဿဝေါ-ဗွဲသဘင်သည်၊ ဟောတိ၊ ယထာဘတ်-အကြင် အကြင် ဆောင်ယူအပ်ပြီးသော၊ လသုဏံ-သည်၊ ပရိက္ခယံ-ကုန်ခြင်းသို့၊ အဂမာသိ-ရောက်ပြီ၊ အယျေ-တို့၊ နတ္ထိ-မရှိတော့၊ ယထာဘတ်-သော၊ လသုဏံ-သည်။

၁။ ဘဏ္ဍိကေ။ ။ယခု ပါဠိတော်များ၌ “ဘဏ္ဍိကေ”ဟု တွေ့ရ၏။ ပါမိတ္တုဒိယောဇနာ၌ “ဂဏ္ဍိက”ဟု တွေ့ရ၏။ (ပါမိတ္တုဒိယောဇနာ၊ ၁၅၉။) ကင်္ခါဘာသာဋီကာ၌မူ “ဂဏ္ဍိက”ဟု တွေ့ရ၏။ (ကင်္ခါဘာဋီ၊ ၂၊ ၃၃၅။) ပါမိတ်ဘာသာဋီကာ၌လည်း ဂဏ္ဍိကပါ၌ ဖြစ်သင့်ကြောင်း ဆုံးဖြတ်တော်မူသည်။ (ပါမိတ်ဘာဋီ၊ ၂၊ ၁၆၃၊ ၁၆၄။)

ပရိက္ခိဏံ-ကုန်ပါပြီ၊ ခေတ္တံ-လယ်ခင်းသို့ (ကြက်သွန်ခင်းသို့)၊ ဂစ္ဆထ-
သွားကြပါကုန်၊ ခေတ္တံ-သို့၊ ဂန္တဝ-သွား၍၊ မတ္တံ-အတိုင်းအရှည်ကို၊ န
ဇာနိတော-မသိမူ၍၊ ဗဟု-များစွာသော။ လသုဏံ-ကို၊ ဟရာပေသိ-
ဆောင်စေပြီ။

ဘူတပုဗ္ဗံ-ရှေး၌ ဖြစ်ဖူးသော အကြောင်းကား၊ ထုလ္လနန္ဒာ၊ ဘိက္ခုနီ-
သည်၊ အညတရဿ-တစ်ယောက်သော၊ ဗြာဟ္မဏဿ-၏၊ ပဇာပတိ-
ဇနီးသည်၊ အဟောသိ၊ တိသေသာ-သုံးယောက်ကုန်သော၊ ဝိတရော-သမီးတို့
သည်၊ (ဟောန္တိ)၊ နန္ဒာ-နန္ဒာလည်းကောင်း၊ နန္ဒဝတိ-လည်းကောင်း၊
သုန္ဒရီနန္ဒာ-လည်းကောင်းတည်း။ ကာလံ-သေခြင်းကို၊ (ဝါ-သေချိန်ကို)၊
ကတော-ပြုပြီး၍၊ အညတရံ-သော၊ ဟံသယောနိ-ရွှေဟင်္သာမျိုး၌၊ ဥပပဇ္ဇိ-
ဖြစ်ပြီ၊ (တစ်နည်း) အညတရံ-သော၊ ဟံသယောနိ-သို့၊ ဥပပဇ္ဇိ-ကပ်ရောက်
ပြီ၊ တဿ-ရွှေဟင်္သာ၏၊ သဗ္ဗသောဝဏ္ဏမယာ-အလုံးစုံ ရွှေပကတိရှိကုန်
သော၊ (ဝါ-အလုံးစုံ ရွှေအတိပြီးကုန်သော)၊ ပတ္တာ-အတောင်တို့သည်၊
အဟေသု-ဖြစ်ကုန်ပြီ၊ သော-ထိုရွှေဟင်္သာသည်၊ တာသံ-ထိုသားအမိတို့အား
(ထိုဇနီးနှင့် သမီးတို့အား)၊ ဧကေကံ-တစ်ခု တစ်ခုသော၊ ပတ္တံ-အတောင်ကို၊
ဒေတိ-ပေး၏။

၁။ ဘူတပုဗ္ဗံ။ ။ပါစိတ်ဘာသာဠိကာ (၁၊ ၁၃)၌ “ဘူတပုဗ္ဗံ-ရှေး၌ဖြစ်ဖူးသော
ဝတ္ထုကား”ဟု ပေးတော်မူ၏။ ဝတ္ထုသဒ္ဒါ အကြောင်းအရာ ကာရဏအနက်ကို
ဟောသောကြောင့် “ရှေး၌ဖြစ်ဖူးသော အကြောင်းကား”ဟုလည်း ပေးနိုင်၏။ ဤပုဒ်ကို
ပဌမန္တအဖြစ် ပေးထားသည်။ ဒုတိယန္တဆိုလျှင် “ဘူတပုဗ္ဗံ-ရှေး၌ဖြစ်ဖူးသော
အကြောင်းကို၊ အာဟရိသာမိ-ဆောင်တော်မူမည်၊ (သို့မဟုတ်) ဒေသေသာမိ-
ဟောတော်မူမည်”ဟု ပါဌသေသ ထည်၍ ပေးပါ။ ရှေးနိဿယ၌ “ရှေး၌ဖြစ်ဖူး
သည်ကား”ဟု ပေးတော်မူ၏။ (ဘုရားကြီးနိဿယ၊ ၂၇၁။)

၂။ ဥပပဇ္ဇိ။ ။ဟံသယောနိ-ရွှေဟင်္သာမျိုး၌၊ ဥပပဇ္ဇိ-ဖြစ်ပြီ၊ ဥပ-ဥပသာရကြောင့်
ဟံသယောနိ-၌ ဒုတိယာဝိဘတ်သည် သတ္တမိအနက်၌ သက်၊ ဥပ အနက်မရှိ၊
(တစ်နည်း) ဟံသယောနိ-သို့၊ ဥပပဇ္ဇိ-ကပ်ရောက်ပြီ၊ ဥပ-သည်၊ ဥပဂမနအနက်
ရှိ၏။ (ပါစိတ်ဘာဠိ ၂၊ ၁၆၄။)

၃။ သဗ္ဗသောဝဏ္ဏမယာ။ ။“ရွှေပကတိရှိ-ရွှေအတိပြီး”ဆိုသည်မှာ “ပင်ကို
ရွှေသဘောရှိ=ရွှေ၏ ပင်ကိုမူလသဘောအတိုင်းရှိ”ဟု ဆိုလိုသည်။ ထို့ကြောင့်
အဋ္ဌကထာ၌ ရွှေဟင်္သာမင်းက ပေးသော အတောင်သည် မီး၌ ပူစေခြင်း၊ ထုရိုက်ခြင်း၊
ဖြတ်တောက်ခြင်းကို ခံနိုင်သော ရွှေအစစ်ဖြစ်ကြောင်း ဖွင့်သည်။ (ပါစိတ်ဘာဠိ၊
၂၊ ၁၆၄။)

အယံ ဟံသော-သည်၊ အမှာကံ-တို့အား၊ ဧကေကံ-သော၊ ပတ္တံ-ကို၊ ဒေတိ-၏၊ ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ တံ ဟံသရာဇံ-ကို၊ ဂဟေတွာ-ဖမ်းယူ၍၊ နိပတ္တံ-အတောင်မရှိသည်ကို၊ အကာသိ-ပြုပြီ၊ (လောဘကြီးသောကြောင့် အတောင်အားလုံးကို အကုန် နုတ်ယူလိုက်သည်ဟု ဆိုလိုသည်။) တဿ-ထိုရွှေဟင်္သာမင်း၏၊ ပုန-နောက်ထပ်၊ ဇာယမာနာ-ပေါက်ကုန်သော၊ ပတ္တာ-တို့သည်၊ သေတာ-ဖြူကုန်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ သမ္ပဇ္ဇိ-သု-ဖြစ်ကုန်ပြီ၊ တဒါပိ-ထိုအခါ၌လည်း၊ ထုလ္လနန္ဒာဘိက္ခုနီ-သည်၊ အတိလောဘော-အလွန်လိုချင်ခြင်းကြောင့် (လောဘကြီးခြင်းကြောင့်)၊ သုဝဏ္ဏာ-ရွှေ၊ ပရိဟိနာ-ယုတ်လျော့ပြီ၊ ဣဒါနိ-၌၊ လသုဏာ-ကြက်သွန်ဖြူ၊ ပရိယာယိဿတိ-ဆုတ်ယုတ်လိမ့်မည်၊ ဣတိ-ဤသို့ မိန့်တော်မူပြီး၍။

ဂါထာနကံ။ ။ယံ-အကြင် ပစ္စည်းဝတ္ထုကို၊ လဒ္ဓံ-ရအပ်ပြီ၊ တေန-ထို ပစ္စည်းဖြင့်၊ တုဋ္ဌဗ္ဗံ-နှစ်သက် ကျေနပ်ထိုက်၏၊ ဟိ-မှန်၏၊ အတိလောဘော-အလွန် လိုချင်ခြင်းသည်၊ ပါပကော-ယုတ်မာ ဆိုးဝါး၏၊ ဟံသရာဇံ-ကို၊ ဂဟေတွာန-ဖမ်းယူခြင်းကြောင့်၊ (ဝါ-ဖမ်းယူ၍ အတောင် အားလုံးကို နုတ်ယူခြင်းကြောင့်)၊ သုဝဏ္ဏာ-မှ၊ ပရိဟာယထ-ယုတ်လျော့ဖူးပြီ၊ ဣတိ-ဤသို့ မိန့်တော်မူပြီ။

၇၉၅။ မာဂဓကံ-မဂဓတိုင်း၌ဖြစ်သော အမြောင့်များစွာပါသော ကြက်သွန်ဖြူကို၊ လသုဏံ နာမ-ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ။

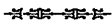
၇၉၇။ ပလဏ္ဍုကေ^၁-တစ်မြောင့်ရှိသော ကြက်သွန်ဝါ၌လည်းကောင်း၊ ဘဉ္ဇနကေ-နှစ်မြောင့်ရှိသော ကြက်သွန်နီ၌လည်းကောင်း၊ ဟရိတကေ-သုံးမြောင့်ရှိသော ကြက်သွန်စိမ်း၌လည်းကောင်း၊ စာပလသုဏေ-အမြောင့် မရှိသော ကြက်သွန်မြိတ်၌လည်းကောင်း၊ သူပသမ္မာကေ ၂ - ဟင်းကို ကောင်းအောင် ချက်ကြောင်း ကြက်သွန်ဖြူ၌လည်းကောင်း၊ မံသသမ္မာကေ-အသားကို ကောင်းအောင်ချက်ကြောင်း ကြက်သွန်ဖြူ၌လည်းကောင်း။

၁။ ပလဏ္ဍုကေစသည်၊ ပါတိပေကံဘာဠီ(၄၄၀)။ ပါစိတ်ဘာဠီ (၂၊ ၁၆၅၊ ၁၆၆)။

၂။ သူပသမ္မာကေစသည်၊ ပါစိတ်ဘာဠီ(၂၊ ၁၆၆)ကို ကြည့်၍ ပေးထားပါသည်။ ပါစိတ်ဘာဠီ (၂၊ ၁၆၆)နှင့် ကင်္ခါဘာဠီ (၂၊ ၃၃၆)တို့၌ “သူပသမ္မာကေ-ဟင်းရည်ကို ကြက်သွန်ဖြူ ထည့်ကာ ကောင်းစွာ ချက်ခြင်း၌၊ မံသသမ္မာကေ-အသားကို ကြက်သွန်ဖြူထည့်ကာ ကောင်းစွာချက်ခြင်း၌၊ တေလသမ္မာကေ-ဆီကို ကြက်သွန်ဖြူ ထည့်ကာ ကောင်းစွာချက်ခြင်း၌”ဟု ပေးတော်မူ၏။

တေလသမ္မာကေ-ဆီကို ကောင်းအောင်ချက်ကြောင်း ကြက်သွန်ဖြူ၌လည်း
ကောင်း (ဆီချက်၌လည်းကောင်း)၊ သာလဝေ-ကြက်သွန်ဖြူ ထည့်အပ်သော
ဆီးယို၌လည်းကောင်း၊ ဥတ္တရိဉာဏေ-ကြက်သွန်ဖြူ ထည့်အပ်သော လက်သုတ်
ဟင်းလျာ၌လည်းကောင်း၊ အနာပတ္တိ။

လသုဏသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ ပဌမံ။

၂။ ဒုတိယသိက္ခာပဒ

၇၉၈။ သမ္မာဓေ-ကျဉ်းမြောင်းသော အရပ်၌၊ လောမံ-အမွှေးကို၊
သံဟရာပေတွာ-ပယ်ရှားစေ၍၊ အစိရဝတိယာ-အစိရဝတီမည်သော၊ နဒိယာ-
၌၊ ဝေသိယာဟိ-ပြည်တန်ဆာမတို့နှင့်၊ သဒ္ဓိံ-အတူ၊ နဂ္ဂါ-အဝတ်မစည်း
အချည်းနိုးတို့သည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဧကတိတ္ထေ-တစ်ခုတည်းသော ရေဆိပ်၌၊
နဟာယန္တိ-ရေချိုးကြကုန်၏။ ။ကထံဟိ-ကြောင့်၊ ဘိက္ခုနိယော-တို့သည်၊
သမ္မာဓေ-၌၊ လောမံ-ကို၊ သံဟရာပေသန္တိ နာမ-ပယ်ရှားစေကြရကုန်သနည်း၊
ကာမဘောဂိနိယော-ကာမဂုဏ်ကို ခံစားလေ့ရှိကုန်သော၊ ဂိဟိနိယော
သေယျထာပိ-လူဝတ်ကြောင့် အမျိုးသမီးတို့ကဲ့သို့ပါတကား၊ (တစ်နည်း)
ကာမဘောဂိနိယော-ကုန်သော၊ ဂိဟိနိယော-တို့သည်၊ သံဟရာပေသန္တိ
သေယျထာပိ-ပယ်ရှားစေကြကုန်သကဲ့သို့တည်း။

၈၀၀။ သမ္မာဓော နာမ - မည်သည်၊ ဥဘော - နှစ်ဖက်ကုန်သော၊
ဥပကစ္ဆကာ-လက်ကတိကြားတို့လည်းကောင်း(ချိုင်းကြားတို့လည်းကောင်း)၊
မုတ္တကရဏံ-ကျင်ငယ်ကို ပြုကြောင်းဖြစ်သော အရပ်လည်းကောင်း (ကျင်ငယ်
စွန့်ကြောင်းအရပ်လည်းကောင်း)တည်း၊ ဧကမ္ပိ-တစ်ပင်လည်းဖြစ်သော၊
လောမံ-ကို၊ သံဟရာပေတိ-ပယ်ရှားစေအံ့။

၈၀၁။ အာဗာဓပစ္စယာ-အနာဟူသောအကြောင်းကြောင့် (ယားနာ၊ ဝဲနာ
အစရှိသောအနာဟူသော အကြောင်းကြောင့်)၊ သံဟရာပေန္တိယာ-ပယ်ရှားစေ
သော ရဟန်းမ၏၊ အနာပတ္တိ။

ဒုတိယသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

၁။ ဥပဘော ဥပကစ္ဆကာ။ ၂။ အာဗာဓပစ္စယာ၊ ပါမိတ်ဘာဠိ (၂၊ ၁၆၇)။

၃။ တတိယသိက္ခာပဒ

၈၀၂။ ဒွေ-နှစ်ပါးကုန်သော၊ ဘိက္ခုနီယော-တို့သည်၊ အနဘိရတိယာ-မဗ္ဗေလျော်ခြင်းသည်၊ ပိဋိတာ-နိပိစကံအပ်ကုန်သည်ဖြစ်၍၊ ဩဝရကံ-အခန်းသို့၊ ပဝိသိတွာ-ဝင်၍၊ တလဃာတကံ-ပဿာဝမဂ်အပြင်ကို ပုတ်ခတ်မှုကို၊ ကရောန္တိ။ ဘိက္ခုနီယော-တို့သည်၊ တေန သဒ္ဓေန-ထိုအသံဖြင့်၊ (ဝါ-ကြောင့်)၊ ဥပဓာဝိတွာ-အနီးသို့ ပြေးလာ၍၊ ပေ၊ အယျေ-တို့၊ ကိဿ-ကြောင့်၊ တုမေ-တို့သည်၊ ပုရိသေန-နှင့်၊ သဒ္ဓိ-အတူ၊ သမုဒုဿထ-ဖြစ်မှားကြကုန်သနည်း (ပျက်စီးကြကုန်သနည်း)။

၈၀၄။ တလဃာတကံ နာမ-မည်သည်၊ သမ္ပဿံ-အတွေ့ကို၊ သာဒိယန္တိ-သာယာသည် ဖြစ်၍၊ အန္တမသော-အောက်၌ဖြစ်သော အပိုင်းအခြားအားဖြင့် (အောက်ထစ်ဆုံးအားဖြင့်)၊ ဥပ္ပလပထေ နပိ-ကြာရှက်ဖြင့်လည်း၊ မုတ္တကရဏေ-ကျင်ငယ်ကို ပြုကြောင်းဖြစ်သော ပဿာဝမဂ်၌၊ ပဟာရ်-ပုတ်ခတ်ခြင်းကို၊ ဒေတိ။

တတိယသိက္ခာပဒ နိဋ္ဌိတံ။

၄။ စတုတ္ထသိက္ခာပဒ

၈၀၆။ အညတရာ-သော၊ ပုရာဏရာဇောရောဓာ-ရှေးဖြစ်သောမင်း၏ မောင်းမသည် (လူဝတ်ကြောင်ဘဝက မင်း၏မောင်းမ ဖြစ်ဖူးသူသည်)၊ ဘိက္ခုနီသု-တို့၌၊ ပဗ္ဗဇိတာ-ရဟန်းပြုသည်၊ ဟောတိ။ ။အယျေ-မ၊ ရာဇာ-သည်၊ တုမေ-တို့ကို၊ စိရာစိရံ-ကြာမှ ကြာမှ(အလွန်ကြာမှ)၊ ဂစ္ဆတိ-သွားလာ၏၊ ကထံ-အဘယ်နည်းဖြင့်၊ တုမေ-တို့သည်၊ ဓာရေထ-ရာဂကို ဆောင်ထားကြကုန်သနည်း (သည်းခံကြကုန်သနည်း)။ ဇေတုမဋ္ဌကေန-ပြေပြစ်သော ချိပ်တောင့်ဖြင့်၊ (ဓာရေမ)၊ အယျေ၊ ဧတံ ဇေတုမဋ္ဌကံ-ဤ ဇေတုမဋ္ဌကဟူသည်၊ ကိ-အဘယ်ပါနည်း၊ ဇေတုမဋ္ဌကံ-ကို၊ အာစိက္ခံ-ပြောပြပြီ။

ဇေတုမဋ္ဌကံ-ကို၊ အာဒိယိတွာ-ယူ၍၊ ဓောဝိတုံ-ရေဆေးခြင်းငှာ၊ ဝိဿရိတွာ-အမှတ်မရ၍(မေ့၍)၊ ဧကမန္တံ-၌၊ ဆဇေသိ-စွန့်ပစ်ထားပြီ။

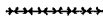
ဘိက္ခုနီယော-တို့သည်၊ မက္ခိကာဟိ-ယင်ကောင်တို့သည်၊ သမ္ပရိကိဏ္ဍံ-ရောပြွမ်းအပ်သည်ကို(ဝိုင်းအုံအပ်သည်ကို)၊ ပဿိတွာ-၍၊ ဣဒံ-ဤအမှုသည်၊ ကဿ-အဘယ်သူ၏၊ ကမ္မံ-နည်း၊ ဣတိ-သို့၊ အာဟံသု-ပြောကြကုန်ပြီ၊ ဣဒံ-သည်၊ မယံ-၏၊ ကမ္မံ-တည်း။

၁။ စိရာစိရံ၊ ပါမိတ်ဘာဋီ(၂၊ ၁၆၈)။

ဘိက္ခုနီသည်၊ ဧတုမဋ္ဌကေ-ပြေပြစ်သော ချိပ်တောင့်ကို၊ (ဝါ-ပြေပြစ်သော ချိပ်တောင့်ကို ပဿာဝမဂ်သို့ သွင်းခြင်းကို၊ အာဒိယဿတိ နာမ-ယူရသနည်း။

၈၀၈။ ဧတုမဋ္ဌကံ နာမ-မည်သည်၊ ဧတုမယံ-ချိပ်ဖြင့် ပြုအပ်သော အတောင့်လည်းကောင်း၊ (ကဋ္ဌ-သစ်သား၊ ပိဋ္ဌ-မုန့်မှုန့်၊ မတ္တိကာ-မြေညက်၊) ဥပ္ပလမတ္တမ္ဘိ-ကြာရွက်ကိုလည်း၊ မုတ္တကရဏံ-ကျင်ငယ်ပြုကြောင်း ပဿာဝမဂ်သို့၊ ပဝေသေတိ-ဝင်စေအံ့(သွင်းအံ့)။

စတုတ္ထသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

၅။ ပဉ္စမသိက္ခာပုဒ်

၈၁၀။ အဓောဝါတေ-လေ၏အောက်အရပ်၌(လေစုန်၌)၊ အဋ္ဌာသိ-တည်ပြီ၊ (ကိ-အဘယ်သို့ တည်နေသနည်း၊) ဘဂဝါ-မြတ်စွာဘုရား၊ မာတုဂါမော-သည်၊ ဒုဂ္ဂန္ဓော-မကောင်းသောအနံ့ ရှိပါ၏၊ ဣတိ-ဤသို့ လျှောက်၍ တည်နေပြီ။

ဘိက္ခုနီယော-တို့သည်၊ ဥဒကသုဒ္ဓိကံ-ရေဖြင့် စင်ကြယ်အောင်ပြုခြင်းကို၊ အာဒိယန္တု-ယူကြပါစေကုန်။ ။ဘိက္ခုနီနံ-တို့အား၊ ဥဒကသုဒ္ဓိကံ-ရေဖြင့် စင်ကြယ်အောင် ပြုမှုကို၊ အနုဇာနာမိ။

ဘဂဝတာ-သည်၊ ဥဒကသုဒ္ဓိကာ-ကို၊ အနုညာတာ-အပ်ပြီ၊ ဣတိ-၍၊ အတိဂမ္ဘိရံ-အလွန်နက်သော၊ (ဝါ-အလွန်နက်အောင်၊) ဥဒကသုဒ္ဓိကံ-ကို၊ အာဒိယန္တိ-ယူလတ်သော်၊ မုတ္တကရဏေ-၌၊ ဝဏံ-အနာကို၊ အကာသိ-ပြုပြီ။

၈၁၂။ မုတ္တကရဏဿ-ကျင်ငယ်ပြုကြောင်း ပဿာဝမဂ်ကို၊ ဓောဝနာ-ဆေးခြင်းကို၊ ဥဒကသုဒ္ဓိကံ နာမ-မည်၏ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ။ ။ဒွိသု အင်္ဂုလီသု-လက်နှစ်ချောင်းတို့၌၊ ဒွေပဗ္ဗပရမာ-လက်နှစ်ဆစ် အလွန်ဆုံးအတိုင်းအရှည် တို့ကို၊ အာဒါတဗ္ဗာ-ယူအပ်ယူနိုင်ကုန်၏၊ (ဝါ-သွင်းအပ် သွင်းနိုင်ကုန်၏၊) အန္တမသော-အားဖြင့်၊ ကေသဂ္ဂမတ္တမ္ဘိ-တံဆိပ်ဖျား အတိုင်းအရှည်ရှိသော အရပ်ကိုလည်း၊ (ဝါ-တံဆိပ်ဖျားမျှကိုလည်း၊) အတိက္ကာမေတိ-အံ့။

၈၁၃။ အတိရေကဒ္ဓဂုံလပဗ္ဗေ-လက်နှစ်ချောင်း၏ လက်နှစ်ဆစ်ထက် အပိုအလွန်ဖြစ်သော အရပ်၌။

၁။ ဥဒကသုဒ္ဓိကံ၊ ပါတိမောက်ဘာဠိ (၄၄၁)။ ကင်္ခါဘာဠိ (၂၊ ၃၃၈)။

၈၁၄။ ဒွဂုံလပဗ္ဗပရမံ^၁-လက်နှစ်ချောင်း၏ လက်နှစ်ဆစ်အလွန် အတိုင်းအရှည်ရှိသော အရပ်ကို၊ အာဒိယတိ-အံ။

ပဉ္စမသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

၆။ ဆဋ္ဌသိက္ခာပဒ

၈၁၅။ အာရောဟန္တော နာမ-အာရောဟန္တမည်သော၊ မဟာမတ္ထော- အမတ်ကြီးသည်၊ ဘိက္ခုလု-တို့၌၊ ပဗ္ဗဇိတော-ရဟန်းပြုသည်၊ ဟောတိ၊ တဿ-ထိုအမတ်ကြီး၏၊ ပုရာဏဒုတိယိကာ-ရှေး၌ဖြစ်သောနှစ်ယောက်မြောက် အဖော်မသည်၊ ပေ၊ ဘတ္တဝိသဂုံ-ဆွမ်းကို ခံတွင်း၌ စွန့်လွှတ်ခြင်းကို၊ (ဝါ- ဆွမ်းစားမှုကို)၊ ကရောတိ၊ သာ ဘိက္ခုနီ-သည်၊ တဿ ဘိက္ခုနော-၏၊ (ဥပတိဋ္ဌိတွာ၌ စပ်)၊ (ဝါ-သည်)၊ ဘုဉ္ဇန္တဿ-ဆွမ်းစားစဉ်၊ ပါနီယေန စ-သောက်ရေဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဝိရူပနေန စ-ယပ်ခတ်သဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဥပတိဋ္ဌိတွာ-အနီး၌ တည်နေ၍၊ အစ္စာဝဒတိ-လွမ်းမိုးပြောဆို၏ (လွန်ကျူး ပြောဆို၏)၊ ပေ၊ အပသာဒေတိ-တားမြစ်၏၊ ကိ-အဘယ်သို့ ပြော၍ တားမြစ်သနည်း၊ ဘဂိနီ၊ ဝေရူပံ-ဤသို့ သဘောရှိသောအမှုကို၊ မာ အကာသိ-မပြုပါနှင့်၊ ဧတံ-ဤအမှုသည်၊ န ကပ္ပတိ-ရဟန်းတို့အား မအပ်ပါ၊ ဣတိ-ဤသို့ ပြော၍ တားမြစ်၏။

တွံ-သည်၊ ပုဗ္ဗေ-ရှေး၌၊ မံ-ကို၊ ဧဝံ စ ဧဝံ စ-ဤသို့ ဤသို့လည်း၊ ကရောတိ-ပြု၏၊ ဣဒါနိ-၌၊ ဧတ္တကံ-ဤမျှလောက်သောစကားကို၊ န သဟတိ-သည်းမခံ၊ ဣတိ-ဤသို့ ပြော၍၊ ပါနီယတာလကံ-သောက်ရေခွက် ကို၊ မတ္တကေ-ဦးထိပ်၌၊ အာသုမ္ဘိတွာ-ပစ်ချ၍၊ ဝိရူပနေန-ယပ်ဖြင့်၊ ပဟာရံ-ပုတ်ခတ်ခြင်းကို၊ အဒါသိ-ပေးပြီ။

၈၁၇။ ပါနီယံ နာမ-မည်သည်၊ ယံကိဉ္စိ-အမှတ်မရှိ အလုံးစုံသော၊ ပါနီယံ-သောက်ဖွယ်တည်း၊ (ရေသာမက သောက်ဖွယ်ဟူသမျှတည်း)၊ ဝိရူပနံ နာမ-မည်သည်၊ ယာကာစိ-သော၊ ဝိဇနီ-ယပ်တည်း။

၁။ ဒွဂုံလပဗ္ဗပရမံ၊ ပါတိမောက်ဘာဋီ (၄၄၁)။ ပါစိတိဘာဋီ (၂၊ ၁၆၉)။
၂။ အပသာဒေတိ။ ။တေဟိ ဘိက္ခုဟိ သာ ဘိက္ခုနီ အပသာဒေတဗ္ဗာ (ဘိက္ခုပါဠိဒေသနီယသိက္ခာပဒ၊ ပါတိမောက်ဘာဋီ-၃၆၃) အနက်ပေးပုံကို ကြည့်၍ “အပသာဒေတိ-တားမြစ်၏”ဟု ပေးပါသည်။ ပါဠိဒေသနီယသိက္ခာပုဒ်၌ တားမြစ်ခြင်းထက် နှင်ထုတ်ခြင်း (ထွက်သွားစေခြင်း)က သာ၍သင့်ကြောင်း ဘာသာဋီကာ၌ စိစစ်ထား၏။ ဤသိက္ခာပုဒ်၌မူ တားမြစ်ခြင်းက ပို၍ သင့်လျော်၏။ ရှေးနိဿယ၌ “အပသာဒေတိ-မောင်းမ၏”ဟု ပေးတော်မူ၏။ (ဘုရားကြီး၊ ၂၇၆။)

၈၁၉။ ဒေတိ-ဝေးအံ့၊ ဒါပေသိ-ပေးစေအံ့၊ (ကိုယ်ပိုင်ပေးရုံသာ ပေးမှု၊ သူတစ်ပါးကို အပေးခိုင်းမှုကြောင့် အနာပတ္တိ၊ အနီး၌ တည်နေမှ အပြစ်ရှိသည်။) အနုပသမ္ပန္နံ-ဥပသမ္ပန္န မဟုတ်သူကို (လူ၊ သာမဏေ စသူကို)၊ အာဏာပေတိ-စေခိုင်းအံ့။

ဆဋ္ဌသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

၀၀၀၀၀၀၀၀၀၀

၇။ သတ္တမသိက္ခာပဒံ

၈၂၀။ သဿကာလေ-ကောက်၏အခါ၌(ကောက်စပါးပေါ်ရာ အခါ၌)၊ အာမကဓညံ-စပါးစိမ်းကို၊ ဝိညာပေတွာ-၍၊ နဂရံ-မြို့သို့၊ အတိဟရန္တိ-ရှေးရှုဆောင်ယူကြကုန်၏၊ ဒွါရဋ္ဌာနေ-တံခါးတည်ရာ အရပ်၌(မြို့တံခါးရှိရာ အရပ်၌)၊ အယျေ-တို့၊ ဘာဂံ-အဖို့ကို၊ ဒေထ-ပေးပါကုန်၊ ဣတိ-ဤသို့ ပြော၍၊ ပလိဗုဇ္ဇေတွာ-နှောင့်ယှက်၍၊ မုဋ္ဌိ-သု-လွတ်လိုက်ကုန်ပြီ။

၈၂၂။ အာမကဓညံ နာမ-မည်သည်၊ သာလိ-သလေးလည်းကောင်း၊ ဝိဟိ-ကောက်၊ ယဝေါ-မှယော၊ ဂေါဓုမော-နတ်ကောက်၊ (ဝါ-ဂျုံ)၊ ကရံ-ဆပ်၊ ဝရကော-ပြောင်း၊ ကုဒြုသကော-လူးလည်းကောင်းတည်း။

ဝိညာတွာ-တောင်း၍၊ ဝိညာပေတွာ-တောင်းစေပြီ၍၊ ဘဒ္ဒိတွာ-လှော်၍၊ ဘဒ္ဒာပေတွာ-လှော်စေပြီ၍၊ ကောဋ္ဌေတွာ-ထောင်း၍၊ ကောဋ္ဌာပေတွာ-ထောင်းစေပြီ၍။

၈၂၃။ အပရဏ္ဏံ-ပဲကို၊ (စပါးမျိုးမှတစ်ပါး ပဲမျိုး၊ ဗူး၊ ဖရုံ စသော အသီးအနှံအားလုံးသည် အပရဏ္ဏစာရင်း ဝင်၏။)

သတ္တမသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

၈။ အဋ္ဌမသိက္ခာပဒံ

၈၂၄။ အညတရော ဗြာဟ္မဏော-သည်၊ နိဗ္ဗိဋ္ဌရာဘေဇ္ဇော-အမြဲသက်ဝင် တည်နေစေအပ်ပြီးသော မင်း၏ခစားကြောင်း အခွန်အတုတ်ရှိသည်၊ (ဝါ-ခိုင်မြဲသော မင်းကို ခစားကြောင်း အခွန်အတုတ် ရှိသည်၊ (ဟုတွာ)၊ တညေဝဘဋ္ဌပထံ-ထိုအခွန်လမ်းကြောင်းကိုပင်(ထိုအခွန်အတုတ်ရာထူးကိုပင်)။

၁။ အတိဟရန္တိ၊ တိပိ၊ ပါဠိ-မြန်မာအဘိဓာန် အတွဲ -၁၊ ၄၂၅။
၂။ သာလိစသည်၊ ပါစိတ်ဘာဠီ (၁၊ ၂၃၃)။
၃။ နိဗ္ဗိဋ္ဌရာဘေဇ္ဇော၊ ပါစိတ်ဘာဠီ (၂၊ ၁၇၃)။

ယာစိဿာမိ-တောင်းမည်၊ ဣတိ-ဤသို့ကြံ၍၊ သီသံ-ဦးခေါင်းကို၊ နှဟာယိတွာ-ရေချိုးပြီး၍(ခေါင်းလျှော်ပြီး၍)၊ ဘိက္ခုနုပဿယံ-ဘိက္ခုနီတို့၏ ကျောင်းကို၊ နိဿာယ-မှီ၍၊ ရာဇကုလံ-မင်းမျိုးသို့၊ ဂစ္ဆတိ။

အညတရာ ဘိက္ခုနီ-သည်၊ ကဋ္ဌာပော-ခွက်၌(အိုးကင်း၌)၊ ဝစ္ဆ-ကျင်ကြီးကို၊ ကတွာ-၍၊ တိရောကုဋ္ဌေ-နံရံတစ်ဖက်၌၊ ဆဇ္ဈန္တိ-စွန့်ပစ်လတ်သော်၊ တဿ ဗြာဟ္မဏဿ-၏၊ မတ္ထကေ-ဦးထိပ်၌၊ အာသုမ္ဘိ-ပစ်ချပြီ။ ။ဣမာ-ဤအကောင်မတို့သည်၊ ပေ၊ ဗန္ဓကိနိယော [စာပိုဒ်(၆၇၈)၌ အနက်ရေးခဲ့ပြီ] တထံဟိ-ကြောင့်၊ ဝုထကဋ္ဌာဟံ-ကျင်ကြီးခွက်ကို၊ မတ္ထကေ၊ပေ၊ ဣမာသံ-ဤအကောင်မတို့၏၊ ဥပဿယံ-ကို၊ ဈာပေဿာမိ-မီးလောင်စေမည် (မီးရှို့မည်)၊ ဣတိ-ဤသို့ကြံ၍၊ ဥမ္မုကံ-မီးစကို၊ ဂဟေတွာ-ကို၍၊ ဥပဿယံ-သို့၊ ပဝိသတိ-ဝင်၏။

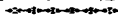
ဥပဿယာ-မှ၊ နိက္ခမန္တော-ထွက်လာစဉ်၊ တံ ဗြာဟ္မဏံ-ကို၊ ဥမ္မုကံ-ကို၊ ဂဟေတွာ-၍၊ ဥပဿယံ-သို့၊ ပဝိသန္တိ-ဝင်လာသည်ကို၊ အဒ္ဓသ-မြင်ပြီ၊ ဒိသ္မာန-ကြောင့်၊ ဘော-အမောင်၊ ကိဿ-ကြောင့်၊ တံ-သည်၊ ဥမ္မုကံ-ကို၊ ဂဟေတွာ-၍၊ ပဝိသတိ-ဝင်ရသနည်း။ ။ဘော ဗြာဟ္မဏ၊ ဂစ္ဆ-သွားပါ၊ ဧတံ-ဤအမှုသည်(ခေါင်းပေါ်၌ ကျင်ကြီးခွက် ပစ်ချစ်ရခြင်းသည်)၊ မင်္ဂလံ-မင်္ဂလာတည်း၊ သဟဿံ-တစ်ထောင်ကိုလည်းကောင်း၊ တဉ္စဘဋ္ဌပထံ-ထိုအခွန်လမ်းကြောင်းကိုလည်းကောင်း၊ လစ္ဆသိ-ရလိမ့်မည်။ ။ အလတ္ထ-ရပြီ။ ပရိဘာသိ-ကြမ်းမောင်းပြီ။ ဥစ္စာရံ-ကျင်ကြီးကို၊ တိရောကုဋ္ဌေ-၌၊ ဆဇ္ဈန္တိ နာမ-စွန့်ပစ်ကြရသနည်း။

၈၂၆။ ဂူထော-ကျင်ကြီးကို၊ ဥစ္စာရော နာမ-မည်၏ဟူ၍၊ ဝုစ္ဆတိ၊ မုတ္တံ-ကျင်ငယ်၊ ပဿာဝေါ-ကျင်ငယ်၊ သင်္ကာရံ-အမှိုက်၊ ကစဝရံ-အမှိုက်၊ ဝိဃာသံ နာမ-မည်သည် (စားကြွင်း မည်သည်)၊ စလကာနိ ဝါ-စားဖတ် (ဝါးဖတ်)တို့လည်းကောင်း၊ အဋ္ဌိကာနိ ဝါ-အရိုးတို့လည်းကောင်း၊ ဥစ္ဆိန္ဒောဒကံ ဝါ-လုတ်ဆေးရေ(ပါးစပ်ဆေးရေ)လည်းကောင်းတည်း။

ကုဋ္ဌော နာမ-မည်သည်၊ ကုဋ္ဌာ-နံရံတို့သည်၊ တယော-သုံးမျိုးတို့တည်း၊ ဣဋ္ဌကာကုဋ္ဌော-အုတ်ဖြင့် ပြုအပ်သောနံရံ(အုတ်နံရံ)၊ (သီလာ-ကျောက်၊ ဒါရ-သစ်သား၊) တိရောကုဋ္ဌေတိ-ကာ၊ ကုဋ္ဌဿ-၏၊ ပရတော-တစ်ဖက်၌။

၈၂၇။ အဝဋ္ဌဇ္ဈေ-မသုံးစွဲအပ်သော အရပ်၌။

အဋ္ဌမသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

၉။ နဝမသိက္ခာပဒံ

၈၂၈။ အညတရဿ ဗြာဟ္မဏဿ-၏၊ ဘိက္ခုနုပဿယံ-ကို၊ နိဿာယ-မိ၍၊ ယဝခေတ္တံ-မုယောစပါးခင်းသည် (မုယောလယ်သည်)၊ ဟောတိ၊ ဘိက္ခုနိယော-တို့သည်၊ ဥစ္စာရစ္ဆိ-ကျင်ကြီးကိုလည်းကောင်း၊ ပဿာဝဓိ-ကျင်ငယ်ကိုလည်းကောင်း၊ သင်္ကာရစ္ဆိ-အမှိုက်ကိုလည်းကောင်း၊ ဝိယာသဗ္ဗိ-စားကြွင်းကိုလည်းကောင်း၊ ခေတ္တေ-လယ်၌၊ ဆဇ္ဇေန္တိ-စွန့်ကြကုန်၏။ ။ အမှာကံ-ငါတို့၏၊ ယဝခေတ္တံ-ကို၊ ဒုသေဿန္တိ နာမ-ဖျက်ဆီးကြရသနည်း။

၈၃၀။ ဟရိတံ နာမ-မည်သည်၊ ပုဗ္ဗဏ္ဍံ-ကောက်လည်းကောင်း၊ အပရဏ္ဍံ-ပဲလည်းကောင်း၊ မနဿာနံ-တို့၏၊ ရောပိမံ-စိုက်ပျိုးခြင်းဖြင့် ဖြစ်စေအပ်သော၊ ဝါ-စိုက်ပျိုးအပ်သော၊ ယံ ဥပဘောဂပရိဘောဂံ-အကြင် အတွင်း အသုံးအဆောင်၊ အပအသုံးအဆောင်သည်၊ အတ္ထိ၊ ဧတံ-ဤအလုံးစုံသည်၊ ဟရိတံ နာမ-မည်၏။ (ကောက်ပဲသီးနှံ အုန်းခြံ၊ ငှက်ပျောခြံ စသည် စိုက်ပျိုးထားရာ အရပ်မှန်သမျှ “ဟရိတံ”မည်၏။)

၈၃၁။ ဟရိတေ-စိမ်းစိုသော(ကောက်ပဲသီးနှံ စသည်ရှိရာ)အရပ်၌၊ ဟရိတသညာ-စိမ်းစိုသောအရပ်ဟု အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍၊ ဆဇ္ဇေတိ ဝါ ဆဇ္ဇာပေတိ ဝါ၊ အဟရိတေ-မစိမ်းစိုသောအရပ်၌။

၈၃၂။ ခေတ္တမရိယာဒေ-လယ်၏ အပိုင်းအခြား၌ (လယ်ကံသင်း၌)၊ သာမိကေ-ပိုင်ရှင်တို့ကို၊ အာပုစ္ဆိတွာ-ပန်ပြော၍၊ အပလောကေတွာ-ခွင့်ပန်၍၊ ဆဇ္ဇေတိ။

နဝမသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

၁၀။ ဒသမသိက္ခာပဒ

၈၃၃။ ဂိရုဂ္ဂသမဇ္ဇော ဟောတိ၊ ဂိရုဂ္ဂသမဇ္ဇံ ဒဿနာယ အဂမံသု၊ [ပါစိတ်ဘာဠိ (၁၊ ၄၁၇) စာပိုဒ် (၂၄၇)၌ အနက်ရေးခဲ့ပြီ၊] နစ္စမိ-ကခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ ဂိတမ္ဘိ-သီချင်းဆိုခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ ဝါဒိတမ္ဘိ-တီးမှုတ်ခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ ဒဿနာယ-ကြည့်ရှုနားထောင်ခြင်းငှာ၊ ဂစ္ဆန္တိ။

၈၃၇။ ဘိက္ခုနိယာ-၏၊ ဌိတောကာသံ ဝါ-သို့သော်လည်းကောင်း၊ ပေ၊ အာဂန္ဓာ၊ နစ္စန္တိ ဝါ-ကမူလည်း ကကုန်အံ့၊ ဂါယန္တိ ဝါ-သီချင်းဆိုမူလည်း

၁။ ရောပိမံ၊ ပါစိတ်ဘာဠိ (၂၊ ၁၇၄)။
၂။ ဟရိတေ ဟရိတသညာ၊ ကမိဘာဠိ (၂၊ ၃၄၃)။

ဆိုကုန်အံ့၊ ဝါဒေန္တိ ဝါ-တီးမှုတ်မှုလည်း တီးမှုတ်ကုန်အံ့၊ တံ-ထိုပွဲသဘင်ကို၊ ပဿတိ ဝါ၊ သုဏာတိ ဝါ။ [ကြွင်းသောပုဒ်တို့၏ အနက်ကို ဥပျာဓိက သိက္ခာပဒ၊ စာပိုဒ်(၃၂၃) စသည်ကြည့်၍ နည်းမှီပေးပါ။]

ဒသမသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

လသုဏဝဂ္ဂေါ ပဋ္ဌမော။

၂။ အန္တကာရဝဂ္ဂ

၁။ ပဋ္ဌမသိက္ခာပဒ

၈၃၈။ ဘဒ္ဒါယ ကာပိလာနိယာ-၏၊ အန္တေ ဝါသိနိယာ-အနီးနေတပည့် ဖြစ်သော၊ ဘိက္ခုနိယာ-၏၊ ဉာတကော-ဆွေမျိုးဖြစ်သော၊ ပုရိသော-သည်၊ ဂါမကာ-ရွာငယ်မှ၊ သာဝတ္ထိ-သို့၊ ကေနစိဒေဝ-သော၊ ကရဏီယေန-ကြောင့်၊ အဂမာသိ-သွားပြီ၊ ရတ္တန္တကာရေ-ညဉ့်မှောင်မိုက်ရာ အခါ၌၊ အပ္ပဒိပေ-ဆီမီးစသော အရောင်အလင်းမရှိသော အရပ်၌၊ ဧကေနကာ-တစ်ယောက်ချင်း၊ သန္တိဋ္ဌတိပိ-အနီး၌လည်း တည်နေ၏၊ သလ္လပတိပိ-အနီး၌လည်း စကားပြော၏။

၈၄၀။ သူရိယေ-သည်၊ ဩဂ္ဂတေ-အောက်သို့ သက်လတ်သော်၊ (ဝါ-ဝင်ရာအခါ၌) အနာလောကေ-အလင်းရောင် မရှိသောအရပ်၌။

၈၄၁။ အရဟောပေက္ခာ-ဆိတ်ကွယ်ရာ၌ ရှင်ခြင်း မရှိသည် ဖြစ်၍ (ဆိတ်ကွယ်ရာ၌ သာယာခြင်းကို မရှင်သည်ဖြစ်၍)၊ အညဝိဟိတာ-တစ်ပါးသော အာရုံ၌ ထားအပ်သောစိတ်ရှိသည် ဖြစ်၍၊ သန္တိဋ္ဌတိ ဝါ၊ သလ္လပတိ ဝါ။

ပဋ္ဌမသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

၂။ ဒုတိယသိက္ခာပဒ

၈၄၂။ ပဋိစ္စန္ဓေ-ဖုံးကွယ်အပ်သော၊ ဩကာသေ-အရပ်၌။ (သိက္ခာပုဒ်၌ “နံရံ စသည်ဖြင့် ဖုံးကွယ်အပ်သော”ဟု ဆိုပါ။)

၈၄၄။ ပဋိစ္စန္ဓော နာမ ပေ၊ ဟောတိ။ [ပါရာဇိကဏ်ဘာသာဋီကာ(၄၊ ၄၈၇) စာပုဒ်(၄၄၅)၌ အနက်ရေးခဲ့ပြီ။]

ဒုတိယသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ

၁။ ရတ္တန္တကာရေ စသည်၊ ပါတိမောက်ဘာဋီ (၄၄၅)။

၃။ တတိယသိက္ခာပဒ

၈၄၆။ အဇ္ဈောကာသေ-လွင်တီးခေါင်၌ (အမိုးအကာ မရှိသော လွင်ပြင် အရပ်၌)၊ အဇ္ဈောကာသော' နာမ-မည်သည်၊ ကုဋေန ဝါ၊ပေ၊ အပူငိုဋ္ဌနှော-မဖုံးကွယ်အပ်သည်၊ ဟော'ဓိာ်။

တတိယသိက္ခာပဒ နိဋ္ဌိတံ။

၄။ စတုတ္ထသိက္ခာပဒ

၈၅၀။ ရထိကာယပိ-ရထားသွားလောက် ထုတ်ချင်းပေါက်သော လမ်း၌ လည်းကောင်း၊ ဗျူဟေပိ-ထုတ်ချင်းမပေါက်သော လမ်း၌လည်းကောင်း၊ သိဃာဋ္ဌကေပိ-လမ်းစုံလမ်းခွ၌လည်းကောင်း၊ ပေ၊ နိကဏ္ဍိကမ္ပိ-နား၏ အနီး၌လည်း၊ (ဝါ-နားရင်း၌လည်း၊) ဇပေတိ-ပြောဆို၏၊ ဒုတိယ-နှစ်ယောက်မြောက် အဖော်ဖြစ်သော၊ ဘိက္ခုနိမ္ပိ-ကိုလည်း၊ ဥယျာဇေတိ-ပြန်လွှတ်၏။

၈၅၂။ ရတ္တ-ရထားလမ်းမကို၊ ရထိကာ နာမ-ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ၊ ဗျူဟံ နာမ-မည်သည်၊ ဧယနေဝ-အကြင်လမ်းဖြင့်ပင်၊ ပဝိသန္တိ-ဝင်ကြကုန်၏၊ တေနေဝ-ထိုင်ရာလမ်းဖြင့်ပင်၊ နိက္ခမန္တိ-ထွက်ကြကုန်၏၊ စစ္စရံ-လမ်းဆုံ လမ်းခွကို၊ သိဃာဋ္ဌကော နာမ-ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ။ ။ပုရိသဿ-၏၊ ဥပကဏ္ဍကေ-နား၏အနီး၌၊ အာရောစေတိ-ပြောအံ့၊ (ဟတ္ထပါသေ-ကို) ဝိဇဟိတေ-စွန့်အပ်ပြီးသော်၊ (ဝါ-စွန့်အပ်ပြီးရာ အခါ၌)။

၈၅၃။ အနာစာရံ-မကျင့်ထိုက်သော အကျင့်ကို၊ န အာစရိတုကာမာ-မကျင့်လိုသည်၊ (ဟုတွာ)၊ ကရဏိယေ-ပြုဖွယ်သည်၊ သတိ-သော်၊ ဒုတိယိကံ ဘိက္ခုနိံ ဥယျာဇေတိ-အံ့။

စတုတ္ထသိက္ခာပဒ နိဋ္ဌိတံ။

၅။ ပဉ္စမသိက္ခာပဒ

၈၅၄။ ဘိက္ခုနိံ-သည်၊ အညတရဿ-သော၊ ကုလဿ-၏၊ ကုလူပိကာ-အမျိုးအိမ်သို့ ကပ်ရောက်တတ်သည်၊ နိစ္စဘတ္တိကာ-မြဲသော ဘတ်ရှိသည်၊ ဟောတိ။

၁။ နိကဏ္ဍိကမ္ပိ၊ ပါတိမောက်ဘာဋီ(၄၄၆)။ ပါစိတ်ဘာဋီ (၂၊ ၁၇၉)။

အာသနေ^၁-နေရာအခင်းပေါ်၌ (ထိုင်ခုံ စသည်၌)၊ နိသိဒိတွာ-၍၊ သာမိကေ-အိမ်ရှင်တို့ကို၊ အနာပုစ္ဆာ-မပန်ပြောဘဲ၊ ပက္ကမိ-ဖဲသွားပြီ (ပြန်သွားပြီ)၊ တဿ ကုလဿ-၏၊ ဒါသီ-ကျွန်မသည်၊ ဃရ-အိမ်ကို၊ သမ္ပန္နိ-တံမြက်လှည်းလတ်သော်၊ တံ အာသနံ-ကို၊ ဘာဇနန္တရိကာယ-အိုးခွက်အကြား၌၊ ပက္ခိပိ-ထည့်ထားပြီ၊ မနဿာ-တို့သည်၊ တံ အာသနံ-ကို၊ အပဿန္တာ-မမြင်ကုန်လတ်သော်၊ တံ ဘိက္ခုနီ^၂ တေဒဝေါစုံ၊ အယျေ တံ အာသနံ-သည်၊ ကဟံ-အဘယ်မှာနည်း၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ပြောကုန်ပြီ၊ အာဝုသော၊ အဟံ-သည်၊ တံ အာသနံ-ကို၊ န ပဿာမိ-မတွေ့မြင်ပါ၊ အယျေ တံ အာသနံ-ကို၊ ဒေထ-ပေးပါကုန်၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ပြော၍၊ ပရိဘာသိတွာ-ခြိမ်းခြောက်၍၊ နိစ္စဘတ္တံ-ကို၊ ပစ္ဆန္နိသု-ဖြတ်ကုန်ပြီ။

ဃရ-အိမ်ကို၊ သောဓေန္တော-သုတ်သင်ကုန်လတ်သော်(ရှင်းလင်းကုန်လတ်သော်)၊ တံ အာသနံ-ထိုနေရာအခင်းကို၊ ဘာဇနန္တရိကာယ-၌၊ ပဿိတွာ-တွေ့မြင်၍၊ တံ ဘိက္ခုနီ-ကို၊ ခမာပေတွာ-သည်းခံစေ၍(ကန်တော့တောင်းပန်၍)၊ နိစ္စဘတ္တံ-ကို၊ ပဋ္ဌပေသု-ဖြစ်စေကြကုန်ပြီ။

၈၅၆။ ပုရောဘတ္တံ နာမ၊ အရုဏုဂ္ဂမနံ-အရုဏ်တက်ချိန်ကို၊ ဥပါဒါယ-အစပြု၍၊ ယာဝ မဇ္ဈနိကာ-မွန်းတည့်ချိန်တိုင်အောင်တည်း၊ ပလ္လကံဿ-ထက်ဝယ်တင်ပလ္လင်၏၊ ဩကာသော-တည်ရာအခင်းကို၊ အာသနံ နာမ-မည်၏ဟူ၍၊ ဝုစ္စတီ(အာသနံအရ တင်ပလ္လင်ဖွဲ့ခွေ၍ ထိုင်လောက်သောအခင်း၊ ထိုင်ခုံအားလုံးကို ယူပါဟု ဆိုလိုသည်)၊ အနောဝဿကံ-မိုးမစွတ်အပ်သော အရပ်ကို၊ အတိက္ကာမေန္တိယာ-ကျော်လွန်စေသော ရဟန်းမ၏၊ အဇ္ဈောကာသေ-၌၊ ဥပစာရံ-တစ်ဆယ့်နှစ်တောင်ဥပစာကို၊ အတိက္ကာမေန္တိယာ။

၈၅၇။ အနာပုစ္ဆိတေ-မပန်ပြောအပ်သည်၌(မပန်ပြောအပ်သော သာမိက၌)၊ အနာပုစ္ဆိတသညာ-မပန်ပြောအပ်ဟု အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍၊ ပလ္လကံဿ-၏၊ အနောကာသေ-တည်ရာမဟုတ်သောအခင်း၌။

၈၅၈။ အသံဟာရိမေ-မပြောင်းရွှေ့အပ်၊ မပြောင်းရွှေ့နိုင်သောအခင်း၌။

ပဉ္စမသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

၁။ အာသနေ။ ။ဤဝတ္ထုကို ကြည့်၍ အာသနအရ ထိုင်စရာအခင်း၊ ထိုင်ခုံငယ် စသည်များကို ယူပါ။ ပါတိမောက်ဘာဋီ (၄၄၇)။

၆။ ဆဋ္ဌသိက္ခာပဒ

၈၅၉။ အာသနေ-ဌံ၊ အဘိနိသီဒတိပိ ^၁ -ထိုင်လည်း ထိုင်၏။ အဘိနိပဇ္ဇတိပိ-အိပ်လည်းအိပ်၏။ ဟိရိယမာနာ-ရှက်ကုန်သည်ဖြစ်၍၊ အာသနေ-ဌံ၊ နေ၀ အဘိနိသီဒန္တိ-ထိုင်လည်း မထိုင်ကြကုန်၊ န အဘိနိပဇ္ဇန္တိ-အိပ်လည်း မအိပ်ကြကုန်။

၈၆၀။ ပစ္ဆာဘတ္တံ နာမ-မည်သည်၊ မဇ္ဈနိကေ-ဗွန်းတည်ချိန်သည်၊ ဝိတိဝတ္ထေ-လွန်ပြီးလတ်သော်၊ ယာဝ-အကြင်မျှလောက်၊ သူရိယေ-နေသည်၊ အတ္ထင်္ဂတေ^၂-ဝင်လတ်သော်၊ (ဝါ-ဝင်ရာကာလတိုင်အောင်၊) (ကာလော-အချိန်တည်း။)

၈၆၁။ ဓုဝပညတ္ထေ^၁-အမြဲခင်းထားအပ်သော နေရာ၌။

ဆဋ္ဌသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။
၈၆၀၈၆၀၈၁၈၁

၇။ သတ္တမသိက္ခာပဒ

၈၆၄။ သာယံ-ညနေချမ်းအခါ၌၊ အညတရံ၊ ဂါမံ-သို့၊ ဥပဂန္တံ-ကပ်ရောက်၍၊ အညတရံ ဗြာဟ္မဏကုလံ-သို့၊ ဥပသကံမိတွာ-ချဉ်းကပ်၍၊ ဩကာသံ-တည်းခိုခွင့်ကို၊ ယာစိသု-တောင်းကြကုန်ပြီ၊ ယာဝ-လောက်၊ ဗြာဟ္မဏော-သည်၊ အာဂစ္ဆတိ-ပြန်လာ၏၊ (တာဝ-လောက်)၊ အာဂမေထ-စောင့်ဆိုင်းကြပါဦး၊ သေယျ-အိပ်ရာနေရာကို၊ သန္တရိတွာ-ခင်းပြီး၍၊ ဧကစ္စာ-အချို့သော ဘိက္ခုနီတို့သည်၊ နိသီဒိ-သု-ထိုင်ကြကုန်ပြီ၊ ဧကစ္စာ-တို့သည်၊ နိပဇ္ဇိသု-အိပ်ကြကုန်ပြီ၊ ဣမာ-ဤအမျိုးသမီးတို့သည်၊ ကာ-အဘယ်သူမတို့နည်း၊ အယျ-အရှင်၊ ဘိက္ခုနိယော-တို့ပါတည်း၊ မုဏ္ဍာ-ကုန်၊ ဗန္ဓကိနိယော-ကုန်သော၊ ဣမာ-တို့ကို၊ နိက္ကမထ-နှင့်ထုတ်ကြကုန်၊ ဣတိ-ဤသို့ပြော၍၊ ယရတော-မှ၊ နိက္ကမာပေသိ-စေပြီ၊ ဝိကာလေ^၂-အချိန်မဲ့ အခါမဲ့၌၊ (ဝါ-၆၂၁၄သည်မှ နောက်၌။)

၁။ အဘိနိသီဒတိပိ။ ၂။ ဓုဝပညတ္ထေ၊ ပါစိတ်ဘာဠိ (၂၊ ၁၈၁)။

၃။ အတ္ထင်္ဂတေ သူရိယေ။ ။စာအုပ်တို့၌ “ယာဝအတ္ထင်္ဂတေ သူရိယေ”ဟု တွေ့ရ၏။ ရှေးနိဿယ၌ “ယာဝ-လောက်၊ သူရိယေ-သည်၊ အတ္ထင်္ဂတေ-ဝင်သည့် တိုင်အောင်၊ ကာလော-သည်၊ အတ္ထိ၊ တာဝ-လောက်၊ ပစ္ဆာဘတ္တံ နာမ-မည်၏”ဟု ပေးတော်မူ၏။ (ဘုရားကြီး ၂၈၇။) ယာဝနှင့် တွဲရာ၌ ဝါကျဖြစ်လျှင် အဝဓိ၊ မရိယာဒါအနက်ဟော ပဉ္စမိနှင့် ရှိရိုးတည်း၊ ကင်္ခါ၌ “မဇ္ဈနိကေ ဝိတိဝတ္ထေ ယာဝ သူရိယဿ အတ္ထင်္ဂမာ”ဟု ရှိသည်။

၄။ ဝိကာလေ၊ ပါတိမောက်ဘာဠိ (၄၄၈)။

၈၆၆။ ဝိကာလော နာမ-မည်သည်၊ သူရိယေ-သည်၊ အတ္တင်္ဂတေ-
ဝင်ပြီးလတ်သော်၊ ယာဝ အရုဏဂ္ဂမနာ-အရုဏ်တက်ရာကာလတိုင်အောင်
တည်း။ ။တသ္မိံ ကုလေ-၌၊ ယော မနုဿော-သည်၊ ဒါတုံ-အခွင့်ပေး
ခြင်းငှာ၊ သာမိကော-အစိုးရ၏ (ပိုင်၏)၊ တံ-ထိုလူကို။

သတ္တမသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

၈။ အဋ္ဌမသိက္ခာပဒ

၈၆၉။ ဘဒ္ဒံ ကာပိလာနိ-ကို၊ သက္ကစ္ဆံ-ရိရိသေသေ၊ ဥပဋ္ဌေတိ-ပြုစု
လုပ်ကျွေး၏၊ အယျေ-တို့၊ အယံ ဘိက္ခုနီ-သည်၊ မံ-ကို၊ သက္ကစ္ဆံ၊ ဥပဋ္ဌေတိ-
၏၊ ဣမိဿာ-အား၊ အဟံ-သည်၊ စီဝရံ-ကို၊ ဒဿာမိ-ပေးရဦး မည်၊
ဒုဂ္ဂဟိတေန-မမှန်မကန် မှတ်ယူခြင်းဖြင့်၊ ဒူပဓာရိတေန-မမှန်မကန်
မှတ်သားခြင်းဖြင့်၊ ပရံ-သူတစ်ပါးကို၊ ဥဇ္ဈာပေသိ-ကဲ့ရဲ့စေပြီ၊ (ကံ)၊ အယျေ-
တို့၊ အဟံ-သည်၊ အယျံ-အရှင်မကို၊ သက္ကစ္ဆံ၊ န ဥပဋ္ဌေမိ ကိရ-
မလုပ်ကျွေးဘူးတဲ့၊ မေ-အား၊ အယျာ-သည်၊ စီဝရံ-ကို၊ န ဒဿတိ
ကိရ-မပေးဘူးတဲ့၊ ဣတိ-သို့ ကဲ့ရဲ့စေပြီ။

၈၇၁။ အညထာ-တစ်ပါးသော အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ ဂဟိတေန-
မှတ်ယူအပ်သော စကားဖြင့်၊ အညထာ-ဖြင့်၊ ဥပဓာရိတေန-မှတ်သားအပ်
သော စကားဖြင့်။

အဋ္ဌမသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

၉။ နဝမသိက္ခာပဒ

၈၇၄။ ဘိက္ခုနီယော-တို့သည်၊ အတ္တနော-၏၊ ဘဏ္ဍကံ-ပစ္စည်းလေးကို
(ပစ္စည်းအသေးစားကို)၊ အပဿန္တိယော-မမြင်ကုန်လတ်သော်၊ ပေ၊ အယျေ၊
အမှာကံ-တို့၏၊ ဘဏ္ဍကံ-ပစ္စည်းလေးကို၊ ပဿေယျာသိ အပိ-မြင်များ
မြင်မိပါသလား၊ ဣတိ-ကုန်ပြီ၊ အဟမေဝ-ငါသည်သာ၊ စောရိန္နန-သူခိုးမ
လော(ငါသာ ခိုးတတ်သလား)၊ အဟမေဝ-ငါသည်သာ၊ အလန္တိန္နန-အလန္တိမ
လော၊ ယာ အယျာယော-တို့သည်၊ အတ္တနော-၏၊ ဘဏ္ဍကံ-ကို၊
အပဿန္တိယော-မမြင်ကုန်၊ တာ-ထိုအရှင်မတို့သည်၊ မံ၊ ဇဝမာဟံသု၊ အယျေ။

၁။ ဒုဂ္ဂဟိတေန ဒူပဓာရိတေန။ -။ပါတိမောက်ဘာသာဋီကာ(၄၄၈)၌ ဘာဝသာဓန
ပေးတော်မူ၏၊ ကင်္ခါအလို “ဒုဂ္ဂဟိတေန-မကောင်းသဖြင့် မှတ်ယူအပ်သော
စကားဖြင့်”ဟု ကမ္မသာဓန ပေးပါ။ (ကင်္ခါဘာဋီ ၂၊ ၃၅၀။)

အဟံ၊ တုမှာကံ-တို့၏၊ ဘဏ္ဍကံ၊ သစေ ဂဏှာမိ-အကယ်၍ ယူအံ့၊ (ဧဝံ သတိ)၊ အဿမဏိ-ရဟန်းမ မဟုတ်သည်၊ ဟောမိ-ဖြစ်ရပါစေရဲ့၊ ဗြဟ္မစရိယာ-မှ၊ စဝါမိ-ရွှေလျှောရပါစေရဲ့၊ နိရယံ-သို့၊ ဥပပဇ္ဇာမိ-ရောက်ရ ပါစေရဲ့၊ ယာပန-အကြင် ရဟန်းမသည်ကား၊ ဓံ-ကို၊ အဘူတေန-မဟုတ် မမှန်သော စကားဖြင့်၊ ဧဝမာဟ၊ သာပိ-သည်လည်း၊ အဿမဏိ-သည်၊ ဟောတု-ဖြစ်ပါစေဟယ်၊ ဗြဟ္မစရိယာ-မှ၊ စဝတု-စေဟယ်၊ နိရယံ-သို့၊ ဥပပဇ္ဇတု-ရောက်ပါစေဟယ်၊ ဣတိ-ဤသို့ ကျိန်ဆဲပြီ၊ အတ္တာနန္ဒိ-မိမိကို လည်းကောင်း၊ ပရမ္ပိ-သူတစ်ပါးကိုလည်းကောင်း၊ နိရိယေနပိ-ဖြင့်လည်း ကောင်း၊ ဗြဟ္မစရိယေနပိ-ဖြင့်လည်းကောင်း၊ အဘိသပိဿတိ နာမ- ကျိန်ဆဲရသနည်း။

၈၇၆။ ပစ္စတ္တံ-မိမိကိုယ်ကို၊ ဥပသမ္ပန္တံ-အခြားသော ရဟန်းမကို။

၈၇၇။ [တိရစ္ဆာနယောနိ-တိရစ္ဆာန်မျိုး၊ ပေတ္တိဝိသယ-ပြိတ္တာတို့၏ နေရာ၊ (ဝါ-ပြိတ္တာဘုံ)၊ မနဿဒေါဘဂ္ဂ-လူ၌ မကောင်းသောဘုန်းကံရှိသူ၏အဖြစ်။]

၈၇၈။ အတ္ထပုရေက္ခာရာယ-အနက်ကို ရှေးရှုပြုသော ရဟန်းမ၏၊ (ဓမ္မ- ပါဠိတရား၊ အနုသာသနိ-အဆုံးအမ။)

နဝမသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

၁၀။ ဒသမသိက္ခာပဒ

၈၇၉။ အတ္တာနံ-ကို၊ ဝဓိတွာ ဝဓိတွာ-ပုတ်ခတ်၍ ပုတ်ခတ်၍(ထုရိုက်၍ ထုရိုက်၍)၊ ရောဒတိ-ငို၏။

၈၈၀။ ဉာတိဗျသနေန ဝါ-ဆွေမျိုးတို့၏ ပျက်စီးခြင်းသည်သော်လည်း ကောင်း၊ ဘောဂဗျသနေန ဝါ-စည်းစိမ်တို့၏ ပျက်စီးခြင်းသည်သော် လည်းကောင်း၊ ရောဂဗျသနေန ဝါ-အာရောဂျဂုဏ်ကို ပျက်ဆီးတတ်သော အနာရောဂါသည်သော်လည်းကောင်း၊ ဖုဋ္ဌာ-တွေ့ထိနှိပ်စက်အပ်သည်ဖြစ်၍၊ ရောဒတိ။ ။ န ဝဓတိ-မထုမရိုက်။

ဒသမသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

အနုကာရဝဂ္ဂေါ ဒုတိယော။

၁။ ရောဂဗျသနေန။ ။ “အနာရောဂါ၏ ပျက်စီးခြင်း”ဟူသည် အနာရောဂါ မရှိခြင်းဟု အဓိပ္ပာယ်ရ၏။ ထို့ကြောင့် ဤသို့ မဆိုဘဲ “အာရောဂျဂုဏ်(ကျန်းမာခြင်း) ကို ပျက်ဆီးတတ်သော အနာရောဂါ”ဟု ဆိုရသည်။ ပါရာဓိကဏ်ဘာဠိ(၂၃၀၉)။

၃။ နဝ္ဗဝဂ္ဂ

၁။ ပဌမသိက္ခာပဒ

၈၈၃။ ဘိက္ခုနီယော-တို့သည်၊ အစိရဝတိယာ-သော၊ နဒိယာ-၌၊
 ဝေသိယာဟိ-ပြည့်တန်ဆာမတို့နှင့်၊ သဒ္ဓိံ၊ နဂ္ဂါ-အဝတ်မစည်း အချည်းနီး
 တို့သည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဧကတိတ္ထေ-တစ်ခုတည်းသော ရေဆိပ်၌၊ နဟာယန္တိ-
 ရေချိုးကြကုန်၏၊ ဝေသိယာ-တို့သည်၊ တာ ဘိက္ခုနီယော-တို့ကို၊ ဥပ္ပဏှေသု-
 ပြောင်လှောင်ကြကုန်ပြီ၊ (ကိံ)၊ အယျေ-တို့၊ ဒဟရာနံ-ငယ်ကုန်သော၊
 တုမ္မာကံ-အရှင်မတို့အား၊ စိဏ္ဍေန-ကျင့်အပ်သော၊ ဗြဟ္မစရိယံ-မြတ်သော
 အကျင့်ဖြင့်၊ ကိံနုခေါ နာမ-အဘယ်အကျိုးရှိအံ့နည်း၊ (နာမသဒ္ဓါ ဂရဟာ
 ဇောတကာ) (တစ်နည်း) တုမ္မာကံ-တို့အား၊ ဗြဟ္မစရိယံ-မြတ်သောအကျင့်ကို၊
 စိဏ္ဍေန-ကျင့်ခြင်းဖြင့်၊ ကိံနုခေါ နာမ-အဘယ်အကျိုးရှိအံ့နည်း၊ ကာမာ-
 အာရုံကာမဂုဏ်တို့ကို၊ ပရိဘုဉ္စိတဗ္ဗာ နန နာမ-သုံးဆောင်ခံစားထိုက်ကုန်သည်
 မဟုတ်ပါလား၊ ယဒါ-အကြင်အခါ၌၊ ဇိဏ္ဏာ-အိုကုန်သည်(အမယ်ကြီးတို့
 သည်)၊ ဘဝိဿထ-ဖြစ်ကြလိမ့်မည်၊ တဒါ-၌၊ ဗြဟ္မစရိယံ-ကို၊ စရိဿထ-
 ကျင့်ကြရလိမ့်မည် (ကျင့်ကြတာပေါ့)၊ ဧဝံ-သို့၊ (ဝါ-ဤနည်းအားဖြင့်)၊
 တုမ္မာကံ-တို့သည်၊ ဥဘော-ကုန်သော၊ အတ္ထာ-စီးပွားတို့သည်(လောကစီးပွား၊
 ဓမ္မစီးပွားတို့သည်)၊ (ဝါ-တို့ကို)၊ ပရိဂ္ဂဟိတာ-ပိုင်းခြားယူအပ်ကုန်သည်
 (သိမ်းပိုက်အပ်ကုန်သည်)၊ ဘဝိဿန္တိ-ဖြစ်ကြလိမ့်မည်၊ ဣတိ-ဤသို့
 ပြောင်လှောင်ကြကုန်ပြီ၊ ဘိက္ခုနီယော-တို့သည်၊ ဝေသိယာဟိ-ပြည့်တန်ဆာမ
 တို့က၊ ဥပ္ပဏှိယမာနာ-ပြောင်လှောင်အပ်ကုန်လတ်သော်၊ မက္ခံ-မျက်နှာ
 မသာယာကုန်သည်၊ အဟေသုံ။

၈၈၅။ အနိဝတ္ထာ ဝါ-ခါးဝတ်သော်လည်း မရှိဘဲ၊ အပါရုတာ ဝါ-
 ကိုယ်ရုံသော်လည်း မရှိဘဲ၊ နဟာယတိ။

၁။ ဗြဟ္မစရိယံ စိဏ္ဍေန။ ။ပထမနည်းဝယ် စိဏ္ဍေန၌ တ-သည် ကမ္မသာဓန၊
 ဗြဟ္မစရိယံသည် ထိုပုဒ်နှင့် အရတူ ဖြစ်၏။ အရတူလျှင် ဝိဘတ်တူရ၏။ ထို့ကြောင့်
 ဗြဟ္မစရိယံ၌ ဒုတိယာ(ဥပယောဂဝစန)ကို ကရဏတ္ထ၌ သက်ပါ၊ ဒုတိယနည်းဝယ်
 စိဏ္ဍေန၌ “တ”သည် ဘာဝသာဓန၊ ဗြဟ္မစရိယံ၌ ဒုတိယာ(ဥပယောဂဝစန)သည်
 သာမိ(ဆဋ္ဌိကံ)အနက်၌ သက်။ ပါစိတ်ဘာဋီ (၂၊ ၁၅၂)။

၂။ အနိဝတ္ထာ ဝါ၊ ကခါဘာဋီ (၂၊ ၃၅၂)။

၈၈၆။ အစ္ဆိန္ဒစီဝရိကာယ ဝါ-လုယူအပ်သောသင်္ကန်းရှိသော ရဟန်းမ၏ လည်းကောင်း၊ နဗ္ဗစီဝရိကာယ ဝါ-ပျောက်သောသင်္ကန်းရှိသော ရဟန်းမ၏ လည်းကောင်း၊ အနာပတ္တိ။

ပဌမသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

၁-၈-၈-၂-၂-၂-၂-၂

၂။ ဒုတိယသိက္ခာပဒ

၈၈၇။ ဘဂဝတာ-သည်၊ ဘိက္ခုနီနိနံ-အား၊ ဥဒကသာဠိကာ-ရေသနပ် သည်၊ (ဝါ-ကို) အနုညာတာ-ခွင့်ပြုအပ်သည်၊ ဟောတိ၊ အပ္ပမာဏိကာယော- အတိုင်းအတာ မရှိကုန်သော၊ (ဝါ-ပမာဏနှင့် မယှဉ်ကုန်သော) ဥဒကသာဠိကာယော-တို့ကို ဓာရေသု-ဆောင်ကြကုန်ပြီ၊ ပုရတောပိ- ဌ်လည်းကောင်း၊ ပစ္ဆတောပိ-ဌ်လည်းကောင်း၊ အာကမ္မန္တာ-ဆွဲငင်ကုန်လျက်၊ အာဟိဏ္ဍန္တိ-လှည့်လည်ကြကုန်၏။

၈၈၈။ ယာယ-အကြင်အဝတ်ဖြင့်၊ နိဝတ္ထာ-ဝတ်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ နဟာယတိ-၏၊ သာ-ထိုအဝတ်သည်၊ ဥဒကသာဠိကာ နာမ-မည်၏။

၈၉၁။ [ပါဠိတော်နိဿယ၊ စာပိုဒ် (၅၃၆)၌ ရေးခဲ့ပြီ။]

ဒုတိယသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

၁-၈-၈-၂-၂-၂-၂

၃။ တတိယသိက္ခာပဒ

၈၉၂။ ဘိက္ခုနီယာ-၏၊ မဟဏ္ဍေ-များသောအဖိုးရှိသော၊ စီဝရဒုသေ- သင်္ကန်းလျာအဝတ်၌ (သင်္ကန်းချုပ်ဖို့ရာ အဝတ်၌)၊ စီဝရံ-သည်၊ (ဝါ- ကို) ဒုက္ကဋ်-မကောင်းသဖြင့် ပြုအပ်သည်၊ ဒုသိဗ္ဗိတံ-မကောင်းသဖြင့် ချုပ်အပ်သည်၊ ဟောတိ၊ အယျေ၊ တေ-၏၊ ဣဒံ စီဝရဒုသံ-သည်၊ သန္တရံ ခေါ်-ကောင်းသည်သာ၊ စီဝရံ စ ခေါ်-သည်ကား၊ ဒုက္ကဋ်-အပ်၏၊ ဒုသိဗ္ဗိတံ-အပ်၏၊ ဣတိ-ပြီ၊ အယျေ၊ ဝိသိဗ္ဗေမိ-ဖြေလိုက်ပါမည်၊ သိဗ္ဗိဿသိ-ချုပ်ပေးမည်လား၊ အယျေ၊ အာမ-အေး၊ သိဗ္ဗိဿာမိ- ချုပ်ပေးပါမည်၊ တံ စီဝရံ-ကို၊ ဝိသိဗ္ဗေတွာ-ဖြေပြီး၍ (ချုပ်ပြီးသားကို

၁။ ယာယ နိဝတ္ထာ။ ။“ယာယ နိဝတ္ထာယ”ဟု သျာမဗူ ရှိ၏။ “နိဝတ္ထာယ- ဝတ်အပ်သော၊ ယာယ-ဖြင့်”ဟု ခေးပါ၊ နိဝတ္ထာပါဠိကို အမှန်ယူလျှင် ရှေ့သိက္ခာပုဒ်ရှိ “အနိဝတ္ထာ ဝါ အပါရုတာ ဝါ”၌လည်း “အနိဝတ္ထာ ဝါ-သင်းပိုင်ကို မဝတ်သည်သော် လည်းကောင်း၊ အပါရုတာ ဝါ-ကိုယ်ရုံကို မရုံသည်သော်လည်းကောင်း၊ (ဟုတွာ)၊ နဟာယတိ”ဟု ပေးနိုင်သည်။

ပြန်ဖြေ၍၊ ထုလွန်နန္ဒာယ ဘိက္ခုနိယာ-အား၊ အဒါသိ၊ သိဗ္ဗိသာမိ-မည်၊ ဣတိ-ဤသို့ပြော၍၊ နေဝ သိဗ္ဗတိ-ကိုယ်တိုင်လည်း မချုပ်၊ သိဗ္ဗာပနာယ-ချုပ်စေခြင်းငှာ၊ ဥဿုက္ကံ-အားထုတ်မှုကို (ကြောင့်ကြကို)၊ န ကရောတိ-မပြု။

၈၉၄။ ဓုရံ-ချုပ်ပေးဖို့ရန် တာဝန်ကို၊ နိက္ခိတ္တမတ္တေ-ချထားအပ်ကာမျှ ဖြစ်လတ်သော်။

၈၉၅။ [ပါတိမောက်ဘာသာဋီကာနိဿယကို ကြည့်၍ ပေးပါ။]

တတိယသိက္ခာပဒ နိဋ္ဌိတံ။

၄။ စတုတ္ထသိက္ခာပဒ

၈၉၇။ ဘိက္ခုနိယော-တို့သည်၊ ဘိက္ခုနိနံ-တို့၏၊ ဟတ္ထေ-လက်၌၊ စိဝရံ-ကို၊ နိက္ခိပိတွာ-ထားခဲ့၍၊ သန္တရတ္တရေန(သ+အန္တရ+ဥတ္တရေန)-သင်းပိုင်နှင့် တကွဖြစ်သော ကိုယ်ရုံဖြင့်၊ (ဣတ္ထမ္မုတလက္ခဏ)၊ ဇနပဒစာရိကံ-ဇနပုဒ်၌ လှည့်လည်ခြင်းကို၊ (ဝါ-ဇနပုဒ်ဒေသစာရိကို)၊ ပက္ကမန္တိ၊ တာနိ စိဝရာနိ-တို့သည်၊ စိရံ-ကြာမြင့်စွာ၊ နိက္ခိတ္တာနိ-ထားအပ်ကုန်သည် ဖြစ်၍၊ ကဏ္ဍကိတာနိ-မှီဖြင့် ရောပြုမ်းအပ်ကုန်သည် (မှီတက်နေကုန်သည်)၊ ဟောန္တိ၊ တာနိ-ထိုသင်္ကန်းတို့ကို၊ ဘိက္ခုနိယော-တို့သည်၊ ဩတာပေန္တိ-နေ၌ ပူစေကြ ကုန်၏ (နေလှမ်းကြကုန်၏)။ ။အယျေ-တို့၊ ကဏ္ဍကိတာနိ-ကုန်သော၊ ဣမာနိ-တို့သည်၊ ကဿာ-အဘယ်ရဟန်းမ၏၊ စိဝရာနိ-တို့နည်း။

၈၉၉။ ပဉ္စမံ ဒိဝသံ-ငါးရက်မြောက်နေ့၌၊ ပဉ္စ-ငါးထည်ကုန်သော၊ စိဝရာနိ-တို့ကို၊ (သင်းပိုင်၊ ဧကသီ၊ နှစ်ထပ်သင်္ကန်း၊ ရေသနပ်၊ ရင်စည်း တဘက်တို့ကို)၊ နေဝ နိဝါသေတိ-အံ့၊ န ပါရပတိ-မရံအံ့၊ န ဩတာပေတိ-နေမလှန်းအံ့၊ ပဉ္စမံ-သော၊ ဒိဝသံ-ကို၊ အတိက္ကာမေတိ-အံ့။

စတုတ္ထသိက္ခာပဒ နိဋ္ဌိတံ။

၅။ ပဉ္စမသိက္ခာပဒ

၉၀၂။ ပိဏ္ဏာယ-ငှာ၊ စရိတွာ-လှည့်လည်ပြီး၍၊ အလ္လစိဝရံ-စိုသော သင်္ကန်းကို၊ ပတ္တရိတွာ-ဖြန့်လှန်း၍၊ ဝိဟာရံ-သို့၊ ပါဝိသိ-ပြီ၊ အယျေ-တို့၊ မယံ-၏၊ စိဝရံ-ကို၊ ပဿေယျာထ အပိ-မြင်မိကြပါသလား။

၉၀၄။ စိဝရာသင်္ကမနိယံ နာမ-မည်သည်၊ ဥပသမ္ပန္နာယ-ရဟန်းမ၏၊ ပဉ္စံ စိဝရာနံ-တို့တွင်၊ အညတရံ-တစ်ထည်ထည်သော၊ စိဝရံ-ကို၊ တဿာ-

ထိုရဟန်းမကလည်း၊ အဒိန္နံ-မပေးအပ်ဘဲ၊ တံ ဝါ-ထိုရဟန်းမကိုမူလည်း၊ အနာဂုစ္ဆာ-မပန်ပြောဘဲ၊ နိဝါသေတိ ဝါ-ဝတ်မူလည်း ဝတ်အံ့၊ ပါရုပတိ ဝါ-ရုံမူလည်း ရုံအံ့။

၉၀၅။ ဥပသမ္ပန္နာယ-၌၊ ဥပသမ္ပန္နသညာ-ရဟန်းမဟု အမှတ်ရှိသည် ဖြစ်၍၊ စိဝရသင်္ကမနိယံ-ပြောင်းရွှေ့စေထိုက်သော သင်္ကန်းကို၊ (ဝါ-ပြန်ပေး ထိုက်သော သင်္ကန်းကို) ဓာရေတိ-ဆောင်အံ့။

ပဉ္စမသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

၀၀၀၀၀၀၀၀၀

၆။ ဆဋ္ဌသိက္ခာပဒ

၉၀၇။ ထုလ္လနန္ဒာယ ဘိက္ခုနိယာ-၏၊ ဥပဋ္ဌာကကုလံ-အလုပ်အကျွေး ဖြစ်သော အမျိုးသည်၊ ပေ၊ အယျေ-မ၊ ဘိန္ဒုနိသံဃဿ-အား၊ စိဝရံ-ကို၊ ဒဿာမ-လှူကြပါမည်၊ ဣတိ-ပြီ။ ။တုမှေ-တို့သည်၊ ဗဟုကိစ္စာ-များသော ကိစ္စရှိကုန်၏၊ ဗဟုကရဏိယာ-များသောပြုဖွယ် ရှိကုန်၏၊ ဣတိ-ဤသို့ ပြော၍၊ အန္တရာယံ-အန္တရာယ်ကို၊ အကာသိ။ ။တဿ တုလဿ-၏၊ ဃရံ-ကို၊ ဒယုတိ-မီးလောင်အပ်၏။ ။အမှာကံ-တို့၏၊ ဒေယျဓမ္မံ-ပေးလှူထိုက်သောသဘောရှိသော ပစ္စည်းကို၊ အန္တရာယံ-ကို၊ ကရိဿတိ နာမ-ပြုရသနည်း၊ ဘောဂေဟိ စ-တို့မူလည်းကောင်း၊ ပုညေန စ-မှလည်း ကောင်း၊ ဥဘယေန-နှစ်ပါးစုံမှ၊ ပရိဗာဟိရာ-အပတို့သည်၊ အမှ-ဖြစ်ကုန်၏။ ဂဏဿ-ဂိုဏ်း၏(ဘိက္ခုနိသံဃာ၏)၊ စိဝရလာဘံ-သင်္ကန်းလာဘ်ကို၊ အန္တရာယံ-ကို၊ ကရိဿတိ နာမ။

၉၀၉။ ကထံ-အဘယ်နည်းဖြင့်၊ ဣမေ-ဤသူတို့သည်၊ စိဝရံ-ကို၊ န ဒေယျံ-မလှူကုန်ရာအံ့နည်း၊ ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ အန္တရာယံ ကရောတိ၊ အညံ-သော၊ ပရိက္ခာရံ-ကို (ခွက်အစရှိသောပစ္စည်း၊ ထောပတ်၊ ဆီစသော ပစ္စည်းကို)၊ အန္တရာယံ ကရောတိ။

၉၁၀။ အာနိသံသံ-အာနိသင်ကို (အကျိုးကို)၊ ဒဿေတွာ-ဖြ၍၊ နိဝါရေတိ-တားမြစ်အံ့။

ဆဋ္ဌသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

၁။ စိဝရသင်္ကမနိယံ၊ ပါစိတ်ဘာဠိ (၂၊ ၁၈၄)။

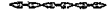
၂။ ဒေယျဓမ္မံ အန္တရာယံ။ ။ကရောတိသည် ခွဲကမ္မက ဖြစ်သောကြောင့် "ဒေယျဓမ္မံ အန္တရာယံ"ဟု ရှိသည်၊ နောက်၌လည်း "စိဝရလာဘံ အန္တရာယံ ကရိဿတိ၊ အညံ ပရိက္ခာရံ အန္တရာယံ ကရောတိ"ဟု ရှိသည်။

၇။ သတ္တမသိက္ခာပဒံ

၉၁၁။ ဘိက္ခုနီသံဃဿ-၏၊ (ဝါ-မှာ) အကာလစိဝရံ-အကာလသင်္ကန်းသည်၊ ဥပ္ပန္နံ-ဖြစ်သည်၊ (ဝါ-ရသည်) ဟောတိ။ ။တံ စိဝရံ-ကို၊ ဘာဇေတု ကာမော-ဝေဖန်လိုသည် (ဖြစ်၍)၊ သန္နိပတိ-စည်းဝေးပြီ။ ။ဝက္ကန္တဝ-အရပ်တစ်ပါးသို့ ဖဲသွားကုန်သည်၊ ဟောန္တိ၊ အလျှောက်-တို့၊ ဘိက္ခုနီယော-တို့သည်၊ ပက္ကန္တဝ-ကုန်ပြီ၊ စိဝရံ-ကို၊ န တာဝ ဘာဇိယိဿတိ-ဝေဖန်အပ်လိမ့်ဦးမည် မဟုတ် (မဝေဖန်အပ်သေး)၊ ဣတိ-ဤသို့ ပြော၍၊ စိဝရဝိဘင်္ဂ-သင်္ကန်းဝေဖန်ခြင်းကို၊ ပဋိဗာဟိ-တားမြစ်ပြီ၊ ဘိက္ခုနီယော-တို့သည်၊ စိဝရံ-ကို၊ န တာဝ ဘာဇိယိဿတိ-ဝေဖန်အပ်လိမ့်ဦးမည်မဟုတ်၊ ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ ပက္ကမိ-သု၊ အန္တေဝါသိနိသု-ကုန်သော၊ ဘိက္ခုနီသု-တို့သည်၊ အာဂတာသု-ပြန်လာကုန်လတ်သော်၊ တံ စိဝရံ-ကို၊ ဘာဇောပေသိ-ဝေဖန်စေပြီ။

၉၁၂။ ဓမ္မိကော-တရားရှိသော၊ စိဝရဝိဘင်္ဂေါ နာမ-မည်သည်၊ သမဂ္ဂေါ-သော၊ ဘိက္ခုနီသံဃော-သည်၊ သန္နိပတိတွာ ဘာဇေတိ-ဝေဖန်၏။ [ယံ-အကြင် သင်္ကန်းဝေဖန်မှုကို၊ သမဂ္ဂေါ ဘိက္ခုနီသံဃော သန္နိပတိတွာ ဘာဇေတိ-၏၊ သော-ထိုသင်္ကန်းဝေဖန်မှုသည်၊ ဓမ္မိကော-သော၊ စိဝရဝိဘင်္ဂေါ နာမ-မည်၏၊ ဤသို့လည်း ပေးနိုင်၏။]

သတ္တမသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

၈။ အဋ္ဌမသိက္ခာပဒ

၉၁၆။ နုဋ္ဌာနမ္ပိ-ကနည်းပြသူတို့အားလည်းကောင်း (ကပုံ ကနည်းကို ပြတတ်သူတို့အားလည်းကောင်း)၊ နုဋ္ဌကာနမ္ပိ-ကိုယ်တိုင် ကသူတို့အားလည်းကောင်း၊ လယ်ကာနမ္ပိ-ခုန်လွှားတတ်သူ (အားကစားသူ၊ ဂျမ်းကစားသူ) တို့အားလည်းကောင်း၊ သောတဇ္ဈာယိကာနမ္ပိ-မျက်လှည့်သမားတို့အားလည်းကောင်း၊ ကုမ္ဘဏုဏိကာနမ္ပိ-အိုးစည်တီးသမားတို့အားလည်းကောင်း၊ (ဝါ-လေးထောင့်စည်တီးသမားတို့အားလည်းကောင်း)၊ သမဏာစိဝရံ-ကပ္ပဗိန္ဒူ ထိုးအပ်ပြီးသော ရဟန်းတို့၏ သင်္ကန်းကို၊ ဒေတိ-၏၊ (ကိ-အဘယ်သို့ ပြော၍ ပေးသနည်း)၊ မယံ-၏၊ ဝဏ္ဏံ-ဂုဏ်ကို၊ ပရိသတိ-ပရိသတ်၌၊ ဘာသထ-ပြောကြပါကုန်၊ ဣတိ-ဤသို့ ပြော၍ ပေး၏။

၁။ နုဋ္ဌကာနမ္ပိ စသည်၊ ပါစိတ်ဘာဋီ (၂၊ ၁၈၆)။

အယျာ ထုလွှနန္ဒာ-သည်၊ ဗဟုသုတာ-များသောသုတရရှိ၏။ ဘာဏိကာ-
ပြောဟောတတ်၏။ ဝိသာရဒါ-ကင်းသောကြောက်ရွံ့ခြင်း ရှိ၏။ (ဝါ-
ကြောက်ရွံ့ခြင်းကင်း ရဲတင်း၏။) ဓမ္မိ-တရားရှိသော၊ ကထ-ကို၊ ကာတု-
ငှာ၊ ပဋ္ဌာ-ကျွမ်းကျင်၏။ အယျာယ-အား၊ ဒေထ-လှူကြပါကုန်၊ အယျာယ-
အရှင်မအတွက်၊ ကရောထ-ပြုကြပါကုန် (လုပ်ကြပါကုန်)။

၉၁၈။ ကပ္ပကတံ-ပြုအပ်ပြီးသော ကပ္ပဗိန္နုရှိသော သင်္ကန်းကို၊ (ဝါ-
ကပ္ပဗိန္နု ထိုးအပ်ပြီးသော သင်္ကန်းကို) သမဏစီဝရံ နာမ-မည်၏ဟူ၍၊
ဝုစ္စတိ။

၉၁၉။ မာတာပိတူနံ-မိဘတို့အား၊ ဒေတိ၊ တာဝကာလိကံ-
အခိုက်အတန့်မျှ၊ ဒေတိ။

အဋ္ဌမသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

၁၁၀၀၀၀၀၀

၉။ နဝမသိက္ခာပဒ

၉၂၀။ အယျေ၊ မယံ-တို့သည်၊ သစေ သက္ကောမ-အကယ်၍
စွမ်းနိုင်ပါကုန်အံ့၊ (ခေံသတိ)၊ ဘိက္ခုနိသံဃဿ-အား၊ စီဝရံ-ကို၊ ဒဿာမ-
လှူကြပါမည်၊ ဝဿံ-မိုးလပတ်လုံး၊ ဝုဋ္ဌာ-နေပြီးကုန်သော၊ ဘိက္ခုနိယော-
တို့သည်၊ စီဝရံ-ကို၊ ဘာဇေတုကာမာ-ဝေဖန်လိုကုန်သည် (ဖြစ်၍)၊
သန္နိပတိံ သု-စည်းဝေးကြကုန်ပြီ၊ အယျေ-တို့၊ အာဂမေထ-စောင့်ဆိုင်းကြ
ပါဦး၊ ဘိက္ခုနိသံဃဿ-၏၊ စီဝရပစ္စာသာ-သင်္ကန်း၌ဖြစ်သော အလိုအာသာ
သည်၊ (ဝါ-သင်္ကန်း၌ဖြစ်သော မျှော်လင့်ချက်သည်)၊ အတ္ထိ-ရှိပါ၏။ ။
အယျေ-မ၊ ဂစ္ဆ-သွားပါ၊ တံ စီဝရံ-ကို၊ ဇာနာဟိ-သိပါ။

ဒုဗ္ဗလစီဝရပစ္စာသာယ-အားနည်းသောသင်္ကန်း၌ ဖြစ်သောမျှော်လင့်ချက်
ဖြင့်၊ စီဝရကာလသမယံ-သင်္ကန်းကာလအခါကို၊ အတိက္ကာမေဿတိ နာမ-
ကျော်လွန်စေရသနည်း။

၉၂၂။ ဓယံ- သစေ သက္ကောမ၊ (ခေံသတိ)၊ ဒဿာမ-လှူကြပါမည်၊
ကရိဿာမ-ပြုကြပါမည်၊ ဣတိ-သို့၊ ဝါစာ-စကားသည်၊ (ဝါ-ကို)၊ ဘိန္နု-
မြွက်ဆိုအပ်သည်၊ ဟောတိ၊ (စကားမြွက်ကို “နှုတ်မြွက်”ဟု သုံးကြ၏။)

၁။ တာဝကာလိကံ၊ ကင်္ခါတာဋီ (၂၊ ၃၅၈)ကို ကြည့်၍ လွယ်ကူအောင်
ပေးထားပါသည်။ ဤပုဒ်၏ သဒ္ဒတ္ထကို ပါစိတ်ဘာသာဋီကာ (၁၊ ၃၉၂) စာပိုဒ်
(၁၇၄)၌ ပြန်ပြီး။

ကထိနေ-ကို၊ အနတ္တတေ-မခင်းအပ်သော်၊ ဝဿာနဿ-မိုးဥတု၏၊ ပစ္ဆိမ-
နောက်ဆုံးဖြစ်သော၊ ဒီဝသံ-နေ့ကို၊ အတိက္ကာမေတိ-အံ့၊ ကထိနုဒ္ဓါရဒိဝသံ-
ကထိန်နုတ်ရာနေ့၌ကို၊ အတိက္ကာမေတိ။

၉၂၃။ ဒုဗ္ဗလစီဝရေ-အားနည်းသောသင်္ကန်း၌။

နဝမသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

၁၀။ ဒသမသိက္ခာပဒ

၉၂၅။ အညတရေန ဥပါသကေန-သည်၊ သံဃံ-ကို၊ ဥဒ္ဓိဿ-ရည်စူး၍၊
ဝိဟာရေ-သည်၊ (ဝါ-ကို) ကာရာပိတော-ဆောက်လုပ်စေအပ်သည်၊
ဟောတိ၊ သော-ထိုဥပါသကာသည်၊ တဿ ဝိဟာရဿ-၏၊ မဟေ-
ပူဇော်ပွဲ၌၊ ဥဘတော သံဃဿ-အား၊ အကာလစီဝရ်-ကို၊ ဒါတုကာမော-
လှူလိုသည်၊ ဟောတိ၊ ဥဘတော သံဃဿ-သည်၊ ကထိနံ-သည်၊ (ဝါ-
ကို) အတ္တတံ-ခင်းအပ်သည်၊ ဟောတိ၊ ကထိနုဒ္ဓါရ်-ကထိန်နုတ်ခြင်းကို၊
ယာစိ-တောင်းပြီ၊ ကထိနံ-ကို၊ ဥဒ္ဓရိတုံ-နုတ်ခြင်းငှာ၊ အနုဇာနာမိ၊ ကထိနံ-
ကို၊ ဥဒ္ဓရိတဗ္ဗံ-နုတ်ထိုက်၏(နုတ်ရာ၏)။

၉၂၆။ သံဃဿ-၏၊ ကမ္မံ-ကထိနုဒ္ဓါရ်ကံသည်၊ ပတ္တကလ္လံ-လျှောက်ပတ်
သောအခါရှိသည်၊ ယဒိ(သိယာ)-အံ့၊ သံဃော-သည်၊ ကထိနံ-ကို၊
ဥဒ္ဓရေယျ-နုတ်ရာပါ၏၊ သော-ကား၊ ဥတ္တိ-ဥတ်တည်း(သံဃာကို သိစေခြင်း
တည်း)၊ ယဿ အာယသ္မတော-အား၊ ကထိနဿ-ကို၊ ဥဒ္ဓါရေ-ခြင်းသည်၊
ဓမတိ-နှစ်သက်၏၊ သံဃေန-သည်၊ ကထိနံ-ကို၊ ဥဗ္ဗတံ-နုတ်အပ်ပါပြီ။

၉၂၇။ စီဝရ်-သည်၊ အမှာကံ-ငါတို့၏အတွက်(ကထိန်နုတ်ဘဲထားလျှင်
ငါတို့အတွက်)၊ ဘဝိဿတိ-လိမ့်မည်၊ ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ ကထိနုဒ္ဓါရ်-
ကို၊ ပဋိဗာဟိ-တားမြစ်ပြီ၊ အမှာကံ-တို့အား၊ ကထိနုဒ္ဓါရ်-ကို၊ န ဒဿန္တိ
နာမ-မပေးကြရသနည်း။

၉၂၉။ ဓမ္မိကော-သော၊ ကထိနုဒ္ဓါရေ နာမ-မည်သည်၊ သမဂ္ဂေါ-
ညီညွတ်သော၊ ဘိက္ခုနိသံဃော-သည်၊ သန္တိပတိတ္တာ-၍၊ ဥဒ္ဓရတိ။ [တစ်နည်း၊
“ယံ-အကြင် ကထိန်ကို၊ သမဂ္ဂေါ၊ ပေ၊ ဥဒ္ဓရတိ-၏၊ တဿ-ထိုကထိန်ကို၊
ဥဒ္ဓါရေ-နုတ်ခြင်းသည်၊ ဓမ္မိကော-သော၊ ကထိနုဒ္ဓါရေ နာမ-မည်၏၊”
ဤသို့လည်းပေးနိုင်၏။] ၉၃၀။ ဓမ္မိကေ-တရားရှိသော ကထိန်နုတ်ခြင်း၌။

ဒသမသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

နဂ္ဂဝဂ္ဂေါ တတိယော။

၄။ တုဝဠဝဂ္ဂ

၁။ ပဌမသိက္ခာပဒ

၉၃၂။ ဘိက္ခုနီယော-တို့သည်၊ ဒွေ-နှစ်ယောက်တို့သည်၊ (ဟုတွာ) ဧကမဉ္ဇေ-တစ်ခုတည်းသော ညောင်စောင်း၌ (ညောင်စောင်းတစ်ခုတည်း၌)၊ တုဝဠေန္တိ-အိပ်ကြကုန်၏။

၉၃၄။ ဧကာယ-တစ်ပါးသော ရဟန်းမသည်၊ နိပ္ပန္နာယ-လျောင်းလတ်သော်၊ အပရာ-အခြားသော ရဟန်းမသည်၊ နိပဇ္ဇတိ-အံ့။

ပဌမသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

၂။ ဒုတိယသိက္ခာပဒ

၉၃၆။ ဒွေ-တို့သည်၊ ဧကတ္ထရဏပါဝုရဏာ-တစ်ခုတည်းသော အခင်းအခြံ ရှိကြကုန်သည်(ဖြစ်၍)၊ တုဝဠေန္တိ။

၉၃၈။ တညေဝ-ထိုအဝတ်ကိုပင်၊ အတ္တရိတွာ-ခင်း၍၊ တညေဝ-ကိုပင်၊ ပါရပန္တိ-ခြံကြကုန်၏။ ၉၄၀။ ဝဝတ္တာနံ-အပိုင်းအခြားကို၊ ဒဿေတွာ-ပြပြီး၍၊ နိပဇ္ဇန္တိ။

ဒုတိယသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

၃။ တတိယသိက္ခာပဒ

၉၄၁။ ဘဒ္ဒါကာပိလာနိပိ-သည်လည်း၊ ဗဟုသုတာ၊ ပေ၊ ပဋ္ဌာ-သည်၊ ဥဠာရသမ္ဘာဝိတာ-မြင့်မြတ်သူဟု ချီးမွမ်းအပ်သည်(အချီးမွမ်းခံရသည်)၊ ဟောတိ၊ ဘဒ္ဒိ ကာပိလာနိ-သို့၊ ပဌမံ-စွာ၊ ပယိရုပါသိတာ-ဆည်းကပ်၍၊ ပစ္ဆာ-မှ၊ ထုလ္လနန္တံ ဘိက္ခုနီ-သို့၊ ပယိရုပါသန္တိ-ဆည်းကပ်ကုန်၏၊ ထုလ္လနန္တာ ဘိက္ခုနီ-သည်၊ ဣဿာပကတာ-ဣဿာသည် ပင်ကိုသဘောမှ ကင်းအောင် ပြုအပ်သည် ဖြစ်၍၊ (ဝါ-ဣဿာသည် လွမ်းမိုးအပ်သည် ဖြစ်၍)၊ (စကံမတိ စသည်၌ စပ်)၊ ယာ ဣမာ-အကြင် ရဟန်းမတို့သည်၊ သညတ္တိဗဟုလာ-များသော ကောင်းစွာသိစေခြင်း ရှိကုန်သည်၊ ဝိညတ္တိဗဟုလာ-များသော အထူးထူး အပြားပြား သိစေခြင်း ရှိကုန်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဝိဟရန္တိ၊ ဣမာ-ဤ ရဟန်းမတို့သည်၊ အဝိစ္စာ ကိရ-ပစ္စည်းလေးပါးတို့၌ နည်းသော အလိုရှိကုန်သတံ၊ သန္တုဠာ ကိရ-ရောင်ရဲကုန်သတံ၊ ပဝိဝိတ္တာ ကိရ-ကင်းဆိတ်ကြကုန်သတံ၊ အသံသဠာ ကိရ-မရောနှောကြကုန်သတံ၊ ဣတိ-

၁။ ဥဠာရသမ္ဘာဝိတာ။ "အမျိုးမြတ်သူဟု ချီးမွမ်းအပ်၏၊ (ဝါ-ဂုဏ်မြင့်သူဟု ချီးမွမ်းအပ်၏)" ဤသို့ ခွဲ၍ ပေးနိုင်၏၊ ပါစိတ်ဘာဠိ (၂၊ ၁၈၉)။

ဣတိ-ဤသို့ပြော၍၊ ဘဒ္ဒါယ ကာပိလာနိယာ-၏၊ ပုရတော-၌၊ စင်္ဂမတိပိ-
စကြိလည်း သွား၏ (လမ်းလည်း လျှောက်၏)၊ ဥဒ္ဒိသတိပိ-ကိုယ်တိုင်လည်း
ပါဠိကို ရွတ်ပြ၏၊ ဥဒ္ဒိသာပေတိပိ-သူတစ်ပါးကိုလည်း ရွတ်ပြစေ၏၊
သဇ္ဈာယမ္ဘိ-သရဇ္ဈာယ်ခြင်းကိုလည်း၊ ကရောတိ၊ ကာပိလာနိယာ-၏၊ သဒ္ဓိစ္စ-
သညာနှင့်တကွ စေတနာဖြင့် စေ့ဆော်၍၊ အဖာသံ-မချမ်းသာမှုကို၊
ကရိဿတိ နာမ။

၉၃၄။ သဒ္ဓိစ္စာတိ-ကား၊ ဇာနန္တိ-သိလျက်၊ သဗ္ဗာနန္တိ-ကောင်းစွာသိလျက်၊
စေစ္စ-စေတနာဖြင့် စေ့ဆော်၍၊ အဘိဝိတရိတော-လွမ်းမိုး၍၊ ဝိတိက္ကမော-
လွန်ကျူးခြင်းတည်း၊ ဣမိနာ-ဤ စကြိုသွားခြင်း စသောအမှုကြောင့်၊
ဣမိဿာ-ဤရဟန်းမ၏၊ အဖာသု-သည်၊ ဘဝိဿတိ-လိမ့်မည်၊ ဣတိ-
ဤသို့ နှလုံးသွင်း၍၊ အနာပုစ္ဆာ-မပန်ပြောဘဲ၊ ပုရတော-၌၊ စင်္ဂမတိ
ဝါ-စကြိုသော်လည်း သွားအံ့၊ တိဋ္ဌတိ ဝါ-ရပ်မူလည်း ရပ်အံ့။

၉၄၅။ အဖာသံ-ကို၊ န ကတ္ထုကာမာ-မပြုလိုသည် ဖြစ်၍၊ အာပုစ္ဆာ-
ပန်ပြော၍၊ ပုရတော စင်္ဂမတိ ဝါ။

တတိယသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

၄။ စတုတ္ထသိက္ခာပဒ

၉၄၆။ ဒုက္ခိတံ-ဒုက္ခရောက်နေသော၊ သဟဇီဝိနိ-အတူတကွ အသက်
ရှင်လေ့ရှိသော တပည့်မကို၊ (ဝါ-ဥပဇ္ဈာယ်ယူ အတူနေတပည့်မကို)၊ နေဝ
ဥပဋ္ဌေတိ-ကိုယ်တိုင်လည်း မပြုစု မလုပ်ကျွေး၊ ဥပဋ္ဌာပနာယ-ပြုစု
လုပ်ကျွေးစေခြင်းငှာ၊ ဥဿုတ္တံ-အားထုတ်မှုကို(ကြောင့်ကြမှုကို)၊ န ကရောတိ။

၉၄၈။ ဂိလာနာ-မကျန်းမာသူကို၊ ဒုက္ခိတာ နာမ-ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ၊
သဒ္ဓိဝိဟာရိနိ-ဥပဇ္ဈာယ်ယူ အတူနေ တပည့်ကို၊ သဟဇီဝိနိ နာမ-ဟူ၍၊
ဝုစ္စတိ၊ ဓုရံ-လုံ့လဝီရိယကို၊ (ဝါ-တာဝန်ကို)၊ နိက္ခိတ္တမတ္တေ-ချအပ်ပြီးကာမျှ
ဖြစ်လတ်သော်၊ အန္တေ ဝါသိနိ ဝါ-အနီးနေ တပည့်မကိုသော်လည်းကောင်း၊
အနုပသမ္ပန္တံ ဝါ-ရဟန်းမ မဟုတ်သော သိက္ခမာန်၊ သာမဏေမကိုသော်
လည်းကောင်း၊ နေဝ ဥပဋ္ဌေတိ။

စတုတ္ထသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

၁။ သညတ္တိ၊ ၂။ ဝိညတ္တိ။ ။ “သညတ္တိဗဟုလာ-များသော သိစေခြင်း ရှိကုန်၏။
ဝိညတ္တိဗဟုလာ-များသော နားလည်စေခြင်း ရှိကုန်၏” ဟု အလွယ်ဆိုပါ။ “အထူးထူး
အပြားပြား သိစေ” ဟူသည် နားလည်စေခြင်း(နားလည်အောင် ပြောခြင်း)တည်း။
ဤနေရာ၌ ဝိညတ္တိသည် ယာစနာ=တောင်းခြင်းအနက်ဟော စဟုတ်၊ ဥပနာ-
သိစေခြင်းအနက်ဟောတည်း။ ပါမိတ်ဘာဠိ (၂၊ ၁၉၀)။

၅။ ပဉ္စမသိက္ခာပဒ

၉၅၀။ သာကေတေ-ဉ္စ၊ ဝဿ-မိုးအခါ၌ နေခြင်းသို့၊ (ဝါ-သို့၊) ဥပဂတာ-ကပ်ရောက်သည်၊ ဟောတိ၊ သာ-ထိုဘဒ္ဒါကာပိလာနိသည်၊ ကေနစိဒေဝ-သော၊ ကရဏိယေန-သည်၊ ဥဗ္ဗာဏှာ-နှိပ်စက်အပ်သည်ဖြစ်၍၊ (“ဥဗ္ဗာဏှာ-ထွက်သွားစေအပ်သည်ဖြစ်၍”ဟု သဒ္ဒတ္ထ ဖြစ်၏၊) ထုလ္လနန္ဒာယ ဘိက္ခုနိယာ-၏၊ သန္တိကေ-ဉ္စ၊ ဒူတံ-တမန်ကို၊ ပါဟေသိ-စေလွှတ်ပြီ၊ (ကိ-အဘယ်သို့ မှာ၍ စေလွှတ်သနည်း၊) မေ-အား၊ အယျာ ထုလ္လနန္ဒာ-သည်၊ ဥပဿယံ-ကျောင်းကို၊ သစေ ဒဒေယျ-အကယ်၍ ပေးအံ့၊ (ဝေံသတိ)၊ အဟံ၊ သာဝတ္ထိ-သို့၊ အာဂစ္ဆေယျာမိ-လာလိုပါ၏(လာချင်ပါ၏)၊ ဣတိ-ဤသို့ မှာ၍ စေလွှတ်ပြီ၊ အာဂစ္ဆတု-လာခဲ့ပါ၊ ဒဿာမိ-ပေးပါမည်၊ သာကေတာ-မှ၊ သာဝတ္ထိ၊ အဂမာသိ-သွားပြီ၊ ဘဒ္ဒါယ ကာပိလာနိယာ-အား၊ ဥပဿယံ-ကို၊ အဒါသိ-ပြီ၊ ကုပိတာ-စိတ်ဆိုးသည်၊ အနတ္တမနာ-မိမိစိတ်မရှိသည် ဖြစ်၍၊ ဘဒ္ဒံ ကာပိလာနိ-ကို၊ ဥပဿယာ-မှ၊ နိက္ကမိ-နင်ထုတ်ပြီ။

၉၅၂။ ကဝါဠုဗဒ္ဓေါ-တံခါးရွက်ဖြင့် ဖွဲ့တပ်အပ်သောကျောင်းကို၊ (ဝါ-ဖွဲ့တပ်အပ်သော တံခါးရွက်ရှိသော ကျောင်းကို)၊ ဥပဿယော နာမ-မည်၏ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ၊ သကိ-တစ်ကြိမ်၊ အာဏတ္တာ-စေခိုင်းအပ်သော ရဟန်းမသည်။

အမှာ- ကြွင်းသောပုဒ်တို့၏အနက်ကို ပါစိတ်ဘာသာဋီကာ (၁၊ ၃၇၆)။ စာပုဒ် (၁၂၆)၌ ရေးခဲ့ပြီ။

ပဉ္စမသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။
 * * * * *

၆။ ဆဋ္ဌသိက္ခာပဒ

၉၅၅။ စဏှကာဋီ ဘိက္ခုနိ-သည်၊ ဂဟပတိနာ ဝါ-နှင့်လည်းကောင်း၊ ဂဟပတိပုတ္တေန ဝါ-နှင့်လည်းကောင်း၊ သံသဋ္ဌာ-ရောနှောလျက်၊ ပိဟရတိ။

ဆဋ္ဌသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။
 * * * * *

၇။ သတ္တမသိက္ခာပဒ

၉၆၁။ ဘိက္ခုနီယော-တို့သည်၊ အန္တောရဋ္ဌေ-မိမိနိုင်ငံအတွင်း၌၊ သာသကံသမ္မတေ-ယုံမှားဖွယ်ရှိ၏ဟု သမုတ်အပ်သော၊ သပ္ပဋိဘယေ-ဘေးရန်နှင့်တကွဖြစ်သော အရပ်၌၊ အသတ္တိကာ-အဖော်ကုန်သည် မပါကုန်သည် ဖြစ်၍၊ စာရိကံ-ဒေသစာရိကို၊ စရန္တိ-လှည့်လည်ကြကုန်၏၊ ဓုတ္တာ-သေသောက်ကြူးသူ၊ မိန်းမကြူးသူ၊ ကစားကြူးသူတို့သည်၊ ဒုသေန္တိ-ပျက်ဆီးကြတုန်၏။

၉၆၂။ အန္တောရဋ္ဌေတိ-ကား၊ ယဿ-အကြင်မင်း၏၊ ဝိဇိတေ-နိုင်ငံ၌၊ ဝိဟရတိ၊ တဿ-၏၊ ရဋ္ဌေ-နိုင်ငံ၌၊ အသတ္တိကာ နာမ-မည်သည်၊ သတ္ထေန-အဖော်ကုန်သည်နှင့်၊ ဝိနာ-ကင်း၍(ခွဲ၍)။

၉၆၄။ ခေမေ-ဘေးတို့၏ ကုန်ရာဖြစ်သော (ဘေးကင်းရာဖြစ်သော)၊ အပ္ပဋိဘယေ-ဘေးမရှိသောအရပ်၌၊ ဂစ္ဆတိ။

သတ္တမသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

၈။ အဋ္ဌမသိက္ခာပဒ

၉၆၅။ တိရောရဋ္ဌေ-အခြားနိုင်ငံ၌။

၉၆၇။ တိရောရဋ္ဌေတိ-ကား၊ ယဿ-အကြင်မင်း၏၊ ဝိဇိတေ-၌၊ ဝိဟရတိ၊ တံ-ထိုမင်းကို၊ ဌပေတွာ-ရန်ထား၍၊ အညဿ-အခြားမင်း၏၊ ရဋ္ဌေ-၌။

အဋ္ဌမသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

ပညတ်ရာမြို့နှင့်စပ်၍ မှတ်ဖွယ်။ ။ဤသိက္ခာပုဒ်အဖွင့် ကင်္ခါဋ္ဌ(၃၂၉)၌ “နဂရံ ပနေတ္ထ ရာဇဂဟံ”ဟု တွေ့ရ၏။ ဤသိက္ခာပုဒ်၌ ပညတ်ရာမြို့သည် ရာဇဂြိုဟ်ဟု ဆိုလို၏။ သို့ရာတွင် ဤပါဠိတော်၌ “သာဝတ္ထိမြို့”ဟု တိုက်ရိုက်ပါစေ၏။(ဝိ၊ ၂၊ ၃၈၉) ပရိဝါရ ဘိက္ခုနီဝိဘင်္ဂ ကဏ္ဍ ပညတ္တိဝါရ၌လည်း သာဝတ္ထိမြို့၌ ပညတ်တော်မူကြောင်း တိတိကျကျ ဆိုထား၏။ (ဝိ၊ ၅၊ ၁၂) ပရိဝါရ ဂါထာသင်္ဂဏိကလည်း ရာဇဂြိုဟ်၌ ပညတ်အပ်သော သိက္ခာပုဒ်စာရင်းတွင် ဤတိရောရဋ္ဌသိက္ခာပုဒ် မပါဝင်ပေ။ နောက် လာမည် (နဝမ) အန္တောဝဿစာရိက၊ (ဒသမ) ဝဿဝုဋ္ဌစာရိကအပက္ခမသိက္ခာပုဒ် များသာ ပါ၏။ (ဝိ၊ ၅၊ ၂၅၆) ပရိဝါရဘာသာဋီကာ (၄၇၀)တို့ကြောင့် ကင်္ခါအဋ္ဌကထာ လာ “နဂရံ ပနေတ္ထ ရာဇဂဟံ”ဟူသော စကားသည် ပမာဒလေခသာ ဖြစ်ရာ၏။ ၎င်းစကားနောက် (နဝမ)သိက္ခာပုဒ်၌ရှိမူ အလွန်ကောင်းရာ၏။ ပညာရှင်များ ဆင်ခြင်ကြပါကုန်။

၉။ နဝမသိက္ခာပုဒ်

၉၆၉။ အန္တောဝဿံ-မိုးလ၏အတွင်း၌(ဝါတွင်း၌)၊ စာရိကံ စရန္တိ။ တထံ ပဟိ-ကြောင့်၊ ဘိက္ခုနိယော-တို့သည်၊ ဟရိတာနိ-စိမ်းစိုကုန်သော၊ တိဏာနိ စ-တို့ကိုလည်း၊ သမ္ပဒန္တာ-နင်းချေကုန်လျက်၊ ဧကိန္ဒြိယံ-တစ်ခုသော ကာယိန္ဒြေရှိသော၊ ဇီဝံ-အသက်ကို (သတ္တဝါကို)၊ ဝိဟေဋ္ဌန္တာ-ညှဉ်းဆဲကုန် လျက်၊ ဗဟု-များစွာကုန်သော၊ ခုဒ္ဒကေ-သေးငယ်ကုန်သော၊ ပါဏေ- သတ္တဝါတို့ကို၊ သဗ္ဗာတံ-ညှဉ်းဆဲနှိပ်စက်အပ်ကုန်သည်၏အဖြစ်သို့၊ (ဝါ- ဖျက်စီးခြင်းသို့) အာပါဒေန္တာ-ရောက်စေကုန်လျက်၊ အန္တောဝဿံ-၌၊ စာရိကံ-ကို၊ စရိဿန္တိ နာမ-လှည့်လည်ကြရသနည်း။

၉၇၀။ ပုရိမံ-ရှေးဖြစ်သော၊ တေမာသံ ဝါ-သုံးလပတ်လုံးသော်လည်း ကောင်း၊ ပစ္ဆိမံ-နောက်ဖြစ်သော၊ တေမာသံ ဝါ၊ အဝသိတွာ-မနေမူ၍။

၉၇၁။ သတ္တာဟကရဏီယေန-ခုနစ်ရက်အတွင်းဝယ် ပြုဖွယ်ကိစ္စကြောင့်၊ ဂစ္ဆတိ၊ ကေနစိ-တစ်စုံတစ်ယောက်သည်၊ ဥဗ္ဗဏ္ဍာ-နှိပ်စက်အပ်သည်ဖြစ်၍၊ ဂစ္ဆတိ။

နဝမသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။
၀၀၀၀၀၀၀၀၀၀

၁၀။ ဒသမသိက္ခာပဒံ

၉၇၃။ တတ္ထေဝ ရာဇဂဟေ-ထိုရာဇဂြိုဟ်မြို့၌ပင်၊ ဝဿံ-မိုးလပတ်လုံး လည်းကောင်း၊ တတ္ထ-ထိုရာဇဂြိုဟ်မြို့၌ပင်၊ ဟေမန္တံ-ဆောင်းလပတ်လုံး လည်းကောင်း၊ တတ္ထ-၌ပင်၊ ဂိမံ-နေ့လပတ်လုံးလည်းကောင်း၊ ဝဿန္တိ၊ ဘိက္ခုနီနံ-တို့၏အတွက်၊ ဒိသာ-အရပ်မျက်နှာတို့သည်၊ အာဟုန္တရိကာ- ကျဉ်းမြောင်းကုန်၏၊ အန္တကာရာ-အမိုက်မှောင် ဖြစ်ကုန်၏၊ ဣမာသံ- တို့အား၊ ဒိသာ-သည်၊ န ပက္ခာယန္တိ-မထင်ရှားကုန်။

၉၇၅။ ဝဿံဝုဋ္ဌာ နာမ-မည်သည်၊ ပုရိမံ-သော၊ တေမာသံ ဝါ- လည်း ကောင်း၊ ပစ္ဆိမံ တေမာသံ ဝါ၊ ဝုဋ္ဌာ-နေပြီးသည်၊ (သမာနာ-လတ်သော်)၊ (န ပက္ခမေယျဉ် စပ်)၊ အန္တမသော-အောက်ထစ်ဆုံးအားဖြင့်၊ ဆပဉ္စယောဇနာနိပိ- ခြောက်ယူဇနာ၊ ငါးယူဇနာတို့တိုင်တိုင်လည်း၊ စာရိကံ-လှည့်လည်အပ်သော အရပ်သို့၊ န ပက္ခမိဿာမိ-မဖဲသွားတော့အံ့၊ ဣတိ-သို့၊ ဓုရံ-သွားဖို့ရန်တာဝန် ကို၊ နိက္ခိတ္တမတ္တေ-ချအပ်ပြီးကာမှ ဖြစ်လတ်သော်၊ အာပတ္တိ ပါစိတ္တိယဿ။

၁။ သဗ္ဗာတံ၊ မဟာဝါဘာဠိ (၂၊ ၁)။ ပါဠိတော်နိဿယ (၃)။
၂။ အာဟုန္တရိကာ၊ ပါစိတ်ဘာဠိ (၂၊ ၁၉၁)။

၉၇၆။ ဒုတိယိကံ-အဖော်ဖြစ်သော၊ ဘိက္ခုနီ-ကို၊ ပရိယေသိတွာ-ရှာ၍၊
န လဘာတိ-မရအံ့။

ဒသမသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

တုဝဋ္ဋဝဂ္ဂေါ စတုတ္ထော။

+++++

၅။ စိတ္တာဂါရဝဂ္ဂ

၁။ ပဌမသိက္ခာပဒ

၉၇၇။ ပသေနဒိဿ-သော၊ ကောသလဿ-သော၊ ရညော-၏၊
ဥယျာနေ-၌၊ စိတ္တာဂါရေ-ဆန်းကြယ်သောအိမ်တော်၌၊ ပဋိဘာနစိတ္တံ-ရှေးရှု
ထင်လာသောဉာဏ်ဖြင့် ပြုအပ်သော ဆန်းကြယ်သောအရပ်သည်၊ (ဝါ-
ကို) ကတံ-ပြုအပ်သည်၊ ဟောတိ၊ ဗဟူ မနုဿာ၊ စိတ္တာဂါရံ-ကို၊
ဒဿနာယ-ကြည့်ရှုခြင်းငှာ၊ ဂစ္ဆန္တိ။

၉၇၈။ ရာဇောဂါရံ နာမ-မည်သည် (မင်း၏အိမ်တော်မည်သည်)၊ ယတ္ထ
ကတ္တစိ-အမှတ်မထား တစ်ပါးပါးသော အရပ်၌၊ ရညော-မင်း၏၊ ကိဋ္ဌိတံ-
ပျော်မြူးခြင်းငှာ၊ ရမိတံ-ဓမ္မလျော်ခြင်းငှာ၊ ကတံ-ပြုအပ်သည်၊ ဟောတိ၊
စိတ္တာဂါရံ နာမ-မည်သည် (ဆန်းကြယ်သော အိမ်တော်မည်သည်)၊ ယတ္ထ
ကတ္တစိ-၌၊ မနုဿာနံ-တို့၏၊ (အာရာမော-အာရာမံ၊ ဥယျာနံ-ဥယျာဉ်၊
ပေါက္ခရဏီ-ရေကန်။)

၉၇၉။ ယတ္ထ-၌၊ ဌိတာ-တည်သည်ဖြစ်၍၊ ပဿတိ-မြင်၏၊ တတ္ထ-
၌၊ အာပတ္တိ ပါစိတ္တိယဿ။

၉၈၀။ ဂစ္ဆန္တေ ဝါ-သွားစဉ်သော်လည်းကောင်း (ဆွမ်းခံစသည်သွားစဉ်)၊
အာဂစ္ဆန္တေ ဝါ-ပြန်လာစဉ်သော်လည်းကောင်း၊ ပဿတိ။

ပဌမသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

•••••

၂။ ဒုတိယသိက္ခာပဒ

၉၈၁။ အာသန္နိမ္မိ-လက်ရှစ်သစ်ထက် ပိုလွန်သော အခြေရှိသော
ညောင်စောင်း အင်းပျဉ်ကိုလည်းကောင်း၊ ပလ္လင်္ကီမ္မိ-ခြင်္သေ့၊ သစ်ကျားစသော
သားရဲရုပ်ရှိသော ပလ္လင်ကိုလည်းကောင်း၊ ပရိဘုဉ္ဇန္တိ -သုံးစွဲကြကုန်၏။

၉၈၄။ အတိ က္ကန္တပမာဏာ-လက် ရှစ်သစ်ထက် ကျော်လွန်သော ပမာဏရှိသော ညောင်စောင်းအင်းပျဉ်ကို (လေးယောင်းခုံမြင့်ကို)၊ အာသန္နိ နာမ^၁-ဟူ၍ ဝုစ္ဆတိ၊ ပလ္လင်္ကေ နာမ-မည်သည်။ အာဟာရိမေဟိ-ဆောင်ယူအပ် ဆောင်ယူနိုင်ကုန်သော၊ ဝါဠုပ္ပဟိ-သားရဲရုပ်တို့ဖြင့်၊ ကတော-ပြုအပ်သည်၊ ဟောတိ၊ (တစ်နည်း) အသံဟာရိမေဟိ-ပြောင်းရွှေ့ခြင်းဖြင့် ဖြစ်စေအပ်သည် မဟုတ်ကုန်သော၊ (ဝါ-မပြောင်းရွှေ့အပ် မပြောင်းရွှေ့နိုင်ကုန်သော၊) ဝါဠုပ္ပဟိ-တို့ဖြင့်၊ ကတော၊ ဟောတိ။

၉၈၅။ အာသန္နိယာ-၏၊ ပါဒေ-ခြေတို့ကို(လက်ရှစ်သစ်ထက် ပိုလွန်သော ခြေထောက်တို့ကို)၊ ဆိန္ဒိတွာ-ဖြတ်၍၊ ပရိဘုဉ္ဇတိ-သုံးစွဲအံ့၊ ပလ္လင်္ကေ-၏၊ ဝါဠု-သားရဲရုပ်တို့ကို၊ ဘိန္ဒိတွာ-ဖျက်၍၊ ပရိဘုဉ္ဇတိ။

ဒုတိယသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

၃။ တတိယသိက္ခာပဒံ

၉၈၆။ သုတ္တံ-ချည်ကို၊ ကန္တန္တိ-ငင်ကြကုန်၏။

၉၈၈။ သုတ္တံ နာမ-မည်သည်၊ သုတ္တာနိ-ချည်တို့သည်၊ ဆ-ခြောက်မျိုး တို့တည်း၊ ခေါမ-ခေါမတိုင်း၌ ဖြစ်သောချည်လည်းကောင်း (ခုမ်ချည်လည်း ကောင်း)၊ (ကပ္ပာသိကံ-ဝါချည်၊ ကောသေယျ-ပိုးချည်၊ ကမ္မလံ-သားမွှေးချည်၊ သာဏံ-ပိုက်ဆံလျှော်ချည် (ဂုန်လျှော်ချည်)၊ ဘင်္ဂံ-ဘန်ချည် (ခေါမစသော ငါးမျိုး ရောအပ်သောချည်)လည်းကောင်းတည်း၊ ဥဇ္ဇေဝေ-ဝင်ရိုးတွင် ချည်မျှင်ကို ရစ်တိုင်း ရစ်တိုင်း၌။

၉၈၉။ ကန္တိတသုတ္တံ^၂ - ငင်အပ်ပြီးသော အမြိတ်အဆာချည်ကို၊ (ဝါ- မကောင်းသဖြင့် ငင်အပ်ပြီးသောချည်ကို)၊ ကန္တတိ-ငင်အံ့။

တတိယသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

၁။ အာသန္နိ။ ။ဤအာသန္နိ၏ ပုံသဏ္ဍာန်ကို ကင်္ခါဘာသာဋီကာ(၂၊ ၃၆၇)၌ ဖြထားပြီး၊ အာဟာရိမေဟိ နေရာဝယ် ကင်္ခါဘာသာဋီခွံ “အသံဟာရိမေဟိ”ဟု ရှိ၏။ ထိုအတိုင်းလည်း အနက်ပေးထားပါသည်။ (ကင်္ခါဘာဋီ ၂၊ ၃၆၈)။ ကင်္ခါဋ္ဌ၊ (၃၃၁)၌မူ “သံဟာရိမေန”ဟု တွေ့ရ၏။

၂။ ကန္တိတသုတ္တံ၊ ကင်္ခါဘာဋီ (၂၊ ၃၆၈)။ ပါစိတ်ဘာဋီ (၂၊ ၁၉၄)။ -

၄။ စတုတ္ထသိက္ခာပုဒ်

၉၉၀။ ဂိဟိဝေယျာဝစ္စံ-လူတို့၏ဝေယျာဝစ္စကို (လူတို့၏ကိစ္စကြီးငယ်ကို)၊ ကရောဋ္ဌိ။ ၉၉၂။ ဂိဟိဝေယျာဝစ္စံ နာမ-မည်သည်၊ အဂါရိကဿ-အိမ်၌ နေသူ လူဝတ်ကြောင်၏အတွက်၊ ယာဂုံ ဝါ-ယာဂကိုသော်လည်းကောင်း၊ (ဘတ္တ-ထမင်း၊ ခါဒနိယ-ခဲဖွယ်(ခုန့်)၊ ပစတိ-ကျိုချက်အုံ၊ သာဠကံ ဝါ-အဝတ်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဝေဋ္ဌနံ ဝါ-ဦးရစ်ခေါင်းပေါင်းကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဓောဝတိ-ဖွတ်လျှော်အုံ။

၉၉၃။ ယာဂုပါနေ-ယာဂသောက်ဖွယ်၌လည်းကောင်း၊ [သံဃဘတ္တေ-သံဃဘတ်(သံဃာဖို့ ချက်အပ်သောဆွမ်း)၊ စေတိယပူဇာ-စေတီတော်ကို ပူဇော်မှု]၊ အတ္တနော-၏၊ ဝေယျာဝစ္စကရဿ-ဝေယျာဝစ္စကို ပြုသူ၏အတွက်၊ ယာဂုံ ဝါ ပေ၊ ပစတိ။

စတုတ္ထသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

၅။ ပဉ္စမသိက္ခာပဒ

၉၉၄။ အယျေ-မ၊ ဧဟိ-လာပါ၊ ဣမံ အဓိကရဏံ-ကို၊ ဝုပသမေဟိ-ငြိမ်းစေပါ၊ ဣတိ-ပြီ၊ သာဓူတိ-ကောင်းပြီဟူ၍၊ နေဝ ဝုပသမေဟိ-ကိုယ်တိုင်လည်း မငြိမ်းစေ၊ ဝုပသမာယ-ငြိမ်းစေခြင်းငှာလည်း၊ ဥဿုက္ကံ-ကို၊ န ကရောတိ၊ ဧဟာယျေ ပေ၊ ဝုပသမေဟိ၊ ဣတိ-သို့၊ ဝုစ္စမာနာ-ပြောဆိုအပ်ပါလျက်၊ ပေ၊ န ကရောတိ။

၉၉၆။ ဣမံ အဓိကရဏံ-ကို၊ ဝိနိစ္ဆေဟိ-ဆုံးဖြတ်ပေးပါ၊ နေဝ ဝုပသမေသာမိ-မငြိမ်းအေးစေအံ့၊ ဝုပသမာယ-ငှာ၊ ဥဿုက္ကံ-ကို၊ န ကရိသာမိ-မပြုတော့အံ့၊ ဣတိ၊ ဓုရံ-လုံ့လကို (တာဝန်ကို)၊ နိက္ခိတ္တမတ္တေ-လတ်သော်။

ပဉ္စမသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

၆။ ဆဋ္ဌသိက္ခာပဒ

၉၉၉။ သဟတ္တာ-မိမိလက်ဖြင့်၊ ခါဒနိယံ ဝါ ဘောဇနိယံ ဒေတိ။ [ကြွင်းသော ပုဒ်တို့၏ အနက်ကို စာပိုဒ် (၉၁၆)၌ ရေးခဲ့ပြီ။]

၁၀၀၂။ ဒါပေတိ-ပေးစေ၏(သူတစ်ပါးကို အပေးခိုင်း၏)၊ န ဒေတိ-ကိုယ်တိုင်မပေး၊ ဥပနိက္ခိပိတ္တာ-အနီး၌ချထား၍၊ ဒေတိ၊ ဗာဟိရာလေပံ-ပြင်ပကိုယ်၌ သုတ်လိမ်းကြောင်း ဆီစသည်ကို၊ ဒေတိ။

ဆဋ္ဌသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

၇။ သတ္တမသိက္ခာပဒ

၁၀၀၃။ အာဝါသထစီဝရံ-ကျောင်း၌ ထားအပ်သောသင်္ကန်းကို၊ (ဝါ-ဥတုနီးသင်္ကန်းကို) အနိဿန္တိတွာ-မစွန့်လွှတ်ဘဲ (အခြား ဥတုလာသူများအား မပေးဘဲ)၊ ပရိဘုဉ္ဇတိ။

၁၀၀၅။ အာဝါသထစီဝရံ နာမ-မည်သည်၊ ဥတုနိယော-ဥတုရှိကုန်သော (ဥတုလာကုန်သော)၊ ဘိက္ခုနိယော-တို့သည်၊ ပရိဘုဉ္ဇန္တိ-သုံးစွဲကြပါကုန်၊ ဣတိ-ဤသို့ လျှောက်၍၊ ဒိန္နံ-လှူအပ်သည်၊ ဟောတိ၊ (ယံ-အကြင်သင်္ကန်းကို၊ ဥတုနိယော ဘိက္ခုနိယော ပရိဘုဉ္ဇန္တိ၊ ဣတိ-၍၊ ဒိန္နံ ဟောတိ၊ တံ-ထိုသင်္ကန်းသည်၊ အာဝါသထစီဝရံ နာမ-မည်၏။ ဤသို့လည်းပေးနိုင်၏။)

ဒွေတိယော-နှစ်ည၌၊ သုံးည၌ကုန်သော၊ ရတ္တိယော-တို့ပတ်လုံး၊ ပရိဘုဉ္ဇိတွာ-သုံးစွဲ၍၊ စတုတ္ထဒီဝသေ-လေးရက်မြောက်နေ့၌၊ ဓောဝိတွာ-ဖွပ်လျှော်ပြီး၍၊ ဘိက္ခုနိယာ ဝါ-အားသော်လည်းကောင်း၊ ပေ၊ အနိဿန္တိတွာ ပရိဘုဉ္ဇတိ။

၁၀၀၆။ အနိဿန္တိတေ-မစွန့်လွှတ်အပ်သောဥတုနီးသင်္ကန်း၌(စသည်ဆို)။

၁၀၀၇။ ပုန-နောက်ထပ်၊ ပရိယာယေန-အလှည့်အားဖြင့်၊ အစ္ဆိန္နစီဝရိကာယ-လှူယူအပ်သော သင်္ကန်းရှိသော ရဟန်းမ၏လည်းကောင်း၊ နဋ္ဌစီဝရိကာယ-ပျောက်သော သင်္ကန်းရှိသော ရဟန်းမ၏လည်းကောင်း၊ အနာပတ္တိ။

သတ္တမသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

၁၀၀၈၀၁၀၂၀၃

၈။ အဋ္ဌမသိက္ခာပဒ

၁၀၀၈။ အာဝသထံ-တံခါးရွက်တပ်အပ်သောကျောင်းကို၊ အနိဿန္တိတွာ-မစွန့်လွှတ်မူ၍ (ခေတ္တစောင့်ရှောက်ဖို့ရန် မအပ်နှံဘဲ)၊ စာရိကံ-ကို၊ ပက္ကာမိ-ဖဲသွားပြီ၊ ထုလ္လနန္ဒာယ ဘိက္ခုနိယာ-၏၊ အာဝသထော-ကျောင်းကို၊ ဒယုတိ-မီးလောင်အပ်၏၊ အယျေ-တို့၊ ဟန္တ-ယခု(ကိုင်း)၊ ဘဏ္ဍကံ-ဘဏ္ဍာကို(ဥစ္စာကို)၊ နိဟရာမ-ထုတ်ဆောင်ကြကုန်စို့၊ အယျေ-တို့၊ မယံ-တို့သည်၊ န နိဟရိသာမ-မထုတ်ဆောင်ဝံ့ပါကုန်၊ ယံကိဉ္စိ-အမှတ်မထား တစ်ပါးပါးသော ပစ္စည်းသည်၊ နဋ္ဌံ-ပျောက်သည်၊ (သမာနံ-လတ်သော်)၊ သဗ္ဗံ-အလုံးစုံသော

၁။ ယံကိဉ္စိ နဋ္ဌံ။ ။“ယံကိဉ္စိ နဋ္ဌံ သမာနံ”ဟု အဓိပ္ပာယ် ပေါ်လွင်အောင် ပေးရသော်လည်း “ယံကိဉ္စိ နဋ္ဌံ”တို့သည် “သဗ္ဗံ”နှင့် အရတူ ကံပုဒ်ပင်တည်း။ “အဘိယုဉ္ဇိဿတိ” ၏ ကတ္တာမှာ ထုလ္လနန္ဒာတည်း။ “တစ်စုံတစ်ရာ ပျောက်သွားသော

ပစ္စည်းကို၊ အမှေ-တို့ကို၊ အဘိယုဒ္ဓိဿတိ-စွပ်စွဲလိမ့်မည်၊ အယျေ-တို့၊ ဘဏ္ဍကံ-ကို၊ အပိနိဟရိတ္ထ-ထုတ်ဆောင်ကြပါ၏လော။

အာဝသထေ-ကို၊ ဒယုမာနေ-အပ်သော်၊ ဘဏ္ဍကံ-ကို၊ န နိဟရိဿန္တိ နာမ-မထုတ်ဆောင်ကြရသနည်း။

၁၀၁၀။ ကဝါဠုဗဒ္ဓေါ-တံခါးရွက်ဖြင့် ဖွဲ့တပ်အပ်သော ကျောင်းကို၊ (ဝါ-ဖွဲ့တပ်အပ်သော တံခါးရွက်ရှိသော ကျောင်းကို)၊ အာဝသထော နာမ-ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ၊ ပရိက္ခိတ္တဿ-ကာရ်အပ်သော၊ အာဝသထဿ-ကျောင်း၏၊ ပရိက္ခေပ-အကာအရံကို၊ အတိက္ကာမေန္တိယာ-ကျော်လွန်စေသော ရဟန်းမ၏။

အဋ္ဌမသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

၉။ နဝမသိက္ခာပဒ

၁၀၁၃။ တိရုတ္တနဝိဇ္ဇာ-သုဂတိလမ်း၊ နိဗ္ဗာန်လမ်းတို့၏ ဖိလာကန့်လန့် ဖြစ်သော အတတ်ကို၊ ပရိယာပုဏန္တိ-သင်ယူကြကုန်၏။

၁၀၁၅။ တိရုတ္တနဝိဇ္ဇာ နာမ-မည်သည်၊ ယံကိဉ္စိ-အမှတ်မရှိ အလုံးစုံသော၊ ဗာဟိရကံ-သာသနာပဉ္စိဖြစ်သော၊ အနတ္ထသံဟိတံ-စီးပွားနှင့် မစပ်ယှဉ်သော အတတ်တည်း။

၁၀၁၆။ လေခံ-စာရေးအတတ်ကို၊ ဓာရဏံ-ဓာရဏကျမ်းအတတ်ကို (ကျမ်းဂန်တို့ကို အလွယ်တကူ သင်ယူမှတ်သားနိုင်ကြောင်းအတတ်ကို)၊ ဝုတ္တတ္ထာယ-မိမိကိုယ်ကို စောင့်ရှောက်ခြင်း အကျိုးငှာ၊ ပရိတ္တံ-ပရိတ်ကို (ဘီလူးတို့ကို ကာကွယ်တတ်၊ မြွေနဂါးတို့ကို ကာကွယ်စောင့်ရှောက်တတ် သော မန္တရန်စသည်ကို)။

နဝမသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

ပစ္စည်းအားလုံးကို ထုလွှာနန္ဒာက ငါတို့ကို စွပ်စွဲလိမ့်မည်”ဟု ဆိုလိုသည်။ “ယံကိဉ္စိ-သော၊ နဋ္ဌံ-ပျောက်သော၊ သဗ္ဗံ-အလုံးစုံသော ဥစ္စာကို”ဟုလည်း ပေးနိုင်၏။ ရှေးနိဿယ၌ “ယံကိဉ္စိ-အမှတ်မရှိသော ဘဏ္ဍာသည်၊ နဋ္ဌံ-ပျောက်သည်ရှိသော်၊ သဗ္ဗံ-အလုံးစုံသောဘဏ္ဍာကို၊ အဘိယုဒ္ဓိဿတိ-စိစစ်လတ္တံ့”ဟု ပေးတော်မူ၏။ ဘုရားကြီးနိဿယ (၃၁၅)။

၁။ လေခံ ဓာရဏံ စသည်၊ ကင်္ခါဘာဠိ (၂၊ ၃၇၃)။

တိရုတ္တနဝိဇ္ဇာနှင့် စပ်၍ မှတ်ဖွယ်များကို ပါတိမောက်ဘာသာဠိကာ (၄၆၃၊ ၄၆၄)၌ ပြထားပြီ။

၁၀။ ဒသမသိက္ခာပဒ

၁၀၁၇။ တိရုတ္တနဝိဇ္ဇ-ကို၊ ဝါစန္ဓိ-ဆိုစေကြကုန်၏။ (ဝါ-ပိုချကြကုန်၏။)

ဒသမသိက္ခာပဒ နိဋ္ဌိတံ။

စိတ္တာဂါရဝဂ္ဂေါ ပဉ္စမော။

၆။ အာရာမဝဂ္ဂ

၁။ ပဌမသိက္ခာပဒ

၁၀၂၁။ သမ္မဟုလား၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ ဂါမကာဝါသေ-ရွာငယ်ကျောင်း၌၊ ဧကစီဝရာ-တစ်ထည်သောသင်္ကန်း ရှိကုန်သည်(ဖြစ်၍)၊ စီဝရကမ္မ-သင်္ကန်း ချုပ်မှုကို၊ ကရောန္တိ၊ ဘိက္ခုနိယော-တို့သည်၊ အနာပုစ္ဆာ-မပန်ပြောဘဲ၊ အာရာမံ-အာရာမံသို့ (ကျောင်းတိုက်သို့)၊ ပဝိသိတွာ။

၁၀၂၂။ တေ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ တမှာ အာဝါသာ-မှ၊ ပဏ္ဍမိံသု၊ ဘိက္ခုနိယော၊ အယျာ-အရှင်တို့သည်၊ ပက္ကန္တာ-ဖဲသွားကုန်ပြီ၊ ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ အာရာမံ-သို့၊ နာဂမံသု-မသွားကြကုန်၊ တေ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ ပုနဒေဝ-တစ်ဖန်သာလျှင်၊ တံ အာဝါသံ-သို့၊ ပစ္စာဂစ္ဆိံသု-ပြန်လာကြကုန်ပြီ။

ကေမန္တံ-၌၊ ဌိတာ-ကုန်သော၊ တာ ဘိက္ခုနိယော-တို့ကို၊ တေ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ ဧတဒေဝေါစုံ၊ (ကံ)၊ ဘဂိနိယော-တို့၊ ကိဿ-ကြောင့်၊ တုမေ-တို့သည်၊ အာရာမံ-ကို၊ နေဝ သမ္မဇ္ဇိတ္ထ-တံမြက်မလှည်းကြကုန်သနည်း၊ ပါနိယံ-ကိုလည်းကောင်း၊ ပရိဘောဇနိယံ-ကိုလည်းကောင်း၊ န ဥပဋ္ဌာပိတ္ထ-မတည်ထားကြကုန်သနည်း၊ ဣတိ-ဤသို့ ပြောကြကုန်ပြီ၊ အယျာ-တို့၊ အနာပုစ္ဆာ-၍၊ အာရာမော-သို့၊ န ပဝိသိတဗ္ဗော-မဝင်ထိုက်၊ ဣတိ-သို့၊ ဘဂဝတော-သည်၊ သိက္ခာပဒံ-ကို၊ ပညတ္တံ-အပ်ပါပြီ၊ တေန-ထို့ကြောင့်၊ မယံ၊ န အာဂမိမှာ-မလာကြပါကုန်၊ ဣတိ-လျှောက်ကုန်ပြီ။

၁၀၂၃။ မယံ စ-တို့သည်လည်း၊ (“အမှာ”ကား အနက်မရှိသော နိပါတ်)၊ သန္တံ-သော၊ ဘိက္ခု၊ အနာပုစ္ဆာ၊ အာရာမံ-သို့၊ ပဝိသိမှာ-ဝင်ခဲ့ကုန်ပြီ၊ ကစ္ဆိ-အသို့နည်း၊ မယံ-တို့သည်၊ ပါစိတ္တိယံ-သော၊ အာပတ္တိံ-သို့၊ အာပန္နာ န ခေါ-ရောက်လေကုန်သလော၊ ဣတိ-ဤသို့ ကုက္ကုစ္စဖြစ်ပြီ။

၁။ မယဉ္စမာ။ ။(မယံ+စ+အမှာ) နောက်၌ “ပဝိသိမှာ”ဟု အတိတအဇ္ဇတ္တနိ အာချာတကြိယာ ရှိပြီးဖြစ်သောကြောင့် “အမှာ”သည် အနက်မရှိသော နိပါတ်၊ “ပဝိသိမှာ” နေရာဝယ် “ပဝိဋ္ဌာ”ဟု ရှိမှု “အမှာ”သည် နိပါတ်မဟုတ်၊ ပဝိဋ္ဌာ-

၁၀၂၅။ ယတ္ထ-အကြင်အရပ်၌၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ ရုက္ခမူလေပိ-သစ်ပင်၏ အနီးအောက်၌လည်း(သစ်ပင်ရင်း၌လည်း)၊ ဝသန္တိ၊ သော-ထိုအရပ်သည်၊ သဘိက္ခုကော-ရဟန်းရှိသော၊ အာရာမော နာမ။

၁၀၂၆။ သဘိက္ခုကော-ရဟန်းရှိသော အာရာမံ၌၊ သဘိက္ခုကသညာ-ရဟန်းရှိသောအာရာမံဟု အမှတ်ရှိသည် ဖြစ်၍။

၁၀၂၇။ သီသာနုလောကီကာ-ဦးခေါင်းကို မော်ကြည့်လျက်၊ ဂစ္ဆတိ-လိုက်သွားအံ့ (ရှေ့က ဝင်သွားသော ဘိက္ခုနီတို့၏ နောက်က အဆက်မပြတ် လိုက်သွားအံ့)၊ ယတ္ထ-အကြင် အရပ်၌ (အကြင် အာရာမံအတွင်းဝယ် တစ်စုံတစ်ခုသော အရပ်၌)၊ ဘိက္ခုနီယော-တို့သည်၊ သန္နိပတိတာ-စည်းဝေး နေကုန်သည်၊ ဟောန္တိ၊ တတ္ထ-သို့၊ ဂစ္ဆတိ။

ပဌမသိက္ခာပဒ နိဋ္ဌိတံ။
၁၀၀၀၀၀၀၀

၂။ ဒုတိယသိက္ခာပဒ

၁၀၂၈။ အာယသ္မတော ဥပါလိဿ-၏၊ ဥပဇ္ဈာယော-ဥပဇ္ဈာယ်ဖြစ်သော၊ အာယသ္မာ ကပ္ပိတကော-အရှင်ကပ္ပိတကသည်၊ သုသာနေ-သုသာန်၌ (သင်္ချိုင်း၌)၊ ဝိဟရတိ၊ ဆဗ္ဗဂ္ဂိယာနံ ဘိက္ခုနီနံ-တို့၏၊ မဟတ္ထရာ-အကြီးဆုံး ဖြစ်သော၊ ဘိက္ခုနီ-သည်၊ ကာလင်္ဂတာ-သေသည်၊ ဟောတိ၊ ဆဗ္ဗဂ္ဂိယာ ဘိက္ခုနီယော-တို့သည်၊ တံ ဘိက္ခုနီ-ကို(ထိုဘိက္ခုနီ၏ ရုပ်ကလာပ်ကို)၊ နိဟရိတွာ-ထုတ်ဆောင်၍၊ အာယသ္မတော ကပ္ပိတကံဿ-၏၊ ဝိဟာရဿ-၏၊ အဝိဒ္ဓုရေ-အနီး၌၊ ဈာပေတွာ-မီးလောင်စေ၍ (မီးရှို့၍)၊ ထူပံ-ပုထိုးကို (အရိုးအိုးကို)၊ ကတွာ-၍၊ ဂန္ဓာ-၍၊ တသ္မိံ ထူပေ-၌၊ ရောဒန္တိ-ငိုကြကုန်၏၊ တေန သဒ္ဓေန-သည်၊ ဥဗ္ဗာဇ္ဈော-နှိပ်စက်အပ်သည် ဖြစ်၍၊ တံ ထူပံ-ကို၊ ဘိန္နိတွာ-ဖျက်၍၊ ပကိရေသိ-ဖရိဖရဲ ကြံစေပြီး၊ ဣမိနာ ကပ္ပိတကေန-သည်၊ အမှာကံ-တို့၏၊ အယျာယ-အရှင်မ၏၊ ထူပေါ-ကို၊ ဘိန္နော-ဖျက်အပ်ပြီး၊ ဟန္တု-ယခု၊ နံ-ထိုကပ္ပိတကကို၊ ဃာတေမ-သတ်ကြကုန်စို့၊ (“သေစေကြကုန်စို့” ဟု သဒ္ဓတ္ထဖြစ်၏) ဣတိ-သို့၊ မန္တေသု-တိုင်ပင်ကြ ကုန်ပြီ။

ဝင်ခွဲကုန်သည်၊ အမှ-ဖြစ်ကုန်၏”ဟု အနက်ပေးပါ။ “အမှာ”လည်း “အသ+မ”ဖြင့် ပြီးသော ဝတ္ထုမာနကြိယာတည်း၊ ဝါစာသိလိဋ္ဌအကျိုးငှာ ဒီဃပြုထားသည်၊ ရှေးနိဿယ၌ “ပဝိသိမှာ-ဝင်ကုန်သည်၊ အမှာ-ဖြစ်ကုန်၏”ဟု တွေ့ရ၏။ ဘုရားကြီး(၃၁၈)။

အာယသ္မာ ကပ္ပိတကော-သည်၊ ဝိဟာရာ-မှ၊ နိက္ခမိတွာ-၍၊ နိလိနော-
 ပုန်းလျက်၊ အစ္စိ-နေပြီ၊ ဝိဟာရ်-ကို၊ ပါသာဏေဟိ စ-ကျောက်ခဲတို့
 ဖြင့်လည်းကောင်း၊ လေဥူဟိ စ-အခြားသော ခဲတို့ဖြင့်လည်းကောင်း၊
 သြတ္တရာပေတွာ-လွမ်းဖိစေ၍(ပိပြားသွားစေ၍)၊ ကပ္ပိတကော-သည်၊ မတော-
 သေပြီ၊ ဣတိ-ဤသို့ထင်၍၊ ပက္ကမိ-သု၊ အယံ ကပ္ပိတကော-သည်၊ ဇီဝတိ-
 အသက်ရှင်နေ၏၊ ကော-အဘယ်သူသည်၊ အမှာကံ-တို့၏၊ မန္တံ-
 အတိုင်အပင်ကို(လျှို့ဝှက်ပြောဆိုအပ်သော အကြောင်းအရာကို)၊ သံဟရိ
 န ခေါ-ဆောင်ယူသနည်း၊ အယျေန ဥပါလိနာ-သည်၊ အမှာကံ-တို့၏၊
 မန္တော-ကို၊ သံဟတော-ဆောင်ယူအပ်ပြီ၊ ဣတိ-ဤသို့ ကြားရကုန်ပြီ။

တာ-ထိုဆဗ္ဗဂ္ဂိရဟန်းမတို့သည်၊ အာယသ္မန္တံ ဥပါလိ-ကို၊ အက္ကောသိ-သု-
 ဆဲကြကုန်ပြီ၊ (ကိ-အဘယ်သို့ ဆဲကြကုန်သနည်း)၊ ကထံဟိ-ကြောင့်၊
 ကာသာဝဇ္ဇော-ဖန်ရည်ဆိုးအပ်သော အဝတ်ကို ဝတ်သော၊ မလမဇ္ဇနော-
 သူတစ်ပါးတို့၏ အညစ်အကြေးကို သုတ်သင်ရသော၊ နိဟိနဇ္ဇော-
 ယုတ်ညံ့သော အမျိုးရှိသော၊ အယံ-ဤဥပါလိသည်၊ အမှာကံ-တို့၏၊ မန္တံ-
 ကို၊ သံဟရိဿတိ နာမ-ဆောင်ယူရသနည်း၊ ဣတိ-ဤသို့ ဆဲကြကုန်ပြီ။

၁၀၃၀။ ဒသဟိ-ကုန်သော၊ အက္ကောသဝတ္ထူဟိ ဝါ-ဆဲရေးကြောင်းဝတ္ထု
 တို့ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဧတေသံ-ဤအက္ကောသဝတ္ထုတို့တွင်၊ အညတရေန
 ဝါ - တစ်ပါးပါးသော ဝတ္ထုဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ အက္ကောသတိ- အံ၊
 [အက္ကောသဝတ္ထုဆယ်ပါးကား သြမသသိက္ခာပုဒ်၌လာသော ဇာတိနာမ
 စသည်တည်း၊ ဝိ (၂၊ ၈၊ ၉။) ဘယံ-ဘေးကို၊ ဥပဓံသေတိ-ပြအံ။

၁၀၃၁။ အက္ကောသတိ ဝါ-ဆဲမှုလည်း ဆဲအံ၊ ပရိဘာသတိ ဝါ-ဘေးကို
 ပြ၍ ခြိမ်းခြောက်မှုလည်း ခြိမ်းခြောက်အံ။

ဒုတိယသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

၃။ တတိယသိက္ခာပဒ

၁၀၃၂။ ဗာလာ တော၊ ပေ၊ ကမ္မသမ္ပတ္တိံ ဝါ န ဇေနန္တိ၊ [စာပိုဒ်(၆၉၄)၌
 အနက်ရေးခဲ့ပြီ၊] ဣတိ-ဤသို့ ပြော၍၊ စဏ္ဍိကတာ-ဒေါသက ကြမ်းတမ်း
 အောင် ပြုအပ်သည် ဖြစ်၍၊ (ဝါ-စိတ်ဆိုးသည် ဖြစ်၍)၊ ဂဏံ-ဘိက္ခုနီသံဃာ
 ကို၊ ပရိဘာသိ-ခြိမ်းခြောက်ပြီ။

၁။ ကာသာဝဇ္ဇော၊ ပါစိတ်ဘာဠိ (၂၊ ၁၉၇)။

၁၀၃၅။ ကောဇနာ-စိတ်ဆိုးသူမကို၊ စင်္ဃာန်ကတာ နာမ-ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ၊
ဘိက္ခုနီသံဃော-ကို၊ ဂဏော နာမ-ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ။

တတိယသိက္ခာပဒ နိဋ္ဌိတံ။

၀၀၀၀၀၀၀၀

၄။ စတုတ္ထသိက္ခာပဒ

၁၀၃၇။ အညတရော ဗြာဟ္မဏော၊ ပေ၊ န စာဟံ ပဋိဗလော ယာဝဒတ္ထံ
ဒါတုံ။ [ပါစိတ်ဘာဋီ (၁၊ ၄၁၂), စာပိုဒ် (၂၃၆)၌ အနက်ရေးခဲ့ပြီး၊ လိင်မျှသာ
ကွဲ၏။]

၁၀၃၉။ နိမန္တိတာ နာမ-မည်သည်၊ ပဉ္စန္ဒံ၊ ဘောဇနာနံ-တို့တွင်၊
အညတရေန-သော၊ ဘောဇနေန-ဖြင့်၊ နိမန္တိတာ-ပင့်ဖိတ်အပ်၏။

၁၀၄၀။ နိမန္တိတေ-ဘောဇနံဖြင့် ပင့်ဖိတ်အပ်သည်၌ (စသည် ဆိုပါ)။

၁၀၄၁။ နိမန္တိတာ-ပင့်ဖိတ်အပ်သည်၊ အပ္ပဝါရိတာ-ပဝါရိတ် မသင့်သည်
ဖြစ်၍၊ ယာဂုံ-ကို၊ ပိဝတိ-သောက်အံ့၊ သာမိကေ-အလှူရှင်တို့ကို၊
အပလောကေတွာ-ပန်ပြော၍၊ ဘုဉ္ဇတိ။

စတုတ္ထသိက္ခာပဒ နိဋ္ဌိတံ။

၀၀၀၀၀၀၀၀

၅။ ပဉ္စမသိက္ခာပဒ

၁၀၄၂။ သာဝတ္တိယံ-၌၊ အညတရိသာ-သော၊ ဝိသိခါယ-လမ်းမ၌၊
ပိဏ္ဍာယ-ငှာ၊ စရမာနာ-လှည့်လည်လတ်သော်၊ ပေ၊ အယျေ၊ အညာပိ-
အခြားလည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ ဘိက္ခုနီယော-တို့သည်၊ အာဂစ္ဆန္တု-ကြွလာကြ
ပါစေ၊ ဣတိ-ဤသို့ လျှောက်ကြကုန်ပြီ၊ ကထံဟိ နာမ-အဘယ်မည်သော်
အခြင်းအရာအားဖြင့်(အဘယ်နည်းဖြင့်)၊ ဘိက္ခုနီယော-တို့သည်၊ နာဂစ္ဆေယျံ
နာမ-မလာကုန်ရာပါအံ့နည်း၊ ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ အဝေါစ၊ (ကိ)၊ အယျေ-
တို့၊ အမုကသ္မိ-ထိုမည်သော၊ သြကာသေ-၌၊ သုနခါ-ခွေးတို့သည်၊ ဝါဠာ-
ရဲကုန်၏၊ ဗလိဗဒ္ဓေါ-နွားလားသည်၊ စဏ္ဍော-ကြမ်းတမ်း၏၊ သြကာသော-
အရပ်သည်၊ စိက္ခလော-ညွန့်ရှိ၏(ရွံ့ဗွက်ပေါ၏)၊ တတ္ထ-ထိုအရပ်သို့၊ မာ
ခေါ အဂမိတ္ထ-မသွားကြပါနှင့်၊ ဣတိ-ဤသို့ ပြောပြီ။

၁။ ကထံဟိ နာမ၊ ကင်္ခါဘာဋီ (၂၊ ၃၇၇)။ ကင်္ခါအဋ္ဌကထာ၌ “ကထံ နာမ
တတ္ထ ဘိက္ခုနီယော န ဂစ္ဆေယျံ”ဟု တွေ့ရ၏။ ဟိ နိပါတ မပါ၊ ဂစ္ဆေယျံ၌ အာ
ဥပသာရ မပါ။ ကခါ(၃၃၇)။

ကထံဟိ-ကြောင့်၊ ဘိက္ခုနီ-သည်၊ ကုလံ-ကို၊ မစ္ဆရာယိဿတိ နာမ-
ဝန်တိုရသနည်း။ [အမှာ-သိက္ခာပုဒ်၌ “ကုလမစ္ဆရီနိ-အမျိုး၌ ဝန်တိုခြင်း
ရှိသည်၊ (ဝါ-အမျိုးကို ဝန်တိုသည်)”ဟု နှစ်နည်း ဆိုပါ။]

၁၀၄၄။ မစ္ဆရီနီ အဿာတိ-ကား၊ ကထံ-အဘယ်နည်းဖြင့် ၊
ဘိက္ခုနီယော-တို့သည်၊ နာဂစ္ဆေယျ-ကုန်ရာအံ့နည်း၊ ဣတိ-ဤသို့ကြံ၍၊
ဘိက္ခုနီနံ-တို့၏၊ သန္တိကေ-၌၊ ကုလဿ-၏၊ အဝဏ္ဏံ-ဂုဏ်၏ဆန့်ကျင်ဘက်
အပြစ်ကို၊ ဘာသတိ-အံ့၊ ကုလဿ ဝါ-၏သော်လည်း၊ သန္တိကေ-၌၊
ဘိက္ခုနီနံ အဝဏ္ဏံ ဘာသတိ။

၁၀၄၅။ ကုလံ-ကို၊ န မစ္ဆရာယန္တိ-ဝန်မတိုဘဲ၊ သန္တိယေဝ-ထင်ရှားရှိ
သည်သာလျှင် ဖြစ်သော၊ အာဒိနဝံ-ကို၊ အာစိက္ခတိ-ပြောပြအံ့။

ပဉ္စမသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

၆။ ဆဋ္ဌသိက္ခာပဒ

၁၀၄၆။ ဂါမကာဝါသေ-ရွာငယ်ကျောင်း၌၊ ဝဿံ-မိုးလပတ်လုံး၊ ဝုဠာ-
နေပြီးကုန်သည် ဖြစ်၍၊ သာဝတ္ထိံ၊ အဂမံသု-သွားကြကုန်ပြီ၊ အယျာယော-
တို့သည်၊ ကတ္ထ-အဘယ်အရပ်၌၊ ဝဿံ-ပတ်လုံး၊ ဝုဠာ-နေခဲ့ကြကုန်သနည်း
(ဝါကျွတ်ခဲ့ကြကုန်သနည်း)၊ ကစ္စိ-နည်း၊ ဩဝါဒေါ-သည်၊ ဣဒ္ဓေါ-
ပြည့်စုံသည်၊ အဟောသိ-ဖြစ်ခဲ့၏လော၊ အယျေ-တို့၊ တတ္ထ-ထိုအရပ်၌၊
(မိမိတို့ ဝါကပ်ရာ ရွာငယ်ကျောင်းကို ရည်ရွယ်၍ ပြောဆိုသည်)၊ ဘိက္ခု-
တို့သည်၊ နတ္ထိ-ကုန်၊ ကုတော-အဘယ်မှာ၊ ဩဝါဒေါ၊ ဣဒ္ဓေါ-သည်၊
ဘဝိဿတိ-လိမ့်မည်နည်း၊ အဘိက္ခကေ-ဩဝါဒပေးမည့် ရဟန်းမရှိသော၊
အာဝါသေ-၌၊ ဝဿံ-ပတ်လုံး၊ ဝသိဿန္တိ နာမ-နေကြရသနည်း။

၁၀၄၈။ အဘိက္ခကော-သော၊ အာဝါသော နာမ-မည်သည်၊ ဩဝါဒါယ
ဝါ-ဩဝါဒအကျိုးငှာလည်းကောင်း (ဩဝါဒနာယုခြင်းငှာလည်းကောင်း)၊
သံဝါသာယ ဝါ-ဥပုသ် ပဝါရဏာဟူသော သံဝါသအကျိုးငှာလည်းကောင်း၊
ဂန္တံ-ငှာ၊ သက္ကာ-စွမ်းနိုင်သည်၊ န ဟောတိ။

၁၀၄၉။ ဝဿူပဂတာ-ဝါသို့ ကပ်ရောက်ကုန်သော၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊
ပက္ကန္တာ ဝါ-အရပ်တစ်ပါးသို့ ဖဲသွားကုန်သည်သော်လည်း၊ ဟောန္တိ-ကုန်အံ့၊
ဝိဗ္ဗန္တိ-လူထွက်၊ ကာလင်္ဂတ-သေလွန်၊) ပက္ခသင်္ဂန္တာ ဝါ-တိတ္ထိဘောင်
သို့ ပြောင်းရွှေ့ကုန်သည်သော်လည်း၊ (ဟောန္တိ)။

ဆဋ္ဌသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

၇။ သတ္တမသိက္ခာပဒ

၁၀၅၀။ ကတ္တ-ဉ္စ၊ ဘိက္ခုသံဃော-ကို၊ ပဝါရိတော-ဖိတ်မန်အပ်သနည်း၊ အယျေ-တို့၊ မယံ-တို့သည်၊ ဘိက္ခုသံဃံ-ကို၊ န ပဝါရေမ-မဖိတ်ပါကုန်။

၁၀၅၂။ ဥဘတော သံဃေ-နှစ်ဖက်သော ဘိက္ခုနီသံဃာ၊ ဘိက္ခုသံဃာဉ္စ၊ တိဟိ-ကုန်သော၊ ဌာနေဟိ-အကြောင်းတို့ဖြင့်၊ ဒိဋ္ဌေန ဝါ-မြင်ခြင်းအားဖြင့် လည်းကောင်း၊ သုတေန ဝါ-ကြားခြင်းအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ပရိသင်္ကာယ ဝါ-ယုံမှားခြင်းအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ န ပဝါရေသာမိ-မဖိတ်တော့အံ့၊ ဣတိ-သို့၊ ဓုရံ-ကို၊ နိက္ခိတ္တမတ္ထေ။

ပရိယေသိတွာ-ဩဝါဒပေးမည့် ရဟန်းကို ရှာ၍၊ န လဘတိ-အံ့။ [ဤအဋ္ဌကထာ၌ “ဘိက္ခုနီ”ဟု ကွေ့ရသော်လည်း ကင်္ခါ၌ “ပရိယေသိတွာ ဘိက္ခု အလဘန္တိယာ”ဟု ရှိသည်။ ကင်္ခါ၊ ၄ (၃၄၀)။]

သတ္တမသိက္ခာပဒ နိဋ္ဌိတံ။

၈။ အဋ္ဌမသိက္ခာပဒ

၁၀၅၄။ ဧတာယျေ၊ ပေ၊ ဩဝဒန္တိတိ။ [ပါစိတ်ဘာဠီ(၁၊ ၃၈၉), စာပိုဒ် (၁၅၈)၌ အနက်ရေးခဲ့ပြီ။]

၁၀၅၆။ ဩဝါဒေါ နာမ-မည်သည်၊ အဋ္ဌ-ကုန်သော၊ ဂရုဓမ္မာ-ဂရုဓမ္မတို့ တည်း၊ သံဝါသော နာမ-မည်သည်၊ ဧကကမ္မံ-တစ်ခုတည်းသောကံလည်း ကောင်း၊ ဧကုဒ္ဒေသော-တစ်ခုတည်းသော ပါတိမောက္ခဒ္ဒေသလည်းကောင်း၊ သမသိက္ခတာ-အတူတကွ ကျင့်အပ်သော သိက္ခာရှိသူ၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ (တစ်နည်း) သမသိက္ခတာ-အတူတကွ ကျင့်အပ်သော သိက္ခာလည်းကောင်း တည်း။ (တာပစ္စည်း သုတ္တံ။)

အဋ္ဌမသိက္ခာပဒ နိဋ္ဌိတံ။

၁။ သံဝါသော နာမ။ ။သံဝါသကို ပဒဘာဇနီထုံစံအတိုင်း ဤသို့ ဖွင့်သော်လည်း ဤနေရာ၌ ယူရမည့် သံဝါသမှာ ဥပုသ်နေ့ကို မေးခြင်း၊ ပဝါရဏာနေ့ကို မေးခြင်း၊ ဘိက္ခုထံ ပဝါရဏာဖြု သွားခြင်းတည်း။ ပါတိမောကံဘာဠီ (၄၇၀)။

၂။ ဧကကမ္မံ(စသည်)။ ။ပါစိတ်ဘာသာဠီကာ (၂၊ ၁၉၉)ကို ကြည့်၍ အလွယ်ပေးထားပါသည်။ အနက်ကျယ်ကို ပါရာဇိကဏ်ဘာသာဠီကာ (၂၊ ၄၁၉) စာပိုဒ်(၅၅)၌ ရေးခဲ့ပြီ။

၉။ နဝမသိက္ခာပဒ

၁၀၅၈။ ဥပေါသထမ္ပိ-ကိုလည်း(ဥပုသ်နေ့ကိုလည်း)၊ န ပုစ္ဆန္တိ-မမေးကြကုန်၊ သြဝါဒမ္ပိ-ကိုလည်း(သြဝါဒ ခံယူဖို့ရန် ချဉ်းကပ်ခွင့်ကိုလည်း)၊ န ယာစန္တိ-မတောင်းကြကုန်။ (သိက္ခာပုဒ်၌ “ဥပေါသထပုစ္ဆက-ဥပုသ်နေ့ကို မေးခြင်း၊ သြဝါဒပုဒ်သင်္ဂဟ-သြဝါဒခံယူဖို့ရန် ချဉ်းကပ်ခွင့်” ဟု ဆိုပါ။)

၁၀၆၀။ အနုပေါသထိကံ-ဥပုသ်နေ့တိုင်း၊ ဥပုသ်နေ့တိုင်း၊ ဥပေါသထော နာမ-မည်သည်၊ ဥပေါသထာ-တို့သည်၊ ဒွေ-တို့တည်း၊ စာတုဒ္ဓသိကော စ-စာတုဒ္ဓသိဥပုသ်လည်းကောင်း၊ ပန္နရသိကော စ-လည်းကောင်းတည်း၊ ဥပေါသထမ္ပိ-ဥပုသ်နေ့ကိုလည်း၊ န ပုစ္ဆိသာမိ-မမေးတော့အံ့၊ သြဝါဒမ္ပိ-သြဝါဒခံယူဖို့ရန် ချဉ်းကပ်ခွင့်ကိုလည်း၊ န ယာစိသာမိ-မတောင်းတော့အံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ကြံ၍၊ ဓုရံ-လုံ့လဝီရိယကို(တာဝန်ကို)၊ နိက္ခိတ္တမတ္တေ-သော်။

နဝမသိက္ခာပဒ နိဋ္ဌိတံ။

၀၀၀၀၀၀၀၀

၁၀။ ဒသမသိက္ခာပဒ

၁၀၆၂။ အညတရာ ဘိက္ခုနီ-သည်၊ ပသာဓေ-ခက်မ၌(ပေါင်နှစ်ဖက်၏ ဖြာ၍ထွက်ရာ ခန္ဓာကိုယ်၏ အောက်ပိုင်းအရပ်၌)၊ ဇာတံ-ပေါက်နေသော၊ ဂဏှံ-အဖုကို၊ ပုရိသေန-နှင့်၊ သဒ္ဓိံ-အတူ၊ ဧကေနကာ-တစ်ယောက်ချင်း၊ ဘောဒါပေသိ-ဖောက်စေပြီ(ခွဲစေပြီ)၊ ဒုသေတုံ-ငှာ၊ ဥပက္ကမိ-အားထုတ်ပြီ၊ သာ-ထိုရဟန်းမသည်၊ ဝိဿရံ-ဖောက်ပြန်သောအသံကို၊ အကာသိ-ပြီ၊ ဘိက္ခုနီယော-တို့သည်၊ ဥပဓာဝိတွာ-အနီးသို့ ပြေးလာ၍။

၁၀၆၄။ ပသာခံ နာမ-မည်သည်၊ အဓောနာဘိ-ချက်၏အောက်ဖြစ်သော၊ ဥဗ္ဘဇာဏုမဏ္ဍလံ-ပုဆစ်ဒူးဝန်းနှစ်ဖက်၏ အထက်ဖြစ်သော အရပ်တည်း၊ ဇာတန္တိ-ကား၊ တတ္ထ-ထိုခက်မ၌၊ ဇာတံ-ပေါက်သောအနာတည်း၊ ဂဏှောနာမ-မည်သည်၊ ယောကောစိ-အမှတ်မထားတစ်ပါးပါးသော၊ ဂဏှော-အဖုတည်း၊ ရုစိတံ နာမ-မည်သည်၊ ယံကိဉ္စိ-သော၊ ဝဏံ-အနာတည်း၊ ပေ၊ ပုရိသော နာမ၊ မနုဿပုရိသော-လူယောက်ျားတည်း၊ ယက္ခော-သည်၊ န-မဟုတ်၊ ပေ၊ ဝိညု-နားလည်သော၊ ဒုသေတုံ-ငှာ၊ ပဋိဗလော-စွမ်းနိုင်သူတည်း၊ သဒ္ဓိန္တိ-ကား၊ ဧကတော-တပေါင်းတည်း၊ ဧကေနကာတိ-ကား၊ ပုရိသော စ-သည်လည်းကောင်း၊ ဘိက္ခုနီ စ-သည်လည်းကောင်း၊ ဟောတိ။

၁၀၆၅။ ဘိန္ဒု-ဖောက်လော၊ ဣတိ-သို့၊ အာဏာပေတိ၊ ဘိန္ဒု-ဖောက်အပ်ပြီးသော်၊ ဖာလေဟိ-ခွဲလော၊ ဖာလိကေ-ခွဲအပ်ပြီးသော်၊ ဓောဝ-

၁။ ပသာဓေ၊ ပါစိတ်ဘာဠီ (၂၊ ၅၂၁)။ ပါတိမောက်ဘာဠီ (၄၇၁)။

ဖန်ဆေးလော၊ ဧဝံတေ-ဖန်ဆေးအပ်ပြီးသော်၊ အာလိမ္မ-ဆေးလိမ်းလော၊
လိတ္တေ-ဆေးလိမ်းအပ်ပြီးသော်၊ ဗန္ဓာဟိ-ကြပ်စည်းလော၊ ဗဒ္ဒေ-ကြပ်စည်း
အပ်ပြီးသော်၊ မောစေဟိ-ဖြေလော၊ မုတ္တေ-ဖြေအပ်ပြီးသော်။

၁၀၆၆။ ယာကာစိ-အမှတ်မရှိ တစ်စုံတစ်ယောက်သော၊ ဝိညျ-သော၊
ဒုတိယိကာ-နှစ်ယောက်မြောက် အဖော်မသည်၊ ဟောတိ။

ဒသမသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

အာရာမဝဂ္ဂေါ ဆဋ္ဌော။

၇။ ဂမ္ဘိနီဝဂ္ဂ

၁။ ပဌမသိက္ခာပဒ

၁၀၆၇။ ဂမ္ဘိနီ-ကိုယ်ဝန်ရှိသော မိန်းမကို၊ ဝုဋ္ဌာပေန္တိ-ရဟန်းပြုပေးကြ
ကုန်၏၊ သာ-ထိုရဟန်းမသည်၊ ပိဏ္ဍာယ-ငှာ၊ စရတိ၊ အယျာယ-အာ၊
ဘိက္ခံ-ကို၊ ဒေထ-လှူကြပါကုန်(လောင်းကြပါကုန်)၊ အယျာ-သည်၊
ဂရဘာရာ-လေးသောကိုယ်ဝန်ရှိ၏။

၁၀၆၉။ အာပန္နသတ္တာ-ရောက်သော သတ္တဝါရှိသော မိန်းမကို၊ ဂမ္ဘိနီ
နာမ ဝုစ္စတိ။ ဝုဋ္ဌာပေယျာတိ-ကား၊ ဥပသမ္မာဒေယျ-မြင့်မြတ်သော ရဟန်းမ
အဖြစ်သို့ ရောက်စေအံ့၊ ကမ္မဝါစာဝရိယောသာနေ-ဥှိ၊ ဥပဇ္ဈာယာယ-
ဥပဇ္ဈာယ်ရဟန်းမ၏၊ ဂဏဿ စ-၏လည်းကောင်း၊ အာစရိနိယာ စ-
ကမ္မဝါစာဆရာမ၏လည်းကောင်း။

ပဌမသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

၂။ ဒုတိယသိက္ခာပဒ

၁၀၇၂။ ပါယန္တိ-နို့တိုက်ဆဲမိန်းမကို၊ ဝုဋ္ဌာပေန္တိ၊ အယျာ-သည်၊
သဒုတိယိကာ-နှစ်ယောက်မြောက်အဖော် ရှိ၏။

၁၀၇၄။ ပါယန္တိ နာမ-မည်သည်၊ မာတာ ဝါ-အမိရင်းသည်သော်လည်း
ကောင်း၊ ဓာတီ ဝါ-အထိန်းသည်သော်လည်းကောင်း၊ ဟောတိ။

ဒုတိယသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

၁။ ဝုဋ္ဌာပေန္တိ ။ ။(ဥ+ဌာ+ဏာပေ+အန္တိ) သဒ္ဒါနက်မှာ "သာမဏေ၊ သိက္ခမာန်
အဖြစ်မှ ထမြောက်စေ"ဟု ဖြစ်၏၊ ထိုသို့ ထမြောက်စေခြင်းဟူသည် ရဟန်းပြုပေးခြင်း
(ဘိက္ခုနီပြုပေးခြင်း)ပင်တည်း။ ပါတိမောက်ဘာဠီ (၄၇၂)။

၃။ တတိယသိက္ခာပဒ

၁၀၇၇။ ဒွေဝဿာနိ-နှစ်နှစ်တို့ပတ်လုံး၊ ဆသု-ခြောက်ပါးကုန်သော၊ ဓမ္မေသု-သိက္ခာပုဒ်တို့၌ (အကျင့်တို့၌)၊ အသိက္ခိတသိက္ခံ-မကျင့်အပ်သေးသော သိက္ခာရှိသော(သိက္ခာကို မကျင့်ရသေးသော)၊ သိက္ခမာနံ-ကို၊ ဝုဠာပေန္တိ၊ သာ-ထိုဘိက္ခုနီတို့သည်၊ ဗာလာ-နားမလည်ကုန်သည်၊ အဗျတ္တာ-မထက်မြက်ကုန်သည်၊ ဟောန္တိ၊ ကပ္ပိယံ ဝါ-အပ်သည်ကိုလည်းကောင်း၊ အကပ္ပိယံ ဝါ-မအပ်သည်ကိုလည်းကောင်း၊ န ဇာနန္တိ-မသိကြကုန်။

သိက္ခမာနာယ--အား၊ ဒွေဝဿာနိ-တို့ပတ်လုံး၊ ဆသု ဓမ္မေသု-တို့၌၊ သိက္ခာသမ္ပတိံ-သိက္ခာသမ္ပတိကို(ကျင့်ခြင်းငှာ သမ္ပတိကို)၊ ဒါတု အနုဇာနာမိ၊ တာယ သိက္ခမာနာယ-သည်၊ သံသံ-သို့၊ ဥပသကံမိတ္တာ-၍၊ ပေ၊ ဧဝံ-သို့၊ ဝစနိယော-ပြောဆိုထိုက်သည်၊ အဿ၊ (ကိ-အဘယ်သို့ ပြောဆိုထိုက်သနည်း၊) အယျေ-တို့၊ ဣတ္ထန္နာမာ-ဤအခည်ရှိသော၊ အဟံ-သည်၊ ဣတ္ထန္နာမာယ-သော၊ အယျာယ-၏၊ သိက္ခမာနာ-ပါတည်း၊ သံသံ-ကို၊ ဒွေဝဿာနိ၊ ဆသု ဓမ္မေသု-၌၊ သိက္ခာသမ္ပတိံ-ကို၊ ယာစာမိ-တောင်းပါ၏။

၁၀၇၉။ သာ သိက္ခမာနာ-ကို၊ ဧဝံ-သို့၊ ဝဒေဟိ-ဆိုလော၊ ဣတိ-သို့၊ ဝတ္ထဗ္ဗာ-ပြောထိုက်၏၊ ပါဏာတိပါတာ-မှ၊ ဝေရမဏိ-ရှောင်ကြဉ်ကြောင်း သိက္ခာပုဒ်ကို၊ ဒွေဝဿာနိ-တို့ပတ်လုံး၊ အဝီတိက္ကမ္မသမာဒါနံ-မလွန်ကျူးထိုက်သော ဆောက်တည်ခြင်း မည်လောက်အောင်၊ သမာဒိယာမိ-ကောင်းစွာယူပါ၏၊ (ဝါ-ဆောက်တည်ပါ၏)၊ ပေ၊ ဝိကာလဘောဇနာ-မှ၊ ဝေရမဏိ-ကို၊ ဒွေဝဿာနိ၊ အဝီတိက္ကမ္မသမာဒါနံ-အောင်၊ သမာဒိယာမိ၊ ဣတိ-ဤသို့ ပြောထိုက်၏။

၁။ သိက္ခမာနာ၊ ပါတိမောက်ဘာဠိ (၄၇၃), ကင်္ခါဘာဠိ (၂၊ ၃၈၆), ပါစိတ်ဘာဠိ (၂၊ ၂၀၂)။

၂။ အဝီတိက္ကမ္မသမာဒါနံ။ ။ဤပုဒ်၏အဖွင့်ကို ပါစိတ်ဘာသာဠိကာ (၂၊ ၂၀၂)၌ ပြထားပြီး အဝီတိက္ကမ္မနှင့်သမာဒါနံလည်း ဝါကျမဟုတ်၊ သမာသံတည်း၊ ရှေးနိဿယ၌ “ပါဏာတိပါတာ-ပါဏာတိပါတ်မှ၊ ဝေရမဏိ-ကြဉ်ကြောင်းဖြစ်သော သိက္ခာပုဒ်ကို၊ အဝီတိက္ကမ္မ-မလွန်ကျူးမှု၍၊ သမာဒါနံ-ဆောက်တည်ခြင်းကို၊ သမာဒိယာမိ-ဆောက်တည်ပါ၏”ဟု ပေးတော်မူ၏။ [ဘုရားကြီး(၃၃၀)။] ပါတိမောက်ဘာသာဠိကာ၌လည်း “ပါဏာတိပါတာ-မှ၊ ဝေရမဏိ-ရှောင်ကြဉ်ကြောင်းဖြစ်သော၊ အဝီတိက္ကမ္မ-မလွန်ကျူးမှု၍၊ သမာဒါနံ-ဆောက်တည်အပ်သော သိက္ခာပုဒ်ကို၊ သမာဒိယာမိ-၏”ဟု အလွယ်ပေးတော်မူ၏။ [ပါတိမောက်ဘာဠိ (၄၇၂)။]

၁၀၈၁။ အသိက္ခိတသိက္ခာ နာမ-မည်သည်၊ သိက္ခာ ဝါ-သည်လည်း၊ (ဝါ-ကိုလည်း၊) န ဒိန္နာ-မပေးအပ်သေးသည်၊ ဟောတိ၊ ဒိန္နာ-ပေးအပ်ပြီးသော၊ သိက္ခာ ဝါ-သည်သော်လည်း၊ ကုပိတာ-ပျက်၏၊ (တစ်နည်း) ယဿာ-အကြင် သိက္ခမာန်အား၊ သိက္ခာ ဝါ န ဒိန္နာ ဟောတိ၊ ပေ၊ ကုပိတာ၊ သာ-သည်၊ အသိက္ခိတသိက္ခာ နာမ-မည်၏။ (ဤသို့လည်း ပေးနိုင်၏။)

၁၀၈၂။ ဒွေဝဿာနိ ဆသု ဓမ္မေသု၊ သိက္ခိတသိက္ခံ-ကျင့်အပ်ပြီးသော သိက္ခာရှိသော၊ သိက္ခမာန်-ကို၊ ဝုဋ္ဌာပေတိ။

တတိယသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

၄။ စတုတ္ထသိက္ခာပဒံ

၁၀၈၄။ သိက္ခိတသိက္ခံ-သော၊ သိက္ခမာန်-ကို၊ သံဃေန-ဘိက္ခုနီသံဃာ သည်၊ အသမ္ပတံ-မသမုတ်အပ်သေးဘဲ၊ (ဝါ-ဝုဋ္ဌာနသမ္ပုတိ မပေးအပ်သေး ဘဲ)၊ ဝုဋ္ဌာပေန္တိ၊ သိက္ခမာနာ-တို့၊ ဧထ-လာကြကုန်၊ ဣမံ-ဤဟာကို၊ ဇာနာထ-သိကြကုန်၊ ဣမံ (ဒေထ-ပေးကြ၊ အာဟရထ-ဆောင်ယူခဲ့ကြ၊) ဣမိနာ-ဖြင့်၊ အတ္ထော-အလိုရှိ၏၊ ဣမံ-ကို၊ ကပ္ပိယံ-အပ်စပ်သည်ကို(အပ်စပ် အောင်)၊ ကရောထ-ပြုကြပါကုန်၊ ဣတိ-ဤသို့ ပြောကုန်ပြီး၊ အယျေ-တို့၊ မယံ-တို့သည်၊ သိက္ခမာနာ-တို့သည်၊ န-မဟုတ်ပါကုန်၊ မယံ၊ ဘိက္ခုနီယော-တို့ပါတည်း။ ။ သိက္ခိတသိက္ခာယ-သော၊ သိက္ခမာနာယ-အား၊ ဝုဋ္ဌာနသမ္ပုတိ-ဝုဋ္ဌာနသမ္ပုတိကို (သိက္ခမာန်၊ သမဏော အဖြစ်မှ ထမြောက်ကြောင်း သမ္ပုတိကို)၊ ဒါတုံ အနုဇာနာမိ။

၁၀၈၅။ အသမ္ပတာ နာမ-မည်သည်၊ ဥတ္တိဒုတိယေန-ဥတိဟူသော နှစ်ကြိမ်မြောက်ရှိသော၊ ကမ္မေန-ဖြင့်၊ ဝုဋ္ဌာနသမ္ပုတိ-သည်၊ (ဝါ-ကို) န ဒိန္နာ-မပေးအပ်သည်၊ ဟောတိ။

၁၀၈၆။ ဒွေဝဿာနိ-လုံး၊ ဆသု ဓမ္မေသု-တို့၌၊ သိက္ခိတသိက္ခံ-သော၊ သံဃေန-သည်၊ သမ္ပတံ-သမုတ်အပ်ပြီးသော၊ (ဝါ-ဝုဋ္ဌာနသမ္ပုတိပေးအပ်ပြီး သော) သိက္ခမာန်-ကို၊ ဝုဋ္ဌာပေတိ-စေအံ့။

စတုတ္ထသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

၁။ အသမ္ပတံ၊ ပါတိမောက်ဘာဋီ (၄၇၃)။

၅။ ပဉ္စမသိက္ခာပဒ

၁၀၉၀။ ဦးနဒ္ဒါဒသဝဿံ-ယုတ်လျော့သော တစ်ဆယ့်နှစ်နှစ်ရှိသော၊ (ဝါ-တစ်ဆယ့်နှစ်နှစ် မပြည့်သေးသော၊) ဂိဟိဂတံ-ယောက်ျားတစ်ပါး သွားလာအပ်ဖူးသော မိန်းမကို၊ ဝုဋ္ဌာပေန္တိ။ တာ အက္ခမာ၊ ပေ၊ အနဓိဝါသက ဇာတိကာ ဟောန္တိ။ [ပါစိတ်ဘာသာဋီကာ (၂)-စာပိုဒ်(၄၀၂)၌ အနက်ရေးခဲ့ပြီ၊ ဧကဝုဇ်၊ ဗဟုဝုဇ်သာ ထူး၏။]

၁၀၉၂။ ဦးနဒ္ဒါဒသဝဿာ နာမ-မည်သည်၊ အပ္ပတ္တဒ္ဒါဒသဝဿာ-မရောက်အပ်သေးသော တစ်ဆယ့်နှစ်နှစ် ရှိသူတည်း၊ (ဝါ-တစ်ဆယ့်နှစ်နှစ် ရောက်ပြီး မဟုတ်သူတည်း၊) ပုရိသန္တရဂတာ-ယောက်ျားတစ်ပါး သွားလာအပ်ဖူးသော မိန်းမကို၊ ဂိဟိဂတာ နာမ-ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ။

ပဉ္စမသိက္ခာပဒ နိဋ္ဌိတံ။

၆။ ဆဋ္ဌသိက္ခာပဒ

၁၀၉၅။ ပရိပုဏ္ဏဒ္ဒါဒသဝဿံ-ပြည့်သောတစ်ဆယ့်နှစ်နှစ်ရှိသော၊ (ဝါ-တစ်ဆယ့်နှစ်နှစ်ပြည့်ပြီးသော၊) ဂိဟိဂတံ-ကို၊ ဒွေဝဿာနိ-တို့ပတ်လုံး၊ ဆသု ဓမ္မေသု-တို့၌၊ အသိက္ခိတသိက္ခံ-ကျင့်အပ်ပြီးသောသိက္ခာ မရှိသေးဘဲ၊ ဝုဋ္ဌာပေန္တိ။ ပရိပုဏ္ဏဒ္ဒါဒသဝဿာယ-သော၊ ဂိဟိဂတာယ-အား၊ ဒွေဝဿာနိ၊ ဆသု ဓမ္မေသု-တို့၌၊ သိက္ခာသမ္ပုတိံ ဒါတုံ အနုဇာနာမိ၊ အယျေ-တို့၊ ဣတ္ထန္နာမာ-သော၊ အဟံ-သည်၊ ဣတ္ထန္နာမာယ-သော၊ အယျာယ-၏၊ ပရိပုဏ္ဏဒ္ဒါဒသဝဿာ-သော၊ ဂိဟိဂတာ-ယောက်ျားတစ်ပါး သွားလာအပ်ဖူးသော သာမဏေမပါတည်း၊ သံဃံ-ကို၊ ဒွေဝဿာနိ၊ ဆသု ဓမ္မေသု-တို့၌၊ သိက္ခာသမ္ပုတိံ-ကို၊ ယာစာမိ။

ဆဋ္ဌသိက္ခာပဒ နိဋ္ဌိတံ။

၇။ သတ္တမသိက္ခာပဒ

၁၁၀၁။ ပရိပုဏ္ဏဒ္ဒါဒသဝဿံ-သော၊ ဂိဟိဂတံ-ယောက်ျားတစ်ပါး သွားလာအပ်ဖူးသော၊ ဒွေဝဿာနိ၊ ဆသု ဓမ္မေသု၊ သိက္ခိတသိက္ခံ-ကျင့်အပ်ပြီးသော သိက္ခာရှိသော သိက္ခမာန်ကို၊ သံဃေန-သည်၊ အသမ္ပုတံ-မသမုတ်အပ်သေးဘဲ၊ ဝုဋ္ဌာပေန္တိ။ ။ပရိပုဏ္ဏဒ္ဒါဒသဝဿာယ-ပြည့်ပြီးသော တစ်ဆယ့်နှစ်နှစ်ရှိသော၊ (ဝါ-တစ်ဆယ့်နှစ်နှစ် ပြည့်ပြီးသော၊) ဂိဟိဂတာယ-

၁။ အသိက္ခိတသိက္ခံ၊ ၂။ အသမ္ပုတံ၊ ပါတိမောက်ဘာဋီ (၄၇၂၊ ၄၇၃)။

ယောက်ျားတစ်ပါး သွားလာ အပ်ဖူးသော၊ ဒွေဝဿာနီ-တို့ပတ်လုံး၊ ဆသု
 ဓမ္မေသု-တို့၌၊ သိက္ခိတသိက္ခာယ- ကျင့်အပ်ပြီးသော သိက္ခာရှိသော၊ တာယ-
 ထိုသိက္ခာမာန်သည်၊ ပေ၊ ဝေမဿ ဝစနိယော၊ (ဂိ)၊ အယျေ-တို့၊
 ဣတ္ထန္နာမာ-သော၊ အဟံ-သည်၊ ဣတ္ထန္နာမာယ-သော၊ အယျာယ-၏၊
 ပရိပုဏ္ဏဒွါဒသဝဿာ-သော၊ ဂိဟိဂတာ-သော၊ ဒွေဝဿာနီ-လုံး၊ ဆသု
 ဓမ္မေသု-တို့၌၊ သိက္ခိတသိက္ခာ-ကျင့်အပ်ပြီးသော သိက္ခာရှိသော သိက္ခာမာန်
 ပါတည်း၊ သံဃံ-ကို၊ ဝုဋ္ဌာနသမ္ပုတိ-ကို၊ ယာစာမိ။

သတ္တမသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

၈။ အဋ္ဌမသိက္ခာပဒ

၁၁၀၇။ သဟဇိဝိနိ-အတူတကွ အသက်ရှင်လေ့ရှိသော တပည့်မကို၊
 ဝုဋ္ဌာပေတွာ-ထမြောက်စေပြီး၍ (ရဟန်းမ ပြုပေးပြီး၍)၊ ဒွေဝဿာနီ-လုံး၊
 နေဝ အနုဂ္ဂဏှာတိ-ကိုယ်တိုင်လည်း မချီးမြှောက်၊ န အနုဂ္ဂဏှာပေတိ-
 သူတစ်ပါးကိုလည်း မချီးမြှောက်စေ။

၁၁၀၉။ သယံ-ကိုယ်တိုင်၊ ဥဒ္ဒေသေန-ပါဠိကို ရွတ်ပြခြင်းဖြင့်လည်း
 ကောင်း (ပါဠိသင်ပေးခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း)၊ ပရိပုဏ္ဏာယ-အနက်အဓိပ္ပာယ်
 ကို အဖန်ဖန် မေးမြန်းခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဩဝါဒေန-ဆုံးမခြင်းဖြင့်
 လည်းကောင်း၊ အနုသာသနီယာ-သွန်သင်ခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ န
 အနုဂ္ဂဏှောယျ။

အဋ္ဌမသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

၉။ နဝမသိက္ခာပဒ

၁၁၁၀။ ဝုဋ္ဌာပိတံ-ထမြောက်စေသော၊ (ဝါ-ရဟန်းပြုပေးသော)၊
 ပဝတ္တိနိ-ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာမသို့၊ ဒွေဝဿာနီ-လုံး၊ နာနုဗန္ဓန္တိ-မလိုက်ကြကုန်
 (မလုပ်ကျွေးကြကုန်)။

၁၁၁၂။ ဥပသမ္မာဒိတံ-မြင့်မြတ်သော ရဟန်းအဖြစ်သို့ ရောက်စေတတ်
 သော၊ (ပဝတ္တိနိ၌ စပ်)၊ ဥပဇ္ဈာယာ-ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာမကို၊ ပဝတ္တိနိ နာမ
 ဝုစ္စတိ၊ သယံ-ကိုယ်တိုင်၊ န ဥပဋ္ဌဟေယျ-မပြုစု မလုပ်ကျွေးအံ့။

၁။ ဝုဋ္ဌာပိတံ။ ။(ဥ+ဌာ+ဏာပေ+တ) ပဝတ္တိနိနှင့် အရတူဖြစ်၍ “ဝုဋ္ဌာပိတံ”၌
 တပစ္စည်းကို “ကတ္တုသာစန”ဟု မှတ်ပါ။ ဥပသမ္မာဒိတံ၌လည်း နည်းတူသိပါ။
 (ဥပသမ္မာဒိတံ=ဥပ+သံ+ပဒ+ကာရိတ်ကျေ+တ)။

၁၁၁၄။ ဥပဇ္ဈာယာ-သည်၊ ဗာလာ ဝါ-ဝိနည်းသိက္ခာပုဒ်ကို နားမလည်
သည်သော်လည်းကောင်း၊ အလဇ္ဇိနီ ဝါ-အလဇ္ဇိမသည်သော်လည်းကောင်း၊
ဟောတိ-အံ။

နဝမသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

၁၀။ ဒသမသိက္ခာပဒ

၁၁၁၅။ သဟဇီဝိနီ၊ ဝုဋ္ဌာပေတွာ-၍၊ နေဝ ဝူပကာသေတိ-ကိုယ်တိုင်
လည်း အရပ်တစ်ပါးသို့ ခေါ်မသွား၊ န ဝူပကာသာပေတိ-သူတစ်ပါးကိုလည်း
အရပ်တစ်ပါးသို့ ခေါ်မသွားစေ၊ သာမိကော-ခင်ပွန်းသည်၊ အဂ္ဂဟေသိ-
ကောက်ယူပြီ (ခေါ်သွားပြီ)၊ အယံ ဘိက္ခုနီ-သည်၊ ပက္ကန္တာ-သည်၊ သစေ
အဿ စ-ထိုသို့ ဖြစ်လတ်သော်၊ သာမိကော-သည်၊ န ဂဏှေယျ-မယူနိုင်ရာ။

၁၁၁၇။ အန္တမသော-အားဖြင့်၊ ဆပဉ္စယောဇနာနိပိ-ခြောက်ယူဇနာ၊ ငါး
ယူဇနာ အရပ်တို့သို့လည်း၊ နေဝ ဝူပကာသာပေသာမိ-ကိုယ်တိုင်မူလည်း
ခေါ်မသွားတော့အံ့၊ န ဝူပကာသေသာမိ-သူတစ်ပါးကိုမူလည်း ခေါ်မသွားစေ
တော့အံ့၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ကြံ၍၊ ဓုရ်-လုံ့လဝီရိယကို (တာဝန်ကို)၊ နိက္ခိတ္တ
မတ္တေ-ချအပ်ပြီးကာမျှ ဖြစ်လတ်သော်။

ဒသမသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

ဂတ္ထိနိဝဂ္ဂေါ သတ္တမော။

၈။ ကုမာရိဘူတဝဂ္ဂ

၁။ ပဌမသိက္ခာပဒ

၁၁၁၉။ ဦနဝိသတိဝသံ- သော၊ ကုမာရိဘူတံ- အပျိုစင်ဖြစ်သော
သာမဏေမကို၊ ဝုဋ္ဌာပေန္တိ၊ သာမဏေရိ-ကို၊ ကုမာရိဘူတာနာမ-ဟူ၍၊
ဝုစ္စတိ။

၁၁၂၂။ ဦနဝိသတိဝသာယ-ယုတ်လျော့သော အသက်နှစ်ဆယ်ရှိသူမ၌၊
(စသည်ဆို)။ ပရိပုဏ္ဏသညာ-ပြည့်ပြီဟု အမှတ်ရှိသည် ဖြစ်၍၊ (စသည်ဆို)။

ပဌမသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

၁။ နေဝ ဝူပကာသေတိ၊ ပါစိတ်ဘာဠိ (၂၊ ၂၀၄)။

၂။ ဒုတိယသိက္ခာပဒ

၁၁၂၄။ ပရိပုဏ္ဏဝီသတိဝဿံ-ပြည့်သောအနှစ်နှစ်ဆယ်ရှိသော (အသက်နှစ်ဆယ်ပြည့်ပြီးသော)၊ ကုမာရိဘူတံ-အပျိုစစ်ဖြစ်သော သာမဏေမကို၊ ဒွေဝဿာနိ ဆသု ဓမ္မေသု၊ အသိက္ခိတသိက္ခံ-ကျင့်အပ်ပြီးသောသိက္ခာ မရှိဘဲ၊ ဝုဠာပေန္တိ၊ အဋ္ဌရသဝဿာယ-တစ်ဆယ့်ရှစ်နှစ်ရှိသော၊ ကုမာရိဘူတာယ-အား၊ ဒွေဝဿာနိ၊ ဆသု ဓမ္မေသု-တို့၌၊ သိက္ခာသမ္ပုတိ-ကို၊ ဒါတုံ အနုဇာနာမိ။

ဒုတိယသိက္ခာပဒ နိဋ္ဌိတံ။

၃။ တတိယသိက္ခာပဒ

၁၁၃၀။ ပရိပုဏ္ဏဝီသတိဝဿံ-သော၊ ကုမာရိဘူတံ-အပျိုစင်ဖြစ်သော၊ ဒွေဝဿာနိ၊ ဆသု ဓမ္မေသု-တို့၌၊ သိက္ခိတသိက္ခံ-ကျင့်အပ်ပြီးသောသိက္ခာ ရှိသော သိက္ခမာန်ကို၊ သံဃေန-သည်၊ အသမ္ပတံ-မသမုတ်အပ်သေးဘဲ (ဝုဠာနသမ္ပုတိ မရသေးဘဲ)၊ ဝုဠာပေန္တိ၊ ပရိပုဏ္ဏဝီသတိဝဿာယ-သော၊ ကုမာရိဘူတာယ-သော၊ ဒွေဝဿာနိ၊ ဆသု ဓမ္မေသု-တို့၌၊ သိက္ခိတသိက္ခာယ-အား၊ ဝုဠာနသမ္ပုတိ ဒါတုံ အနုဇာနာမိ။

တတိယသိက္ခာပဒ နိဋ္ဌိတံ။

၄။ စတုတ္ထသိက္ခာပဒ

၁၁၃၆။ ဘိက္ခုနီယော-တို့သည်၊ ဦနဒ္ဓါဒသဝဿာ^၂-ယုတ်လျော့သော တစ်ဆယ့်နှစ်ဝါရှိသည်၊ (ဝါ-တစ်ဆယ့်နှစ်ဝါ မရသေးသည်)၊ (ဟုတ္တာ-ဖြစ်ပါလျက်)၊ ဝုဠာပေန္တိ။

စတုတ္ထသိက္ခာပဒ နိဋ္ဌိတံ။

၁။ ကုမာရိဘူတာယ။ ။ဤနှင့်စပ်၍ သိက္ခမာန်သုံးမျိုးနှင့် ဥပဇ္ဈာန်ဝါစာ၌ သုံးစွဲရမည့် နာမည်(စကားလုံး)များကို ပါတိမောက်ဘာဠိ (၄၇၇)၌ အကျယ်ပြထားပြီ။

၂။ ဦနဒ္ဓါဒသဝဿာ။ ။သာမဏေ၊ သိက္ခမာန်များကို ဥပဇ္ဈာန်လုပ်၍ ရဟန်း ပြုပေးရမည့်အရွယ် ဖြစ်သောကြောင့် “ဒ္ဓါဒသဝဿ”အရ အသက်ကို မလူရ၊ သိက္ခာ(ဝါ)ကို ယူရမည်ကို သတိပြုပါ။ (ဘိက္ခုတို့မှာ ဆယ်ဝါရမှ၊ ဘိက္ခုနီတို့မှာ တစ်ဆယ့်နှစ်ဝါရမှ ဥပဇ္ဈာန် လုပ်ကောင်းသည်။)

၅။ ပဉ္စမသိက္ခာပဒ

၁၁၄၀။ ဘိက္ခုနီယော- တို့သည်၊ ပရိပုဏ္ဏဒ္ဓါဒသဝဿာ- ပြည့်သော တစ်ဆယ့်နှစ်ဝါ ရှိကုန်သည်၊ (သမာနာပိ-ဖြစ်ကုန်သော်လည်း!) သံဃေန- သည်၊ အသမ္မတာ-မသမုတ်အပ်ကုန်ဘဲ၊ (ဝါ-ဝုဠာပနသမ္ပုတိ မရကြသေးဘဲ!) ဝုဠာပေန္တိ၊ ပရိပုဏ္ဏဒ္ဓါဒသဝဿာယ-သော၊ ဘိက္ခုနီယာ-အား၊ ဝုဠာပန သမ္ပုတိ-ကို၊ (ထမြောက်စေကြောင်း သမ္ပုတိကို)၊ ဒါတု အနုဇာနာမိ၊ အယျေ- တို့၊ အဟံ-သည်၊ ဣတ္ထန္ဒာမာ-သော၊ ပရိပုဏ္ဏဒ္ဓါဒသဝဿာ-သော၊ ဘိက္ခုနီ- ပါတည်း၊ သံဃံ-ကို၊ ဝုဠာပနသမ္ပုတိ-ကို၊ ယာစာမိ-တောင်းပါ၏။

သာ ဘိက္ခုနီ-ကို၊ သံဃေန-သည်၊ ပရိစ္ဆိန္ဒိတဗ္ဗာ-ပိုင်းဖြတ်ထိုက်၏(စုံစမ်း နှိုင်းချိန်ထိုက်၏)၊ (ကိ-အဘယ်သို့ ပိုင်းဖြတ်ရမည်နည်း!) အယံ ဘိက္ခုနီ- သည်၊ ဗျတ္တာ-ထက်မြက်ကျွမ်းကျင်၏၊ လဇ္ဇိနိ-မကောင်းမှုမှ ရှက်ခြင်းရှိ၏၊ ဣတိ-ဤသို့ ပိုင်းဖြတ်ထိုက်၏၊ ဗာလာ စ-ဝိနည်းသိက္ခာပုဒ်ကို နားမလည် သည်လည်းကောင်း၊ အလဇ္ဇိနိ စ-မကောင်းမှုမှ ရှက်ခြင်းရှိသူ မဟုတ်သည် လည်းကောင်း၊ သစေ ဟောတိ-အံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ န ဒါတဗ္ဗာ-ဝုဠာပန သမ္ပုတိ မပေးထိုက်။

ပဉ္စမသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

၆။ ဆဋ္ဌသိက္ခာပဒ

၁၁၄၆။ စဏ္ဍကာဠိ-သော၊ ဘိက္ခုနီ-သည်၊ ဘိက္ခုနီသံဃံ၊ ဥပသကံမိတ္တာ- ရှိ၊ ဝုဠာပနသမ္ပုတိ-ကို၊ ယာစတိ-တောင်း၏၊ ပရိစ္ဆိန္ဒိတ္တာ-ပိုင်းဖြတ်၍(စုံစမ်း နှိုင်းချိန်၍)၊ အယျေ-မ၊ တေ-အရှင်မအား၊ (အလံဉံ စပံ)၊ (ဝါ-၏)၊ ဝုဠာပိတေန-ထမြောက်စေခြင်းဖြင့်၊ (ဝါ-ဥပဇ္ဈာယ်လုပ်၍ ရဟန်းပြုပေးခြင်း ဖြင့်) အလံတာဝ-မသင့်လျော်သေးပါ၊ ဣတိ-ဤသို့ပြော၍၊ ဝုဠာပနသမ္ပုတိ၊ န အဒါသိ-မပေး၊ ပေ၊ ဘာဇူတိ-ကောင်းဝါပြီဟူ၍၊ ပဋိဿုဏိ-ဝန်ခံပြီ။

၁။ ဝုဠာပနသမ္ပုတိ။ ။ဤ ဂဠိနိဝဂ်၊ ကုမာရိဘူတဝဂတို့၌ သမ္ပုတိသုံးမျိုးရှိ၏။ (၁) သိက္ခာသမ္ပုတိ=ကျင့်ခြင်းမှာ သမုတ်ခြင်း၊ သာမဏေမအား သိက္ခာပုဒ်ကြောက်ပါး တို့၌ မပေါက်ကြားအောင်ကျင့်ဖို့ရန် သမ္ပုတိပေးခြင်း၊ (၂) ဝုဠာပနသမ္ပုတိ=သာမဏေမ၊ သိက္ခာမာန်အဖြစ်မှ ထမြောက်ကြောင်း သမ္ပုတိ၊ ထိုသို့ နှစ်နှစ် ကျင့်ပြီးသော သိက္ခာမာန် အား သာမဏေမ သိက္ခာမာန်အဖြစ်မှ ထမြောက်ကြောင်း ရဟန်းပြုခွင့်ပေးသော သမ္ပုတိ၊ (၃) ဝုဠာပနသမ္ပုတိ=ထမြောက်စေကြောင်းသမ္ပုတိ၊ တစ်ဆယ့်နှစ်ဝါရပြီးသော ဘိက္ခုနီမအား သာမဏေမ သိက္ခာမာန်များကို ဥပဇ္ဈာယ်လုပ်၍ ရဟန်းပြုပေးနိုင်ရန် ပေးအပ်သော သမ္ပုတိ၊ ဤသို့ သုံးမျိုးရှိပုံကို သတိပြုပါ။

အဟမေဝ-ငါသည်သာ၊ ဗာလာ နန-အမိုက်မတဲ့လော၊ အဟမေဝ၊ အလဇ္ဇိ နန-အလဇ္ဇိမတဲ့လော၊ သံဃော-သည်၊ အညာသံ ဘိက္ခုနီန-တို့အား၊ ယံ ဝုဋ္ဌာပနသမ္ပုတိ-ကို၊ ဒေတိ၊ (တံ-ထိုဝုဋ္ဌာပနသမ္ပုတိကို) မယုမေဝ-ငါ့အားသာ၊ န ဒေတိ။

အလံ တာဝ တေ အယျေ ဝုဋ္ဌာပိတေနာတိ-ဟူ၍၊ ဝုစ္စမာနာ-ပြောဆိုအပ်သော်၊ သာဓူတိ-ဟူ၍၊ ပဋိဿုဏိတွာ-ဝန်ခံပြီး၍၊ ပစ္ဆာ-နောက်၌၊ ခိယနဓမ္မ-ရှုံ့ချခြင်းသဘောသို့၊ အာပဇ္ဇိဿတိ နာမ-ရောက်ရသနည်း။

၁၁၄၉။ ပကတိယာ-အားဖြင့်၊ ဆန္ဒာ-ချစ်ခြင်းကြောင့်၊ ဒေါသာ-မုန်းခြင်းကြောင့်၊ မောဟာ-မသိနားမလည်ခြင်းကြောင့်၊ ဘယာ-ကြောက်ခြင်းကြောင့်၊ ကရောန္တံ-ပြုသူကို၊ ခိယျတိ-ရှုတ်ချအံ့။

ဆဋ္ဌသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

၇။ သတ္တမသိက္ခာပဒံ

၁၁၅၀။ ဥပသမ္ပဒံ-အထက်တန်းဖြစ်သော ပြည်စုံခြင်းကို၊ (ဝါ-မြင့်မြတ်သော ရဟန်းအဖြစ်ကို) ယာစိ-တောင်းပြီ၊ အယျေ၊ တွံ-သည်၊ မေ-အား၊ စီဝရံ-ကို၊ သစေ ဒဿသိ-အကယ်၍ ပေးအံ့၊ ဧဝံ-ဤသို့ ပေးလတ်သော်၊ အဟံ-သည်၊ တံ-သင့်ကို၊ ဝုဋ္ဌာပေဿာမိ-စေမည်၊ ဣတိ-သို့၊ ဝတွာ-ပြောဆိုပြီး၍၊ နေဝ ဝုဋ္ဌာပေတိ-ကိုယ်တိုင်လည်း ရဟန်းပြုမပေး၊ ဝုဋ္ဌာပနာယ-ငှာ၊ ဥဿုက္ကံ-ကို၊ န ကရောတိ။

သတ္တမသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

၈၀၀၀၀၀

၈။ အဋ္ဌမသိက္ခာပဒံ

၁၁၅၁။ အယျေ၊ တွံ-သည်၊ မံ-ငါသို့(ငါ့နောက်သို့)၊ ဒွေဝဿာနိ-လုံး၊ သစေ အနုဗန္ဓိဿသိ-အကယ်၍ လိုက်အံ့၊ ဧဝံ-ဤသို့ လိုက်လတ်သော်၊ အဟံ-သည်၊ တံ-ကို၊ ဝုဋ္ဌာပေဿာမိ။

အဋ္ဌမသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

၉။ နဝမသိက္ခာပဒံ

၁၁၅၂။ ပုရိသသံသဋ္ဌံ-အသက်နှစ်ဆယ်ပြည့်ပြီး ယောက်ျားကြီးတို့နှင့် ရောနှောသော၊ ကုမာရကသံသဋ္ဌံ-အသက်နှစ်ဆယ် မပြည့်ခင် လုလင်ပျိုတို့နှင့်

ရောနှောသော၊ စက္ခု-ကြမ်းတမ်းသော၊ သောကာဝါသံ-ယောက်ျားတို့အတွင်း သောကာကို သွင်းတတ်သော၊ (တစ်နည်း) သောကာဝါသံ-သောကဟူသော နေရာရှိသော၊ စဏ္ဍကာဠိ-သော၊ သိက္ခမာန်-ကို၊ ဝုဋ္ဌာပေတိ။

၁၁၆၀။ ကောဓနာ-စိတ်ဆိုးလေ့ရှိသူမကို၊ စက္ခု နာမ-ဟူ၍၊ ဝုဋ္ဌတိ၊ ယာ-အကြင် သိက္ခမာန်သည်၊ ပရေသံ-သူတစ်ပါးတို့၏၊ ဒုက္ခံ-စိတ်ဆင်းရဲခြင်းကို၊ ဥပ္ပာဒေတိ-ဖြစ်စေတတ်၏၊ သောကံ-သောကသို့၊ အာဝိသတိ-ဝင်တတ်၏၊ (သာ-သည်) သောကာဝါသာ နာမ-မည်၏၊ အဇာနန္တိ-မသိသည် ဖြစ်၍၊ ဝုဋ္ဌာပေတိ။

နဝမသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

၁၁၆၀-၁၁၆၁-၁၁၆၁

၁၀။ ဒသမသိက္ခာပဒ

၁၁၆၂။ မာတာပိတုဟိဝိ-မိဘရင်းတို့သည်လည်းကောင်း၊ သာမိကေန ဝါ-လင်သည်လည်းကောင်း၊ အနနညာတံ-ခွင့်မပြုအပ်သော၊ သိက္ခမာန်-ကို၊ ဝုဋ္ဌာပေတိ၊ ဇနကာ-ဖြစ်စေတတ်သော မိရင်း ဖရင်းတို့ကို၊ မာတာ ပိတရော နာမ-မာတာပိတုတို့ မည်၏ဟူ၍၊ ဝုဋ္ဌန္တိ၊ ယေန-အကြင် လင် ယောက်ျားသည်၊ ပရိဂ္ဂဟိတာ-သိမ်းပိုက်အပ်သည်၊ ဟောတိ၊ သော-ထိုလင်ယောက်ျားသည်၊ သာမိကော နာမ-မည်၏။

ဒသမသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

၁၁၆၁-၁၁၆၂-၁၁၆၂

၁၁။ ကောဒသမသိက္ခာပဒ

၁၁၆၆။ သိက္ခမာန်-ကို၊ ဝုဋ္ဌာပေသာမိ-စေမည်(ရဟန်းပြုပေးမည်)၊ ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ ထေရေ-ကုန်သော၊ ဘိက္ခု-တို့ကို၊ သန္နိပါတေတွာ-စည်းဝေးစေပြီး၍၊ ပဟူတံ-များစွာသော၊ ခါဒနိယံ ဘောဇနိယံ-ကို၊ ပသိတွာ-မြင်၍၊ အယျာ-တို့၊ အဟံ-သည်၊ သိက္ခမာန်-ကို၊ န တာဝ ဝုဋ္ဌာပေသာမိ-ရဟန်းပြုပေးသေးပါ၊ ဣတိ-ဤသို့ လျှောက်၍၊ ထေရေ-ကုန်သော၊ ဘိက္ခု-တို့ကို၊ ဥယျောဇေတွာ-လွှတ်လိုက်ပြီး၍၊ ဒေဝဒတ္တံ-ကို လည်းကောင်း၊ (ကောကာလိကံ-ကိုလည်းကောင်း၊ ကဋ္ဌမောဒကတိဿကံ-ကို၊ ခန္ဓဒေဝိယာ-၏၊ ပုတ္တံ-ကို) သမုဒ္ဒဒတ္တံ-ကိုလည်းကောင်း၊ သန္နိပါတေတွာ-စည်းဝေးစေ၍၊ သိက္ခမာန်-ကို၊ ဝုဋ္ဌာပေသိ။

၁။ သောကာဝါသံ၊ ကင်္ခါဘာဠိ (၂၊ ၃၉၂၊ ၃၉၃)။ ပါစိတ်ဘာဠိ (၂၊ ၂၀၆)။
၂။ ကောကာလိကံ စသည်။ ။ငါးပါးရှိသင့်ကြောင်းကို ပါစိတ်ဘာသာဠိက (၁၊ ၃၉၈)၌ ပြခဲ့ပြီ။

ပါရိဝါသိက^၁ဆန္ဒဒါနေန-သုံးအပ်ပြီးသော ဆန္ဒပေးခြင်းဖြင့်(ပျက်ပြယ်ပြီးသော ဆန္ဒပေးခြင်းဖြင့်)။

၁၁၆၈။ ပါရိဝါသိကဆန္ဒဒါနေနာတိ-ကား၊ ပရိသာယ-သည်၊ ဝုဋ္ဌိတာယ-ထပြီးလတ်သော်၊ (သိက္ခမာနံ ဝုဋ္ဌာပေယျဋ္ဌိ စပ်။)

၁၁၆၉။ ပရိသာယ-သည်၊ အဝုဋ္ဌိတာယ-မထမိ၊ ဝုဋ္ဌာပေတိ။

ဧကာဒသမသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

၁၂။ ဒွါဒသမသိက္ခာပဒ

၁၁၇၀။ အနဝဿ-နှစ်တိုင်း နှစ်တိုင်း၊ ဝုဋ္ဌာပေန္တိ-ထမြောက်စေကြကုန်၏ (ရဟန်းပြုပေးကြကုန်၏)၊ ဥပဿယော-ကျောင်းသည်၊ န သမ္ပတိ^၂-မလောက်။

၁၁၇၁။ ဧကန္တရိကံ^၃-တစ်နှစ်ခြား၍၊ ဝုဋ္ဌာပေတိ။

ဒွါဒသမသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

၁၃။ တေရသမသိက္ခာပဒ

၁၁၇၄။ ဧကံဝဿ-တစ်နှစ်တည်း၌၊ ဒွေ-နှစ်ယောက်သော သိက္ခမာနံ တို့ကို၊ ဝုဋ္ဌာပေန္တိ-သိက္ခမာန်အဖြစ်မှ ထမြောက်စေကြကုန်၏၊ ဥပဿယော-သည်၊ တထေဝ-ထိုအတူပင်၊ န သမ္ပတိ။

၁၁၇၅။ ဧကန္တရိကံ-၍၊ ဧကံ-ကို၊ ဝုဋ္ဌာပေတိ။

တေရသမသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။
ကုမာရိဘူတဝဂ္ဂေါ အဋ္ဌမော။

၉။ ဆတ္တုပါဟနဝဂ္ဂ

၁။ ပဋ္ဌမသိက္ခာပဒ

၁၁၇၈။ ဆတ္တုပါဟနံ-ထီး ဖိနပ်ကို၊ ဓာရေန္တိ-ဆောင်ကြကုန်၏။

၁၁၇၉။ တဿာ-ထိုဘိက္ခုနီ၏၊ ဆတ္တုပါဟနံ-ကို၊ ဝိနာ-ကြည့်၍၊ ဖာသု-ချမ်းသာမှုသည်၊ န ဟောတိ။

၁။ ပါရိဝါသိက၊ ပါတိမောက်ဘာသာဋီကာ(၄၈၁)။ ကင်္ခါဘာသာဋီကာ(၂၊ ၃၉၅)။

၂။ န သမ္ပတိ၊ ပါစိတ်ဘာဋီ (၂၊ ၂၁၀)။

၃။ ဧကန္တရိကံ၊ ကင်္ခါဘာဋီ (၂၊ ၃၉၇)။ ပါစိတ်ဘာဋီ (၂၊ ၂၁၀)။

၁၁၈၁။ ဆတ္တံ နာမ ဝေ၊ သလာကဗဒ္ဓံ။ [ပါဠိတော်နိဿယ၊ စာပိုဒ် (၆၆၃)၌ ရေးခဲ့ပြီ။]

၁၁၈၂။ အဂိလာနာ-ဂိလာန မဟုတ်ဘဲ၊ အဂိလာနသညာ-ဂိလာန မဟုတ်ဟု အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍၊ ဆတ္တုပါဟနံ ဓာရေတိ။

ပဌမသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

၂။ ဒုတိယသိက္ခာပဒ

၁၁၈၄။ ယာနေန-ယာဉ်ဖြင့်၊ ယာယန္တိ-သွားကြကုန်၏။

၁၁၈၅။ ပဒသာ-ခြေဖြင့်(ခြေလျင်)၊ ဂန္တံ-ငှာ၊ န သက္ကောတိ-မစွမ်းနိုင်။

၁၁၈၇။ ယာနံ နာမ ဝေ၊ ပါဠိကံ။ [ပါဠိတော်နိဿယ၊ စာပိုဒ်(၆၃၉)၌ ရေးခဲ့ပြီ။]

ဒုတိယသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

၃။ တတိယသိက္ခာပဒ

၁၁၉၀။ အညတရာ၊ ဘိက္ခုနီ-သည်၊ အညတရိသာ-သော၊ ဣတ္ထိယာ-၏၊ ကုလူပိကာ-အမျိုးအိမ်သို့ ကပ်ရောက်တတ်သည်၊ ဟောတိ၊ အယျေ၊ ဟန္တ-ရော၊ ဣမံ သင်္ဃာဏီ-ဤခါးကြိုးတန်ဆာကို၊ အမုကာယ နာမ-ထိုမည်သော၊ ဣတ္ထိယာ-အား၊ ဒေဟိ-ပေးလိုက်ပါ၊ အဟံ၊ ပတ္တေန-သပိတ်ဖြင့်၊ အာဒါယ-ယူ၍၊ သစေ ဂစ္ဆာမိ-အံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ မေ-၏၊ ဝိဿရော-သည်၊ ဘဝိဿတိ၊ ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ ပဋိမုဉ္ဇိတွာ-စွပ်၍ (ခါး၌ပတ်၍)၊ အဂမာသိ-သွားပြီ၊ တဿာ-ထို ခါးကြိုးတန်ဆာ၏၊ ရထိတာယ-ရထားလမ်း၌ (လမ်းမ၌)၊ သုတ္တကေ-ကြိုးသည်၊ ဆိန္ဓေ-ပြတ်လတ်သော၊ ဝိပ္ပကိရိယံ-သု-ဖရိဖရံ ပြန့်ကျဲကုန်ပြီ။ (“မဏယော-ပတ္တမြား တို့သည်”ဟု ကတ္တာထည့်ပါ။)

၁၁၉၂။ သင်္ဃာဏီ နာမ-မည်သည်၊ ယာကာစိ-အမှတ်မရှိ အလုံးစုံသော၊ ကဋ္ဌုပဂါ(ကဋ္ဌိ+ဥပဂါ)-ခါးသို့ ကပ်ရောက်သော တန်ဆာတည်း (ခါးဝတ် တန်ဆာတည်း)။

၁၁၉၃။ ကဋ္ဌိသုတ္တကံ-ခါးစည်းချည်ကို၊ ဓာရေတိ-ဆောင်အံ့။

တတိယသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

၁။ ကဋ္ဌိသုတ္တကံ၊ ကင်္ခါဘဋ္ဌိ (၂၊ ၃၉၉)။

၄။ စတုတ္ထသိက္ခာပဒ

၁၁၉၄။ ဣတ္ထာလင်္ကာရ-မိန်းမတို့၏ တန်ဆာကို၊ ဓာရေန္တိ။

၁၁၉၆။ ဣတ္ထာလင်္ကာရော နာမ-မည်သည်၊ သီသုပဂေါ-ဦးခေါင်းသို့ ကပ်ရောက်သော တန်ဆာလည်းကောင်း၊ (ဂိဝါ-လည်ပင်း၊ ဟတ္ထ-လက်၊ ပါဒ-ခြေ) ကဋ္ဌပဂေါ-လည်းကောင်းတည်း။

စတုတ္ထသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

၅။ ပဉ္စမသိက္ခာပဒ

၁၁၉၈။ ဂန္ဓဝဏ္ဏကေန-နံသာရည်၊ အလှရည်ဖြင့်၊ နဟာယန္တိ-ရေရို့ကြ ကုန်၏။

၁၂၀၀။ ဂန္ဓော နာမ-မည်သည်၊ ယောကောစိ-အမှတ်မရှိ တစ်စုံတစ်ရာ သော၊ ဂန္ဓော-နံသာတည်း၊ ဝဏ္ဏကံ နာမ၊ ယံကိဉ္စိ-သော၊ ဝဏ္ဏကံ- အဆင်းကို ပြုတတ်သော အလှရည်တည်း။

ပဉ္စမသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

၆။ ဆဋ္ဌသိက္ခာပဒ

၁၂၀၂။ ဝါသိတကေန-နံသာဖြင့်ထုံအပ်သော၊ ပိညာကေန-နှမ်းမုန့်ညက် ဖြင့်၊ နဟာယန္တိ။

၁၂၀၄။ ဝါသိတကံ နာမ၊ ယံကိဉ္စိ-သော၊ ဂန္ဓဝါသိတံ-နံသာဖြင့် ထုံအပ်သော နှမ်းမုန့်ညက်တည်း၊ တိလပိဋ္ဌ-နှမ်းမုန့်ညက်ကို(နှမ်းကို ကြိတ်ချေ ထားသော အမှုန့်ကို)၊ ပိညာကံ နာမ-ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ။

၁၂၀၅။ ပကတိပိညာကေန-ပကတိနှမ်းမုန့်ညက်ဖြင့်။

ဆဋ္ဌသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

၇။ သတ္တမသိက္ခာပဒ

၁၂၀၆။ ဘိက္ခုနီယော-တို့သည်၊ ဘိက္ခုနီယာ-ကို၊ ဥမ္မဒ္ဒါပေန္တိပိ- ပွတ်တိုက်လည်း၊ ပွတ်တိုက်စေကြကုန်၏၊ ပရိမဒ္ဒါပေန္တိပိ-နှိပ်နယ်လည်း နှိပ်နယ်စေကြကုန်၏။

၁။ ဂန္ဓဝဏ္ဏကေန။ ။ဂန္ဓ-နံသာ၊ (ဝါ-နံသာဖြင့် ရောစပ်အပ်သောရေ) ဝဏ္ဏက- အဆင်းကို ပြုတတ်သော အလှရည်၊ (ဝါ-အလှရည်ဖြင့် ရောစပ်အပ်သော ရေ)။ ပါမိတ်ဘာဋီ (၂၊ ၂၁၂)။ ကင်္ခါဘာဋီ (၂၊ ၃၉၉)။

၂။ ဥမ္မဒ္ဒါပေန္တိ၊ ပရိမဒ္ဒါပေန္တိ။ ။ရှေးဆရာအဆက်ဆက်က “ဥမ္မဒ္ဒန”ကို “ပွတ်တိုက်”ဟုလည်းကောင်း၊ “ပရိမဒ္ဒန”ကို “နှိပ်နယ်၊ ဆုပ်နယ်”ဟုလည်းကောင်း ပေးတော်မူကြ၏။ “ဥမ္မဒ္ဒန”ကို “နင်း”ဟု အနက်ဆိုလျှင် ပို၍ကောင်းမည် ထင်ပါသည်။

၁၂၀၈။ သမ္မာဟာပေတိ-နိပ်နယ်စေအံ့ (ဆုပ်နယ်စေအံ့)။

သတ္တမသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

၁၂၀၈-၁၂၀၉

(၈, ၉, ၁၀) သိက္ခာပဒ။

၁၂၀၉။ သာမဏေရီ နာမ-မည်သည်၊ ဒသသိက္ခာပဒိကာ-ဆယ်ပါးသော သိက္ခာပုဒ် ရှိသူတည်း။

(၈, ၉, ၁၀) သိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

+++++

၁၁။ ဧကာဒသမသိက္ခာပဒ

၁၂၁၄။ ဘိက္ခုဿ-၏၊ ပုရတော-ရှေ့၌၊ အနာပုစ္ဆာ-မပန်မလျှောက်ဘဲ၊ အာသနေ-နေရာ၌၊ နိသီဒန္တိ-ထိုင်ကြကုန်၏။

၁၂၁၆။ အန္တမသော-အားဖြင့်၊ ဆမာယံပိ-မြေပေါ်၌သော်မှလည်း၊ နိသီဒတိ။

၁၂၁၇။ အနာပုစ္ဆိတေ-မပန်ပြောအပ်သော ရဟန်း၌။ (စသည်ဆို။)

ဧကာဒသမသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

၁၁-၁၁၇-၁၁၈-၁၁၉-၁၂၀

၁၂။ ဒွါဒသမသိက္ခာပဒ

၁၂၁၉။ အနောကာသကတံ-မပြုအပ်သော အခွင့်ရှိသော၊ (ဝါ-မေးခွင့် မပြုသေးသော၊) ဘိက္ခု-ကို၊ ပဉ္စ-ပြဿနာကို၊ ပုစ္ဆန္တိ။

၁၂၂၁။ သုတ္တန္တေ-၌၊ ဩကာသံ-အခွင့်ကို၊ ကာရာပေတွာ-ပြုစေပြီး၍၊ ဝိနယံ ဝါ-ကိုသော်လည်းကောင်း၊ အဘိဓမ္မံ ဝါ-ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ပုစ္ဆတိ-အံ့၊ အနောဒိဿ-မညွှန်ပြမှု၍ (မည်သည့် ပါဠိရပ်၌ မေးလိုပါ၏ဟု မညွှန်ပြမှု၍)၊ ဩကာသံ ကာရာပေတွာ၊ ယတ္ထ ကတ္ထစိ-အမှတ်မထား တစ်ပါးပါးသော ပါဠိရပ်၌၊ ပုစ္ဆတိ။

ဒွါဒသမသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

၁။ အနောဒိဿ၊ ကင်္ခါတာဋီ (၂၊ ၄၀၂)။

၁၃။ တေရသမသိက္ခာပဒ

၁၂၂၄။ အသံကစ္ဆိကာ-ရင်စည်းတဘက် မပါဘဲ (ရင်လွမ်းတဘက် မပါဘဲ)၊ ဂါမံ-သို့၊ ပိဏ္ဏာယ-ငှာ၊ ပါဝိသီ-ဝင်ပြီ၊ တဿာ-ထိုရဟန်းမ၏၊ (သံဃာဋီယော၌ စပ်)၊ ရထိကာယ-၌၊ ဝါတမဏ္ဍလိကာ-လေပေသည်။ သံဃာဋီယော-သင်္ကန်းတို့ကို၊ ဥက္ကိပိသု-မြောက်ပင်ကုန်ပြီ(တိုက်လွှင့်ကုန်ပြီ)၊ မနဿာ-တို့သည်၊ ဥက္ကန္တိ-ကြွေးကြော်မှုတို့၊ အကံသု-ပြုကြကုန်ပြီ၊ (ကံ) အယျာယ-အရှင်မ၏၊ ထနဒရာ-သားမြတ်နှင့် ဝမ်းဗိုက်တို့သည်၊ သုန္ဒရာ-လှပါပေကုန်၏၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ကြွေးကြော်ကြကုန်ပြီ၊ သာ ဘိက္ခုနီ-သည်၊ တေဟိ မနုဿေဟိ-တို့က၊ ဥပ္ပဏ္ဍိယမာနာ-ပြောင်လှောင်အပ်သော်၊ မတုံ-မျက်နှာမသာယာသည်၊ အဟောသိ။

၁၂၂၆။ သံကစ္ဆိကံ ၂ နာမ၊ အက္ခေကံ-ညှပ်ရိုးနှစ်ဖက်၏ အောက်၌၊ ဥဗ္ဗနာဘိ-ချက်၏ အထက်၌၊ တဿ-ထိုအရပ်ကို၊ ပဋိစ္ဆာဒနတ္ထာယ-ဖုံးလွမ်းခြင်း အကျိုးငှာ၊ (အနုညာတံ-ခွင့်ပြုအပ်သော သင်္ကန်းတည်း။)

၁၂၂၇။ အစ္ဆိန္ဒစိဝရိကာယ-လူယူအပ်သောသင်္ကန်းရှိသော ရဟန်းမ၏၊ နဋ္ဌစိဝရိကာယ-ပျောက်သောသင်္ကန်းရှိသော ရဟန်းမ၏၊ (အနာပတ္တိ)။ [စိဝရအရ “ရင်စည်းတဘက်” ကို ယူပါ။]

တေရသမသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

ဆတ္တုပါဟနဝဂ္ဂေါ နဝမော။

-၀၀၀၀၀၀၀၀၀၀-

ဥဒ္ဓိန္ဒာ ဓေါ၊ ပေ၊ ဓာရယာမိတိ။

ဓုဒ္ဓကံ-သေးငယ်သော သိက္ခာပုဒ်အပေါင်းသည်၊ သမတ္တံ-ပြီးပြီ။

ဘိက္ခုနီဝိဘင်္ဂေ-၌၊ ပါမိတ္တိယကဏ္ဍံ-သည်၊ နိဋ္ဌိတံ-ပြီးပြီ။

၁။ သံဃာဋီယော။ ။ဤသံဃာဋီအရ ဒုက္ခဋီသာမက ဧကသိကိုပါ ယူပါ။ “ပဗ္ဗာဟိကံ သံဃာဋီစာရ အတိက္ကာမေယျ”၌ ဘိက္ခုနီတို့ သုံးစွဲသော သင်္ကန်းအားလုံးကိုပင် “သံဃာဋီ”ဟု ဆိုသည်။ ဝိ (၂၊ ၃၇၀)။

၂။ သံကစ္ဆိကံ။ ။ဤသံကစ္ဆိကံကို ရှေးနိဿယတို့၌ “ရင်လွမ်းတဘက်”ဟု အနက်ဆိုကြ၏။ ရင်စည်းတဘက် ဖြစ်သင့်ကြောင်းကို ပါတိမောက်ဘာသာဋီကာ၌ ခကျယ် စိစစ်ထားပြီ။ ပါတိမောက်ဘာဋီ (၄၈၇)။

၅။ ပါဠိဒေသနိယသိက္ခာ

၁။ ပဌမပါဠိဒေသနိယသိက္ခာပဒ

၁၂၂၈။ သပ္ပိ-ထောပတ်ကို၊ ဝိညာပေတွာ-တောင်း၍၊ ဘုဇ္ဇန္တိ၊ ကဿ
ပေ၊ န ရုစ္စတိ။ [ပါစိတ်ဘာဠိ (၁၊ ၄၂၀) စာပိုဒ် (၂၅၇, ၂၆၀)တို့၌
ရေးခဲ့ပြီ။]

၁၂၃၁။ သပ္ပိ နာမ ပေ၊ သပ္ပိ။ [ပါစိတ်ဘာဠိ (၁၊ ၄၂၀) စာပိုဒ်
(၂၆၀)၌ ရေးခဲ့ပြီ။]

ပဌမပါဠိဒေသနိယသိက္ခာပဒ နိဋ္ဌိတံ။

ဒုတိယ-အဋ္ဌမပါဠိဒေသနိယသိက္ခာပဒ

၁၂၃၄။ တေလံ-ဆီ၊ မဇ-ပျားရည်၊ ဖာဏိတံ-တင်လဲ၊ မစ္ဆံ-ငါး၊ မံသံ-
အသား၊ ခိရံ-နို့ရည်၊ ဒမိ-နို့မိတ်။

၁၂၃၇။ တေလံ နာမ ပေ၊ တေသညေဝ ဒမိ။ [ပါစိတ်ဘာဠိ (၁၊
၄၂၀) စာပိုဒ် (၂၆၀)၌ ရေးခဲ့ပြီ။]

အဋ္ဌမပါဠိဒေသနိယသိက္ခာပဒ နိဋ္ဌိတံ။

ဥဒ္ဒိဋ္ဌာ ခေါ ပေ၊ ဓာရယာမိတိ။

ဘိက္ခုနီဝိဘင်္ဂေ ပါဠိဒေသနိယသိက္ခာ နိဋ္ဌိတံ။

၆။ သေခိယကဏ္ဍာ

အမှာ။ ။ဤသေခိယကဏ္ဍာ၌ ပုဒ်ထူး အနက်ထူး မရှိ၊ ပုံလိင်သဒ္ဒါကို
ဣတ္ထိလိင်သဒ္ဒါအဖြစ် ပြောင်းလဲပြခြင်းသာ ထူး၏။ (သံခိတ္တံ-ချိုးထားအပ်ပြီ။)

၇။ အဓိကရဏာသမထကဏ္ဍာ

အမှာ။ ။ဤသမထအခန်း၌ ပုဒ်ထူး အနက်ထူး မရှိ၊ “ဥဒ္ဒိဋ္ဌ ခေါ
အယျာယော နိဒါနံ” စသော မဟာနိဂုံး (နိဂုံးကြီး)၌လည်း သိက္ခာပုဒ်
အရေအတွက်အလိုက် သင်္ချာသဒ္ဒါအထူးမျှသာ ရှိ၏။

ဘိက္ခုနီဝိဘင်္ဂေါ နိဋ္ဌိတော။

ပါစိတ္တိယပါဠိ နိဋ္ဌိတော။

၎ ပါစိတ်ပါဠိတော်နိဿယ ဒုတိယပိုင်း အားလုံးပြီးပြီ။